
UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 12 07 25 01 009 5

יוֹסֵף מַאגִילְנִיצְקִי'ס
„פֶערְלַאג לְבָתֵּי סֵפֶר וְלָעָם".

פָאלְשְׁטֶענְדִיגֶער
לִינֶיעֶן-סִדוּר
לְבָתֵּי־סֵפֶר וְלָעָם

אַלֶע תְּפִלּוֹת כְּסֵדֶר פִּיר אַ גַאנְץ יָאהְר

אִיבֶּערְזֶעטְצְט וָוארְט־בַּיי־וָוארְט אִין נַייעֶם לִינְיֶען־סִיסְטֶעם
פִּיר יֶעדֶע אִידִישֶׁע הויז, חֲדָרִים און בָּתֵּי סֵפֶר.

מִיט אָרִיגִינֶעלֶע און בֶּעלֶעהְרֶענְדֶע קוּנְסְט בִּילְדֶער און מוּזִיק.

מִיט וִויכְטִיגֶע בֶּעמֶערְקוּנְגֶען און סְפֶּעצְיֶעלֶע סִמָּנִים,
דוּרְךְ וֶועלְכֶע יֶעדֶער קֶען וִויסֶען וואו עֶס אִיז אַ שְׁוָא נָח, און וואו עֶס אִיז אַ שְׁוָא נָע.
— עֶרְשְׁטֶער טְהֵייל —

אַלֶע תְּפִלּוֹת פִּיר וָואכֶען־טֶעג כְּסֵדֶר אוֹיפ'ן אָרט.

—פֶערְלַאג און דְרוּק פוּן—
יוֹסֵף מַאגִילְנִיצְקִי, 708 סוּיטְה 5טֶע סְטְרִיט.
פִּילַאדֶעלְפִיאַ, פּא.

צְוֵויטֶע, פֶערְבֶּעסֶערְטֶע אוֹיפְלַאגֶע.

תוכן החלק הראשון.

אינהאלט־פערצייכניס פון ערשטען טהייל.

דעם אינהאלט פערצייכניס פון די
תפלות פיר שבת, יום טוב און ראש חודש
עה ווייטער אין צווייטען טהייל.

פָּארְרֶעדֶע.

אוּנְזֶערֶע דְרַיי פֶּערְשִׁיעדֶענֶע סְדוּרִים.

מעהר אלס זעקס יאָהר האב איך שווער געארבייט, אונטער די ערגסטע אומ-שטענדען, ארויסצוגעבען דריי פערשיעדענע סדורים, צוויי פון זייא מיט א ווערטערליכער איבערזעצונג אין ל י נ י ע ן ס י ס ט ע ם, איינעם מיט ענגלישער און איינעם מיט אידישער איבערזעטצונג, און א דריטען אָהן איבערזעטצונג. אלע דריי סדורים ענטהאלטען דיזעלבע חדושים און העכסט ניטצליכע מעלות, און נור מיט דער איבערזעטצונג אונטערשיידען זיך די צוויי סדורים פון דעם דריטען; ן וועגען דיזע אלע דריי סדורים, פיר וועלכע איך האב ניט נור געשריבען יעדעס ווארט, אויסער דעם טעקסט, נדערן איך האָב אויך געזארגט און פיעל אויסגעליטען פון דעם גאנצען טעכנישען פראָצעס פון זעטצען די יפט ביז זיי זיינען פערטיג געווארען צום פערקויף, ווי ל איך דאָ יעצט ריידען. און פיללייכט פיעל דען, וויל איך הויפטזעכליך פון יענעם טהייל ארבייט, אין וועלכען עס שטעקט וויניגער, אדער גאר קיין לות, דאפיר אבער גרויס ניטצליכקייט, וויא עס וועלען עס פערשטעהן לעהרער און פאך-מענער.

צוּ וָואס מֶען הָאט גֶעבְּרוֹיכְט אַ סְדוּר אַמָאל?

עס איז אמאָל געווען א צייט אין אונזער אלטער היימאטה, ווען דאס דאַוונען פאר דעם עסען איז געווען פונקט אזוי וויכטיג, אדער נאך וויכטיגער, ווי דאס עסען נאָך דעם דאַוונען. אין יענע צייטען איז א איד אדער א צעהן־צוועלף יעה־ריגער אינגעל, וואס זאל ניט קענען, וועניגסטענס, די תפלות פיר וואָכען־טעג אויסוויינינג, געווען א זעלטענע ערשיינונג. זאָגאר בעזגראמאָטנע ווייבער, וועלכע געהען יעדען טאג אין שוהל, קענען דעם דאווגען אויסווייניג אין אונזער ...טער היימאָטה. אין יענע לענדער און יענע גיטע צייטען האט מען פיר אונז געמאכט א סדור, ניט אז מען זאל ן איהם וויסען ו ו י, ו ו א ס און ו ו ע ן צו דאַוונען. דען וועלכען איד און וועלכעס אידישעס קינד האט מען וואָרטעט צו זיין אזא עם הארץ ניט צו וויסען דיזע זאכען דורך דעם שטענדיגען דאווגען דריי מאל טעגליך? סדור איז נור נייטיג געווען פיר גאנץ קליינע און יונגע קינדער, איידער זיי האבען זיך פון איהם אויסגעלע־נט דעם דאוונען אויף אויסווייניג, אדער פיר עלטערע אידען, וועלכע זיינען מהדר צו דאוונען פון סדור דוקא, א דער דין פאָדערט, אדער גלאט אזוי פון לפנים וועגען און אונטערצוהאפען אמאָל א ווארט, מען זאל ניט ...רקריכען אָן אזייט צוליב זייטיגע מחשבות, וואס חאפען זיך אריין דוקא אין דאוונען.

דִי גְרוֹיסֶע חֶדֶר סְדוּרִים בֶּעוַוייזֶען עֶס.

מיר דארפען נור עפענען די סדורים מיט דיא משונה'דיג גרויסע און אומגע־לומפערטע אותיות, וועלכע פערקויפען זיך פינף מאל אזויפיעל ווי אלע אנדערע סדורים צוזאמען און וועלכע זיינען ספעציעל געמאכט געווארען פיר דעם חדר, און קוקען אויף זיי ניט מיט די ברילען פון הרגל, זאנדערן מיט אָפענע אויגען, אום זיך צו איבערצייגען, אז מען קען פון זיי ניט וויסען ו ו י, ו ו א ס און ו ו ע ן צו דאוונען פיר ק י י ן צייט פון טאג אדער יאהר. לאָ'מיר ...ונז ניט נאַררען, אפילו אין ווילנא גופא, וואו דיזע גרויסע סדורים זיינען ערפונדען געווארען און וואו ...ער המון עס איז פיללייכט עדעלער אלס אין אירגענד איין אנדער אידישער שטאדט אין די גלות לענדער, ...עפינט זיך אויך אויף יעדען אידען, וואס פערשטעהט יא, פינף אדער פיללייכט צעהן אידען, וועלכע פערשטעהען

קיין העברעאיש. און העברעאישע ראשי תיבות געווים ג״מ; ווי אזוי וואלט אלזא א איד געוואוסט ווי צו דאווענען אם שבת, ווען ער וואלט עס געדארפט ערפאהרען פון דעם חדר סדור. וואו עס שטעהט קיין ווארט פון שבת־דיגען דאווענען ביז נשמת און דארט שטעהט אין העברעאיש: „מתפללין ברוך שאמר עד ישתבח ואח״כ מתחילין כאן”? ווי אזוי וואלט א איד געוואוסט דעם גאנצען יאהר ניט אריינצוזאגען אין שמונה עשרה זכרנו לחיים, מי כמוך, אב הרחמים, וכתוב, בספר חיים, וועלכע זיינען געדרוקט צווישען די אנדערע מהיילען פון שמונה עשרה, וועלכע מען זאגט יא א גאנץ יאהר? אמת, עס שטעהט ביי דער זייט פון דיזע ארטיקלען מיט קליינע אותיות „בעשי״ת”, וועלכעס מיינט „בעשרת ימי תשובה”. ווער קען דאס אבער לעזען העברעאישע ראשי תיבות? אגב וואלטען מיר אויך געוואלט פרעגען, פון וואנען ווייס דאס דער ווילנער איד, ווי צו דאווענען מנחה? אפילו אין דער חדר סדור, וועלכער איז ספעציעל געמאכט געווארען פיר קינדער, איז קיין זכר גיטא פון מנחה און עס געפינט זיך אפילו קיין אנצייכנונג ניט, ווי מען דאווענט מנחה, פון וועלכע שטיקער מנחה איז צוזאמענגעזעצט. און וואו מען געפינט דיזע פערשידענע מהיילען. אין דער חדר סדור ענדיגט זיך מארגען־דאווענען פיר וואכען־טעג מיט „יי לפורקנך סברית” און באלד אויף דער אנדער זייטע פאנגט אן „שיר השירים”. קיין שום בעמערקונג געפינט זיך צווישען דיזע צוויי דערמאהנטע ארטיקלען; אלזא, וואו איז מנחה? אגב וויל איך אייך מאקי פרעגען, פון וואנען ווייסען מיר גאר, אז מיט „יי לפורקנך סברית” ענדיגט זיך תפלת שחרית לחול, און ווען מען זאגט שיר השירים? דער חדר סדור שווייגט אין גאנצען וועגען דעם, פונקט ווי ער דערמאהנט קיין ווארט ניט, אז עס איז דא אזא זאך, ווי תפלת מנחה ביי אידען.

איך דיינק, אז די אנגעפיהרטע ביישפיעלע זיינען גענוגענד צו איבערצייגען, אז אונזערע סדורים זיינען געמאכט געווארען פיר אידען, וואס האבען אהן איהם אויך געוואוסט ווי, וואס און ווען צו דאווענען.

יעצט האבען זיך געביטען די צייטען.

ווילענדיג אדער ניט ווילענדיג, מוזען מיר מודה זיין, אז די צייטען האבען זיך געביטען פיר דעם סדור. פונקט ווי פיר אלע זאכען אין דער וועלט. ביי פיעלע, זאגאר אין אונזער אלטער היימאטה, ווערט דאס דאווענען ניט מעהר בעטראכט פיר אזא נויטהווענדיגקייט, ווי דאס עסען; פיעלע קינדער גיבען אב אזא קליינע צייט יעדען טאג צו אידישע למודים אין אלגעמיין און צום סדור איניס בעזאנדערן. אז מען קען בשום אופן ניט ערווארטען, אז זיי זאלען קענען דעם סדור אויף אויסווייניג און וויסען, אהן די הילפע פון סדור, ווי, וואס און ווען צו דאווענען. דאס איז אמת אפילו, ווען מען רעדט פון די, וועלכע גיבען יא אב א געהעריגע צייט פון טאג צו אידישע ענינים, אבער פערברייגענדיג דיזע צייט, מיט רעכט. אויף לערנען העברעאיש און העבערע למודים. קענען זיי דעם גאנצען דאווענען דורכגעהן העכסטענס איין מאל א וואך, און ווען זיי בלייבען שפעטער ניט ביי דאס העברעאיש. וואס זיי האבען געלערנט. און ווילען אמאל דאווענען, ווייסען זיי ליידער ניט וואס און ווי, ווייל פון סדור קענען זיי דאס דורכאויס ניט ערפאהרען.

דאס איז גערעדט פון אונזער יוגענד אין די לענדער, פון וואנען מיר האבען איינגעוואנדערט אין דער נייער וועלט, וואס אנבעטרעפט היר, אין דער נייער גלות וועלט, שטעהט די זאכע זייער שוידערליך. די גרעסטע מהייל פון די יעניגע קינדער, וועמען עס איז יא געלונגען זיך אויסצולערנען גוטע אדער שלעכטע עברי, ווייסען דאך ניט ווי מען דאווענט. ווען זיי פערלאזען דעם חדר, ווייל נייניציג פראצענט פון זיי האבען עס אויך אין חדר ניט געוואוסט, כאטש דער רבי האט פיעל צייט פערבראכט זיי עס איינצושפריצען, און די, וואס האבען עס יא געוואוסט זייענדיג אין חדר, האבען עס פערגעסען, ווען זיי האבען פערלאזען דעם חדר און ניט געדאווענט פיר א געוויסע צייט.

די שולד געווארפען אויף אונשולדיגע.

עלטערן, וועלכע זעהען די שלעכטע פאלגען און ווייסען ניט ווי עס צו העלפען שילטען קאלאמבוס׳ן מיט׳ן רבי׳ן און זייערע קינדער צוזאמען, ווען זיי זעהען, אז זייערע קינדער זאגען ויתן לך אם פרייטאג־צו־נאכט און לכו נרננה אם שבת־צו־נאכט, גאר ניט וויסענדיג. אז כמעט אין אלע פעלע זיינען זיי ביידע ניט שולדיג, און שולדיג אין דעם איז נור דער סדור, וועלכער איז געמאכט געווארען ניט לויט היינטיגע אומשטענדען, זאנדערן לויט די אומשטענדען פון די פריהעריגע דורות. דער פערלאנג פון עלטערן, וואס ווילען, אז זייערע קינדער זאהלען וויסען ווי, וואס, און ווען צו דאווענען, האט ביז יעצט נור געפיהרט דאצו, אז א חעלפט פון די גאנץ קורצע צייט, וואס ווערט אבגעגעבען אויף לערנען אידישקייט, זאל פערניכטעט ווערען

III.

אָהן אירגענד וועלכע נוטצען אדער ערפאלג, נעמליך, „גוטע מלמדים“ האבען זיך געפונען געצוואונגען אויס־צוארבייטען א גאנצען שטודיום פיר א קינד צו לערנען, ווי צו דאווגען מנחה אדער מעריב, און א העלפט פון די ווערטהפאלע צייט ווערט אויף דעם פערבראכט. אלס לעהרער, וועלכער איז רייך מיט א זעכצעהן־יעהריגע ערפאהרונג אין דיזער „קונסט“, קען איך עדות זאגען, אז נאך אלע שטודיומס וויסען ניט ניינציג פראצענט פון היגע קינדער ווי, וואס און ווען צו דאווגען זאגאר אין חדר גופא, און נאכדעם ווי זיי פערלאזען דעם חדר פערגעסען אויך די צעהן פון הונדערט, אויב זיי דאווגען ניט דריי מאל טעגליך, ווי עס איז. ליידער. דער פאל מוז זיין און ניינציג פון הונדערט, וועלכע דאווגען נור „ביי א געלעגענהייט“ און דאן ווייסען זיי ניט וואו איין און וואו אויס אין סדור. שטעלט אייך פאָר, 25 אדער 50 תלמידים, יעדער איינער מיט איין אנדער כאַרט סדור, דאווגען מנחה, און דער לעהרער דארף פיר יעדען בעזונדער אויפמישען יעדע מינוט איין אַנדער טהייל פון מנחה, דאָ אשרי, דאָ שמונה עשרה, וויאמר דוד און עלינו, אדער ער דארף אַליין מיטאָגען אויפ׳ן קאָפּ, אויף וועלכען בלאַט יעדער פון די גענאַנטע טהיילען מנחה געפינט זיך אין די פערשיעדענע סאָרטען סדורים, אום דאפון מיטצוטהיילען יעדען תלמיד בעזונדער, לויט ווי עס פאַסט פיר זיין סדור. שטעלט אייך פאָר דעם מישמאַש, די סימטאַכאַ, די אינאָרדנונג און אונגעהייערן צייט־פערלוסט, וואָס אַזעלכע סדורים פעראורזאַכען אין חדר, און איהר וועט וויסען אויף וואס די טהייערע צייט פון אייערע קינדער געהט אוועק, און ווארום זיי קומען ניט פאָרווערטס אין עטוואָס העכערעס אלס דער סדור, וועה ענד אין סדור אליין בלייבען זיי א־־־ט געוואוכט, וואו אַ תפלה הייבט זיך אָן און וואו זי ענדיגט זיך. שטעלט זיך פאָר דעם צער און פערדרוס פון אייער לעהרער, דיזעלבע צרות דורכצולעבען יעדען טאג או׳ זיך צו געפינען הילפלאָז עטוואָס אויפצוטהאָן מיט זיינע תלמידים, ווי ער און איהר ווינשט, און איהר וועט איהם שטארק בעדויערען, אַנשטאַט איהם אונגערעכטער ווייזע צו בעשולדיגען!

דֶער סִדוּר

וִוי עֶר דַארְף זַיין

הַיינְט.

אבער, ווארום זאלען מיר ניט איינזעהן, אז אנשטאט צו שילטען קאלומבוס׳ן און צו צווינגען די לעהרער, אז זיי זאלען פערברייגגען דאס ביסעל טהייערע צייט אין אזא נארישען, נוטצלאזען שטודיום, זאלען מיר בעסער זעהן צו פארדערן אַזאַ סדור, וואס זאל זיין ניט „ווי דער סדור איז פון אמאָל“. זאנדערן „ווי דער סדור דארף זיין היינט“. אויב מיר ווילען, אז אונזערע קינדער זאלען דאווגען מנחה, ווארום זאלען מיר קויפען דוקא אזא סדור, וואו עס איז גאר קיין זכר ניטא פון מנחה און מיר זאלען צווינגען אונזערע לעהרער צו האקען אונזערע קינדער אין קאָפּ. אז מנחה דאווענט מען: א ש ר י אויף זייטע 42, שמונה עשרה, זייטע 59, ויאמר דוד, זייטע 80 און דאבויי נאך איהם אויסלערנען, אז יי א ל ה י י ש ר א ל זאגט מען צו מנחה ניט, און דאן זאגט מען ש ו מ ר י ש ר א ל און מען ענדיגט מיט ע ל י נ ו אויף זייטע 80. זאגט, אדרבא, קענט איהר ערווארטען, אז זאגאר מנחה אליין זאל ער זיך אויס־לערנען צו דאווגען, וועהרענד, אז דאס וואס ער דארף אויסלערנען פיר מנחה, דארף ער אויך אויסלערנען ביי אלע אנדערע תפלות און ווען ער ווייס שוין, אז מען זאגט שמונה עשרה צו מנחה אדער מעריב. דאן, ווען איהר וועט זיך צוהערען, וועט איהר איהם הערען זאגענדיג א גאנץ יאהר זכרנו לחיים, מי כמוך אב הרחמים, וכתוב בספר חיים און אויך יעלה ויבוא און על הנסים. עס מאכט ניט אויס וויפיעל מאהל דער לעהרער האט איהם גע־האקט אין קאָפּ וועגען דעם, ווען מען זאגט דיזע אלע זאכען יא, און ווען מען זאגט זיי ניט. וואלט ניט פיעל גלייכער געווען, אז אויב א איד דארף דאווגען מנחה, זאל עס שטעהן אין סדור פאלשטענדיג. פון ערשטען ווארט ביז׳ן לעצטען, און אלעס. וואס מען זאגט ניט יעדען טאג אין יאהר, זאל קומען געדרוקט אונטער א דייטליכען שטריך, און אינווייניג ביי דעם פראטין, וואו מען דארף עס מאנכעס מאל יא זאגען, זאל שטעהן ערקלעהרט אזוי געגוי און דייטליך אין א ש פ ר א כ ע, וואס ד אס ק י נ ד פ ע ר ש ט ע ה ט. אזוי, אז זיי זאלען וויסען צו יעדער צייט. ווען זיי וועלען א מאל וועלען דאווגען, צוליב אירגענד וועלכע אורזאכע. אין פריידען אדער ח״ו אין ליידען, ווי, וואס און ווען צו דאווגען? איז דאס דען געגען אידישען דין? אי וואס אזא סדור וועט קאסטען מיט א פאאר גראשען מעהר און ער וועט ניט קענען זיין געדרוקט אין אזעלכע ווילדע, אומגעלומפערטע קדוש־לבנה אותיות, וועלכע מען זעהט ניט ביי קיין אומה ולשון, אים מען מען זאל איהם ניט דארפען פיהרען מיט א וואגען, מאַ וואס איז דער אונגליק אזוי גרויס? איז דען אונזער סדור געמאכט געווארען פיר ווילדע, אז ער מוז אויסקוקען אזוי לעכערליך? און אַרעס ווערען פון די פאאר פרוטות, וואס א סדור, וואו אלע תפלות זאלען קומען פאלשטענדיג און אלעס זאל זיין פערשטענדליך, דארף קאָסטען טהייערער, קענען מיר געוויס ניט. וועהרענד מיר זיינען רייך גענוג ארויסצואווארפען אונגעהייערע פערמעגענס אויף האקען אונזערע קינדער אין קאפ ו ו י, ו ו א ס און ו ו ע ן צו דאווגען. אָהן ערפאלג.

ווי אַנדערע 3 סדורים זיינען געמאַכט.

נאך דאס אויבען-געזאגטע, גלויב איך קוים, אז עס איז מיר נייטיג מאריך צו זיין וועגען דעם, ווי מיין סדור איז געמאכט אין בעצוג אויף דעם: ווי, וואס און ווען צו דאווענען, וועלכעס איז, נאך מיין מיינונג, דער אלערוויכטיגסטער פונקט פיר היינטיגע צייטען אין אלע לענדער בכלל און אין די נייע גלות-לענדער בפרט. דיזער פונקט איז ביי מיר פערפאלקאמט דורך פאלגענדע מיטלען:

1) יעדע תפלה איז פאלשטענדיג אויף איהר ארט, אבער אזוי פארשטענדיג, ווי מען געפינט עס נים אין די פאלשטענדיגסטע סדורים נים נור איז אין מיינע סדורים געדרוקט מנחה מעריב א. ז. וו. פיר וואכען-טאג אדער שבת, פאלשטענדיג, זאנדערן עס פעהלט אויך דארין נים קיין חצי קדיש, קדיש שלם, קדיש יתום אדער קדיש דרבנן.

2) אומעטום וואו מען דארף נים זאגען יעדער קדיש יתום איז עס נים געזאגט פון אלעמען, און אומעטום וואס ווערען נים געזאגט אלע מאל, זאנדערן אין געוויסע צייטען פון יאהר, ווי זכרנו לחיים, על הנסים א. ז. וו., זיינען נים געדרוקט צווישען די אנדערע תפילות פון דאווענען, וועלכע ווערען שטענדיג געזאגט, זאנדערן זיי זיינען געדרוקט אונטען, אונטער א דינע ליניע אין שארפען דאפעל-שטריך, און ביי די שטענדיגע תפילות פון דאווענען וואו דיזע זאכען דארפען אמאל געזאגט ווערען, איז בעצייכענט ווען זיי דארפען געזאגט ווערען, אזוי גענוי און דייטליך, אז אפילו דאס קלענסטע קינד קען דארין קיין טעות מאכען.

3) די דינים און אינסטרוקציאנען ווי, וואס און ווען צו דאווענען האב איך נים געשריבען, ווי דיא אנדערע סדורים, ווייל דעם ארטען כדי פון דאס איז דאך ידוע, דאס איז דאך ידוע, אז צו שמונה עשרה דארף מען זיך אהינשטעלען, אז מיט אני מאמין ענדיגט זיך תפלת שחרית להיל. און שיר השירים איז דאך ממילא מיבן, אז מען זאגט נור פרייטאג פאר נאכט: ווייל איך וויים, אז ווען איך בין געבארען געווארען האב איך עס נים געוואוסט. און היינטיגע צייטען זיינען דא אזעלכע, וואס וועלען שטארבען אהן דיזע ידיעות. אויב זיי וועלען זיי נים געפינען אין סדור איך האב דארום כיסים געזעהן אין מיינע סדורים א גאנצע מענגע דינים פון דיזען פארט. און אויס איבצוגעבען שריפטן אין שווערינקייטען, האב איך אויך „מוסיף געווען" אזעלכע זאכען ווי: ויאמר דוד, אחן די תרווים ה' אלהי ישראל. וואס מען זאגט אין פיער פון די זעקס וואכען-טעג. און איך האב אייך נים געזשאלעוועט ביי יעדען חרוז צו דרוקען ה' אלהי ישראל א. ז. וו., רבה דודי יקראת כרה א. ז. וו. ווי אויך צוויי מאל אודך, אבן מאסו, מאת ה' א. ז. וו.

4) אום די ארט געזאגטען דינים, אינסטרוקציאנען, און אנצייכנונגען זאלען נים בלייבען מוסטע בוכשטאבען פיר די יענינע, וואס פון זיי נים וועגען זיינען זיי געדרוקט געווארען, האב איך נים געמאכט דעם זעלבען פעהלער ווי אלע מיינע פארגענגער האבען געמאכט. און האב זיי נים געשריבען אין העברעאיש, די שפראכע, וואס איך ווינש זיי זאלען פערשטעהן, זאנדערן איך האב זיי געשריבען אין איינפאכען אידיש און ענגליש, די שפראכען, וועלכע זיין צעהנטל פון אונזערע ברידער פערשטעהען ווירקליך.

אַנדערע מַעלות פֿון מיינע דריי סדורים.

איך וויל יעצט אין קורצען אנדייטען אויף יענע מעלות פון מיינע דריי סדורים, וועלכע אנדערע וועלען בעטראכטען פיר פיעל וויכטיגער אלס די מעלה, איבער וועלכע איך האב פערנומען מעהר אלס דריי און א האלב זייטען פון דער הקדמה.

1) ביי יעדע תפלה איז אנגעגעבען די מקורי התפלה, ווער און ווען די תפלה איז פערפאסט געווארען און די גאנצע געשיכטע, וואס איז פערבונדען מיט די תפלה, אלעס געוויזען פון מקורים נאמנים אין תלמוד בבלי, ירושלמי, ספרי, מכילתא און מדרשים, ווי אויך אין סדור פון רב עמרם גאון, רמב"ם און פוסקים; אויך זיינען אפט אנגעגעבען פערשידענע נוסחאות.

2) יעדער פסוק, האלבער פסוק, אדער אפילו דאס, וואס עס געפינט זיך אין סדור געשריבען על דרך הפסוק, איז אנגעוויזען דער פלאטץ דאפון אין תנ"ך.

3) טראצדעם, וואס מיינע סדורים זיינען נים געדרוקט אין „קדוש-לבנה-אותיות", גאראנטיר איך, אז זיי זיינען פיעל מעהר לייכטער ווי יענע „קדוש-לבנה-סדורים", ווייל אין זיי זיינען פערמידען געווארען אזעלכע טעכנישע פעהלערן, וועלכע געפינען זיך אין יעדען אנדער סדור, און דערהער וועלען אויסגעפינען, אז יעדע תפלות ווערען מאכען אין מיינע סדורים איין פעהלער, אין דער צייט, ווען זיי וועלען אין יעדען אנדער סדור מאכען פינף פעהלערן.

די וויכטיגקייט פון די איבערזעטצטע סדורים.

איך דיינק, אז מיינע צוויי איבערזעטצטע סדורים זיינען זעהר וויכטיג, וואיל זיי גיבען יעדען איינעם די מעגליכקייט צו פערשטעהן די בעדייטונג פון די תפלות, ווי דער דין און דער מענשליכער פערשטאנד פאדערן. נאך וויכטיגער אבער זיינען זיי, וויל זיי גיבען דעם פערנינפטיגען לעהרער די מעגליכקייט אבצוגעבען דעם למוד פון די תפלות דעם פלאטץ, וואס ער פערדינט צו האבען אין חדר. פון שטאנד־פונקט פון לערנען העברעאיש, זייען די תפלית פונקט אזוי וויכטיג ווי דער תנ״ך, וועהרענד א גרויסער טהייל פון סדור איז אי גרינגער צו איבערזעטצען, אי עס ענטהאלט זאכען, וואס אפעלירען בעסער צום קינד׳ס הארץ. אם וויכטיגסטען איז אבער פאלגענדער פאקט: זאגאר אין רוססלאנד און אין די יעצטיגע צייט, וועלכע איז בעריהמט מיט דעם אויפלעבען פון דער העברעאישען שפראכע, זייען דא ניין אויף יעדע צעהן קינדער, וואס קומען קיין מאל ניט צו דער שטופע צו פערשטעהן העברעאיש, אדער זיי פערגעסען עס פריהער אדער שפעטער, נאכדעם ווי זיי פערלאזען דעם חדר, און אין חדר גופא געדיינקען קינדער אויך ניט לאנג דאס געלערענטע חומש אדער נ״ך, וויל מען דארף עס שטענדיג ווידערהאלען, צו וועלכעם עס פעהלט זיי דער וואונש אדער די צייט. ווען עס זאל זיי אבער איין מאל געלינגען אויסצולערנען די איבערזעטצונג פון די תפלות, דאן ווידערהאלען זיי ניט ווילענדיג די איבערזעטצונג פון דאווענען יעדעס מאל ווען זיי דאווענען, דען עס איז אונמעגליך צו פערשטעהן דעם פרוש המלות און ניט אפטמאל צו דיינקען דאריבער ביים דאווענען, און פאלגליך וועלען זיי געדיינקען די איבערזעטצונג אזוי לאנג ווי זיי וועלען כאטש זעלטען דאווענען.

בעסער אלס א סדור מיט 100 פרושים.

אויפ׳ן דעקעל פון מאנכע פון מיינע סדורים האב איך ארויפגעשטעלט די ווערטער „בעסער אלס״ מיט קליינע שריפט, און „א סדור מיט 100 פרושים״ מיט גאנץ גרויסע שריפט. דארויף האט מיר אויפמערקזאם געמאכט מיין פריינד, מר. י. זעווין, איינער פון די רעדאקטערע פון דעם „אידישען טאגעבלאטט״ פון ניו יארק, אז אזעלכע ביזנעס מעטהאדען פאסען ניט פיר אזא ערנסטען ספר ווי א סדור. מיין אנטווארט איז: אויסער, וואס עס איז כמעט אונמעגליך צו ציהען די אויפמערקזאמקייט פון א אידען צו א סדור אדער הגדה, וואס האט ווייניגער אלס 100 פרושים, איז מיין סדור עס ווירקליך. דען ווייסט איהר ווי די הגדה מיט 130 פרושים איז געמאכט? א פרוש אויף הא לחמא, א פרוש אויף מה נשתנה, א פרוש אויף עבדים היינו א. ז. וו. און גאנץ אפט איז דער פרוש בלויז אויף איין ווארט. פון דיזע זאכען, און פון די גאנצע 130 פרושים קען מען נאך אלץ ניט צוזאמענשטעלען איין איינציגען גוטען אדער שלעכטען פרוש אויף די גאנצע הגדה. מיין סדור, וואו אלעס איז איבערזעטצט, זאגאר די צעהנדליגע שטיקער, וועלכע זיינען אין קיין סדור איבערזעטצט, ווי: אלעס, וואס געהערט צו הנחת תפלין, קטורת, איזהו מקומן, ברייתא דר׳ ישמעאל, קדיש, א. ז. וו. איז דארום בערעכטיגט צו האבען דעם אויפשריפט „א סדור מיט 100 פרושים״, אפילו אהן די ווערטער „בעסער אלס״

יוסף מאגילניצקי. פילאדעלפיא, במדינת אמעריקא, בירח אדר, שני תרס״ח.

מערקט אייך!

יעדען איז בעקאנט די וויכטיגקייט פון לעזען עברי על פי חוקי הרקדוק; בעזאנדערס איז זעהר וויכטיג איינצואיבען קינדער פון פריהעסטען קינדהייט אן אבצוהיטען שוא נח און שוא נע און מלעיל ומלרע. דיזעס פאדערט אבער צו וויסען טהעאריש און פראקטיש אזויפיל כללים, דאס זאגאר א קינד מיט די בעסטע פעהיגקייטען קען עס ניט בעגרייפען. דארום האבען מיר געדרוקט דיזען ספר מיט א ספעציעלען סימן פיר שוא נע, נעמליך: יעדער בוכשטאב מיט א שוא, וועלכער האט פון אויבען א ליגענדען שטריך ווי א פתח, דארף געלעזען ווערען ווי מיט א שוא נע, ד. ה. צוזאמען מיט דעם נעכסטען בוכשטאב, ווי א האלבער סגל; צום בייספיל: קְדְּשָׁנוּ, וּתְנוּמָה, דארפען געלעזען ווערען: קְדְּשָׁנוּ, וּתְנוּמָה, אויסער דעם דארף מען וויסען, אז יעדער שוא אונטער דעם ערשטען אות פון ווארט און יעדער שְׁוָא מֻרְכָּב (צוזאמענגעזעצטער שוא דאס איז ־ ־ ־) איז אויך א שוא נע; צום בייספיל וַאֲנִי וֶאֱהֶה, וְאָנִי.

צום בעצייכנען די ווערטער, אויף וועלכע די נגינה איז מלעיל, האבען מיר בענוטצט דעם איבעראל אנגענומענעם מתג במקום נגינה, ווי: לְפָנֶיךָ, מֶלֶךְ.

כללים ווי צו שטודירען מאגילניצקי׳ס ליניען־ספרים ערפאלגרייך.

גיט יעדען שילער א קארטעל אדער א גלייכע שטיקעל פאפיר. הייסט זיי דאמיט פערדעקען די איבערזעצונג בלויז ביז די שורה, וועלכע זיי געהען לערנען. הייסט זיי לעזען די שורה העברעאיש און די איבערזעטצונג דארויף זעהר לאנגזאם און פארזיכטיג ביז זיי זיינען אימשטאנדע די איבערזעטצונג צו זאגען אויסווייניג. דאן זאלען זיי ארויפרוקען די קארטעל אום צו פערדעקען די איבערזעטצונג און זאלען 1 מאל לעזען די שורה העברעאיש און איבערזעטצען אויסווייניג. דאן זאלען זיי אראברוקען די קארטעל און איבערלעזען די איבערזעטצונג אינעווייניג, אום זיך צו איבערציייגען אויב זיי האבען ריכטיג איבערזעצט.

ווען זיי געפינען אויס, אז זיי האבען ריכטיג איבערזעצט. דארפען זיי אייניגע מאל איינאיבען די שורה אום צו געדיינקען, און דארפען דאן לערנען די צווייטע און די דריטע שורה אויף דעם זעלבען ארט, ווען זיי לערנען אב א פסוק אדער א האלבען, דארפען זיי געהן ווידערהאלען דעם פסוק, דאס הייסט, זיי דארפען פערדעקען די איבערזעצונג און לעזען יעדע שורה בעזונדער און איבערזעצען אויסווייניג, אבער זיי דארפען ניט אוועג־געהן פון א שורה ביז זיי רוקען ניט אראב די קארטעל, אום נאכדעם צו לעזען די איבערזעצונג אינעווייניג אום צו וויסען אויף זיכער, אויב זיי האבען ריכטיג איבערזעצט אדער ניט.

לְאָבִי הַיָּקָר בָּאֲנָשִׁים

מַר יְהוּדָה מַאגִילְנִיצְקִי

יְחְיֶה

וּלְאִמִּי הַיְּקָרָה בַּנָּשִׁים

מָרַת חַיָּה מַאגִילְנִיצְקִי

תִּחְיֶה

מְקֻדָּשׁ

סֵדֶר הַתְּפִלּוֹת הַזֶּה

בְּרִגְשֵׁי אַהֲבָה וְתוֹדָה

מֵאֵת בְּנָם

הַמְּתַרְגֵּם וְהַמּוֹצִיא לְאוֹר

בְּרִאשׁוֹן
ה׳ תרס״ו
לַבְּרִיאָה

בַּשְּׁבִיעִי
א׳ תתל״ז
לְגָלוּתֵנוּ

Blessed art Thou, O Lord our God, King of the universe, who hath sanctified us by His commandments and commanded us to put on Tephillin.

הנחת תפלה של יד.

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который освятилъ насъ Своими повелѣніями и повелѣлъ намъ возлагать Тефиллинъ.

Gelobt seist Du, Ewiger, unser Gott, König der Welt, der uns durch seine Gebote geheiligt und uns verordnet hat anzulegen die Tephillin.

ברוך אתה ה׳ אלהינו מלך העולם. אשר קדשנו במצותיו וצונו להניח תפלין:

געלויבט ביסטו, עוויגער, אונזער גאָט קעניג דער וועלט,
וועלכער האָט אונז געהייליגט מיט זיינע געבאָטען און געבאָטען צו לייגען תפלין.

Blessed art thou, O Lord our God, King of the universe, who hath sanctified us by His commandments and commanded us concerning the precept of the Tephillin.

הנחת תפלה של ראש.

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который освятилъ насъ Своими повелѣніями и заповѣдалъ намъ заповѣдь о Тефилинъ.

Gelobt seist Du, Ewiger unser Gott, König der Welt, der uns durch seine Gebote geheiligt und uns befohlen hat das Gebot der Tephilin.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִצְוַת תְּפִלִּין:

געלויבט ביזטו, גאָט, אונזער גאָט, קעניג דער וועלט,
וועלכער האָט אונז געהייליגט מיט זיינע געבאָטע און געבאָטען דאס געבאָט פון תפלין.

And it shall be for a sign upon thy hand, and for frontlets between thy eyes: for by strength of hand the Lord brought us forth out of Egypt.

И да будетъ это знакомъ на рукѣ твоей и начельникомъ между глазами твоими, что рукою крѣпкою вывелъ насъ Господь изъ Египта.

Und so sei es zum Zeichen auf deiner Hand und zum Stirnband zwischen deinen Augen, daß mit starker Hand der Ewige uns ausgeführt aus Mizrajim.

תְּפִלָּה בְּכַוָּנָה.

וְהָיָה לְאוֹת עַל יָדְכָה וּלְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ. כִּי בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ יְיָ מִמִּצְרָיִם:

און עס זאל זיין פאר א צייכן אויף דיין האנד און פאר טאטאפות
צווישען דיינע אויגען, ווייל מיט א שטארקע האנד האט דער האר אונז ארויסגעפירט פון מצרים

אֲדוֹן עוֹלָם.

Moderato.

אֵין כֵּאלֹהֵינוּ.

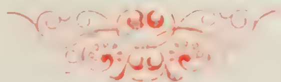
Allegretto.

יִגְדַּל.

CANTOR.

מָעוֹז צוּר יְשׁוּעָתִי.

Arranged by REV. E. M. KAPLAN, Reading, Pa.

סדר השכמת הבקר.

דִי אָרְדְנוּנְג פוּן אוֹיפְשְׁטֶעהְן אַם מָארְגֶען.

בהקיץ האדם בבקר משנתו ובעודנו על משכבו יאמר זאת:

ווען דער מענש שטעהט אויף אם מארגען פון שלאף, און ווען ער איז נאך אויף זיין געלעגער, זאל ער זאגען דיזעס:

מוֹדֶה אֲנִי — אִיךְ דַאנְק
לְפָנֶיךָ — פָאר דִיר,
מֶלֶךְ — קֶענִיג,
חַי — לֶעבֶּענְדֶער
וְקַיָּם — אוּן [1]אִימֶערעֶקְסִיסְטִירֶענְדֶער,
שֶׁהֶחֱזַרְתָּ — דַאס דוּ הָסְט צוּרִיק גֶעקֶערְט
בִּי — אִין מִיר
נִשְׁמָתִי — מַיין זֶעעלֶע
בְּחֶמְלָה. — [2]מִיט בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט;
רַבָּה — גְרוֹיס אִיא
אֱמוּנָתֶךָ: — דַיין טְרַייהַייט.

אחרי רחצו את ידיו יבדוק הציצת של הטלית קטן ויאמר:

נאכדעם ווי ער האט געוואשען זיינע הענד, זאל ער איבערזעהן די ציצת פון דעם טלית קטן, און זאל זאגען:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ — גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ — אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם — קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ — וֶועלְכֶער הָאט אוּנְז גֶעהֵיילִיגְט
בְּמִצְוֹתָיו — מִיט זַיינֶע גֶעבָּאטֶע
וְצִוָּנוּ — אוּן הָאט אוּנְז גֶעבָּאטֶען
עַל מִצְוַת צִיצִת: — וֶוענֶען דַאס גֶעבָּאט פוּן צִיצִת.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ — עֶס זָאל זַיין [3]דַיין ווִילֶען,
יְיָ אֱלֹהַי — עֶווִיגֶער, מַיין גָאט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי — אוּן גָאט פוּן מַיינֶע עֶלְטֶערְן,
שֶׁתְּהֵא חֲשׁוּבָה — דַאס עֶס זָאל זַיין גֶערֶעכֶענְט
מִצְוַת צִיצִת — דַאס גֶעבָּאט פוּן צִיצִת
לְפָנֶיךָ — פָאר דִיר
כְּאִלּוּ קִיַּמְתִּיהָ — אַזוֹי וִוי אִיךְ וָואלְט עֶס עֶרפִילְט
בְּכָל פְּרָטֶיהָ — מִט אַלֶע אִיהְרֶע אֵיינְצֶעלְהַייטֶען
וְדִקְדּוּקֶיהָ — אוּן אִיהְרֶע גֶענוֹיאִיגְקַייטֶען
וְכַוָּנוֹתֶיהָ — אוּן אִיהְרֶע [4]בֶּעדַייטוּנְגֶען
וְתַרְיַ״ג מִצְוֹת — אוּן דִי 613 גֶעבָּאטֶע,
הַתְּלוּיִם בָּהּ. — וֶועלְכֶע הֵיינְגֶען אָן אִיהְר.
אָמֵן סֶלָה: — אָמֵן! סֶלָה!

דִי אָרְדְנוּנְג פוּן אָנְטָהָאן דֶעם טַלִּית גָּדוֹל.

בעפאר מען טהוט אן דעם טלית גדול זעהט מען איבער די ציצת און מען זאגט:

תהלים ק״ד.

א בָּרְכִי נַפְשִׁי — 1. לוֹיבּ, מַיין זֶעעלֶע,
אֶת יְיָ. — דֶעם עֶווִיגֶען.
יְיָ אֱלֹהַי — עֶווִיגֶער, מַיין גָאט,
גָּדַלְתָּ מְּאֹד. — דוּ בִּיסְט זֶעהְר גְרוֹיס;
הוֹד וְהָדָר — (מִיט) גְלַאנְץ אוּן פְּרַאכְט
לָבָשְׁתָּ: — הָאסְט דוּ זִיךְ בֶּעקְלֵיידֶעט.
ב עֹטֶה — 2. דוּ בֶּעדֶעקְסְט זִיךְ
אוֹר — (מִיט) לִיכְט
כַּשַּׂלְמָה. — וִוי (מִיט) אַ קְלֵייד,
נוֹטֶה שָׁמַיִם — דוּ שְׁפְּרֵייטְסְט אוֹיס דֶעם הִמֶעל
כַּיְרִיעָה: — וִוי אַ פָארְהַאנְג.

הֲרֵינִי מִתְעַטֵּף — אִיךְ וִויקֶעל אַיין
גּוּפִי — מַיין קֶערְפֶּער

1) אונפערענדערליכער; בעשטענדיגער. 2) אויס, דורך. 3) דיין ווילען פון פאר דיר. 4) מיינונגען.

[1] בְּצִיצִת	מיט די צִיצִת,
כֵּן תִּתְעַטֵּף	אַזוֹי זָאל זִיךְ אַיינְווִיקְלֶען
נִשְׁמָתִי	מַיין זֶעלֶע
וּרְמַ"ח אֵבָרַי	און מַיינֶע 248 גְלִידֶער
וּשְׁסָ"ה גִידַי	און מַיינֶע 365 אָדֶערְן
בְּאוֹר הַצִּיצִת	מיט דֶעם לִכְט פון די צִיצִת,
הָעוֹלֶה תַרְיַ"ג.	וָאס בֶּעטְרֶעפְט 613.[3]
וּכְשֵׁם שֶׁאֲנִי מִתְכַּסֶּה	און אַזוֹי ווי אִיךְ בֶּעדֶעק זִיךְ
בְּטַלִּית	מיט אַ טַלִית
בָּעוֹלָם הַזֶּה	אויף דִיזֶער וֶועלְט,
כַּךְ אֶזְכֶּה	אַזוֹי זָאל אִיךְ וֶוערְטְה זַיין
לַחֲלוּקָא דְרַבָּנָן	צוּאַ קְלֵייד פון דִי גֶעלֶעהְרְטֶע
וּלְטַלִּית נָאָה	און צוּ אַ שֵׁיינֶעם טַלִית
לָעוֹלָם הַבָּא	אין דֶער קוּמֶענְדֶער וֶועלְט
בְּגַן עֵדֶן.	אין גַן עֵדֶן.
וְעַל יְדֵי מִצְוַת צִיצִת	און דוּרְךְ דַאס גֶבָאט פון צִיצִת
תִּנָּצֵל	זָאל גֶערֶעטֶעט וֶוערֶען
נַפְשִׁי וְרוּחִי	מַיין זֶעלֶע און מַיין גַייסְט
וְנִשְׁמָתִי	און מַיין נְשָׁמָה
וּתְפִלָּתִי	און מַיין גֶעבֶּעט
מִן הַחִיצוֹנִים.	פון אוֹיסֶערְלִיכֶע (שְׁלֶעכְטֶעס)
וְהַטַּלִּית	און דֶער טַלִית
יִפְרוֹשׂ	זָאל פֶּערְשְׁפְּרֵייטֶען
כְּנָפָיו	זַיינֶע פְלִיגֶלֶען
עֲלֵיהֶם	אִיבֶּער זֵיי
וְיַצִּילֵם	און עֶר זָאל זֵיי רֶעטֶען
כְּנֶשֶׁר	ווי אַיין אָדְלֶער
יָעִיר קִנּוֹ	בֶּעוַואכְט זַיין נֶעסְט,
עַל גּוֹזָלָיו	אִיבֶּער זַיינֶע יוּנְגֶע קִינְדֶער
יְרַחֵף.	שְׁוֶועבְּט עֶר.
וּתְהֵא חֲשׁוּבָה	און עֶס זָאל זַיין גֶערֶעכֶענְט
מִצְוַת צִיצִת	דַאס גֶעבָּאט פון צִיצִת
לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא	פָאר דֶעם הֵיילִיגֶען, גֶעלוֹיבְּט אִיז עֶר,
כְּאִלּוּ קִיַּמְתִּיהָ	אַזוֹי ווי אִיךְ וָואלְט עֶס עֶרְפִילְט
בְּכָל פְּרָטֶיהָ	מִיט אַלֶע אִהְרֶע אֵיינְצֶעלְהַייטֶען
וְדִקְדּוּקֶיהָ	און אִיהְרֶע גֶענוֹיאִיגְקֵייטֶען
וְכַוָּנוֹתֶיהָ	און אִיהְרֶע בֶּעדַייטוּנְגֶען
וְתַרְיַ"ג מִצְוֹת	און דִי 613 גֶעבָאטֶע,
הַתְּלוּיִם בָּהּ	וֶועלְכֶע הֵיינְגֶען אָן אִיהְר
אָמֵן סֶלָה:	אָמֵן! סֶלָה!

מען וויקעלט זיך ארום דעם טלית און מען זאגט דיזעס:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'ו, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם.	קֶענִיג פון דֶער וֶועלְט,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ	וֶועלְכֶער הָט אוּנְז גֶעהֵיילִיגְט
בְּמִצְוֹתָיו	מִיט זַיינֶע גֶעבָאטֶע,
וְצִוָּנוּ	און הָאט אוּנְז גֶעבָאטֶען
[2] לְהִתְעַטֵּף	זִיךְ אַיינְצוּוִויקְלֶען
בַּצִּיצִת:	אין דִי צִיצִת.

תהלים ל"ו

ח מַה יָּקָר חַסְדְּךָ	8. ווִי טְהַייעֶר אִיז דַיין גְנַאדֶע,
אֱלֹהִים	גָאט!
וּבְנֵי אָדָם.	און דִי מֶענְשֶׁען־קִינְדֶער
בְּצֵל כְּנָפֶיךָ	אין דֶם שָׁטֶען פון דַיינֶע פְלִיגֶלְן
יֶחֱסָיוּן:	בֶּעשִׁיצֶען זֵיי זִיךְ.
ט יִרְוְיֻן	9. זֵיי זָאלֶען זִיךְ זֶעטִיגֶען
מִדֶּשֶׁן בֵּיתֶךָ.	פון דִי פֶעטְקֵייט פון דַיין הוֹיז,

1) נוסחת הסידור שריה ורבי עפשטיין היא: בטלית של ציצת כדי לקיים מצות בוראי ככתוב בתורה ועשו להם ציצת על כנפי בגדיהם לדורותם וכשם שאני וכו' כן תיכה נשמתי להתלבש בטלית וכו' בגן עדן אמן. וכל השאר הוא הוספות האחרונים שנתפשט בעולם מעת שנודע הספר שערי ציון. 2) גמרא מנחות מ"ג ע"א. 3) דאס ווארט ציצית (מיט א יוד) בעטרעפט 600 און די 5 קשרים און די 8 חוטים פון די ציצית איז צוזאמען 613. (רש"י מנחות מ"ג ע"ב).

וְנַחַל	און (פון) דֶעם טַייךְ
עֲדָנֶיךָ	פון דַיינֶע פֶערְגְנִיגֶענְס
תַשְׁקֵם׃	זָאלְסְטוּ זֵיי אָנְטְרִינְקֶען.
י כִּי עִמְּךָ	10. דֶען מִיט דִיר אִיז
מְקוֹר חַיִּים	דִי קְוֶועלֶע פון לֶעבֶּען,
בְּאוֹרְךָ	[7]אִין דַיין לִיכְט
נִרְאֶה אוֹר׃	זֶעהֶען מִיר לִיכְט.
יא מְשֹׁךְ חַסְדְּךָ	11. זֶעטְץ פָארְט דַיין גְנָאדֶע
לְיֹדְעֶיךָ.	צוּ דִי, וָואס ווייסֶען דִיר,
וְצִדְקָתְךָ	און דַיין גֶערֶעכְטִיגְקַייט
לְיִשְׁרֵי לֵב׃	צוּ דִי ווָאס הָאבֶּען גֶערֶכְטֶע הֶערְצֶער

סדר הנחת תפלין.

אָרְדְנוּנְג פוּן לֵייגֶען תְּפִלִּין.

בעפאר מען לייגט תפלין זאָגט מען דיזעס:

[1]הִנְנִי מְכַוֵּן	אִיךְ בֶּעאַבְּזִיכְטִיג
בְּהַנָּחַת תְּפִלִּין	מִיט דֶעם לֵייגֶען תְּפִלִּין
לְקַיֵּם	צוּ עֶרְפִילֶען
מִצְוַת בּוֹרְאִי	דַס גֶבָּאט פוּן מַיין בֶּשֶׁעפֶער,
שֶׁצִּוָּנוּ	וֶועלְכֶער הָאט אוּנְז גֶעבָּאטֶען
לְהָנִיחַ תְּפִלִּין	צוּ לֵייגֶען תְּפִלִּין,
כַּכָּתוּב	ווִי עֶס אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען
בַּתּוֹרָה.	אִין דֶער תּוֹרָה:
[2] וּקְשַׁרְתָּם	און דוּ זָאלְסְט זֵיי אָנְבִּינְדֶען
לְאוֹת	אַלְס אַ צֵייכֶען
עַל יָדֶךָ.	אוֹיף דַיין הַאנְד[8],
וְהָיוּ	און זֵיי זָאלֶען זַיין
לְטֹטָפֹת	צוּ שְׁטֶערְן־בֶּענְדֶער
בֵּין עֵינֶיךָ׃	צְווִישֶׁען דַיינֶע אוֹיגֶען.[9]
וְהֵם	און זֵיי [10]זַיינֶען

אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת אֵלּוּ.	דִיזֶע פִיער אַבְּשְׁנִיטֶען:

[3] שְׁמַע. [4] וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ. [5] קַדֶּשׁ. [6] וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ.

שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם	וָואס אִין זֵיי אִיז דָא[11]
יִחוּדוֹ וְאַחְדוּתוֹ	זַיין אֵיינְצִיגְקַייט און זַיין אֵיינְהַייט,
יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ	גֶעלוֹיבְּט זָאל זַיין זַיין נָאמֶען
בָּעוֹלָם	אוֹיף דֶער וֶועלְט,
וְשֶׁנִּזְכּוֹר	[12]און וֶועלְכֶע דֶערְמָאנֶען אוּנְז
נִסִּים וְנִפְלָאוֹת	וואוּנְדֶער־צֵייכֶען און וואוּנְדֶער,
שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ	וֶועלְכֶע עֶר הָאט גֶעטְהָאן פַר אוּנְז,
בְּהוֹצִיאָנוּ	ווֶען עֶר הָאט אוּנְז אַרוֹיסְגֶעפִירְט
מִמִּצְרָיִם.	פוּן מִצְרַיִם,
וַאֲשֶׁר לוֹ הַכֹּחַ	און דַאס עֶר הָאט דִי קְרַאפְט
וְהַמֶּמְשָׁלָה	און דִי הֶערְשַׁאפְט
בָּעֶלְיוֹנִים	אִיבֶּער דִי הֶעכְסְטֶע
וּבַתַּחְתּוֹנִים	און אִיבֶּער דִי נִידְרִיגְסְטֶע
לַעֲשׂוֹת בָּהֶם	צוּ טְהָאן מִיט זֵיי
כִּרְצוֹנוֹ.	נָאךְ זַיין ווִילֶען;
וְצִוָּנוּ	אוּ עֶר הָאט אוּנְז גֶעבָּאטֶען
לְהָנִיחַ	צוּ לֵייגֶען (תְּפִלִּין)
עַל הַיָּד	אוֹיף דֶער הַאנְד
לְזִכְרוֹן	צוּם אַנְדֵיינְקֶען
זְרוֹעַ הַנְּטוּיָה	פוּן דֶם אוֹיסְגֶעשְׁטְרֶעקְטֶען אָרֶם,
וְשֶׁהִיא	און דַאס זִי זָאל זַיין
נֶגֶד הַלֵּב	גֶעגֶען הַארְצֶען
לְשַׁעְבֵּד בָּזֶה	אוּם דַאמִיט [13]אוּנְטֶערְטְהֶענִיג צוּ מַאכֶען
תַּאֲוַת	דִי לוּסְט
וּמַחְשְׁבוֹת לִבֵּנוּ	און דִי גֶעדַנְקֶען פוּן אוּנְזֶער הַרְצֶן

1) הנוסחא הזאת באה בסדור של"ה ויש נוסחא אחרת בס' שערי ציון. 2) דברים ו, ח. 3) דברים ו, ד—ט. 4) שם י"א, י"ג—כ"א. 5) שמות י"ג, א—י. 6) שם י"א—ט"ז. 7) דורך. 8) ד.ה. תפלין של יד. 9) ד.ה. תפלין של ראש. 10) בעשטעהען. 11) ד.ה. אין זיי ווערט ערקלערט. 12) ווערטערליך: און דאס מיר זאלען געדיינקען. 13) אינטערוואַרפען.

לַעֲבוֹדָתוֹ צו זַיין דינְסְט,
יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. געלויבּט זָאל זַיין זַיין נָאמֶען
וְעַל הָרֹאשׁ אין אויף'ן קָאפּ
נֶגֶד הַמּוֹחַ געגען די מאַרְךְ,
שֶׁהַנְּשָׁמָה דאס די זֶעלֶע,
שֶׁבְּמוֹחִי וועלכֶע איז אין מיינע מאַרְךְ,
עִם שְׁאָר חוּשַׁי מיט מַיינֶע איבּריגע גֶפִיהלֶען
וְכֹחוֹתַי און מַיינֶע קְרֶעפְטֶען,
כֻּלָּם זיי אַלֶע
יִהְיוּ מְשֻׁעְבָּדִים זָאלֶען זַיין אונטערטהעניג
לַעֲבֹדָתוֹ צו זַיין דינסט,
יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. געלויבּט זָאל זַיין זַיין נָאמֶען.
וּמִשֶּׁפַע און פון דעם איינפלוס
מִצְוַת תְּפִלִּין פון דעם געבּאט פון תפלין
יִתְמַשֵּׁךְ עָלַי זָאל זיך אַרופּציהען אויף מיר,
לִהְיוֹת לִי דאס איך זָאל הָאבּען
חַיִּים אֲרוּכִּים לאַנגעס לעבען
וְשֶׁפַע קֹדֶשׁ און אַ היילִיגען איינפלוס
וּמַחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת און היילִיגֶע גֶעדאַנְקֶען,
בְּלִי הִרְהוּר חֵטְא וְעָוֹן כְּלָל. גאר אָהנֶע צו טראַכטען פון זינד און פערברעכען,
וְשֶׁלֹּא יְפַתֵּנוּ און דַם אונז זָל ניט אָנְרֶעדען
וְלֹא יִתְגָּרֶה בָּנוּ און אונז זָאל ניט אָנְרייצען
יֵצֶר הָרַע דער שְׁלעכטער געדאַנְקען,
וְיַנִּיחֵנוּ און ער זָאל אונז לאַזען
לַעֲבוֹד אֶת יְיָ דינען דעם אייגען
כַּאֲשֶׁר עִם לְבָבֵנוּ: אַזוֹי ווי עס איז אונזער הַרְצֶען.
וִיהִי רָצוֹן און עס זָאל זַיין דער ווילען

מִלְּפָנֶיךָ פון פָאר דיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ עֶוויגֶער, אונזער גָאט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ און גָאט פון אונזערע עֶלְטֶערְן,
שֶׁתְּהֵא חֲשׁוּבָה דאס עס זָאל זַיין גֶרעכֶענְט
מִצְוַת דאס גֶעבָאט
הֲנָחַת תְּפִלִּין פון לייגען תפלין
לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא פָאר דעם היילִיגֶען, געלויבּט איז ער,
כְּאִלּוּ קִיַּמְתִּיהָ אַזוֹי ווי איך וָלט עס ערפילט
בְּכָל פְּרָטֶיהָ מיט אַלֶע אִהרֶע איינְצֶלְהַייטֶען
וְדִקְדּוּקֶיהָ און אִיהרֶע גענויאיגקייטֶען
וְכַוָּנוֹתֶיהָ און אִיהרע בֶּעדַייטוּנְגֶען
וְתַרְיַ"ג מִצְוֹת און די 613 גֶעבָאטֶע,
הַתְּלוּיִם בָּהּ. וועלכע הענגען אָן איהר.
אָמֵן סֶלָה: אָמֵן! סֶלָה!

מען נעהמט די תְּפִלָּה שֶׁל יַד און מען טהוט עס אן אויף דעם לינקען ארם אויף דעם פלאטץ. וואו דאס פלייש איז הויך. און בעפאר מען פערקניפט דעם קשר זאגט מען דיזע ברכה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלויבּט בִּיסְט'ו, עֶווּיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ אונזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם. קעניג פון דער וועלט,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ וועלכער הָט אונז גֶעהייליגט
בְּמִצְוֹתָיו מיט זַיינֶע גֶעבָאטֶע,
וְצִוָּנוּ און הָאט אונז גֶעבָאטֶען
[1] לְהָנִיחַ תְּפִלִּין: צו לייגֶען תפלין.

גלייך נאכדעם ווי עס מען ארום זיבען כריכות אויף האנד און דאן לייגט מען די תְּפִלָּה שֶׁל רֹאשׁ, און בעפאר מען דריקט אראב דעם קשר אויף זיין ארט זאגט מען דיזע ברכה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלויבּט בִּיסְט'ו, עֶוויגֶער,
אֱלֹהֵינוּ אונזֶער גָאט,

1) ברכות ס' ע"ב. מנחות ד' ע"א ט"ב ע"ב ותנחומא כי תבא. עיין בהרא"ש לפסחים פרק א' אות י' מלת לְהָנִיחַ נקדנו בסדורנו בקמץ וכפירש"י ביאור ברכת הנות ויפה באו"ח סי' כ"ה אולם והר גבין דנקד לְהַנִּיחַ משרש ינח כי הוראת השרש הזה כמו שנמצא בתנ"ך הוא להשאיר הדבר במנוחתו ... הוא פערלאזען ... וכן נקד הרב ... בספרו ... ש"ו האבען א ווירקונג.

מֶלֶךְ הָעוֹלָם. קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ וֶועלְכֶער הָט אוּנְז גֶעהֵיילִיגְט
בְּמִצְוֹתָיו מִיט זַיינֶע גֶעבָּאטֶע,
וְצִוָּנוּ אוּן הָאט אוּנְז גֶעבָּאטֶען
עַל מִצְוַת תְּפִלִּין: וֶוגֶען דֶם גֶעבָּאט פוּן תְּפִלִּין.

באלד נאכדעם זאגט מען:

בָּרוּךְ גֶעלוֹיבְּט אִיז
שֵׁם דֶער נָאמֶען
כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ פוּן זַיין הֶערְלִיכֶען קֶענִיגְרַייךְ
לְעוֹלָם וָעֶד: אוֹיף אֵימֶער אוּן עֶווִיג.

---

[1] וּמֵחָכְמָתְךָ אוּן פוּן דַיין קְלוּגְהַייט,
אֵל עֶלְיוֹן אַלֶער־הֶעכְסְטֶער גָאט,
תַּאֲצִיל עָלַי. זָלְסְטוּ [5]אַבְּטְהֵלֶען אוֹיף מִיר;
וּמִבִּינָתְךָ אוּן פוּן דַיין פֶערְשְׁטַאנְד
תְּבִינֵנִי. זָלְסְטוּ מִיר גֶעבֶּען פֶּרְשְׁטַאנְד;
וּבְחַסְדְּךָ אוּן מִיט דַיין גְנַאדֶע
תַּגְדִּיל עָלַי. זָלְסְטוּ גְרוֹסֶעס טְהָן פִיר מִיר;
וּבִגְבוּרָתְךָ אוּן מִיט דַיין מַאכְט
תַּצְמִית זָאלְסְטוּ [6]פֶערְנִיכְטֶען
אֹיְבַי וְקָמַי. מַיינֶע פַיְנְדֶע אוּן [7]מַיינֶע גֶגְנֶער;
וְשֶׁמֶן הַטּוֹב אוּן דִי גוּטֶע אֵהל
תָּרִיק זָאלְסְטוּ אַרַיינְגִיסֶען
עַל שִׁבְעָה קְנֵי הַמְּנוֹרָה. אִין דִי זִיבֶּען רֶעהְרֶען פוּן דֶעם לָאמְפּ,
לְהַשְׁפִּיעַ טוּבְךָ אוּם צוּ לָזֶען פְלִיסֶען דַיין גוּטֶס
לִבְרִיּוֹתֶיךָ: צוּ דַיינֶע בֶּעשֶׁעפֶּענִיסֶען.
[2] פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ. דוּ עֶפֶענְסְט דַיין הַאנְד;
וּמַשְׂבִּיעַ אוּן זֶעטִיגְסְט
לְכָל חַי [8] אַלֶע לֶעבֶעדִיגֶע

רָצוֹן: [8](מִיט) ווִילֶען.

מען וויקעלט ארום מיט דער רצועה דריי כריכות אויפ'ן מיטעלסטען פינגער, און ווערענד מען טהוט עס זאגט מען די פאלגענדע פסוקים:

הושע ב׳, כ״א—כ״ב.

[3] וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי אוּן אִיךְ וֶויל דִיךְ פֶּרְלָבֶּען צוּ מִיר
לְעוֹלָם. אוֹיף עֶווִיג;
וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי אוּן אִךְ וֶויל דִיךְ פֶּרְלָבֶּען צוּ מִיר
בְּצֶדֶק וּבְמִשְׁפָּט מִט גֶרֶכְטִגְקַיְט אוּן מִיט רֶכְט
וּבְחֶסֶד אוּן מִיט גְנַאדֶע
וּבְרַחֲמִים: אוּן מִיט בַּארְמְהֶערְצִיגְקַיְט.
וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי אוּן אִיךְ וֶויל דִיךְ פֶּרְלָבֶּען צוּ מִיר
בֶּאֱמוּנָה. מִיט טְרַייהַייט,
וְיָדַעַתְּ אֶת יְיָ: אוּן דוּ וֶועסְט עֶרְקֶענֶען דֶם עֶווִגֶען.

נאכ'ן לייגען די תפלין זאגט מען פאלגענדע פרשיות:
שמות י״ג, א—ט״ז.

א [4] וַיְדַבֵּר יְיָ אוּן דֶר עֶווִיגֶער הָט גֶרֶעדְט
אֶל מֹשֶׁה צוּ מֹשֶׁה,
לֵּאמֹר: זָאגֶענְדִיג:
ב קַדֶּשׁ לִי 2. מַאךְ הֵיילִיג צוּ מִיר
כָל בְּכוֹר יֶעדֶען עֶרְסְט־גֶבָּארֶענֶעם,
פֶּטֶר כָּל רֶחֶם יֶדֶם ווָס עֶפֶנְט דִי מוּטֶר־לַייבּ[9]
בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אוּנְטֶער דִי קִינְדֶער יִשְׂרָאֵל,
בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה, אוּנְטֶר מֶנְשֶׁן אוּן אוּנְטֶר פִיה;
לִי הוּא: צוּ מִיר גֶעהֶערְט עֶס.
ג וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה 3. אוּן מֹשֶׁה הָאט גֶעזָאגְט
אֶל הָעָם צוּ דֶעם פָאלְק:
זָכוֹר גֶעדֵיינְקְט
אֶת הַיּוֹם הַזֶּה דִיזֶען טָאג,
אֲשֶׁר יְצָאתֶם וָוס אִיהְר זַיְט אַרוֹיס־גֶגַנְגֶען
מִמִּצְרַיִם פוּן מִצְרַיִם,
מִבֵּית עֲבָדִים פוּן קְנֶעכְט־הוֹיז,

---

1) ומחכמתך תקן ר' משה ארבאז. עיין ספרו היכל הקדש. 2) תהלים קמ״ה ט״ז. 3) אמירת וארשתיך ובן מה יקר חסדך בעטיפת הטלית הנהיג ר' נתן שפירא שהיה אב״ד דקראקא ונפטר בשנת שצ״ג (קצור של״ה דף ל״ו ע״ד ושבט מוסר פ' ל״א). 4) אמירת וידבר הנהיג ר' פייבוש רבו של הב״ח (ב״ח א״ח ס' ל״ה). 5) אבטיילען, ענטנעהמען. 6) פערשניידען. 7) די, וואס שטעהען אויף געגען מיר. 8) דעם פערלאנג פון אלע לעבעדיגע. 9) אזוי ווי כל פטר רחם.

כִּי בְּחֹזֶק יָד	דען מיט א שטאַרקע האַנד
הוֹצִיא יְיָ אֶתְכֶם	האט דער עוויגער איך אַרויסגעפיהרט
מִזֶּה.	פון היר,
וְלֹא יֵאָכֵל	און עס זאָל ניט געגעסען ווערן
חָמֵץ:	געזייערטעס.
ד הַיּוֹם	4. הייטע
אַתֶּם יֹצְאִים.	געהט איהר אַרויס
בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב:	אין דעם זאַנגען מאָנאַט[1]
ה וְהָיָה	5. און עס וועט זיין,
כִּי יְבִיאֲךָ יְיָ	ווען דער עוויגער וועט דיר ברינגען
אֶל אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי	אין דם לאַנד פון דם כנעני,
וְהַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי	אין דעם חתי און דעם אמרי
וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי	און דעם חוי און דעם יבוסי
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע	וואס ער האט געשוואָרען
לַאֲבֹתֶיךָ	צו דיינע עלטערן
לָתֶת לָךְ	דיר צו געבען,
אֶרֶץ	א לאַנד,
זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ.	וואס פליסט מילך און האָניג,
וְעָבַדְתָּ	דאַן זאָלסט'ו דינען
אֶת הָעֲבֹדָה הַזֹּאת	דיזע דינסט
בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה:	אין דיזען מאָנאַט.
ו שִׁבְעַת יָמִים	6. זיבען טעג
תֹּאכַל	זאָלסט'ו עסען
מַצֹּת.	אומגעזייערטע קובענס,
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	און אויף דעם זיבנטען טאָג
חַג לַיְיָ:	זאָל זיין א פייערטאָג צום עוויגען
ז מַצּוֹת	7. אומגעזייערטע קובענס
יֵאָכֵל	זאָל געגעסען ווערען
אֵת שִׁבְעַת הַיָּמִים.	די זיבען טעג,
וְלֹא יֵרָאֶה לְךָ	און עס זאָל ניט געזען ווערן ביי דיר
חָמֵץ	געזייערטעס,
וְלֹא יֵרָאֶה לְךָ	און עס זאָל ניט געזען ווערן ביי דיר
שְׂאֹר	זויער-טייג
בְּכָל גְּבֻלֶךָ:	אין דיין גאַנצען גרענעץ.
ח וְהִגַּדְתָּ	8. און דו זאָלסט דערצייהלען
לְבִנְךָ	צו דיין זוהן
בַּיּוֹם הַהוּא	אין יענעם טאָג,
לֵאמֹר.	זאָגענדיג:
בַּעֲבוּר זֶה	(איך טהו עס) וועגען דעם,
עָשָׂה יְיָ	(וואס) דער עוויגער האט געטאָן
לִי	פיר מיר,
בְּצֵאתִי	ווען איך בין אַרויסגעגאַנגען
מִמִּצְרָיִם:	פון מצרים.
ט וְהָיָה לְךָ	9. און עס זאָל זיין צו דיר
לְאוֹת	פיר א צייכען
עַל יָדְךָ	אויף דיין האַנד[2]
וּלְזִכָּרוֹן	און צו איין אַנדענקונג
בֵּין עֵינֶיךָ	צווישען דיינע אויגען,[3]
לְמַעַן תִּהְיֶה	אום עס זאָל זיין
תּוֹרַת יְיָ	דעם עוויגען'ס לעהרע
בְּפִיךָ.	אין דיין מויל,
כִּי בְּיָד חֲזָקָה	דען מיט א שטאַרקע האַנד
הוֹצִאֲךָ יְיָ	הט דר עויגר דיר אַרויסגפֿירט
מִמִּצְרָיִם:	פון מצרים.
י וְשָׁמַרְתָּ	10. און דו זאָלסט היטען
אֶת הַחֻקָּה הַזֹּאת	דיזען געזעץ
לְמוֹעֲדָהּ.	צו איהר בעשטימטע צייט

1) ד. ה. דער מאָנאַט ניסן. 2) ווען די געטריידע איז אין זאַנגען צייטיג. 3) ד. ה. תפלין של יד 4) ד. ה. תפלין של ראש.

מִיָּמִים יָמִֽימָה׃	פון יָאהְר צו יָאהְר.
יא וְהָיָה	11. און עס וועט זיין
כִּי יְבִאֲךָ יְיָ	ווען דער עוויגער וועט דיר בּרענגען
אֶל אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי	אין דַס לַאנְד פון דעם כְּנַעֲנִי,
כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְךָ	ווי ער הָאט גֶעשְׁוואָרען צו דיר
וְלַאֲבֹתֶיךָ.	און צו דיינע עלטערן,
וּנְתָנָהּ לָךְ׃	און ער וועט איהר געבען צו דיר;
יב וְהַעֲבַרְתָּ	12. דאַן זָאלְסְט'ו [1]אָבְשֵׁיידען
כָל פֶּטֶר רֶחֶם	יֶעדֶס, וָואס עֶפֶנְט די מוטער־לַייב,
לַייָ.	צו דעם עוויגען,
וְכָל פֶּטֶר שֶׁגֶר בְּהֵמָה	און יעדע עֶרְסְט־גֶעוָואר־פֶענע פון פיה,
אֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ	וועלכע דו וועסט האָבען,
הַזְּכָרִים	די מֶענְלִיכֶע,
לַייָ׃	(זָאל גֶהערען) צום עוויגען.
יג וְכָל פֶּטֶר	13. און יעדער עֶרְסְט־גֶעבָּרֶענער
חֲמֹר	פון איין אייזעל
תִּפְדֶּה בְשֶׂה	זָאלְסטו אויסלֶעזען מיט אַ לַאם
וְאִם לֹא תִפְדֶּה	און אויב דו ווילסט (איהם) ניט אויסלייזען,
וַעֲרַפְתּוֹ.	זָאלסטו איהם בּרעכען דעם [2]גֶנִיק
וְכֹל בְּכוֹר	אָבער יעדען עֶרְסְט־גֶעבָּרֶענֶם
אָדָם	פון אַ מענשען
בְּבָנֶיךָ	אונטער דיינע זיהן
תִּפְדֶּה׃	מוזט'ו אויסלייזען.
יד וְהָיָה	14. און עס וועט זיין,
כִּי יִשְׁאָלְךָ בִנְךָ	ווען דיר וועט פרעגען דיין זוהן
מָחָר	אין דער צוקונפט,[3]
לֵאמֹר	זָאגֶענְדיג:
מַה זֹּאת.	וָואס איז דיזעס?

וְאָמַרְתָּ אֵלָיו	דאַן זָאלְסְט'ו זָאגען צו איהם:
בְּחֹזֶק יָד	מיט אַ שְׁטַארְקֶע הַאנְד
הוֹצִיאָנוּ יְיָ	הָט דֶר עוויגער אוּנְז אַרוֹיסְגֶעפִיהְרט
מִמִּצְרַיִם	פון מִצְרַיִם
מִבֵּית עֲבָדִים׃	פון קְנֶעכְט־הויז.
טו וַיְהִי	15. און עס איז גֶעוֶוען,
כִּי הִקְשָׁה פַרְעֹה	ווען פַּרְעֹה איז האַרט גֶעוֶוען
לְשַׁלְּחֵנוּ	אונז אַרוֹיס־צושִׁיקֶען,
וַיַּהֲרֹג יְיָ	דַן הָט דֶר עוויגער דֶרְשְׁלָאגֶען
כָּל בְּכוֹר	יֶעדען עֶרְסְט־גֶעבָּארֶענֶעם
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם	אין דַאס לַאנְד מִצְרַיִם.
מִבְּכֹר	פון דֶעם עֶרְסְט־גֶעבָּארֶענֶעם
אָדָם	פון מֶענְשֶׁען
וְעַד בְּכוֹר בְּהֵמָה.	בִּיז דֶם עֶרְסְט־גֶבָּרֶענֶם פון פִיה,
עַל כֵּן אֲנִי זֹבֵחַ	דַארום שְׁלַאכְט איך
לַייָ	צום עוויגען
כָּל פֶּטֶר רֶחֶם	יֶעדֶס וָוס עֶפֶנְט די מוטֶר לַייב,
הַזְּכָרִים	די מֶענְלִיכֶע,
וְכָל בְּכוֹר	און יֶעדֶן עֶרְסְט־גֶעבָּארֶענֶם
בָּנַי	פון מַיינֶע זִיהְן
אֶפְדֶּה׃	לֵייז איך אוֹיס.
טז וְהָיָה	16. און עס זָאל זַיין
לְאוֹת	פיר אַ צייכֶען
עַל יָדְכָה	אוֹיף דַיין הַאנְד,
וּלְטוֹטָפֹת	און פיר שְׁטֶערְן־בֶּענְדֶער
בֵּין עֵינֶיךָ.	צווישֶען דַיינֶע אוֹיגֶען,
כִּי בְּחֹזֶק יָד	דֶען מיט אַ שְׁטַארְקֶע הַאנְד
הוֹצִיאָנוּ יְיָ	הָט דֶר עוויגער אוּנְז אַרוֹיסְגֶעפִיהְרט
מִמִּצְרָיִם׃	פון מִצְרַיִם.

1) איבערפיהרען, אָבגעבען. 2) נאַקען. 3) ווערטערליך: מאָרגען.

תְּפִלַּת שַׁחֲרִית

מאָרגֶען גֶעבֶּעט

מַה טֹּבוּ אֹהָלֶיךָ	ווי [1]שיין זיינען דיינע געצעלטען,
יַעֲקֹב .	יַעֲקֹב!
מִשְׁכְּנֹתֶיךָ	דיינע וואהנונגען,
יִשְׂרָאֵל :	יִשְׂרָאֵל!
וַאֲנִי	און איך
בְּרֹב חַסְדְּךָ	דורך דיין גרויסע גנאדע,
אָבוֹא בֵיתֶךָ .	קום איך (אין) דיין הויז,
אֶשְׁתַּחֲוֶה	איך [2]בוק זיך
אֶל הֵיכַל קָדְשְׁךָ	צו דיין היילינען טעמפעל
בְּיִרְאָתֶךָ :	מיט פורכט פאר דיר.
יְיָ	עוויגער!
אָהַבְתִּי	איך ליב
מְעוֹן בֵּיתֶךָ .	דעם וואהנונג פון דיין הויז,
וּמְקוֹם מִשְׁכַּן	און דעם וואהנונגס ארט
כְּבוֹדֶךָ :	פון דיין עהרע.
וַאֲנִי אֶשְׁתַּחֲוֶה	און איך [2]בוק זיך,
וְאֶכְרָעָה .	און איך פערנייגע זיך;
אֶבְרְכָה	איך קניע זיך
לִפְנֵי יְיָ עֹשִׂי :	פאר דעם עוויגען, מיין בעשעפער.
וַאֲנִי תְפִלָּתִי	און איך (ריכטע) מיין געבעט
לְךָ יְיָ	צו דיר, עוויגער,
עֵת רָצוֹן	(אין) צייט פון [3]ווילען;
אֱלֹהִים	גאט,
בְּרָב חַסְדֶּךָ .	דורך דיין גרויסער גנאדע,
עֲנֵנִי	אנטווארט מיר
בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ :	מיט דיין וואהרע הילף.

אֲדוֹן עוֹלָם .	(ער איז) דער הערר פון דר וועלט,
אֲשֶׁר מָלַךְ	וועלכער האט רעגירט
בְּטֶרֶם כָּל יְצִיר	נאך בעפאר יעדע בעשעפענס
נִבְרָא :	איז בעשאפען געווארען.
לְעֵת	צו דער צייט,
נַעֲשָׂה	ווען עס איז געמאכט געווארען
בְחֶפְצוֹ	דורך זיין ווילען
כֹּל .	אלעס,
אֲזַי	[4](איז שוין) דאן
מֶלֶךְ	קעניג
שְׁמוֹ נִקְרָא :	זיין נאמען גערופען געווארען.
וְאַחֲרֵי	און נאכדעם,
כִּכְלוֹת הַכֹּל .	ווען אלעס [5]וועט זיך ענדיגען
לְבַדּוֹ יִמְלוֹךְ .	וועט אליין רעגירען
נוֹרָא :	(דער) פורכטבארער.
וְהוּא הָיָה	און ער איז געוועזען,
וְהוּא הֹוֶה .	און ער איז (יעצט),
וְהוּא יִהְיֶה	און ער וועט זיין
בְּתִפְאָרָה :	אין הערליכקייט.
וְהוּא אֶחָד	און ער איז איינציג,
וְאֵין שֵׁנִי .	און עס איז ניטא קיין צווייטער
לְהַמְשִׁיל לוֹ	צו צוגלייכען צו איהם
לְהַחְבִּירָה :	אום צו פערבינדען (מיט אהם)
בְּלִי רֵאשִׁית	(ער איז) אהן איין אנפאנג,
בְּלִי תַכְלִית .	אהן איין ענדע,
וְלוֹ הָעֹז	און ער האט די מאכט
וְהַמִּשְׂרָה :	און די הערשאפט

1) שעהן. 2) פערנייגען. 3) גנאדע. 4) דאן איז קעניג א. ז. וו. 5) וועט אונטערגעהן.

וְהוּא אֵלִי	און ער איז מיין גאָט,
וְחַי גֹּאֲלִי,	[1]און מיין לעבּענדער ערלייזער
וְצוּר חֶבְלִי	[2]און אַ פעלז (אין) מַיין ליידען
בְּעֵת צָרָה:	אין דער צייט פון נויטה.
וְהוּא נִסִּי	און ער איז מַיין [3]פּאַניר
וּמָנוֹס לִי	און אַ [4]צופלוכט פיר מיר.
מְנָת כּוֹסִי	דאס אַנטהייל פון מיין [5]בעכער
בְּיוֹם אֶקְרָא:	אין דעם טאָג (ווען) איך רוף.
בְּיָדוֹ	אין זַיין האַנד
אַפְקִיד רוּחִי	גיב איך איבּער מַיין גייסט,
בְּעֵת אִישַׁן	אין דער צייט ווען איך שלאָף,
וְאָעִירָה:	און ווען איך ערוואַך.
וְעִם רוּחִי	און מיט מַיין גייסט
גְּוִיָּתִי	(גב איך איבר אויך) מיין קערפּער.
יְיָ לִי	דער עווינער איז מיט מיר,
וְלֹא אִירָא:	און איך פירכטע ניט.

יגדל

יִגְדַּל	[6]גענרויסט זאָל ווערען
אֱלֹהִים חַי	דער לעבּענדער גאָט,
וְיִשְׁתַּבַּח	און [7]ער זאָל געלויבּט ווערען;
נִמְצָא	ער עקסיסטירט,
וְאֵין עֵת	און עס איז ניטאָ קיין צייט
אֶל מְצִיאוּתוֹ:	צו זַיין עקסיסטענץ.[8]
אֶחָד	ער איז איינציג,
וְאֵין יָחִיד	און עס איז ניטאָ קיין [9]איינהייט
כְּיִחוּדוֹ	ווי זַיין איינהייט;
נֶעְלָם	ער איז [10]פערהוילען,
וְגַם אֵין סוֹף	און עס איז אויך קיין ענדע דא
לְאַחְדוּתוֹ:	צו זַיין איינהייט.
אֵין לוֹ דְמוּת הַגּוּף	ער האט קיין געשטאַלט פון אַ קערפּער.
וְאֵינוֹ גוּף	און ער איז קיין קערפּער;
לֹא נַעֲרוֹךְ אֵלָיו	[11]מיר קענען ניט אָבּשאַטצען
קְדֻשָּׁתוֹ:	זַיין היילינקַייט.
קַדְמוֹן	ער איז פריהער
לְכָל דָּבָר	פון יעדע זאַך,
אֲשֶׁר נִבְרָא	וועלכע איז בעשאַפען געוואָרען;
רִאשׁוֹן	ער איז דער ערשטער,
וְאֵין רֵאשִׁית	אבער עס איז ניטאָ קיין אָנפאַנג
לְרֵאשִׁיתוֹ:	צו זַיין אָנפאַנג.
הִנּוֹ	ער איז
אֲדוֹן עוֹלָם	דער הער פון דער וועלט;
לְכָל נוֹצָר	צו יעדע בעשעפענים
יוֹרֶה גְדֻלָּתוֹ	[12]לעהרט ער זַיין גרויסקַייט
וּמַלְכוּתוֹ:	און זַיין הערשאַפט.
שֶׁפַע נְבוּאָתוֹ	דם איבערפלס פון זַיין פּרפציהונג
נְתָנוֹ	האט ער [עס] געגעבען
אֶל אַנְשֵׁי סְגֻלָּתוֹ	[13]צו די מענער פון זַיין וואַהל
וְתִפְאַרְתּוֹ:	[14]און זַיין הערליכקַייט.
לֹא קָם	עס איז ניט אויפגעשטאַנען
כְּיִשְׂרָאֵל	אין ישראל
כְּמֹשֶׁה עוֹד,	ווי משה נאָך איינער,
נָבִיא	אַ פּראָפעט,
וּמַבִּיט	וועלכער האָט געבּליק
אֶת תְּמוּנָתוֹ:	אויף זַיין געשטאַלט.
תּוֹרַת אֱמֶת	לעהרע פון וואַהרהייט
נָתַן לְעַמּוֹ אֵל	הט גאט געגעבען צו זַיין פאָלק
עַל יַד נְבִיאוֹ	דורך די האַנד פון זַיין פּרפעט

1) און דער (צווייג) [ב]עבענדער איז מיין ערלייזער; און מיין ערלייזער לעבט. 2) און דער פערז (בעשטעפער) איז מיין טהייל. 3) פאהנע. 4) [ה]עלטעניס. 5) שיקזאל. 6) גרויס איז. 7) געריהמט. 8) ד. ה. זיין דאזיין איז ניט בעשרענקט פון דער צייט. 9) איי[נהייט]. 10) אונזיכטבאר; אונבעגרייפליך. 11) מיר קענען ניכטס פערגלייכען צו איהם (אין) זיין הייליגקייט. 12) ווייל ג[...] צו זיינע געליבטע און פערהערליכטע מענער.

נֶאֱמַן בֵּיתוֹ:	דעם פֶּערְטְרוֹיטֶען פוּן זַיין הויז.
לֹא יַחֲלִיף הָאֵל	גָאט וֶועט נִיט פֶּערְעֶנְדֶערְן,
וְלֹא יָמִיר דָּתוֹ	אוּן עֶר וֶועט קֵיינְמָאל נִיט
לְעוֹלָמִים.	פֶּערבַּייטֶען זַיין גֶעזֶעטְץ
לְזוּלָתוֹ:	אוֹיף אַן אַנְדֶערְן(ס) (גֶעזֶעטְץ).
צוֹפֶה וְיוֹדֵעַ	עֶר קוּקְט אוּן ווייסְט
סְתָרֵינוּ.	אוּנְזֶערֶע פֶּערְבָּארְגֶענִיסֶען;
מַבִּיט	עֶר בְּלִיקְט
לְסוֹף דָּבָר	צוּם עֶנְדֶע פוּן אַ זַאךְ
בְּקַדְמָתוֹ:	[1]אִין זַיין אָנְפַאנְג.
גּוֹמֵל לְאִישׁ חֶסֶד	עֶר בֶּעלוֹינְט [2]אַ מַאן גְנַאדֶע
כְּמִפְעָלוֹ.	נָאךְ זַיין טְהַאט;
נוֹתֵן לְרָשָׁע	עֶר גִיבְּט צוּ דֶעם שְׁלֶעכְטֶען
רָע	שְׁלֶעכְטֶעס
כְּרִשְׁעָתוֹ:	נָאךְ זַיין שְׁלֶעכְטְקַייט.
יִשְׁלַח	עֶר וֶועט שִׁיקֶען
לְקֵץ הַיָּמִין	צוּם עֶנְדֶע פוּן דִי טֶעג[3]
מְשִׁיחֵנוּ.	אוּנְזֶער גֶעזַאלְבְּטֶען,
לִפְדּוֹת	צוּ עֶרְלֵייזֶען
מְחַכֵּי	דִי וָואס עֶרְוַוארְטֶען
קֵץ יְשׁוּעָתוֹ:	דִי [4]צַייט פוּן זַיין הִילְפֶע.
מֵתִים	טוֹיטֶע
יְחַיֶּה אֵל	וֶועט דֶער עֶווִיגֶער בֶּעלֶעבֶּען
בְּרֹב חַסְדּוֹ.	מִיט זַיין גְרוֹיסֶע גְנַאדֶע.
בָּרוּךְ עֲדֵי עַד	גֶעלוֹיבְּט אִיז אוֹיף עֶווִיג
שֵׁם תְּהִלָּתוֹ:	זַיין גֶעלוֹיבְּטֶער נָאמֶען.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט/ג, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ	וֶועלְכֶער הָאט אוּנְז גֶעהֵיילִיגְט
בְּמִצְוֹתָיו	מִיט זַיינֶע גֶעבָּאטֶע,
וְצִוָּנוּ	אוּן הָאט אוּנְז גֶעבָּאטֶען
עַל נְטִילַת יָדָיִם:	וֶוענֶען וַואשֶׁען דִי הֶענְד.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט/ג, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
אֲשֶׁר יָצַר	וֶועלְכֶער הָאט [5]גֶעבִּילְדֶעט
אֶת הָאָדָם	דֶעם מֶענְשֶׁען
בְּחָכְמָה,	מִיט קְלוּגְשַׁאפְט,
וּבָרָא בוֹ	אוּן הָאט בֶּעשַׁאפֶען אִין אִיהְם
נְקָבִים נְקָבִים,	לֶעכֶער, לֶעכֶער[6],
חֲלוּלִים חֲלוּלִים,	הֶעהְלוּנְגֶען, הֶעהְלוּנְגֶען[7],
גָּלוּי וְיָדוּעַ	עֶס אִיז עֶנְטְדֶעקְט אוּן בֶּעוואוּסְט
לִפְנֵי כִסֵּא	פָאר דֶעם טְהרָאן
כְבוֹדֶךָ	פוּן דַיין [8]הֶערְלִיכְקַייט,
שֶׁאִם	דַאס אוֹיבּ
יִפָּתֵחַ	עֶס זָל (צוּ פִל) גֶעעֶפֶנְט וֶוערֶען
אֶחָד מֵהֶם	אֵיינֶער פוּן זֵיי,
אוֹ יִסָּתֵם	אָדֶער עֶס זָל [9]פֶּערְשְׁטָפְּט וֶוערֶען
אֶחָד מֵהֶם,	אֵיינֶער פוּן זֵיי,
אִי אֶפְשַׁר	אִיז אוּנְמֶעגְלִיךְ
לְהִתְקַיֵּם	[10]זִיךְ צוּ הַאלְטֶען
וְלַעֲמוֹד לְפָנֶיךָ:	אוּן צוּ שְׁטֶעהְן פָאר דִיר.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט/ג, עֶווִיגֶער,
רוֹפֵא	וֶועלְכֶער הֵיילְט
כָל בָּשָׂר	[11]אַלֶע בֶּעשֶׁעפֶענִיסֶען
וּמַפְלִיא לַעֲשׂוֹת:	אוּן טְהוּט ווֹאוּנְדֶערְבַּאר.

1) בעסער עס איז נאך אנגעפאנגען. 2) דעם וואהלטהעטיגען מאן. 3) ד. ה. ענדליך. 4) ענדע. 5) בעשאפען, געמאכט. 6) ד. ה. פילע לעכער. 7) ד. ה. פילע העהלונגען, אדער רעהרען. 8) עהרע. 9) [illegible]טאכט; פערשלאסען. 10) צו עקסיסטירען. 11) אדער פלייש.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט'ו, עוויגער,
אֱלֹהֵינוּ	אונזער גאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קעניג פון דער וועלט,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ	וועלכער האט אונז געהייליגט
בְּמִצְוֹתָיו	מיט זיינע געבאטע
וְצִוָּנוּ	און האט אונז געבאטען
לַעֲסוֹק	זיך צו בעשעפטיגען
בְּדִבְרֵי תוֹרָה:	מיט די ווערטער פון דר תורה.
וְהַעֲרֶב נָא	און מאך דאך אנגענעהם,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עוויגער, אונזער גאט,
אֶת דִּבְרֵי	די ווערטער
תוֹרָתְךָ	פון דיין תורה
בְּפִינוּ	אין אונזער מויל
וּבְפִי עַמְּךָ	און אין דעם מויל פון דיין פאלק,
בֵּית יִשְׂרָאֵל	דאס הויז ישראל,
וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ	דאס מיר זאלען זיין
וְצֶאֱצָאֵינוּ	און אונזערע [1]נאכקאמען
וְצֶאֱצָאֵי עַמְּךָ	און די [1]נאכקאמען פון דיין פאלק,
בֵּית יִשְׂרָאֵל	דאס הויז ישראל,
כֻּלָּנוּ	מיר אלע (זאלען זיין)
יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ	פון די, וואס ווייסען דיין נאמען
וְלוֹמְדֵי תוֹרָתֶךָ	און די, וואס לערנען דיין תורה
לִשְׁמָהּ:	צוליב איהר זעלבסט[2].
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט'ו, עוויגער,
הַמְלַמֵּד תּוֹרָה	וועלכער לעהרט (די) תורה
לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:	צו זיין פאלק ישראל.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט'ו, עוויגער,
אֱלֹהֵינוּ	אונזער גאט,

מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קעניג פון דער וועלט,
אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ	וועלכער האט אונז אויסגעוועהלט
מִכָּל הָעַמִּים	פון אלע פעלקער,
וְנָתַן לָנוּ	און ער האט אונז געגעבען
אֶת תּוֹרָתוֹ:	זיין תורה.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט'ו, עוויגער,
נוֹתֵן הַתּוֹרָה:	וועלכער גיבט די תורה.
יְבָרֶכְךָ יְיָ	דער עוויגער זאל דיך בענשען
וְיִשְׁמְרֶךָ:	און ער זאל דיך בעהיטען.
יָאֵר יְיָ	דער עוויגער זאל לייכטען
פָּנָיו	זיין געזיכט
אֵלֶיךָ	צו דיר[3],
וִיחֻנֶּךָּ:	און ער זאל דיר גנעדיג זיין.
יִשָּׂא יְיָ	דער עוויגער זאל [4]אויפהייבען
פָּנָיו	זיין געזיכט
אֵלֶיךָ	צו דיר,
וְיָשֵׂם לְךָ	און ער זאל דיר [5]מאכען
שָׁלוֹם:	פרידען.
אֵלּוּ דְבָרִים	דיזע (זיינען די) זאכען,
שֶׁאֵין לָהֶם שִׁעוּר	וועלכע האבען קיין (בעשטימטע) מאס:
הַפֵּאָה	די עקע (פון פעלד)[6]
וְהַבִּכּוּרִים	און די ערסט-צייטיגע פרוכט[7]
וְהָרֵאָיוֹן	און דאס ערשיינונגס-אפפער[8]
וּגְמִילוּת חֲסָדִים	און דאס טהאן וואהלטהאט
וְתַלְמוּד תּוֹרָה:	און דאס לערנען תורה.
אֵלּוּ דְבָרִים	דיזע זיינען זאכען,
שֶׁאָדָם אוֹכֵל	וואס דער מענש עסט

1) קינדער. 2) ד. ה. אהנע אייגענוצען צו מיינען. 3) ד. ה. פריינדליך זיין. 4) צו ווענדען. 5) פערשאפען. 6) ד. ה. די שטעהענדע געטריידע ביים עקע פון פעלד, וועלכע מען דארף איבערלאזען פיר די ארעמע. (ויקרא, י"ט 10-9.) 7) וועלכע מען דארף ברענגען אין טעמפעל (שמות כ"ג, 19). 8) וועלכע מען האט געדארפט ברענגען ביים דריימאליגען ערשיינען אין טעמפעל (דברים ט"ז, 16).

פֵּרוֹתֵיהֶם	זֵייעֶרֶע פְרוּכְט
בָּעוֹלָם הַזֶּה	אוֹיף דִיזֶער וֶועלְט,
וְהַקֶּרֶן קַיֶּמֶת	אוּן דֶער גְרוּנְד-קַאפִּיטַאל בְּלַייבְּט
לָעוֹלָם הַבָּא.	פִיר דִי קוּמֶענְדֶע וֶועלְט;
וְאֵלּוּ הֵן.	אוּן דִיזֶע זַיינֶען זֵיי:
כִּבּוּד אָב וָאֵם.	פֶערֶעהְרוּנְג פוּן פָאטֶער אוּן מוּטֶער
וּגְמִילוּת חֲסָדִים.	אוּן טְהָאן וָואהְל־טְהַאטֶען,
וְהַשְׁכָּמַת	אוּן דַאס פְרִיה אוֹיפְשְׁטֶעהֶן
בֵּית הַמִּדְרָשׁ	(צוּ בֶּעזוּכֶען)[1]דַאס לֶעהְר־הוֹיז
שַׁחֲרִית	מָארְגֶענְס
וְעַרְבִית.	אוּן אַבֶּענְדְס,
וְהַכְנָסַת אוֹרְחִים.	אוּן דַם [2]אַרַיינְבְּרֵיינְגֶען גֶעסְט
וּבִקּוּר חוֹלִים.	אוּן דַאס בֶּעזוּכֶען קְרַאנְקֶע,
וְהַכְנָסַת כַּלָּה.	אוּן דַאס פִיהְרֶען דִי [3]בְּרוֹיט
וּלְוָיַת הַמֵּת.	אוּן דַם בֶּגְלֵייטֶען דֶם טוֹיטֶען
וְעִיּוּן תְּפִלָּה.	אוּן [4]דַם נָכְדֵיינְקֶען בַּיים גֶעבֶּעט,
וַהֲבָאַת שָׁלוֹם	אוּן דַאס בְּרֵיינְגֶען פְרִידֶען
בֵּין אָדָם	צְווִישֶׁען אַ מֶענְשֶׁען
לַחֲבֵרוֹ.	אוּן זַיין [5]נֶעבֶּען־מֶענְשֶׁען;
וְתַלְמוּד תּוֹרָה	אָבֶּער דַאס לֶערְנֶען תּוֹרָה
כְּנֶגֶד כֻּלָּם:	(אִיז גְלַייךְ אִיזְוֶערְט) גֶעגֶען זֵיי אַלֶע.

אֱלֹהַי.	מַיין גָאט!
נְשָׁמָה	(דִי) זֶעעלֶע,
שֶׁנָּתַתָּ	וֶועלְכֶע דוּ הָאסְט אַרַיינְגֶעגֶעבֶּען
בִּי	אִין מִיר
טְהוֹרָה הִיא.	אִיז רֵיין.
אַתָּה בְרָאתָהּ.	דוּ הָאסְט אִיהְר בֶּעשַׁאפֶען,
אַתָּה יְצַרְתָּהּ.	דוּ הָאסְט אִיהְר גֶעבִּילְדֶעט,
אַתָּה נְפַחְתָּהּ	דוּ הָסְט אִיהְר [6]אַיינְגֶעהוֹיכְט

בִּי.	אִין מִיר,
וְאַתָּה מְשַׁמְּרָהּ	אוּן דוּ הִיטֶעסְט אִיהְר
בְּקִרְבִּי.	אִין מִיר,
וְאַתָּה עָתִיד לִטְּלָהּ מִמֶּנִּי	אוּן דוּ וֶועסְט אִיהְר אַוֶועקְנֶעהְמֶען פוּן מִיר,
וּלְהַחֲזִירָהּ בִּי	אוּן אִיהְר וִידֶער גֶעבֶּען צוּ מִיר
לֶעָתִיד לָבֹא.	אִין דֶער צוּקִינְפְטִיגֶער צַייט.
כָּל זְמַן	זָא לַאנְג
שֶׁהַנְּשָׁמָה בְקִרְבִּי	דַאס דִי זֶעעלֶע אִיז אִין מִיר
מוֹדֶה אֲנִי	דַאנְק אִיךְ
לְפָנֶיךָ	פָאר דִיר,
יְיָ אֱלֹהַי	עֶווִיגֶער. מַיין גָאט
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי.	אוּן גָאט פוּן מַיינֶע עֶלְטֶערְן,
רִבּוֹן כָּל הַמַּעֲשִׂים.	[7]אוֹיבֶּערְהֶערְר פוּן אַלֶע טְהַאטֶען,
אֲדוֹן כָּל הַנְּשָׁמוֹת.	הֶערְר פוּן אַלֶע זֶעעלֶען.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
הַמַּחֲזִיר	וֶועלְכֶער גִיבְּט צוּרִיק
נְשָׁמוֹת	זֶעעלֶען
לִפְגָרִים מֵתִים:	צוּ טוֹטֶע קֶערְפֶּער.

פאלגענדע 16 ברכות ווערען גערופען „ברכות השחר", און זיינען פערפאסט געווארען אין די צייטען פון די בעלי התלמוד (ברכות ס' ע"ב, מנחות מ"ג ע"ב) אויסער „שעשני כרצונו" איז פערפאסט געווארען שפעטער.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
אֲשֶׁר נָתַן	וֶועלְכֶער הָאט גֶעגֶעבֶּען
לַשֶּׂכְוִי	צוּ דֶעם הָאהְן

1) די שוהל, סינאגאגע, רעליגיאנס-הויז. 2) גאסט פריינדליכקייט, הויפזעכטליך צו ארמע. 3) ד.ה. כלה צו דער חופה; איהר העלפען זיך צו פערהייראטהען. 4) אנדאכט. 5) פריינד, נעכסטען. 6) אריינגעבלאזען. 7) מייסטער; הערשער;

בִּינָה	פֶערְשְׁטַאנְד
לְהַבְחִין	צוּ אוּנְטֶערְשֵׁיידֶען
בֵּין יוֹם	צְווִישֶׁען טָאג
וּבֵין לָיְלָה׃	אוּן צְווִישֶׁען נַאכְט.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
שֶׁלֹּא עָשַׂנִי	[2]וֶועלְכֶער הָאט מִיךְ נִיט בֶּעשַׁפֶן
גּוֹי׃	אַ גֶעטְצֶענְדִינֶער.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
שֶׁלֹּא עָשַׂנִי	[2]וֶועלְכֶער הָט מִיךְ נִיט בֶּעשַׁאפֶן
עָבֶד׃	אַ שְׁקְלַאף.
אנשים אומרים:	מענער זאָגען:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
[illegible]	[2]וֶועלְכֶער הָאט מִיךְ נִיט בֶּעשַׁפֶן
[illegible]	אַ פְרוֹיעֶנְצִימֶער.
[illegible]ומרות:	פרויען זאָגען:
[illegible] יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
[illegible]	אוּנְזֶער גָאט,
[illegible]	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
[illegible]	וֶועלְכֶער הָאט מִיךְ בֶּעשַׁאפֶען
[illegible]	נָאךְ זַיין ווִילֶען.
[illegible] אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,

אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
פּוֹקֵחַ עִוְרִים׃	וֶועלְכֶער עֶפֶענְט בְּלִינְדֶע (דִי אוֹיגֶען)
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
מַלְבִּישׁ עֲרֻמִּים׃	וֶועלְכֶער בֶּעקְלֵיידֶעט נַאקֶעטֶע.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
מַתִּיר אֲסוּרִים׃	וֶועלְכֶער [3]מַאכְט לֵייז גֶעפַאנְגֶענֶע.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
זוֹקֵף כְּפוּפִים׃	וֶועלְכֶער שְׁטֶעלְט אוֹיף [4]גֶעבֵּייגְטֶע.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
רוֹקַע הָאָרֶץ	וֶועלְכֶער בְּרֵייטֶעט אוֹיס דִי עֶרְד
עַל הַמָּיִם׃	אִיבֶּער דִי וַואסֶער.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
[1]הָעוֹשֶׂה לִי	וֶועלְכֶער מַכְט פִיר מִיר
כָּל צְרָכַי׃	מַיין יֶעדֶע בֶּעדִירְפְנִיס.

1) [illegible]עשה. 2) (דאָפיר)-וואָס ער האָט מיך ניט געמאַכט. 3) בעפרייט 4) נידערישלאָגענע.

[illegible] ד[illegible] יד.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
[1]הַמֵּכִין	ווָעלְכֶער [2]בֶּערֵייט צוּ
מִצְעֲדֵי גָבֶר:	דִי טְרִיט פוּן (דֶעם) מֶענְשֶׁען.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
אוֹזֵר יִשְׂרָאֵל	ווֶעלְכֶער גוּרְט אָן יִשְׂרָאֵל
בִּגְבוּרָה:	מִיט שְׁטַארְקַייט.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
עוֹטֵר יִשְׂרָאֵל	ווֶעלְכֶער בֶּעקְרוֹינְט יִשְׂרָאֵל
בְּתִפְאָרָה:	מִיט פְּרַאכְט.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
הַנּוֹתֵן	ווֶעלְכֶער גִיבְּט
לַיָּעֵף	צוּ דֶעם מִידֶען
כֹּחַ:	קְרַאפְט.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
הַמַּעֲבִיר	ווֶעלְכֶער גֶעהְמְט אַרָאב
שֵׁנָה	שְׁלָאף

מֵעֵינָי	פוּן מֵיינֶע אוֹיגֶען
וּתְנוּמָה	אוּן [3]שְׁלוּמֶער
מֵעַפְעַפָּי:	פוּן מֵיינֶע בְּרֶעמֶען.
וִיהִי רָצוֹן	[4]אוּן עֶס זָאל זַיין (דֶער) ווִילֶען
מִלְּפָנֶיךָ	[5]פוּן פָאר דִיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,	אוּן גָאט פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
שֶׁתַּרְגִּילֵנוּ	דַאס דוּ זָאלְסְט אוּנְז גֶעווֶעהְנֶען
בְּתוֹרָתֶךָ	אִין דַיין [5]תּוֹרָה,
וְדַבְּקֵנוּ	אוּן דוּ זָאלְסְט אוּנְז [6]בֶּעהֶעפְטֶען
בְּמִצְוֹתֶיךָ.	אָן דַיינֶע גֶעבָּאטֶע,
וְאַל תְּבִיאֵנוּ	אוּן דוּ זָלְסְט אוּנְז נִיט בְּרֵיינְגֶען
לֹא לִידֵי חֵטְא,	נִיט צוּ אֵיין פֶעהְלֶער,
וְלֹא לִידֵי עֲבֵרָה	אוּן נִיט צוּ אֵיין אִיבֶּערְטְרֶעטוּנְג[7],
וְעָוֹן.	אָדֶער אַ זִינְד,
וְלֹא לִידֵי נִסָּיוֹן,	אוּן נִיט צוּ אַ [8]פְּרוּבוּנְג,
וְלֹא לִידֵי בִזָּיוֹן,	אוּן נִיט צוּ שַׁאנְדֶע,
וְאַל תַּשְׁלֶט	אוּן דוּ זָלְסְט נִיט לָאזֶען הֶערְשֶׁען
בָּנוּ	אִיבֶּער אוּנְז
יֵצֶר הָרָע.	דֶעם שְׁלֶעכְטֶען [9]יֵצֶר,
וְהַרְחִיקֵנוּ	אוּן עֶרְווַייטֶער אַ
מֵאָדָם רָע	פוּן אַ שְׁלֶעכְטֶען
וּמֵחָבֵר רָע.	אוּן פוּן אַ שְׁלֶעכְטֶען חָבֵר
וְדַבְּקֵנוּ	אוּן בֶּעהֶעפְט
בְּיֵצֶר הַטּוֹב	אָן דֶעם גוּטֶען
וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים.	אוּן אָן גוּטֶע
וְכוֹף אֶת יִצְרֵנוּ	אוּן בֵּייג
לְהִשְׁתַּעְבֶּד לָךְ.	צוּ זַיין אוּנְז בָּרוּךְ

1) ב״א: אשר הכין. 2) ב׳ פשטט; ריכטעט; שטעלט פעסט. 3) דרעמעל. 4) און עס [illegible] 5) געזעצען, לעהרע. 6) אנהענגען. 7) פון געזעצען. 8) פערזוך, פראבע. 9) טריעב; געדאנקען.

וּתְנֵנוּ הַיּוֹם — און גיב אונז הייטע
וּבְכָל יוֹם — און יעדען טאג,
לְחֵן — צו גונסט
וּלְחֶסֶד — און צו גנאדע
וּלְרַחֲמִים — און צו ערבארמונג
בְּעֵינֶיךָ — אין דיינע אויגען
וּבְעֵינֵי — און אין די אויגען
כָל רוֹאֵינוּ. — פון אלע, וואס זעהען אונז.
וְתִגְמְלֵנוּ — און [2]טהוא (מיט) אונז
חֲסָדִים טוֹבִים; — גוטע גנאדען.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, — געלויבט ביסט'ו, עווינער,
גּוֹמֵל — וועלכער טהוט
חֲסָדִים טוֹבִים — גוטע גנאדען
לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל; — צו זיין פאלק ישראל.

דיזע תפלה האט פערפאסט רבי יהודה הנשיא (רבנו הקדוש), און ער האט עס מתפלל געווען נאך אלע תפלות. ברכות ט"ז ע"ב; שבת ל' ע"ב.

יְהִי רָצוֹן — עס זאל זיין (דער) ווילען
מִלְּפָנֶיךָ — פון פאר דיר,
יְיָ אֱלֹהַי — עווינער, מיין גאט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי, — און גאט פון מיינע עלטערן,
שֶׁתַּצִּילֵנִי — דאס דו זאלסט מיך רעטען
הַיּוֹם וּבְכָל יוֹם — הייטע און יעדען טאג
מֵעַזֵּי פָנִים — פון פרעכע געזיכטער[3],
וּמֵעַזּוּת פָּנִים, — און פון פרעכהייט פון געזיכט,[4]
מֵאָדָם רָע — פון א שלעכטען מענשען
וּמֵחָבֵר רָע — און פון א שלעכטען קאמעראד
וּמִשָּׁכֵן רָע — און פון א שלעכטען נאכבאר
וּמִפֶּגַע רָע — און פון א שלעכטע [5]בעגעגעניס
וּמִשָּׂטָן הַמַּשְׁחִית. — און פון דעם [6]פערדערבענדען שטערער.

מִדִּין קָשֶׁה — פון א [7]שטרייגגען געריכט
וּמִבַּעַל דִּין קָשֶׁה — און פון א [7]שטרייגגען געריכטס-געגנער;
בֵּין שֶׁהוּא — זיי ער איז
בֶּן בְּרִית — א [8]זאהן פון (אונזער) בונד
וּבֵין שֶׁאֵינוֹ — און זיי ער איז ניט
בֶּן בְּרִית: — א [8]זאהן פון (אונזער) בונד.

אֱלֹהֵינוּ[1] — אונזער גאט
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ — און גאט פון אונזערע עלטערן!
זָכְרֵנוּ — ערמאנער אונז
בְּזִכָּרוֹן טוֹב — מיט גוטע ערמאנערונג
לְפָנֶיךָ — פאר דיר,
וּפָקְדֵנוּ — און [9]בעזוך אונז
בִּפְקֻדַּת — מיט א [10]בעזוך
יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים — פון הילפע און ערבארמונג
מִשְּׁמֵי שְׁמֵי קֶדֶם. — פון די [11]עווינע הימלס הימלען;
וּזְכָר לָנוּ — און ערמאנער פיר אונז,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ — עווינער אונזער גאט,
אַהֲבַת הַקַּדְמוֹנִים — די ליבע פון די אורעלטערן,
אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל — אברהם, יצחק און ישראל,
עֲבָדֶיךָ, — דיינע קנעכט,
אֶת הַבְּרִית — דעם בונד
וְאֶת הַחֶסֶד — און די גנאדע
וְאֶת הַשְּׁבוּעָה — און דעם שוואור,
שֶׁנִּשְׁבַּעְתָּ — וואס דו האסט געשווארען
לְאַבְרָהָם אָבִינוּ — צו אברהם, אונזער פאטער,

1) דיזע תפלה געפינט זיך מיט ענדערונגען אין מוסף פיר ראש השנה. 2) בעלוין; צייג. 3) ד. ה. פרעכע לייטע. 4) ד. ה. ניט צו זיין אליין פרעך. 5) טרעפונג, צופאלר. 6) שעדליכען. 7) הארטען. 8) א בונדעס-גענאסע. ד. ה. א איד. 9) דערמאהן. 10) דערמאהנונג. 11) אורעלטע.

בהר המוריה,	אויף דעם בארג מוריה,
ואת העקדה	און דאס בינדען,
שעקד	וואס ער האט געבונדען
את יצחק בנו	יצחק, זיין זוהן,
על גבי המזבח	אויף דעם [2]אלטאר;
ככתוב	ווי עס איז געשריבען
בתורתך :	אין דיין תורה:
א [1]ויהי	1. און עס איז געוועזען
אחר הדברים האלה	נאך דיזע [3]בעגעבענהייטען
והאלהים	און גאט
נסה את אברהם.	האט געפרופט אברהם.
ויאמר אליו	און ער הט געזאגט צו איהם:
אברהם	אברהם!
ויאמר	און ער האט געזאגט:
הנני :	היר בין איך.
ב ויאמר	2. און ער האט געזאגט
קח נא	נעהם דאך
את בנך	דיין זוהן,
את יחידך	דיין איינציגען (זוהן),
אשר אהבת	וועלכען דו ליבסט,
את יצחק	יצחק,
ולך לך	און געה דיר
אל ארץ המריה,	צו די לאנד מוריה,
והעלהו שם	און ברייננ איהם דארט אויף
לעלה	פיר א [4]בראנד־אפפער
על אחד ההרים	אויף איינעם פון די בערג,
אשר אמר אליך:	וועלכען איך וועל דיר זאגען

ג וישכם אברהם בבקר	3. און אברהם איז אויפגעשטאנען פריהדעם מארגענס,
ויחבש	און ער האט געזאטעלט
את חמרו	זיין אייזעל,
ויקח	און ער האט גענומען
את שני נעריו	זיינע צוויי קנאבען
אתו	מיט [5]איהם,
ואת יצחק בנו.	און יצחק זיין זוהן,
ויבקע	און ער האט צושפאלטען
עצי עלה	האלץ (צום) [4]בראנד־אפפער,
ויקם	און ער איז אויפגעשטאנען,
וילך	און ער איז געגאנגען
אל המקום	צו דעם ארט,
אשר אמר לו האלהים :	וועלכען גאט הט איהם געזאגט.
ד ביום השלישי	4. אויף דעם דריטען טאג,
וישא אברהם	האט אברהם אויפגעהייבען
את עיניו	זיינע אויגען,
וירא את המקום	און ער האט געזעהן דעם ארט
מרחק :	פון ווייטען.
ה ויאמר אברהם	5. און אברהם האט געזאגט
אל נעריו	צו זיינע קנאבען:
שבו לכם פה	זיצט אייך היר
עם החמור	מיט דעם אייזעל,
ואני והנער	און איך און דער קנאבע
נלכה עד כה.	וועלען גיין ביז [6]דארטען,
ונשתחוה	און מיר וועלען [7]זיך בוקען
ונשובה אליכם:	און מר וועלן צוריקקערן צו אייך.
ו ויקח אברהם	6. און אברהם האט גענומען
את עצי העלה	די האלץ (צם) בראנד־אפפער,

1) בראשית כ״ב א—י״ט. 2) רוקען פון ארטאר 3) זאכען; פאסירונגען. 4) גאנץ־אפפער. 5) זיך. 6) אהין. 7) אנבעטען.

וַיָּשֶׂם	און ער האט ארויפגעלייגט
עַל יִצְחָק בְּנוֹ	אויף זיין זוהן יצחק,
וַיִּקַּח בְּיָדוֹ	און ער האט גענומען אין זיין האנד
אֶת הָאֵשׁ	די פייער
וְאֶת הַמַּאֲכֶלֶת,	און דעם [1]שלאכט־מעסער,
וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם	און זיי זיינען געגאנגען ביידע
יַחְדָּו׃	צוזאמען.
ז וַיֹּאמֶר יִצְחָק	7. און יצחק האט געזאגט:
אֶל אַבְרָהָם אָבִיו	צו אברהם זיין פאטער,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
אָבִי	מיין פאטער!
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
הִנֶּנִּי בְנִי,	היר בין איך, מיין זוהן!
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
הִנֵּה הָאֵשׁ	זעה, היר איז די פייער
וְהָעֵצִים	און די האלץ,
וְאַיֵּה הַשֶּׂה	אבער וואו איז דער [2]לאם
לְעֹלָה׃	פיר א בראנד־אפפער?
ח וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם	8. און אברהם האט געזאגט:
אֱלֹהִים	גאט
יִרְאֶה לּוֹ הַשֶּׂה	וועט זיך זעהן דעם [2]לאם
לְעֹלָה	פיר א בראנד־אפפער,
בְּנִי,	מיין זוהן!
וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם	און זיי זיינען געגאנגען ביידע
יַחְדָּו׃	צוזאמען.
ט וַיָּבֹאוּ	9. און זיי זיינען געקומען
אֶל הַמָּקוֹם	צו דעם ארט,
אֲשֶׁר אָמַר לוֹ הָאֱלֹהִים	וועלכען גאט האט איהם געזאגט,
וַיִּבֶן שָׁם אַבְרָהָם	און אברהם האט דארט געבוט

אֶת הַמִּזְבֵּחַ	דעם אלטאר,
וַיַּעֲרֹךְ	און ער האט [3]געארדנעט
אֶת הָעֵצִים,	די האלץ,
וַיַּעֲקֹד	און ער האט געבונדען
אֶת יִצְחָק בְּנוֹ	יצחק, זיין זוהן,
וַיָּשֶׂם אֹתוֹ	און ער האט איהם אוועקגעלייגט
עַל הַמִּזְבֵּחַ	אויף דעם אלטאר
מִמַּעַל לָעֵצִים׃	פון איבער די האלץ.
י וַיִּשְׁלַח אַבְרָהָם	10. און אברהם האט אויסגעשטרעקט
אֶת יָדוֹ	זיין האנד,
וַיִּקַּח	און ער האט גענומען
אֶת הַמַּאֲכֶלֶת,	דעם [1]שלאכט־מעסער,
לִשְׁחֹט אֶת בְּנוֹ׃	צו שלאכטען זיין זוהן.
יא וַיִּקְרָא אֵלָיו	11. דאן האט גערופען צו איהם
מַלְאַךְ יְיָ	איין ענגעל פון דעם עוויגען
מִן הַשָּׁמַיִם	פון דעם הימעל,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
אַבְרָהָם אַבְרָהָם,	אברהם! אברהם!
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
הִנֵּנִי׃	היר בין איך!
יב וַיֹּאמֶר	12. און ער האט געזאגט:
אַל תִּשְׁלַח	דו זאלסט ניט אויסשטרעקען
יָדְךָ	דיין האנד
אֶל הַנַּעַר	צו דעם קנאבע,
וְאַל תַּעַשׂ לוֹ מְאוּמָה,	און דו זאלסט איהם גאר נישט טהאן,
כִּי עַתָּה יָדַעְתִּי	דען יעצט ווייס איך,
כִּי יְרֵא אֱלֹהִים אַתָּה	דאס דו ביסט א גאטעס־פירכטיגער,

1) מעסער. 2) שעפס. 3) אויסגעלייגט, צורעכט געמאכט; צובערייט.

וְלֹא חָשַׂכְתָּ	און דו האסט ניט פערמידען
אֶת בִּנְךָ	דיין זוהן,
אֶת יְחִידְךָ	דיין איינציגען (זוהן),
מִמֶּנִּי׃	פון מיר.
יג וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם	און אברהם האט אויפגעהויבען
אֶת עֵינָיו	זיינע אויגען,
וַיַּרְא	און ער האט געזעהן,
וְהִנֵּה אַיִל אַחַר	דאס איין [1]אנדער ווידער
נֶאֱחַז	איז געוועזען [2]אנגענומען
בַּסְּבַךְ	אין בוים־צווייגען
בְּקַרְנָיו.	מיט זיינע הערנער;
וַיֵּלֶךְ אַבְרָהָם	און אברהם איז געגאנגען
וַיִּקַּח אֶת הָאַיִל	און ער האט גענומען דעם ווידער,
וַיַּעֲלֵהוּ	און ער האט איהם אויפגעבראכט
לְעֹלָה	פיר א בראנד־אפפער
תַּחַת בְּנוֹ׃	אנשטאט זיין זוהן.
יד וַיִּקְרָא אַבְרָהָם	14. און אברהם האט גערופען
שֵׁם	דעם נאמען
הַמָּקוֹם הַהוּא	פון יענעם ארט:
יְיָ יִרְאֶה.[3]	גאט וועט זעהן.
אֲשֶׁר יֵאָמֵר הַיּוֹם	ווי עס ווערט נאך היינטיגע געזאגט
בְּהַר יְיָ	אויף דעם בארג פון דעם עווינען
יֵרָאֶה׃[4]	וועט עס געזעהן ווערען.
טו וַיִּקְרָא	15 דאן האט גערופען
מַלְאַךְ יְיָ	דער ענגעל פון דעם עווינען
אֶל אַבְרָהָם.	צו אברהם
שֵׁנִית	א צווייטען מאל
מִן הַשָּׁמָיִם׃	פון הימעל.
טז וַיֹּאמֶר	16. און ער האט געזאגט:
בִּי נִשְׁבַּעְתִּי	ביי מיר האב איך געשוואָרען,
נְאֻם יְיָ,	זאגט דער עווינער,
כִּי	דאס
יַעַן אֲשֶׁר עָשִׂיתָ	ווייל דו האסט געטאן
אֶת הַדָּבָר הַזֶּה	דיזע זאך,
וְלֹא חָשַׂכְתָּ	און דו האסט ניט פערמידען
אֶת בִּנְךָ	דיין זוהן,
אֶת יְחִידֶךָ׃	דיין איינציגען (זוהן).
יז כִּי	17. דארום
בָרֵךְ אֲבָרֶכְךָ	וועל איך דיר בענשען
וְהַרְבָּה אַרְבֶּה	און איך וועל מעהרען
אֶת זַרְעֲךָ	דיין זאמען,
כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם	ווי די שטערען פון הימעל
וְכַחוֹל	און ווי די זאמד,
אֲשֶׁר	וועלכע איז
עַל שְׂפַת הַיָּם,	ביים ברעג פון דעם מעער;
וְיִרַשׁ זַרְעֲךָ	און דיין זאמען וועט ערבען
אֵת שַׁעַר אֹיְבָיו׃	דעם טויער פון זיינע פיינדע.
יח וְהִתְבָּרְכוּ	18. און עס וועלען זיך בענשען
בְזַרְעֲךָ	מיט דיין זאמען
כֹּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ	אלע נאציאנען פון דער ערד,
עֵקֶב	דאפיר
אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ	ווייל דו האסט געהערט
בְּקֹלִי׃	אין מיין שטימע.
יט וַיָּשָׁב אַבְרָהָם	19 און אברהם האט צוריקגעקערט
אֶל נְעָרָיו	צו זיינע קנאבען,
וַיָּקֻמוּ	און זיי זיינען אויפגעשטאנען
וַיֵּלְכוּ יַחְדָּו	און זיי זיינען געגאנגען צוזאמען
אֶל בְּאֵר שָׁבַע	נאך באר שבע,
וַיֵּשֶׁב אַבְרָהָם	און אברהם האט געוואהנט
בִּבְאֵר שָׁבַע׃	אין באר שבע.

1) אחר נאכדעם; פון הינטען; אדער: אחר נאחז, וועלכער איז נאכדעם געווען פערוויקעלט. 2) פערוויקעלט ד. ה. יהי יראה לו השה לעולה. בנין ווייל גאט האט איהם ווירקליך צוגעשיקט א ווידער. און דער שרייבער פון דער צו: אשר יאמר היום (במצות ה׳ ובהר ה׳ יראה (כל זכורך את פני הארון ה׳ שמות כ״ג י״ז; ל״ד כ״ג; דברים ט״ז ט׳ בבאורו אור תורה ובמשפט האורים ערך ירושלים ומוריה. 4) דער שפריך, אדער: דאס וואס פון דעם עוו

[1]רבונו של עולם,	הערר פון דער וועלט!
יהי רצון	עס זאל זיין (דער) ווילען
מלפניך	פון פאר דיר,
יי אלהינו	עווינער, אונזער גאט,
ואלהי אבותינו .	און גאט פון אונזערע עלטערן,
שתזכר לנו	דס דו זאלסט דערמאהנען פר אונז
ברית אבותינו	דם בונד פון אונזערע עלטערן,
כמו שכבש אברהם אבינו	ווי אברהם, אונזער פאטער, האט איינגעהאלטען
את רחמיו	זיין ערבארמונג
מבן יחידו	פון זיין איינציגען זוהן,
ורצה	און ער האט געוואלט
לשחוט אותו	איהם שלאכטען,
כדי לעשות	אום צו טהאן
רצונך .	דיין ווילען,
כן יכבשו	אזוי זאל איינהאלטען
רחמיך	דיין ערבארמונג
את כעסך	דיין צארן
מעלינו	פון געגען אונז,
ויגלו	און עס זאל [3]זיך אנשליסען
רחמיך	דיין ערבארמונג
על מדותיך .	צו דיינע אנדערע [4]זיטען,
ותכנס אתנו לפנים משורת דינך .	און דו זאלסט זיך בגעהן מיט אונז בעסער אלס דיין רעכטס־ארדנונג פעראננט,
ותתנהג	און דו זאלסט זיך אויפפיהרען
עמנו	מיט אונז,
יי אלהינו	עווינער, אונזער גאט,
במדת החסד	מיט דער זיטע פון גנאדע
ובמדת	און מיט דער זיטע

הרחמים .	פון ערבארמונג;
ובטובך הגדול	און דורך דיין גרויסע גוטעס
ישוב	זאל זיך אבקעהרען
חרון אפך	דיין ברענענדער צארן
מעמך	פון דיין פאלק
ומעירך	און פון דיין שטאדט
ומארצך	און פון דיין לאנד
ומנחלתך .	און פון דיין ערב־טהייל;
וקים לנו	און ערפיל פיר אונז,
יי אלהינו	עווינער, אונזער גאט,
את הדבר	דאס ווארט,
שהבטחתנו	וואס דו הסט אונז פערזיכערט
על ידי משה	דורך משה,
עבדך .	דיין קנעכט,
כאמור .	ווי עס איז געזאגט (אין פסוק):
[2]וזכרתי	און איך וועל [5]גערענקען
את בריתי	מיין בונד
יעקוב .	(מיט) יעקוב,
ואף את בריתי	און אויך מיין בונד
יצחק	(מיט) יצחק,
ואף את בריתי	און אויך מיין בונד
אברהם	(מיט) אברהם
אזכר	וועל איך [5]געדיינקען,
והארץ אזכר :	און דס לנד וועל איך געדיינקען.

די לעצטע 3 תפלות, נעמליך: אלהינו ואלהי אבותינו, ויהי אחר און רבונו של עולם, געפינען זיך ניט אין די מייסטען סדורים, וועלכע זיינען ניט געדרוקט אין רוסלאנד.

לעולם יהא אדם איז אריינגעקומען אין די תפלות דורך דעם אירטהום פון איין אונוויסענדען מעתיק, וועלכער האט ניט געוואוסט, אז דאס איז איין אייס־שריפט, וועלכע דערציהלט דעם דין, אז מען דארף יעדען פריהמארגען זאגען רבון כל העולמים. אדער צוליב אירגענד וועלכע אורזאכע האט זיך דעם דרוקער אדער מוציא לאור געוואלט שטעלען נקודות אונטער דיזען דין, פונקט ווי די תפלות זיינען מיט נקודות, און די

(1 דיזע תפלה געפינט זיך מיט ענדערונגען אין מוסף פיר ראש השנה. 2) ויקרא כ״ו, מ״ב. 3) זיך צוקייקלען, צו־וועלצען; אדער: זאל פערוויקלען. 4) אייגענשאפטען, פרינציפען (פון גאט); מאאס. 5) עראינערען.

שפעטערע מדפיסים האבען נאכגעטהאן דעם פעהלער פון דיזען מדפיס, וועלכער האט בשוגג אדער במזיד געשטערט נקודות אונטער דעם דין ליעולם יהא אדם. אז דיזעס איז ריכטיג קען מען זעהן פון דעם תנא דבי אליהו ח״א פ׳ כ״א וועלכער שרייבט מיט דיזען לשון: יהא אדם ירא שמים יראה גמורה ומודה על האמת ודובר אמת בלבבו. בכל יום ויום ישכם ויאמר: רבון כל העולמים וכו׳; דאפון זעהט מען אלזא, אז די תפלה זעלבסט פאנגט אן מיט רבון כל העולמים. אויך דער טור סי׳ מ״ו פאנגט אן מיט רבון כל העולמים. זעה תולדות הקליר פון הגאון שי״ר, צד קי״ז. מיר האבען עס דענאך געשטערט מיט נקודות, ווייל דאס איז א טעות שהחזיקו בה רבים.

דאס ווארט ובגלוי איז ניטא אין די מייסטען סדורים.

לְעוֹלָם — אִימֶער
יְהֵא אָדָם — זָאל אַ מֶענְשׁ זַיין
יְרֵא שָׁמַיִם — אַ גָאטֶעס פֵירְכְטִינֶער
בְּסֵתֶר וּבַגָּלוּי, — אִין פֶערְבֶּערְגֶענֶעם און עֶפֶענְטְלִיךְ,
וּמוֹדֶה — און עֶר זָאל בֶּעקֶענֶען
עַל הָאֱמֶת, — דִי וַואהְרְהַייט
וְדוֹבֵר אֱמֶת — און רֵיידֶען וַואהְרְהַייט
בִּלְבָבוֹ, — אִין זַיין הַארְצֶען,
וְיַשְׁכֵּם — און עֶר זָאל אוֹיפְשְׁטֵעהְן פְרִיה,
וְיֹאמַר: — און עֶר זָאל זָאגֶען:

רבון האט ר׳ יוחנן געזאגט; מה אנו, האט שמואל געזאגט. דיזע תפלה איז אנפאנגס געמאכט געווארען פיר תפלת נעילה פון יו״כ. ווי עס ווערט געבראכט אין יומא פ״ז ע״ב;

רִבּוֹן — הֶערְר
כָּל הָעוֹלָמִים, — פוּן אַלֶע וֶועלְטֶען!
[1]לֹא עַל צִדְקוֹתֵינוּ — נִיט וֶועגֶען אוּנְזֶערֶע גֶערֶעכְטֶע טְהַאטֶען
אֲנַחְנוּ מַפִּילִים — [4]לֵייגֶען מִיר פָאר
תַּחֲנוּנֵינוּ — אוּנְזֶערֶע גֶעבֶּעטֶע
לְפָנֶיךָ, — פָאר דִיר,
כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים: — זָאנְדֶערְן וֶועגֶען דַיין גְרוֹיסֶע עֶרְבַּארְמוּנְג.
מָה אָנוּ — וָואס זַיינֶען מִיר?
מֶה חַיֵּינוּ, — וָואס אִיז אוּנְזֶער לֶעבֶּען?

מֶה חַסְדֵּנוּ — וָואס אִיז אוּנְזֶער גְנַאדֶע?
מַה צִּדְקוֹתֵינוּ — וָוס זַיינֶען אוּנְזֶערֶע גֶערֶעכְטֶע טְהַאטֶען?
מַה יְּשׁוּעָתֵנוּ — וָואס אִיז אוּנְזֶער הִילְף?
מַה כֹּחֵנוּ — וָואס אִיז אוּנְזֶער קְרַאפְט?
מַה גְּבוּרָתֵנוּ, — וָואס אִיז אוּנְזֶער שְׁטַארְקַייט?
מַה נֹּאמַר — וָואס קֶענֶען מִיר זָאגֶען
לְפָנֶיךָ, — פָאר דִיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ — עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, — און גָאט פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן?
הֲלֹא כָּל הַגִּבּוֹרִים — זַיינֶען דֶען נִיט אַלֶע הֶעלְדֶען
כְּאַיִן — ווִי נִיכְטְס
לְפָנֶיךָ, — פָאר דִיר,
וְאַנְשֵׁי הַשֵּׁם — און מֶענֶער פוּן (גְרוֹיסֶען) נָאמֶען
כְּלֹא הָיוּ, — (זַיינֶען) ווִי זַיי וָולְטֶען נָר נִט גֶעוֶוען,
וַחֲכָמִים — און קְלוּגֶע
כִּבְלִי מַדָּע, — (זַיינֶען) אַזוֹי ווִי אָהְנֶע קֶענְטְנִיס,
וּנְבוֹנִים — און פֶערְנִינְפְטִיגֶע
כִּבְלִי הַשְׂכֵּל, — (זַיינֶען) ווִי אָהְנֶע פֶערְשְׁטַאנְד?
כִּי רוֹב מַעֲשֵׂיהֶם — דֶען דִי מַייסְטֶען פוּן זֵייעֶרֶע טְהַאטֶען
תֹּהוּ, — (זַיינֶען) נִיכְטִיג,
וִימֵי חַיֵּיהֶם — און דִי טֶעג פוּן זֵייעֶר לֶעבֶּען
הֶבֶל לְפָנֶיךָ, — זַיינֶען [5]דוּמְהַייט פָאר דִיר,
[2]וּמוֹתַר הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה — און דֶער פָארְצוּג פוּן דֶעם מֶענְשׁ אִיבֶּער דַאס פִיה
אָיִן, — אִיז נִיכְטְס,
כִּי הַכֹּל הָבֶל: — דֶען אַלֶעס אִיז [5]דוּמְהַייט.

[3]אֲבָל — [6]אָבֶּער
אֲנַחְנוּ עַמְּךָ — מִיר זַיינֶען דַיין פָאלְק,
בְּנֵי בְרִיתֶךָ, — דִי קִינְדֶער פוּן דַיין בּוּנְד,

1) דניאל ט׳ י״ח. 2) קהלת ג׳ י״ט. 3) מכילתא פ׳ בשלח בפסוק תבאמו ותטעמו ומובא בילקוט רמז רנ״ג בשנוי מעט.
4) ווערטליך: מאכען מיר פאלען. 5) אהנע נוטצען; א הויך; ניכטס. 6) דענאך.

־נֵי אַבְרָהָם	דִי קִינְדֶער פוּן אַבְרָהָם,
־הֲבְךָ	דַיין [4]לִיבְּהָאבֶּער,
־נִשְׁבַּעְתָּ לוֹ	וָוס דוּ הָסְט גֶעשְׁוָוארֶן צוּ אִיהְם
־הַר הַמֹּרִיָּה .	אוֹיף דֶעם בַּארְג מוֹרִיָּה,
־ע יִצְחָק	דִי זַאמֶען פוּן יִצְחָק,
־חִידוֹ	זַיין אֵיינְצִיגֶען (זוּהְן),
־נֶּעֱקַד	וָועלְכֶער אִיז גֶעבּוּנְדֶען גֶעוָוארֶען
־ל גַּב הַמִּזְבֵּחַ .	אוֹיף דֶעם אַלְטַאר,
־דַת יַעֲקֹב	דִי גֶעמֵיינְדֶע פוּן יַעֲקֹב,
־נְךָ בְּכוֹרֶךָ .	דַיין עֶרְשְׁט־גֶעבָּארֶענֶעם זוּהְן,
־מֵאַהֲבָתְךָ	וָואס וֶועגֶען דַיין לִיבֶּע,
־אָהַבְתָּ אוֹתוֹ .	וָוס דוּ הָאסְט אִיהְם גֶעלִיבְּט,
־שִׂמְחָתְךָ	אוּן וֶועגֶען דַיין פְרֵיידֶע,
־שָּׂמַחְתָּ	וָואס דוּ הָאטְט זִיךְ גֶעפְרֵייט
־ .	מִיט אִיהְם
־רָאתָ אֶת שְׁמוֹ	הָאסְטוּ גֶערוּפֶען זַיין נָאמֶען,
־רָאֵל וִישֻׁרוּן :	[5]יִשְׂרָאֵל אוּן יְשֻׁרוּן.

־יכָךְ	דַארוּם
־חְנוּ חַיָּבִים	זַיינֶען מִיר פֶערְפְלִיכְטֶעט
־הוֹדוֹת לְךָ .	דִיר צוּ דַאנְקֶען,
־שַׁבֵּחֲךָ	אוּן דִיךְ צוּ רִיהְמֶען,
־פָאֶרְךָ .	אוּן דִיךְ צוּ [6]בֶּעשֵׁעהְנֶען,
־בָרֵךְ	אוּן צוּ לוֹיבֶּען,
־קַדֵּשׁ	אוּן צוּ הֵיילִיגֶען,
־תֵת	אוּן צוּ גֶעבֶּען
־בַח וְהוֹדָיָה	אַ לוֹיבּ אוּן אַ דַאנְק
־מֶךָ :	צוּ דַיין נָאמֶען.
־רֵינוּ .	[7]גְלִיקְלִיךְ זַיינֶען מִיר!
־ טּוֹב חֶלְקֵנוּ .	ווי גוּט אִיז אוּנְזֶער טְהֵייל,
וּמַה נָּעִים	אוּן וִוי אַנְגֶענֶעהְם אִיז
גּוֹרָלֵנוּ .	אוּנְזֶער לָאאז,
וּמַה יָּפָה	אוּן וִוי שֵׁעהְן אִיז
יְרֻשָּׁתֵנוּ :	אוּנְזֶער עֶרְבְּ־טְהֵייל!
אַשְׁרֵינוּ .	[7]גְלִיקְלִיךְ זַיינֶען מִיר!
שֶׁאֲנַחְנוּ	דַאס מִיר
[1]מַשְׁכִּימִים וּמַעֲרִיבִים	קוּמֶען פְרִיה אוּן שְׁפֶּעט,
עֶרֶב וָבֹקֶר .	אַבֶּענְדְס אוּן מָארְגֶענְס,
וְאוֹמְרִים	אוּן (מִיר) זָאגֶען
פַּעֲמַיִם	צְוֵויי מָאל
בְּכָל יוֹם :	יֶעדֶען טָאג:

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל .	הֶער יִשְׂרָאֵל!
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	[8]דֶער עֶוִוגֶער אִיז אוּנְזֶער גָאט,
יְיָ אֶחָד :	דֶער עֶווִיגֶער אִיז אֵיינֶער!

[2]בָּרוּךְ	גֶעלוֹיבְּט אִיז
שֵׁם	דֶער נָאמֶען
כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ	פוּן זַיין הֶערְלִיכֶען קֶענִיגְרַייךְ
לְעוֹלָם וָעֶד :	אוֹיף אִימֶער אוּן עֶווִיג.

[3]אַתָּה הוּא	דוּ בִּסְט (גֶעוֶועןֹ דֶער זֶעלְבֶּער)
עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא	בֶּעפָאר עֶס אִז בֶּעשַׁאפֶען גֶעוָורֶען
הָעוֹלָם .	דִי וֶועלְט,
אַתָּה הוּא	דוּ בִּיסְט (דֶער זֶעלְבֶּער)
מִשֶּׁנִּבְרָא	זַייט עֶס אִיז בֶּעשַׁאפֶען גֶעוָורֶען
הָעוֹלָם .	דִי וֶועלְט·
אַתָּה הוּא	דוּ בִּיסְט (דֶער זֶעלְבֶּער)
בָּעוֹלָם הַזֶּה .	אִין דִיזֶער וֶועלְט,

1) בב״ר פ׳ צ״ח הגרסא: „משכימים ומעריבים בכל יום ואומרים שמע״ והיא נכונה מאד. 2) זו הוספת ר׳ יהודה החסיד ־ בטור. והרש״ל נהג להוסיף כל הפרשה הראשונה של ק״ש. 3) ירושלמי ברכות פ״ט מובא בילקוט ואתחנן רמז תתר״ו. ־יפ״. 5) ה. ה. ענגע״סטרייטע און גערעכטער. 6) פערהערליכען. 7) וואהל איז אונז! 8) דער עוויגער, אונ־ ־זער גאט, איז איין גאט.

וְאַתָּה הוּא — אוּן דוּ ווּעסט (זיין דערזעלבּער)
לָעוֹלָם הַבָּא. — אין דער קומענדען וועלט.
קַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ — הייליג דיין נאמען
עַל מַקְדִּישֵׁי — וועגען די, וועלכע היילינען
שְׁמֶךָ. — דיין נאמען,
וְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ — אוּן הייליג דיין נאמען
בְּעוֹלָמֶךָ. — אין דיין וועלט,
וּבִישׁוּעָתְךָ — אוּן דורך דיין הילף
תָּרוּם — זאל זיך ערהויבּען
[1]וְתַגְבִּיהַּ קַרְנֵנוּ: — אוּן זאל הויך ווערען אונזער הארן
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ — געלויבּט בּיסט ג״ט, עווינער,
מְקַדֵּשׁ — וואס דוּ הייליגסט
אֶת שִׁמְךָ — דיין נאמען
בָּרַבִּים: — [2]עפענטליך.

[3]אַתָּה הוּא — [4]דוּ בּיסט,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ — [5]עווינער, אונזער גאט,
בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ — אין הימעל אוּן אויף דער ערד
וּבִשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם — אוּן אין די [6]הימעלס-הימלען,
הָעֶלְיוֹנִים. — [7]די העכסטע.
אֱמֶת — וואהרליך,
[8]אַתָּה הוּא — דוּ בּיסט
רִאשׁוֹן — דער ערשטער,
וְאַתָּה הוּא — אוּן דוּ בּיסט
אַחֲרוֹן. — דער לעצטער,
וּמִבַּלְעָדֶיךָ — אוּן אויסער דיר
אֵין אֱלֹהִים. — איז קיין גאט דא.
קַבֵּץ קֹוֶיךָ — פערזאמעל די, וועלכע האפען אין דיר
מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת — פון די פיער ענדען
הָאָרֶץ. — פון דער ערד.

יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ — זאלען ערקענען אוּן וויסען
כָּל בָּאֵי עוֹלָם. — אַלע [9]בּוואהנער פון דער וועלט,
כִּי [1]אַתָּה הוּא — דאס דוּ בּיסט
הָאֱלֹהִים — דער גאט
לְבַדְּךָ — איינער אליין
לְכֹל מַמְלְכוֹת — איבּער אלע קעניגרייכען
הָאָרֶץ. — פון דער ערד;
אַתָּה עָשִׂיתָ — דוּ האסט געמאכט
אֶת הַשָּׁמַיִם — דעם הימעל
וְאֶת הָאָרֶץ. — אוּן די ערד,
אֶת הַיָּם — דאס מעער
וְאֶת כָּל — אוּן אלעס,
אֲשֶׁר בָּם. — וואס איז אין זיי.
וּמִי — אוּן ווער איז דא
בְּכָל מַעֲשֵׂה — אונטער אלע [10]ווערק
יָדֶיךָ. — פון דיינע הענד,
בָּעֶלְיוֹנִים — אונטער די העכערע,
אוֹ בַתַּחְתּוֹנִים. — אדער אונטער די נידריגערע
שֶׁיֹּאמַר לְךָ — וועלכער זאל קענען זאגען צו דיר
מַה תַּעֲשֶׂה. — וואס טהוּסט דוּ?
אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם. — אונזער פאטער וואס איז אין הימעל
עֲשֵׂה עִמָּנוּ חֶסֶד. — טהוּא מיט אונז גנאדע
בַּעֲבוּר — וועגען
שִׁמְךָ הַגָּדוֹל — דיין גרויסען נאמען,
שֶׁנִּקְרָא עָלֵינוּ. — וועלכער איז גערופען אויף אונז
וְקַיֵּם לָנוּ — אוּן ערפיל פיר אונז,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ — עווינער, אונזער גאט,
מַה שֶּׁכָּתוּב. — וואס עס איז געשריבען (אין פסוק
[2]בָּעֵת הַהִיא — „אין יענער צייט
אָבִיא אֶתְכֶם — וועל איך אייך בּריינגען,[11]

1) הגאון יעב״ץ החקי להוראת פעל עומד, אולם נוסח הטור: וְתַגְבַּהּ, וכן הוא במחזור דפוס פראג. משנת שע״ג. נכון. 2) תנא ד״א פ׳ כ״א. 3) ע״פ ישעי׳ מ״ד ו׳. 4) מ״ב י״ט ט״ו. 5) צפניה ג׳ כ׳. 6) צווישען פי׳ ע. 7) אדער: דו בּיסט דער עווינער אונזער גאט אין א. ז. וו. 8) העכסטע הימלען. 9) וואס קימען. 10) געשאפענע. 11) אין ארץ ישראל

וּבָעֵת — און אִין [2]דֶער צַייט
קַבְּצִי אֶתְכֶם — וֶועל אִיךְ אַייךְ פֶערְזַאמְלֶען;
כִּי אֶתֵּן אֶתְכֶם — דֶען אִיךְ וֶועל אַייךְ גֶעבֶּען
לְשֵׁם וְלִתְהִלָּה — צוּם נָאמֶען און צוּם לוֹיבּ
בְּכֹל עַמֵּי הָאָרֶץ — אֶנְטֶער אַלֶע פֶעלְקֶער פֻון דֶר עֶרְד,
בְּשׁוּבִי — וֶוען אִיךְ וֶועל צוּרִיק־בְּרֵיינְגֶען
אֶת שְׁבוּתֵיכֶם — [3]אַייעֶרֶע גֶעפַאנְגֶענֶע
לְעֵינֵיכֶם — פָאר אַייעֶרֶע אוֹיגֶען,
אָמַר יְיָ: — הָאט גֶעזָאגְט דֶער עֶווִיגֶער".

על דבר אמירת פרשת הכיור, המובאה פה, ופרשת תרומת הדשן, ויקרא ו' ג—ה, הנוספה בשאר סדורים לפני פרשת התמיד, ופרשת מזבח מקטר קטרת ופרשת סממני הקטרת ועש"תן, הבאות פה אחר פרשת התמיד, עיין עטרת זקנים לאו"ח ס' מ"ח.

יז [1]וַיְדַבֵּר יְיָ — 17. און דֶער עֶווִיגֶער הָט גֶערֶעט
אֶל מֹשֶׁה — צוּ מֹשֶׁה,
לֵּאמֹר: — זָאגֶענְדִיג:
יח וְעָשִׂיתָ — 18. און דוּ זָאלְסְט מַאכֶען
כִּיּוֹר נְחֹשֶׁת — אַ [4]וַואשְׁ־בֶּעקֶען פוּן קוּפֶּער
וְכַנּוֹ נְחֹשֶׁת — אֶן זַיין פוּס־גֶעשְׁטֶעל (פֻן) קוּפֶּער
לְרָחְצָה. — צוּם וַואשֶׁען,
וְנָתַתָּ אֹתוֹ — און דוּ זָאלְסְט אִיהְם שְׁטֶעלֶען
בֵּין אֹהֶל מוֹעֵד — צְווִישֶׁען דֶם פֶרְזַמְלוּנְגְס גֶעצֶלְט
וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ — און צְווִישֶׁען דֶעם אַלְטַאר,
וְנָתַתָּ שָׁמָּה — אֶן דוּ זָאלְסְט דָארְט אַרַיינְגֶעבֶּן
מָיִם: — וַואסֶער.
יט וְרָחֲצוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו — 19. און אַהֲרֹן און זַיינֶע זִיהְן זָאלֶען וַואשֶׁען
מִמֶּנּוּ — פוּן אִיהְם
אֶת יְדֵיהֶם — זַייעֶרֶע הֶענְד
וְאֶת רַגְלֵיהֶם: — און זַייעֶרֶע פִּיס.
כ בְּבֹאָם — 20. וֶוען זֵיי דַארְפֶען אַרַיינְקֶמֶען
אֶל אֹהֶל מוֹעֵד — אִין פֶערְזַאמְלוּנְגְס־גֶעצֶעלְט
יִרְחֲצוּ מַיִם — זָאלֶען זֵיי זִיךְ וַואשֶׁן (מִט) וַואסֶר,
וְלֹא יָמֻתוּ, — דַאס זֵיי זָאלֶען נִיט שְׁטַארְבֶּען,
אוֹ בְגִשְׁתָּם — אָדֶר וֶוען זֵיי דַארְפֶן זִךְ דֶרְנֶעהֶנְטֶערְן
אֶל הַמִּזְבֵּחַ — צוּם אַלְטַאר
לְשָׁרֵת — צוּ בֶּעדִינֶען,
לְהַקְטִיר אִשֶּׁה — צוּ רוֹיכֶערְן אַ פַייעֶר אָפְּפֶער
לַייָ: — צוּם עֶווִיגֶען.
כא וְרָחֲצוּ — 21. דַאן זָאלֶען זֵיי וַואשֶׁען
יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם — זַייעֶרֶע הֶענְד און זַייעֶרֶע פִּיס,
וְלֹא יָמֻתוּ. — דַאס זֵיי זָאלֶען נִיט שְׁטַארְבֶּען
וְהָיְתָה לָהֶם — און עֶס זָאל זַיין בַּיי זֵיי
חָק עוֹלָם — אַיין עֶווִיגֶער גֶעזֶעטְץ,
לוֹ וּלְזַרְעוֹ — פִיר אִיהְם און פִיר זַיינֶע קִינְדֶער
לְדֹרֹתָם: — פִיר זַייעֶרֶע גֶעשְׁלֶעכְטֶער.

יְהִי רָצוֹן — עֶס זָאל זַיין (דֶער) ווִילֶען
מִלְּפָנֶיךָ — פוּן פָאר דִיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ — עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. — אֶן גָאט פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
שֶׁתְּרַחֵם — דַאס דוּ זָאלְסְט זִיךְ עֶרְבַּארְמֶן
עָלֵינוּ — אוֹיף אוּנְז,
וְתִמְחָל לָנוּ — אֶן דוּ זָאלְסְט אוּנְז פֶערְצַייהֶען
עַל כָּל חַטֹּאתֵינוּ — אוֹיף אַלֶע אוּנְזֶערֶע פֶעהְלֶערְן,
וּתְכַפֵּר לָנוּ — און דוּ זָאלְסְט אוּנְז פֶערְגֶעבֶּען
אֶת כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ. — אַלֶע אוּנְזֶערֶע זִינְד,
וְתִסְלַח — און דוּ זָאלְסְט עֶנְטְשׁוּלְדִיגֶען
לְכָל פְּשָׁעֵינוּ. — פִיר אַלֶע אֶנְזֶערֶע פֶערְבְּרֶעכֶן,
וְתִבְנֶה — און דוּ זָאלְסְט בּוֹיעֶן
בֵּית הַמִּקְדָּשׁ — דַאס הֵיילִיגֶע הוֹיז

1) שמות ל' י"ז—כ"א. 2) יענער. 3) אייער געפאנגענשאפט. 4) האנד־באס. 5) אפפערן.

בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ.	אין גיכען, אין אונזערע טעג,
וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ	און מיר וועלען [2]ברייננגען פאר דיר
קָרְבַּן הַתָּמִיד	דעם בעשטענדיגען אפפער.
שֶׁיְּכַפֵּר בַּעֲדֵנוּ.	וועלכער וועט פערגעבען פר אונז
כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ	אזוי ווי דו האסט געשריבען
עָלֵינוּ	פיר אונז
בְּתוֹרָתֶךָ	אין דיין תורה,
עַל יְדֵי מֹשֶׁה	דורך משה,
עַבְדֶּךָ	דיין קנעכט,
מִפִּי כְבוֹדֶךָ	פון דיין הערליכען מויל,
כָּאָמוּר:	ווי עס איז געזאגט (אין פסוק):

סדר הקרבנות

אמירת סדר הקרבנות היא תקנת הגאונים שמצאו סמך לזה בכמה מקומות בתלמוד, לפי שהתפלות בזה״ז הנה במקום הקרבנות ונשלמה עתה פרים שפתינו (ברכות כ״ו ע״ב) ובמנחות ק״י ע״א איתא „זאת תורת החטאת וזאת תורת האשם, כל העוסק בתורת חטאת כאלו הקריב חטאת וכל העוסק בתורת אשם כאלו הקריב אשם״. ועוד אמרו (תענית כ״ז ע״ב; מגלה ל״א ע״ב) אמר אברהם רבונו של עולם שמא ישראל חוטאים לפניך אתה עושה להם כדור המבול וכדור הפלגה? אמר לו לאו וכו׳. אמר לפניו רבש״ע תינח בזמן שבית המקדש קים, בזמן שאין בהמ״ק קים מה תהא עליהם? אמר לו כבר תקנתי להם סדר קרבנות, בזמן שקורין בהן לפני מעלה אני עליהם כאלו הקריבום לפני ואני מוחל להם על כל עונותיהם.

כתיב בסדור של רב עמרם גאון ז״ל. וסדר שכתבנו יקרוא בצו. ולשנית באיזהו מקומן, וידרוש בר׳ ישמעאל. כך מצוי בשו״ת וכך מנהג כל ישראל באספמיא. וראיה מנין דאמר (קדושין ל׳) רב ספרא משום ר׳ יהושע בן חנניא מאי דכתיב ושננתם, אל תקרי ושננתם אלא ושלשתם לעולם ישלש אדם שנותיו שליש במקרא, שליש במשנה, שליש בתלמוד. ומקשינן מי ידע כמה חיי! ומשנינן לא צריכו ליומי.

א [1]וַיְדַבֵּר יְיָ	און דר עווינער האט גערעט
אֶל מֹשֶׁה	צו משה,
לֵּאמֹר:	זאגענדיג:
ב צַו	2. בעפויל
אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל,
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם.	און דו זאלסט זאגען צו זיי:
אֶת קָרְבָּנִי	מיין אפפער,
לַחְמִי	מיינע שפייזע
לְאִשַּׁי	פיר מיינע פייער־אפפערס,
רֵיחַ נִיחֹחִי	(צום) ליבליכען גערוך פיר מיר,
תִּשְׁמְרוּ	זאלט איהר היטען
לְהַקְרִיב לִי	צו אפפערן צו מיר
בְּמוֹעֲדוֹ:	אין זיין בעשטימטע צייט.
ג וְאָמַרְתָּ לָהֶם	3. און דו זאלסט זאגען צו זיי:
זֶה הָאִשֶּׁה	דיזעס איז דער בראנד־אפפער
אֲשֶׁר תַּקְרִיבוּ	וואס איהר זאלט אפפערן
לַייָ	צום עווינען:
כְּבָשִׂים	[3]לאמען
בְּנֵי שָׁנָה	פון א יאהר אלט,
תְּמִימִם	אהנע פעהלער,
שְׁנַיִם לַיּוֹם	צוויי פיר יעדען טאג,
עֹלָה	[4](אלס) בראנד־אפפער
תָמִיד:	בעשטענדיג.
ד אֶת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד	4. דעם איין לאם
תַּעֲשֶׂה	זאלסט'ו [5]מאכען
בַבֹּקֶר,	דעם מארגענס,
וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי	און דעם צווייטען לאם
תַּעֲשֶׂה	זאלסט'ו מאכען
בֵּין הָעַרְבָּיִם:	געגען אבענד.
ה וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה סֹלֶת	5. און א צעהנטעל [6]איפה פיינע מעהל
לְמִנְחָה,	אלס שפייז־אפפער,
בְּלוּלָה	געמישט
בְּשֶׁמֶן כָּתִית	מיט געשטויסענעם אייל
רְבִיעִת הַהִין:	א פערטעל הין.
ו עֹלַת תָּמִיד,	6. (עס איז) א בעשטענדיגעס בראנד־אפפער,

1) במדבר כ״ח א׳–ח׳. 2) אפפערן. 3) שעפסען. 4) (אלס) בעשטענדיגעס בראנד־אפפער. 5) צובערייטען, אפפערן. 6) א געוויסע געטריידע־מאס.

הָעֲשֻׂיָה	[2]ווי עֶס אִז גֶעמַאכְט גֶעוָוארֶן
בְּהַר סִינַי .	אוֹיף דֶעם בַּארְג סִינַי,
לְרֵיחַ נִיחֹחַ	צוּם לִיבְּלִיכֶען גֶערוּךְ,
אִשֶּׁה לַייָ :	אַ פַייעֶר־אָפְּפֶער צוּם עֶווִיגֶען.
ז וְנִסְכּוֹ	7. אוּן זַיין [3]טְרַאנְק־אָפְּפֶער
רְבִיעִת הַהִין	אַ פֶערְטֶעל הִין
לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד.	פִיר אֵיין לַאם;
בַּקֹּדֶשׁ הַסֵּךְ	אִים הֵיילִיגְטְהוּם גִיס
נֶסֶךְ	אַ [3]טְרַאנְק־אָפְּפֶער
שֵׁכָר	פוּן שְׁטַארְקֶע גֶעטְרַאנְק
לַייָ :	צוּם עֶווִיגֶען.
ח וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי	8. אוּן דֶעם צְוֵוייטֶען לַאם
תַּעֲשֶׂה	זָאלְסְט׳וּ מַאכֶען
בֵּין הָעַרְבָּיִם .	גֶעגֶען אַבֶּענְד,
כְּמִנְחַת	ווִי דָאס שְׁפַּייז־אָפְּפֶער
הַבֹּקֶר	פוּן דֶעם מָארְגֶענְס
וּכְנִסְכּוֹ	אוּן ווִי זַיין [3]טְרַאנְק־אָפְּפֶער
תַּעֲשֶׂה	זָאלְסְט׳וּ מַאכֶען,
אִשֵּׁה	(עֶס אִיז) אַ פַייעֶר־אָפְּפֶער
רֵיחַ נִיחֹחַ	(צוּם) לִיבְּלִיכֶען גֶערוּךְ
לַייָ :	פִיר דֶעם עֶווִיגֶען.

תקנו לאמר פסוק זה ע״פ האמור בויקרא רבה פ׳ ב׳ מעידני עלי את השמים ואת הארץ בין גוי בין ישראל, בין איש בין אשה, בין עבד בין אמה, קורין את המקרא הזה צפונה לפני ה׳ זוכר הקב״ה עקידת יצחק.

[1]וְשָׁחַט אֹתוֹ	11. אוּן עֶר זָאל עֶס שְׁלַאכְטֶען
עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ	אוֹיף דֶר זַייט פוּן דֶם אַלְטַאר
צָפֹנָה	גֶעגֶען נָארְד־זַייט
לִפְנֵי יְיָ .	פָאר דֶעם עֶווִיגֶען,
וְזָרְקוּ	אוּן עֶס זָאלֶען שְׁפְּרֶענְגֶען
בְּנֵי אַהֲרֹן	אַהֲרוֹ׳ס זִיהְן,
הַכֹּהֲנִים	דִי פְּרִיסְטֶערְס,
אֶת דָּמוֹ	זַיין בְּלוּט
עַל הַמִּזְבֵּחַ	אוֹיף דֶעם אַלְטַאר
סָבִיב :	אַרוּם.

יְהִי רָצוֹן	עֶס זָאל זַיין (דֶער) ווִילֶען
מִלְּפָנֶיךָ	פוּן פָאר דִיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ .	אוּן גָאט פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
שֶׁתְּהֵא אֲמִירָה זוּ	דַאס דִיזֶער זָאגֶען זָאל זַיין
חֲשׁוּבָה	גֶערֶעכֶענְט,
וּמְקֻבֶּלֶת	אוּן אָנְגֶענוּמֶען,
וּמְרֻצָּה	אוּן בֶּעווילִיגְט
לְפָנֶיךָ	פָאר דִיר
כְּאִלּוּ הִקְרַבְנוּ	אַזוֹי ווִי מִיר וָואלְטֶען גֶעבְּרַכְט
קָרְבַּן הַתָּמִיד	דֶעם בֶּעשְׁטֶענְדִיגֶען אָפְּפֶער
בְּמוֹעֲדוֹ	אִין זַיין בֶּעשְׁטִימְטֶע צַייט
וּבִמְקוֹמוֹ	אוּן אִין זַיין אָרְט
וּכְהִלְכָתוֹ :	אוּן נָאךְ זַיין גֶעזֶעטְץ.

אַתָּה הוּא	דוּ בִּיסְט
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	דֶער עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
שֶׁהִקְטִירוּ אֲבוֹתֵינוּ	וָואס אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן הָאבֶּען גֶערוֹיכֶערְט
לְפָנֶיךָ	פָאר דִיר
אֶת קְטֹרֶת	דִי רוֹיכֶער וֶוערְק
הַסַּמִּים .	פוּן דִי גֶעווירְצֶען
בִּזְמַן	אִין דֶער צַייט
שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ	וָוען דַאס הֵיילִיגֶע הוֹיז
הָיָה קַיָּם .	אִיז גֶעשְׁטַאנֶען,

1) ויקרא א׳ י״א 2) וועלכעס איז א. ז. וו. 3) גיס אפפער.

כַּאֲשֶׁר	ווי
צִוִּיתָ אוֹתָם	דו האָסט זיי בעפוילען
עַל יַד מֹשֶׁה	דורך משה,
נְבִיאֶךָ.	דיין פּראָפעט,
כַּכָּתוּב	ווי עס איז געשריבען
בְּתוֹרָתֶךָ:	אין דיין תורה:
לד [1]וַיֹּאמֶר יְיָ	34. און דער עוויגער האָט געזאָגט
אֶל מֹשֶׁה	צו משה:
קַח לְךָ סַמִּים	נעהם דיר געווירצען,
נָטָף וּשְׁחֵלֶת	[2]טריפ געווירץ און זעע נאגעל
וְחֶלְבְּנָה	און נאלבאן,
סַמִּים	(דיזע) געווירצען[3]
וּלְבֹנָה זַכָּה.	און ריינע ווייהרויך;
בַּד בְּבַד	צו גלייכע טהיילען
יִהְיֶה:	זאל עס זיין.
לה וְעָשִׂיתָ אֹתָהּ	35. און דו זאָלסט דאפון מאכען
קְטֹרֶת	רויכער ווערק,
רֹקַח	א צובערייטונג
מַעֲשֵׂה רוֹקֵחַ.	נאך דער אפטייקער־קונסט,
מְמֻלָּח	[4]דורכגעמישט,
טָהוֹר קֹדֶשׁ:	ריין, היילינ.
לו וְשָׁחַקְתָּ מִמֶּנָּה	36. און דו זאָלסט צרייבען דפון
הָדֵק	דין,
וְנָתַתָּה מִמֶּנָּה	און דו זאָלסט לייגען דאפון
לִפְנֵי הָעֵדֻת	פאר דאס צייגניס
בְּאֹהֶל מוֹעֵד	אין דעם פערזאמלונגס־געצעלט,
אֲשֶׁר אִוָּעֵד לְךָ	וואס איך וועל צוזאמענקומען מיט דיר
שָׁמָּה.	דארטען,
קֹדֶשׁ קָדָשִׁים	אַלערהייליגסט

תִּהְיֶה לָכֶם:	זאל עס זיין ביי אייך.
וְנֶאֱמַר	און עס איז געזאגט(אין פסוק):
ז [5]וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן	7. און אהרן זאל רויכערן אויף איהם
קְטֹרֶת סַמִּים.	רויכער ווערק פון געווירצען
בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר	מארגען פיר מארגען,
בְּהֵיטִיבוֹ	ווען ער וועט צורעכט מאכען
אֶת הַנֵּרֹת	די לאמפען,
יַקְטִירֶנָּה:	זאל ער עס רויכערן.
ח וּבְהַעֲלֹת אַהֲרֹן	8. און ווען אהרן וועט אנצינדען
אֶת הַנֵּרֹת	די לאמפען
בֵּין הָעַרְבַּיִם	געגען אבענד
יַקְטִירֶנָּה.	זאל ער עס רויכערן,
קְטֹרֶת תָּמִיד	בעשטענדיגע רויכער־ווערק
לִפְנֵי יְיָ	פאר דעם עוויגען
לְדֹרֹתֵיכֶם:	פיר אייערע געשלעכטער.
[6]תָּנוּ רַבָּנָן	די [7]רבנן האבען געלערענט:
פִּטּוּם	די [8]צובערייטונג
הַקְּטֹרֶת	פון די רויכער־ווערק
כֵּיצַד.	אויף וועלכע ארט (איז עס געווען)?
שְׁלשׁ מֵאוֹת	דריי הונדערט
וְשִׁשִּׁים וּשְׁמוֹנָה מָנִים	און אכט און זעכציג [9]מנים
הָיוּ בָהּ.	זיינען געוועזען דארין;
שְׁלשׁ מֵאוֹת	דריי הונדערט
וְשִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה	און פינף און זעכציג (מנים)
כְּמִנְיַן	נאך דער צאהל
יְמוֹת הַחַמָּה.	פון דעם זונען־יאהר,
מָנֶה לְכָל יוֹם.	א מנה פיר יעדען טאג,

1) שמות ל' ל"ד. 2) שמות ל' ז' ח'. 3) כריתות ו' ע"א; ושמה הגרסא: ת"ר פטום הקטורת הצרי והצפורן וכו' והיתה, בבריתא היא בירושלמי יומא ה' הלכה ה'. 4) וואס טריפט פון א געוויסען געווירץ ביים. 5) זעה רש"י. 6) געזאלצען, זעה רש"י. 7) די געלעהרטען לעהרער. 8) ווירצונג, מישונג. 9) א נאמען פון א געוויכט מינצע. 10) לויט אין וואג,

פְּרַס בְּשַׁחֲרִית	אַ הֶעלְפְט דֶעס מָארְגֶענְס,
וּפְרַס	אוּן אַ הֶעלְפְט
בֵּין הָעַרְבָּיִם .	גֶעגֶען אַבֶענְד;
וּשְׁלֹשָׁה מָנִים יְתֵרִים .	אוּן דְרַייא אִיבְּרִיגֶע מָנִים,
שֶׁמֵּהֶם	וָואס פוּן זַיי
מַכְנִיס	פְלֶעגְט אַרַיינְבְּרֵיינְגֶען
כֹּהֵן גָּדוֹל	דֶער גְרוֹיס־פְּרִיסְטֶער
מְלֹא חָפְנָיו	זַיינֶע פוּלֶע הוֹיפֶענְס
בְּיוֹם הַכִּפֻּרִים .	אוּם יוֹם כִּפּוּר,[2]
וּמַחֲזִירָם לְמַכְתֶּשֶׁת	אוּן עֶר פְלֶעגְט זַיי ווִידֶער אַרַיינְלֵייגֶען אִין אַ שְׁטֵייסֶעל
בְּעֶרֶב יוֹם הַכִּפֻּרִים .	אוּם [3]עֶרֶב יוֹם כִּפּוּר,
וְשׁוֹחֲקָן	אוּן עֶר פְלֶעגְט זַיי צוּ שְׁטוֹיסֶען
יָפֶה יָפֶה .	זֶעהְר גוּט,
כְּדֵי שֶׁתְּהֵא	אוּם עֶס זָאל זַיין
דַקָּה מִן הַדַּקָּה .	זֶעהְר דִין;
וְאַחַד עָשָׂר סַמָּנִין	אוּן עֶלְף (סָארְטֶען) [4]גֶעווִירְצֶען
הָיוּ בָהּ .	זַיינֶען גֶעוֶוען דַארִין;
וְאֵלּוּ הֵן .	אוּן דִיזֶע זַיינֶען זַיי:
הַצֳּרִי .	דֶער בַּאלְזַאם
וְהַצִּפֹּרֶן .	אוּן דִי זֶעע־נַאגֶעל,
הַחֶלְבְּנָה .	דִי [5]גַאלְבַּאן
וְהַלְּבוֹנָה .	אוּן דִי ווַייהְרוֹיךְ,
מִשְׁקַל	(אִין) גֶעווִיכְט
שִׁבְעִים שִׁבְעִים מָנֶה :	פוּן זִיבְּצִיג מָנִים יֶעדֶע.
מוֹר . וּקְצִיעָה .	מִירְהֶע אוּן קַאסְסִיַא,

שִׁבֹּלֶת נֵרְדְּ .	נַארְד־שְׁטֶענְגֶעל
וְכַרְכֹּם .	אוּן זַאפְרַאן,
מִשְׁקַל	(אִין) גֶעווִיכְט
שִׁשָּׁה עָשָׂר שִׁשָּׁה עָשָׂר מָנֶה :	פוּן זֶעכְצֶעהְן מָנִים יֶעדֶע.
הַקֹּשְׁטְ	קָאסְט־וואוּרְץ
שְׁנֵים עָשָׂר .	צְוֶועלְף (מָנִים)
וְקִלּוּפָה שְׁלֹשָׁה.	אֶן שְׁמֶעקֶנְדֶע קָארֶע דְרַיי (מָנִים)
וְקִנָּמוֹן תִּשְׁעָה .	אוּן צִימֶערִינְג נַיין (מָנִים),
בֹּרִית כַּרְשִׁינָה	כַּרְשִׁינָה זֵייף
תִּשְׁעָה קַבִּין .	נַיין [6]קַבִּין,
יֵין קַפְרִיסִין	ווַיין פוּן צִיפֶּערְן
סְאִין תְּלָתָא	דְרַיי סָאָה
וְקַבִּין תְּלָתָא.	אוּן דְרַיי [6]קַב,
וְאִם אֵין לוֹ	אוּן אוֹיבּ עֶר הָאט נִיט
יֵין קַפְרִיסִין	ווַיין פוּן צִיפֶּערְן
מֵבִיא	בְּרֵיינְגְט עֶר
חֲמַר חִוַּרְיָן עַתִּיק	ווַייסֶע, אַלְטֶע ווַיין,
מֶלַח סְדוֹמִית	זַאלְץ פוּן סְדוֹם
רוֹבַע הַקָּב.	אֵיין פֶערְטֶעל [6]קַב,
מַעֲלֶה עָשָׁן	[7]רוֹיךְ־גְרַאז
כָּל שֶׁהוּא .	עֶטְווָאס.
[1]רַבִּי נָתָן אוֹמֵר.	רַבִּי נָתָן זָאגְט:
אַף כִּפַּת הַיַּרְדֵּן	אוֹיךְ [8]אַמְבְּרַא פוּן יַרְדֵן
כָּל שֶׁהוּא .	עֶטְווָאס;
וְאִם נָתַן בָּהּ	אֶן אוֹיבּ עֶר הָט אַרַיינְגֶעגֶעבֶּן דְרִין
דְּבַשׁ	הָאנִיג
פְּסָלָהּ .	הָט עֶר עֶס גֶעמַאכְט [9]אֻנְגִילְטִג,
וְאִם חִסַּר	אוּן אוֹיבּ עֶר הָאט פֶערְפֶעהְלְט
אַחַת מִכָּל סַמָּנֶיהָ	אֵיינֶע פוּן אַלֶע אִיהְרֶע גֶעווִירְצֶן

1) נ״א: רבי נתן הבבלי. 2) אין קדשי הקדשים. 3) ביטאג: דער טאג בעפאר. 4) געפעפערייען. 5) שטינקוועלקייט.
6) א קב איז א זעקסטעל פון א סאה. דריי סאה איז איין איפה = 6 גארנצען. 7) אזא מין גראז וועלכער האט געהייסן "מעלה עשן" וואהרשיינליך פלעגט עס ארויסגעבען א גוטען, גלייכען רויך. 8) אזא סארט געווירץ 9) וואונטויגליך, אונהייליג.

חַיָּב מִיתָה ׃	אִז עֶר שׁוּלְדִיג טוֹיט-שְׁטְרָאף.[3]
רַבָּן שִׁמְעוֹן	רַבָּן שִׁמְעוֹן
בֶּן גַּמְלִיאֵל	דֶער זוּהְן פוּן גַּמְלִיאֵל
אוֹמֵר .	זָאגְט:
הַצֳּרִי	דֶער בַּאלְזַאם
אֵינוֹ אֶלָּא שְׂרָף	אִיז נוּר אַ [4]זַאפט,
הַנּוֹטֵף	וָואס טְרִיפְט
מֵעֲצֵי הַקְּטָף .	פוּן דִי [5]בַּאלְזַאם-בּוֹימֶער;
בּוֹרִית כַּרְשִׁינָה	כַּרְשִׁינָה-זֵייף,
[1]לָמָּה הִיא בָאָה,	צוּ וָואס אִיז דָּס אַרַיינְגֶעקוּמֶען?
כְּדֵי לְיַפּוֹת בָּהּ	אוּם שֶׁעהְן צוּ מַאכֶען דַאמִיט
אֶת הַצִּפֹּרֶן	דִי זֶעע-נַאגֶעל,
כְּדֵי שֶׁתְּהֵא נָאָה.	אוּם עֶס זָאל זַיין שֶׁעהְן;
יֵין קַפְרִיסִין	צִיפֶּערְן-וַויין,
[1]לָמָּה הוּא בָא.	צוּ וָואס אִיז דָּס אַרַיינְגֶעקוּמֶען?
כְּדֵי לִשְׁרוֹת בּוֹ	אוּם צוּ וַוייקֶען דַארִין
אֶת הַצִּפֹּרֶן	דִי זֶעע-נַאגֶעל,
כְּדֵי שֶׁתְּהֵא עַזָּה,	אוּם עֶס זָאל זַיין שְׁטַארְק;
וַהֲלֹא	אוּן אַבְּוָואהְל
מֵי [2]רַגְלַיִם	[6]וַואסֶער פוּן דֶר (קְוֶועלֶע) רוֹגֶל
יָפִין לָהּ .	אִיז גוּט דַאצוּ,
אֶלָּא	נוּר
שֶׁאֵין מַכְנִיסִין	מֶען בְּרֵיינְגְט נִיט אַרַיין
מֵי [2]רַגְלַיִם	[6]וַואסֶער פוּן דֶר (קְוֶועלֶע) רוֹגֶל
בַּמִּקְדָּשׁ	אִים טֶעמְפֶּעל
מִפְּנֵי הַכָּבוֹד ׃	וֶוענֶען דִי עֶהְרֶע (פוּן טֶעמְפֶּעל).[6]

תַּנְיָא .	מִיר הָאבֶּען גֶעלֶערֶענְט:
רַבִּי נָתָן אוֹמֵר.	רַבִּי נָתָן זָאגְט:
כְּשֶׁהוּא שׁוֹחֵק	וֶוען עֶר צוּשְׁטוֹיסְט
אוֹמֵר.	זָאגְט עֶר:
הָדֵק הֵיטֵב.	„צוּשְׁטוֹיסֶען דִין, גוּט!"
הֵיטֵב הָדֵק.	„גוּט, דִין צוּשְׁטוֹיסֶען!",
מִפְּנֵי שֶׁהַקּוֹל	וַוייל דִי שְׁטִימֶע
יָפֶה לַבְּשָׂמִים .	אִיז גוּט פִיר דִי גֶעווִירְצֶען.[7]
פִּטְּמָהּ	וֶוען עֶר הָאט עֶס צוּבֶּערֵייטֶעט
לַחֲצָאִין	אוֹיף אַ הֶעלְפְט[8]
כְּשֵׁרָה .	אִיז (אוֹיךְ) [9]רֶעכְט.
לְשָׁלִישׁ	אוֹיף אַ דְרִיטֶעל
וְלִרְבִיעַ	אָדֶער אוֹיף אַ פִירְטֶעל
לֹא שָׁמַעְנוּ ׃	הָאבֶּען מִיר נִיט גֶעהֶערְט.[10]
אָמַר רַבִּי יְהוּדָה,	רַבִּי יְהוּדָה הָאט גֶעזָאגְט:
זֶה הַכְּלָל .	דָאס אִיז דֶער רֶעגֶעל:
אִם כְּמִדָּתָהּ	אוֹיבּ נָאךְ דֶעם מָאס[11]
כְּשֵׁרָה לַחֲצָאִין ,	אִיז רֶעכְט (אוֹיךְ) אוֹיף הֶעלְפְט,
וְאִם חִסַּר	אוּן וֶוען עֶר הָאט פֶערְפֶעהְלְט
אַחַת מִכָּל סַמָּנֶיהָ	אֵיינֶע פוּן אַלֶע אִיהְרֶע גֶעווִירְצֶען
חַיָּב מִיתָה ׃	אִז עֶר שׁוּלְדִיג טוֹיט-שְׁטְרָאף.[3]
תַּנְיָא .	מִיר הָאבֶּען גֶעלֶערֶענְט:
בַּר קַפָּרָא אוֹמֵר .	בַּר קַפָּרָא זָאגְט:
אַחַת לְשִׁשִּׁים	אֵיין מָאל פוּן זֶעכְצִיג
אוֹ לְשִׁבְעִים שָׁנָה	אָדֶער פוּן זִיבְּצִיג יָאהְר
הָיְתָה בָאָה	פְלֶעגְט (דִירוֹכְרְוֶוערְס) קוּמֶען (נִמְכָט)
שֶׁל שִׁירַיִם	פוּן דִי אִיבְּרִיג-גֶעבְּלִיבֶּענֶע[12]

1) כן הוא ברובא דמינכרא בתנ"ך בדגש המ"ם והנגינה מלעיל. והלכתי אחר הרוב. 2) עין רגל, כל א א' ט'. והגאון יעבץ בסדורו אומר כי „מי רגלים" פשטו כמשמעו עי"ש. 3) אויב ער קומט אריין מיט אזעלכע קטורת אין קדשי הקדשים אם יום כפור. 4) הארץ, פעך. 5) הארץ-בוימער. 6) פירייכט ווארען דארט 2 קוועלען, דארום האט זיך עס גערופען „רגלים". אדער, בדרך הלצה פרעגט מען עס רופען „מי רגלים" (אורין), און דארום האט ניט געפאסט עס אריינצוברייגען אין בית המקדש. (זעה בעמערקונג 2 בשם הגאון יעבין). 7) ד. ה. ווען מען רעדט ארויס די ווערטער פון מויל געדענקט מען פיל בעסער אזוי צו טהאן; ודברי הגאון יעבין בסדורו החוקים מאד 8) ד. ה. א העלפט פון יעדען פון די נייטיגע בשמים, צוזאמען 184 מנים. 9) גילטיג, מויגליך, כשר. 10) ד. ה. אז עס זאל זיין כשר. 11) ד. ה. אויב ער האט פון יעדען סארט געווירץ גענומען פונקט א העלפט. 12) ד. ה. פון די איבריגע 3 מנים, פון וועלכע

לַחֲצָאִין :	אוֹיף אַ הֶעלְפְט[6].
וְעוֹד תָּנֵי בַּר קַפָּרָא.	אוּן וִוידֶער הָאט בַּר קַפָּרָא גֶעלֶערֶענְט:
אִלּוּ	וֶוען
הָיָה נוֹתֵן בָּהּ	עֶר ווָאלְט אַרַיינְגֶעגֶעבֶּן דַארִין
קוֹרְטוֹב	אַ קְלֵיינֶע מָאס
שֶׁל דְּבַשׁ .	פוּן הָאנִיג,
אֵין אָדָם יָכוֹל	ווָאלְט קֵיין מֶענְשׁ גֶעקֶענְט
לַעֲמוֹד	שְׁטֵעהְן
מִפְּנֵי רֵיחָהּ .	וֶועגֶען אִיהְר גֶערוּךְ;
וְלָמָּה	אוּן וַוארוּם
אֵין מְעָרְבִין בָּהּ	מִישְׁט מֶען נִיט אַרַיין דַארִין
דְּבַשׁ .	הָאנִיג ?
מִפְּנֵי	וַוייל
שֶׁהַתּוֹרָה אָמְרָה,	דִי תּוֹרָה הָאט גֶעזָאגְט:
[1]כִּי כָל שְׂאֹר	דֶען [7]יֶעדֶעס זוֹיעֶר־טֵייג
וְכָל דְּבַשׁ	אוּן [7]יֶעדֶע הָאנִיג
לֹא תַקְטִירוּ	זָאלְט אִיהְר נִיט רוֹיכֶערְן
מִמֶּנּוּ	דַאפוּן
אִשֶּׁה לַיָי :	(אַלְס)פַייעֶר־אָפְּפֶער צְם עֶווִיגֶן.
ג' פְּעָמִים.	זאג דריי מאל :
יְיָ צְבָאוֹת	דֶער עֶווִיגֶער פוּן דִי הֶעעֶר־שַׁאארֶן
עִמָּנוּ	אִיז מִיט אוּנְז,
מִשְׂגָּב לָנוּ	אַ פֶעסְטוּנְג פִיר אוּנְז
אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה:	אִיז דֶער גָאט פוּן יַעֲקֹב. [8]סֶלָה!
ג' פְּעָמִים.	זאג דריי מאל :
יְיָ צְבָאוֹת	עֶווִיגֶער פוּן דִי הֶעעֶר־שַׁאארֶן!

אַשְׁרֵי אָדָם	גְלִיקְלִיךְ אִיז דֶער מֶענְשׁ,
בֹּטֵחַ בָּךְ :	וָועלְכֶער פֶרְזִיכֶרְט זִיךְ אוֹיף דִיר.
ג' פְּעָמִים.	זאג דריי מאל :
[2]יְיָ הוֹשִׁיעָה	עֶווִיגֶער, הֶעלְף!
הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ	דֶער קֶענִיג זָאל אוּנְז אַנְטְוָוארְטֶן
בְיוֹם קָרְאֵנוּ :	אִין דֶעם טָאג, וֶוען מִיר רוּפֶען.
[3]אַתָּה סֵתֶר לִי	דוּ בִּסְט אַ [9]פֶערְבֶּערְגֶנִס פַּר מִר,
מִצַּר תִּצְּרֵנִי	פוּן אַ פַיינְד זָאלְסְט'וּ מִיךְ הִיטֶען;
רָנֵּי פַלֵּט	מִיט רֶעטוּנְגְס־גֶעזַאנְג
תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה:	זָאלְסְט'וּ מִיךְ אַרוּמְרִינְגְלֶען. [9]סֶלָה!
[4]וְעָרְבָה	אוּן עֶס זָאל אַנְגֶענֶעהְם זַיין
לַיָי	פִיר גָאט
מִנְחַת יְהוּדָה	דִי אָפְּפֶער־גַאבֶּע פוּן יְהוּדָה
וִירוּשָׁלָיִם .	אוּן יְרוּשָׁלַיִם,
כִּימֵי עוֹלָם	וִוי (אִין) דִי אַלְטֶע צֵייטֶען
וּכְשָׁנִים	אוּן וִוי (אִין) דִי פְרִיהֶערִיגֶע
קַדְמוֹנִיּוֹת :	יָאהְרֶען.
[5]אַבַּיֵי הֲוָה מְסַדֵּר	אַבַּיֵי הָאט [10]גֶעאָרְדְנֶעט
סֵדֶר הַמַּעֲרָכָה	דִי אָרְדְנוּנְג פוּן דֶעם הָלְץ־הוֹיפֶען
מִשְּׁמָא דִּגְמָרָא,	לוֹט וִוי עֶס אִיז גֶעלֶערֶנְט גֶעוָורֶען[11]
וְאַלִּבָּא	אוּן נָאךְ דֶעם מֵיינוּנְג
דְּאַבָּא שָׁאוּל .	פוּן אַבָּא שָׁאוּל:
מַעֲרָכָה גְדוֹלָה	דֶער גְרוֹיסֶער הָאלְץ־הוֹיפֶען[12]
קוֹדֶמֶת	אִיז פְרִיהֶער
לְמַעֲרָכָה שְׁנִיָּה	אַלְס דֶר צְווייטֶער הָלְץ־הוֹיפֶן [13]

דער כהן גדול פלעגט נעהמען אם יום כפור פולע הויפענס, פלעגט יעדעס יאהר נאכבלייבען אזוי, דאס ן מאל אין 60 אדער 70 יאהר האט מען נור געדארפט מאכען נייע קטורת אונגעפעהר א העלפט.

1) ויקרא ב' י"א. 2) תהלים כ' י'. 3) תהלים ל"ב ז'. 4) מלאכי ג' ד'. 5) יומא ל"ג ע"א. 6) זעה בעמערקונג 2 פון פריהעריגען בלאט. 7) קיינע. 8) סֶלָה קומט פון סַל אזוי ווי הֶרָה פון הַר, און בעדייטעט קארב אדער פויק, ווע־כעס זעהט אויס אזוי ווי א פערמאכטע קארב, און „סלה" מיינט הַכּוּ בַסַל, קלאפט אין פויק, אזוי ווי שאו זמרה ותנו תף (תהלים פ"א ג') און דאס איז געוועהנליך געטהאן גע־ווארען ביים ענדיגען זינגען א פערז. עס איז דארום ריכטיג דיזען ווארט גאר ניט צו איבערזעטצען; עס ראט זיך אבער מאנכעס מאל איבערזעטצען: עוויג, אימער, אלע צייט. 9) שוטין, שירם. 10) פארגעשטעלט די ארדנונג פון טעגליכן גאטעס דינסט אין בית המקדש. 11) אין דער ישיבה. 12) אויף וועלכען מען פלעגט פערברענען די אפפער־טהיילען. 13) פון וועלכען מען פלעגט נעהמען מארגענס און אבענדס קוילען אין א פייער־פאן פיר דעם אלטאר פון די רויכער־וועדק (מזבח הפנימי).

שֶׁל קְטֹרֶת. פון (די) רויכער ווערך,
וּמַעֲרָכָה שְׁנִיָּה אין דער צווייטער האלץ הויפען
שֶׁל קְטֹרֶת פון (די) רויכער-ווערק
קוֹדֶמֶת איז פריהער
לְסִדּוּר אַלס די ארדנונג
שְׁנֵי גִזְרֵי עֵצִים. פון די צוויי שטיקער האלץ,[3]
וְסִדּוּר און די ארדנונג
שְׁנֵי גִזְרֵי עֵצִים פון די צוויי שטיקער האלץ
קוֹדֶם איז פריהער
לְדִשּׁוּן אַלס ארויסגענעהמען די אַש
מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי. פון דעם אינערען אלטאר,
וְדִשּׁוּן און דאס ארויסנעהמען די אַש
מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי פון דעם אינערען אלטאר
קוֹדֶם איז פריהער
[1]לְהַטָבַת אַלס דאס צורעכט מאכען
חָמֵשׁ נֵרוֹת. פון (די) פינף לאמפען,
[1]וְהַטָבַת און דאס צורעכט מאכען
חָמֵשׁ נֵרוֹת פון (די) פינף לאמפען
קוֹדֶמֶת איז פריהער
לְדַם אַלס (שפריינגען) דאס בלוט
הַתָּמִיד. פון דעם שטענדיגן (ברַנד אפפער)
וְדַם און (שפרענגען) דאס בלוט
הַתָּמִיד פון דעם שטענדיגן (ברַנד אפפער)
קוֹדֶם איז פריהער
[1]לְהַטָבַת אַלס דאס צורעכט מאכען
שְׁתֵּי נֵרוֹת. פון (די) צוויי לאמפען,
[1]וְהַטָבַת און דאס צורעכט מאכען
שְׁתֵּי נֵרוֹת פון (די) צוויי לאמפען
קוֹדֶמֶת לִקְטֹרֶת. איז פריהער אַלס (די) רויכער-ווערק,
וּקְטֹרֶת און (די) רויכער-ווערק

קוֹדֶמֶת לְאֵבָרִים. איז פריהער אַלס (די) גלידער,[4]
וְאֵבָרִים און (די) גלידער[4] (זיינען פריהער)
לְמִנְחָה. אַלס (דער) שפייז אפפער,
וּמִנְחָה און דער שפייז אפפער (איז פריהער)
לַחֲבִתִּין. אַלס (די) פאן-אפפער,
וַחֲבִתִּין און די פאנאפפער (זיינען פריהער)
לִנְסָכִין. אַלס (די) טראנק-אפפער,
וּנְסָכִין און די טרַנק אפפער (זיינען פריהער)
לְמוּסָפִין. אַלס (די) צוגעליינטע אפפער[5],
וּמוּסָפִין און די צוגעליינטע אפפער[5]—
לְבָזִיכִין. אַלס (די) ווייהרויך לעפער,[6]
וּבָזִיכִין און (די) ווייהרויך לעפעל[6]
קוֹדְמִין זיינען פריהער
לְתָמִיד אַלס דער שטענדיגער (אפפער)
שֶׁל בֵּין הָעַרְבָּיִם. פון גענען אַבענד.
שֶׁנֶּאֱמַר. דען עס איז געזאגט (אין פסוק):
וְעָרַךְ עָלֶיהָ און ער זאל ארדנען אויף איהר[7]
הָעֹלָה דעם בראנד אפפער,
וְהִקְטִיר עָלֶיהָ און ער זאל רויכערן אויף איהר[7]
חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים. די פעטס פון די פרידענס אפפער,
עָלֶיהָ הַשְׁלֵם דאמיט ענדיגן[9]
כָּל הַקָּרְבָּנוֹת אַלע אפפער
כֻּלָּם: גאר אין גאנצען.

תפלת רבי נחוניא בן הקנה.

אָנָּא. איך ביטע,
בְּכֹחַ מיט דער קראפט
גְּדֻלַּת פון די גרויסקייט
יְמִינְךָ פון דיין רעכטע האנד
תַּתִּיר צְרוּרָה: מאך לויז די פערבונדענע(זינד).
קַבֵּל נעהם אן

1) יותר נכון לנקד לְהַטָבַת. וְהַטָבַת. 2) מען האט נאכדעם געדארפט צולייגן נאך 2 שטיקער האלץ, וויל עס שטעהט אין פסוק: ונתנו עצים על האש. 3) ד. ה. דאס פערברענען די מתילן פון דעם מארגען-בראנד-אפפער. 4) ד. ה. דער קרבן מוסף פון שבת און יום טוב. 5) צוויי לעפער מיט ווייהרויך פלעגט מען יעדען שבת אוועק לייגען נעבען די לחם הפנים. 7) ד. ה. אויף דעם פייער. 8) פערברענען. 9) ענדיגען זיך.

רִנַּת עַמְּךָ	דאס ²געבעט פון דיין פָאלְק;
שַׂגְּבֵנוּ טַהֲרֵנוּ.	פֶערְשְׁטַארְק אונז, רֵיינג אונז,
נוֹרָא:	פוּרְכְטְבַּארֶער!
נָא גִּבּוֹר.	אָה, מֶעכְטִיגֶער,
דּוֹרְשֵׁי יִחוּדְךָ	די וָואס פָארְשֶׁען דַיין אֵיינְהַייט,
כְּבָבַת שָׁמְרֵם:	ווי דֶעם³אויג-אַפְּפֶעל הִיט זֵיי.
בָּרְכֵם טַהֲרֵם	בֶּענְשׁ זֵיי, רֵיינִיג זֵיי,
רַחֲמֵם.	עֶרְבַּארֶעם זֵיי,
צִדְקָתְךָ	(מִיט) דַיין גֶערֶעכְטִיגְקַייט
תָּמִיד גָּמְלֵם:	בֶּעלוֹין זֵיי שְׁטֶענְדִיג.
חֲסִין קָדוֹשׁ.	מֶעכְטִיגֶער, הֵיילִיגֶער,
בְּרוֹב טוּבְךָ	מִיט דַיינֶע גְרוֹיסֶע גוּטֶעס
נַהֵל עֲדָתֶךָ:	פִיהָר דַיין גֶעמֵיינְדֶע.
יָחִיד גֵּאֶה.	אֵיינְצִיגֶער, עֶרְהַאבֶּענֶער,
לְעַמְּךָ פְּנֵה.	ווֶענְדֶע זִיךְ צוּ דַיין פָאלְק,
זוֹכְרֵי קְדֻשָּׁתֶךָ:	ווֶעלְכֶע עֶרְמָאנֶען דַיין הֵיילִיגְקַייט.
שַׁוְעָתֵנוּ קַבֵּל	אונזער שְׁרַייעֶן נֶעהְם אָן,
וּשְׁמַע צַעֲקָתֵנוּ.	און הֶער אונזער יַאמֶער-גֶשְׁרֵיי,
יוֹדֵעַ תַּעֲלֻמוֹת:	דוּ, וֶועלְכֶער ווֵייסְט פֶערְבָּארְגֶענְס.
בָּרוּךְ שֵׁם	גֶעלויבְּט אִיז דֶער נָאמֶען
כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ	פוּן זַיין הֶערְלִיכֶען קֶענִיגְרַייךְ
לְעוֹלָם וָעֶד:	אויף אִימֶער און עֶוִויג.
רִבּוֹן הָעוֹלָמִים.	הֶערְר פוּן די וֶועלְטֶען!
אַתָּה צִוִּיתָנוּ	דוּ הָאסְט אוּנְז גֶעבָּאטֶען
לְהַקְרִיב	צוּ אָפְּפֶערְן
קָרְבַּן הַתָּמִיד	דֶעם שְׁטֶענְדִיגֶען אָפְּפֶער
בְּמוֹעֲדוֹ.	אִין זַיין בֶּעשְׁטִימְטֶע צַייט,
וְלִהְיוֹת כֹּהֲנִים	און דַס (די) פְּרִיסְטֶער זָאלֶען זַיין

בַּעֲבוֹדָתָם.	בַּיי זֵייעֶר (גָאטֶעס)-דִינְסְט,
וּלְוִיִּם בְּדוּכָנָם.	אֶין דִי לְוִיִּם בַּיי זֵיער טֶעמְפֶּעל-גֶעזַנְג
וְיִשְׂרָאֵל	און די יִשְׂרָאֵל
בְּמַעֲמָדָם.	בַּיי זֵייעֶר שְׁטַאנְד-אָרְט,⁴
וְעַתָּה בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ	אָבֶּער יֶעצְט, וועגֶען אוּנְזֶערֶע זִינְד,
חָרַב	אִיז פֶערְוויסְטֶעט גֶעוָוארֶען
בֵּית הַמִּקְדָּשׁ	דַאס הֵיילִיגֶע הויז,
וּבָטֵל	און עֶס הָאט אויפְגֶעהֶערְט
הַתָּמִיד.	דֶר שְׁטֶענְדִיגֶר(בְּרַאנְד-אָפְּפֶער)
וְאֵין לָנוּ לֹא כֹהֵן	און מִיר הָאבֶּען קֵיין פְּרִיסְטֶער
בַּעֲבוֹדָתוֹ.	בַּיי זַיין (גָאטֶעס)-דִינְסְט,
וְלֹא לֵוִי בְּדוּכָנוֹ.	אֶון קֵיין לֵוִי בַּיי זַיין טֶעמְפֶּעל-גֶעזַנְג,
וְלֹא יִשְׂרָאֵל	און קֵיין יִשְׂרָאֵל
בְּמַעֲמָדוֹ.	בַּיי זַיין שְׁטַאנְד-אָרְט;⁴
וְאַתָּה אָמַרְתָּ.	און דוּ הָאסְט גֶעזָאגְט:
וּנְשַׁלְּמָה פָרִים	דַס מִיר זָאלֶען צָאהְלֶען אַנְשְׁטָאט אָקְסֶען
שְׂפָתֵינוּ:	(מִיט) אוּנְזֶערֶע לִיפֶּען.⁵
לָכֵן יְהִי רָצוֹן	דַארוּם זָאל זַיין דֶער ווִילֶען
מִלְּפָנֶיךָ	פוּן פָאר דִיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער אוּנְזֶער גָאט
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.	און גָאט פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
שֶׁיְּהֵא	דַאס עֶס זָאל זַיין
שִׂיחַ שִׂפְתוֹתֵינוּ.	דַאס רֵיידֶען פוּן אוּנְזֶערֶע לִיפֶּען
חָשׁוּב וּמְקֻבָּל	גֶעאַכְטֶעט און אָנְגֶענוּמֶען
וּמְרֻצֶּה לְפָנֶיךָ	און בֶּעווילִיגְט פָאר דִיר
כְּאִלּוּ הִקְרַבְנוּ	אַזוֹי ווִי מִיר ווָאלְטֶען גֶעאָפְּפֶערְט
קָרְבַּן הַתָּמִיד	דֶעם שְׁטֶענְדִיגֶען אָפְּפֶער
בְּמוֹעֲדוֹ.	אִין זַיין בֶּעשְׁטִימְטֶע צַייט,
וְעָמַדְנוּ	און מִיר ווָאלְטֶען גֶעשְׁטַאנֶען
עַל מַעֲמָדוֹ:	בַּיי זַיין שְׁטַאנְד-אָרְט.⁴

1) הישעי'ה ג. 2) געזאנג. 3) שווארצאפעל פון אויג. 4) די אידען אין דער צייט פון בית המקדש זיינען געווען צוטהיילט אין 24 אבטהיילונגען (משמרות), און יעדע האט זיך אין אנדער אבטהיילונג פערזאמעלט אין דער עזרה צושטעהן (מעמד) ביים קרבן התמיד, און אין די וייטע שטעדט האבען זיך די אידען פערזאמעלט און מתפלל געווען, דאס דער קרבן זאל אנגענומען ווערען. (תענית כ"ו ע"א). 5) ד.ה. די געבעטע זאלען זיין אנשטאט די קרבנות.

ריזעס זאָגט מען נור אם שבת.

ט [1]וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת	9. אוּן אִין דֶעם רוּהֶע־טָאג
שְׁנֵי כְבָשִׂים	(זָאלְט אִיר אָפְּפֶערְן) צְווַיי [3]לַאמֶען
בְּנֵי שָׁנָה	פוּן אֵיין יָאהְר אַלְט
תְּמִימִם.	אָהְן אַ פֶּעהְלֶער,
וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים	אוּן צְווַיי צֶעהְנְטֶעל
סֹלֶת	פַיינֶע מֶעהְל
מִנְחָה	(אַלְס) שְׁפַּייז אָפְּפֶער,
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	גֶעמִישְׁט מִיט אֵייל,
וְנִסְכּוֹ:	אִין זַיין טְרַאנְק־אָפְּפֶער.
י עֹלַת	10. (עֶס אִיז) אַ בְּרַאנְד־אָפְּפֶער
שַׁבַּת	פוּן דֶעם רוּהֶע־טָאג
בְּשַׁבַּתּוֹ.	אִין [4]יֶעדֶען רוּהֶע־טָאג,
עַל עֹלַת הַתָּמִיד	[5]צוּ דֶעם שְׁטֶענְדִיגֶען בְּרַנְד־אָפְּפֶער,
וְנִסְכָּהּ:	אוּן [4]אִיהְר טְרַאנְק־אָפְּפֶער.

ריזעס זאָגט מען נור אם ראש חדש.

יא [2]וּבְרָאשֵׁי	11. אוּן אִין דִי אָנְפַאנְגְס־(טֶעג)
חָדְשֵׁיכֶם	פוּן אַיירֶע מָאנַאטֶען
תַּקְרִיבוּ	זָאלְט אִיהְר אָפְּפֶערֶען
עֹלָה	אַ בְּרַאנְד־אָפְּפֶער
לַייָ,	צוּם עֶווִיגֶען:
פָּרִים בְּנֵי בָקָר	יוּנְגֶע שְׁטִירֶען
שְׁנַיִם	צְווַיי
וְאַיִל אֶחָד	אוּן אֵיין ווִידֶער,
כְּבָשִׂים	[3]לַאמֶען
בְּנֵי שָׁנָה	פוּן אֵיין יָאהְר אַלְט
שִׁבְעָה	זִיבֶּען,
תְּמִימִם:	אָהְן אַ פֶעהְלֶער.
יב וּשְׁלֹשָׁה	12. אוּן דְרַיי
עֶשְׂרֹנִים	צֶעהְנְטֶעל
סֹלֶת	פַיינֶע מֶעהְל
מִנְחָה	(אַלְס) שְׁפַּייז־אָפְּפֶער,
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	גֶעמִישְׁט מִיט אֵייל,
לַפָּר הָאֶחָד.	צוּ [6]אֵיין שְׁטִיר,
וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים	אוּן צְווַיי צֶעהְנְטֶעל
סֹלֶת	פַיינֶע מֶעהְל
מִנְחָה	(אַלְס) שְׁפַּייז־אָפְּפֶער,
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	גֶעמִישְׁט מִיט אֵייל,
לָאַיִל הָאֶחָד:	צוּ דֶעם אֵיין ווִידֶער.
יג וְעִשָּׂרוֹן עִשָּׂרוֹן	13. אוּן צוּ אֵיין צֶעהְנְטֶעל
סֹלֶת	פַיינֶע מֶעהְל
מִנְחָה	(אַלְס) שְׁפַּייז אָפְּפֶער,
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	גֶעמִישְׁט מִיט אֵייל,
לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד.	צוּ [6]אֵיין לַאם;
עֹלָה	(עֶס אִיז) אַ בְּרַאנְד־אָפְּפֶער
רֵיחַ נִיחֹחַ	(צוּם) לִיבְּלִיכֶען גֶערוּךְ,
אִשֶּׁה לַייָ:	אַ פַייעֶר־אָפְּפֶער צוּם עֶווִיגֶען.
יד וְנִסְכֵּיהֶם	14. אִין זַייעֶרֶע טְרַנְק־אָפְּפֶערְס,
חֲצִי הַהִין	אַ הַאלְבֶּער [7]הִין
יִהְיֶה לַפָּר	זָאל זַיין צוּ (יֶעדֶען) שְׁטִיר,
וּשְׁלִישִׁת הַהִין	אוּן אַ דְרִיטֶעל [7]הִין
לָאַיִל	צוּ דֶעם ווִידֶער,
וּרְבִיעִת הַהִין	אוּן אַ פֶערְטֶעל [7]הִין
לַכֶּבֶשׂ	צוּ (יֶעדֶען) לַאם
יָיִן.	ווַיין;[8]
זֹאת עֹלַת חֹדֶשׁ	דִיזֶעס אִיז דַאס מָאנַאט בְּרַנְד־אָפְּפֶער
בְּחָדְשׁוֹ	אִין [4]יֶעדֶען מָאנַאט,
לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה:	פִיר דִי מָאנַאטֶען פוּן יָאהְר.
טו וּשְׂעִיר עִזִּים אֶחָד	15. אוּן אֵיין צִיגֶען־בָּאק

1) במדבר כ״ח ט–י. 2) במדבר כ״ח א׳–ט״ו. 3) שעפסען. 4) זיין. 5) אויסער, נעבען. 6) יעדען. 7) עמער. 8) ד. ה. און א פערטעל הין ווין פיר יעדען לאם.

לְחַטָּאת לַיְיָ.	אַלְס זִינְד־אָפְּפֶער צוּם עֲווִיגֶן,
עַל עֹלַת הַתָּמִיד	צוּ דֶם בֶּשְׁטֶענְדִיגֶן בְּרַנְד־אָפְּפֶער
יֵעָשֶׂה	זָאל עֶס גֶעמַאכְט װֶערֶען,
וְנִסְכּוֹ:	אוּן זַיין טְרַאנְק־אָפְּפֶער.

משניות זבחים פרק ה׳
משנה א׳ זבחים מ״ז ע״א.

אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן	וואוּ אִיז דֶער אָרְט
שֶׁל זְבָחִים.	פוּן דִי (אָפְּפֶער)־שְׁלַאכְטוּנְגֶען?
קָדְשֵׁי קָדָשִׁים	דִי אַלֶערְהֵיילִיגְסְטֶע
שְׁחִיטָתָן	(אִיז) [1]זֵייעֶר שְׁלַאכְטֶען
בַּצָּפוֹן.	אִין נָארְד־זַייט (פוּן אַלְטַאר).
פַּר וְשָׂעִיר	דֶער שְׁטִיר אוּן דֶער צִיגֶענְבָּאק
שֶׁל יוֹם הַכִּפֻּרִים	פוּן דֶעם פֶערְזֶעהְנוּנְגְס־טָאג
שְׁחִיטָתָן	(אִיז) [1]זֵייעֶר שְׁלַאכְטֶען
בַּצָּפוֹן.	אִין דִי נָארְד־זַייט
וְקִבּוּל דָּמָן	אוּן דַּס [2]עֶמְפְפַאנְגֶען פוּן זֵייעֶר בְּלוּט
בִּכְלֵי שָׁרֵת	(אִיז) אִין אַ בֶּעדִינוּנְגְס־גֶעפֶעס
בַּצָּפוֹן.	אִין דִי נָארְד־זַייט
וְדָמָן טָעוּן	אוּן זֵייעֶר בְּלוּט פָארְדֶערְט
הַזָּיָה	[3]בֶּעשְׁפְּרִיצוּנְג
עַל בֵּין הַבַּדִּים	צְווִישֶׁען דִי שְׁטַאנְגֶען
וְעַל הַפָּרֹכֶת	אוּן גֶעגֶען דֶעם פָארְהַאנְג
וְעַל מִזְבַּח הַזָּהָב.	אוּן אוֹיף דֶם גָאלְדֶענֶם אַלְטַאר
מַתָּנָה	דִי [4]בֶּעשְׁפְּרִיצוּנְג
אַחַת מֵהֶן	פוּן אֵיינֶע פוּן זֵיי
מְעַכֶּבֶת:	הַאלְט עֶס אָב.[5]
שְׁיָרֵי הַדָּם	דִי אִיבְּרִיגֶע פוּן דִי בְּלוּט
הָיָה שׁוֹפֵךְ	פְלֶעגְט [6]מֶען אוֹיסְגִיסֶען
עַל יְסוֹד מַעֲרָבִי	אוֹיף דֶעם װֶעסְטְלִיכֶען גְרוּנְד
שֶׁל מִזְבַּח הַחִיצוֹן	פוּן דֶעם אוֹיסֶערְן אַלְטַאר.
אִם לֹא נָתַן	אוֹיב [6]מֶען הָאט (עֶס) נִיט [7]גֶעגֶעבֶּען
לֹא עִכֵּב:	הָאט עֶס נִיט אָבְּגֶעהַאלְטֶען.
פָּרִים	דִי שְׁטִירֶען,
הַנִּשְׂרָפִים	װעלְכֶע װֶערֶען פֶערְבְּרֶענְט,
וּשְׂעִירִים	אוּן דִי צִיגֶענְבֶּעק,
הַנִּשְׂרָפִים.	װעלְכֶע װֶערֶען פֶערְבְּרֶענְט,
שְׁחִיטָתָן	(אִיז) [1]זֵייעֶר שְׁלַאכְטֶען
בַּצָּפוֹן	אִין דִי נָארְד־זַייט
וְקִבּוּל דָּמָן	אוּן [2]דַס עֶמְפְפַאנְגֶען פוּן זֵייעֶר בְּלוּט
בִּכְלֵי שָׁרֵת	(אִיז) אִין אַ בֶּעדִינוּנְגְס־גֶעפֶעס
בַּצָּפוֹן.	אִין דִי נָארְד־זַייט,
וְדָמָן טָעוּן	אוּן זֵייעֶר בְּלוּט פָארְדֶערְט
הַזָּיָה	[3]בֶּעשְׁפְּרִיצוּנְג
עַל הַפָּרֹכֶת	אוֹיף דֶעם פָארְהַאנְג
וְעַל מִזְבַּח הַזָּהָב.	אוּן אוֹיף דֶם גָאלְדֶענֶם אַלְטַאר
מַתָּנָה	דִי [4]בֶּעשְׁפְּרִיצוּנְג
אַחַת מֵהֶן	פוּן אֵיינֶע פוּן זֵיי
מְעַכֶּבֶת.	הַאלְט אָב.[5]
שְׁיָרֵי הַדָּם	דִי אִיבְּרִיגֶע פוּן דִי בְּלוּט
הָיָה שׁוֹפֵךְ	פְלֶעגְט [6]מֶען אוֹיסְגִיסֶען
עַל יְסוֹד מַעֲרָבִי	אוֹיף דֶעם װֶעסְטְלִיכֶען גְרוּנְד
שֶׁל מִזְבַּח הַחִיצוֹן	פוּן דֶעם אוֹיסֶערְן אַלְטַאר.
אִם לֹא נָתַן	אוֹיב עֶר הָאט (עֶס) נִיט [7]גֶעגֶעבֶּען
לֹא עִכֵּב.	הָאט עֶס נִיט אָבְּגֶעהַאלְטֶען.
אֵלּוּ וָאֵלּוּ	דִיזֶע אוּן יֶענֶע[8]
נִשְׂרָפִין	װֶערֶען פֶערְבְּרֶענְט
בְּבֵית הַדָּשֶׁן:	אִין דֶעם הוֹיז פוּן דִי אַש.

משנה ב׳. זבחים נ״ב ע״ב.

חַטֹּאת הַצִּבּוּר	דִי זִינְד אָפְּפֶער פוּן דֶר גְמֵיינְדֶע
וְהַיָּחִיד.	אוּן פוּן דֶעם אֵיינְצֶעלְנֶעם.
אֵלּוּ הֵן	דִיזֶע זַיינֶען

1) (דער ארט) פון זייער שלאכטען. 2) ד. ה אויפנעהמען דאס בלוט פון דעם האלז פון דער בהמה. 3) שפריצונג. 4) געבונג. 5) ד. ה. ווען מען לאזט אויס איינע פון די בעשפריצונגען איז דער קרבן ניט אנגענומען פאר גאט. 6) ער. 7) געגעבען. 8) ד. ה. סיי די אפפער פון יום כפור און סיי אנדערע אפפער, וועלכע ווערען פערברענט.

חטאת הצבור. — די זינד אפפער פון דער געמיינדע:
שעירי — די ציגענבעק
ראשי חדשים — פון אנפאנג מאנאטען
ושל מועדות. — און פון פייער־טעג
שחיטתן — (איז) זייער שלאכטען
בצפון — אין די נארד זייט
וקבול דמן — און דאס עמפפאנגען פון זייער בלוט
בכלי שרת — (איז) אין א בעדינונגס געפעס
בצפון. — אין די נארד־זייט,
ודמן טעון — און זייער בלוט פארדערט
ארבע מתנות — פיער בעשפריצונגען
על ארבע קרנות. — אויף די פיער ווינקען (פון אלטאר)
כיצד. — ווי (איז עס געטהאן געווארען)?
עלה — ער איז ארויפגעגאנגען
בכבש — מיט דעם קרומען בריק,[2]
ופנה — און ער האט זיך געווענדעט
לסובב. — צום אומרייז (פון אלטאר)
ובא לו — און ער איז געקומען
לקרן דרומית מזרחית. — צום זיד־אסטליכען ווינקעל,
מזרחית צפונית. — (דאן צום) נארד אסטליכען,
צפונית מערבית. — נארד־וועסטליכען
מערבית דרומית — (און) זיד וועסטליכען (ווינקעל)
שירי הדם — די איבריגע פון די בלוט
היה שופך — פלעגט מען אויסגיסען
על יסוד דרומי. — אויף דעם נארדליכען גרונד,
ונאכלין — און זיי ווערען געגעסען
לפנים — אינערהאלב
מן הקלעים — פון די פארהאנגען
לזכרי כהנה — פון די מענליכע פון פריסטערטהום

בכל מאכל — אין אלערליי שפייזען
ליום ולילה — פיר דעם טאג און נאכט
עד חצות: — ביז האלבע (נאכט).

משנה ג'. זבחים נ"ג ע"ב.

העולה — דער בראנד־אפפער
קדש קדשים. — איז אלערהייליגסט.
שחיטתה — איהר שלאכטען איז
בצפון — אין די נארד־זייט,
וקבול דמה — און דאס עמפפאנגען פון איר בלוט
בכלי שרת — (איז) אין א בעדינונגס־געפעס
בצפון. — אין די נארד־זייט,
ודמה טעון — און איהר בלוט פארדערט
שתי מתנות — צוויי בעשפריצונגען
שהן ארבע. — וועלכע זיינען פיער,[7]
וטעונה — און זי פארדערט
הפשט — אבשינדען (די הויט)
ונתוח. — און צושניידען (אין שטיקער)
וכליל — און אין גאנצען (פערברענען)
לאשים: — אויף דעם פייער.

משנה ד'. זבחים נ"ד ע"ב.

זבחי — די שלאכטונגען
שלמי — פון די פרידענס־אפפער
צבור — פון א געמיינדע
ואשמות. — און שולד־אפפערס.
אלו הן אשמות. — דיזע זיינען (די) שולד־אפפער:
אשם — דער שולד־אפפער
גזלות. — פיר געראובטע זאכען,
אשם — דער שולד־אפפער
מעילות. — פיר פעראונטרייאונג,[8]
אשם — דער שולד־אפפער

1) דער כהן. 2) דער ארויפגאנג צום אלטאר איז געווען מיט א קרומען בריק 32 איילען לאנג און 16 איילען ברייט (מדות פ"ג מ"ג); דען עס שטעהט: ולא תעלה במעלות על מזבחי, שמות כ' כ"ג. 3) ראנד. 4) אסט־נארדליכען. 5) וועסט־זידליכען. 6) ד. ה. צוערשט איז [illegible] ארטען; מען האט געשפריצט אין דעם נארד־אסטליכען און זיד־וועסט־ליכען ווינקעל אזוי אז דאס בלוט זאל בעריהרען אלע 4 זייטען 8) ד. ה. מאכען געברויך פיר זיך פון געהייליגטע זאכען.

שִׁפְחָה חֲרוּפָה.	פַר פֶערְפִהְרֶען אַ פֶערְלָבְטֶע דִינְסְט
אֲשַׁם	דֶער שׁוּלְד-אָפְּפֶער
נָזִיר.	פוּן אֵיין גֶעווֵייהְטֶען,
אֲשַׁם	דֶער שׁוּלְד-אָפְּפֶער
מְצוֹרָע.	פוּן אֵיין [2]אוֹיסְזֶעצִיגֶען,
אָשָׁם תָּלוּי.	דֶר שֻׁלְד-אָפְּפֶער פַר אַ[3]צְווֵייפֶל.
שְׁחִיטָתָן	זֵייעֶר שְׁלַאכְטֶען אִיז
בַּצָּפוֹן	אִין דִי נָארְד-זַייט,
וְקִבּוּל דָּמָן	אֶן דַס עֶמְפְּפַנְגֶען פוּן זֵייעֶר בְּלוּט
בִּכְלִי שָׁרֵת	(אִיז) אִין אַ בֶּעדִינוּנְגְס-גֶעפֶעס
בַּצָּפוֹן.	אִין דִי נָארְד-זַייט,
וְדָמָן טָעוּן	אוּן זֵייעֶר בְּלוּט פָארְדֶערְט
שְׁתֵּי מַתָּנוֹת	צְווֵיי בֶּעשְׁפְּרִיצוּנְגֶען,
שֶׁהֵן אַרְבַּע.	וֶועלְכֶע זַיינֶען פִיעֶר,
וְנֶאֱכָלִין	אוּן זֵיי וֶוערֶען גֶעגֶעסֶען
לִפְנִים	אִינֶערְהַאלְבּ
מִן הַקְּלָעִים	פוּן דִי פָארְהַאנְגֶען
לְזִכְרֵי כְהֻנָּה	פוּן דִי מֶנְלְכֶע פוּן פְּרִיסְטֶערְטְהוּם
בְּכָל מַאֲכָל	(צוּגֶערִכְט) אִין אַלֶערְלֵיי שְׁפַּייזֶען
לְיוֹם וָלַיְלָה	אִין דֶעם זֶעלְבֶּען טָאג אוּן נַכְט
עַד חֲצוֹת:	בִּיז הַאלְבֶּע (נַאכְט).

ו משנה ה׳. זבחים נ״ה ע״א.

הַתּוֹדָה	דֶער דַאנְק-אָפְּפֶער
וְאֵיל נָזִיר	אוּן דֶר ווִידֶער פוּן אַ גֶעווֵייהְטֶען
קָדָשִׁים קַלִּים.	זַיינֶען [4]לַייכְט הֵיילִיגֶע.
שְׁחִיטָתָן	זֵייעֶר שְׁלַאכְטֶען (אִיז)
בְּכָל מָקוֹם	אִין יֶעדֶען אָרְט
בָּעֲזָרָה.	אִין טֶעמְפֶּעל [5]פָארְהַאלֶע,
וְדָמָן טָעוּן	אוּן זֵייעֶר בְּלוּט פָארְדֶערְט
שְׁתֵּי מַתָּנוֹת	צְווֵיי בֶּעשְׁפְּרִיצוּנְגֶען,
שֶׁהֵן אַרְבַּע.	וֶועלְכֶע זַיינֶען פִיעֶר,
וְנֶאֱכָלִין	אוּן זֵיי וֶוערֶען גֶעגֶעסֶען
בְּכָל הָעִיר	אִין דֶער גַאנְצֶער שְׁטָאדְט
לְכָל אָדָם	פוּן יֶעדֶען מֶענְשֶׁען
בְּכָל מַאֲכָל	(צוּגֶערִכְט) אִין אַלֶערְלֵיי שְׁפַּייזֶען
לְיוֹם וָלַיְלָה	אִין דֶעמְזֶעלְבֶּען טָאג אוּן נַכְט
עַד חֲצוֹת:	בִּיז הַאלְבֶּע נַאכְט.
הַמּוּרָם	דָאס, וָוס וֶוערְט אָבְּגֶעשֵׁיידֶט
מֵהֶם	פוּן זֵיי,[6]
כַּיּוֹצֵא בָהֶם.	אִיז גְלַייךְ צוּ זֵיי,
אֶלָּא שֶׁהַמּוּרָם	נוּר דַאס אָבְּגֶעשֵׁיידֶעטֶע
נֶאֱכָל	וֶוערְט גֶעגֶעסֶען
לַכֹּהֲנִים	(נוּר) פוּן דִי פְּרִיסְטֶער,
לִנְשֵׁיהֶם	פוּן זֵייעֶרֶע פְרוֹיעֶן
וְלִבְנֵיהֶם	אוּן פוּן זֵייעֶרֶע קִינְדֶער
וּלְעַבְדֵיהֶם:	אוּן פוּן זֵייעֶרֶע קְנֶעכְט.

משנה ו׳. זבחים נ״ה ע״א.

שְׁלָמִים	דִי פְרִידֶענְס-אָפְּפֶער
קָדָשִׁים קַלִּים.	זַיינֶען [4]לַייכְט-הֵיילִיגֶע.
שְׁחִיטָתָן	זֵייעֶר שְׁלַאכְטֶען אִיז
בְּכָל מָקוֹם	אִין יֶעדֶען אָרְט
בָּעֲזָרָה.	אִין טֶעמְפֶּעל-[5]פָארְהַאלֶע,
וְדָמָן טָעוּן	אוּן זֵייעֶר בְּלוּט פָארְדֶערְט
שְׁתֵּי מַתָּנוֹת	צְווֵיי בֶּעשְׁפְּרִיצוּנְגֶען,
שֶׁהֵן אַרְבַּע.	וֶועלְכֶע זַיינֶען פִיעֶר,
וְנֶאֱכָלִין	אוּן זֵיי וֶוערֶען גֶעגֶעסֶען
בְּכָל הָעִיר	אִין דֶער גַאנְצֶער שְׁטָאדְט
לְכָל אָדָם	פוּן יֶעדֶען מֶענְשֶׁען
בְּכָל מַאֲכָל	(צוּגֶערִכְט) אִין אַלֶערְלֵיי שְׁפַּייזֶען
לִשְׁנֵי יָמִים	(אִין פֶערְלוֹיף) פוּן צְווֵיי טֶעג

1) עבטהאלטזאמען, צוריקגעהאלטענעם (פון געוויסע זאכען), אבגעשיידעטען. 2) קרעטציגען (ביים רייניגען זיך). 3) ווען ער ווייסט ניט אויב ער האט געזינדיגט. 4) ווייניגער. 5) פארהויף. 6) ד. ה. דער טהייל וואס ווערט ארונטער גענומען פיר די פריסטער.

ולילה אחד:	און איין נאכט.
המורם	דאס, וואס ווערט אבגעשיידעט
מהם	פון זיי,
כיוצא בהם.	איז גלייך צו זיי,
אלא שהמורם	נור דאס אבגעשיידעטע
נאכל	ווערט געגעסען
לכהנים	(נור) פון די פריסטער,
לנשיהם	פון זייערע פרויען
ולבניהם	און פון זייערע קינדער
ולעבדיהם:	און פון זייערע קנעכט.

משנה ז'. זבחים נ"ו ע"ב.

הבכור	דער ערסט געבארענער
והמעשר	און דער צעהנטער (פון פיה)
והפסח	און דער פסח-אפפער
קדשים קלים.	זיינען לייכט-הייליגע.
שחיטתן	זייער שלאכטען (איז)
בכל מקום	אין יעדען ארט
בעזרה.	אין טעמפעל-פארהאלע,
ודמן טעון	און זייער בלוט פארדערט
מתנה אחת.	איין בעשפריצונג,
ובלבד שיתן	אבער נור ער זאל (עס) געבען
כנגד היסוד.	געגען דעם גרונד (פון אלטאר).[2]
שנה	(אבער) זיי זיינען פערשידען
באכילתן.	מיט זייער עסען:[3]
הבכור	דער ערסט-געבארענער (פון פיה)
נאכל	ווערט געגעסען
לכהנים.	(נור) פון די פריסטער,
והמעשר	אבער דער צעהנטער
לכל אדם.	(ווערט געגעסען) פון יעדען מענשען;
ונאכלין	און זיי (בייעדע) ווערען געגעסען
בכל העיר	אין דער גאנצער שטאדט,
בכל מאכל	אין אלערליי שפייזען,
לשני ימים	(אין פערלויף) פון צוויי טעג
ולילה אחד:	און איין נאכט.
הפסח	דער פסח אפפער
אינו נאכל	ווערט ניט געגעסען
אלא בלילה.	נור ביי נאכט,
ואינו נאכל	און ער ווערט ניט געגעסען
אלא עד חצות.	נור ביז האלבע נאכט,
ואינו נאכל	און ער ווערט ניט געגעסען
אלא למנויו.	נור צו זיינע געצעהלטע מענשען,
ואינו נאכל	און ער ווערט ניט געגעסען
אלא צלי:	נור געבראטען.

ברייתא דר' ישמעאל.

ספרא ריש ויקרא.

רבי ישמעאל אומר.	רבי ישמעאל זאגט:
בשלש עשרה מדות	דורך דרייצעהן רעגלען
התורה נדרשת:	ווערט די תורה ערפארשט:
א מקל וחמר:	1. [5]פון לייכט אויף שווער.
ב ומגזרה שוה:	2. און דורך א גלייכען אויסדרוק.
ג [1]מבנין אב	3. דורך א הויפט-רעגעל

באור הגאון יעב"ץ ז"ל.

א) מקל וחומר. כיצד? ויאמר ה' אל משה ואביה ירק ירק בפניה הלא תכלם ז' ימים. קל וחומר לשכינה שתסגר ארבעה עשר יום. הרי למד חמור מקל להחמיר. והוא הדין איפכא קל מחמור להקל:

ב) מגזרה שוה. כיצד? ערות הבת לא למדנו אלא מגזרה שוה. אתיא הנה הנה זמה זמה:

ג) מבנין אב מכתוב אחד. כיצד? הרי נאמר בחג המצות. אך אשר יאכל לכל נפש וכו' התיר אוכל נפש. בשאר המועדים מניין. אלא אמרו רז"ל, זה בנין אב לכל המועדים: משני כתובים. כיצד? נאמר במומי אדם. או גבן או דק וגו'. וכתוב במומי בהמה. או חרוץ או יבלת. באדם לא נאמר חרוץ יבלת. בבהמה לא נאמר דק תבלול. מניין ליתן האמור של זה בזה. ולמדו אדם מבהמה ובהמה מאדם. וזהו משני כתובים. והן נחשבים למדה אחת:

1) בכל התורה בבנין כי הוא נקרא ימרת אב תאר לו. ומיבני בנין שהוא אב וראש. 2) אבער ניט אין גארד-אסטליכען וויכטיגקייט ואי עס איז קיין יסוד ניט [illegible] ... [illegible] זיינען גלייך ווענען ברוט-שפריצונג. דאך ווענען עסען זיינען זיי פערשידען: [illegible] ערקלערט. [illegible] רודך דעם שרים פון מיט-ערווייטערונגען אויף דאס וויכטיגערע. וואס יעדע פון די 13 רעגעלען בעדייטעט איז גענוי ערקלערט אין פירוש פון הגאון יעב"ץ, וועלכען מיר דרוקען הייער.

מִכָּתוּב אֶחָד.	(אַרוֹיסְגֶענֻמֶען) פוּן אֵיין פָּסוּק
וּמִבִּנְיַן אָב	אוּן דוּרְךְ אַ הוֹיפְּט־רֶעגֶעל
מִשְּׁנֵי כְתוּבִים:	(אַרוֹסְגֶענוּמֶן) פֻן צְווֵיי פְּסוּקִים.
מִכְּלָל	4. דוּרְךְ אֵיין אַלְגֶעמֵיינֶם רֶעגֶל
וּפְרָט:	נָךְ וֶועלְכֶן עֶס קֻמֶן אֵיינְצֶעלְהַיְטֶן
ה וּמִפְּרָט	5. אוּן דוּרְךְ אֵיינְצֶעלְהַייטֶען,
וּכְלָל:	גֶפָאלְגְט פֻן אֵן אַלְגֶמֵינֶם רֶעגֶל.
ו כְּלָל	6. אֵיין אַלְגֶעמֵיינֶער רֶעגֶעל,
וּפְרָט	(נָאכְדֶעם) אֵיינְצֶעלְהַייטֶען
וּכְלָל.	אֻן (דַן וִוידֶר) אֵיין אַלְגֶעמֵיינֶער,
אִי אַתָּה דָן	דַאן קֶענְסְטוּ נִיט אוּרְטְהֵיילֶען
אֶלָּא	נוּר
כְּעֵין הַפְּרָט:	נָאךְ דִי אֵיינְצֶעלְהַייטֶען.
ז מִכְּלָל	7. דֻרְךְ אֵיין אַלְגֶעמֵיינֶם רֶעגֶל,
שֶׁהוּא צָרִיךְ	וֶועלְכֶער בֶּעדַארְף
לִפְרָט.	דִי אֵיינְצֶעלְהַייטֶען,
וּמִפְּרָט	אוּן דוּרְךְ אֵיינְצֶעלְהַייטֶען,
שֶׁהוּא צָרִיךְ	וֶועלְכֶע בֶּעדַארְפֶען
לִכְלָל:	דֶעם אַלְגֶעמֵיינֶעם רֶעגֶעל.
ח כָּל דָּבָר	8. יֶעדֶע זַאךְ,
שֶׁהָיָה בִּכְלָל	וָוס אִיז גֶוֶוען אִן אַלְגֶמֵינֶם רֶעגֶל,
וְיָצָא	אֻן עֶס אִז אוֹיסְגֶעשְׁלָאסֶן גֶעווֶערֶן
מִן הַכְּלָל	פוּן דֶעם אַלְגֶעמֵיינֶעם רֶעגֶעל,
לְלַמֵּד.	(מֵיינְט עֶס עֶטְוַואס) צוּ לֶערְנֶען,
לֹא לְלַמֵּד	נִיט צוּ לֶערְנֶען
עַל עַצְמוֹ	פִיר זִיךְ זֶעלְבְּסְט
יָצָא.	אִז עֶס אוֹסְגֶעשְׁלָאסֶן גֶעוָוארֶן,
אֶלָּא לְלַמֵּד	זָאנְדֶערְן צוּ לֶערְנֶען
עַל הַכְּלָל כֻּלּוֹ	אוֹיף דֶעם גַאנְצֶען רֶעגֶעל
יָצָא:	אִז עֶס אוֹסְגֶעשְׁלָאסֶן גֶעוָוארֶן.
ט כָּל דָּבָר	9. יֶעדֶע זַאךְ,
שֶׁהָיָה בִּכְלָל.	וֶועלְכֶע וַואר אִז אַלְגֶמֵינֶם רֶעגֶ׳,
וְיָצָא	אוּן אִז אוֹיסְגֶעשְׁלָאסֶן גֶעוָוארֶן
לִטְעוֹן	צוּ בֶּעווַייזֶען
טוֹעַן אֶחָד	אֵיין זַאךְ,
שֶׁהוּא כְעִנְיָנוֹ.	וֶועלְכֶע אִז וִוי דֶר הוֹפְּט־רֶעגֶל,
יָצָא לְהָקֵל	קוּמְט עֶס גְרִינְגֶער צוּ מַאכֶען,
וְלֹא לְהַחֲמִיר:	אָבֶער נִט שְׁוֶוערֶער צוּ מַאכֶען.
י כָּל דָּבָר	10. יֶעדֶע זַאךְ,
שֶׁהָיָה בִּכְלָל.	וָוס אִז גֶוֶוען אִן אַלְגֶמֵיינֶם רֶעגֶל,

פרוש הגאון

ד) מכלל ופרט. כיצד? נאמר אדם כי יקריב וגו׳ מן הבהמה. כלל חיה שהיא בכלל בהמה. מן הבקר. ומן הצאן. פרט. נתמעטה חיה. ואין בכלל אלא מה שבפרט:

ה) מפרט וכלל. כיצד? נאמר בהשבת אבדה וכן תעשה לחמורו וכן לשמלתו. פרט. משמע אלה בלבד חייב להשיב. כתב אחריו כן תעשה לכל אבידת אחיך. חזר וכלל. נעשה כלל מוסף על הפרט. ומרבה כל דבר:

ו) אלא כעין הפרט. כיצד? הרי שנאמר על כל דבר פשע. כלל הכל. על שור על חמור וגו׳. פרט לך אלו בלבד. על כל אבידה. חזר וכלל. אי אתה דן אלא כעין הפרט. מה הפרט מפורש דבר המטלטל וגופו ממון. אף כל כיוצא בו. יצאו קרקעות. ועבדים שהוקשו להם. ויצאו שטרות. שאינן אלא לראיה:

ז) מכלל שהוא צריך לפרט. כיצד? נאמר קדש לי כל בכור. יכול אף הנקבות בכלל. הייתי אומר כל פטר רחם במשמע. תלמוד לאמר זכר. זהו כלל שצריך לפרט. ואם נאמר זכר. יכול אפילו יצאה נקבה לפניו. ת״ל פטר רחם. אי פטר רחם. יכול אפי׳ נולד אחר יוצא דופן. ת״ל בכור. זהו פרט שצריך לכלל. והם מדה אחת:

ח) ויצא מן הכלל ללמד. כיצד? והנפש אשר תאכל

יעב״ץ ז״ל.

מבשר זבח השלמים וגו׳. הלא שלמים בכלל כל הקדשים הן. כשיצאו מן הכלל. לא ללמד על עצמן בלבד יצאו. אלא על הכלל כולו יצאו. מה שלמים קדושת מזבח. אף כל שקדושתו קדושת מזבח חייבין עליו. יצאו קדשי בדק הבית:

ט) ויצא לטעון טען אחר שהוא כענינו. כיצד? נאמר ואשר יבוא את רעהו ביער וגו׳. מכה בשוגג בכלל רוצח היה. שנאמר ומכה אדם יומת. בין שוגג בין מזיד. ויצא מכה בשוגג לטעון טוען אחד שהוא כענינו של מזיד. שזה המית וזה המית. יצא מן הכלל להקל על עצמו. שניצול בערי מקלט. זהו ולא להחמיר:

י) ויצא לטעון טוען אחר שלא כענינו. כיצד? נאמר. כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבוד. והוציא העבריה מן הכלל. שנאמר וכי ימכר איש את בתו לאמה לא תצא כצאת העבדים. הלא אמה עבריה בכלל עבד עברי היתה. שנאמר כי ימכר לך אחיך העברי או העבריה. למה יצאה מן הכלל? לטעון טוען אחר שלא כענינו. שעבד אינו יוצא בסימני גדלות ולא במיתת האדון. והאמה יוצאה בסימנים ובמיתת האדון אפי׳ תוך שש. יצא להקל עליה שיוצאה תוך שש. ולהחמיר שאדוניה מקדשה בעל כרחה:

וְיָצָא	און עס איז אויסגעשלאסען געווארען
לִטְעוֹן	צו בעווייזען
טוֹעַן אַחֵר	איין אנדער זאך,
שֶׁלֹּא כְעִנְיָנוֹ.	ווערכעס אונטווי דערהויפט רעגעל
יָצָא	איז אויסגעשלאסען געווארען
לְהָקֵל וּלְהַחֲמִיר:	גרינגער און שווערער צו מאכען
יא כָּל דָּבָר	11. יעדע זאך,
שֶׁהָיָה בִּכְלָל	וועלכע איז געווען אין אלגעמיינעם רעגעל,
וְיָצָא	און איז אויסגעשלאסען געווארען
לָדוּן	צו בעשטימען
בַּדָּבָר הֶחָדָשׁ.	ווענען א נייע זאך,
אִי אַתָּה יָכוֹל	קענסטו ניט
לְהַחֲזִירוֹ	(עס) צוריקברייננגען
לִכְלָלוֹ	צו זיין אלגעמיינעם רעגעל
עַד שֶׁיַּחֲזִירֶנּוּ הַכָּתוּב	ביז דער פסוק זעלבסט ברייננט איהם
לִכְלָלוֹ	צו זיין אלגעמיינעם רעגעל
בְּפֵרוּשׁ:	דייטליך.
יב דָּבָר	12. א זאך,
הַלָּמֵד	וואס ווערט אבגעלערנט
מֵעִנְיָנוֹ.	פון זיין אינהאלט,
וְדָבָר	און א זאך,
הַלָּמֵד	וואס ווערט אבגעלערנט
מִסּוֹפוֹ:	פון זיין ענדע.

יג וְכֵן	13. און אזוי איז אויך
שְׁנֵי כְתוּבִים	(מיט) צוויי פסוקים,
הַמַּכְחִישִׁים	וועלכע ווידערשפרעכען
זֶה אֶת זֶה.	איינער דעם אנדערן,
עַד שֶׁיָּבֹא	ביז עס קומט
הַכָּתוּב הַשְּׁלִישִׁי	דער דריטער פסוק
וְיַכְרִיעַ	און מאכט א גלייכגעוויכט
בֵּינֵיהֶם:	צווישען זיי.

יְהִי רָצוֹן	עס זאל זיין דער ווילען
מִלְּפָנֶיךָ	פון פאר דיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עוויגער, אונזער גאט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ	און גאט פון אונזערע עלטערן,
שֶׁיִּבָּנֶה	דאס עס זאל געבוים ווערען
בֵּית הַמִּקְדָּשׁ	דאס היילינגע הויז
בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ	שנעל, אין אונזערע טעג,
וְתֵן חֶלְקֵנוּ	און גיב אונזער טהייל
בְּתוֹרָתֶךָ:	אין דיין תורה.
וְשָׁם נַעֲבָדְךָ	און דארט וועלען מיר דיך דינען
בְּיִרְאָה	מיט עהרען-פורכט,
כִּימֵי עוֹלָם	ווי (אין) די אלטע צייטען
וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:	און ווי (אין) די פריהערינע יאהרען.

קדיש דרבנן.

פרוש הגאון יעב"ץ ז"ל.

יא) ויצא לדון בדבר החדש. כיצד? נאמר וכהן כי יקנה נפש וגו' ויליד ביתו. בתו בכלל היתה בין פנויה בין נשואה. ויצאה לידון בדבר חדש שאחר שנשאת אינה אוכ' בתרומה. שנאמר ובת כהן כי תהיה לאיש זר וגומר. והואיל והוציאה הכתוב מהכלל. אי אתה יכול להחזירה לכללה אפי' אלמנה וגרושה אם לא החזירה הכתוב בפירוש. שנא' ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה וגו' מלחם אביה תאכל:

יב) דבר הלמד מענינו. כיצד? נאמר שבו איש תחתיו. בול ישבו תחתיהם כל היום. בא הכתוב ולמד אל יצא איש ממקומו. שהוא אלפים אמה (מדת תחום שבת) שהוא דבר הלמד מענינו: ודבר הלמד מסופו. כיצד? נאמר איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו. אמר כל שאר שבעריות. ובסוף הענין פירש האסורות לנו. ומהם נלמוד המותרות. ואלו מדה אחת הם:

יג) ושני כתובים המכחישים. כמו שנאמר בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. וכתוב אחר אומר. ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים. בא הכתוב השלישי והכריע. שנאמר אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים קורא אני אליהם יעמדו יחד. מלמד ששניהם כאחד נבראו ואין כאן הכחשה:

המזמור הזה מתהלים הובא בסדר התפלות על פי כתביו של ר' יצחק לוריא(האריז"ל). ובשו"ת פנים מאירות ח"א כתב שלא לאומרו כדי שלא להטריח את הצבור.

תהלים ל'

א מִזְמוֹר	1. אַ גֶעזַאנְג.
שִׁיר	אַ לִיד
חֲנֻכַּת הַבַּיִת	בַּיי דִי אַיינְוַוייהוּנְג פוּן דִי הויז;
לְדָוִד׃	[1](אַ גֶעזַאנְג) פוּן דָוִד.
ב אֲרוֹמִמְךָ יְיָ	2. אִיךְ וִויל דִיךְ עֶרְהוֹבֶּן, עֶווִיגֶער,
כִּי דִלִּיתָנִי .	דַס דוּ הָאסְט מִיךְ אוֹיפְגֶעהוֹיבֶּן,
וְלֹא שִׂמַּחְתָּ	אוּן דוּ הָאסְט נִיט עֶרְפְרֵעהְט
אֹיְבַי	מֵיינֶע פַיינְד
לִי׃	אִיבֶּער מִיךְ.
ג יְיָ אֱלֹהָי .	3. עֶווִיגֶער, מַיין גָאט,
שִׁוַּעְתִּי אֵלֶיךָ	אִיךְ הָאבּ גֶעשְׁרִיעֶן צוּ דִיר,
וַתִּרְפָּאֵנִי׃	אוּן דוּ הָאסְט מִיךְ גֶעהֵיילְט.
ד יְיָ	4. עֶווִיגֶער,
הֶעֱלִיתָ	דוּ הָאסְט אוֹיפְגֶעבְּרַאכְט
מִן שְׁאוֹל	פוּן [2]גְרַאבּ
נַפְשִׁי .	מַיין זֶעעלֶע;
חִיִּיתַנִי	דוּ הָאסְט מִיךְ בֶּעלֶעבְּט,
מִיָּרְדִי	דַס אִיךְ זָאל נִט אַרוּנְטֶערְגֵעהְן
בוֹר׃	(אִין) גְרוּבּ.
ה זַמְּרוּ לַייָ	5. זִינְגְט צוּם עֶווִיגְען,
חֲסִידָיו .	(אִיהְר), זַיינֶע פְרוּמֶע,
וְהוֹדוּ	אוּן דַאנְקְט
לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ׃	צוּ זַיין הֵיילִינֶע [3]עֶרְאִינֶערוּנְג.
ו כִּי רֶגַע	6. דֶען (נוּר) אֵיין אוֹיגֶענְבְּלִיק
בְּאַפּוֹ	(אִיז עֶר) אִין זַיין צָארְן,
חַיִּים	(אָבֶּער) לֶעבֶּענְס-לַאנְג—
בִּרְצוֹנוֹ .	אִין זַיין גוּטֶען ווִילֶען.

בָּעֶרֶב יָלִין בֶּכִי	אַם אָבֶּענְד [4]קוּמְט גֶעווֵיין,
וְלַבֹּקֶר רִנָּה׃	אוּן צוּם מָארְגֶען—גֶעזַאנְג.
ז וַאֲנִי אָמַרְתִּי	7. אוּן אִיךְ הָאבּ גֶעדֵיינְקְט
בְשַׁלְוִי .	אִין מַיין רוּהֶע:
בַּל אֶמּוֹט	[5]אִיךְ וֶועל נִיט גֶעבּוֹיגֶען ווֶערֶען
לְעוֹלָם׃	[5]אוֹיף עֶווִיג.
ח יְיָ	8. עֶווִיגֶער,
בִּרְצוֹנְךָ	אִין דַיין ווִילֶען
הֶעֱמַדְתָּה	הָאסְטוּ אוֹיפְגֶעשְׁטֶעלְט
לְהַרְרִי עֹז .	מַיין [6]בַּארְג פֶעסְט,
הִסְתַּרְתָּ	(אָבֶּר וֶוען)דוּ הָאסְט פֶערְבָּארְגֶען
פָנֶיךָ	דַיין גֶעזִיכְט,
הָיִיתִי נִבְהָל׃	בִּין אִיךְ גֶעוָוארֶען דֶערְשְׁרָאקֶען.
ט אֵלֶיךָ יְיָ	9. צוּ דִיר, עֶווִיגֶער,
אֶקְרָא .	רוּף אִיךְ,
וְאֶל יְיָ אֶתְחַנָּן׃	אוּן צוּם עֶווִיגֶען בֶּעט אִיךְ.
י מַה בֶּצַע	10. וָואס פִיר אַ נוּטְץ(הָאסְטוּ)
בְּדָמִי	אִין מַיין [7]בְּלוּט,
בְּרִדְתִּי	ווֶען אִיךְ ווֶעל אַרוּנְטֶערְגֵעהְן
אֶל שָׁחַת .	אִין הֶעלֶע?
הֲיוֹדְךָ עָפָר .	ווֶעט דִיךְ לוֹיבֶּען(דֶער)שְׁטוֹיבּ?
הֲיַגִּיד	ווֶעט עֶר דֶערְצֵעהְלֶען
אֲמִתֶּךָ׃	דַיין וָואהְרְהַייט?
יא שְׁמַע יְיָ	11. הֶער (מִיךְ), עֶווִיגֶער,
וְחָנֵּנִי .	אוּן [8]בֶּעגְנַאדִיג מִיךְ,
יְיָ	עֶווִיגֶער!
הֱיֵה עֹזֵר לִי׃	זַיי מִיר אַ הֶעלְפֶער.
יב הָפַכְתָּ	12. דוּ הָאסְט פֶערְוַואנְדֶעלְט
מִסְפְּדִי	מַיין קְלָאג
לְמָחוֹל לִי .	צוּ אֵיין טַאנְץ פִיר מִיךְ,

1) א פסאלם; עס דארף פערשטאנען ווערען ווי: מזמור לדוד. שיר חנכת וכו'. 2) העלע, אונטערוועלט. 3) נאמען. 4) נעכטיגט. 5) איך וועל נימאלס וואנקען. 6) ד.ה. גליק. 7) שווייגען. 8) ערבארעם.

פִּתַּחְתָּ	דו האסט [1]לויז געמאכט
שַׂקִּי	מיין זאק,
וַתְּאַזְּרֵנִי	און דו האסט מיך אומגערטעלט
שִׂמְחָה׃	(מיט) פריידע.
יג לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ	13. [2]אום מען זאל דיר לויב-זינגען
כָבוֹד	[3](מיט) עהרע,
וְלֹא יִדֹּם.	און מען זאל ניט שווייגען;
יי אֱלֹהַי	עוויגער, מיין גאט!
לְעוֹלָם	אויף עוויג
אוֹדֶךָּ׃	וועל איך דיר [4]דאנקען.

קדיש יתום.

פְּסוּקֵי דְזִמְרָה

מְקוֹר בִּרְכַּת בָּרוּךְ שֶׁאָמַר.

הפסוקים והמזמורים שבין ברוך שאמר ובין ישתבח נקראים פסוקי דזמרה, והגאונים סדרום ע״פ מאמר התלמוד בברכות ל״ב ע״ב: ,,לעולם יסדר אדם שבחו של מקום ואח״כ יתפלל“. ותקנו ברכה לפניהם ברוך שאמר, וברכה לאחריהם ישתבח.

מי הוא אבי ברכת ברוך שאמר, אשר השתמש בניבים רבים הנמצאים בתלמוד (עיין הערתנו לברוך שאמר) לא נודע בברור, והרי״ף לברכות ל״ב מזכירה, וזה לשונו: ,,ותקינו רבנן למימר ברכה מקמייהו (דפסוקי דזמרה) ומאי ניהו ברוך שאמר וישתבח הלכך מיבעי ליה לאינש דלא לאשתעויי מכי מתחיל בברוך שאמר עד דמסיים ליה״. ובערוך ערך תפלת נמצא: „ור׳ משה גאון אמר מאן דמעייל לכנישתא ואשכח צבורא דקרו פסוקי דזמרת אומר ברוך שאמר וחותם מהלל בתשבחות״. ובטורי זהב סמן נ״א אות א׳ מביא בשם תולעת יעקב שאנשי כנסת הגדולה תקנוהו ע״פ פתקא דנפל מן השמים (עיין מה שכתב בזה הסדור רשב״ן.) ובספר היוחסין אומר,כי בשבת הראשון של מנוי ראש גלותא היה חזן בית הכנסת מתחיל בברוך שאמר והבחורים עונים על כל דבר ודבר מברוך שאמר ברוך הוא.

והנה מספר התבות בברוך שאמר ע״פ נוסחתנו הוא פ״ז והסמן לזה ראשו כתם פ״ז (רוקח ס׳ ש״כ); אולם הנוסחאות רבות ושונות בין האשכנזים והספרדים וגם בין הספרדים בעצמם הנוסחאות שונות, כנראה באבודרהם ובמנורת המאור כלל תפלה סמן צ״ג. וגם מקום ברוך שאמר אצל האשכנזים הוא לפני הודו לה׳, ואצל הספרדים מקומו לפני יהי כבוד.

דִּינִים פוּן פְּסוּקֵי דְזִמְרָה.

פון ברוך שאמר ביז נאך ישתבח הייסט ,,פסוקי דזמרה“ ווען מען קומט צום דאווגען און מען געפינט, דאס דער עולם האלט ביים ענדע ,,פסוקי דזמרה“, דאן זאגט מען נור: ברוך שאמר ביז ענדע, תהלה לדוד ארוממך ביז ענדע און ישתבח און דאן פון יוצר אור מיט׳ן עולם. ווען מען האט מעהר צייט, זאגט מען אזויפיעל פון די וויטער אויסגערעכענטע מזמורים, וויפיל מען קען בעווייזען צוא זאגען און אנצופאנגען מיט׳ן עולם יוצר אור. וואס פריהער א מזמור איז דא אויסגערעכענט אלץ וויכטיגער איז ער. פאלגענדע זיינען די מזמורים: הללו אל בקדשו, הללו את ה׳ מן השמים די איבריגע קאפיטלען, וואס פאנגען אן מיט הללויה. ויברך דוד, הודו ביז והוא רחום און פון דארט הופט מען איבער ביז והוא רחום, וואס איז בעפאר אשרי. און מען זאגט פון דארט און ווייטער. ווען מען געפינט אבער אז דער עולם זאגט שוין יוצר אור, דאן זאגט מען גאר קיין פסוקי דזמרה, זאנדערן מען דאווענט מיט׳ן עולם פון יוצר אור ביז נאך שמונה עשרה, און דאן זאגט מען פסוקי דזמרה אהן ברוך שאמר און אהן ישתבח; אבער די ברכות השחר, דאס הייסט פון אשר נתן לשכוי בינה און די איבריגע ברכות, זאגט מען יא, נור די ברכה פון אלהי נשמה זאגט מען ניט.

ברוך שאמר דארף מען זאגען שטעהענדיג און מיט א נגון, האלטענדיג די צוויי פאדערסטע ציצית אין דער רעכטער האנד, און ווען מען ענדיגט מלך מהלל בתשבחות, קושט מען די ציצית, און מען לאזט זיי אב. פון ברוך שאמר ביז נאך שמונה עשרה טהאר מען ניט מפסיק זיין.

1) געעפענט. 2) אום (מיין גייסט) זאל דיר זינגען. 3) עהרעך(לידער). 4) לויבען.

פְּסוּקֵי דְזִמְרָה. י

הֲרֵינִי מְזַמֵּן — איך בֶּערֵייט צו
אֶת פִּי — מַיין מויל
לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל — צו דַאנְקֶען און צו לויבּען
וּלְשַׁבֵּחַ — און צו רִיהְמֶען
אֶת בּוֹרְאִי: — מַיין בֶּעשֶׁעפֶּער.
בָּרוּךְ — גֶעלוֹיבְּט (אִיז עֶר),
שֶׁאָמַר — וֶועלְכֶער הָאט גֶעזָאגְט,
וְהָיָה הָעוֹלָם. — און עֶס אִיז גֶעוָוארֶען די וֶועלְט;
בָּרוּךְ הוּא. — גֶעלוֹיבְּט אִיז עֶר;
[1]בָּרוּךְ — גֶעלוֹיבְּט (אִיז עֶר),
עֹשֶׂה בְרֵאשִׁית. — (וֶועלְכֶר)מַאכְט [3]די שֶׁעפְּפוּנְג;
בָּרוּךְ — גֶעלוֹיבְּט (אִיז עֶר),
אוֹמֵר וְעֹשֶׂה. — (וֶועלְכֶער) זָאגְט און טְהוּט;
בָּרוּךְ — גֶעלוֹיבְּט (אִיז עֶר),
גּוֹזֵר וּמְקַיֵּם. — (וֶועלְכֶר)בֶּעשְׁלִיסְט אֶן עֶרְפִילְט;
בָּרוּךְ — גֶעלוֹיבְּט (אִיז עֶר),
מְרַחֵם — (וֶועלְכֶער) עֶרְבַּארֶעמְט זִיךְ
עַל הָאָרֶץ. — אוֹיף די עֶרד;
בָּרוּךְ — גֶעלוֹיבְּט (אִיז עֶר),
מְרַחֵם — (וֶועלְכֶער) עֶרְבַּארְמְט זִיךְ
עַל הַבְּרִיּוֹת. — אוֹיף די בֶּעשֶׁעפֶּענִיסֶען;
בָּרוּךְ — גֶעלוֹיבְּט (אִיז עֶר),
מְשַׁלֵּם — (וֶועלְכֶער) בֶּעצָאהְלְט
שָׂכָר טוֹב — אַ גוּטֶען לוֹין
לִירֵאָיו. — צוּ די, וָואס פִירְכְטֶען אִיהְם;
בָּרוּךְ — גֶעלוֹיבְּט (אִיז עֶר),
חַי לָעַד — (וֶועלְכֶער) לֶעבְּט אוֹיף עֶווִיג
וְקַיָּם לָנֶצַח. — און עֶקְסִיסְטִירְט אוֹיף עֶווִיג;
בָּרוּךְ — גֶעלוֹיבְּט (אִיז עֶר),
פּוֹדֶה וּמַצִּיל. — (וֶועלְכֶר)עֶרלֵייזְט און רֶעטֶעט;
בָּרוּךְ שְׁמוֹ: — גֶעלוֹיבְּט אִיז זַיין נָאמֶען.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ — גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ — אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם. — קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
הָאֵל. — דֶער גָאט,
הָאָב הָרַחֲמָן. — דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער פָאטֶער,
הַמְהֻלָּל — וֶועלְכֶער אִיז גֶעלוֹיבְּט
בְּפִי עַמּוֹ. — דוּרְךְ די מויל פוּן זַיין פָאלְק,
מְשֻׁבָּח וּמְפֹאָר — גֶערִיהְמְט און פֶערְהֶערְלִיכְט
בִּלְשׁוֹן — דוּרְךְ די צוּנְג
חֲסִידָיו וַעֲבָדָיו. — פוּן זַיינֶע פְרוּמֶע אֶן זַיינֶע דִינֶר;
וּבְשִׁירֵי דָוִד — און מִיט די לִידֶער פוּן דָוִד,
עַבְדֶּךָ — דַיין קְנֶעכְט,
נְהַלֶּלְךָ — וֶועלֶען מִיר דִיךְ לוֹיבֶּען,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ. — עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
בִּשְׁבָחוֹת — מִיט רִיהְמוּנְגֶען
וּבִזְמִרוֹת — און מִיט גֶעזַאנְגֶען
נְגַדֶּלְךָ — וֶועלֶען מִיר דִיךְ [4]גְרוֹיסֶען,
וּנְשַׁבֵּחֲךָ — און מִיר וֶועלֶען דִיךְ רִיהְמֶען,
וּנְפָאֶרְךָ. — אֶן מִר וֶועלֶן דִיךְ פֶערְהֶערְלִיכֶן,
וְנַזְכִּיר שִׁמְךָ — אֶן מִיר וֶולֶן דֶערְמָאהְנֶן דַיין נָמֶן,
וְנַמְלִיכְךָ — און דִיךְ עֶרְקְלֶערֶען אַלְס קֶענִג.
מַלְכֵּנוּ אֱלֹהֵינוּ: — אוּנְזֶער קֶענִיג, אוּנְזֶער גָאט!
יָחִיד. — אֵיינְצִיגֶער,
חֵי הָעוֹלָמִים. — [5]דַאס לֶעבֶען פוּן די וֶועלְטֶען,
מֶלֶךְ — קֶענִיג,
מְשֻׁבָּח וּמְפֹאָר — גֶערִיהְמְט און פֶערְהֶערְלִיכְט
עֲדֵי עַד — אוֹיף אִימֶער און עֶווִיג
שְׁמוֹ הַגָּדוֹל: — אִיז זַיין גְרוֹיסֶער נָאמֶען.

1) ניבים כמו אלה נמצאים גם בתלמוד: ברוך עושה בראשית ברכות נ״ד ע״א; ברוך אומר ועושה גוזר ומקים ברכות נ״ז ע״ב; ברוך אתה ה׳ המרחם על הארץ, תענית ט״ו ע״א. וכן, במי שאמר והיה העולם, חולין פ״ד ע״ב ועוד. 2) מאך פערטיג. 3) (אלעס) אין אנפאנג; ד. ה. וועלכער האט אלעס בעשאפען. 4) ד. ה. ערקלערען דיין גרויסקייט. 5) עוויג־לעבענדער.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט ד, עֶווִיגֶער,
מֶלֶךְ מְהֻלָּל	קֶענִיג, (װעלְכֶער)אִיז גֶעלוֹיבְּט
בַּתִּשְׁבָּחוֹת:	מִיט רוּהְם-לִידֶער.

דברי הימים א׳ ט״ז ח—ל״ו.

ח [1]הוֹדוּ לַייָ	8. דַאנְק צוּם עֶווִיגֶען,
קִרְאוּ בִשְׁמוֹ,	רוּפְט אָן זַיין נָאמֶען;
הוֹדִיעוּ בָעַמִּים	מַכְט בֶּעקַאנְט אֶנְטֶער דִי פֶעלְקֶער
עֲלִילוֹתָיו:	זַיינֶע טְהַאטֶען.
ט שִׁירוּ לוֹ	9. זִינְגְט צוּ אִיהְם,
זַמְּרוּ לוֹ,	שְׁפִּילְט צוּ אִיהְם;
שִׂיחוּ	רֶעדְט
בְּכָל נִפְלְאוֹתָיו:	װעגֶען אַלֶע זַיינֶע װאוּנְדֶער.
י הִתְהַלְלוּ	10. רִיהְמְט אַייךְ
בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ,	מִיט זַיין הֵיילִיגֶען נָאמֶען;
יִשְׂמַח לֵב	זָאל זִיךְ פְרֵעהֶען דַאס הַארְץ
מְבַקְשֵׁי יְיָ:	פוּן דִי, וָוס [2]זוּכֶען דֶעם עֶווִיגֶען.
יא דִּרְשׁוּ יְיָ	11. פָארְשְׁט דֶעם עֶווִיגֶען
וְעֻזּוֹ,	אוּן זַיין שְׁטַארְקַייט;
בַּקְּשׁוּ פָנָיו	[3]זוּכְט זַיין [4]אַנְגֶעזִיכְט
תָּמִיד:	בֶּעשְׁטֶענְדִיג.
יב זִכְרוּ נִפְלְאוֹתָיו	12. גֶעדֵיינְקְט זַיינֶע װאוּנְדֶער,
אֲשֶׁר עָשָׂה,	װעלְכֶע עֶר הָאט גֶעטְהָאן;
מֹפְתָיו	זַיינֶע װאוּנְדֶער-צֵייכֶען
וּמִשְׁפְּטֵי פִיהוּ:	אוּן דִי [5]גֶערִיכְטֶע פוּן זַיין מוֹיל.
יג זֶרַע יִשְׂרָאֵל	13. (אִיהְר) [6]זַאמֶען פוּן יִשְׂרָאֵל,
עַבְדּוֹ,	זַיין קְנֶעכְט;
בְּנֵי יַעֲקֹב	(אִיהְר) קִינְדֶער פוּן יַעֲקֹב,
בְּחִירָיו:	זַיינֶע אוֹיסֶערְוֶועהְלְטֶע!
יד הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ,	14. עֶר אִיז דֶער עֶווִיגֶער, אוּנְזֶר גָט;
בְּכָל הָאָרֶץ	אִיבֶּער דִי גַאנְצֶע עֶרְד

מִשְׁפָּטָיו:	זַיינֶען זַיינֶע [5]גֶערִיכְטֶע.
טו זִכְרוּ לְעוֹלָם	15. גֶעדֵיינְקְט אוֹיף עֶווִיג
בְּרִיתוֹ,	זַיין בּוּנְד;
דָּבָר	(גֶעדֵיינְקְט דַאס) װָארְט,
צִוָּה	(װָאס) עֶר הָאט גֶעבָּאטֶען,
לְאֶלֶף דּוֹר:	בִּז צֶום טוֹיזֶענְדְסְטֶען גֶעשְׁלֶעכְט.[7]
טז אֲשֶׁר כָּרַת אֶת אַבְרָהָם,	16. (גֶדֵיינְקְט דֶם בּוּנְד) וָוס עֶר הָט גֶשְׁלָאסֶען מִיט אַבְרָהָם,
וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִצְחָק:	אוּן זַיין שְׁוואוּר צוּ יִצְחָק.
יז וַיַּעֲמִידֶהָ	17. אֶן עֶר הָאט עֶס גֶעשְׁטֶעלְט
לְיַעֲקֹב	פִיר יַעֲקֹב
לְחֹק,	אַלְס גֶעזֶעצְץ;
לְיִשְׂרָאֵל	פִיר יִשְׂרָאֵל
בְּרִית עוֹלָם:	אַלְס עֶווִיגֶען בּוּנְד.
יח לֵאמֹר	18. זָאגֶענְדִיג:
לְךָ אֶתֵּן	צוּ דִיר װעל אִיךְ גֶעבֶּען
אֶרֶץ כְּנָעַן,	דַאס לַאנְד כְּנַעַן
חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם:	(אַלְס) אַייעֶר עֶרְבְּ-טְהֵייל.
יט בִּהְיוֹתְכֶם	19. װען אִיהְר זַייט (נָאךְ) גֶעוֶועזֶען
מְתֵי מִסְפָּר,	אַ (קְלֵיינֶע) צָאהְל מֶענְשֶׁען;
כִּמְעַט	װֵיינִיג
וְגָרִים בָּהּ:	אוּן פְרֶעמְדֶע אִין אִיהְר.
כ וַיִּתְהַלְּכוּ	20. אוּן װען זֵיי זַיינֶען אֶמְגֶעגַאנְגֶען
מִגּוֹי אֶל גּוֹי,	פֶון אֵיין נַאצְיָאן צוּ אַ (צְווֵיטֶע) נַצְיָאן;
וּמִמַּמְלָכָה	אוּן פוּן אֵיין קֶענִיגְרַייךְ
אֶל עַם אַחֵר:	צוּ אֵיין אַנְדֶער פָאלְק.
כא לֹא הִנִּיחַ לְאִישׁ	21. הָאט עֶר קֵיין מַאן גֶעלָאזֶען
לְעָשְׁקָם,	זֵיי צוּ בֶּעדְרִיקֶען;
וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם	אוּן עֶר הָט גֶעשְׁטְרָאפְט װעגֶן זֵיי
מְלָכִים:	קֶענִיגֶע.

1) מכאן עד ״ובנביאי אל תרעו״ נמצא גם בספר תהלים ק״ה א׳ ט״ו בשנויים. 2) בעטען. 3) בעט. 4) געגענוואַרט. 5) אורטהיילע; געזעצע; שפּריכע. 6) נאָכקאָמען. 7) ד. ה. אייך אימער; וואס ער האט געבאָטען צו טויזענד (ד. ה. פיל) געשלעכטער.

כב אַל תִּגְּעוּ	22. (זאָגענדיג): בּעריהרט ניט
בִּמְשִׁיחָי,	[אין] מיינע געזאַלבּטע,
וּבִנְבִיאַי	און צו מיינע פּראָפעטען
אַל תָּרֵעוּ:	טהוט קיין שלעכטעס.
כג שִׁירוּ לַיְיָ	23. זינגט צום עווינען,
כָּל הָאָרֶץ,	די גאַנצע ערד;
בַּשְּׂרוּ	[1]זאָגט אָן
מִיּוֹם אֶל יוֹם	פון טאָג צו טאָג
יְשׁוּעָתוֹ:	זיין הילף.
כד סַפְּרוּ בַגּוֹיִם	24. דערצעהלט אונטער די נַציָנען
אֶת כְּבוֹדוֹ,	זיין [2]הערליכקייט;
בְּכָל הָעַמִּים	אונטער אַלע פעלקער—
נִפְלְאֹתָיו:	זיינע וואונדער.
כה כִּי גָדוֹל יְיָ	25. דען גרויס איז דער עווינער
וּמְהֻלָּל מְאֹד,	און זעהר געלויבּט;
וְנוֹרָא הוּא	און פורכטבּאַר איז ער
עַל כָּל אֱלֹהִים:	[3]איבּער אַלע געטער.
כו כִּי כָּל אֱלֹהֵי	26. דען אַלע געטער
הָעַמִּים	פון די פעלקער
אֱלִילִים,	זיינען [4]געטצען;
וַיְיָ	אָבּער דער עווינער
שָׁמַיִם עָשָׂה:	האט (דעם) הימעל געמאַכט.
כז הוֹד וְהָדָר	27. גלאַנץ און פּראַכט
לְפָנָיו,	איז פאַר איהם;
עֹז וְחֶדְוָה	שטאַרקייט און פריידע
בִּמְקוֹמוֹ:	איז אין זיין אָרט.
כח הָבוּ לַיְיָ	28. [5]גיבּט צום עווינען,
מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים,	איהר פעלקער פאַמיליען!
הָבוּ לַיְיָ	[5]גיבּט צום עווינען
כָּבוֹד וָעֹז:	עהרע און מאַכט.

כט הָבוּ לַיְיָ	29. [5]גיבּט צום עווינען
כְּבוֹד שְׁמוֹ,	די עהרע פון זיין נאָמען;
שְׂאוּ מִנְחָה	[6]נעהמט אַ געשענק,
וּבֹאוּ לְפָנָיו,	און קומט פאַר איהם;
הִשְׁתַּחֲווּ לַיְיָ	[7]בּייגט אייך צום עווינען
בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ:	אין היילינער פּראַכט.
ל חִילוּ מִלְּפָנָיו	30. ציטערט פאַר איהם
כָּל הָאָרֶץ,	די גאַנצע ערד;
אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל	ווען אויך (די) וועלט שטעהט פעסט
בַּל תִּמּוֹט:	(און) זי [8]בּייגט זיך ניט.
לא יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם	31. זאָלען זיך פרעהען די הימעל,
וְתָגֵל הָאָרֶץ,	און זאָל פרעהליך זיין די ערד;
וְיֹאמְרוּ	און זאָלען זיי זאָגען
בַגּוֹיִם	אונטער די נאַציָנען:
יְיָ מָלָךְ:	דער עווינער האט רעגירט!
לב יִרְעַם הַיָּם	32. זאָל שטורמען דאס מעער
וּמְלוֹאוֹ,	און דס, וואס פילט איהם אָן;[9]
יַעֲלֹץ הַשָּׂדֶה	זאָל זיך פרעהען דאס פעלד,
וְכָל אֲשֶׁר בּוֹ:	און אַלעס, וואס איז אין איהם.
לג אָז יְרַנְּנוּ	33. דאַן וועלען זינגען
עֲצֵי הַיָּעַר,	די בּוימער פון וואַלד;
מִלִּפְנֵי יְיָ	פון פאַר דעם עווינען,[10]
כִּי בָא	דען ער קומט
לִשְׁפּוֹט	צו ריכטען
אֶת הָאָרֶץ:	די ערד.
לד הוֹדוּ לַיְיָ	34. דאַנקט צום עווינען,
כִּי טוֹב,	דען ער איז גוט;
כִּי לְעוֹלָם	דען אויף עווינ
חַסְדּוֹ:	איז זיין גנאַדע.
לה וְאִמְרוּ	35. און זאָגט:

1) פערקינדיגט. דערצעהלט. 2) עהרע. 3) מעהר אלס אלע געטער. 4) ניכטיגע 5) שרייבט צו; זייט מיחס.
6) טראגט, 7) בעט צום עוויגען. 8) וואנקט ניט. 9) ד. ה. אלעס וואס איז אין איהם. 10) ד.ה. צוליב דעם עוויגען.

הוֹשִׁיעֵנוּ	העלף אונז,
אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ	גאָט פון אונזער הילף,
וְקַבְּצֵנוּ	און פערזאַמעל אונז,
וְהַצִּילֵנוּ	און רעטע אונז
מִן הַגּוֹיִם	פון די נאַציאָנען,
לְהוֹדוֹת	אום צו דאַנקען
לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ.	צו דיין הייליגען נאָמען,
לְהִשְׁתַּבֵּחַ	אום זיך צו ריהמען
בִּתְהִלָּתֶךָ:	מיט דיין לויב.
לו בָּרוּךְ יְיָ	געלויבט איז דער עווינער,
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל	דער גאָט פון ישראל,
מִן הָעוֹלָם	פון עווינקייט
וְעַד הָעוֹלָם.	ביז עווינקייט;
וַיֹּאמְרוּ כָל הָעָם	און דאַס גאַנצע פאָלק האָט געזאָגט:
אָמֵן וְהַלֵּל לַייָ:	אָמֵן! און לויב צום עווינען!

מכאן ואילך הוא ילקוט פסוקים מספר תהלים.

צ"ט רוֹמְמוּ	ערהייבט
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	דעם עווינען, אונזער גאָט,
וְהִשְׁתַּחֲווּ	און בוינט איך
לַהֲדֹם רַגְלָיו	צום 'בײנקעל-פון זיינע פיס![2]
קָדוֹשׁ הוּא:	הייליג איז ער!
צ"ט רוֹמְמוּ	ערהייבט
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	דעם עווינען, אונזער גאָט,
וְהִשְׁתַּחֲווּ	און בוינט איך
לְהַר קָדְשׁוֹ.	צו זיין הייליגען בארג;
כִּי קָדוֹשׁ	דען הייליג איז
יְיָ אֱלֹהֵינוּ:	דער עווינער, אונזער גאָט.
ע"ח [7]וְהוּא רַחוּם	און ער, דער בארמהערציגער,
יְכַפֵּר עָוֹן	פערגיבט זינד
וְלֹא יַשְׁחִית	און ער פערדארבט ניט;
וְהִרְבָּה	און ער פערמעהרט[3]
לְהָשִׁיב אַפּוֹ,	צוריק-צוהאַלטען זיין צאָרן,[4]
וְלֹא יָעִיר	און ער ערוועקט ניט
כָּל חֲמָתוֹ:	זיין גאַנצען גרים.
מ' אַתָּה יְיָ	דו, עווינער,
לֹא תִכְלָא	זאָלסט ניט צוריקהאַלטען
רַחֲמֶיךָ	דיין ערבאַרמונג
מִמֶּנִּי,	פון מיר;
חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ	דיין גנאַדע און טרייהייט
תָּמִיד יִצְּרוּנִי:	זאָלען מיך שטענדיג היטען.
כ"ה זְכֹר רַחֲמֶיךָ	געדיינק דיין ערבאַרמונג,
יְיָ	עווינער,
וַחֲסָדֶיךָ,	און דיין גנאַדע;
כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה:	דען פון עוויג אָן זיינען זיי.
ס"ח תְּנוּ עֹז	[5]ניבט שטאַרקייט
לֵאלֹהִים	צו גאָט;
עַל יִשְׂרָאֵל	איבער ישראל
גַּאֲוָתוֹ,	איז זיין ערהאַבענהייט;
וְעֻזּוֹ	און זיין שטאַרקייט
בַּשְּׁחָקִים:	איז אין 'די הימלען.
ס"ח נוֹרָא אֱלֹהִים	פורכטבאַר (ביסט'ו) גאָט
מִמִּקְדָּשֶׁיךָ,	פון דיינע הייליגטהומען;
אֵל יִשְׂרָאֵל	דער גאָט פון ישראל
הוּא נוֹתֵן	ער גיבט
עֹז וְתַעֲצֻמוֹת	שטאַרקייט און מאַכט
לָעָם,	צו דעם פאָלק;
בָּרוּךְ אֱלֹהִים:	געלויבט איז גאָט!
צ"ד אֵל נְקָמוֹת יְיָ,	גאָט פון ראַכע, עווינער![6]
אֵל נְקָמוֹת	גאָט פון ראַכע,
הוֹפִיעַ:	ערשיין!

1) געשטעל; שטיהל. 2) צום בית המקדש. 3) ד. ה. פיל מאל האלט ער אב זיין צארן. 4) שרייבט צו; זייט מיחס. 5) לופט-קרייז; וואלקען-הימעל. 6) אדער: א גאט פון ראכע איז דער עווינער. 7) כתב בעל כנה"ג (מובא במג"א לא"ח ס' רפ"א ס"ק ה): במקומות תוגרמה ופיסטנטינא אין אומרים והוא רחום בפסוקי דזמרה בשבת ויו"ט עכ"ל. וכן כתב הגאון יעבץ בסדורו. וקטעם לזה עיין בראש תפלת ערבית לשבת.

צ"ד ב׳ הִנָּשֵׂא	עֶרְהֵייבּ זִיךְ,
שֹׁפֵט הָאָרֶץ .	רִיכְטֶער פוּן דֶער עֶרְד;
הָשֵׁב גְּמוּל	גִיבּ אַ לוֹן
עַל גֵּאִים :	צוּ דִי שְׁטָאלְצֶע.
ג׳ ט׳ לַיי הַיְשׁוּעָה ,	בַּיי דֶעם עֶווִיגֶען אִיז דִי הִילְף;
עַל עַמְּךָ	אוֹיף דַיין פָאלְק
בִרְכָתֶךָ סֶּלָה:	זָאל זַיין דַיין זֶעגֶען. [1]סֶלָה!
מ"ו ח׳ ו"ב יי צְבָאוֹת	דֶר עֶווִיגֶר פוּן דִי הֶעֶער־שַׁאארֶן
עִמָּנוּ .	אִיז מִיט אוּנְז,
מִשְׂגָּב לָנוּ	אַ פֶעסְטוּנְג פִיר אוּנְז
אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה:	אִיז דֶער גָאט פוּן יַעֲקֹב. [1]סֶלָה!
פ"ד י"ג יי צְבָאוֹת ,	עֶווִיגֶער פוּן דִי הֶעֶער־שַׁאארֶן!
אַשְׁרֵי אָדָם	גְלִיקְלִיךְ אִיז דֶער מֶענְשׁ,
בֹּטֵחַ בָּךְ :	וֶועלְכֶער פֶּערְזִיכֶערְט זִיךְ אוֹיף דִיר,
כ׳ י׳ יי הוֹשִׁיעָה ,	עֶווִיגֶער, הֶעלְף!
הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ	דֶער קֶענִיג זָל אוּנְז אַנְטְווָארְטֶען
בְיוֹם קָרְאֵנוּ :	אִין דֶעם טָאג, וֶוען מִיר רוּפֶען.
כ"ח ט׳ הוֹשִׁיעָה	הֶעלְף
אֶת עַמֶּךָ	דַיין פָאלְק,
וּבָרֵךְ	אוּן בֶּענְשׁ
אֶת נַחֲלָתֶךָ ,	דַיין עֶרְבּ־טְהֵייל;
וּרְעֵם	אוּן פִיטֶער זֵיי
וְנַשְּׂאֵם	אוּן עֶרְהֵייבּ זֵיי
עַד הָעוֹלָם :	בִּיז עֶווִיג.
ל"ג כ׳ נַפְשֵׁנוּ	אוּנְזֶער זֶעעלֶע
חִכְּתָה לַיי ,	הָאפְט אוֹיף גָאט;
עֶזְרֵנוּ	אוּנְזֶער הִילְף
וּמָגִנֵּנוּ הוּא :	אוּן אוּנְזֶער שִׁילְד אִיז עֶר.
ל"ג כ"א כִּי בוֹ	דֶען [2]דוּרְךְ אִיהְם
יִשְׂמַח לִבֵּנוּ .	פְרֵעהְט זִיךְ אוּנְזֶער הַארְץ;

כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ	דֶען אוֹיף זַיין הֵיילִיגֶען נָאמֶען
בָטָחְנוּ :	הָאבֶּען מִיר זִיךְ פֶערְזִיכֶערְט.
ל"ג כ"ב יְהִי חַסְדְּךָ יי	זָאל זַיין דַיין גְנַדֶע, אָ עֶווִיגֶער,
עָלֵינוּ .	אִיבֶּער אוּנְז,
כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ:	אַזוֹ וִוי מִיר הָבֶּן [3]גֶהָפְט אוֹיף דִיר.
פ"ה ח׳ הַרְאֵנוּ יי	וַוייז אוּנְז, עֶווִיגֶער,
חַסְדֶּךָ ,	דַיין גְנַאדֶע;
וְיֶשְׁעֲךָ תִּתֶּן לָנוּ:	אוּן דַיין הִילְף גִיבּ אוּנְז.
מ"ד כ"ז קוּמָה	שְׁטֵעה אוֹיף
עֶזְרָתָה לָּנוּ .	(אַלְס) הִילְף פִיר אוּנְז;
וּפְדֵנוּ	אוּן עֶרְלֵייז אוּנְז
לְמַעַן חַסְדֶּךָ :	וֶועגֶען דַיין גְנַאדֶע.
פ"א י"א אָנֹכִי	אִיךְ בִּין
יי אֱלֹהֶיךָ	דֶער עֶווִיגֶער, דַיין גָאט,
הַמַּעַלְךָ	וֶועלְכֶער הָט דִיךְ אַרוֹיסְגֶעפִיהְרְט
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם .	פוּן דֶעם לַאנְד מִצְרַיִם:
הַרְחֶב פִּיךָ	עֶפְפֶען בְּרֵייט דַיין מוֹיל,
וַאֲמַלְאֵהוּ :	אוּן אִיךְ וֶועל אִיהְם אָנְפִילֶען.
קמ"ד ט"ו אַשְׁרֵי הָעָם	גְלִיקְלִיךְ אִיז דַאס פָאלְק,
שֶׁכָּכָה לּוֹ .	וָואס אִיהְם (גֶעהְט) אַזוֹי!
אַשְׁרֵי הָעָם	גְלִיקְלִיךְ אִיז דַאס פָאלְק,
שֶׁיי אֱלֹהָיו :	וָואס דֶער עֶווִיגֶער אִיז זַיין גָאט!
י"ג ו׳ וַאֲנִי	אוּן אִיךְ,
בְּחַסְדְּךָ	אוֹיף דַיין גְנַאדֶע
בָטַחְתִּי	הָאבּ אִיךְ זִיךְ פֶערְטְרוֹיט;
יָגֵל לִבִּי	מַיין הַארְץ וֶועט זִיךְ פְרֵעהֶען
בִּישׁוּעָתֶךָ .	דוּרְךְ דַיין הִילְף;
אָשִׁירָה לַיי	אִיךְ וֶועל זִינְגֶען צוּם עֶווִיגֶען,
כִּי גָמַל עָלָי :	דֶען עֶר הָאט מִיר גוּט בֶּלוֹינְט.

1) זעה בעמערקונג 8 צו זייטע 29. 2) אין. 3) פערטרויט; געהארט. 4) גוטעס געטהאן.

במזמור הזה נמצאים ד׳ שמות ה׳ כנגד ארבעה שצריכין להודות (ברכות ל״ב). ותקנו לומר מזמור זה שהוא כמו ברכת הודאת גומל חסדים, מפני שאין יום שלא נעשה בו נס לאדם, ולכן צריכים אנו לתת הודאה, ואחרי שאמרנו אשירה לה׳ כי גמל עלי סומכים אנחנו לזה מזמור לתודה, שהיא הודאה לגומל חסדים.

כתב אבן ירחי „בצרפת נהגו לדלג בשבתות ויו״ט מזמור לתודה, וכן בדין, שהיו אומרים אותו בזמן הבית על הקרבת התודה שהיו מביאים ד׳ תצריכין להודות, ואין קריבה בשבת ויו״ט, דנדרים ונדבות אין קריבין בהן, אבל בפרובנצא וספרד אומרים אותו, ולא יתכן" עכ״ל. ובעל הרוקח בס׳ שי״ם אחרי כתבו הטעם כמו אבן ירחי הוסיף: „ושמעתי על הר׳ אליהו שלא היה מדלג בשבת ויו״ט כי אם שתי תיבות הללו מזמור לתודה, והיה מתחיל הריעו לה׳ כל הארץ מפני שזה שבח של הקב״ה עכ״ל. ועיין ש״ע או״ח סוף ס׳ נ״א.

מזמור לתודה זאגט מען שטעהענדיג, אבער מען זאגט עס ניט אם שבת, יום טוב, ערב פסח ערב יום כפור און חול המועד פסח, אבער חול המועד סוכות און הושענא רבה זאגט מען עס יא.

אם שבת און יום טוב זאגט מען היר למנצח, א. ז. וו. וועלכעס געפינט זיך ווייטער אין תפלת שחרית לשבת ויום טוב. אין מאנכע געמיינדען זאגט מען למנצח אויך אם הושענא רבה.

תהלים ק׳

א מִזְמוֹר לְתוֹדָה,	1. [1]אַ דַאנְק-גֶעזַאנְג.
הָרִיעוּ	שַׁאלְט
לַיְיָ	צוּם עֶווִיגֶען,
כָּל הָאָרֶץ:	[2](אִיהְר) גַאנְצֶע עֶרְד.
ב עִבְדוּ	2. דִינְט
אֶת יְיָ	דֶעם עֶווִיגֶען
בְּשִׂמְחָה,	מִיט פְרֵייְדֶע;
בֹּאוּ	קוּמְט
לְפָנָיו	פָאר אִיהְם
בִּרְנָנָה:	מִיט גֶעזַאנְג.
ג דְּעוּ	3. [3]וִוייסְט,
כִּי יְיָ	דַאס דֶער עֶווִיגֶער,
הוּא אֱלֹהִים	עֶר אִיז גָאט,
הוּא עָשָׂנוּ	עֶר הָאט אוּנְז בֶּעשַׁאפֶען,
וְלוֹ אֲנַחְנוּ.	און צוּ אִיהְם גֶעהֶערֶען מִיר;[4]

עַמּוֹ	(מִיר זַיינֶען) זַיין פָאלְק
וְצֹאן	און דַאס שָׁאף
מַרְעִיתוֹ:	פוּן זַיין [5]וַוייְדֶע.
ד בֹּאוּ	4. קוּמְט
שְׁעָרָיו	(אִין) זַיינֶע טוֹיעֶרֶען
בְּתוֹדָה	מִיט [6]דַאנְק,
חֲצֵרוֹתָיו	(אִין) זַיינֶע הוֹיפֶען—
בִּתְהִלָּה,	מִיט [7]לוֹיב;
הוֹדוּ לוֹ	דַאנְקְט אִיהְם,
בָּרְכוּ	לוֹיבְּט
שְׁמוֹ:	זַיין נָאמֶען.
ה כִּי טוֹב יְיָ	5. דֶען גוּט אִיז דֶער עֶווִיגֶער,
לְעוֹלָם	אוֹיף עֶווִיג
חַסְדּוֹ,	אִיז זַיין גְנַאדֶע;
וְעַד דֹּר וָדֹר	און בִּיז גֶשְׁלֶכְט און גֶשְׁלֶכְט
אֱמוּנָתוֹ:	אִיז זַיין טְרֵייהַייט.

1) א געזאנג ביים דאנק אפפער 2) אלע לענדער 3) ערקענט 4) לויט דעם כתיב ולא, הייסט עס: און ניט מיר זעלבסט (האבען זיך בעשאפען). 5) פיטערנים. 6) דאנק־זאגונג, א דאנק־ליד. 7) א לויב-ליד.

יהי כבוד נזכר במסכתא סופרים פרק י"ז הלכה י"א, והוא ילקוט פסוקים מספר תהלים. מלבד הפסוק ישמחו השמים וכו' שהוא בדה"א ט"ז ל"א והפסוק רבות מחשבות וכו' שהוא במשלי י"ט כ"א. אולם ה' מלך וכו' איננו פסוק בתנ"ך. והוא מרכב מהתחלת שלשה פסוקים תהלים י' ט"ז, צ"ג א' ושמות ט"ו י"ט.

ק"ד ל"א יהי	עס זאל זיין
כבוד יי	די הערליכקייט פון דם עוויגן
לעולם.	אויף עוויג;
ישמח יי	דער עוויגער זאל זיך פרעהען
במעשיו:	מיט זיינע ווערקע.
קי"ג ב' יהי שם יי	זאל זיין דר נאמען פון דם עוויגן
מברך.	געלויבט
מעתה	פון יעצט אן
ועד עולם:	ביז אין דער עוויגקייט.
קי"ג ג' ממזרח שמש	פון אויפגאנג פון דער זון
עד מבואו.	ביז זיין אונטערגאנג
מהלל	איז געלויבט
שם יי:	דער נאמען פון דעם עוויגען.
קי"ג ד' רם על כל גוים	הויך איבער אלע פעלקער
יי.	איז דער עוויגער;
על השמים	איבער דעם הימעל
כבודו:	איז זיין הערליכקייט.
קל"ה י"ג יי	עוויגער!
שמך לעולם.	דיין נאמען איז אויף עוויג;
יי	עוויגער!
זכרך	דיין אנדיינקען איז
לדר ודר:	פר געשלעכט און געשלעכט.[1]
ק"ג י"ט יי	דער עוויגער,
בשמים	אים הימעל
הכין כסאו.	הט ערפעסט געשטעלט זיין טראן;
ומלכותו	און זיין רעגירונג
בכל משלה:	הערשט איבער אלעס.

דה"א ט"ז ל"א ישמחו	זאלען זיך פרעהען
השמים	די הימעל,
ותגל הארץ.	און זאל פרעהליך זיין די ערד;
ויאמרו	און זאלען זיי זאגען
בגוים	אונטער די נאציאנען:
יי מלך:	דער עוויגער רעגירט!
יי מלך	דער עוויגער איז קעניג,
יי מלך.	דער עוויגער איז געוועזען קעניג,
יי ימלוך	דער עוויגער וועט זיין קעניג
לעולם ועד:	אויף אימער און עוויג.
י' ט"ז יי מלך	דער עוויגער איז קעניג
עולם ועד.	אימער און עוויג;
אבדו גוים	[2]נאציאנען זיינען פערלארען געגאנגען
מארצו:	פון זיין לאנד.
ל"ג י' יי הפיר	דער עוויגער האט צושטערט
עצת גוים.	דעם ראטה פון נאציאנען;
הניא —	ער האט פערוועהרט
מחשבות עמים:	די געדאנקען פון פעלקער.
משלי י"ט כ"א רבות מחשבות	פילע געדאנקען
בלב איש.	זיינען אין דעם הארצען פון א מענשען;
ועצת יי	אבער דער ראטה פון דם עוויגן
היא תקום:	דאס בלייבט שטעהן.
ל"ג י"א עצת יי	דער ראטה פון דעם עוויגען
לעולם תעמד.	בלייבט שטעהן אויף עוויג;
מחשבות לבו	די געדאנקען פון זיין הארצען
לדר ודר:	(בלייבט) פר געשלעכט אן געשלעכט
ל"ג ט' כי הוא אמר	ווען ער האט (גור) געזאגט,
ויהי.	און עס איז געווארען;
הוא צוה	ער האט (גור) בעפוילען,

1) ד. ה. פיר אלע געשלעכטער, גענעראציאנען. 2) דאס הייסט, די היידען, געטצען־דינער.

וַיַּעֲמֹד : אוּן עֶס אִיז גֶעבְּלִיבֶּען שְׁטֶעהְן.
קל"ב כִּי בָחַר יְיָ בְּצִיּוֹן . דֶען דֶער עֶווִיגֶער הָאט אוֹסֶערְוֶוהְלְט [אִין] צִיּוֹן ;
אִוָּהּ לְמוֹשָׁב לוֹ : עֶר הָאט [1]אִיהְר [2]פֶערְלַאנְגְט אַלְס אַ וְואָהְנָארְט פִיר זִיךְ.
קל"ה כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ , דֶען יַעֲקֹב הָאט דֶער עֶווִיגֶער אוֹיסֶערְוֶועהְלְט פִיר זִיךְ ;
יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ : יִשְׂרָאֵל אַלְס זַיין [3]טְהַייעֶרֶן אֵיגֶענְטְהֻם.
צ"ד כִּי לֹא יִטֹּשׁ יְיָ עַמּוֹ . דֶען דֶער עֶווִיגֶער וֶועט נִיט [4]אַוֶועג-וַוארְפֶען זַיין פָאלְק ;
וְנַחֲלָתוֹ לֹא יַעֲזֹב : אוּן זַיין עֶרְבּ-טְהֵייל וֶועט עֶר נִיט פֶערְלָאזֶען.
1 ע"ח וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן אוּן [5]עֶר, דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער, [5]פֶערְגִיבְּט זִינְד,
וְלֹא יַשְׁחִית אוּן עֶר פֶערְדַארְבְּט נִיט ;
וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ . אוּן עֶר [6]פֶערְמֶעהְרְט צוּרִיק צוּ הַאלְטֶען זַיין צָארְן,[6]
וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ : אוּן עֶר עֶרְוֶועקְט נִיט זַיין גַאנְצֶען גְרִים.
כ' יְיָ הוֹשִׁיעָה . עֶווִיגֶער, הֶעלְף!
הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ : דֶער קֶענִיג זָאל אוּנְז אַנְטְווָארְטֶען אִין דֶעם טָאג, וֶוען מִיר רוּפֶען.

איתא בברכות ד' ע"ב: א"ר אלעזר א"ר אבינא כל האומר תהלה לדוד בכל יום שלש פעמים מובטח לו שהוא בן העולם הבא. עכ"ל הגמרא. ואולי זה הוא הטעם שהוסיפו שני פסוקים לפני המזמור תהלה לדוד, שיש בהם שלש פעמים אשרי, לרמוז כי טוב לאומרו שלש פעמים בכל יום (עיין בתוספות ברכות ל"ב ע"ב). וההוספה הזאת כבר היתה בימי חכמי התלמוד, כמו שנראה ממה שאמר ר"י (ברכות ד, ע"ב) מפני מה לא נאמר נו"ן באשרי? וכונתו על המזמור תהלה לדוד הכתוב ע"פ סדר האלפא ביתא וחסר בו רק אות נו"ן. וטעם הוספת הפסוק „ואנחנו" אחרי סוף המזמור. כתב הטור בשם רב עמרם גאון, מפני שהוא חותם במית הללויה, כדי לסמוך הללויה אל הללויה. שכל המזמורים הבאים אחריו תחלתם וסופם הללויה.

פ"ד ה' אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ . גְלִיקְלִיךְ זַיינֶען דִי, וֶועלְכֶע זִיטְצֶען (אִין) דַיין הוֹיז.
עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה : (אוּן) לוֹיבֶּען דִיךְ אִימֶער.[7] סֶלָה!
קמ"ד ט"ו אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ . גְלִיקְלִיךְ אִיז דַאס פָאלְק, וָואס אִיהְם (גֶעהְט) אַזוֹי!
אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו : גְלִיקְלִיךְ אִיז דַאס פָאלְק, וָואס דֶער עֶווִיגֶער אִיז זַיין גָאט!

תהלים קמה.

א תְּהִלָּה לְדָוִד , 1. אַ לוֹיבּ-לִיד פוּן דָוִד.
אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ . אִיךְ וֶועל דִיךְ עֶרְהוֹיבֶּען, מַיין גָאט, אָ קֶענִיג ;
וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד : אוּן אִיךְ וֶועל [8]בֶּענְשֶׁען דַיין נָאמֶען אִימֶער אוּן עֶווִיג.
ב בְּכָל יוֹם אֲבָרְכֶךָּ . 2. יֶעדֶען טָאג וֶועל אִיךְ דִיךְ [8]בֶּענְשֶׁען ;
וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד : אוּן אִיךְ וֶועל לוֹיבֶּען דַיין נָאמֶען אִימֶער אוּן עֶווִיג.
ג גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד . 3. גְרוֹיס אִיז דֶער עֶווִיגֶער אוּן זֶעהְר גֶעלוֹיבְּט ;
וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר : אוּן צוּ זַיין גְרוֹיסְקַייט אִיז קֵיין פָארְשׁוּנְג דָא.
ד דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ . 4. אֵיין גֶעשְׁלֶעכְט צוּם (אַנְדֶערְ) גֶעשְׁלֶעכְט רִיהְמְט דַיינֶע וֶוערְקֶע ;
וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ : אוּן דַיינֶע מֶעכְטִיגֶע טְהַאטֶען דֶערְצֶעהְלֶען זֵיי.
ה הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ , 5. (וֶוענֶען) דִי פְּרַאכְט פוּן דַיין הֶערְלִיכֶען גְלַאנְץ

1) ד. ה. ציון. 2) געוואונשען, בעגעהרט, געגלוסט. 3) טהייערע, געליבטע זאך; א זאנדערבארער שאטץ. 4) אויס-געבען; פערשטויסען. 5) אדער: ער איז בארמהערציג; ער פערגיבט זינד. 6) ד. ה. פיל מאל האלט ער אב זיין צארן. 7) זיי וועלען דיך אימער לויבען. 8) לויבען.

וְדִבְרֵי נִפְלְאֹתֶיךָ	און (וועגען) דיינע וואונדער־זאכען
אָשִׂיחָה׃	וועל איך [1]ריידען.
ו וֶעֱזוּז	6. און (וועגען) די מאכט
נוֹרְאוֹתֶיךָ	פון דיינע פורכטבארע טהאטען
יֹאמֵרוּ,	[2]ריידען זיי;
וּגְדֻלָּתְךָ	און דיין גרויסקייט
אֲסַפְּרֶנָּה׃	וועל איך דערצעהלען.
ז זֵכֶר	7. די ערינערונג
רַב טוּבְךָ	פון דיין גרויסע גוטעס
יַבִּיעוּ,	דריקען זיי אויס;
וְצִדְקָתְךָ	און דיין גערעכטיגקייט
יְרַנֵּנוּ׃	בעזינגען זיי.
ח חַנּוּן וְרַחוּם	8. גנעדיג און בארמהערציג
יְיָ,	איז דער עוויגער;
אֶרֶךְ אַפַּיִם	לאנג־מיטהיג
וּגְדָל חָסֶד׃	און גרויס (אין) גנאדע.
ט טוֹב יְיָ לַכֹּל,	9. גוט איז דר עוויגער צו אלעמען;
וְרַחֲמָיו	און זיין בארמהערציגקייט
עַל כָּל מַעֲשָׂיו׃	איז אויף אלע זיינע [3]ווערקע.
י יוֹדוּךָ יְיָ	10. דיר [4]דאנקען, עוויגער,
כָּל מַעֲשֶׂיךָ,	אלע דיינע [3]ווערקע;
וַחֲסִידֶיךָ	און דיינע פרומע
יְבָרְכוּכָה׃	[4]בענשען דיך.
יא כְּבוֹד	11. די הערליכקייט
מַלְכוּתְךָ	פון דיין רעגירונג
יֹאמֵרוּ,	דערצעהלען זיי;
וּגְבוּרָתְךָ	און (וועגען) דיין מאכט
יְדַבֵּרוּ׃	ריידען זיי.
יב לְהוֹדִיעַ	12. צו מאכען וויסען
לִבְנֵי הָאָדָם	צו די מענשען קינדער
גְּבוּרֹתָיו,	זיינע מעכטיגע טהאטען,
וּכְבוֹד	און די הערליכקייט
הֲדַר מַלְכוּתוֹ׃	פון זיין פרעכטיגע קעניגרייך.
יג מַלְכוּתְךָ	13. דיין קעניגרייך
מַלְכוּת	איז א קעניגרייך
כָּל עֹלָמִים,	פון אלע [5]וועלטען;
וּמֶמְשַׁלְתְּךָ	און דיין הערשאפט איז
בְּכָל דּוֹר וָדֹר׃	אין יעדער געשלעכט און געשלעכט.
יד סוֹמֵךְ יְיָ	14. דער עוויגער איז א שטיצער
לְכָל הַנֹּפְלִים,	פון אלע געפאלענע;
וְזוֹקֵף	און איין אויפשטעלער
לְכָל הַכְּפוּפִים׃	פון אלע געבייגטע.
טו עֵינֵי כֹל	15. די אויגען פון אלעמען
אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ,	האפען צו דיר;
וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם	און דו גיבסט זיי
אֶת אָכְלָם	זייער שפייז
בְּעִתּוֹ׃	אין זיין צייט.[6]
טז פּוֹתֵחַ	16. דו עפענסט
אֶת יָדֶךָ,	דיין האנד;
וּמַשְׂבִּיעַ	און זעטיגסט
לְכָל חַי	[7]אלע לעבעדיגע
רָצוֹן׃	[7](מיט) ווילען.
יז צַדִּיק יְיָ	17. גערעכט איז דער עוויגער
בְּכָל דְּרָכָיו,	אין אלע זיינע וועגען;
וְחָסִיד	און [8]גנעדיג
בְּכָל מַעֲשָׂיו׃	אין אלע זיינע טהאטען.
יח קָרוֹב יְיָ	18. נאהענט איז דער עוויגער
לְכָל קֹרְאָיו,	צו אלע, וואס רופען איהם;
לְכֹל	צו אלע,
אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ	וואס רופען איהם

1) נאכדיינקען. 2) זאגען. 3) בעשעפעניסען. 4) לויבען. 5) עוויגקייטען. 6) ד. ה. אין דער ריכטיגער צייט. 7) אדער: דעם פערלאנג פון אלע לעבעדיגע. 8) גוטיג; הייליג.

בֶאֱמֶת׃ מִיט וַואהְרְהַייט.
יט רְצוֹן 19. דֶעם ווילֶען
יְרֵאָיו פוּן דִי, וָואס פִירְכְטֶען אִיהְם,
יַעֲשֶׂה, טְהוּט עֶר;
וְאֶת שַׁוְעָתָם אוּן זֵייעֶר גֶעשְׁרֵיי
יִשְׁמַע הֶערְט עֶר,
וְיוֹשִׁיעֵם׃ אוּן עֶר הֶעלְפְט זֵיי.
כ שׁוֹמֵר יְיָ 20. דֶער עֶווִיגֶער הִיט
אֶת כָּל אֹהֲבָיו. דִי אַלֶע, וָואס לִיבֶּען אִיהְם,
וְאֵת כָּל הָרְשָׁעִים אוּן אַלֶע זִינְדִיגֶע
יַשְׁמִיד׃ פֶערְטִילִיגְט עֶר.
כא תְּהִלַּת יְיָ 21. דֶעם לוֹיבּ פוּן דֶעם עֶווִיגֶען
יְדַבֶּר פִּי זָאל מַיין מוֹיל רֵיידֶען,
וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר אוּן לוֹיבֶּען זָאל אַלֶעס פְלֵייש
שֵׁם קָדְשׁוֹ זַיין הֵיילִיגֶען נָאמֶען
לְעוֹלָם וָעֶד׃ אוֹיף אִימֶער אוּן עֶווִיג.
וַאֲנַחְנוּ אוּן מִיר
נְבָרֵךְ יָהּ ווֶעלֶען לוֹיבֶּען דֶעם עֶווִיגֶען,
מֵעַתָּה פוּן יֶעצְט אָן
וְעַד עוֹלָם. בִּיז אִין דֶער עֶווִיגְקַייט.
הַלְלוּיָהּ׃ לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען!

תהלים קמ״ו

א הַלְלוּיָהּ. 1. לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען!
הַלְלִי נַפְשִׁי לוֹיבּ, מַיין זֶעלֶע,
אֶת יְיָ׃ דֶעם עֶווִיגֶען.
ב אֲהַלְלָה יְיָ 2. אִיךְ ווֶעל לוֹבֶּען דֶעם עֶווִיגֶען
בְּחַיָּי. בַּיי מַיין לֶעבֶּען;[1]
אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי אִיךְ ווֶעל זִינְגֶען צוּ מַיין גָאט
בְּעוֹדִי׃ זָא לַאנְג אִיךְ [2]בִּין נָאךְ דָא.
ג אַל תִּבְטְחוּ 3. פֶערְזִיכֶערְט אַייךְ נִיט
בִנְדִיבִים. אוֹיף [3]פִירְשְׁטֶען;
בְּבֶן אָדָם אוֹיף אַ מֶענְשֶׁען-זָאהְן,
שֶׁאֵין לוֹ תְשׁוּעָה׃ בַּיי ווֶעמֶען עֶס אִיז קֵיין הִילְפֶע דָא.
ד תֵּצֵא רוּחוֹ 4. עֶס גֵיהְט אַרוֹיס זַיין [4]אָטְהֶם,
יָשֻׁב לְאַדְמָתוֹ. קֶעהְרְט עֶר צוּרִיק צוּ זַיין עֶרְד;
בַּיּוֹם הַהוּא אִין דֶעם זֶעלְבֶּען טָאג
אָבְדוּ עֶשְׁתֹּנֹתָיו׃ ווֶערֶען [5]פֶערְלָארֶען זַיינֶע גֶדַאנְקֶען.
ה אַשְׁרֵי 5. גְלִיקְלִיךְ אִיז דֶער,
שֶׁאֵל יַעֲקֹב וָואס דֶער גָאט פוּן יַעֲקֹב
בְּעֶזְרוֹ. אִיז [6]אִין זַיין הִילְף;
שִׂבְרוֹ (וָואס) זַיין הָאפְנוּנְג אִיז
עַל יְיָ אֱלֹהָיו׃ אוֹיף דֶעם עֶווִיגֶען, זַיין גָאט.
ו עֹשֶׂה 6. (ווֶעלְכֶער) הָאט גֶעמַאכְט
שָׁמַיִם וָאָרֶץ הִימֶעל אוּן עֶרְד,
אֶת הַיָּם דַאס מֶעער
וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם. אוּן אַלֶעס, וָואס אִיז אִין זֵיי;
הַשֹּׁמֵר אֱמֶת ווֶעלְכֶער הִיט טְרַייהַייט
לְעוֹלָם׃ אוֹיף עֶווִיג.
ז עֹשֶׂה מִשְׁפָּט 7. עֶר [7]טְהוּט רֶעכְט
לַעֲשׁוּקִים פִיר דִי [8]אוּנְטֶערְדְרִיקְטֶע,
נֹתֵן לֶחֶם עֶר גִיבְּט בְּרוֹיט
לָרְעֵבִים. צוּ דִי הוּנְגֶערִיגֶע;
יְיָ דֶער עֶווִיגֶער
מַתִּיר אֲסוּרִים׃ [9]מַאכְט לֵייז גֶעפַאנְגֶענֶע.
ח יְיָ 8. דֶער עֶווִיגֶער
פֹּקֵחַ עִוְרִים. עֶפֶענְט בְּלִינְדֶע (דִי אוֹיגֶען);
יְיָ זֹקֵף כְּפוּפִים. דֶער עֶווִיגֶער שְׁטֶעלְט אוֹיף גֶעבִּיגְטֶע;
יְיָ אֹהֵב צַדִּיקִים׃ דֶער עֶווִיגֶער לִיבְּט גֶערֶעכְטֶע.
ט יְיָ 9. דֶער עֶווִיגֶער
שֹׁמֵר אֶת גֵּרִים. לִיבְּט פְרֶעמְדֶע;

1) ד. ה. זָאלַאנְג אִיךְ לֶעבּ. 2) עקסיסטיר. 3) ווירדענטרעגער; וואהלטהעטיגע לייטע. 4) גייסט. 5) פערניכטעט זיינע פלענער. 6) איהם צו הילף. 7) פערשאפט. 8) בעטרויבטע. 9) בעפרייט.

יָתוֹם וְאַלְמָנָה	(דֶעם) וַואיְזֶען אוּן (דִי) ווִיטְווֶע
יְעוֹדֵד.	[1]רִיכְטֶעט עֶר אוֹיף;
וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים	אוּן דֶעם וֶועג פוּן דִי זִינְדִיגֶע
יְעַוֵּת:	פֶערְקְרִימְט עֶר.
יִמְלֹךְ יְיָ	10. רֶעגִירֶען וֶועט דֶער עֶווִיגֶער
לְעוֹלָם	אוֹיף עֶווִיג;
אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן	דַיין גָאט, אָ צִיוֹן,
לְדֹר וָדֹר.	פִיר גֶעשְׁלֶעכְט אוּן גֶעשְׁלֶעכְט.
הַלְלוּיָהּ:	לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען!

תהלים קמ״ז

א הַלְלוּיָהּ.	1. לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען,
כִּי טוֹב	[2]דֶען עֶר אִיז גוּט;
זַמְּרָה אֱלֹהֵינוּ.	בֶּעזִינְגְט אוּנְזֶער גָאט,
כִּי נָעִים	דֶען עֶר אִיז לִיבְּלִיךְ;
נָאוָה תְהִלָּה:	(אִיהְם) פַּאסְט לוֹיבּ.
ב בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם	2. דֶער בּוֹיעֶר פוּן יְרוּשָׁלַיִם
יְיָ,	אִיז דֶער עֶווִיגֶער;
נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל	דִי פֶערְשְׁטוֹיסֶענֶע פוּן יִשְׂרָאֵל
יְכַנֵּס:	וֶועט עֶר פֶערְזַאמְלֶען.
ג הָרוֹפֵא	3. (עֶר אִיז) דֶער הֵיילֶער
לִשְׁבוּרֵי לֵב.	פוּן דִי צוּבְּרָאכֶענֶע הֶערְצֶער;
וּמְחַבֵּשׁ	אוּן דֶער פֶערְבִּינְדֶער
לְעַצְּבוֹתָם:	פוּן זֵייעֶרֶע ווּאוּנְדֶען.
ד מוֹנֶה מִסְפָּר	4. (עֶר) צֶעהְלְט דֶעם צָאהְל
לַכּוֹכָבִים.	פוּן דִי שְׁטֶערֶען;
לְכֻלָּם	צוּ זֵיי אַלֶעמֶען
שֵׁמוֹת יִקְרָא:	רוּפְט עֶר נֶעמֶען.[3]
ה גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ	5. גְרוֹיס אִיז אוּנְזֶער הֶערר
וְרַב כֹּחַ.	אוּן גְרוֹיס (אִין) קְרַאפְט;
לִתְבוּנָתוֹ	[4]צוּ זַיין פֶערְשְׁטַאנְד
אֵין מִסְפָּר:	אִיז קֵיין מָאס דָא.
ו מְעוֹדֵד עֲנָוִים יְיָ.	6. דֶער עֶווִיגֶער רִיכְטֶעט אוֹיף קְלֵיינְמִיטְהִיגֶע;
מַשְׁפִּיל רְשָׁעִים	עֶר עֶרְנִידְרִיגְט זִינְדִיגֶע
עֲדֵי אָרֶץ:	בִּיז צוּ דֶער עֶרְד.
ז עֱנוּ לַייָ	7. זִינְגְט צוּם עֶווִיגֶען
בְּתוֹדָה.	מִיט אַ דַאנְק־לִיד;
זַמְּרוּ לֵאלֹהֵינוּ	שְׁפִּילְט צוּ אוּנְזֶער גָאט
בְכִנּוֹר:	אוֹיף אַ [5]הַארְפֶּע.
ח הַמְכַסֶּה שָׁמַיִם	8. וֶועלְכֶער בֶּעדֶעקְט (דֶם) הִמֶל
בְּעָבִים	מִיט וָואלְקֶענְס,
הַמֵּכִין לָאָרֶץ	וֶועלְכֶר בֶּערֵייטֶעט צוּ פִיר דִי עֶרְד
מָטָר.	רֶעגֶען,
הַמַּצְמִיחַ הָרִים	וֶועלְכֶר מַכְט [6]שְׁפְּרָאצֶען (אוֹיף) בֶּערְג
חָצִיר:	גְרָאז.
ט נוֹתֵן לִבְהֵמָה	9. עֶר גִיבְּט דֶעם פִיה
לַחְמָהּ.	אִיהְר שְׁפַּייז;
לִבְנֵי עֹרֵב	צוּ דִי יוּנְגֶע רַאבֶּען—
אֲשֶׁר יִקְרָאוּ:	וֶועלְכֶע שְׁרֵייעֶן.[7]
י לֹא בִגְבוּרַת	10. נִיט דִי שְׁטַארְקַייט
הַסּוּס	פוּן דֶעם פֶערְד
יֶחְפָּץ.	פֶערְלַאנְגְט עֶר,
לֹא בְשׁוֹקֵי הָאִישׁ	נִט דִי [8]שֶׁענְקְלֶען פוּן דֶעם מַאן
יִרְצֶה:	וִויל עֶר.
יא רוֹצֶה יְיָ	11. דֶער עֶווִיגֶער ווִויל[9]
אֶת יְרֵאָיו.	דִי, וָואס פִירְכְטֶען אִיהְם,
אֶת הַמְיַחֲלִים	דִי, וָואס וַוארְטֶען
לְחַסְדּוֹ:	אוֹיף זַיין גְנַאדֶע.
יב שַׁבְּחִי יְרוּשָׁלַיִם	12. לוֹיבּ, דוּ יְרוּשָׁלַיִם,
אֶת יְיָ.	דֶעם עֶווִיגֶען;

1) שטיצט ער, האלט ער אויף. 2) לויט די נגינה דארף איבערזעצט ווערען: דען עס איז גוט צו בעזינגען אונזער גאט; דען ליבליך (און) שעהן איז (אזא)לויב. 3) ד. ה. ער רופט זיי אלעמען מיט די נעמען. 4) אדער: זיין פערשטאנד איז אונערצעהלבאר. 5)פידעל. 6) וואקסען. 7) נאך עסען, דען דער ראב זארגט ניט פיר זיינע קינדער. 8) שענקעל־קראפט. 9) דעם עוויגען געפעלט.

הַלְלִי אֱלֹהַיִךְ | לוֹיבּ דַיין גָאט,
צִיּוֹן׃ | (דוּ) צִיוֹן.
יג כִּי חִזַּק | 13. דֶען עֶר הָט פֶערְשְׁטַארְקְט
בְּרִיחֵי שְׁעָרָיִךְ. | דִי רִינְגְלֶען פוּן דַיינֶע טוֹיעֶרֶען;
בֵּרַךְ בָּנַיִךְ | עֶר הָט גֶעבֶּענְשְׁט דַיינֶע קִנְדֶר
בְּקִרְבֵּךְ׃ | אִין דִיר.
יד הַשָּׂם | 14. [1]עֶר מַאכְט
גְּבוּלֵךְ | (אִין) דַיין גְרֶענֶעצֶן
שָׁלוֹם. | פְּרִידֶען;
חֵלֶב חִטִּים | (מִיט) דֶעם בֶּעסְטֶען ווייץ
יַשְׂבִּיעֵךְ׃ | זֶעטִיגְט עֶר דִיר.
טו הַשֹּׁלֵחַ | 15. עֶר שִׁיקְט
אִמְרָתוֹ | זַיין שְׁפְּרוּךְ
אָרֶץ. | (אוֹיף) דֶער עֶרְד;
עַד מְהֵרָה | גַאנְץ שְׁנֶעל
יָרוּץ דְּבָרוֹ׃ | לוֹיפְט זַיין וָוארְט.
טז הַנֹּתֵן שֶׁלֶג | 16. עֶר גִיבְּט שְׁנֵיי
כַּצָּמֶר. | ווִי [2]ווָאל;
כְּפוֹר | [3]רַייף
כָּאֵפֶר | ווִי אַשׁ
יְפַזֵּר׃ | שְׁפְּרֵייט עֶר אוֹיס.
יז מַשְׁלִיךְ | 17. עֶר וַוארְפְט
קַרְחוֹ | זַיין [4]אַייז
כְפִתִּים. | [5]אַזוֹי ווִי בְּרֶעקְלֶעךְ;
לִפְנֵי קָרָתוֹ | פָאר זַיין קֶעלְט
מִי יַעֲמֹד׃ | ווער קֶען בֶּעשְׁטֵעהְן?
יח יִשְׁלַח דְּבָרוֹ | 18. עֶר שִׁיקְט זַיין וָוארְט,
וְיַמְסֵם. | אוּן צוּשְׁמֶעלְצְט זֵיי;
יַשֵּׁב רוּחוֹ | עֶר מַאכְט בְּלָאזֶען זַיין ווִינְד,
יִזְּלוּ מָיִם׃ | פְלִיסֶען (ווִידֶער) וַואסֶער.
יט מַגִּיד דְּבָרָיו | 19. עֶר זָאגְט זַיינֶע ווֶערְטֶער
לְיַעֲקֹב. | צוּ יַעֲקֹב;
חֻקָּיו | זַיינֶע גֶעזֶעצֶע
וּמִשְׁפָּטָיו | אוּן זַיינֶע רֶעכְטֶע—
לְיִשְׂרָאֵל׃ | צוּ יִשְׂרָאֵל.
כ לֹא עָשָׂה כֵן | 20. עֶר הָאט נִיט גֶעטְהָאן אַזוֹי
לְכָל גּוֹי | צוּ קֵיין נַאציָאן,
וּמִשְׁפָּטִים | [6]אוּן רֶעכְטֶע
בַּל יְדָעוּם. | [6]ווייסֶען זֵיי נִיט.
הַלְלוּיָהּ׃ | לוֹיבְּט דֶעם עֶוויגֶען!

תהלים קמ״ח

א הַלְלוּיָהּ. | 1. לוֹיבְּט דֶעם עֶוויגֶען!
הַלְלוּ אֶת יְיָ | לוֹיבְּט דֶעם עֶוויגֶען
מִן הַשָּׁמַיִם. | פוּן דֶעם הִימֶעל;
הַלְלוּהוּ | לוֹיבְּט אִיהְם
בַּמְּרוֹמִים׃ | אִין דִי [7]הֶעכְסְטֶע הִימֶעל.
ב הַלְלוּהוּ | 2. לוֹיבְּט אִיהְם,
כָל מַלְאָכָיו. | (אִיהְר) אַלֶע זַיינֶע עֶנְגְלֶען;
הַלְלוּהוּ | לוֹיבְּט אִיהְם,
כָּל צְבָאָיו׃ | (אִיהְר) אַלֶע זַיינֶע הֶעער-שַׁארֶען.
ג הַלְלוּהוּ | 3. לוֹיבְּט אִיהְם,
שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ. | (אִיהְר) זוּן אוּן מָאנְד;
הַלְלוּהוּ | לוֹיבְּט אִיהְם
כָּל כּוֹכְבֵי אוֹר׃ | (אִיהְר) אַלֶע לַייכְטֶענְדֶע שְׁטֶערְן.
ד הַלְלוּהוּ | 4. לוֹיבְּט אִיהְם,
שְׁמֵי הַשָּׁמָיִם. | (אִיהְר) הִימֶעלְס-הִימֶעל;
וְהַמַּיִם | אוּן דַאס וַואסֶער,
אֲשֶׁר | ווָאס אִיז
מֵעַל הַשָּׁמָיִם׃ | פוּן אִיבֶּער דִי הִימֶעל.
ה יְהַלְלוּ | 5. זָאלֶען זֵיי לוֹיבֶּען

1) אָדער: ער האט געשטעלט פרידען (אלס) דיין גרענעץ. 2) ווייסע וואל. 3) פערפראָרענע טהוי. 4) האגעל. 5) אין שטיקער. 6) דארום ווייסען זיי קיין רעכטע. 7) העהען.

אֶת שֵׁם יְיָ,	דעם נאמען פון דעם עוויגען;
כִּי הוּא צִוָּה	דען ער האט בעפוילען,
וְנִבְרָאוּ:	און זיי זיינען בעשאפען געווארען.
ו וַיַּעֲמִידֵם	6. און ער האט זיי אוועקגעשטעלט
לָעַד לְעוֹלָם;	אויף אימער (און) עוויג;
חָק נָתַן	א געזעטץ האט ער געגעבען,
וְלֹא יַעֲבוֹר:	און קיינער טהאר נט איבערטרעטען.
ז הַלְלוּ	7. לויבט
אֶת יְיָ	דעם עוויגען
מִן הָאָרֶץ,	פון דער ערד;
תַּנִּינִים	(איהר) וואלפישען
וְכָל תְּהֹמוֹת:	און אלע [1]אבגרונדען.
ח אֵשׁ וּבָרָד	8. פייער און האגעל,
שֶׁלֶג וְקִיטוֹר,	שניי און [2]נעבעל,
רוּחַ סְעָרָה	שטורם־ווינד,
עֹשָׂה דְבָרוֹ:	(וואס) טהוט זיין ווארט;
ט הֶהָרִים	9. די בערג
וְכָל גְּבָעוֹת,	און אלע הינגלען,
עֵץ פְּרִי	פרוכט־בוימער
וְכָל אֲרָזִים:	און אלע צעדערען;
י הַחַיָּה	10. די טהירען
וְכָל בְּהֵמָה,	און אלע פיה,
רֶמֶשׂ	געווירם
וְצִפּוֹר כָּנָף:	און [3]פויגלען (מיט) פליגלען;
יא מַלְכֵי אֶרֶץ	11. קעניגע פון דער ערד
וְכָל לְאֻמִּים,	און אלע נאציאנען,
שָׂרִים	פירשטען
וְכָל שֹׁפְטֵי אָרֶץ:	און אלע ריכטער פון דער ערד;
יב בַּחוּרִים	12. יונגע מענער
וְגַם בְּתוּלוֹת,	און אויך יונג־פרויען;

זְקֵנִים	אלטע לייטע
עִם נְעָרִים:	מיט יונגע קינדער;
יג יְהַלְלוּ	13. זאלען זיי לויבען
אֶת שֵׁם יְיָ	דעם נאמען פון דעם עוויגען,
כִּי נִשְׂגָּב	דען [4]ערהאבען איז
שְׁמוֹ לְבַדּוֹ,	זיין נאמען אליין.
הוֹדוֹ	זיין גלאנץ איז
עַל אֶרֶץ וְשָׁמָיִם:	אויף ערד און הימעל.
יד וַיָּרֶם	14. און ער האט ערהייבען
קֶרֶן לְעַמּוֹ,	[5]דעם הארן [6]פון זיין פאלק,
תְּהִלָּה	[5]דעם לויב[7]
לְכָל חֲסִידָיו,	[6]פון אלע זיינע פרומע,
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	[6]פון די קינדער ישראל,[8]
עַם קְרֹבוֹ.	זיין נאהענטע פאלק.
הַלְלוּיָהּ:	לויבט דעם עוויגען!

תהלים קמ״ט

א הַלְלוּיָהּ,	1. לויבט דעם עוויגען!
שִׁירוּ לַיְיָ	זינגט צום עוויגען
שִׁיר חָדָשׁ,	א נייעם ליד;
תְּהִלָּתוֹ	(זינגט) זיין לויב
בִּקְהַל חֲסִידִים:	און דער פערזאמלונג פון פרומע.
ב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל	2. זאל זיך פרעהען ישראל
בְּעֹשָׂיו,	מיט זיין [9]בעשעפער;
בְּנֵי צִיּוֹן	די ציון'ס קינדער
יָגִילוּ	זאלען פרעהליך זיין
בְמַלְכָּם:	מיט זייער קעניג.
ג יְהַלְלוּ	3. זאלען זיי לויבען
שְׁמוֹ	זיין נאמען
בְמָחוֹל,	[10]מיט טאנץ;
בְּתֹף וְכִנּוֹר	מיט פויק און פידעל

1) טיפעניסען. 2) טומאן; רויך. 3) בעפליגעלטע פויגלען. 4) שטארק. 5) א. 6) פיר. צו. 7) (ער איז) א לויב. 8) לויט אונזער איבערזעטצונג איז דער למ"ד פון לעמו, לכל, לבני אנשטאט דעם סמן פון סמיכות אויף דעם פריהעריגען שם אין דער פסוק ווערט פערשטאנען ווי: וירם קרן עמו, וירם תהלת כל חסידיו. וירם תהלת בני ישראל וכו'. 9) פילע תארים אויף גאט קומען אין מעהרצאהל, ווי: אלהים, אדונים (אדוני), און דארום שטעהט דא אויך בעושיו. 10) אין.

יְזַמְּרוּ לוֹ׃	זָאלֶען זַיי שְׁפִּילֶען צוּ אִיהְם.
ד כִּי רוֹצֶה יְיָ	4. דֶען דֶער עֶוויגֶער [1]וויל
בְּעַמּוֹ,	זַיין פָאלְק;
יְפָאֵר	עֶר [2]בֶּעשֶׁעהְנְט
עֲנָוִים	קְלֵיינְמִיטְהִיגֶע
בִּישׁוּעָה׃	מִיט הִילְף.
ה יַעְלְזוּ חֲסִידִים	5. זָאלֶען זִיךְ פְרֵעהֶען פְרוּמֶע
בְּכָבוֹד,	מִיט עֶהְרֶע;
יְרַנְּנוּ	זָאלֶען זַיי זִינְגֶען
עַל מִשְׁכְּבוֹתָם׃	אוֹיף זַייעֶרֶע גֶעלֶעגֶערְס.
ו רוֹמְמוֹת אֵל	6. דִי עֶרְהַאבֶּענְהַייט פוּן גָאט
בִּגְרוֹנָם,	([3]זָאל זַיין) אִין זַייעֶר הַאלְדְז,
וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת	אוּן אַ צְווֵיי שַׁרְפִינֶר שְׁווֶערְד—
בְּיָדָם׃	אִין זַייעֶר הַאנְד;
ז לַעֲשׂוֹת נְקָמָה	7. אוּם צוּ טְהָאן רַאכֶע
בַּגּוֹיִם,	אִיבֶּער דִי [4]פֶעלְקֶער;
תּוֹכֵחוֹת	שְׁטְרַאפֶע
בַּלְאֻמִּים׃	אִיבֶּער דִי נַאצְיָאנֶען.
ח לֶאְסֹר	8. אוּם צוּ בִּינְדֶען
מַלְכֵיהֶם	זַייעֶרֶע קֶענִיגֶע
בְּזִקִּים,	מִיט קֵייטֶען,
וְנִכְבְּדֵיהֶם	אוּן זַייעֶרֶע גֶעעֶהְרְטֶע לַייטֶע—
בְּכַבְלֵי בַרְזֶל׃	מִיט אַייזֶערְנֶע בַּאנְדֶען.
ט לַעֲשׂוֹת בָּהֶם	9. אוּם צוּ טְהָאן אִיבֶּער זַיי
מִשְׁפָּט כָּתוּב	דֶעם גֶעשְׁרִיבֶּענֶעם אוּרְטְהַייל;
הָדָר הוּא	[5]עֶר אִיז אַ [6]צִירוּנְג
לְכָל חֲסִידָיו,	פִיר אַלֶע זַיינֶע פְרוּמֶע.
הַלְלוּיָהּ׃	לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען.

תהלים ק״נ

א הַלְלוּיָהּ.	1. לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען!
הַלְלוּ אֵל	לוֹיבְּט גָאט
בְּקָדְשׁוֹ,	אִין זַיין [7]הֵייליגְטְהוּם;
הַלְלוּהוּ	לוֹיבְּט אִיהְם
בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ׃	אִין זַיין שְׁטַארְקֶען [8]הִימֶעל.
ב הַלְלוּהוּ	2. לוֹיבְּט אִיהְם
בִּגְבוּרֹתָיו,	פִיר זַיינֶע מֶעכְטִיגֶע טְהַאטֶען;
הַלְלוּהוּ	לוֹיבְּט אִיהְם
כְּרֹב גֻּדְלוֹ׃	נָאךְ זַיין [9]פִיל גְרוֹיסְקַייט.
ג הַלְלוּהוּ	3. לוֹיבְּט אִיהְם
בְּתֵקַע שׁוֹפָר,	מִט דֶם בְּלָאזֶען פוּן אַ טְרָאמְפֶּעט;
הַלְלוּהוּ	לוֹיבְּט אִיהְם
בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר׃	מִיט [10]הַארְפֶע אוּן פִידֶעל.
ד הַלְלוּהוּ	4. לוֹיבְּט אִיהְם
בְּתֹף וּמָחוֹל,	מִיט פּוֹיק אוּן טַאנְץ;
הַלְלוּהוּ	לוֹיבְּט אִיהְם
בְּמִנִּים וְעֻגָב׃	מִט זַאאִיטֶען-שְׁפִּיל אוּן פְלֶעטֶע.
ה הַלְלוּהוּ	5. לוֹיבְּט אִיהְם
בְּצִלְצְלֵי שָׁמַע,	מִיט [11]קְלִינְגֶענְדֶע צִימְבְּלֶען;
הַלְלוּהוּ	לוֹיבְּט אִיהְם
בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה׃	מִיט שַׁאלֶענְדֶע צִימְבְּלֶען.
ו כֹּל הַנְּשָׁמָה	6. [12]יֶעדֶע זֶעעלֶע
תְּהַלֵּל יָהּ	זָאל לוֹיבֶּען דֶעם עֶווִיגֶען.
הַלְלוּיָהּ׃	לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען!
[13]כֹּל הַנְּשָׁמָה	יֶעדֶע זֶעעלֶע
תְּהַלֵּל יָהּ	זָאל לוֹיבֶּען דֶעם עֶווִיגֶען.
הַלְלוּיָהּ׃	לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען!

לקוטי פסוקים מספר תהלים.[1]

פ״ט נ״ג בָּרוּךְ יְיָ	גֶעלוֹיבְּט אִיז דֶער עֶוויגֶער
לְעוֹלָם,	אוֹיף עֶווִיג.
אָמֵן וְאָמֵן׃	אָמֵן אוּן אָמֵן!

1) פערלאנגט, בעגעהרט. 2) בעקריינט, בעציערט, פערהערליכט. 3) איז. 4) נאציאנען. 5) עס. 6) פראכט, גלאנץ, שעהנהייט. 7) הייליגקייט. 8) אויסברייטונג, פירמאמענט. 9) אומגעהייערע. 10) פזאלטער און הארפע. 11) לויטע. 12) די גאנצע זעעלע. 13) כופלים פסוק זה להודיע שהוא סוף פסוקי דזמרה וסוף תהלים. (אבודרהם).

קל"ה כ"א בָּרוּךְ יְיָ	גֶעלוֹיבְּט אִיז דֶער עֶווִיגֶער
מִצִּיּוֹן	פוּן צִיוֹן,
שֹׁכֵן יְרוּשָׁלָיִם	(וֶועלְכֶער) וָואהְנְט (אִין) יְרוּשָׁלַיִם.
הַלְלוּיָהּ :	לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען!
ע"ב י"ח בָּרוּךְ	גֶעלוֹיבְּט אִיז
יְיָ אֱלֹהִים	דֶער עֶווִיגֶער גָאט,
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל.	דֶער גָאט פוּן יִשְׂרָאֵל,
עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת	(וֶועלְכֶער) [1]טְהוּט וואוּנְדֶער
לְבַדּוֹ :	אַלֵיין.
ע"ב י"ט וּבָרוּךְ	אוּן גֶעלוֹיבְּט אִיז
שֵׁם כְּבוֹדוֹ	זַיין הֶערְלִיכֶער נָאמֶען
לְעוֹלָם .	אוֹיף עֶווִיג;
וְיִמָּלֵא	אוּן זָאל פוּל וֶוערֶען
כְבוֹדוֹ	(מִיט) זַיין הֶערְלִיכְקַייט
אֶת כָּל הָאָרֶץ .	דִי גַאנְצֶע עֶרְד.[2]
אָמֵן וְאָמֵן :	אָמֵן אוּן אָמֵן!

פון היר ביז אשר בחרת באברם זאגט מען שטעהענדיג
דברי הימים א׳, כ"ט י—י"ג.

י וַיְבָרֶךְ דָּוִיד	10. אוּן דָוִד הָאט גֶעלוֹיבְּט
אֶת יְיָ	דֶעם עֶווִיגֶען
לְעֵינֵי	פָאר דִי אוֹיגֶען
כָּל הַקָּהָל .	פוּן דֶער גַאנְצֶען פֶערְזַאמְלוּנְג;
וַיֹּאמֶר דָּוִיד	אוּן דָוִד הָאט גֶעזָאגְט:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט דוּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל	גָאט פוּן יִשְׂרָאֵל,
אָבִינוּ	אוּנְזֶער פָאטֶער,[4]
מֵעוֹלָם	פוּן עֶווִיגְקַייט
וְעַד עוֹלָם :	אוּן בִּיז עֶווִיגְקַייט.
יא לְךָ יְיָ	11. צוּ דִיר, עֶווִיגֶער, גֶעהֶערְט
הַגְּדֻלָּה	דִי גְרוֹיסְקַייט
וְהַגְּבוּרָה	אוּן דִי מַאכְט
וְהַתִּפְאֶרֶת	אוּן דִי פְּרַאכְט
וְהַנֵּצַח	אוּן דֶער זִיג
וְהַהוֹד .	אוּן דֶער גְלַאנְץ,
כִּי כֹל	דֶען (דִיר גֶעהֶערְט) אַלֶעס
בַּשָּׁמַיִם	אִין הִימֶעל
וּבָאָרֶץ .	אוּן אוֹיף דֶער עֶרְד;
לְךָ יְיָ	צוּ דִיר, עֶווִיגֶער, גֶעהֶערְט
הַמַּמְלָכָה	דִי הֶערְשַׁאפְט,
וְהַמִּתְנַשֵּׂא	אוּן (דוּ בִּיסְט) עֶרְהַאבֶען
לְכֹל	אִיבֶּער אַלֶעם
לְרֹאשׁ :	אַלְס הוֹיפְּט.
יב וְהָעֹשֶׁר	12. אוּן דַאס רַייכְטְהוּם
וְהַכָּבוֹד	אוּן דִי עֶהְרֶע
מִלְּפָנֶיךָ .	אִיז פוּן דִיר,
וְאַתָּה מוֹשֵׁל	אוּן דוּ הֶערְשְׁט
בַּכֹּל .	אִיבֶּער אַלֶעם;
וּבְיָדְךָ	אוּן אִין דַיין הַאנְד אִיז
כֹּחַ וּגְבוּרָה	קְרַאפְט אוּן מַאכְט,
וּבְיָדְךָ	אוּן אִין דַיין הַאנְד אִיז
לְגַדֵּל	גְרוֹיס צוּ מַאכֶען
וּלְחַזֵּק	אוּן צוּ גֶעבֶּען שְׁטַארְקַייט
לַכֹּל :	צוּ אַלֶעמֶען.
יג וְעַתָּה אֱלֹהֵינוּ	13. אוּן יֶעצְט, אוּנְזֶער גָאט,
מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ .	דַאנְקֶען מִיר דִיר,
וּמְהַלְלִים	אוּן (מִיר) לוֹיבֶּען
לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ :	[צוּ] דַיין פְּרֶעכְטִיגֶען נָאמֶען.
נחמיה ט׳ ו—י"א [1]אַתָּה הוּא יְיָ לְבַדֶּךָ .	6. דוּ אַלֵיין בִּיסְט דֶער עֶווִיגֶער;
אַתָּה עָשִׂיתָ	דוּ הָאסְט גֶעמַאכְט

1) האבודרהם מתחיל מן „ויברכו שם כבודך ומרומם על כל ברכה ותהלה׳ שהוא כ״פ הפסוק הקודם בנחמיה.
2) ריכטיגער: וועלכער איז אליין א וואונדער טהוער; וויל דאס ווארט עושה קומט אין סמיכות צו א שם. 3) אזוי ווי: וימלא כל הארץ את כבודו. 4) די ווערטער „אונזער פאטער" בעציהען זיך אויף דעם ווארט ישראל אָדער אויף גאָט.

אֶת הַשָּׁמַיִם,	דֶעם הִימֶעל,
שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם	דִי הִימֶעלְס הִימֶעל
וְכָל צְבָאָם,	אוּן זַייעֶר גַאנְצֶעס הֶעעֶר,
הָאָרֶץ	דִי עֶרְד
וְכָל אֲשֶׁר עָלֶיהָ,	אוּן אַלֶעס, וָוס אִיז אוֹיף אִיהְר;
הַיַּמִּים	דִי מֶעעֶרֶען
וְכָל אֲשֶׁר בָּהֶם,	אוּן אַלֶעס וָואס אִיז אִין זַיי;
וְאַתָּה מְחַיֶּה	אוּן דוּ בֶּעלֶעבְּסְט
אֶת כֻּלָּם,	זַיי אַלֶעמֶען;
וּצְבָא הַשָּׁמַיִם	אוּן דַאס הֶעעֶר פוּן הִימֶעל
לְךָ מִשְׁתַּחֲוִים;	בֵּייגֶען זִיךְ צוּ דִיר.
ז אַתָּה הוּא יְיָ	7. דוּ בִּיסְט דֶער עֶווִיגֶער
הָאֱלֹהִים	דֶער גָאט,
אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בְּאַבְרָם	וָואס דוּ הָאסְט אוֹיסְעֶר- וֶועהְלְט אַבְרָם,
וְהוֹצֵאתוֹ	אוּן דוּ הָסְט אִהְם אַרוֹיסְגֶעפִיהְרְט
מֵאוּר כַּשְׂדִּים,	פוּן אוּר כַּשְׂדִּים,
וְשַׂמְתָּ שְׁמוֹ אַבְרָהָם;	אוּן דוּ הָאסְט (אִיהְם) גֶעגֶעבֶּען זַיין נָאמֶען אַבְרָהָם.
ח וּמָצָאתָ	8. אוּן דוּ הָאסְט גֶעפוּנֶען
אֶת לְבָבוֹ	זַיין הַארְץ
נֶאֱמָן לְפָנֶיךָ	טְרַיי פַאר דִיר;

וְכָרוֹת עִמּוֹ	אוּן דוּ הָסְט גֶשְׁלָסֶען מִיט אִהְם
הַבְּרִית	דֶעם בּוּנְד
לָתֵת	צוּ גֶעבֶּען
אֶת אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי	דַאס לַאנְד פוּן דֶעם כְּנַעֲנִי,
הַחִתִּי הָאֱמֹרִי	דֶעם חִתִּי, דֶעם אֱמוֹרִי
וְהַפְּרִזִּי וְהַיְבוּסִי	אוּן דֶעם פְּרִזִּי אוּן דֶעם יְבוּסִי
וְהַגִּרְגָּשִׁי	אוּן דֶעם גִרְגָּשִׁי,
לָתֵת לְזַרְעוֹ,	(עֶס) צוּ גֶעבֶּען צוּ זַיינֶע קִינְדֶער;
וַתָּקֶם	אוּן דוּ הָאסְט [1]עֶרְפִילְט
אֶת דְּבָרֶיךָ	דַיינֶע ווערְטֶער,
כִּי צַדִּיק אָתָּה;	דֶען דוּ בִּיסְט [2]גֶערֶעכְט.
ט וַתֵּרֶא	9. אוּן דוּ הָאסְט גֶעזֶעהֶן
אֶת עֳנִי אֲבֹתֵינוּ	דֶם עֶלֶענְד פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן
בְּמִצְרָיִם,	אִין מִצְרַיִם,
וְאֶת זַעֲקָתָם	אוּן זַייעֶר גֶעשְׁרֵיי
שָׁמַעְתָּ	הָאסְטוּ גֶעהֶערְט
עַל יַם סוּף;	בַּיים שִׁילְף מֶעעֶר.
י וַתִּתֵּן	10. אוּן דוּ הָאסְט [3]גֶעגֶעבֶּען
אֹתֹת וּמֹפְתִים	צֵייכֶענְס אוּן וואוּנְדֶער
בְּפַרְעֹה	אִיבֶּער פַּרְעֹה
וּבְכָל עֲבָדָיו	אוּן אִיבֶּער אַלֶע זַיינֶע קְנֶעכְט
וּבְכָל עַם	אוּן אִיבֶּער דִי גַאנְצֶע פָאלְק
אַרְצוֹ,	פוּן זַיין לַאנְד;
כִּי יָדַעְתָּ	דֶען דוּ הָאסְט גֶעוואוּסְט,
כִּי הֵזִידוּ	דַס זֵיי הָאבֶּען [4]בֵּייזֶעס גֶעטְרַאכְט
עֲלֵיהֶם,	אִיבֶּער זֵיי;
וַתַּעַשׂ לְךָ	אוּן דוּ הָאסְט דִיר גֶעמַאכְט
שֵׁם	אַ נָאמֶען
כְּהַיּוֹם הַזֶּה;	[5]בִּיז דִיזֶען טָאג.
יא וְהַיָּם	11. אוּן דַאס מֶעעֶר
בָּקַעְתָּ לִפְנֵיהֶם	הָאסְטוּ גֶעשְׁפָּאלְטֶן פַאר זֵיי,
וַיַּעַבְרוּ	אוּן זֵיי זַיינֶען אַרִיבֶּערְגֶעגַאנְגֶען
בְתוֹךְ הַיָּם	אִין מִיטֶען פוּן דֶעם מֶעעֶר
בַּיַּבָּשָׁה,	אִין דֶער טְרִיקֶענִיס;
וְאֶת רֹדְפֵיהֶם	אוּן זַייעֶרֶע [6]פֶערְפָאלְגֶער
הִשְׁלַכְתָּ	הָאסְטוּ גֶעווָארְפֶען
בִמְצוֹלֹת	אִין דִי טִיפֶענִיסֶען (פוּן מֶעעֶר),

1) אײַנגעשטעלט. 2) רעכטשאפען. 3) געטהון. 4) געהאנדעלט שטאלץ געגען זיי: ד. ה. געגען די ישראל. 5) ווי. 6) נאכיאגער.

כְּמוֹ אָבֶן	אַזוֹי ווִי אַ שְׁטֵיין
בְּמַיִם עַזִּים:	אִין דִי שְׁטַארְקֶע וַואסֶערְן.

שמות י״ד ל׳—ל״א

ל וַיּוֹשַׁע יְיָ	30. און דֶר עֶווִיגֶר הָאט גֶהָלְפֶן
בַּיּוֹם הַהוּא	אִין יֶענֶעם טָאג
אֶת יִשְׂרָאֵל	דִי יִשְׂרָאֵל
מִיַּד מִצְרָיִם,	פוּן דִי הַאנְד פוּן דִי מִצְרִים;
וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל	און יִשְׂרָאֵל הָאט גֶעזֶעהְן
אֶת מִצְרַיִם	דִי מִצְרִים
מֵת	טוֹיט
עַל שְׂפַת הַיָּם:	בַּיים בְּרֶעג פוּן דֶעם מֶעער.
לא וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל	31. און יִשְׂרָאֵל הָאט גֶעזֶעהְן
אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה	דִי גְרוֹיסֶע [1]מַאכְט,
אֲשֶׁר עָשָׂה יְיָ	ווֶעלְכֶע דֶר עֶווִיגֶר הָט [2]גֶעוִויזֶען
בְּמִצְרַיִם	אוֹיף דִי מִצְרִים;
וַיִּירְאוּ הָעָם	אוּן דַאס פָאלְק הָט גֶפִירְכְטֶעט
אֶת יְיָ,	דֶעם עֶווִיגֶען;
וַיַּאֲמִינוּ	און זֵיי הָאבֶען גֶעגְלוֹיבְּט
בַּייָ	אִין דֶעם עֶווִיגֶען
וּבְמשֶׁה עַבְדּוֹ:	און אִין משֶׁה, זַיין קְנֶעכְט.

אז ישיר זאגט מען שטעהענדיג.

שמות ט״ו א—י״ט.

א אָז יָשִׁיר משֶׁה	1. דַאן הָאט גֶעזוּנְגֶען משֶׁה
וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל	און דִי קִינְדֶער יִשְׂרָאֵל
אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת	דִיזֶען גֶעזַאנְג
לַייָ	צוּ דֶעם עֶווִיגֶען,
וַיֹּאמְרוּ	און זֵיי הָאבֶען גֶעזָאגְט,
לֵאמֹר,	זָאגֶענְדִיג:
אָשִׁירָה	אִיךְ ווִיל זִינְגֶען
לַייָ	צוּ דֶעם עֶווִיגֶען,
כִּי גָאֹה גָּאָה,	דֶען (עֶר אִיז) הוֹיךְ עֶרְהַאבֶּען;
סוּס וְרֹכְבוֹ	(דֶעם) פֶערְד און זַיין רַייטֶער
רָמָה	הָאט עֶר גֶעווָארְפֶען
בַיָּם:	אִין דֶעם מֶעער.
ב עָזִּי	2. מַיין שְׁטַארְקַייט
וְזִמְרָת	און (מַיין) גֶעזַאנְג
יָהּ	אִיז דֶער עֶווִיגֶער,
וַיְהִי לִי	און עֶר אִיז מִיר גֶעווֶען
לִישׁוּעָה,	צוּ הִילְפֶע;
זֶה אֵלִי	דִיזֶער אִיז מַיין גָאט,
וְאַנְוֵהוּ	און אִיךְ ווִיל אִיהְם [3]רִיהְמֶען;
אֱלֹהֵי אָבִי	דֶער גָאט פוּן מַיין פָאטֶער,
וַאֲרֹמְמֶנְהוּ:	און אִיךְ ווִיל אִיהְם [4]עֶרְהֵייבֶּען.
ג יְיָ	3. דֶער עֶווִיגֶער
אִישׁ מִלְחָמָה,	אִיז אַ קְרִיגְס-מַאן;
יְיָ שְׁמוֹ:	"עֶווִיגֶער" אִיז זַיין נָאמֶען.
ד מַרְכְּבֹת פַּרְעֹה	4. פַּרְעֹה'ס ווֶעגֶען
וְחֵילוֹ	און זַיין קְרִיגְס-מַאכְט
יָרָה	הָאט עֶר גֶעשְׁלַיידֶערְט
בַיָּם,	אִין דֶעם מֶעער;
וּמִבְחַר	און דִי בֶּעסְטֶע
שָׁלִשָׁיו	פוּן זַיינֶע הוֹיפְּט-לַייטֶע
טֻבְּעוּ	זַיינֶען [5]פֶערְזוּנְקֶען גֶעווָארֶען
בְיַם סוּף:	אִין דֶעם שִׁילְף-מֶעער.
ה תְּהֹמֹת	5. טִיפֶע וַואסֶער
יְכַסְיֻמוּ,	הָאבֶּען זֵיי בֶּעדֶעקְט;
יָרְדוּ	זֵיי זַיינֶען אַרוּנְטֶער-גֶעגַאנְגֶען
בִמְצוֹלֹת	אִין דִי טִיפֶענִיסֶען (פוּן מֶעער),
כְּמוֹ אָבֶן:	אַזוֹי ווִי אַ שְׁטֵיין.

1) האנד. 2) געטהאן. 3) בעשטעהנען. 4) הויך פרייזען. 5) דערטרונקען.

ו יְמִינְךָ יְיָ	6. דַיין רֶעכְטֶע הַאנְד, עֶווִיגֶער,
נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ.	אִיז ¹פֶּערְהֶרְלִיכְט מִיט קְרַאפְט;
יְמִינְךָ יְיָ	דַיין רֶעכְטֶע הַאנְד, עֶווִיגֶער,
תִּרְעַץ אוֹיֵב:	צוּשְׁמֶעטֶערְט (דֶעם) פַּיינְד.
ז וּבְרֹב גְּאוֹנְךָ	7. אוּן אִין דַיין גְרוֹסֶע הוֹכְקַייט
תַּהֲרֹס	צוּשְׁטֶערְסְט'וּ
קָמֶיךָ.	²דִי, וֶועלְכֶע שְׁטֶעהֶן אוֹיף גֶעגֶן דִיר;
תְּשַׁלַּח חֲרֹנְךָ	דוּ ³שִׁיקְסְט אַרוֹיס דַיין ⁴גְרִים
יֹאכְלֵמוֹ	⁵פֶערְבְּרֶענְט עֶר זֵיי
כַּקַּשׁ:	וִוי ⁶שְׁטְרוֹי.
ח וּבְרוּחַ אַפֶּיךָ	8. אוּן דוּרְךְ דֶם הוֹךְ פוּן דַיין נָאז
נֶעֶרְמוּ מַיִם	הָאבֶּן זִיךְ ⁷אוֹיפְגֶעהֶפְט וַאסֶען
נִצְּבוּ	עֶס זַיינֶען גֶעשְׁטַאנֶען
כְמוֹ נֵד	אַזוֹי וִוי אַ וַואנְד
נֹזְלִים.	פְלִיסֶענְדֶע (וַואסֶער);
קָפְאוּ	עֶס זַיינֶען פֶערְגְלִיוֶוערְט גֶעוָוארֶען
תְהֹמֹת	⁸טִיפֶע וַואסֶערְן
בְּלֶב יָם:	אִין מִיטֶען דֶעם מֶעער.
ט אָמַר אוֹיֵב	9. דֶער פַּיינְד הָאט גֶעזָאגְט:
אֶרְדֹּף	אִיךְ וֶועל יָאגֶען,
אַשִּׂיג	אִיךְ וֶועל גְרֵייכֶען,
אֲחַלֵּק שָׁלָל.	אִיךְ וֶועל צוּ טְהֵיילֶען רוֹיב:
תִּמְלָאֵמוֹ נַפְשִׁי	⁹פוּל וֶוט מִיט זֵיי וֶוערֶן מַיין זֶעעלֶע:
אָרִיק	אִיךְ וֶועל אַרוֹיסְצִיהֶען
חַרְבִּי	מַיין שְׁוֶוערְד
תּוֹרִישֵׁמוֹ יָדִי:	⁹פֶּערְטִילְגֶען וֶועט זֵיי מַיין הַאנְד.
י נָשַׁפְתָּ	10. (אָבֶּער) דוּ הָאסְט גֶעבְּלָזֶען
בְרוּחֲךָ	מִיט דַיין אָטְהֶעם,
כִּסָּמוֹ יָם.	הָאט זֵיי בֶּעדֶעקְט דַאס מֶעער
צָלְלוּ כַּעוֹפֶרֶת	זֵיי זַיינֶען פֶערְזוּנְקֶען וִוי בְּלַיי,

בְּמַיִם אַדִּירִים:	אִין דִי שְׁטַארְקֶע וַואסֶערְן.
יא מִי כָמֹכָה	11. וֶוער אִיז וִוי דוּ
בָּאֵלִם	אוּנְטֶער דִי גֶעטֶער,
יְיָ,	עֶווִיגֶער!
מִי כָּמֹכָה	וֶוער אִיז וִוי דוּ
נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ.	¹פֶּערְהֶערְלִיכְט אִין הֵיילִיגְקַייט;
נוֹרָא תְהִלֹּת	פוּרְכְטְבַּאר (אִין) לוֹיבֶּען,
עֹשֵׂה פֶלֶא:	אַיין וואוּנְדֶער־טְהוּעֶר.
יב נָטִיתָ	12. דוּ הָאסְט גֶענֵייגְט
יְמִינְךָ	דַיין רֶעכְטֶע הַאנְד
תִּבְלָעֵמוֹ אָרֶץ:	הָט זֵיי פֶערְשְׁלוּנְגֶען (דִי) עֶרְד.
יג נָחִיתָ	13. דוּ הָאסְט גֶעפִיהְרְט
בְחַסְדְּךָ	מִיט דַיין גְנַאדֶע
עַם זוּ	דִיזֶעס פָאלְק,
גָּאָלְתָּ.	(וֶועלְכֶעס) דוּ הָסְט אוֹיס־גֶעלֶזְט;
נֵהַלְתָּ	דוּ הָאסְט(עֶס) ¹⁰גֶעלֵייטֶעט
בְעָזְּךָ	מִיט דַיין שְׁטַארְקַייט
אֶל נְוֵה	צוּ דֶעם וָואהְנוּנְג
קָדְשֶׁךָ:	פוּן דַיין הֵיילִיגְקַייט.
יד שָׁמְעוּ עַמִּים	14 פֶעלְקֶער הָאבֶּען(עֶס) גֶעהֶערְט
יִרְגָּזוּן.	הָאבֶּען זֵיי גֶעצִיטֶערְט;
חִיל אָחַז	אַ צִיטֶערְנִיס הָאט אָנְגֶענוּמֶען
יֹשְׁבֵי פְּלָשֶׁת:	דִי בֶּעוָואהְנֶער פוּן פְּלֶשֶׁת.
טו אָז נִבְהֲלוּ	15. דַן זַיינֶען דֶערְשְׁרָאקֶען גֶעוָוארֶען
אַלּוּפֵי אֱדוֹם.	דִי פִירְשְׁטֶען פוּן אֱדוֹם,
אֵילֵי מוֹאָב	דִי שְׁטַארְקֶע פוּן מוֹאָב
יֹאחֲזֵמוֹ רָעַד.	הָאט זֵיי אָנְגֶענוּמֶען אַ שְׁרֶעק;
נָמֹגוּ	עֶס זַיינֶען ¹¹צוּגַאנְגֶען גֶעוָוארֶען
כֹּל יֹשְׁבֵי כְנָעַן:	אַלֶע בֶּעוָואהְנֶער פוּן כְּנַעַן.
טז תִּפֹּל עֲלֵיהֶם	16. עֶס אִיז גֶעפַאלֶען אוֹיף זֵיי

1) געריהמטע. 2) דיינע פיינדע. 3) לאזט. 4) צארן. 5) פערצעהרט. 6) שטאפעלן. 7) אויפגעשטעלט ווי גארבען. 8) זאמ. 9) אויסראפען. 10) געפיהרט. 11) צושמאלצען, ד. ה. מוטה־פערלירען. 12) אבגרונדען.

אֵימָתָה וָפַחַד	פוּרְכְט אוּן שְׁרֶעקֶען,
בִּגְדֹל	דוּרְךְ דִי גְרוֹיסְקַייט
זְרוֹעֲךָ	פוּן דַיין [7]אַרְם
יִדְּמוּ	זַיינֶען זֵיי [8]שְׁטִיל גֶעבְּלִיבֶּען
כָּאָבֶן .	אַזוֹי וִוי אַ שְׁטֵיין;
עַד יַעֲבֹר עַמְּךָ	בִּיז דַיין פָאלְק אִיז דוּרְכְגֶעגַאנְגֶען
יְיָ	עֶווִיגֶער,
עַד יַעֲבֹר	בִּיז עֶס אִיז דוּרְכְגֶענַאנְגֶען
עַם זוּ	דִיזֶעס פָאלְק
קָנִיתָ :	(וֶועלְכֶעם) דוּ הָאסְט [9]עֶרְוָוארְבֶּן.
יז תְּבִאֵמוֹ	17. דוּ [9]וֶועסְט זֵיי אַרַיינְבְּרֶענְגֶען
וְתִטָּעֵמוֹ	אוּן דוּ וֶועסְט זֵיי אַיינְפְלַאנְצֶען
בְּהַר נַחֲלָתְךָ	אוֹיף דֶם בַּרְג פוּן דַיין עֶרְבּ־טְהֵיל,
מָכוֹן	(אִין דֶעם) אָרְט,
לְשִׁבְתְּךָ	(וָואס) פִיר דַיין זִיצְן
פָּעַלְתָּ יְיָ .	הָאסְט'וּ גֶעמַאכְט, עֶווִיגֶער;
מִקְּדָשׁ אֲדֹנָי	אַ הֵיילִיגְטְהוּם, עֶווִיגֶער,
כּוֹנְנוּ יָדֶיךָ :	הָאבֶּענְגֶעגְרִינְדֶעט דַיינֶע הֶענְד.
יח יְיָ יִמְלֹךְ	18. דֶער עֶווִיגֶער וֶועט רֶעגִירֶען
לְעֹלָם וָעֶד :	אוֹיף אִימֶער אוּן עֶווִיג!
[1](יְיָ יִמְלֹךְ	דֶער עֶווִיגֶער וֶועט רֶעגִירֶען
לְעֹלָם וָעֶד :	אוֹיף אִימֶער אוּן עֶווִיג!
[2]יְיָ	דֶער עֶווִיגֶער,
מַלְכוּתֵהּ קָאֵם	זַיין רֶעגִירוּנְג שְׁטֵעהְט
לְעָלַם	אוֹיף עֶווִיג,
וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא :)	אוּן אִין אַלֶע עֶווִיגְקַייטֶען.
כִּי בָא	וֶוען עֶס זַיינֶען גֶעקוּמֶען
סוּס פַּרְעֹה	פַּרְעֹה'ס פֶערְד
בְּרִכְבּוֹ	מִיט זַיינֶע וֶועגֶען
וּבְפָרָשָׁיו	אוּן מִיט זַיינֶע רַייטֶער
בַּיָּם	אִין דֶעם מֶעער,
וַיָּשֶׁב יְיָ	אוּן דֶר עֶווִיגֶער הָאט גֶעבְּרַכְט
עֲלֵהֶם	אִיבֶּער זֵיי
אֶת מֵי הַיָּם .	דִי וַואסֶער פוּן דֶעם מֶעער;
וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל	אוּן דִי קִינְדֶער יִשְׂרָאֵל
הָלְכוּ	זַיינֶען גֶעגַאנְגֶען
בַיַּבָּשָׁה	אִין דֶער טְרִיקֶענִיס
בְּתוֹךְ הַיָּם :	אִין מִיטֶען דֶעם מֶעער;
[3]כִּי לַיְיָ	דֶען צוּם עֶווִיגֶען גֶעהֶערְט
הַמְּלוּכָה .	דִי רֶעגִירוּנְג;
וּמוֹשֵׁל	אוּן (עֶר אִיז) הֶערְשֶׁער
בַּגּוֹיִם :	אִיבֶּער דִי נַאצְיָאנֶען.
[4]וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים	אֶן עֶס וֶועלֶן אוֹפְגֵעהְן הֶעלְפֶער,
בְּהַר צִיּוֹן	אוֹיף דֶעם בַּארְג פוּן צִיוֹן
לִשְׁפֹּט	צוּ רִיכְטֶען
אֶת הַר עֵשָׂו .	דֶעם בַּארְג פוּן עֵשָׂו;
וְהָיְתָה לַיְיָ	אוּן צוּם עֶווִיגֶען וֶועט גֶעהֶערֶען
הַמְּלוּכָה :	דִי רֶעגִירוּנְג.
[5]וְהָיָה יְיָ	אוּן דֶער עֶווִיגֶער וֶועט זַיין
לְמֶלֶךְ	אַלְס קֶענִיג
עַל כָּל הָאָרֶץ .	אִיבֶּער דִי גַאנְצֶע עֶרְד;
בַּיּוֹם הַהוּא	אִין יֶענֶעם טָאג
יִהְיֶה יְיָ אֶחָד	וֶועט דֶער עֶווִיגֶער זַיין אֵיינֶער
וּשְׁמוֹ אֶחָד :[6]	אוּן זַיין נָאמֶען אֵיינֶער.

1) המרדכי בפרק לולב הגזול סמן אלף רפ"ח מזכיר הכפלת הפסוק „ה' ימלוך לעולם ועד", וכתב אבודרהם שהוא להראות כי הוא סוף השירה; אולם לפי נוסחתנו נראה כי גם „כי בא סוס פרעה" הוא מן השירה, וכן נראה גם מן המכילתא עד הפסוק ה' ימלוך, וכן גם דעת הרב"ע והאברבנאל, וגם הסופרים כותבים אותו בדמות שירה (מס' סופרים פ' י"ב ה' י"א). ולפי זה איננו נכון להכפיל הפסוק ה' ימלוך, וכן כתב הכל בו ס' ד' בשם קונטרס אחד כי הכפלת ה' ימלוך טעות היא. 2) זה הוא תרגום הפסוק ה' ימלוך. 3) תהלים כ"ב כ"ט. 4) סוף עובדיה. 5) זכריה י"ד פ'. 6) יש מוסיפים פה: ובתורתך כתוב לאמר שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד. והיא הוספה מאוחרת, שנעתקה בטעות ממלכיות של תפלת ראש השנה, וכל הקדמונים כמו רב עמרם גאון, הרוקח, כל בו, מהר"ם מינץ ועוד מסיימים **ושמו אחד**.

7) ד. ה. מאכט. 8) שטום. 9) געקויפט.

אם שבת און יום טוב זאגט מען היר נשמת.

ישתבח שמך — געהרט זאל זיין דיין נאמען
לעד — אויף עוויג,
מלכנו. — אונזער קעניג,
האל — דער גאט,
המלך הגדול והקדוש — דער גרויסער און הייליגער קעניג
בשמים ובארץ, — אים הימעל און אויף דר ערד;
כי לך נאה. — דען דיר פאסט.
יי אלהינו — עוויגער, אונזער גאט
ואלהי אבותינו. — און גאט פון אונזערע עלטערן,
שיר ושבחה — ליד און רוהם,
הלל וזמרה — לויב און געזאנג,
עז וממשלה — שטארקייט און הערשאפט,
נצח — [1]זיג
גדלה וגבורה — גרויסקייט און מאכט,
תהלה ותפארת — לויב און [2]פראכט,
קדשה ומלכות — הייליגקייט און רעגירונג,
ברכות והודאות — זעגנונגען און דאנק לידער
מעתה — פון יעצט אן
ועד עולם: — ביז אין עוויגקייט.
ברוך אתה יי — געלויבט ביסט דו, עוויגער,
אל מלך. — גאט (און) קעניג,
גדול בתשבחות. — (וועלכער איז) גרויס אין רוהם־לידער,
אל ההודאות. — דער גאט פון דאנק לידער,
אדון הנפלאות. — דער הערר פון וואונדער,
הבוחר — וועלכער וועהלט אויס[6]
בשירי זמרה. — לידער־געזאנג;
מלך אל. — קעניג (און) גאט,
חי העולמים: — דאס לעבען פון די וועלטען.

הברכות יוצר אור ואהבה רבה נקראות במשנה (ברכות י״א ע״א) ברכות שלפניה ועזרא הסופר ובית דינו תקנו אותן (רמב״ם הלכות ק״ש פ״א ה״ז); אולם לפי דעת החכם ר׳ יש״ר צונץ לא יצאה ברכת יוצר אור מאנשי כנה״ג כמו שהיא עתה לפנינו, כי אם באו אליה הוספות בזמנים שונים בימי הגאונים. ובעקרה היתה רק של ארבעים וחמש מלים אלה: ברוך אתה ה׳ אלהינו מלך העולם יוצר אור ובורא חשך. עושה שלום ובורא את הכל. המאיר לארץ ולדרים עליה ברחמים ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית. תתברך ה׳ אלהינו על שבח מעשה ידיך ועל מאורי אור שעשית יפארוך סלה. ברוך אתה ה׳ יוצר המאורות. וכן דעת הגאון שי״ר תולדות הקליר צד קמ״ו

דער חזן זאגט חצי קדיש (האלב קדיש), און דאן ברכו; און וועהרענד דער חזן זאגט ברכו, זאגט די געמיינדע שטילערהייט יתברך וישתבח, וועלכעס געפינט זיך היר אונטען.

דער חזן זאגט:

[1]ברכו את יי — לויבט דעם [7]עוויגען,
המברך: — [7]וועלכער איז געלויבט.

דער חזן און געמיינדע זאגען:

ברוך יי — געלויבט זאל זיין דער עוויגער,
המברך — וועלכער איז [8]געלויבט
לעולם ועד — אויף אימער און עוויג.

וועהרענד דער חזן זאגט ברכו, זאגט די געמיינדע שטי־לערהייט יתברך וישתבח.

יתברך וישתבח — עס זאל געלויבט און געריהמט ווערן,
ויתפאר ויתרומם — און פערהערליכט און ערהייבט ווערן
ויתנשא — און ערהויבען ווערען
שמו של מלך — דער נאמען פון העכסטען קעניג
מלכי המלכים — איבער אלע קעניגע,
הקדוש ברוך הוא. — דער הייליגער, געלויבט איז ער;
[2]שהוא ראשון — דען ער איז דער ערשטער,
והוא אחרון — און ער איז דער לעצטער,
ומבלעדיו — און אויסער איהם
אין אלהים: — איז קיין גאט דא.
[3]סלו — [9]מאכט וועג

1) יסוד הברכה הזאת עין בברכות מ״ט ע״ב ובספרי פ׳ האזינו פסוק כי שם ה׳. הנקוד הנכון של מלת ברכו הוא הרי״ש בחטף פתח, שכל רישון ברכה שתנועה על הכ״ף הרי״ש בחטף פתח על פי המסורה. 2) ע״פ ישעיה מ״ד ו׳. 3) תהלים ס״ח ה׳. 4) עוויגקייט. 5) הערליכקייט. 6) ד. ה. וואס איהם איז געפעליג. 7) אדער: דעם געלויבטען עוויגען. 8) לויבענסווירדיג. 9) ערהייבט.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט'ו, עוויגער,
אֱלֹהֵינוּ	אונזער גאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם.	קעניג פון דער וועלט,
[1] יוֹצֵר אוֹר	(וועלכער) [8]בילדעט ליכט
וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ.	און בעשאפט פינסטערניס,
עֹשֶׂה שָׁלוֹם	מאכט פרידען
וּבוֹרֵא אֶת הַכֹּל:	און בעשאפט אלעס.

הַמֵּאִיר לָאָרֶץ	[9]ער גיבט ליכט צו דער ערד
וְלַדָּרִים עָלֶיהָ	און צו די, וואס וואהנען אויף איהר,
בְּרַחֲמִים.	מיט בארמהערציגקייט;
[2] וּבְטוּבוֹ	און מיט זיין גוטקייט
מְחַדֵּשׁ	בנייעט ער
בְּכָל יוֹם תָּמִיד	יעדען טאג בעשטענדיג
מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:	די ווערק פון [10]דער שעפפונג.
[3] מָה רַבּוּ	ווי גרויס זיינען
מַעֲשֶׂיךָ	דיינע ווערקע,
יְיָ,	עוויגער!
כֻּלָּם	זיי אלעמען
בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ	האסט'ו געמאכט מיט קלוגהייט;
מָלְאָה הָאָרֶץ	פול איז די ערד
קִנְיָנֶךָ:	(מיט) דיין אייגענטהום.
הַמֶּלֶךְ	א קעניג,
הַמְרוֹמָם לְבַדּוֹ	וועלכער איז אליין ערהאבען
מֵאָז.	פון [11]אימער אן,
הַמְשֻׁבָּח	וועלכער איז געריהמט
וְהַמְפֹאָר	און איז פערהערליכט
וְהַמִּתְנַשֵּׂא	און איז ערהאבען
מִימוֹת עוֹלָם:	פון עוויגע צייטען.
אֱלֹהֵי עוֹלָם.	גאט פון דער וועלט,
בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים	מט דיין פיל בארמהערציגקייט
רַחֵם עָלֵינוּ.	ערבארם דיך איבער אונז,
אֲדוֹן עֻזֵּנוּ	הערר פון אונזער שטארקייט,
צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ.	פעלז פון אונזער פעסטונג,
מָגֵן יִשְׁעֵנוּ	שילד פון אונזער הילף,
מִשְׂגָּב בַּעֲדֵנוּ:	פעסטונג פיר אונז!
[4]אֵל בָּרוּךְ	(דער) געלויבטער גאט,
גְּדוֹל דֵּעָה.	(וועלכער איז) גרויס אין וויסען,
הֵכִין	האט צובערייטעט
וּפָעַל	און האט געמאכט
זָהֳרֵי חַמָּה.	די שטראהלען פון דער זון;
טוֹב	(דער) גוטער (גאט)
יָצַר כָּבוֹד	האט בעשאפען עהרע
לִשְׁמוֹ.	פיר זיין נאמען.
מְאוֹרוֹת נָתַן	ליכטער האט ער געגעבען
סְבִיבוֹת עֻזּוֹ.	ארום זיין מאכט;
פִּנּוֹת צְבָאָיו	די [12]הייפטער פון זיינע העערן
קְדוֹשִׁים	(די) היילינע (ענגלען),

לָרֹכֵב	פיר דעם וואס רייט
בָּעֲרָבוֹת	אין די [13]הימלען;
בְּיָהּ שְׁמוֹ	זיין נאמען איז [14]יה,
וְעִלְזוּ לְפָנָיו.	און פרעהט אייך פאר איהם.
[5]וּשְׁמוֹ [6]מְרוֹמַם	און זיין נאמען איז ערהאבען
עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה:	איבער יעדען פרייז און לויב.
בָּרוּךְ שֵׁם	געלויבט איז דער נאמען
כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ	פון זיין הערליכע קעניגרייך
לְעוֹלָם וָעֶד:	אויף אימער און עוויג.
[7]יְהִי שֵׁם יְיָ	זאל זיין דער נאמען פון דעם עוויגען
מְבֹרָךְ	געלויבט
מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:	פון יעצט אן און ביז (אין) עוויגקייט.

1) ע״פ ישעיה מ״ה ז׳. 2) חגיגה י״ב ע״ב. 3) תהלים ק״ד כ״ד. 4) מכאן עד שרי תמיד הולך על סדר א״ב. 5) ע״פ נחמיה ט׳ ה׳. 6) בס׳ מדויקים המ״ם בקמץ. 7) תהלים קי״ג ב׳. 8) פארמט, בעשאפט. 9) וועלכער בעלייכטעט די ערד. 10) אנפאנג, ד. ה. פון בראשית ברא וכו׳. 11) דאן. 12) ווינקלען. 13) וואלקען. וויסטעניסען. 14) עוויגער.

רוממי שדי. (וועלכע) ערהאבען דעם אלמעכטיגען,
תמיד מספרים דערצעהלען בעשטענדיג
כבוד אל די עהרע פון גאט
וקדשתו: און זיין היילינקייט.
תתברך זיי געלויבט,
יי אלהינו עוויגער, אונזער גאט,
על שבח וועגען דעם רוהם
מעשה ידיך. פון די ווערק פון דיינע הענד;
ועל מאורי אור און וועגען די לייכטענדע קערפער,
שעשית וועלכע דו האסט געמאכט
יפארוך סלה: זאל מען דיך פערהערליכען. סלה!

מראשי התבות אהובים, ברורים, גבורים, נראה שגם הפיוט הזה נתחבר בסדר א״ב רק שלא הגיע אלינו בשלמותו, או שהקהלות קצרו או שהמחבר בעצמו לא השלים אותו. כמו שאמרו במדרש שה״ש רבה דף ג׳: הדין פייטנא כד עביד אלפא ביתא זמנין מחסל לה וזמנין דלית מחסל לה. ובסדור מנהג קאפפא נוסף על הנוסחא שלנו „כלם ותיקים, זכים, חפצים, טהורים, ישרים, כבירים, לובשים עז ותפארה, וכלם עושים״.

תתברך צורנו זיי געלויבט, אונזער פעלז,
מלכנו וגאלנו אונזער קעניג און אונזער ערלעזער,
בורא קדושים. בעשעפער פון היילינע (ענגעל).
ישתבח שמך געריהמט זאל זיין דיין נאמען
לעד אויף עוויג,
מלכנו. אונזער קעניג.
יוצר משרתים. בעשעפער פון (ענגעל)-דינער
ואשר משרתיו און וואס זיינע דינער
כלם עומדים שטעהען אלע
ברום עולם. אין דער הויך פון דער וועלט
ומשמיעים און מאכען הערען
ביראה מיט עהרען-פורכט
יחד בקול צוזאמען מיט איין שטימע
דברי די ווערטער

אלהים חיים פון דעם לעבעדיגען גאט
ומלך עולם: און דעם קעניג פון דער וועלט.
כלם אהובים. זיי אלע זיינען [1]בעליבט,
כלם ברורים. זיי אלע זיינען [2]ריין,
כלם גבורים. זיי אלע זיינען מעכטיג,
וכלם עשים און זיי אלע טהוען
באימה וביראה מיט שרעקען און מיט פורכט
רצון קונם: דעם ווילען פון זייער [3]בעזעצער.
וכלם פותחים און זיי אלע עפענען
את פיהם זייער מויל
בקדשה מיט היילינקייט
ובטהרה. און מיט ריינהייט,
בשירה ובזמרה. מיט ליד און מיט געזאנג,
ומברכים און זיי לויבען
ומשבחים. און זיי ריהמען
ומפארים און זיי פערהערליכען
ומעריצים. און זיי [4]שטארקען
ומקדישים און זיי היילינען
וממליכים און זיי [5]ערקלערען אלס קעניג

את שם האל דעם נאמען פון דעם גאט,
המלך הגדול דעם גרויסען קעניג,
הגבור והנורא דעם מעכטיגען און דעם פורכטבארען
קדוש הוא: היילינ איז ער.
וכלם מקבלים און זיי אלע נעהמען אן
עליהם אויף זיך
על דעם יאך
מלכות שמים פון דער הימעל-הערשאפט
זה מזה. איינער פון דעם אנדערען,
ונותנים רשות און זיי גיבען ערלויבניס

1) ליבעפאל, ליבענסווירדיג. 2) אויסערוועהלטע. 3) הערן; בעשעפער. 4) פערהערליכען. 5) מאכען רעגירען.

זֶה לָזֶה .	אֵיינֶער צוּם אַנְדֶערֶען,
לְהַקְדִּישׁ לְיוֹצְרָם	צוּ הֵיילִיגֶען זֵייעֶר בֶּעשֶׁעפֶּער
בְּנַחַת רוּחַ .	מִיט [6]גֶעמִיטְהְלִיכֶע פֶערְגְנִיגֶען.
בְּשָׂפָה בְרוּרָה	מִיט אַ רֵיינֶע שְׁפְּרַאכֶע
[1]וּבִנְעִימָה .	[7]אוּן מִיט אַנְגֶענֶעהְמְלִיכְקֵייט,
קְדֻשָּׁה	(גָאטֶעס) הֵיילִיגְקֵייט,
כֻּלָּם כְּאֶחָד	אַלֶע ווִי אֵיינֶער,
עוֹנִים	[8]רוּפֶען זֵיי אוֹיס,
וְאוֹמְרִים	אוּן זֵיי זָאגֶען
בְּיִרְאָה :	מִיט עֶהְרֶען-פוּרְכְט :

[2]קָדוֹשׁ	הֵיילִיג,
קָדוֹשׁ	הֵיילִיג,
קָדוֹשׁ	הֵיילִיג
יְיָ צְבָאוֹת .	אִיז דֶער עֶווִיגֶער פוּן דִי הֶעעֶר-שַׁאַרֶען,
מְלֹא כָל הָאָרֶץ	פוּל אִיז דִי גַאנְצֶע עֶרְד
כְּבוֹדוֹ :	(מִיט) זַיין עֶהְרֶע.

וְהָאוֹפַנִּים	אוּן דִי [9]אוֹפַנִּים
וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ	אוּן דִי הֵיילִיגֶע [9]חַיּוֹת
בְּרַעַשׁ גָּדוֹל	מִיט גְרוֹיס שְׁטוּרְם
מִתְנַשְּׂאִים	עֶרְהֵייבֶען זֵיי זִיךְ
לְעֻמַּת שְׂרָפִים .	גֶעגֶענְאִיבֶּער (דִי) [9]שְׂרָפִים;
לְעֻמָּתָם	גֶעגֶענְאִיבֶּער זֵיי
מְשַׁבְּחִים	רִיהְמֶען זֵיי
וְאוֹמְרִים :	אוּן זָאגֶען:
[3]בָּרוּךְ	גֶעלוֹיבְּט אִיז
כְּבוֹד יְיָ	דִי הֶערְלִיכְקֵייט פוּן דֶם עֶווִיגֶען
מִמְּקוֹמוֹ :	פוּן זַיין אָרְט.

לָאֵל בָּרוּךְ	צוּם גֶעלוֹיבְּטֶען גָאט
נְעִימוֹת יִתֵּנוּ .	גִיבֶּען [10]זֵיי אַנְגֶענֶעהְמֶע מֶלָדִיעֶן,
לְמֶלֶךְ	צוּם קֶענִיג
אֵל	(אוּן) גָאט,
חַי	(ווֶעלְכֶער) לֶעבְּט
וְקַיָּם	אוּן עֶקְסִיסְטִירְט (אִימֶער),
זְמִרוֹת יֹאמֵרוּ	זָאגֶען זֵיי לוֹיבּ-גֶעזֶענְגֶע,
וְתִשְׁבָּחוֹת	אוּן רוּהְם-לִידֶער
יַשְׁמִיעוּ .	מַאכֶען זֵיי הֶערֶען;
כִּי הוּא לְבַדּוֹ	דֶען עֶר אַלֵיין
פּוֹעֵל גְּבוּרוֹת .	ווִירְקְט [11]מֶעכְטִיגֶעס.
עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת .	טְהוּט [12]נַייעֶס;
בַּעַל מִלְחָמוֹת .	(עֶר אִיז) דֶער הֶערְר פוּן קְרִיג,
זוֹרֵעַ צְדָקוֹת .	(ווֶעלְכֶר) זֶעעט גֶערֶעכְטִיגְקֵייט,
מַצְמִיחַ יְשׁוּעוֹת.	מַאכְט שְׁפְּרָאצֶען הִילְפֶע,
בּוֹרֵא רְפוּאוֹת.	בֶּעשַׁאפְט הֵייל-מִיטְלֶען,
נוֹרָא תְהִלּוֹת .	(עֶר אִיז) פוּרְכְטְבַּר אִין לוֹיבֶּען[13]
אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת	(עֶר אִז) דֶר הֶערְר פוּן וואוּנְדֶער,
הַמְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ	ווֶעלְכֶר בֶּנֵייעֶט מִיט זַיין גוּטֶס
בְּכָל יוֹם תָּמִיד	יֶעדֶען טָאג בֶּעשְׁטֶענְדִיג
מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית.	דִי ווֶערְק פוּן דֶער שֶׁעפְּפוּנְג;
כָּאָמוּר	ווִי עֶר אִז גֶזָאגְט (אִין פָּסוּק):
[4]לְעֹשֵׂה	(דַנְקְט) צוּ דֶעם ווֶעלְכֶער מַכְט[14]
אוֹרִים גְּדֹלִים .	גְרוֹיסֶע לִיכְטֶער,
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	דֶען אוֹיף עֶווִיג אִז זַיין גְנַאדֶע.
[5]אוֹר חָדָשׁ	אַ נַייעֶ לִיכְט

1) האבודרהם גורס ובנעימה הדושה בחוים הדל״ת. וזה נכון כמו שהוכיח ר׳ יצחק סטנאב בספרו ויעתר יצחק ס׳ קמ״ת. 2) ישעיה ו׳ ג׳. קדושה זו נקראת קדושה דישיבה, לפי שמתיר לאומרה מיושב. 3) יחזקאל ג׳ י״ב. 4) תהלים קל״ו ז׳. 5) ר׳ סעדיה גאון הזהיר שלא יומר אור חדש, ור׳ שרירא גאון צוה לאומרה. עיין שבלי הלקט ס׳ ה׳ והגהות מיימוניות ס׳ תפלה ס׳ ד׳ וברוקח ס׳ שי״ט ובטור או״ח ס׳ נ״ט. ובסדורי הספרדים ישנן נוסחאות אחרות.

6) גייסטעס רוהיגקייט. 7) נאך די גרסא: ובנעימה קדושה. דארף איבערזעצט ווערען: אין מיט היילינע אנגענעהמליכקייט. 8) אנטווארטען זיי. 9) דאס זיינען נע־מען פון ענגלען. 10) ד. ה. די ענגלען. 11) מעכטיגע טהאטען. 12) נייע זאכען. 13) ד. ה עס איז שרעקליך זיין לויב צו זאגען פאלשטענדיג. 14) די ראיה פון דיזען פסוק אויף המחדש בטובו בכל יום תמיד איז, ווייל עס שטעהט לעושה אין בינוני ד. ה. יעצט און אימער 15) גרייבען.

עַל צִיּוֹן תָּאִיר.	מַאךְ לַייכְטֶען אִיבֶּער צִיּוֹן,
וְנִזְכֶּה כֻלָּנוּ	אוּן מִר זָאלֶען אַלֶע [2]ווערְטְה זַיין
מְהֵרָה	שְׁנֶעל
לְאוֹרוֹ׃	צוּ זַיין לִיכְט.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶוִויגֶער,
יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת׃	דֶער בֶּעשֶׁעפֶער פוּן דִי לִיכְטֶער

אַהֲבָה רַבָּה	(מִיט) גְרוֹיסֶע לִיבֶּע
אֲהַבְתָּנוּ	הָאסְט'וּ אוּנְז גֶעלִיבְּט,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ.	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
חֶמְלָה גְדוֹלָה וִיתֵרָה	(מִיט) גְרוֹיסֶע אוּן [3]פָארְצִינ־לִיכֶע עֶרְבַּארְמוּנְג
חָמַלְתָּ עָלֵינוּ׃	הָסְט'וּ זִיךְ עֶרְבַּארְמְט אִיבֶּר אוּנְז.
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ.	אוּנְזֶר פָאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִג,
בַּעֲבוּר אֲבוֹתֵינוּ	וֶוענֶען אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
שֶׁבָּטְחוּ בְךָ	וֶועלְכֶע הָבֶּן זִיךְ פֶּרְזִיכֶרְט אוֹיף דִר.
וַתְּלַמְּדֵם	אוּן דוּ הָאסְט זֵיי גֶעלֶערֶענְט
חֻקֵּי חַיִּים.	גֶעזֶעצֶע פוּן לֶעבֶּען,
[1] כֵּן תְּחָנֵּנוּ	אַזוֹי זָאלְסְט'וּ (אוֹיךְ) אֻנְז בֶּגְנָדִען
וּתְלַמְּדֵנוּ׃	אוּן דוּ זָאלְסְט אוּנְז בֶּעלֶעהְרֶען.
אָבִינוּ	אוּנְזֶער פָאטֶער,
הָאָב הָרַחֲמָן.	דֶער בַּארִמְהֶערְצִיגֶער פָאטֶר,
הַמְרַחֵם.	אָ בַּארְמְהֶערְצִיגֶער!
רַחֵם עָלֵינוּ.	עֶרְבַּארְם זִיךְ אִיבֶּער אוּנְז,
וְתֵן בְּלִבֵּנוּ	אוּן גִיבּ אַרַיין אִין אוּנְזֶער הַארְץ
לְהָבִין	צוּ פֶערְשְׁטֶעהֶן
וּלְהַשְׂכִּיל.	אוּן זִיךְ צוּ [4]קְלִינֶען,
לִשְׁמֹעַ	צוּ [5]הֶערֶען,
לִלְמֹד וּלְלַמֵּד.	צוּ לֶערְנֶען אוּן צוּ [6]לֶעהְרֶען,
לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת,	צוּ הִיטֶען אוּן צוּ טְהָאן,
וּלְקַיֵּם	אוּן צוּ עֶרְפִילֶען
אֶת כָּל דִּבְרֵי	אַלֶע וֶוערְטֶער
תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ	פוּן דִי לֶעהְרֶע פוּן דַיין תּוֹרָה
בְּאַהֲבָה׃	מִיט לִיבֶּע.
וְהָאֵר עֵינֵינוּ	אוּן עֶרְלַייכְט אוּנְזֶערֶע אוֹיגֶען
בְּתוֹרָתֶךָ.	אִין דַיין תּוֹרָה,
וְדַבֵּק לִבֵּנוּ	אוּן [7]שְׁלִיס אָן אוּנְזֶער הַארְץ
בְּמִצְוֹתֶיךָ.	אָן דַיינֶע גֶעבָּאטֶע.
וְיַחֵד לְבָבֵנוּ	אוּן פֶערְאֵיינִיג אוּנְזֶער הַארְץ
לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה	צוּ לִיבֶּען אוּן צוּ פִירְכְטֶען
אֶת שְׁמֶךָ.	דַיין נָאמֶען,
וְלֹא נֵבוֹשׁ	דַס מִר זָאלֶען נִט פֶּרְשֶׁעהְמְט וֶוערֶן
לְעוֹלָם וָעֶד׃	אוֹיף אִימֶער אוּן עֶוִויג.[8]
כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא	וַוייל אוֹיף דַיין הֵיילִיגֶען, גְרוֹיסֶען אוּן פוּרְכְטְבַּארֶען נָמֶען
בָּטָחְנוּ.	הָאבֶּען מִיר זִיךְ פֶערְזִיכֶערְט,
נָגִילָה	(דַארוּם) זָאלֶען מִר פְרֶעהְלִיךְ זַיין
וְנִשְׂמְחָה	אוּן מִיר זָאלֶען זִיךְ פְרֶעהֶען
בִּישׁוּעָתֶךָ׃	דוּרְךְ דַיין הִילְף.
וַהֲבִיאֵנוּ לְשָׁלוֹם	אוּן בְּרֵיינְג אוּנְז אִין פְרִידֶען
מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת	פוּן דִי פִיער [9]עֶנְדֶען
הָאָרֶץ.	פוּן דֶער עֶרְד,
וְתוֹלִיכֵנוּ	אוּן פִיהְר אוּנְז
קוֹמְמִיּוּת	[10]מִיט אֵיין אוֹיפְגֶעהֵייבֶּענֶם קָאפּ
לְאַרְצֵנוּ.	צוּ אוּנְזֶער לַאנְד,
כִּי אֵל	דֶען אַ גָאט
פּוֹעֵל יְשׁוּעוֹת	(וֶועלְכֶער) ווירְקְט הִילְף
אָתָּה.	בִּיסְט'וּ,

1) מלת כן קשה, ובסדור כתיבת יד חסרה מלת כן וגם מלת ותלמדנו. וכנראה היתה כן גם גרסת בעל עטרת זקנים באו"ח סמן ס' והאבודרהם גרס כן תחננו אבינו ופה הפסיק והתחיל האב הרחמן. ובשם החכם ר' יעקב רייפמאן שמעתי שצריך להיות חן תחננו ויפי ההערה הזאת המליצה עולה יפה, וראוים הדברים למי שאמרם.

2) גרייכען. 3) בעזאנדערע. 4) קלוג צו זיין; בעטראכטען; בעגליקען. 5) בעמערקען, בעגרייפען. 6) אונטערריכטען. 7) בעהעפטען; בעפעסטיג. 8) ד. ה. דאס מיר זאלען נימאלס פערשעהמט ווערען. 9) עקען; ווינקלען. 10) שטאלץ; איופרעכט.

וּבָנוּ בָחַרְתָּ	און אונז האסט'ו ערוועהלט
מִכָּל עַם וְלָשׁוֹן,	פון יעדען פאלק און שפראכע,
וְקֵרַבְתָּנוּ	און דו האסט אונז ערנעהנטערט
לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל	צו דיין גרויסען נאמען
סֶלָה בֶּאֱמֶת,	[1]אויף אימער אין ווארהייט,
לְהוֹדוֹת לְךָ	אום דיר צו דאנקען
וּלְיַחֶדְךָ	און אנצוערקענען דיין אינהייט
בְּאַהֲבָה:	מיט ליבע.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט'ו עוויגער,
הַבּוֹחֵר	וועלכער וועהלט אויס
בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל	זיין פאלק ישראל
בְּאַהֲבָה:	מיט ליבע.

קריאת שמע.

עוד בימים מקדם עת ישב ישראל על אדמתו באו הכהנים ללשכת הגזית לקרוא את שמע, ואז אמר להם הממונה ברכו ברכה אחת, והם ברכו, קראו עשרת הדברות, שמע. והיה אם שמוע, ויאמר, וברכו את (עם) העם ג' ברכות. אמת ויציב ועבודה וברכת כהנים וכו' משנה תמיד ל"ב ע"ב וברכות י"א ע"ב. ואמרו במשנה ברכות י"ג ע"א „מפני מה קדמה פרשת שמע לוהיה אם שמוע? כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים תחלה ואח"כ מקבל עליו עול מצות, והיה אם שמוע לויאמר, שוהיה אם שמוע נוהג בין ביום ובין בלילה, ויאמר אינו נוהג אלא ביום בלבד". ועוד אמרו בברכות י"ב ע"ב: „פרשת ציצית מפני מה קבעוה? א"ר יהודה בר חביבא מפני שיש בה חמשה דברים, מצות ציצית, יציאת מצרים, עול מצות וכו'. ובירושלמי ברכות פ"א איתא: מפני מה קורין פרשיות הללו בכל יום? מפני שעשרת הדברות כלולין בהן" וחשיב ואזיל את כלן עיי"ש. והטעם שלא נקרא עתה עשרת הדברות בק"ש איתא בירושלמי ברכות פ"א: „בדין הוה שיהא קורין עשרת הדברות בכל יום. ומפני מה אין קורין אותם? מפני טעות המינים שלא יהי אומרין, אלו לבדן נתנו למשה מסיני".

אל מלך נאמן הוא נוטריקון של **אמן** כדאיתא בשבת קי"ט ע"ב. והרש"ל כתב שלא לאומרה. שו"ת ס' ס"ד.

שמע ישראל. כתב אבודרהם: „ונהגו לאומרה בקול רם וכו' דרך עדות כאלו כל אחד אומר לחברו: שמע שאני מאמין כי ה' אלהינו הוא ה' אחד. ולכן תמצא עי"ן של שמע גדולה ודל"ת של אחד גדולה שהוא סמן עד רמז לעדות" ועוד כתב: „שמע נוטריקון שאו מרום עיניכם. מתי? שחרית. מנחה. ערבית. למי? שדי מלך עליון. ואם תעשה כן, תקבל עליך עול מלכות שמים".

ברוך שם כבוד וכו' הוא עש"ה ברוך שם כבודו לעולם בהוספת המלים מלכות ועד, וכבר בימי בית שני כשהתודה הכהן הגדול ביוה"כ ואמר: אנא בשם וכו' ענו אחריו כל ישראל: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד (יומא ל"ה ע"ב. ר"ט ע"א) וכן בכל הברכות שבמקדש לא היו עונין אמן כי אם ברוך שם כמל"ו (תענית ט"ז ע"ב). והטעם שאנו אומרים אותו וגם הטעם שאומרים אותו ביום הכפורים בקול רם ובכל ימות השנה בלחש הוא, מפני שאמרה יעקב בברכו את בניו לפני מותו ולא אמרה משה, עיין בפסחים נ"ו ע"א וב"ר פ' צ"ח ותנחומא פ' ויחי וספרי פ' ואתחנן ובתרגום ירושלמי בראשית מ"ט ב'. אולם בדברים רבה דף רצ"א ע"א איתא שמשה אמרה, ושם ע"ב איתא שמשה שמעה מפי המלאכים והוריד אותה לישראל ושם יש טעם אחר לאמירתה בקול רם ביוהכ"פ ובלחש בכל ימות השנה.

אל מלך נאמן זאגט מען נור ווען מען דאווענט אליין.

אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן:	גאט, געטרייער קעניג!

דברים ו' ד'

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל.	הער ישראל,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	[2]דער עוויגער איז אונזער גאט,
יְיָ אֶחָד:	דער עוויגער איז איינער.
בָּרוּךְ	געלויבט איז
שֵׁם	דער נאמען
כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ	פון זיין הערליכען [3]קעניגרייך
לְעוֹלָם וָעֶד:	אויף אימער און עוויג.

דברים ו' ה—ט

ה וְאָהַבְתָּ	5. און דו זאלסט ליבען
אֵת יְיָ אֱלֹהֶיךָ,	דעם עוויגען, דיין גאט,
בְּכָל לְבָבְךָ	מיט דיין גאנצען הארצען
וּבְכָל נַפְשְׁךָ	און מיט דיין גאנצע זעעלע
וּבְכָל מְאֹדֶךָ:	און מיט דיין גאנצען פערמעגען.
ו וְהָיוּ	6. און עס זאלען זיין
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	דיזע ווערטער,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ	וועלכע איך בעפעהל דיך
הַיּוֹם	היינטע,
עַל לְבָבֶךָ:	אויף דיין הארצען.
ז וְשִׁנַּנְתָּם	7. און דו זאלסט זיי [4]איינשארפען
לְבָנֶיךָ	(צו) דיינע קינדער,
וְדִבַּרְתָּ בָּם,	און דו זאלסט רעדען וועגען זיי,

1) סלה. 2) אדער: דער עוויגער, אונזער גאט, איז איין גאט. 3) הערשאפט. 4) אייגאיבען, גוט איינלערנען,

בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ	ווען דו זיצסט אין דיין הויז,
וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ	און ווען דו גייסט אים וועג.
וּבְשָׁכְבְּךָ	און ווען דו לייגסט זיך (שלאפען),
וּבְקוּמֶךָ׃	און ווען דו שטעהסט אויף.
ח וּקְשַׁרְתָּם	8. און דו זאלסט זיי אנבינדען
לְאוֹת	אלס צייכען
עַל יָדֶךָ.	אויף דיין האנד,[1]
וְהָיוּ	און זיי זאלען זיין
לְטֹטָפֹת	צו [2]שטערן בענדער
בֵּין עֵינֶיךָ׃	צווישען דיינע אויגען.
ט וּכְתַבְתָּם	9. און דו זאלסט זיי אנשרייבען
עַל מְזֻזוֹת	אויף די [3]פאסטען
בֵּיתֶךָ	פון דיין הויז
וּבִשְׁעָרֶיךָ׃	און אין דיינע טויערען.

דברים י״א י״ג—כ״א

יג וְהָיָה	13. און עס וועט זיין,
אִם שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ	אויב איהר וועט הערען
אֶל מִצְוֹתַי	צו מיינע געבאטע,
אֲשֶׁר	וועלכע
אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם.	איך בעפויל אייך היינטע,
לְאַהֲבָה	צו ליבען
אֶת יְיָ אֱלֹהֵיכֶם	דעם עווינען, אייער גאט,
וּלְעָבְדוֹ	און איהם צו דינען
בְּכָל לְבַבְכֶם	מיט אייער גאנצען הארצען
וּבְכָל נַפְשְׁכֶם׃	און מיט אייער גאנצע זעעלע.
יד וְנָתַתִּי	14. דאן וועל איך געבען
מְטַר אַרְצְכֶם	דעם רעגען פון אייער לאנד
בְּעִתּוֹ	אין זיין צייט,
יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ.	פריה רעגען און שפעט־רעגען;[4]
וְאָסַפְתָּ	און דו וועסט איינזאמלען
דְגָנֶךָ	דיינע [5]געטריידע
וְתִירֹשְׁךָ	און דיין מאסט
וְיִצְהָרֶךָ׃	און דיין אייל.
טו וְנָתַתִּי עֵשֶׂב	15. און איך וועל געבען [6]גראז
בְּשָׂדְךָ	אין דיין פעלד
לִבְהֶמְתֶּךָ.	פיר דיינע פיה;
וְאָכַלְתָּ	און דו וועסט עסען
וְשָׂבָעְתָּ׃	און דו וועסט זאט זיין.
טז הִשָּׁמְרוּ לָכֶם	16. היט אייך!
פֶּן יִפְתֶּה	[7]פילייכט וועט זיין [8]נארריש
לְבַבְכֶם.	[7]אייער הארץ,
וְסַרְתֶּם	און איהר וועט אבקעהרען,
וַעֲבַדְתֶּם	און איהר וועט דינען
אֱלֹהִים אֲחֵרִים	אנדערע געטער,
וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם	און איהר וועט זיך בוקען
לָהֶם׃	צו זיי.
יז וְחָרָה	17. דאן וועט ברענען
אַף יְיָ	דעם עווינענס צארן
בָּכֶם	איבער אייך,
וְעָצַר	און ער וועט [9]פערשליסען
אֶת הַשָּׁמַיִם	דעם הימעל,
וְלֹא יִהְיֶה מָטָר	און עס וועט קיין רעגען זיין,
וְהָאֲדָמָה	און די ערד
לֹא תִתֵּן	וועט ניט געבען
אֶת יְבוּלָהּ.	איהר [10]פרוכט;
וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה	און איהר וועט פערלירן ווערן שנעל
מֵעַל	פון
הָאָרֶץ הַטֹּבָה	דעם גוטען לאנד,
אֲשֶׁר יְיָ	וואס דער עווינער

1) דאס איז תפלין של יד. 2) דאס איז תפלין של ראש. 3) אויסאקען פון טהיר. 4) דער פריה־רעגען פאנגט אן אין פאלעסטינא נאך דעם זעען, אם ענדע אקטאבער, און דער שפעט־רעגען אם ענדע מערץ. 5) קארן. 6) קרייט. 7) דאס אייער הארץ זאל ניט נאריש ווערען. 8) פערפיהרט. 9) אויסהאלטען. 10) ערטראג, געוויקס.

נֹתֵן לָכֶם׃	נִיט אַייךְ.
יח וְשַׂמְתֶּם	18. דַארוּם זָאלְט אִיהְר לֵייגֶען
אֶת דְּבָרַי אֵלֶּה	דִיזֶע מַיינֶע ווערטֶער
עַל לְבַבְכֶם	[1]אוֹיף אַייעֶר הַארְצֶען
וְעַל נַפְשְׁכֶם,	אוּן [1]אוֹיף אַייעֶר זֶעעלֶע;
וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם	אוּן אִיהְר זָאלְט זֵיי אָנְבִּינְדֶען
לְאוֹת	אַלְס צֵייכֶען
עַל יֶדְכֶם	אוֹיף אַייעֶר הַאנְד,[2]
וְהָיוּ	אוּן זֵיי זָאלֶען זַיין
לְטוֹטָפֹת	אַלְס שְׁטֶערְן־בֶּענְדֶער[3]
בֵּין עֵינֵיכֶם׃	צְווִישֶׁען אַייעֶרע אוֹיגֶען.
יט וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם	19. אוּן אִיהְר זָאלְט זֵיי לֶעהְרֶען
אֶת בְּנֵיכֶם	אַייעֶרע קִינְדֶער,
לְדַבֵּר בָּם,	צוּ רֵיידֶען ווֶעגֶען זֵיי,
בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ	ווֶען דוּ זִיצְט אִין דַיין הוֹיז,
וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ	אוּן ווֶען דוּ גֵעהְסְט אִים ווֶעג,
וּבְשָׁכְבְּךָ	אוּן ווֶען דוּ לֵייגְסְט זִיךְ שְׁלָאפֶען,
וּבְקוּמֶךָ׃	אוּן ווֶען דוּ שְׁטֶעהְסְט אוֹיף.
כ וּכְתַבְתָּם	20. אוּן דוּ זָאלְסְט זֵיי אָנְשְׁרַייבֶּען
עַל מְזוּזוֹת	אוֹיף דִי פָּפָאסְטֶען
בֵּיתֶךָ	פוּן דַיין הוֹיז
וּבִשְׁעָרֶיךָ׃	אוּן אִין דַיינֶע טוֹיעֶרֶען.

כא לְמַעַן יִרְבּוּ	21. אוּם עֶס זָאלֶען זִיךְ מֶעהְרֶען
יְמֵיכֶם	אַייעֶרע טֶעג
וִימֵי בְנֵיכֶם	אוּן דִי טֶעג פוּן אַייעֶרע קִינְדֶער
עַל הָאֲדָמָה	אוֹיף דֶעם לַאנְד,
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְיָ	ווָאס דֶער עֶווִיגֶער הָאט גֶשְׁווָארֶען
לַאֲבֹתֵיכֶם	צוּ אַייעֶרע עֶלְטֶערְן
לָתֵת לָהֶם,	זֵיי צוּ גֶעבֶּען,
כִּימֵי הַשָּׁמַיִם	ווִי דִי טֶעג פוּן דֶעם הִימֶעל
עַל הָאָרֶץ׃	אִיבֶּער דֶער עֶרְד.[4]

במדבר ט"ו ל"ז—מ"א.

לז וַיֹּאמֶר יְיָ	37. אוּן דֶר עֶווִיגֶר הָאט גֶזָגְט
אֶל מֹשֶׁה	צוּ מֹשֶׁה,
לֵּאמֹר׃	זָאגֶענְדִיג:
לח דַּבֵּר	38. רֵייד
אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צוּ דִי קִינְדֶער יִשְׂרָאֵל,
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם	אוּן דוּ זָאלְסְט זָאגֶען צוּ זֵיי,
וְעָשׂוּ לָהֶם	דַאס זֵיי זָאלֶען מַאכֶען פִיר זִיךְ
צִיצִת	[5]שׁוֹי־פֶּעדֶעם
עַל כַּנְפֵי	אוֹיף דִי עֶקֶען
בִגְדֵיהֶם	פוּן זֵייעֶרע קְלֵיידֶער
לְדֹרֹתָם,	בַּיי זֵייעֶרע גֶעשְׁלֶעכְטֶער;
וְנָתְנוּ	אוּן זֵיי זָאלֶען [6]גֶעבֶּען
עַל צִיצִת הַכָּנָף	צוּ דִי [5]שׁוֹי־פֶּעדֶעם פוּן דֶעם עֶק
פְּתִיל תְּכֵלֶת׃	אַ שְׁנוּר פוּן בְּלוֹיעֶ ווָאל.
לט וְהָיָה לָכֶם	39. אוּן עֶס זָאל זַיין בַּיי אַייךְ
לְצִיצִת	אַלְס [5]שׁוֹי־פֶּעדֶעם,
וּרְאִיתֶם אֹתוֹ	דַאס אִיהְר זָאלְט עֶס זֶעהֶן,
וּזְכַרְתֶּם	אוּן אִיהְר זָאלְט גֶעדֵיינְקֶען
אֶת כָּל מִצְוֹת יְיָ	אַלֶע גֶעבָּאטֶע פוּן דֶעם עֶווִיגֶען,
וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם,	אוּן אִיהְר זָאלְט זֵיי טְהָאן,
וְלֹא תָתוּרוּ	אוּן אִיהְר זָאלְט נִיט [7]נָאכְגֵיין
אַחֲרֵי לְבַבְכֶם	נָאךְ אַייעֶר הַארְצֶען
וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם	אוּן נָאךְ אַייעֶרע אוֹיגֶען,
אֲשֶׁר אַתֶּם זֹנִים	ווָאס אִיהְר קֶעהְרְט אָב
אַחֲרֵיהֶם׃	נָאךְ זֵיי.
מ לְמַעַן תִּזְכְּרוּ	40. אוּם אִיהְר זָאלְט גֶדֵיינְקֶען,
וַעֲשִׂיתֶם	אוּן אִיהְר זָאלְט טְהָאן

1) צו. 2) ד. ה. תפלין של יד. 3) ד. ה. תפלין של ראש. 4) ד. ה. ווי לאנג די וועלט וועט עקסיסטירען. 5) פעדעם צו קוקען אויף זיי. 6) מאכען, זעצען, אנבריינגען. 7) נאכזוכען, נאכפארשען נאך די תאות הלב.

אֶת כָּל מִצְוֹתָי .	אַלֶע מַיינֶע גֶעבָּאטֶע,
וִהְיִיתֶם קְדשִׁים	און אִיהְר זָאלְט זַיין הֵיילִיג
לֵאלֹהֵיכֶם :	צוּ אַייעֶר גָאט.
מא אֲנִי יְיָ	41. אִיךְ בִּין דֶער עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵיכֶם	אַייעֶר גָאט,
אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי }	וָואס אִיךְ הָאבּ אַייךְ אַרוֹיס־
אֶתְכֶם }	גֶעפִיהְרְט
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פוּן דֶעם לַאנְד מִצְרַיִם,
לִהְיוֹת לָכֶם	צוּ זַיין צוּ אַייךְ
לֵאלֹהִים .	פִיר אַ גָאט;
אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:	אִיךְ בִּין דֶר עֶווִיגֶר, אַייעֶר גָט.

אמת ויציב היא הברכה שלאחר ק״ש הנזכרת בברכות י״ב ע״א וי״ג ע״א ובמשנה תמיד ל״ב ע״ב ואמרו בירושלמי ברכות סוף פ״א ובשמות רבה פ׳ כ״ב צריך להזכיר באמת ויצ״ב יציאת מצרים, ומלכות, וקריעת ים סוף ומכת בכורות וצור ישראל וגואלו, וכזאת נמצא גם בתוספתא דברכות פ׳ ב׳, וכל התאריה מן אמת ויציב עד וטוב ויפה מוסבים על התבות הדבר הזה, כדאיתא בתוספות ברכות י״ב ע״א בד״ה אמת.

אֱמֶת	וַואהְר
וְיַצִּיב .	און פֶעסְט־גֶעשְׁטֶעלְט,
וְנָכוֹן וְקַיָּם .	און רִיכְטִיג און [1]דוֹיעֶרְהַאפְט,
וְיָשָׁר וְנֶאֱמָן .	און גֶערֶעכְט און [2]בֶּעגְלוֹיבְּט,
וְאָהוּב וְחָבִיב .	און בֶּעלִיבְּט און [3]גֶעשֶׁעצְט,
וְנֶחְמָד וְנָעִים .	און לִיבְּלִיךְ און אַנְגֶענֶעהְם,
וְנוֹרָא וְאַדִּיר .	און פוּרְכְבַּאר און מֶעכְטִיג,
וּמְתֻקָּן וּמְקֻבָּל .	און גוּט גֶאָרְדְנֶט און אָנְגֶענֶמֶן,
וְטוֹב וְיָפֶה	און גוּט און שֵׁעהְן
הַדָּבָר הַזֶּה	אִיז דִיזֶע [4]זַאךְ
עָלֵינוּ	בַּיי אוּנְז
לְעוֹלָם וָעֶד :	פִיר אִימֶער און עֶווִיג.
אֱמֶת .	עֶס אִיז וַואהְר,
אֱלֹהֵי עוֹלָם	דֶער גָאט פוּן דֶער וֶועלְט
מַלְכֵּנוּ .	אִיז אוּנְזֶער קֶענִיג;
צוּר יַעֲקֹב	דֶער פֶעלְז פוּן יַעֲקֹב
מָגֵן יִשְׁעֵנוּ .	אִיז דֶער שִׁילְד פוּן אוּנְזֶער הִילְף;
לְדֹר וָדֹר	פִיר גֶעשְׁלֶעכְט און גֶעשְׁלֶעכְט
הוּא קַיָּם	[5]עֶקְסִיסְטִירְט עֶר
וּשְׁמוֹ קַיָּם .	און זַיין נָאמֶען [5]עֶקְסִיסְטִירְט,
וְכִסְאוֹ נָכוֹן .	און זַיין טְהְרָאן אִיז פֶעסְט־גֶשְׁטֶעלְט.
וּמַלְכוּתוֹ	און זַיין קֶענִיגְרַייךְ
וֶאֱמוּנָתוֹ	און זַיין טְרַייהַייט
לָעַד קַיָּמֶת :	[5]עֶקְסִיסְטִירְט עֶווִיג.
וּדְבָרָיו	און זַיינֶע ווערְטֶער
חָיִים וְקַיָּמִים .	לֶעבֶּן און עֶקְסִיסְטִירֶען (עֶווִיג),
נֶאֱמָנִים	[2]זַיינֶען בֶּעגְלוֹיבְּט
וְנֶחֱמָדִים	און לִיבְּלִיךְ
לָעַד	פִיר עֶווִיג
וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים.	און פִיר אַלֶע עֶווִיגְקַייטֶען.
עַל אֲבוֹתֵינוּ	פִיר אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן
וְעָלֵינוּ .	און פִיר אוּנְז,
עַל בָּנֵינוּ	פִיר אוּנְזֶערֶע קִינְדֶער
וְעַל דּוֹרוֹתֵינוּ .	און פִיר אוּנְזֶערֶע גֶעשְׁלֶעכְטֶער,
וְעַל כָּל דּוֹרוֹת	און פִיר אַלֶע גֶעשְׁלֶעכְטֶער
זֶרַע יִשְׂרָאֵל	פוּן דֶעם זַאמֶען פוּן יִשְׂרָאֵל,
עֲבָדֶיךָ :	דַיינֶע קְנֶעכְט.
עַל הָרִאשׁוֹנִים	פִיר דִי עֶרְשְׁטֶע
וְעַל הָאַחֲרוֹנִים	און פִיר דִי לֶעצְטֶע (גֶשְׁלֶכְטֶר)
דָּבָר טוֹב	(אִיז דַאס) וָוארְט גוּט
וְקַיָּם	און [1]דוֹיעֶרְהַאפְט
לְעוֹלָם וָעֶד .	פִיר אִימֶער און עֶווִיג.

1) שטאנדהאפט; בעשטענדיג. 2) טרייו; גלויבענס־ווירדיג; אויפריכטיג. 3) אנגעזעהן, טהייער. 4) ד. ה. דאס, וואס איז אויסגערעכענט אין קריאת שמע. 5) דויערט. 6) צופערלעסיגקייט, טרייהייט.

אֱמֶת	(עס איז) וואָרהייט
וֶאֱמוּנָה	און [2]אויפריכטיגקייט,
חֹק	אַ געזעץ,
וְלֹא יַעֲבוֹר׃	[3]וועלכער וועט ניט אויפהערן;
אֱמֶת	עס איז וואהר,
שָׁאַתָּה הוּא	דאס דו ביסט
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	דער עוויגער, אונזער גאט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.	און דער גאט פון אונזערע עלטערן;
מַלְכֵּנוּ	אונזער קעניג,
מֶלֶךְ אֲבוֹתֵינוּ.	דער קעניג פון אונזערע עלטערן;
גֹּאֲלֵנוּ	אונזער ערלייזער,
גֹּאֵל אֲבוֹתֵינוּ.	דער ערלעזער פון אונזערע עלטערן;
יוֹצְרֵנוּ	אונזער בעשעפער,
צוּר יְשׁוּעָתֵנוּ.	דער פעלז פון אונזער הילף;
פּוֹדֵנוּ	אונזער בעפרייער
וּמַצִּילֵנוּ	און אונזער רעטער,
מֵעוֹלָם שְׁמֶךָ.	פון עוויג אן איז דיין נאמען;
אֵין אֱלֹהִים	עס איז קיין גאט דא
זוּלָתֶךָ׃	אויסער דיר.

עֶזְרַת אֲבוֹתֵינוּ	די הילף פון אונזערע עלטערן
אַתָּה הוּא	ביסט דו
מֵעוֹלָם.	פון עוויג אן;
מָגֵן וּמוֹשִׁיעַ	אַ שילד און אַ רעטער
לִבְנֵיהֶם	פיר זייערע קינדער
אַחֲרֵיהֶם	נאך זיי
בְּכָל דּוֹר וָדוֹר׃	אין יעדען געשלעכט און געשלעכט.
בְּרוּם עוֹלָם	אין דער הויך פון דער וועלט
מוֹשָׁבֶךָ.	איז דיין זיטץ,
וּמִשְׁפָּטֶיךָ	און דיינע רעכטע
וְצִדְקָתְךָ	און דיין גערעכטיגקייט
עַד אַפְסֵי אָרֶץ׃	זיינען ביז די ענדען פון דער ערד.
אַשְׁרֵי אִישׁ	גליקליך איז דער מאן,
שֶׁיִּשְׁמַע	וועלכער הערט
לְמִצְוֹתֶיךָ.	צו דיינע געבאטע,
וְתוֹרָתְךָ וּדְבָרְךָ	און דיין תורה און דיין ווארט
יָשִׂים עַל לִבּוֹ׃	לייגט ער [4]אויף זיין הארצען.
אֱמֶת	וואהרליך!
אַתָּה הוּא אָדוֹן	דו ביסט דער הערר
לְעַמֶּךָ.	פון דיין פאלק,
וּמֶלֶךְ גִּבּוֹר	און אַ מעכטיגער קעניג
לָרִיב רִיבָם׃	צו שטרייטען זייער קריג.
אֱמֶת	וואהרליך!
אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן	דו ביסט דער ערשטער
וְאַתָּה הוּא	און דו ביסט
אַחֲרוֹן.	דער לעטצטער,
וּמִבַּלְעָדֶיךָ	און אויסער דיר
אֵין לָנוּ מֶלֶךְ	האבען מיר קיין קעניג,
גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ׃	קיין ערלייזער און קיין העלפער.
מִמִּצְרַיִם גְּאַלְתָּנוּ	פון מצרים האסט׳ו אונז ערלעזט,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עוויגער, אונזער גאט,
וּמִבֵּית עֲבָדִים	און פון דעם קנעכט-הויז
פְּדִיתָנוּ.	האסט׳ו אונז בעפרייט;
כָּל בְּכוֹרֵיהֶם	אלע זייערע ערסט-געבארענע
הָרַגְתָּ.	האסט׳ו דערשלאגען,
[1] וּבְכוֹרְךָ	און דיין ערסט-געבארענעם[5]
גָּאָלְתָּ.	האסט׳ו ערלייזט;
וְיַם סוּף	און דעם שילף-מעער
בָּקַעְתָּ	האסט׳ו געשפאלטען,
וְזֵדִים	און (די) מוטהוויליגע

1) עש"ה בני בכורי ישראל, שמות ד׳ כ״ב. 2) צופערלעסיגקייט, טרייהייט. 3) וועלכען מען דארף ניט איבער-טרעטען. 4) צו. 5) ד. ה. ישראל.

טִבַּעְתָּ	האסט'ו פערזונקען,
¹ וִידִידִים	און די ליבלינגען
הֶעֱבַרְתָּ.	האסט ו אריבער געפיהרט;
² וַיְכַסּוּ מַיִם	און (דם) וואסער האט בעדעקט
צָרֵיהֶם	זייערע פיינדע,
אֶחָד מֵהֶם	איינער פון זיי
לֹא נוֹתָר:	איז ניט איבריג-געבליבען.
עַל זֹאת	דאפיר
שִׁבְּחוּ אֲהוּבִים	האבען געלויבט (די) געליבטע⁵
וְרוֹמְמוּ אֵל.	און זיי האבען ערהייבען גאט,
וְנָתְנוּ יְדִידִים	און (די) ליבלינגען האבען געגעבן
זְמִרוֹת	לויב געזאנגע,
שִׁירוֹת	לידער
וְתִשְׁבָּחוֹת,	און רוהם-לידער,
בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת	זעגנונגען און דאנק-לידער
לְמֶלֶךְ	צום קעניג
אֵל	(און) גאט,
חַי	(וועלכער) לעבט
וְקַיָּם:	און עקסיסטירט (אימער).
רָם וְנִשָּׂא	(ער איז) הויך און ערהאבען,
גָּדוֹל וְנוֹרָא,	גרויס און פורכטבאר;
מַשְׁפִּיל גֵּאִים	(ער) ערנידריגט שטאלצע,
וּמַגְבִּיהַּ שְׁפָלִים,	און ערהויבט נידריגע;
מוֹצִיא אֲסִירִים	(ער) בעפרייט ארויס געפאנגענע,
וּפוֹדֶה עֲנָוִים,	און בעפרייט קליינמוטהיגע,⁶
וְעוֹזֵר דַּלִּים	און העלפט ארמע,
וְעוֹנֶה לְעַמּוֹ	און אנטווארט [צו] זיין פאלק
בְּעֵת שַׁוְּעָם	אין דער צייט פון זייער שרייען
אֵלָיו:	צו איהם.
תְּהִלּוֹת	לויב ווערטער

לְאֵל עֶלְיוֹן	צום העכסטען גאט,
בָּרוּךְ הוּא	געלויבט איז ער
וּמְבֹרָךְ.	און לויבענס-ווירדיג;
מֹשֶׁה	משה
וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל	און די קינדער ישראל
לְךָ עָנוּ שִׁירָה	האבען צו דיר געזונגען א געזאנג
בְּשִׂמְחָה רַבָּה	מיט גרויס פרייד,
וְאָמְרוּ כֻלָּם:	און זיי האבען אלע געזאגט;

---

³ מִי כָמֹכָה	ווער איז ווי דו
בָּאֵלִם	אונטער די געטער,
יְיָ,	עוויגער!
מִי כָּמֹכָה	ווער איז ווי דו
נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ,	⁷פערהערליכט אין היילינקייט,
נוֹרָא תְהִלֹּת	פורכטבאר (אין) לויבען,
עֹשֵׂה פֶלֶא:	איין וואונדער-טהוער.

שִׁירָה חֲדָשָׁה	(מיט) א נייעם ליד
שִׁבְּחוּ גְאוּלִים	האבען געלויבט (די) ערלייזטע⁵
לְשִׁמְךָ	צו דיין נאמען
עַל שְׂפַת הַיָּם,	ביים ⁸ברעג פון דעם מעער;
יַחַד כֻּלָּם	זיי אלע צוזאמען
הוֹדוּ	האבען געדאנקט.
וְהִמְלִיכוּ	און (דיך) אנערקענט אלס קעניג
וְאָמְרוּ:	און זיי האבען געזאגט:
⁴ יְיָ יִמְלֹךְ	דער עוויגער וועט רעגירען
לְעֹלָם וָעֶד:	פיר אימער און עוויג!

צוּר יִשְׂרָאֵל.	פעלז פון ישראל!
קוּמָה	שטעה אויף

1) עש"ה תהלים ס' ז'. ירמיה י"ב ז'. 2) תהלים ק"ו י"א. 3) שמות ט"ו י"א. 4) שמות ט"ו י"ח. 5) ד. ה. די ישראל. 6) וועלכע זיינען אין איין אונאנגעזעהענע לאגע. 7) געריהמט. 8) אופער.

בְּעֶזְרַת יִשְׂרָאֵל.	אִין דִי הִילְף פוּן יִשְׂרָאֵל,
וּפְדֵה	אוּן בֶּעפְרַייא
כִנְאֻמֶךָ	וִוי דַיין [3]פֶערְשְׁפְּרֶעכֶען
יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל:	יְהוּדָה אוּן יִשְׂרָאֵל.
[1] גֹּאֲלֵנוּ	אוּנְזֶער עֶרְלֵייזֶער,
יְיָ צְבָאוֹת	עֶוִויגֶער פוּן דִי הֶעֶר-שַׁאארֶען
שְׁמוֹ.	אִיז זַיין נָאמֶען.
קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:	דֶער הֵיילִיגֶער פוּן יִשְׂרָאֵל.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ עֶוִויגֶער,
[2] גָּאַל יִשְׂרָאֵל:	וֶועלְכֶער הָאט עֶרְלֶזְט יִשְׂרָאֵל.

„שמונה עשרה“.

איתא בגמרא (מגלה י"ז ע"ב): „שמעון הפקולי הסדיר שמונה עשרה ברכות לפני רבן גמליאל על הסדר ביבנה. אמר ר' יוחנן ואמרי לה במתניתא תנא: מאה ועשרים זקנים ובהם כמה נביאים תקנו שמונה עשרה ברכות על הסדר“ ומקשה בגמרא: „וכי מאחר דמאה ועשרים זקנים ומהם כמה נביאים תקנו תפלה על הסדר, שמעון הפקולי, מאי הסדיר? ומתרץ: שכחום וחזר ויסדום“. ובתניא כתוב בשם אגדה כי י"ח ברכות של תפלה מעולם היו מתוקנות זו אחר זו (כלומר בעתים ובזמנים שונים כמו שמפרש והולך) וכיון שבאו אנשי כנסת הגדולה כללום ותקנום כסדרם. כיצד? כשנצל אברהם אבינו מאור כשדים פתחו מלאכי השרת ואמרו ברוך א"י מגן אברהם וכ"ו, ומפרש התניא כל ברכה וברכה מתי נתקנה, ועל איזה מהם נמצא גם בפרקי דר"א פ' כ"ז, ל"א, ל"ה, מ', מ"ג.

מכל האמור וממה שאמרו בב"ר פ' ס"ח ותנחומא פ' חיי שרה ופ' מקץ ובברכות כ"ו ע"ב שאברהם תקן תפלת שחרית, יצחק תקן תפלת מנחה, יעקב תקן תפלת מעריב. נראה כי מקדם קדמתה כבר התפללו בני ישראל אל ה' ג' פעמים בכל יום, אולם כל איש ואיש התפלל לפי רוחו, מעמדו וצרכיו, וכן היתה עד שעמדו אנשי כנסת הגדולה, שהם „מאה ועשרים זקנים ובהם כמה נביאים ותקנו שמונה עשרה ברכות על הסדר“ (מגלה י"ז ע"ב). אולם, כנראה, לא התפשט עוד בכל העם המנהג להתפלל אך ורק בנוסחא הסדורה מאנשי כה"ג ואולי בימי ממשלת החשמונאים, שלא היתה עוד ממשלה העומדת תחת חסות מושלים זרים, חדלו מהתפלל מכל וכל איזה ברכות המדברות ע"ד הסרת עול הגלות. כמו ראה בענינו. השיבה שופטינו ועוד. ובמשך הזמן נשתכחו כלם. עד שעמד שמעון הפקולי והסדיר שמונה עשרה ברכות לפני רבן גמליאל על הסדר ביבנה“ (מגלה י"ז ע"ב). ואף כי שמואל הקטן הוסיף אז ברכת ולמלשינים (ברכות כ"ט ע"א) ומספר הברכות עתה תשע עשרה. בכל זאת לא שנו את השם שמונה עשרה שקראוה אנשי כה"ג.

ומה שתקנו י"ח ברכות דוקא ישנם טעמים שונים בשני התלמודים ובמדרשים. עיין מגלה י"ז ע"ב; ברכות כ"ח ע"ב, ל"ב ע"ב; ירושלמי ברכות פ"ד ה"ג; ב"ר פ' ס"ט; ויקרא רבה פ"א.

חלוקת ה„שמונה עשרה“.

תפלת שמונה עשרה, הנקראת בתלמוד בשם תפלה סתם ובסדורי הספרדים ובזוהר פ' בראשית בשם עמידה, תחלק לשלשה חלקים: שלש ראשונות (ברכות שבח), שלש אחרונות (ברכות הודאה) ושלש עשרה ברכות אמצעיות, ועליהן נוספו עוד תפלות ובקשות כמו „עננו“ ותפלה על הפרנסה. ואמרו בירושלמי (ברכות פ' ב'): „ג' ראשונות וג' ברכות אחרונות שבחו של מקום, והאמצעיות צרכן של בריות“ וכן נמצא בבבלי ברכות ל"ד ע"א: „אמר ר' יהודה לעולם אל ישאל אדם צרכיו לא בשלש ראשונות ולא בשלש אחרונות, אלא באמצעיות, דאמר ר' חנינא ראשונות דומה לעבד שמסדר שבח לפני רבו, אמצעיות דומה לעבד שמבקש פרס מרבו, אחרונות דומה לעבד שקבל פרס מרבו ונפטר והולך לו“. ולכן אנו אומרים ג' ראשונות וג' אחרונות גם בשבת ויו"ט, יען כי השבח וההודאה לשמו ראוי ונכון הוא בכל יום. אבל שלש עשרה האמצעיות לא נאמר בשבת ויו"ט מפני שאין אדם שואל צרכיו בשבת ויו"ט פן יתעצב בה. ואסור לאדם שיהיה עצב בה“ (כל בו). ותחתן תקנו לומר בשבת ויו"ט ברכות אחרות המדברות מעינינא דיומא והנקראות בתלמוד בשם „קדושת היום“ (ביצה י"ז ע"א). ומאשר בשבת ויו"ט מספר הברכות אך שבע (מלבד במוסף לר"ה שהן תשע), לכן נקראות בתלמוד בשם „ברכות שבע“.

ברכות „שמונה עשרה“ והוספותיהן.

אדוני שפתי וכ"ו (תהלים נ"א י"ז) מובא בתלמוד (ברכות ד' ע"ב ודף ט' ע"ב) לומר קדם התפלה, ולא הוי הפסק בין גאולה לתפלה דכיון דתקנוה רבנן למימר כתפלה אריכתא דמי, אבל כי שם ה' אקרא הוי הפסק, ולכן אין לאמרה בשחרית וערבית, אבל במוסף ומנחה אם ירצה לומר פסוקים אלו יאמר (טור).

ברכה א. ברוך אתה ה' אלהינו וכו' הברכה הזאת נקראת בתלמוד בשם „אבות“ (ר"ה ל"ב ע"א) והיא הברכה האחת המתחלת בברוך, אולם שאר הברכות אינן מתחילות בברוך מפני שהן סמוכות לחברתן, וכמו שגם ברכות אהבה רבה ואהבת עולם אינן פותחות בברוך מפני שהן סמוכות לחברתן. אלהי אברהם, אלהי יצחק וכו' הוא ע"ש הכתוב שמות ג' ט"ו כדאיתא במכילתא פ' בא פ' ט"ז. האל הגדול הגבור והנורא אמרינהו משה באורייתא ואתו אנשי כנה"ג (נחמיה ט' ל') ותקנינהו בתפלה“ (ברכות ל"ג ב'. יומא ס"ט ב').

זכרנו לחיים, מי כמוך, וכתוב, בספר חיים לא נזכרו בתלמוד (עיין מס' סופרים פ' י"ט ה"ח) והגאונים תקנו לומר אותן בכל עשרת ימי התשובה (הרא"ש בראש פ"א דברכות והטור א"ח ס' תקפ"א); וכתב הרמב"ם בהלכות תפלה פ' ב' ובסדר תפלות בנוסח ברכות אמצעיות, שההוספות האלה תלויות במנהג המקומות.

ברכה ב. אתה גבור וכ"ו מתחילין ברכה זו בל' גבורה שבל אלה שמזכירים בה הם בגבורתו (ב"ר פ' י"ג), ובתלמוד נקראת בשם „גבורות“ (ר"ה ל"ב ע"א).

1) ישעיה מ"ז ד'. 2) פסחים קי"ז ע"ב. 3) שפרוך.

משיב הרוח וכ'ו ראש תענית וברכות ל'ג ע'א וב'מ פ'ה ע'ב, ואומרים אותה ממוסף של שמיני עצרת עד מוסף של יום א" דפסח ועד בכלל.

ברכה ג'. אתה קדוש וכ'ו נקראת בתלמוד (ר'ה ל'ב ע'א) בשם „קדושת השם". וכן היא נוסחת הרמב'ם, אולם בספרי פ' וזאת הברכה מזכיר הברכה הזאת בנוסח קדוש אתה ונורא שמך; והספרדים מוסיפים אחרי יהללוך סלה את המלים כי אל מלך גדול וקדוש אתה והנוסחא הזאת לקוחה מנוסח ר' עמרם גאון.

נקדש וכ'ו. בנוסח הקדושה (ברכות כ'א ע'ב) יש שנויי נוסחאות בין האשכנזים והספרדים. הקדושה הזאת נקראת לפעמים „קדושה דעמידה" לפי שעלינו לאמרה מעומד. קדוש קדוש וכו' וברוך כבוד וכו' נזכרו בתוספתא דברכות פ'א והם עקרי הקדושה.

לדור ודור וכו' אומר הש'ץ אחר הקדושה במקום אתה קדוש ומביאו הרמב'ם. אולם לפי מנהג הספרדים אין אומר הש'ץ לדור ודור כי אם אתה קדוש.

ברכה ד'. אתה חונן וכו' נקראת בתלמוד ברכת „בינה" (מגלה י'ז ע'ב) וגם ברכת „חכמה" (ברכות ל'ג ע'א) כי גם מלת חכמה היתה בנוסחתם, וכך היתה גם נוסחת ר' סעדיה גאון והרמב'ם: „דעה וחכמה ובינה והשכל". והיא התפלה הראשונה בצרכם של ישראל, אחרי אשר סדרו שבחו של הקב'ה בג' ראשונות. ופתחו בבקשת דעה, בינה והשכל, מפני שהם ראשית צרכי האדם באשר הוא אדם. ובמגלה י'ז ע'ב דריש טעמי סדר כל הברכות.

אתה חוננתנו וכו' נקראת בתלמוד (ברכות ל'ג ע'א, פסחים ק'ד ע'א) „הבדלה", ואמרו שם בברכות: „הבדלה בחונן הדעת מאי טעמה? א'ר יוסף מתוך שהיא חכמה קבעוה בברכת חול".

ברכה ה'. השיבנו וכו' נקראת ברכת „תשובה" (מגלה י'ז ע'ב).

ברכה ו'. סלח לנו וכו' נקראת ברכת „סליחה" (שם).

ברכה ז'. ראה בענינו וכו' נקראת ברכת „גאולה" (שם); ואף כי היו אז על אדמתם בכל זאת התפללו: ראה בענינו וכו' וגאלנו מהרה, תקע בשופר גדול לחרותנו ושא נס לקבץ גלויותינו, השיבה שופטינו כבראשונה, לפי שהיו תחת ממשלת מושלים זרים אשר העיקו תחתיהם ורצצום משפט וגם לא היה קבוץ גליות שלם, כי רבים מהם נשארו בגויים אשר הגלו שמה בימי שלמנאסר ובימי נבוכדנצר ובנו (מלכים ב' י'ז ו', י'ח א').

עננו וכו' נקראת „תפלת תענית" (תענית י'א ע'ב, י'ג ע'ב). באי' העונה בעת צרה הוא בתענית ראש פ"ב. ובאו'ח ס' תקס'ו חותם: העונה לעמו ישראל בעת צרה.

ברכה ח'. רפאנו וכו' נקראת „ברכת החולים" (ע'ז ח') ובמגלה י'ז ע'ב אמרו: מה ראו לומר „רפואה" בשמינית? אמר ר' אחא מתוך שנתנה מלה בשמיני שצריכה רפואה, לפיכך קבעוה בשמינית".

ברכה ט'. ברך עלינו וכו' נקראת „ברכת השנים". ותחת ותן ברכה אומרים האשכנזים ותן טל ומטר לברכה, בחוץ לארץ מתפלת ערבית של היום שלאחר תקופת תשרי, ובארץ ישראל מתפלת ערבית של ז' מרחשון עד מוסף א' דפסח (עיין ברכות כ'ט ול'ג ע'א).

אולם לספרדים נוסחא אחת לקיץ ונוסחא אחרת לימות החורף.

ברכה י'. תקע וכו' נקראת „קבוץ גליות". (מגלה י'ז ע'ב) וקבוץ גליות הוא על ידי תקיעת שופר (ישעיה כ'ז י'ג).

ברכה י'א. השיבה שופטינו וכו' נקראת בתלמוד „ברכת הדין" (מגלה י'ז ע'ב). ואמרו (שם) „כיון שנתקבצו גליות נעשה דין ברשעים, שנאמר: ואשיבה ידי עליך ואצרוף כבור סיגיך, וכתיב: ואשיבה שופטיך כבראשונה (ישעיה א' כ'ו). וע'ש הפסוק הזה נתיסדה תחלת הברכה הזאת.

ברכה י'ב ולמלשינים וכו' הברכה הזאת נקראת „ברכת הצדוקים" (ברכות כ'ח, ע'א) ומספר הברכות עתה י'ט תחת י'ח שהיה בימי אנשי כנה'ג; ושמואל הקטן תקנה, כדאיתא שם בברכות ובמגלה י'ז: שמעון הפקולי הסדיר שמונה עשרה ברכות לפני ר' גמליאל ביבנה. אמר להן ר' גמליאל לחכמים: כלום יש אדם שיודע לתקן „ברכת הצדוקים"? עמד שמואל הקטן ותקנה. לשנה אחרת שכחה, והשקיף בה שתים ושלש שעות וכו' עכ'ל. והנה מפני ששכחה שמואל לסוף שנה נראה, כי גם הוא בעצמו לא התפלל את התפלה הזאת כי לא היתה לפי רוחו, יען כי אהבתו לכל אדם, אף לשונאיו, היתה גדולה מאד, והפסוק במשלי כ'ד מ'ז: בנפול אויבך אל תשמח ובכשלו אל יגל לבך, היה שגור תמיד בפי שמואל הקטן (אבות פ'ד), אולם לכבודו של ר' גמליאל הנשיא ומיראתו אותו חבר ברכת ולמלשינים. אולם על חפצו של ר' גמליאל לחבר תפלה כזאת אין להתפלא מאומה, יען כי הצדוקים הרעו והשחיתו לישראל מאד לא רק באמונתם הנשחתה ובמעשיהם המקולקלים, כי אם גם הלשינו את הפרושים אצל הרומים והביאו רעה רבה על אחיהם הדבקים באמונתם ובמסורת אבותיהם, עד כי ר' גמליאל, אשר בתור עומד בראש העם, רשעתם נגעה אל לבבו מאד, אמר לקללם קללה נמרצת ולהתפלל שיאבדו. והנה אף כי כל הדברים האמורים „בברכת הצדוקים" המה אך ורק נגד רשעי עמנו וצוררינו מבית, בכל זאת היתה הברכה הזאת לצוררינו מחוץ, כאייזענמענגער וחבריו, לכלי חפץ לעורר על ידה שנאת עולם לעם עולם. (ראה ספר נצחון סמן שמ'ט ושבט יהודה ס' מ') ולכן שנוה חכמי ישראל במקומות ובארצות שונות עד שאי אפשר לדעת הנוסחא הראשונה והעקרית, ותחת ולמלשינים יש בסדורים שונים ולמלשינות, ותחת וכל עושי הרשעה יש בסדורנו וכל הרשעה, והחליפו החוטאים בחטאים, כמו שאמרה ברוריה אשת ר' מאיר (ברכות י' ע'א) מי כתיב יתמו חוטאים, חטאים כתיב, וכן אנו מתפללים גם בתפלות ר'ה ויו'כ; ועולתה תקפץ פיה, וכל הרשעה כלה כעשן תכלה, כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ. ובשני סדורים כתיבת יד ובמחזור דפוס סאלוניקי הנוסחא: למשומדים אל תהי תקוה וכל המינים כרגע יאבדו, וכל אויבי עמך מהרה יכרתו, ומלכות זדון מהרה תעקר ותשבר ותמגר, ותכניע כל אויבינו במהרה בימינו. ברוך אתה ה' שובר אויבים ומכניע זדים". וכנראה הנוסחא הזאת היא הנוסחא העקרית והקדמונית, כי כן מביא אותה בעל ס' נצחון ובעל צדה לדרך בפרק ל'ו מאמר א' כלל א'. והנוסחא הזאת היתה גם לפני הטור באו'ח ס' קי'ח והאריז'ל בספר הכונות והרוקח, רק שהם השמיטו את התבות כל אויבינו וכן הדפיס גם

יעב"ץ בסדורו, ורק תחת המלים וכל אויבי עמך בא שם וכל אויביך. ובמה שנוגע למלת ולמשומדים נעיר רק כי פרושה והוראתה: ישראל היודע ומכיר את בוראו ומתכוין למרוד בכל מצותיו או באחת ממנה, והעדים לזה נמצא בדברי חז"ל: משומד לחלל שבתות (ערובין ס"ט, חולין ה'); משומד לאכול נבלות לתאבון (סנהדרין כ"ז); משומד לאכול דם (הוריות י"א); וכן נמצא במכילתא פ' בא פ' ט"ו ובסנהדרין ס' ובגטין מ"ה ישראל משומד. אולם בכל המקומות האלה החליפו המדפיסים האחרונים תבת משומד בתבת מומר מחמת הצענזור, אולם בכל הספרים הישנים נמצא מלת משומד.

ברכה י"ג. על הצדיקים וכ"ו. טעם סמיכת ברכה זו לברכת המינים איתא במגלה י"ז ב' שכיון שכלו המינים מתרוממת קרן צדיקים, דכתיב וכל קרני רשעים אגדע תרוממנה קרנות צדיק (תהלים ע"ה י"א). עיין בסדור הגיון לב מאת אליעזר לאנדסהוט שפרש התבות: צדיקים, חסידים, זקני עמך, סופרים וגרים ע"פ שיטתו שהשמונה עשרה ברכות, רבן ככלן, נתחברו בימי החשמונאים.

ברכה י"ד. ולירושלים עירך וכ"ו. תקנו לאמר ברכה זו אחר על הצדיקים לפי שעיקר התרוממות קרן הצדיקים הוא בירושלים, שנאמר: (תהלים קכ"ב ו') שאלו שלום ירושלים ישליו אוהביך (מגלה י"ז ע"ב). ובירושלמי ברכות פ' ד' ור"ה פ' ד' הברכה הזאת מחוברת היא אל הברכה שלאחריה וחתימתה היא אלהי דוד ובונה ירושלים. עיין למטה בברכת את צמח. ואף שהיו בארצם והמקדש היה על מכונו בכל זאת תקנו אנשי כנסת הגדולה את התפלה הזאת לפי שלא חשבו את הגאולה הזאת לגאולה שלמה ותשועת עולמים כמו שצירו אותן הנביאים.

נחם וכ"ו. איתא בירושלמי ברכות פ"ד (ומובא ברי"ף והגהת הראש סוף מס' תענית) ר' אחא אמר יחיד בט' באב צריך להזכיר מעין המאורע ומאי ניהו נחם ה' אלהינו עלינו ועל וכ"ו. ובסדור של ר' עמרם גאון ובסדור של הרמב"ם ישנן נוסחאות אחרות המשונות מנוסחתנו.

ברכה ט"ו. את צמח וכ"ו. טעם סמיכת הברכה הזאת אל בונה ירושלים אמרו במגלה י"ח: שכיון שנבנה ירושלים בא דוד, שנאמר: אחר ישובו בני ישראל ובקשו את ה' אלהיהם ואת דוד מלכם (הושע ג' ה'). לפי הירושלמי והתוספתא דברכות סוף פ' ד' שתי הברכות ולירושלים ואת צמח ברכה אחת הנה וחתימתה היא בא"י אלהי דוד ובונה ירושלים. וזה הוא מפני שדקדקו שתהיינה י"ח ברכות דוקא ולכן אחרי אשר חוברה ברכת ולמלשינים חברו את שתי הברכות הנ"ל לאחת לבל תעלינה על מספר י"ח. ובשטה זו אחז גם הפיטן ר' אליעזר הקליר שלא חרז חרוז על את צמח בקרובות שלו לפורים ול"ט באב ולעשרה בטבת, וכן בפיוטו אהללך בקול המחובר על ברכות שמונה עשרה לא נמצא מצמיח קרן ישועה.

ברכה ט"ז. שמע קולנו וכ"ו. הברכה הזאת נקראת במגלה י"ח בשם תפלה ודרשו (שם) טעם סמיכתה לברכת את צמח דוד, שכיון שבא דוד בא תפלה, שנאמר והביאותים אל הר קדשי ושמחתים בבית תפלתי (ישעיה נ"ו ז').

עננו. אנא ה' חטאתי (ודוי) ותפלה על הפרנסה מוסיפין לפני כי אתה שומע תפלה, על פי חז"ל בע"ז דף ח' שאמרו: שואל אדם צרכיו בשומע תפלה.

ברכה י"ז. רצה וכ"ו נקראת בשם „עבודה" (ברכות כ"ט ב'; שבת כ"ד; סוטה ל"ח ב' ומגלה י"ח) וטעם סמיכתה לתפלה (שמע קולנו) אמרו במגלה דף י"ח: וכיון שבאת תפלה באה עבודה שנאמר: עולותיהם וזבחיהם לרצון על מזבחי (ישעיה נ"ו ז'). ברכת רצה היא אחת מן השלש ברכות שהכהנים ברכו ביחד עם העם בכל יום בבקר אחרי הקרבת עולת הבקר (תמיד ל"ב ע"ב; ברכות י"א ע"ב) והכהן גדול קראה ביום הכפורים לאחר קריאתו בתורה (יומא ס"ח ע"ב): אולם אז, בזמן שבית המקדש היה קים, לא היתה בנוסחתם והשב את העבודה לדביר ביתך ולא ותחזינה עינינו והנוסחא הישנה היתה כמו שמביא רש"י בברכות י"א ע"ב: רצה ה' אלהינו עבודת עמך ישראל, ותפלתם תקבל ברצון. ברוך המקבל עבודת עמו ישראל ברצון. או ברוך אתה ה' שאותך לבדך ביראה נעבוד. (ילקוט שמואל רמז פ'), או כמו שמביא רש"י ביומא דף ס"ח ע"ב שהנוסחא הישנה היתה: רצה בעמך ישראל, ותרצה העבודה בדביר ביתך וכ"ו בא"י שאותך לבדך ביראה נעבוד.

או"א יעלה ויבא נזכרת בתוספתא ברכות פ' ד' ובגמרא שבת כ"ד ובברכות כ"ט ב' אף כי לא בשמה, ובשמה יעלה ויבא נזכרת בפעם הראשונה במס' סופרים פ' י"ט ה"ז וגם ה' י"א.

ותחזינה וכ"ו נוסח החתימה הזאת שהיא חתימת תפלת רצה נזכרת בכוזרי מאמר ב' ס' כ"ד ומאמר ג' ס' י"ט ומאמר ה' ס' כ"ג.

ברכה י"ח. מודים אנחנו לך וכ"ו נקראת ברכת הודאה (מגלה י"ח; ברכות כ"ט ול"ד; שבת כ"ד; סוטה ס"ח; ספרי פ' וזאת הברכה) וטעם סמיכתה לעבודה (רצה) אמרו במגלה י"ח: וכיון שבאת עבודה באה הודאה, שנאמר: זובח תודה יכבדנני (תהלים נ' כ"ג). ומודים דרבנן שאומרים כשאומר הש"ץ מודים נקרא כן בעבור שמורכב מכמה מודים שאמרו רבנן, וחתימתה ברוך אל ההודאות לקוחה היא מירושלמי ברכות פ"א ה"ז.

על הנסים לחנוכה ופורים נזכר, לא בשמו, בשבת כ"א ע"ב ותוספתא ברכות פ"ג ובמס' סופרים פ' כ' מביאו בשמו אך בנוסחא משונה מנוסחתנו.

אלהינו ואלהי אבותינו ברכנו וכ"ו. נקראת ברכת כהנים ואנו אומרים אותה תחת שהכהנים בזמן שביהמ"ק היה קים היו עולים לדוכן בכל יום (כל בו). אולם ברכת כהנים איננה בכלל ברכות י"ח (רמב"ם פט"ו מהלכות תפלה).

ברכה י"ט. שים שלום וכ"ו. ואמרו במגלה י"ח: מה ראו לומר שים שלום אחר ברכת כהנים? דכתיב: ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם (במדבר ו' כ"ז) וברכה דהקב"ה שלום, שנאמר: ה' יברך את עמו בשלום (תהלים כ"ט י"א). והנה החתימה הקדמונית היתה בא"י עושה השלום, כמו שאנו חותמים עתה בעשרת ימי התשובה, כמו שנראה ממדרש ויקרא רבה פ"ט ומס' דרך ארץ זוטא סוף פרק השלום ומדרש ויכולו וילקוט שמואל רמז פ' וכן היתה גם נוסחת הכוזרי מאמר ג' ס' י"ט; אולם אח"ז תקנו לומר, מאיזה טעם, את הנוסחא הזאת רק בעש"ת ובכל ימות השנה חותמין המברך את עמו ישראל בשלום.

שלום רב וכ"ו. אומרים בתפלת ערבית ומנחה שאינן ראויות לנשיאת כפים (סוטה ל"ט ע"ב.)

אלהי נצור וכו׳ עד יעשה למען שמך היא תפלת מר בריה דרבינא כי הוה מסיים צלותה (ברכות י״ז ע״א). ומן יעשה למען שמך עד יהיו לרצון היא הוספה מאוחרת ע״פ אגדה שהביא אבן ירחי בס׳ ס״ב. ע״ד יהיו לרצון אמרו בברכות ט׳ ע״ב הואיל ולא אמרו דוד אלא לאחר י״ח פרשיות (אשרי האיש ולמה רגשו חשבו לפרשה אחת) לפיכך תקינו רבנן לאחר י״ח ברכות.

דינים פון שמונה עשׂרה.

שמונה עשרה זאגט מען שטעהענדיג, די פיס גלייך צוזאמענגעשטעלט, און מען מוז זיך בעמיהען צו פערשטעהן די בעדייטונג פון יעדעס ווארט.

פון גאל ישראל ביז נאך שמונה עשרה טהאר מען ניט ריידען (מפסיק זיין), זאגאר אמן טהאר מען ניט אנטווארטען. אויסער אמן צו גאל ישראל מוז מען אנטווארטען; ווען מען הערט קדיש, קדושה אדער ברכו מהאר מען ניט אנטווארטען. זאנדערן מען פלייפט שטיל און מען דיינקט פון דאס, וואס דער חזן זאגט.

ווען מען דאווענט מיט א מנין (וועניגסטענס 10 מענשען צוזאמען). דאן ווידערהאלט דער חזן די שמונה עשרה (חזרת הש״ץ) אבער ער זאגט ניט ארוני שפתי, זאנדערן ער פאנגט אן פון ברוך אתה ה׳.

[1] אֲדֹנָי .	עֶויגֶער!
שְׂפָתַי תִּפְתָּח	מַיינֶע לִיפֶּען זָאלְסְטוּ עֶפֶנֶען,
וּפִי יַגִּיד	און מַיין מוֹיל וֶועט [4]דֶערְצֵיהְלֶען
תְּהִלָּתֶךָ :	דַיין לוֹיב.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט דוּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ .	אִין גָאט פֶּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶרְן,
[2] אֱלֹהֵי אַבְרָהָם .	גָאט פון אַבְרָהָם,
אֱלֹהֵי יִצְחָק .	גָאט פון יִצְחָק
וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב .	און גָאט פון יַעֲקֹב,
[3] הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא	דֶער גְרוֹיסֶער, מֶעכְטִיגֶער און פוּרְכְטְבַּארֶער גָאט,
אֵל עֶלְיוֹן .	דֶער הֶעכְסְטֶער גָאט,
גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים .	וֶועלְכֶער [5]טְהוּט גוּטֶע גְנַאדֶען,
וְקוֹנֵה הַכֹּל .	און אִיז דֶער [6]בֶּעזִיטְצֶער פוּן אַלֶעם
וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת .	און (עֶר) גֶעדֵיינְקְט דִי [7]גְנַאדֶען פוּן דִי [8]עֶלְטֶערְן,
וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם	און עֶר בְּרֵיינְגְט אַיין עֶרְלֶזֶער צוּ זֵייעֶרֶע קִינְדֶ'ס קִינְדֶער
לְמַעַן שְׁמוֹ	וֶועגֶען זַיין נָאמֶען
בְּאַהֲבָה :	מִיט לִיבֶּע.

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) זאגט מען היר זכרנו לחיים. וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

מֶלֶךְ	אָ קֶענִיג,
עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ	הֶעלְפֶער און רֶעטֶער
וּמָגֵן :	און [9]שִׁילְד.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
מָגֵן אַבְרָהָם :	שִׁילְד פוּן אַבְרָהָם.

אַתָּה גִּבּוֹר	דוּ בִּיסְט מֶעכְטִיג
לְעוֹלָם	פִיר עֶווִיג,
אֲדֹנָי .	עֶווִיגֶער,
מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה .	דוּ בֶּעלֶעבְּסְט טוֹיטֶע,

זכרנו לחיים זאגט מען פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) בעפאר כרך עוזר.

זָכְרֵנוּ לְחַיִּים	גֶעדֵיינְק אוּנְז צוּם לֶעבֶּען,
מֶלֶךְ	אָ קֶענִיג,
חָפֵץ בַּחַיִּים .	וֶועלְכֶער ווִיל דַאס [10]לֶעבֶּען,
וְכָתְבֵנוּ	און שְׁרַייבּ אוּנְז אַיין
בְּסֵפֶר הַחַיִּים .	אִין דֶעם בּוּךְ פוּן לֶעבֶּען
לְמַעַנְךָ	פוּן דַיינְטְוֶועגֶען,
אֱלֹהִים חַיִּים :	אָ לֶעבֶּעדִיגֶער גָאט!

1) תהלים נ״א י״ז. 2) ע״פ הכתוב שמות ג׳ ט״ו כדאיתא במכילתא פ׳ בא פ׳ ט״ז. 3) אמרה משה באוריתא דברים י׳ י״ז ואתו אנשי כנסת הגדולה ותקינהו בתפלה (ברכות ל״ג ע״ב, יומא ס״ט ע״ב). 4) פערקינדיגען, בעקאנטמאכען. 5) בעלוינט (מיט) גוטע גנאדען. 6) אייגענטהימער. 7) גוטע טהאטען, פרומקייט. 8) אורעלטערן, פאטריארכען. 9) בעשיצער. 10) מען זאל לעבען.

רַב לְהוֹשִׁיעַ: (דו) ביסט גרויס צום רעטען.

משיב הרוח. זאגט מען פון שמיני עצרת צו מוסף ביז דעם ערשטען טאג פסח צו מנחה.

מַשִּׁיב הָרוּחַ (ער) מאכט בלאזען דעם ווינד,

וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם: און ברייננט ארונטער דעם רעגען.

מְכַלְכֵּל חַיִּים (ער) שפייזט לעבענדע

בְּחֶסֶד. מיט גנאדע,

מְחַיֵּה מֵתִים (ער) בעלעבט טויטע

בְּרַחֲמִים רַבִּים. מיט גרויס ערבארמונג,

סוֹמֵךְ נוֹפְלִים (ער) שטיצט געפאלענע

וְרוֹפֵא חוֹלִים און היילט קראנקע

וּמַתִּיר אֲסוּרִים. און [4]מאכט לייז געפאנגענע

וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ און ערפילט זיין [5]טרייהייט

לִישֵׁנֵי עָפָר: צו די וואס שלאפען אין שטויב.

מִי כָמוֹךָ ווער איז ווי דו,

בַּעַל גְּבוּרוֹת הערר פון מעכטיגע טהאטען,

וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ. און ווער איז גלייך צו דיר,

מֶלֶךְ א קעניג,

מֵמִית וּמְחַיֶּה (וועלכער) טויטעט און בעלעבט

וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה: און מאכט שפראָצען הילפע.

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) זאגט מען היר מי כמוך, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

וְנֶאֱמָן אַתָּה און דו ביסט בעגלויבט

לְהַחֲיוֹת מֵתִים: צו בעלעבען טויטע:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ געלויבט ביסט'ו, עוויגער,

מְחַיֵּה הַמֵּתִים: וועלכער בעלעבט די טויטע.

ווען דער חזן ווידערהאָלט שמונה עשרה (חזרת הש"ץ), זאגט מען היר קדושה (נקדש), וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

אַתָּה קָדוֹשׁ דו ביסט הייליג

מי כמוך זאגט מען פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) בעפאר ונאמן אתה.

מִי כָמוֹךָ ווער איז ווי דו,

אַב הָרַחֲמִים פאטער פון בארמהערציגקייט,

זוֹכֵר יְצוּרָיו וועלכער געדענקט זיינע בעשעפעניסען

לַחַיִּים צום לעבען

בְּרַחֲמִים: מיט בארמהערציגקייט.

ווען דער חזן ווידערהאָלט די שמונה עשרה זאגט מען די פאלגענדע קדושה, ווען דער חזן ענדיגט מחיה המתים.

זעה איבערזעטצונג אין שמונה עשרה פיר שבת זייטע...

קהל וחזן נְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בָּעוֹלָם. כְּשֵׁם שֶׁמַּקְדִּישִׁים אוֹתוֹ בִּשְׁמֵי מָרוֹם. כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ. [1]וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר: קהל וחזן [1]קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: חזן לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ: קהל וחזן [2]בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ: חזן וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר: קהל[3] וחזן יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

דער חזן זאגט דאן לדור ודור אנשטאט אתה קדוש.

לְדוֹר וָדוֹר פיר געשלעכט און געשלעכט

נַגִּיד וועלען מיר דערצעהלען

גָּדְלֶךָ דיין גרויסקייט,

וּלְנֵצַח נְצָחִים און פיר אלע עוויגקייטען

קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וועלען מיר פערהייליגען דיין הייליגקייט,

וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ און דיין לויב, א אונזר גאט,

מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ וועט ניט ווייכען פון אונזער מויל

לְעוֹלָם וָעֶד. פיר איביער און עוויג,

כִּי אֵל מֶלֶךְ דען א גאט (און) א קעניג,

גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ א גרויסער און א הייליגער,

1) ישעיה ו' ג'. 2) יחזקאל ג' י"ב. 3) תהלים קמ"ו י'. 4) בעפרייט. 5) פערזיכערונג. 6) אבקעהרען. אבטרעטען, אוועקגעהן.

וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ	און דַיין נָאמֶען אִיז הֵיילִיג
וּקְדוֹשִׁים	און הֵיילִינְגֶע[1]
בְּכָל יוֹם	יֶעדֶען טָאג
יְהַלְלוּךָ סֶלָה:	לוֹיבֶּען דִיךְ אִימֶער.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:	דֶער הֵיילִיגֶער גָאט.

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור זאגט מען המלך הקדוש אנשטאט האל הקדוש.

הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:	דֶער הֵיילִיגֶער קֶענִיג.

אַתָּה חוֹנֵן	דוּ [2]שֵׁיינְקְסְט
לְאָדָם	צוּם מֶענְשֶׁען
דַּעַת	ווִיסֶען,
וּמְלַמֵּד	און לֶערֶענְסְט
לֶאֱנוֹשׁ	צוּם (שְׁטֶערְבְּלִיכֶען) מֶענְשֶׁען
בִּינָה:	פֶערְשְׁטַאנְד.
חָנֵּנוּ מֵאִתְּךָ	[3]שֵׁיינְק אוּנְז פוּן דִיר
דֵּעָה	ווִיסֶענְשַׁאפְט,
בִּינָה וְהַשְׂכֵּל:	פֶערְשְׁטַאנְד און קְלוּגְהַייט.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
חוֹנֵן הַדָּעַת:	ווֶעלְכֶער שֵׁיינְקְט דַאס ווִיסֶען.

הֲשִׁיבֵנוּ	קֶערְ אוּנְז צוּרִיק,
אָבִינוּ	אוּנְזֶער פָאטֶער,
לְתוֹרָתֶךָ	צוּ דַיין תּוֹרָה,
וְקָרְבֵנוּ	און עֶרְגֶעהְנְטֶער אוּנְז,
מַלְכֵּנוּ	אוּנְזֶער קֶענִיג,
לַעֲבוֹדָתֶךָ	צוּ דַיין דִינְסְט,
וְהַחֲזִירֵנוּ	און בְּרֵיינְג אוּנְז צוּרִיק
בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה	מִיט פָאלְקָמֶענֶע [4]בֶּערֵייהוּנְג
לְפָנֶיךָ:	פָאר דִיר.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
הָרוֹצֶה בִּתְשׁוּבָה	ווֶעלְכֶער ווִיל [4]בֶּערֵייהוּנְג.

סְלַח לָנוּ אָבִינוּ	פֶערְגִיב אוּנְז, אוּנְזֶער פָאטֶער,
כִּי חָטָאנוּ.	דֶען מִיר הָאבֶּען גֶעזִינְדִיגְט,
מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ	פֶערְצַייהֶע אוּנְז, אוּנְזֶער קֶענִיג,
כִּי פָשָׁעְנוּ.	[5]דֶען מִיר הָאבֶּען פֶערְבְּרָכֶען,
כִּי מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ	דֶען אַ פֶערְצַייהֶער און אַ פֶערְגֶעבֶּער
אָתָּה:	בִּיסְטוּ.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
חַנּוּן.	גְנֶעדִינֶער,
הַמַּרְבֶּה לִסְלֹחַ:	ווֶעלְכֶער פֶערְגִיבְּט [6]פִילֶעס.

רְאֵה נָא	[7]קוּק דָאךְ
בְעָנְיֵנוּ	אוֹיף אוּנְזֶער עֶלֶענְד,
וְרִיבָה רִיבֵנוּ	און [8]פִיהְר אוּנְזֶער קְרִיג,
וּגְאָלֵנוּ מְהֵרָה	און עֶרְלֵייז אוּנְז שְׁנֶעל
לְמַעַן שְׁמֶךָ.	ווֶעגֶען דַיין נָאמֶען,
כִּי גוֹאֵל חָזָק	דֶען אַ שְׁטַארְקֶער עֶרְלֵייזֶער
אָתָּה:	בִּיסְטוּ.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל:	דֶער עֶרְלֵייזֶער פוּן יִשְׂרָאֵל.

אָתָּה:	בִּיסְטוּ.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:	דֶער הֵיילִיגֶער גָאט.

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור זאגט מען המלך הקדוש אנשטאט האל הקדוש.

הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:	דֶער הֵיילִיגֶער קֶענִיג.

1) ד. ה. די ישראל, אדער מלאכים. 2) בעגנעדיגסט. 3) בעגנעדיג. 4) חרטה איף די זינד. 5) אבוואהל. 6) פיל מאל, אפט. 7) זעה. 8) שטרייט.

ווען דער חזן ווידערהאָלט שמונה עשרה (חזרת הש״ץ) אין א פאַסט־טאג (תענית צבור), זאגט ער היר עננו, וועלכעס געפינט זיך ווייטער בעפאר כי אתה שומע אונטער דעם שטריך, זייטע . . .

[1] רְפָאֵנוּ יְיָ   הֵייל אוּנְז, עֶווִיגֶער,
וְנֵרָפֵא.   דַאס מִיר זָאלֶען גֶעהֵיילְט וֶוערֶען,
הוֹשִׁיעֵנוּ   הֶעלְף אוּנְז,
וְנִוָּשֵׁעָה.   דַס מִיר זָאלֶען גֶעהָאלְפֶען וֶוערֶען,
כִּי תְהִלָּתֵנוּ   דֶען אוּנְזֶער לוֹיב
אָתָּה.   בִּיסְט'וּ,
וְהַעֲלֵה   אוּן [2]בְּרֵיינְג אוֹיף
רְפוּאָה שְׁלֵמָה   אַ פָאלְקָאמֶענֶע הֵיילוּנְג
לְכָל מַכּוֹתֵינוּ.   צוּ אַלֶע אוּנְזֶערֶע וואוּנְדֶען,

דער וואס וויל בעטען פיר די געזונדהייט פון א קראנקען, זאגט היר יהי רצון. וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

כִּי אֵל מֶלֶךְ   דֶען אַ גָאט (אוּן) אַ קֶענִיג,
רוֹפֵא נֶאֱמָן   אַ טְרֵייעֶר [3]אַרְצְט
וְרַחֲמָן   אוּן אַ בַּארְמְהֶערְצִיגֶער
אָתָּה: בִּיסְט'וּ.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ   גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
רוֹפֵא חוֹלֵי   (וועלְכֶער) הֵיילְט דִי קְרַאנְקֶע
עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל: פוּן זַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל.

בָּרֵךְ עָלֵינוּ   בֶּענְשׁ פִיר אוּנְז,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ   עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
אֶת הַשָּׁנָה הַזֹּאת   דִיזֶעס יָאהְר
וְאֶת כָּל מִינֵי   אוּן אַלֶע אַרְטֶען
תְבוּאָתָהּ   פוּן אִיהְר [4]פְרוּכְט
לְטוֹבָה.   צוּם גוּטֶען,
וְתֵן בְּרָכָה   אוּן גִיבּ זֶעגֶען

פון 22טען נאוועמבער נאך דעם אלטען קאלענדאר, אדער פון 4טען דעצעמבער נאך דעם נייעם קאלענדאר, ביז דעם ערשטען טאג פסח[5] זאגט מען ותן טל ומטר לברכה אנשטאט ותן ברכה.

(וְתֵן טַל וּמָטָר   (אוּן גִיבּ טְהוֹי אוּן רֶעגֶען
לִבְרָכָה)   צוּם זֶעגֶען)
עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה   אוֹיף דִי פֶלְדֶער פוּן דֶער עֶרְד,
וְשַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ,   אוּן זֶעטִיג אוּנְז פוּן דַיין גוּטֶס,
וּבָרֵךְ שְׁנָתֵנוּ   אוּן בֶּענְשׁ אוּנְזֶער יָאהְר
כַּשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת: ווִי דִי גוּטֶע יָאהְרֶען.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ   גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
מְבָרֵךְ הַשָּׁנִים: (וועלְכֶער) בֶּענְשְׁט דִי יָאהְרֶען.

תְּקַע   בְּלָאז
בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל   מִיט אַ גְרוֹיסֶען טְרָאמְפֶּעט
לְחֵרוּתֵנוּ.   פִיר אוּנְזֶער פְרֵייהַייט,
וְשָׂא נֵס   אוּן הֵייבּ אוֹיף אַ [6]פָאהְן
לְקַבֵּץ   צוּ פֶערְזַאמְלֶען

ווען מען וויל בעטען פיר די געזונדהייט פון א קראנקען, זאגט מען דעם פאלגענדען יהי רצון בעפאר כי אל מלך רופא נאמן.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ   עֶס זָאל זַיין דַיין ווִילֶען,
יְיָ אֱלֹהַי   עֶווִיגֶער, מַיין גָאט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי   אוּן גָאט פוּן מַיינֶע עֶלְטֶערְן,
שֶׁתַּעֲלֶה   דַאס דוּ זָאלְסְט אוֹיפְבְּרֵיינְגֶען
מְהֵרָה   שְׁנֶעל
רְפוּאָה שְׁלֵמָה.   אַ פָאלְקָאמֶענֶע הֵיילוּנְג
מִן הַשָּׁמַיִם   פוּן הִימֶעל,
רְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ   אַ הֵיילוּנְג פוּן זֶעלֶע
וּרְפוּאַת הַגּוּף   אוּן אַ הֵיילוּנְג פוּן קֶערְפֶּער
לַחוֹלֶה (פב״פ)   צוּם קְרַאנְקֶען (היר קומט דער נאמען פון קראנקען)
בְּתוֹךְ שְׁאָר חוֹלֵי יִשְׂרָאֵל: צְווִישֶׁען דִי אִיבְּרִיגֶע קְרַאנְקֶע פוּן יִשְׂרָאֵל.

---

1) ע׳ פ ירמיה י״ז י״ד. 2) שיק. 3) דאָקטאר, הייליער. 4) ערטראג. 5) פון דער אפענד פון דעם זעכציגסטען טאג נאך תקופת תשרי ביז פסח. 6) צייכען.

גליותינו	אונזערע פערטריבענע,
וקבצנו יחד	און פערזאמעל אונז צוזאמען
מארבע כנפות	פון די פיער ענדען
הארץ:	פון דער ערד.
ברוך אתה יי	געלויבט ביסט'ו, עוויגער,
מקבץ	(וועלכער) פערזאמעלט
נדחי	די פערשטויסענע
עמו ישראל:	פון זיין פאלק ישראל.

השיבה שופטינו	קעהר צוריק אונזערע רכטער,
כבראשונה	ווי צום ערסטען,
ויועצינו	און אונזערע ראטה־געבער,
כבתחלה.	ווי צום אנפאנג,
והסר ממנו	און [1]ערווייטער פון אונז
יגון ואנחה.	טרויער און זיפץ,
ומלוך עלינו	און רעגיר איבער אונז
אתה יי לבדך	דו, עוויגער, דו אליין,
בחסד	מיט גנאדע
וברחמים	און מיט בארמהערציגקייט
וצדקנו	און מאך אונז גערעכט
במשפט:	ביים געריכט.
ברוך אתה יי	געלויבט ביסט'ו, עוויגער,
מלך אוהב	קעניג, (וועלכער) ליבט
צדקה ומשפט:	גערעכטיגקייט און רעכט.

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור זאגט מען המלך המשפט אנשטאט מלך אוהב צדקה ומשפט.
(המלך המשפט:) דער קעניג פון רעכט.

ולמלשינים	און פיר די פאלשע [2]אנקלעגר
אל תהי תקוה	זאל ניט זיין קיין האפנונג,
וכל הרשעה	און די גאנצע בייזהייט
כרגע	אין איין אויגענבליק
תאבד.	זאל פערלארען געהן,
וכל אויביך	און אלע דיינע פיינדע
מהרה יכרתו.	זאלן שנעל אויסגעראטעט ווערן,
והזדים	און די [3]נידערטרעכטיגע
מהרה תעקר	זאלסט'ו שנעל אויסרייסען
ותשבר	און דו זאלסט צוברעכען,
ותמגר	און דו זאלסט [4]שטירצען,
ותכניע	און [5]אונטערטהעניג מאכען
במהרה בימינו:	שנעל אין אונזערע טעג.
ברוך אתה יי	געלויבט ביסט'ו, עוויגער,
שבר אויבים	וועלכער צוברעכט פיינדע
ומכניע	און מאכט [5]אונטערטהעניג
זדים:	נידערטרעכטיגע.

על הצדיקים	איבער די גערעכטע
ועל החסידים	און איבער די פרומע
ועל זקני	און איבער די אלטע
עמך	פון דיין פאלק,
בית ישראל	דאס הויז פון ישראל,
ועל פליטת	און איבער דעם רעסט
סופריהם	פון זערע [6]שריפט־געלערטע
ועל גרי הצדק	און איבער די גערעכטע [7]פרעמדלינגע
ועלינו	און איבער אונז
יהמו נא	זאל זיך דאך [8]ערוועקען
רחמיך	דיין בארמהערציגקייט
יי אלהינו.	עוויגער, אונזער גאט,
ותן שכר טוב	און גיב א גוטען לוין
לכל הבוטחים	צו אלע וואס פערזיכערן זיך

1 נעהם אוועק, ווענדע אב. 2 פערלייטדער, ד. ה. מוסרים. 3) מוטה־וויליגע, היבמוטהיגע. 4) נידערווארפען, פערניכטען. 5) נידערביינען, אונטערדריקען. 6) סופרים, די גאטעס־געזעצע פון אנטיגנוס איש סוכו אן. 7) פראזעליטען, אדער בעקעהרטע צום יודענטהום. 8) געריהרט ווערען, ערוואכען. 9) ריבבי: געריכטע.

בְּשִׁמְךָ	אוֹיף דַיין נָאמֶען
בֶּאֱמֶת .	מִיט וָואהְרְהַייט,
וְשִׂים חֶלְקֵנוּ	אוּן [1]גִיבּ אוּנְזֶער טְהֵייל
עִמָּהֶם	מִיט זֵיי
לְעוֹלָם	פִיר עֶווִיג,
וְלֹא נֵבוֹשׁ	דַס מִיר זָאלֶן נִט פֶּרְשֶׁמְט וֶוערֶן
כִּי בְךָ	[2]דֶען אוֹיף דִיר
בָּטָחְנוּ :	הָאבֶּען מִיר זִיךְ פֶערְזִיכֶערְט.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
מִשְׁעָן וּמִבְטָח	דִי שְׁטִיצֶע אוּן דִי זִיכֶערְהַייט
לַצַּדִּיקִים :	פִיר דִי גֶערֶעכְטֶע.

וְלִירוּשָׁלַיִם עִירְךָ	אוּן צוּ יְרוּשָׁלַיִם, דַיין שְׁטָאדְט,
בְּרַחֲמִים	מִיט בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט
תָּשׁוּב .	זָאלְסְטוּ צוּרִיק קֶעהְרֶען,
וְתִשְׁכּוֹן בְּתוֹכָהּ	אוּן דוּ זָאלְסְט רוּהֶען אִין אִיהְר
כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ .	ווִי דוּ הָאסְט גֶערֶעדְט,
וּבְנֵה אוֹתָהּ	אוּן בּוֹי אִיהְר
בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ	קִירְצְלִיךְ אִין אוּנְזֶערֶע טֶעג
בִּנְיַן עוֹלָם .	אַיין עֶווִיגֶע גֶעבַּייְדֶע,
וְכִסֵּא דָוִד	אוּן דֶעם טְהְרָאן פוּן דָוִד
מְהֵרָה	שְׁנֶעל
לְתוֹכָהּ תָּכִין :	זָאלְסְטוּ אִין אִיהְר אוֹיפְשְׁטֶעלֶן

אם תשעה באב (דען 9טען טאָג פון אָב) צו מנחה זאָגט מען היר נחם װעלכעס געפינט זיך אין תפלת מנחה.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
בּוֹנֵה יְרוּשָׁלָיִם :	דֶער בּוֹיעֶר פוּן יְרוּשָׁלַיִם.

אֶת צֶמַח	דִי [3]שְׁפְּרָאצוּנְג
דָּוִד עַבְדְּךָ	פוּן דָוִד דַיין קְנֶעכְט
מְהֵרָה תַצְמִיחַ .	מַאךְ שְׁפְּרָאצֶען שְׁנֶעל,
וְקַרְנוֹ תָּרוּם	אוּן זַיין [4]הָארְן זָאל זִיךְ עֶרְהֵייבֶּן
בִּישׁוּעָתֶךָ .	דוּרְךְ דַיין הִילְף,
כִּי לִישׁוּעָתְךָ	דֶען צוּ דַיין הִילְף
קִוִּינוּ כָּל הַיּוֹם :	הָאפֶען מִיר [5]יֶעדֶען טָאג.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
מַצְמִיחַ	וֶועלְכֶער מַאכְט שְׁפְּרָאצֶען
קֶרֶן יְשׁוּעָה :	אַ הָארְן פוּן הִילְף.

שְׁמַע קוֹלֵנוּ	הֶער אוּנְזֶער שְׁטִימֶע,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ .	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
חוּס	הָאבּ מִיטְלַייד
וְרַחֵם עָלֵינוּ .	אוּן עֶרְבַּארְם זִיךְ אִיבֶּער אוּנְז,
וְקַבֵּל	אוּן נֶעהְם אָן
בְּרַחֲמִים	מִיט בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט
וּבְרָצוֹן	אוּן מִיט ווִילֶען
אֶת תְּפִלָּתֵנוּ .	אוּנְזֶער גֶעבֶּעט,
כִּי אֵל	דֶען אַ גָאט,
שׁוֹמֵעַ תְּפִלּוֹת	וֶועלְכֶער הֶערְט צוּ גֶעבֶּעטֶע
וְתַחֲנוּנִים	אוּן בִּיטֶען,
אָתָּה .	בִּיסְטוּ,
וּמִלְּפָנֶיךָ מַלְכֵּנוּ	אוּן פוּן פָאר דִיר, אוּנְזֶער קֶענִיג,
רֵיקָם	לֵיידִיג
אַל תְּשִׁיבֵנוּ :	זָאלְסְטוּ אוּנְז נִיט צוּרִיקְקֶערֶען.

אין א פאסט־טאָג זאָגט מען אין דער שטילער שמונה עשרה היר עננו, וועלכעס געפינט זיך היר אונטערן שטריך.

אין א פאסט־טאָג זאָגט מען אין דער שטילער שמונה עשרה עננו פאר כי אתה שומע.

עֲנֵנוּ יְיָ	עֶנְטְפֶער אוּנְז, עֶווִיגֶער,
עֲנֵנוּ	עֶנְטְפֶער אוּנְז
בְּיוֹם	אִין דֶעם טָאג

---

1) זעטץ, בעשטים, טהוא. 2) וויל. 3) שפּרעסלינג, אבשטאמונג, ד. ה. דער מלך המשיח, וועלכער וועט זיין פון דוד'ס זאמען. 4) מאכט, גליק. 5) דעם גאנצען טאָג, שטענדיג.

בברכת שמע קולנו קודם שמסים כי אתה שומע יתודה בהכנעה ובשברון לב ויאמר:

אָנָּא יְיָ. חָטָאתִי עָוִיתִי וּפָשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ. מִיּוֹם הֱיוֹתִי עַל הָאֲדָמָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה (ובפרט בחטא פלוני): אָנָּא יְיָ. עֲשֵׂה לְמַעַן שִׁמְךָ הַגָּדוֹל. וּתְכַפֶּר לִי עַל עֲוֹנַי וַחֲטָאַי וּפְשָׁעַי שֶׁחָטָאתִי וְשֶׁעָוִיתִי וְשֶׁפָּשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ. מִנְּעוּרַי עַד הַיּוֹם הַזֶּה. וּתְמַלֵּא כָּל הַשֵּׁמוֹת שֶׁפָּגַמְתִּי בְּשִׁמְךָ הַגָּדוֹל:

תפלה שיתפלל על מזונו קודם כי אתה שומע:

אַתָּה הוּא יְיָ הָאֱלֹהִים. הַזָּן וּמְפַרְנֵס וּמְכַלְכֵּל מִקַּרְנֵי רְאֵמִים עַד בֵּיצֵי כִנִּים. הַטְרִיפֵנִי לֶחֶם חֻקִּי. וְהַמְצֵא לִי וּלְכָל בְּנֵי בֵיתִי מְזוֹנוֹתַי קֹדֶם שֶׁאֶצְטָרֵךְ לָהֶם. בְּנַחַת וְלֹא בְצַעַר. בְּהֶתֵּר וְלֹא בְאִסּוּר. בְּכָבוֹד וְלֹא בְבִזָּיוֹן. לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם. מִשֶּׁפַע בְּרָכָה וְהַצְלָחָה. מִשֶּׁפַע בְּרָכָה עֶלְיוֹנָה. כְּדֵי שֶׁאוּכַל לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ וְלַעֲסוֹק בְּתוֹרָתְךָ וּלְקַיֵּם מִצְוֹתֶיךָ. וְאַל תַּצְרִיכֵנִי לִידֵי מַתְּנַת בָּשָׂר וָדָם. וִיקֻיַּם בִּי מִקְרָא שֶׁכָּתוּב. [1]פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ. וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן:

כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ	דֶען דוּ הֶערְסְט צוּ
תְּפִלַּת	דַאס גֶעבֶּעט
עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל	פוּן דַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל
בְּרַחֲמִים:	מִיט בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:	וֶועלְכֶער הֶערְט צוּ גֶעבֶּעט.

רְצֵה	[3]זַיי צוּפְרִידֶען,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער אוּנְזֶער, גָאט,
בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל	מִיט דַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל

צוֹם תַּעֲנִיתֵנוּ.	פוּן אוּנְזֶער פַאסְטֶען,
כִּי בְצָרָה גְדוֹלָה	דֶען אִין אַ גְרוֹיסֶען נוֹיטְה
אֲנָחְנוּ.	זַיינֶען מִיר.
אַל תֵּפֶן	קֶעהְר זִיךְ נִיט
אֶל רִשְׁעֵנוּ.	צוּ אוּנְזֶער בֵּייזְהַייט
וְאַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ	אוּן פֶערְבָּארְגְט דַיין אַנְגֶעזִיכְט
מִמֶּנּוּ.	פוּן אוּנְז,
וְאַל תִּתְעַלַּם	אוּן פֶערְהֵייל זִיךְ נִיט
מִתְּחִנָּתֵנוּ.	פוּן אוּנְזֶער גֶעבֶּעט.
הֱיֵה נָא קָרוֹב	זַיי דָאךְ נָאהֶענְט
לְשַׁוְעָתֵנוּ.	צוּ אוּנְזֶער שְׁרַייעֶן;
יְהִי נָא חַסְדְּךָ	זָאל דָאךְ זַיין דַיין גְנַאדֶע
לְנַחֲמֵנוּ.	אוּנְז צוּ טְרֵייסְטֶען;
טֶרֶם נִקְרָא אֵלֶיךָ	בֶּעפָאר מִיר רוּפֶען צוּ דִיר
עֲנֵנוּ.	עֶנְטְפֶער אוּנְז,
כַּדָּבָר	ווִי דַאס וָוארְט,

שֶׁנֶּאֱמַר.	וָואס אִיז גֶעזָאגְט (אִין פָּסוּק):
[2]וְהָיָה	אוּן עֶס וֶועט זַיין,
טֶרֶם יִקְרָאוּ	בֶּעפָאר זֵיי וֶועלֶען רוּפֶען
וַאֲנִי אֶעֱנֶה.	וֶועל אִיךְ שׁוֹין אַנְטְוָוארְטֶען,
עוֹד הֵם מְדַבְּרִים	זֵיי וֶועלֶען נָאךְ הַאלְטֶען אִין רֵיידֶען
וַאֲנִי אֶשְׁמָע.	וֶועל אִיךְ שׁוֹין דֶערְהֶערֶען,
כִּי אַתָּה יְיָ	דֶען דוּ בִּיסְט דֶער עֶווִיגֶער,
הָעוֹנֶה	וֶועלְכֶער אַנְטְוָוארְט
בְּעֵת צָרָה.	אִין צַייט פוּן נוֹיטְה,
פּוֹדֶה וּמַצִּיל	וֶועלְכֶער בֶּעפְרַייט אוּן רֶעטֶעט
בְּכָל עֵת	אִין יֶעדֶער צַייט
צָרָה וְצוּקָה:	פוּן נוֹיטְה אוּן דְרִיקוּנְג.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
הָעוֹנֶה	וֶועלְכֶער אַנְטְוָוארְט
בְּעֵת צָרָה:	אִין צַייט פוּן נוֹיטְה.

1) תהלים קמ"ה ט"ז. 2) ישעיה ס"ה כ"ד. 3) בעוויליג, נעהם אן מיט ווילען.

ובתפלתם .	און מיט זייער געבעט,
והשב	און קעהר צוריק
את העבודה	דעם (גאטעס)־דינסט
לדביר ביתך	אין דעם [1]הײליגטהום פון דיין הויז
ואשי ישראל .	און די פייער אפפער פון ישראל
ותפלתם	און זייער געבעט
באהבה	מיט ליבע
תקבל ברצון .	זאלסטו אנגעהמען מיט װילען
ותהי	און עס זאל זיין
לרצון	צום [2]װאהלגעפאלען
תמיד	שטענדיג
עבודת	דער (גאטעס)־דינסט
ישראל עמך :	פון ישראל דיין פאלק.

אם ראש חדש און יום טוב זאגט מען היר יעלה ויבוא, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

אם ראש חדש און יום טוב זאגט מען יעלה ויבוא בעפאר ותחזינה עינינו.

אלהינו	אונזער גאט
ואלהי אבותינו,	און גאט פון אונזרע עלטרן!
יעלה	עס זאל אויפגעהן
ויבא ויגיע .	און קומען און גרייכען,
ויראה	און עס זאל געזעהן װערען
וירצה וישמע .	און [3]בוױלגט און געהערט װערן,
ויפקד ויזכר	און [4]גדבט און ערמאנערט װערן
זכרוננו	אונזער [5]ערמאנערונג
ופקדוננו,	און אונזער גערעכטניס
וזכרון	און די [6]ערמאנערונג
אבותינו .	פון אונזערע עלטערן
וזכרון משיח	און די ערמאנערונג פון [7]משיח,
בן דוד עבדך .	דעם זוהן פון דוד, דיין קנעכט,
וזכרון ירושלים	און די ערמאנערונג פון ירושלים,
עיר קדשך .	דיין הײליגע שטאדט,
וזכרון	און די [8]ערמאנערונג
כל עמך	פון דיין גאנצע פאלק,
בית ישראל	דאס הויז ישראל,
לפניך .	פאר דיר,
לפליטה לטובה,	צור רעטונג, צום גוטען,
לחן ולחסד	צו גונסט און צו גנאדע
ולרחמים .	און צו בארמהערציגקייט,
לחיים ולשלום	צום לעבען און צו פרידען
ביום	אין דעם טאג
ראש החדש הזה	פון דיזען אנפאנג מאנאט.

אם פסח זאגט מען

חג המצות הזה:	פון דיזען פייערטאג פון די אונגעזייערטע קובענס,

אם סוכות זאגט מען

חג הסכות הזה:	פון דיזען [9]היטען־פעסט.
זכרנו	ערמאנער אונז,
יי אלהינו	עװיגער, אונזער גאט,
בו לטובה .	אין איהם צום גוטען,
ופקדנו בו	און [9]געדיינק אונז אין איהם
לברכה .	צום זעגען,
והושיענו בו	און העלף אונז אין איהם
לחיים .	צום לעבען.
ובדבר	און מיט א װארט
ישועה ורחמים.	פון הילף און בארמהערציגקייט,
חוס וחננו .	האב מיטלייד און בעגנעדיג אונז
ורחם עלינו	און ערבארם זיך איבער אונז
והושיענו .	און העלף אונז.
כי אליך עינינו.	דען צו דיר זיינען אונזרע [9]אויגען
כי אל מלך	דען א גאט און א קעניג,
חנון ורחום	א גנעדיגער און א בארמהערציגער
אתה :	ביסטו.

1) אדער: צוגאנג צום טעמפעל; דער הינטערסטער טהייל פון טעמפעל; דער הויף פון טעמפעל. 2) װילען. 3) געפעלען, װאהלגעפאלען. 4) בעאכטעט, נאכגעפארשט, אויסגעזוכט. 5) אנדיינקען. 6) גאטעס־געזאלבטען; 7) בײדלעך. 8) בעאכט, דאכט. 9) אויגען (געריכטעט).

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ	אין אונזערע אויגען זאָלען זעהן
בְּשׁוּבְךָ	ווען דו וועסט צוריק-קעהרען
לְצִיּוֹן	צו ציון
בְּרַחֲמִים:	מיט בארמהערציגקייט.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט'ו, עוויגער,
הַמַּחֲזִיר	וועלכער ברינגט צוריק
שְׁכִינָתוֹ	זיין (געטליכע) אנוועזענהייט
לְצִיּוֹן:	צו ציון.

ווען דער חזן זאָגט מודים זאָגט די געמיינדע מודים דרבנן, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ.	מיר [1]דאנקען דיר,
שָׁאַתָּה הוּא	דען דו ביסט
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	דער עוויגער, אונזער גאָט
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ	און גאָט פון אונזערע עלטערן
לְעוֹלָם וָעֶד.	פיר אימער און עוויג;
צוּר חַיֵּינוּ	דר פעלז פון אונזער לעבען,
מָגֵן יִשְׁעֵנוּ	דער שילד פון אונזער רעטונג
אַתָּה הוּא	ביסט'ו
לְדוֹר וָדוֹר.	פר געשלעכט און געשלעכט.
נוֹדֶה לְּךָ	מיר דאנקען דיר
וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ.	און מיר דערצעהלען דיין לויב
עַל חַיֵּינוּ	פיר אונזער לעבען,
הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ.	וואָס איז איבערגעבען אין דיין האַנד,
וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ	און פיר אונזערע זעעלען,
הַפְּקוּדוֹת	וועלכע זיינען [2]אויפבעוואהרט
לָךְ.	ביי דיר,
וְעַל נִסֶּיךָ	און פיר דיינע וואונדער-צייכען,
שֶׁבְּכָל יוֹם	וועלכע (פאסירען) יעדען טאָג
עִמָּנוּ.	מיט אונז,
וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ	און פיר דיינע וואונדער
וְטוֹבוֹתֶיךָ	און דיינע גוטעס,
שֶׁבְּכָל עֵת.	וואס זיינען צו יעדער צייט

ווען דער חזן זאָגט מודים אנחנו לך זאָגט די געמיינדע פאָלגענדען מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ.	מיר [1]דאנקען דיר,
שָׁאַתָּה הוּא	דען דו ביסט
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	דער עוויגער, אונזער גאָט
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.	און גאָט פון אונזערע עלטערן
אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר.	דער גאָט פון [3]אַלעם פלייש,
יוֹצְרֵנוּ	אונזער בעשעפער,
יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית.	בעשעפער פון די ערסט בעשפענע,
בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת	ועגנונגען און דאנקלידער
לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ.	(זאָלען זיין) צו דיין גרויסען און היילינען נאָמען
עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ.	דאפיר וואס דו האסט אונז געלאָזען לעבן און ערהאַלטען,
כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ.	אזוי זאָלסט'ו אונז (ווייטער) לאָזען לעבען און ערהאַלטען,
וְתֶאֱסוֹף	און דו זאָלסט פערזאַמלען
גָּלֻיּוֹתֵינוּ	אונזערע פערטריבענע
לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ.	אין דיינע היילינע הויפען,
לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ.	צו היטען דיינע געזעטצע
וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ.	און צו טהאָן דיין ווילען
וּלְעָבְדְּךָ	און דיר צו דינען
בְּלֵבָב שָׁלֵם.	מיט א גאַנצען הארצען,
עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ.	[4]וואָפיר מיר דאנקען דיר.
בָּרוּךְ	געלויבט איז
אֵל הַהוֹדָאוֹת:	דער גאָט פון די דאנקלידער.

1) אנערקענען, דאס דו ביסט א. ז. וו. 2) געהיט; אנפערטרויט. 3) אלע בעשעפעניסען 4) און פיר דיזעס דאנקען מיר דיר.

עֶרֶב וָבֹקֶר — אַבֶּענְדְס און מָארְגֶענְס
וְצָהֳרָיִם. — און מִיטָאג־צַייט.
הַטּוֹב. — דוּ בִּיסְט גוּט,
כִּי לֹא כָלוּ — דֶען עֶס הֶערְט נִיט אוֹיף
רַחֲמֶיךָ. — דַיין בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט,
וְהַמְרַחֵם. — און דוּ בִּיסְט בַּארְמְהֶערְצִיג,
כִּי לֹא תַמּוּ — דֶען עֶס עֶנְדִיגֶען זִיךְ נִיט
חֲסָדֶיךָ. — דַיינֶע גְנַאדֶען,
מֵעוֹלָם — פוּן עֶוִויג אָן
קִוִּינוּ לָךְ: — הָאפֶען מִיר צוּ דִיר.

אם חנוכה און פורים זאגט מען היר על הנסים. וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

אם חנוכה און פורים זאגט מען על הנסים נאך מעולם קוינו לך.

עַל הַנִּסִּים — וֶועגֶען דִי וואוּנְדֶער וֶוערְק,
וְעַל הַפֻּרְקָן — און וֶועגֶען דִי עֶרְלֶייזוּנְג,
וְעַל הַגְּבוּרוֹת — און וֶועגֶען דִי הֶעלְדֶען טְהַאטֶען,
וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת — און וֶועגֶען דֶי רֶעטוּנְגֶען,
וְעַל הַמִּלְחָמוֹת — און וֶועגֶען דִי קְרִיגֶען,
*שֶׁעָשִׂיתָ — וֶועלְכֶע דוּ הָאסְט גֶעמַאכְט
לַאֲבוֹתֵינוּ — פִיר אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן
בַּיָּמִים הָהֵם — אִין יֶענֶע יָאהְרֶען,
בַּזְּמַן הַזֶּה: — אִין דִיזֶער צַייט.

אם חנוכה זאגט מען היר בימי מתתיהו און אם פורים זאגט מען בימי מרדכי, וועלכעס געפינט זיך אויף זייטע 84.

בִּימֵי מַתִּתְיָהוּ — אִין דִי טֶעג פוּן מַתִּתְיָהוּ,
בֶּן יוֹחָנָן — דֶער זָאהְן פוּן יוֹחָנָן,
כֹּהֵן גָּדוֹל — דֶער גְרוֹיס־פְּרִיסְטֶער,
חַשְׁמוֹנַאי — דֶער [1]חַשְׁמוֹנַאי,
וּבָנָיו — און זַיינֶע זִיהְן,
כְּשֶׁעָמְדָה — וֶוען עֶס אִיז אוֹיפְגֶעשְׁטַאנֶען
מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה — דִי שְׁלֶעכְטֶע גְרִיכִישֶׁע קֶענִיגְרַייךְ
עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל — גֶעגֶען דַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל,
לְהַשְׁכִּיחָם — זֵיי צוּ מַאכֶען פֶערְגֶעסֶען
תּוֹרָתֶךָ — דַיין תּוֹרָה,
וּלְהַעֲבִירָם — און זֵיי צוּמַאכֶען אַבְּטְרֶעטֶען
מֵחֻקֵּי רְצוֹנֶךָ — פוּן דִי גֶעזֶעצֶע פוּן דַיין וִוילֶען;
וְאַתָּה — אָבֶּער דוּ,
בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים — מִיט דַיין גְרוֹסֶער בַּרְמְהֶערְצִיגְקַייט
עָמַדְתָּ לָהֶם — בִּיסְט'וּ זֵיי בַּייגֶעשְׁטַאנֶען;
בְּעֵת צָרָתָם — אִין דֶער צַייט פוּן זֵייעֶר נוֹיטְה
רַבְתָּ — דוּ הָאסְט גֶעקְרִיגְט
אֶת רִיבָם — זֵייעֶר קְרִיג,
דַּנְתָּ — דוּ הָאסְט גֶערִיכְטֶעט
אֶת דִּינָם — זֵייעֶר רִיכְט,
נָקַמְתָּ — דוּ הָאסְט [2]רַאכֶע גֶענוּמֶען
אֶת נִקְמָתָם — זֵייעֶר [2]רַאכֶע,
מָסַרְתָּ גִּבּוֹרִים — דוּ הָסְט אִבֶּערְגֶעגֶעבֶּען שְׁטַרְקֶע
בְּיַד חַלָּשִׁים — אִין דִי הַאנְד פוּן שְׁוַואכֶע,
וְרַבִּים — און פִילֶע
בְּיַד מְעַטִּים — אִין דִי הַאנְד פוּן וֶוינִיגֶע,
וּטְמֵאִים — און אוּנְרֵיינֶע
בְּיַד טְהוֹרִים — אִין דִי הַאנְד פוּן רֵיינֶע,
וּרְשָׁעִים — און [3]זִינְדִיגֶע
בְּיַד צַדִּיקִים — אִין דִי הַאנְד פוּן [4]גֶערֶעכְטֶע,
וְזֵדִים — און מוּטְהְוִוילִיגֶע
בְּיַד — אִין דִי הַאנְד (פוּן דִי),
עוֹסְקֵי תוֹרָתֶךָ — וָוס בֶּעשֶׁפְטִגֶען זִךְ מִט דַיין תּוֹרָה
וּלְךָ עָשִׂיתָ — און פִיר דִיר הָאסְטוּ גֶמַאכְט

1) דאס איז געוועזען דער נאמען פון א פאמיליע. 2) דו האסט פיר זיי ראכע גענומען. 3) גאטלאזע, פרעפלער, אונגערעכטע. 4) פרומע.

וְעַל כֻּלָּם	און פיר דיזע אלע (זאכען)
יִתְבָּרַךְ	זאל געלויבט ווערען
וְיִתְרוֹמַם	און ערהאבען ווערען
שִׁמְךָ	דיין נאמען,
מַלְכֵּנוּ	אונזער קעניג,
תָּמִיד	שטענדיג,

שֵׁם גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ	א גרויסען און א הייליגען נאמען
בְּעוֹלָמֶךָ	אין דיין וועלט,
וּלְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל	און פיר דיין פאלק ישראל
עָשִׂיתָ	האסט'ו ¹געמאכט
תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה	א גרויסע רעטונג
וּפֻרְקָן	און איין ערלייזונג
כְּהַיּוֹם הַזֶּה	ווי דיזען טאג.²
וְאַחַר כֵּן	און נאכדעם
בָּאוּ בָנֶיךָ	זיינען געקומען דיינע קינדער
לִדְבִיר בֵּיתֶךָ	אין דעם ³הייליגטהום פון דיין הויז,
וּפִנּוּ	און זיי האבען אויפגערואמט
אֶת הֵיכָלֶךָ	דיין טעמפעל,
וְטִהֲרוּ	און זיי האבען גערייניגט
אֶת מִקְדָּשֶׁךָ	דיין הייליגטהום,
וְהִדְלִיקוּ נֵרוֹת	און זיי האבען אנגעצונדען ליכט
בְּחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ	אין דיינע הייליגע הייפען,
וְקָבְעוּ	און זיי האבען בעשטימט
שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ	דיזע אכט טעג פון חנכה
לְהוֹדוֹת	צו דאנקען
וּלְהַלֵּל	און צו לויבען
לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל:	צו דיין גרויסען נאמען.

אם פורים זאגט מען דיזעס.

בִּימֵי	אין די טעג
מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר	פון מרדכי און אסתר,
בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה	אין שושן די הויפט-שטאדט,
כְּשֶׁעָמַד עֲלֵיהֶם	ווען עס איז אויפגעשטאנען געגען זיי
הָמָן הָרָשָׁע	דער שלעכטער המן,
בִּקֵּשׁ	האט ער געוואלט
לְהַשְׁמִיד	צו פערטילגען,
לַהֲרוֹג	צו דערשלאגען
וּלְאַבֵּד	און צו פערניכטען
אֶת כָּל הַיְּהוּדִים	אלע אידען
מִנַּעַר וְעַד זָקֵן	פון יונג ביז אלט,
טַף וְנָשִׁים	קליינע קינדער און פרויען
בְּיוֹם אֶחָד	אין איין טאג,
בִּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר	אין דעם דרייצעהנטען (טאג)
לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים עָשָׂר	פון דעם צוועלפטען מאנט,
הוּא חֹדֶשׁ אֲדָר	דאס איז דער מאנאט אדר,
וּשְׁלָלָם לָבוֹז	און זייער פערמעגן צו רויבען.
וְאַתָּה	אבער דו
בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים	מיט דיין גרויסער בארמהערציגקייט
הֵפַרְתָּ	האסט'ו צושטערט
אֶת עֲצָתוֹ	זיין ראטה,
וְקִלְקַלְתָּ	און דו האסט פערדארבען
אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ	זיין ⁴געדאנקען,
וַהֲשֵׁבוֹתָ לּוֹ	און דו האסט אהם צוריקגעגעבען
גְּמוּלוֹ בְּרֹאשׁוֹ	זיין לוין אויף זיין קאפ;
וְתָלוּ אוֹתוֹ	און מען האט איהם אויפגעהאנגען
וְאֶת בָּנָיו	און זיינע זיהן
עַל הָעֵץ:	אויף דעם ⁵בוים.

1) פערשאפט. 2) ד. ה. אזוי ווי מיר זיינען יעצט פריי. 3) דער צוגאנג צום טעמפעל; דער הינטערסטער טהייל פון טעמפעל. 4) פלאן. 5) גאלגאן, תליה.

לְעוֹלָם וָעֶד׃ פִיר אִימֶער אוּן עֶווִיג.

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) זאגט מען היר וכתוב, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

וְכֹל הַחַיִּים אוּן אַלֶע לֶעבֶּעדִיגֶע
יוֹדוּךָ סֶּלָה. דַאנְקֶען דִיךְ אִימֶער,
וִיהַלְלוּ אוּן זַיי לוֹיבֶּען
אֶת שִׁמְךָ דַיין נָאמֶען
בֶּאֱמֶת. אִין וַואהְרְהַייט.
הָאֵל אָ גָאט!
יְשׁוּעָתֵנוּ אוּנְזֶער רֶעטוּנְג
וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה׃ אוּן אוּנְזֶער הִילְף אִימֶער!
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
הַטּוֹב שִׁמְךָ אַלְגִיטִיגֶער אִיז דַיין נָאמֶען

וּלְךָ נָאֶה אוּן צוּ דִיר פַּאסְט
לְהוֹדוֹת׃ צוּ דַאנְקֶען.

ווען דער חזן ווידערהאָלט די שמונה עשרה (חזרת הש״ץ) זאָגט ער היר אלהינו, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

שִׂים שָׁלוֹם. [1]לֵייג פְרִידֶען
טוֹבָה וּבְרָכָה. גוּטֶעס אוּן זֶעגֶען,
חֵן וָחֶסֶד גוּנְסְט אוּן גְנַאדֶע
וְרַחֲמִים. אוּן בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט
עָלֵינוּ [2]אוֹיף אוּנְז
וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל אוּן [2]אוֹיף גַאנְץ יִשְׂרָאֵל
עַמֶּךָ. דַיין פָאלְק.
בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ בֶּענְשׁ אוּנְז, אוּנְזֶער פָאטֶער,
כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד אוּנְז אַלֶען צוּזַאמֶען

וכתוב זאגט מען פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) בעפאר וכל החיים.

וּכְתוֹב אוּן שְׁרַייבּ אָן
לְחַיִּים טוֹבִים צוּם גוּטֶען לֶעבֶּען
כָּל בְּנֵי בְרִיתֶךָ׃ אַלֶע קִינְדֶער פוּן דַיין בּוּנְד.

ווען דער חזן ווידערהאלט די שמונה עשרה (חזרת הש״ץ) זאָגט ער פאלגענדעס בעפאָר שים שלום.

אֱלֹהֵינוּ אוּנְזֶער גָאט
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אוּן גָאט פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן!
בָּרְכֵנוּ בֶּענְשׁ אוּנְז
בַּבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת } מִיט דֶעם דְרַייפַאכֶען זֶעגֶען
בַּתּוֹרָה פוּן דֶער תּוֹרָה,
הַכְּתוּבָה וֶועלְכֶע אִיז גֶעשְׁרִבֶּען
עַל יְדֵי מֹשֶׁה דוּרְךְ מֹשֶׁה
עַבְדֶּךָ. דַיין קְנֶעכְט,
הָאֲמוּרָה וֶועלְכֶע אִיז גֶעזָאגְט גֶעוָוארֶען

מִפִּי אַהֲרֹן פוּן דֶעם מוֹיל פוּן אַהֲרֹן
וּבָנָיו אוּן זַיינֶע זִיהְן,
כֹּהֲנִים (דִי) פְּרִיסְטֶער,
עַם קְדוֹשֶׁךָ דַיין הֵיילִיגֶע פָאלְק,
כָּאָמוּר׃ ווִי עֶס אִיז גֶעזָאגְט (אִן פָּסוּק)׃
יְבָרֶכְךָ יְיָ דֶער עֶווִיגֶער זָאל דִיךְ בֶּענְשֶׁן
וְיִשְׁמְרֶךָ׃ אוּן עֶר זָאל דִיךְ בֶּעהִיטֶען.
יָאֵר יְיָ דֶער עֶווִיגֶער זָאל לַייכְטֶען
פָּנָיו זַיין גֶעזִיכְט
אֵלֶיךָ צוּ דִיר[3],
וִיחֻנֶּךָּ אוּן עֶר זָאל דִיר גְנֶעדִיג זַיין.
יִשָּׂא יְיָ דֶער עֶווִיגֶער זָאל [4]אוֹיפְהֵייבֶּען
פָּנָיו זַיין גֶעזִיכְט
אֵלֶיךָ. צוּ דִיר,
וְיָשֵׂם לְךָ אוּן עֶר זָאל דִיר [5]מַאכֶען
שָׁלוֹם׃ פְרִידֶען.

1) טהוא, מאַך, שיינק. 2) צו. 3) ד. ה. פריינדליך זיין. 4) צו־ווענדען. 5) פערשאפען.

בְּאוֹר פָּנֶיךָ . מִיט דֶם לִכְט פוּן דַיין אַנגֶזִיכְט
כִּי דֶען
בְאוֹר פָּנֶיךָ מִט דֶם לִכְט פוּן דַיין אַנגֶזִיכְט
נָתַתָּ לָּנוּ הָאסְט'וּ אוּנְז גֶעגֶעבֶּען,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
תּוֹרַת חַיִּים דִי לֶעהְרֶע פוּן לֶעבֶּען
וְאַהֲבַת חֶסֶד אוּן לִיבֶּע פוּן גְנַאדֶע[1]
וּצְדָקָה . אוּן גֶערֶעכְטִיגְקַייט
וּבְרָכָה אוּן זֶעגֶען
וְרַחֲמִים אוּן בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט
וְחַיִּים וְשָׁלוֹם . אוּן לֶעבֶּען אוּן פְרִידֶען.
וְטוֹב אוּן עֶס זָאל [2]גוּט זַיין
בְּעֵינֶיךָ אִין דַיינֶע אוֹיגֶען
לְבָרֵךְ צוּ בֶּענְשֶׁען
אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל דַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל
בְּכָל עֵת אִין יֶעדֶער צַייט
וּבְכָל שָׁעָה אוּן אִין יֶעדֶער שְׁטוּנְדֶע
בִּשְׁלוֹמֶךָ : מִיט דַיין פְרִידֶען.

פוּן ראש השנה בִּיז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) זאגט מען היר בספר חיים. וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
הַמְבָרֵךְ וועלְכֶער בֶּענְשְׁט
אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל זַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל
בַּשָּׁלוֹם : מִיט פְרִידֶען.

ווען דער חזן ווידערהאלט שמונה עשרה (חזרת הש״ץ) זאגט ער נור ביז היר.

אֱלֹהַי . מַיין גָאט!
[4] נְצוֹר לְשׁוֹנִי בֶּעהִיט מַיין צוּנְג
מֵרָע פוּן שְׁלֶעכְטֶעס,
וּשְׂפָתַי אוּן מַיינֶע לִיפֶּען
מִדַּבֵּר מִרְמָה . פוּן רֵיידֶען פַאלְשְׁקַייט;
וְלִמְקַלְלַי אוּן צוּ מַיינֶע פְלוּכֶער
נַפְשִׁי תִדּוֹם זָאל מַיין זֶעעלֶע שְׁוַויינֶען,
וְנַפְשִׁי אוּן מַיין זֶעעלֶע
כֶּעָפָר ווִי שְׁטוֹיב
לַכֹּל תִּהְיֶה . זָאל זַיין גֶעגֶען יֶעדֶען.
פְּתַח לִבִּי עֶפֶען מַיין הַארְץ
בְּתוֹרָתֶךָ אִין דַיין תּוֹרָה,
וּבְמִצְוֹתֶיךָ אוּן נָאךְ דַיינֶע גֶעבָאטֶע
תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי . זָאל מַיין זֶעעלֶע [3]לוֹיפֶען.
וְכָל הַחוֹשְׁבִים אוּן אַלֶע, וָואס דֵיינְקֶען
עָלַי גֶעגֶען מִיר
רָעָה . שְׁלֶעכְטֶעס,
מְהֵרָה שְׁנֶעל
הָפֵר עֲצָתָם צוּשְׁטֶער זֵייעֶר רַאטְה,

בספר חיים זאגט מען פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) נאך בשלומך.

בְּסֵפֶר חַיִּים אִין בוּךְ פוּן לֶעבֶּען,
בְּרָכָה וְשָׁלוֹם זֶעגֶען אוּן פְרִידֶען
וּפַרְנָסָה טוֹבָה . אוּן גוּטֶע עֶרְנֶעהְרוּנְגְס-מִיטֶל
נִזָּכֵר זָאלֶען מִיר דֶערְמָאהְנְט וֶוערֶען
וְנִכָּתֵב אוּן מִיר זָאלֶען פֶערְשְׁרִיבֶּען וֶוערֶען
לְפָנֶיךָ . פָאר דִיר,
אֲנַחְנוּ מִיר
וְכָל עַמְּךָ אוּן דַיין גַאנְצֶע פָאלְק,
בֵּית יִשְׂרָאֵל . דַאס הוֹיז יִשְׂרָאֵל,
לְחַיִּים טוֹבִים צוּם גוּטֶען לֶעבֶּען
וּלְשָׁלוֹם : אוּן צוּ פְרִידֶען.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
עֹשֶׂה הַשָּׁלוֹם : וועלְכֶער מַאכְט דֶעם פְרִידֶע

1) ד. ה. צו ליבען גנאדע צו טהאן. 2) געפעליג. 3) שטרעבען. 4) עש״ח תהלים ל״ד י״ד,

וְקַלְקֵל	און פֶערְדַארְבּ
מַחֲשַׁבְתָּם:	זַייעֶר גֶעדַאנְקֶען.
עֲשֵׂה	טְהוּא (עֶס)
לְמַעַן שְׁמֶךָ.	װעגֶען דַיין נָאמֶען,
עֲשֵׂה	טְהוּא (עֶס)
לְמַעַן יְמִינֶךָ.	װעגֶען דַיין רֶעכְטֶע הַאנְד,
עֲשֵׂה	טְהוּא (עֶס)
לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ.	װעגֶען דַיין הֵיילִיגְקַייט,
עֲשֵׂה	טְהוּא (עֶס)
לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ:	װעגֶען דַיין תּוֹרָה.
[1] לְמַעַן יֵחָלְצוּן	אוּם עֶס זָאלֶען גֶערֶעטֶעט װערֶען
יְדִידֶיךָ.	דַיינֶע לִיבְּלִינְגֶען.
הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ	הֶעלְף (מִט) דַיין רֶעכְטֶע הַנְד,
וַעֲנֵנִי:	און אַנְטְװָארְט מִיר.
[2] יִהְיוּ לְרָצוֹן	עֶס זָאלֶען זַיין צוּם װאהְלְגֶעפַלֶען
אִמְרֵי פִי	די װערְטֶער פוּן מַיין מוֹיל
וְהֶגְיוֹן לִבִּי	און די גֶעדַאנְקֶען פוּן מַיין הַארְץ
לְפָנֶיךָ.	פָאר דִיר,
יְיָ	עֶוִויגֶער!
צוּרִי וְגֹאֲלִי:	מַיין פֶעלְז און מַיין עֶרְלֶייזֶער.
עֹשֶׂה שָׁלוֹם	דֶער װָאס מַאכְט פְרִידֶען
בִּמְרוֹמָיו	אִין זַיינֶע הוֹיכֶע הִימְלֶען,
הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם	עֶר זָאל מַאכֶען פְרִידֶען
עָלֵינוּ.	אִיבֶּער אוּנְז
וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל.	און אִיבֶּער גַאנְץ יִשְׂרָאֵל,
וְאִמְרוּ אָמֵן:	און זָאגְט: אָמֵן!

1) תהלים ק״ח ז׳. 2) תהלים י״ט ט״ו.

יְהִי רָצוֹן	עֶס זָאל זַיין דֶער װִילֶען
מִלְּפָנֶיךָ	פוּן פָאר דִיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶוִויגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ	און גָאט פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶרְן,
שֶׁיִּבָּנֶה	דַאס עֶס זָאל גֶעבּוֹיט װערֶען
בֵּית הַמִּקְדָּשׁ	דַאס הֵיילִיגֶע הוֹיז
בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ	שְׁנֶעל, אִין אוּנְזֶערֶע טֶעג,
וְתֵן חֶלְקֵנוּ	און גִיבּ אוּנְזֶער טְהֵייל
בְּתוֹרָתֶךָ:	אִין דַיין תּוֹרָה.
וְשָׁם נַעֲבָדְךָ	און דָארְט װעלֶען מִר דִיךְ דִינֶען
בְּיִרְאָה	מִיט עֶהְרֶען-פוּרְכְט,
כִּימֵי עוֹלָם	װִי (אִין) די אַלְטֶע צַייטֶען
וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:	און װִי (אִין) די פְרִיהֶערְגֶע יָהְרֶן.
וְעָרְבָה	און עֶס זָאל אַנְגֶענֶעהְם זַיין
לַייָ	פִיר גָאט
מִנְחַת יְהוּדָה	די אָפְּפֶער-גַאבֶּע פוּן יְהוּדָה
וִירוּשָׁלָיִם.	און יְרוּשָׁלַיִם,
כִּימֵי עוֹלָם	װִי (אִין) די אַלְטֶע צַייטֶען
וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:	און װִי (אִין) די פְרִיהֶערִיגֶע יָאהְרֶען.

פארטזעטצונג פון מארגען־געבעט.

אין וואכען טעג, אויסער מאנטאג און דאנערסטאג. זאגט מען היר ויאמר דוד זייטע 89.

מאנטאג און דאנערסטאג, זאגט מען היר והוא רחום זייטע 95.

אין א פאסט־טאג און אין די 10 תשובה טעג (צווישען ראש השנה און יום כפור) זאגט מען היר אבינו מלכנו זייטע 90.

אם ראש חדש, חנוכה און חול המועד זאגט מען היר הלל צווייטער מהיול, זייטע 193

יחיד בקבלת תענית נדבה אומר רבון זה לפני יהיו לרצון

רִבּוֹן כָּל הָעוֹלָמִים . הֲרֵי אֲנִי לְפָנֶיךָ בְּתַעֲנִית נְדָבָה לְמָחָר . יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי . שֶׁתְּקַבְּלֵנִי בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן . וְתָבֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתִי . וְתַעֲנֶה עֲתִירָתִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים . כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה: יהיו לרצון וכו'

במנחה אחר התענית אומר רבון זה לפני יהיו לרצון.

רִבּוֹן כָּל הָעוֹלָמִים . גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ . בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם . אָדָם חוֹטֵא וּמַקְרִיב קָרְבָּן . וְאֵין מַקְרִיבִין מִמֶּנּוּ אֶלָּא חֶלְבּוֹ וְדָמוֹ . וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים מְכַפֵּר . וְעַכְשָׁו יָשַׁבְתִּי בְּתַעֲנִית וְנִתְמַעֵט חֶלְבִּי וְדָמִי . יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ שֶׁיְּהֵא מִעוּט חֶלְבִּי וְדָמִי . שֶׁנִּתְמַעֵט הַיּוֹם . כְּאִלּוּ הִקְרַבְתִּיו לְפָנֶיךָ עַל גַּב הַמִּזְבֵּחַ . וְתַרְצֵנִי : יהיו לרצון וכו'

תפלה לעצירת הגשמים בשומע תפלה

וַעֲנֵנוּ בּוֹרֵא עוֹלָם בְּמִדַּת הָרַחֲמִים . בּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לְהוֹדִיעַ גָּדְלוֹ וְהַדְרַת כְּבוֹדוֹ . שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה . תֵּן טַל וּמָטָר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה . וְתַשְׂבִּיעַ אֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ מִטּוּבֶךָ . וּמַלֵּא יָדֵינוּ מִבִּרְכוֹתֶיךָ . וּמֵעֹשֶׁר מַתְּנַת יָדֶךָ . שְׁמוֹר וְהַצֵּל שָׁנָה זוּ מִכָּל דָּבָר רָע . וּמִכָּל מִינֵי מַשְׁחִית . וּמִכָּל מִינֵי פֻּרְעָנִיּוֹת . וַעֲשֵׂה לָהּ תִּקְוָה וְאַחֲרִית שָׁלוֹם . חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ . וְעַל כָּל תְּבוּאָתֵנוּ וּפֵרוֹתֵינוּ . וּבָרְכֵנוּ בְּגִשְׁמֵי בְרָכָה . וְנִזְכֶּה לְחַיִּים וְשׂוֹבַע וְשָׁלוֹם . כַּשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת . וְהָסֵר מִמֶּנּוּ דֶּבֶר וְחֶרֶב וְרָעָב . וְחַיָּה רָעָה וּשְׁבִי וּבִזָּה . וְיֵצֶר הָרָע וָחֳלָיִים רָעִים וְקָשִׁים . וּמְאוֹרָעוֹת רָעוֹת וְקָשׁוֹת . וּגְזוֹר עָלֵינוּ גְּזֵרוֹת טוֹבוֹת מִלְּפָנֶיךָ . וְיִגֹּלוּ רַחֲמֶיךָ עַל מִדּוֹתֶיךָ . וְתִתְנַהֵג עִם בָּנֶיךָ בְּמִדַּת הָרַחֲמִים . וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ : כי אתה שומע וכו'

תפלה לרבוי הגשמים בשומע תפלה

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ . שֶׁיִּכְבְּשׁוּ רַחֲמֶיךָ אֶת כַּעַסְךָ . וְיִגֹּלוּ רַחֲמֶיךָ עַל מִדּוֹתֶיךָ . וְתִתְנַהֵג עִם בָּנֶיךָ בְּמִדַּת הָרַחֲמִים . וְתִכָּנֵס לָהֶם לִפְנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין . וּבְטוּבְךָ הַגָּדוֹל רַחֵם עֲלֵיהֶם . שֶׁאֵין פֻּרְעָנוּת בָּא לָעוֹלָם אֶלָּא בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל . וְהֵם עַמְּךָ וְנַחֲלָתְךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם . וְאֵינָם יְכוֹלִים לְקַבֵּל . לֹא רוֹב רָעָה וְלֹא רוֹב טוֹבָה . הִשְׁפַּעְתָּ עֲלֵיהֶם רוֹב טוֹבָה . אֵינָם יְכוֹלִים לְקַבֵּל . כָּעַסְתָּ עֲלֵיהֶם . אֵינָם יְכוֹלִים לְקַבֵּל . וִיהִי רָצוֹן שֶׁיְּהֵא רֶוַח בָּעוֹלָם . וּזְכוֹר רַחֲמֶיךָ: כי אתה שומע וכו'

אם מאנטאג און דאנערסטאג זאגט מען באלד נאך שמונה עשרה והוא רחום, וועלכע געפינט זיך אויף זייטע 95, אנשטאט ויאמר דוד.

צווישען ראש השנה און יום כפור (עשרת ימי התשובה) און אין יעדען פאסט טאג זאגט מען אבינו מלכנו (זייטע 90) בעפאר ויאמר דוד אדער בעפאר והוא רחום.

אין פאלגענדע פעלע זאגט מען קיין והוא רחום און קיין ויאמר דוד, נעמליך: ראש חדש, חנוכה, דען 15-טען טאג אין שבט, פורים און שושן פורים, (דען 14-טען און 15-טען פון מאנאט אדר) און אין איין עבור יאהר אויך דען 14-טען און 15טען טאג פון אדר ראשון (פורים קטן), דעם גאנצען מאנאט ניסן, ל״ג בעומר, פון ראש חדש סיון ביז אסרו חג שבועות, דעם 9 טען טאג אין אב (תשעה באב), דעם 15-טען טאג אין אב, ערב ראש השנה און פון ערב יום כפור ביז נאך אסרו חג סכות. מען זאגט אויך קיין ויאמר דוד פרייטאג צו מנחה און צו מנחה וואס איז בעפאר די אלע אויבען אויסגערעכענטע טעג, (אויסער צו מנחה בעפאר ערב ראש השנה און בעפאר ערב יום כפור זאגט מען יא). אויך זאגט מען קיין ויאמר דוד און קיין והוא רחום, ווען ביים דאווענען איז דא א חתן אין די ערשטע 7 טעג נאך זיין האכצייט, אדער א בעל ברית, דער מוהל אדער דער סנדק, און אויך ניט, ווען מען דאווענט אין די הו״ז פון איין אבל אין שבעה, אפילו ביי א קליינעם יתום. (ווען מען קומט אהיים דארף מען זאגען והוא רחום), אבער ווען דער אבל קומט אין שוהל דאווענען זאגט מען יא, נור ער אליין זאגט ניט.

זעה די איבערזעצונג און מקורי התפלה אויף זייטע 103.

[1] וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל גָּד, צַר לִי מְאֹד. נִפְּלָה נָא בְיַד יְיָ, כִּי רַבִּים רַחֲמָיו, וּבְיַד אָדָם אַל אֶפֹּלָה:

רַחוּם וְחַנּוּן, חָטָאתִי לְפָנֶיךָ, יְיָ מָלֵא רַחֲמִים, רַחֵם עָלַי וְקַבֵּל תַּחֲנוּנָי:

תהלים ו.

ב יְיָ אַל בְּאַפְּךָ תוֹכִיחֵנִי, וְאַל בַּחֲמָתְךָ תְיַסְּרֵנִי: ג חָנֵּנִי יְיָ כִּי אֻמְלַל אָנִי, רְפָאֵנִי יְיָ, כִּי נִבְהֲלוּ עֲצָמָי: ד וְנַפְשִׁי נִבְהֲלָה מְאֹד, וְאַתָּה יְיָ עַד מָתָי: ה שׁוּבָה יְיָ חַלְּצָה נַפְשִׁי, הוֹשִׁיעֵנִי לְמַעַן חַסְדֶּךָ: ו כִּי אֵין בַּמָּוֶת זִכְרֶךָ, בִּשְׁאוֹל מִי יוֹדֶה לָּךְ: ז יָגַעְתִּי בְּאַנְחָתִי אַשְׂחֶה בְכָל לַיְלָה מִטָּתִי, בְּדִמְעָתִי עַרְשִׂי אַמְסֶה: ח עָשְׁשָׁה מִכַּעַס עֵינִי, עָתְקָה בְּכָל צוֹרְרָי: ט סוּרוּ מִמֶּנִּי כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן, כִּי שָׁמַע יְיָ קוֹל בִּכְיִי: י שָׁמַע יְיָ תְּחִנָּתִי, יְיָ תְּפִלָּתִי יִקָּח: יא יֵבֹשׁוּ וְיִבָּהֲלוּ מְאֹד כָּל אֹיְבָי, יָשֻׁבוּ יֵבֹשׁוּ רָגַע:

שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל, שְׁמוֹר שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל, וְאַל יֹאבַד יִשְׂרָאֵל, הָאוֹמְרִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל:

שׁוֹמֵר גּוֹי אֶחָד, שְׁמוֹר שְׁאֵרִית עַם אֶחָד, וְאַל יֹאבַד גּוֹי אֶחָד, הַמְיַחֲדִים שִׁמְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

שׁוֹמֵר גּוֹי קָדוֹשׁ, שְׁמוֹר שְׁאֵרִית עַם קָדוֹשׁ, וְאַל יֹאבַד גּוֹי קָדוֹשׁ, הַמְשַׁלְּשִׁים בְּשָׁלֹשׁ קְדֻשּׁוֹת לְקָדוֹשׁ:

מִתְרַצֶּה בְרַחֲמִים, וּמִתְפַּיֵּס בְּתַחֲנוּנִים, הִתְרַצֵּה וְהִתְפַּיֵּס לְדוֹר עָנִי, כִּי אֵין עוֹזֵר: אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ, חָנֵּנוּ וַעֲנֵנוּ, כִּי אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים, עֲשֵׂה עִמָּנוּ צְדָקָה וָחֶסֶד וְהוֹשִׁיעֵנוּ:

[2] וַאֲנַחְנוּ לֹא נֵדַע מַה נַּעֲשֶׂה, כִּי עָלֶיךָ עֵינֵינוּ: [3] זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ, כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה: [4] יְהִי חַסְדְּךָ יְיָ עָלֵינוּ, כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ: [5] אַל תִּזְכָּר לָנוּ עֲוֹנוֹת רִאשֹׁנִים, מַהֵר יְקַדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ, כִּי דַלּוֹנוּ מְאֹד: [6] חָנֵּנוּ יְיָ חָנֵּנוּ, כִּי רַב שָׂבַעְנוּ בוּז: [7] בְּרֹגֶז רַחֵם תִּזְכּוֹר, [8] כִּי הוּא יָדַע יִצְרֵנוּ, זָכוּר כִּי עָפָר אֲנָחְנוּ: [9] עָזְרֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ עַל דְּבַר כְּבוֹד שְׁמֶךָ, וְהַצִּילֵנוּ וְכַפֵּר עַל חַטֹּאתֵינוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ:

דער חזן זאגט היר חצי קדיש (האלב קדיש), וועלכעס געפינט זיך אויף זייטע 101

נאך ויאמר דוד פאנגט מען אן אשרי, זייטע 110. אבער אין א פאסט־טאג (תענית), אויב מען דאווענט מיט א מנין, פאנגט מען אן ויהי בנסוע הארון. זייטע 101, און מען נעהמט ארויס א ספר תורה צום לייענען ויחל.

1) ש״ב, כ״ד, י״ד. 2) דה״ב כ׳, י״ב. 3) תהלים כ״ה, ו׳. 4) שם ל״ג, כ״ב. 5) שם ע״ט, ח׳. 6) שם קכ״ג, ג׳. 7) חבקוק ג׳, ב׳. 8) תהלים, ק״ג, י״ד. 9) שם ע״ט, ט׳.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ.

עקר תפלת אבינו מלכנו נמצא בגמרא תענית כ"ה ע"ב (מעשה ברבי אליעזר שירד לפני התבה ואמר עשרים וארבע ברכות ולא נענה. ירד רבי עקיבא אחריו ואמר: (אבינו מלכנו אין לנו מלך אלא אתה. אבינו מלכנו למענך רחם עלינו וירדו גשמים). ובגירסת בעל עין יעקב נמצא גם כן (אבינו מלכנו אבינו אתה. אבינו מלכנו חטאנו לפניך. אבינו מלכנו עשה עמנו למען שמך). וברבות הימים נתרחבה ע"י הוספות. אולם נוסחאות החרוזים וסדרם שונים המה בסדורים שונים, ומספר כל החרוזים הנמצאים בסדורים שונים הוא נ"ג ומהם בחרו להם האשכנזים בל"ח חרוזים, והספרדים בכ"ט, ובני פולין במ"ד חרוזים.

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) און אין יעדען פאסט־טאג זאגט מען אבינו מלכנו נאך שמונה עשרה דעם מארגענס און צו מנחה אויסער שבת, ערב יום כפור און פרייטאג צו מנחה זאגט מען קיין אבינו מלכנו.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אוּנְזֶער פָּאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִיג!
חָטָאנוּ לְפָנֶיךָ: מִיר הָאבֶּען גֶעזִינְדִיגְט פָאר דִיר.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אוּנְזֶער פָּאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִיג!
אֵין לָנוּ מֶלֶךְ מִיר הָאבֶּען קֵיין קֶענִיג
אֶלָּא אָתָּה: אוֹיסֶער דִיר.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אוּנְזֶער פָּאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִיג!
עֲשֵׂה עִמָּנוּ טְהוּא מִיט אוּנְז (גוּטֶעס)
לְמַעַן שְׁמֶךָ: וֶועגֶען דַיין נָאמֶען.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אוּנְזֶער פָּאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִיג!
בָּרֵךְ (בעשי"ת חַדֵּשׁ) בֶּענְשׁ (בֶּענֵיי)
עָלֵינוּ פִיר אוּנְז
שָׁנָה טוֹבָה: אַ גוּטֶען יָאהר.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אוּנְזֶער פָּאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִיג!
בַּטֵּל מֵעָלֵינוּ פֶערְנִיכְטֶע פוּן גֶעגֶען אוּנְז
כָּל גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת: אַלֶע [1]שְׁווערֶע בֶּעשְׁלִיסֶע.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אוּנְזֶער פָּאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִיג!

בַּטֵּל פֶערְנִיכְטֶע
מַחְשְׁבוֹת דִי [2]פְּלֶענֶער
שׂוֹנְאֵינוּ: פוּן אוּנְזֶערֶע הַאסֶער.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אוּנְזֶער פָּאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִיג!
הָפֵר צוּשְׁטֶער
עֲצַת אוֹיְבֵינוּ: דֶעם רַאטְה פוּן אוּנְזֶערֶע פַיינְדֶע.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אוּנְזֶער פָּאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִיג!
כַּלֵּה [3]פֶערְנִיכְטֶע
כָּל צַר וּמַשְׂטִין יֶעדֶען בֶּעדְרִיקֶער אוּן [4]אַנְקְלֶעגֶער
מֵעָלֵינוּ: פוּן גֶעגֶען אוּנְז.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אוּנְזֶער פָּאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִיג!
סְתוֹם פֶערְשְׁלִיס
פִּיּוֹת דִי מַיילֶער
מַשְׂטִינֵינוּ פוּן אוּנְזֶערֶע אַנְקְלֶעגֶער
וּמְקַטְרִיגֵינוּ: אוּן פוּן אוּנְזֶערֶע [5]בֶּעשׁוּלְדִיגֶער.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אוּנְזֶער פָּאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִיג!
כַּלֵּה דֶּבֶר [3]פֶערְנִיכְטֶע פֶּעסְט

1) שלעכטע בעשטימונגען (גזרות). 2) געדאנקען. 3) שאף אב 4) פיינד. 5) פערליימדער.

חֶרֶב וְרָעָב — און שְׁווערְט און הונְגֶער
שְׁבִי — און גֶעפַאנְגֶענְשַׁאפְט
מַשְׁחִית — און פֶערְדֶערְבֶּען
עָוֹן (וּמַגֵּפָה) — און זִינְד (און פְּלַאגֶע)
מִבְּנֵי בְּרִיתֶךָ: — פון דִי קִינְדֶער פון דַיין בּוּנְד.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ — אונְזֶער פָאטֶער, אונְזֶער קֶענִג!
מְנַע מַגֵּפָה — [1]פֶערְמַייד פְּלַאגֶע
מִנַּחֲלָתֶךָ: — פון דַיין אֵייגֶענְטְהוּם.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ — אונְזֶער פָאטֶער, אונְזֶער קֶענִג!
סְלַח וּמְחַל — פֶערְגִיבּ און פֶערְצַייהֶע
לְכָל עֲוֹנוֹתֵינוּ: — אַלֶע אונְזֶערֶע זִינְד.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ — אונְזֶער פָאטֶער, אונְזֶער קֶענִג!
מְחֵה — [2]ווִישׁ אָבּ
וְהַעֲבֵר — [3]און נֶעהְם אַוֶועג
פְּשָׁעֵינוּ — אונְזֶערֶע פֶערְבְּרֶעכֶען
וְחַטֹּאתֵינוּ — און אונְזֶערֶע זִינְד
מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ: — פון גֶעגֶען דַיינֶע אויגֶען.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ — אונְזֶער פָאטֶער, אונְזֶער קֶענִג!
מְחוֹק — [4]מֶעק אָבּ
בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים — מִט דַיין גְרויסֶער בַּרְמְהֶערְצִיגְקֵייט

כָּל שִׁטְרֵי — אַלֶע [5]ווֶעקְסֶלֶען
חוֹבוֹתֵינוּ: — פון אונְזֶערֶע שׁוּלְדֶען.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ — אונְזֶער פָאטֶער, אונְזֶער קֶענִג!
הַחֲזִירֵנוּ — בְּרֵיינְג אונְז צוּרִיק
בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה — מִיט אַפָּאלְקָאמֶענֶע [6]בֶּעקֶעהְרוּנְג
לְפָנֶיךָ: — פָאר דִיר.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ — אונְזֶער פָאטֶער, אונְזֶער קֶענִג!
שְׁלַח — שִׁיק
רְפוּאָה שְׁלֵמָה — אַפָּאלְקָאמֶענֶע הֵיילוּנְג
לְחוֹלֵי עַמֶּךָ: — צוּ דִי קְרַאנְקֶע פון דַיין פָאלְק.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ — אונְזֶער פָאטֶער, אונְזֶער קֶענִג!
קְרַע — צוּרַייס
רֹעַ גְּזַר — דֶעם שְׁלֶעכְטֶען בֶּעשְׁלוּס
דִּינֵנוּ: — פון אונְזֶער פְּרָאצֶעס.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ — אונְזֶער פָאטֶער, אונְזֶער קֶענִג!
זָכְרֵנוּ — גֶעדֵיינְק אונְז
בְּזִכָּרוֹן טוֹב — מִיט אַגוּטֶען אַנְדֵיינְקֶען
לְפָנֶיךָ · — פָאר דִיר.

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) זאגט מען אנשטאט די פאלגענדע 5 חרוזים, אנדערע 5 חרוזים, וועלכע געפינען זיך היר אונטערן שטריך.

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) זאגט מען די פאָרגענדע 5 חרוזים נאך זכרנו בזכרון טוב לפניך. אנשטאט די 5 חרוזים, וועלכע געפינען זיך אויבען איבער דיזען שטריך. יום כפור צו נְעִילָה זאגט מען חָתְמֵנוּ אנשטאט כָּתְבֵנוּ אין די פאלגענדע 5 חרוזים.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ — אונְזֶער פָאטֶער, אונְזֶער קֶענִג!

כָּתְבֵנוּ (חָתְמֵנוּ) — שְׁרַייבּ אונְז אַיין
בְּסֵפֶר — אִין דֶעם בּוּךְ
חַיִּים טוֹבִים: — פון גוּטֶען לֶעבֶּען.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ — אונְזֶער פָאטֶער, אונְזֶער קֶענִג!

1) ערוויטער. 2) מעק. 3) בעזייטיג. 4) וויש אָב. לעש אויס. 5) פערצייכעניסען. 6) בעקעהרונג.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ — אונזער פאטער, אונזער קעניג!
זָכְרֵנוּ — געדיינק אונז
לְחַיִּים טוֹבִים: — צום גוטען לעבען.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ — אונזער פאטער, אונזער קעניג!
זָכְרֵנוּ — געדיינק אונז
לִגְאֻלָּה וִישׁוּעָה: — צו ערלייזונג און הילף.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ — אונזער פאטער, אונזער קעניג!
זָכְרֵנוּ — געדיינק אונז
לְפַרְנָסָה — צו ערנעהרונג
וְכַלְכָּלָה: — און שפייזונג.[1]

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ — אונזער פאטער, אונזער קעניג!
זָכְרֵנוּ — געדיינק אונז
לִזְכֻיּוֹת: — צו פערדינסטע.[2]

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ — אונזער פאטער, אונזער קעניג!
זָכְרֵנוּ — געדיינק אונז
לִסְלִיחָה — צו פערגעבונג
וּמְחִילָה: — און פערצייהונג.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ — אונזער פאטער, אונזער קעניג!
הַצְמַח לָנוּ — מאך שפראצען פיר אונז
יְשׁוּעָה — הילף
בְּקָרוֹב: — קירצליך.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ — אונזער פאטער, אונזער קעניג!
הָרֵם קֶרֶן — ערהייב דעם [3]הארן
יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ: — פון דיין פאלק ישראל.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ — אונזער פאטער, אונזער קעניג!
הָרֵם — ערהייב
קֶרֶן מְשִׁיחֶךָ: — דעם [3]הארן פון דיין געזאלבטען.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ — אונזער פאטער, אונזער קעניג!
מַלֵּא יָדֵינוּ — פיל אן אונזערע הענד
מִבִּרְכוֹתֶיךָ: — פון דיינע זעגנונגען.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ — אונזער פאטער, אונזער קעניג!

כָּתְבֵנוּ [1](חָתְמֵנוּ) — שרייב אונז איין
בְּסֵפֶר — אין דעם בוך
גְּאֻלָּה וִישׁוּעָה: — פון ערלייזונג און הילף.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ — אונזער פאטער, אונזער קעניג!
כָּתְבֵנוּ [1](חָתְמֵנוּ) — שרייב אונז איין
בְּסֵפֶר — אין דעם בוך
פַּרְנָסָה וְכַלְכָּלָה: — פון ערנעהרונג און שפייזונג.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ — אונזער פאטער, אונזער קעניג!
כָּתְבֵנוּ [1](חָתְמֵנוּ) — שרייב אונז איין
בְּסֵפֶר זְכֻיּוֹת: — אין דעם בוך פון [2]פערדינסטע

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ — אונזער פאטער, אונזער קעניג!
כָּתְבֵנוּ [4](חָתְמֵנוּ) — שרייב אונז איין
בְּסֵפֶר — אין דעם בוך
סְלִיחָה וּמְחִילָה: — פון פערגעבונג און פערצייהונג.

דאן זאגט מען אבינו מלכנו הצמח.

1) ד. ה. גיב אונז לעבענס־מיטעל און אנדערע בעדירפניסע. 2) ד. ה. וואס א מענש פערדינט עטוואס פיר גאט דורך גוטע טהאטען. 3) מאכט, גליק. 4) זיגעל (פיר) אונז אן.

מַלֵא	פִיל אָן
אֲסָמֵינוּ	אונְזֶערֶע פָארְרַאטְהְס־קַמֶרְן
שָׂבָע׃	(מִיט) זֶעטִיגְקַייט.
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ	אונְזֶער פָאטֶער, אונְזֶער קֶענִג!
שְׁמַע קוֹלֵנוּ	הֶער אונְזֶער שְׁטִימֶע,
חוּס	הָאבּ מִיטְלַייד
וְרַחֵם עָלֵינוּ׃	אוּן עֶרְבַּארְם דִיךְ אִבֶּר אונְז.
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ	אונְזֶער פָאטֶער, אונְזֶער קֶענִג!
קַבֵּל	נֶעהְם אָן
בְּרַחֲמִים	מִיט בַּארְמְהֶערְצִגְקַייט
וּבְרָצוֹן	אוּן מִיט ווִילֶען
אֶת תְּפִלָּתֵנוּ׃	אוּנְזֶער גֶעבֶּעט.
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ	אונְזֶער פָאטֶער, אונְזֶער קֶענִג!
פְּתַח	עֶפֶען
שַׁעֲרֵי שָׁמַיִם	דִי טוֹיעֶרֶען פוּן הִימֶעל
לִתְפִלָּתֵנוּ׃	פִיר אוּנְזֶער גֶעבֶּעט.
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ	אונְזֶער פָאטֶער, אונְזֶער קֶענִג!
זָכוֹר	גֶעדֵיינְק,
כִּי עָפָר אֲנָחְנוּ׃	דַאס מִיר זַיינֶען (נוּר) שְׁטוֹיבּ.
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ	אונְזֶער פָאטֶער, אונְזֶער קֶענִג!
נָא אַל תְּשִׁיבֵנוּ	[1]אָ קֶעהְר אונְז נִיט צוּרִיק
רֵיקָם	[2]לֵיידִיג
מִלְּפָנֶיךָ׃	פוּן פָאר דִיר.
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ	אונְזֶער פָאטֶער, אונְזֶער קֶענִג!

תְּהֵא הַשָּׁעָה הַזֹּאת	זָאל דִיזֶע [3]שְׁטוּנְדֶע זַיין
שְׁעַת רַחֲמִים	אַ שְׁטוּנְדֶע פוּן בַּרְמְהֶרְצִגְקַיְט
וְעֵת רָצוֹן	אוּן אַ צַייט פוּן ווִילֶען
מִלְּפָנֶיךָ׃	פוּן פָאר דִיר.
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ	אונְזֶער פָאטֶער, אונְזֶער קֶענִג!
חֲמוֹל עָלֵינוּ	עֶרְבַּארְם דִיךְ אִיבֶּער אוּנְז
וְעַל עוֹלָלֵינוּ	אוּן אִיבֶּער אוּנְזֶערֶע קִינְדֶער
וְטַפֵּנוּ׃	אוּן אוּנְזֶערֶע קְלֵיינֶע קִינְדֶר.
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ	אונְזֶער פָאטֶער, אונְזֶער קֶענִג!
עֲשֵׂה	טְהוּא (עֶס)
לְמַעַן הֲרוּגִים	ווֶעגֶען דִי דֶערְשְׁלָאגֶענֶע
עַל שֵׁם קָדְשֶׁךָ׃	פִיר דַיין הֵיילִיגֶען נָאמֶען
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ	אונְזֶער פָאטֶער, אונְזֶער קֶענִג!
עֲשֵׂה	טְהוּא (עֶס)
לְמַעַן טְבוּחִים	ווֶעגֶען דִי גֶעשְׁלַכְטֶעטֶע
עַל יִחוּדֶךָ׃	פִיר דַיין אֵיינְהַייט.
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ	אונְזֶער פָאטֶער, אונְזֶער קֶענִג!
עֲשֵׂה	טְהוּ (עֶס)
לְמַעַן בָּאֵי	ווֶעגֶען דִי, [4]ווֶעלְכֶע קוּמֶען
בָאֵשׁ וּבַמַּיִם	אִין פַייעֶר אוּן אִין וַואסֶער
עַל קִדּוּשׁ שְׁמֶךָ׃	פִיר דִי הֵלִיגוּנְג פוּן דַיְן נָמֶען.
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ	אונְזֶער פָאטֶער, אונְזֶער קֶענִג!
נְקוֹם	נֶעהְם רַאכֶע
נִקְמַת דַּם עֲבָדֶיךָ	פִיר דַם בְּלוּט פוּן דַיְנֶע קְנֶכְט

1) מיר בעטען דיר. 2) מיט ניכטס. 3) צייט. 4) וועלכע זיינען אומגעקומען.

הַשָּׁפוּךְ:	וועלכֶע [1] ווערט פֶערְגָאסֶען.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ	אוּנְזֶער פָאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִיג!
עֲשֵׂה	טְהוּ (עֶס)
לְמַעַנְךָ	פוּן דַיינֶעט וועגֶען,
אִם לֹא לְמַעֲנֵנוּ:	אוֹיב נִיט פוּן אוּנְזֶערְט וועגֶען.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ	אוּנְזֶער פָאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִיג!
עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ	טְהוּא (עֶס) פוּן דַיינֶעט וועגֶען,
וְהוֹשִׁיעֵנוּ:	אוּן הֶעלְף אוּנְז.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ	אוּנְזֶער פָאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִיג!
עֲשֵׂה	טְהוּא (עֶס)
לְמַעַן רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים:	וועגֶען דַיין גְרוֹיסֶע בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ	אוּנְזֶער פָאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִיג!
עֲשֵׂה לְמַעַן שִׁמְךָ	טְהוּא (עֶס) וועגֶען דַיין נָאמֶען,
הַגָּדוֹל	דֶעם גְרוֹיסֶען,
הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא	דֶם מֶכְטִיגֶען אוּן פוּרְכְטְבַּארֶען,
שֶׁנִּקְרָא	וועלְכֶער אִיז גֶערוּפֶען
עָלֵינוּ:	אִיבֶּער אוּנְז.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ	אוּנְזֶער פָאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִיג!
חָנֵּנוּ	זַיי אוּנְז גְנֶעדִיג
וַעֲנֵנוּ	אוּן עֶנְטְפֶער אוּנְז,
כִּי אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים.	[2] דֶען מִיר הָאבֶּען קֵיינֶע (גוּטֶע) טְהַאטֶען,
עֲשֵׂה עִמָּנוּ	טְהוּא מִיט אוּנְז
צְדָקָה וָחֶסֶד	וָואהְלְטְהַאט אוּן גְנַאדֶע,
וְהוֹשִׁיעֵנוּ:	אוּן הֶעלְף אוּנְז.

וְהוּא רַחוּם הַגָּדוֹל.

אודות תפלת והוא רחום ומחברה או מחבריה ישנן אגדות שונות. האבן ירחי בס׳ ס״מ כותב: „שמעתי שיסדוהו שלשה זקנים על ספינות גלות ירושלים שהגיעה אל ממשלת הגמון אחד, ואמר לנכותם בכבשן האש אם הם מזרע ישראל כחנניה ומישאל ועזריה. ושאלו ממנו זמן, ונתן להם זמן שלשים יום, ולסוף הזמן חלם אחד מהם מקרא שכתוב בו תרין „כי״ ותלתא „לא״ ולא ידע מה הוא. אמרו לו, זה הפסוק הוא „כי תעבור במים אתך אני ובנהרות לא ישטפוך כי תלך במו אש לא תכוה ולהבה לא תבער בך״ (ישעיה מ״ג ג׳), ונכנס באש ונחלקה האש לשלשה חלקים ויצאו בשלום, ונכנסו אליו הזקנים ויסדו והוא רחום על הנס הגדול, וכל אחד מהם התחיל ברחום וסיים ברחום, האחד והוא רחום והשני אנא אל מלך רחום וחנון, והשלישי אין כמוך חנון ורחום. ובכל בו ס׳ י״ח מביא האגדה הנ״ל בלשון ארמית ובשנויים קטנים.

אולם תכן תפלת והוא רחום אינו מתאים כלל לתאגדה הזאת, יען כי בתפלת והוא רחום לא נמצא אף רמז קל מדבר כבשן האש. ויותר קרובה אל האמת היא האגדה המסופרת בסדור כתב יד שנכתב בשנת קס״ז מאת ר׳ יהודה בר׳ אליעזר צבי, תלמידו של ר׳ מנחם שהיה ש״ץ במרוי״ש, וז״ל: והוא רחום וכו׳ שאנו אומרים בשני והמישי מיוסד יסדוהו אנשי השם שהגלו מירושלים בחורבן בית שני שהגיה אותם אספסינוס שחיק עצמות, וצוה לעשות מהם ג׳ אניות והושיבם בהם בלא רב חובל והגרישם בים, ועמד עליהם הרוח והשליכם בכל פלך ופלך, ספינה אחת נתישבה ללפנד״א (Lepanto) ואחת במדינת ארל״א (Arles בצרפת) ואחת במדינת בורדיי״ל (Bordeaux או Portugal) ואותם שנתישבו בבורדיי״ל קבלם השר בסבר פנים יפות ונתן להם שדות וכרמים והיו שם ימים רבים עד שמת אותו השר וקם עליהם מלך חדש. ומה שתקן להם הראשון כתר להם השני וחדש עליהם גזרות; והיו שם ב׳ אחים יוסף ובנימין, ועמהם שמואל בן דודם, והם היו מאנשי ירושלים, ויצעקו אל ה׳ בצר להם וישבו בצומות ובתעניות ולבשו שקים על בשרם ויסדו והוא רחום בין שלשתם, יוסף יסד והוא רחום עד מלך חנון ורחום אתה, ובנימין יסד מאנא עד אין

1) איז פערגאסען געווארען. 2) ווען אויך מיר א. ז. וו.

כמוך, ושמואל יסד כל השאר עד ה׳ אחד, ואח״כ הושיעם האל וגאלן והמית את הצר הצורר במיתה משונה וקשה, ושלחו והודיעו כל המאורע בכל מקומות ישראל וגם התפלה כתבו והודיעו להם, וקבלו עליהם לאמרה בשני וחמישי, וכן נהגו בכל ישראל עכ״ל.

מפי האגדות האלה נוכל להציל רק דבר אמת אחד, והוא, כי תפלת והוא רחום לא מאיש אחד חוברה, וזה נראה גם כן מהמאמרים אשר גשנו שתים שלש פעמים.

אם מאָנטאַג און דאָנערסטאַג זאגט מען והוא רחום שטעהענדיג אין מאָרגען געבעט (שחרית) באלד נאך שמונה עשרה.

די דיגים ווען והוא רחום ווערט ניט געזאָגט אָם מאנטאג און דאנערסטאג, זעה אויף זייטע 89 בעפאָר ויאמר דוד.

1 וְהוּא רַחוּם,	און[11] עֶר, דֶער בַּרְמְהֶערְצִיגֶער,
יְכַפֵּר עָוֹן	[11]פֶערְגִיבְּט זִינְד,
וְלֹא יַשְׁחִית,	און עֶר פֶערְדַארְבְּט נִיט;
וְהִרְבָּה	און עֶר פֶערְמֶעהְרְט
לְהָשִׁיב אַפּוֹ,	צוּרִיקְצוּהַלְטֶען זַיין צָארְן,[12]
וְלֹא יָעִיר	און עֶר עֶרְוֶועקְט נִיט
כָּל חֲמָתוֹ:	זַיין גַאנְצֶען גְרִים.
2 אַתָּה יְיָ	דוּ, עֶווִיגֶער,
לֹא תִכְלָא	זָאלְסְט נִיט צוּרִיקְהַלְטֶען
רַחֲמֶיךָ	דַיין בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט
מִמֶּנּוּ.	פוּן אוּנְז;
חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ	דַיין גְנַאדֶע און טְרַייהַייט
תָּמִיד יִצְּרוּנוּ:	זָאלֶען אוּנְז שְׁטֶענְדִיג הִיטֶען.
3 הוֹשִׁיעֵנוּ	הֶעלְף אוּנְז,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ.	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וְקַבְּצֵנוּ	און פֶערְזַאמֶעל אוּנְז
מִן הַגּוֹיִם.	פוּן דִיא נַאצְיָאנֶען,
לְהוֹדוֹת	אוּם צוּ דַאנְקֶען
לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ.	צוּ דַיין הֵיילִיגֶען נָאמֶען,
לְהִשְׁתַּבֵּחַ	אוּם זִיךְ צוּ רִיהְמֶען
בִּתְהִלָּתֶךָ:	מִיט דַיין לוֹיב.
4 אִם עֲוֹנוֹת	וֶוען דִי זִינְד
תִּשְׁמָר יָהּ,	זָאלְסְטוּ[13] הִיטֶען, אָ גָאט,
אֲדֹנָי, מִי יַעֲמֹד:	עֶווִיגֶער! וֶוער קֶען בֶּשְׁטֶעהֶן.

5 כִּי עִמְּךָ	דֶען בַּיי דִיר אִיז
הַסְּלִיחָה,	דִי פֶערְגֶעבּוּנְג,
לְמַעַן תִּוָּרֵא:	אוּם דוּ זָאלְסְט גֶעפִירְכְטֶעט וֶוערֶען.
6 לֹא כַחֲטָאֵינוּ	נִיט נָאךְ אוּנְזֶערֶע פֶעהְלֶערֶען
תַּעֲשֶׂה לָנוּ,	זָאלְסְט'וּ אוּנְז [14]טְהָאן,
וְלֹא כַעֲוֹנוֹתֵינוּ	און נִיט נָאךְ אוּנְזֶערֶע זִינְד
תִּגְמוֹל עָלֵינוּ:	זָאלְסְט'וּ אוּנְז בֶּעלוֹינֶען.
7 אִם עֲוֹנֵינוּ	אוֹיב אוּנְזֶערֶע זִינְד
עָנוּ בָנוּ,	הָאבֶּען גֶעצַייגְט גֶעגֶען אוּנְז
יְיָ, עֲשֵׂה	אָ עֶווִיגֶער! טְהוּא
לְמַעַן שְׁמֶךָ:	וֶועגֶען דַיין נָאמֶען.
8 זְכוֹר רַחֲמֶיךָ	גֶעדֵיינְק דַיין בַּרְמְהֶערְצִיגְקַייט,
יְיָ,	עֶווִיגֶער,
וַחֲסָדֶיךָ,	און דַיין גְנַאדֶע,
כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה:	דֶען פוּן עֶווִיג אָן זַיינֶען זֵיי.
9 יַעֲנֵנוּ יְיָ	דֶער עֶווִיגֶער זָאל אוּנְז אַנְטְוָוארְטֶען
בְּיוֹם צָרָה,	אִין דֶעם טָאג פוּן נוֹיטְה:
יְשַׂגְּבֵנוּ	עֶס זָאל אוּנְז שְׁטַארְקֶען
שֵׁם	דֶער נָאמֶען
אֱלֹהֵי יַעֲקֹב:	פוּן דֶעם גָאט פוּן יַעֲקֹב.
10 יְיָ הוֹשִׁיעָה,	עֶווִיגֶער, הֶעלְף!
הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ	דֶער קֶענִיג זָאל אוּנְז אַנְטְוָוארְטֶען
בְּיוֹם קָרְאֵנוּ:	אִין דֶעם טָאג וֶוען מִיר רוּפֶען.
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ	אוּנְזֶער פָאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִיג!

1) תהלים ע״ח ל״ח 2) שם מ׳ י״ב בחלוף יחיד לרבים. 3) שם ק״ו מ״ז. 4) תהלים ק״ל ג׳. 5) שם ק״ל ד׳. 6) שם ק״ג י׳ בשנוי עבר לעתיד. 7) ירמיה י״ד ז׳. 8) תהלים כ״ה ו׳. 9) שם כ׳ ב׳ בחלוף נוכח למדברים. 10) שם כ׳ י׳.
11) אדער: און ער איז בארמהערציג, ער פערגיבט זינד. 12) ד. ה. פיל מאל האלט ער אב זיין צארן. 13) געדיינקען אויפפאסען. 14) בעהאנדלען, בעשטראפען.

חָנֵּנוּ	זַיי אוּנְז גְנֶעדִיג
וַעֲנֵנוּ.	אוּן עֶנְטְפֶער אוּנְז,
[1] כִּי אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים.	[5] דֶען מִיר הָאבֶּען קֵיינֶע (גוּטֶע) טְהַאטֶען,
[2] צְדָקָה	וָואהלְטְהַאט
עֲשֵׂה עִמָּנוּ	טְהוּ מִיט אוּנְז
לְמַעַן שְׁמֶךָ:	וֶועגֶען דַיין נָאמֶען.
[3] אֲדוֹנֵינוּ אֱלֹהֵינוּ.	אוּנְזֶער הֶערְר, אוּנְזֶער גָאט,
שְׁמַע	הֶער
קוֹל תַּחֲנוּנֵינוּ.	דִי שְׁטִימֶע פוּן אוּנְזֶערֶע בִּיטֶען,
וּזְכָר לָנוּ	אוּן גֶעדֵיינְק פִיר אוּנְז
אֶת בְּרִית	דֶעם בּוּנְד
אֲבוֹתֵינוּ.	פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
וְהוֹשִׁיעֵנוּ	אוּן הֶעלְף אוּנְז
לְמַעַן שְׁמֶךָ:	וֶועגֶען דַיין נָאמֶען.
[4] וְעַתָּה	אוּן יֶעצְט,
אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ.	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ	וָואס דוּ הָסְט אַרוֹיסְגֶעפִיהְרְט
אֶת עַמְּךָ	דַיין פָאלְק
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פוּן דֶעם לַאנְד מִצְרַיִם
בְּיָד חֲזָקָה.	מִיט אַ שְׁטַארְקֶער הַאנְד
וַתַּעַשׂ לְךָ	אוּן דוּ הָאסְט דִיר גֶעמַאכְט
שֵׁם	אַ נָאמֶען
כַּיּוֹם הַזֶּה.	וִוי דִיזֶען טָאג; [6]
חָטָאנוּ	מִיר הָאבֶּען גֶעזִינְדִיגְט,
רָשָׁעְנוּ:	מִיר הָאבֶּען פֶערְשׁוּלְדִיגְט.
אֲדֹנָי.	עֶווִיגֶער!
כְּכָל צִדְקוֹתֶיךָ	נָאךְ אַלֶע דַיינֶע וָואהלְטְהַאטֶען,
יָשָׁב נָא	זָאל זִיךְ דָאךְ אָבְּקֶעהְרֶען
אַפְּךָ וַחֲמָתְךָ	דַיין צָארְן אוּן דַיין גְרִים
מֵעִירְךָ יְרוּשָׁלַיִם	פוּן דַיין שְׁטָאדְט יְרוּשָׁלַיִם
הַר קָדְשֶׁךָ:	דַיין הֵיילִיגֶער בַּארְג.
כִּי בַחֲטָאֵינוּ	דֶען דוּרְךְ אוּנְזֶערֶע פֶעהְלֶערְן
וּבַעֲוֹנוֹת	אוּן דוּרְךְ דִי זִינְד
אֲבוֹתֵינוּ	פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן
יְרוּשָׁלַיִם וְעַמְּךָ	אִיז יְרוּשָׁלַיִם אוּן דַיין פָאלְק
לְחֶרְפָּה	צוּ שַׁאנְדֶע
לְכָל סְבִיבוֹתֵינוּ:	צוּ אַלֶע וֶועלְכֶע זַיינֶען אַרוּם אוּנְז.
וְעַתָּה	אוּן יֶעצְט
שְׁמַע אֱלֹהֵינוּ	הֶער, אוּנְזֶער גָאט,
אֶל תְּפִלַּת עַבְדְּךָ	צוּ דֶעם גֶעבֶּעט פוּן דַיין קְנֶעכְט
וְאֶל תַּחֲנוּנָיו	אוּן צוּ זַיינֶע בִּיטֶען,
וְהָאֵר פָּנֶיךָ	אוּן לָאז לַייכְטֶען דַיין גֶעזִיכְט
עַל מִקְדָּשְׁךָ	אִיבֶּער דַיין הֵיילִיגְטְהוּם,
הַשָּׁמֵם	וֶועלְכֶער אִיז פֶערְוִוסְטֶעט,
לְמַעַן אֲדֹנָי:	וֶועגֶען (דַיין נָאמֶען) גָאט.
הַטֵּה אֱלֹהַי	נֵייג, מַיין גָאט,
אָזְנְךָ	דַיין אוֹיעֶר,
וּשְׁמָע.	אוּן הֶער;
פְּקַח עֵינֶיךָ	עֶפֶען דַיינֶע אוֹיגֶען,
וּרְאֵה	אוּן זֶעה
שֹׁמְמוֹתֵינוּ.	אוּנְזֶערֶע פֶערְוִוסְטוּנְגֶען,
וְהָעִיר	אוּן דִי שְׁטָאדְט,
אֲשֶׁר נִקְרָא שִׁמְךָ עָלֶיהָ.	וָואס דַיין נָאמֶען אִיז גֶערוּפֶען אִיבֶּער אִיהְר;
כִּי לֹא עַל צִדְקוֹתֵינוּ	דֶען נִיט וֶועגֶען אוּנְזֶערֶע גֶערֶעכְטִיגְקֵייטֶען
אֲנַחְנוּ מַפִּילִים	[7] לֵייגֶען מִיר
תַּחֲנוּנֵינוּ	אוּנְזֶערֶע בִּיטֶען

1) לשון מדרש תהלים, מזמור כ״ב. 2) בס״א „עשה עמנו צדקה וחסד והושיענו למען שמך״ כמו באבינו מלכנו לעשי״ת. 3) הפסוק הזה לא נמצא בסדורי הספרדים. 4) מכאן עד אבינו האב הרחמן לקוח מדניאל ט׳ מן פסוק ט״ו עד כ׳. 5) ווען איך מיר א. ז. וו. 6) ד. ה. אזוי ווי יעצט איז זיין נאמען גרויס. 7) מאכען מיר פאלען.

לְפָנֶיךָ.	פָאר דִיר,
כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים:	זָאנְדֶערְן װעגֶען דַיין גְרױסֶע בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט.
אֲדֹנָי שְׁמָעָה.	עֶווִיגֶער, עֶרְהֶער;
אֲדֹנָי סְלָחָה.	עֶווִיגֶער, פֶערְגִיבּ;
אֲדֹנָי הַקְשִׁיבָה.	עֶווִיגֶער, פֶערְנֶעהְם
וַעֲשֵׂה	אוּן טְהוּא,
אַל תְּאַחַר.	פֶערְזַאם נִיט,
לְמַעַנְךָ אֱלֹהַי.	פוּן דַיינֶעט װעגֶען, מַיין גָאט,
כִּי שִׁמְךָ נִקְרָא	דֶען דַיין נָאמֶען אִיז גֶערוּפֶען
עַל עִירְךָ	אִיבֶּער דַיין שְׁטָאדְט
וְעַל עַמֶּךָ:	אוּן אִיבֶּער דַיין פָאלְק.
אָבִינוּ	אוּנְזֶער פָאטֶער,
הָאָב הָרַחֲמָן.	דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער פָטֶער,
הַרְאֵנוּ אוֹת	װײז אוּנְז אַ צֵייכֶען
לְטוֹבָה.	צוּם גוּטֶען,
וְקַבֵּץ	אוּן פֶערְזַאמֶעל
נְפוּצוֹתֵינוּ	אוּנְזֶערֶע פֶערְשְׁפְּרֵייטֶע
מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת	פוּן דִי פִיעֶר עֶנְדֶען
הָאָרֶץ:	פוּן דֶער עֶרְד.
יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ	זָאלֶען אַנְעֶרְקֶענֶען אוּן װיסֶען
כָּל הַגּוֹיִם.	דִי אַלֶע נַאצְיָאנֶען,
כִּי אַתָּה	דַאס דוּא בִּיסְט
יְיָ אֱלֹהֵינוּ:	דֶער עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט.
[1] וְעַתָּה יְיָ	אוּן יֶעצְט, עֶווִיגֶער,
אָבִינוּ אָתָּה.	דוּ בִּיסְט אוּנְזֶער פָאטֶער;
אֲנַחְנוּ הַחֹמֶר	מִיר זַיינֶען דֶער לֶעהְם
וְאַתָּה יֹצְרֵנוּ.	אוּן דוּ בִּיסְט אוּנְזֶר בִּילְדְנֶער
וּמַעֲשֵׂה יָדְךָ	אוּן דַאס װערְק פוּן דַיין הַאנְד
כֻּלָּנוּ:	זַיינֶען מִיר אַלֶע.

הוֹשִׁיעֵנוּ	העלְף אוּנְז
לְמַעַן שְׁמֶךָ.	װעגֶען דַיין נָאמֶען,
צוּרֵנוּ	אוּנְזֶער פֶעלְז,
מַלְכֵּנוּ	אוּנְזֶער קֶענִיג
וְגוֹאֲלֵנוּ:	אוּן אוּנְזֶער עֶרְלֶייזֶער.
[2] חוּסָה יְיָ	הָאבּ דָאךְ מִיטְלַייד, עֶווִיגֶער,
עַל עַמֶּךָ.	אוֹיף דַיין פָאלְק,
וְאַל תִּתֵּן	אוּן [5]גִיבּ נִיט
נַחֲלָתְךָ	דַיין עֶרְבְּטְהֵייל
לְחֶרְפָּה	צוּ שַׁאנְדֶע,
לִמְשָׁל בָּם	[6]דַאס אִיבֶּער זֵיי זָאלֶען הֶערְשֶׁען
גּוֹיִם.	[7]נַאצְיָאנֶען.
לָמָּה יֹאמְרוּ	װַארוּם זָאל מֶען זָאגֶען
בָעַמִּים	צְווִישֶׁען דִי פֶעלְקֶער:
אַיֵּה אֱלֹהֵיהֶם:	װאוּ אִיז זֵייעֶר גָאט?
יָדַעְנוּ	מִיר װייסֶען,
כִּי חָטָאנוּ.	דַאס מִיר הָאבֶען גֶעזִינְדִיגְט,
וְאֵין מִי יַעֲמֹד בַּעֲדֵנוּ.	אוּן עֶס אִיז נִיטָא װער עֶס זָאל שְׁטֶעהְן פִיר אוּנְז,
שִׁמְךָ הַגָּדוֹל	דַיין גְרױסֶער נָאמֶען
יַעֲמָד לָנוּ	זָאל אוּנְז בַּייִשְׁטֶעהְן
בְּעֵת צָרָה:	אִין אַ צַייט פוּן נוֹיטְה.
[3] יָדַעְנוּ	מִיר װייסֶען,
כִּי אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים	דַאס מִיר הָאבֶען קַיין (גוּטֶע) טְהַאטֶען,
צְדָקָה	װאהלְטְהַאט
עֲשֵׂה עִמָּנוּ	טְהוּא מִיט אוּנְז
לְמַעַן שְׁמֶךָ:	װעגֶען דַיין נָאמֶען.
[4] כְּרַחֵם אָב	װי אַ פָאטֶער עֶרְבַּארְמְט זִיךְ
עַל בָּנִים.	אִיבֶּער קִינְדֶער,

1) ישעיה ס"ד ז'. 2) יואל ב' י"ז 3) איננו בסדורי הספרדים. 4) ע"ס תהלים ק"ג י'. 5) מאך. 6) דאס פעלקער זאלען איבער זיי שפריכווערטער זאגען. 7) היידען.

[1] כֵּן תְּרַחֵם	אַזוֹי וָאלסטוּ זִיךְ עֶרבַּארמעֶן,
יְיָ	עֶווִיגֶער,
עָלֵינוּ	אִיבֶּער אוּנְז,
וְהוֹשִׁיעֵנוּ	און הֶעלְף אוּנְז
לְמַעַן שְׁמֶךָ:	וֶועגֶען דֵיין נָאמֶען.
חֲמוֹל	הָאבּ מִיטלֵייד
עַל עַמֶּךָ,	אוֹיף דֵיין פָאלְק,
רַחֵם	עֶרבַּארם דִיךְ
עַל נַחֲלָתֶךָ.	אוֹיף דֵיין עֶרבְּטְהֵייל,
חוּסָה נָּא	הָאבּ דָאךְ מִיטְלֵייד
כְּרוֹב רַחֲמֶיךָ.	נָךְ דֵיין גְרוֹיס בַּרְמְהֶערְצִגְקֵייט,
חָנֵּנוּ	בֶּעגְנַאדיג אוּנְז
וַעֲנֵנוּ.	און עֶנְטְפֶער אוּנְז,
כִּי לְךָ יְיָ	דֶען בַּיי דִיר, עֶווִיגֶער,
הַצְּדָקָה.	אִיז דִי וָואהְלְטְהַאט,
עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת	וואוּנְדֶער־טְהוּעֶר
בְּכָל עֵת:	אִין יֶעדֶער צַייט.

[2] הַבֶּט נָא.	קוּק דָאךְ,
רַחֶם נָא.	עֶרבַּרְם זִיךְ דָאךְ
עַל עַמְּךָ	אִיבֶּער דֵיין פָאלְק
מְהֵרָה.	שְׁנֶעל
לְמַעַן שְׁמֶךָ.	וֶועגֶען דֵיין נָאמֶען.
בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים	מִט דֵיין גְרוֹיסֶע בַּרמְהֶערְצִגְקֵייט,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ.	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
חוּס וְרַחֵם	הָבּ מִיטְלֵייד און עֶרבַּרְם זִיךְ
וְהוֹשִׁיעָה	און הֶעלְף
צֹאן מַרְעִיתֶךָ.	דָס שָׁאף פוּן דֵיין פִּיטֶערנִס,[4]
וְאַל יִמְשָׁל בָּנוּ קֶצֶף.	און זָאל נִיט הֶערְשֶׁען אִיבֶּער אוּנְז צָארְן,

כִּי לְךָ	דֶען צוּ דִיר
עֵינֵינוּ תְלוּיוֹת.	זֵיינֶען אוּנְזֶרֶע אוֹיגֶען גֶערִיכְטֶעט;
הוֹשִׁיעֵנוּ	הֶעלְף אוּנְז
לְמַעַן שְׁמֶךָ:	וֶועגֶען דֵיין נָאמֶען.
רַחֵם עָלֵינוּ	עֶרבַּארְם זִיךְ אִיבֶּער אוּנְז
לְמַעַן בְּרִיתֶךָ.	וֶועגֶען דֵיין בּוּנְד
הַבִּיטָה וַעֲנֵנוּ	קוּק און עֶנְטְפֶער אוּנְז
בְּעֵת צָרָה.	אִין צַייט פוּן נוֹיטְה,
כִּי לְךָ יְיָ	דֶען בַּיי דִיר, עֶווִיגֶער,
הַיְשׁוּעָה,	אִיז דִי הִילְף,
בְּךָ תוֹחַלְתֵּנוּ.	אוֹיף דִיר אִיז אוּנְזֶער הָפְנוּנְג;
אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת.	גָאט פוּן פֶערְגֶעבּוּנְג,
אָנָּא.	מִיר בֶּעטֶען דִיךְ,
סְלַח נָא.	פֶערְגִיבּ דָאךְ,
אֵל טוֹב וְסַלָּח.	גוּטֶער און פֶּרְגֶעבְּנְדֶער גָאט,
כִּי אֵל מֶלֶךְ	דֶען אַ גָאט (און) אַ קֶענִיג,
חַנּוּן וְרַחוּם	אַ בַּרְמְהֶערְצִגֶער און גְנֶדֶענֶער,
אָתָּה:	בִּיסְט דוּ.

אָנָּא	מִיר בֶּעטֶען דִיךְ,
מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם	גְנֶדִגֶער און בַּרְמְהֶערְצִגֶער קֶענִיג,
זְכוֹר וְהַבֵּט	גֶעדֵיינְק און קוּק
לִבְרִית	צוּם בּוּנְד (מִיט אַבְרָהָם)
בֵּין הַבְּתָרִים.	צְווִישֶׁען דִי (פְלֵיישׁ־)שְׁטִיקֶער,[5]
וְתֵרָאֶה לְפָנֶיךָ	און עֶס זָאל עֶרשַׁיינֶען פָאר דִיר
עֲקֵדַת	דַאס בִּינְדֶען (צוּם אָפְּפֶער)
יָחִיד	פוּן (זַיין) אֵיינְצִיגֶען זוּהְן,
לְמַעַן יִשְׂרָאֵל:	וֶועגֶען יִשְׂרָאֵל.[6]
[3] אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ.	אוּנְזֶער פָאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִיג,
חָנֵּנוּ וַעֲנֵנוּ.	בֶּגְנֶדִיג אוּנְז און עֶנְטְפֶר אוּנְז,

1) מלת כן והמלות והושיענו למען שמך אינן בסדורי הספרדים. 2) בסדורי הספרדים הנוסחה מקוצרת ומשונה הרבה מנוסחתנו. 3) מכאן עד ושנך עלינו נקרא אל תניחנו הפר בסדורי הספרדים. 4) די אידען ווערען גערופען די שאף, ווייל גאט פיטערט (ערנעהרט). 5) בראשית ט״ו, ט—כ״א. 6) ד. ה. מהוא עס ווענען דיין פאלק ישראל, אדער יוענען ישראל (יעקב) זאלסטו געדיינקען דעם ברית בין הבתרים און די עקדת יצחק.

כי שמך הגדול דען דיין גרויסער נאמען
נקרא עלינו. איז גערופען איבער אונז;
עשה נפלאות (א, דו) וואונדער־טהוער
בכל עת. אין יעדער צייט,
עשה עמנו טהוא מיט אונז
כחסדך. נאך דיין גנאדע,
חנון ורחום. גנעדיגער און בארמהערציגער,
הביטה ועננו קוק און ענטפער אונז
בעת צרה. אין צייט פון נויטה,
כי לך יי דען ביי דיר, עוויגער,
הישועה: איז די הילף.
אבינו מלכנו. אונזער פאטער, אונזער קעניג,
מחסנו. אונזער שוטץ,
אל תעש עמנו טהו ניט מיט אונז
כרוע מעללינו. נאך אונזערע שלעכטע טהאטען;
זכור רחמיך געדענק דיין בארמהערציגקייט
יי עוויגער,
וחסדיך. און דיין גנאדע,
וכרוב טובך און נאך דיין גרויסע גוטעס
הושיענו. העלף אונז
וחמל נא עלינו. און ערבארם זיך דאך אבער אונז
כי אין לנו דען מיר האבען ניט
אלוה אחר איין אנדער גאט
מבלעדיך אויסער דיר,
צורנו: אונזער פעלז.
[1] אל תעזבנו פערלאז אונז ניט,
יי אלהינו. עוויגער, אונזער גאט;
אל תרחק ממנו. ערווייטער זיך ניט פון אונז,
כי נפשנו קצרה. דען אונזער [2] זעלע איז פערקרצט
מחרב ומשבי. פון שווערט און פון געפאנגענשאפט
ומדבר וממגפה. און פון פעסט [3] און פון פלאג;
ומכל צרה ויגון און פון יעדער נויט און טרויער
הצילנו. רעטע אונז,
כי לך קוינו. דען צו דיר האפען מיר;
ואל תכלימנו און מאך אונז ניט צו שאנדע,
יי אלהינו. עוויגער, אונזער גאט,
והאר פניך און לאז לייכטען דיין געזיכט
בנו: איבער אונז.
וזכר לנו און געדיינק צו אונז
את ברית דעם בונד
אבותינו. פון אונזערע עלטערן,
והושיענו און העלף אונז
למען שמך: וועגען דיין נאמען.
ראה בצרותינו. קוק אויף אונזערע נויטהען,
ושמע און הער
קול תפלתנו. די שטימע פון אונזער געבעט,
כי אתה שומע דען דו הערסט
תפלת כל פה: דאס געבעט פון יעדען מויל.

אל רחום וחנון. בארמהערציגער און גנעדיגער גאט,
רחם עלינו ערבארם זיך איבער אונז
ועל כל מעשיך. און איבער אלע דיינע [4] ווערק;
כי אין כמוך דען עס איז ניטא דיין גלייכען,
יי אלהינו. עוויגער, אונזער גאט;
אנא מיר בעטען דיר,
שא נא פשעינו: פערצייהע דאך אונזערע זינד.
אבינו מלכנו. אונזער פאטער, אונזער קעניג,
צורנו וגואלנו. אונזער פעלז און אונזער ערלייזער,
אל חי וקים. } לעבענדער און (אימער)־עקסיסטירענדער גאט,

1) ע״פ תהלים ל״ח כ״ב. 2) לעבען; אדער: מוטה איז פערצאגט. 3) די ווייטערדיגע זעצע קענען פיליכט בעסער זיין לויט פאלגענדע פונקטאציאן: און פון פראגע און פון יעדען נויטה און טרויער; רעטע אונז. דען א. ז. וו. 4) בעשע־פעניסען.

הַחֲסִין בַּכֹּחַ.	דֶער מֶעכְטִיגֶער אִין קְרַאפְט,
חָסִיד וְטוֹב	גְנֶעדִיג אוּן גוּט
עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ:	צוּ אַלֶע דַיינֶע װערְק.
כִּי אַתָּה הוּא	דֶען דוּ בִּיסְט
יְיָ אֱלֹהֵינוּ.	דֶער עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
אֵל אֶרֶךְ אַפַּיִם	אַ לַאנְג־מוּטְהִיגֶער גָאט
וּמָלֵא רַחֲמִים.	אוּן פוּל מִט בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט;
עֲשֵׂה עִמָּנוּ	טְהוּא מִיט אוּנְז
כְּרוֹב רַחֲמֶיךָ	נָךְ דַיין גְרוֹסֶע בַּרְמְהֶערְצִגְקַייט
וְהוֹשִׁיעֵנוּ	אוּן הֶעלְף אוּנְז
לְמַעַן שְׁמֶךָ:	וֶועגֶען דַיין נָאמֶען.
שְׁמַע מַלְכֵּנוּ	הֶער, אוּנְזֶער קֶענִיג,
תְּפִלָּתֵנוּ.	אוּנְזֶער גֶעבֶּעט,
וּמִיַּד	אוּן פוּן דִי הַאנְד
אוֹיְבֵינוּ	פוּן אוּנְזֶערֶע פַיינְד
הַצִּילֵנוּ:	רֶעטֶע אוּנְז.
שְׁמַע מַלְכֵּנוּ	הֶער, אוּנְזֶער קֶענִיג,
תְּפִלָּתֵנוּ.	אוּנְזֶער גֶעבֶּעט,
וּמִכָּל צָרָה וְיָגוֹן	אוּן פוּן יֶעדְן נוֹיט אוּן טְרוֹיעֶר
הַצִּילֵנוּ:	רֶעטֶע אוּנְז.
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ	אוּנְזֶער פָאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִיג
אָתָּה.	בִּיסְט דוּ,
[1] וְשִׁמְךָ	אוּן דַיין נָאמֶען
עָלֵינוּ נִקְרָא.	אִיז אוֹיף אוּנְז גֶערוּפֶען;
אַל תַּנִּיחֵנוּ.	לָאז אוּנְז נִיט אָב;
[2] אַל תַּעַזְבֵנוּ	פֶערְלָאז אוּנְז נִיט,
אָבִינוּ.	אוּנְזֶער פָאטֶער,
וְאַל תִּטְּשֵׁנוּ	אוּן [5]פֶערְוַוארְף אוּנְז נִיט,
בּוֹרְאֵנוּ.	אוּנְזֶער בֶּעשֶׁעפֶער,
וְאַל תִּשְׁכָּחֵנוּ	אוּן פֶערְגֶעס אוּנְז נִיט,
יוֹצְרֵנוּ.	אוּנְזֶער בִּילְדְנֶער,
כִּי אֵל מֶלֶךְ	דֶען אַ גָאט (אוּן) אַ קֶענִיג,
חַנּוּן וְרַחוּם	אַ גְנֶעדִגֶער אוּן אַ בַּרְמְהֶערְצִגֶער
אָתָּה:	בִּיסְט דוּ.

אֵין כָּמוֹךָ	עֶס אִיז נִיטָא אַזוֹי וִוי דוּ
חַנּוּן וְרַחוּם	גְנֶעדִיג אוּן בַּארְמְהֶערְצִיג,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ.	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט;
אֵין כָּמוֹךָ	עֶס אִיז נִיטָא אַזוֹי וִוי דוּ,
אֵל אֶרֶךְ אַפַּיִם	אַ לַאנְג־מוּטְהִיגֶער גָאט
וְרַב חֶסֶד	אוּן גְרוֹיס אִין גְנַאדֶע
וֶאֱמֶת.	אוּן [6]טְרַייהַייט;
הוֹשִׁיעֵנוּ	הֶעלְף אוּנְז
בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים.	מִט דַיין גְרוֹסֶע בַּרְמְהֶערְצִגְקַייט;
מֵרַעַשׁ וּמֵרֹגֶז	פוּן שְׁטוּרְם אוּן פוּן [7]אוֹפְרֶעגוּנְג
הַצִּילֵנוּ:	רֶעטֶע אוּנְז.
[3] זְכוֹר	גֶעדֵיינְק (דַיין פֶערְשְׁפְּרֶעכֶן)
לַעֲבָדֶיךָ	צוּ דַיינֶע קְנֶעכְט,
לְאַבְרָהָם	צוּ אַבְרָהָם,
לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב.	צוּ יִצְחָק אוּן צוּ יַעֲקֹב;
אַל תֵּפֶן	קֶעהְר זִיךְ נִיט
אֶל קְשְׁיֵנוּ	צוּ אוּנְזֶער [8]הַארְטְקַייט
וְאֶל רִשְׁעֵנוּ	אוּן צוּ אוּנְזֶער שְׁלֶעכְטִקַייט
וְאֶל חַטָּאתֵנוּ:	אוּן צוּ אוּנְזֶער זִינְד.
[4] שׁוּב	קֶעהְר צוּרִיק
מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ	פוּן דַיין גְרִים־צָארְן,
וְהִנָּחֵם	אוּן בֶּערֵייעֶ
עַל הָרָעָה	אוֹיף דִי שְׁלֶעכְטֶעס
לְעַמֶּךָ:	גֶעגֶען דַיין פָאלְק.
וְהָסֵר מִמֶּנּוּ	אוּן [9]שַׁאף אָב פוּן אוּנְז

1) ירמיה י"ד ט'. 2) ע"פ מ"א ח' נ"ז. 3) דברים ט' כ"ז. 4) שמות ל"ב י"ב. 5) פערשטויס. 6) וואהרהייט. 7) **צארן.** 8) הארטנעקיגקייט; איינגעזיניגקייט. 9) נעהם אוועג; ערוויטער.

מַכַּת הַמָּוֶת	דֶעם טויט־[8]שְׁלַאג,
כִּי רַחוּם אָתָּה.	דֶען דוּ בִּיסְט בַּארְמְהֶערְצִיג,
כִּי כֵן דַּרְכֶּךָ.	דֶען אַזוֹי אִיז דַיין [9]וֶועג:
עֹשֶׂה חֶסֶד חִנָּם	דוּ טְהוּסְט אוּנְפֶּרְדִינְטֶע גְנַדֶע
בְּכָל דּוֹר וָדוֹר:	אִין יֶעדֶען גֶעשְׁלֶעכְט.
[1] חוּסָה יְיָ	הָאבּ מִיטְלַייד, עֶווִיגֶער,
עַל עַמֶּךָ	אוֹיף דַיין פָאלְק,
וְהַצִּילֵנוּ מִזַּעְמֶךָ.	אוּן רֶעטֶע אוּנְז פוּן דַיין צָארְן,
וְהָסֵר מִמֶּנּוּ	אוּן [10]שַׁאף אָבּ פוּן אוּנְז
מַכַּת הַמַּגֵּפָה	דֶעם [8]שְׁלַאג פוּן פֶּעסְט
וּגְזֵרָה קָשָׁה.	אוּן [11]שְׁוֶוערֶען אוּרְטְהֵייל,
כִּי אַתָּה	דֶען דוּ בִּיסְט
שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל:	דֶער הִיטֶער פוּן יִשְׂרָאֵל.
[2] לְךָ יְיָ	בַּיי דִיר, עֶווִיגֶער,
הַצְּדָקָה	אִיז דִי גֶערֶעכְטִיגְקַייט,[12]
וְלָנוּ	אָבֶּער בַּיי אוּנְז
בֹּשֶׁת הַפָּנִים:	אִיז דִי שַׁאנְדֶע אוֹיף דֶם גֶזִכְט[12].
[3] מַה נִּתְאוֹנֵן	וָואס זָאלֶען מִיר זִיךְ בֶּעקְלַאגֶען?
מַה נֹּאמַר.	וָואס זָאלֶען מִיר זָאגֶען?
מַה נְּדַבֵּר	וָואס זָאלֶען מִיר רֵיידֶען?
וּמַה	אוּן (מִיט) וָואס
נִּצְטַדָּק:	זָאלֶען מִיר זִיךְ גֶערֶעכְט מַאכֶען?
[4] נַחְפְּשָׂה	מִיר וֶועלֶען אוּנְטֶערְזוּכֶען
דְרָכֵינוּ	אוּנְזֶערֶע וֶועגֶען
וְנַחְקוֹרָה	אוּן מִיר וֶועלֶען נָאכְפָארְשֶׁען
וְנָשׁוּבָה אֵלֶיךָ.	אוּן מִר וֶולֶן צוּרִקְקֶהְרֶן צוּ דִר,
[5] כִּי יְמִינְךָ	דֶען דַיין רֶעכְטֶע הַאנְד
פְשׁוּטָה	אִיז אוֹיסְגֶעשְׁטְרֶעקְט
לְקַבֵּל שָׁבִים:	אוֹפְצוּנֶעהְמֶן צוּרִיק־קֶהְרֶנְדֶע.
[6] אָנָּא יְיָ	[13]אָ, עֶווִיגֶער,
הוֹשִׁיעָה נָּא.	הֶעלְף דָאךְ!
אָנָּא יְיָ	[13]אָ, עֶווִיגֶער,
הַצְלִיחָה נָא:	בֶּעגְלִיק דָאךְ!
אָנָּא יְיָ עֲנֵנוּ	[13]אָ, עֶווִיגֶער, עֶנְטְפֶער אוּנְז
בְיוֹם קָרְאֵנוּ:	אִין דֶעם טָאג וֶוען מִיר רוּפֶען.
לְךָ יְיָ חִכִּינוּ.	אוֹיף דִיר, עֶווִיגֶער, הַארֶען מִיר,
לְךָ יְיָ קִוִּינוּ.	אוֹיף דִר, עֶווִיגֶער, הָאפֶען מִיר,
לְךָ יְיָ	אוֹיף דִיר, עֶווִיגֶער,
נְיַחֵל.	פֶּערְטְרוֹיעֶן מִיר;
אַל תֶּחֱשֶׁה	שְׁווַייג נִיט
וּתְעַנֵּנוּ.	אוּן פַּיינִיג אוּנְז (נִיט),
כִּי נָאֲמוּ גוֹיִם	דֶען דִי נַאצְיָאנֶען זָאגֶען:
אָבְדָה תִקְוָתָם.	פֶּערְלָארֶען אִיז זֵייעֶר הָפְנוּנְג;
כָּל בֶּרֶךְ	יֶעדֶער קְנִיע
וְכָל קוֹמָה	אוּן יֶעדֶער שְׁטַאטוּר
לְךָ לְבַד	צוּ דִיר אַלֵיין
תִשְׁתַּחֲוֶה:	זָאל זִיךְ בּוּקֶען.

הַפּוֹתֵחַ יָד	דוּ עֶפֶענְסְט אַ הַאנְד
בִּתְשׁוּבָה	[14]צוּ צוּרִיק־קֶעהְרוּנְג,
לְקַבֵּל	אוֹיפְצוּנֶעהְמֶען
פּוֹשְׁעִים וְחַטָּאִים.	פֶּערְבְּרֶעכֶער אוּן זִינְדֶער;[14]
נִבְהֲלָה נַפְשֵׁנוּ	אוּנְזֶער זֶעלֶע אִיז דֶערְשְׁרָאקֶען
מֵרֹב עִצְּבוֹנֵנוּ.	פוּן אוּנְזֶער גְרוֹיסֶען [15]שְׁמֶערְץ;
אַל תִּשְׁכָּחֵנוּ	פֶּערְגֶעס אוּנְז נִיט
נֶצַח.	(אוֹיף) עֶווִיג,
קוּמָה	שְׁטֶעה אוֹיף
וְהוֹשִׁיעֵנוּ	אוּן הֶעלְף אוּנְז,
[7] כִּי חָסִינוּ בָךְ:	דֶען מִיר בֶּעשִׁיצֶען זִיךְ מִיט דִיר.
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ.	אוּנְזֶער פָאטֶער, אוּנְזֶר קֶענִג,

1) מכאן עד לקבל שבים. חסר בסדורי הספרדים. 2) דניאל ט' ז'. 3) ע"פ איכה ג' ל"ט ובראשית מ"ד ט"ז. 4) איכה ג' מ'. 5) לקוח מתפלת נעילה. 6) תהלים קי"ח, כ"ה 7) מכאן עד בארץ שבי"נו נשמט בסדורי הספרדים. 8) פלאג. 9) שטייגער. 10) ערוויטער; נעהם אוועג. 11) שטריינגע בעשטימונג. 12) ד. ה. דו ביסט גערעכט און מיר דארפען זיך שעהמען. 13) מיר בעטען דיך, עוויגער. 14) אדער: אויפצונעהמען פערברעכער און זינדער מיט בערייהונג. 15) טרויער

אִם אֵין בָּנוּ אויב מיר האבען ניט
צְדָקָה גערעכטיגקייט
וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, און גוטע טהאטען,
זְכָר לָנוּ געדענק פיר אונז
אֶת בְּרִית דעם בונד
אֲבוֹתֵינוּ פון אונזערע עלטערן
וְעֵדוֹתֵינוּ און אונזער [1]צייגניס
בְּכָל יוֹם [1]יעדען טאג:
יְיָ אֶחָד. [1]„דער עוויגער איז איינער“:
הַבִּיטָה בְעָנְיֵנוּ. קוק אויף אונזער עלענד,
כִּי רַבּוּ דען [2]פיל זיינען
מַכְאוֹבֵינוּ אונזערע שמערצען
וְצָרוֹת לְבָבֵנוּ. און די ליידען פון אונזר הארץ;
חוּסָה יְיָ עָלֵינוּ האב מיטלייד, עוויגער, איף אונז
בְּאֶרֶץ שִׁבְיֵנוּ. אם לאנד פון אונזר געפאנגענשאפט
וְאַל תִּשְׁפֹּךְ און גיס ניט אויס
חֲרוֹנְךָ דיין גרים־צארן
עָלֵינוּ. איבער אונז,
כִּי אֲנַחְנוּ עַמְּךָ דען מיר זיינען דיין פאלק,
בְּנֵי בְרִיתֶךָ: די קינדער פון דיין בונד.
אֵל. א גאט,
הַבִּיטָה קוק דאך,
דַּל כְּבוֹדֵנוּ אונזער עהרע איז קליין
בַּגּוֹיִם. אונטער די פעלקער,
וְשִׁקְּצוּנוּ און זיי האבען אונז [3]פעראכטעט
כְּטֻמְאַת ווי די אונריינהייט
הַנִּדָּה. פון די [4]אבגעזאנדערטע פרוי;
עַד מָתַי [5]ביז ווען וועט זיין
עֻזְּךָ בַּשְּׁבִי. דיין שטארקייט אין געפאנגענשאפט
וְתִפְאַרְתְּךָ און דיין [6]הערליכקייט
בְּיַד צָר: אין די האנד פון פיינד.
עוֹרְרָה ערוועק
גְּבוּרָתְךָ וְקִנְאָתְךָ דיין מאכט און דיין אייפער
עַל אוֹיְבֶיךָ. געגען דיינע פיינדע;
הֵם יֵבוֹשׁוּ זאלען זיי בעשעמט ווערען
וְיֵחַתּוּ און געבראכען ווערען
מִגְּבוּרָתָם. פון זייער מאכט,
וְאַל יִמְעֲטוּ און זאלען ניט קליין זיין
לְפָנֶיךָ פאר דיר
תְּלָאוֹתֵינוּ: אונזערע ליידען.
מַהֵר שנעל
יְקַדְּמוּנוּ זאל אונז ענטגעגען קומען
רַחֲמֶיךָ דיין בארמהערציגקייט
בְּיוֹם צָרָתֵנוּ. אין טאג פון אונזער נויטה;
וְאִם לֹא לְמַעֲנֵנוּ און אויב ניט פון אונזערט וועגען,
לְמַעַנְךָ פְּעַל. טהוא פון דיינעט וועגען,
וְאַל תַּשְׁחִית און פערדארב ניט
זֵכֶר דעם אנדיינקען
שְׁאֵרִיתֵנוּ: פון [8]אונזער איבערעסט.
וְחוֹן אוּם און בעגנאדיג (די נאציאן,
הַמְיַחֲדִים וועלכע ערקלערען די אנהייט
שִׁמְךָ פון דיין נאמען
פַּעֲמַיִם בְּכָל יוֹם צווי מאל יעדען טאג
תָּמִיד שטענדיג
בְּאַהֲבָה. און ליבע,
וְאוֹמְרִים. און זיי זאגען:
שְׁמַע יִשְׂרָאֵל הער ישראל,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ דער עוויגער איז אונזר גאט,
יְיָ אֶחָד: דער עוויגער איז איינער.

---

1) ד. ה. דאס. וואס מיר זאגען יעדען טאג: דאס דער עוויגער איז איינער. 2) גרויס. 3) פעראבשייעט, פעראונווירדיגט. 4) אונרייניגע. 5) ווי לאנג נאך. 6) גלאנץ. 7) פראכט. 8) אונזערע איבערגעבליבענע.

התפלה רחום וחנון וכ׳ו נקראת תחנון, מלשון: אנחנו מפילים תחנונינו לפניך (דניאל ט׳ י׳ח), או תחנה, מלשון: ואפיל תחנתי לפני ה׳ (שם ט׳ כ׳). ונקרא גם כן נפילת אפים מפני שנוהגין לפול על אפים. ונוטין על הצד השמאלי שהוא דוגמת קרבן התמיד אשר היו מרביצין אותו כששוחטין אותו על שמאלו (כל בו). אולם אם יש תפלין על היד השמאלית נופלין על היד הימנית משום כבוד תפלין ובמדרש ובס׳ המנהיג ס׳ ע״א מצאו טעם לנפילה על הימין בפסוק: שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני.

נפילת אפים הוא מנהג קדמון מאד ונזכרת פעמים אחדות בגמרא: רב איקלע לבבל בתענית צבור וכ׳ו נפול כולי עלמא אאנפייהו (מגלה כ״ב ע״ב) ובב״מ נ׳ט ע׳ב איתא: „אימא שלום דביתהו דר׳א אחתיה דר״ג הואי מההוא מעשה ואילך לא הוה שבקיה ליה לר׳א למיפל על אפיה״ מזה נראה שנפילת אפים כבר היה מנהג קבוע בימי חכמי המשנה. ולפי דעת הכל בו למדו זאת ממשה ויהושע שנאמר: ואתנפל לפני ה׳ (דברים ט׳ י׳ח וכ׳ה), ויפל על פניו ארצה לפני ארון ה׳ עד הערב הוא וזקני ישראל. (יהושע ז׳ ו׳).

אולם נוסח התפלה בעת נפילת אפים לא היה קבוע עוד גם בזמן הטור וכל אחד ואחד שאל כבקשתו (טור א״ח ס׳ קל׳א) ורק אחרי כן קבעו לאמר רחום וחנון ואח״ז, המזמור ו׳ ה׳ אל באפך וכ׳ו והספרדים אומרים המזמור כ׳ה לדוד אליך ה׳ נפשי אשא וכן הוא בזוהר סוף פרשה במדבר) ובטור א׳ח ס׳ קל׳א מביא תחנת רב עמרם גאון ובסדר התפלה להרמב׳ם נמצא תפלה אחרת. והאבודרהם כתב: יש יחידים שמתחננים מזמורים אחרים כל אחד ואחד כפי רצונו ודעתו.

הפסוק ויאמר דוד לא נמצא בשום סדור ישן ורק בקצור של״ה מביא שנוהגין לאומרו קדם נפילת אפים. ואולי הוא מפני שכתוב בו נפלה נא.

דִינִים פוּן וַיֹּאמֶר דָּוִד (תַּחֲנוּן).

אין מארגען־געבעט בייגט מען איין דעם קאָפּ אויף די רעכטע האנד, ווען מען זאָגט ויאמר דוד (תחנון) ביז יֵשׁוֹבוּ יֵבוֹשׁוּ רגע, אויב מען טראָגט תפלין אויף די לינקע האנד; אבער אויב מען טראגט קיין תפלין אויף די לינקע האנד אדער צו מנחה, בייגט מען איין דעם קאָפּ אויף די לינקע האַנד.

וואו עס איז ניטא קיין ספר תורה זאגט מען תחנון (ויאמר דוד), אָבער מען בייגט ניט איין דעם קאָפּ.

די דינים ווען תחנון (ויאמר דוד) ווערט ניט געזאגט זעה אויף זייטע 89.

---

[1] וַיֹּאמֶר דָּוִד	און דָוִד הָאט גֶעזָאגְט
אֶל גָּד.	צוּ (דֶעם פְּרָאפֶעט) גָד:
צַר לִי מְאֹד.	מִיר אִיז זֶעהְר [2]לֵייד;
נִפְּלָה נָּא	לָא׳מִיר דָאךְ (בֶּעסֶער) פַאלֶן
בְיַד יְיָ.	אִין דִי הַאנְד פוּן דֶעם עֶווִיגֶען,
כִּי רַבִּים	דֶען גְרוֹיס אִיז
רַחֲמָיו.	זַיין בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט,
וּבְיַד אָדָם	אָבֶער אִן דִי הַנְד פוּן אַמֶענְשֶׁן
אַל אֶפֹּלָה:	ווִיל אִיךְ נִיט פַאלֶען.

רַחוּם וְחַנּוּן.	בַּארְמְהֶערְצִיגֶער אוּן גְנֶעדִיגֶער!
חָטָאתִי לְפָנֶיךָ.	אִיךְ הָאבּ גֶעזִינְדִיגְט פָאר דִיר,
יְיָ	עֶווִיגֶער,
מָלֵא רַחֲמִים.	וָואס אִז פוּל מִיט בַּרְמְהַרְצִגְקַיט,
רַחֵם עָלַי	עֶרְבַּארְם דִיךְ אִיבֶּער מִיר
וְקַבֵּל תַּחֲנוּנָי:	אוּן נֶעהְם אָן מַיין בִּיטֶע.

תהלים ו.

ב יְיָ	2. עֶווִיגֶער,
אַל בְּאַפְּךָ	נִיט מִיט דַיין צָארְן
תוֹכִיחֵנִי.	זָאלְסְט׳וּ מִיר שְׁטְרָאפֶען;
וְאַל בַּחֲמָתְךָ	אִין נִיט מִיט דַיין גְרִים־צָארְן
תְיַסְּרֵנִי:	זָאלְסְט׳וּ מִיר צִיכְטִיגֶען.
ג חָנֵּנִי יְיָ	3. בֶּעגְנַאדִיג מִיר, עֶווִיגֶער,
כִּי אֻמְלַל אָנִי.	דֶען אִיךְ בִּין [3]פֶערְוֶועלְקְט;
רְפָאֵנִי יְיָ.	הֵייל מִיר, עֶווִיגֶער,
כִּי נִבְהֲלוּ עֲצָמָי:	דֶען מַיינֶע בֵּיינֶער זַיינֶען [4]עֶרְשְׁרָקֶען.
ד וְנַפְשִׁי	4. אוּן מַיין זֶעלֶע
נִבְהֲלָה מְאֹד.	אִיז זֶעהְר עֶרְשְׁרָאקֶען;
וְאַתָּה יְיָ	אוּן דוּ, עֶווִיגֶער,
עַד מָתָי:	בִּיז וָוען וֶועסְט עֶס הוֹיעֶרְן)?[5]
ה שׁוּבָה יְיָ	5. קֶעהְר צוּרִיק, עֶווִיגֶער,
חַלְּצָה נַפְשִׁי.	רֶעטֶע מַיין זֶעלֶע;

1) ש״ב, כ״ה י״ד. 2) אייננ. 3) אונגליקליך. 4) ערציטערט. 5) ד. ה. ווי לאנג נאך וועט עס אזוי זיין.

הוֹשִׁיעֵנִי — הֶעלְף מִיר
לְמַעַן חַסְדֶּךָ׃ — וֶוענֶען דַיין גְנַאדֶע.
ו כִּי אֵין בַּמָּוֶת — 6. דֶען נִיט אִין טוֹיט
זִכְרֶךָ. — אִיז דַיין אַנְדֵיינְקֶען,
בִּשְׁאוֹל — אִין גְרַאב
מִי יוֹדֶה לָּךְ׃ — וֶוער דַאנְקְט דִיר?
ז יָגַעְתִּי — 7. אִיךְ בִּין מִיד
בְאַנְחָתִי — דוּרְךְ מַיין זִיפְצֶען;
אַשְׂחֶה — אִיךְ מַאךְ שְׁווִימֶען
בְכָל לַיְלָה — יֶעדֶע נַאכְט
מִטָּתִי. — מַיין בֶּעט;
בְּדִמְעָתִי — מִיט מַיינֶע טְרֶערֶען
עַרְשִׂי אַמְסֶה׃ — [5]נֶעצְן אִיךְ דוּרְךְ מַיין בֶּעט.
ח עָשְׁשָׁה — 8. עֶס [6]אִיז פֶערְדוּנְקֶעלְט גֶעוָוארֶען
מִכַּעַס — פוּן פֶערְדְרוּס
עֵינִי. — מַיין אוֹיג;
עָתְקָה — זִי אִיז אַלְט גֶעוָוארֶען
בְּכָל צוֹרְרָי׃ — דוּרְךְ אַלֶע מַיינֶע בֶּעדְרִיקֶער.
ט סוּרוּ מִמֶּנִּי — 9 קֶעהְרְט זִיךְ אָב פוּן מִיר,
כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן. — אִיהְר אַלֶע אוּנְרֶעכְט-טְהוּעֶר;
כִּי שָׁמַע יְיָ — דֶען דֶר עֶווִיגֶער הָט עֶרְהֶערְט
קוֹל בִּכְיִי׃ — דִי שְׁטִימֶע פוּן מַיין גֶעוֵויין.
י שָׁמַע יְיָ — 10. דֶער עֶווִיגֶער הָט עֶרְהֶערְט
תְּחִנָּתִי. — מַיין בִּיטֶע;
יְיָ — דֶער עֶווִיגֶער
תְּפִלָּתִי יִקָּח׃ — נֶעהְמְט אוֹיף מַיין גֶעבֶעט.
יא יֵבֹשׁוּ — 11. עֶס זָאלֶען בֶּעשֶׁעמְט וֶוערֶען
וְיִבָּהֲלוּ מְאֹד — אוּן זֵעהְר עֶרְשְׁרָאקֶען וֶוערֶען
כָּל אֹיְבָי. — אַלֶע מַיינֶע פַיינְדֶע;
יָשֻׁבוּ יֵבֹשׁוּ — [7]זֵיי זָאלֶען [7]וִידֶערְהָאלְט בֶּעשֶׁעמְט וֶוערֶען

רֶגַע׃ — (אִין) אֵיין אוֹיגֶענְבְּלִיק.

כתבו בשם ר׳ יהודה החסיד כי חזקיה מלך יהודה חבר את התחנה ה׳ אלהי ישראל ומצאו שם חזקיה בראשי החרוזים: חוסה, זרים, קולנו, יי אלהי, הבט. ואולם לפי זה החרוזים מסורסים ואינם כסדר שמו (וההשערה שמפני ענותנותו עשה זאת שלא יכירו כי הוא חברו רחוקה היא) ועוד שהחרוז ה׳ אלהי ישראל איננו מגוף התחנה, כי בסדורי הספרדים ובסדורים כ״י נמצאות הרבה תחנות שונות ובראש כלן נמצא החרוז ה׳ אלהי ישראל. וגם אם נאמר שאיש בשם חזקיה חברו, מי יגיד לנו אם הוא חזקיה מלך יהודה או איש אחר, ויותר קרוב לאמת היא ההשערה שהוברה בסוף אלף החמשי בימי הגזרות כי זה נראה מתכן התחנה.

ה׳ אלהי ישראל ביז שומר ישראל זאגט מען נור אם מאנטאג און דאנערשטאג. ווען מען זאגט והוא רחום.

יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. — עֶווִיגֶער, גָאט פוּן יִשְׂרָאֵל,
[1] שׁוּב — [7]קֶעהְר צוּרִיק
מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ. — פוּן דַיין [8]גְרִים-צָארְן,
וְהִנָּחֵם — אוּן [9]בֶּערֵייעַ
עַל הָרָעָה — אוֹיף דִי שְׁלֶעכְטֶעס
לְעַמֶּךָ׃ — גֶעגֶען דַיין פָאלְק.

[2] הַבֵּט מִשָּׁמַיִם — קוּק פוּן הִימֶעל
וּרְאֵה. — אוּן זֶעה,
כִּי הָיִינוּ — דַאס מִיר זַיינֶען גֶעוָוארֶען
לַעַג וָקֶלֶס — (צוּ) שְׁפָּאט אוּן שַׁאנְדֶע;
בַּגּוֹיִם. — אוּנְטֶער דִי נַאצְיָאנֶען;
[3] נֶחְשַׁבְנוּ כְּצֹאן — מִיר זַיינֶען גֶערֶעכֶענְט וִוי שָׁאף,
לַטֶּבַח יוּבָל. — וָוס ווערט צוּם שְׁלַכְט גֶעפִיהְרְט,

1) שמות ל״ב י״ב. 2) ע״פ ישעיה ס״ג ט״ו. 3) ע״פ תהלים מ״ד כ״ג וישעיה נ״ג ז׳. 4) מאך איך צוגעהן; צושמעלץ איך. 5) שווינדעט. 6) אדער: צוריקקעהרען (אוועגגעהן פון מיר) און זיי זאלען בעשעמט ווערען. 7) לאז אב. 8) ברענענדען צארן. 9) בעדרייגק.

לַהֲרוֹג וּלְאַבֵּד	צו דערשלאָגען און צו פערניכטען
וּלְמַכָּה וּלְחֶרְפָּה:	און צום שלאַג און צו שאַנדע.
וּבְכָל זֹאת	און בּיי אַלעם דיזען
שִׁמְךָ	דיין נאָמען
לֹא שָׁכָחְנוּ.	האָבען מיר ניט פערגעסען,
נָא.	מיר בעטען דיר,
אַל תִּשְׁכָּחֵנוּ:	פערגעס אונז ניט.

יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. שׁוּב מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ. וְהִנָּחֵם עַל הָרָעָה לְעַמֶּךָ:

זָרִים אוֹמְרִים	פרעמדע זאָגען:
אֵין תּוֹחֶלֶת	„עס איז ניטאָ קיין [6]אויסזיכט
וְתִקְוָה.	און (קיין) האָפנונג",
חוֹן אוֹם	בעגנאַדיג (דאס) פאָלק,
לְשִׁמְךָ מְקַוֶּה.	וואָס האָפט צו דיין נאָמען.
טָהוֹר.	ריינער (גאָט)!
יְשׁוּעָתֵנוּ קָרְבָה.	אונזער הילף ערנעהנטער;
[1] יָגַעְנוּ	מיר זיינען מיד
וְלֹא הוּנַח לָנוּ.	און מען לאָזט אונז ניט רוהען;
רַחֲמֶיךָ	דיין בּאַרמהערציגקייט
יִכְבְּשׁוּ	זאָל צוריקהאַלטען
אֶת כַּעַסְךָ	דיין צאָרן
מֵעָלֵינוּ:	פון געגען אונז.
אָנָּא.	מיר בעטען דיר,
שׁוּב מֵחֲרוֹנְךָ.	קעהר צורק פון דיין גרים־צאָרן
וְרַחֵם	און ערבּאַרם
סְגֻלָּה	(דאס) געליבּטע (פאָלק),
אֲשֶׁר בָּחָרְתָּ:	וועלכעס דו האָסט ערוועהלט.

יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. שׁוּב מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ. וְהִנָּחֵם עַל הָרָעָה לְעַמֶּךָ:

[2] חוּסָה יְיָ	האָב מיטלייד, עוויגער,
עָלֵינוּ	איבער אונז
בְּרַחֲמֶיךָ.	מיט דיין בּאַרמהערציגקייט,
וְאַל תִּתְּנֵנוּ	און גיב אונז ניט איבער
בִּידֵי אַכְזָרִים.	אין די הענד פון גרויזאַמע;
[3] לָמָּה יֹאמְרוּ	וואָרום זאָלען זאָגען
הַגּוֹיִם	די נאַציאָנען:
אַיֵּה נָא	„וואו איז
אֱלֹהֵיהֶם.	זייער גאָט?"
[4] לְמַעַנְךָ	פון דיינעט־וועגען
עֲשֵׂה עִמָּנוּ חֶסֶד	טהוא מיט אונז גנאַדע
וְאַל תְּאַחַר:	און [7]פערזאַם ניט.
אָנָּא.	מיר בעטען דיר,
שׁוּב מֵחֲרוֹנְךָ.	קעהר צוריק פון דיין גרים־צאָרן
וְרַחֵם	און ערבּאַרם
סְגֻלָּה	(דאס) געליבּטע (פאָלק)
אֲשֶׁר בָּחָרְתָּ:	וועלכעס דו האָסט ערוועהלט.

יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. שׁוּב מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ. וְהִנָּחֵם עַל הָרָעָה לְעַמֶּךָ:

קוֹלֵנוּ תִשְׁמַע	אונזער שטימע זאָלסטו הערען
וְתָחוֹן.	און דו זאָלסט בעגנעדיגען,
וְאַל תִּטְּשֵׁנוּ	און לאָז אונז ניט איבער
בְּיַד אוֹיְבֵינוּ	אין די הענד פון אונזערע פיינדע
לִמְחוֹת	[8]צו פערטיליגען
אֶת שְׁמֵנוּ.	אונזער נאָמען;
זְכוֹר	געדיינק,
אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ	וואָס דו האָסט געשוואָרען
לַאֲבוֹתֵינוּ.	צו אונזערע עלטערן:
[5] כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם	„ווי די שטערען אין הימעל
אַרְבֶּה	וועל איך פערמעהרען
אֶת זַרְעֲכֶם.	אייער זאָמען",

1) איכה ה׳ ה׳. 2) בסדור כתב יד נמצא עוד חרוז אחד קדם חוסה, כזה: נתן בעפר פינו ונכבש באפר כוחנו, כי מאד שבענו מרורים. רוינו לענה ורוש ולא שב ממנו חרון אף ובעתה. ובכל זאת שמך לא שכחנו נא אל תשכחנו. ה׳ אלהי ישראל וכו׳. 3) תהלים קט״ו ב׳. 4) ע״פ דניאל ט׳ י״ט. 5) שמות ל״ב י״ג. 6) ערוואַרטונג. 7) לייג ניט אָפּ. 8) אָפּ־צומעקען, אָפּצו־ווישען.

וְעַתָּה [1] נִשְׁאַרְנוּ — איצט זיינען מיר איבערגעבליבען
מְעַט מֵהַרְבֵּה: — ווייניג פון פילע.
וּבְכָל זֹאת — און ביי אלעם דיזען
שִׁמְךָ — דיין נאמען
לֹא שָׁכָחְנוּ. — האבען מיר ניט פערגעסען,
נָא. — מיר בעטען דיר,
אַל תִּשְׁכָּחֵנוּ: — פערגעס אונז ניט.

יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. שׁוּב מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ. וְהִנָּחֵם עַל הָרָעָה לְעַמֶּךָ:

---

[2] עָזְרֵנוּ — העלף אונז,
אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ — גאט פון אונזער הילפע,
עַל דְּבַר — וועגען
כְּבוֹד שְׁמֶךָ. — די עהרע פון דיין נאמען,
וְהַצִּילֵנוּ — און רעטע אונז
וְכַפֵּר — און פערגיב
עַל חַטֹּאתֵינוּ — אלע אונזערע זינד
לְמַעַן שְׁמֶךָ: — וועגען דיין נאמען.

יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. שׁוּב מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ. וְהִנָּחֵם עַל הָרָעָה לְעַמֶּךָ:

הנוסחאות משונות בפיוט שומר ישראל. בסדורי הספרדים חסר החרוז מתרצה ברחמים ובמקומו יבוא החרוז: „שומר גוי רבא, שמור שארית גוי רבא, ואל יאבד גוי רבא, האומרים בכל יום אמן יהא שמה רבא" וגם במנהג טריפולי ובמחזור רומא נמצא החרוז הזה. ובמנהג טריפולי נוסף אחר שומר גוי קדוש החרוז: „שומר גוי ברוך, שמור שארית גוי ברוך, ואל יאבד גוי ברוך שיאמר קדוש וברוך" ותחת החרוז הזה יבוא במחזור רומא: שומר ברית אבותינו, שמור שאריתנו, ואל תאבד פלטתנו, האומרת בכל יום שמע ישראל ה' אלהינו.

פון שומר ישראל ביז למען שמך זאגט מען אין יעדען מארגען-געבעט (שחרית) און נאך מיטאג-געבעט (מנחה) אין אלע טעג, וואס מען זאגט ויאמר דוד (תחנון).

שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל. — היטער פון ישראל!
שְׁמוֹר — בעהיט
שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל. — דעם [3] איבערעסט פון ישראל,
וְאַל יֹאבַד יִשְׂרָאֵל. — און זאל ניט [4] פערלארען געהן ישראל,
הָאוֹמְרִים — וועלכע זאגען:
שְׁמַע יִשְׂרָאֵל: — „הער ישראל!"

שׁוֹמֵר גּוֹי אֶחָד, — היטער פון איין איינציגען פאלק,
שְׁמוֹר שְׁאֵרִית — בעהיט דעם [3] איבערעסט
עַם אֶחָד. — פון איין איינציגען פאלק,
וְאַל יֹאבַד — און זאל ניט פערלארען געהן
גּוֹי אֶחָד. — איין איינציגעס פאלק,
הַמְיַחֲדִים שִׁמְךָ — וועלכע [5] פעראיינציגען דיין נאמען:
יְיָ אֱלֹהֵינוּ — „דער עוויגער איז אונזער גאט,
יְיָ אֶחָד: — דער עוויגער איז איינער".

שׁוֹמֵר גּוֹי קָדוֹשׁ, — היטער פון א היילינגען פאלק,
שְׁמוֹר שְׁאֵרִית — בעהיט דעם [3] איבערעסט
עַם קָדוֹשׁ. — פון א היילינגען פאלק,
וְאַל יֹאבַד — און עס זאל ניט פערלארען געהן
גּוֹי קָדוֹשׁ. — א היילינגעס פאלק,
הַמְשַׁלְּשִׁים — וועלכע [6] ווידערהאלען 3 מאל (טעגליך)
בְּשָׁלֹשׁ קְדֻשּׁוֹת — מיט 3 מאל „קדוש",
לְקָדוֹשׁ: — צום היילינגען (גאט).

מִתְרַצֶּה — (דו, וועלכער איז צופרידען
בְּרַחֲמִים. — מיט בארמהערציגקייט [7]
וּמִתְפַּיֵּס — און לאזט זיך איבערבעטען
בְּתַחֲנוּנִים. — דורך ביטען,
הִתְרַצֵּה — זיי צופרידען

---

1) ע״פ ירמיה ל״א ב. 2) תהלים ע״ט ט. 3) איבערבלייבונג, די איבריגגעבליבענע. 4) אונטערגייען, פערניכטעט ווערען. 5) ערקלערען די איינהייט. 6) ד. ה. וועלכע זאגען 3 מאל טעגליך „קדושה" אין וועלכע עס שטעהט 3 מאל „קדוש". 7) ד. ה. וואס מען בעט ביי דיר אום בארמהערציגקייט.

וְהִתְפַּיֵּס — און לָאז זִיךְ אִיבֶּערְבֶּעטֶען
לְדוֹר עָנִי. — צום דֶעם [9]עֶלֶענְדֶען גֶשְׁלֶכְט,
כִּי אֵין עוֹזֵר: — דֶען עֶס אִז נִיטָא קֵיין הֶעלְפֶער.
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. — אוּנְזֶער פָאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִג,
חָנֵּנוּ וַעֲנֵנוּ. — בֶּגְנֶדִיג אוּנְז און עֶנְטְפֶער אוּנְז,
כִּי אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים. — דֶען מִיר הָאבֶּען קֵיינֶע (גוּטֶע) טְהַאטֶען,
עֲשֵׂה עִמָּנוּ — טְהוּא מִיט אוּנְז
צְדָקָה וָחֶסֶד — וָואהְלְטְהַאט און גְנַאדֶע,
וְהוֹשִׁיעֵנוּ: — און הֶעלְף אוּנְז.

---

[1] וַאֲנַחְנוּ לֹא נֵדַע — און מִיר ווייסֶען נִיט
מַה נַּעֲשֶׂה. — וָואס מִיר זָאלֶען טְהָאן,
כִּי עָלֶיךָ — דֶען (נוּר) אוֹיף דִיר
עֵינֵינוּ: — זַיינֶען אוּנְזֶערֶע אוֹיגֶען (גֶערִיכְטֶעט).
[2] זְכֹר רַחֲמֶיךָ — גֶעדֵיינְק דַיין בַּרְמְהֶערְצִיגְקֵייט,
יְיָ — עֶווִיגֶער,
וַחֲסָדֶיךָ. — און דַיינֶע גְנַאדֶען,
כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה: — דֶען פוּן עֶוויג אָן זַיינֶען זֵיי.
[3] יְהִי חַסְדְּךָ יְיָ — זָאל זַיין דַיין גְנַאדֶע, עֶווִיגֶער,
עָלֵינוּ. — אִיבֶּער אוּנְז,
כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ: — ווִי מִיר [10]ווַארְטֶען אוֹיף דִיר.
[4] אַל תִּזְכָּר לָנוּ — דֶערְמָאהְן אוּנְז נִיט
עֲוֹנוֹת רִאשֹׁנִים. — [11]דִי עֶרְשְׁטֶע זִינְד;
מַהֵר — שְׁנֶעל
יְקַדְּמוּנוּ — זָאל אוּנְז עֶנְטְגֶעגֶען קוּמֶען
רַחֲמֶיךָ. — דַיין בַּארְמְהֶערְצִיגְקֵייט,
כִּי דַלּוֹנוּ מְאֹד: — דֶען מִיר זַיינֶען זֶעהְר [12]פֶערַארְמְט.
[5] חָנֵּנוּ יְיָ חָנֵּנוּ. — בֶּגְנֶדִיג אוּנְז, עֶווִיגֶער, בֶּגְנֶדִיג אוּנְז
כִּי רַב שָׂבַעְנוּ — דֶען גֶענוּג הָאבֶּען מִיר זִיךְ גֶעזֶעטִגְט
בוּז: — (מִיט) פֶערַאכְטוּנְג.
[6] בְּרֹגֶז — אִין צָארְן
רַחֵם תִּזְכּוֹר. — גֶעדֵיינְק [13]בַּארְמְהֶערְצִיגְקֵייט.
[7] כִּי הוּא יָדַע — דֶען עֶר ווייסְט
יִצְרֵנוּ. — אוּנְזֶער גֶעדַאנְקֶען;
זָכוּר — עֶר גֶעדֵיינְקְט,
כִּי עָפָר אֲנָחְנוּ: — דַאס מִיר זַיינֶען שְׁטוֹיבּ.
[8] עָזְרֵנוּ — הֶעלְף אוּנְז,
אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ — גָאט פוּן אוּנְזֶער הִילְפֶע,
עַל דְּבַר — ווֶעגֶען
כְּבוֹד שְׁמֶךָ. — דִי עֶהְרֶע פוּן דַיין נָאמֶען,
וְהַצִּילֵנוּ — און רֶעטֶע אוּנְז
וְכַפֵּר — און פֶערְגִיבּ
עַל חַטֹּאתֵינוּ — אוֹיף אוּנְזֶערֶע זִינְד
לְמַעַן שְׁמֶךָ: — ווֶעגֶען דַיין נָאמֶען.

דער חזן זאגט היר האלב־קדיש (חצי קדיש), וועלכעס געפינט זיך אונטער דעם שטריך.

דער חזן זאגט דעם פאלגענדען האלב קדיש (חצי קדיש) נאך למען שמך.

חזן יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ. בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל. בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן:

קהל וחזן: יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:

חזן יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם. וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל. שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא: בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעשי״ת וּלְעֵלָּא) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

1) דה״ב כ׳, י״ב. 2) תהלים כ״ה, ו׳. 3) שם ל״ג, כ״ב 4) שם ע״ט, ח׳. 5) שם קכ״ג, ג׳. 6) חבקוק ג׳, ב׳. 7) תהלים, ק״ג, י״ד. 8) שם ע״ט, ט׳. 9) ארמען. 10) ערוואַרטען פון דיר. 11) אדער: די זינד פון די ערשטע, ד. ה. פון אונזערע פארגענגער. 12) ערנידריגט. 13) צו זיין בארמהערציג.

אל ארך אפים איננו מובא בסדור של הרמב״ם. ובכל בו ס׳ י״ט כתב: ,,אחר התחנה פותח ואומר אל ארך אפים, ואומר תחנה והושיענו והשני והצילנו. וכן כתב גם אבודרהם ומוסיף עוד שתמצא בה נ׳ תבות כנגד עשרת הדברות ומ׳ יום שעמד משה בהר, מכל זה נראה ששתי התפלות תחשבנה לאחת ומנהג הספרדים ובני פולין לומר שתיהן נכונה היא. אולם האשכנזים האומרים רק את החלק הראשון שיש בו כ״ד תבות אומרים שהוא כנגד כ״ד ספרי מקרא וכ״ד ישון כפרה (עין מטה משה בס׳ רכ״א). ומצאתי בסדור רשב״ן: אל ארך אפים תקנו חכמי איטאליען שיאמרו אלו שאחרו לבוא לבה״כ ואם יאמרו והוא רחום הגדול לא ישמעו קריאת התורה.

מאָנטאָג און דאנערסטאָג זאָגט מען אל ארך אפים, אבער מען זאגט עס ניט אין די פאָלגענדע טעג: ראש חדש, חנוכה, פורים און שושן פורים (דען 14טען און 15טען פון מאָנאַט אדר) און אין איין עבור יאהר זאָגט מען אויך ניט דען 14טען און 15טען טאג פון אדר ראשון (פורים קטן), ערב פסח, ערב יום כפור און תשעה באב (דעם 9טען טאג אין אב). אויך זאגט מען ניט אל ארך אפים אין די הויז פון איין אבל אין די ערשטע 7 טעג נאך די קבורה (שבעה).

אֵל [1] אֶרֶךְ אַפַּיִם	לַאנְג־מוּטְהִיגֶער גָאט
וְרַב חֶסֶד	און גְרוֹיס אִין גְנַאדֶע
וֶאֱמֶת.	און טְרַייהַייט !
[2] אַל בְּאַפְּךָ תוֹכִיחֵנוּ :	שְׁטְרָאף אוּנְז נִיט מִיט דַיין צָארְן.
[3] חוּסָה יְיָ	הָאבּ מִיטְלַייד, עֶווִיגֶער,
עַל עַמֶּךָ.	אִיבֶּער דַיין פָאלְק
וְהוֹשִׁיעֵנוּ	און הֶעלְף אוּנְז
מִכָּל רָע :	פון אַלֶעס בֵּייז.
חָטָאנוּ לְךָ אָדוֹן,	מִר הָבֶּן גֶזִינְדִיגְט גֶגֶן דִר, הֶערֶ;
סְלַח נָא	פֶערְגִיבּ דָאךְ
בְּרוֹב רַחֲמֶיךָ,	נָאךְ דַיין פִל בַּרְמְהֶערְצִיגְקַייט,
אֵל	אָ גָאט !

סדר קריאת התורה

אָרְדְנוּנְג פוּן לֵייעֶנֶען אִין סֵפֶר תּוֹרָה.

ויהי בנסוע נזכר רק בכל בו ס׳ ל״ז אבל לא בטור וראשונים, ויש שנויים גדולים בין נוסחאות הספרדים והאשכנזים להוצאת והכנסת הס״ת.

פון היר ביז חדש ימינו כקדם אויף זייטע 112, זאגט מען נור, ווען מען דאווענט מיט א מנין (ווייניגסטענס 10 מענער צוזאמען) אם מאָנטאג און דאנערסטאג. אויך זאגט מען דיזע אלע זאכען (מיט די אויסנאַהמע פון יהי רצון אויף זייטע 110) אם ראש חדש, חול המועד, אין מארגען און נאכמיטאג געבעט פון א פאַסט־טאג (תענית צבור) און שבת צו מנחה.

מען עפענט דעם ארון הקדש און דער חזן און די געמיינדע זאגען:

די איבערזעצונג ביז אשרי זעה צווייטען טהייל זייטע 134

[5] וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָאָרֹן וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה. קוּמָה יְיָ וְיָפֻצוּ אֹיְבֶיךָ וְיָנֻסוּ מְשַׂנְאֶיךָ מִפָּנֶיךָ : [6] כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר יְיָ מִירוּשָׁלָיִם : בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ :

בריך שמה העתיקו האחרונים ע״פ האריז״ל (נגיד ומצוה דף ר׳ וכ״ו) מזוהר פ׳ ויקהל שכתוב שם: ,,אמר רשב״י כד מפקין ספר תורה בצבורא למקרי ביה מתפתחין תרעי שמיא דרחמי ומעוררין את האהבה לעילא ואיבעי ליה לבר נש למימר הכי״.

בְּרִיךְ שְׁמֵהּ דְּמָרֵא עָלְמָא. בְּרִיךְ כִּתְרָךְ וְאַתְרָךְ. יְהֵא רְעוּתָךְ עִם עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל לְעָלַם. וּפֻרְקַן יְמִינָךְ אַחֲזֵי לְעַמָּךְ בְּבֵית מַקְדְּשָׁךְ. וּלְאַמְטוּיֵי לָנָא מִטּוּב נְהוֹרָךְ וּלְקַבֵּל צְלוֹתָנָא בְּרַחֲמִין : יְהֵא רַעֲוָא קֳדָמָךְ דְּתוֹרִיךְ לָן חַיִּין

אין פולין גדול זאָגט מען אויך דיזעס:

אֵל [1] אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת. [4] אַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנּוּ : חוּסָה יְיָ עַל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ וְהַצִּילֵנוּ מִכָּל רָע : חָטָאנוּ לְךָ אָדוֹן סְלַח נָא כְּרוֹב רַחֲמֶיךָ אֵל :

---

1) שמות ל״ד ו׳. 2) ע״פ תהלים ו׳ ב׳. 3) יואל ב׳ י״ז. 4) ע״פ תהלים כ״ז ט׳, 5) במדבר י׳ ל״ה. 6) ישעיה ב׳ ג׳.

בִּטִיבוּתָא. וְלֶהֱוֵי אֲנָא פְקִידָא בְּגוֹ צַדִּיקַיָּא. לְמִרְחַם עָלַי וּלְמִנְטַר יָתִי וְיַת כָּל דִּי לִי. וְדִי לְעַמָּךְ יִשְׂרָאֵל: אַנְתְּ הוּא זָן לְכֹלָּא וּמְפַרְנֵס לְכֹלָּא. אַנְתְּ הוּא שַׁלִּיט עַל כֹּלָּא. אַנְתְּ הוּא דְשַׁלִּיט עַל מַלְכַיָּא. וּמַלְכוּתָא דִּילָךְ הִיא: אֲנָא עַבְדָּא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּסָגִידְנָא קַמֵּהּ וּמִקַּמָּא דִּיקַר אוֹרַיְתֵהּ בְּכָל עִדָּן וְעִדָּן: לָא עַל אֱנָשׁ רָחִיצְנָא וְלָא עַל בַּר אֱלָהִין סָמִיכְנָא. אֶלָּא בֶּאֱלָהָא דִשְׁמַיָּא. דְּהוּא אֱלָהָא קְשׁוֹט. וְאוֹרַיְתֵהּ קְשׁוֹט. וּנְבִיאוֹהִי קְשׁוֹט. וּמַסְגֵּא לְמֶעְבַּד טַבְוָן וּקְשׁוֹט: בֵּהּ אֲנָא רָחִיץ. וְלִשְׁמֵהּ קַדִּישָׁא יַקִּירָא אֲנָא אֵמַר תֻּשְׁבְּחָן: יְהֵא רַעֲוָא קֳדָמָךְ דְּתִפְתַּח לִבִּי בְּאוֹרַיְתָא. וְתַשְׁלִים מִשְׁאֲלִין דְּלִבָּאִי וְלִבָּא דְכָל עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל. לְטַב וּלְחַיִּין וְלִשְׁלָם:

דער חזן נעהמט די ספר תורה און זאגט:

[1] גַּדְּלוּ לַיְיָ אִתִּי. וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו:

און די געמיינדע אנטווארט:

[2] לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ. [3] רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא: [4] רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ. כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ:

דער חזן טראגט די ספר תורה דורך די רעכטע זייט צו דער ביהנע און וועהרענד ער געהט זאגט מען:

אַב הָרַחֲמִים. הוּא יְרַחֵם עַם [5] עֲמוּסִים. וְיִזְכּוֹר בְּרִית [6] אֵיתָנִים. וְיַצִּיל נַפְשׁוֹתֵינוּ מִן הַשָּׁעוֹת הָרָעוֹת. וְיִגְעַר בְּיֵצֶר הָרַע מִן [5] הַנְּשׂוּאִים. וְיָחוֹן אוֹתָנוּ לִפְלֵיטַת עוֹלָמִים. וִימַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ בְּמִדָּה טוֹבָה יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים:

ותגלה ותראה נמצא במס׳ סופרים פ׳ י״ד ה׳ י״ב. ושם הגירסא תגלה בלי ו. וכן הוא בלבוש לאו״ח ס׳ קל״ד ובסדורים כתבי יד. הכל הבו גדל וכ״ו במס׳ סופרים פ׳ י״ד ה׳ י״א בשנויים. ברוך שנתן וכ״ו נזכר בכל בו.

די ספר תורה ווערט געלייגט אויפ׳ן לעזע־פולט און דער חזן אדער דער וואס לייענט אין ספר תורה (קורא) זאגט:

וְתִגָּלֶה וְתֵרָאֶה מַלְכוּתוֹ עָלֵינוּ בִּזְמַן קָרוֹב. וְיָחוֹן פְּלֵיטָתֵנוּ וּפְלֵיטַת עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים וּלְרָצוֹן וְנֹאמַר אָמֵן. הַכֹּל הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ וּתְנוּ כָבוֹד לַתּוֹרָה כֹּהֵן קְרָב.

היר זאגט דער חזן אדער קורא דעם העברעאישען נאמען און פאטער׳ס נאמען פון דעם מאן, וועלכען ער רופט ארויף צום לייענען בעפאר איהם ווי צום ביישפיעל:

יַעֲמוֹד (יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם) הַכֹּהֵן: בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ:

די געמיינדע און דער חזן זאגען.

[7] וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ אֱלֹהֵיכֶם. חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם:

---

1) תהלים ל״ד ד׳ ומקור אמירתו במ״ס סופרים פ׳ י״ד ה׳ י״א 2) דה״א כ״ט י״א. 3) תהלים צ״ט ה׳. 4) שם צ״ט ט׳. 5) הם ישראל. מלשון הפסוק: העמוסים מני בטן הנשואים מני רחם. 6) הם האבות, כמו שדרשו בר״ה דף י״א ע״א. 7) דברים ד׳ ד׳.

מקור ברכת התורה נמצא בנחמיה ח׳ ו׳: ויברך עזרא את את ה׳ האלהים הגדול, ויענו כל העם אמן יכו׳ וברכה א׳ בנוסחא שלנו רב המנונא תקנה כדאיתא בברכות י״א ע״א. ומובאה גם במס׳ סופרים פ׳ י״ג ה״ח בשנויים, ושם מובאה גם הברכה השניה בנוסחא שלנו. ובמדרש ראש פ׳ וזאת הברכה איתא: „איזו היא הברכה שברך משה בתורת תחלה ברוך אתה ה׳ אמ״ה אשר בחר בת״רה הזאת וקדשה ורצה בעושיה״.

די וואס ווערען גערופען פארצוליעזען פאר זיי איין אבשניט פון דער תורה, זאגען פאלגענדע ברכה:

בָּרְכוּ אֶת יְיָ הַמְבֹרָךְ:

די געמיינדע און דער, וואס ווערט גערופען צו דער תורה זאגען:

בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד

דער וואס ווערט גערופען צו דער תורה זאגט:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים. וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

נאך דעם פארלעזען אין דער תורה זאגט דער, וועלכער איז גערופען געווארען פאר־צולעזען פאר איהם אין דער תורה, פאלגענדע ברכה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר נָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת. וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

ברכת הגומל נמצא בברכות נ״ד ע״ב ושם הנוסחא ברוך גומל חסדים טובים. ונוסחתנו היא כמו שהיתה בגמרא שהי׳ה לפני הרי״ף והר״א״ש והרמב״ם. מי שנמלך איננה בגמ״א. אבל נמצא במכילתא פ׳ בא בנוסחא זאת: מי שגמלך כל טוב הוא יגמלך חן וחסד סלה.

ווען מען רופט צום פארלעזען אין דער תורה א מאן, וועלכער איז געווען אין לעבענס־געפאהר אויף לאנד אדער מעער (ים אדער יבשה), אדער וועלכער איז בעפרייט געווארען פון געפענגניס, אדער וועלכער איז געזונד געווארען פון א קראנקהייט, דארף ער זאגען די פאלגענדע ברכה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. הַגּוֹמֵל לְחַיָּבִים טוֹבוֹת. שֶׁגְּמָלַנִי כָּל טוֹב:

און די געמיינדע ענטווארט:

מִי שֶׁגְּמָלְךָ כָּל טוֹב. הוּא יִגְמָלְךָ כָּל טוֹב סֶלָה:

וזאת התורה נזכרת במס׳ סופרים פ׳ יד׳ ה׳ י״ד.

נאכדעם ווי מען ענדיגט לייענען הייבט מען אויף דעם ספר התורה און מען ווייזט עס צו אלע אנוועזענדע, און די געמיינדע זאגט:

---

[1] וְזֹאת הַתּוֹרָה. אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. [2] עַל פִּי יְיָ בְּיַד מֹשֶׁה:

[3] עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ. וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר: [4] דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם. וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם: [5] אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ. בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד: [6] יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ. יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר:

יהי רצון מובא בשנויים בסדורו של רב עמרם גאון בתפלה לחול וגם בתפלה לראש חדש. והכל בו מביא אמירת יהי רצון בשבת שלפני ראש חדש וכן היא מנהג הספרדים, ואצלם חסר החרוז אחינו כל בית ישראל.

אין יענע מאנטאגס און דאנערסטאגס, ווען התחנון (ויאמר דוד) ווערט געזאגט (זעה דינים פון תח״ן זייטע 89), זאגט דער חזן פאלגענדעס:

יְהִי רָצוֹן	עֶס זָאל זַיין דֶער ווִילֶען
מִלִּפְנֵי אָבִינוּ	פון אוּנזֶער פָאטֶער,

---

1) דברים ד׳ מ״ד. 2) במדבר ד׳ ל״ז. 3) משלי ג׳ י״ח. 4) שם י״ז. 5) שם ט״ז. 6) ישעיה מ״ב כ״א.

שֶׁבַּשָּׁמַיִם.	וואס איז אין הימעל,
לְכוֹנֵן	פעסט צו שטעלען
אֶת בֵּית חַיֵּינוּ.	דאס הויז פון אונזער לעבען[1]
וּלְהָשִׁיב	און צוריק צוקעהרען
אֶת שְׁכִינָתוֹ	זיין געטליכע אנוועזענהייט
בְּתוֹכֵנוּ	צווישען[2] אונז
בִּמְהֵרָה	שנעל,
בְּיָמֵינוּ.	אין אונזערע טעג;
וְנֹאמַר אָמֵן:	און זאלען מיר זאגען: אמן!

יְהִי רָצוֹן	עס זאל זיין דער ווילען
מִלִּפְנֵי אָבִינוּ	פון אונזער פאטער,
שֶׁבַּשָּׁמַיִם.	וואס איז אין הימעל,
לְרַחֵם עָלֵינוּ	זיך צו ערבארמען איבער אונז
וְעַל פְּלֵיטָתֵנוּ.	און איבער אונזער[3] רעסט,
וְלִמְנוֹעַ	און צו פערמיידען
מַשְׁחִית	פערדערבונג
וּמַגֵּפָה	און פלאג
מֵעָלֵינוּ.	פון אונז
וּמֵעַל כָּל עַמּוֹ	און פון זיין גאנצע פאלק,
בֵּית יִשְׂרָאֵל.	דאס הויז ישראל;
וְנֹאמַר אָמֵן:	און זאלען מיר זאגען: אמן!

יְהִי רָצוֹן	עס זאל זיין דער ווילען
מִלִּפְנֵי אָבִינוּ	פון אונזער פאטער,
שֶׁבַּשָּׁמַיִם	וואס איז אין הימעל,
לְקַיֶּם בָּנוּ	אויפצוהאלטען ביי אונז
חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל.	די געלעהרטע פון ישראל,
הֵם	זיי
וּנְשֵׁיהֶם	און זייערע פרויען
וּבְנֵיהֶם	און זייערע זיהן
וּבְנוֹתֵיהֶם.	און זייערע טעכטער
וְתַלְמִידֵיהֶם	און זייערע שילער
וְתַלְמִידֵי	און די שילער
תַלְמִידֵיהֶם.	פון זייערע שילער,
בְּכָל מְקוֹמוֹת מוֹשְׁבוֹתֵיהֶם.	אין אלע זייערע וואהן־ערטער
וְנֹאמַר אָמֵן:	און זאלען מיר זאגען: אמן!

יְהִי רָצוֹן	עס זאל זיין דער ווילען
מִלִּפְנֵי אָבִינוּ	פון אונזער פאטער,
שֶׁבַּשָּׁמַיִם.	וואס איז אין הימעל,
שֶׁנִּשְׁמַע	דאס מיר זאלען הערען
וְנִתְבַּשֵּׂר	און בענאכריכטעט ווערען
בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת	(מיט) גוטע נאכריכטען,
יְשׁוּעוֹת.	רעטונגען
וְנֶחָמוֹת.	און טרויסטען,
וִיקַבֵּץ	און ער זאל פערזאמלען
נִדָּחֵינוּ	אונזערע פערשטויסענע
מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת	פון די פיער ענדען
הָאָרֶץ.	פון דער ערד;
וְנֹאמַר אָמֵן:	און זאלען מיר זאגען: אמן!

אַחֵינוּ	אונזערע ברידער,
כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל.	דאס גאנצע הויז ישראל,
הַנְּתוּנִים	וועלכע זיינען איבערגעבען
בַּצָּרָה	אין נויטה
וּבַשִּׁבְיָה.	און אין געפאנגענשאפט,
הָעוֹמְדִים	וועלכע [4]שטעהען
בֵּין בַּיָּם	סיי אויף דעם מעער

1) דער בית המקדש. 2) אין אונזער מיטע. 3) אונזערע גרענצען. 4) געפינען זיך.

וּבֵין בַּיַּבָּשָׁה	און סיי אויף דער טריקעניס,
הַמָּקוֹם יְרַחֵם עֲלֵיהֶם.	זאל [11]גאט זיך ערבארמען אויף זיי
וְיוֹצִיאֵם	און ער זאל זיי ארויספיהרען
מִצָּרָה	פון נויטה
לִרְוָחָה.	צו [12]ערברייטונג,
וּמֵאֲפֵלָה	און פון פינסטערניס
לְאוֹרָה.	צו ליכט,
וּמִשִּׁעְבּוּד	און פון קנעכטשאפט
לִגְאֻלָּה.	צו ערלייזונג.
הַשְׁתָּא	יעצט,
בַּעֲגָלָא	אונגעזאמט
וּבִזְמַן קָרִיב.	און אין א גיכע צייט
וְנֹאמַר אָמֵן:	און זאלען מיר זאגען: אמן!

אמירת יהללו וכן ובנחה כובא בסדור של רב עמרם גאון ובכל בו. ומה שאומרים לדוד מזמור מפני שכתוב בו שאו שערים ראשיכם, שאמר שלמה המלך כשהכנים את הארון לבית קדשי הקדשים (מ״ק ט׳ ע״א שבת ל׳ ע״א)

ביים צוריק טראגען די ספר תורה אין ארון הקודש זאגט דער חזן פאלגענדעס:

יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם יְיָ. כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ.

און די געמיינדע אנטווארט:

והקהל עונים [1]הוֹדוֹ עַל אֶרֶץ וְשָׁמָיִם:
[2]וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ. תְּהִלָּה לְכָל
חֲסִידָיו. לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרוֹבוֹ.
הַלְלוּיָהּ:

תהלים כ״ד א לְדָוִד מִזְמוֹר. לַיְיָ הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ.
תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ: ב כִּי הוּא עַל יַמִּים.
יְסָדָהּ. וְעַל נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ: ג מִי יַעֲלֶה
בְהַר יְיָ. וּמִי יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ: ד נְקִי
כַפַּיִם וּבַר לֵבָב אֲשֶׁר לֹא נָשָׂא לַשָּׁוְא
נַפְשִׁי. וְלֹא נִשְׁבַּע לְמִרְמָה: ה יִשָּׂא בְרָכָה
מֵאֵת יְיָ. וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ: ו זֶה
דּוֹר דֹּרְשָׁיו. מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה:
ז שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם. וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי
עוֹלָם. וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: ח מִי זֶה
מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְיָ עִזּוּז וְגִבּוֹר. יְיָ גִּבּוֹר
מִלְחָמָה: ט שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ
פִּתְחֵי עוֹלָם. וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: י מִי
הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד. יְיָ צְבָאוֹת. הוּא
מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה:

ווען מען שטעלט אריין די ספר תורה אין ארון הקודש זאגט מען פאלגענדעס ביז כקדם:

[3]וּבְנֻחֹה יֹאמַר. שׁוּבָה יְיָ רִבְבוֹת אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל: [4]קוּמָה יְיָ לִמְנוּחָתֶךָ. אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ: כֹּהֲנֶיךָ [5]יִלְבְּשׁוּ צֶדֶק. וַחֲסִידֶיךָ יְרַנֵּנוּ: [6]בַּעֲבוּר דָּוִד עַבְדֶּךָ. אַל תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ: [7]כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם. תּוֹרָתִי אַל תַּעֲזֹבוּ: [8]עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ. וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר: [9]דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם. וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם: [10]הֲשִׁיבֵנוּ יְיָ אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה. חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם:

1) תהלים קמ״ח י״ג. 2) שם י״ד. 3) במדבר י׳ ל״ו. 4) תהלים קל״ב ח׳. 5) שם ט׳. 6) שם י׳. 7) משלי ד׳ ב׳. 8) שם ג׳ י״ח. 9) שם י״ז. 10) ס״ף איכה. 11) דער איבערשטער־אנוועזענדער. 12) בעסערונג, ערלייכטערונג.

טעם אמירת אשרי ג' פעמים בכל יום ראה בצד 48.
זעה איבערזעטצונג זייטע 48.

תהלים פ״ד ה׳ אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ. עוֹד יְהַלְלוּךָ
סֶלָה: קמ״ד ט״ו אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ. אַשְׁרֵי
הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו:

תהלים קמה.

א תְּהִלָּה לְדָוִד. אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי
הַמֶּלֶךְ. וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד:
ב בְּכָל יוֹם אֲבָרְכֶךָּ. וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ
לְעוֹלָם וָעֶד: ג גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד.
וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר: ד דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח
מַעֲשֶׂיךָ. וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ: ה הֲדַר כְּבוֹד
הוֹדֶךָ. וְדִבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה: ו וֶעֱזוּז
נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ. וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה:
ז זֵכֶר רַב טוּבְךָ יַבִּיעוּ. וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ:
ח חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ. אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל חָסֶד:
ט טוֹב יְיָ לַכֹּל. וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו:
י יוֹדוּךָ יְיָ כָּל מַעֲשֶׂיךָ. וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה:
יא כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ. וּגְבוּרָתְךָ
יְדַבֵּרוּ. יב לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו.
וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ: יג מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת
כָּל עֹלָמִים. וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדֹר:
יד סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל הַנֹּפְלִים. וְזוֹקֵף לְכָל
הַכְּפוּפִים: טו עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ.
וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ:
טז פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ. וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי
רָצוֹן: יז צַדִּיק יְיָ בְּכָל דְּרָכָיו. וְחָסִיד
בְּכָל מַעֲשָׂיו: יח קָרוֹב יְיָ לְכָל קֹרְאָיו.
לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת: יט רְצוֹן
יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה. וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע
וְיוֹשִׁיעֵם: כ שׁוֹמֵר יְיָ אֶת כָּל אֹהֲבָיו.
וְאֵת כָּל הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד: כא תְּהִלַּת יְיָ
יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ
לְעוֹלָם וָעֶד: קט״ו י״ח וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה
וְעַד עוֹלָם. הַלְלוּיָהּ:

למנצח מובא בסדור של רב עמרם גאון ובטור ארח ס׳ קל״א. ובאבודרהם נמצאו טעמים לזה.

למנצח זאָגט מען ניט אין די פאָלגענדע טעג: ראש חדש, חנוכה, פורים און שושן פורים (דען 14טען און 15טען פון מאָנאַט אדר) און אין איין עבור יאהר זאָגט מען אויך ניט דען 14טען און 15טען טאג פון אדר ראשון (פורים קטן), ערב פסח, ערב יום כפור און תשעה באב (דעם 9טען טאג אין אב). אויך זאגט מען ניט אל ארך אפים אין די הויז פון איין אבל אין די ערשטע 7 טעג נאך די קבורה (שבעה).

תהלים כ׳.

א לַמְנַצֵּחַ	1. [1]פַר דֶעם גֶעזַאנְג־מַייסְטֶער.
מִזְמוֹר לְדָוִד:	אַ גֶעזַאנְג פוּן דָוִד.
ב יַעַנְךָ יְיָ	2. דֶר עֶווִיגֶער זָאל דִיר עֶנְפֶערְן
בְּיוֹם צָרָה.	אִין טָאג פוּן נוֹיטְה;
יְשַׂגֶּבְךָ	עֶס זָאל דִיר [2]שְׁטַארְקֶען
שֵׁם אֱלֹהֵי יַעֲקֹב:	דֶער נַאמֶען פוּן יַעֲקֹב׳ס גָאט.
ג יִשְׁלַח עֶזְרְךָ	3. עֶר זָאל שִׁיקֶען דַיין הִילְף
מִקֹּדֶשׁ.	[3]פוּן הֵיילִיגְטְהוּם;
וּמִצִּיּוֹן יִסְעָדֶךָּ:	אוּן פוּן צִיּוֹן זָל עֶר דִיר שְׁטִצֶן.
ד יִזְכֹּר	4. עֶר זָאל גֶעדֵיינְקֶען
כָּל מִנְחֹתֶיךָ.	אַלֶע דַיינֶע שְׁפַּייז־אָפְּפֶער,
וְעוֹלָתְךָ	אוּן דַיין בְּרַאנְד־אָפְּפֶער
יְדַשְּׁנֶה סֶלָה:	זָאל עֶר אִמֶר פֶּרְבְּרֶענֶן אִין אַשׁ.[4]
ה יִתֶּן לְךָ	5. עֶר זָאל דִיר גֶעבֶּען
כִלְבָבֶךָ.	נָאךְ דַיין הֶערְצֶנְס־(וואוּנְשׁ);
וְכָל עֲצָתְךָ	אוּן [5]דַיין גַאנְצֶען רַאטְה
יְמַלֵּא:	זָאל עֶר עֶרפִילֶען.
ו נְרַנְּנָה	6. מִיר װעלֶען זִינְגֶען

1) צום קאהר־פיהרער. 2) בעשיצען. 3) ד. ה. פון בית המקדש. 4) ד. ה. ער זאל אימער אנגעהמען. 5) דיינע פלענער.

בִּישׁוּעָתֶךָ	דוּרךְ דַיין הִילְף;
וּבְשֵׁם אֱלֹהֵינוּ	און אִין דֶעם נָאמֶען פון אוּנזֶער גָאט
נִדְגֹּל.	ווֶעלֶען מִר אוֹיפְהֵייבֶּען דִי פָאהְן;
יְמַלֵּא יְיָ	דֶער עֶווִיגֶער זָאל עֶרפִילֶען
כָּל מִשְׁאֲלוֹתֶיךָ:	אַלֶע דַיינֶע ווִינְשֶׁע.
ז עַתָּה יָדַעְתִּי.	7. יֶעצְט ווֵייס אִיךְ,
כִּי הוֹשִׁיעַ יְיָ	דַאס דֶער עֶווִיגֶער הֶעלְפְט
מְשִׁיחוֹ.	זַיין גֶעזַאלְבְּטֶען;
יַעֲנֵהוּ	עֶר עֶנְטְפֶערְט אִיהְם
מִשְּׁמֵי קָדְשׁוֹ.	פון זַיין הֵיילִיגֶען הִימֶעל;
בִּגְבוּרוֹת יֵשַׁע	מִיט דִי [3]מַאכְט פון רֶעטוּנְג
יְמִינוֹ:	פון זַיין רֶעכְטֶע הַאנְד.
ח אֵלֶּה בָרֶכֶב.	8. דִיזֶע (הָאפֶען) אוֹיף [4]וָועגֶן,
וְאֵלֶּה בַסּוּסִים.	און דִיזֶע—אוֹיף פֶערְד;
וַאֲנַחְנוּ	אָבֶּער מִיר
בְּשֵׁם יְיָ אֱלֹהֵינוּ	דֶעם נָאמֶען פון עֶווִיגֶען, אוּנזֶער גָאט,
נַזְכִּיר:	דֶערְמָאהְנֶען מִיר.
ט הֵמָּה כָּרְעוּ	9. זֵיי [5]זַיינֶען גֶעזוּנְקֶען
וְנָפָלוּ.	און זַיינֶען גֶעפַאלֶען;
וַאֲנַחְנוּ קַמְנוּ	אָבֶּער מִיר זַיינֶען אוֹיפְגֶעשְׁטַאנֶען
וַנִּתְעוֹדָד:	און מִיר הָאבֶּען זִיךְ בֶּעפֶעסְטִיגְט.
י יְיָ הוֹשִׁיעָה.	10. עֶווִיגֶער, הֶעלְף!
הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ	דֶער קֶענִיג זָאל אוּנְז עֶנְטְפֶערֶען
בְיוֹם קָרְאֵנוּ:	אִין דֶעם טָאג, ווֶען מִר רוּפֶען.

קדוש, קדוש, קדוש, וכ״ו של ובא לציון נקראת קדושה דסדרא. וכתב הרוקח שתקנוה בשעת השמד ואבודרהם כתב: „מה שתקנו סדר קדושה בסוף התפלה הוא בעבור עמי הארץ המאחרים לבוא לתפלה שלא יפסידו שמיעת הקדושה, דאמרינן בשלהי סוטה (מ״ט ע״א) אמאי קאי עלמא? אסדרא דקדושה ואיהא שמיה רבא דאגדתא (עיין רש״י), ולכך תקנו לתרגם סדר קדושה זה כדי שיבינו עמי הארץ, שאין מכירים לדבר בו באותו הזמן, ותקנו להם כאן כמו תפלה קט״ה, בתחלה אשרי ואח״כ קדושה וזכרון ציון ותלמוד תורה, כמו שתקנו בלילי שבת ברכה מעין שבע בעבור המאחרים לבוא, והטעם שאין אומרים אותו בשבתות וי״ט בשחרית מפני שכולם באים בבית הכנסת בתפלה ראשונה, ונהגו לאמרו בשבתות וי״ט במנחה, לפי שהיו דורשים בימים אלו, קודם תפלת מנחה ורגילות הוא לדבר בסוף הדרשה בפסוקי גאולה וקדושה וגם עמי הארץ באים לשמוע הדרשה״ עכ״ל. והכל בו כתב שטעם אמירתו למנחה בשבת ויו״ט הוא בעבור שלא אמרו אותו בשחרית מפני טורח הצבור שלא יכבד על הזקנים והעוברות והמניקות אם יאחרו כל כך בביה״כ ויצומו עד אחרי אמרם כל הסדר. וכן כתב הרוקח בס׳ שס״ב ואבן ירחי כתב טעם אחר לזה.

דעם 9טען טאג אין אב (תשעה באב) אדער אין די הויז פון איין אבל זאגט מען נים פון ואני זאת בריתי ביז ואתה קדוש.

[1] וּבָא לְצִיּוֹן	און עֶס ווֶעט קוּמֶען פִיר צִיוֹן
גּוֹאֵל	אַיין עֶרלֵייזֶער,
וּלְשָׁבֵי פֶשַׁע בְּיַעֲקֹב.	און צוּ דִי, ווָאס [6]ווֶענְדֶען זִיךְ אָב פון פֶערְבְּרֶעכֶען אִין יַעֲקֹב,
נְאֻם יְיָ:	שְׁפְּרִיכְט דֶער עֶווִיגֶער:
[2] וַאֲנִי	און [7]ווָאס אַנְבֶּעטְרִיפְט מִיר,
זֹאת בְּרִיתִי אוֹתָם	אִיז דִיזֶעס מַיין בּוּנְד מִיט זֵיי,
אָמַר יְיָ.	זָאגְט דֶער עֶווִיגֶער:
רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ.	מַיין גַייסְט, ווָאס אִיז אוֹיף דִר,
וּדְבָרַי	און מַיינֶע ווֶערְטֶער,
אֲשֶׁר שַׂמְתִּי	ווֶעלְכֶע אִיךְ הָאבּ גֶעלֵייגְט
בְּפִיךָ.	אִין דַיין מוֹיל,
לֹא יָמוּשׁוּ מִפִּיךָ	זָאלֶען נִיט וַוייכֶען פון דַיין מוֹיל
וּמִפִּי זַרְעֲךָ	און פון דֶעם מוֹיל פון דַיינֶע [8]קִינְדֶר
וּמִפִּי	און פון דֶעם מוֹיל
זֶרַע זַרְעֲךָ.	פון דַיינֶע קִינְדֶ'ס קִינְדֶער,
אָמַר יְיָ	זָאגְט דֶער עֶווִיגֶער,
מֵעַתָּה	פון יֶעצְט אָן
וְעַד עוֹלָם:	און בִּיז (אִין) עֶווִיגְקֵייט.

---

1) ישעיה נ״ט כ׳. 2) שם נ״ט כ״א. 3) רעטונגס-קראפט. 4) שטרייט-וועגען. 5) האבען זיך געקניעט. 6) בעריהען אויף זייער זינד. 7) איך גיב מיין פערזיכערונג. 8) זאמען.

[1] וְאַתָּה קָדוֹשׁ.	און דו בּיסט הייליג,
יוֹשֵׁב	(דו) [11]וואָהנסט
תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל:	צווישן די לויב־געזאַנג פון ישראל.
[2] וְקָרָא זֶה אֶל זֶה	און איינער רופט צום אַנדערן,
וְאָמַר	און ער זאָגט:
קָדוֹשׁ	הייליג,
קָדוֹשׁ	הייליג,
קָדוֹשׁ	הייליג
יְיָ צְבָאוֹת.	איז דער עוויגער פון העער־שאַרן;
מְלֹא כָל הָאָרֶץ	פול איז די גאַנצע ערד
כְּבוֹדוֹ:	(מיט) זיין עהרע.
[3] וּמְקַבְּלִין	און זיי [12]נעהמען (די וואָרטען)
דֵּין מִן דֵּין.	איינער פון דעם אַנדערן
וְאָמְרִין	און זיי זאָגען:
קַדִּישׁ	הייליג (איז ער)
בִּשְׁמֵי	אין די הימלען,
מְרוֹמָא עִלָּאָה	די הויכע הימלען,
בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ.	דאָס הויז פיר זיין [13]וואָהנונג;
קַדִּישׁ עַל אַרְעָא	הייליג (איז ער) אויף דער ערד,
עוֹבַד גְּבוּרְתֵּהּ.	דאָס ווערק פון זיין מאַכט;
קַדִּישׁ לְעָלַם	הייליג (איז ער) אויף עוויג
וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:	און אין אַלע עווינקייטען.
יְיָ צְבָאוֹת	עוויגער פון די העער־שאַרען,
מַלְיָא כָל אַרְעָא	פול איז די גאַנצע ערד
זִיו יְקָרֵהּ:	(מיט) זיין הערליכען גלאַנץ.
[4] וַתִּשָּׂאֵנִי רוּחַ.	און אַ ווינד האָט מיך אויפגעהאָבען
וָאֶשְׁמַע אַחֲרַי	און איך האָב געהערט הינטער מיר
קוֹל	אַ שטימע
רַעַשׁ גָּדוֹל.	פון אַ גרויסען גערויש:
בָּרוּךְ	געלויבט איז
כְּבוֹד יְיָ	די הערליכקייט פון דעם עוויגען
מִמְּקוֹמוֹ:	פון זיין אָרט.

[5] וּנְטָלַתְנִי רוּחָא וְשִׁמְעֵת בַּתְרַי קָל זִיעַ סַגִּיא דִּמְשַׁבְּחִין וְאָמְרִין בְּרִיךְ יְקָרָא דַייָ מֵאֲתַר בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ:

[6] יְיָ יִמְלֹךְ	דער עוויגער וועט רעגירען
לְעֹלָם וָעֶד:	פיר אימער און עוויג.
[7] יְיָ	דער עוויגער,
מַלְכוּתֵהּ קָאֵם	זיין רעגירונג שטעהט
לְעָלַם	אויף עוויג
וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:	און אין אַלע עווינקייטען.
[8] יְיָ	עוויגער,
אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל	גאָט פון אברהם יצחק און ישראל,
אֲבוֹתֵינוּ.	אונזערע עלטערן,
שָׁמְרָה זֹּאת	בעוואהר דיזעס
לְעוֹלָם	אויף עוויג
לְיֵצֶר	אין דעם געזינונג
מַחְשְׁבוֹת	פון דעם געדאַנקען
לְבַב עַמֶּךָ.	פון דיין פאָלק'ס הארץ,
וְהָכֵן לְבָבָם	און ריכטע זייער הארץ
אֵלֶיךָ:	צו דיר.
[9] וְהוּא רַחוּם.	און ער, דער באַרמהערציגער,
יְכַפֵּר עָוֹן	פערגיבט זינד
וְלֹא יַשְׁחִית.	און ער פערדאַרבט ניט;
וְהִרְבָּה	[14]און ער פערמעהרט
לְהָשִׁיב אַפּוֹ.	צוריקצוהאַלטען זיין צאָרן,
וְלֹא יָעִיר	און ער ערוועקט ניט
כָּל חֲמָתוֹ:	זיין גאַנצען גרים.
[10] כִּי אַתָּה אֲדֹנָי	דען דו, עוויגער,

1) תהלים כ״ב ד׳. 2) ישעיה ו׳ ג׳. 3) תרגום יונתן בן עוזיאל על הפסוק וקרא זה אל זה. 4) יחזקאל ג׳ י״ב. 5) ווייל דיזעס איז בלויז אַ אַראַמעישע איבערזעצונג פון דעם פסוק „ותשאני רוח“ אהן צוזאַץ, דאַרום האבען מיר עס ניט איבערזעצט. 6) שמות ט״ו י״ח. 7) תרגום הפסוק ה׳ ימלוך. 8) דה״א כ״ט י״ח. 9) תהלים ע״ח ל״ח. 10) שם פ״ו ה׳. 11) האלטסט זיך אויף. 12) ערהאלטען (ערלויבניס). 13) געטליכע אַנוועזענהייט. 14) ד. ה. פיל מאל האלט ער אב זיין צאָרן.

טוֹב וְסַלָּח.	בִּיסְט גוּט אוּן פֶערְגֶעבֶּענְד
וְרַב חֶסֶד	אוּן פִיל גְנֶעדִיג
לְכָל קֹרְאֶיךָ:	צוּ אַלֶע, וָואס רוּפֶען דִיר.
[1] צִדְקָתְךָ	דַיין גֶערֶעכְטִיגְקַייט
צֶדֶק לְעוֹלָם.	אִיז רֶעכְט אוֹיף עֶוִויג,
וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת:	אוּן דַיין [8]תּוֹרָה אִיז [9]וַואהְר.
[2] תִּתֵּן אֱמֶת	דוּ וֶועסְט גֶעבֶּען וַואהְרְהַייט
לְיַעֲקֹב	צוּ יַעֲקֹב,
חֶסֶד לְאַבְרָהָם.	גְנַאדֶע — צוּ אַבְרָהָם,
אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ	וִוי דוּ הָאסְט גֶעשְׁוָוארֶען
לַאֲבֹתֵינוּ	צוּ אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן
מִימֵי קֶדֶם:	פוּן אַלְטֶע צַייטֶען.
[3] בָּרוּךְ אֲדֹנָי.	גֶעלוֹיבְּט אִיז דֶער עֶווִיגֶער,
יוֹם יוֹם	טָאג טֶעגְלִיךְ
יַעֲמָס לָנוּ.	[10]טְרָאגְט עֶר פַר אוּנְז דִי לַאסְט;
הָאֵל	אַ גָאט,
יְשׁוּעָתֵנוּ סֶלָה:	אוּנְזֶער הִילְף אִימֶער!
[4] יְיָ צְבָאוֹת	דֶער עֶווִיגֶער פוּן דִי הֶעֶער־שַׁארֶען
עִמָּנוּ.	אִיז מִיט אוּנְז,
מִשְׂגָּב לָנוּ	אַ פֶעסְטוּנְג פִיר אוּנְז
אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה:	אִיז דֶער גָאט פוּן יַעֲקֹב אִימֶער.
[5] יְיָ צְבָאוֹת.	עֶווִיגֶער פוּן דִי הֶעֶער־שַׁאארֶען!
אַשְׁרֵי אָדָם	גְלִיקְלִיךְ אִיז דֶער מֶענְשׁ,
בֹּטֵחַ בָּךְ:	וֶועלְכֶער פֶערְזִיכֶערְט זִיךְ אוֹיף דִיר.
[6] יְיָ הוֹשִׁיעָה.	עֶווִיגֶער, הֶעלְף!
הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ	דֶער קֶענִיג זָאל אוּנְז עֶנְטְפֶערְן
בְיוֹם קָרְאֵנוּ:	אִין דֶעם טָאג, וֶוען מִיר רוּפֶען.
בָּרוּךְ הוּא	גֶעלוֹיבְּט אִיז
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
שֶׁבְּרָאָנוּ	וֶועלְכֶער הָאט אוּנְז בֶּעשַׁאפֶען

לִכְבוֹדוֹ.	פִיר זַיין עֶהְרֶע,
וְהִבְדִּילָנוּ	אוּן עֶר הָט אוּנְז אָבְּגֶעזָאנְדֶערְט
מִן הַתּוֹעִים.	פוּן דִי אִירְרֶענְדֶע,
וְנָתַן לָנוּ	אוּן עֶר הָאט אוּנְז גֶעגֶעבֶּען
תּוֹרַת אֱמֶת.	אַ וַואהְרֶע [8]תּוֹרָה,
וְחַיֵּי עוֹלָם	אוּן עֶווִיגֶעס לֶעבֶּען
נָטַע בְּתוֹכֵנוּ.	הָאט עֶר גֶעפְלַאנְצְט אִין אוּנְז,
הוּא יִפְתַּח לִבֵּנוּ	עֶר זָאל עֶפֶענֶען אוּנְזֶער הַארְץ
בְּתוֹרָתוֹ.	אִין זַיין [8]תּוֹרָה,
וְיָשֵׂם בְּלִבֵּנוּ	אוּן עֶר זָל לֵייגֶן אִן אוּנְזֶער הַרְץ
אַהֲבָתוֹ וְיִרְאָתוֹ.	זַיין לִיבֶּע אוּן [10]זַיין פוּרְכְט,
וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ	אוּם צוּ טְהָאן זַיין ווִילֶען
וּלְעָבְדוֹ	אוּן אִיהְם צוּ דִינֶען
בְּלֵבָב שָׁלֵם.	מִיטְ'ן גַאנְצֶען הַארְצֶען,
[7] לְמַעַן לֹא נִיגַע	אוּם מִיר זָאלֶען אוּנְז נִיט מִיהֶען
לָרִיק.	[12]אוּמְזָאנְסְט
וְלֹא נֵלֵד	אוּן מִיר זָאלֶען נִיט גֶעבֶּערֶען
לַבֶּהָלָה:	צוּם שְׁרֶעקֶען.
יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ	עֶס זָאל זַיין דַיין ווִילֶען,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.	אוּן גָאט פֶּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
שֶׁנִּשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ	דַס מִיר זָאלְן הִיטְן דַיינֶע גֶזֶעצֶע
בָּעוֹלָם הַזֶּה.	אִין דִיזֶער ווֶעלְט,
וְנִזְכֶּה	אוּן מִיר זָאלֶען ווֶערְטְה זַיין
וְנִחְיֶה וְנִרְאֶה.	אוּן מִר זָאלְן דֶערְלֶעבְּן אוּן זֶהְן
וְנִירַשׁ	אוּן מִיר זָאלֶען עֶרְבֶּען
טוֹבָה וּבְרָכָה.	גוּטֶעס אוּן זֶעגֶען
לִשְׁנֵי	אִין דִי יָאהְרֶען
יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ	פוּן מָשִׁיחַ'ס צַייטֶען
וּלְחַיֵּי	אוּן אִין דֶעם לֶעבֶּען

1) שם קי״ם קמ״ב. 2) מיכה ז׳ כ׳. 3) תהלים ס״ח כ׳. 4) שם מ״ו ח׳. 5) שם פ״ד י״ג. 6) שם כ׳ י׳. 7) ע״ד הפ׳ ישעיה ס״ה כ״ג. 8) לעהרע. געזעצען. 9) וואהרהייט. 10) בעלאדעט ער אונז (מיט גוטעס). 11) די פורכט פיר איהם. 12) צו ניכטס.

הָעוֹלָם הַבָּא: — פוּן דֶער קוֹמֶענְדֶער וֶועלְט.
[1] לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד — אוּם מֶען זָאל דִיר לוֹיבּ־זִינְגֶען (מִיט) עֶהרֶע,
וְלֹא יִדֹּם. — אוּן מֶען זָאל נִיט שְׁװַייגֶען;
יְיָ אֱלֹהַי — עֶװִיגֶער, מַיין גָאט,
לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ: — אוֹיף עֶװִיג וֶועל אִיךְ דִיר דַאנְקֶען.
[2] בָּרוּךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּייָ, — גֶעבֶּענְשְׁט אִיז דֶער מַאן װעלְכֶער פֶערְזִיכֶערְט זִיךְ אוֹיף דֶעם עֶװִיגֶען
וְהָיָה יְיָ מִבְטַחוֹ: — אוּן דֶר עֶװִיגֶר אִיז זַיין זִיכֶערְהַייט.
[3] בִּטְחוּ בַייָ עֲדֵי עַד. — פֶערְזִיכֶערְט זִיךְ אוֹיף דֶם עֶװִיגֶען אוֹיף עֶװִיג,
כִּי בְּיָהּ יְיָ צוּר עוֹלָמִים: — דֶען אִין דֶעם עֶװִיגֶען גָאט אִיז אַיין עֶװִיגֶער [6] פֶעלְז.
[4] וְיִבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ, — אוּן עֶס װעלֶען זִיךְ פֶערְזִיכֶערֶען אוֹיף דִיר דִי, װָאס װייסֶען דַיין נָאמֶען,
כִּי לֹא עָזַבְתָּ דֹרְשֶׁיךָ יְיָ: — דֶען דוּ הָאסְט נִיט פֶערְלָזֶען דִי װָאס זוּכֶען דִיר, עֶװִיגֶער.
[5] יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ. — דֶער עֶװִיגֶער װִיל װעגֶען זַיין גֶערֶעכְטִיקַייט
יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר: — צוּ פֶערְגְרֶעסֶערֶען דִי תּוֹרָה אוּן אִיהר צוּ [7] פֶערְשְׁטַארְקֶען.

תפלת יתגדל נקראת בשמה הנהוג קדיש רק במסכתא סופרים פ׳ ט״ז הלכה י״ב. ופ׳ י״ט ה״א וי״ב. ופ׳ כ״א ה״ו, אולם בשאר המסכתות נזכרת בשם יהא שמה רבא (סוטה מ״ט, ברכות ג׳ וכ״א ונ״ז, שבת קי״ט, סוכה ל״ט, ספרי פ׳ האזינו, ומדרש משלי י׳ ג׳ וי״ד כ״ח.) ולמען יבינו אותה גם עמי הארץ, שדברו ארמית בזמן חכמי התלמוד, שאז תקנו את התפלה הזאת, לכן חוברה בלשון ארמית (תוספות ברכות ג׳ ועין ירושלמי תענית פ״ד ה״א), ורק את הדברים המובנים גם לעמי הארץ כתבו בלשון הקודש, כמו: ואמרו אמן, וחיים עלינו ועל כל ישראל. ובתנא דבי אליהו ח״ב פ׳ י״ז ובמנורת המאור כלל א׳ נר א׳ ח״ב יש אגדה המספרת, שפעם אחת היה מהלך רבי עקיבא בדרך ופגע בו אחד שכבר מת ובכה לפניו שילמד את בנו קדיש וברכו ובזה ינצל מעונשו של גיהנום, ואז תקן ר׳ עקיבא ובית דינו שהיתומים יאמרו קדיש, תחת שעד העת ההיא היה רק הש״ץ אומר קדיש אחר התפלה ואחר הדרשה.

והנה הקדיש נקרא בשמות שונים: 1) קדיש שלם (ברמב״ם נקרא קדיש בתרא) נקרא כל הקדיש עם תתקבל הנאמר רק מהש״ץ. 2) קדיש יתום נקרא כל הקדיש בלי תתקבל, יען כי היתומים אומרים אותו בנוכח זה. 3) חצי קדיש (ובס״י נקרא קדיש עד לעילא, קדיש זוטא, קדיש קצר או קדיש חסר) נקרא הקדיש עד תתקבל הנאמר רק מהש״ץ. 4) קדיש דרבנן נקרא הקדיש עם על ישראל ועל רבנן במקום תתקבל, ואותו יאמרו אחרי הלמוד בתלמוד ומדרש. 5) יש עוד קדיש, שהיתומים אומרים אותו אחר „צדוק הדין“ בבית מועד לכל חי.

דער חזן זאגט היר דעם פאלגענדען קדיש שלם (גאנץ־קדיש), אבער אם ראש חדש, חול המועד פסח און חול המועד סוכות זאגט דער חזן נור האלב־קדיש (חצי קדיש) דאס הייסט ביז תתקבל.

אם ראש חדש טהוט מען אויס די תפלין פאר מוסף.

קדיש שלם.

חזן יִתְגַּדַּל — עֶס זָאל גֶעגְרוֹיסְט װֶערֶען,
וְיִתְקַדַּשׁ — אוּן גֶעהֵיילִיגְט װֶערֶען
שְׁמֵהּ רַבָּא. — זַיין גְרוֹיסֶער נָאמֶען
בְּעָלְמָא — אוֹיף דֶער װֶעלְט,
דִּי בְרָא — װעלְכֶע עֶר הָאט בֶּעשַׁאפֶען
כִרְעוּתֵהּ — נָאךְ זַיין װִילֶען.
וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ, — אוּן עֶר זָאל גְרִינְדֶען זַיין רֶגִירוּנְג
בְּחַיֵּיכוֹן — אִין אַייעֶר לֶעבֶען
וּבְיוֹמֵיכוֹן — אוּן אִין אַייעֶרֶע טֶעג
וּבְחַיֵּי — אוּן בַּיי דֶעם לֶעבֶען
דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל, — פוּן דֶעם גַאנְצֶען הוֹיז יִשְׂרָאֵל
בַּעֲגָלָא — אוּמְגֶעזַאמְט
וּבִזְמַן קָרִיב — אוּן אִין קוּרְצֶער צַייט
וְאִמְרוּ אָמֵן: — אוּן זָאגְט: אָמֵן!

1) תהלים ל׳ י״ג. 2) ירמיה י״ז ז׳. 3) ישעיה כ״ו ד׳. 4) תהלים ט׳ יא. 5) ישעיה מ״ב כ״א. 6) פֿעלז פֿון אלע וועלטען. 7) פֿערהערליכען.

קהל	געמיינדע
אָמֵן.	
קהל וחזן	געמיינדע און חזן
יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא	זָאל זַיין גְרוֹיסֶער נָאמֶען זַיין
מְבָרַךְ	גֶעלוֹיבְּט
לְעָלַם	אוֹיף עֶוִויג
וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:	און אִין אַלֶע עֶווִיגְקַייטֶען.
חזן יִתְבָּרַךְ,	עֶס זָאל גֶעזֶעגְנֶעט װֶערֶען
וְיִשְׁתַּבַּח,	און גֶערִיהְמְט װֶערֶען
וְיִתְפָּאַר,	און פֶערְהֶערְלִיכְט װֶערֶען
וְיִתְרוֹמַם,	און עֶרְהוֹיבֶּען װֶערֶען
וְיִתְנַשֵּׂא,	און עֶרְהוֹיבְט װֶערֶען
וְיִתְהַדָּר	און בֶּעשֵׁיינְט װֶערֶען
וְיִתְעַלֶּה	און עֶרְהַאבֶּען װֶערֶען
וְיִתְהַלָּל,	און גֶעלוֹיבְּט װֶערֶען
שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא:	דֶער נָאמֶען פון דֶעם הֵיילִיגֶען.
בְּרִיךְ הוּא	גֶעלוֹיבְּט אִיז עֶר
לְעֵלָּא	הֶעכֶער
(בעשי״ת וּלְעֵלָּא)	און העכער
מִן כָּל בִּרְכָתָא	אִיבֶּער אַלֶע לוֹיבּ
וְשִׁירָתָא,	און [1]הִימְנֶען
תֻּשְׁבְּחָתָא	רוּהְם־לִידֶער
וְנֶחֱמָתָא,	און טְרוֹיסְט־לִידֶער,
דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא,	וֶועלְכֶע וֶוערֶן גֶזָגְט אוֹף דֶר וֶועלְט,
וְאִמְרוּ אָמֵן:	און זָאגְט: אָמֵן!
קהל	געמיינדע
אָמֵן. קַבֵּל	אמן! נעהם אויף
בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן	מיט בארמהערציגקייט און מיט ווילען
אֶת תְּפִלָּתֵנוּ:	אונזער געבעט.
חזן תִּתְקַבַּל	עֶס זָאלֶען אָנְגֶענוּמֶען װֶערֶען
צְלוֹתְהוֹן	דִי גֶעבֶּעטֶע
וּבָעוּתְהוֹן	און דִי בִּיטֶען
דְּכָל יִשְׂרָאֵל,	פון גַאנְץ יִשְׂרָאֵל,

קֳדָם אֲבוּהוֹן	פָאר זֵייעֶר פָאטֶער,
דִּי בִשְׁמַיָּא,	וָואס אִיז אִין הִימֶעל,
וְאִמְרוּ אָמֵן:	און זָאגְט: אָמֵן!
קהל	געמיינדע
אָמֵן. יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ	אמן! זאל זיין דער נאמען פון דעם עוויגען געלויבט
מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:	פון יעצט אן ביז אין דער עוויגקייט.
חזן יְהֵא	עֶס זָאל זַיין
שְׁלָמָא רַבָּא	גְרוֹיסֶער פְרִידֶען
מִן שְׁמַיָּא	פון הִימֶעל
וְחַיִּים,	און לֶעבֶּען,
עָלֵינוּ	פִיר אוּנְז
וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל,	און פִיר גַאנְץ יִשְׂרָאֵל,
וְאִמְרוּ אָמֵן:	און זָאגְט: אָמֵן!
קהל	געמיינדע
אָמֵן. עֶזְרִי מֵעִם יְיָ	אמן! מיין הילף איז פון דעם עוויגען.
עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:	[2]דער בעשעפער פון הימעל און ערד.
חזן	
עֹשֶׂה שָׁלוֹם	(דֶער וָואס) מַאכְט פְרִידֶען
בִּמְרוֹמָיו,	אִין זַיינֶע הוֹיכֶע הִימְלֶען,
הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם,	עֶר זָאל מַאכֶען פְרִידֶען
עָלֵינוּ	פִיר אוּנְז
וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל,	און פִיר גַאנְץ יִשְׂרָאֵל,
וְאִמְרוּ אָמֵן:	און זָאגְט: אָמֵן!

עלינו לשבח וכו׳ כתב הכל בו בס׳ ט״ז שהושע בן נון חבר את התפלה הזאת בעת שכבש יריחו. ומצא בה שם הושע בראשי המאמרים: הוא אלהינו, ואנחנו כורעים שלא שם חלקנו, עלינו לשבח; אולם מלשונה נראה ברור שחוברה בזמן חכמי התלמוד וכן לפי גרסת אבודרהם אבל אנחנו שהיא העקר חסר ו מסם הושע.

כתב הכל בו בס׳ י״א וט״ז: „אחר כל התפלות אומר עלינו לשבח מעומד" וכן כתב הטור באו״ח ס׳ קל״ג. אולם עקר מקום התפלה הזאת הוא במוסף לר״ה ואמירתה לסוף כל התפלות איננה מוזכרת לא מרב עמרם גאון ולא מהרמב״ם ולא מאבן ירחי ואבודרהם. והספרדים אומרים רק עד מתחת אין עוד.

1) ליבּ לידער. 2) וועלכער מאכט הימעל און ערד.

אל תירא וכ׳ו הפסוקים האלה נוספו ע׳פ הספר זכרון ציון וע״פ מדרש אבתר דף קכ׳ז: „פגע מרדכי בג׳ תינוקות יוצאים מבית רבן אמר להם אמרו לי פסוקיכם, פתח הראשון ואמר אל תירא וכו׳ ושמח מרדכי כי בשורות טובות בשרוהו.

עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ	אוֹיף אֻנְז (אִיז אַ פְֿלִכְט) צוּ רִיהְמֶען
לַאֲדוֹן הַכֹּל.	דֶעם הֶערְרֶען פֿוּן אַלֶעם;
לָתֵת גְּדֻלָּה	[5]צוּ גֶעבֶּען גְרוֹיסְקַייט
לְיוֹצֵר	צוּם בֶּעשֶׁעפֶּער
בְּרֵאשִׁית	[11]פֿוּן דִי עֶרְשְׁט־בֶּעשַׁאפֶֿענֶע,
שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ	וֶועלְכֶער הָאט אוּנְז נִיט גֶעמַכְט
כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת	ווִי (אַנְדֶערֶע) נַצְיָאנֶען פֿוּן דִי לֶענְדֶער
וְלֹא שָׂמָנוּ	אוּן עֶר הָאט אוּנְז נִיט גֶעמַכְט
כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה.	ווִי דִי (אַנְדֶערֶע) פַֿאמִילְיֶען פֿוּן דֶער עֶרְד.
שֶׁלֹּא שָׂם	וֶועלְכֶער הָאט נִיט גֶעמַאכְט
חֶלְקֵנוּ	אוּנְזֶער טְהֵייל
כָּהֶם,	ווִי זֵייעֶר (טְהֵייל),
[1] וְגוֹרָלֵנוּ	אוּן אוּנְזֶער לָאאז
כְּכָל הֲמוֹנָם;	ווִי זֵייעֶר גַאנְצֶע מֶענְגֶע.
וַאֲנַחְנוּ כּוֹרְעִים	אוּן מִיר קְנִיעֶן זִיךְ
וּמִשְׁתַּחֲוִים	אוּן בּוּקֶען זִיךְ
וּמוֹדִים	אוּן דַאנְקֶען
לִפְנֵי מֶלֶךְ	פָֿאר דֶעם קֶענִיג
מַלְכֵי הַמְּלָכִים,	אִיבֶּער אַלֶע קֶענִיגֶע,
הַקָּדוֹשׁ,	דֶעם הֵיילִיגֶען,
בָּרוּךְ הוּא,	גֶעלוֹיבְּט אִיז עֶר,
שֶׁהוּא [2] נוֹטֶה	דֶען עֶר הָאט אוֹיסְגֶעבְּרֵייט
שָׁמַיִם	(דֶעם) הִימֶעל
וְיוֹסֵד אָרֶץ,	אוּן הָאט גֶעגְרִינְדֶעט (דִי) עֶרְד,
[3] וּמוֹשַׁב יְקָרוֹ	אוּן דֶער זִיץ פֿוּן זַיין הֶערְלִכְקַייט
בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל,	אִיז אִין הִימֶעל פֿוּן אוֹיבֶען
וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ	אוּן דִי [7]וְוהְנוּנְג פֿוּן זַיין מַאכְט
בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים.	אִיז אִין דִי הֶעכְסְטֶע הִימֶלֶען;
הוּא אֱלֹהֵינוּ	עֶר אִיז אוּנְזֶער גָאט,
אֵין עוֹד;	עֶס אִיז מֶעהְר נִיטָא.
אֱמֶת מַלְכֵּנוּ,	[8]וַואהְרְלִיךְ עֶר אִיז אוּנְזֶער קֶענִיג,
אֶפֶס זוּלָתוֹ,	עֶס אִיז נִיטָא אוֹיסֶער אִיהְם,
כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ,	ווִי עֶס גֶעשְׁרִיבֶּען אִין זַיין תּוֹרָה:
[4] וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם	אוּן דוּ זָאלְסְט הַיינְטֶע ווִיסֶען,
וַהֲשֵׁבֹתָ	אוּן דוּ זָאלְסְט עֶס נֶעהְמֶען
אֶל לְבָבֶךָ,	צוּ דַיין הַארְצֶען,
כִּי יְיָ	דַאס דֶער עֶווִיגֶער
הוּא הָאֱלֹהִים	אִיז דֶער גָאט
בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל	אִים הִימֶעל פֿוּן אוֹיבֶּען,
וְעַל הָאָרֶץ	אוּן אוֹיף דֶער עֶרְד
מִתָּחַת,	פֿוּן אוּנְטֶען;
אֵין עוֹד;	עֶס אִיז מֶעהְר נִיטָא.

---

[12]עַל כֵּן נְקַוֶּה לְךָ	דַארוּם הָאפֶען מִיר צוּ דִיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ,	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
לִרְאוֹת מְהֵרָה	צוּ זֶעהְן שְׁנֶעל
בְּתִפְאֶרֶת עֻזֶּךָ,	אִין דִי הֶערְלִכְקַייט פֿוּן דַיין מַכְט,
לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים	אָבְּצוּשַׁאפֶֿען גֶעטְצֶען
מִן הָאָרֶץ,	פֿוּן דֶער עֶרְד,
וְהָאֱלִילִים	אוּן דִי אָבְּגֶעטֶער
כָּרוֹת יִכָּרֵתוּן,	וֶועלֶען גֶענְצְלִיךְ [9]פֶּערְשְׁנִיטֶען וֶוערֶען
לְתַקֵּן עוֹלָם	אוּם אוֹיסְצוּבֶּעסֶערֶען דִי וֶועלְט
בְּמַלְכוּת	דוּרְךְ דִי הֶערְשַׁאפְֿט
שַׁדַּי,	פֿוּן דֶעם אַלְמֶעכְטִיגֶען,
וְכָל בְּנֵי בָשָׂר	אוּן אַלֶע [10]מֶענְשֶׁען־קִינְדֶער
יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ,	וֶוערֶען רוּפֶֿען אִין דַיין נָאמֶען,

1) פרישו ולא גורלנו וכן גרס בפרוש הבחיי בפרושי לפ׳ וזאת הברכה. 2) ע׳פ ישעיה נ׳א י׳ג. 3) כן הוא ברוקח וס׳ היכלות וכתב הטור שיש אומרים וכסא כבודו בשמים ואין לומר כן. 4) דברים ד׳ ל׳ט. 5) צו צושרייבען. 6) דאס טייטש די נאציאנען פון אלטערטהום. 7) (געטליכע) אנוועזענהייט. 8) וואהר איז אונזער קעניג. 9) פערניכטעט, 10) ווערטערליך: קינדער פון פלייש. 11) ווערטערליך: אין אנפאנג. 12) ע׳פ ירמיה י׳ד כ׳ב.

להפנות אליך	אום עס זאלען זיך ווענדען צו דיר
כל רשעי ארץ:	אלע שלעכטע פון דער ערד.
יכירו וידעו	עס זאלען אנערקענען און וויסען
כל יושבי תבל.	אלע בעוואהנער פון דער וועלט,
[1] כי לך תכרע	דאס צו דיר קניעט זיך
כל ברך.	יעדער קניע,
תשבע כל לשון:	עס שווערט יעדער צונג.
לפניך יי אלהינו	פאר דיר, עוויגער אונזר גאט,
יכרעו ויפולו.	וועלען זיי זיך קניען און פאלען,
ולכבוד שמך	און צו דיין הערליכען נאמען
יקר יתנו.	וועלען זיי געבען עהרע,
ויקבלו כלם	און זיי וועלען אלע אננעהמען
את עול מלכותך.	דעם יאך פון דיין הערשאפט,
ותמלוך עליהם	און דו וועסט רעגירען איבער זיי
מהרה	שנעל
לעולם ועד.	אויף אימער און עוויג,
כי המלכות	דען די הערשאפט,
שלך היא.	איז דיינע,
ולעולמי עד	און אין אלע עוויגקייטען
תמלוך בכבוד:	וועסטו רעגירען אין הערליכקייט.
ככתוב בתורתך.	ווי עס איז געשריבען אין דיין תורה:
[2] יי ימלך	דער עוויגער וועט רעגירען
לעלם ועד:	אויף אימער און עוויג.
ונאמר.	און עס איז געזאגט (אין פסוק):
[3] והיה יי למלך	און דער עוויגער וועט זיין אלס קעניג
על כל הארץ.	איבער די גאנצע ערד;
ביום ההוא	אין יענעם טאג
יהיה יי אחד	וועט דער עוויגער זיין איינער,
ושמו אחד:	און זיין נאמען איינער.

---

[4] אל תירא	[7]פירכטע נים
מפחד פתאם.	פיר א פלעטצליכען שרעק,
ומשאת רשעים	און פון דעם אונגליק איבער די שלעכטע,
כי תבא:	ווען עס קומט.
[5] עצו עצה	ראטהעט איין ראטה־שלוס —
ותפר.	און עס וועט פערשטערט ווערען;
דברו דבר	רעדט א ווארט —
ולא יקום	און עס וועט נים בעשטעהן,
כי עמנו אל:	דען מיט אונז איז גאט.
[6] ועד זקנה אני הוא	אויך ביז צום עלטער בין איך דער זעלבער;
ועד שיבה	און ביז צום גרויען אלטער
אני אסבל.	וועל איך [8]ליידען;
אני עשיתי	איך האב געמאכט
ואני אשא.	און איך וועל טראגען,
ואני אסבל ואמלט:	און איך וועל ליידען און רעטען.

דעם פאלגענדען קדיש יתום זאגט איין אבל אין די ערשטע 11 מאנאטען נאך דעם טויט פון זיינע עלטערן און אויך יעדען יאהר אין דעם טאג פון זייער טויט (יאהר־צייט).

קדיש יתום.

זעה איבערזעטצונג זייטע 117.

יתום יתגדל ויתקדש שמה רבא. בעלמא די ברא כרעותה וימליך מלכותה. בחייכון וביומיכון ובחיי דכל בית ישראל. בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמן:

קהל ויתום יהא שמה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא:

יתום יתברך. וישתבח. ויתפאר. ויתרומם. ויתנשא. ויתהדר ויתעלה ויתהלל. שמה דקדשא: בריך הוא לעלא (בעשי״ת ולעלא) מן כל ברכתא ושירתא. תשבחתא ונחמתא. דאמירן בעלמא. ואמרו אמן:

יהא שלמא רבא מן שמיא וחיים. עלינו ועל כל ישראל. ואמרו אמן:

עשה שלום במרומיו. הוא יעשה שלום. עלינו ועל כל ישראל. ואמרו אמן:

---

1) ע׳ פ ישעיה מ״ה כ״ג. 2) שמות ט״ו י״ח. 3) זכריה י״ד ט׳. 4) משלי ג׳ כ״ה. 5) ישעיה ח׳ י׳. 6) שם מ״ו ד׳.
7) דו ווערסט נים פירכטען. 8) (זיי) טראגען.

מנהג הוא לומר בכל יום השיר שהיו הלוים אומרים בבית המקדש (תמיד פ"ז משנה ד'. ובר"ה ל"א ע"א ובאבות דר' נתן פ"א משנה ח' מפרש טעם אמירת כל המזמורים). והמנהג הזה מובא גם בסדר התפלות להרמב"ם. והמנהג לומר מזמורים ביו"ט כמו: ארוממך ה' (תהלים ל') בחנוכה, שגיון לדוד (שם ז') בפורים, הללו את שם ה' (שם קל"ה) ביום א' של פסח ועוד. מקורו במס' סופרים פ' י"ח ה"ב וה"ג.

אם זאָנטאָג זאגט מען:

הַיּוֹם	הַייטֶע אִיז
יוֹם רִאשׁוֹן בְּשַׁבָּת.	דֶער עֶרְשְׁטֶער טָאג אִין וָואךְ,
שֶׁבּוֹ	וָואס אִין אִיהְם
הָיוּ הַלְוִיִּם אוֹמְרִים	פְלֶעגֶען דִי לְוִיִּם זָאגֶען
בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ:	אִין הֵיילִיגֶען בֶּעמְפֶּעל.

תהלים כ"ד.

א לְדָוִד מִזְמוֹר,	1. פוּן דָוִד, אַ גֶעזַאנְג.
לַיְיָ הָאָרֶץ	צוּם עֶווִיגֶען גֶעהֶערְט דִי עֶרד
וּמְלוֹאָהּ,	אוּן דָאס וָואס פִילְט אִיהְר אָן;
תֵּבֵל	(דִי) וֶועלְט
וְיֹשְׁבֵי בָהּ:	אוּן דִי בֶּעוָואהְנֶער אוֹיף אִיהְר.
ב כִּי הוּא	2. דֶען עֶר
עַל יַמִּים יְסָדָהּ,	הָט אִיהְר גֶעגְרִינְדֶעט [1]אוֹיף מֶערֶען;
וְעַל נְהָרוֹת	אוּן [1]אוֹיף שְׁטְרָאמֶען
יְכוֹנְנֶהָ:	הָט עֶר אִיהְר פֶעסְטְגֶעשְׁטֶעלְט.
ג מִי יַעֲלֶה	3. וֶוער מֶעג אוֹיפְגֶעהְן
בְהַר יְיָ,	אוֹיף דֶעם עֶווִיגֶען'ס בַּארְג,
וּמִי יָקוּם	אוּן וֶוער מֶעג שְׁטֶעהְן
בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ:	אִין זַיין הֵיילִיגֶען אָרְט?
ד נְקִי כַפַּיִם	4. דֶער, וָואס הָאט רֵיינֶע הֶענְד
וּבַר לֵבָב	אוּן אַ קְלָארֶע הַארְץ,
אֲשֶׁר לֹא נָשָׂא	וֶועלְכֶער הָאט נִיט אוֹיפְגֶעהֶבֶּן
לַשָּׁוְא	צוּ פַאלְשְׁקֵייט
נַפְשִׁי,	[2]זַיין זֶעעלֶע[3],
וְלֹא נִשְׁבַּע	אוּן עֶר הָאט נִיט גֶעשְׁוָואוֹרֶען
לְמִרְמָה:	צוּ בֶּעטְרוּג.
ה יִשָּׂא בְרָכָה	5. עֶר וֶועט [4]טְרָאגֶען זֶעגֶען
מֵאֵת יְיָ,	פוּן דֶעם עֶווִיגֶען;
וּצְדָקָה	אוּן [5]גֶערֶעכְטִיגְקֵייט
מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ:	פוּן דֶעם גָאט פוּן זַיין הִילְף.
ו זֶה דוֹר דֹּרְשָׁיו,	6. דִיזֶעס אִיז דָאס גֶעשְׁלֶעכְט פוּן דִי, וָואס זוּכֶען אִיהְם;
מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ	וָואס זוּכֶען דַיין גֶעזִיכְט,
יַעֲקֹב סֶלָה:	(אַ גָאט פוּן) יַעֲקֹב אִימֶער!
ז שְׂאוּ שְׁעָרִים	7. הֵייבְּט אוֹיף אִיהְר טוֹיעֶרֶען
רָאשֵׁיכֶם,	אַייעֶרֶע קֶעפּ,
וְהִנָּשְׂאוּ	אוּן עֶרְהֵייבְּט זִיךְ
פִּתְחֵי עוֹלָם,	(אִיהְר) עֶווִיגֶע [6]טְהִירֶען,
וְיָבוֹא	אוּן זָאל אַרַיינְקוּמֶען
מֶלֶךְ הַכָּבוֹד:	דֶער קֶענִיג פוּן הֶערְלִיכְקַייט.
ח מִי זֶה	8. וֶוער אִיז דָאס
מֶלֶךְ הַכָּבוֹד	דֶער קֶענִיג פוּן הֶערְלִיכְקַייט?
יְיָ	דֶער עֶווִיגֶער,
עִזּוּז וְגִבּוֹר,	(דֶער) שְׁטַארְקֶער אוּן (דֶער) הֶעלְד
יְיָ גִּבּוֹר מִלְחָמָה:	דֶער עֶווִיגֶער, דֶער קְרִיגְס־הֶעלְד.
ט שְׂאוּ שְׁעָרִים	9. הֵייבְּט אוֹיף אִיהְר טוֹיעֶרֶען
רָאשֵׁיכֶם	אַייעֶרֶע קֶעפּ,
וּשְׂאוּ	אוּן עֶרְהֵייבְּט (זַייט),
פִּתְחֵי עוֹלָם,	אִיהְר עֶווִיגֶע [6]טְהִירֶען,
וְיָבֹא	אוּן זָאל אַרַיינְקוּמֶען
מֶלֶךְ הַכָּבוֹד:	דֶער קֶענִיג פוּן הֶערְלִיכְקַייט.
י מִי הוּא זֶה	10. וֶוער אִיז דָאס
מֶלֶךְ הַכָּבוֹד,	דֶער קֶענִיג פוּן הֶערְלִיכְקַייט?
יְיָ צְבָאוֹת	דֶער עֶווִיגֶער פוּן דִי הֶעעֶר־שַׁארֶען
הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה:	עֶר אִיז דֶער קֶענִיג פוּן הֶערְלִיכְקַייט אִימֶער.

קדיש יתום.

1) ביי. 2) אזוי ווי דער כתיב איז נפשו. 3) ד. ה. וועלכער האט ניט געלוסט נאך פאלשקייט. 4) ערהאלטען. 5) וואהלטהאט; גערעכטע (בעלוינונג). 6) עפנונגען; איינגענגע

אם מאנטאג זאגט מען:

היום	היינטע איז
יום שני בשבת.	דער צווייטער טאג אין וואך,
שבו	וואס אין איהם
היו הלוים אומרים	פלעגען די לוים זאגען
בבית המקדש:	אין היילינען טעמפעל.

תהלים מ״ח.

א שיר מזמור	1. א ליד, א געזאנג
לבני קרח:	פון קרח׳ס קינדער.
ב גדול יי	2. גרוים איז דער עוויגער
ומהלל מאד.	און זעהר געלויבט
בעיר אלהינו	אין דר שטאדט פון אונזער גט,
הר קדשו:	(אויף) זיין היילינען בארג.
ג יפה נוף	3. [1]א שעהנע לאנדשאפט,
משוש	די פריידע
כל הארץ	פון די גאנצע ערד
הר ציון.	איז דער בארג ציון;
ירכתי צפון	(ביי) די זייטען פון נארד
קרית	איז די שטאדט
מלך רב:	פון דעם גרויסען קעניג.
ד אלהים	4. גאט
בארמנותיה	אין איהרע פאלאסטען
נודע למשגב:	איז בעוואוסט אלס [2]פעסטונג.
ה כי הנה	5. דען, זעה,
המלכים נועדו.	די קעניגע האבען זיך פערזאמעלט,
עברו יחדו:	זיי זיינען פערביי געגאנגען צוזאמען.
ו המה ראו	6. (ווי) זיי האבען געזעהן
כן תמהו.	אזוי זיינען זיי פערוואונדערט געווארן
נבהלו	זיי זיינען דערשראקען געווארן.
נחפזו:	זיי זיינען שנעל ענטלאפען.
ז רעדה	7. א שרעק
אחזתם שם.	האט זיי דארט אנגענומען;
חיל כיולדה:	א ציטערניס-ווי א געבעהרערין.
ח ברוח קדים.	8. מיט איין אסט-ווינד
תשבר	צוברעכסטו
אניות תרשיש:	די שיפען פון תרשיש.
ט כאשר שמענו	9. ווי מיר האבען געהערט,
כן ראינו	אזוי האבען מיר געזעהן
בעיר	אין דער שטאדט
יי צבאות	פון דעם עוויגען פון די העער-שארען,
בעיר אלהינו.	אין דער שטאדט פון אונזער גט;
אלהים יכוננה	גאט זאל איהר [3]גרינדען
עד עולם סלה:	אויף עוויג. סלה.
י דמינו אלהים	10. מיר [4]ווארטען שטיל, גאט,
חסדך.	(אויף) דיין גנאדע
בקרב היכלך:	אין מיטען פון דיין טעמפעל.
יא כשמך אלהים	11. ווי דיין [5]נאמען גאט,
כן תהלתך	אזוי (גרייכט אויך) דיין לויב
על קצוי ארץ.	ביז צו די ענדען פון די ערד;
צדק	(מיט) גערעכטיגקייט
מלאה ימינך:	איז פול דיין רעכטע האנד.
יב ישמח הר ציון	12. עס פרעהט זיך דר בארג ציון,
תגלנה	עס זיינען פרעהליך
בנות יהודה.	די [6]טעכטער פון יהודה
למען משפטיך:	וועגען דיינע געריכטע.
יג סבו ציון	13. אומרינגט ציון
והקיפוה.	און געהט ארום איהר,
ספרו מגדליה:	צעהלט איהרע טויערען.
יד שיתו לבכם	14. [7]ריכטעט אייער הארץ
לחילה	צו (איהר) מויער,
פסגו ארמנותיה.	בעטראכטעט איהרע פאלאסטען,
למען תספרו	אום איהר זאלט דערצעהלען

1) שעהן (אין) הויך. 2) שוטץ. 3) אויפריכטען. 4) אזוי ווי; טוב ויחיל ודומם לתשועת ה׳ (איכה ג׳ כ״ו). אדער: מיר דיינקען. מיר שפיעלען זיך פאר. 5) נאמען, א גאט. 6) דערפער. 7) בעטראכטעט.

לְדוֹר אַחֲרוֹן׃	צוּם שְׁפֶּעטֶערֶען גֶעשְׁלֶעכְט.
טו כִּי זֶה אֱלֹהִים	15. [1]דַאס דִיזֶער גָאט
אֱלֹהֵינוּ	אִיז אוּנְזֶער גָאט
עוֹלָם וָעֶד.	(אוֹיף) אִימֶער אוּן עֶווִיג;
הוּא יְנַהֲגֵנוּ	עֶר וֶועט אוּנְז פִיהְרֶען
עַל מוּת׃	[2]בִּיז צוּם טוֹיט.

אם דינסטאג זאגט מען׃

הַיּוֹם	הַייטֶע אִיז
יוֹם שְׁלִישִׁי בְּשַׁבָּת.	דֶער דְרִיטֶער טָאג אִין וָואךְ,
שֶׁבּוֹ	וָואס אִין אִיהְם
הָיוּ הַלְוִיִּם אוֹמְרִים	פְּלֶעגֶען דִי לְוִיִּם זָאגֶען
בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ׃	אִין הֵיילִיגֶען טֶעמְפֶּעל.

תהלים פ״ב.

מִזְמוֹר לְאָסָף.	1. אַ גֶעזַאנְג פוּן אָסָף.
אֱלֹהִים נִצָּב	גָאט שְׁטֶעהְט
בַּעֲדַת אֵל.	אִין דֶר [3]גֶעטְלִכֶער גֶעמֵיינְדֶע;
בְּקֶרֶב אֱלֹהִים	צְווִישֶׁען [4]רִיכְטֶער
יִשְׁפֹּט׃	רִיכְטֶעט עֶר.
ב עַד מָתַי	2. ווִי לַאנְג
תִּשְׁפְּטוּ עָוֶל.	וֶועט אִיהְר רִכְטֶען אוּנְרֶעכְט;
וּפְנֵי רְשָׁעִים	אוּן דַם אַנְזֶהְן פוּן אוּנְגֶערֶכְטֶע
תִּשְׂאוּ סֶלָה׃	וֶועט אִיהְר אַכְטֶען? סֶלָה.
ג שִׁפְטוּ	3. רִיכְטֶעט
דָל וְיָתוֹם.	(דֶעם) אַרְמֶען אוּן וַואיזֶען;
עָנִי וָרָשׁ	(דֶעם) עֶלֶענְדֶן אוּן דִירְפְטִיגֶן
הַצְדִּיקוּ׃	[5]גִיבְט זַיין רֶעכְט.
ד פַּלְּטוּ	4. בֶּעפְרַייט
דַל וְאֶבְיוֹן.	(דֶעם) אַרְמֶען אוּן בֶּדֶרְפְטִגֶן;
מִיַּד רְשָׁעִים	פוּן דֶר הַאנְד פוּן אוּנְגֶערֶכְטֶע
הַצִּילוּ׃	רֶעטֶעט (זַיי).
ה לֹא יָדְעוּ	5. זַיי ווַייסֶען נִיט
וְלֹא יָבִינוּ	אוּן זַיי פֶערְשְׁטֶעהֶען נִיט
בַּחֲשֵׁכָה	אִין דֶער פִינְסְטֶערְנִיס
יִתְהַלָּכוּ.	גֶעהֶען זַיי אוּם;
יִמּוֹטוּ	(דַאדוּרְךְ) וֶוערֶען [6]גֶעבֵּייגֶען
כָּל מוֹסְדֵי אָרֶץ׃	אַלֶע גְרוּנְד־פֶּסְטֶען פֶון דֶר עֶרְד.
ו אֲנִי אָמַרְתִּי	6. אִיךְ הָאבּ [7]גֶעזָאגְט׃
אֱלֹהִים אַתֶּם.	גֶעטֶער זַייט אִיהְר,
וּבְנֵי עֶלְיוֹן	אוּן דִי קִינְדֶר פוּן הֶכְסְטֶען (גָט)
כֻּלְּכֶם׃	זַייט אִיהְר אַלֶע.
ז אָכֵן	7. אָבֶער
כְּאָדָם תְּמוּתוּן.	ווִי מֶענְשֶׁען וֶועט אִיהְר שְׁטַארְבֶּען,
וּכְאַחַד הַשָּׂרִים	אוּן ווִי אֵיינֶער פוּן דִי פִּרְסְטֶען
תִּפֹּלוּ׃	וֶועט אִיהְר פַאלֶען.
ח קוּמָה אֱלֹהִים	8. שְׁטֶעה אוֹיף גָאט,
שָׁפְטָה הָאָרֶץ.	רִיכְטֶע דִי עֶרְד;
כִּי אַתָּה תִנְחַל	דֶען דוּ בִּיסְט בֶּעזִיצֶער
בְּכָל הַגּוֹיִם׃	אוּנְטֶער אַלֶע פֶעלְקֶער.

אם מיטוואך זאגט מען׃

הַיּוֹם	הַייטֶע אִיז
יוֹם רְבִיעִי בְּשַׁבָּת.	דֶער פִירְטֶער טָאג אִין וָואךְ,
שֶׁבּוֹ	וָואס אִין אִיהְם
הָיוּ הַלְוִיִּם אוֹמְרִים	פְּלֶעגֶען דִי לְוִיִּם זָאגֶען
בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ׃	אִין הֵיילִיגֶען טֶעמְפֶּעל.

תהלים צ״ד.

אֵל נְקָמוֹת יְיָ.	1. [8]גָאט פוּן רַאכֶע, עֶווִיגֶער!
אֵל נְקָמוֹת	גָאט פוּן רַאכֶע,
הוֹפִיעַ׃	עֶרְשַׁיין.
ב הִנָּשֵׂא	2. עֶרְהֵייבּ זִיךְ,
שֹׁפֵט הָאָרֶץ.	רִיכְטֶער פוּן דֶער עֶרְד;
הָשֵׁב גְּמוּל	גִיבּ אַ לוֹין
עַל גֵּאִים׃	צוּ דִי שְׁטָאלְצֶע.
ג עַד מָתַי	3. ווִי לַאנְג
רְשָׁעִים יְיָ.	וֶועלֶען דִי שְׁלֶעכְטֶע, אַ גָאט,

1) דען. 2) איבער (פארביי) דעם טויט. 3) גרויסער, ווי. הררי אל, ארזי אל. 4) געטער 5) מאכט גערעכט. 6) געשטירצט. 7) געטראכט. 8) א גאט פון ראכע איז דער עוויגער.

עַד מָתַי	ווי לַאנג
רְשָׁעִים יַעֲלֹזוּ׃	װעלן די שלעכטע זיך פרעהען?
ד יַבִּיעוּ	4. זיי דריקען זיך אויס,
יְדַבְּרוּ עָתָק.	זיי ריידען הויכמוטהיג;
יִתְאַמְּרוּ	[1]זיי בעריהמען זיך,
כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן׃	אַלע וואס טהוען אונרעכט.
ה עַמְּךָ יְיָ	5. דיין פָאלק, אָ עווינער,
יְדַכְּאוּ.	דריקען זיי;
וְנַחֲלָתְךָ יְעַנּוּ׃	און דַיין ערב־טהייל פַּיינגען זיי.
ו אַלְמָנָה וְגֵר	6. וויטוען און פרעמדלינגע
יַהֲרֹגוּ.	דערשלָאגען זיי;
וִיתוֹמִים יְרַצֵּחוּ׃	און וואיזען ערמָארדען זיי.
ז וַיֹּאמְרוּ	7. און זיי זָאגען:
לֹא יִרְאֶה יָּהּ.	דער עווינער זעהט ניט;
וְלֹא יָבִין	און ער פערשטעהט ניט,
אֱלֹהֵי יַעֲקֹב׃	דער גָאט פון יַעֲקֹב.
ח בִּינוּ	8. פערשטעהט,
בֹּעֲרִים בָּעָם.	איהר אונוויסענדע אונטערן פָּלק;
וּכְסִילִים	און איהר נַארען,
מָתַי תַּשְׂכִּילוּ׃	ווען וועט איהר קלוג ווערען?
ט הֲנֹטַע	9. צו דער, וואס [2]פלַאנצט
אֹזֶן	(דעם) אויער,
הֲלֹא יִשְׁמָע.	הערט ער דען ניט?
אִם יֹצֵר עַיִן	צו דער, וָוס בעשַפט (די) אוג,
הֲלֹא יַבִּיט׃	קוקט ער דען ניט?
י הֲיֹסֵר גּוֹיִם	10. צו דר, וָוס [3]צִכטִגט פֶלקֶר
הֲלֹא יוֹכִיחַ.	וועט דען ניט בעשטראפען?
הַמְלַמֵּד אָדָם	ער, וועלכער לערנט מֶנשן
דָּעַת׃	וויסען!
יא יְיָ יֹדֵעַ	11. דער עווינער ווייסט

מַחְשְׁבוֹת אָדָם.	די געדאַנקען פון מענשען,
כִּי הֵמָּה הָבֶל׃	דַאס זיי זַיינען [4]דומהייט.
יב אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר	12. גליקליך איז דער מענש,
אֲשֶׁר תְּיַסְּרֶנּוּ יָּהּ.	וָוס דו [5]שטרָפסט אהם, עווגר;
וּמִתּוֹרָתְךָ	און פון דַיין תּוֹרָה
תְלַמְּדֶנּוּ׃	בעלעהרענסטו איהם.
יג לְהַשְׁקִיט לוֹ	13. [6]צו בערוהיגען איהם
מִימֵי רָע.	אין שלעכטע צייטען;
עַד יִכָּרֶה	ביז עס וועט געגראבען ווערען
לָרָשָׁע	פיר דעם אונגערעכטען
שָׁחַת׃	אַ גרוב.
יד כִּי	14. דען
לֹא יִטֹּשׁ יְיָ	דר עווינער וועט נט [7]אַוועקוַארפען
עַמּוֹ.	זַיין פָאלק;
וְנַחֲלָתוֹ	און זַיין ערב־טהייל
לֹא יַעֲזֹב׃	וועט ער ניט פערלאזען.
טו כִּי עַד צֶדֶק	15. דען צו גערעכטיגקייט
יָשׁוּב מִשְׁפָּט.	קעהרט צורק (דאס) ריכט;
וְאַחֲרָיו	און נאך איהם (וועלען גהען)
כָּל יִשְׁרֵי לֵב׃	אַלע ריכטיגע הערצער.
טז מִי יָקוּם לִי	16. ווער שטעהט אויף פר מר
עִם מְרֵעִים.	געגען די שלעכטע?
מִי יִתְיַצֵּב לִי	ווער שטעלט זיך פיר מיר
עִם פֹּעֲלֵי אָוֶן׃	געגען די, וָוס טהוען אונרעכט?
יז לוּלֵי יְיָ	17. ווען ניט דער עווינער
עֶזְרָתָה לִּי.	וואלט מיר צו הילף געווען,
כִּמְעַט שָׁכְנָה	דאן וואלט [8]באלד גערוהט
דוּמָה נַפְשִׁי׃	[8]אין גרוב מיין זעעלע.
יח אִם אָמַרְתִּי	18. ווען איך האב געזאגט:
מָטָה רַגְלִי.	„מיין פוס איז געביינען“,

1) עס ריידען פון זיך. 2) מאכט. 3) שטראפט. 4) אהנע נוטצען; א הויך: ניכטס. 5) ציכטיגקעט. 6) דאס ער זאל רוהיג זיין. 7) אויפגעבען, פערשטויסען. 8) שיער געוואהנט מיין זעעלע אים לאנד דער שטילע.

חַסְדְּךָ יְיָ יִסְעָדֵנִי׃	דַאן פְלֶעגְט דַיין גְנַאדֶע, אָ עֶווִיגֶער, מִיר אוּנְטֶערְשְׁטִיצֶן.
יט בְּרֹב שַׂרְעַפַּי בְּקִרְבִּי.	19. וֶוען עֶס פֶערְמֶעהְרֶען זִיךְ מַיינֶע (קוּמֶער)-גֶעדַנְקֶען אִין מִיר,
תַּנְחוּמֶיךָ	דַיינֶע טְרֵייסְטוּנְגֶען
יְשַׁעַשְׁעוּ	פֶערְשַׁאפֶען (דַאן) פֶערְגְנִיגֶען
נַפְשִׁי׃	מַיין זֶעלֶע.
כ הַיְחָבְרְךָ	20. קֶען זִיךְ מִיט דר [1]פֶערְאֵינִיגֶן
כִּסֵּא הַוּוֹת.	דֶער שְׁטוּהְל פוּן אוּנְרֶעכְט,
יֹצֵר עָמָל	וֶועלְכֶער שַׁאפְט אוּנְרֶעכְט
עֲלֵי חֹק׃	צוּם גֶעזֶעטְץ?
כא יָגוֹדּוּ	21. זֵיי פֶערְזַאמְלֶען זִיךְ
עַל נֶפֶשׁ צַדִּיק.	גֶעגֶען דִי זֶעלֶע פוּן דֶם גֶערֶכְטֶען;
וְדָם נָקִי	אוּן אוּנְשׁוּלְדִיגֶעס בְּלוּט
יַרְשִׁיעוּ׃	בֶּעשׁוּלְדִיגֶען זֵיי.
כב וַיְהִי יְיָ	22. אָבֶער דֶר עֶווִיגֶער אִז גֶעוֶוען
לִי	צוּ מִיר
לְמִשְׂגָּב.	אַלְס פֶעסְטוּנְג,
וֵאלֹהַי	אוּן מַיין גָאט —
לְצוּר מַחְסִי׃	אַלְס מַיין פֶעלְזֶען-שׁוּטְץ.
כג וַיָּשֶׁב	23. אוּן עֶר הָט צוּרִיקְגֶעקֶהְרְט
עֲלֵיהֶם	אוֹיף זֵיי
אֶת אוֹנָם.	זֵייעֶר אוּנְרֶעכְט,
וּבְרָעָתָם	אוּן דוּרְךְ זֵייעֶר בֵּייזְהַייט
יַצְמִיתֵם.	וֶועט עֶר זֵיי פֶערְנִיכְטֶען;
יַצְמִיתֵם	עֶר וֶועט זֵיי פֶערְנִיכְטֶען,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ׃	דֶער עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט.

זעה איבערזעטצונג זייטע
תהלים צ״ה.

א לְכוּ נְרַנְּנָה לַייָ. נָרִיעָה לְצוּר
יִשְׁעֵנוּ׃ ב נְקַדְּמָה פָנָיו בְּתוֹדָה. בִּזְמִרוֹת
נָרִיעַ לוֹ׃ ג כִּי אֵל גָּדוֹל יְיָ. וּמֶלֶךְ גָּדוֹל
עַל כָּל אֱלֹהִים׃

אַם דאנערסטאג זאגט מען:

הַיּוֹם	הַייטֶע אִיז
יוֹם חֲמִישִׁי בְּשַׁבָּת.	דֶער פִינְפְטֶער טָאג אִין וָואך,
שֶׁבּוֹ	וָואס אִין אִיהְם
הָיוּ הַלְוִיִּם אוֹמְרִים	פְלֶעגֶען דִי לְוִיִם זָאגֶען
בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ׃	אִין הֵיילִיגֶען טֶעמְפֶּעל.

תהלים פ״א.

א לַמְנַצֵּחַ	1. [2]פַר דֶעם גֶעזַאנְג-מַייסְטֶער.
עַל הַגִּתִּית	אוֹיף דֶם אִינְסְטְרוּמֶענְט גִתִּית,
לְאָסָף׃	פוּן אָסָף.
ב הַרְנִינוּ לֵאלֹהִים	2. זִינְגְט צוּ גָאט,
עוּזֵּנוּ.	אוּנְזֶער מַאכְט;
הָרִיעוּ	שַׁאלְט
לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב׃	צוּם גָאט פוּן יַעֲקֹב.
ג שְׂאוּ זִמְרָה	3. עֶרְהֵייבְּט גֶעזַאנְג
וּתְנוּ תֹף.	אוּן גִיבְט (אַהֶער) אַ פּוֹיק,
כִּנּוֹר נָעִים	אַ לִיבְּלִיכֶען [3]פִידֶעל
עִם נָבֶל׃	מִיט אַ הַארְפֶע!
ד תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ	4. בְּלָאזְט אַם [4]נַיי-מָאנְד
שׁוֹפָר.	(מִיט דֶעם) שׁוֹפָר;
בַּכֶּסֶה	אַם [5]נַיי-יָאהְר
לְיוֹם חַגֵּנוּ׃	אִין דֶעם טָאג פוּן אוּנְזֶער פֶעסְט.
ה כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא.	5. דֶען דָאס אִיז אַ גֶעזֶעטְץ פִיר יִשְׂרָאֵל,
מִשְׁפָּט	אַ פֶערְאָרְדְנוּנְג
לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב׃	פוּן יַעֲקֹב'ס גָאט.
ו עֵדוּת בִּיהוֹסֵף	6. אַ צֵייגְנִיס אִין [6]יוֹסֵף
שָׂמוֹ	הָאט עֶר עֶס גֶעמַאכְט,
בְּצֵאתוֹ	וֶוען עֶר אִיז אַרוֹיסְגֶעגַאנְגֶען
עַל אֶרֶץ מִצְרָיִם.	אִיבֶּער דַאס לַאנְד מִצְרַיִם,

1) בעפריינדען. געזעללען. 2) צום קאהר-פיהרער. 3) הארפע און פזאלטער. 4) ראש חדש. 5) פאלמאנד; מאנד-פערהיללונג; בעשטימטע צייט. 6) ד. ה. ישראל.

שְׂפַת לֹא יָדַעְתִּי אֶשְׁמָע׃ — (וואו) איך האב געהערט א שפראך, וואס איך פארשטעה ניט.

ז הֲסִירוֹתִי מִסֵּבֶל שִׁכְמוֹ, כַּפָּיו מִדּוּד תַּעֲבֹרְנָה׃ — 7. איך האב [1]באפרייט פון לאסט זיין שולטער; זיינע הענד זיינען אראנטער פון [2]טראג־קרב.

ח בַּצָּרָה קָרָאתָ וָאֲחַלְּצֶךָּ, אֶעֶנְךָ בְּסֵתֶר רַעַם, אֶבְחָנְךָ עַל מֵי מְרִיבָה סֶלָה׃ — 8. אין נויט האסטו גערופען און איך האב דיר גערעטעט, איך האב דיר געענטפערט אין [3]דונער־וואלקען; איך האב דיר געפרובט ביי די וואסער פון מריבה. סלה.

ט שְׁמַע עַמִּי וְאָעִידָה בָּךְ, יִשְׂרָאֵל אִם תִּשְׁמַע לִי׃ — 9. הער, מיין פאלק, און איך וועל [4]דיר ווארנען; ישראל אויב דו ווילסט מיר הערען.

י לֹא יִהְיֶה בְךָ אֵל זָר, וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֵכָר׃ — 10. עס זאל ניט זיין ביי דיר א פרעמדער גאט; און דו זאלסט זיך ניט בוקען צו א גאט פון א פרעמדען לאנד.

יא אָנֹכִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ הַמַּעַלְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם, הַרְחֶב פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ׃ — 11. איך בין דער עוויגער, דיין גאט, וועלכער האט דיך ארויסגעפיהרט פון דעם לאנד מצרים; עפען אויף ברייט דיין מויל, און איך וועל איהם אנפילען.

יב וְלֹא שָׁמַע עַמִּי לְקוֹלִי, וְיִשְׂרָאֵל לֹא אָבָה לִי׃ — 12. אבער מיין פאלק האט ניט געהערט צו מיין שטימע; און ישראל האט מיר ניט געוואלט (פאלגען).

יג וָאֲשַׁלְּחֵהוּ בִּשְׁרִירוּת לִבָּם, יֵלְכוּ בְּמוֹעֲצוֹתֵיהֶם׃ — 13. דרום האב איך [5]זיי געלאזען אין די [6]פערשטאקטהייט פון זייער הארץ, זאלען זיי געהן נאך זייערע ראטהען.

יד לוּ עַמִּי שֹׁמֵעַ לִי, יִשְׂרָאֵל בִּדְרָכַי יְהַלֵּכוּ׃ — 14. ווען מיין פאלק וואלט מיר געהארכען, (און) ישראל וואלט אין מיינע וועגען געגאנגען.

טו כִּמְעַט אוֹיְבֵיהֶם אַכְנִיעַ, וְעַל צָרֵיהֶם אָשִׁיב יָדִי׃ — 15. וואלט איך באלד זייערע פיינדע אונטערטהעניג געמאכט; און געגען זייערע בעדריקער וואלט איך געקעהרט מיין הנד.

טז מְשַׂנְאֵי יְיָ יְכַחֲשׁוּ לוֹ, וִיהִי עִתָּם לְעוֹלָם׃ — 16. די האסערס פון דעם עוויגען וועלטען זיך געשמייכלט צו איהם, און זייער (שטראף)־צייט וואלט געוועזען אויף עוויג.

יז וַיַּאֲכִילֵהוּ מֵחֵלֶב חִטָּה, וּמִצּוּר דְּבַשׁ אַשְׂבִּיעֶךָ׃ — און [7]איך וואלט איהם געגעבען עסען פון דעם [8]בעסטען ווייטץ; און (מיט) האניג פון פעלז וואלט איך דיר געזעטיגט.

אם פרייטאג זאגט מען:

הַיּוֹם יוֹם שִׁשִּׁי בְּשַׁבָּת. שֶׁבּוֹ הָיוּ הַלְוִיִּם אוֹמְרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ׃

זעה איבערזעטצונג זייטע . . .

תהלים צ"ג יְיָ מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ, לָבֵשׁ יְיָ, עֹז הִתְאַזָּר, אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל תִּמּוֹט׃ ב נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז, מֵעוֹלָם אָתָּה׃ ג נָשְׂאוּ נְהָרוֹת יְיָ, נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם, יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם׃ ד מִקֹּלוֹת מַיִם רַבִּים, אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי יָם, אַדִּיר בַּמָּרוֹם יְיָ׃

1) אוועגגענומען. 2) קעסעל. 3) פערבארגענעם פלאץ פון דונער. 4) בעצייגען געגען דיר. 5) איהם אוועג־געשיקט. 6) קאפריז. 7) ער. 8) פעטס פון ווייטץ.

ה עֵדֹתֶיךָ נֶאֶמְנוּ מְאֹד לְבֵיתְךָ נַאֲוָה קֹדֶשׁ, יְיָ לְאֹרֶךְ יָמִים:

דעם פאלגענדען קאפיטעל זאגט מען פון ראש חדש אלול ביז נאך שמיני עצרת (דעם 8טען טאג סוכות) אין מארגען־געבעט (שחרית) און אין אבענד־געבעט (מעריב). תהלים כ״ז.

לְדָוִד.	1. (אַ גֶעזַאנְג) פוּן דָוִד.
יְיָ אוֹרִי	דֶער עֶווִיגֶער אִיז מַיין לִיכְט
וְיִשְׁעִי	אוּן מַיין הִילְף;
מִמִּי אִירָא.	פַאר וֶועמֶען דַארְף אִיךְ מִיךְ פִירְכְטֶען?
יְיָ	דֶער עֶווִיגֶער אִיז
מָעוֹז חַיַּי	דֶער פֶעסְטוּנְג פוּן מַיין לֶעבֶּען;
מִמִּי אֶפְחָד:	פַאר וֶועמֶען דַארְף אִיךְ מִיךְ שְׁרֶעקֶען?
ב בִּקְרֹב	2. וֶוען עֶס עֶרְנֶעהֶנְטֶערֶען זִיךְ
עָלַי	צוּ מִיר
מְרֵעִים	שְׁלֶעכְטֶע מֶענְשֶׁען
לֶאֱכֹל אֶת בְּשָׂרִי	צוּ עֶסֶען מַיין פְלֵייש,
צָרַי	דִי וָואס זַיינֶען מַיינֶע בֶּעדְרִיקֶער
וְאֹיְבַי לִי.	אוּן מַיינֶע פַיינְדֶע,
הֵמָּה כָּשְׁלוּ	וֶוערֶען זֵיי גֶעשְׁטְרוֹיכֶעלְט
וְנָפָלוּ:	אוּן זֵיי פַאלֶען.
ג אִם תַּחֲנֶה עָלַי	3. וֶוען [1]עֶס זָאל לַאגֶערֶען גֶעגֶען מִיר
מַחֲנֶה	אַ לַאגֶער,
לֹא יִירָא לִבִּי.	וֶועט מַיין הַארְץ נִיט פִירְכְטֶען;
אִם תָּקוּם עָלַי	וֶוען עֶס זָאל אוֹיפְשְׁטֶעהֶן גֶעגֶען מִיר
מִלְחָמָה.	אַ שְׁטְרַייט,
בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ:	(אוֹיךְ) אִין דֶעם בִּין אִיךְ זִיכֶער.
ד אַחַת שָׁאַלְתִּי	4. אֵיינְס הָאבּ אִיךְ פֶערְלַאנְגְט
מֵאֵת יְיָ	פוּן דֶעם עֶווִיגֶען,
אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ.	דָאס בֶּעט אִיךְ (אוֹיךְ יֶעצְט),
שִׁבְתִּי	דַאס אִיךְ זָאל זִיצֶען
בְּבֵית יְיָ	אִין דֶעם עֶווִיגֶען'ס הוֹיז
כָּל יְמֵי חַיַּי.	אַלֶע טֶעג פוּן מַיין לֶעבֶּען,
לַחֲזוֹת	צוּ זֶעהֶן
בְּנֹעַם יְיָ	דִי לִיבְּלִיכְקַייט פוּן דֶעם עֶווִיגֶען,
וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ:	[2]אוּן צוּ בֶּזוּכֶען אִין זַיין טֶעמְפֶּעל.
ה כִּי יִצְפְּנֵנִי	5. [3]דֶען עֶר וֶועט מִיר בֶּהַאלְטֶען
בְּסֻכֹּה	אִין זַיין הִיטֶע;
בְּיוֹם רָעָה	אִין אַ טָאג פוּן אוּנְגְלִיק
יַסְתִּירֵנִי	וֶועט עֶר מִיר פֶערְבָּארְגֶען
בְּסֵתֶר אָהֳלוֹ.	אִין דִי פֶערְבֶּערְגְנִס פוּן זַיין גֶעצֶעלְט;
בְּצוּר	אוֹיף אַ פֶעלְז
יְרוֹמְמֵנִי:	וֶועט עֶר מִיר עֶרְהֵייבֶּען.
ו וְעַתָּה	6. אוּן יֶעצְט
יָרוּם רֹאשִׁי	וֶועט זִיךְ עֶרְהֵייבֶּען מַיין קָאפּ
עַל אֹיְבַי	אִיבֶּער מַיינֶע פַיינְדֶע,
סְבִיבוֹתַי	וָואס זַיינֶען אַרוּם מִיר,
וְאֶזְבְּחָה	אוּן אִיךְ וֶועל שְׁלַאכְטֶען
בְאָהֳלוֹ	אִין זַיין גֶעצֶעלְט
זִבְחֵי תְרוּעָה.	שְׁלַאכְטוּנְגֶען [3]פוּן פְרֵיידֶע;
אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה	אִיךְ וֶועל זִינְגֶען אוּן שְׁפִּילֶען
לַייָ:	צוּם עֶווִיגֶען.
ז שְׁמַע יְיָ קוֹלִי	7. הֶער, עֶווִיגֶער, מַיין שְׁטִימֶע
אֶקְרָא.	(וֶוען) אִיךְ רוּף;
וְחָנֵּנִי	אוּן בֶּעגְנֶעדִיג מִיר,
וַעֲנֵנִי:	אוּן עֶנְטְפֶער מִיר.
ח לְךָ אָמַר לִבִּי	8. וֶועגֶען דִיר זָאגְט מַיין הַארְץ;
בַּקְּשׁוּ פָנָי.	„זוּכְט מַיין אַנְגֶעזִיכְט“;
אֶת פָּנֶיךָ יְיָ	(אוּן) דַיין אַנְגֶעזִיכְט, עֶווִיגֶער,
אֲבַקֵּשׁ:	זוּךְ אִיךְ.
ט אַל תַּסְתֵּר	9. דוּ זָאלְסְט נִיט פֶערְבֶּערְגֶען
פָּנֶיךָ	דַיין אַנְגֶעזִיכְט

1) דו מאכסט ראנגערען א. ז. וו. 2) און (איהם) צו בזוכען פריה אין זיין טעמפעל. 3) דאס ער זאל, א. ז. וו.
5) מיט די שאלונג פון א שופר.

מִמֶּנִּי	פוּן מִיר,
אַל תַּט בְּאַף	[1]בֵּייג נִיט אַרוּנְטֶער מִט צָארְן
עַבְדֶּךָ	דַיין קְנֶעכְט,
עֶזְרָתִי הָיִיתָ.	מַיין הִילְף בִּיסְטוּ גֶעוֶועזְן;
אַל תִּטְּשֵׁנִי	[2]פֶערְוַוארְף מִיר נִיט
וְאַל תַּעַזְבֵנִי	אוּן פֶערְלָאז מִיר נִיט,
אֱלֹהֵי יִשְׁעִי:	גָאט פוּן מַיין הִילְף.
י כִּי אָבִי וְאִמִּי	10. דֶען מַיין פָאטֶער אוּן מוּטֶער
עֲזָבוּנִי.	הָאבֶּען מִיר פֶערְלָאזֶען,
וַיְיָ	אָבֶּער דֶער עֶוִויגֶער
יַאַסְפֵנִי:	וֶועט מִיר אוֹיפְנֶעהְמֶען.
יא הוֹרֵנִי יְיָ	11. [3]לֶערֶען מִיר, עֶוִויגֶער,
דַּרְכֶּךָ	דַיין וֶועג,
וּנְחֵנִי	אוּן פִיהְר מִיר
בְּאֹרַח מִישׁוֹר.	אִין גֶערַאדֶען וֶועג,
לְמַעַן שׁוֹרְרָי:	וֶועגֶען מַיינֶע נָאכְקוּקֶערְס.
יב אַל תִּתְּנֵנִי	12. גִיבּ מִיר נִיט אִיבֶּער
בְּנֶפֶשׁ צָרָי.	[4]צוּם ווִילֶען פוּן מַיינֶע פַיינְדֶע,
כִּי קָמוּ בִי	דֶען עֶס זַיינֶען אוֹיפְגֶעשְׁטַאנֶען גֶעגֶען מִיר
עֵדֵי שֶׁקֶר	פַאלְשֶׁע צֵיינֶע,
וִיפֵחַ חָמָס:	[5]וֶועלְכֶע רֵיידֶען אוּנְרֶעכְט.
יג לוּלֵא הֶאֱמַנְתִּי לִרְאוֹת	13. (אִךְ וָואלְט פֶערְצְווֶיפֶעלְט), וֶוען אִיךְ וָואלְט נִיט גֶעגְלוֹיבְּט צוּ זֶעהְן
בְּטוּב יְיָ	דִי גוּטֶעס פוּן דֶעם עֶוִויגֶען
בְּאֶרֶץ חַיִּים:	אִין דֶעם לַאנְד פוּן לֶעבֶּען.
יד קַוֵּה אֶל יְיָ	14. הָאף צוּם עֶוִויגֶען,
חֲזַק	זַיי שְׁטַארְק,
וְיַאֲמֵץ לִבֶּךָ.	אוּן [6]עֶר וֶועט קְרֶעפְטִיגֶען דַיין הַארְץ,
וְקַוֵּה אֶל יְיָ:	אוּן הָאף צוּם עֶוִויגֶען.

אין די הויז פון איין אבל זאגט מען פאלגענדען קאפיטעל אין מארגען־געבעט (שחרית) און אויך צום ענדע פון נאכמיטאג־געבעט (מנחה).

תהלים מ"ט.

לַמְנַצֵּחַ	1. פִיר דֶעם גֶעזַאנְג־מַייסְטֶער.
לִבְנֵי קֹרַח	פוּן קֹרַח'ס קִינְדֶער,
מִזְמוֹר:	אַ גֶעזַאנְג.
ב שִׁמְעוּ זֹאת	2. הֶערְט דִיזֶעס,
כָּל הָעַמִּים.	(אִיהְר) אַלֶע פֶעלְקֶער;
הַאֲזִינוּ	[7]לֶיינְט צוּ דֶעם אוֹיעֶר,
כָּל יֹשְׁבֵי חָלֶד:	אַלֶע בֶּעוָואהְנֶער פוּן דֶער וֶועלְט.
ג גַּם בְּנֵי אָדָם	3. אוֹיךְ אֵיינְפַאכֶע מֶענְשֶׁען־קִינְדֶער,
גַּם בְּנֵי אִישׁ.	אוֹיךְ פֶּרְנֶעהְמֶע מֶענְשֶׁען־קִינְדֶער,
יַחַד	צוּזַאמֶען
עָשִׁיר וְאֶבְיוֹן:	רַייךְ אוּן אָרֶעם!
ד פִּי יְדַבֵּר	4. מַיין מוֹיל וֶועט רֵיידֶען
חָכְמוֹת.	קְלוּגְהַייט;
וְהָגוּת לִבִּי	אוּן דִי דֵיינְקוּנְג פוּן מַיין הַארְץ
תְבוּנוֹת:	(וֶועט זַיין) פֶערְשְׁטַאנְד.
ה אַטֶּה	5. אִיךְ וֶועל נֵייגֶען
לְמָשָׁל	צוּם שְׁפְּרִיכְוָוארְט
אָזְנִי.	מַיין אוֹיעֶר;
אֶפְתַּח בְּכִנּוֹר	אִיךְ וֶועל עֶפֶענֶען מִט אַ פִידֶעל
חִידָתִי:	מַיין רֶעטֶענִיס.[8]
ו לָמָּה אִירָא	6. וַוארוּם זָאל אִיךְ פִירְכְטֶען
בִּימֵי רָע.	אִין שְׁלֶעכְטֶע טֶעג,
עֲוֹן עֲקֵבַי	(דַאס) דִי זִינְד פוּן מַיינֶע טְרִט
יְסֻבֵּנִי:	וֶועט מִיר אַרוּמְרִינְגְלֶען?
ז הַבֹּטְחִים	7. (זֵיי פֶּרְכְטֶען) דִי, וָואס פֶּערְזִיכֶען
עַל חֵילָם.	אוֹיף זֵייעֶר פֶערְמֶעגֶען,
וּבְרֹב עָשְׁרָם	אוּן מִיט זֵייעֶר פִיל רַייכְטְהוּם
יִתְהַלָּלוּ:	בֶּערִיהְמֶען זֵיי זִיךְ.

1) שטורין. 2) פערשטויס. 3) וויז. 4) מיט די זעלע צו מיינע פיינדע. 5) און אזיכער, וואס אטהעמט (מיט) געוואלט־טהאט. 6) קרעפטיג. 7) פערנעהמט, הארכט. 8) דאס הייסט איך וועל אנפאנגען צו שפילען מיין רעטעניס אויפ'ן פידעל.

ח אָח לֹא פָדֹה יִפְדֶּה אִישׁ.	8. (וֶוהרֶנד) אַמֶענְשׁ קֶען גָוויס נִיט אויסלֶזֶען זַיין בְּרוּדֶר (פוּן טוֹט),
לֹא יִתֵּן לֵאלֹהִים	עֶר קֶען נִיט גֶעבֶּען צוּ גָאט
כָּפְרוֹ:	זַיין לֵייז־גֶעלְד.
ט וְיֵקַר	9. אוּן עֶס אִיז (צוּ) טְהַייעֶר
פִּדְיוֹן נַפְשָׁם.	דִי אויסלֵז־גֶעלְד פוּן זֵיער זֶעלֶע,
וְחָדַל	אוּן עֶר מוּז אויפְהֶערֶען
לְעוֹלָם:	אויף עֶווִיג.
י וִיחִי עוֹד	10. קֶען עֶר דֶען (דֶענְקֶען) צוּ לֶעבֶּען
לָנֶצַח.	אויף עֶווִיג?
לֹא יִרְאֶה	וֶועט עֶר נִיט זֶעהְן
הַשָּׁחַת:	דֶעם גְרַאבּ?
יא כִּי יִרְאֶה	11. וֶוען עֶר זֶעהְט,
חֲכָמִים יָמוּתוּ	(דַס) קְלוּגֶע מֶענְשֶׁען שְׁטַארְבֶּען,
יַחַד	צוּזַאמֶען
כְּסִיל וָבַעַר	דֶער נַארְר אוּן אוּנְוִויסֶענְדֶער
יֹאבֵדוּ.	וֶוערֶען פֶערְלָארֶען,
וְעָזְבוּ לַאֲחֵרִים	אוּן זֵיי לָאזֶען אִיבֶּער צוּ אַנְדֶרֶען
חֵילָם:	זֵייעֶר פֶערְמֶעגֶען.
יב קִרְבָּם	12. [1]זֵייעֶר גֶעדַאנְקֶען אִיז,
בָּתֵּימוֹ	(דַאס) זֵייעֶרֶע הַייזֶער
לְעוֹלָם	זַיינֶען אויף עֶווִיג,
מִשְׁכְּנֹתָם	זֵייעֶרֶע וָואהְנוּנְגֶען
לְדֹר וָדֹר.	זַיינֶען אויף אִימֶער אוּן עֶווִיג,
קָרְאוּ	(אוּן) זֵיי רוּפֶען (זֵיי)[2]
בִשְׁמוֹתָם	מִיט זֵייעֶרֶע נֶעמֶען
עֲלֵי אֲדָמוֹת:	אויף דֶער עֶרְד.
יג וְאָדָם	13. אָבֶּער אַ מֶענְשׁ,
בִּיקָר	מִיט רַייכְטְהוּם
בַּל יָלִין.	נֶעכְטִיגְט עֶר נִיט (אִין גְרַאבּ);
נִמְשַׁל	עֶר אִיז גֶעגְלִיכֶען
כַּבְּהֵמוֹת	וִוי דִי פִיה,
נִדְמוּ:	(וֶועלְכֶע) קוּמֶען אוּם.
יד זֶה דַרְכָּם	14. דִיזֶער וֶועג זֵייעֶרֶער
כֵּסֶל לָמוֹ.	אִיז נַארִישׁ פִיר זֵיי;
וְאַחֲרֵיהֶם	אוּן זֵייעֶרֶע נַאכְקָאמֶען
בְּפִיהֶם יִרְצוּ סֶלָה:	וֶועלֶען עֶס אִימֶער בֶּעשְׁטֶעטִיגֶען מִיט זֵייעֶר מוֹיל.[3]
טו כַּצֹּאן	15. אַזוֹי וִוי דִי שָׁאף
לִשְׁאוֹל שַׁתּוּ	וֶוערֶען[4] זֵיי גֶעלֵייגְט אִין גְרַאבּ;
מָוֶת יִרְעֵם.	דֶער טוֹיט [5]אִיז זֵייעֶר הִירְט,
וַיִּרְדּוּ בָם	אוּן עֶס וֶועלֶען הֶערְשֶׁען אִיבֶּער זֵיי
יְשָׁרִים	גֶערֶעכְטֶע מֶענְשֶׁען
לַבֹּקֶר	אַם מָארְגֶען,[6]
וְצוּרָם	אוּן זֵייעֶר [7]גֶעשְׁטַאלְט
לְבַלּוֹת שְׁאוֹל	אִיז צוּם פוֹילֶען (אִין) גְרַאבּ,
מִזְּבֻל לוֹ:	פוּן וָוֹאהְנוּנְג (דִירֶקְט)[8] צוּם גְרַבּ.
טז אַךְ אֱלֹהִים	16. אָבֶּער גָאט
יִפְדֶּה נַפְשִׁי	וֶועט עֶרְלֵייזֶען מַיין זֶעלֶע
מִיַּד שְׁאוֹל.	פוּן דִי מַאכְט פוּן דִי הֶעלְלֶע,
כִּי יִקָּחֵנִי סֶלָה:	דֶען עֶר וֶועט מִיר נֶעהְמֶען (צוּ זִיךְ) אויף אִימֶער.
יז אַל תִּירָא	17. פִירְכְטֶע נִיט,
כִּי יַעֲשִׁר אִישׁ.	וֶוען אַ מַאן וֶוערְט רַייךְ,
כִּי יִרְבֶּה	וֶוען עֶס פֶערְמֶעהְרְט זִיךְ
כְּבוֹד בֵּיתוֹ:	דַאס פֶערְמֶעגֶען פוּן זַיין הוֹיז.
יח כִּי לֹא בְמוֹתוֹ	18. דֶען נִיט בַּיי זַיין טוֹיט
יִקַּח הַכֹּל.	וֶועט עֶר מִיטְנֶעהְמֶען אַלֶעס;
לֹא יֵרֵד אַחֲרָיו	עֶס וֶועט נִיט גֶעהְן נָאךְ אִיהְם
כְּבוֹדוֹ:	זַיין [9]פֶערְמֶעגֶען.

1) אין זייער אינגערעם (דיינקען זיי) 2) ד. ה. די הייזער. 3) דאס הייסט, דער שפעטעריגער דור וועט זעהן ווי נארריש עס איז געוועזן פיר זיי זיך צו פערלאזען אויף זייער רייכטהום. 4) זיינען זיי בעשטימט פיר (דעם) גראב. 5) צר ברעכט זיי. 6) ד. ה. ווען די צייט וועט קומען. 7) [illegible] 8) ווערטעריך: צו איהם. ד. ה. צום גראב. 9) עהרע.

יט כִּי נַפְשׁוֹ בְּחַיָּיו יְבָרֵךְ.	19. אָבְּוָאהְל עֶר בֶּעגְלִיקְט זִיךְ בַּיי זַיין לֶעבֶּען,
וְיוֹדֻךָ	און מֶען לוֹיבְּט דִיר,
כִּי תֵיטִיב לָךְ׃	וֶוען דוּ טְהוּסְט זִיךְ גוּטֶעס,
כ תָּבוֹא	20. (דָאךְ) [4]קוּמְט עֶר
עַד דּוֹר אֲבוֹתָיו.	צוּם גֶשְׁלֶכְט פוּן זַיינֶע עֶלְטֶערְן,[5]
עַד נֵצַח לֹא יִרְאוּ אוֹר׃	(וֶועלְכֶע) וֶועלֶען [6]אוֹיף עֶוִויג דִי לִיכְט נִיט זֶעהְן.
כא אָדָם בִּיקָר	21. אַ מֶענְשׁ מִיט רַייכְטהוּם,
וְלֹא יָבִין.	וֶועלְכֶר פֶערְשְׁטֶעהְט נִיכְטְס,
נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת	אִיז גֶעגְלִיכֶען וִוי דִי פִיה,
נִדְמוּ׃	(וֶועלְכֶע) קוּמֶען אוּם.

אני מאמין וכן השיר יגדל מיוסדים על י״ג עקרי דת ישראל, שמנה אותם הרמב״ם בפרושו למשניות בסנהדרין ראש פרק חלק, ושנתקבל בכל תפוצות ישראל.

שלשה עשר עקרים.

די דְרַייצֶעהְן גְרוּבֶּענְס אַרְטִיקְלֶען.

א אֲנִי מַאֲמִין	1 אִיךְ גְלוֹיבּ
בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה.	מִיט אַ פָאלְקָאמֶענֶעם גְלוֹבֶּען,
שֶׁהַבּוֹרֵא	דַאס דֶער בֶּעשֶׁעפֶּער,
יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ	גֶעלוֹיבְּט זָאל וֶוערֶען זַיין נָאמֶען,
הוּא בּוֹרֵא	עֶר אִיז דֶער בֶּעשֶׁעפֶּער,
וּמַנְהִיג	און דֶער פִיהְרֶער
לְכָל הַבְּרוּאִים	פוּן אַלֶע בֶּעשַׁאפֶענֶע;
וְהוּא לְבַדּוֹ עָשָׂה	און עֶר אַלֵיין הָאט גֶעמַאכְט,
וְעוֹשֶׂה	און (עֶר) מַאכְט
וְיַעֲשֶׂה	און עֶר וֶועט מַאכֶען
לְכָל הַמַּעֲשִׂים׃	אַלֶע [3]זַאכֶען

ב אֲנִי מַאֲמִין	2 אִיךְ גְלוֹיבּ
בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה.	מִיט אַ פָאלְקָאמֶענֶעם גְלוֹבֶּען,
שֶׁהַבּוֹרֵא	דַאס דֶער בֶּעשֶׁעפֶּער,
יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ	גֶעלוֹיבְּט זָאל וֶוערֶען זַיין נָאמֶען,
הוּא יָחִיד	עֶר אִיז אֵיינְצִיג,
וְאֵין יְחִידוּת	און עֶס אִיז נִיטָ׳א קֵיין אֵיינְהַייט
כָּמוֹהוּ	וִוי עֶר אִיז
בְּשׁוּם פָּנִים	אוֹיף קֵיין אַרְט,
וְהוּא לְבַדּוֹ	און עֶר אַלֵיין
אֱלֹהֵינוּ	(אִיז) אוּנְזֶער גָאט,
הָיָה	(וֶועלְכֶער) אִיז גֶעוֶועזֶען,
הֹוֶה	אִיז (יֶעצְט)
וְיִהְיֶה׃	און וֶועט זַיין.
ג אֲנִי מַאֲמִין	3 אִיךְ גְלוֹיבּ
בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה.	מִיט אַ פָאלְקָאמֶענֶעם גְלוֹבֶּען.
שֶׁהַבּוֹרֵא	דַאס דֶער בֶּעשֶׁעפֶּער,
יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ	גֶעלוֹיבְּט זָאל וֶוערֶען זַיין נָאמֶען,
אֵינוֹ גוּף	עֶר אִיז קֵיין קֶערְפֶּער
וְלֹא יַשִּׂיגוּהוּ	און אִיהְם קֶענֶען נִיט [1]גְרֵייכֶען
מַשִּׂיגֵי הַגּוּף	דִי צוּפֶעלֶע וֶועלְכֶע גְרֵיכֶען דֶעם קֶערְפֶּער
וְאֵין לוֹ שׁוּם דִּמְיוֹן כְּלָל׃	[5]און עֶס אִיז צוּ אִיהְם גָאר קֵיין גְלַייכֶען נִיטָ׳א.
ד אֲנִי מַאֲמִין	4 אִיךְ גְלוֹיבּ
בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה.	מִיט אַ פָאלְקָאמֶענֶעם גְלוֹבֶּען.
שֶׁהַבּוֹרֵא	דָאס דֶער בֶּעשֶׁעפֶּער,
יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ	גֶעלוֹיבְּט זָאל וֶוערֶען זַיין נָאמֶען.
הוּא רִאשׁוֹן	עֶר אִיז דֶער עֶרְשְׁטֶער
וְהוּא אַחֲרוֹן׃	און עֶר אִיז דֶער לֶעצְטֶער.
ה אֲנִי מַאֲמִין	5 אִיךְ גְלוֹיבּ
בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה.	מִיט אַ פָאלְקָאמֶענֶעם גְלוֹבֶּען

4) קוטסט דו. 5) ד. ה. ער שטארבט אזוי ווי אלע. 6) נימאלס זעהן די ליכט.
3) טהאטען. 1) בעגרייפען די, וועלכע בעגרייפען א קערפער. 5) אדער: און ער האט גאר קיין געשטאלט.

שֶׁהַבּוֹרֵא	דַאס דֶער בֶּעשֶׁעפֶער,
יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ	גֶעלוֹיבְּט זָאל וֶוערֶען זַיין נָאמֶען,
לוֹ לְבַדּוֹ	צוּ אִיהְם אַלֵיין
רָאוּי לְהִתְפַּלֵּל	[1]אִיז רֶעכְט צוּ בֶּעטֶען,
וְאֵין לְזוּלָתוֹ	אוּן נִיט צוּ אֵיינֶעם אוֹסֶער אִיהְם
רָאוּי לְהִתְפַּלֵּל:	[1]אִיז רֶעכְט צוּ בֶּעטֶען.
ו אֲנִי מַאֲמִין	6 אִיךְ גְלוֹיבּ
בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה,	מִיט אַ פָאלְקָאמֶענֶעם גְלוֹבֶּען,
שֶׁכָּל דִּבְרֵי נְבִיאִים	דַאס אַלֶע וֶוערְטֶער פוּן דִי פְּרָאפֶעטֶען
אֱמֶת:	זַיינֶען וַואהְר.
ז אֲנִי מַאֲמִין	7 אִיךְ גְלוֹיבּ
בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה,	מִיט אַ פָאלְקָאמֶענֶעם גְלוֹבֶּען,
שֶׁנְּבוּאַת	דַאס דִי פְּרָאפֶעצֵייהוּנְג
מֹשֶׁה רַבֵּנוּ	פוּן מֹשֶׁה, אוּנְזֶער לֶעהְרֶער,
עָלָיו הַשָּׁלוֹם	אִיבֶּער אִיהְם זָאל זַיין פְרִידֶען,
הָיְתָה אֲמִתִּית	אִיז גֶעוֶוען וַואהְר,
וְשֶׁהוּא הָיָה	אוּן דָאס עֶר אִיז גֶעוֶוען
אָב לַנְּבִיאִים	דֶער פָאטֶער [2]פוּן דִי פְּרָאפֶעטֶען,
לַקּוֹדְמִים לְפָנָיו	[2]פוּן דִי, וֶועלְכֶע זַיינֶען גֶעוֶוען פַאר אִיהְם
וְלַבָּאִים אַחֲרָיו:	אוּן [2]פוּן דִי וֶועלְכֶע זַיינֶען גֶעקוּמֶען נָאךְ אִיהְם
ח אֲנִי מַאֲמִין	8 אִיךְ גְלוֹיבּ
בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה,	מִיט אַ פָאלְקָאמֶענֶעם גְלוֹבֶּען,
שֶׁכָּל הַתּוֹרָה	דַאס דִי גַאנְצֶע [3]תּוֹרָה,
הַמְּצוּיָה עַתָּה	וֶועלְכֶע גֶעפִינְט זִיךְ יֶעצְט
בְּיָדֵינוּ	[4]אִין אוּנְזֶערֶע הֶענְד,
הִיא הַנְּתוּנָה	דִיזֶעלְבֶּע אִיז גֶעגֶעבֶּען גֶעוָוארֶען
לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ	צוּ מֹשֶׁה, אוּנְזֶער לֶעהְרֶער,
עָלָיו הַשָּׁלוֹם:	אִיבֶּער אִיהְם זָאל זַיין פְרִידֶען.
ט אֲנִי מַאֲמִין	9 אִיךְ גְלוֹיבּ

בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה,	מִיט אַ פָאלְקָאמֶענֶעם גְלוֹבֶּען,
שֶׁזֹּאת הַתּוֹרָה	דָאס דִיזֶע [3]תּוֹרָה
לֹא תְהֵא מֻחְלֶפֶת	וֶועט נִיט [5]אוּמְגֶעבִּיטֶען וֶוערֶען,
וְלֹא תְהֵא	אוּן עֶס וֶועט נִיט זַיין
תּוֹרָה אַחֶרֶת	קֵיין אַנְדֶער [3]תּוֹרָה
מֵאֵת הַבּוֹרֵא	פוּן דֶעם בֶּעשֶׁעפֶער,
יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ:	גֶעלוֹיבְּט זָאל וֶוערֶען זַיין נָאמֶען.
י אֲנִי מַאֲמִין	10 אִיךְ גְלוֹיבּ
בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה,	מִיט אַ פָאלְקָאמֶענֶעם גְלוֹבֶּען,
שֶׁהַבּוֹרֵא	דַאס דֶער בֶּעשֶׁעפֶער,
יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ	גֶעלוֹיבְּט זָאל וֶוערֶען זַיין נָאמֶען,
יוֹדֵעַ	ווייסְט
כָּל מַעֲשֵׂה	יֶעדֶע טְהַאט
בְּנֵי אָדָם	פוּן דִי מֶענְשֶׁען־קִינְדֶער
וְכָל מַחְשְׁבוֹתָם	אוּן אַלֶע זֵייעֶרֶע גֶעדַאנְקֶען;
שֶׁנֶּאֱמַר	דֶען עֶס אִיז גֶעזָאגְט (אִין פָּסוּק):
הַיֹּצֵר	עֶר בֶּעשַׁאפְט
יַחַד לִבָּם	[6]אַלֶע זֵייעֶרֶע הֶערְצֶער,
הַמֵּבִין	עֶר פֶערְשְׁטֶעהְט
אֶל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם:	אוֹיף אַלֶע זֵייעֶרֶע טְהַאטֶען.
יא אֲנִי מַאֲמִין	11 אִיךְ גְלוֹיבּ
בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה,	מִיט אַ פָאלְקָאמֶענֶעם גְלוֹבֶּען,
שֶׁהַבּוֹרֵא	דַאס דֶער בֶּעשֶׁעפֶער,
יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ	גֶעלוֹיבְּט זָאל וֶוערֶען זַיין נָאמֶען,
גּוֹמֵל טוֹב	עֶר בֶּעלוֹינְט גוּטֶעס
לְשׁוֹמְרֵי מִצְוֹתָיו	צוּ דִי, וֶועלְכֶע הִיטֶען זַיינֶע גֶעבָּאטֶע,
וּמַעֲנִישׁ	אוּן עֶר בֶּעשְׁטְרָאפְט
לְעוֹבְרֵי מִצְוֹתָיו:	צוּ דִי וֶועלְכֶע אִיבֶּערְטְרֶעטֶען זַיינֶע גֶעבָּאטֶע
יב אֲנִי מַאֲמִין	12 אִיךְ גְלוֹיבּ
בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה,	מִיט אַ פָאלְקָאמֶענֶעם גְלוֹבֶּען,

1) פאסט צו בעטען. 2) צו. 3) לעהרע, געזעטץ. 4) ביי אונז. 5) פערענדערט. 6) זייערע הערצער בעזאמען.

בְּבִיאַת הַמָּשִׁיחַ.	אין דעם קומען פון [1]מָשִׁיחַ
וְאַף עַל פִּי שֶׁיִּתְמַהְמֵהַּ.	און ווען אויך ער פערזאמט זיך,
עִם כָּל זֶה	דענאך
אֲחַכֶּה לּוֹ	ווארטע איך אויף איהם
בְּכָל יוֹם	יעדען טאג,
שֶׁיָּבֹא:	דאס ער זאל קומען.
יג אֲנִי מַאֲמִין	13 איך גלויב
בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה,	מיט א פאלקאמענעם גלויבען,
שֶׁתִּהְיֶה	דאס עס וועט געשעהן
תְּחִיַּת הַמֵּתִים.	די ווידער אופלעבונג פון די טויטע
בְּעֵת	אין דער צייט,
שֶׁיַּעֲלֶה רָצוֹן	ווען עס וועט אופקומען דער ווילן
מֵאֵת הַבּוֹרֵא	פון דעם בעשעפער,
יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ	געלויבט זאל ווערן זיין נאמען,
וְיִתְעַלֶּה זִכְרוֹ	און ערהויבן זאל ווערן זיין אנדענקען

לָעַד	אויף אימער
וּלְנֵצַח נְצָחִים:	און אין אלע עוויגקייטען.

לִישׁוּעָתְךָ	אויף דיין הילף
קִוִּיתִי יְיָ.	האף איך, עוויגער!
קִוִּיתִי יְיָ	איך האף, עוויגער,
לִישׁוּעָתְךָ.	אויף דיין הילף!
יְיָ	עוויגער,
לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי:	אויף דיין הילף האף איך!

לְפֻרְקָנָךְ	אויף דיין ערלייזונג
סַבַּרִית יְיָ.	האף איך, גאט!
סַבַּרִית יְיָ	איך האף, גאט,
לְפֻרְקָנָךְ.	אויף דיין ערלייזונג!
יְיָ	גאט,
לְפֻרְקָנָךְ סַבַּרִית:	אויף דיין ערלוזונג האף איך!

1) גאטעס געזאלבטען.

די עשרת הדברות זעה אויף זייטע 190.

תְּפִלַּת מִנְחָה לְחוֹל.

נָאךְ־מִיטָאג גֶעבֶּעט פִיר וָואכֶען־טֶעג.

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 48.

תהלים פ״ד ה׳ אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ. עוֹד יְהַלְלוּךָ
סֶּלָה: קמ״ד ט״ו אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ. אַשְׁרֵי
הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו:

תהלים קמה. תְּהִלָּה לְדָוִד. אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי
הַמֶּלֶךְ. וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד:
ב בְּכָל יוֹם אֲבָרְכֶךָּ. וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ
לְעוֹלָם וָעֶד: ג גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד.
וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר: ד דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח
מַעֲשֶׂיךָ. וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ: ה הֲדַר כְּבוֹד
הוֹדֶךָ. וְדִבְרֵי נִפְלְאֹתֶיךָ אָשִׂיחָה: ו וֶעֱזוּז
נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ. וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה:
ז זֵכֶר רַב טוּבְךָ יַבִּיעוּ. וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ:
ח חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ. אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל חָסֶד:
ט טוֹב יְיָ לַכֹּל. וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו:
י יוֹדוּךָ יְיָ כָּל מַעֲשֶׂיךָ. וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה:
יא כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ. וּגְבוּרָתְךָ
יְדַבֵּרוּ. יב לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו.
וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ: יג מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת
כָּל עֹלָמִים. וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדֹר:
יד סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל הַנֹּפְלִים. וְזוֹקֵף לְכָל
הַכְּפוּפִים: טו עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ.
וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ.
טז פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ. וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי
רָצוֹן: יז צַדִּיק יְיָ בְּכָל דְּרָכָיו. וְחָסִיד
בְּכָל מַעֲשָׂיו: יח קָרוֹב יְיָ לְכָל קֹרְאָיו.
לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת: יט רְצוֹן
יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה. וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע
וְיוֹשִׁיעֵם: כ שׁוֹמֵר יְיָ אֶת כָּל אֹהֲבָיו.
וְאֵת כָּל הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד: כא תְּהִלַּת יְיָ
יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ
לְעוֹלָם וָעֶד: קט״ו י״ח וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה
וְעַד עוֹלָם. הַלְלוּיָהּ:

דער חזן זאגט היר האלב־קדיש (חצי קדיש), וועלכעס געפינט זיך היר אונטערן שטריך; אבער אין א פאסט־טאג (תענית) נעהמט מען פריהער ארויס די ספר תורה און מען זאגט ויהי בנסוע הארון זייטע 108 און מען לייענט ויחל (שמות ל״ב, י״א) און מען רופט אויף 3 מענען און דער מפטיר לייענט דרשו ה׳ (ישעיה נ״ה ו׳).

דער חזן זאגט דעם פאלגענדען חצי קדיש (האלב־קדיש) בעפאר שמונה עשרה.

זעה די איבערזעטצונג זייטע 117.

חזן יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא
דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ.
בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית
יִשְׂרָאֵל. בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן:

קהל וחזן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ
לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:

חזן יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם.
וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל. שְׁמֵהּ
דְּקֻדְשָׁא: בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעשי״ת ולעֵלָּא)
מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא
וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 74.

[1] כִּי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא. הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ:

אֲדֹנָי. שְׂפָתַי תִּפְתָּח. וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי אַבְרָהָם. אֱלֹהֵי יִצְחָק. וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן. גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים. וְקוֹנֵה הַכֹּל. וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת. וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) זאגט מען היר זכרנו לחיים, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי. מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה. רַב לְהוֹשִׁיעַ:

משיב הרוח זאגט מען פון שמיני עצרת צו מוסף ביז דעם ערשטען טאג פסח צו מנחה.

מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגָּשֶׁם:

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד. מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים. סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים. וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר: מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ. מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה:

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) זאגט מען היר מי כמוך, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

ווען דער חזן ווידערהאָלט שמונה עשרה (חזרת הש"ץ), זאגט מען היר קדושה (נקדש), וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ: (הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:)

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור זאגט מען המלך הקדוש אנשטאט האל הקדוש.

אַתָּה חוֹנֵן לְאָדָם דַּעַת וּמְלַמֵּד לֶאֱנוֹשׁ בִּינָה: חָנֵּנוּ מֵאִתְּךָ דֵּעָה בִּינָה

זכרנו לחיים זאגט מען פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) בעפאָר מלך עוזר.

זָכְרֵנוּ לְחַיִּים מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים. וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים. לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים:

מי כמוך זאגט מען פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) בעפאָר ונאמן אתה.

מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים זוֹכֵר יְצוּרָיו לְחַיִּים בְּרַחֲמִים:

ווען דער חזן ווידערהאָלט די שמונה עשרה זאגט מען די פאָלגענדע קדושה, ווען דער חזן ענדיגט מחיה המתים.

קהל וחזן נְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בָּעוֹלָם. כְּשֵׁם שֶׁמַּקְדִּישִׁים אוֹתוֹ בִּשְׁמֵי מָרוֹם. כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ. וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר: קהל וחזן קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

חזן לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ: קהל וחזן בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ: חזן וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר: קהל וחזן יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

דער חזן זאגט דאן לדור ודור אנשטאט אתה קדוש.

לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ. וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ: (בעשי"ת הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:)

דער חזן זאגט דאן אתה חונן, וועלכעס געפינט זיך אויבען.

1) דברים ל"ב ג'.

וְהַשְׂכֵּל: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ חוֹנֵן הַדָּעַת:

הֲשִׁיבֵנוּ אָבִינוּ לְתוֹרָתֶךָ וְקָרְבֵנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ וְהַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָרוֹצֶה בִּתְשׁוּבָה:

סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ. מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ. כִּי מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ חַנּוּן הַמַּרְבֶּה לִסְלֹחַ:

רְאֵה נָא בְעָנְיֵנוּ וְרִיבָה רִיבֵנוּ וּגְאָלֵנוּ מְהֵרָה לְמַעַן שְׁמֶךָ. כִּי גוֹאֵל חָזָק אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל:

ווען דער חזן ווידערהאָלט שמונה עשרה (חזרת הש״ץ) אין א פאַסט־טאג (תענית צבור), זאגט ער היר עננו, וועלכעס געפינט זיך ווייטער בעפאר כי **אתה** שומע אונטער דעם שטריך.

רְפָאֵנוּ יְיָ וְנֵרָפֵא, הוֹשִׁיעֵנוּ וְנִוָּשֵׁעָה, כִּי תְהִלָּתֵנוּ אָתָּה. וְהַעֲלֵה רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְכָל מַכּוֹתֵינוּ.

דער וואָס וויל בעטען פיר די געזונדהייט פון א קראַנקען, זאגט היר יהי רצון. וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

כִּי אֵל מֶלֶךְ רוֹפֵא נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ רוֹפֵא חוֹלֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

בָּרֵךְ עָלֵינוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת הַשָּׁנָה הַזֹּאת וְאֶת כָּל מִינֵי תְבוּאָתָהּ לְטוֹבָה. וְתֵן בְּרָכָה אם ווינטער זאג [1](וְתֵן טַל וּמָטָר לִבְרָכָה) עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וְשַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ. וּבָרֵךְ שְׁנָתֵנוּ כַּשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְבָרֵךְ הַשָּׁנִים:

תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ. וְשָׂא נֵס לְקַבֵּץ גָּלֻיּוֹתֵינוּ. וְקַבְּצֵנוּ יַחַד מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַבֵּץ נִדְחֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

הָשִׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ כְּבָרִאשׁוֹנָה וְיוֹעֲצֵינוּ כְּבַתְּחִלָּה. וְהָסֵר מִמֶּנּוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה. וּמְלוֹךְ עָלֵינוּ אַתָּה יְיָ לְבַדְּךָ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים וְצַדְּקֵנוּ בַּמִּשְׁפָּט: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט:

(הַמֶּלֶךְ הַמִּשְׁפָּט:)

פון ראש השנה ביז נאָך יום כפור זאָגט מען המלך המשפט אַנשטאָט מלך אוהב צדקה ומשפט.

וְלַמַּלְשִׁינִים אַל תְּהִי תִקְוָה וְכָל הָרִשְׁעָה כְּרֶגַע תֹּאבֵד. וְכָל אֹיְבֶיךָ מְהֵרָה יִכָּרֵתוּ. וְהַזֵּדִים מְהֵרָה תְעַקֵּר וּתְשַׁבֵּר וּתְמַגֵּר וְתַכְנִיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שֹׁבֵר אֹיְבִים וּמַכְנִיעַ זֵדִים:

עַל הַצַּדִּיקִים וְעַל הַחֲסִידִים וְעַל זִקְנֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעַל פְּלֵיטַת סוֹפְרֵיהֶם וְעַל גֵּרֵי הַצֶּדֶק וְעָלֵינוּ יֶהֱמוּ נָא רַחֲמֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. וְתֵן שָׂכָר טוֹב לְכֹל הַבּוֹטְחִים בְּשִׁמְךָ בֶּאֱמֶת. וְשִׂים חֶלְקֵנוּ עִמָּהֶם לְעוֹלָם וְלֹא נֵבוֹשׁ כִּי בְךָ בָּטָחְנוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מִשְׁעָן וּמִבְטָח לַצַּדִּיקִים:

ווען מען וויל בעטען פיר די געזונדהייט פון א קראַנקען זאגט מען דעם פאָלגענדען יהי רצון בעפאר כי **אל** מלך רופא נאמן.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתַּעֲלֶה מְהֵרָה רְפוּאָה שְׁלֵמָה מִן הַשָּׁמַיִם. רְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ וּרְפוּאַת הַגּוּף לַחוֹלֶה היר קומט דער נאמען פון קראַנקען; בְּתוֹךְ שְׁאָר חוֹלֵי יִשְׂרָאֵל:

---

1) פון זעכסטען נאָוועמבער נאך דעם אלטען קאַלענדאר, אדער פון נייטען דעצעמבער נאך דעם נייעם קאַלענדאר ביז דעם ערשטען טאג פסח זאגט מען ותן טל ומטר לברכה אנשטאט ותן ברכה.

וְלִירוּשָׁלַיִם עִירְךָ בְּרַחֲמִים תָּשׁוּב. וְתִשְׁכּוֹן בְּתוֹכָהּ כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ. וּבְנֵה אוֹתָהּ בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ בִּנְיַן עוֹלָם. וְכִסֵּא דָוִד מְהֵרָה לְתוֹכָהּ תָּכִין: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ בּוֹנֵה יְרוּשָׁלָיִם:

אם תשעה באב (דעֶן 9טען טאג פוּן אָב) צו מנחה זאגט מען היר נחם. וועלכעס געפינט זיך היר אונטערן שטריך.

אֶת צֶמַח דָּוִד עַבְדְּךָ מְהֵרָה תַצְמִיחַ. וְקַרְנוֹ תָּרוּם בִּישׁוּעָתֶךָ. כִּי לִישׁוּעָתְךָ קִוִּינוּ כָּל הַיּוֹם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מַצְמִיחַ קֶרֶן יְשׁוּעָה:

שְׁמַע קוֹלֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ. וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת

אם תשעה באב (דען 9טען טאג פון אב) צו מנחה זאגט מען נחם ניט בונה ירושלים.

נַחֵם טְרֵייסְט,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
אֶת אֲבֵלֵי צִיּוֹן דִי, וָואס טְרוֹיעֶרְן אוֹיף צִיוֹן
וְאֶת אֲבֵלֵי יְרוּשָׁלָיִם. אוּן דִי, וָואס טְרוֹיעֶרְן אוֹיף יְרוּשָׁלַיִם,
וְאֶת הָעִיר אוּן דִי שְׁטָאדְט,
הָאֲבֵלָה דִי [1]טְרוֹיעֶרִיגֶע
וְהַחֲרֵבָה. אוּן דִי צֶעְרְשְׁטֶערְטֶע
וְהַבְּזוּיָה אוּן דִי פֶּערְאַכְטֶעטֶע
וְהַשּׁוֹמֵמָה. אוּן דִי פֶּערְוִויסְטְעטֶע,
הָאֲבֵלָה וֶועלְכֶע אִיז טְרוֹיעֶרִיג
מִבְּלִי בָנֶיהָ. [2]אָהְן אִיהְרֶע קִינְדֶער,
וְהַחֲרֵבָה אוּן וֶועלְכֶע אִיז צֶערְשְׁטֶערְט
מִמְּעוֹנוֹתֶיהָ. [3]פוּן אִיהְרֶע וָואהְנוּנְגֶען,
וְהַבְּזוּיָה אוּן וֶועלְכֶע אִיז פֶּערְאַכְטֶעט
מִכְּבוֹדָהּ. [4]פוּן אִיהְר עֶהְרֶע,
וְהַשּׁוֹמֵמָה אוּן וועלכע איז פערוויסטעט
מֵאֵין יוֹשֵׁב. [5]אָהְנֶע אֵיינְוָואהְנֶער,
וְהִיא יוֹשֶׁבֶת אוּן זִי זִיצְט
וְרֹאשָׁהּ חָפוּי אוּן אִיהְר קָאפּ אִיז בֶּעדֶעקְט,
כְּאִשָּׁה עֲקָרָה ווִי אַיין אוּנְפְרוּכְטְבַּרֶע פְרוֹי,
שֶׁלֹּא יָלָדָה. וֶועלְכֶע הָאט נִיֵּמאלְס גֶעבּוֹרְן,
וַיְבַלְּעוּהָ לִגְיוֹנוֹת. אוּן עֶס הָאבֶּען אִיהְר [3]פֶער־שְׁלוּנְגֶען [1]לֶעגִיָאנֶן,
וַיִּירָשׁוּהָ עוֹבְדֵי כוֹכָבִים. אוּן עֶס הָאבֶּן אִיהְר אִין בֶּעזִיץ גֶענוּמֶען גֶעטְצֶען־דִינֶער,
וַיָּטִילוּ אוּן זֵיי הָאבֶּען גֶעוָוארְפֶען
אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל דַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל
לֶחָרֶב. צוּם שְׁוֶוערְט,
וַיַּהַרְגוּ אוּן זֵיי הָאבֶּען דֶערְשְׁלָאגֶען
בְּזָדוֹן מִיט מוּטְהְווִילֶען
חֲסִידֵי דִי פְרוּמֶע
עֶלְיוֹן. פוּן דֶעם אַלֶער־הֶעכְסְטֶען.
עַל כֵּן דַארוּם
צִיּוֹן בְּמַר תִּבְכֶּה. וֵויינְט צִיוֹן בִּיטֶערְלִיךְ,
וִירוּשָׁלַיִם אוּן יְרוּשָׁלַיִם
תִּתֵּן קוֹלָהּ. עֶרְהֵייבְט אִיהְר שְׁטִימֶע;
לִבִּי לִבִּי מַיין הַארְץ! מַיין הַארְץ!
עַל חַלְלֵיהֶם. [7]אִיבֶּער זֵייעֶרֶע דֶערְשְׁלָאגֶענֶע,
מֵעַי מֵעַי מַיין [6]אִינֶערְעס! מַיין [6]אִינֶערֶעס!
עַל חַלְלֵיהֶם. [7]אִיבֶּער זֵייעֶרֶע דֶערְשְׁלָאגֶענֶע;
כִּי אַתָּה יְיָ דֶען דוּ, עֶווִיגֶער,
בָּאֵשׁ מִיט פַייעֶר
הִצַּתָּהּ הָאסְט'וּ אִיהְר פֶערְצֶעהְרְט,
וּבָאֵשׁ אוּן מִיט פַייעֶר

1) טרויערנדע. 2) וויל זי האט ניט איהרע א. ז. וו. 3) פערדארבען. 4) ד. ה. מיליטערישע ארמעען. 5) (בלוטעס) איבער א. ז. וו. 6) איינגעווייידע. 7) (טרויערט) איבער א. ז. וו.

תְּפִלָּתֵנוּ • כִּי אֵל שׁוֹמֵעַ תְּפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים אָתָּה. וּמִלְּפָנֶיךָ מַלְכֵּנוּ רֵיקָם אַל תְּשִׁיבֵנוּ:

אין אַ פאַסט־טאָג זאָגט מען אין דער שטילער שמונה עשרה היר עננו, וועלכעס געפינט זיך היר אונטערן שטריך.
בברכת שמע קולנו קודם שמסים כי אתה שומע יתודה בהכנעה ובשברון לב ויאמר:

אָנָּא יְיָ. חָטָאתִי עָוִיתִי וּפָשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ. מִיּוֹם הֱיוֹתִי עַל הָאֲדָמָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה (ובפרט בחטא פלוני): אָנָּא יְיָ. עֲשֵׂה לְמַעַן שִׁמְךָ הַגָּדוֹל. וּתְכַפֶּר לִי עַל עֲוֹנַי וַחֲטָאַי וּפְשָׁעַי שֶׁחָטָאתִי וְשֶׁעָוִיתִי וְשֶׁפָּשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ. מִנְּעוּרַי עַד הַיּוֹם הַזֶּה. וּתְמַלֵּא כָּל הַשֵּׁמוֹת שֶׁפָּגַמְתִּי בְּשִׁמְךָ הַגָּדוֹל:

תפלה שיתפלל על מזונו קודם כי אתה שומע:

אַתָּה הוּא יְיָ הָאֱלֹהִים. הַזָּן וּמְפַרְנֵס וּמְכַלְכֵּל מִקַּרְנֵי רְאֵמִים עַד בֵּיצֵי כִנִּים. הַטְרִיפֵנִי לֶחֶם חֻקִּי. וְהַמְצֵא לִי וּלְכָל בְּנֵי בֵיתִי מְזוֹנוֹתַי קֹדֶם שֶׁאֶצְטָרֵךְ לָהֶם. בְּנַחַת וְלֹא בְצַעַר. בְּהֶתֵּר וְלֹא בְאִסּוּר. בְּכָבוֹד וְלֹא בְבִזָּיוֹן. לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם. מִשֶּׁפַע בְּרָכָה וְהַצְלָחָה. מִשֶּׁפַע בְּרֵכָה עֶלְיוֹנָה. כְּדֵי שֶׁאוּכַל לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וְלַעֲסוֹק בְּתוֹרָתֶךָ וּלְקַיֵּם מִצְוֹתֶיךָ. וְאַל תַּצְרִיכֵנִי לִידֵי מַתְּנַת בָּשָׂר וָדָם. וִיקֻיַּם בִּי מִקְרָא שֶׁכָּתוּב. פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ. וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן:

כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם. וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל. וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן. וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:

אַם ראש חדש און יום טוב זאָגט מען היר יעלה ויבוא, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

אַתָּה עָתִיד לִבְנוֹתָהּ.	וֶועסְט'וּ אִיהְר וִוידֶער־אוֹיפְבּוֹיעֶן,
כָּאָמוּר.	וִוי עֶס אִיז גֶעזָאגְט (אִין פָּסוּק):
וַאֲנִי אֶהְיֶה לָּהּ	אוּן אִיךְ וֶועל זַיין פִיר אִיהְר,
נְאֻם יְיָ	אִיז דַס שְׁפְּרוּךְ פוּן דֶם עֶווִיגֶען,
חוֹמַת אֵשׁ	אַ מוֹיעֶר פוּן פַייעֶר
סָבִיב.	אַרוּם,
וּלְכָבוֹד	אוּן צוּ עֶהְרֶע
אֶהְיֶה בְתוֹכָהּ:	וֶועל אִיךְ זַיין אִין אִיהְר.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
מְנַחֵם צִיּוֹן	דֶער טְרֵייסְטֶער פוּן צִיּוֹן
וּבוֹנֵה יְרוּשָׁלָיִם:	אוּן דֶר עֶרְבּוֹיעֶר פוּן יְרוּשָׁלַיִם.

אין אַ פאַסט-טאָג זאָגט מען אין דער שטילער שמונה עשרה עננו פאַר כי אתה שומע.

עֲנֵנוּ יְיָ עֲנֵנוּ בְּיוֹם צוֹם תַּעֲנִיתֵנוּ. כִּי בְצָרָה גְדוֹלָה אֲנָחְנוּ. אַל תֵּפֶן אֶל רִשְׁעֵנוּ. וְאַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנּוּ. וְאַל תִּתְעַלַּם מִתְּחִנָּתֵנוּ. הֱיֵה נָא קָרוֹב לְשַׁוְעָתֵנוּ. יְהִי נָא חַסְדְּךָ לְנַחֲמֵנוּ. טֶרֶם נִקְרָא אֵלֶיךָ עֲנֵנוּ. כַּדָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר. וְהָיָה טֶרֶם יִקְרָאוּ וַאֲנִי אֶעֱנֶה. עוֹד הֵם מְדַבְּרִים וַאֲנִי אֶשְׁמָע. כִּי אַתָּה יְיָ הָעוֹנֶה בְּעֵת צָרָה. פּוֹדֶה וּמַצִּיל בְּכָל עֵת צָרָה וְצוּקָה:

דאָן זאָגט מען כי אתה שומע, אבער דער חזן אין חזרת הש״ץ ענדיגט ווי פאָלגט.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָעוֹנֶה בְּעֵת צָרָה:

דער חזן זאָגט דאָן רפאנו.

אם ראש חדש און יום טוב זאָגט מען יעלה ויבוא בעפאָר ותחזינה עינינו.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ. וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע. וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ. וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ. וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ. וְזִכְרוֹן

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

ווען דער חזן זאָגט מודים זאָגט די געמיינדע מודים דרבנן, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד. צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר. נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ. עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ. וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ. וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ. וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת. עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם. הַטּוֹב. כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ. וְהַמְרַחֵם. כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ. מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

אם חנוכה און פורים זאָגט מען היר על הנסים. וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ

יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ. וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ. לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה. לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים. לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם

אם ראש חדש זאָג בְּיוֹם רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה:

אם פסח זאָג חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה:

אם סכות זאָג חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה: זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה. וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה. וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים. וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים. חוּס וְחָנֵּנוּ. וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ. כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

ווען דער חזן זאָגט מודים אנחנו לך זאָגט די געמיינדע פאָלגענדען מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר. יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית. בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ. עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ. כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ. וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ. לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ. וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ. וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם. עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

אם חנוכה און פורים זאָגט מען על הנסים נאָך מעולם קוינו לך.

עַל הַנִּסִּים. וְעַל הַפֻּרְקָן. וְעַל הַגְּבוּרוֹת. וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת. וְעַל הַמִּלְחָמוֹת. שֶׁעָשִׂיתָ לַאֲבוֹתֵינוּ. בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה:

אם חנוכה זאָגט מען היר בימי מתתיהו און אם פורים זאָגט מען בימי מרדכי, וועלכעס געפינט זיך אויף זייטע 155.

בִּימֵי מַתִּתְיָהוּ בֶּן יוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל. חַשְׁמוֹנַאי וּבָנָיו. כְּשֶׁעָמְדָה מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל. לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתֶךָ. וּלְהַעֲבִירָם מֵחֻקֵּי רְצוֹנֶךָ. וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. עָמַדְתָּ לָהֶם בְּעֵת צָרָתָם. רַבְתָּ אֶת רִיבָם. דַּנְתָּ אֶת דִּינָם. נָקַמְתָּ אֶת נִקְמָתָם. מָסַרְתָּ גִבּוֹרִים בְּיַד חַלָּשִׁים. וְרַבִּים בְּיַד מְעַטִּים. וּטְמֵאִים בְּיַד טְהוֹרִים. וּרְשָׁעִים בְּיַד צַדִּיקִים. וְזֵדִים בְּיַד עוֹסְקֵי תוֹרָתֶךָ. וּלְךָ עָשִׂיתָ שֵׁם גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ בְּעוֹלָמֶךָ. וּלְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל עָשִׂיתָ תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה וּפֻרְקָן כְּהַיּוֹם הַזֶּה. וְאַחַר כֵּן בָּאוּ בָנֶיךָ לִדְבִיר בֵּיתֶךָ. וּפִנּוּ אֶת הֵיכָלֶךָ. וְטִהֲרוּ אֶת מִקְדָּשֶׁךָ. וְהִדְלִיקוּ נֵרוֹת בְּחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ. וְקָבְעוּ שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ. לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל

מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

פון ראש השנה ביז נאָך יום כפור (עשרת ימי התשובה) זאָגט מען היר וכתוב. וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה. וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת, הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

ווען דער חזן ווידערהאָלט די שמונה עשרה (חזרת הש״ץ) אין אַ פאַסט-טאָג (תענית צבור) זאָגט ער היר אלהינו (ברכת כהנים), וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

אין א פאסט טאג (תענית צבור) זאגט מען שים שלום, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך, אנשטאט שלום רב.

שָׁלוֹם רָב	פִיל פְרִידֶען
עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ	אִיבֶּער יִשְׂרָאֵל דַיין פָאלְק
תָּשִׂים לְעוֹלָם.	זָלְסְט'וּ [1]לֵייגֶען אוֹיף אִימֶער,
כִּי אַתָּה הוּא	דֶען דוּ בִּיסְט
מֶלֶךְ אָדוֹן	קֶענִיג (און) הֶערְר
לְכָל הַשָּׁלוֹם.	פוּן דֶעם גַאנְצֶען פְרִידֶען.
וְטוֹב	און עֶס זָאל [2]גוּט זַיין
בְּעֵינֶיךָ	אִין דַיינֶע אוֹיגֶען
לְבָרֵךְ	צוּ בֶּענְשֶׁען
אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל	דַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל
בְּכָל עֵת	אִין יֶעדֶער צַייט
וּבְכָל שָׁעָה	און אִין יֶעדֶער שְׁטוּנְדֶע

לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל:

אם פורים זאָגט מען דיזעס.

בִּימֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה. כְּשֶׁעָמַד עֲלֵיהֶם הָמָן הָרָשָׁע. בִּקֵּשׁ לְהַשְׁמִיד לַהֲרוֹג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים. מִנַּעַר וְעַד זָקֵן. טַף וְנָשִׁים. בְּיוֹם אֶחָד. בִּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים עָשָׂר. הוּא חֹדֶשׁ אֲדָר. וּשְׁלָלָם לָבוֹז: וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים הֵפַרְתָּ אֶת עֲצָתוֹ. וְקִלְקַלְתָּ אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ. וַהֲשֵׁבוֹתָ לוֹ גְּמוּלוֹ בְּרֹאשׁוֹ. וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו עַל הָעֵץ:

וכתוב זאָגט מען פון ראש השנה ביז נאָך יום כפור (עשרת ימי התשובה) בעפאר וכל החיים.

וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

ווען דער חזן ווידערהאָלט שמונה עשרה (חזרת הש״ץ) אין א פאסט־טאג (תענית צבור) זאגט ער אלהינו (ברכת כהנים). נאך ולך נאה להודות. און

דאָן שים שלום אַנשטאט שלום רב.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. בָּרְכֵנוּ בַבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ. הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר: יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ. וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

אין א פאסט־טאָג (תענית צבור) זאָגט מען שים שלום אַנשטאָט שלום רב.

שִׂים שָׁלוֹם, טוֹבָה וּבְרָכָה, חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים. עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ. בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ. כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה. וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם. וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל

1) טהאָן, מאַכען, שׁיינקען, 2) געפעליג

בִּשְׁלוֹמֶךָ: מִיט דַיין פְרִידֶען.

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) זאגט מען היר בספר חיים. וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
הַמְבָרֵךְ וועלכער בֶּענְשְׁט
אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל דַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל
בַּשָּׁלוֹם: מִיט פְרִידֶען.

ווען דער חזן ווידערהאלט די שמונה עשרה (חזרת הש"ץ) זאגט ער נור ביז היר, און דאן זאגט מען ויאמר דוד

אֱלֹהַי. נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה. וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה. פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי. וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה. מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם: עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ: לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ. הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: [1] יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי:

טרעט אב 3 טריט ריקווערטס (הינטערווילעך) און זאג:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ. וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: וְעָרְבָה לַייָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם. כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

ווען מען דאווענט מיט א מנין (ווייניגסטענס 10 מענשען צוזאמען). דאן ווידערהאלט דער חזן די שמונה עשרה (חזרת הש"ץ) מיט א הויכע שטימע פון ברוך אתה ה' אלהינו ואלהי אבותינו אויף זייטע 134 ביז המברך את עמו ישראל בשלום אויף דיזע זייטע אבער דעם פסוק ה' שפתי זאגט דער חזן שטילערהייד.

דִינִים פוּן וַיֹּאמֶר דָּוִד (תַּחֲנוּן).

צווישען ראש השנה און יום כפור (עשרת ימי התשובה) און אין יעדען פאסט טאג (תענית צבור) זאגט מען היר אבינו מלכנו (זייטע 90).

אין פאלגענדע פעלע זאגט מען קיין ויאמר דוד (תחנון) צו מנחה, נעמליך: ראש חדש, חנוכה, דען 15-טען טאג אין שבט, פורים און שושן פורים. (דען 14-טען און 15-טען פון מאנאט אדר) און אין איין עבור יאהר אויך דען 14-טען און 15טען טאג פון אדר ראשון (פורים קטן). דעם גאנצען מאנאט ניסן, ל"ג בעומר. פון ראש חדש סיון ביז אסרו חג שבועות, דעם 9 טען טאג אין אב (תשעה באב), דעם 15-טען טאג אין אב. ערב ראש השנה און פון ערב יום כפור ביז נאך אסרו חג סכות. מען זאגט אויך קיין ויאמר דוד פריי־טאג צו מנחה און צו מנחה וואס איז בעפאר די אלע אויבען אויסגערעכענטע טעג. (אויסער צו מנחה בעפאר ערב ראש השנה און בעפאר ערב יום כפור זאגט מען יא). אויך זאגט מען קיין ויאמר דוד. ווען ביים דאווענען איז דא א חתן אין די ערשטע 7 טעג נאך זיין האכצייט אדער א בעל ברית, דער מוהל אדער דער סנדק (אויב עס איז נאך פאר דעם ברית), און אויך נים. ווען מען דאווענט אין די הויז פון איין אבל אין שבעה אפילו פיי א קליינעם יתום. אבער ווען דער אבל קומט אין שוהל דאווענען זאגט מען יא ויאמר דוד. נור ער אליין זאגט נים.

ווען מען זאגט קיין ויאמר דוד זאגט דער חזן באלד נאך חזרת הש"ץ קדיש שלם (גאנצען קדיש). וועלכעס געפינט זיך אויף זייטע 117.

זעה די איבערזעצונג און מקורי התפלה אויף זייטע 103.

[2] וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל גָּד. צַר לִי מְאֹד. נִפְּלָה נָּא בְיַד יְיָ. כִּי רַבִּים רַחֲמָיו. וּבְיַד אָדָם אַל אֶפֹּלָה:

עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

בספר חיים זאגט מען פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) נאך בשלומך.

בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה. נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ. אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם:

---

1) דער וואס האט פרייוויליג געפאסט (תענית נדבה) זאגט בעפאר יהיו לרצון צו מנחה דעם רבון כל העולמים גלוי וידוע א. ז. וו. וועלכעס געפינט זיך אויף זייטע 83. 2) ש"ב, כ"ד, י"ד.

רַחוּם וְחַנּוּן. חָטָאתִי לְפָנֶיךָ. יְיָ
מָלֵא רַחֲמִים. רַחֵם עָלַי וְקַבֵּל תַּחֲנוּנָי:

תהלים ו.

ב יְיָ אַל בְּאַפְּךָ תוֹכִיחֵנִי. וְאַל בַּחֲמָתְךָ
תְיַסְּרֵנִי: ג חָנֵּנִי יְיָ כִּי אֻמְלַל אָנִי. רְפָאֵנִי
יְיָ. כִּי נִבְהֲלוּ עֲצָמָי: ד וְנַפְשִׁי נִבְהֲלָה
מְאֹד. וְאַתָּה יְיָ עַד מָתָי: ה שׁוּבָה יְיָ
חַלְּצָה נַפְשִׁי. הוֹשִׁיעֵנִי לְמַעַן חַסְדֶּךָ:
ו כִּי אֵין בַּמָּוֶת זִכְרֶךָ. בִּשְׁאוֹל מִי יוֹדֶה
לָּךְ: ז יָגַעְתִּי בְּאַנְחָתִי אַשְׂחֶה בְכָל לַיְלָה
מִטָּתִי. בְּדִמְעָתִי עַרְשִׂי אַמְסֶה: ח עָשְׁשָׁה
מִכַּעַס עֵינִי. עָתְקָה בְּכָל צוֹרְרָי: ט סוּרוּ
מִמֶּנִּי כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן. כִּי שָׁמַע יְיָ קוֹל
בִּכְיִי: י שָׁמַע יְיָ תְּחִנָּתִי. יְיָ תְּפִלָּתִי
יִקָּח: יא יֵבֹשׁוּ וְיִבָּהֲלוּ מְאֹד כָּל אֹיְבָי.
יָשֻׁבוּ יֵבֹשׁוּ רָגַע:

שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל. שְׁמוֹר שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל. וְאַל יֹאבַד יִשְׂרָאֵל. הָאוֹמְרִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל:

שׁוֹמֵר גּוֹי אֶחָד. שְׁמוֹר שְׁאֵרִית עַם אֶחָד. וְאַל יֹאבַד גּוֹי אֶחָד. הַמְיַחֲדִים שִׁמְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

שׁוֹמֵר גּוֹי קָדוֹשׁ. שְׁמוֹר שְׁאֵרִית עַם קָדוֹשׁ. וְאַל יֹאבַד גּוֹי קָדוֹשׁ. הַמְשַׁלְּשִׁים בְּשָׁלֹשׁ קְדֻשּׁוֹת לְקָדוֹשׁ:

מִתְרַצֶּה בְּרַחֲמִים. וּמִתְפַּיֵּס בְּתַחֲנוּנִים. הִתְרַצֶּה וְהִתְפַּיֵּס לְדוֹר עָנִי. כִּי אֵין עוֹזֵר: אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. חָנֵּנוּ וַעֲנֵנוּ. כִּי אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים. עֲשֵׂה עִמָּנוּ צְדָקָה וָחֶסֶד וְהוֹשִׁיעֵנוּ:

[1]וַאֲנַחְנוּ לֹא נֵדַע מַה נַּעֲשֶׂה. כִּי עָלֶיךָ עֵינֵינוּ: [2]זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ. כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה: [3]יְהִי חַסְדְּךָ יְיָ עָלֵינוּ. כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ: [4]אַל תִּזְכָּר לָנוּ עֲוֹנוֹת רִאשֹׁנִים. מַהֵר יְקַדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ. כִּי דַלּוֹנוּ מְאֹד: [5]חָנֵּנוּ יְיָ חָנֵּנוּ. כִּי רַב שָׂבַעְנוּ בוּז: [6]בְּרֹגֶז רַחֵם תִּזְכּוֹר. [7]כִּי הוּא יָדַע יִצְרֵנוּ. זָכוּר כִּי עָפָר אֲנָחְנוּ: [8]עָזְרֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ עַל דְּבַר כְּבוֹד שְׁמֶךָ. וְהַצִּילֵנוּ וְכַפֵּר עַל חַטֹּאתֵינוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ:

דער חזן זאגט היר גאנין קדיש (קדיש שלם). וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

דיזען קדיש שלם (גאנין קדיש) זאגט דער חזן נאך לכיין שכך. און ווען מען זאגט קיין ויאמר דוד זאגט ער דיזען קדיש גלייך נאכדעם ווי ער ווידערהאלט די שמונה עשרה (חזרת הש"ץ).

חזן יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ. בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל. בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן:

קהל וחזן: יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:

חזן יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם. וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל. שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא: בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעשי"ת וּלְעֵלָּא) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

תִּתְקַבַּל צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן דְּכָל יִשְׂרָאֵל. קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּי בִשְׁמַיָּא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים. עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם. עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

1) דה"ב כ', י"ב. 2) תהלים כ"ה, ו'. 3) שם ל"ג, כ"ב 4) שם ע"ט, ח'. 5) שם קכ"ג, ג'. 6) חבקוק ג', ב. 7) תהלים, ק"ג, י"ד. 8) שם ע"ט, ט'.

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 119.

עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ לַאֲדוֹן הַכֹּל . לָתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת וְלֹא שָׂמָנוּ כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה. שֶׁלֹּא שָׂם חֶלְקֵנוּ כָּהֶם . וְגֹרָלֵנוּ כְּכָל הֲמוֹנָם: וַאֲנַחְנוּ כֹּרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים . הַקָּדוֹשׁ . בָּרוּךְ הוּא . שֶׁהוּא נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד אָרֶץ . וּמוֹשַׁב יְקָרוֹ בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל . וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים. הוּא אֱלֹהֵינוּ אֵין עוֹד : אֱמֶת מַלְכֵּנוּ . אֶפֶס זוּלָתוֹ . כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ . וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ . כִּי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת . אֵין עוֹד :

עַל כֵּן נְקַוֶּה לְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ . לִרְאוֹת מְהֵרָה בְּתִפְאֶרֶת עֻזֶּךָ . לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים מִן הָאָרֶץ . וְהָאֱלִילִים כָּרוֹת יִכָּרֵתוּן . לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שַׁדַּי . וְכָל בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ . לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל רִשְׁעֵי אָרֶץ : יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל . כִּי לְךָ תִּכְרַע כָּל בֶּרֶךְ . תִּשָּׁבַע כָּל לָשׁוֹן : לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִכְרְעוּ וְיִפֹּלוּ . וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יְקָר יִתֵּנוּ . וִיקַבְּלוּ כֻלָּם אֶת עוֹל מַלְכוּתֶךָ . וְתִמְלוֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד . כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא . וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד : כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ . יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד : וְנֶאֱמַר . וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ . בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד :

אַל תִּירָא מִפַּחַד פִּתְאֹם . וּמִשֹּׁאַת רְשָׁעִים כִּי תָבֹא : עֻצוּ עֵצָה וְתֻפָר . דַּבְּרוּ דָבָר וְלֹא יָקוּם כִּי עִמָּנוּ אֵל : וְעַד זִקְנָה אֲנִי הוּא וְעַד שֵׂיבָה אֲנִי אֶסְבֹּל . אֲנִי עָשִׂיתִי וַאֲנִי אֶשָּׂא . וַאֲנִי אֶסְבֹּל וַאֲמַלֵּט : קדיש יתום.

קַדִּישׁ יָתוֹם.

דעם פאלגענדען קדיש יתום זאגט איין אבל אין די ערשטע 11 מאנאטען נאך דעם טויט פון זיינע עלטערן און אויך יעדען יאהר אין דעם טאג פון זייער טויט (יאהר־צייט).

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 117.

יתום יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ . בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל. בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן:

קהל ויתום יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא :

יתום יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם. וְיִתְנַשֵּׂא . וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל . שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא: בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעשי"ת וּלְעֵלָּא) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא . תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא . דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים . עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל . וְאִמְרוּ אָמֵן :

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו . הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם. עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

תְּפִלַּת עַרְבִית
לְחוֹל וּלְמוֹצָאֵי שַׁבָּת.

אַבֶּענְד־גֶעבֶּעט פִיר וָואכֶענְ־טֶעג אוּן פִיר שַׁבָּת־צוּ־נַאכְט.

[1] וְהוּא רַחוּם,	אוּן עֶר, דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער,
יְכַפֵּר עָוֹן	פֶערְגִיבְּט זִינְד,
וְלֹא יַשְׁחִית,	אוּן עֶר פֶערְדַארְבְּט נִיט;
וְהִרְבָּה	אוּן עֶר פֶערְמֶעהְרְט
לְהָשִׁיב אַפּוֹ,	צוּרִיק־צוּ־הַאלְטֶען זַיין צָארְן,
וְלֹא יָעִיר	אוּן עֶר עֶרְוֶועקְט נִיט
כָּל חֲמָתוֹ:	זַיין גַאנְצֶען גְרִים.
[2] יְיָ הוֹשִׁיעָה,	עֶווִיגֶער, הֶעלְף!
הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ	דֶער קֶענִיג זָאל אוּנְז אַנְטְוָוארְטֶען
בְיוֹם קָרְאֵנוּ:	אִין דֶעם טָאג, וֶוען מִיר רוּפֶען.

וועהרענד דער חזן זאגט ברכו, זאגט די געמיינדע שטילערהייט יתברך וישתבח, וועלכעס געפינט זיך היר אונטען.

דער חזן זאגט:

בָּרְכוּ אֶת יְיָ	לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען,
הַמְבֹרָךְ:	וֶועלְכֶער אִיז גֶעלוֹיבְּט.

דער חזן און געמיינדע זאגען:

בָּרוּךְ יְיָ	גֶלוֹיבְּט זָאל זַיין דֶער עֶווִיגֶער,
הַמְבֹרָךְ	וֶועלְכֶער אִיז גֶעלוֹיבְּט
לְעוֹלָם וָעֶד	אוֹיף אִימֶער אוּן עֶווִיג.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט דוּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם,	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
אֲשֶׁר בִּדְבָרוֹ	וָואס דוּרְךְ זַיין וָוארְט
מַעֲרִיב עֲרָבִים,	[3] בְּרֶיינְגְט עֶר (דִי) אַבֶּענְדֶען,
בְּחָכְמָה	מִיט קְלוּגְהַייט
פּוֹתֵחַ שְׁעָרִים,	עֶפֶענְט (עֶר דִי) טוֹעֶרֶן (פוּן הִימֶעל), [4]
וּבִתְבוּנָה	אוּן מִיט פֶערְשְׁטַאנְד
מְשַׁנֶּה	עֶנְדֶערְט עֶר
עִתִּים,	(דִי) [5] צַייטֶען (פוּן טָאג)
וּמַחֲלִיף	אוּן (עֶר) בַּייט אוּם
אֶת הַזְּמַנִּים,	דִי [6] צַייטֶען (פוּן יָאהְר)
וּמְסַדֵּר	אוּן (עֶר) שְׁטֶעלְט אִין אָרְדְנוּנְג
אֶת הַכּוֹכָבִים	דִי שְׁטֶערֶען
בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם	אוֹיף זֵייעֶרֶע [7] וַואךְ פָּאסְטֶען
בָּרָקִיעַ,	אִין [8] הִימֶעל,
כִּרְצוֹנוֹ:	נָאךְ זַיין ווִילֶען.
בּוֹרֵא	(עֶר) בֶּעשַׁאפְט
יוֹם וָלָיְלָה,	(דֶעם) טָאג אוּן (דִי) נַאכְט,
גּוֹלֵל אוֹר	(עֶר) [9] רָאלְט אַוֶועג לִיכְט

וועהרענד דער חזן זאגט ברכו, זאגט די געמיינדע שטילערהייט יתברך וישתבח.

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים:

סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו. וּשְׁמוֹ מְרוֹמַם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה: בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

1) תהלים ע״ח ל״ח. והוא תחלת תפלת ערבית (רמב״ם הלכות תפלה פ״ט ה״ט). והטעם שאומרים אותו בחול וא״א אותו בשבת, עיין בתפלת ערבית לשבת. ובן תמצא שם שאר ההערות השייכות לתפלת ערבית. 2) תהלים כ׳ י׳. 3) מאכט: מאכט ער דונקעלן. 4) ד. ה. פיר דעם ארויסגאנג און אריינגאנג פון דער זון. 5) (יאהרעס) צייטען. 6) (טאגעס) צייטען 7) עמטער. 8) דער אויסברייטונג, פירמאמענט. 9) נעהמט אוועג, אזוי ווי: וגללו את האבן בראשית כ״ט ג׳.

מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ — פון פָאר פִינְסְטֶערְנִיס,
וְחֹשֶׁךְ — און פִינְסְטֶערְנִיס
מִפְּנֵי אוֹר. — פון פָאר לִיכְט;
וּמַעֲבִיר יוֹם — אוּן(עֶר) [1]נֶעהְמְט אַוֶועג (דֶם) טָאג
וּמֵבִיא לָיְלָה. — און בְּרֵיינְגְט נַאכְט,
וּמַבְדִּיל — און (עֶר) שֵׁיידֶעט
בֵּין יוֹם — צְוִוישֶׁען טָאג
וּבֵין לָיְלָה. — און צְוִוישֶׁען נַאכְט;
יְיָ צְבָאוֹת — עֶווִיגֶער דֶער הֶעער שַׁאארֶען
שְׁמוֹ: — אִיז זַיין נָאמֶען.
אֵל חַי וְקַיָּם. — (דֶער) לֶעבֶּענְדֶער און (אִימֶער) עֶקְסִיסְטִירֶענְדֶער גָאט
תָּמִיד — [2]בֶּעשְׁטֶענְדִיג
יִמְלוֹךְ עָלֵינוּ — זָאל עֶר הֶערְשֶׁען אִיבֶּער אוּנְז
לְעוֹלָם וָעֶד: — אוֹיף אִימֶער און עֶווִיג.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ — גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
הַמַּעֲרִיב עֲרָבִים: — וֶועלְכֶער בְּרֵיינְגְט אַבֶּענְדֶען.

אַהֲבַת עוֹלָם — (מִיט) עֶווִיגֶע לִיבֶּע
בֵּית יִשְׂרָאֵל — דַאס הויז יִשְׂרָאֵל,
עַמְּךָ — דַיין פָאלְק,
אָהָבְתָּ. — הָאסְט'וּ גֶעלִיבְּט.
תּוֹרָה וּמִצְוֹת — לֶעהְרֶע און גֶעבָּאטֶע,
חֻקִּים — גֶעזֶעטְצֶע
וּמִשְׁפָּטִים — און רֶעכְטֶע,
אוֹתָנוּ לִמַּדְתָּ: — הָאסְט'וּ אוּנְז גֶעלֶעהְרְט.
עַל כֵּן — דַארוּם,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ. — עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
בְּשָׁכְבֵנוּ — וֶוען מִיר וֶועלֶען זִיךְ אַנִידֶערְלֵייגֶען
וּבְקוּמֵנוּ — און וֶוען מִר וֶועלֶען אוֹפְשְׁטֶעהְן

נָשִׂיחַ — וֶועלֶען מִיר [3]רֵיידֶען
בְּחֻקֶּיךָ. — וֶועגֶען דַיינֶע גֶעזֶעטְצֶע,
וְנִשְׂמַח — און מִיר וֶועלֶען זִיךְ פְרֶעהֶען
בְּדִבְרֵי תוֹרָתֶךָ — מִט דִי וֶוערְטֶער פון דַיין תּוֹרָה
וּבְמִצְוֹתֶיךָ — און מִיט דַיינֶע גֶעבָּאטֶע
לְעוֹלָם וָעֶד: — אוֹיף אִימֶער און עֶווִיג.
כִּי הֵם חַיֵּינוּ — דֶען זֵיי זַיינֶען אוּנְזֶער לֶעבֶּען
וְאֹרֶךְ — און דִי פֶערְלֵיינְגֶערוּנְג
יָמֵינוּ. — פון אוּנְזֶערֶע טֶעג,
וּבָהֶם נֶהְגֶּה — און אִין זֵיי וֶועלֶען מִיר דֵיינְקֶען
יוֹמָם וָלָיְלָה. — טָאג און נַאכְט.
וְאַהֲבָתְךָ — און דַיין לִיבֶּע
אַל תָּסִיר מִמֶּנּוּ — זָאלְסְטוּ [4]אַוֶועקְנֶעהְמֶען פון אוּנְז
לְעוֹלָמִים: — אוֹיף עֶווִיג.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ — גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אוֹהֵב — (וֶועלְכֶער) לִיבְּט
עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל: — זַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל.

די איבערזעטצונג זעה אויף זייטע 65

אל מלך נאמן זאגט מען נור ווען מען דאווענט אליין.

אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן:

דברים, ו׳ ד׳

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל · יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

דברים ו׳ ה—ט

ה וְאָהַבְתָּ אֵת יְיָ אֱלֹהֶיךָ · בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדֶךָ: ו וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל לְבָבֶךָ: ז וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם · בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ

---

1) פיהרט. 2) אנדערע פערבינדען דאס ווארט תמיד מיט דעם ווארט וקים. 3) נאכדיינקען 4) אבטהאן. ענטציהען.

וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: ח וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת
עַל יָדֶךָ. וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ:
ט וּכְתַבְתָּם עַל מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

דברים י״א י״ג—כ״א.

יג וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל
מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם.
לְאַהֲבָה אֶת יְיָ אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל
לְבַבְכֶם וּבְכָל נַפְשְׁכֶם: יד וְנָתַתִּי מְטַר
אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ. וְאָסַפְתָּ
דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ: טו וְנָתַתִּי עֵשֶׂב
בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ. וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ:
טז הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן יִפְתֶּה לְבַבְכֶם. וְסַרְתֶּם
וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם
לָהֶם: יז וְחָרָה אַף יְיָ בָּכֶם וְעָצַר אֶת
הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא
תִתֵּן אֶת יְבוּלָהּ. וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל
הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְיָ נֹתֵן לָכֶם:
יח וְשַׂמְתֶּם אֶת דְּבָרַי אֵלֶּה עַל לְבַבְכֶם
וְעַל נַפְשְׁכֶם. וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל
יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם:
יט וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר
בָּם. בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ
וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: כ וּכְתַבְתָּם עַל מְזוּזוֹת
בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:
כא לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם
עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְיָ לַאֲבֹתֵיכֶם
לָתֵת לָהֶם. כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל הָאָרֶץ:

במדבר ט״ו ל״ז—מ״א.

לז וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר: לח דַּבֵּר
אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ
לָהֶם צִיצִת עַל כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם.
וְנָתְנוּ עַל צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת:
לט וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ
וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת יְיָ וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם.
וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם
אֲשֶׁר אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם: מ לְמַעַן
תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת כָּל מִצְוֹתָי. וִהְיִיתֶם
קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם: מא אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם
אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים. אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:

---

[1] אֱמֶת	[2]וואהרהייט
וֶאֱמוּנָה	און [3]אויפריכטיגקייט
כָּל זֹאת.	איז דיזעס אַלעס,
וְקַיָּם עָלֵינוּ.	און עס איז [4]בּעשטעטיגט בּיי אונז:
כִּי הוּא	דאס ער איז
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	דער עוויגער, אונזער גאָט,
וְאֵין זוּלָתוֹ.	און קיינר איז דא אויסער איהם,
וַאֲנַחְנוּ	[5]און מיר זיינען
יִשְׂרָאֵל עַמּוֹ:	[5]ישׂראל, זיין פאָלק.
הַפּוֹדֵנוּ	[6]ער האָט אונז בּעפרייט
מִיַּד מְלָכִים.	פון דער האַנד פון קעניגע;
מַלְכֵּנוּ	[7](ער איז) אונזער קעניג,
הַגּוֹאֲלֵנוּ	וועלכער האָט אונז ערלייזט
מִכַּף	פון דער האַנד
כָּל הֶעָרִיצִים:	פון אַלע טיראַנען.
הָאֵל	[7](ער איז) דער גאָט,
הַנִּפְרָע	וועלכער [8]האָט אויפגענומען נקמה
לָנוּ	פיר אונז
מִצָּרֵינוּ.	פון אונזערע פיינדע,

---

1) אמת ואמונה היא הברכה הראשונה משתי הברכות שלאחר ק״ש (ברכות י״א וי״ב) וחתימתה היא גאל ישראל.
2) וואהר און ריכטיג. 3) צופערלעסיגקייט, טרייהייט. 4) פעסט. 5) אדער: און מיר, ישראל, זיינען זיין פאלק. 6) ער איז עס, וועלכער א. ז. וו. 7) עס. 8) פאָרדערט שטראפע.

וְהַמְשַׁלֵּם גְּמוּל	און װאָלכער הָט בֶּעצָאהלט ⁷אַלֶען
לְכָל אֹיְבֵי נַפְשֵׁנוּ.	צוּ אַלֶע אוּנזֶערע זֶעלען־פֵיינדֶע;
¹ הָעֹשֶׂה גְדֹלוֹת	עֶר הָאט גֶעטָהָן גְרוֹיסֶע זַאכֶן
עַד אֵין חֵקֶר.	אָהְן עֶרפָאָרשׁוּנְג,⁸
וְנִפְלָאוֹת	און װאוּנדֶער
עַד אֵין מִסְפָּר.	אָהְן צָאהְל;
הַשָּׂם נַפְשֵׁנוּ	עֶר הָט עֶרהַאלְטֶען אוּנזֶער זֶעלֶע
בַּחַיִּים.	בַּיים לֶעבֶען,
וְלֹא נָתַן לַמּוֹט	און עֶר הָט נִיט גֶעלָאזֶען ⁹װאַנקֶען
רַגְלֵנוּ.	אוּנזֶער פוּס;
הַמַּדְרִיכֵנוּ	עֶר הָאט אוּנז ¹⁰גֶעפִיהְרט
עַל בָּמוֹת	אִיבֶּער דִי הוֹיכֶע עֶרטֶער
אֹיְבֵינוּ.	פוּן אוּנזֶערֶע פַיינדֶע,
וַיָּרֶם קַרְנֵנוּ	און עֶר הָט עֶרהֶעבֶּן אוּנזֶער הָרְן
עַל כָּל שׂוֹנְאֵינוּ	אִיבֶּער אַלֶע אוּנזֶערֶע פַיינדֶע;
הָעֹשֶׂה לָּנוּ	עֶר הָאט גֶעטְהָאן פִיר אוּנז
² נִסִּים	װאוּנדֶער־צֵייכֶען
וּנְקָמָה בְּפַרְעֹה.	און רַאכֶע אָן פַּרְעֹה,
³ אוֹתוֹת	צֵייכֶענְס
וּמוֹפְתִים	און װאוּנדֶערְס
בְּאַדְמַת בְּנֵי חָם.	אִין לַאנְד פוּן דִי קִינְדֶר פוּן חָם;
הַמַּכֶּה בְעֶבְרָתוֹ	עֶר הָט גֶעשְׁלָאגֶן מִיט זַיין צָארְן
כָּל בְּכוֹרֵי מִצְרָיִם.	אַלֶע עֶרְשְׁט־גֶעבָארֶענֶע פוּן מִצְרַיִם,
וַיּוֹצֵא	און עֶר הָט אַרוֹיסְגֶעפִיהְרְט
אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל	זַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל
מִתּוֹכָם	פוּן צְװִישֶׁען זֵיי
לְחֵרוּת עוֹלָם:	צוּ עֶװִיגֶע פְרַייהַייט;
הַמַּעֲבִיר בָּנָיו	עֶר הָט גֶפִיהְרְט זַיינֶע קִינְדֶער
בֵּין גִּזְרֵי יַם סוּף.	צְװִישֶׁען דִי טְהֵיילֶען פוּן שִׁילְף־מֶער,
אֶת רוֹדְפֵיהֶם	(אָבֶּער) זֵייעֶרֶע ¹¹נָאכְיָאגֶער
וְאֶת שׂוֹנְאֵיהֶם	און זֵייעֶרֶע פַיינְדֶע
בִּתְהוֹמוֹת טִבַּע.	הָט עֶר פֶערזוּנקֶען אִין אַבְּגְרוּנְד
וְרָאוּ בָנָיו	װֶען זַיינֶע קִינְדֶער הָאבֶּן גֶעזֶעהֶן
גְּבוּרָתוֹ	זַיין מַאכְט
שִׁבְּחוּ וְהוֹדוּ	הָאבֶּן זֵיי גֶעלוֹיבְּט און גֶעדַאנְקְט
לִשְׁמוֹ:	צוּ זַיין נָאמֶען.
וּמַלְכוּתוֹ	און זַיין רֶעגִירוּנְג
בְּרָצוֹן	מִיט װִילֶען
קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם.	הָאבֶּן זֵיי אָנְגֶענוּמֶען אוֹיף זִךְ;
מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל	מֹשֶׁה און דִי קִינְדֶער יִשְׂרָאֵל
לְךָ עָנוּ שִׁירָה	הָאבֶּן צוּ דִיר גֶעזוּנגֶען אַ גֶעזַאנְג
בְּשִׂמְחָה רַבָּה.	מִיט גְרוֹיס פְרֵיידֶע;
וְאָמְרוּ כֻלָּם:	און זֵיי הָאבֶען אַלֶע גֶעזָאגְט:
⁴ מִי כָמֹכָה	װֶער אִיז װִי דוּ
בָּאֵלִים	אוּנְטֶער דִי גֶעטֶער,
יְיָ.	עֶװִיגֶער!
מִי כָּמֹכָה	װֶער אִיז װִי דוּ
נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ.	¹²פֶערְהֶערְלִכְט אִין הֵיילִיגְקַייט,
נוֹרָא תְהִלֹּת.	פוּרְכְטְבַּאר (אִין) לוֹיבֶּען,
עֹשֵׂה פֶלֶא:	אַיין װאוּנְדֶער־טְהוּעֶר.
⁵ מַלְכוּתְךָ	דַיין רֶעגִירוּנְג
רָאוּ בָנֶיךָ.	הָאבֶּען גֶעזֶעהֶן דַיינֶע קִינְדֶר,
בּוֹקֵעַ יָם	(דוּ) הָסְט גֶשְׁפָּלְטֶן (דַס) מֶער
לִפְנֵי מֹשֶׁה.	פָאר מֹשֶׁה,
זֶה אֵלִי	„דִיזֶער אִיז מַיין גָאט"
עָנוּ.	הָאבֶען זֵיי ¹³אוֹיסְגֶערוּפֶען;
וְאָמְרוּ:	און זֵיי הָאבֶען גֶעזָאגְט:
⁶ יְיָ יִמְלֹךְ	דֶער עֶװִיגֶער װֶעט רֶעגִירֶען

1) איוב ט׳ י׳. 2) בסדור של רב עמרם גאון חסרה מלת נסים. וזה נכון יותר. 3) ע״פ תהלים ק״ה כ״ז. 4) שמות ט״ו יא. 5) בפסוק זה יש נוסחאות רבות ושונות. 6) שמות ט״ו י״ח. 7) דעם פערדינטען לוין. 8) ד. ה. וואס מען קען ניט ער־פארשען. 9) פאלען. 10) געמאכט טרעטען. 11) פערפאלגערס. 12) געריהמט. 13) געאנטווארט.

לְעוֹלָם וָעֶד :	פִיר אִימֶער אוּן עֶוִויג.
וְנֶאֱמַר .	אוּן עֶס אִיז גֶעזָגְט (אִין פָּסוּק):
[1] כִּי פָדָה יְיָ	דֶען דֶער עֶוִויגֶער הָאט בֶּפְרַייט
אֶת יַעֲקֹב .	יַעֲקֹב,
וּגְאָלוֹ	אוּן עֶר הָאט אִיהם עֶרלֶייזְט
מִיַּד חָזָק מִמֶּנּוּ :	פוּן דִי הַאנְד פוּן דֶעם, וָואס אִיז שְׁטַארְקֶער פוּן אִיהְם.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ עֶוִויגֶער,
גָּאַל יִשְׂרָאֵל :	(וָועלְכֶער) הָט עֶרלֶייזְט יִשְׂרָאֵל.

---

[2] הַשְׁכִּיבֵנוּ	לָאז אוּנְז זִיךְ לֵייגֶען,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶוִויגֶער, גָאט אוּנְזֶערֶער,
לְשָׁלוֹם .	אִין פְרִידֶען,
וְהַעֲמִידֵנוּ	אוּן לָאז אוּנְז אוֹיפְשְׁטֵעהְן,
מַלְכֵּנוּ	קֶענִיג אוּנְזֶערֶער,
לְחַיִּים .	צוּם לֶעבֶּען;
וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ	אוּן פֶערְשְׁפְּרֵייט אִיבֶּער אוּנְז
סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ .	דִי בֶּעדֶעקוּנְג פוּן דַיין פְרִידֶען,
וְתַקְּנֵנוּ	אוּן בֶּעסֶער אוּנְז אוֹיס
בְּעֵצָה טוֹבָה	דוּרְךְ אַ גוּטֶען רַאטְה
מִלְּפָנֶיךָ .	פוּן פָאר דִיר,
וְהוֹשִׁיעֵנוּ	אוּן הֶעלְף אוּנְז
לְמַעַן שְׁמֶךָ .	וֶועגְעֶן דַיין נָאמֶען;
וְהָגֵן בַּעֲדֵנוּ .	אוּן בֶּעשִׁיטְץ אוּנְז
וְהָסֵר מֵעָלֵינוּ	אוּן [5]דֶערְוַוייטֶער פוּן אוּנְז
אוֹיֵב .	(דֶעם) פַיינְד,
דֶּבֶר וְחֶרֶב .	פֶּעסְט אוּן שְׁוֶוערְט
וְרָעָב וְיָגוֹן .	אוּן הוּנְגֶער אוּן טְרוֹיעֶר;
וְהָסֵר שָׂטָן	אוּן [5]דֶערְוַוייטֶער [6]שְׁטֶערוּנְג
מִלְּפָנֵינוּ	פוּן פָאר אוּנְז
וּמֵאַחֲרֵינוּ .	אוּן פוּן הִינְטֶער אוּנְז,
וּבְצֵל	אוּן אִין דֶעם שָׁאטֶען
כְּנָפֶיךָ	פוּן דַיינֶע פְלִיגֶלֶען
תַּסְתִּירֵנוּ .	פֶערְבֶּערְג אוּנְז.
כִּי אֵל	דֶען דֶער גָאט,
שׁוֹמְרֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ	וָועלְכֶר בֶּעהִיט אוּן רֶעטֶּט אוּנְז
אָתָּה .	בִּיסְט דוּ,
[3] כִּי אֵל מֶלֶךְ	דֶען אַ גָאט (אוּן) אַ קֶענִיג,
חַנּוּן וְרַחוּם	אַ גְנֶעדִיגֶער אוּן אַ בַּרְמְהֶערְצִגֶר,
אָתָּה .	בִּיסְט דוּ.
[4] וּשְׁמוֹר	אוּן בֶּעהִיט
צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ .	אוּנְזֶער אוֹסְגַאנְג אוּן אַיינְגַנְג
לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם .	צוּם לֶעבֶּען אוּן צוּ פְרִידֶען
מֵעַתָּה	פוּן יֶעצְט אָן
וְעַד עוֹלָם :	בִּיז אִין עֶוִויגְקֵייט.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ .	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶוִויגֶער,
שׁוֹמֵר	(וָועלְכֶער) בֶּעהִיט
עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל	זַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל
לָעַד :	אוֹיף עֶוִויג.

אמירת הפסוקים המלוקטים בברוך ה׳ לעולם וכו׳ יראו עינינו וקדיש נתקנו בימי הגאונים. ועל אדות ההפסק שבין גאולה לתפלה כתב הרא״ש לברכות ד׳ וז״ל: ותימה על מנהגנו שאנו מפסיקים, בערבית בפסוקים (ר״ל ברוך ה׳ לעולם) ויראו עינינו וקדיש? וכ״ו ומנהג זה נהגו אותו ההמון לפי שבימיהם הראשונים היו בתי כנסיות שלהם בשדות והיו יראים להתעכב שם עד אחר תפלת ערבית, ותקנו לומר פסוקים אלו שיש בהן י״ח אזכרות (שמות הוי״ה) כנגד י״ח ברכות של שמונה עשרת ותקנו אחרי כן ברכת יראו עינינו וקדיש. והשתא נמי שמתפללין ערבית בבית הכנסת לא נתבטל המנהג הראשון עכ״ל. ור׳ יונה כתב (מובא בפרוש תלמידיו להרי״ף ברכות ג׳ ע״ב) שבתחלה היתה תפלת ערבית (ר״ל שמונה עשרה של ערבית) רשות היו אומרים אלה הפסוקים שיש בהם י״ח אזכרות כנגד י״ח ברכות וחותמין עליהן ואומרין קדיש ויוצאין, ואח״כ אע״פ שקבעוה חובה, נשאר הדבר כמו המנהג הראשון ולא הוי הפסקה בין גאולה לתפלה, דכיון דמתחלה אדעתא דהכי קבעוה לא מקרי הפסקה. וכעין זה כתב ר׳ נטרונאי גאון והתניא בס׳ ט׳ בשם רש״י. ואבודרהם בשם בעל המנהגים כתב וז״ל: נהגו לומר ברוך ה׳ לעולם משום שגזרו שמד על ישראל שלא יתפללו תפלת ערבית

---

1) ירמיה ל״א י״א. 2) השכיבנו היא הברכה השניה משתי הברכות שלאחר ק״ש בערבית (ברכות י״א ע״א ודף ד׳ ע״ב ודף מ׳) וחתימתה שומר עמו ישראל לעד ובשבת ויו״ט נוהגים לחתום ופורס עלינו ע״פ הירושלמי בפ״ג דברכות. 3) נחמיה ט׳ ל״א בחסרון מלת מלך. 4) ע״פ תהלים קכ״א ח׳. 5) נעהם אייך; ווענדע אב. 6) הינדערניס; א שטערער; פיינד.

ועל כן תקנו לומר י״ח אזכרות כנגד י״ח ברכות, ואע״פ שבטל השמד לא בטלה התקנה. תדע כי בליל שבת אין אומרין אותו מפני שאין מתפללין שמונה עשרה (ר״ל כי אם שבע ברכות). ועוד הקדיש שלפני הש״ע יוכיח כי לסיום תפלה דמי עכ״ל וכן כתב הרשב״א בתשובה י״ד.

[1] בָּרוּךְ יְיָ	גֶעלוֹיבְּט אִיז דֶער עֶווִיגֶער
לְעוֹלָם.	אוֹיף עֶווִיג.
אָמֵן וְאָמֵן:	אָמֵן אוּן אָמֵן!
[2] בָּרוּךְ יְיָ מִצִּיּוֹן	גֶלוֹבְּט אִיז דֶר עֶווִיגֶר פוּן צִיּוֹן,
שֹׁכֵן יְרוּשָׁלָיִם	(וֶועלְכֶר וָואהְנְט) אִין יְרוּשָׁלַיִם.
הַלְלוּיָהּ:	לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען!
[3] בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהִים	גֶעלוֹיבְּט אִיז דֶר עֶווִיגֶר גָאט,
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל.	דֶער גָאט פוּן יִשְׂרָאֵל,
עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת	(וֶועלְכֶער) טְהוּט וואוּנְדֶער
לְבַדּוֹ:	אַלֵיין.
[4] וּבָרוּךְ	אוּן גֶעלוֹיבְּט אִיז
שֵׁם כְּבוֹדוֹ	זַיין הֶערְלִיכֶער נָאמֶען
לְעוֹלָם.	אוֹיף עֶווִיג;
וְיִמָּלֵא	אוּן זָאל פוּל וֶוערֶען
כְבוֹדוֹ	(מִיט) זַיין הֶערְלִיכְקַייט
אֶת כָּל הָאָרֶץ.	דִי גַאנְצֶע עֶרד.
אָמֵן וְאָמֵן:	אָמֵן אוּן אָמֵן!
[5] יְהִי כְבוֹד יְיָ	זָאל דִי הֶערְלִיכְקַייט פוּן עֶווִיגֶען זַיין
לְעוֹלָם.	אוֹיף עֶווִיג;
יִשְׂמַח יְיָ	דֶער עֶווִיגֶער זָאל זִיךְ פְרֵעהֶען
בְּמַעֲשָׂיו:	מִיט זַיינֶע וֶוערְקֶע.
[6] יְהִי שֵׁם יְיָ	זָאל זַיין דֶער נָאמֶען פוּן דֶם עֶווִיגֶען
מְבֹרָךְ.	גֶעלוֹיבְּט
מֵעַתָּה	פוּן יֶעצְט אָן
וְעַד עוֹלָם:	בִּיז אִין דֶער עֶווִיגְקַייט.
[7] כִּי	דֶען
לֹא יִטֹּשׁ יְיָ	דֶר עֶווִיגֶער וֶועט נִיט אַוֶּועקְוַוארְפֶן
אֶת עַמּוֹ	זַיין פָאלְק
בַּעֲבוּר	וֶועגֶען
שְׁמוֹ הַגָּדוֹל.	זַיין גְרוֹיסֶען נָאמֶען,
כִּי הוֹאִיל יְיָ	דֶען דֶער עֶווִיגֶר הָאט גֶעוָאלְט
לַעֲשׂוֹת אֶתְכֶם	אַייךְ צוּ מַאכֶען
לוֹ לְעָם:	פִיר זִיךְ זֶעלְבְּסְט צוּ אַ פָאלְק.
[8] וַיַּרְא כָּל הָעָם	אוּן דַס גַנְצֶע פָאלְק הָט גֶעזֶעהֶן
וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם.	אוּן זַיינֶען גֶפַאלֶען אוֹיף זֵייעֶר גֶזִיכְט,
וַיֹּאמְרוּ	אוּן זֵיי הָאבֶען גֶעזָאגְט:
יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים.	יְיָ[13] אִיז דֶער גָאט,
יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים:	יְיָ[13] אִיז דֶער גָאט.
[9] וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ	אוּן דֶר עֶווִיגֶר וֶועט זַיין קֶענִיג
עַל כָּל הָאָרֶץ.	אִיבֶּער דִי גַאנְצֶע עֶרד;
בַּיּוֹם הַהוּא	אִין יֶענֶעם טָאג
יִהְיֶה יְיָ אֶחָד	וֶועט דֶער עֶווִיגֶער זַיין אֵיינֶער
וּשְׁמוֹ אֶחָד:	אוּן זַיין נָאמֶען אֵיינֶער.
[10] יְהִי חַסְדְּךָ יְיָ	זָאל זַיין דַיין גְנַאדֶע, עֶווִיגֶער,
עָלֵינוּ.	אִיבֶּער אוּנְז,
כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ:	וִוי מִיר [14]וַוארְטֶען אוֹיף דִיר.
[11] הוֹשִׁיעֵנוּ	הֶעלְף אוּנְז,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ.	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וְקַבְּצֵנוּ	אוּן פֶערְזַאמֶעל אוּנְז
מִן הַגּוֹיִם.	פוּן דִי נַאצְיָאנֶען,
לְהוֹדוֹת	אוּם צוּ דַאנְקֶען
לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ.	צוּ דַיין הֵיילִיגֶען נָאמֶען,
לְהִשְׁתַּבֵּחַ	אוּם זִיךְ צוּ רִיהְמֶען
בִּתְהִלָּתֶךָ:	מִיט דַיין לוֹיבּ.
[12] כָּל גּוֹיִם	אַלֶע פֶעלְקֶער,
אֲשֶׁר עָשִׂיתָ	וֶועלְכֶע דוּ הָאסְט גֶעמַאכְט,
יָבוֹאוּ	וֶועלֶען קוּמֶען

1) תהלים פ״ט, נ״ג. 2) שם קל״ה כ״א. 3) שם ע״ב י״ח. 4) שם ע״ב י״ט. 5) שם ק״ד ל״א. 6) שם קי״ג ב׳. 7) ש״א י״ב כ״ב. 8) מ״א י״ח ל״ט. 9) זכריה י״ד ט. 10) תהלים ל״ג כ״ב. 11) דה״א ט״ז ל״ה. 12) תהלים פ״ו ט׳. 13) דער עוויגער. 14) ערווארטען פון דיר.

וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ אֲדֹנָי,	און זיך בייגען פאר דיר, עווינער,
וִיכַבְּדוּ לִשְׁמֶךָ:	און זיי וועלען עהרען דיין נאמען.
[1] כִּי גָדוֹל אַתָּה וְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת,	דען דו ביסט גרויס און א וואונדער-טהוער
אַתָּה אֱלֹהִים לְבַדֶּךָ:	ביסט'ו גאט איינער אליין.
[2] וַאֲנַחְנוּ עַמְּךָ	און מיר זיינען דיין פאלק
וְצֹאן מַרְעִיתֶךָ,	און די שאף פון דיין פיטערניס.
נוֹדֶה לְּךָ לְעוֹלָם,	מיר וועלען דיר דאנקען אויף עוויג,
לְדוֹר וָדוֹר	צו געשלעכט און געשלעכט
נְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ:	וועלען מיר דערצעהלען דיין לויב.
בָּרוּךְ יְיָ בַּיּוֹם,	געלויבט איז דער עווינער ביי טאג,
בָּרוּךְ יְיָ בַּלָּיְלָה,	געלויבט איז דער עווינער ביי נאכט;
בָּרוּךְ יְיָ בְּשָׁכְבֵנוּ,	געלויבט איז דער עווינער ביי אונזער לייגען זיך,
בָּרוּךְ יְיָ בְּקוּמֵנוּ:	געלויבט איז דער עווינער ביי אונזער אויפשטעהן.
כִּי בְיָדְךָ נַפְשׁוֹת הַחַיִּים וְהַמֵּתִים,	דען אין דיין האנד זיינען די זעעלען פון די לעבעדיגע און פון די טויטע.
[3] אֲשֶׁר בְּיָדוֹ נֶפֶשׁ כָּל חָי	דאס אין זיין האנד איז די זעעלע פון אלע לעבעדיגע
וְרוּחַ כָּל בְּשַׂר אִישׁ:	און דער גייסט פון אלע מענשליכע קערפער.
בְּיָדְךָ	אין דיין האנד
[4] אַפְקִיד רוּחִי,	גיב איך איבער מיין גייסט;
פָּדִיתָה אוֹתִי,	דו האסט מיר ערלייזט,
יְיָ אֵל אֱמֶת:	עווינער גאט פון וואהרהייט.
אֱלֹהֵינוּ	אונזער גאט,

שֶׁבַּשָּׁמַיִם,	וועלכער איז אין הימעל,
יַחֵד שִׁמְךָ,	פעראייניציג דיין נאמען
וְקַיֵּם מַלְכוּתְךָ תָּמִיד,	און האלט אויף דיין הערשאפט שטענדיג,
וּמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד:	און רעגיר איבער אונז אויף אימער און עוויג.

[5] יִרְאוּ עֵינֵינוּ,	זאלען זעהן אונזערע אויגען
וְיִשְׂמַח לִבֵּנוּ,	און זאל זיך פרעהען אונזער הערץ
וְתָגֵל נַפְשֵׁנוּ,	און זאל פרעהליך זיין אונזער זעלע
בִּישׁוּעָתְךָ בֶּאֱמֶת	דורך דיין וואהרע הילף,
בֶּאֱמֹר לְצִיּוֹן	ווען מען וועט זאגען צו ציון:
מָלַךְ אֱלֹהָיִךְ:	„דיין גאט האט רעגירט.
יְיָ מֶלֶךְ,	דער עווינער איז קעניג,
יְיָ מָלָךְ,	דער עווינער איז געוועזען קעניג,
יְיָ יִמְלוֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד:	דער עווינער וועט זיין קעניג אויף אימער און עוויג."
כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא,	דען די הערשאפט איז דיינע,
וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד,	און אויף אימער און עוויג וועסט'ו רעגירען מיט עהרע,
כִּי אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֶלָּא אָתָּה:	דען מיר האבען קיין קעניג נור דו.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט'ו, עווינער,
[6] הַמֶּלֶךְ בִּכְבוֹדוֹ	דער קעניג מיט זיין עהרע
[7] תָּמִיד יִמְלוֹךְ עָלֵינוּ	וועט שטענדיג רעגירען איבער אונז
לְעוֹלָם וָעֶד	אויף אימער און עוויג
וְעַל כָּל מַעֲשָׂיו:	און איבער אלע זיינע ווערקע.

דער חזן זאגט הייר האלב-קדיש (חצי קדיש), וועלכעס געפינט זיך אויף זייטע 107 אונטער דעם שטריך.

1) תהלים פ״ו י׳. 2) שם ע״ט י״ג. 3) איוב י״ב י׳. 4) תהלים ל״א ו׳. 5) תחת יראו עינינו נמצא במחזור רומא ובתניא ס׳ ז׳ „תהלה כביע דרוכב בערבות יאל המפואר במקהלות קדושים. בא ימלוך אל חי לעד וקים לנצח." 6) גרסת הרמב״ם המלך וכן הוא בסדור ר׳ עמרם גאון ובס׳ המנהיג ואבודרהם ובטור ובתשובת הרשב״א ובסדורי הספרדים ועיין מג״א ר״א ח׳ ז׳ ר״ל ו׳. 7) לפי דעת מג״א לא״ח ס׳ ר״ו ויעבין מלת תמיד מחוברת למעלה ולפי בעל יוסף אומץ בס׳ כ״ט מחוברת היא למטה.

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 34.

אֲדֹנָי, שְׂפָתַי תִּפְתָּח. וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי אַבְרָהָם. אֱלֹהֵי יִצְחָק. וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן. גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים. וְקוֹנֵה הַכֹּל. וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת. וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) זאגט מען היר זכרנו לחיים. וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי. מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה. רַב לְהוֹשִׁיעַ:

משיב הרוח זאגט מען פון שמיני עצרת צו מוסף ביז דעם ערשטען טאג פסח צו מנחה.

מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגָּשֶׁם:

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד. מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים. סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים. וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר: מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ. מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה:

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) זאגט מען היר מי כמוך, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ: (הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:)

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור זאגט מען המלך הקדוש אנשטאט האל הקדוש.

אַתָּה חוֹנֵן לְאָדָם דַּעַת וּמְלַמֵּד לֶאֱנוֹשׁ בִּינָה:

אם מוצאי שבת (שבת אבענד) און אם מוצאי יום טוב, אויך מוצאי די ערשטע 2 טעג פון פסח און פון סוכות זאגט מען היר אתה חוננתנו, וועלכעס געפינט זיך היר אונטערן שטריך.

חָנֵּנוּ מֵאִתְּךָ דֵּעָה בִּינָה וְהַשְׂכֵּל: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ חוֹנֵן הַדָּעַת:

זכרנו לחיים זאגט מען פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) בעפאר מלך עוזר.

זָכְרֵנוּ לְחַיִּים מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים. וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים. לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים:

מי כמוך זאגט מען פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) בעפאר ונאמן אתה.

מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים זוֹכֵר יְצוּרָיו לְחַיִּים בְּרַחֲמִים:

אתה חוננתנו זאגט מען אם מוצאי שבת (שבת אבענד) און אם מוצאי יום טוב, אויך מוצאי די ערשטע 2 טעג פון פסח און פון סוכות.

אַתָּה חוֹנַנְתָּנוּ — דו האסט אונז [1]בעגנעדיגט
לְמַדַּע תּוֹרָתֶךָ. — מיט דעם וויסען פון דיין תורה
וַתְּלַמְּדֵנוּ — און דו האסט אונז געלערנט

לַעֲשׂוֹת	צו טהאן
חֻקֵּי רְצוֹנֶךָ.	די געזעטצע פון דיין ווילען
וַתַּבְדֵּל	און דו האסט אונטערשיידעט
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עוויגער, אונזער גאט,
בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל.	צווישען הייליגעם און [2]נִיט־הייליג
בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ.	צווישען ליכט און פינסטערניס
בֵּין יִשְׂרָאֵל	צווישען ישראל
לָעַמִּים.	און די פעלקער,
בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי	צווישען דעם זיבענטען טאג
לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה.	און די זעקס ארבייטס־טעג

1) בעשאנקען 2) איינפאכעס, וואכעדיגעס,

הֲשִׁיבֵנוּ אָבִינוּ לְתוֹרָתֶךָ. וְקָרְבֵנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ. וְהַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָרוֹצֶה בִּתְשׁוּבָה:

סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ. מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ. כִּי מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ חַנּוּן הַמַּרְבֶּה לִסְלֹחַ:

רְאֵה נָא בְעָנְיֵנוּ וְרִיבָה רִיבֵנוּ וּגְאָלֵנוּ מְהֵרָה לְמַעַן שְׁמֶךָ. כִּי גוֹאֵל חָזָק אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גוֹאֵל יִשְׂרָאֵל:

רְפָאֵנוּ יְיָ וְנֵרָפֵא. הוֹשִׁיעֵנוּ וְנִוָּשֵׁעָה. כִּי תְהִלָּתֵנוּ אָתָּה. וְהַעֲלֵה רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְכָל מַכּוֹתֵינוּ.

דער וואס וויל בעטען פיר די געזונדהייט פון א קראנקען. זאגט היר יהי רצון, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

כִּי אֵל מֶלֶךְ רוֹפֵא נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ רוֹפֵא חוֹלֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

בָּרֵךְ עָלֵינוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת הַשָּׁנָה הַזֹּאת וְאֶת כָּל מִינֵי תְבוּאָתָהּ לְטוֹבָה, וְתֵן בְּרָכָה אם ווינטער זאג [1](וְתֵן טַל וּמָטָר לִבְרָכָה) עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וְשַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ. וּבָרֵךְ שְׁנָתֵנוּ כַּשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְבָרֵךְ הַשָּׁנִים:

תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ. וְשָׂא נֵס לְקַבֵּץ גָּלֻיּוֹתֵינוּ. וְקַבְּצֵנוּ יַחַד מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַבֵּץ נִדְחֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

הָשִׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ כְּבָרִאשׁוֹנָה וְיוֹעֲצֵינוּ כְּבַתְּחִלָּה. וְהָסֵר מִמֶּנּוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה. וּמְלוֹךְ עָלֵינוּ אַתָּה יְיָ לְבַדְּךָ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים וְצַדְּקֵנוּ בַּמִּשְׁפָּט: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט:

(הַמֶּלֶךְ הַמִּשְׁפָּט:)

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור זאגט מען המלך המשפט אנשטאט מלך אוהב צדקה ומשפט.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ	אונזער פָאטער, אונזער קעניג,
הָחֵל עָלֵינוּ	פַאנג אָן פִיר אוּנז
הַיָּמִים	די טֶעג,
הַבָּאִים	וֶועלכֶע קוּמֶען
לִקְרָאתֵנוּ	גֶעגֶען אוּנז,
לְשָׁלוֹם.	צום פְרִידֶען,
הֲשׂוּכִים	[2]צוּרִיקגֶעהַאלְטֶען
מִכָּל חֵטְא.	פון יֶעדֶע זִינְד,
וּמְנֻקִּים	און גֶערֵיינִיגְט
מִכָּל עָוֹן.	פון יֶעדֶען שׁוּלְד,
וּמְדֻבָּקִים	און [3]אָנגֶעשְׁלָאסֶען

בִּירְאָתֶךָ: אָן דַיין פוּרְכְט[4].

וְחָנֵּנוּ מֵאִתְּךָ דֵּעָה בִּינָה וְהַשְׂכֵּל: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ חוֹנֵן הַדָּעַת:

דאן זאגט מען הֲשִׁיבֵנוּ.

ווען מען וויל בעטען פיר די געזונדהייט פון א קראנקען זאגט מען דעם פאלגענדען יהי רצון בעפאר כי אל מלך רופא נאמן.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי. שֶׁתַּעֲלֶה מְהֵרָה רְפוּאָה שְׁלֵמָה מִן הַשָּׁמַיִם. רְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ וּרְפוּאַת הַגּוּף לַחוֹלֶה היר קומט דער נאמען פון קראנקען בְּתוֹךְ שְׁאָר חוֹלֵי יִשְׂרָאֵל:

1) פון זעכצען נאָוועמבער נאך דעם אלטען קאלענדאר, אדער פון זעכצען דעצעמבער נאך דעם נייעם קאלענדאר, ביז דעם ערשטען טאג פסח זאגט מען ותן טל ומטר לברכה אנשטאט ותן ברכה. 2) פערמידען. 3) פעסט, בעהעפט. 4) אן די פורכט פיר דיר.

וְלַמַּלְשִׁינִים אַל תְּהִי תִקְוָה וְכָל הָרִשְׁעָה כְּרֶגַע תֹּאבֵד . וְכָל אֹיְבֶיךָ מְהֵרָה יִכָּרֵתוּ . וְהַזֵּדִים מְהֵרָה תְעַקֵּר וּתְשַׁבֵּר וּתְמַגֵּר וְתַכְנִיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שׁוֹבֵר אֹיְבִים וּמַכְנִיעַ זֵדִים:

עַל הַצַּדִּיקִים וְעַל הַחֲסִידִים וְעַל זִקְנֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעַל פְּלֵיטַת סוֹפְרֵיהֶם וְעַל גֵּרֵי הַצֶּדֶק וְעָלֵינוּ יֶהֱמוּ נָא רַחֲמֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ . וְתֵן שָׂכָר טוֹב לְכָל הַבּוֹטְחִים בְּשִׁמְךָ בֶּאֱמֶת . וְשִׂים חֶלְקֵנוּ עִמָּהֶם לְעוֹלָם וְלֹא נֵבוֹשׁ כִּי בְךָ בָּטָחְנוּ : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מִשְׁעָן וּמִבְטָח לַצַּדִּיקִים :

וְלִירוּשָׁלַיִם עִירְךָ בְּרַחֲמִים תָּשׁוּב . וְתִשְׁכּוֹן בְּתוֹכָהּ כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ . וּבְנֵה אוֹתָהּ בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ בִּנְיַן עוֹלָם . וְכִסֵּא דָוִד מְהֵרָה לְתוֹכָהּ תָּכִין : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ בּוֹנֵה יְרוּשָׁלָיִם :

אֶת צֶמַח דָּוִד עַבְדְּךָ מְהֵרָה תַצְמִיחַ . וְקַרְנוֹ תָּרוּם בִּישׁוּעָתֶךָ . כִּי לִישׁוּעָתְךָ קִוִּינוּ כָּל הַיּוֹם : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מַצְמִיחַ קֶרֶן יְשׁוּעָה :

שְׁמַע קוֹלֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ . חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ . וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ · כִּי אֵל שׁוֹמֵעַ תְּפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים אָתָּה. וּמִלְּפָנֶיךָ מַלְכֵּנוּ רֵיקָם אַל תְּשִׁיבֵנוּ:

*כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם . וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל . וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן . וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ :

אם ראש חדש אוןיום טוב זאגט מען היר יעלה ויבוא וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

בברכת שמע קולנו קודם שמסים כי אתה שומע יתודה בהכנעה ובשברון לב ויאמר:

* אָנָּא יְיָ . חָטָאתִי עָוִיתִי וּפָשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ. מִיּוֹם הֱיוֹתִי עַל הָאֲדָמָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה (ובפרט בחטא פלוני): אָנָּא יְיָ . עֲשֵׂה לְמַעַן שִׁמְךָ הַגָּדוֹל. וּתְכַפֶּר לִי עַל עֲוֹנַי וַחֲטָאַי וּפְשָׁעַי שֶׁחָטָאתִי וְשֶׁעָוִיתִי וְשֶׁפָּשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ . מִנְּעוּרַי עַד הַיּוֹם הַזֶּה. וּתְמַלֵּא כָּל הַשֵּׁמוֹת שֶׁפָּגַמְתִּי בְּשִׁמְךָ הַגָּדוֹל:

תפלה שיתפלל על מזונו קודם כי אתה שומע:

* אַתָּה הוּא יְיָ הָאֱלֹהִים . הַזָּן וּמְפַרְנֵס וּמְכַלְכֵּל מִקַּרְנֵי רְאֵמִים עַד בֵּיצֵי כִנִּים. הַטְרִיפֵנִי לֶחֶם חֻקִּי . וְהַמְצֵא לִי וּלְכָל בְּנֵי בֵיתִי מְזוֹנוֹתַי קֹדֶם שֶׁאֶצְטָרֵךְ לָהֶם . בְּנַחַת וְלֹא בְצַעַר . בְּהֶתֵּר וְלֹא בְאִסּוּר . בְּכָבוֹד וְלֹא בְבִזָּיוֹן. לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם . מִשֶּׁפַע בְּרָכָה וְהַצְלָחָה. מִשֶּׁפַע בְּרֵכָה עֶלְיוֹנָה . כְּדֵי שֶׁאוּכַל לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וְלַעֲסוֹק בְּתוֹרָתֶךָ וּלְקַיֵּם מִצְוֹתֶיךָ . וְאַל תַּצְרִיכֵנִי לִידֵי מַתְּנַת בָּשָׂר וָדָם. וִיקֻיַּם בִּי מִקְרָא שֶׁכָּתוּב. פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ . וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן:

אם ראש חדש און יום טוב זאגט מען יעלה ויבוא בעפאר ותחזינה עינינו.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ . יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ . וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע . וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ . וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ. וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ . וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ . וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ . לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה.

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן :

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ . שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד . צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר . נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ . עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ . וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ . וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ . וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת . עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם . הַטּוֹב . כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ . וְהַמְרַחֵם . כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ . מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ :

אם חנוכה און פורים זאגט מען היר על הנסים, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ

לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים . לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם

אם ראש חדש זאג רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה :

אם פסח זאג חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה :

אם סכות זאג חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה : זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה . וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה . וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים . וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים . חוּס וְחָנֵּנוּ . וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ . כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ . כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה :

אם חנוכה און פורים זאגט מען על הנסים נאך מיעולם קוינו לך.

עַל הַנִּסִּים . וְעַל הַפֻּרְקָן . וְעַל הַגְּבוּרוֹת. וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת. וְעַל הַמִּלְחָמוֹת. שֶׁעָשִׂיתָ לַאֲבוֹתֵינוּ. בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה:

אם חנוכה זאגט מען היר בימי מתתיהו און אם פורים זאגט מען בימי מרדכי, וועלכעס געפינט זיך אויף זייטע 154.

בִּימֵי מַתִּתְיָהוּ בֶּן יוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל . חַשְׁמוֹנָאִי וּבָנָיו . כְּשֶׁעָמְדָה מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל . לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתֶךָ . וּלְהַעֲבִירָם מֵחֻקֵּי רְצוֹנֶךָ . וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים . עָמַדְתָּ לָהֶם בְּעֵת צָרָתָם . רַבְתָּ אֶת רִיבָם . דַּנְתָּ אֶת דִּינָם . נָקַמְתָּ אֶת נִקְמָתָם . מָסַרְתָּ גִבּוֹרִים בְּיַד חַלָּשִׁים . וְרַבִּים בְּיַד מְעַטִּים . וּטְמֵאִים בְּיַד טְהוֹרִים . וּרְשָׁעִים בְּיַד צַדִּיקִים . וְזֵדִים בְּיַד עוֹסְקֵי תוֹרָתֶךָ . וּלְךָ עָשִׂיתָ שֵׁם גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ בְּעוֹלָמֶךָ . וּלְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל עָשִׂיתָ תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה וּפֻרְקָן כְּהַיּוֹם הַזֶּה . וְאַחַר כֵּן בָּאוּ בָנֶיךָ לִדְבִיר בֵּיתֶךָ . וּפִנּוּ אֶת הֵיכָלֶךָ . וְטִהֲרוּ אֶת מִקְדָּשֶׁךָ . וְהִדְלִיקוּ נֵרוֹת בְּחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ . וְקָבְעוּ שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ . לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל :

מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

פֿון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) זאגט מען היר וכתוב. וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה. וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת. הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ. וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

שָׁלוֹם רָב עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם. כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל הַשָּׁלוֹם. וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ:

פֿון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) זאגט מען היר בספר חיים. וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי. נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה. וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה. פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי. וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה. מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם: עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ: לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ. הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי:

טרעט אב 3 טריט ריקווערטס (הינטערווילעך) און זאג:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ. וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: וְעָרְבָה לַיְיָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם. כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

דער חזן זאגט היר גאנץ-קדיש (קדיש שלם, מיט תתקבל) וועלכעס געפינט זיך אויף זייטע 117.

אם פורים זאגט מען דיזעס.

בִּימֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה. כְּשֶׁעָמַד עֲלֵיהֶם הָמָן הָרָשָׁע. בִּקֵּשׁ לְהַשְׁמִיד לַהֲרוֹג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים. מִנַּעַר וְעַד זָקֵן. טַף וְנָשִׁים. בְּיוֹם אֶחָד. בִּשְׁלוֹשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים עָשָׂר. הוּא חֹדֶשׁ אֲדָר. וּשְׁלָלָם לָבוֹז: וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים הֵפַרְתָּ אֶת עֲצָתוֹ. וְקִלְקַלְתָּ אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ. וַהֲשֵׁבוֹתָ לוֹ גְמוּלוֹ בְּרֹאשׁוֹ. וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו עַל הָעֵץ:

וכתוב זאגט מען פֿון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) בעפֿאר וכל החיים.

וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

בספר חיים זאגט מען פֿון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) נאך בשלומך.

בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה. נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ. אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם:

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 119.

עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ לַאֲדוֹן הַכֹּל . לָתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת וְלֹא שָׂמָנוּ כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה. שֶׁלֹּא שָׂם חֶלְקֵנוּ כָּהֶם . וְגֹרָלֵנוּ כְּכָל הֲמוֹנָם: וַאֲנַחְנוּ כֹּרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים . הַקָּדוֹשׁ . בָּרוּךְ הוּא . שֶׁהוּא נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד אָרֶץ . וּמוֹשַׁב יְקָרוֹ בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל. וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים. הוּא אֱלֹהֵינוּ אֵין עוֹד : אֱמֶת מַלְכֵּנוּ . אֶפֶס זוּלָתוֹ . כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ . וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ . כִּי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת . אֵין עוֹד :

עַל כֵּן נְקַוֶּה לְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ . לִרְאוֹת מְהֵרָה בְּתִפְאֶרֶת עֻזֶּךָ . לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים מִן הָאָרֶץ . וְהָאֱלִילִים כָּרוֹת יִכָּרֵתוּן . לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שַׁדַּי . וְכָל בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ . לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל רִשְׁעֵי אָרֶץ : יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל . כִּי לְךָ תִּכְרַע כָּל בֶּרֶךְ . תִּשָּׁבַע כָּל לָשׁוֹן : לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִכְרְעוּ וְיִפֹּלוּ . וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יְקָר יִתֵּנוּ . וִיקַבְּלוּ כֻלָּם אֶת עוֹל מַלְכוּתֶךָ . וְתִמְלוֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד . כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא . וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד : כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ . יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: וְנֶאֱמַר . וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ. בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

אַל תִּירָא מִפַּחַד פִּתְאֹם . וּמִשֹּׁאַת רְשָׁעִים כִּי תָבֹא : עֻצוּ עֵצָה וְתֻפָר . דַּבְּרוּ דָבָר וְלֹא יָקוּם כִּי עִמָּנוּ אֵל : וְעַד זִקְנָה אֲנִי הוּא וְעַד שֵׂיבָה אֲנִי אֶסְבֹּל . אֲנִי עָשִׂיתִי וַאֲנִי אֶשָּׂא . וַאֲנִי אֶסְבֹּל וַאֲמַלֵּט : קדיש יתום, זייטע 120.

דִינִים פִיר שַׁבָּת־צוּ־נַאכְט.

אם שבת-צו-נאכט זאגט מען ויהי נועם, ואתה קדוש און ויתן לך בעפאר עלינו. אבער ווען עס געפאלט יום טוב אין די פאלגענדע וואך זאגט מען קיין ויהי נועם, ואתה קדוש; און אויף תשעה באב פאנגט זיך אן אם שבת-צו-נאכט זאגט מען ניט ויהי נועם, אבער ואתה קדוש זאגט מען יא.

זעה די איבערזעצונג צווייטער כהייל, זייטע 79.

וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ . וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ :

יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן . בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן : אֹמַר לַייָ מַחְסִי וּמְצוּדָתִי . אֱלֹהַי אֶבְטַח בּוֹ : כִּי הוּא יַצִּילְךָ מִפַּח יָקוּשׁ . מִדֶּבֶר הַוּוֹת : בְּאֶבְרָתוֹ יָסֶךְ לָךְ . וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה . צִנָּה וְסֹחֵרָה אֲמִתּוֹ : לֹא תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה . מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם : מִדֶּבֶר בָּאֹפֶל יַהֲלֹךְ . מִקֶּטֶב יָשׁוּד צָהֳרָיִם : יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף . וּרְבָבָה מִימִינֶךָ . אֵלֶיךָ לֹא יִגָּשׁ : רַק בְּעֵינֶיךָ תַבִּיט . וְשִׁלֻּמַת רְשָׁעִים תִּרְאֶה : כִּי אַתָּה יְיָ מַחְסִי . עֶלְיוֹן שַׂמְתָּ מְעוֹנֶךָ : לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה . וְנֶגַע לֹא יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ : כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָּךְ : לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ : עַל כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ . פֶּן תִּגֹּף בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ : עַל שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ. תִּרְמֹס כְּפִיר וְתַנִּין : כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ . אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי יָדַע שְׁמִי : יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ . עִמּוֹ אָנֹכִי בְצָרָה . אֲחַלְּצֵהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ: אֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ. וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי : אֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ, וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי :

[1] וְאַתָּה קָדוֹשׁ. יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל: [2] וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת. מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: [3] וּמְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין. וְאָמְרִין קַדִּישׁ בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא עִלָּאָה בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ. קַדִּישׁ עַל אַרְעָא עוֹבַד גְּבוּרְתֵּהּ. קַדִּישׁ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא: יְיָ צְבָאוֹת מַלְיָא כָל אַרְעָא זִיו יְקָרֵהּ: [4] וַתִּשָּׂאֵנִי רוּחַ. וָאֶשְׁמַע אַחֲרַי קוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל. בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ: [5] וּנְטָלַתְנִי רוּחָא וּשְׁמָעִית בַּתְרַי קָל זִיעַ סַגִּיא דִּמְשַׁבְּחִין וְאָמְרִין בְּרִיךְ יְקָרָא דַיְיָ מֵאֲתַר בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ: [6] יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: [7] יְיָ מַלְכוּתֵהּ קָאֵם לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא: [8] יְיָ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל אֲבוֹתֵינוּ. שָׁמְרָה זֹּאת לְעוֹלָם לְיֵצֶר מַחְשְׁבוֹת לְבַב עַמֶּךָ. וְהָכֵן לְבָבָם אֵלֶיךָ: [9] וְהוּא רַחוּם. יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית. וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ. וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ: [10] כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח. וְרַב חֶסֶד לְכָל קֹרְאֶיךָ: [11] צִדְקָתְךָ צֶדֶק לְעוֹלָם. וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת: [12] תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם. אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ מִימֵי קֶדֶם: [13] בָּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹם יוֹם יַעֲמָס לָנוּ. הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ סֶלָה: [14] יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ. מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: [15] יְיָ צְבָאוֹת. אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ: [16] יְיָ הוֹשִׁיעָה. הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ: בָּרוּךְ הוּא אֱלֹהֵינוּ שֶׁבְּרָאָנוּ לִכְבוֹדוֹ. וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים. וְנָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת. וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ. הוּא יִפְתַּח לִבֵּנוּ בְּתוֹרָתוֹ. וְיָשֵׂם בְּלִבֵּנוּ אַהֲבָתוֹ וְיִרְאָתוֹ. וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ וּלְעָבְדוֹ בְּלֵבָב שָׁלֵם. [17] לְמַעַן לֹא נִיגַע לָרִיק. וְלֹא נֵלֵד לַבֶּהָלָה: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. שֶׁנִּשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְנִזְכֶּה וְנִחְיֶה וְנִרְאֶה. וְנִירַשׁ טוֹבָה וּבְרָכָה. לִשְׁנֵי יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ וּלְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא: [18] לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם. יְיָ אֱלֹהַי לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ: [19] בָּרוּךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּייָ. וְהָיָה יְיָ מִבְטַחוֹ: [20] בִּטְחוּ בַייָ עֲדֵי עַד. כִּי בְּיָהּ יְיָ צוּר עוֹלָמִים: [21] וְיִבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ. כִּי לֹא עָזַבְתָּ דֹּרְשֶׁיךָ יְיָ: [22] יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ. יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר:

וְיִתֶּן לְךָ.

ויתן לך הוא לקוטי פסוקים מתנ״ך ובפולין מוסיפים גם אמר ר׳ יוחנן שהוא אגדה במגלה דף ל״א ע״א. וזה סדר הפסוקים המלוקטים: פסוקי ברכה, פסוקי גאולה, פסוקי ישועה ודעת ויראת ה׳, פסוקים של פדיום והפיכת יגון ואנחה לששון ושמחה, וקללה לברכה, ופסוקי שלום. וטעם אמירת ויתן לך איתא בטור ס׳ רצ״ד לפי שהם פסוקים של ברכה כדי שיתברכו במעשי ידיהם.

ואבן ירחי בהלכות שבת ס׳ ע״ה כותב: „מנהג כל ישראל לומר במוצאי שבת ויתן לך וכל הפסוקים של ברכה. שיתברכו ישראל בשבת הבאה ומעתה ועד עולם, ובפרובנצא אומרים אחריה אין כאלהינו ופטום הקטרת“, והתניא בס׳ כ״א כתב: „ומנהג לומר פסוקים של ברכות ונחמות לסמן טוב לפי שהוא תחלת השבוע וחותמין ברוך אתה ה׳ מלך מהלל בתשבחות, ובשם ר׳ אביגדור מצאתי שאין ראוי לחתום בה בברוך מאחר שלא פתח בה בברוך הלכך הוא לה ברכה לבטלה. ויש אומרים פיוטים וזמירות כדי ללוות את השבת כדרך שמלוין את המלך בכניסתו לעיר וביציאתו“ עכ״ל. ובמחזור רומא נוסח של ויתן לך משונה הרבה מנוסחתנו ובסדורי הספרדים חסר לגמרי.

1) תהלים כ״ב ד׳. 2) ישעיה ו׳ ג׳. 3) תרגום יונתן בן עוזיאל על הפסוק וקרא זה אל זה. 4) יחזקאל ג׳ י״ב. 5) תרגום הפסוק ותשאני. 6) שמות ט״ו י״ח. 7) תרגום הפסוק ה׳ ימלוך. 8) דה״א כ״ט י״ח. 9) תהלים ע״ח ל״ח. 10) שם פ״ו ה׳. 11) שם קי״ט קמ״ב. 12) מיכה ז׳ כ׳. 13) תהלים ס״ח כ׳. 14) שם מ״ו ח׳. 15) שם פ״ד י״ג. 16) שם כ׳ י׳. 17) ע״ד הפ׳ ישעיה ס״ה כ״ג. 18) תהלים ל׳ י״ג. 19) ירמיה י״ז ז׳. 20) ישעיה כ״ו ד׳. 21) תהלים ט׳ י״א. 22) ישעיה מ״ב כ״א.

אַם חנוכה צינדט מען אָן די חנוכה ליכט בעפאר ויתן לך (זעה זייטע . . .), און אין ספירה טעג צעהלט מען ספירה היר (זעה זייטע . . .).

[1] וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים	און גָאט זָאל דִיר גֶעבֶּען
מִטַּל הַשָּׁמַיִם	פוּן דִי טְהוֹי פוּן דֶעם הִימֶעל
וּמִשְׁמַנֵּי	און פוּן דִי פֶּעטְקַייטֶען
הָאָרֶץ.	פוּן דֶער עֶרד
וְרֹב דָּגָן וְתִירשׁ:	און פִיל קָארְן און [5]מָאסְט.
יַעַבְדוּךָ עַמִּים	פֶעלְקֶער זָאלֶען דִיר דִינֶען
וְיִשְׁתַּחֲווּ לְךָ לְאֻמִּים	און נַאצְיָאנֶען זָאלֶען זִיךְ צוּ דִיר בּוּקֶען;
הֱוֵה גְבִיר	זַיי אַ הֶערְר
לְאַחֶיךָ	אִיבֶּער דַיינֶע בְּרִידֶער,
וְיִשְׁתַּחֲווּ לְךָ	און עֶס זָאלֶען זִיךְ בּוּקֶן צוּ דִיר
בְּנֵי אִמֶּךָ.	דִי זִיהְן פוּן דַיין מוּטֶער;
אֹרְרֶיךָ	דִי וָואס פְלוּכֶען דִיר
אָרוּר	זָאלֶען זַיין פֶערְפְלוּכְט,
וּמְבָרְכֶיךָ	און דִי וָואס בֶּענְשֶׁען דִיר
בָּרוּךְ:	זָאלֶען זַיין גֶעבֶּענְשְׁט.
[2] וְאֵל שַׁדַּי	און גָאט דֶער אַלְמֶעכְטִיגֶער,
יְבָרֵךְ אֹתְךָ	זָאל דִיךְ בֶּענְשֶׁען,
וְיַפְרְךָ	און זָאל דִיךְ פְרוּכְטְבַּר מַכֶען,
וְיַרְבֶּךָ.	און זָאל דִיךְ מֶעהְרֶען,
וְהָיִיתָ	און דוּ זָאלְסְט וֶוערֶען
לִקְהַל עַמִּים:	צוּ אַ פֶערְזַאמְלוּנְג פוּן פֶעלְקֶער.
וְיִתֶּן לְךָ	און עֶר זָאל דִיר גֶעבֶּען
אֶת בִּרְכַּת אַבְרָהָם	אַבְרָהָם'ס זֶעגֶען,
לְךָ	צוּ דִיר
וּלְזַרְעֲךָ אִתָּךְ.	און צוּ דַיין זַאמֶען מִיט דִיר,
לְרִשְׁתְּךָ	דַאס דוּ זָאלְסְט עֶרְבֶּען
אֶת אֶרֶץ מְגֻרֶיךָ	דַיין [6]וָואהְנוּנְגְס־לַאנְד,
אֲשֶׁר נָתַן אֱלֹהִים	וֶועלְכֶע גָאט הָאט גֶעגֶעבֶּען
לְאַבְרָהָם:	צוּ אַבְרָהָם.
[3] מֵאֵל אָבִיךָ	פוּן דֶעם גָאט פוּן דַיין פָאטֶער,
וְיַעְזְרֶךָּ	וֶועלְכֶער וֶועט דִיר הֶעלְפֶען,
וְאֵת שַׁדַּי	און פוּן דֶעם אַלְמֶעכְטִיגֶען,
וִיבָרְכֶךָּ	וֶועלְכֶער וֶועט דִיר בֶּענְשֶׁען
בִּרְכֹת שָׁמַיִם	(מִיט) זֶעגְנוּנְגֶען פוּן הִימֶעל
מֵעָל	פוּן אוֹיבֶען,
בִּרְכֹת תְּהוֹם	(מִט) זֶעגְנוּנְגֶען פוּן אָבְּגְרוּנְד,
רֹבֶצֶת תָּחַת.	(וָואס) לִיגְט אוּנְטֶען,
בִּרְכֹת שָׁדַיִם	(מִט) זֶעגְנוּנְגֶען פוּן דִי בְּרִיסְט
וָרָחַם:	און פוּן מוּטֶער־לַייבּ.[7]
בִּרְכֹת אָבִיךָ	דִי זֶעגְנוּנְגֶען פוּן דַיין פָאטֶער
גָּבְרוּ	זַיינֶען שְׁטַארְקֶער
עַל בִּרְכֹת הוֹרַי	וִוי דִי זֶעגְנוּנְגֶען פוּן מַיינֶע עֶלְטֶערְן
עַד תַּאֲוַת	בִּיז דֶעם גְרֶענְעץ
גִּבְעֹת עוֹלָם.	פוּן דִי עֶווִיגֶע הִיגְלֶען,
תִּהְיֶיןָ	זָאלֶען זֵיי זַיין
לְרֹאשׁ יוֹסֵף	אוֹיף יוֹסֵף'ס קָאפּ,
וּלְקָדְקֹד	און אוֹיף דֶעם שֵׁייטֶעל
נְזִיר	פוּן דֶעם גֶעקְרוֹינְטֶען
אֶחָיו:	פוּן זַיינֶע בְּרִידֶער.
[4] וַאֲהֵבְךָ	און עֶר וֶועט דִיךְ לִיבֶּען,
וּבֵרַכְךָ	און עֶר וֶועט דִיךְ בֶּענְשֶׁען,
וְהִרְבֶּךָ.	און עֶר וֶועט דִיךְ מֶעהְרֶען,
וּבֵרַךְ	און עֶר וֶועט בֶּענְשֶׁען
פְּרִי בִטְנְךָ	דִי פְרוּכְט פוּן דַיין לַייבּ[7]
וּפְרִי אַדְמָתֶךָ	און דִי פְרוּכְט פוּן דַיין לַאנְד,

1) בראשית כ״ז כ״ח וכ״ט. 2) שם כ״ח ג׳ וד׳. 3) שם מ״ט כ״ה כ״ו. 4) דברים ז׳ י״ג, י״ד וט״ו. 5) זאפט פון וויינטרויבען; פרישע וויין. 6) די לאנד פון דיין אויפענטהאלט. 7) ד. ה. קינדער.

דְּגָנְךָ	דַיינֶע [6]קָארְן
וְתִירשְׁךָ	אוּן דַיין מָאסְט
וְיִצְהָרֶךָ .	אוּן דַיין אֵייל,
שְׁגַר אֲלָפֶיךָ	[7]דָס גְוִוּרְפְּנֶע פוּן דַיינֶע רִינְדֶר
וְעַשְׁתְּרֹת	אוּן [7]דִי פֶערְמֶעהְרוּנְג
צֹאנֶךָ .	פוּן דַיינֶע שָׁאף,
עַל הָאֲדָמָה	אוֹיף דֶעם לַאנְד,
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע	וָואס עֶר הָאט גֶעשְׁוָוארֶען
לַאֲבֹתֶיךָ	צוּ דַיינֶע עֶלְטֶערְן
לָתֶת לָךְ :	דִיר צוּ גֶעבֶּען.
בָּרוּךְ תִּהְיֶה	דוּ וֶועסְט זַיין גֶעבֶּענְשְׁט
מִכָּל הָעַמִּים .	(מֶעהְר) אַלְס אַלֶע פֶעלְקֶער,
לֹא יִהְיֶה בְךָ	עֶס וֶועט נִיט זַיין אוּנְטֶער דִיר
עָקָר	אֵיין [8]אוּנְפְרוּכְטְבַּארֶער
וַעֲקָרָה	אָדֶר אֵיין [8]אוּנְפְרוּכְטְבַּארֶע,
וּבִבְהֶמְתֶּךָ :	אוּן (אוֹיךְ נִיט) אוּנְטֶער דַיינֶע פִיה.
וְהֵסִיר יְיָ	אוּן דֶר עֶווִיגֶער וֶוועט [9]דֶערְוַוייטֶערְן
מִמְּךָ	פוּן דִיר
כָּל חֹלִי .	יֶעדֶע קְרַאנְקְהַייט,
וְכָל מַדְוֵי מִצְרַיִם הָרָעִים	אוּן אַלֶע שְׁלֶעכְטֶע וֶוייטָא־ גֶען פוּן מִצְרַיִם,
אֲשֶׁר יָדַעְתָּ	וֶועלְכֶע דוּ וֵוייסְט,
לֹא יְשִׂימָם בָּךְ	וֶועט עֶר זֵיי נִיט לֵייגֶען אוֹיף דִיר,
וּנְתָנָם	זָאנְדֶערְן עֶר וֶועט זֵיי גֶעבֶּען
בְּכָל שׂנְאֶיךָ :	אוֹיף אַלֶע דַיינֶע הַאסֶערְס.

[1] הַמַּלְאָךְ	דֶער עֶנְגֶעל,
הַגֹּאֵל אֹתִי	וֶועלְכֶער הָאט מִיךְ עֶרְלֵייזְט
מִכָּל רָע .	פוּן אַלֶע שְׁלֶעכְטֶעס,
יְבָרֵךְ	עֶר זָאל בֶּענְשֶׁען
אֶת הַנְּעָרִים	דִי קְנַאבֶּען,
וְיִקָּרֵא בָהֶם	אוּן עֶס זָאל גֶערוּפֶען וֶוערֶען אוֹיף זֵיי
שְׁמִי	מַיין נָאמֶען
וְשֵׁם אֲבֹתַי	אוּן דֶר נָאמֶען פוּן מַיינֶע עֶלְטֶערְן,
אַבְרָהָם וְיִצְחָק .	אַבְרָהָם אוּן יִצְחָק,
וְיִדְגּוּ לָרֹב	אוּן זֵיי זָאלֶען וֶוערֶען פִיל ווִי פִישׁ
בְּקֶרֶב הָאָרֶץ :	אִין דִי לַאנְד.
[2] יְיָ אֱלֹהֵיכֶם	דֶער עֶווִיגֶער, אַייעֶר גָאט,
הִרְבָּה אֶתְכֶם .	הָאט אַייךְ גֶעמֶעהְרְט,
וְהִנְּכֶם הַיּוֹם	אוּן אִיהְר זַייט הַייטֶע,
כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם	ווִי דִי שְׁטֶערֶען פוּן הִימֶעל
לָרֹב :	אִין [10]מֶענְגֶע.
יְיָ	דֶער עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵכֶם	דֶער גָאט פוּן אַייעֶרֶע עֶלְטֶערְן,
יֹסֵף עֲלֵיכֶם	זָאל מֶעהְרֶען צוּ אַייךְ
כָּכֶם	ווִי (פִיל) אִיהְר זַייט
אֶלֶף פְּעָמִים .	טוֹיזֶענְד מָאל (אַזוֹי פִיל),
וִיבָרֵךְ אֶתְכֶם	אוּן עֶר זָאל אַייךְ בֶּענְשֶׁען,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָכֶם :	ווִי עֶר הָאט גֶערֶעדְט צוּ אַייךְ.

[3] בָּרוּךְ אַתָּה	גֶעבֶּענְשְׁט וֶועסְט'וּ זַיין
בָּעִיר .	אִין דֶער שְׁטָאדְט,
וּבָרוּךְ אַתָּה	אוּן גֶעבֶּענְשְׁט וֶועסְט'וּ זַיין
בַּשָּׂדֶה :	אוֹיף דֶעם פֶעלְד.
[4] בָּרוּךְ אַתָּה	גֶעבֶּענְשְׁט וֶועסְט'וּ זַיין
בְּבֹאֶךָ .	בַּיי דַיין אַיינְגַאנְג,
וּבָרוּךְ אַתָּה	אוּן גֶעבֶּענְשְׁט וֶועסְט'וּ זַיין
בְּצֵאתֶךָ :	בַּיי דַיין אוֹיסְגַאנְג.
[5] בָּרוּךְ טַנְאֲךָ	גֶעבֶּענְשְׁט וֶועט זַיין דַיין קָארְבּ[11]
וּמִשְׁאַרְתֶּךָ :	אוּן דַיין טֵייג־שִׁיסֶעל.[12]

1) בראשית מ״ח ט״ז. 2) דברים א׳ י׳ וי״א. 3) דברים כ״ח ג׳. 4) שם י״ב. 5) שם ה׳. 6) געטריידע. 7) דער צר וואוקס. 8) ד. ה. א מאן אדער א פרוי, וואס קענען קיינע קינדער האבען. 9) אוועגנעהמען, אבשאפען. 10) פילקייט 11) ד. ה. דיינע פרוכט. 12) ד. ה. דיינע שפייזע.

[1] בָּרוּךְ	געבענשט וועט זיין
פְּרִי בִטְנְךָ	די פרוכט פון דיין לייב
וּפְרִי אַדְמָתְךָ	און די פרוכט פון דיין לאנד
וּפְרִי בְהֶמְתֶּךָ .	און די פרוכט פון דיינע פיה,
שְׁגַר אֲלָפֶיךָ	דאס [8]געוואָרפענע פון דיינע רינדער
וְעַשְׁתְּרוֹת	און די [8]פערמעהרונג
צֹאנֶךָ :	פון דיינע שאף.
[2] יְצַו יְיָ אִתְּךָ	דר עוויגער וועט בעפעלען ביי דיר
אֶת הַבְּרָכָה	דעם זעגען
בַּאֲסָמֶיךָ	אין דיינע שפייכלערען
וּבְכֹל מִשְׁלַח	און אין יעדער בעשעפטיגונג
יָדֶךָ .	פון דיין האנד,
וּבֵרַכְךָ בָּאָרֶץ	און ער וועט דיך בענשן אים לאנד,
אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ	וואס דער עוויגער, דיין גאט,
נֹתֵן לָךְ :	גיט דיר.
[3] יִפְתַּח יְיָ לְךָ	דער עוויגער וועט עפענען פיר דר
אֶת אוֹצָרוֹ הַטּוֹב	זיין גוטען שאטץ,
אֶת הַשָּׁמַיִם	דעם הימעל,
לָתֵת מְטַר אַרְצְךָ	צו געבען דם רעגען פון דיין לאנד
בְּעִתּוֹ	אין זיין צייט,
וּלְבָרֵךְ	און צו בענשען
אֵת כָּל מַעֲשֵׂה	דאס גאנצע ווערק
יָדֶךָ .	פון דיין האנד,
וְהִלְוִיתָ	און דו וועסט לייהען
גּוֹיִם רַבִּים	(צו) פילע נאציאנען,
וְאַתָּה לֹא תִלְוֶה :	אבער דו וועסט ניט ענטלייהען.
[4] כִּי יְיָ אֱלֹהֶיךָ	דען דער עוויגער, דיין גאט,
בֵּרַכְךָ	האט דיך געבענשט,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָךְ .	ווי ער האט גערעדט צו דיר;
וְהַעֲבַטְתָּ	און דו וועסט לייהען
גּוֹיִם רַבִּים	(צו) פילע נציאנען,
וְאַתָּה	אבער דו
לֹא תַעֲבֹט	וועסט ניט לייהען;
וּמָשַׁלְתָּ	און דו וועסט הערשען
בְּגוֹיִם רַבִּים	איבער פילע נאציאנען,
וּבְךָ לֹא יִמְשֹׁלוּ :	אבער איבר דיך וועלען זיי ניט הערשען.
[5] אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל	גליקליך ביסט'ו, ישראל!
מִי כָמוֹךָ	ווער איז ווי דו,
עַם נוֹשַׁע בַּייָ	א פאלק, געהאלפען דורך'ן עוויגען,
מָגֵן עֶזְרֶךָ	(דער) שילד פון דיין הילף
וַאֲשֶׁר חֶרֶב	און וועלכער איז דער שווערד
גַּאֲוָתֶךָ .	פון דיין גרויסקייט,
וְיִכָּחֲשׁוּ אֹיְבֶיךָ לָךְ	און דיינע פיינדע וועלען זיך [12]שמייכלען צו דיר,
וְאַתָּה	אבער דו
עַל בָּמוֹתֵימוֹ	אויף זייערע [9]העהען
תִדְרֹךְ :	וועסט'ו טרעטען.

---

[6] מָחִיתִי	איך האב [10]אבגעווישט
כָעָב	ווי א [11]וואלקען
פְּשָׁעֶיךָ	דיינע פערברעכען,
וְכֶעָנָן חַטֹּאתֶיךָ .	און ווי א נעבעל—דיינע זינד;
שׁוּבָה אֵלַי	קעהר צוריק צו מיר,
כִּי גְאַלְתִּיךָ :	דען איך האב דיר ערלייזט.
[7] רָנּוּ שָׁמַיִם	זינגט, (איהר) הימעל,
כִּי עָשָׂה יְיָ	דען דער עוויגער האט (עס) געמאכט;
הָרִיעוּ	שאלט,
תַּחְתִּיּוֹת אָרֶץ	(איהר) טיפענסן פון דר ערד;
פִּצְחוּ הָרִים	ברעכט אויס, (איהר) בערג,
רִנָּה	(אין) געזאנג,

1) דברים כ״ח ד׳. 2) שם ח. 3) שם י״ב. 4) שם ט״ו ו׳. 5) שם ל״ג כ״ט. 6) ישעיה מ״ד כ״ב. 7) שם מ״ד כ״ג.
8) צו־וואוקס, די ניי־געפארענע. 9) הויכע ערטער. 10) אבגעמעקט, פערניכטעט. 11) נעבעל, דונסט, טומאן, דיקער וואלקען. 12) חנפ׳נען.

יַעַר	(דער) וואלד
וְכָל עֵץ בּוֹ,	און יעדער בוים אין אהם,
כִּי גָאַל יְיָ יַעֲקֹב	דען דער עווגר האט ערלעזט יעקב
וּבְיִשְׂרָאֵל	און דורך ישראל
יִתְפָּאָר׃	ווט ער פערהערליכט ווערן.
[1] גֹּאֲלֵנוּ	אונזער ערלעזר,
יְיָ צְבָאוֹת	„עווגר פון די העער-שאארן“
שְׁמוֹ,	איז זיין נאמען,
קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל׃	דער היילינגער פון ישראל.
[2] יִשְׂרָאֵל נוֹשַׁע	ישראל אז געהאלפן געווארן
בַּייָ	דורך דעם עווינגן
תְּשׁוּעַת עוֹלָמִים.	(מיט) איין עווינגע הילפע;
לֹא תֵבֹשׁוּ	אהר ווט נט פערשעמט ווערן
וְלֹא תִכָּלְמוּ	און אהר ווט נט צו שאנדע ווערן
עַד עוֹלְמֵי עַד׃	ביז אימער און עווינג.
[3] וַאֲכַלְתֶּם	און איהר ווערט עסען,
אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ	עסען און זאט ווערען,
וְהִלַּלְתֶּם	און איהר ווערט לויבען
אֶת שֵׁם	דעם נאמען
יְיָ אֱלֹהֵיכֶם	פון דעם עווינגן, אייער גאט,
אֲשֶׁר עָשָׂה	וועלכער האט געטאן
עִמָּכֶם	מיט אייך
לְהַפְלִיא.	ביז צום פערוואונדערען,
וְלֹא יֵבֹשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם׃	און מיין פאלק וועט נימאלס פערשעמט ווערן.
וִידַעְתֶּם	און איהר וועט וויסען,
כִּי בְקֶרֶב יִשְׂרָאֵל	דאס אין דר מיטע פון ישראל
אָנִי	בין איך,
וַאֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם	און איך בין דר עווגר אייער גאט,

וְאֵין עוֹד.	און קיינער מעהר.
וְלֹא יֵבֹשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם׃	און מיין פאלק וועט נימאלס פערשעמט ווערען.
[4] כִּי בְשִׂמְחָה	דען מיט פריידע
תֵצֵאוּ	וועט איהר ארויסגעהן
וּבְשָׁלוֹם	און מיט פרידען
תּוּבָלוּן,	וועט איהר געפיהרט ווערן;
הֶהָרִים	די בערג
וְהַגְּבָעוֹת	און די הינגלען
יִפְצְחוּ לִפְנֵיכֶם	וועלן אויסברעכען פאר אייך
רִנָּה	(אין) געזאנג,
וְכָל עֲצֵי הַשָּׂדֶה	און אלע בוימער פון פעלד
יִמְחֲאוּ כָף׃	וועלען קלאפען (מיט) די הענד.
[5] הִנֵּה אֵל יְשׁוּעָתִי	זעה, גאט איז מיין הילף,
אֶבְטַח וְלֹא אֶפְחָד	איך[7] פערטרויע און פערכטע נט,
כִּי עָזִּי וְזִמְרָת	דען מיין שטארקייט און געזאנג
יָהּ יְיָ	איז יה, דר עווגר,
וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה׃	און ער אז מר געוון צו הילפע.
וּשְׁאַבְתֶּם מַיִם	און איהר וועט שעפען וואסער
בְּשָׂשׂוֹן,	מיט פריידע
מִמַּעַיְנֵי הַיְשׁוּעָה׃	פון די קוואלען פון הילף.
וַאֲמַרְתֶּם	און איהר וועט זאגען
בַּיּוֹם הַהוּא	אין יענעם טאג:
הוֹדוּ לַייָ	דאנקט צום עווינגען,
קִרְאוּ בִשְׁמוֹ	רופט אן זיין נאמען;
הוֹדִיעוּ בָעַמִּים	מאכט בקנט אונטער די פעלקר
עֲלִילֹתָיו,	זיינע טהאטען;
הַזְכִּירוּ	דערמאהנט
כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ׃	דאס ערהאבען איז זיין נאמען.
זַמְּרוּ יְיָ	זינגט (צום) עווינגען,

1) ישעיה מ״ז ד׳. 2) שם מ״ה י״ז. 3) יואל ב׳ כ״ו וכ״ז. 4) ישעיה נ״ה י״ב. 5) שם י״ב, ב׳ ג׳ ד׳ ה׳. 6) בין זיכער.
7) דארום שטעהט א. ז. וו.

כִּי גֵאוּת עָשָׂה.	דֶן גְרוֹיסֶעס הָאט עֶר גֶעטְהָן;
מוּדַעַת זֹאת	בֶּעוואוּסְט אִיז דִיזֶעס
בְּכָל הָאָרֶץ:	אוֹיף דֶער גַאנְצֶער עֶרְד.
צַהֲלִי וָרֹנִּי	זַיי פְרֵעהְלִיךְ אוּן זִינְג,
יוֹשֶׁבֶת צִיּוֹן.	(דוּ) בֶּעוָואהְנֶערִין פוּן צִיּוֹן;
כִּי גָדוֹל בְּקִרְבֵּךְ	דֶען גְרוֹים אִיז אִין דַיין מִיטֶע
קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:	דֶער הֵיילִיגֶער פוּן יִשְׂרָאֵל.
[1] וְאָמַר	אוּן מֶען וֶועט זָאגֶען
בַּיּוֹם הַהוּא	אִין יֶענֶעם טָאג:
הִנֵּה אֱלֹהֵינוּ זֶה	„זֶעהְט, דִיזֶר אִז אוּנְזֶער גָאט,
קִוִּינוּ לוֹ	מִר הָאבֶּן גֶעהָפְּט צוּ אִיהְם,
וְיוֹשִׁיעֵנוּ.	אוּן עֶר וֶועט אוּנְז הֶעלְפֶען;
זֶה יְיָ	דִיזֶער אִיז דֶער עֶווִיגֶער,
קִוִּינוּ לוֹ	מִיר הָאבֶּן גֶעהָפְּט צוּ אִיהְם;
נָגִילָה	מִיר וֶועלֶען פְרֵעהְלִיךְ זַיין
וְנִשְׂמְחָה	אוּן מִיר וֶועלֶען זִךְ פְרֵעהֶען
בִּישׁוּעָתוֹ:	דוּרְךְ זַיין הִילְף.

---

[2] בֵּית יַעֲקֹב.	הוֹיז פוּן יַעֲקֹב!
לְכוּ וְנֵלְכָה	קוּמְט אוּן לָא־מִיר גֵעהְן
בְּאוֹר יְיָ:	אִין דִי לִיכְט פוּן דֶם עֶווִיגֶן.
[3] וְהָיָה	אוּן עֶס וֶועט זַיין
אֱמוּנַת עִתֶּיךָ	[8]דֶר גְלוֹיבֶּן פוּן דַיְנֶע צַייטֶן
חֹסֶן יְשׁוּעֹת	דִי שְׁטַארְקַייט פוּן הִילְפֶע,
חָכְמַת וָדָעַת.	קְלוּגְהַייט אוּן ווִיסֶענְשַׁאפְט;
יִרְאַת יְיָ	גָאטֶעס־פוּרְכְט
הִיא אוֹצָרוֹ:	אִיז זַיין שַׁאטְץ?
[4] וַיְהִי דָוִד	אוּן דָוִד אִיז גֶעוֶועֶן
לְכָל דְּרָכָיו	אִין אַלֶע זַיינֶע וֶועגֶען
מַשְׂכִּיל.	אַ בֶּעגְלִיקְטֶער,
וַיְיָ עִמּוֹ:	אוּן דֶר עֶווִגֶר אִז גֶוֶען מִט אִהְם
[5] פָּדָה בְשָׁלוֹם	עֶר הָט בֶּעפְרַיְט מִט פְרִידֶען
נַפְשִׁי	מַיין זֶעלֶע
מִקְּרָב לִי.	[9]פוּן דֶם שְׁטְרַייט גֶעגֶן מִר,
כִּי בְרַבִּים	דֶען אִין גְרוֹיסֶע צַאהְל
הָיוּ עִמָּדִי:	זַיינֶען זֵיי גֶעוֶוען גֶעגֶן מִיר.
[6] וַיֹּאמֶר הָעָם	אוּן דָאס פָאלְק הָט גֶעזָאגְט
אֶל שָׁאוּל	צוּ שָׁאוּל:
הֲיוֹנָתָן יָמוּת	„זָאל יוֹנָתָן שְׁטַארְבֶּען,
אֲשֶׁר עָשָׂה	וֶועלְכֶער הָאט גֶעטְהָאן
הַיְשׁוּעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת	דִיזֶע גְרוֹיסֶע הִילְף
בְּיִשְׂרָאֵל	אִין יִשְׂרָאֵל?
חָלִילָה.	[10]וַוייט זָאל עֶס זַיין!
חַי יְיָ	זָא וַואהְר ווִי דֶר עֶווִגֶר לֶעבְּט,
אִם יִפֹּל	אוֹיבּ עֶס וֶועט פַאלֶען
מִשַּׂעֲרַת רֹאשׁוֹ	פוּן דִי הָאאר פוּן זַיין קָאפּ
אַרְצָה	צוּ דֶער עֶרְד,
כִּי עִם אֱלֹהִים	דֶען מִיט גָאט
עָשָׂה	הָאט עֶר (עֶס) גֶעטְהָאן
הַיּוֹם הַזֶּה.	דִיזֶען טָאג״;
וַיִּפְדּוּ הָעָם אֶת יוֹנָתָן	אוּן דַאס פָאלְק הָאט בֶּעפְרַייט יוֹנָתָן
וְלֹא מֵת:	אוּן עֶר אִיז נִיט גֶעשְׁטָארְבֶּן.
[7] וּפְדוּיֵי יְיָ	אוּן דִי בֶּעפְרַייטֶע פוּן עֶווִיגֶן
יְשֻׁבוּן	וֶועלֶען צוּרִיק־קֶעהְרֶען
וּבָאוּ צִיּוֹן	אוּן זֵיי וֶועלֶן קוּמֶן (נָאךְ) צִיּוֹן
בְּרִנָּה	מִיט גֶעזַאנְג
וְשִׂמְחַת עוֹלָם	אוּן אֵיין עֶווִיגֶע פְרֵיידֶע
עַל רֹאשָׁם.	(וֶועט זַיין) אוֹיף זֵייעֶר קָאפּ;

1) ישעיה כ״ה ט׳. 2) שם ב׳ ו׳. 3) שם ל״ג ו׳. 4) ש״א, י״ח י״ד. 5) תהלים נ״ה י״ט. 6) ש״א י״ד מ״ה. 7) ישעיה ל״ה י׳.
8) די זיכערהייט. 9) דאס קיינער זאל ניט קומען נאהענט צו מיר. 10) צו פראָסט!

שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה	פְרֶעהְלִיכְקֵייט און פְרֵיידֶע
יַשִּׂיגוּ	וֶועלֶען זֵיי עֶררֵייכֶען,
וְנָסוּ	און עֶס וֶועלֶען עֶנְטְלוֹיפֶען
יָגוֹן וַאֲנָחָה :	טְרוֹיעֶר און זִיפְץ.
[1] הָפַכְתָּ	דוּ הָאסְט פֶערְוַואנְדֶעלְט
מִסְפְּדִי	מַיין קְלָאג
לְמָחוֹל לִי .	צוּם טַאנְץ פִיר מִיךְ;
פִּתַּחְתָּ שַׂקִּי	דוּ הָסְט לוֹיז גֶעמַכְט מַיין זַאק,
וַתְּאַזְּרֵנִי	און הָסְט מִךְ אוּמְגֶעגַרְטֶלְט
שִׂמְחָה :	(מִיט) פְרֵיידֶע.
[2] וְלֹא אָבָה יְיָ אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹעַ	אָבֶּער דֶער עֶווִיגֶער, דַיין גָט, הָט נִט גֶעוָואלְט הֶערֶן
אֶל בִּלְעָם	צוּ בִּלְעָם,
וַיַּהֲפֹךְ יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְּךָ	און דֶער עֶווִיגֶער, דַיין גָאט, הָט פֶערְוַואנְדֶעלְט פִיר דִיר
אֶת הַקְּלָלָה	דֶעם פְלוּךְ
לִבְרָכָה,	צוּ אַ זֶעגֶען,
כִּי אֲהֵבְךָ	דֶען דִיךְ לִיבְּט
יְיָ אֱלֹהֶיךָ :	דֶער עֶווִיגֶער, דַיין גָאט.
[3] אָז תִּשְׂמַח	דַאן וֶועט זִיךְ פְרֵעהֶען
בְּתוּלָה	אַ יוּנְג-פְרוֹי
בְּמָחוֹל	דוּרךְ טַאנְצֶען,
וּבַחֻרִים וּזְקֵנִים	און יוּנְגֶע און אַלְטֶע
יַחְדָּו .	צוּזַאמֶען;
וְהָפַכְתִּי	און אִיךְ וֶועל פֶערְוַואנְדְלֶען
אֶבְלָם	זֵייעֶר טְרוֹיעֶר
לְשָׂשׂוֹן	צוּ פְרֶעהְלִיכְקֵייט,
וְנִחַמְתִּים	און אִיךְ וֶועל זֵיי טְרֵייסְטֶען
וְשִׂמַּחְתִּים	און אִיךְ וֶועל זֵיי עֶרְפְרֵעהֶען
מִיגוֹנָם :	פוּן זֵייעֶר טְרוֹיעֶר.

[4] בּוֹרֵא	(אִיךְ גָאט) בֶּעשַׁאף
נִיב שְׂפָתָיִם	דִי פְרוּכְט פוּן דִי לִיפֶּען[8]
שָׁלוֹם . שָׁלוֹם	פְרִידֶען, פְרִידֶען,
לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב	צוּם וַוייטֶען און צוּם נָאהֶענְטֶען,
אָמַר יְיָ	זָאגְט דֶער עֶווִיגֶער,
וּרְפָאתִיו :	און אִיךְ וֶועל אִיהְם הֵיילֶן.
[5] וְרוּחַ לָבְשָׁה אֶת עֲמָשַׂי	און אַ גֵייסְט הָאט בֶּעקְלֵיידֶעט עֲמָשָׂא,
רֹאשׁ	דֶעם אָבֶּערְסְט
הַשָּׁלִישִׁים.	פוּן דִי הוֹיפְּט-לַייטֶע, (און ער האט געזאגט):
לְךָ דָוִיד	דַיינֶע זַיינֶען מִיר, דָוִד,
וְעִמְּךָ בֶן יִשַׁי	און מִט דִר זַיינֶען מִר, יִשַׁי'ס זוּהְן
שָׁלוֹם .	(עֶס זָאל זַיין) פְרִידֶען!
שָׁלוֹם לְךָ	פְרִידֶען צוּ דִיר
וְשָׁלוֹם לְעֹזְרֶךָ	און פְרִידֶן צוּ דַיין הֶעלְפֶער,
כִּי עֲזָרְךָ אֱלֹהֶיךָ.	דֶען דַיִן גָט הָט דִיר גֶעהָלְפֶן;
וַיְקַבְּלֵם דָּוִיד	און דָוִד הָט זֵיי אוֹיפְגֶענוּמֶען
וַיִּתְּנֵם	און עֶר הָאט זֵיי גֶעזֶעצְט
בְּרָאשֵׁי	צְווִישֶׁען דִי הֵייפְטֶער
הַגְּדוּד :	פוּן דֶעם קְרִיגְס-שַׁאאר.
[6] וַאֲמַרְתֶּם	און אִיהְר זָאלְט זָאגֶען:
כֹּה לֶחָי .	„אַזוֹי זָל זַיִן[9] אוֹיף (נִצְן) לֶבֶּן
וְאַתָּה שָׁלוֹם	און דוּ (זָאלְסְט הָאבֶּן) פְרִידֶן
וּבֵיתְךָ שָׁלוֹם	און דַיִן הוֹיז (זָל הָאבֶן) פְרִדֶן;
וְכֹל אֲשֶׁר לְךָ	און אַלֶעס, וָוס גֶעהֶערְט צוּ דִר
שָׁלוֹם :	(זָאל הָאבֶען) פְרִידֶען.
[7] יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן .	דֶער עֶווִיגֶער וֶועט גֶעבֶּען מַאכְט צוּ זַיין פָאלְק;
יְיָ יְבָרֵךְ	דֶער עֶווִיגֶער וֶועט בֶּענְשֶׁען

1) תהלים ל׳ י״ב. 2) דברים כ״ג ו׳ 3) ירמיה ל״א י״ג. 4) ישעיה נ״ז י״ט 5) דה״א י״ב י״ח. 6) ש״א כ״ה ו׳. 7) תהלים כ״ט י״א. 8) ד. ה. איך מאך מען זאל קענען ריידען. 9) צייט-לעבען; אין די קינפטיגע צייט.

אֶת עַמּוֹ	זַיין פָאלְק
בַשָּׁלוֹם:	מִיט פְרִידֶען.

---

[1] אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן	רַבִּי יוֹחָנָן הָאט גֶעזָאגְט:
בְּכָל מָקוֹם	אִין יֶעדֶען אָרְט,[6]
שֶׁאַתָּה מוֹצֵא	וואוּ דוּ גֶעפִינְסְט
גְדֻלָּתוֹ	דִי גְרוֹיסְקַייט
שֶׁל הַקָּדוֹשׁ	פוּן דֶעם הֵיילִיגֶען (גָאט),
בָּרוּךְ הוּא	גֶעלוֹיבְּט אִיז עֶר,
שָׁם אַתָּה מוֹצֵא	דָארְט גֶעפִינְסְט דוּ
עַנְוְתָנוּתוֹ.	זַיין [7]זַאנְפְט־מוּטְה;
דָּבָר זֶה	דִיזֶע זַאךְ
כָּתוּב בַּתּוֹרָה.	אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען אִין דֶר תּוֹרָה
וְשָׁנוּי	אוּן עֶס אִיז ווִידֶערְהָאלְט
בַּנְּבִיאִים	אִין דִי [8]„פְּרָאפֶעטֶען",
וּמְשֻׁלָּשׁ	אוּן אַ דְרִיטֶען מָאל דֶערְמָהְנְט
בַּכְּתוּבִים:	אִין דִי [9]„שְׁרִיפְטֶען".

כָּתוּב בַּתּוֹרָה.	עֶס אִז גֶעשְׁרִיבֶּן אִן דֶר תּוֹרָה:
[2] כִּי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם	דֶען דֶר עֶווִיגֶר, אַייעֶר גָאט,
הוּא אֱלֹהֵי	עֶר אִיז דֶער גָאט
הָאֱלֹהִים	פוּן דִי גֶעטֶער
וַאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים.	אוּן דֶר הֶערר פוּן דִי הֶערֶן,
הָאֵל הַגָּדֹל	דֶער גְרוֹיסֶער גָאט,
הַגִּבֹּר וְהַנּוֹרָא	דֶר מֵכְטִגֶר אוּן פוּרְכְטבַּרעֶר
אֲשֶׁר לֹא יִשָּׂא פָנִים	ווֶעלְכֶער אַכְטֶעט קֵיין פֶּערְזָאן,
וְלֹא יִקַּח שֹׁחַד:	אוּן עֶר נֶעמְט קֵיין [10]בֶּעשְׁטֶעכוּנְג".
וּכְתִיב בַּתְּרֵה.	אוּן עֶס אִז גֶעשְׁרִיבֶּן נַאכְהֶער:
[3] עֹשֶׂה מִשְׁפַּט	„עֶר טְהוּט דַאס רֶעכְט
יָתוֹם	פוּן דֶעם וַאיזֶען
וְאַלְמָנָה.	אוּן דִי ווִיטְווֶע,
וְאֹהֵב גֵּר	אוּן עֶר לִיבְּט אַ פְרֶעמְדֶען,
לָתֶת לוֹ	אִיהְם צוּ גֶעבֶּען
לֶחֶם וְשִׂמְלָה:	בְּרוֹיט אוּן אַ קְלֵייד".
שָׁנוּי	עֶס אִיז ווִידֶערְהָאלְט
בַּנְּבִיאִים	אִין דִי [4]„פְּרָאפֶעטֶען,
דִּכְתִיב.	דֶען עֶס אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען:
כִּי [4] כֹה אָמַר	„דֶען אַזוֹי הָאט גֶעזָאגְט
רָם וְנִשָּׂא	דֶר הוֹיכֶר אוּן עֶרְהַאבֶּנֶר (גָאט),
שֹׁכֵן עַד.	(ווֶעלְכֶער) [11]עֶקְסִיסְטִירְט עֶווִיג
וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ.	אוּן הֵיילִיג אִיז זַיין נָאמֶען:
מָרוֹם וְקָדוֹשׁ	„עֶרְהַאבֶּען אוּן הֵיילִיג
אֶשְׁכּוֹן	רוּהֶע אִיךְ,
וְאֶת דַּכָּא	אוּן מִיט דֶעם נִידֶערְשְׁלָאגֶענֶם
וּשְׁפַל רוּחַ.	אוּן גֶעבֵּייגְטֶען גֶעמִיטְה,
לְהַחֲיוֹת	אוּם צוּ בֶּעלֶעבֶּען
רוּחַ	דֶעם מוּטְה
שְׁפָלִים	פוּן נִידֶער־גֶעבֵּייגְטֶע,
וּלְהַחֲיוֹת	אוּן צוּ בֶּעלֶעבֶּען
לֵב נִדְכָּאִים:	דַס הַערְץ פוּן נִידֶערְשְׁלָגֶעֶנע.
מְשֻׁלָּשׁ	עֶס אִז אַ דְרִיטֶען מָל דֶרְמָהְנְט
בַּכְּתוּבִים	אִין דִי [9]„שְׁרִיפְטֶען",
דִּכְתִיב	דֶען עֶס אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען:
[5] שִׁירוּ לֵאלֹהִים.	„זִינְגְט צוּ גָאט,
זַמְּרוּ שְׁמוֹ.	[12]שְׁפִּילְט (צוּ) זַיין נָאמֶען;
סֹלּוּ	[13]מַאכְט ווֶעג
לָרֹכֵב	פִיר דֶעם, ווָאס רַייט
בָּעֲרָבוֹת	אִין דִי [14]הִימְלֶען
בְּיָהּ שְׁמוֹ.	מִיט זַיין נָאמֶען יָה,

1) מגלה דף ל״א. ע״א בשנויים קטנים. 2) דברים י׳ י״ז. 3) שם י״ח. 4) ישעיה נ״ז ט״ו. 5) תהלים ס״ח ה׳. 6) אין תנ״ך. 7) בעשיידענהייט. 8) „פראפעטען" הייסט פון יהושע ביז תהלים. 9) ד. ה. פון תהלים ביז ענדע תנ״ך. 10) אונטער־קויפונג: 11) רוהט, פערווילט. 12) בעזינגט זיין נאמען. 13) ערהייבט. 14) וואלקענס; וויסטעניסען.

וְעָלְזוּ לְפָנָיו:	אוּן פְרֵעהְט אַייךְ פָר אִיהְם.
וּכְתִיב בַּתּוֹרָה.	אוּן עֶס גֶעשְׁרִיבֶּען נַאכְהֶר:
[1] אֲבִי יְתוֹמִים	אַ פָאטֶער פוּן וַואיזֶען
וְדַיַּן אַלְמָנוֹת	אוּן אַ רִיכְטֶער פוּן ווִיטְווֶען
אֱלֹהִים	אִיז גָאט
בִּמְעוֹן קָדְשׁוֹ:	אִין זַיין הֵיילִיגֶען וָואהְנוּנְג.
[2] יְהִי יְיָ אֱלֹהֵינוּ	זָל זַיין דֶר עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
עִמָּנוּ	מִיט אוּנְז,
כַּאֲשֶׁר הָיָה	ווִי עֶר אִיז גֶעוֶועזֶען
עִם אֲבֹתֵינוּ.	מִיט אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
אַל יַעַזְבֵנוּ	עֶר זָאל אוּנְז נִיט פֶערְלָאזֶען
וְאַל יִטְּשֵׁנוּ:	אוּן עֶר זָאל אוּנְז נִיט אַוועג־וַוארְפֶען.
[3] וְאַתֶּם	אוּן אִיהְר,
הַדְּבֵקִים	וָואס הָאט זִיךְ צוּגֶעבּוּנְדֶען
בַּייָ אֱלֹהֵיכֶם.	אָן דֶעם עֶווִיגֶען, אַייעֶר גָאט,
חַיִּים כֻּלְּכֶם	לֶעבְּט אִיהְר אַלֶע
הַיּוֹם:	הַייטֶע.
[4] כִּי נִחַם יְיָ צִיּוֹן	דֶען דֶער עֶווִיגֶער הָאט גֶעטְרֵייסְט צִיּוֹן,
נִחַם	עֶר הָאט גֶעטְרֵייסְט
כָּל חָרְבֹתֶיהָ	אַלֶע אִיהְרֶע ווִיסְטֶע עֶרְטֶער,
וַיָּשֶׂם	אוּן עֶר הָאט גֶעמַאכְט
מִדְבָּרָהּ	אִיהְרֶע ווִיסְטֶענִיס
כְּעֵדֶן	אַזוֹי ווִי אַ לוּסְט־גָארְטֶען,
וְעַרְבָתָהּ	אוּן אִיהְר ווִיסְטֶע לַאנְד
כְּגַן יְיָ.	ווִי גָאטֶעס גָארְטֶען;
שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה	פְרֵעהְלִיכְקַייט אוּן פְרֵיידֶע
יִמָּצֵא בָהּ	ווֶעט גֶעפוּנֶען ווֶערֶען אִין אִיהְר,
תּוֹדָה	דַאנְק־לִיעד
וְקוֹל זִמְרָה:	אוּן אַ שְׁטִימֶע פוּן גֶעזַאנְג.
[5] יְיָ חָפֵץ	דֶער עֶווִיגֶער ווִיל
לְמַעַן צִדְקוֹ.	ווֶעגֶען זַיין גֶערֶעכְטִיגְקַייט
יַגְדִּיל תּוֹרָה	צוּ פֶערְגְרֶעסֶערֶען דִי תּוֹרָה
וְיַאְדִּיר:	אוּן אִיהְר צוּ פֶערְשְׁטַארְקֶען.

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע . . .

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אַשְׁרֵי כָּל יְרֵא יְיָ. (תהלים קכ״ח.) הַהֹלֵךְ בִּדְרָכָיו: יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל. אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ: אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ בָּנֶיךָ כִּשְׁתִלֵי זֵיתִים. סָבִיב לְשֻׁלְחָנֶךָ: הִנֵּה כִי כֵן יְבֹרַךְ גָּבֶר יְרֵא יְיָ: יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן וּרְאֵה בְּטוּב יְרוּשָׁלָיִם. כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ: וּרְאֵה בָנִים לְבָנֶיךָ. שָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל:

נאכדעם זאגט מען עלינו, זייטע 155.

הבדלה למוצאי שבת

הַבְדָּלָה פִיר שַׁבָּת־צוּ־נַאכְט.

סדר הברכות להבדלה: יין, בשמים, נר, הבדלה, וסמן לזה יבנ״ה (ברכות נ״ב ע״א). הפסוקים הנה אל ישועתי וכו׳ לפני הברכות הם רק לסמן טוב ואינם מוזכרים בפרושי הקדמונים ובסדורי הספרדים (עין רמ״ה לאו״ח ס׳ רצ״ו ובלבוש ומהרי״ל בסוף הלכות שבת) ובמחזור רומא כ״י יש נוסחא אחרת לגמרי.

שבת צו נאכט נאך מעריב ווען מען קומט פון שוהל נעהמט מען א פולען בעכער געטראנק און מען פאנגט אן הבדלה פון הנה אל ישועתי א. ז. וו.; אבער דער חזן אין שוהל פאנגט אן פון די ערשטע ברכה.

[6] הִנֵּה	זֶעה,
אֵל יְשׁוּעָתִי	גָאט אִיז מַיין הִילְף,
אֶבְטַח	אִיךְ [7] פֶערְטְרוֹיעֶ,
וְלֹא אֶפְחָד	אוּן אִיךְ פִירְכְטֶע נִיט;
כִּי עָזִּי וְזִמְרָת	דֶען מַיין שְׁטַארְקַייט אוּן גֶעזַאנְג
יָהּ יְיָ	אִיז יָהּ, דֶער עֶווִיגֶער,

1) תהלים ס״ח ו׳. 2) מ״א ח׳ נ״ז. 3) דברים ד׳ ד׳. 4) ישעיה נ״א ג׳. 5) שם מ״ב כ״א. 6) ישעיה י״ב ב׳ וג׳. 7) בין זיכער.

וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה:	אוּן עֶר אִיז מִר גֶעוֶוען צוּ הִילְפֶע.
וּשְׁאַבְתֶּם מַיִם	[5]אוּן אִיהְר זָאלְט שֶׁעפֶּן וַואסֶר
בְּשָׂשׂוֹן	מִיט פְרֵיידֶע
מִמַּעַיְנֵי הַיְשׁוּעָה:	פוּן דִי קְוֶועלֶען פוּן הִילְף.
[1] לַיָי הַיְשׁוּעָה	בַּיי דֶעם עֶווִיגֶען אִיז דִי הִילְף,
עַל עַמְּךָ	אִיבֶּער דַיין פָאלְק
בִרְכָתֶךָ	[6]אִיז דַיין זֶעגֶען
סֶלָה:	אִימֶער.
[2] יְיָ צְבָאוֹת	דֶער עֶווִיגֶער [7]צְבָאוֹת
עִמָּנוּ	אִיז מִיט אוּנְז;
מִשְׂגָּב לָנוּ	אַ פֶעסְטוּנְג פִיר אוּנְז
אֱלֹהֵי יַעֲקֹב	אִיז דֶער גָאט פוּן יַעֲקֹב
סֶלָה:	אִימֶער.
[3] לַיְּהוּדִים	בַּיי דִי אִידֶען
הָיְתָה אוֹרָה	אִיז גֶעוֶוען לִיכְט
וְשִׂמְחָה	אוּן פְרֵיידֶע
וְשָׂשׂוֹן	אוּן פְרֶעהְלִיכְקַייט
וִיקָר:	אוּן עֶהְרֶע,
כֵּן תִּהְיֶה לָּנוּ.	אַזוֹי זָאל בַּיי אוּנְז (אוֹיךְ) זַיין.
כּוֹס יְשׁוּעוֹת	דֶעם בֶּעכֶער פוּן הִילְפֶע
אֶשָּׂא	ווִיל אִיךְ אוֹיפְהֵייבֶּען,
וּבְשֵׁם יְיָ	אוּן אִים נָאמֶען פוּן עֶווִיגֶען
אֶקְרָא:	ווִיל אִיךְ רוּפֶען.

איבער וויין זאגט מען:

סַבְרִי	[8]פֶערְגֶעקְמְט.
מָרָנָן	הֶערְרֶען
וְרַבּוֹתַי:	אוּן מַיינֶע לֶעהְרֶער.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט־וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם.	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
בּוֹרֵא	(וֶועלְכֶער) בֶּעשַׁאפְט
פְּרִי הַגָּפֶן:	דִי פְרוּכְט פוּן דֶעם וַויינְשְׁטָאק.

איבער די געווירצען:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט־וּ. עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
בּוֹרֵא	(וֶועלְכֶער) בֶּעשַׁאפְט
מִינֵי בְשָׂמִים:	דִי סָארְטֶען גֶעווִירְצֶען.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט־וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם.	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
[4] בּוֹרֵא	(וֶועלְכֶער) בֶּעשַׁאפְט
מְאוֹרֵי הָאֵשׁ:	דַאס לִיכְט פוּן דֶעם פַייעֶר.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט־וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם.	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
הַמַּבְדִּיל	וֶועלְכֶער אוּנְטֶערְשֵׁיידֶעט
בֵּין קֹדֶשׁ	צְווִישֶׁען הֵיילִיגֶעם
לְחוֹל	אוּן [9]נִיט־הֵיילִיגֶעס,
בֵּין אוֹר	צְווִישֶׁען לִיכְט
לְחֹשֶׁךְ	אוּן פִינְסְטֶערְנִיס,
בֵּין יִשְׂרָאֵל	צְווִישֶׁען יִשְׂרָאֵל
לָעַמִּים	אוּן דִי פֶעלְקֶער,
בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי	צְווִישֶׁען דֶעם זִיבֶּענְטֶען טָאג
לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה:	אוּן דִי זֶעקְס אַרְבַּייטְס־טֶעג.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט־וּ, עֶווִיגֶער,
הַמַּבְדִּיל	וֶועלְכֶער אוּנְטֶערְשֵׁיידֶעט
בֵּין קֹדֶשׁ	צְווִישֶׁען הֵיילִיגֶעם
לְחוֹל:	אוּן [9]נִיט־הֵיילִיגֶעם.

1) תהלים ג׳ ט׳. 2) שם מ״ו י״ב. 3) אסתר ח׳ ט״ז. 4) ברכות נ״א ע״ב; פסחים נ״ד ע״א; ב״ר פ׳ י״א וי״ב; פרקי דר״א פ׳ כ׳. 5) דארום שעפט א. ז. וו. 6) זאל זיין. 7) פון די העער־שאארען. 8) הערט צו, זייט אויפמערקזאם. 9) איינפאכעס, וואכעדיגעס.

אין די וואכען-טעג, וואס מען זאגט ויאמר דוד (תחנון), זאגט מען על נהרות בבל (תהלים קל״ז) בעפאר דעם בענטשען.

א עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל	1. בַּיי די טַייכֶען פוּן בָּבֶל,
שָׁם יָשַׁבְנוּ	דָארְט זַיינֶען מִיר גֶעזֶעסֶען,
גַּם בָּכִינוּ.	אוֹיךְ הָאבֶען מִיר גֶעווֵיינְט,
בְּזָכְרֵנוּ אֶת צִיּוֹן:	ווֶען מִיר הָבֶּען זִיךְ דֶערְמָאהנְט אָן צִיּוֹן
ב עַל עֲרָבִים	2. אוֹיף [1]ווֵיידֶען-בּוֹימֶער
בְּתוֹכָהּ.	אִין אִיהְר
תָּלִינוּ	הָאבֶען מִיר אוֹיפְגֶעהַאנְגֶען
כִּנֹּרוֹתֵינוּ:	אוּנְזֶערֶע [2]הַארְפֶען.
ג כִּי שָׁם שְׁאֵלוּנוּ	3. דֶען דָרְט הָבֶּען גֶפְּרֶעגְט פֶּון אֻנְז
שׁוֹבֵינוּ	[3]דִי, וָואס הָאבֶען אוּנְז גֶעפַּנְגֶען
דִּבְרֵי שִׁיר	גֶעזַאנְג ווֶערְטֶער,
וְתוֹלָלֵינוּ	אוּן אוּנְזֶערֶע [4]בֶעדְרִיקֶער
שִׂמְחָה.	(הָבֶּען גֶפְּרֶעגְט פוּן אוּנְז) פְרֵיידֶע.
שִׁירוּ לָנוּ	(זָאגֶענְדִיג): זִינְגְט אוּנְז
מִשִּׁיר צִיּוֹן:	אַ לִיד פוּן צִיּוֹן.
ד אֵיךְ נָשִׁיר	4. (אַזוֹי!) ווִי קֶענֶען מִיר זִינְגֶען
אֶת שִׁיר יְיָ.	דֶעם עֶווִיגֶען'ס לִיד
עַל אַדְמַת נֵכָר:	אוֹיף [5]אַ פְרֶעמְדֶע לַאנְד?
ה אִם אֶשְׁכָּחֵךְ יְרוּשָׁלָיִם	5. אוֹיבּ אִיךְ ווֶעל דִיר פֶערְגֶעסֶען, יְרוּשָׁלַיִם,
תִּשְׁכַּח יְמִינִי:	[6]זָל פֶּרְגֶעסֶן ווֶערֶן מַיין רֶכְטֶע הַנְד
ו תִּדְבַּק לְשׁוֹנִי	6. צוּקְלֶעפֶּן זָאל זִיךְ מַיין צוּנְג
לְחִכִּי	צוּ מַיין גוֹמֶען,
אִם לֹא אֶזְכְּרֵכִי	אוֹבּ אִךְ ווֶעל דִּר נִט דֶערְמָאהנֶן
אִם לֹא אַעֲלֶה אֶת יְרוּשָׁלַיִם.	אוֹיבּ אִיךְ ווֶעל נִיט עֶרְהֵייבֶּן יְרוּשָׁלַיִם
עַל רֹאשׁ שִׂמְחָתִי:	אִיבֶּער מַיין הוֹיפְּט פְרֵיידֶע.
ז זְכֹר יְיָ	7. גֶעדֵיינְק, עֶווִיגֶער,
לִבְנֵי אֱדוֹם	גֶעגֶען די קִינְדֶער פוּן אֱדוֹם
אֵת יוֹם יְרוּשָׁלָיִם	דֶעם טָאג פוּן יְרוּשָׁלַיִם,
הָאֹמְרִים	ווֶעלְכֶע הָאבֶען גֶעזָאגְט:
עָרוּ עָרוּ.	„צוּשְׁטֶערְט, צוּשְׁטֶערְט
עַד הַיְסוֹד בָּהּ:	בִּיז אִיהְר גְרוּנְדְלַאגֶע!“.
ח בַּת בָּבֶל	8. (דוּ) טָאכְטֶער פוּן בָּבֶל,
הַשְּׁדוּדָה	[7]די רוֹיבֶּערִין,
אַשְׁרֵי	וָואהְל אִיז דֶעם,
שֶׁיְשַׁלֶּם לָךְ.	ווֶעלְכֶער ווֶעט דִיר בֶּעצָאהְלֶען
אֶת גְּמוּלֵךְ	דַיין לוֹין,
שֶׁגָּמַלְתְּ לָנוּ:	ווִי דוּ הָאסְט אוּנְז גֶעטְהָאן.
ט אַשְׁרֵי	9. וָואהְל אִיז דֶעם,
שֶׁיֹּאחֵז	ווֶעלְכֶער ווֶעט אָנְגֶעהְמֶען
וְנִפֵּץ	אוּן ווֶעט צוּשְׁמֶעטֶערְן
אֶת עֹלָלַיִךְ	דַיינֶע קְלֵיינֶע קִינְדֶער
אֶל הַסָּלַע:	אוֹיף דֶעם פֶעלְז.

אם שבת, יום טוב און אויך אין דיא וואכען טעג, אין וועלכע מען זאגט קיין ויאמר דוד (תחנון), זאגט מען שיר המעלות (תהלים קכ״ו) בעפאר דעם בענטשען.

זעה איבערזעטצונג אויף זייטע . . .

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוּב יְיָ אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן. הָיִינוּ כְּחֹלְמִים. אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה אָז יֹאמְרוּ בַגּוֹיִם. הִגְדִּיל יְיָ לַעֲשׂוֹת עִם אֵלֶּה: הִגְדִּיל יְיָ לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ. הָיִינוּ שְׂמֵחִים: שׁוּבָה יְיָ אֶת שְׁבִיתֵנוּ. כַּאֲפִיקִים בַּנֶּגֶב: הַזֹּרְעִים בְּדִמְעָה בְּרִנָּה יִקְצֹרוּ: הָלוֹךְ יֵלֵךְ וּבָכֹה נֹשֵׂא מֶשֶׁךְ הַזָּרַע בֹּא יָבֹא בְרִנָּה. נֹשֵׂא אֲלֻמֹּתָיו:

1) ווערבעס. קריינע וואסער-בוימלעך. 2) פידלען. 3) אונזערע פאנגער. 4) שפאטער. 5) די לאנד פון א פרעמדלינג. 6) (זא) פערגעס (מיך), מיין רעכטע האנד! 7) וועלכע ווערט בערויבט ווערען.

סֵדֶר בִּרְכַּת הַמָּזוֹן

אָרְדְנוּנְג פוּן בֶּענְשֶׁען נָאךְ דֶעם עֶסֶען.

איתא במשנה ברכות מ״ה ע״א: שלשה שאכלו כאחת חייבין לזמן; ושם במשנה מ״ט ע״ב איתא: כיצד מזמנין? בשלשה, אומר: נברך; בשלשה והוא, אומר: ברכו (עי״ש בגמרא); בעשרה, אומר: נברך אלהינו וכו׳. והלשון הב לן ונברך! או בתרגומו: רבותי, לא׳מיר בענשען! היא כעין קריאה למסובין שיכינו לברכה ולקוח הוא מפכחים ק״ג ע״ב.

ברוך הוא וברוך שמו מביאו הטור בס׳ קצ״ב וסמ״ג עשין כ״ז והרוקח בס׳ רפ״ג והוא סוף ברכת הזמון במקום אמן, ולכן לא יאמרנו היחיד (של״ה ד״ף פ״ב ב׳; יוסף אומץ ס׳ תשע״ה) והאבודרהם גורס: „ברוך הוא וברוך זכרו לעולמי עד“.

ווען 3 אדער מעהר מענער איבער 13 יאהר אלט האבען געגעסען צוזאמען אזעלכע שפייזען, וואס מען דארף וואשען די הענד בעפאר מען עסט זיי, זאגען זיי פאלגענדעס בעפאָר דעם בענשען.

איינער פון זיי זאגט:

הַב לָן וְנִבְרֵךְ!

אָדֶער: רַבּוֹתַי, לָא׳מִיר בֶּענְשֶׁען!

די אַנדערע און גלייך נאכדעם אויך דער ערשטער זאגען:

[1] יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

דער ערשטער זאגט:

בִּרְשׁוּת רַבּוֹתַי *נְבָרֵךְ ([3] אֱלֹהֵינוּ) שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ:

די אַנדערע און גלייך נאכדעם אויך דער ערשטער זאגען:

בָּרוּךְ ([3] אֱלֹהֵינוּ) שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ וּבְטוּבוֹ חָיִינוּ:

פערזאָנען, וועלכע זיינען דערביי און האבען נים געגעסען, זאגען פאָלגענדעס:

[2] בָּרוּךְ וּמְבֹרָךְ שְׁמוֹ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

בָּרוּךְ הוּא וּבָרוּךְ שְׁמוֹ:

---

*) אין הויז פון איין אבל ווערט געברויכט די פאלגענדע פארמע:

נְבָרֵךְ מְנַחֵם אֲבֵלִים שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ:

די אַנדערע און גלייך נאכדעם אויך דער ערשטער זאגען:

בָּרוּךְ מְנַחֵם אֲבֵלִים שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ וּבְטוּבוֹ חָיִינוּ:

פערזאָנען, וועלכע זיינען דערביי און האבען נים געגעסען זאגען פאָלגענדעס:

בָּרוּךְ וּמְבֹרָךְ שְׁמוֹ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

1) תהלים קי״ג ב׳. 2) ברכות מ״ה ע״ב. 3) אלהינו זאגט מען ווען עס זיינען דא 10 מענער עלטער אלס 13 יאהר.

איתא בגמרא (ברכות מ״ח ע״ב) מנין לברכת המזון מן התורה? שנאמר (דברים ח׳ י׳) ואכלת ושבעת וברכת, זו ברכת הזן, את ה׳ אלהיך, זו ברכת הזמון. ויש נוסחאות רבות ושונות מאד זו מזו, אולם כלן שוות בחתימת הברכות וזה האות על קדמותן, ובגמרא איתא (ברכות מ״ח ע״ב:) אמר רב נחמן, משה תקן לישראל ברכת הזן בשעה שירד להם מן; יהושע תקן להם ברכת הארץ כיון שנכנסו לארץ; דוד ושלמה תקנו בונה ירושלים; דוד תקן על ישראל עמך ועל ירושלים עירך, שלמה תקן על הבית הגדול והקדוש; הטוב והמטיב ביבנה תקנוה כנגד הרוגי ביתר וכ׳ו הטוב שלא הסריחו והמטיב שניתנו לקבורה. וכעין זה איתא גם בתנחומא, וברבות פ׳ מסעי. (עיין גם תענית ל״א וב״ב קכ״א ע״א). ובירושלמי תענית פרק ד׳ גם באיכה רבה דף ע״א מבואר ויתר וז״ל כרם גדול היה לו לאדריאנוס י״ח מיל כמן טבריא לציפורה, והקיפו גדר מהרוגי ביתר ולא גזר עליהם שיקברו עד שעמד מלך אחר וגזר עליהם וקברום, רבי הונה אמר בעת שניתנו הרוגי ביתר לקבורה נקבעה הטוב והמטיב, הטוב שלא הסריחו, והמטיב שניתנו לקבורה עכ״ל.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם.	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
הַזָּן	וֶועלְכֶער שְׁפַּייזְט
אֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ	דִי גַאנְצֶע וֶועלְט
בְּטוּבוֹ	מִיט זַיין גוּטֶעס,
בְּחֵן בְּחֶסֶד	מִיט גוּנְסְט, מִיט גְנַאדֶע
וּבְרַחֲמִים	אוּן מִיט בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט.
הוּא נוֹתֵן לֶחֶם	עֶר גִיבְּט [1]שְׁפַּייזֶע
לְכָל בָּשָׂר	צוּ [2]אַלֶעם פְלֵיישׁ,
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ.	דֶען אוֹיף עֶווִיג אִיז זַיין גְנַאדֶע.
וּבְטוּבוֹ	אוּן דוּרְךְ זַיין גוּטֶעס,
הַגָּדוֹל תָּמִיד.	וָואס אִיז שְׁטֶענְדִיג גְרוֹיס,
לֹא חָסַר לָנוּ	הָאט אוּנְז נִיט גֶעפֶעהְלְט
וְאַל יֶחְסַר לָנוּ	אוּן עֶס וֶועט אוּנְז נִיט פֶעהְלֶען
מָזוֹן	שְׁפַּייזֶע
לְעוֹלָם וָעֶד.	אוֹיף אִימֶער אוּן עֶווִיג.
בַּעֲבוּר	וֶועגֶען
שְׁמוֹ הַגָּדוֹל	זַיין גְרוֹיסֶען נָאמֶען,
כִּי הוּא אֵל	דֶען עֶר אִיז אַ גָאט,
זָן	(וָואס) שְׁפַּייזְט
וּמְפַרְנֵס לַכֹּל	אוּן עֶרְנֶעהְרְט אַלֶעמֶען,
וּמֵטִיב לַכֹּל.	אוּן טְהוּט גוּטֶעס צוּ אַלֶעמֶען,
וּמֵכִין מָזוֹן	אוּן בֶּערֵייטֶעט שְׁפַּייזֶע
לְכָל בְּרִיּוֹתָיו	פַר אַלֶע זַיינֶע בֶּעשֶׁעפֶענִיסֶן,
אֲשֶׁר בָּרָא:	וֶועלְכֶע עֶר הָאט בֶּעשַׁאפֶען.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,
הַזָּן אֶת הַכֹּל:	וָואס שְׁפַּייזְט אַלֶעמֶען.

נוֹדֶה לְּךָ	מִיר דַאנְקֶען דִיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
עַל שֶׁהִנְחַלְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ.	וַוייל דוּ הָסְט גֶגֶעבֶּן אַלְס עֶרְבּ־טְהֵייל צוּ אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן
אֶרֶץ חֶמְדָּה טוֹבָה וּרְחָבָה.	אַ לִיבְּלִיכֶע, גוּטֶע אוּן בְּרֵייטֶע לַאנְד,
וְעַל שֶׁהוֹצֵאתָנוּ	אוּן וַוייל דוּ הָסְט אוּנְז אַרוֹיס־גֶעפִיהְרְט,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם.	פוּן דֶעם לַאנְד מִצְרַיִם,
וּפְדִיתָנוּ	אוּן דוּ הָאסְט אוּנְז בֶּעפְרַייט
מִבֵּית עֲבָדִים.	פוּן קְנֶעכְטְהוֹיז,
וְעַל בְּרִיתְךָ	אוּן פִיר דַיין בּוּנְד־(צֵייכֶען),
שֶׁחָתַמְתָּ	וֶועלְכֶן דוּ הָסְט אַיינְגֶעזִיגֶעלְט
בִּבְשָׂרֵנוּ.	אִין אוּנְזֶער פְלֵיישׁ,[3]
וְעַל תּוֹרָתְךָ	אוּן פִיר דַיין תּוֹרָה,
שֶׁלִּמַּדְתָּנוּ.	וֶועלְכֶע דוּ הָסְט אוּנְז גֶלֶעהְרְט,
וְעַל חֻקֶּיךָ	אוּן פִיר דַיינֶע גֶעזֶעצֶע,

1) ברויט. 2) אלע בעשעפעניסען. 3) לייב.

שֶׁהוֹדַעְתָּנוּ.	וָוס דוּ הָסְט אוּנְז בֶּקַנְט גֶעמַכְט
וְעַל חַיִּים	אוּן פִיר (דַאס) לֶעבֶּען,
חֵן וָחֶסֶד	גוּנְסְט אוּן גְנַאדֶע,
שֶׁחוֹנַנְתָּנוּ.	וָומִיט דוּ הָסְט אוּנְז בֶּגְנַאדִגְט
וְעַל אֲכִילַת מָזוֹן	אוּן פַר דַם עֶסֶען פוּן שְׁפַּיְזֶע,
שָׁאַתָּה זָן	מִיט וָועלְכֶע דוּ שְׁפַּייזְט
וּמְפַרְנֵס אוֹתָנוּ	אוּן (דוּ) עֶרְנֶעהְרְסְט אוּנְז
תָּמִיד	שְׁטֶענְדִיג,
בְּכָל יוֹם	יֶעדֶען טָאג
וּבְכָל עֵת	אוּן אִין יֶעדֶער צַייט
וּבְכָל שָׁעָה:	אוּן אִין יֶעדֶער שְׁטוּנְדֶע.

אם חנוכה און פורים זאָגט מען היר על הנסים, וועלכעס געפינט זיך היר אונטערן שטריך.

וְעַל הַכֹּל	אוּן פִיר אַלֶעס,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ.	עֶוויגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ.	דַאנְקֶען מִיר דִיר
וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ.	אוּן לוֹיבֶּען דִיר,
יִתְבָּרַךְ שִׁמְךָ	גֶעלוֹיבְּט זָאל זַיין דַיין נָאמֶען
בְּפִי כָּל חַי	אִין דֶם מוֹיל פוּן אַלֶע לֶבֶּדִיגֶע,
תָּמִיד	בֶּעשְׁטֶענְדִיג,
לְעוֹלָם וָעֶד:	פִיר אִימֶער אוּן עֶווִיג.
כַּכָּתוּב.	ווִי עֶס אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען (אִין פָּסוּק):
וְאָכַלְתָּ [1]	"וָועןּ דוּ וֶועסְט עֶסֶען
וְשָׂבָעְתָּ.	אוּן דוּ וֶועסְט זַאט וֶוערֶען,
וּבֵרַכְתָּ	דַאן זָאלְסְט'וּ לוֹיבֶּען

אם חנוכה און פורים זאָגט מען על הנסים נאך ובכל שעה

עַל הַנִּסִּים. וְעַל הַפֻּרְקָן. וְעַל הַגְּבוּרוֹת. וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת. וְעַל הַמִּלְחָמוֹת. שֶׁעָשִׂיתָ לַאֲבוֹתֵינוּ. בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה:

אם חנוכה זאָגט מען היר בימי מתתיהו און אם פורים זאָגט מען בימי מרדכי, וועלכעס געפינט זיך היר ווייטער.

בִּימֵי מַתִּתְיָהוּ בֶּן יוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל. חַשְׁמוֹנַאי וּבָנָיו. כְּשֶׁעָמְדָה מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל. לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתֶךָ. וּלְהַעֲבִירָם מֵחֻקֵּי רְצוֹנֶךָ. וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. עָמַדְתָּ לָהֶם בְּעֵת צָרָתָם. רַבְתָּ אֶת רִיבָם. דַּנְתָּ אֶת דִּינָם. נָקַמְתָּ אֶת נִקְמָתָם. מָסַרְתָּ גִבּוֹרִים בְּיַד חַלָּשִׁים. וְרַבִּים בְּיַד מְעַטִּים. וּטְמֵאִים בְּיַד טְהוֹרִים. וּרְשָׁעִים בְּיַד צַדִּיקִים. וְזֵדִים בְּיַד עוֹסְקֵי תוֹרָתֶךָ. וּלְךָ עָשִׂיתָ שֵׁם גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ בְּעוֹלָמֶךָ. וּלְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל עָשִׂיתָ תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה וּפֻרְקָן כְּהַיּוֹם הַזֶּה: וְאַחַר כֵּן בָּאוּ בָנֶיךָ. לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וּפִנּוּ אֶת הֵיכָלֶךָ. וְטִהֲרוּ אֶת מִקְדָּשֶׁךָ. וְהִדְלִיקוּ נֵרוֹת בְּחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ. וְקָבְעוּ שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ. לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל:

אם פורים זאָגט מען דיזעס.

בִּימֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה כְּשֶׁעָמַד עֲלֵיהֶם הָמָן הָרָשָׁע. בִּקֵּשׁ לְהַשְׁמִיד לַהֲרוֹג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים. מִנַּעַר וְעַד זָקֵן. טַף וְנָשִׁים. בְּיוֹם אֶחָד. בִּשְׁלשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים עָשָׂר. הוּא חֹדֶשׁ אֲדָר וּשְׁלָלָם לָבוֹז: וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים הֵפַרְתָּ אֶת עֲצָתוֹ. וְקִלְקַלְתָּ אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ. וַהֲשֵׁבוֹתָ לּוֹ גְּמוּלוֹ בְּרֹאשׁוֹ. וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו עַל הָעֵץ:

1) דברים ח׳ ו׳.

אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ	דֶעם עֶווִיגֶען, דַיין גָאט,
עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה	פִיר דַאס גוּטֶע לַאנְד,
אֲשֶׁר נָתַן לָךְ:	וָואס עֶר הָאט דִיר גֶעגֶעבֶּען."
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ,	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
עַל הָאָרֶץ	פִיר דַאס לַאנְד
וְעַל הַמָּזוֹן:	אוּן פִיר דִי שְׁפַּייזֶע.
רַחֵם	עֶרְבַּארֶעם דִיךְ,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
[1] עַל יִשְׂרָאֵל	אִיבֶּער יִשְׂרָאֵל,
עַמֶּךָ.	דַיין פָאלְק,
וְעַל יְרוּשָׁלַיִם	אוּן אִיבֶּער יְרוּשָׁלַיִם,
עִירֶךָ.	דַיין שְׁטָאדְט,
וְעַל צִיּוֹן	אוּן אִיבֶּער צִיּוֹן,
מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ.	דִי וָואהְנוּנְג פוּן דַיין הֶערְלִיכְקַייט
וְעַל מַלְכוּת	אוּן אִיבֶּער דִי קֶענִיגְרַייךְ
בֵּית דָּוִד	פוּן דֶעם הוֹיז פוּן דָוִד,
מְשִׁיחֶךָ.	דַיין גֶעזַאלְבְּטֶער,
וְעַל הַבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ	אוּן אִיבֶּער דַאס גְרוֹיסֶע אוּן הֵיילִיגֶע הוֹיז,
שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ	וָואס דַיין נָאמֶען אִיז גֶערוּפֶען
עָלָיו:	אוֹיף אִיהְם.
אֱלֹהֵינוּ.	אוּנְזֶער גָאט,
אָבִינוּ.	אוּנְזֶער פָאטֶער,
[2] רְעֵנוּ.	פִּיטֶער אוּנְז,

זוּנֵנוּ.	שְׁפַּייז אוּנְז,
פַּרְנְסֵנוּ.	עֶרְנֶעהְר אוּנְז
וְכַלְכְּלֵנוּ.	אוּן הַאלְט אוּנְז אוֹיף
וְהַרְוִיחֵנוּ.	אוּן עֶרְבְּרֵייטֶער אוּנְז
וְהַרְוַח לָנוּ	אוּן [5]בֶּעפְרַיי אוּנְז,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
מְהֵרָה	שְׁנֶעל
מִכָּל צָרוֹתֵינוּ:	פוּן אַלֶע אוּנְזֶערֶע לֵיידֶען;
וְנָא.	אוּן מִיר בֶּעטֶען דִיךְ,
אַל תַּצְרִיכֵנוּ	לָאז אוּנְז זִיךְ נִיט נֵייטִיגֶען,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
לֹא לִידֵי מַתְּנַת	נִיט צוּ דֶעם גֶעשֵׁיינְק
בָּשָׂר וָדָם.	פוּן [6]אַ מֶענְשֶׁען
וְלֹא לִידֵי הַלְוָאָתָם.	אוּן נִיט צוּ זֵייעֶר אַנְלַייהֶע,
כִּי אִם לְיָדְךָ	נָאנְדֶערְן צוּ דַיין הַאנְד,
הַמְּלֵאָה	דִי פוּלֶע,
הַפְּתוּחָה.	דִי אָפֶענֶע,
[3] הַקְּדוֹשָׁה	דִי הֵיילִיגֶע
וְהָרְחָבָה.	אוּן דִי בְּרֵייטֶע,
שֶׁלֹּא נֵבוֹשׁ	דַס מִיר זָלֶן נִט פַֿרְשֶׁעהְמְט װֶערֶן
וְלֹא נִכָּלֵם	אוּן נִט גֶעבְּרַאכְט װֶערֶן צוּ שַׁנְדֶע
לְעוֹלָם וָעֶד:	פִיר אִימֶער אוּן עֶווִיג.

שבת זאגט מען היר רצה, און ראש חדש און יום טוב זאגט מען יעלה ויבוא. וועלכע געפינען זיך היר און אויף די נעכסטע זייטע 171.

רצה זאגט מען אם שבת נאך לעולם ויעד.

רְצֵה	בֶּעוִוילִיג
וְהַחֲלִיצֵנוּ	אוּן [7]שְׁטַארְק אוּנְז,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
בְּמִצְוֹתֶיךָ	דוּרְךְ דַיינֶע גֶעבָּאטֶע
וּבְמִצְוַת	אוּן דוּרְךְ דַאס גֶעבָּאט
יוֹם הַשְּׁבִיעִי.	פוּן דֶעם זִיבֶּענְטֶען טָאג,

1) כן היא גרסת הגמרא בברכות מ״ט ע״א ורש״י והרמב״ם ואבן ירחי והטור. והספרדים גורסים עלינו ועל ישראל וכו׳ כמו התניא ואבודרהם. 2) נוסח הספרדים רוענו. 3) נוסח אחר הגדושה. וזה נכון יותר. כי מלת קדושה בין המלות הפתוחה והרחבה לא תתכן; ובסדורי הספרדים הנוסח המלאה והרחבה. העשירה והפתוחה. 4) וואר. 5) ערפרייטער אונז. 6) ווערטערליך: בלוט און פלייש. 7) בעפעסטיג. בעפריי.

וּבְנֵה [1] יְרוּשָׁלַיִם אוּן בּוֹי יְרוּשָׁלַיִם,
עִיר הַקֹּדֶשׁ דִי הֵיילִיגֶע שְׁטָאדְט,
בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ: שְׁנֶעל, אִין אוּנְזֶערֶע טֶעג.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט ו', עֶווִיגֶער,
בּוֹנֶה (װעלְכֶער) בּוֹיט
בְרַחֲמָיו מִיט זַיין בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט
יְרוּשָׁלָיִם. יְרוּשָׁלַיִם.

[2] אָמֵן: אָמֵן!

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט ו', עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם. קֶענִיג פוּן דֶער װעלְט,
הָאֵל אָ גָאט,
אָבִינוּ. אוּנְזֶער פָאטֶער,

הַשַּׁבָּת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ הַזֶּה. דִיזֶען גְרוֹיסֶען אוּן הֵיילִיגֶען רוּהֶע טָאג,
כִּי יוֹם זֶה דֶען דִיזֶער טָאג
גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ הוּא אִיז גְרוֹים אוּן הֵיילִיג
לְפָנֶיךָ. פָאר דִיר
לִשְׁבָּת בּוֹ נִיט צוּ אַרְבַּייטֶען אִין אִיהְם
וְלָנוּחַ בּוֹ אוּן צוּ רוּהֶען אִין אִיהְם
בְּאַהֲבָה. מִיט לִיבֶּע,
כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ: נָאךְ דֶם גֶעבָאט פוּן דַיין ווילֶען.
וּבִרְצוֹנְךָ אוּן מִיט דַיין ווילֶען
הָנִיחַ לָנוּ לָאז אוּנְז רוּהֶען,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
שֶׁלֹּא תְהֵא צָרָה דַס עֶס זָל נִט זַיין קַיין אוּנְגְלִיק,
וְיָגוֹן וַאֲנָחָה אָדֶער טְרוֹיעֶר אָדֶער זִיפְצֶען
בְּיוֹם מְנוּחָתֵנוּ: אִין דֶעם טָאג פוּן אוּנְזֶער רוּהֶע.
וְהַרְאֵנוּ אוּן לָאז אוּנְז זֶעהֶן,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
בְּנֶחָמַת צִיּוֹן דֶעם טְרֵייסְט פוּן צִיוֹן,
עִירֶךָ. דַיין שְׁטָאדְט,
וּבְבִנְיַן יְרוּשָׁלַיִם אוּן דִי בּוֹיאוּנְג פוּן יְרוּשָׁלַיִם
עִיר קָדְשֶׁךָ. דַיין הֵיילִיגֶע שְׁטָאדְט,
כִּי אַתָּה הוּא דֶען דוּ בִּיסְט

בַּעַל הַיְשׁוּעוֹת דֶער הֶערְר פוּן הִילְפֶען
וּבַעַל הַנֶּחָמוֹת: אוּן דֶר הֶערְר פוּן טְרֵייסְטֶען.

יעלה ויבוא זאגט מען אם ראש חודש און יום טוב נאך לעולם ועד, אויף זייטע 170.
זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 81.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ. וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע. וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ. וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ. וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ. וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ. וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ. לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה. לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים. לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם אם ראש חדש זאג: רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה:
אם פסח זאג: חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה:
אם שבועות זאג:— חַג הַשָּׁבֻעוֹת הַזֶּה:
אם סוכות זאג: חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה:
אם שמיני עצרת און שמחת תורה הַשְּׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת הַזֶּה:
אם ראש השנה זאג:— הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה: זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה. וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה. וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים. וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים. חוּס וְחָנֵּנוּ. וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ. כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

---

1) ישעיה נ״ב א׳; נחמיה י״א א׳. 2) מה שהמברך בעצמו עונה אמן מבואר בברכות מ״ה ע״ב כדי להבדיל בין ג׳ ברכות ראשונות שהן מן התורה לברכה הרביעית שהיא מדרבנן.

מַלְכֵּנוּ. אוּנְזֶער קֶענִיג,
אַדִּירֵנוּ. אוּנְזֶער מֶעכְטִיגֶער,
בּוֹרְאֵנוּ. אוּנְזֶער בֶּעשֶׁעפֶער,
גּוֹאֲלֵנוּ. אוּנְזֶער עֶרְלֵייזֶער,
יוֹצְרֵנוּ. אוּנְזֶער בִּילְדְנֶער,
קְדוֹשֵׁנוּ. אוּנְזֶער הֵיילִיגֶער,
קְדוֹשׁ יַעֲקֹב. דֶער הֵיילִיגֶער פוּן יַעֲקֹב,
רוֹעֵנוּ. אוּנְזֶער הִירְט,
רוֹעֵה יִשְׂרָאֵל: יִשְׂרָאֵל'ס הִירְט.
הַמֶּלֶךְ הַטּוֹב. דֶער גוּטֶער גָאט
וְהַמֵּטִיב אוּן װָעלְכֶער טְהוּט גוּטֶעס
לַכֹּל. צוּ אַלֶעמֶען,
שֶׁבְּכָל יוֹם וָיוֹם װָאס יֶעדֶען טָאג
הוּא הֵטִיב. הָאט עֶר גוּטֶעס גֶעטְהָאן,
הוּא מֵטִיב. טְהוּט עֶר גוּטֶעס
הוּא יֵיטִיב לָנוּ: (אוּן) עֶר װֶעט אוּנְז גוּטֶס טְהָאן.
הוּא גְמָלָנוּ. עֶר הָאט אוּנְז בֶּעלוֹינְט,
הוּא גוֹמְלֵנוּ. עֶר בֶּעלוֹינְט אוּנְז
הוּא יִגְמְלֵנוּ (אוּן) עֶר װֶעט אוּנְז בֶּעלוֹינֶען
לָעַד אוֹיף אִימֶער
לְחֵן וּלְחֶסֶד מִיט גוּנְסְט אוּן מִיט גְנַאדֶע
וּלְרַחֲמִים אוּן מִיט בַּארְמְהֶערְצִיגְקֵייט
וּלְרֶוַח. אוּן מִיט בֶּעפְרַייאוּנְג;
הַצָּלָה וְהַצְלָחָה. רֶעטוּנְג אוּן גְלִיק,
בְּרָכָה וִישׁוּעָה. זֶעגֶען אוּן הִילְף,
נֶחָמָה. טְרֵייסְט,
פַּרְנָסָה וְכַלְכָּלָה. עֶרְנֶעהְרוּנְג אוּן שְׁפֵּייזֶע
וְרַחֲמִים. אוּן בַּארְמְהֶערְצִיגְקֵייט
וְחַיִּים וְשָׁלוֹם. אוּן לֶעבֶען אוּן פְרִידֶען
וְכָל טוֹב. אוּן אַלֶעס גוּטֶעס;

1) געשלעכטער.

וּמִכָּל טוּב אוּן פוּן אַלֶעס גוּטֶעס
לְעוֹלָם אַל יְחַסְּרֵנוּ: זָאל עֶר אוּנְז קֵיינְמָאל נִיט לָאזֶען פֶעהְלֶען.

ומכל טוב לעולם אל יחסרנו זה הוא סוף ברכת הטוב והמטיב, וע״ד כאן הוא עקר ברכת המזון, ופסקי הרחמן הם הוספות מאוחרות ומספרם ונוסחאותיהם משונות מאד בסדורים ומנהגים שונים. הרמב״ם בסדר התפלה מזכיר רק ג׳ ובסדורי הספרדים מספרם י״ז ולאשכנזים ט׳ הרחמן. וכנראה הוסיף כל אחד ואחד בבקשות של הרחמן כאות נפשו כמו שכתב הכל בו: ,,ואומר הרחמן ומאריך כרצונו׳׳ וכן כתב גם אבודרהם וז״ל: ,,ואומר הרחמן כל אחד ואחד כרצונו וכרצון שאלתו׳׳ וכו׳ וכן כתב גם הטור באו״ח ס׳ קפ״ט: ,,ונהגו להאריך בברכת הטוב ומטיב הרחמן בכמה גונים, ולא ידעתי מאין בא זה להרבות בבקשה׳׳ וכ״ו. אולם מדברי הכל בו בס׳ צ״ט נראה שכבר בימי הגאונים הוסיפו איזה בקשות של הרחמן כי מביא שם בשם תשובת הגאונים שעונים אמן אחרי הרחמן, וכנראה הרחמן הוא יברך את בעל הבית הזה, המיוסדת על ברכת האורח לבעל הבית הנזכרת בברכות מ״ו ע״א, היתה ההוספה הראשונה של בקשות הרחמן ואח״כ הוסיפו עוד.

הָרַחֲמָן. דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער,
הוּא יִמְלוֹךְ עֶר זָאל רֶעגִירֶען
עָלֵינוּ אִיבֶּער אוּנְז
לְעוֹלָם וָעֶד: אוֹיף אִימֶער אוּן עֶוִויג.
הָרַחֲמָן. דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער,
הוּא יִתְבָּרַךְ עֶר זָאל זַיין גֶעלוֹיבְּט
בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ: אִין הִימֶעל אוּן אוֹיף דֶר עֶרְד.
הָרַחֲמָן. דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער,
הוּא יִשְׁתַּבַּח עֶר זָאל גֶערִיהְמְט זַיין
לְדוֹר דּוֹרִים. פִיר אַלֶע [1]גֶענֶערַאצְיָאנֶען
וְיִתְפָּאַר אוּן עֶר זָאל פֶּרְהֶערְלִיכְט װֶערֶען
בָּנוּ אוּנְטֶער אוּנְז
לָעַד אוֹיף אִימֶער
וּלְנֵצַח נְצָחִים. אוּן פִיר אַלֶע עֶווִיגְקֵייטֶען.

וְיִתְהַדַּר	און עֶר זָאל בֶּעשֵׁיינְט װֶערֶען
בָּנוּ	אוּנְטֶער אוּנְז
לָעַד	אוֹיף אֵימֶער
וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים:	און אִין [1]אַלֶע עֶווִיגְקֵייטֶען.
הָרַחֲמָן,	דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער,
הוּא יְפַרְנְסֵנוּ	עֶר זָאל אוּנְז עֶרְנֶעהְרֶען
בְּכָבוֹד:	מִיט עֶהְרֶע.
הָרַחֲמָן,	דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער,
הוּא יִשְׁבֹּר	עֶר זָאל צוּבְּרֶעכֶען
עֻלֵּנוּ	אוּנְזֶער [2]יָאךְ
מֵעַל צַוָּארֵנוּ,	פוּן אוּנְזֶער הַאלְז,
וְהוּא יוֹלִיכֵנוּ	און עֶר זָאל אוּנְז פִיהְרֶען
קוֹמְמִיּוּת	[3]שְׁטָאלְץ
לְאַרְצֵנוּ:	צוּ אוּנְזֶער לַאנְד.
הָרַחֲמָן,	דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער,
הוּא יִשְׁלַח לָנוּ	עֶר זָאל אוּנְז שִׁיקֶען
בְּרָכָה מְרֻבָּה	פִיל זֶעגֶען
בַּבַּיִת הַזֶּה,	אִין דִיזֶען הוֹיז
וְעַל שֻׁלְחָן זֶה	און אוֹיף דִיזֶען טִישׁ,
שֶׁאָכַלְנוּ עָלָיו:	וָוָאס מִר הָבֶּן גֶעגֶעסֶן אוֹיף אִהְם.
הָרַחֲמָן,	דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער,
הוּא יִשְׁלַח לָנוּ	עֶר זָאל אוּנְז שִׁיקֶען
אֶת אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא	אֵלִיָהוּ דֶעם פְּרָאפֶּעט,
זָכוּר לַטּוֹב,	וֶועלְכֶער אִיז דֶערְמָאהְנְט צוּם גוּטֶן,
וִיבַשֶּׂר לָנוּ	און עֶר זָאל אוּנְז אָנְזָאגֶען
בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת	גוּטֶע נַאכְרִיכְטֶען,
יְשׁוּעוֹת וְנֶחָמוֹת:	הִילְפֶען און טְרֵייסְטֶען.

די, וואס עסען ביי דעם טיש פון א פרעמדען, זאגען דיזעס:—

הָרַחֲמָן	דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער,
הוּא יְבָרֵךְ	עֶר זָאל בֶּענְשֶׁען
אֶת הָרַב	דֶעם הֶערְרֶען,
בַּעַל הַבַּיִת הַזֶּה,	דֶעם ווִירְטְה פוּן דִיזֶען הוֹיז,
וְאֶת אִשְׁתּוֹ	און זַיין פְרוֹי,
בַּעֲלַת	דִי ווִירְטְהִין
הַבַּיִת הַזֶּה:	פוּן דִיזֶען הוֹיז.

די, וואס עסען ביי זייערע עלטערן'ס טיש, זאגען דיזעס:—

הָרַחֲמָן	דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער,
הוּא יְבָרֵךְ	עֶר זָאל בֶּענְשֶׁען
אֶת אָבִי מוֹרִי	מַיין [4]פָּאטֶער, מַיין לֶעהְרֶער,
בַּעַל הַבַּיִת הַזֶּה,	דֶעם ווִירְטְה פוּן דִיזֶען הוֹיז,
וְאֶת אִמִּי מוֹרָתִי	און [5]מַיְן מוּטֶער, מַיְן לֶהְרֶרִין,
בַּעֲלַת	דִי ווִירְהְטִין
הַבַּיִת הַזֶּה:	פוּן דִיזֶען הוֹיז.

די, וואס עסען ביי זייער אייגענעם טיש, זאגען דיזעס:—

הָרַחֲמָן	דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער,
הוּא יְבָרֵךְ	עֶר זָאל בֶּענְשֶׁען
אוֹתִי	מִיר
(וְאָבִי וְאִמִּי)	און מַיְן פָּאטֶער און מַיְן מוּטֶר
וְאִשְׁתִּי	און מַיין פְרוֹי
וְזַרְעִי	און מַיין [6]זַאמֶען
וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לִי,	און אַלֶס, וָוָס גֶעהֶערְט צוּ מִר;

אוֹתָם	זֵיי
וְאֶת בֵּיתָם	און זֵייעֶר הוֹיז
וְאֶת זַרְעָם	און זֵייעֶר [6]זַאמֶען
וְאֶת כָּל	און אַלֶעס,
אֲשֶׁר לָהֶם,	וָואס גֶעהֶערְט צוּ זֵיי;
אוֹתָנוּ	אוּנְז
וְאֶת כָּל	און אַלֶעס,
אֲשֶׁר לָנוּ,	וָואס גֶעהֶערְט צוּ אוּנְז,

1) וועלטען. 2) ד. ה. דעם יאך פון פרנסה. 3) אויפרעכט. אויפגעריכטעט, בקומה זקופה. 4) מַיין געעהרטען פאטער. 5) מיין געעהרטע מוטער. 6) קינדער.

כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּרְכוּ	אַזוֹי וִוי עֶס זַיינֶען גֶעבֶּענְשְׁט גֶעוָוארֶען
אֲבוֹתֵינוּ	אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב.	אַבְרָהָם, יִצְחָק אוּן יַעֲקֹב
[1] בַּכֹּל. מִכֹּל. כֹּל.	[2]אִין אַלֶם, פוּן אַלֶם (אִינְמִט) אַלֶם
כֵּן יְבָרֵךְ אוֹתָנוּ	אַזוֹי זָאל עֶר אוּנְז בֶּעבֶּענְשְׁעֶן,
כֻּלָּנוּ יַחַד.	אוּנְז אַלֶעמֶען צוּזַאמֶען,
בִּבְרָכָה שְׁלֵמָה.	מִיט אַ פָאלְקָאמֶענֶעם זֶעגֶען,
וְנֹאמַר אָמֵן:	אוּן זָאלֶען מִיר זָאגֶען: אָמֵן!

בַּמָּרוֹם	אִין הִימֶעל
יְלַמְּדוּ עָלָיו	זָאל מֶען [3]אָנְווייזֶען אוֹיף אִיהם
וְעָלֵינוּ	אוּן אוֹיף אוּנְז
זְכוּת	אַ גֶערֶעכְטִיגְקֵייט,
שֶׁתְּהֵא	דַאס עֶס זָאל זַיין
לְמִשְׁמֶרֶת שָׁלוֹם	אַלְס [4]אוֹפְבֶּעוָוהרוּנְג פוּן פְרִידֶן
וְנִשָּׂא בְרָכָה	אוּן מִיר זָאלֶען עֶמְפְּפַאנְגֶען זֶעגֶען
מֵאֵת יְיָ	פוּן דֶעם עֶווִיגֶען
וּצְדָקָה	אוּן וָואהְלְטָהַאט
מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ	פוּן דֶם גָאט פוּן אוּנְזֶער הִילְפֶע
וְנִמְצָא חֵן	אוּן מִיר זָאלֶען גֶעפִינֶען גוּנְסְט
וְשֵׂכֶל טוֹב	אוּן גוּטֶען פֶערְשְׁטַאנְד
בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם:	אִין דִי אוֹיגֶען פוּן גָאט אוּן מֶענְשֶׁען.
לשבת.	פיר שבת.
הָרַחֲמָן.	דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער!
הוּא יַנְחִילֵנוּ	עֶר זָל אוּנְז אַלְס עֶרְבֶּע גֶעבֶּען
יוֹם	דֶעם טָאג,
שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת	וָואס אִיז אִין גַאנְצֶען שַׁבָּת
וּמְנוּחָה	אוּן רוּהֶע
לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים:	אִין דֶעם עֶווִיגֶען לֶעבֶּען.
לראש חדש.	פיר ראש חדש:
הָרַחֲמָן.	דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער!
הוּא יְחַדֵּשׁ עָלֵינוּ	עֶר זָאל בֶּענַייעֶן פִיר אוּנְז
אֶת הַחֹדֶשׁ הַזֶּה	דִיזֶען מָאנַאט
לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה:	צוּם גוּטֶען אוּנְד צוּם זֶעגֶען.
ליום טוב.	פיר יום טוב:
הָרַחֲמָן.	דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער!
הוּא יַנְחִילֵנוּ	עֶר זָל אוּנְז אַלְס עֶרְבֶּע גֶעבֶּען
יוֹם	דֶעם טָאג,
שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב:	וָואס אִיז אִין גַאנְצֶען גוּט.
לראש השנה.	פיר ראש השנה:
הָרַחֲמָן.	דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער!
הוּא יְחַדֵּשׁ עָלֵינוּ	עֶר זָאל בֶּענַייעֶן פִיר אוּנְז
אֶת הַשָּׁנָה הַזֹּאת	דִיזֶען יָאהְר
לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה:	צוּם גוּטֶען אוּן צוּם זֶעגֶען.
לסוכות.	פיר סוכות:
הָרַחֲמָן.	דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער!
הוּא יָקִים לָנוּ	עֶר זָל אוֹיפְשְׁטֶעלֶען פִיר אוּנְז
אֶת סֻכַּת דָּוִד	דִי [5]הִיטֶע פוּן דָוִד,
הַנּוֹפָלֶת:	דִי גֶעפַאלֶענֶע.

הָרַחֲמָן.	דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער!
הוּא יְזַכֵּנוּ	עֶר זָאל אוּנְז מַאכֶען ווִירְדִיג
לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ	פִיר דִי טֶעג פוּן [6]מָשִׁיחַ
וּלְחַיֵּי	אוּן פִיר דַאס לֶעבֶּען
הָעוֹלָם הַבָּא:	פוּן דֶער קוּמֶענְדֶער וֶועלְט.

---

1) בכל מכל כל פרושו, בכל מיני טובות שבעולם; ומקור הלשון הזה הוא בגמרא בבא בתרא י"ז ע"א וז"ל הגמרא: ששה לא שלט בהן מלאך המות ואלו הן, אברהם יצחק ויעקב, משה אהרן ומרים. אברהם יצחק ויעקב דכתיב בהו בכל מכל כל" וכ"ו ופרוש רש"י כמו שמבוארים הדברים האלה במדרש רבה בראשית פ' מ"ג וז"ל באברהם כתיב. וה' ברך את אברהם בכל (בראשית כ"ד א'). ביצחק כתיב. ואכל מכל (שם כ"ז ל"ג). ביעקב כתיב כי חנני אלהים וכי יש לי כל (שם ל"ג י"א) עכ"ל.

2) זעה בעמערקונג 1. 3) לערנען. 4) דוויערהאפטער פרידען. 5) בוידעל, סוכה. 6) גאטעס געזאלבטער.

[1] מַגְדִּיל	עֶר מַאכְט גְרוֹיס

אם שבת, ראש חדש און יום טוב זאגט מען מִגְדּוֹל

[1] (מִגְדּוֹל)	(עֶר אִיז דֶער טְהוּרְם פוּן)
יְשׁוּעוֹת מַלְכּוֹ	דִי הִילְף פוּן זַיין קֶענִיג
וְעֹשֶׂה חֶסֶד	אוּן עֶר טְהוּט גְנַאדֶע
לִמְשִׁיחוֹ	צוּ זַיין גֶעזַאלְבְטֶען,
לְדָוִד וּלְזַרְעוֹ	צוּ דָוִד אוּן צוּ זַיין זַאמֶען
עַד עוֹלָם:	בִּיז עֶוִיג.
עֹשֶׂה שָׁלוֹם	(דֶער) וָואס מַאכְט פְרִידֶען
בִּמְרוֹמָיו	אִין זַיינֶע [8]הִימְלֶען,
הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם	עֶר זָאל מַאכֶען פְרִידֶען
עָלֵינוּ,	אִיבֶּער אוּנְז
וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל,	אוּן אִיבֶּער גַאנְץ יִשְׂרָאֵל,
וְאִמְרוּ אָמֵן:	אוּן זָאגְט: אָמֵן!

---

[2] יְראוּ אֶת יְיָ	פִירְכְטֶעט דֶעם עֶוויגֶען,
קְדשָׁיו,	(אִיהְר), זַיינֶע הֵיילִיגֶע;
כִּי אֵין מַחְסוֹר	דֶען עֶס אִיז נִיטָא קֵיין מַאנְגֶעל
לִירֵאָיו:	בַּיי דִי, וָואס פִירְכְטֶען אִיהְם.
כְּפִירִים	[9]יוּנְגֶע לֵייבֶען
רָשׁוּ וְרָעֵבוּ,	זַיינֶען אָרֶעם אוּן הוּנְגֶערְן;
וְדֹרְשֵׁי יְיָ	אָבֶר דִי וָואס זוּכֶען דֶם עֶוִויגֶן,
לֹא יַחְסְרוּ	פֶעהְלְט נִיט
כָּל טוֹב:	אַלֶעם גוּטֶעס.

[3] הוֹדוּ לַייָ	דַאנְקְט צוּם עֶוויגֶען,
כִּי טוֹב,	דֶען עֶר אִיז גוּט;
כִּי לְעוֹלָם	דֶען אוֹיף עֶוִויג
חַסְדּוֹ:	אִיז זַיין גְנַאדֶע.
[4] פּוֹתֵחַ	(דוּ) עֶפֶענְסְט
אֶת יָדֶךָ,	דַיין הַאנְד;
וּמַשְׂבִּיעַ	אוּן זֶעטִיגְסְט
לְכָל חַי	אַלֶע לֶעבֶּעדִיגֶע
רָצוֹן:	(מִיט) ווִילֶען.
[5] בָּרוּךְ הַגֶּבֶר	גֶעבֶּענְשְׁט אִיז דֶער מֶענְשׁ,
אֲשֶׁר יִבְטַח בַּייָ,	ווֶעלְכֶר פֶערְטְרוֹיט אוֹיף גָאט,
וְהָיָה יְיָ מִבְטַחוֹ:	אוּן דֶר עֶווִגֶר אִז זַיין זִכֶרְהַייט.
[6] נַעַר הָיִיתִי	יוּנְג בִּין אִיךְ גֶעוֶועזֶן,
גַּם זָקַנְתִּי	אִיךְ בִּין אוֹיךְ אַלְט גֶעוָוארֶען,
וְלֹא רָאִיתִי	אוּן אִךְ הָאבּ נָאךְ נִיט גֶעזֶעהְן
צַדִּיק נֶעֱזָב,	אַ גֶערֶעכְטֶער מַאן פֶערְלָאזֶען,
וְזַרְעוֹ	דַאס זַיינֶע קִינְדֶער
מְבַקֶּשׁ לָחֶם:	זָאלֶען זוּכֶען בְּרוֹיט.
[7] יְיָ	דֶער עֶוויגֶער
עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן,	וֶוט גֶעבֶּן שְׁטַארְקַייט צוּ זַיין פָלְק,
יְיָ יְבָרֵךְ	דֶער עֶוויגֶער וֶועט בֶּענְשֶׁען
אֶת עַמּוֹ	זַיין פָאלְק
בַשָּׁלוֹם:	מִיט פְרִידֶען.

---

1) מַגְדִּיל כמו שאנו אומרים בחול הוא בתהלים י״ח נ״א; מִגְדּוֹל כמו שאומרים בשבת וים טוב הוא בשמואל ב׳ כ״ב נ״א. וטעם שנוי הלשון בין שבת וי״ט לחול הוא מפני שמסדרי ברכת המזון מצאו שני פסוקים המשונים מעט בנוסחאותיהם ולא רצו לתת היתרון לאחד על השני, ולכן בחרו בלשון מגדיל לימי החול מפני שבא בנוכח זה בתהלים, שרגילים לומר מזמורי תהלים על השלחן בחול וגם מפני שהלשון מגדיל מסכים יותר לחוקי הלשון ולכן קבעוה לתדיר, ובלשון מגדול הנמצאת בנביאים, שרגילין לקרוא בשבת וי״ט, בחרו לשבת ויו״ט, וגם מפני, שאינה מסכמת כל כך לחוקי הלשון, לכן קבעוה לשאינו תדיר.

2) תהלים ל״ד י׳ וי״א. 3) שם קי״ח א׳. 4) שם קמ״ה ט״ז. 5) ירמיה י״ז ז׳. 6) תהלים ל״ז כ״ה. 7) שם כ״ט י׳. 8) הויכע ערטער. 9) ד. ה. רייכע און מעכטיגע מענשען.

סדר בְּרכה אחרונה.

נוסח הברכה הזאת מובא בברכות מ״ד ע״א בקצת שנוי לשון. ויש חלופי נוסחאות בסדור של רב עמרם גאון, הרמב״ם, הרא״ש, הטור, הרוקח, הכל בו, האבודרהם, של״ה וסדור יעב״ץ. בגמרא ברכות מ״ד ע״א קראוה מעין שלש מפני שנכללו בה ג׳ ברכות של ברכת המזון, על המחיה ועל הכלכלה הוא מעין ברכת הזן, ועל ארץ חמדה הוא מעין ברכת הארץ רחם ד׳ אלהינו הוא מעין ברכת בונה ירושלים. ואף כי יש בה גם כן כי אתה ד׳ טוב ומטיב כנגד ברכת הטוב והמטיב, בכל זאת לא קראוה. מעין ארבע מפני שהברכה הרביעית רק מדרבנן היא ויש נותנים טעם אחר לזה.

נאך שפייזע, אויסער ברויט, זאגט מען פאלגענדע ברכה אחרונה :

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער װֶעלְט
עַל	פִיר

נאכ׳ן טרינקען ווין:

הַגֶּפֶן	דֶעם װַיינְשְׁטָאק
וְעַל פְּרִי	אוּן פִיר דִי פְרוּכְט .
הַגֶּפֶן	פוּן דֶעם װַיינְשְׁטָאק,

נאכ׳ן עסען ווינטרויבען, פייגען גראנאט-עפעל איילבער-טען און טייטלען:

הָעֵץ	דֶעם בּוֹים
וְעַל פְּרִי	אוּן פִיר דִי פְרוּכְט
הָעֵץ	פוּן דֶעם בּוֹים

נאכ׳ן עסען געקאכטעס וואס איז געמאכט פון ווייצן גערשטען, האבער, קארן און ארקוס:

הַמִּחְיָה	פִיר דִי שְׁפַּייזֶע
וְעַל הַכַּלְכָּלָה	אוּן פִיר דִי נַאהְרוּנְג

אויב. מען טרינקט אויך ווין אויסער די געקאכטעס. וואס איז געמאכט געווארען פון ווייצן, גערשטען, האבער, קארן און ארקוס:

הַמִּחְיָה	פִיר דִי שְׁפַּייזֶע
וְעַל הַכַּלְכָּלָה	אוּן פִיר דִי נַאהְרוּנְג
וְעַל הַגֶּפֶן	אוּן פִיר דֶעם װַיינְשְׁטָאק
וְעַל פְּרִי	אוּן פִיר דִי פְרוּכְט
הַגֶּפֶן	פוּן דֶעם װַיינְשְׁטָאק

וְעַל תְּנוּבַת	אוּן פִיר דִי פְרוּכְט
הַשָּׂדֶה	פוּן דֶעם פֶעלְד
וְעַל אֶרֶץ חֶמְדָּה טוֹבָה וּרְחָבָה	אוּן פִיר דִי לִיבְּלִיכֶע, גוּטֶע אוּן בְּרֵייטֶע לַאנְד,
שֶׁרָצִיתָ	װֶעלְכֶע דוּ הָאסְט בֶּעװִילִיגְט
וְהִנְחַלְתָּ	אוּן גֶעגֶעבֶּען אַלְס עֶרְבְּטְהֵייל
לַאֲבוֹתֵינוּ	צוּ אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
לֶאֱכוֹל	צוּ עֶסֶען
מִפִּרְיָהּ	פוּן אִיהְר פְרוּכְט
וְלִשְׂבּוֹעַ	אוּן זִיךְ צוּ זֶעטִיגֶען
מִטּוּבָהּ .	פוּן אִיהְר גוּטֶעס.
רַחֵם	עֶרְבַּארְם דִיךְ,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
עַל יִשְׂרָאֵל	אִיבֶּער יִשְׂרָאֵל,
עַמֶּךָ	דַיין פָאלְק,
וְעַל יְרוּשָׁלַיִם	אוּן אִיבֶּער יְרוּשָׁלַיִם,
עִירֶךָ	דַיין שְׁטָאדְט,
וְעַל צִיּוֹן	אוּן אִיבֶּער צִיּוֹן,
מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ	דִי װָאהְנוּנְג פוּן דַיין הֶערְלִכְקֵייט,
וְעַל מִזְבְּחֶךָ	אוּן אִיבֶּער דַיין אַלְטַאר
וְעַל הֵיכָלֶךָ .	אוּן אִיבֶּער דַיין טֶעמְפֶּעל.
וּבְנֵה יְרוּשָׁלַיִם	אוּן בּוֹי יְרוּשָׁלַיִם,
עִיר הַקֹּדֶשׁ	דִי הֵיילִיגֶע שְׁטָאדְט,

בִּמְהֵרָה	שְׁנֶעל,
בְיָמֵינוּ.	אִין אוּנְזֶערֶע טֶעג,
וְהַעֲלֵנוּ לְתוֹכָהּ.	אוּן בְּרֶענְג אוּנְז אַרַיְן אִין אִיהְר,
וְשַׂמְּחֵנוּ	אוּן עֶרְפְרֶעה אוּנְז
בְּבִנְיָנָהּ.	מִיט אִיהְר אוֹיפְבּוֹיאוּנְג,
וְנֹאכַל	אוּן מִיר זָאלֶען עֶסֶען
מִפִּרְיָהּ	פוּן אִיהְר פְּרוּכְט,
וְנִשְׂבַּע	אוּן מִיר זָאלֶען זִיךְ זֶעטִיגֶען
מִטּוּבָהּ.	פוּן אִיהְר גוּטֶעס,
וּנְבָרֶכְךָ	אוּן מִיר וֶועלֶען דִיר לוֹיבֶּען
עָלֶיהָ	פִיר אִיהְר
בִּקְדֻשָּׁה	אִין הֵיילִיגְקַייט
וּבְטָהֳרָה:	אוּן אִין רֵיינְהַייט.

לשבת:	פיר שבת:
וּרְצֵה	אוּן בֶּעווִילִיג
וְהַחֲלִיצֵנוּ	אוּן שְׁטַארְק אוּנְז
בְּיוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה	אִין דִיזֶען רוּהֶע־טָאג,

לראש חדש:	פיר ראש חדש:
וְזָכְרֵנוּ	אוּן דֶערְמָאהְן אוּנְז
בְּיוֹם	אִין דֶעם טָאג
רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה:	פוּן דִיזֶען אָנְפַאנְג מָאנַאט,

ליום טוב:	פיר יום טוב:
וְשַׂמְּחֵנוּ	אוּן עֶרְפְרֶעה אוּנְז
בְּיוֹם	אִין דֶעם טָאג

לפסח:	פיר פסח:
חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה:	פוּן דִיזֶען פַייעֶרְטָאג פוּן דִי אוּנְגֶעזַייעֶרְטֶע קוּכֶענְס,

לשבועות:	פיר שבועות:
חַג הַשָּׁבֻעוֹת הַזֶּה:	פוּן דִיזֶען וָואכֶען־פֶעסְט,

לסוכות:	פיר סוכות:
חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה:	פוּן דִיזֶען [1]הִיטֶען־פֶעסְט,

לשמיני עצרת ושמחת תורה:	פיר שמיני עצרת און שמחת תורה:
הַשְּׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת הַזֶּה:	פוּן דִיזֶען אַכְטֶען־טָאג־פֶעסְט פוּן [2]פֶערְזַאמְלוּנְג,

לראש השנה:	פיר ראש השנה:
וְזָכְרֵנוּ לְטוֹבָה	אוּן דֶערְמָאהְן אוּנְז צוּם גוּטֶען
בְּיוֹם הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה:	אִין דִיזֶען אַנְדֵיינְקוּנְגְס־טָאג.
כִּי אַתָּה יְיָ טוֹב	דֶען דוּ, עֶווִיגֶער, בִּיסְט גוּט
וּמֵטִיב לַכֹּל	אוּן טְהוּסְט גוּטֶעס צוּ אַלֶעמֶען
וְנוֹדֶה לְּךָ	אוּן מִיר דַאנְקֶען דִיר
עַל הָאָרֶץ	פִיר דַאס לַאנְד

נאך וויין:

וְעַל פְּרִי הַגָּפֶן: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עַל הָאָרֶץ וְעַל פְּרִי הַגָּפֶן:

נאך פרוכט:

וְעַל הַפֵּרוֹת: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עַל הָאָרֶץ וְעַל הַפֵּרוֹת:

נאך געקאכטע מעהל שפייז:

וְעַל הַמִּחְיָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עַל הָאָרֶץ וְעַל הַמִּחְיָה וְעַל הַכַּלְכָּלָה:

געקאכטע מעהל שפייז און וויין:

וְעַל הַמִּחְיָה וְעַל פְּרִי הַגָּפֶן: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עַל הָאָרֶץ וְעַל הַמִּחְיָה וְעַל הַכַּלְכָּלָה וְעַל פְּרִי הַגָּפֶן:

1) פיידלעך. 2) שלוס־פעסט; אבהאלטונגס־פעסט.

סדר קריאת שמע על המטה.

גֶעבֶּעטֶע בֶּעפָאר מֶען גֶעהְט שְׁלָאפֶען.

[1] בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט,ו, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם.	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
[2] הַמַּפִּיל	וֶועלְכֶער מַאכְט פַאלֶען
חֶבְלֵי שֵׁנָה	דִּי בֶּענְדֶער פוּן שְׁלָאף
עַל עֵינָי.	אוֹיף מַיינֶע אוֹיגֶען,
וּתְנוּמָה	אוּן [5]שְׁלוּמֶער—
עַל עַפְעַפָּי:	אוֹיף מַיינֶע בְּרֶעמֶען.
וִיהִי רָצוֹן	אוּן עֶס זָאל זַיין דֶער ווִילֶען,
מִלְּפָנֶיךָ	פוּן פָאר דִיר,
יְיָ אֱלֹהַי	עֶווִיגֶער, מַיין גָאט
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי	אוּן גָאט פוּן מַיינֶע עֶלְטֶערְן,
שֶׁתַּשְׁכִּיבֵנִי	דַאס דוּ זָאלְסְט מִיךְ נִידֶערְלֶעגֶען
לְשָׁלוֹם.	אִין פְרִידֶען,
וְתַעֲמִידֵנִי	אוּן דוּ זָאלְסְט מִיךְ לָאזֶען אוֹפְשְׁטֵיין
לְשָׁלוֹם.	אִין פְרִידֶען.
וְאַל יְבַהֲלוּנִי	אוּן עֶס זָאלֶען מִיר נִיט עֶרְשְׁרֶעקֶען
רַעְיוֹנַי	מַיינֶע גֶעדַאנְקֶען,
וַחֲלוֹמוֹת רָעִים.	אָדֶער שְׁלֶעכְטֶע טְרוֹימֶען,
וְהִרְהוּרִים רָעִים.	אָדֶער שְׁלֶעכְטֶע פַאנְטַאזִיֶען,
וּתְהֵא מִטָּתִי	אוּן מַיין בֶּעט זָאל זַיין
שְׁלֵמָה	[6]פָאלְקָאמֶען
לְפָנֶיךָ.	פָאר דִיר,
[3]וְהָאֵר עֵינַי	אוּן עֶרְלַייכְט מַיינֶע אוֹיגֶען,
פֶּן אִישַׁן	אוּם אִיךְ זָאל נִיט אַיינְשְׁלָאפֶען
הַמָּוֶת:	(צוּם) טוֹיט.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט,ו, עֶווִיגֶער,
הַמֵּאִיר	וֶועלְכֶער בֶּעלַייכְט
לָעוֹלָם כֻּלּוֹ	צוּ דִי גַאנְצֶע וֶועלְט
בִּכְבוֹדוֹ	מִיט זַיין הֶערְלִיכְקַייט.

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 65.

אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן:

[4] שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:
בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:
דברים ו—ה וְאָהַבְתָּ אֵת יְיָ אֱלֹהֶיךָ. בְּכָל
לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדֶךָ: ו וְהָיוּ
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם
עַל לְבָבֶךָ: ז וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ
בָּם. בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ
וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: ח וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת
עַל יָדֶךָ. וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ:
ט וּכְתַבְתָּם עַל מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

זעה די איבערזעצונג צווייטער טהייל, זייטע 79.

תהלים צ׳ י״ז וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ
וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה
יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ:

תהלים צ״א יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן. בְּצֵל שַׁדַּי
יִתְלוֹנָן: אֹמַר לַייָ מַחְסִי וּמְצוּדָתִי.
אֱלֹהַי אֶבְטַח בּוֹ: כִּי הוּא יַצִּילְךָ מִפַּח
יָקוּשׁ. מִדֶּבֶר הַוּוֹת: בְּאֶבְרָתוֹ יָסֶךְ
לָךְ. וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה. צִנָּה וְסֹחֵרָה
אֲמִתּוֹ: לֹא תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה. מֵחֵץ

1) מקור המנהג של ק״ש על המטה הוא בברכות דף ד׳ וה׳. 2) נוסחתנו דומה לנוסחת הראש (ברכות פ׳ ט׳ ס׳ כ״ג (והטור א״ח ס׳ רל״ט. ובברכות ס׳ ע״ב הנוסחא ארוכה מנוסחתנו. 3) תהלים י״ג ד׳. 4) דברים ו׳ ד׳.
5) דרעמעל. 6) אונשולדיג, אונבעפלעקט.

יָשׁוּף יוֹמָם׃ מִדֶּבֶר בָּאֹפֶל יַהֲלֹךְ. מִקֶּטֶב יָשׁוּד צָהֳרָיִם׃ יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף. וּרְבָבָה מִימִינֶךָ. אֵלֶיךָ לֹא יִגָּשׁ׃ רַק בְּעֵינֶיךָ תַבִּיט. וְשִׁלֻּמַת רְשָׁעִים תִּרְאֶה׃ כִּי אַתָּה יְיָ מַחְסִי. עֶלְיוֹן שַׂמְתָּ מְעוֹנֶךָ׃ לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה. וְנֶגַע לֹא יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ׃ כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָּךְ׃ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ. עַל כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ. פֶּן תִּגֹּף בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ׃ עַל שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ. תִּרְמֹס כְּפִיר וְתַנִּין׃ כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ. אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי יָדַע שְׁמִי׃ יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ. עִמּוֹ אָנֹכִי בְצָרָה. אֲחַלְּצֵהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ׃ אֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ. וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי׃ אֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ. וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי׃

תהלים ג. ב[1] יְיָ	2. אָ, עֶוויגֶער,
מָה רַבּוּ צָרָי.	ווי פִיל זַיינֶען מַיינֶע פַיינְדֶע;
רַבִּים	פִילֶע
קָמִים עָלָי׃	שְׁטֶהֶען אוֹיף גֶעגֶען מִיר.
ג רַבִּים אֹמְרִים	3. פִילֶע זָאגֶען
לְנַפְשִׁי	וֶועגֶען מַיין [2]פֶּערְזָאן׃
אֵין יְשׁוּעָתָה לּוֹ	„עֶס אִז קַיין הִילְף דָא פַר אִהְם
בֵאלֹהִים סֶלָה׃	אִין גָאט. סֶלָה!"
ד וְאַתָּה יְיָ	4. אָבֶּער דוּ, עֶוויגֶער,
מָגֵן בַּעֲדִי.	בִּיסְט אַ שִׁילְד פַאר מִיר;
כְּבוֹדִי	מַיין עֶהְרֶע
וּמֵרִים רֹאשִׁי׃	אוּן דֶער עֶרְהֶעבֶּער פוּן מַיין קָאפּ.
ה קוֹלִי	5. (מִיט) מַיין שְׁטִימֶע
אֶל יְיָ אֶקְרָא.	רוּף אִיךְ צוּם עֶוויגֶען,
וַיַּעֲנֵנִי	אוּן עֶר עֶנְטְפֶערְט מִיר
מֵהַר קָדְשׁוֹ	פוּן זַיין הֵיילִיגֶען בַּארְג
סֶלָה׃	אִימֶער.
ו אֲנִי שָׁכַבְתִּי	6. אִיךְ הָאבּ מִיר גֶעלֵייגְט
וָאִישָׁנָה	אוּן הָאבּ אַיינְגֶעשְׁלָאפֶען;
הֱקִיצוֹתִי.	אִיךְ הָאבּ (ווִידֶער) עֶרְוַואכְט,
כִּי יְיָ יִסְמְכֵנִי׃	דֶען דֶער עֶוויגֶער שְׁטִיצְט מִיךְ.
ז לֹא אִירָא	7. אִיךְ פִירְכְטֶע נִיט
מֵרִבְבוֹת עָם.	פַאר [3]מִירְיַאדֶען פָאלְק,
אֲשֶׁר סָבִיב	וֶועלְכֶע רִינְגְסְאוּם
שָׁתוּ עָלָי׃	הָאבֶּען מִיר בֶּעלַאגֶערְט.
ח קוּמָה יְיָ	8. שְׁטֶעה אוֹיף, עֶוויגֶער,
הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהַי	הֶעלְף מִיר, מַיין גָאט,
כִּי הִכִּיתָ	דֶען דוּ הָאסְט גֶעשְׁלָאגֶען
אֶת כָּל אֹיְבַי	אַלֶע מַיינֶע פַיינְדֶע
לֶחִי.	(אוֹיף דֶעם) בַּאק;
שִׁנֵּי רְשָׁעִים	דִי צֵייהְנֶער פוּן דִי זִינְדִיגֶע
שִׁבַּרְתָּ׃	הָאסְט־וּ צוּבְּרָאכֶען.
ט לַיְיָ הַיְשׁוּעָה.	9. בַּיי דֶם עֶוויגֶען אִז דִי הִילְף;
עַל עַמְּךָ	אִיבֶּער דַיין פָאלְק
בִרְכָתֶךָ סֶלָה׃	אִיז דַיין זֶעגֶען אִימֶער.

זעה די איבערזעצונג אויף זייטע 147.

[2]הַשְׁכִּיבֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְשָׁלוֹם. וְהַעֲמִידֵנוּ מַלְכֵּנוּ לְחַיִּים. וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ. וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ. וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ. וְהָגֵן בַּעֲדֵנוּ. וְהָסֵר מֵעָלֵינוּ אוֹיֵב. דֶּבֶר. וְחֶרֶב. וְרָעָב וְיָגוֹן. וְהָסֵר שָׂטָן מִלְּפָנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵינוּ. וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנוּ. כִּי אֵל שׁוֹמְרֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ אָתָּה. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה. וּשְׁמוֹר צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ

1) יושב בסתר וכן ה׳ מה רבו צרי נקראים שיר של פגעים בשבועות ט״ו ע״ב ובירושלמי פ״ו ה״ב. הפסוק ויהי נועם לא הובא באבודרהם והמזמור יושב בסתר הובא רק עד כי אתה ה׳ מחסי כמו שהוא בגמרא. ובכל בו כתוב שיש מתחילין ויהי נועם ויש פיושב בסתר. 2) ווי פערמעהרט זיינען א. ז. וו. 3) זעעלע. 4) צעהנדליג־טויזענדע; זעהר א גרויסע מענגע.

לחיים ולשלום מעתה ועד עולם:

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 149.

ברוך יי ביום. ברוך יי בלילה. ברוך יי בשכבנו. ברוך יי בקומנו. כי בידך נפשות החיים והמתים. אשר בידו נפש כל חי ורוח כל בשר איש: בידך אפקיד רוחי פדיתה אותי. יי אל אמת: אלהינו שבשמים יחד שמך וקים מלכותך תמיד ומלוך עלינו לעולם ועד:

יראו עינינו.	זאלען זעהן אונזערע אויגען
וישמח לבנו.	און זאל זיך פרעהען אונזער הערץ
ותגל נפשנו.	און זאל פרעהליך זיין אונזער זעלע
בישועתך באמת	דורך דיין וואהרע הילף,
באמור לציון	ווען מען וועט זאגען צו ציון:
מלך אלהיך:	„דיין גאט האט רעגירט.
יי מלך.	דער עוויגער איז קעניג,
יי מלך.	דער עוויגער איז געווען קעניג,
יי ימלוך	דער עוויגער וועט זיין קעניג
לעולם ועד:	אויף אימער און עוויג“.
כי המלכות	דען די הערשאפט
שלך היא.	איז דיינע,
ולעולמי עד	און אויף אימער און עוויג
תמלוך בכבוד.	וועסט'ו רעגירען מיט עהרע,
כי אין לנו מלך	דען מיר האבען קיין קעניג
אלא אתה:	נור דו.

---

[1] המלאך	דער ענגעל,
הגאל אתי	וועלכער האט מיך ערלייזט
מכל רע.	פון אלע שלעכטעס,
יברך	ער זאל בענשען
את הנערים	די קנאבען,
ויקרא בהם	און עס זאל גערופען ווערען אויף זיי
שמי	מיין נאמען
ושם אבתי	און דער נאמען פון מיינע עלטערן,
אברהם ויצחק.	אברהם און יצחק,
וידגו לרב	און זיי זאלען ווערען פיל ווי פיש
בקרב הארץ:	אין די לאנד.

---

[2] ויאמר	און ער האט געזאגט:
אם שמוע תשמע	אויב דו וועסט הערען
לקול	צו די שטימע
יי אלהיך	פון דעם עוויגען, דיין גאט,
והישר	און דאס, וואס רעכט איז
בעיניו	אין זיינע אויגען,
תעשה	וועסט'ו טהאן,
והאזנת	און דו וועסט [4]פערנעהמען
למצותיו	(צו) זיינע געבאטע,
ושמרת	און דו וועסט היטען
כל חקיו.	אלע זיינע געזעטצע,
כל המחלה	קיינע פון די קראנקהייטען,
אשר שמתי	וועלכע איך האב געלייגט
במצרים	אויף מצרים,
לא אשים עליך	וועל איך ניט לייגען אויף דיר
כי אני יי	דען איך עוויגער
רפאך:	בין דיין [5]היילער.
[3] ויאמר יי	און דער עוויגער האט געזאגט
אל השטן	צום [6]שטן:
יגער יי בך	דר עוויגר וט שרייען אוף דר

1) בראשית מ״ח ט״ז. 2) שמות ט״ו 3) זכריה ג׳ ב׳. 4) צוהערען, געהארכען. 5) ארצט, דאקטאר, 6) אנקלעגער, פיינד; דער מלאך, וואס בעשולדיגט דעם מענשען,

הַשָּׂטָן	דו שָׂטָן!
וַיִּגְעַר יְיָ	און אויף דיר וועט שְׁרַייעֶן
בְּךָ	דֶער עֶווִיגֶער,
הַבֹּחֵר בִּירוּשָׁלָיִם.	וועלְכֶער עֶרוועהְלְט יְרוּשָׁלַיִם;
הֲלוֹא זֶה אוּד	איז נִיט דִיזֶער אַ [7]פַייעֶרבְּרַנְד
מֻצָּל מֵאֵשׁ:	גֶערֶעטֶעט פון פַייעֶר?
[1] הִנֵּה	זֶעה,
מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה	דִי בֶּעט פון שְׁלֹמֹה:
שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים	זֶעכְצִיג הֶעלְדֶען
סָבִיב לָהּ.	זַיינֶען אַרום אִיהְר
מִגִּבֹּרֵי יִשְׂרָאֵל:	פון יִשְׂרָאֵל׳ס הֶעלְדֶען.
[2] כֻּלָּם	זַיי אַלֶע
אֲחֻזֵי חֶרֶב	[8]זַיינֶען אומְגֶעגורְט מִט אַ שְׁווֶערְט
מְלֻמְּדֵי מִלְחָמָה,	גֶעלֶערֶענְט צום קְרִיג,
אִישׁ	יֶעדֶער
חַרְבּוֹ עַל יְרֵכוֹ	הָט זַיין שְׁווֶערְט אויף זַיין [9]זַייט
מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת:	ווֶעגֶען דֶם שְׁרֶעקֶען אִין דִי נֶעכְט.

זאג 3 מאל:

[3] יְבָרֶכְךָ יְיָ	דֶער עֶווִיגֶער זָאל דִיךְ בֶּענְשֶׁען
וְיִשְׁמְרֶךָ:	און עֶר זָאל דִיךְ בֶּעהִיטֶען.
יָאֵר יְיָ	דֶער עֶווִיגֶער זָאל לַייכְטֶען
פָּנָיו	זַיין גֶעזִיכְט
אֵלֶיךָ	צו דִיר,[10]
וִיחֻנֶּךָּ:	און עֶר זָאל דִיר גְנֶעדִיג זַיין.
יִשָּׂא יְיָ	דֶר עֶווִיגֶער זָאל [11]אויפְהֵייבֶּען
פָּנָיו	זַיין גֶעזִיכְט
אֵלֶיךָ	צו דִיר,
וְיָשֵׂם לְךָ	און עֶר זָאל דִיר [12]מַאכֶען
שָׁלוֹם:	פְרִידֶען.

זאג 3 מאל:

[4] הִנֵּה לֹא יָנוּם	זֶעה, עֶר דְרֶעמֶעלְט נִיט
וְלֹא יִישָׁן,	און עֶר שְׁלָאפְט נִיט,
שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל:	דֶער הִיטֶער פון יִשְׂרָאֵל.

זאג 3 מאל:

[5] לִישׁוּעָתְךָ	אויף דַיין הִילְף
קִוִּיתִי יְיָ,	הָאף אִיךְ, עֶווִיגֶער!
קִוִּיתִי יְיָ	אִיךְ הָאף, עֶווִיגֶער,
לִישׁוּעָתְךָ.	אויף דַיין הִילְף!
יְיָ	עֶווִיגֶער,
לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי:	אויף דַיין הִילְף הָאף אִיךְ!

זאג 3 מאל:

[6] בְּשֵׁם יְיָ	אִין דֶם נָאמֶען פון עֶווִיגֶען,
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל	דֶער גָאט פון יִשְׂרָאֵל,
מִימִינִי	פון מַיין רֶעכְטֶע הַאנְד
מִיכָאֵל	(זָאל זַיין) מִיכָאֵל,
וּמִשְּׂמֹאלִי	און פון מַיין לִינְקֶע הַאנְד
גַּבְרִיאֵל	(זָאל זַיין) גַּבְרִיאֵל,
וּמִלְּפָנַי אוּרִיאֵל	און פָאר מִיר—אוּרִיאֵל,
וּמֵאֲחוֹרַי רְפָאֵל	און פון הִינְטֶער מִיר—רְפָאֵל
וְעַל רֹאשִׁי	און אִיבֶּער מַיין קָאפּ
שְׁכִינַת אֵל:	גָאטֶעס [13]הֶערְלִיכְקַייט.

זעה איבערזעטצונג אויף זייטע . . .

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אַשְׁרֵי כָּל יְרֵא יְיָ. הַהֹלֵךְ בִּדְרָכָיו: יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל. אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ: אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ בָּנֶיךָ כִּשְׁתִלֵי זֵיתִים. סָבִיב לְשֻׁלְחָנֶךָ: הִנֵּה כִי כֵן יְבֹרַךְ גָּבֶר יְרֵא יְיָ: יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן וּרְאֵה בְּטוּב יְרוּשָׁלָיִם. כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ: וּרְאֵה בָנִים לְבָנֶיךָ. שָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל:

1) שה״ש ג׳ ז׳. 2) שם ח׳. 3) במדבר ו׳ כ״ד. וכפילת הפסוקים הנה מן היום יברכך וכו׳ הוא ע״פ תנחומא פ׳ נשא. 4) תהלים קכ״א ד׳. 5) בראשית מ״ט י״ח. ע״פ של״ה דף קכ״ג ב׳ [illegible] צריך לומר את הפסוק לישועתך בששה פנים. 6) מוזכר בכל בו סי׳ כ״ט והוא ע״פ במדבר רבה פ׳ ב׳ דף ר״א. 7) האראוועסקע; פּאגאָרע. 8) האלטען שווערטען. 9) היפטע. 10) ד.ה. פריינדליך זיין. 11) צו ווענדען. 12) פערשאפען. 13) אנוועזענהייט, שכינה.

זאג 3 מאל

[1] רִגְזוּ צִיטֶערְט,
וְאַל תֶּחֱטָאוּ אוּן זִינְדִיגְט נִיט;

אִמְרוּ בִלְבַבְכֶם [4]טְרַכְט אִיבֶּר אִין אַייעֶר הַרְץ
עַל מִשְׁכַּבְכֶם אוֹיף אַייעֶר גֶעלֶעגֶער,
וְדֹמּוּ סֶלָה: אוּן שְׁוַויינְגְט. סֶלָה!

השיר אדון עולם חובר על משקל יתד וב׳ תנועות, יתד וב׳ תנועות בדלת ובסוגר. אף כי אחרים מיחסים אותו לרב שרירא גאון, ולרב האי גאון או לר׳ שלמה בן גבירול, בכל זאת מה שלא נמצא בסדור הכתוב על קלף בשנת ס״ו עד הוא שאינו קדמון כל כך. מתכן השיר נכר שחובר לאמרו קדם שכיבה על המטה.

זעה דיא איבערזעטצונג אויף זייטע 8.

אֲדוֹן עוֹלָם . אֲשֶׁר מָלַךְ בְּטֶרֶם כָּל
יְצִיר נִבְרָא : לְעֵת נַעֲשָׂה בְחֶפְצוֹ כֹּל . אֲזַי
מֶלֶךְ שְׁמוֹ נִקְרָא : וְאַחֲרֵי כִּכְלוֹת הַכֹּל .
לְבַדּוֹ יִמְלוֹךְ . נוֹרָא : וְהוּא הָיָה וְהוּא הֹוֶה .
וְהוּא יִהְיֶה בְּתִפְאָרָה : וְהוּא אֶחָד וְאֵין
שֵׁנִי . לְהַמְשִׁיל לוֹ לְהַחְבִּירָה : בְּלִי רֵאשִׁית
בְּלִי תַכְלִית . וְלוֹ הָעֹז וְהַמִּשְׂרָה : וְהוּא
אֵלִי וְחַי גֹּאֲלִי . וְצוּר חֶבְלִי בְּעֵת צָרָה :
וְהוּא נִסִּי וּמָנוֹס לִי . מְנָת כּוֹסִי בְּיוֹם
אֶקְרָא : [2] בְּיָדוֹ אַפְקִיד רוּחִי . בְּעֵת אִישַׁן
וְאָעִירָה : וְעִם רוּחִי גְּוִיָּתִי . [3] יְיָ לִי וְלֹא
אִירָא :

1) תהלים ד׳ ה׳. 2) תהלים ל״א ו׳. 3) מלשון תהלים קי״ח ו׳. 4) רעדט מיט אייער אייגענע הארץ.

תְּפִלַּת שַׁחֲרִית לִילָדִים.

מָארְגֶען גֶעבֶּעט פִיר קִינְדֶער.

א	1.
בהקיצם בבקר משנתם ובעודם על משכבם יאמרו זאת:	ווען זיי שטעהען אויף אם מארגען פון זייער שלאף און זיי זיינען נאך אויף זייער געלעגער זאלען זיי זאגען דיזעס:
מוֹדֶה אֲנִי	אִיךְ דַאנְק
לְפָנֶיךָ	פַאר דִיר,
מֶלֶךְ	קֶענִיג,
חַי	לֶעבֶּענְדֶער
וְקַיָּם	אֶן אִימֶער [1]עֶקְסִיסְטִירֶענְדֶער,
שֶׁהֶחֱזַרְתָּ	דַאס דוּ הָסְט צוּרִיקְגֶעקֶעהְרְט
בִּי	אִין מִיר
נִשְׁמָתִי	מַיין זֶעעלֶע
בְּחֶמְלָה ·	[2]מִיט בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט;
רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ׃	גְרוֹיס אִיז דַיין טְרַייהַייט.
ב	2.
אחרי לבשם את הטלית קטן ואחרי רחצם ידיהם ופניהם יאמרו זאת:	נאכדעם ווי זיי טהוען אן דעם טלית קטן און וואשען זייערע הענד און געזיכט זאלען זיי זאגען דיזעס:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ	ווֶעלְכֶער הָאט אוּנְז גֶעהֵיילִינְט
בְּמִצְוֹתָיו	מִיט זַיינֶע גֶעבָּאטֶע
וְצִוָּנוּ	אוּן הָאט אוּנְז גֶעבָּאטֶען
עַל נְטִילַת יָדָיִם׃	וֶוענֶען וַואשֶׁען דִי הֶענְד.
בָּ׳ אַ׳ יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,

הַמַּעֲבִיר שֵׁנָה	דֶער וָוס נֶעהְמְט אַרָאבּ שְׁלָאף
מֵעֵינַי	פוּן מַיינֶע אוֹיגֶען,
וּתְנוּמָה	אוּן שְׁלוּמֶער—
מֵעַפְעַפָּי׃	פוּן מַיינֶע בְּרֶעמֶען,
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
אֲשֶׁר נָתַן לָנוּ	ווֶעלְכֶער הָאט אוּנְז גֶעגֶעבֶּען
תּוֹרַת אֱמֶת	[3]אַ וַואהֶרֶע תּוֹרָה,
וְחַיֵּי עוֹלָם	אוּן עֶווִיגֶעס לֶעבֶּען
נָטַע בְּתוֹכֵנוּ׃	הָט עֶר פֶערְפְלַאנְצְט אִין אוּנְז.
תּוֹרָה	(דִי) [4]תּוֹרָה,
צִוָּה־לָנוּ מֹשֶׁה	(ווֶעלְכֶע) מֹשֶׁה הָט אֶנְז גֶעבָּאטֶען
מוֹרָשָׁה	(אִיז) אֵיין עֶרְבְּטְהֵייל
קְהִלַּת יַעֲקֹב׃	פִיר דִי פֶערְזַאמְלוּנְג פוּן יַעֲקֹב.
ג	3.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ	ווֶעלְכֶער הָאט אוּנְז גֶעהֵיילִינְט
בְּמִצְוֹתָיו	מִיט זַיינֶע גֶעבָּאטֶע
וְצִוָּנוּ	אוּן הָאט אוּנְז גֶעבָּאטֶען
עַל מִצְוַת צִיצִת׃	וֶוענֶען דַאס גֶעבָּאט פוּן צִיצִת.
אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן׃	גָאט, גֶעטְרַייעֶר קֶענִיג!
שְׁמַע יִשְׂרָאֵל	הֶער יִשְׂרָאֵל,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	[5]דֶער עֶווִיגֶער אִיז אוּנְזֶער גָאט,

1) אונפערענדערליכער; בעשטענדיגער. 2) אויס. דורך. 3) לעהרע פון וואהרייט. 4) לעהרע, געזעצין. 5) אדער: דער עוויגער, אונזער גאט, איז איין גאט.

יְיָ אֶחָד:	[1]דער עֶווִינֶער אִיז אֵיינֶער.
בָּרוּךְ	געלויבּט אִיז
שֵׁם	דֶער נאָמֶען
כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ	פון זַיין הֶערְלִיכֶען [2]קֶעניגְרַייך
לְעוֹלָם וָעֶד:	אויף אִימֶער און עֶווִיג.
וְאָהַבְתָּ	און דו זאָלְסְט לִיבֶּען
אֵת יְיָ אֱלֹהֶיךָ	דֶעם עֶווִיגֶען, דַיין גאָט,
בְּכָל־לְבָבְךָ	מִיט דַיין גַאנְצֶען הַארְצֶען
וּבְכָל־נַפְשְׁךָ	און מִיט דַיין גַאנְצֶע זֶעעלֶע
וּבְכָל־מְאֹדֶךָ:	און מִיט דַיין גַאנְצֶען פֶערְמֶעגֶען.
וְהָיוּ	און עֶס זאָלֶען זַיין
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	דִיזֶע וֶוערְטֶער,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ	וֶועלְכֶע אִיךְ בֶּעפֿעהל דִיךְ
הַיּוֹם	הַייטֶע,
עַל־לְבָבֶךָ:	אויף דַיין הַארְצֶען.
וְשִׁנַּנְתָּם	און דו זאָלְסְט זֵיי [3]אַיינְשַׁארְפֶען
לְבָנֶיךָ	[צו] דַיינֶע קִינְדֶער,
וְדִבַּרְתָּ בָּם	און דו זאָלְסְט רֵיידֶען וֶועגֶען זֵיי
בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ	וֶוען דו זִיצְסְט אִין דַיין הויז,
וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ	און וֶוען דו גֵייסְט אִים וֶועג,
וּבְשָׁכְבְּךָ	און וֶוען דו לֵייגְסְט זִיךְ (שְׁלָאפֶען),
וּבְקוּמֶךָ:	און וֶוען דו שְׁטֶעהְסְט אויף.
וּקְשַׁרְתָּם	און דו זאָלְסְט זֵיי אָנְבִּינְדֶען
לְאוֹת	אַלְס צֵייכֶען
עַל־יָדֶךָ	אויף דַיין הַאנְד,[4]
וְהָיוּ	און זֵיי זאָלֶען זַיין
לְטֹטָפֹת	צו [5]שְׁטֶערְן־בֶּענְדֶער
בֵּין עֵינֶיךָ:	צְווִישֶׁען דַיינֶע אויגֶען.
וּכְתַבְתָּם	און דו זאָלְסְט זֵיי אָנְשְׁרַייבֶּען
עַל־מְזֻזוֹת	אויף דִי [6]פְּפָאסְטֶען
בֵּיתֶךָ	פון דַיין הויז
וּבִשְׁעָרֶיךָ:	און אִין דַיינֶע טויעֶרֶען.

4. ד

אֱלֹהַי	מַיין גאָט!
נְצוֹר לְשׁוֹנִי	הִיט מַיין צוּנְג
מֵרָע	פון שְׁלֶעכְטֶעס,
וּשְׂפָתַי	און מַיינֶע לִיפֶּען—
מִדַּבֵּר מִרְמָה:	פון רֵיידֶען פַאלְשְׁקַייט.
פְּתַח לִבִּי	עֶפֶען מַיין הַארְץ
בְּתוֹרָתֶךָ	אִין דַיין [7]תּוֹרָה,
וּבְמִצְוֹתֶיךָ	און נָאךְ דַיינֶע גֶעבָּאטֶע
תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי:	זאָל מַיין זֶעעלֶע [8]לויפֶען.
יִהְיוּ לְרָצוֹן	עֶס זאָלֶען זַיין צֻם [9]וואהְלְגֶעפַאלֶען
אִמְרֵי פִי	דִי וֶוערְטֶער פון מַיין מויל
וְהֶגְיוֹן לִבִּי	און דֶער גֶעדַאנְקֶען פון מַיין הַארְץ
לְפָנֶיךָ	פַאר דִיר,
יְיָ	עֶווִינֶער,
צוּרִי וְגוֹאֲלִי:	מַיין פֶעלְזֶען און מַיין עֶרְלֵייזֶער.
לִישׁוּעָתְךָ	צו דַיין הִילְף
קִוִּיתִי יְיָ:	הָאף אִיךְ, גאָט!

5. ה

בִּרְכַּת הַמָּזוֹן לִילָדִים.

גֶעבֶּעט נָאךְ דֶעם עֶסֶען פִיר קִינְדֶער.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבּט בִּיסְט'וּ, עֶווִינֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אונְזֶער גאָט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶעניג פון דֶער וועלְט,
הַזָּן	דֶער וָואס שְׁפַּייזְט
אֶת־הָעוֹלָם כֻּלּוֹ	דִי גַאנְצֶע וֶועלְט
בְּטוּבוֹ	מִיט זַיין גוּטֶעס,

1) זעה בעמערקונג 5 פון פריהעריגע זייטע. 2) הערשאפט. 3) איינאיבען, גוט איינלערנען. 4) דאס איז תפלין של יד. 5) דאס איז תפלין של ראש. 6) אויסאקען פון מהיר. 7) לעהרע, געזעצע. 8) יאגען, פערפאלגען. 9) ווילען.

בְּחֵן בְּחֶסֶד	מִיט גוּנְסְט, מִיט גְנַאדֶע
וּבְרַחֲמִים	אוּן מִיט בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט.
הוּא נוֹתֵן לֶחֶם	עֶר גִיבְּט [1]שְׁפַּייזֶע
לְכָל בָּשָׂר	צוּ [2]אַלֶעם פְלֵיישׁ,
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃	דֶען אוֹיף עֶוִויג אִיז זַיין גְנַאדֶע.
וּבְטוּבוֹ	אוּן דוּרְךְ זַיין גוּטֶעס,
הַגָּדוֹל תָּמִיד	וָואס אִיז שְׁטֶענְדִיג גְרוֹיס,
לֹא חָסַר לָנוּ	הָאט אוּנְז נִיט גֶעפֶעהְלְט
וְאַל יֶחְסַר־לָנוּ	אוּן עֶס וֶועט אוּנְז נִיט פֶעהְלֶען
מָזוֹן	שְׁפַּייזֶע
לְעוֹלָם וָעֶד׃	אוֹיף אִימֶער אוּן עֶוִויג.
בַּעֲבוּר	וֶועגֶען
שְׁמוֹ הַגָּדוֹל	זַיין גְרוֹיסֶען נָאמֶען,
כִּי הוּא (אֵל)	דֶען עֶר אִיז אַ גָאט,
זָן	(וָואס) שְׁפַּייזְט
וּמְפַרְנֵס לַכֹּל	אוּן עֶרְנֶעהְרְט אַלֶעמֶען,
וּמֵטִיב לַכֹּל	אוּן טְהוּט גוּטֶעס צוּ אַלֶעמֶען,
וּמֵכִין מָזוֹן	אוּן בֶּערֵייטֶעט שְׁפַּייזֶע
לְכָל־בְּרִיּוֹתָיו	פִיר אַלֶע זַיינֶע בֶּעשֶׁעפֶענִיסֶען,
אֲשֶׁר בָּרָא׃	וֶועלְכֶע עֶר הָאט בֶּעשַׁאפֶען.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ עֶוִויגֶער,
הַזָּן אֶת־הַכֹּל׃	וָואס שְׁפַּייזְט אַלֶעמֶען.
ו	6.
רַחֵם	עֶרְבַּארֶעם דִיךְ
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶוִויגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
עַל־יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ	אִיבֶּער יִשְׂרָאֵל, דַיין פָאלְק,
וְעַל יְרוּשָׁלַיִם	אוּן אִיבֶּער יְרוּשָׁלַיִם,
עִירֶךָ	דַיין שְׁטָאדְט,
וְעַל צִיּוֹן	אוּן אִיבֶּער צִיּוֹן,
מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ	דִי וָואהְנוּנְג פוּן דַיין הֶערְלִיכְקַייט
וְעַל מַלְכוּת	אוּן אִיבֶּער דִי קֶענִיגְרַייךְ
בֵּית דָּוִד	פוּן דֶעם הוֹיז פוּן דָוִד,
מְשִׁיחֶךָ	דַיין גֶעזַאלְבְּטֶער,
וְעַל־הַבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ	אוּן אִיבֶּער דַאס גְרוֹיסֶע אוּן הֵיילִיגֶע הוֹיז,
שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ	וָואס דַיין נָאמֶען אִיז גֶערוּפֶען
עָלָיו׃	אוֹיף אִיהְם.
ז	7.
וּבְנֵה יְרוּשָׁלַיִם	אוּן [3]בּוֹי יְרוּשָׁלַיִם,
עִיר הַקֹּדֶשׁ	דִי הֵיילִיגֶע שְׁטָאדְט,
בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ	שְׁנֶעל, אִין אוּנְזֶערֶע טֶעג.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט דוּ, עֶוִויגֶער,
בּוֹנֵה	(וֶועלְכֶער) בּוֹיט
בְרַחֲמָיו	מִיט זַיין בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט
יְרוּשָׁלָיִם.	יְרוּשָׁלַיִם.
אָמֵן׃	אָמֵן!
ח	8.
הָרַחֲמָן	דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער!
הוּא יִשְׁבּוֹר	עֶר זָאל צוּבְּרֶעכֶען
עֻלֵּנוּ	אוּנְזֶער יָאךְ[4]
מֵעַל צַוָּארֵנוּ	פוּן אוּנְזֶער הַאלְז,
וְהוּא יוֹלִיכֵנוּ	אוּן עֶר זָאל אוּנְז פִיהְרֶען
קוֹמְמִיּוּת	[5]שְׁטָאלְץ
לְאַרְצֵנוּ׃	צוּ אוּנְזֶער לַאנְד.
הָרַחֲמָן	דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער!
הוּא יְבָרֵךְ	עֶר זָאל בֶּענְשֶׁען
אֶת אָבִי מוֹרִי	מַיין [6]פָאטֶער, מַיין לֶעהְרֶער,
בַּעַל הַבַּיִת הַזֶּה	דֶעם וִוירְטְה פוּן דִיזֶען הוֹיז,
וְאֶת אִמִּי מוֹרָתִי	אוּן [7]מַיין מוּטֶער, מַיין לֶעהְרֶערִין,
בַּעֲלַת	דִי וִוירְטְהִין

1) פרויט. 2) אלע בעשעפעניסען. 3) בוי ווידער. 4) ד. ה. דעם יאך פון פרנסה. 5) אויפגעריכטעט, אויפרעכט, בקומה זקופה. 6) מיין געעהרטען פאטער. 7) מיין געעהרטע מוטער.

הַבַּיִת הַזֶּה	פון דיזען הויז,
אוֹתָם וְאֶת בֵּיתָם	זיי און זייער הויז
וְאֶת זַרְעָם	און זייער [1]זאמען
וְאֶת כָּל	און אַלֶעס,
אֲשֶׁר לָהֶם:	וואס געהערט צו זיי.
הָרַחֲמָן	דער בארמהערציגער!
הוּא יְזַכֵּנוּ	ער זאל אונז [2]ווירדיג מאכען
לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ	צו די טעג פון [3]משיח,
וּלְחַיֵּי	און צו דעם לעבען
הָעוֹלָם הַבָּא:	פון דער קומענדען וועלט.

ט	9.
עֹשֶׂה שָׁלוֹם	(דער) וואס מאכט פרידען
בִּמְרוֹמָיו	אין זיינע [4]היםלען,
הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם	ער זאל מאכען פרידען
עָלֵינוּ	איבער אונז
וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל	און איבער גאנץ ישראל,
וְאִמְרוּ אָמֵן:	און זאגט: אמן!

קריאת שמע לילדים

גֶעבֶּעט בֶּעפָאר דֶעם שְׁלָאף פִיר קִינְדֶער

י	10.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט'ג, עווינער,
אֱלֹהֵינוּ	אונזער גאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קעניג פון דער וועלט,
הַמַּפִּיל	וועלכער מאכט פאלען
חֶבְלֵי שֵׁנָה	די בענדער פון שלאף
עַל עֵינָי	אויף מיינע אויגען,
וּתְנוּמָה	און [5]שלומער—
עַל עַפְעַפָּי:	אויף מיינע ברעמען.
וִיהִי רָצוֹן	און עס זאל זיין דער ווילען
מִלְּפָנֶיךָ	פון פאר דיר,
יְיָ אֱלֹהַי	עווינער, מיין גאט
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי	און גאט פון מיינע עלטערן,
שֶׁתַּשְׁכִּיבֵנִי	דס דו זאלסט מיך נידערלייגען
לְשָׁלוֹם	אין פרידען,
וְתַעֲמִידֵנִי	און דו זאלסט מיך לאזען אויפשטעהן
לְשָׁלוֹם:	אין פרידען.

יא	11.
אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן:	גאט, געטרייער קעניג!
שְׁמַע יִשְׂרָאֵל	הער ישראל,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	[6]דער עווינער איז אונזער גאט.
יְיָ אֶחָד:	[6]דער עווינער איז אײנער.
בָּרוּךְ	געלויבט איז
שֵׁם	דער נאמען
כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ	פון זיין הערליכען [7]קעניגרייך
לְעוֹלָם וָעֶד:	אויף אימער און עוויג.
וְאָהַבְתָּ	און דו זאלסט ליבען
אֵת יְיָ אֱלֹהֶיךָ	דעם עווינען, דיין גאט,
בְּכָל־לְבָבְךָ	מיט דיין גאנצען הארצען
וּבְכָל־נַפְשְׁךָ	און מיט דיין גאנצע זעעלע
וּבְכָל־מְאֹדֶךָ:	און מיט דיין גאנצען פערמעגען.
וְהָיוּ	און עס זאלען זיין
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	דיזע ווערטער,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ	וועלכע איך בעפויל דיר
הַיּוֹם	הייטע,
עַל־לְבָבֶךָ:	אויף דיין הארצען.
וְשִׁנַּנְתָּם	און דו זאלסט זיי [8]איינשארפען
לְבָנֶיךָ	[צו] דיינע קינדער,
וְדִבַּרְתָּ בָּם	און דו זאלסט רעדען וועגען זיי,
בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ	ווען דו זיצסט אין דיין הויז,

1) קינדער. 2) בעגליקען. 3) (גאטעס) געזאלבטער. משיח ה'. 4) הויכע ערטער. 5) דרעמעל. 6) זעה בעמערקונג אויף זייטע 5 7) הערשאפט. 8) איינאיבען. איינלערנען.

וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ	און וֶוען דוּ גֵייסְט אִים וֶועג,
וּבְשָׁכְבְּךָ	און וֶוען דוּ לֵייגְסְט זִיךְ (שְׁלָפֶן)·
וּבְקוּמֶךָ :	און וֶוען דוּ שְׁטֵעהְסְט אוֹיף.
וּקְשַׁרְתָּם	און דוּ זָאלְסְט זֵיי אָנְבִּינְדֶען
לְאוֹת	אַלְס צֵייכֶען
עַל־יָדֶךָ	אוֹיף דַיין הַאנְד,[1]
וְהָיוּ	און זֵיי זָאלֶען זַיין
לְטֹטָפֹת	צוּ [2]שְׁטֶערְן־בֶּענְדֶער
בֵּין עֵינֶיךָ :	צְווִישֶׁען דַיינֶע אוֹיגֶען.
וּכְתַבְתָּם	און דוּ זָאלְסְט זֵיי אָנְשְׁרַייבֶּען
עַל־מְזֻזוֹת	אוֹיף דִי [3]פְּפָאסְטֶען
בֵּיתֶךָ	פוּן דַיין הוֹיז
וּבִשְׁעָרֶיךָ :	און אִין דַיינֶע טוֹיעֶרֶען.

יב 12.

בָּרוּךְ יְיָ	גֶעלוֹיבְּט אִיז דֶער עֶוִּוינֶער
בַּיּוֹם	בַּיי טָאג;
בָּרוּךְ יְיָ	גֶעלוֹיבְּט אִיז דֶער עֶוִּוינֶער
בַּלָּיְלָה	בַּיי נַאכְט;
בָּרוּךְ יְיָ	גֶעלוֹיבְּט אִיז דֶער עֶוִּוינֶער,
בְּשָׁכְבֵנוּ	וֶוען מִיר לֵייגֶען אוּנְז שְׁלָאפֶען;
בָּרוּךְ יְיָ	גֶעלוֹיבְּט אִיז דֶער עֶוִּוינֶער,
בְּקוּמֵנוּ :	וֶוען מִיר שְׁטֵעהֶען אוֹיף.
הִנֵּה לֹא־יָנוּם	זֶעה, עֶר שְׁלוּמֶערְט נִיט
וְלֹא יִישָׁן	און עֶר שְׁלָאפְט נִיט,
שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל :	דֶער הִיטֶער פוּן יִשְׂרָאֵל.
בְּיָדְךָ	אִין דַיין הַאנְד
אַפְקִיד	גִיבּ אִיךְ אִיבֶּער
רוּחִי	מַיין זֶעעלֶע;
פָּדִיתָה אוֹתִי	דוּ הָאסְט מִיךְ עֶרְלֵייזְט,
יְיָ	עֶוִּוינֶער,
אֵל אֱמֶת :	וַואהְרֶער גָאט.
לִישׁוּעָתְךָ	צוּ דַיין הִילְף
קִוִּיתִי יְיָ :	הָאף אִיךְ, גָאט!

סדר ברכות

פֶּערְשִׁידֶענֶע בְּרָכוֹת

יג 13.

לפני אכילת לחם הנעשה מחמשת מיני דגן: חטה, שעורה, שבולת שועל, שפון וכוסמת, יטול ידיו ויברך:

בעפאר מען עסט ברויט, וועלכע איז געמאכט פון די פינף סארטען געטריידע, דאס איז: ווייטין, גערשטען, האבער, קארן, און ארקוס. וואשט מען די הענד און מען זאגט דיזע ברכה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶוִּוינֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ	וֶועלְכֶער הָאט אוּנְז גֶעהֵיילִיגְט
בְּמִצְוֹתָיו	מִיט זַיינֶע גֶעבָּאטֶע
וְצִוָּנוּ	און הָאט אוּנְז גֶעבָּאטֶען
עַל נְטִילַת יָדָיִם :	וֶועגֶען וַואשֶׁען דִי הֶענְד.

על הלחם מברך: — אויף ברויט זאגט מען דיזע ברכה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶוִּוינֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
הַמּוֹצִיא	וֶועלְכֶער בְּרֶענְגְט אַרוֹיס
לֶחֶם	בְּרוֹיט
מִן הָאָרֶץ :	פוּן דֶער עֶרְד.

על היין מברך: — אויף וויין זאגט מען דיזע ברכה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶוִּוינֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
בּוֹרֵא	[4](וֶועלְכֶער) בֶּעשַׁאפְט
פְּרִי הַגָּפֶן :	דִי פְרוּכְט פוּן דֶעם וַויינְשְׁטָאק.

1) דאס איז תפלין של יד. 2) דאס איז תפלין של ראש. 3) אוסאקען פון טהיר. 4) דער בעשעפער פון די ....

עַל כָּל פְּרִי הָעֵץ מְבָרֵךְ:	אויף אלע בוים־פרוכטי זאגט מען דיזע ברכה:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט ג, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
בּוֹרֵא	[1](וֶועלְכֶער) בֶּעשַׁאפְט
פְּרִי הָעֵץ:	דִי פְרוּכְט פוּן דֶעם בּוֹים.

עַל פרי האדמה מברך:	אויף ערד־פרוכט זאגט מען דיזע ברכה:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳ג, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
בּוֹרֵא	[1](וֶועלְכֶער) בֶּעשַׁאפְט
פְּרִי הָאֲדָמָה:	דִי פְרוּכְט פוּן דֶער עֶרְד.

עַל בשר ודגים, חלבי ביצה וגבינה, כמהין ופטריות וכדומה. גם על המשקים, חוץ מיין, מברך:	אויף פלייש און פיש, מילך, אייער, קעז און שוועמלעך, אויך אויף אלע געטרענקע, אויסער וויין, מאכט מען דיזע ברכה:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳ג, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
שֶׁהַכֹּל נִהְיֶה	דַאס אַלֶעס [2]וֶוערְט
בִּדְבָרוֹ:	דוּרְךְ זַיין וָוארְט.

עַל תבשיל שנעשה מחמשת מיני דגן שהם: חטה, שעורה, כוסמת, שבולת שועל, ושפון, מברך:	אויף א געריכט, וואס איז געמאכט געווארען פון די פינף סארטען געטריידע. דאס איז: ווייטין, גערשטען, האבער, קארן און ארקוס, מאכט מען דיזע ברכה:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳ג, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
בּוֹרֵא	[1](וֶועלְכֶער) בֶּעשַׁאפְט
מִינֵי מְזוֹנוֹת:	[3]דִי סָארְטֶען שְׁפַּייזֶען.

עַל ריח בשמים מברך:	אויף דעם שמעק (דופט, ריח) פון געווירצען זאגט מען דיזע ברכה:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳ג, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
בּוֹרֵא	[1](וֶועלְכֶער) בֶּעשַׁאפְט
מִינֵי בְשָׂמִים:	[3]דִי סָארְטֶען גֶעווִירְצֶען.

הלובש מלבוש חדש מברך:	דער, וואס טהוט אן א נייע קלייד זאגט דיזע ברכה:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳ג, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
מַלְבִּישׁ עֲרֻמִּים:	וֶועלְכֶער בֶּעקְלֵיידֶעט נַאקֶעטֶע.

האוכל פרי חדש בפעם הראשונה בשנה, והבונה או הקונה בית או כלים חדשים או מלבוש חדש, והשומע שמועות טובות לו לבדו מברך:	דער, וואס עסט נייע פרוכט צום ערשטען מאל אין יאהר, און דער, וואס בויט אדער קויפט א הויז, נייע געשיר אדער נייע קליידער, און דער וואס הערט נאכריכטען, וועלכע זיינען גוט נור פיר איהם אליין, דארף זאגען דיזע ברכה:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳ג, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
שֶׁהֶחֱיָנוּ	וֶועלְכֶער הָאט אוּנְז גֶעלָזֶען לֶעבֶּען,
וְקִיְּמָנוּ	אוּן עֶר הָאט אוּנְז עֶרְהַאלְטֶען,
וְהִגִּיעָנוּ	אוּן עֶר הָאט אוּנְז גֶעלָזֶען דֶערְגְרֵייכֶען
לַזְּמַן הַזֶּה:	צוּ דִיזֶער צַייט.

הרואה ברקים וכוכבים מעופפים והרים גבוהים ומדבריות מברך:	דער, וואס זעהט בליטצען, אדער פליהענדע (פאלענדע) שטערן, אדער הויכע בערג אדער וויסטעניסען, דער דארף זאגען דיזע ברכה:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳ג, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
עֹשֶׂה	וֶועלְכֶער מַאכְט
מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:	דִי וֶוערְק פוּן [4]דֶער שֶׁעפּוּנְג.

השומע רעם, סער ורעש מברך:	דער, וואס הערט א דונער, א שטורם, אדער ערד־ציטערניס דארף מאכען דיזע ברכה:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳ג, עֶווִיגֶער,

1) דער בעשעפער פון די א. ז. וו. 2) עקסיסטירט. 3) אלערליי. 4) אנפאנג, ד. ה. פון בראשית ברא וכו׳

אֱלֹהֵינוּ — אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם — קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
שֶׁכֹּחוֹ — וָואס זַיין קְרַאפְט
וּגְבוּרָתוֹ — אוּן זַיין מַאכְט
מָלֵא עוֹלָם: — [1]אִיז פוּל דִי וֶועלְט.

הרואה הקשת בענן מברך: — דער וואס זעהט א רעגען־בויגען דארף מאכען דיזע ברכה:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ — גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ — אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם — קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
זוֹכֵר הַבְּרִית — (וֶועלְכֶער) גֶעדֶענְקְט דֶעם בּוּנְד,
וְנֶאֱמָן בִּבְרִיתוֹ — אוּן אִיז טְרַיי צוּ זַיין בּוּנְד,
וְקַיָּם בְּמַאֲמָרוֹ: — אוּן הַאלְט זִיךְ פֶעסְט אָן זַיין וָוארְט.

השומע שמועות טובות לו ולאחרים מברך: — דער, וואס הערט נאכריכטען, וועלכע זיינען גוט פיר איהם און אנדערן, דארף זאגען דיזע ברכה:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ — גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ — אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם — קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
הַטּוֹב — וֶועלְכֶער אִיז גוּט
וְהַמֵּטִיב: — אוּן טְהוּט גוּטֶעס.

השומע שמועות רעות מברך: — דער, וואס הערט שלעכטע נאכריכטען, דארף מאכען דיזע ברכה:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ — גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ — אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם — קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
דַּיַּן הָאֱמֶת: — דֶער וַואהְרֶער רִיכְטֶער.

הרואה מלך ושריו מברך: — דער וואס זעהט א קעניג און זיינע הויף־דינער, דארף מאכען דיזע ברכה:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ — גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ — אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם — קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
שֶׁחָלַק — דַאס עֶר הָאט אָבְּגֶעטְהֵיילְט
מִכְּבוֹדוֹ — פוּן זַיין עֶהְרֶע
לְבָשָׂר וָדָם: — צוּ [2]אַ שְׁטֶערְבְּלִיכֶען.

הרואה חכם מופלג בחכמת התורה מברך: — דער, וואס זעהט איין אויס־נאהמען געלעהרטען אין דער וויסענשאפט פון דער תורה, דארף זאגען דיזע ברכה:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ — גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ — אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם — קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
שֶׁחָלַק — וֶועלְכֶער הָאט אָבְּגֶעטְהֵיילְט
מֵחָכְמָתוֹ — פוּן זַיין קְלוּגְשַׁאפְט
לִירֵאָיו: — צוּ דִי, וָואס פִירְכְטֶען אִיהְם.

הרואה חכם מופלג בחכמת העולם מברך: — דער, וואס זעהט איין אויס־נאהמען געלעהרטען אין וועלט־ליכע וויסענשאפט, דארף זאגען דיזע ברכה:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ — גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ — אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם — קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
שֶׁנָּתַן — וֶועלְכֶער הָאט גֶעגֶעבֶּען
מֵחָכְמָתוֹ — פוּן זַיין וִויסֶענְשַׁאפְט
לְבָשָׂר וָדָם: — צוּ [2]אַ שְׁטֶערְבְּלִיכֶען.

הקובע מזוזה מברך: — דער, וואס שלאגט צו א מזוזה, דארף מאכען דיזע ברכה:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ — גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ — אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם — קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ — וֶועלְכֶער הָאט אוּנְז גֶעהֵיילִיגְט
בְּמִצְוֹתָיו — מִיט זַיינֶע גֶעבָּאטֶע
וְצִוָּנוּ — אוּן הָאט אוּנְז גֶעבָּאטֶען
לִקְבּוֹעַ מְזוּזָה: — אַריינְצוּשְׁטֶעלֶען אַ מְזוּזָה.

בשבעת ימים הראשונים של סכות (חוץ משבת) לוקחין את האתרוג בשמאל ואת הלולב בימין ומברכין ברכה זו: — די ערשטע 7 טעג סכות (אויסער שבת) נעהמט מען דעם אתרוג אין דער לינקער האנד און דעם לולב אין דער רעכטער און מען זאגט דיזע ברכה:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ — גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,

1) פילט. 2) בלוט און פלייש.

אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ	וֶועלְכֶער הָאט אוּנְז גֶעהֵיילִיגְט
בְּמִצְוֹתָיו	מִיט זַיינֶע גֶעבָּאטֶע
וְצִוָּנוּ	אוּן הָאט אוּנְז גֶעבָּאטֶען
עַל נְטִילַת לוּלָב:	וֶוענֶען נֶעהְמֶען אַ לוּלָב.[1]

פיום ראשון מברכין אחר זה שהחינו. ואם יום ראשון של סכות חל בשבת, שבו אין לוקחין את הלולב. מברכין שהחינו ביום ב׳.

דעם ערשטען טאג מאכט מען נאכדעם שהחינו. און אויב דער ערשטער טאג סכות געפאלט אם שבת, וואס דאן געברויכט מען קיין לולב, זאגט מען שהחינו דעם צווייטען טאג.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
שֶׁהֶחֱיָנוּ	וֶועלְכֶער הָאט אוּנְז גֶלָאזְט לֶעבֶּן,
וְקִיְּמָנוּ	אוּן עֶר הָאט אוּנְז עֶרְהַאלְטֶען,
וְהִגִּיעָנוּ	אוּן עֶר הָאט אוּנְז גֶלָאזְט דֶערְגְרֵיכֶען
לַזְּמַן הַזֶּה:	צוּ דִיזֶער צַייט.

יד 14.

ברכה אחרונה.

על פירות האילן, חוץ משבעת המינים (חטה, שעורה, גפן, תאנה, רמון זית שמן ודבש), ועל כל פירות האדמה וירקות וכל דבר שאין גדולו מן הארץ מברכין אחר אכילתן ברכה זו:

אויף בוים־פרוכט, אויסער די 7 סארטען, און אויף אלע ערד־פרוכט און גרינ[illegible]ען און יעדער זאך, וואס וואקסט ניט פון דער ערד, זאגט מען נאך דעם עסען דיזע ברכה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
בּוֹרֵא	(וֶועלְכֶער) בֶּעשַׁאפְט
נְפָשׁוֹת רַבּוֹת	פִילֶע [2]בֶּעשֶׁעפֶּענִיסֶען
וְחֶסְרוֹנָן	[3]מִיט זֵייעֶר בֶּעדִירְפְנִיס,
עַל כָּל מַה שֶׁבָּרָא	פִיר אַלֶעם, וָוס עֶר הָט בֶּשַׁאפֶן
לְהַחֲיוֹת בָּהֶם	צוּ עֶרְנֶעהְרֶען דַאמִיט
נֶפֶשׁ כָּל חָי	[4]דַאס לֶעבֶּען פוּן יֶעדֶן לֶעבֶּעדִיגֶן.
בָּרוּךְ	גֶעלוֹיבְּט (אִיז עֶר),
חֵי הָעוֹלָמִים:	וֶועלְכֶער [5]אִיז דַאס לֶעבֶּן פוּן דִי וֶועלְטֶן

טו 15.

עשרת הדברות.

דִי צֶעהְן גֶעבָּאטֶע.

(שמות כ)

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים	אוּן גָאט הָאט גֶערֶעדְט
אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	דִיזֶע אַלֶע וֶוערְטֶער,
לֵאמֹר:	זָאגֶענְדִיג:
א) אָנֹכִי	אִיךְ בִּין
יְיָ אֱלֹהֶיךָ	דֶער עֶווִיגֶער, דַיין גָאט,
אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ	וֶועלְכֶער הָט דִיךְ אַרוֹיסְגֶעפִֿיהְרְט
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פוּן דַאס לַאנְד מִצְרַיִם,
מִבֵּית עֲבָדִים:	פוּן קְנֶעכְט־הוֹיז.
ב) לֹא יִהְיֶה לְךָ	עֶס זָאל נִיט זַיין בַּיי דִיר
אֱלֹהִים אֲחֵרִים	אַנְדֶערֶע גֶעטֶער
עַל־פָּנָי:	פָאר מַיין גֶעזִיכְט[6].
לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ	דוּ זָאלְסְט דִיר נִיט מַאכֶען
פֶסֶל	אַ גֶעשְׁנִיצְטֶען בִּילְד
וְכָל־תְּמוּנָה	אוּן קֵיין גֶעשְׁטַאלְט,
אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם	וָואס אִיז אִין הִימֶעל
מִמַּעַל	פוּן אוֹיבֶּען,
וַאֲשֶׁר בָּאָרֶץ	אָדֶער, וָואס אִיז אוֹיף דֶר עֶרְד
מִתַּחַת	פוּן אוּנְטֶען,

1) פאלמען־צווייג. 2) זעעלען. 3) און וואס זיי פעהלם. פיר אלעס. . . זאל זיין געלויבט דער, וועלכער. . . 4) די זעעלע. 5) לעבט עוויג. 6) ד. ה. אויסער מיר.

וַאֲשֶׁר בַּמַּיִם	אָדֶער, וָואס אִיז אִין וַואסֶער
מִתַּחַת לָאָרֶץ :	פוּן אוּנְטֶער דֶער עֶרְד.
לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה	דוּ זָאלְסְט זִיךְ נִיט בּוּקֶען
לָהֶם	צוּ זֵיי,
וְלֹא תָעָבְדֵם	אוּן דוּ זָאלְסְט זֵיי נִיט דִינֶען;
כִּי אָנֹכִי	דֶען אִיךְ,
יְיָ אֱלֹהֶיךָ	דֶער עֶווִיגֶער, דַיין גָאט,
אֵל קַנָּא	בִּין אֵיין אֵייפְרִיגֶער גָאט,
פֹּקֵד	(וֶועלְכֶער) [1]דֶערְמָאהְנְט
עֲוֹן אָבֹת	דִי זִינְד פוּן עֶלְטֶערְן
עַל בָּנִים	אוֹיף קִינְדֶער,
עַל שִׁלֵּשִׁים	אוֹיף דֶעם דְרִיטֶען (גֶעשְׁלֶעכְט)
וְעַל רִבֵּעִים	אוּן אוֹיף דֶעם פִירְטֶען (גֶעשְׁלֶכְט)
לְשֹׂנְאָי :	צוּ דִי, וָואס הַאסֶען מִיר[2].
וְעֹשֶׂה חֶסֶד	אוּן (אִיךְ) טְהוּא גְנַאדֶע
לַאֲלָפִים	צוּ דֶם טוֹיזֶענְדְסְטֶען (גֶשְׁלֶכְט)
לְאֹהֲבַי	צוּ דִי, וָואס לִיבֶּען מִיר,
וּלְשֹׁמְרֵי	אוּן צוּ דִי וָואס הִיטֶען
מִצְוֹתָי :	מַיינֶע גֶעבָּאטֶע[3].
ג) לֹא תִשָּׂא	דוּ זָאלְסְט נִיט אוֹיסְשְׁפְּרֶעכֶען
אֶת שֵׁם	דֶעם נָאמֶען
יְיָ אֱלֹהֶיךָ	פוּן דֶעם עֶווִיגֶען דַיין גָאט
לַשָּׁוְא	[4]אוּמְזָאנְסְט,
כִּי	דֶען
לֹא יְנַקֶּה יְיָ	דֶער עֶווִיגֶער וֶועט נִיט [5]לָאזֶען אוּנְבֶּעשְׁטְרָאפְט
אֵת אֲשֶׁר יִשָּׂא	דֶעם, וָואס וֶועט אוֹיסְשְׁפְּרֶעכֶען
אֶת שְׁמוֹ	זַיין נָאמֶען
לַשָּׁוְא :	[4]אוּמְזָאנְסְט.
ד) זָכוֹר	גֶעדֵיינְק

אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת	דֶעם רוּהֶע־טָאג
לְקַדְּשׁוֹ :	אִיהְם צוּ הֵיילִיגֶען.
שֵׁשֶׁת יָמִים	זֶעקְס טֶעג
תַּעֲבֹד	זָאלְסְט׳וּ אַרְבַּייטֶען
וְעָשִׂיתָ	אוּן דוּ זָאלְסְט טְהָאן
כָּל מְלַאכְתֶּךָ :	אַלֶע דַיינֶע אַרְבַּייט;
וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי	אָבֶּער דֶער זִיבֶּענְטֶער טָאג
שַׁבָּת	אִיז אַ רוּהֶע־טָאג
לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ	צוּם עֶווִיגֶען דַיין גָאט,
לֹא תַעֲשֶׂה	דוּ זָאלְסְט נִיט טְהָאן
כָל מְלָאכָה	קַיין אַרְבַּייט,
אַתָּה	דוּ,
וּבִנְךָ	אוּן דַיין זוּהְן,
וּבִתֶּךָ	אוּן דַיין טָאכְטֶער,
עַבְדְּךָ	דַיין קְנֶעכְט,
וַאֲמָתְךָ	אוּן דַיין דִינְסְט,
וּבְהֶמְתֶּךָ	אוּן דַיינֶע פִיה,
וְגֵרְךָ	אוּן דַיין פְרֶעמְדֶער,
אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ :	וֶועלְכֶער אִיז אִין דַיינֶע טוֹיעֶרְן[6].
כִּי	דֶען
שֵׁשֶׁת יָמִים	זֶעקְס טֶעג
עָשָׂה יְיָ	הָאט דֶער עֶווִיגֶער גֶעמַאכְט
אֶת הַשָּׁמַיִם	דֶעם הִימֶעל
וְאֶת הָאָרֶץ	אוּן דִי עֶרְד,
אֶת הַיָּם	דֶעם מֶעער
וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם	אוּן אַלֶעס, וָואס אִיז אִין זֵיי,
וַיָּנַח	אוּן עֶר הָאט גֶערוּהְט
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	אוֹיף דֶעם זִיבֶּענְטֶען טָאג,
עַל כֵּן	דַארוּם
בֵּרַךְ יְיָ	הָאט דֶער עֶווִיגֶער גֶעבֶּענְשְׁט

1) בֶּעשְׁטְרָאפְט. 2) ד. ה. אוֹיב דֶער דְרִיטֶער אוּן פִירְטֶער גֶעשְׁלֶעכְט זַיינֶען אוֹיךְ זִינְדִיגֶע. 3) ד. ה. אוֹיב זֵיי זַיינֶען פְרוּם. 4) צוּם פַאלְשֶׁען. 5) רֵיין, אוּנְשׁוּלְדִיג הַאלְטֶען. 6) ד. ה. אִין דַיין שְׁטָאט.

אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת	דֶעם [1]רוּהֶע־טָאג,
וַיְקַדְּשֵׁהוּ :	אוּן עֶר הָאט אִיהם גֶעהֵייליגְט.
ה) כַּבֵּד	בֶּעעֶהְר
אֶת אָבִיךָ	דַיין פָּאטֶער
וְאֶת אִמֶּךָ	אוּן דַיין מוּטֶער,
לְמַעַן יַאֲרִכוּן	אוּם עֶס זָאלֶען זִיךְ פֶערלֶענְגֶערְן
יָמֶיךָ	דַיינֶע טֶעג
עַל הָאֲדָמָה	אוֹיף דֶעם לַאנְד,
אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ	וָואס דֶער עֶווִיגֶער, דַיין גָאט,
נֹתֵן לָךְ :	גִיבְּט דִיר.
ו) לֹא תִּרְצָח .	דוּ זָאלְסְט נִיט מָארְדֶען.
ז) לֹא תִּנְאָף .	דוּ זָאלְסְט נִיט עֶהֶע־בְּרֶעכֶען.
ח) לֹא תִּגְנֹב .	דוּ זָאלְסְט נִיט שְׁטוֹילֶען.
ט) לֹא תַעֲנֶה	דוּ זָאלְסְט נִיט בֶּעצַייגֶען
בְרֵעֲךָ	גֶעגֶען דַיין [2]נֶעכְסְטֶען
עֵד שָׁקֶר :	[3]פַאלְשֶׁע צַייגְנִים.
י) לֹא תַחְמֹד	דוּ זָאלְסְט נִיט [4]גֶעלוּסְטֶען
בֵּית רֵעֶךָ	דִי הוֹיז פוּן דַיין [2]נֶעכְסְטֶען;
לֹא תַחְמֹד	דוּ זָאלְסְט נִיט [4]גֶעלוּסְטֶען
אֵשֶׁת רֵעֶךָ	דִי פְרוֹי פוּן דַיין [2]נֶעכְסְטֶען
וְעַבְדּוֹ	אוּן זַיין קְנֶעכְט,
וַאֲמָתוֹ	אוּן זַיין דִינְסְט,
וְשׁוֹרוֹ	אוּן זַיין אָקְס
וַחֲמֹרוֹ	אוּן זַיין אֵייזֶעל
וְכֹל	אוּן אַלֶעס,
אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ :	וָוס גֶעהֶערְט צוּ דַיין [2]נֶעכְסְטֶען.

1) שבת. 2) פריינד, צווייטער, נעבען־מענש. 3) (אלס) פאלשער צייגע. 4) בעגעהרען.

יוסף מאגילניצקי'ס
„פערלאג לבתי ספר ולעם".

פאלשטענדיגער
ליניען-סדור
לבתי־ספר ולעם

אַלע תפלות כסדר פיר א גאנצן יאהר
איבערזעטצט װארט־בײ־װארט אין נייעם ליניען־סיסטעם
פיר יעדע אידישע הויז, חדרים און בתי ספר.

מיט אָריגינעלע און בעלעהרענדע קונסט בילדער און מוזיק.

מיט וויכטיגע בעמערקונגען און ספעציעלע סמנים,
דורך װעלכע יעדער קען װיסען װאו עס איז א שוא נח, און װאו עס איז א שוא נע.

— צװייטער טהייל —

אַלע תפלות פיר שבת אונד יום טוב.

— פערלאג און דרוק פון —
יוסף מאגילניצקי, 708 סויטה 5טע סטריט.
פילאדעלפיא, פא.

הַיָּם	דַאס מֶעער
וְהוּא עָשָׂהוּ	און עֶר הָאט עֶס גֶעמַאכְט;
וְיַבֶּשֶׁת	און דִי טְרִיקֶענִים
יָדָיו יָצָרוּ:	הָאבֶּען זַיינֶע הֶענְד גֶעבִּלְדֶעט.
ו בֹּאוּ	6 קוּמְט!
נִשְׁתַּחֲוֶה	לָא'מִיר זִיךְ בּוּקֶען
וְנִכְרָעָה,	און לָא'מִיר זִיךְ בֵּייגֶען;
נִבְרְכָה	לָא'מִיר אוּנְז קְנִיעְן
לִפְנֵי יְיָ	פָאר דֶעם עֶווִיגֶען,
עֹשֵׂנוּ:	אוּנְזֶער בֶּעשֶׁעפֶער.
ז כִּי הוּא	7. דֶען עֶר אִיז
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט
וַאֲנַחְנוּ	און מִיר זַיינֶען
עַם מַרְעִיתוֹ	דַאס פָאלְק פוּן זַיין פִיטֶערְנִס,[1]
וְצֹאן יָדוֹ.	און דִי שָׁאף פוּן זַיין האנְד;
הַיּוֹם	(נָאךְ) הַייטֶע,
אִם בְּקֹלוֹ	אוֹיב זַיין שְׁטִימֶע
תִשְׁמָעוּ.	וֶועט אִיהְר הֶערֶען.
ח אַל תַּקְשׁוּ	8. מַאכְט נִיט הַארְט
לְבַבְכֶם	אַייעֶר הַארְץ,
כִּמְרִיבָה,	ווִי (בַּיי) [2]מְרִיבָה;
כְּיוֹם מַסָּה	ווִי (אִין) דֶעם טָאג פוּן [2]מַסָה

בַּמִּדְבָּר:	אִין דֶער וִויסְטֶענִים.
ט אֲשֶׁר נִסּוּנִי	9. וואו עֶס הָאבֶּען מִיר גֶעפְּרוּפְט
אֲבוֹתֵיכֶם.	אַייעֶרֶע עֶלְטֶערְן;
בְּחָנוּנִי	זֵיי הָאבֶּען מִיר גֶעפְּרוּפְט,
גַּם רָאוּ	אַבְּוָואהְל זֵיי הָאבֶּען גֶעזֶעהֶן
פָעֳלִי:	מַיין וֶוערְק.
י אַרְבָּעִים	10. פֶערְצִיג
שָׁנָה	יָאהְר
אָקוּט	הָאבּ אִיךְ קְרִיג גֶעפִיהְרְט
בְּדוֹר	מִיט יֶענֶעם גֶעשֶׁלֶעכְט,
וָאֹמַר	און אִיךְ הָאבּ גֶעזָאגְט:
עַם	„אַ פָאלְק
תֹּעֵי לֵבָב	פוּן אִירְרֶענְדֶע הֶערְצֶער
הֵם.	זַיינֶען זֵיי",
וְהֵם	און זֵיי
לֹא יָדְעוּ	הָאבֶּען נִיט גֶעוואוּסְט
דְרָכָי:	מַיינֶע וֶועגֶען."
יא אֲשֶׁר	11. דַארוּם
נִשְׁבַּעְתִּי	הָאבּ אִיךְ גֶעשְׁוָוארֶען
בְאַפִּי.	אִין מַיין צָארְן:
אִם יְבֹאוּן	„[3]אוֹיב זֵיי וֶועלֶען קוּמֶען
אֶל מְנוּחָתִי:	צוּ מַיין רוּהֶע אָרְט!"[4]

1) דאס פאלק וועלכען ער פיטערט. 2) שמות י"ז ז. 3) דאס זיי וועלען ניט קומען. 4) ד. ה. אין ארץ ישראל.

תהלים צ״ו

א שִׁירוּ לַיְיָ — 1. זינגט צום עוויגען
שִׁיר חָדָשׁ. — א נייעס ליד;
שִׁירוּ לַיְיָ — זינגט צום עוויגען,
כָּל הָאָרֶץ: — די גאנצע ערד.
ב שִׁירוּ לַיְיָ — 2. זינגט צום עוויגען,
בָּרְכוּ שְׁמוֹ. — לויבט זיין נאמען;
בַּשְּׂרוּ — [1]זאגט אן
מִיּוֹם לְיוֹם — פון טאג צו טאג
יְשׁוּעָתוֹ: — זיין הילף.
ג סַפְּרוּ בַגּוֹיִם — 3. דערצעהלט אונטער די נציינען
כְּבוֹדוֹ. — זיין [2]העררליכקייט;
בְּכָל הָעַמִּים — אונטער אלע פעלקער —
נִפְלְאוֹתָיו: — זיינע וואונדער.
ד כִּי גָדוֹל יְיָ — 4. דען גרוס איז דער עוויגער
וּמְהֻלָּל מְאֹד. — און זעהר געלויבט;
נוֹרָא הוּא — פורכטבאר איז ער
עַל כָּל אֱלֹהִים: — [3]איבער אלע געטער.
ה כִּי כָּל אֱלֹהֵי — 5 דען אלע געטער
הָעַמִּים — פון די פעלקער
אֱלִילִים. — זיינען [4]געטצען;
וַיְיָ — אבער דער עוויגער
שָׁמַיִם עָשָׂה: — האט (דעם) היממעל געמאכט
ו הוֹד וְהָדָר — 6. גלאנץ און פראכט
לְפָנָיו. — זיינען פאר איהם;
עֹז וְתִפְאֶרֶת — שטארקייט און שעהנהייט
בְּמִקְדָּשׁוֹ: — זיינען אין זיין היילינגטהום.
ז הָבוּ לַייָ — 7. [6]גיבט צום עוויגען,
מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים. — (איהר) פעלקער־פאמיליען!

הָבוּ לַייָ — [5]גיבט צום עוויגען
כָּבוֹד וָעֹז: — עהרע און שטארקייט.
ח הָבוּ לַייָ — 8 [5]גיבט צום עוויגען
כְּבוֹד שְׁמוֹ. — די עהרע פון זיין נאמען;
שְׂאוּ מִנְחָה — [6]נעהמט א געשענק,
וּבֹאוּ — און קומט
לְחַצְרוֹתָיו: — אין זיינע הויפען.
ט הִשְׁתַּחֲווּ לַייָ — 9. [7]בייגט אייך צום עוויגען
בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ. — אין היילינגער פראכט;
חִילוּ מִפָּנָיו — ציטערט פאר איהם
כָּל הָאָרֶץ: — די גאנצע ערד.
י אִמְרוּ בַגּוֹיִם — 10. זאגט אונטער די נאציאנען:
יְיָ מָלָךְ — דער עוויגער האט רעגירט,
אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל — [8]אויך (די) וועלט שטעהט פעסט
בַּל תִּמּוֹט. — (און) זי [9]בייגט זיך ניט;
יָדִין עַמִּים — ער וועט ריכטען (די) פעלקער
בְּמֵישָׁרִים: — מיט [10]רעכטשאפענהייט.
יא יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם — 11. זאלען זיך פרעהען די היממעל,
וְתָגֵל הָאָרֶץ. — און זאל פרעהליך זיין די ערד;
יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ: — זאל שטורמען דאס מעער און דם, וואס פילט איהם אן[11]
יב יַעֲלֹז שָׂדַי — 12. זאל זיך פרעהען (די) פעלד
וְכָל אֲשֶׁר בּוֹ. — און אלעס, וואס איז אין איהם;
אָז יְרַנְּנוּ — דאן וועלען זינגען
כָּל עֲצֵי יָעַר: — אלע בוימער פון וואלד.
יג לִפְנֵי יְיָ — 13. פאר דעם עוויגען,[12]
כִּי בָא — דען ער קומט,
כִּי בָא — דען ער קומט

1) פערקינדיגט. דערצעהלט. 2) עהרע. 3) מעהר אלס אלע געטער. 4) ניכטיגע. 5) שרייבט צו; זייט מיחס 6) טראגט. 7) בעט צום עוויגען. 8) (זאגט) אויך: די וועלט שטעהט פעסט; אדער: דארום שטעהט די וועלט פעסט. 9) וואנקט ניט. 10) גערעכטיגקייט 11) ד. ה. אלעס וואס איז אין איהם. 12) ד. ה. צוליב דעם עוויגען.

לִשְׁפֹּט הָאָרֶץ	צוּ רִיכְטְען דִי עֶרְד;
יִשְׁפֹּט תֵּבֵל	עֶר וֶועט רִיכְטֶען (דִי) וֶועלְט
בְּצֶדֶק.	מִיט גֶערֶעכְטִיגְקַייט;
וְעַמִּים	אוּן פֶעלְקֶער —
בֶּאֱמוּנָתוֹ:	מִיט זַיין טְרַייהַייט.

תהלים צ"ז

א יְיָ מָלָךְ	1. דֶער עֶווִיגֶער רֶעגִירְט!
תָּגֵל הָאָרֶץ.	זָאל פְרֶעהְלִיךְ זַיין דִי עֶרְד;
יִשְׂמְחוּ	זָאלֶען זִיךְ פְרֵעהֶען
אִיִּים רַבִּים:	פִילֶע אִינְזְלֶען.
ב עָנָן וַעֲרָפֶל	2. וָואלְקֶען אוּן [1]גֶענֶעבֶּעל
סְבִיבָיו.	זַיינֶען אַרוּם אִיהְם;
צֶדֶק וּמִשְׁפָּט	גֶערֶעכְטִיגְקַייט אוּן רֶעכְט
מְכוֹן	אִיז דֶער [2]פוּנְדַאמֶענְט
כִּסְאוֹ:	פוּן זַיין טְרָאהְן.
ג אֵשׁ	3. פַייעֶר
לְפָנָיו תֵּלֵךְ.	גֶעהְט פָאר אִיהְם,
וּתְלַהֵט סָבִיב	אוּן עֶס [3]פֶערְבְּרֶענְט רִינְגְסְאוּם
צָרָיו:	זַיינֶע פַיינְדֶע.
ד הֵאִירוּ בְרָקָיו	4. זַיינֶע בְּלִיטְצֶען [4]בֶּעלַייכְטֶען
תֵּבֵל.	(דִי) וֶועלְט;
רָאֲתָה וַתָּחֵל הָאָרֶץ:	דִי עֶרְד הָאט גֶעזֶעהֶען אוּן הָאט גֶעצִיטֶערְט.
ה הָרִים	5. בֶּערְג
כַּדּוֹנַג	וִוי וַואקְס
נָמַסּוּ	זַיינֶען [5]צוּגַאנְגֶען גֶעוָוארֶען
מִלִּפְנֵי יְיָ.	פָאר דֶעם עֶווִיגֶען,
מִלִּפְנֵי אֲדוֹן	פָאר דֶעם הֶערְרְן
כָּל הָאָרֶץ:	פוּן דֶער גַאנְצֶער עֶרְד.
ו הִגִּידוּ הַשָּׁמַיִם	6. דִי הִימֶעל הָאבֶּען דֶערְצֶעהְלְט

צִדְקוֹ.	זַיין גֶערֶעכְטִיגְקַייט,
וְרָאוּ כָל הָעַמִּים	אוּן אַלֶע פֶעלְקֶער הָאבֶּען גֶעזֶעהְן
כְּבוֹדוֹ:	זַיין הֶערְלִיכְקַייט.
ז יֵבֹשׁוּ	7. זָאלֶען בֶּעשֶׁעמְט וֶוערֶען
כָּל עֹבְדֵי פֶסֶל	אַלֶע, וָואס דִינֶען אַ בִּילְד,
הַמִּתְהַלְלִים	וֶועלְכֶע בֶּערִיהְמֶען זִיךְ
בָּאֱלִילִים.	מִיט דִי גֶעטְצֶען;
הִשְׁתַּחֲווּ לוֹ	בֵּייגְט אֵייךְ צוּ אִיהְם,
כָּל אֱלֹהִים:	(אִיהְר) אַלֶע גֶעטֶער!
ח שָׁמְעָה וַתִּשְׂמַח צִיּוֹן	8. צִיּוֹן הָאט (עֶס) גֶעהֶערְט אוּן הָאט זִיךְ גֶעפְרֵעהְט,
וַתָּגֵלְנָה	אוּן עֶס זַיינֶען פְרֶעהְלִיךְ גֶעוֶוען
בְּנוֹת יְהוּדָה.	דִי טֶעכְטֶער פוּן יְהוּדָה
לְמַעַן	וֶועגֶען
מִשְׁפָּטֶיךָ	דַיינֶע גֶערִיכְטֶע,
יְיָ:	עֶווִיגֶער!
ט כִּי אַתָּה יְיָ	9. דֶען דוּ, עֶווִיגֶער,
עֶלְיוֹן	בִּיסְט [6]דֶער הֶעכְסְטֶער
עַל כָּל הָאָרֶץ.	אִיבֶּער דִי גַאנְצֶע עֶרְד;
מְאֹד נַעֲלֵיתָ	דוּ בִּיסְט זֶעהְר עֶרְהַאבֶּען
עַל כָּל אֱלֹהִים:	אִיבֶּער אַלֶע גֶעטֶער.
י אֹהֲבֵי יְיָ	10. (אִיהְר), וָואס לִיבֶּען גָאט,
שִׂנְאוּ רָע	הַאסְט שְׁלֶעכְטְעס,
שֹׁמֵר	(דֶען) עֶר הִיט
נַפְשׁוֹת	דִי זֶעעלֶען
חֲסִידָיו.	פוּן זַיינֶע פְרוּמֶע,
מִיַּד רְשָׁעִים	פוּן דִי הַאנְד פוּן שְׁלֶעכְטֶע
יַצִּילֵם:	רֶעטֶעט עֶר זֵיי.
יא אוֹר זָרֻעַ	11. לִיכְט אִיז [7]גֶעזֵייעט

1) ריקע פינסטערניס. 2) פוס־געשטעל. 3) פערצעהרט. 4) האבען בעלויכטען. 5) צושמאלצען. 6) ערהאבען. 7) פערשפרייט.

לַצַּדִּיק ׃	פִיר דֶעם גֶערֶעכְטֶען;
וּלְיִשְׁרֵי לֵב	און פַר דִי גֶערֶעכְטֶע הֶערְצֶער—
שִׂמְחָה ׃	פְרֵיידֶע.
יב שִׂמְחוּ	12. פְרֵעהְט אֵייךְ,
צַדִּיקִים	(אִיהְר) גֶערֶעכְטֶע,
בַּיְיָ ׃	אִין דֶעם עֶווִיגֶען;
וְהוֹדוּ	און [1]דַאנְקְט
לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ ׃	צוּ זַיין הֵיילִיגֶען [2]אַנְדֵיינְקֶען.

תהלים צ״ח

א מִזְמוֹר .	1. אַ גֶעזַאנְג.
שִׁירוּ לַיְיָ	זִינְגְט צוּם עֶווִיגֶען
שִׁיר חָדָשׁ	אַ נַייעֶם לִיד,
כִּי נִפְלָאוֹת	דֶען וואוּנְדֶער
עָשָׂה .	הָאט עֶר גֶטָאהן;
הוֹשִׁיעָה לּוֹ	אִיהְם הָאט גֶעהָאלְפֶען
יְמִינוֹ	זַיין רֶעכְטֶע הַאנְד
וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ ׃	און זַיין הֵיילִיגֶער אַרֶם.
ב הוֹדִיעַ יְיָ	2. דֶר עֶווִיגֶער הָט בֶּקַנְט גֶמַכְט
יְשׁוּעָתוֹ .	זַיין הִילְף;
לְעֵינֵי הַגּוֹיִם	פָאר דִי אוֹיגֶען פוּן דִי נַאצְיָאנֶען
גִּלָּה	הָאט עֶר עֶנְטְדֶעקְט
צִדְקָתוֹ ׃	זַיין גֶערֶעכְטִיגְקַייט.
ג זָכַר חַסְדּוֹ	3. עֶר הָט גֶדֵיינְקְט זַיין גְנַדֶע
וֶאֱמוּנָתוֹ	און זַיין טְרַייהַייט
לְבֵית יִשְׂרָאֵל	צוּ דִי הוֹיז פוּן יִשְׂרָאֵל;
רָאוּ	עֶס הָאבֶען גֶעזֶעהְן
כָל אַפְסֵי אָרֶץ .	אַלֶע עֶנְדֶען פוּן דֶער עֶרְד
אֵת יְשׁוּעַת	דִי הִילְף
אֱלֹהֵינוּ ׃	פוּן אוּנְזֶער גָאט.
ד הָרִיעוּ לַיְיָ	4. [3]שַׁאלְט צוּם עֶווִיגֶען,
כָּל הָאָרֶץ .	דִי גַאנְצֶע עֶרְד;
פִּצְחוּ וְרַנְּנוּ	[4]בְּרֶעכְט אוֹיס און זִינְגְט
וְזַמֵּרוּ ׃	און שְׁפִּילְט.
ה זַמְּרוּ לַיְיָ	5. שְׁפִּילְט צוּם עֶווִיגֶען
בְּכִנּוֹר .	מִיט אַ [5]הַארְפֶע,
בְּכִנּוֹר	מִיט אַ [5]הַארְפֶע
וְקוֹל זִמְרָה ׃	און אַ שְׁטִימֶע פוּן גֶעזַאנְג.
ו בַּחֲצֹצְרוֹת	6. מִיט טְרָאמְפֶּעטֶען
וְקוֹל שׁוֹפָר .	און [6]דֶעם קְלַאנְג פוּן אַ הָארְן
הָרִיעוּ	[3]שַׁאלְט
לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ יְיָ ׃	פָאר דֶעם קֶענִיג, דֶם עֶווִיגֶען.
ז יִרְעַם הַיָּם	7. זָאל שְׁטוּרְמֶן דַאס מֶעער
וּמְלֹאוֹ .	און דָס, וָוָס פִילְט אִיהְם אָן;[7]
תֵּבֵל	(דִי) וֶועלְט
וְיֹשְׁבֵי בָהּ ׃	און דִי בֶּעוָואהְנֶער אוֹיף אִיהְר.
ח נְהָרוֹת	8. שְׁטְרָאמֶען
יִמְחֲאוּ כָף .	זָאלֶען קְלַאפֶּען (מִט דִי הַנְד);[8]
יַחַד	צוּזַאמֶען
הָרִים יְרַנֵּנוּ ׃	זָאלֶען דִי בֶּערְג זִינְגֶען.
ט לִפְנֵי יְיָ	9. פָאר דֶעם עֶווִיגֶען,
כִּי בָא	דֶען עֶר קוּמְט
לִשְׁפֹּט הָאָרֶץ	צוּ רִיכְטֶען דִי עֶרְד;
יִשְׁפֹּט תֵּבֵל	עֶר וֶועט רִכְטֶען (דִי) וֶועלְט
בְּצֶדֶק .	מִיט גֶערֶעכְטִיגְקַייט,
וְעַמִּים	און פֶעלְקֶער
בְּמֵישָׁרִים ׃	מִיט [9]רֶעכְטשַׁאפֶענְהַייט.

תהלים צ״ט

יְיָ מָלָךְ	1. דֶער עֶווִגֶער רֶעגִירְט;
יִרְגְּזוּ עַמִּים .	זָאלֶען צִיטֶערְן פֶעלְקֶער!
יֹשֵׁב כְּרוּבִים	(עֶר) זִיצְט (אוֹיף) דִי כְּרוּבִים;

1) לויבט. 2) נאמען. 3) שרייט פאר פריידע. 4) ברעכט אויס (אין פריידע). 5) פידעל. 6) די שטימע. 7) ד.ה. אלעס, וואס איז אין איהם. 8) ד. ה. רוישען. 9) גערעכטיגקייט.

תָּנוּט הָאָרֶץ׃ זָאל זִיךְ בֶּעווֶעגֶען דִי עֶרְד!

ב יְיָ בְּצִיּוֹן גָּדוֹל. } 2. דֶר עֶווִיגֶר אִין צִיוֹן אִיז גְרוֹס

וְרָם הוּא אוּן הוֹיךְ אִיז עֶר

עַל כָּל הָעַמִּים׃ אִיבֶּער אַלֶע פֶעלְקֶער.

ג יוֹדוּ שִׁמְךָ 3. זָאלֶען זֵיי לוֹיבֶּען דַיין [1]נָאמֶען;

גָּדוֹל וְנוֹרָא גְרוֹיס אוּן פוּרְכְטְבַּאר

קָדוֹשׁ הוּא׃ (אוּן) הֵיילִיג אִיז עֶר.

ד וְעֹז מֶלֶךְ 4. אוּן דִי שְׁטַארְקַייט פוּן אַ קֶענִיג

מִשְׁפָּט אָהֵב ווֶעלְכֶער לִיבְּט רֶעכְט,

אַתָּה כּוֹנַנְתָּ הָאסְטוּ פֶעסְט־גֶעשְׁטֶעלְט

מֵישָׁרִים. (מִיט) רֶעכְטשַׁאפֶענְהַייט;

מִשְׁפָּט וּצְדָקָה רֶעכְט אוּן גֶערֶעכְטִיגְקַייט

בְּיַעֲקֹב אִין יַעֲקֹב

אַתָּה עָשִׂיתָ׃ הָאסְטוּ [2]גֶעמַאכְט

ה רוֹמְמוּ 5. עֶרְהֵייבְּט

יְיָ אֱלֹהֵינוּ דֶעם עֶווִיגֶען אוּנְזֶער גָאט,

וְהִשְׁתַּחֲווּ אוּן בֵּייגְט אַייךְ

לַהֲדֹם רַגְלָיו צוּם [3]בֵּיינְקֶעל פוּן זַיינֶע פִיס;[4]

קָדוֹשׁ הוּא׃ הֵיילִיג אִיז עֶר!

ו מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן 6. משֶׁה אוּן אַהֲרֹן,

בְּכֹהֲנָיו אוּנְטֶער זַיינֶע פְּרִיסְטֶער,

וּשְׁמוּאֵל אוּן שְׁמוּאֵל,

בְּקֹרְאֵי שְׁמוֹ. אוּנְטֶער דִי ווָאס רוּפֶען זַיין נָאמֶען,

קֹרְאִים אֶל יְיָ הָאבֶּען גֶערוּפֶען צוּם עֶווִיגֶען

וְהוּא יַעֲנֵם׃ אוּן עֶר פְלֶעגְט זֵיי עֶנְטְפֶערְן.

ז בְּעַמּוּד עָנָן 7. אִין אַ ווָאלְקֶען־זַייל

יְדַבֵּר אֲלֵיהֶם. פְלֶעגְט עֶר רֵייְדֶען צוּ זֵיי;

שָׁמְרוּ זֵיי הָאבֶּען גֶעהִיט

עֵדֹתָיו זַיינֶע צֵייגְנִיסֶע

וְחֹק אוּן (דַאס) גֶעזֶעץ,

נָתַן לָמוֹ׃ (ווָאס) עֶר הָאט זֵיי גֶעגֶעבֶּען.

ח יְיָ אֱלֹהֵינוּ 8. עֶווִיגֶער אוּנְזֶער גָאט,

אַתָּה עֲנִיתָם דוּ הָאסְט זֵיי גֶעעֶנְטְפֶערְט,

אֵל נֹשֵׂא אַ פֶערְצַייהֶענְדֶער גָאט

הָיִיתָ לָהֶם. בִּיסְטוּ גֶעוועֶן צוּ זֵיי,

וְנֹקֵם אָבֶּער דוּ הָאסְט רַאכֶע גֶענוּמֶען

עַל עֲלִילוֹתָם׃ פִיר זֵייעֶרֶע (שְׁלֶעכְטֶע) טְהַאטֶען

ט רוֹמְמוּ 9. עֶרְהֵייבְּט

יְיָ אֱלֹהֵינוּ דֶעם עֶווִיגֶען, אוּנְזֶער גָאט,

וְהִשְׁתַּחֲווּ אוּן בֵּייגְט אַייךְ

לְהַר קָדְשׁוֹ. צוּ זַיין הֵיילִיגֶען בַּארְג;

כִּי קָדוֹשׁ דֶען הֵיילִיג אִיז

יְיָ אֱלֹהֵינוּ׃ דֶער עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט.

תהלים כ״ט

א מִזְמוֹר לְדָוִד 1. אַ גֶעזַאנְג פוּן דָוִד.

הָבוּ לַייָ [5]גִיבְּט צוּם עֶווִיגֶען,

בְּנֵי אֵלִים. (אִיהְר) מֶעכְטִיגֶע קִינְדֶער,

הָבוּ לַייָ [5]גִיבְּט צוּם עֶווִיגֶען

כָּבוֹד וָעֹז׃ הֶערְלִיכְקַייט אוּן שְׁטַארְקַייט.

ב הָבוּ לַייָ 2 [5]גִיבְּט צוּם עֶווִיגֶען

כְּבוֹד שְׁמוֹ. דִי הֶערְלִיכְקַייט פוּן זַיין נָאמֶען

הִשְׁתַּחֲווּ לַייָ בֵּייגְט אַייךְ צוּם עֶווִיגֶען

בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ׃ מִיט הֵיילִיגֶער פְּרַאכְט,

ג קוֹל יְיָ 3 דִי שְׁטִימֶע פוּן דֶעם עֶווִיגֶען

עַל הַמָּיִם. אִיז אִיבֶּער דִי ווַאסֶערְן,

אֵל הַכָּבוֹד דֶער גָאט פוּן הֶערְלִיכְקַייט

הִרְעִים. דוּנֶערְט;

יְיָ דֶער עֶווִיגֶער אִיז

עַל מַיִם רַבִּים׃ אִיבֶּער [6]גְרוֹיסֶע ווַאסֶערְן.

1) אַדֶער: דַיין גְרוֹיסֶען אוּן פוּרְכְטְבַּארֶען נָאמֶען. הֵיילִיג אִיז עֶר. 2) פֶערְאָרְדְנֶעט. 3) גֶעשְׁטֶעל; שְׁטוּהְל. 4) ד. ה. דֶער בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. 5) שְׁרַייבְּט צוּ; זַייט בַּ הַכ. 6) פִילֶע.

ד קוֹל יְיָ	4. דִי שְׁטִימֶע פוּן דֶעם עֶוִויגֶען
בַּכֹּחַ.	אִיז מִיט מַאכְט;
קוֹל יְיָ	דִי שְׁטִימֶע פוּן דֶעם עֶוִויגֶען
בֶּהָדָר:	אִיז מִיט פְּרַאכְט.
ה קוֹל יְיָ	5. דִי שְׁטִימֶע פוּן דֶעם עֶוִויגֶען
שֹׁבֵר אֲרָזִים.	בְּרֶעכְט צֶעדֶערֶען;
וַיְשַׁבֵּר יְיָ	אוּן דֶר עֶווֶגֶר הָט צוּשְׁמֶטֶרְט
אֶת אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן:	דִי צֶעדֶערְן פוּן דֶעם לְבָנוֹן.
ו וַיַּרְקִידֵם כְּמוֹ עֵגֶל.	6. אוּן עֶר הָאט זֵיי גֶעמַאכְט שְׁפְּרִינְגֶען ווִי אַ קַאלְב;
לְבָנוֹן וְשִׂרְיוֹן	לְבָנוֹן אוּן שִׂרְיוֹן
כְּמוֹ בֶן רְאֵמִים:	ווִי דִי יוּנְגֶע [1]ווִילְדֶע אָקְסֶען.
ז קוֹל יְיָ	7. דִי שְׁטִימֶע פוּן דֶם עֶווִגֶן
חֹצֵב	הַאקְט אוֹיס
לַהֲבוֹת אֵשׁ:	פְלַאמֶען פַייֶער.
ח קוֹל יְיָ	8. דִי שְׁטִימֶע פוּן דֶעם עֶוִויגֶן
יָחִיל מִדְבָּר.	מַאכְט צִיטֶערְן (דִי) ווִיסְטֶע;
יָחִיל יְיָ	דֶער עֶווֶגֶער מַאכְט צִיטֶערְן
מִדְבַּר קָדֵשׁ:	דִי ווִסְטֶע קָדֵשׁ.
ט קוֹל יְיָ	9. דִי שְׁטִימֶע פוּן דֶם עֶוִויגֶען
יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת	מַאכְט צִטֶערְן [2]אֵייכֶענְבוֹימֶער
וַיֶּחֱשֹׂף	אוּן עֶר הָאט [3]עֶנְטְבְּלֶעטֶערְט
יְעָרוֹת.	ווֶעלְדֶער,
וּבְהֵיכָלוֹ.	אוּן אִין זַיין פַּאלַאסְט
כֻּלּוֹ אֹמֵר	זָאגְט אַלֶעס
כָּבוֹד:	הֶערְלִיכְקַייט.
י יְיָ	10. דֶער עֶוִויגֶער
לַמַּבּוּל יָשָׁב.	אִיז גֶעזֶעסֶען בַּיים פְּלוּטֶה,
וַיֵּשֶׁב יְיָ	אוּן דֶער עֶוִויגֶער אִיז גֶעזֶעסֶען
מֶלֶךְ לְעוֹלָם:	אַלְס עֶוִויגֶער קֶענִיג.
יא יְיָ	11. דֶער עֶוִויגֶער
עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן.	ווֶעט גֶעבֶּן שְׁטַרְקַייט צוּ זַיין פָּלְק
יְיָ יְבָרֵךְ	דֶער עֶוִויגֶער ווֶעט בֶּענְשֶׁען
אֶת עַמּוֹ	זַיין פָּאלְק
בַשָּׁלוֹם:	מִיט פְרִידֶען.

אָנָּא,	אִיךְ בִּיטֶע,
בְּכֹחַ	מִיט דֶער קְרַאפְט
גְּדֻלַּת	פוּן דִי גְרוֹיסְקַייט
יְמִינְךָ	פוּן דַיין רֶעכְטֶע הַאנְד,
תַּתִּיר צְרוּרָה:	מַאךְ לוֹיז דִי פֶּערְבּוּנְדֶענֶע(זִינְד).
קַבֵּל	גֶעהְם אָן
רִנַּת עַמְּךָ	דַאס [4]גֶעבֶּעט פוּן דַיין פָּאלְק;
שַׂגְּבֵנוּ טַהֲרֵנוּ.	פֶּערְשְׁטַארְק אוּנְז, רֵיינִיג אוּנְז,
נוֹרָא:	פוּרְכְטְבַּארֶער!
נָא גִבּוֹר.	אָה, מֶעכְטִיגֶער,
דּוֹרְשֵׁי יִחוּדְךָ	דִי ווָס פָארְשֶׁען דַיין אֵיינְהַייט
כְּבָבַת שָׁמְרֵם:	ווִי דֶעם [5]אוֹיג־אַפְּפֶעל הִיט זֵיי
בָּרְכֵם טַהֲרֵם	בֶּענְשׁ זֵיי, רֵיינִיג זֵיי,
רַחֲמֵם.	עֶרְבַּארֶעם זֵיי,
צִדְקָתְךָ	(מִיט) דַיין גֶערֶעכְטִיגְקַייט
תָּמִיד גָּמְלֵם:	בֶּעלוֹין זֵיי שְׁטֶענְדִיג.
חֲסִין קָדוֹשׁ.	מֶעכְטִיגֶער, הֵיילִיגֶער,
בְּרוֹב טוּבְךָ	מִיט דַיין גְרוֹיסֶע גוּטֶעס
נַהֵל עֲדָתֶךָ:	פִיהְר דַיין גֶעמֵיינְדֶע.
יָחִיד גֵּאֶה.	אֵיינְצִיגֶער, עֶרְהַאבֶּענֶער,
לְעַמְּךָ פְּנֵה.	ווֶענְדֶע זִיךְ צוּ דַיין פָּאלְק,
זוֹכְרֵי קְדֻשָּׁתֶךָ:	ווֶלְכֶע עֶרְאִנֶערְן דַיין הֵיילִגְקַייט

1) בִּיפֶעל. 2) אדער היכדען, רעהע. (אזעלכע טהירען) 3) ד. ה. ארונטערגענומען די בלעטער. 4) געזאנג.
5) שווארצאפעל פון אויג.

שַׁוְעָתֵנוּ קַבֵּל אוּנְזֶער שְׁרֵייעֶן נֶעהם אָן,
וּשְׁמַע צַעֲקָתֵנוּ. אוּנְהֶער אוּנְזֶר יַאמֶר־גֶעשְׁרֵיי
יוֹדֵעַ תַּעֲלֻמוֹת: דוּ, וָועלְכֶער וֵוייסְט פֶּרְבָּרְגֶנֶס.

את השיר לכה דודי חבר ר׳ שלמה בן משה הלוי אלקבץ מצפת, מחבר ספר מנות הלוי בשנת רפ״ט וספר שרש ישי בשנת שי״ג, שהם פרושים על אסתר ורות, והוא היה גיסו ותלמידו של רבי משה קורדובירו שתקן לאמר ששת המזמורים מן לכו נרננה וכו׳ (ראה למעלה קדם לכו נרננה) ושמו רשום בראשי החרוזים שלמה הלוי.

בשיר לכה דודי יבקש החתן (ישראל) את דודו ללכת עמו לקבל פני הכלה (שבת), לפי שבימים הקדמונים היה בית הכנסת בשדה, ועל זה יסבו החרוזים לכה דודי לקראת כלה, לקראת שבת לכו ונלכה. וגם עתה עוד המנהג בארץ ישראל לצאת לחצר ביהכ״נ באמירת לכה דודי.

השיר הזה מיוסד על הא דאיתא בשבת קי״ט ע״א ובבבא קמא ל״ב: ר׳ חנינא מעטף וקאי אפניא דמעלי שבתא ואמר בואו ונצא לקראת שבת המלכה; ר׳ ינאי לבש מאניה מעלי שבת ואמר: בואי כלה, בואי כלה. ובסדור סדר היום לרבי משה בן מכיר יש פזמון אחר המיוסד גם כן על לכה דודי. ובסדור אמרי בינה יש נוסח אחר המיוסד על מזמור שיר ליום השבת.

לְכָה דוֹדִי קוּם, מֵיין פְרַיינְד,
לִקְרַאת עֶנְטְגֶעגֶען
כַּלָּה (דִי) בְּרוֹיט,
פְּנֵי שַׁבָּת דַאס אַנְגֶעזִיכְט פוּן שַׁבָּת
נְקַבְּלָה: לָא׳מִיר עֶמְפְּפַאנְגֶען.

לְכָה דוֹדִי לִקְרַאת כַּלָּה. פְּנֵי שַׁבָּת נְקַבְּלָה:

שָׁמוֹר וְזָכוֹר [1]„הִיט״ אוּן [1]„גֶעדֵיינְק״
בְּדִבּוּר אֶחָד. מִיט אֵיין אוֹיסְשְׁפְּרוּךְ
הִשְׁמִיעָנוּ הָאט אוּנְז גֶעלָאזְט הֶערֶען
אֵל הַמְיֻחָד. דֶער אֵיינְצִיגֶער גָאט;
יְיָ אֶחָד דֶער עֶווִיגֶער אִיז אֵיינֶער
וּשְׁמוֹ אֶחָד. אוּן זַיין נָאמֶען אִיז אֵיינֶער
לְשֵׁם צוּם [2]נָאמֶען
וּלְתִפְאֶרֶת אוּן צוּם פְּרַאכְט
וְלִתְהִלָּה: אוּן צוּם לוֹיבּ.

לְכָה דוֹדִי לִקְרַאת כַּלָּה. פְּנֵי שַׁבָּת נְקַבְּלָה:

לִקְרַאת שַׁבָּת עֶנְטְגֶעגֶען שַׁבָּת
לְכוּ וְנֵלְכָה. קוּמְט אוּן לָא׳מִיר גֶעהְן,
כִּי הִיא דֶען זִי אִיז
מְקוֹר הַבְּרָכָה. דִי קְוֶועלֶע פוּן זֶעגֶן;
מֵרֹאשׁ פוּן אָנְפַאנְג אָן,
מִקֶּדֶם פוּן אַלְטֶערְטְהוּם
נְסוּכָה. אִיז זִי גֶעזַאלְבְּט.
סוֹף מַעֲשֶׂה צוּם לֶעצְטֶען (אִין) [3]אַרְבַּייט
בְּמַחֲשָׁבָה אִין גֶעדַאנְקֶען
תְּחִלָּה: צוּם עֶרְשְׁטֶען.

לְכָה דוֹדִי לִקְרַאת כַּלָּה. פְּנֵי שַׁבָּת נְקַבְּלָה:

מִקְדַּשׁ מֶלֶךְ אָ הֵיילִיגְטְהוּם פוּן קֶענִיג,
עִיר מְלוּכָה. קֶענִיגְלִיכֶע שְׁטָאדְט [4]!
קוּמִי שְׁטֶעה אוֹיף,
צְאִי גֶעה אַרוֹיס
מִתּוֹךְ הַהֲפֵכָה פוּן דֶער צוּשְׁטֶערוּנְג,
רַב לָךְ שֶׁבֶת גֶענוּג פִיר דִיר (צוּ) זִיצֶען
בְּעֵמֶק הַבָּכָא. אִין דֶעם טְהָאל פוּן גֶעוויין,
וְהוּא יַחֲמוֹל אוּן עֶר וֶועט זִיךְ עֶרְבַּארְמֶען
עָלַיִךְ חֶמְלָה: אִבֶּר דִיר מִיט בַּרְמְהֶערְצִיגְקֵייט.

לְכָה דוֹדִי לִקְרַאת כַּלָּה. פְּנֵי שַׁבָּת נְקַבְּלָה:

הִתְנַעֲרִי טְרֵייסֶעל זִיךְ אָב
מֵעָפָר פוּן שְׁטוֹיבּ,

1) ד.ה. זכור את יום השבת לקדשו שמות כ׳ ח׳. שמור את יום השבת לקדשו דברים ה׳ י״ב 2) בערימטהייט
3) ד.ה. שבת איז געקומען נאכדעם 4) ד.ה. ירושלים.

קוּמִי. שְׁטֶעה אוֹיף!
לִבְשִׁי קְלֵייד אָן
בִּגְדֵי תִפְאַרְתֵּךְ דַיינֶע פְּרַאכְט־קְלֵיידֶער,
עַמִּי. מַיין פָאלְק;
עַל יַד בֶּן יִשַׁי דוּרְךְ דֶעם זוּהְן פוּן יִשַׁי,
בֵּית הַלַּחְמִי. פוּן בֵּית לֶחֶם,
קָרְבָה אֶל נַפְשִׁי עֶרְנֶעהְנְטֶער זִיךְ צוּ מַיין זֶעלֶע,
גְאָלָהּ: עֶרְלֵייז אִיהְר.[2]
לְכָה דוֹדִי לִקְרַאת כַּלָּה. פְּנֵי שַׁבָּת נְקַבְּלָה:

הִתְעוֹרְרִי עֶרְמוּנְטֶער דִיךְ,
הִתְעוֹרְרִי. עֶרְמוּנְטֶער דִיךְ,
כִּי בָא אוֹרֵךְ דֶען גֶעקוּמֶען אִיז דַיין לִיכְט,
קוּמִי שְׁטֶעה אוֹיף,
אוֹרִי. לַייכְט!
עוּרִי עוּרִי עֶרְוַואךְ, עֶרְוַואךְ,
שִׁיר דַּבֵּרִי. [3]זִינְג אַ לִיד,
כְּבוֹד יְיָ דִי הֶערְלִיכְקַייט פוּן דֶם עֶווִיגֶען
עָלַיִךְ נִגְלָה: אִיז אִיבֶּער דִיךְ עֶרְשִׁינֶען.
לְכָה דוֹדִי לִקְרַאת כַּלָּה. פְּנֵי שַׁבָּת נְקַבְּלָה:

לֹא תֵבֹשִׁי שֶׁעהְם זִיךְ נִיט
וְלֹא תִכָּלְמִי. אוּן [4]גֶעפִין זִיךְ נִיט בֶּעלֵיידִיגְט;
מַה תִּשְׁתּוֹחֲחִי וָואס בֵּייגְסְט דוּ זִיךְ
וּמַה תֶּהֱמִי. אוּן וָואס יַאמֶערְסְט דוּ?
בָּךְ יֶחֱסוּ אִין דִיר וֶועלֶען זִיךְ בֶּעשִׁיצֶען
עֲנִיֵּי עַמִּי. דִי אָרֶעמֶע פוּן מַיין פָאלְק,
וְנִבְנְתָה אוּן עֶס וֶועט גֶעבּוֹיט וֶוערֶען
עִיר [5]אַ שְׁטָאדְט
עַל תִּלָּהּ: אוֹף אִיהְר [6]עֶרְד־הִיגֶעל.
לְכָה דוֹדִי לִקְרַאת כַּלָּה. פְּנֵי שַׁבָּת נְקַבְּלָה:

וְהָיוּ לִמְשִׁסָּה אוּן עֶס וֶועלֶען זַיין צוּם רוֹיבּ
שֹׁאסָיִךְ. דַיינֶע רוֹיבֶּער,
וְרָחֲקוּ אוּן עֶס וֶועלֶען זִיךְ עֶרְוַוייטֶערְן
כָּל מְבַלְּעָיִךְ. אַלֶע דַיינֶע [7]פֶערְשְׁלִינְגֶער;
יָשִׂישׂ עָלַיִךְ עֶס וֶועט זִיךְ פְרֵעהֶען אִיבֶּער דִיר
אֱלֹהָיִךְ. דַיין גָאט,
כִּמְשׂוֹשׂ חָתָן ווִי עֶס פְרֵעהְט זִיךְ אַ בְּרוֹיטִיגַם
עַל כַּלָּה: מִיט (זַיין) בְּרוֹיט.
לְכָה דוֹדִי לִקְרַאת כַּלָּה. פְּנֵי שַׁבָּת נְקַבְּלָה:

יָמִין וּשְׂמֹאל רֶעכְטְס אוּן לִינְקְס
תִּפְרוֹצִי. וֶועסְטוּ זִיךְ אוֹיסְבְּרֵייטֶען
וְאֶת יְיָ אוּן דֶעם עֶווִיגֶען
תַּעֲרִיצִי. וֶועסְטוּ פֶערְהֶערְלִיכֶען,
עַל יַד אִישׁ דוּרְךְ דֶעם מַאן,
בֶּן פַּרְצִי. דֶער זוּהְן פוּן [8]פֶּרֶץ,
וְנִשְׂמְחָה אוּן מִיר וֶועלֶען אוּנְז פְרֵעהֶען
וְנָגִילָה: אוּן מִיר וֶועלֶען פְרֵעהְלִיךְ זַיין
לְכָה דוֹדִי לִקְרַאת כַּלָּה. פְּנֵי שַׁבָּת נְקַבְּלָה:

בּוֹאִי בְשָׁלוֹם קוּם אַרֵיין מִיט פְרִידֶען,
עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ. (דוּ) קְרוֹין פוּן דַיין מַאן,
גַּם בְּשִׂמְחָה אוֹיךְ מִיט פְרֵייד
וּבְצָהֳלָה. אוּן מִיט פְרֵעהְלִיכְקַייט,
תּוֹךְ אֱמוּנֵי אוּנְטֶער דִי גֶעטְרַייעֶ
עַם סְגֻלָּה. פוּן אַ גֶעלִיבְּטֶען פָאלְק,
בּוֹאִי כַלָּה. קוּם בְּרוֹיט,
בּוֹאִי כַלָּה:[1] קוּם בְּרוֹיט.
לְכָה דוֹדִי לִקְרַאת כַּלָּה. פְּנֵי שַׁבָּת נְקַבְּלָה:

1) בסדורי הספרדים המזרחיים נשנה החרוז האחרון כזה: תוך אמוני עם סגלה בואי כלה שבת מלכתא. 2) די וואס זיינען גירס גאלה אהן א מפיק ה"א איבערזעצן: זאל איין ערלייזונג זיך ערנעהנטערן צו מיין זעעלע. 3) רייד. 4) זיי ניט אין פערלעגענהייט; 5) (די) שטאדט. 6) חורבות; (אייגענטס) היגעל. 7) פערדערבער אדער פאטיידיגע. 8) פרץ.

אמירת מזמור שיר ליום השבת כתוב בפאר הדור ס׳ קט״ז שהוא מנהג קדמון. ויש נוהגים לאמר אחריו ויכולו.

תהלים צ״ב

א מִזְמוֹר	1. אַ גֶעזַאנְג.
שִׁיר	אַ לִיד
לְיוֹם הַשַּׁבָּת ׃	פִיר דֶעם שַׁבָּת טָאג.
ב טוֹב לְהוֹדוֹת	2. עֶס אִיז גוּט צוּ דַאנְקֶען
לַיְיָ ׃	צוּם עֶווִיגֶען
וּלְזַמֵּר לְשִׁמְךָ	אוּן צוּ שְׁפִּילֶען צוּ דַיין נָמֶען,
עֶלְיוֹן ׃	אָ הֶעכְסְטֶער!
ג לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר	3. צוּ דֶרְצֶעהְלֶען אַם מָארְגֶען
חַסְדֶּךָ ׃	דַיין גְנַאדֶע;
וֶאֱמוּנָתְךָ	אוּן דַיין טְרַייהַייט —
בַּלֵּילוֹת ׃	אִין דִי נֶעכְט.
ד עֲלֵי עָשׂוֹר	4. [1]אוֹיף אַ צֶעהְן־סְטְרוּנֶעדִגֶען
וַעֲלֵי נָבֶל ׃	אוּן [1]אוֹיף אַ [2]הַארְפֶּע,
עֲלֵי הִגָּיוֹן	בַּיי [3]זִינְגֶע (מוּזִיק)
בְּכִנּוֹר ׃	אוֹיף אַ פִידֶעל.
ה כִּי שִׂמַּחְתַּנִי	5. דֶען דוּ הָאסְט מִךְ עֶרְפְרֶעהְט,
יְיָ	עֶווִיגֶער,
בְּפָעֳלֶךָ ׃	מִיט דַיין טְהַאט;
בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ	וֶוגֶען דִי װֶערְק פוּן דַיינֶע הֶענְד
אֲרַנֵּן ׃	װֶעל אִיךְ זִינְגֶען.
ו מַה גָּדְלוּ	6. וִוי גְרוֹיס זַיינֶען
מַעֲשֶׂיךָ	דַיינֶע טְהַאטֶען,
יְיָ ׃	עֶווִיגֶער;
מְאֹד עָמְקוּ	זֶעהְר טִיף זַיינֶען
מַחְשְׁבֹתֶיךָ ׃	דַיינֶע גֶעדַאנְקֶען.
ז אִישׁ בַּעַר	7. אַיין אוּנְוִויסֶענְדֶער מַאן
לֹא יֵדָע ׃	וֵוייסְט (עֶס) נִיט;
וּכְסִיל	אוּן אַ נַאר
לֹא יָבִין אֶת זֹאת ׃	קֶען דָאס נִיט פֶערְשְׁטֶעהְן.
ח בִּפְרֹחַ רְשָׁעִים	8. וֶוען זִינְדִיגֶע בְּלִיהֶען
כְּמוֹ עֵשֶׂב	אַזוֹי וִוי גְרָאז
וַיָּצִיצוּ	אוּן עֶס שְׁפְּרָאצֶען
כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן ׃	אַלֶע, וָואס טְהוּעֶן אוּנְרֶעכְט,
לְהִשָּׁמְדָם עֲדֵי עַד ׃	(אִיז עֶס נוּר) אוּם זֵיי זָאלֶען פֶערְנִיכְטֶעט וֶוערֶען אוֹיף עֶוִיג.
ט וְאַתָּה מָרוֹם	9. אָבֶּער דוּ בִּיסְט עֶרְהַאבֶּען
לְעֹלָם	אוֹיף עֶוִיג,
יְיָ ׃	אָ עֶווִיגֶער!
י כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ	10. דֶען זֶעה, דַיינֶע פַיינְדֶע,
יְיָ	עֶווִיגֶער,
כִּי הִנֵּה	דֶען זֶעה,
אֹיְבֶיךָ יֹאבֵדוּ ׃	דַיינֶע פַיינְדֶע גֶעהֶען פֶערְלָארֶען;
יִתְפָּרְדוּ	עֶס צוּשְׁפְּרֵייטֶען זִיךְ
כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן ׃	אַלֶע, וָואס טְהוּעֶן אוּנְרֶעכְט.
יא וַתָּרֶם	11. אוּן דוּ הָאסְט עֶרְהֵייבֶּען
כִּרְאֵים	וִוי (דֶם) הָרְן פוּן אַ ווִילְדֶען אָקְס
קַרְנִי ׃	מַיין [4]הָארְן;
בַּלֹּתִי	אִיךְ בִּין בֶּעשְׁמִירְט
בְּשֶׁמֶן רַעֲנָן ׃	מִיט פְרִישֶׁען אֵייהְל,
יב וַתַּבֵּט עֵינִי	12. אוּן מַיין אוֹיג הָט גֶקוּקְט
בְּשׁוּרָי ׃	אוֹיף דִי וָוס לוֹיעֶרְן אוֹיף מִיר,
בַּקָּמִים עָלַי מְרֵעִים ׃	וֶועגֶען דִי שְׁלֶעכְטֶע, וָואס שְׁטֶעהְן אוֹף גֶעגֶען מִיר,
תִּשְׁמַעְנָה	פְלֶעגֶען הֶערֶען
אָזְנָי ׃	מַיינֶע אוֹיעֶרֶן.[5]
יג צַדִּיק	13. (דֶער) פְרוּמֶער
כַּתָּמָר יִפְרָח ׃	וֶוט בְּלִיהֶען וִוי דֶר פַּלְמֶען־בּוֹים,

1) בײ. 2) פזאלטער. 3) דעם קלאנג. פון שרש הגה. ריידען. מורמלען. לאזען הערען א קלאנג 4) ד. ה. מאכט גליק. 5) ד.ה. איך האב געזעהן און געהערט די, וואס ווילען מיר בײזעס טהאן און האב זיך אימער געקענט אויס־היטען פון זיי.

כְּאֶרֶז	ווִי אַ צֶעדֶער־בּוֹים
בַּלְּבָנוֹן	אִים (וַואלְד) לְבָנוֹן
יִשְׂגֶּה :	וֶועט עֶר גְרוֹים וֶוערֶען.
יד שְׁתוּלִים	14. (זֵיי וֶולֶען זַיין) גֶעפְּלַאנְצְט
בְּבֵית יְיָ .	אִין הוֹיז פוּן דֶעם עֶווִיגֶען;
בְּחַצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ	אִין דִי הוֹיפֶען פוּן אוּנְזֶער גָאט
יַפְרִיחוּ :	וֶועלֶען זֵיי בְּלִיהֶען.
טו עוֹד יְנוּבוּן	15. זֵיי וֶולֶען נָךְ בְּרֵיינְגֶען פְרוּכְט
בְּשֵׂיבָה .	אִין גְרוֹיעֶן עֶלְטֶער;
דְּשֵׁנִים וְרַעֲנַנִּים	[1]זַאפְטִיג אוּן פְרִישׁ
יִהְיוּ :	וֶועלֶען זֵיי זַיין.
טז לְהַגִּיד	16. אוּם צוּ דֶערְצֵעהְלֶען,
כִּי יָשָׁר יְיָ .	דַם [2]רֶעכְטְשַׁפֶען אִז דֶר עֶווִגֶער;
צוּרִי	(עֶר אִיז) מַיין פֶעלְז,
וְלֹא עַוְלָתָה בּוֹ :	אוּן קֵיין אוּנְרֶעכְט אִז אִין אִיהְם.

תהלים צ"ג

א יְיָ מָלָךְ	1. דֶער עֶווִיגֶער רֶעגִירְט,
גֵּאוּת	(מִיט) [3]גְרוֹיסְקַייט
לָבֵשׁ .	אִיז עֶר בֶּעקְלֵיידֶעט;
לָבֵשׁ יְיָ .	דֶער עֶווִיגֶער אִיז בֶּעקְלֵיידֶעט,
עֹז	(מִיט) שְׁטַארְקַייט
הִתְאַזָּר .	הָאט עֶר זִיךְ אָנְגֶעגוּרְט;
אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל	אוֹיךְ (דִי) וֶועלְט שְׁטֵעהְט פֶעסְט
בַּל תִּמּוֹט :	(אוּן) זִי בֵּייגְט זִיךְ נִיט.
ב נָכוֹן כִּסְאֲךָ	2. פֶעסְט גֶשְׁטֶעלְט אִז דַיין טְרָאן
מֵאָז .	פוּן דַאן אָן;[4]
מֵעוֹלָם אָתָּה :	פוּן עֶוִיג אָן בִּיזְט דוּ.
ג נָשְׂאוּ נְהָרוֹת	3. דִי שְׁטְרָאמֶען הָבֶּען עֶרְהֵייבֶּען,
יְיָ .	אָ עֶווִיגֶער,
נָשְׂאוּ נְהָרוֹת	דִי שְׁטְרָאמֶען הָאבֶּען עֶרְהֵייבֶּען
קוֹלָם .	זֵייעֶר שְׁטִימֶע;
יִשְׂאוּ נְהָרוֹת	דִי שְׁטְרָאמֶען הָאבֶּען עֶרְהֵייבֶּען
דָּכְיָם :	זֵייעֶר וֶואלֶען־רוֹישׁ.
ד מִקֹּלוֹת	4. (אָבֶער) מֶעהְר אַלְס [5]דִי שְׁטִמֶען
מַיִם רַבִּים אַדִּירִים	פוּן פִילֶע שְׁטַארְקֶע וַואסֶערְן,
מִשְׁבְּרֵי יָם .	דִי גְרוֹיסֶע מֶעערֶעס־וֶואלֶען,
אַדִּיר בַּמָּרוֹם יְיָ :	אִז מֶכְטִגֶער דֶער עֶווִגֶער אִין הִמֶל
ה עֵדֹתֶיךָ	5. דַיינֶע צֵייגְנִיסֶע
נֶאֶמְנוּ מְאֹד .	זַיינֶען זֵעהְר [6]בֶּעגְלוֹיבְּט;
לְבֵיתְךָ	פִיר דַיין הוֹיז
נַאֲוָה קֹדֶשׁ .	פַּאסְט הֵיילִיגְקַייט;
יְיָ .	אָ עֶווִיגֶער,
לְאֹרֶךְ יָמִים :	אוֹיף [7]לַאנְגֶע צַייטֶען.

א יתום זאגט פאלגענדען קדיש.
זעה די איבערזעצונג אויף זייטע 174.

יתום יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ. בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל. בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן:

קהל ויתום יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:

יתום יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל. שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא: בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעש"י תולעלא) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא . תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים. עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם. עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

1) פעט. 2) גערעכט, 3) שטאָלץ, מאיעסטעט. 4) ד.ה. פון אימער אן. 5) דאס רוישען 6) טריי, ריכטיג. 7) אימער.

בסדורו של רב עמרם גאון מובא לאמר הפרק במה מדליקין ואחריו אמר ר׳ אלעזר וכ״ו אחר שמקדשין בבית הכנסת, אולם הספרדים אומרים אותם קודם תפלת ערבית וכן הוא גם מנהג רוב האשכנזים, ולכן הצגנו את הפרק במה מדליקין פה. ואבודרהם כתב: ושמעתי שיש מקומות שאומרים פרק זה בין מנחה לערבית וישר בעיני, כי קריאתו אחר ערבית מה תועיל, אז אין עת לתקן פתילותיו ונרותיו ולעשות מלאכה, מה שהיה היה, אבל כשקורא אותו בין מנחה לערבית אם שכח מלתקן ילך ויתקן עכ״ל וכן השל״ה בסדורו ויעב״ץ כתבו שנכון לאמרו קודם קבלת שבת. וטעם האומרים אותו אחר תפלת ערבית עין מה שכתב הב״ח בטור או״ח ס׳ ר״ע.

סדר קבלת שבת לספרדים המזרחיים משונה מאד מסדרנו, וזה הוא: מזמור לדוד הבו לה׳ וכ״ו, במה מדליקין, לכה דודי, אמר ר׳ אלעזר, קדיש דרבנן, מזמור שיר ליום השבת, ה׳ מלך גאות לבש, חצי קדיש ואח״ז מתפללין תפלת ערבית.

במה מדליקין און אמר ר׳ אלעזר ווערט אין די מיסטען געמיינדען ניט געזאגט, ווען פרייטאג אדער שבת איז יום טוב, און אויך ניט חול המועד, נור ווען יום כפור געפאלט אם שבת, זאגט מען דאס אין קיין געמיינדע ניט.

שבת פרק ב׳ משניות א—ז.

א בַּמֶּה	1. מִיט וָואס
מַדְלִיקִין	מֶעג מֶען אָנְצִינְדְעֶן[1]
וּבַמָּה	און מִיט וָואס
אֵין מַדְלִיקִין.	טְהָאר מֶען נִיט אָנְצִינְדְעֶן?[1]
אֵין מַדְלִיקִין	מֶען טְהָאר נִיט אָנְצִינְדֶעֶן[2]
לֹא בְלֶכֶשׁ	נִיט מִיט [3]צֶעדֶער־וָואל
וְלֹא בְחֹסֶן	און נִיט מִיט [4]פַאקֶעלֶעס
וְלֹא בְכָלָךְ.	און נִיט מִיט [5]אָבְפַאל פון זֵייד
וְלֹא בִּפְתִילַת הָאִידָן.	און נִיט מִיט פֶעדִים פון [6]ווֵיידֶען־וָואל
וְלֹא בִּפְתִילַת הַמִּדְבָּר.	און נִיט מִיט פֶעדִים (פון [7]דִי לַאנְגֶע גְרַאז) פון דֶער ווִיסְטֶע
וְלֹא בִירוֹקָה	און נִיט מִיט דִי [8]גְרִינֶע גְרָאז,
שֶׁעַל פְּנֵי הַמָּיִם.	וָואס אִיז אויף דֶעם וַואסֶער;
לֹא בְזֶפֶת.	[9]און נִיט מִיט פֶּעךְ[10]
וְלֹא בְשַׁעֲוָה.	און נִיט מִיט וַואקְס[10]
וְלֹא בְשֶׁמֶן קִיק.	און נִיט מִיט [11]רִיצֶען־אֵייל
וְלֹא בְשֶׁמֶן שְׂרֵפָה.	און נִיט מִיט (אוּנְרֵיינֶע) אֵייל, וָואס מֶען דַארְף פֶערבְרֶענֶען,[12]
וְלֹא בְאַלְיָה.	און נִיט מִט פֶעטְס פון אַ [13]וֶוידֶל
וְלֹא בְחֵלֶב.	און נִיט מִיט [14]טַאלְג.
נָחוּם הַמָּדִי אוֹמֵר	נָחוּם הַמָּדִי זָאגְט:
מַדְלִיקִין	מֶען מֶעג אָנְצִינְדֶען
בְּחֵלֶב מְבֻשָּׁל.	מִיט אַבְּגֶעקָאכְטֶע [14]טַאלְג;
וַחֲכָמִים אוֹמְרִים.	און (אַנְדֶרֶע) גֶלֶעהְרְטֶע זָאגֶען:
אֶחָד מְבֻשָּׁל	סַיי עֶס אִיז אִיבֶּערְגֶעקָאכְטֶע
וְאֶחָד שֶׁאֵינוֹ מְבֻשָּׁל.	און סַיי עֶס אִז נִיט־אִיבֶּערְגֶעקָאכְטֶע
אֵין מַדְלִיקִין בּוֹ:	טְהָר מֶן נִיט אָנְצִינְדֶען דַאמִיט.
ב אֵין מַדְלִיקִין	2. מֶען טְהָאר נִיט אָנְצִינְדֶען
בְּשֶׁמֶן שְׂרֵפָה	מִיט (אוּנְרֵיינֶע) אֵייל, וָואס מֶען דַארְף פֶערְבְרֶענֶען,[12]
בְּיוֹם טוֹב.	אִין אַ פֵּייעֶר־טָאג.
רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר.	רַבִּי יִשְׁמָעֵאל זָאגְט:

1) דא ווערען אויסגערעכענט די פערשידענע סארטען קנייטען און ברען־מאטעריאלען, מיט וועלכע מען מעג אנצינדען די שבת־ליכט. 2) דא ווערען פריהער אויסגערעכענט די זאכען, פון וועלכע מען טהאר ניט מאכען קיין קנייטען צום אנצינדען די שבת־ליכט. 3) אזא סארט וואל (מאך. מאאס) אונטער די קארע פון א צעדער־בוים; צעדער־מאאס; צעדער־באסט; צעדער־פאזערן. 4) ניט־געבראשטענע־פלאקס, 5) פלאק־זיידע; פלארעט זיידע; 6) וואל אדער מאך (מאאס) אונטער די קארע פון ווידען; ווידען־מאאס; ווידען־באסט; ווידען־פאזערן. 7) נעסעל־קרויט. 8) מאאס; שיפס־מאאס; שימעל. 9) יעצט ווערען אויסגערעכענט די ברען־מאטעריאלען, וועלכע מען טהאר ניט געברויכען פיר שבת־ליכט. 10) אריינלייגען א קנייט אין צוזאמאלצענע פעך אדער וואקס טהאר מען ניט, אבער מאכען א ליכט דאפון און אנצינדען מעג מען יא. 11) אדער: אייל פון בוימוואל־קערנער; אדער: אייל וואס קומט פון א וואונדער־בוים (קיקיון), וואס האט זעהר גרויסע בלעטער. 12) ד.ה. אייל פון תרומה, וואס איז אונריין געווארען. 13) עק; זעה תפארת ישראל. 14) חלב.

אֵין מַדְלִיקִין	מֶען טְהָאר נִיט אָנְצִינְדֶען
בְּעִטְרָן	מִיט [1]טְהֶעער
מִפְּנֵי כְּבוֹד	צוּלִיב דִי עֶהְרֶע
הַשַּׁבָּת.	פוּן דֶעם רוּהֶע־טָאג;[2]
וַחֲכָמִים	אוּן (אַנְדֶערֶע) גֶעלֶעהְרְטֶע
מַתִּירִין	עֶרְלוֹיבֶּען
בְּכָל הַשְּׁמָנִים.	מִיט אַלֶערְלֵיי אֵייל:
בְּשֶׁמֶן שֻׁמְשְׁמִין,	מִיט מָאן־אֵייל,
בְּשֶׁמֶן אֱגוֹזִים.	מִיט נִיס־אֵייל,
בְּשֶׁמֶן צְנוֹנוֹת.	מִיט רֶעטֶעךְ־אֵייל,
בְּשֶׁמֶן דָּגִים.	מִיט [3]פִישׁ־אֵייל,
בְּשֶׁמֶן פַּקּוּעוֹת.	מִיט אֵייל פוּן ווילְדֶע קִירְבִּיס
בְּעִטְרָן	מִיט [1]טְהֶעער
וּבְנֵפְט.	אוּן מִיט [4]פֶּעטְרָאלֶעאוּם.
רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר	רַבִּי טַרְפוֹן זָאגְט:
אֵין מַדְלִיקִין	מֶען טְהָאר נִיט אָנְצִינְדֶען
אֶלָּא בְּשֶׁמֶן זַיִת בִּלְבָד:	נוּר מִיט אֵייל פוּן אֵיין אֵייל־בֶּערְט־בּוֹים אַלֵיין.
ג כָּל הַיּוֹצֵא	3 אַלֶעס, וָואס קוּמְט אַרוֹיס
מִן הָעֵץ.	פוּן דֶעם בּוֹים,
אֵין מַדְלִיקִין בּוֹ	טְהָר מֶ׳ן נִט אָנְצִנְדֶן מִט אִהְם,
אֶלָּא פִּשְׁתָּן.	נוּר פְלַאקְס,
וְכָל הַיּוֹצֵא	אוּן אַלֶעס, וָואס קוּמְט אַרוֹיס
מִן הָעֵץ.	פוּן דֶעם בּוֹים,
אֵינוֹ מִטַּמֵּא	וֶוערְט נִיט אוּנְרֵיין
טֻמְאַת אֹהָלִים.	(מִיט) דִי אוּנְרֵיינְהַייט פוּן גֶעצֶעלְטֶען,[5]
אֶלָּא פִּשְׁתָּן.	נוּר פְלַאקְס.
פְּתִילַת הַבֶּגֶד	אַ שְׁטִיק פוּן אַ קְלֵייד,
שֶׁקִּפְּלָהּ	וָוס מֶען הָט צוּזַמֶענְגֶעדְרֵייט

וְלֹא הִבְהֲבָהּ	אוּן מֶען הָאט עֶס נִיט [6]אָבְּגֶעבְּרֶענְט,[7]
רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר.	רַבִּי אֱלִיעֶזֶר זָאגְט:
טְמֵאָה הִיא	זִי אִיז אוּנְרֵיין[8]
וְאֵין מַדְלִיקִין	אוּן מֶען טְהָאר נִיט אָנְצִינְדֶען
בָּהּ.	מִיט אִיהְר;
רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר.	רַבִּי עֲקִיבָא זָאגְט:
טְהוֹרָה הִיא	זִי אִיז רֵיין
וּמַדְלִיקִין בָּהּ:	אוּן מֶ׳ן מֶג אָנְצִינְדֶן מִיט אִהְר.
ד לֹא יִקּוֹב אָדָם	4. אַ מֶענְשׁ זָאל נִיט לֶעכֶערְן
שְׁפוֹפֶרֶת	אַ שָׁאלֶעכְץ
שֶׁל בֵּיצָה.	פוּן אֵיין אֵיי
וִימַלְּאֶנָּה שֶׁמֶן	אוּן אִיהְר אָנְפִילֶען (מִט) אֵייל
וְיִתְּנֶנָּה	אוּן אִיהְר שְׁטֶעלֶען
עַל פִּי הַנֵּר.	אִיבֶר דִי עֶפְנוּנְג פוּן דֶם לָמְפּ,
בִּשְׁבִיל שֶׁתְּהֵא מְנַטֶּפֶת.	אוּם עֶס זָאל טְרִיפֶען (אִיבֶער׳ן לָאמְפּ),[9]
וַאֲפִילוּ הִיא שֶׁל חֶרֶס.	וֶוען זָאגַאר עֶס אִז פוּן לֶעהְם[9]
וְרַבִּי יְהוּדָה	אָבֶער רַבִּי יְהוּדָה
מַתִּיר.	עֶרְלוֹיבְּט (עֶס);[9]
אֲבָל אִם הִבְּרָהּ הַיּוֹצֵר	אָבֶער אוֹיב דֶער טֶעפֶּער הָאט אִיהְר בֶּעהֶעפְט
מִתְּחִלָּה.	פוּן פְרִיהֶער,[10]
מֻתָּר.	אִיז עֶס עֶרְלוֹיבְּט,
מִפְּנֵי שֶׁהוּא	ווייל עֶס אִיז
כְּלִי אֶחָד:	אֵיין גֶעפֶעס.[9]
לֹא יְמַלֵּא אָדָם	אַ מֶענְשׁ זָאל נִיט אָנְפִילֶען
קְעָרָה שֶׁמֶן.	אַ שִׁיסֶעל (מִיט) אֵייל

1) זינגעכץ; כראָן. 2) ווייל עס שטינקט. 3) פיש־טראָן. 4) נאַפטהאַ. 5) ד. ה. אויב מען האט געמאכט דאפון א געצעלט ווערט עס ניט טמא, ווען א טויטער איז געווען אין געצעלט. 6) ערב שבת. 7) אבגעסמאליעט דעם ברעג. 8) אויב עס האט זיך אנגעריהרט אָן א מת 9) זעה תפארת ישראל. 10) ד. ה. ווען דער טעפער אדער דער אייגענטהימער האט בעהעפט צוזאמען דעם איי־שאָלעכץ מיט דעם לאָמפּ פאר שבת.

וְיִתְּנֶנָּה	און עס שטעלען
בְּצַד הַנֵּר.	ביי דער זייט פון דעם לאמפּ
וְיִתֵּן	און לייגען
רֹאשׁ הַפְּתִילָה	דעם שפּיצען פון קנייט
בְּתוֹכָהּ.	אין איהר,
בִּשְׁבִיל שֶׁתְּהֵא שׁוֹאֶבֶת.	אום עס זאל [1]שעפּען (די אייל);
וְרַבִּי יְהוּדָה	אבער רבי יהודה
מַתִּיר:	ערלויבט (עס);
ה הַמְּכַבֶּה	5. דער, וואס פערלעשט
אֶת הַנֵּר	דעם לאמפּ,
מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִתְיָרֵא	ווייל ער פירכטעט
מִפְּנֵי עוֹבְדֵי כוֹכָבִים.	פאר געטצען-דינער,[2]
מִפְּנֵי לִסְטִים.	פאר רויבער,
מִפְּנֵי רוּחַ רָעָה,	פאר א שלעכטען גייסט,[3]
אוֹ	אדער
בִּשְׁבִיל הַחוֹלֶה	פאר א קראנקען,
שֶׁיִּישַׁן.	דאס ער זאל איינשלאפען,
פָּטוּר.	[4]איז ער אונשולדיג.
כְּחָס עַל הַנֵּר.	ווען ער שוינט דעם לאמפּ,[12]
כְּחָס עַל הַשֶּׁמֶן.	ווען ער שוינט די אייל,[12]
כְּחָס עַל הַפְּתִילָה.	ווען ער שוינט דעם קנייט,[12]
חַיָּב.	איז ער שולדיג.
רַבִּי יוֹסֵי פּוֹטֵר	רבי יוסי ענטשולדיגט
בְּכֻלָּן.	אין דיזע אלע (פעלע)

חוּץ מִן הַפְּתִילָה.	אויסער (ווען ער שוינט) דעם קנייט,[12]
מִפְּנֵי שֶׁהוּא עוֹשָׂה פֶּחָם:	דען ער מאכט עס (פיר) קוהל.
ו עַל שָׁלֹשׁ עֲבֵרוֹת	6. איבער דריי איבערטרעטונגען (פון געזעצען)
נָשִׁים מֵתוֹת	שטארבען פרויען
בִּשְׁעַת לֵדָתָן.	אין דר צייט פון זייער [5]געבורט
עַל שֶׁאֵינָן זְהִירוֹת	ווייל זיי זיינען ניט אבגעהיט
בְּנִדָּה	אין (זייער) אונרייגער צייט,
בְּחַלָּה	אין חלה-נעהמען[6]
וּבְהַדְלָקַת הַנֵּר:	און אין אנצינדען (שבת) ליכט.
ז שְׁלשָׁה דְבָרִים	7. דריי זאכען
צָרִיךְ אָדָם לוֹמַר	דארף א מענש זאגען
בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ	אין זיין הויז
עֶרֶב שַׁבָּת	אם שבת אבענד,
עִם חֲשֵׁכָה.	ביים פינסטער ווערען:
עִשַּׂרְתֶּם.	„הט איהר אבגענומען [7]מעשר?
עֵרַבְתֶּם.	הט איהר געמאכט אין ערוב?[8]
הַדְלִיקוּ	צינדעט אן
אֶת הַנֵּר.	די ליכט".
סָפֵק חֲשֵׁכָה סָפֵק אֵינָהּ חֲשֵׁכָה.	(ווען עס איז) א צווייפעל, (צו עס איז) פינסטער אדר ניט,
אֵין מְעַשְּׂרִין	טהאר מען ניט [9]פערצעהנטען
אֶת הַוַּדַּאי.	דס, ווס איז געווס ניט פערצעהנט
וְאֵין מַטְבִּילִין	און מן טהאר ניט [10]אבטונקען
אֶת הַכֵּלִים.	די געפעס[11]

1) ציהען. 2) וועלכע לאזען ניט ברענען קיין ליכט אין זייערע פייער טעג אויסער אין זייער טעמפעל. 3) ד.ה. וויל ער איז א בעל מרה שחורה און איהם איז לייכטער צו זיצען אין דער פינסטער. 4) קומט איהם קיין שטראף. 5) קינדער געבורט: קינדר-בעט. 6) אמאל האט מען אראבגענומען פון דעם טייג תרומה פיר דעם פריסטער (במדבר ט"ו. כ') און יעצט דארף מען עס פערברענען אין אויווען.

7) דאס צעהנטע טהייל פון אלעס, וואס מען האט געהאט פלעגט געבען צום לוי. 8) ד. ה. ערוב חצרות, דורך וועלכען מען מעג טראגען אם שבת פון איין פלאץ אין דעם אנדערן און וועלכען הויף, און ערוב תחומין, דורך וועלכען מען מעג געהן מעהר אלס 2 טויזענד איילען אויסען שטאדט. 9) אראבגענומען דאס צעהנטע טהייל (מעשר). 10) טובל זיין. 11) וועלכע זיינען אונריין געווארען. 12) זעה תפארת ישראל

וְאֵין מַדְלִיקִין אוּן מֶען טְהָאר נִט אָנְצִינְדֶען
אֶת הַנֵּרוֹת. דִי לָאמְפֶּען;
אֲבָל אָבֶּער
מְעַשְּׂרִין מֶען מֶעג פֶערְצֶעהְנְטֶען
אֶת הַדְּמַאי דָס,וָוס אִזאוּנגֶוִוס פֶּערְצֶעהְנְט[4]
וּמְעָרְבִין. אוּן מֶן מֶעג מַכֶען אֵיין עֵרוּב[5]
וְטוֹמְנִין אוּן מֶען מֶעג בֶּעהַלְטֶען
אֶת הַחַמִּין: דִי וַוארֶעמֶע שְׁפַּייזֶען.

בריתא בשבת י"ב ע"א בהשמטת המלים „שמא ישכח ויצא".

תַּנְיָא עֶס אִיז גֶלֶרְנְט(אִן אַ בְּרַיְתָא):
אָמַר רַבִּי חֲנִינָא. רַבִּי חֲנִינָא הָאט גֶעזָאגְט:
חַיָּב אָדָם אַ מֶענְשׁ אִיז פֶּערְפְלִיכְטֶעט
לְמַשְׁמֵשׁ צוּ [6]טַאפֶּען
בִּגְדָיו זַיינֶע קְלֵיידֶער
בְּעֶרֶב שַׁבָּת אָם שַׁבָּת אַבֶּענְד,
עִם חֲשֵׁכָה. בַּיים פִינְסְטֶער וֶוערֶען,
שֶׁמָּא יִשְׁכַּח טָאמֶער וֶועט עֶר פֶּערְגֶעסֶען[7]
וְיֵצֵא: אוּן עֶר וֶועט אַרוֹיסְגֶעהְן.[7]
אָמַר רַב יוֹסֵף. הָאט רַב יוֹסֵף גֶעזָאגְט:
הִלְכְתָא רַבְּתָא (דָאס אִיז)אַ גְרוֹיסֶעס גֶעזֶעץ
לְשַׁבַּתָּא: וֶוענֶען שַׁבָּת.

אמר ר' אלעזר הוא בסוף מס' ברכות והוסיפו אגדה זו למען יוכלו לאמר קדיש שאין אומרין קדיש על הלכה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר הָאט רַבִּי אֶלְעָזָר גֶעזָאגְט,
אָמַר רַבִּי חֲנִינָא. (דָס)רַבִּי חֲנִינָא הָט גֶעזָאגְט:
תַּלְמִידֵי חֲכָמִים דִי שִׁילֶער פוּן דִי גֶעלֶעהְרְטֶע
מַרְבִּים פֶּערְמֶעהְרֶען
שָׁלוֹם פְרִידֶען
בָּעוֹלָם. אוֹיף דֶער וֶועלְט,

שֶׁנֶּאֱמַר: דֶן עֶס אִז גֶעזָאגְט(אִין פָּסוּק):
[1] וְכָל בָּנַיִךְ „וֶוען אַלֶע דַיינֶע קִינְדֶער
לִמּוּדֵי יְיָ, וֶועלֶן זַיין גָאטֶס גֶעלֶעהְרְטֶע,
וְרַב דַאן וֶועט זַיין גְרוֹיס
שְׁלוֹם דֶער פְרִידֶען
בָּנָיִךְ: פוּן דַיינֶע קִינְדֶער."
אַל תִּקְרֵי לֶעז נִיט:
בָּנָיִךְ „בָּנָיִךְ"—דַיינֶע קִינְדֶער,
אֶלָּא זָאנְדֶערְן
בּוֹנָיִךְ: „בּוֹנָיִךְ"—דַיינֶע עֶרְבּוֹיעֶר.
[2] שָׁלוֹם רָב פִיל פְרִידֶען
לְאֹהֲבֵי צוּ דִי, וָואס לִיבֶּען
תוֹרָתֶךָ, דַיין גֶעזֶעטְץ,
וְאֵין לָמוֹ אוּן פִיר זֵיי אִיז נִיטָא
מִכְשׁוֹל: אַ שְׁטְרוֹיכְלוּנְג.
[3] יְהִי עֶס זָאל זַיין
שָׁלוֹם פְרִידֶען
בְּחֵילֵךְ. אִין דַיין [8]מוֹיעֶר,
שַׁלְוָה רוּהִיגְקַייט—
בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ: אִין דַיינֶע פַּאלַאסְטֶען.
לְמַעַן אַחַי וֶועגֶען מַיינֶע בְּרִידֶער
וְרֵעָי. אוּן מַיינֶע פְרַיינְדֶע
אֲדַבְּרָה נָּא וִויל אִיךְ רֵיידֶען
שָׁלוֹם פְרִידֶען
בָּךְ: מִיט דִיר.
לְמַעַן וֶועגֶען
בֵּית יְיָ דַאס הוֹיז פוּן דעם עווּיגען,
אֱלֹהֵינוּ. אוּנְזֶער גָאט,
אֲבַקְשָׁה וֶועל אִיךְ בֶּעטֶען
טוֹב גוּטֶעס

1) ישעיה נ"ד י"ג. 2) תהלים קי"ט, קס"ה. 3) שם קכ"ב, ז', ח', ט'. 4) ד. ה. וואס מען וויס ניט בעשטימט, אויב עס איז ארונטערגענומען דאס צעהנטע טהייל (מעשר), אדער ניט. 5) זעה זייטע 16. בעמערקונג 8. 6) אונטערזוכען. 7) אז ער האט עטוואס אין זיינע קליידער און וועט עס ארויסטראגען אום שבת. 8) הויז.

לְךָ:	פִיר דִיר.	יְיָ יְבָרֵךְ	דֶער עֶווִיגֶער וֶועט בֶּענְשֶׁען
[1] יְיָ	דֶער עֶוִיגֶער	אֶת עַמּוֹ	זַיין פָאלְק
עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן	וֶועט גֶעבֶּן שְׁטַארְקַייט צוּ זַיין פָאלְק	בַשָּׁלוֹם:	מִיט פְרִידֶען.

אָן אבל זאגט היר דעם פאלגענדען קדיש דרבנן.

יתום יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ. בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל. בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן:

יתום וקהל יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:

יתום יִתְבָּרַךְ.וְיִשְׁתַּבַּח.וְיִתְפָּאַר.וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל. שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא: בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעשי״ת וּלְעֵלָּא) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבָּנָן וְעַל תַּלְמִידֵיהוֹן וְעַל כָּל תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן וְעַל כָּל מָן דִּי עָסְקִין בְּאוֹרַיְתָא דִּי בְאַתְרָא הָדֵין וְדִי בְכָל אֲתַר וַאֲתַר. יְהֵא לְהוֹן וּלְכוֹן שְׁלָמָא רַבָּא חִנָּא וְחִסְדָּא וְרַחֲמִין וְחַיִּין אֲרִיכִין וּמְזוֹנָא רְוִיחָא וּפֻרְקָנָא מִן קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּי בִשְׁמַיָּא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים. עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם. עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

כשיש אבל עומד בחצר בית הכנסת, החשוב שבקהל יוצא לקראתו ומכניסו לבית הכנסת קודם שמתחילין ברכו (בקצת קהלות קודם בואי בשלום) ואומרים לו: המקום ינחמך (ינחמכם) עם שאר אבלי ציון וירושלים.

---

1) תהלים כ״ט י׳.

תְּפִלַּת עַרְבִית

לְשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב.

אָבֶענְד גֶעבֶּעט פִיר שַׁבָּת אוּן יוֹם טוֹב.

בחול מתחילין והוא רחום אבל אין אומרים אותו בשבת ויו״ט, והטעם שאומרים והוא רחום בחול ולא בשבת ויו״ט, מפני שקודם תפלת ערבית נהגו ללקות החוטאים (וכנגד מספר שי׳ ל״ט מלקות נהגו לאמר ג׳ פעמים והוא רחום הכולל י״ג תיבות) ומיד אחרי שלקו מבקשים רחמים וסליחה. ולכן בערב שבת ויום טוב שאין מלקין אין לומר והוא רחום.

והרוקח בס׳ מ״ט כתב שאין אומרים והוא רחום, לפי שהוא תחנה ואין שואל צרכיו בשבת פן יתעצב בה, ואסור לאדם שיהיה עצב בשבת, ולכך אין אומרים בתפלה אמצעיות (ר״ל לכך אין אומרים בשמונה עשרה את הברכות האמצעיות, המדברות בצרכיו של אדם) שמא צריך לאחד מהם ויתעצב. עכ״ל ובזוהר פ׳ תרומה ובמדרש הנעלם לרות דף ס״ב נמצאים טעמים אחרים.

אולם הספרדים אומרים והוא רחום גם בשבת וכן הוא בסדורו של רב עמרם גאון, וטעמם הוא כמו שכתב הרוקח בס׳ שי״ט: „לפי שבשחרית ובמנחה יש קרבנות תמידין שהן מכפרין, אבל ערבית שאין קרבן לכפר תקנו לומר והוא רחום יכפר״.

ווערענד דער חזן זאגט ברכו, זאגט די געמיינדע שטילערהייט יתברך וישתבח, וועלכעס געפינט זיך היר אונטען.

דער חזן זאגט:

בָּרְכוּ אֶת יְיָ לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען,

הַמְבֹרָךְ: וֶועלְכֶער אִיז גֶעלוֹיבְּט.

דער חזן און געמיינדע זאגען:

בָּרוּךְ יְיָ גֶעלוֹיבְּט זָל זַיין דֶער עֶווִיגֶער,

הַמְבֹרָךְ וֶועלְכֶער אִיז גֶעלוֹיבְּט

לְעוֹלָם וָעֶד אוֹיף אִימֶער אוּן עֶווִיג.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם,	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
אֲשֶׁר בִּדְבָרוֹ	וָואס דוּרְךְ זַיין וָוארְט
מַעֲרִיב עֲרָבִים.	[3]בְּרֵיינְגְט עֶר (דִי) אַבֶּענְדֶען,
בְּחָכְמָה	מִיט קְלוּגְהַייט
פּוֹתֵחַ שְׁעָרִים.	עֶפֶענְט (עֶר דִי) טוֹעֶרֶען (פוּן הִימֶל),[4]
וּבִתְבוּנָה	אוּן מִיט פֶערְשְׁטַאנְד
מְשַׁנֶּה	עֶנְדֶערְט עֶר
עִתִּים.	(דִי) [5]צַייטֶען (פוּן טָאג)
וּמַחֲלִיף	אוּן (עֶר) בַּייט אוּם
אֶת הַזְּמַנִּים.	דִי [6]צַייטֶען (פוּן יָאהְר)
וּמְסַדֵּר	אוּן (עֶר) שְׁטֶעלְט אִין אָרְדְנוּנְג
אֶת הַכּוֹכָבִים	דִי שְׁטֶערֶען
בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם	אוֹיף זֵייעֶרֶע [7]וַואךְ־פָּאסְטֶען
בָּרָקִיעַ.	אִין [8]הִימֶעל,
כִּרְצוֹנוֹ:	נָאךְ זַיין ווִילֶען.
בּוֹרֵא	(עֶר) בֶּעשַׁאפְט
יוֹם וָלָיְלָה.	(דֶעם) טָאג אוּן (דִי) נַאכְט,
גּוֹלֵל אוֹר	(עֶר) [9]רָאלְט אַוֶועג לִיכְט

ווערענד דער חזן זאגט ברכו, זאגט די געמיינדע שטילערהייט יתברך וישתבח.

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים:

סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו. וּשְׁמוֹ מְרוֹמַם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה: בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

---

1) תהלים ע״ח ל״ח. והוא תחלת תפלת ערבית (רמב״ם הלכות תפלה פ״ט ה״ט). והטעם שאומרים אותו בחול וא״א אותו בשבת, עין בתפלת ערבית לשבת. וכן תמצא שם שאר ההערות השייכות לתפלת ערבית. 2) תהלים כ׳ י׳. 3) מאכט: מאכט ער דונקלען. 4) ד. ה. פיר דעם ארויסגאנג און אריינגאנג פון דער זון. 5) (יאהרעס) צייטען. 6) (טאגעס) צייטען. 7) עמטער. 8) דער אויסברייטונג, פירמאמענט. 9) נעהמט אוועג, אזוי ווי: וגללו את האבן בראשית כ״ט ג׳.

מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ	פון פאר פינסטערניס,
וְחֹשֶׁךְ	און פינסטערניס
מִפְּנֵי אוֹר.	פון פאר ליכט;
וּמַעֲבִיר יוֹם	און(ער)[1]נעהמט אוועג (דעם)טאג
וּמֵבִיא לָיְלָה.	און ברייננט נאכט,
וּמַבְדִּיל	און (ער) שיידעט
בֵּין יוֹם	צווישען טאג
וּבֵין לָיְלָה.	און צווישען נאכט;
יְיָ צְבָאוֹת	עווינער דער העער-שאארען
שְׁמוֹ:	איז זיין נאמען.
אֵל חַי וְקַיָּם.	(דער) לעבענדער און (אימער) עקסיסטירענדער נאט
תָּמִיד	[2]בעשטענדיג
יִמְלוֹךְ עָלֵינוּ	זאל ער רעגירען איבער אונז
לְעוֹלָם וָעֶד:	אויף אימער און עוויג.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט'ו, עווינער,
הַמַּעֲרִיב עֲרָבִים:	וועלכער ברייננט אבענדען.

אַהֲבַת עוֹלָם	(מיט) עוויגע ליבע
בֵּית יִשְׂרָאֵל	דאס הויז ישראל,
עַמְּךָ	דיין פאלק,
אָהָבְתָּ.	האסט'ו געליבט.
תּוֹרָה וּמִצְוֹת	לעהרע און געבאטע,
חֻקִּים	געזעטצע
וּמִשְׁפָּטִים	און רעכטע,
אוֹתָנוּ לִמַּדְתָּ:	האסט'ו אונז געלעהרט.
עַל כֵּן	דארום,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ.	עווינער, אונזער נאט,
בְּשָׁכְבֵנוּ	ווען מיר וועלען זיך אנידערלייגען
וּבְקוּמֵנוּ	און ווען מיר וועלען אויפשטעהן
נָשִׂיחַ	וועלען מיר [3]ריידען
בְּחֻקֶּיךָ.	וועגען דיינע געזעטצע,
וְנִשְׂמַח	און מיר וועלען זיך פרעהען
בְּדִבְרֵי תוֹרָתֶךָ	מט די ווערטער פון דיין תורה
וּבְמִצְוֹתֶיךָ	און מיט דיינע געבאטע
לְעוֹלָם וָעֶד:	אויף אימער און עוויג.
כִּי הֵם חַיֵּינוּ	דען זיי זיינען אונזער לעבען
וְאֹרֶךְ	און די פערלייננערונג
יָמֵינוּ.	פון אונזערע טעג,
וּבָהֶם נֶהְגֶּה	און אין זיי וועלען מיר דיינקען
יוֹמָם וָלָיְלָה.	טאג און נאכט.
וְאַהֲבָתְךָ	און דיין ליבע
אַל תָּסִיר מִמֶּנּוּ	זאלסטו נִיט [4]אוועקנעהמען פון אונז
לְעוֹלָמִים:	אויף עוויג.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט'ו, עווינער,
אוֹהֵב	(וועלכער) ליבט
עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:	זיין פאלק ישראל.

די איבערזעטצונג זעה אויף זייטע 65

אל מלך נאמן זאגט מען נור ווען מען דאווענט אליין.

אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן:

דברים, ו' ד'

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

דברים ו' ה—ט

ה וְאָהַבְתָּ אֵת יְיָ אֱלֹהֶיךָ. בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדֶךָ: ו וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל לְבָבֶךָ: ז וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם. בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ

1) פירט. 2) אַנדערע פערבינדען דאס ווארט תמיד מיט דעם ווארט וקים. 3) נאכדיינקען 4) אבטהאן, ענטציהען.

וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: ח וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת
עַל יָדֶךָ. וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ:
ט וּכְתַבְתָּם עַל מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

דברים י״א י״ג—כ״א.

יג וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל
מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם,
לְאַהֲבָה אֶת יְיָ אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל
לְבַבְכֶם וּבְכָל נַפְשְׁכֶם: יד וְנָתַתִּי מְטַר
אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ. וְאָסַפְתָּ
דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ: טו וְנָתַתִּי עֵשֶׂב
בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ. וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ:
טז הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן יִפְתֶּה לְבַבְכֶם. וְסַרְתֶּם
וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם
לָהֶם: יז וְחָרָה אַף יְיָ בָּכֶם וְעָצַר אֶת
הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא
תִתֵּן אֶת יְבוּלָהּ. וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל
הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְיָ נֹתֵן לָכֶם:
יח וְשַׂמְתֶּם אֶת דְּבָרַי אֵלֶּה עַל לְבַבְכֶם
וְעַל נַפְשְׁכֶם. וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל
יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם:
יט וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר
בָּם. בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ
וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: כ וּכְתַבְתָּם עַל מְזוּזוֹת
בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:
כא לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם
עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְיָ לַאֲבֹתֵיכֶם
לָתֵת לָהֶם. כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל הָאָרֶץ:

במדבר ט״ו ל״ז—מ״א.

לז וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר: לח דַּבֵּר
אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ
לָהֶם צִיצִת עַל כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם.
וְנָתְנוּ עַל צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת:
לט וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ
וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת יְיָ וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם.
וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם
אֲשֶׁר אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם: מ לְמַעַן
תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת כָּל מִצְוֹתָי. וִהְיִיתֶם
קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם: מא אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם
אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים. אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:

אֱמֶת[1]	[2]וואַהרְהַייט
וֶאֱמוּנָה	און [3]אוֹיפְרִיכְטִיגְקַייט
כָּל זֹאת,	אִיז דִיזֶעס אַלֶעס,
וְקַיָּם עָלֵינוּ.	אוּן עֶס אִיז [4]בֶּשְׁטֶעטִגְט בַּיי אֻנְז.
כִּי הוּא	דַאס עֶר אִיז
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	דֶער עֶווִיגֶער, אוּנזֶער גָאט,
וְאֵין זוּלָתוֹ,	אוּן קֵינֶר אִיז דָא אוֹיסֶער אִיהְם,
וַאֲנַחְנוּ	[5]און מִיר זַיינֶען
יִשְׂרָאֵל עַמּוֹ:	[5]יִשְׂרָאֵל, זַיין פָאלְק.
הַפּוֹדֵנוּ	[6]עֶר הָאט אוּנְז בֶּעפְרַייט
מִיַּד מְלָכִים,	פוּן דֶער הַאנְד פוּן קֶענִיגֶע;
מַלְכֵּנוּ	[7](עֶר אִיז) אוּנזֶער קֶענִיג,
הַגּוֹאֲלֵנוּ	וֶועלְכֶער הָאט אוּנְז עֶרְלֵייזְט
מִכַּף	פוּן דֶער הַאנְד
כָּל הֶעָרִיצִים:	פוּן אַלֶע טִירַאנֶען.
הָאֵל	[7](עֶר אִיז) דֶער גָאט,
הַנִּפְרָע	וֶועלְכֶער [8]הָאט אוֹיפְגֶעמָאהְנְט
לָנוּ	פִיר אוּנְז
מִצָּרֵינוּ.	פוּן אוּנְזֶערֶע פַיינְדֶע,

---

1) אמת ואמונה היא הברכה הראשונה משתי הברכות שלאחר ק״ש (ברכות י״א וי״ב) וחתימתה היא גאל ישראל. 2) וואהר און ריכטיג. 3) צופערלעסיגקייט, טרייהייט. 4) פעסט. 5) אדער: און מיר, ישראל, זיינען זיין פאלק. 6) ער איז עס, וועלכער א׳, ז׳, וו׳. 7) עס. 8) פאדערט שטראפע

וְהַמְשַׁלֵּם גְּמוּל	און ווֶעלכֶער הָט בֶּעצָאהְלְט [7]אַלוֹן
לְכָל אֹיְבֵי נַפְשֵׁנוּ.	צוּ אַלֶע אוּנְזֶערֶע זֶעלֶן־פַיינְדֶע;
[1] הָעֹשֶׂה גְדוֹלוֹת	עֶר הָאט גֶעטְהָאן גְרוֹיסֶע זַאכֶן
עַד אֵין חֵקֶר .	אָהְן עֶרְפָארְשׁוּנְג,[8]
וְנִפְלָאוֹת	און וואוּנְדֶער
עַד אֵין מִסְפָּר .	אָהְן צָאהְל;
הַשָּׂם נַפְשֵׁנוּ	עֶר הָט עֶרְהַאלְטֶן אוּנְזֶער זֶעלֶע
בַּחַיִּים .	בַּיים לֶעבֶּען,
וְלֹא נָתַן לַמּוֹט	און עֶר הָט נִיט גֶעלָאזְט [9]וַואנְקֶען
רַגְלֵנוּ .	אוּנְזֶער פוּס;
הַמַּדְרִיכֵנוּ	עֶר הָאט אוּנְז [10]גֶעפִיהְרְט
עַל בָּמוֹת	אִיבֶּער דִי הוֹיכֶע עֶרְטֶער
אֹיְבֵינוּ .	פוּן אוּנְזֶערֶע פַיינְדֶע,
וַיָּרֶם קַרְנֵנוּ	און עֶר הָט עֶרְהֶעבֶּן אוּנְזֶער הָרְן
עַל כָּל שֹׂנְאֵינוּ	אִיבֶּער אַלֶע אוּנְזֶערֶע פַיינְדֶע;
הָעֹשֶׂה לָּנוּ	עֶר הָאט גֶעטְהָאן פִיר אוּנְז
[2] נִסִּים	וואוּנְדֶער־צֵייכֶען
וּנְקָמָה בְּפַרְעֹה .	און רַאכֶע אָן פַּרְעֹה,
[3] אוֹתוֹת	צֵייכֶענְס
וּמוֹפְתִים	און וואוּנְדֶערְס
בְּאַדְמַת בְּנֵי חָם.	אִין לַאנְד פוּן דִי קִינְדֶער פוּן חָם;
הַמַּכֶּה בְעֶבְרָתוֹ	עֶר הָט גֶעשְׁלָאגֶן מִיט זַיין צָארְן
כָּל בְּכוֹרֵי מִצְרָיִם .	אַלֶע עֶרְשְׁט־גֶעבָּארֶענֶע פוּן מִצְרַיִם,
וַיּוֹצֵא	און עֶר הָט אַרוֹיסְגֶעפִיהְרְט
אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל	זַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל
מִתּוֹכָם	פוּן צְוִוישֶׁען זֵיי
לְחֵרוּת עוֹלָם ;	צוּ עֶוויגֶע פְרַייהַייט;
הַמַּעֲבִיר בָּנָיו	עֶר הָט גֶעפִיהְרְט זַיינֶע קִינְדֶער
בֵּין גִּזְרֵי יַם סוּף.	צְווִישֶׁען דִי טְהֵילֶן פוּן שִׁילְף־מֶער,
אֶת רוֹדְפֵיהֶם	(אָבֶּער) זֵייעֶרֶע [11]נָאכְיָאגֶער
וְאֶת שׂוֹנְאֵיהֶם	און זֵייעֶרֶע פַיינְדֶע
בִּתְהוֹמוֹת טִבַּע.	הָט עֶר פֶערְזוּנְקֶען אִין אָבְּגְרוּנְד
וְרָאוּ בָנָיו	ווֶען זַיינֶע קִינְדֶער הָאבֶּן גֶעזֶעהְן
גְּבוּרָתוֹ	זַיין מַאכְט
שִׁבְּחוּ וְהוֹדוּ	הָאבֶּן זֵיי גֶעלוֹיבְּט און גֶעדַאנְקְט
לִשְׁמוֹ ;	צוּ זַיין נָאמֶען.
וּמַלְכוּתוֹ	און זַיין רֶעגִירוּנְג
בְּרָצוֹן	מִיט ווִילֶען
קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם .	הָאבֶּן זֵיי אָנְגֶענוּמֶען אוֹיף זִיךְ;
מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל	מֹשֶׁה און דִי קִינְדֶער יִשְׂרָאֵל
לְךָ עָנוּ שִׁירָה	הָאבֶּן צוּ דִיר גֶעזוּנְגֶען אַ גֶעזַאנְג
בְּשִׂמְחָה רַבָּה .	מִיט גְרוֹיס פְרֵיידֶע;
וְאָמְרוּ כֻלָּם ;	און זֵיי הָאבֶּען אַלֶע גֶעזָאגְט:
[4] מִי כָמֹכָה	ווֶער אִיז ווִי דוּ
בָּאֵלִים	אוּנְטֶער דִי גֶעטֶער,
יְיָ ,	עֶווִיגֶער!
מִי כָּמֹכָה	ווֶער אִיז ווִי דוּ
נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ .	[12]פֶערְהֶערְלִיכְט אִין הֵיילִינְקַייט.
נוֹרָא תְהִלֹּת .	פוּרְכְטְבַּאר (אִין) לוֹיבֶּען,
עֹשֵׂה פֶלֶא ;	אֵיין וואוּנְדֶער־טְהוּעֶר.
[5] מַלְכוּתְךָ	דַיין רֶעגִירוּנְג
רָאוּ בָנֶיךָ .	הָאבֶּען גֶעזֶעהְן דַיינֶע קִינְדֶער,
בּוֹקֵעַ יָם	(דוּ) הָסְט גֶעשְׁפָּאלְטֶן (דַס) מֶער
לִפְנֵי מֹשֶׁה .	פָאר מֹשֶׁה,
זֶה אֵלִי	„דִיזֶער אִיז מַיין גָאט"
עָנוּ .	הָאבֶּען זֵיי [13]אוֹיסְגֶערוּפֶען;
וְאָמְרוּ ;	און זֵיי הָאבֶּען גֶעזָאגְט:
[6] יְיָ יִמְלֹךְ	דֶער עֶווִיגֶער ווֶעט רֶעגִירֶען

1) איוב מ׳ י׳. 2) בסדור של רב עמרם גאון חסרה מלת נסים. וזה נכון יותר. 3) ע״פ תהלים ק״ה כ״ז. 4) שמות ט״ו יא. 5) בפסוק זה יש נוסחאות רבות ושונות. 6) שמות ט״ו י״ח. 7) דעם פערדינטען לוין. 8) ד. ה. וואס מען קען ניט ער־פארשען. 9) פאלען. 10) געמאכט טרעטען. 11) פערפאלגערס. 12) געריהמט. 13) געשאנטווארט,

לְעֹלָם וָעֶד׃ פִיר אִימֶער אוּן עֶווִיג.
וְנֶאֱמַר. אוּן עֶס אִיז גֶעזָאגְט (אִין פָּסוּק):
[1] כִּי פָדָה יְיָ דֶען דֶער עֶווִיגֶער הָאט בֶּפְרַייט
אֶת יַעֲקֹב. יַעֲקֹב,
וּגְאָלוֹ אוּן עֶר הָאט אִיהְם עֶרְלֶייזְט
מִיַּד חָזָק מִמֶּנּוּ׃ פוּן דִי הַאנְד פוּן דֶעם, וָואס אִיז שְׁטַארְקֶער פוּן אִיהְם.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ עֶווִיגֶער,
גָּאַל יִשְׂרָאֵל׃ (וֶועלְכֶער) הָט עֶרְלֶייזְט יִשְׂרָאֵל.

---

[2] הַשְׁכִּיבֵנוּ לָאז אוּנְז זִיךְ לֵייגֶען,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ עֶווִיגֶער, גָאט אוּנְזֶערֶער,
לְשָׁלוֹם. אִין פְרִידֶען,
וְהַעֲמִידֵנוּ אוּן לָאז אוּנְז אוֹיפְשְׁטֶעהְן,
מַלְכֵּנוּ קֶענִיג אוּנְזֶערֶער,
לְחַיִּים. צוּם לֶעבֶּען;
וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ אוּן פֶערְשְׁפְּרֵייט אִיבֶּער אוּנְז
סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ. דִי בֶּעדֶעקוּנְג פוּן דַיין פְרִידֶען,
וְתַקְּנֵנוּ אוּן בֶּעסֶער אוּנְז אוֹיס
בְּעֵצָה טוֹבָה דוּרְךְ אַ גוּטֶען רַאטְה
מִלְּפָנֶיךָ. פוּן פָאר דִיר,
וְהוֹשִׁיעֵנוּ אוּן הֶעלְף אוּנְז
לְמַעַן שְׁמֶךָ. וֶועגְעֶן דַיין נָאמֶען;
וְהָגֵן בַּעֲדֵנוּ. אוּן בֶּעשִׁיטְץ אוּנְז
וְהָסֵר מֵעָלֵינוּ אוּן [5]דֶערְוַוייטֶער פוּן אוּנְז
אוֹיֵב. (דֶעם) פַיינְד,
דֶּבֶר וְחֶרֶב. פֶּעסְט אוּן שְׁווערְט
וְרָעָב וְיָגוֹן. אוּן הוּנְגֶער אוּן טְרוֹיעֶר;
וְהָסֵר שָׂטָן אוּן [5]דֶערְוַוייטֶער [6]שְׁטֶערוּנְג
מִלְּפָנֵינוּ פוּן פָאר אוּנְז

וּמֵאַחֲרֵינוּ. אוּן פוּן הִינְטֶער אוּנְז,
וּבְצֵל אוּן אִין דֶעם שָׁאטֶען
כְּנָפֶיךָ פוּן דַיינֶע פְלִיגְלֶען
תַּסְתִּירֵנוּ. פֶערְבֶּערְג אוּנְז.
כִּי אֵל דֶען דֶער גָאט,
שׁוֹמְרֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ וֶועלְכֶער בֶּעהִיט אוּן רֶעטֶעט אוּנְז
אָתָּה. בִּיסְט דוּ,
[3] כִּי אֵל מֶלֶךְ דֶען אַ גָאט (אוּן) אַ קֶענִיג,
חַנּוּן וְרַחוּם אַ גְנֶעדִיגֶער אוּן אַ בַּרְמְהֶערְצִיגֶער,
אָתָּה. בִּיסְט דוּ.
[4] וּשְׁמוֹר אוּן בֶּעהִיט
צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ. אוּנְזֶער אוֹיסְגַאנְג אוּן אַיינְגַאנְג
לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם. צוּם לֶעבֶּען אוּן צוּ פְרִידֶען
מֵעַתָּה פוּן יֶעצְט אָן
וְעַד עוֹלָם׃ בִּיז אִין עֶווִיגְקַייט.
וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ אוּן שְׁפְּרֵייט אוֹיס אִיבֶּער אוּנְז
סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ׃ דַיין פְרִידֶענְס גֶעצֶעלְט.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ. גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶווִיגֶער,
הַפּוֹרֵשׂ וֶועלְכֶער שְׁפְּרֵייט אוֹיס
סֻכַּת שָׁלוֹם. אַ פְרִידֶענְס גֶעצֶעלְט
עָלֵינוּ אִיבֶּער אוּנְז
וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל אוּן אִיבֶּער זַיין גַאנְצֶען פָאלְק יִשְׂרָאֵל
וְעַל יְרוּשָׁלָיִם׃ אוּן אִיבֶּער יְרוּשָׁלַיִם.

על דבר הפסוקים ברוך ה׳ לעולם וכ׳ו מביא רק עמרם גאון בשם רב נטרונאי גאון שאין לאומרם בשבת ומוסיף בזה״ל: „וכן מנהג בישיבה שלנו ובבית רבינו שבבבל. והכי אמר שר שלום נמי בליל שבתות ובלילי ימים טובים במעריב למימר שומר עמו ישראל לעד, ובבית רבינו אין מנהג, אלא תחת שומר עמו ישראל חותמין פורס סוכת שלום עלינו ועל כל עדת עמו ישראל ועל ירושלים, ואין אומר אחריה כל עיקר אלא קדישא לאלתר, ובשאר כנביות ובשאר מקומות אומר שומר עמו ישראל לעד, ואומר ושמרו בני ישראל וחותמין, אבל ברוך ה׳ לעולם אין אומרין לא בישיבה אחרת ולא בבבל כלה.

1) ירמיה ל״א י״א. 2) השכיבנו היא הברכה השניה משתי הברכות שלאחר ק״ש (ברכות י״א ע״א ודף ד׳ ע״ב ודף ט׳) וחתימתה שומר עמו ישראל לעד ובשבת ויו״ט נוהגים לחתום ופורס עלינו ע״פ הירושלמי בפ״ג דברכות. 3) נחמיה ט׳ ל״א בחסרון מלת מלך. 4) ע״פ תהלים קכ״א ח׳. 5) נעהם אייג; ווענדע אב. 6) הינדערניס; א שטערער; פיינד.

אם פרייטאג־צו־נאכט און אם יום טוב, וואס פאלט אם פרייטאג־צו־נאכט, זאגט מען פאלגענדעס:

[1] ושמרו בני ישראל — און די קינדער ישראל זאלען היטען
את השבת. — דעם רוהע־טאג;
לעשות — צו [5]האלטען
את השבת — דעם רוהע־טאג,
לדרתם. — פיר זייערע געשלעכטער
ברית עולם: — (אלס) עוויגען בונד.
ביני ובין בני ישראל — צווישען מיר און צווישען די קינדער ישראל
אות היא — איז דאס א צייכען
לעולם. — אויף עוויג,
כי ששת ימים — [6]דען (אין) זעקס טעג
עשה יי — האט דער עוויגער געמאכט
את השמים — דעם הימעל ·
ואת הארץ. — און די ערד,
וביום השביעי — און אויף דעם זיבענטען טאג
שבת — האט ער גערוהט,
וינפש: — און ער האט זיך ערהאלט.

אם שבת זאגט דער חזן היר האלב־קדיש (חצי קדיש), וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך; אבער אם יום טוב זאגט מען בעפאר האלב־קדיש איינעס פון די פסוקים, וועלכע געפינען זיך היר אונטער דעם שטריך.

אם פסח, שבועות און סוכות זאג:

[2] וידבר משה — און משה האט [7]ערקלערט
את מעדי יי, — די פעסט־טעג פון דעם עוויגען
אל בני ישראל: — צו די קינדער ישראל.

דאן זאגט מען שמונה עשרה (יי שפתי), זייטע 207.

אם ראש השנה זאג:

[3] תקעו בחדש — בלאזט אם [8]ניי־מאנדס־טאג
שופר, — (מיט) א טראמפעט,
בכסה — [9]אין דער בעשטימטער צייט
ליום חגנו: — פיר אונזער פייער־טאג.
כי חק לישראל הוא, — דען עס איז א געזעץ פיר ישראל,
משפט — א פערארדנונג
לאלהי יעקב: — פון דעם גאט פון יעקב.

דאן זאגט מען שמונה עשרה (יי שפתי), זייטע 239.

אם יום כפור זאג:

[4] כי ביום הזה — דען אין דיזען טאג
יכפר עליכם — וועט ער פערגעבען אויף אייך,
לטהר אתכם, — אום אייך צו רייניגען;
מכל חטאתיכם — פון אלע אייערע זינד
לפני יי — פאר דעם עוויגען
תטהרו: — זאלט איהר ריין זיין.

דאן זאגט מען שמונה עשרה (יי שפתי), זייטע 253.

דער חזן זאגט דעם פאלגענדען האלב־קדיש (חצי קדיש) בעפאר שמונה עשרה

זעה איבערזעטצונג זייטע 174.

חזן יתגדל ויתקדש שמה רבא, בעלמא די ברא כרעותה וימליך מלכותה. בחייכון וביומיכון ובחיי דכל בית ישראל. בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמן:

קהל וחזן יהא שמה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא:

חזן יתברך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא ויתהדר ויתעלה ויתהלל. שמה דקדשא: בריך הוא לעלא (בעשי״ת ולעלא) מן כל ברכתא ושירתא, תשבחתא ונחמתא, דאמירן בעלמא, ואמרו אמן:

1) שמות ל״א טז וי״ז. 2) ויקרא כ״ג מ״ד. 3) תהלים פ״א ד׳ וה׳. 4) ויקרא ט״ז, ל׳. 5) מאכען. 6) דאס. 7) געערט. 8) ראש חודש. 9) אדער: צום אנפאנג פון מאנאט. דען ״כסה״ מיינט פערדעקען, ד. ה. ווען די לבנה איז פערדעקט אין אנפאנג מאנאט.

התפלות לשבת ויום טוב נקראות ברכות שבע מפני שמספר ברכותיהן אך שבע (מלבד במוסף לראש השנה שהן תשע). ואלו הן ליום השבת: ג׳ הראשונות וג׳ האחרונות של חול וברכת רצה במנוחתנו החותמת מקדש השבת והנקראת „קדושת היום״ (שבת כ״ד, ביצה י״ז ע״א).

אתה קדשת. הסמ״ג מביאה בשם ר׳ משה גאון ור׳ נטרונאי גאון, אשר בימיהם כבר היתה נהוגה התפלה הזאת. ובסדורו של רב עמרם גאון אשר לפני לא נמצא לא „אתה קדשת״ ולא „ויכלו״ כי אם הנוסחא הזאת: „ומאהבתך ה׳ אלהינו שאהבת את ישראל עמך ומחמלתך שחמלת על בני בריתך, נתת לנו ה׳ אלהינו את יום השביעי הגדול והקדוש הזה באהבה, לגדולה ולגבורה לקדושה למנוחה לעבודה ולהודאה לאות ולברית ולתפארת ולתת לנו ברכה ושלום מאתך. אלהינו ואלהי אבותינו רצה במנוחתנו וכ״ו. והנוסחא הזאת מובאה גם במחזור רומא וגם התניא מביאה כזה״ל: „מנהגנו לומר בתפלת לחש ומאהבתך, כדאיתא בתוספתא דברכות (פרק ג׳) אמר ר׳ אלעזר בר׳ צדוק אבא היה מתפלל תפלה קצרה בשבת והיא ומאהבתך ה׳ אלהינו וכ״ו עכ״ל. גם אבן ירחי מביאה בהלכות שבת ס׳ ה׳ וכתב שיתכן יותר מנהג צרפת ופרובנצא לומר אתה קדשת וכ״ו כנוסחתנו.

ויכלו. איתא בגמרא (שבת קי״ט ע״ב) אפילו יחיד המתפלל בערב שבת צריך לאמר ויכלו דאמר רב המנונא כל המתפלל בערב שבת ואומר ויכלו, מעלה עליו הכתוב כאלו נעשה שותף להקב״ה במעשה בראשית וכ״ו ואמר רב חסדא אמר מר עוקבא כל המתפלל בע״ש ואומר ויכלו שני מלאכי השרת המלוין לו לאדם מניחין ידיהן על ראשו ואומרים לו וסר עונך וחטאתך תכופר. עכ״ל. אולם בסדר התפלה להרמב״ם לא הובאו שני הפסוקים הראשונים של ויכלו, וכן כתב הרא״ש בשבת קי״ט: „וראיתי בסדר תפלות הקדמונים שאין אומרים ויכלו בואתה קדשת, אלא כך סגנון הברכה: וברכתו מכל הימים, וקדשתו מכל הזמנים, ככתוב בתורתך, ויברך אלהים את יום השביעי ויקדש אותו וג״ו ומה שאומר אותו על הכוס כדי להוציא את בני הבית עכ״ל ובתוספות פסחים ק״ו ד״ה זוכרהו כתב: „ומה שרגילין לומר ויכלו אחר התפלה בקול רם, היינו משום יו״ט שחל להיות בשבת שמתפללין אתה בחרתנו ואין אומרים ויכלו בתפלה, תקנו נמי לומר בכל שבתות, שלא לחלוק בין שבת לשבת.

ובהגהות מיימוני פ״ט ה׳ תפלה נזכר טעם אמירת ג׳ פעמים ויכלו בשם המדרש שוחר טוב. והספרדים המזרחיים מוסיפים ישמחו במלכותך לפני אלהינו וא״א רצה במנוחתנו.

יתר מקורי התפלה עיין בתפלת שחרית לחול, צד 71.

אם שבת זאגט מען די פאלגענדע שמונה עשרה ביז וכשנים קדמוניות, זייטע 29, שטילערהייט און שטעהענדיג.
אם פסח, שבועות און סוכות פאנגט מען היר אן יי שפתי, זייטע 207, אם ראש השנה זייטע 229, אם יום כפור זייטע 253.

זעה די איבערזעצונג אויף זייטע 122.

[1] אֲדֹנָי · שְׂפָתַי תִּפְתָּח · וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ · אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ · [2]אֱלֹהֵי אַבְרָהָם · אֱלֹהֵי יִצְחָק · וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב · [3]הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן · גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים · וְקוֹנֵה הַכֹּל · וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת · וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) זאגט מען היר זכרנו לחיים, וועלכעס געפינט זיך אונטער דעם שטריך.

[4] מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ:

משיב הרוח זאגט מען פון שמיני עצרת צו מוסף ביז דעם ערשטען טאג פסח צו מנחה.

מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגָּשֶׁם

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד · מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים · סוֹמֵךְ נוֹפְלִים · וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים · וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר: מִי כָמוֹךָ · בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ · מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה:

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) זאגט מען היר מי כמוך, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

זכרנו לחיים זאגט מען פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) בעפאר מלך עוזר.

זָכְרֵנוּ לְחַיִּים מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים · וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים · לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים:

מי כמוך זאגט מען פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) בעפאר ונאמן אתה.

מִי כָמוֹךָ · אַב הָרַחֲמִים · זוֹכֵר יְצוּרָיו לְחַיִּים בְּרַחֲמִים:

---

1) תהלים נ״א י״ז. 2) ע״פ הכתוב שמות ג׳ ט״ו כדאיתא במכילתא פ׳ בא פ׳ ט״ז. 3) אמרה משה באוריתא, דברים י׳ י״ז, ואתו אנשי כנסת הגדולה ותקנינהו בתפלה (ברכות ל״ג ע״ב, יומא ס״ט ע״ב). 4) בסדורו של רב עמרם גאון מובא להוסיף בכל תפלות לשבת כזה: „ורצה והנחיל לבניהם שבתות למנוחה למען שמו באהבה. מלך עוזר וכו׳.

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, הָאֵל הַקָּדוֹשׁ: (הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:)

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור זאגט מען המלך הקדוש אנשטאט האל הקדוש.

אַתָּה	דו
קִדַּשְׁתָּ	האָסט געהייליגט
אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי	דעם זיבּעטען טאָג
לִשְׁמֶךָ.	צו דיין נאָמען,
תַּכְלִית	(אַלס) די ענדע
מַעֲשֵׂה	פון די ווערק
שָׁמַיִם	פון הימעל
וָאָרֶץ.	און ערד,
וּבֵרַכְתּוֹ	און דו האָסט איהם געבענשט
מִכָּל הַיָּמִים.	מעהר פון אַלע טעג,
וְקִדַּשְׁתּוֹ	און דו האָסט איהם געהייליגט
מִכָּל הַזְּמַנִּים.	מעהר פון אַלע צייטען,
וְכֵן כָּתוּב	דען אַזוֹי איז געשריבען
בְּתוֹרָתֶךָ:	אין דיין תּוֹרָה:

זעה די איבערזעצונג אויף זייטע 92.

וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם: וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה: וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ. כִּי בוֹ שָׁבַת מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת:

זעה איבערזעטצונג אויף זייטע 126.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ. קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ. שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ. וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ. וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת: וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ. וְיָנוּחוּ בָהּ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם. וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל. וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן. וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:

אם ראש חדש און יום טוב זאגט מען היר יעלה ויבוא. וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

אם ראש חדש און יום טוב זאגט מען יעלה ויבוא נאך עבודת ישראל עמך.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ. וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע. וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ. וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ. וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ. וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ. וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד. צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר. נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ. עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ. וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ. וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ. וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת. עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם. הַטּוֹב. כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ. וְהַמְרַחֵם. כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ. מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

אם חנוכה זאגט מען היר על הנסים, וועלכעס גע-פינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור זאגט מען היר וכתוב, וועלכעס געפינט זיך אונטערן שטריך.

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה. וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת. הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ. וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

שָׁלוֹם רָב עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם. כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל הַשָּׁלוֹם. וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ:

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור זאגט מען היר בספר חיים, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ. לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה. לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים. לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם אם ראש חודש זאָג: רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה:

אם פסח זאָג: חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה:

אם סוכות זאָג: חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה:

זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה. וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה. וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים. וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים. חוּס וְחָנֵּנוּ. וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ. כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

אם חנוכה זאגט מען על הנסים נאך מעולם קוינו לך.

עַל הַנִּסִּים. וְעַל הַפֻּרְקָן. וְעַל הַגְּבוּרוֹת. וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת. וְעַל הַמִּלְחָמוֹת. שֶׁעָשִׂיתָ לַאֲבוֹתֵינוּ. בַּיָּמִים הָהֵם בִּזְּמַן הַזֶּה:

בִּימֵי מַתִּתְיָהוּ בֶּן יוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל. חַשְׁמוֹנַאי וּבָנָיו. כְּשֶׁעָמְדָה מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל. לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתֶךָ. וּלְהַעֲבִירָם מֵחֻקֵּי רְצוֹנֶךָ. וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. עָמַדְתָּ לָהֶם בְּעֵת צָרָתָם. רַבְתָּ אֶת רִיבָם. דַּנְתָּ אֶת דִּינָם. נָקַמְתָּ אֶת נִקְמָתָם. מָסַרְתָּ גִּבּוֹרִים בְּיַד חַלָּשִׁים. וְרַבִּים בְּיַד מְעַטִּים. וּטְמֵאִים בְּיַד טְהוֹרִים. וּרְשָׁעִים בְּיַד צַדִּיקִים. וְזֵדִים בְּיַד עוֹסְקֵי תוֹרָתֶךָ. וּלְךָ עָשִׂיתָ שֵׁם גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ בְּעוֹלָמֶךָ. וּלְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל עָשִׂיתָ תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה וּפֻרְקָן כְּהַיּוֹם הַזֶּה. וְאַחַר כֵּן בָּאוּ בָנֶיךָ לִדְבִיר בֵּיתֶךָ. וּפִנּוּ אֶת הֵיכָלֶךָ. וְטִהֲרוּ אֶת מִקְדָּשֶׁךָ. וְהִדְלִיקוּ נֵרוֹת בְּחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ. וְקָבְעוּ שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ. לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל:

וכתוב זאגט מען פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) בעפאר וכל החיים.

וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

בספר חיים זאגט מען פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) נאך בשלומך.

בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה. נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ. אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי . נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע . וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה . וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם. וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה . פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ . וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי . וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה. מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם : עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ . עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ : לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ . הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי : יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ . יְיָ צוּרִי וְגֹאֲלִי :

טרעט אב 3 טריט ריקווערטס (הינטערוויילעך) און זאג:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ. וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל . וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ : וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: וְעָרְבָה לַייָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם. כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

דער חזן און קהל זאגען ויכלו מיט א הויכע שטימע און שטעהענדיג. אייך אַב יום טוב. וואס געפאלט אַם שבת.

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 32.

[1] וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם : וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה: וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ. כִּי בוֹ שָׁבַת מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת :

ברוך אתה און מגן אבות זאגט מען יעדען פרייטאג־צו־נאכט אויך ווען עס פאלט אין איהם יום טוב. אויסער די ערשטע נאכט פון פסח זאגט מען עס נימ. מען זאגט עס אויך נימ, ווען מען דאווענט אין די הויז פון א חתן אדער פון איין אבל און איבעראל, וואו מען דאווענט נימ שטענדיג.

דער חזן זאגט: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ . אֱלֹהֵי אַבְרָהָם. אֱלֹהֵי יִצְחָק . וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב . הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן. קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ :

מגן אבות. איתא בגמרא (שבת כ״ד ע״ב) ש״ץ היורד בערבית לפני התיבה צריך להזכיר של שבת. ופרש״י שהכונה על מגן אבות הנקרא גם כן מעין שבע, ר״ל ממין שבע הברכות שבתפלת ערבית לשבת. וכיצד היא מעין שבע הברכות? מגן אבות כנגד מגן אברהם, מחיה מתים כנגד מחיה המתים, האל הקדוש כנגד האל הקדוש, המניח לעמו כנגד רצה במנוחתנו, לפניו נעבוד כנגד רצה שהיא עבודה, ונודה לשמו כנגד מודים, אדון השלום כנגד שלום רב. ובירושלמי פסחים פרק י׳ ה״ב איתא שבבבל חתמו בה מקדש ישראל ויום השבת.

והטעם שתקנו לומר מגן אבות הוא למען יסייכו המאחרין לבוא לביה״כ את תפלתם בעת שהש״ץ מאריך בברכה זו, יען כי בתי כנסיות שלהם היו בשדה שהוא מקום סכנה. כמו שמבואר ברש״י לשבת כ״ד ע״ב וברמב״ם הלכות תפלה פ״ט ה״י. אולם בחול התפללו כל אחד בביתו.

מָגֵן (ער איז געוועזען) דער [2]שילד
אָבוֹת פון (אונזערע) [3]עלטערן
בִּדְבָרוֹ . דורך זיין ווארט;
מְחַיֵּה מֵתִים (ער) בעלעבט טויטע
בְּמַאֲמָרוֹ . דורך זיין אויסשפרוך.
הָאֵל הַקָּדוֹשׁ. (ער איז) דער הייליגער גאט,

שבת נאך ראש השנה (שבת תשובה) זאגט מען המלך הקדוש אנשטאט האל הקדוש.

(הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ) (ער איז) דער הייליגער קעניג.

1) בראשית ב, א׳ ב׳ וג׳. 2) פארפאהרען, אורפעטער, אורעלטערן. 3) בעשיצער.

שֶׁאֵין כָּמוֹהוּ.	וָואס אִיז נִיטָא זַיין גְלַייכֶען,
הַמֵּנִיחַ	וֶועלְכֶער גִיבְּט רוּהֶע
לְעַמּוֹ	צוּ זַיין פָאלְק
בְּיוֹם	אִין דֶעם טָאג
שַׁבַּת קָדְשׁוֹ.	פוּן זַיין הֵיילִיגֶען שַׁבָּת,
כִּי בָם רָצָה	דֶען זַיי [1]הָאט עֶר גֶעוָואלְט
לְהָנִיחַ לָהֶם:	זַיי צוּ גֶעבֶּען רוּהֶע.
לְפָנָיו נַעֲבוֹד	[2]אִיהְם וֶועלֶען מִיר דִינֶען
בְּיִרְאָה וָפַחַד.	מִיט פוּרְכְט אוּן שְׁרֶעקֶען
וְנוֹדֶה לִשְׁמוֹ	אוּן גֶעבֶּען דַאנְק צוּ זַיין נָאמֶען
בְּכָל יוֹם	יֶעדֶען טָאג,
תָּמִיד.	בֶּעשְׁטֶענְדִיג,
מֵעֵין הַבְּרָכוֹת	נָאךְ דֶער אַרְט פוּן דִי בְּרָכוֹת.[3]
אֵל הַהוֹדָאוֹת.	(עֶר אִיז) דֶער גָאט פוּן דִי דַאנְק-לִידֶער,
אֲדוֹן הַשָּׁלוֹם.	דֶער הֶערר פוּן פְרִידֶען,
מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת	(וֶועלְכֶער) הֵיילִיגְט דֶם רוּהֶע-טָאג
וּמְבָרֵךְ שְׁבִיעִי	אוּן בֶּענְשְׁט (דֶם) זִיבֶּענְטֶען טָאג
וּמֵנִיחַ	אוּן גִיבְּט רוּהֶע
בִּקְדֻשָּׁה.	אִין הֵיילִיגְקַייט
לְעַם	צוּ דֶעם פָאלְק,
מְדֻשְּׁנֵי עֹנֶג.	וָואס אִיז [4]פֶעט פוּן פֶערְגְנִיגֶען,
זֵכֶר	(צוּם) אַנְדֵיינְקֶען
לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:	פוּן דִי וֶוערְק פוּן דֶער שֶׁעפְּפוּנְג.[5]

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 126.

דער חזן זאגט: אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ. קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ. שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ. וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ. וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת: וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ. וְיָנוּחוּ בָהּ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת:

דער חזן זאגט דעם פאלגענדען גאנץ-קדיש (קדיש שלם).

חזן יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ. בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל. בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן:

קהל וחזן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:

חזן יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל. שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא: בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעשי״ת וּלְעֵלָּא) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

תִּתְקַבַּל צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן דְּכָל יִשְׂרָאֵל. קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּי בִשְׁמַיָּא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים. עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם. עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

דער חזן נעהמט א בעכער מיט וויין און מאכט קדוש, וועלכעס געפינט זיך אויף זייטע 82.

---

1) זיינען איהם וואהלגעפעליג געוועזן. 2) פאר איהם. 3) ד. ה. מגן אבות ענטהאלט עטוואס פון יעדע פון די 7 ברכות, וועלכע געפינען זיך אין תפלה בלחש פיר שבת-נאכט; אין דארום הייסט עס מעין שבע. זעה מקורי התפלה פאר מגן אבות. 4) געזעטיגט. 5) אנפאנג, ד. ה. פון בראשית ברא וכו׳.

עקר מקום התפלה הזאת הוא במוסף לר"ה ואמירתה לסוף כל התפלות איננה מוזכרת לא מרב עמרם גאון ולא מהרמב"ם ולא מאבן ירחי ואבודרהם. והספרדים אומרים רק עד מתחת אין עוד. ועיין עוד בתפלות לחול צד 118—119.

עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ	אויף אונז איז א פליכט) צו רהמען
לַאֲדוֹן הַכֹּל.	דעם הערען פון אלעס;
לָתֵת גְּדֻלָּה	[5] צו געבען גרויסקייט
לְיוֹצֵר	צום בעשעפער
בְּרֵאשִׁית	[11] פון די ערסט-בעשאפענע,
שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ	וועלכער האט אונז נט געמאכט
כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת	ווי (אנדערע) נאציאנען פון די לענדער
וְלֹא שָׂמָנוּ	און ער האט אונז ניט געמאכט
כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה.	ווי די (אנדערע) פאמיליען פון דער ערד.
שֶׁלֹּא שָׂם	וועלכער האט ניט געמאכט
חֶלְקֵנוּ	אונזער טהייל
כָּהֶם.	ווי זייער (טהייל),
[1] וְגוֹרָלֵנוּ	און אונזער לאאז
כְּכָל הֲמוֹנָם:	ווי זייער גאנצע מענגע.
וַאֲנַחְנוּ כּוֹרְעִים	און מיר קניען זיך
וּמִשְׁתַּחֲוִים	און בוקען זיך
וּמוֹדִים	און דאנקען
לִפְנֵי מֶלֶךְ	פאר דעם קעניג
מַלְכֵי הַמְּלָכִים.	איבער אלע קעניגע,
הַקָּדוֹשׁ.	דעם הייליגען,
בָּרוּךְ הוּא.	געלויבט איז ער,
שֶׁהוּא [2] נוֹטֶה	דען ער האט אויסגעברייט
שָׁמַיִם	(דעם) הימעל
וְיוֹסֵד אָרֶץ.	און האט געגרינדעט די ערד,
[3] וּמוֹשַׁב יְקָרוֹ	און דער זיץ פון זיין הערליכקייט
בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל.	איז אין הימעל פון אויבען
וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ	און די [6] וואהנונג פון זיין מאכט
בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים.	איז אין די העכסטע הימלען;
הוּא אֱלֹהֵינוּ	ער איז אונזער גאט,
אֵין עוֹד:	עס איז מעהר ניטא.
אֱמֶת מַלְכֵּנוּ.	[8] וואהרליך ער איז אונזער קעניג,
אֶפֶס זוּלָתוֹ.	עס איז ניטא אויסער איהם,
כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ.	ווי עס געשריבען אין זיין תורה:
[4] וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם	און דו זאלסט היינטע וויסען,
וַהֲשֵׁבֹתָ	און דו זאלסט עס נעהמען
אֶל לְבָבֶךָ.	צו דיין הארצען,
כִּי יְיָ	דאס דער איינציגער
הוּא הָאֱלֹהִים	איז דער גאט
בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל	אים הימעל פון אויבען,
וְעַל הָאָרֶץ	און אויף דער ערד
מִתָּחַת.	פון אונטען;
אֵין עוֹד:	עס איז מעהר ניטא.

---

[12] עַל כֵּן נְקַוֶּה לְּךָ	דארום האפען מיר צו דיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ.	עווינער, אונזער גאט,
לִרְאוֹת מְהֵרָה	צו זעהן שנעל
בְּתִפְאֶרֶת עֻזֶּךָ.	אין די הערליכקייט פון דיין מאכט,
לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים	אבצושאפען געטצען
מִן הָאָרֶץ.	פון דער ערד,
וְהָאֱלִילִים	און די אבגעטער
כָּרוֹת יִכָּרֵתוּן.	וועלן גענצליך [9] פערניכטעט ווערן
לְתַקֵּן עוֹלָם	אום אויסצובעסערן די וועלט
בְּמַלְכוּת	דורך די הערשאפט
שַׁדַּי.	פון דעם אלמעכטיגען,
וְכָל בְּנֵי בָשָׂר	און אלע [10] מענשען-קינדער
יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ.	וועלען רופען אין דיין נאמען,

1) פרושו ולא גורלנו וכן גרס בפרוש הבחי בפרושו לב' וזאת הברכה. 2) ע"פ ישעיה נ"א י"ג. 3) כן הוא ברוקח וס' היכלות וכתב הטור שיש אומרים וכסא כבודו בשמים ואין לומר כן. 4) דברים ד' ל"ט. 5) צו צושרייבען. 6) דאס מיינט די נאציאנען פון אלטערטהום. 7) (געטריבען) אבגעזונדערטהייט. 8) וואהר איז אונזער קעניג. 9) פערניכטעט. 10) ווערטערליך: קינדער פון פלייש. 11) ווערטערליך: אין אנפאנג. 12) ע"פ ירמיה י"ד כ"ב.

לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ	אוּם עֶס זָאלֶען זִיךְ וֶוענְדֶען צוּ דִיר
כָּל רִשְׁעֵי אָרֶץ:	אַלֶע שְׁלֶעכְטֶע פוּן דֶער עֶרד.
יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ	עֶס זָאלֶען אַנֶערְקֶענֶען אוּן וִויסֶען
כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל.	אַלֶע בֶּעוואוֹהנֶער פוּן דֶער וֶועלְט,
1 כִּי לְךָ תִּכְרַע	דַאס צוּ דִיר קְנִיעֶט זִיךְ
כָּל בֶּרֶךְ.	יֶעדֶער קְנִיעַ,
תִּשָּׁבַע כָּל לָשׁוֹן:	עֶס שְׁווֶערְט יֶעדֶער צוּנְג.
לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ	פָאר דִר, עֶווִיגֶער אוּנְזֶער גָאט,
יִכְרְעוּ וְיִפֹּלוּ.	וֶועלֶען זֵיי זִיךְ קְנִיעֶן אוּן פַאלֶען,
וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ	אוּן צוּ דַיין הֶערְלִיכֶען נָאמֶען
יְקָר יִתֵּנוּ.	וֶועלֶען זֵיי גֶעבֶּען עֶהרֶע,
וִיקַבְּלוּ כֻלָּם	אוּן זֵיי וֶועלֶען אַלֶע אָנְנֶעהְמֶען
אֶת עוֹל מַלְכוּתֶךָ.	דֶעם יָאךְ פוּן דַיין הֶערְשַׁאפְט,
וְתִמְלוֹךְ עֲלֵיהֶם	אוּן דוּ וֶועסְט רֶעגִירֶען אִיבֶּער זֵיי
מְהֵרָה	שְׁנֶעל
לְעוֹלָם וָעֶד.	אוֹיף אֵיבִּיג אוּן עֶווִיג,
כִּי הַמַּלְכוּת	דֶען דִי הֶערְשַׁאפְט,
שֶׁלְּךָ הִיא.	אִיז דַיינֶע,
וּלְעוֹלְמֵי עַד	אוּן אִין אַלֶע עֶווִיגְקַייטֶען
תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד:	וֶועסְטוּ רֶעגְרֶען אִין הֶערְלִיכְקַייט.
כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ.	ווִי עֶס אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען אִין דַיין תּוֹרָה:

2 יְיָ יִמְלֹךְ	דֶער עֶווִיגֶער וֶועט רֶעגִירֶען
לְעֹלָם וָעֶד:	אוֹיף אֵיבִּיג אוּן עֶווִיג.
וְנֶאֱמַר.	אוּן עֶס אִיז גֶעזָאגְט (אִין פָּסוּק):
3 וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ	אוּן דֶער עֶווִיגֶער וֶועט זַיין אַלְס קֶענִיג
עַל כָּל הָאָרֶץ.	אִיבֶּער דִי גַאנְצֶע עֶרד;
בַּיּוֹם הַהוּא	אִין יֶענֶעם טָאג
יִהְיֶה יְיָ אֶחָד	וֶועט דֶער עֶווִיגֶער זַיין אֵיינֶער,
וּשְׁמוֹ אֶחָד:	אוּן זַיין נָאמֶען אֵיינֶער.

---

4 אַל תִּירָא	[7]פירכטע ניט
מִפַּחַד פִּתְאֹם.	פיר א פלעטצליכען שרעק,
וּמִשֹּׁאַת רְשָׁעִים	און פון דעם אונגליק איבער די שרעכטע.
כִּי תָבֹא:	ווען עס קומט.
5 עֻצוּ עֵצָה	ראטהעט איין ראטה־שלום —
וְתֻפָר.	און עס וועט פערשטערט ווערען;
דַּבְּרוּ דָבָר	רעדט א ווארט —
וְלֹא יָקוּם	און עס וועט ניט בעשטעהן,
כִּי עִמָּנוּ אֵל:	דען מיט אונז איז גאט.
6 וְעַד זִקְנָה אֲנִי הוּא	אויך ביז צום עלטער בין איך דער זעלבער;
וְעַד שֵׂיבָה	און ביז צום גרויען אלטער
אֲנִי אֶסְבֹּל.	וועל איך [8]ליידען;
אֲנִי עָשִׂיתִי	איך האב געמאכט
וַאֲנִי אֶשָּׂא.	און איך וועל טראגען.
וַאֲנִי אֶסְבֹּל וַאֲמַלֵּט:	און איך וועל ליידען און רעטען.

דעם פאלגענדען קדיש יתום זאגט איין אבל אין די ערשטע 11 מאנאטען נאך דעם טויט פון זיינע עלטערען און אויך יעדען יאהר אין דעם טאג פון זייער טויט (יאהר־צייט).

קַדִּישׁ יָתוֹם.

זעה איבערזעטצונג זייטע 117.

יתום יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ. בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל. בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן:

קהל ויתום יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:

יתום יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם. וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל. שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא: בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעשי״ת וּלְעֵלָּא) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים. עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם. עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

---

1) ע״פ ישעיה מ״ה כ״ג. 2) שמות ט״ו י״ח. 3) זכריה י״ד ט׳. 4) משלי ג׳ כ״ה. 5) ישעיה ח׳ י׳. 6) שם מ״ו ד׳.
7) דו וועסט ניט פירכטען. 8) (זיי) טראגען.

[1]וַיְהִי עֶרֶב	אוּן עֶס אִיז גֶעוָוארֶען אַבֶּענְד,
וַיְהִי בֹקֶר	אוּן עֶס אִיז גֶעוָוארֶען מָארְגֶען.
יוֹם הַשִּׁשִּׁי:	דֶער זֶעקְסְטֶער טָאג.
וַיְכֻלּוּ	אוּן עֶס זַיינֶען גֶעעֶנְדִגְט גֶעוָורֶען
הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ	דֶער הִימֶעל אוּן דִי עֶרְד
וְכָל צְבָאָם:	אוּן זֵייעֶר גַאנְצֶעס הֶעער.
וַיְכַל אֱלֹהִים	אוּן גָאט הָאט גֶעעֶנְדִיגְט
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	אוֹיף דֶעם זִיבֶּענְטֶען טָאג
מְלַאכְתּוֹ	זַיין אַרְבַּייט,
אֲשֶׁר עָשָׂה.	וֶועלְכֶע עֶר הָאט גֶעמַאכְט,
וַיִּשְׁבֹּת	אוּן עֶר הָאט גֶערוּהְט
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	אוֹיף דֶעם זִיבֶּענְטֶען טָאג
מִכָּל מְלַאכְתּוֹ	פוּן אַלֶע זַיינֶע אַרְבַּייט,
אֲשֶׁר עָשָׂה:	וֶועלְכֶע עֶר הָאט גֶעמַאכְט.
וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים	אוּן גָאט הָאט גֶעבֶּענְשְׁט
אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי	דֶעם זִיבֶּענְטֶען טָאג
וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ.	אוּן עֶר הָט אִיהְם גֶעהֵיילִיגְט,
כִּי בוֹ שָׁבַת	דֶען אִין אִיהְם הָט עֶר גֶערוּהְט
מִכָּל מְלַאכְתּוֹ	פוּן אַלֶע זַיינֶע אַרְבַּייט,
אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים	וֶועלְכֶע גָאט הָאט בֶּעשַׁאפֶען
לַעֲשׂוֹת:	[2]אוּן גֶעמַאכְט.
עַל הַיַּיִן.	אִיבֶּער וויין.
סַבְרִי	[3]פֶערְגֶעהְמְט.
מָרָנָן וְרַבּוֹתַי:	הֶערְרֶען אוּן מַיינֶע לֶעהְרֶער.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער.
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
בּוֹרֵא	(וֶועלְכֶער) בֶּעשַׁאפְט
פְּרִי הַגָּפֶן:	דִי פְרוּכְט פוּן דֶעם ווַיינְשְׁטָאק.
עַל הַפַּת	אִיבֶּער בְּרוֹיט.
בִּרְשׁוּת	מִיט דִי עֶרְלוֹיבְּנִיס

מָרָנָן וְרַבּוֹתַי:	פוּן דִי הֶערְרֶען אוּן מַיינֶע לֶעהְרֶער
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער.
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט.
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט.
הַמּוֹצִיא	וֶועלְכֶער בְּרֵיינְגְט אַרוֹיס
לֶחֶם	בְּרוֹיט
מִן הָאָרֶץ:	פוּן דֶער עֶרְד.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם.	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ	וֶועלְכֶער הָאט אוּנְז גֶעהֵיילִיגְט
בְּמִצְוֹתָיו	מִיט זַיינֶע גֶעבָּאטֶע
וְרָצָה בָנוּ	אוּן הָאט אוּנְז בֶּעגֶעהְרְט,
וְשַׁבַּת קָדְשׁוֹ	אוּן זַיין הֵיילִיגֶען רוּהֶע־טָאג
בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן	מִיט לִיבֶּע אוּן מִיט [4]גוּנְסְט,
הִנְחִילָנוּ	הָט עֶר אוּנְז גֶעגֶעבֶּען אַלְס עֶרְבּ
זִכָּרוֹן לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית.	(צוּם) אַנְדֵיינְקֶען פוּן דִי וֶוערְק פוּן דֶער [5]שֶׁעפְּפוּנְג;
כִּי הוּא	דֶען עֶר אִיז
יוֹם תְּחִלָּה	דֶער עֶרְשְׁטֶער טָאג
לְמִקְרָאֵי קֹדֶשׁ	פוּן דִי הֵיילִיגֶע פֶערְזַאמְלוּנְגֶען
זֵכֶר	(צוּם) אַנְדֵיינְקֶען
לִיצִיאַת מִצְרָיִם.	פוּן דֶעם אַרוֹסְגַאנְג פוּן מִצְרַיִם;
כִּי בָנוּ בָחַרְתָּ	דֶען אוּנְז הָאסְט'וּ עֶרְוֶועהְלְט
וְאוֹתָנוּ קִדַּשְׁתָּ	אוּן אוּנְז הָאסְט'וּ גֶעהֵיילִיגְט
מִכָּל הָעַמִּים.	פוּן אַלֶע פֶעלְקֶער,
וְשַׁבַּת קָדְשְׁךָ	אוּן דַיין הֵיילִיגֶען רוּהֶע־טָאג
בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן	מִיט לִיבֶּע אוּן מִיט [4]גוּנְסְט
הִנְחַלְתָּנוּ:	הָאסְטוּ אוּנְז גֶעגֶעבֶּען אַלְס עֶרְבּ
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת:	וֶועלְכֶער הֵיילִיגְט דֶם רוּהֶע־טָאג.

1) חצי הפסוק האחרון של בראשית א' עד סוף פסוק ג' מהפרק ב. 2) אום נאכדעם ווידער צו טהאן. 3) הערט צו, זייט אויפמערקזאם, 4) אנפאנג, ד. ה. פון בראשית ברא וכ'ו. 5) ווילען.

סדר השכמת הבקר.

דִי אָרְדְנוּנְג פוּן אוֹיפְשְׁטֶעהֶן אַם מָארְגֶען.

בהקיץ האדם מבקר משנתו ובעודנו על משכבו יאמר זאת:

ווען דער מענש שטעהט אויף אם מארגען פון שלאף, און ווען ער איז נאך אויף זיין געלעגער, זאל ער זאגען דיזעס:

מוֹדֶה אֲנִי	אִיךְ דַאנְק
לְפָנֶיךָ	פָאר דִיר,
מֶלֶךְ	קֶענִיג,
חַי	לֶעבֶּענְדֶער
וְקַיָּם	אֶן [1]אִימֶערעֶקְסִיסְטִירֶענְדֶער,
שֶׁהֶחֱזַרְתָּ	דַאס דוּ הָאסְט צוּרִיק גֶעקֶערְט
בִּי	אִין מִיר
נִשְׁמָתִי	מַיין זֶעעלֶע
בְּחֶמְלָה.	[2]מִיט בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט;
רַבָּה	גְרוֹיס אִיז
אֱמוּנָתֶךָ:	דַיין טְרַייהַייט.

אחרי רחצו את ידיו יבדוק הציצת של הטלית קטן ויאמר:

נאכדעם ווי ער האט געוואשען זיינע הענד, זאל ער איבערזעהן די ציצת פון דעם טלית קטן, און זאל זאגען:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ	וֶועלְכֶער הָאט אוּנְז גֶעהֵיילִיגְט
בְּמִצְוֹתָיו	מִיט זַיינֶע גֶעבָּאטֶע
וְצִוָּנוּ	אוּן הָאט אוּנְז גֶעבָּאטֶען
עַל מִצְוַת צִיצִת:	וֶועגֶען דַאס גֶעבָּאט פוּן צִיצִת.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ	עֶס זָאל זַיין [3]דַיין ווִילֶען,
יְיָ אֱלֹהַי	עֶווִיגֶער, מַיין גָאט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי	אוּן גָאט פוּן מַיינֶע עֶלְטֶערְן,
שֶׁתְּהֵא חֲשׁוּבָה	דַאס עֶס זָאל זַיין גֶערֶעכֶענְט
מִצְוַת צִיצִת	דַאס גֶעבָּאט פוּן צִיצִת
לְפָנֶיךָ	פָאר דִיר
כְּאִלּוּ קִיַּמְתִּיהָ	אַזוֹי ווִי אִיךְ וָואלְט עֶס עֶרְפִילְט
בְּכָל פְּרָטֶיהָ	מִיט אַלֶע אִיהְרֶע אֵיינְצֶעלְהַייטֶען
וְדִקְדּוּקֶיהָ	אוּן אִיהְרֶע גֶענוֹיאִיגְקַייטֶען
וְכַוָּנוֹתֶיהָ	אוּן אִיהְרֶע [4]בֶּעדַייטוּנְגֶען
וְתַרְיַ"ג מִצְוֹת	אוּן דִי 613 גֶעבָּאטֶע,
הַתְּלוּיִם בָּהּ.	וֶועלְכֶע הֵיינְגֶען אָן אִיהְר.
אָמֵן סֶלָה:	אָמֵן! סֶלָה!

דִי אָרְדְנוּנְג פוּן אָנְטְהָאן דֶעם טַלִּית גָּדוֹל.

בעפאר מען טהוט אן דעם טלית גדול זעהט מען איבער די ציצת און מען זאגט:

תהלים ק"ד.

א בָּרְכִי נַפְשִׁי	1. לוֹיבּ, מַיין זֶעעלֶע,
אֶת יְיָ.	דֶעם עֶווִיגֶען.
יְיָ אֱלֹהַי	עֶווִיגֶער, מַיין גָאט,
גָּדַלְתָּ מְאֹד.	דוּ בִּיסְט זֶעהְר גְרוֹיס;
הוֹד וְהָדָר	(מִיט) גְלַאנְץ אוּן פְּרַאכְט
לָבָשְׁתָּ:	הָאסְט דוּ זִיךְ בֶּעקְלֵיידֶעט.
ב עֹטֶה	2. דוּ בֶּעדֶעקְסְט זִיךְ
אוֹר	(מִיט) לִיכְט
כַּשַּׂלְמָה.	ווִי (מִיט) אַ קְלֵייד,
נוֹטֶה שָׁמַיִם	דוּ שְׁפְּרֵייטְסְט אוֹיס דֶם הִימֶעל
כַּיְרִיעָה:	ווִי אַ פָארְהַאנְג.

הֲרֵינִי מִתְעַטֵּף	אִיךְ ווִיקֶעל אַיין
גּוּפִי	מַיין קֶערְפֶּער

1) אונפערענדערליכער; בעשטענדיגער. 2) אויס. דורך. 3) דיין ווילען פון פאר דיר. 4) מיינונגען.

בַּצִּיצִת[1]	מיט די ציצית,
כֵּן תִּתְעַטֵּף	אזוי זאל זיך איינוויקלען
נִשְׁמָתִי	מיין זעעלע
וּרְמַ״ח אֵבָרַי	און מיינע 248 גלידער
וּשְׁסָ״ה גִידַי	און מיינע 365 אדערען
בְּאוֹר הַצִּיצִת	מיט דעם ליכט פון די ציצית,
הָעוֹלֶה תַּרְיַ״ג.	וואס בעטרעפט 613.[3]
וּכְשֵׁם שֶׁאֲנִי מִתְכַּסֶּה	און אזוי ווי איך בעדעק זיך
בְּטַלִּית	מיט א טלית
בָּעוֹלָם הַזֶּה	אויף דיזער וועלט,
כַּךְ אֶזְכֶּה	אזוי זאל איך ווערטה זיין
לַחֲלוּקָא דְרַבָּנָן	צו א קלייד פון די געלעהרטע
וּלְטַלִּית נָאָה	און צו א שעהנעם טלית
לָעוֹלָם הַבָּא	אין דער קומענדער וועלט
בְּגַן עֵדֶן.	אין גן עדן.
וְעַל יְדֵי מִצְוַת צִיצִת	און דורך דאס געבאט פון ציצית
תִּנָּצֵל	זאל גערעטעט ווערען
נַפְשִׁי וְרוּחִי	מיין זעעלע און מיין גייסט
וְנִשְׁמָתִי	און מיין נשמה
וּתְפִלָּתִי	און מיין געבעט
מִן הַחִיצוֹנִים.	פון אויסערליכע (שלעכטעס)
וְהַטַּלִּית	און דער טלית
יִפְרוֹשׂ	זאל פערשפרייטען
כְּנָפָיו	זיינע פליגלען
עֲלֵיהֶם	איבער זיי
וְיַצִּילֵם	און ער זאל זיי רעטען
כְּנֶשֶׁר	ווי איין אדלער
יָעִיר קִנּוֹ	בעוואכט זיין נעסט,
עַל גּוֹזָלָיו	איבער זיינע יונגע קינדער
יְרַחֵף.	שוועבט ער.
וּתְהֵא חֲשׁוּבָה	און עס זאל זיין גערעכענט
מִצְוַת צִיצִת	דאס געבאט פון ציצית
לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא	פאר דעם הייליגען, געלויבט איז ער,
כְּאִלּוּ קִיַּמְתִּיהָ	אזוי ווי איך וואלט עס ערפילט
בְּכָל פְּרָטֶיהָ	מיט אלע איהרע איינצעלהייטען
וְדִקְדּוּקֶיהָ	און איהרע גענויאיגקייטען
וְכַוָּנוֹתֶיהָ	און איהרע בעדייטונגען
וְתַרְיַ״ג מִצְוֹת	און די 613 געבאטע,
הַתְּלוּיִם בָּהּ	וועלכע הייגען אן איהר
אָמֵן סֶלָה:	אמן! סלה!

מען וויקעלט זיך ארום דעם טלית און מען זאגט דיזעס:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט ד׳ו, עוויגער,
אֱלֹהֵינוּ	אונזער גאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם.	קעניג פון דער וועלט,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ	וועלכער האט אונז געהייליגט
בְּמִצְוֹתָיו	מיט זיינע געבאטע,
וְצִוָּנוּ	און האט אונז געבאטען
לְהִתְעַטֵּף[2]	זיך איינצוויקלען
בַּצִּיצִת:	אין די ציצית.

תהלים ל״ו

ח מַה יָּקָר חַסְדְּךָ	8. ווי טהייער איז דיין גנאדע,
אֱלֹהִים	גאט!
וּבְנֵי אָדָם.	און די מענשען-קינדער
בְּצֵל כְּנָפֶיךָ	אין דעם שאטען פון דיינע פליגלען
יֶחֱסָיוּן:	בעשיצען זיי זיך.
ט יִרְוְיֻן	9. זיי זאלען זיך זעטיגען
מִדֶּשֶׁן בֵּיתֶךָ.	פון די פעטקייט פון דיין הויז,

1) נוסחת הסדור של ה״ה ור״מ עמדין׳ הוא: בטלית של ציצית כדי לקיים מצות בוראי ככתוב בתורה ועשו להם ציצת על כנפי בגדיהם לדורותם וכשם שאני מתכסה בטלית בעוה״ז כך תזכה נשמתי להתלבש בטלית וכו׳ בגן עדן אמן. וכל השאר הוא הוספות האחרונים שנתפשטו בסידורים מעת שנדפס הספר שערי ציון. 2) גמרא מנחות מ״ג ע״א. 3) דאס ווארט ציצית (מיט צוויי יוד) בעטרעפט 600 און די ה קשרים און די ח חוטים פון די ציצית איז צוזאמען 613. (רש״י מנחות מ״ג ע״ב).

וְנַחַל	און (פון) דעם טייך	נִרְאֶה אוֹר׃	זעהען מיר ליכט.
עֲדָנֶיךָ	פון דיינע פערגניגענס	יא מְשֹׁךְ	11. זעטץ פארט
תַשְׁקֵם׃	זאלסטו זיי אנטרינקען.	חַסְדְּךָ	דיין גנאדע
כִּי עִמְּךָ	10. דען מיט דיר איז	לְיֹדְעֶיךָ.	צו די, וואס וויסען דיר,
מְקוֹר חַיִּים	די קוועלע פון לעבען,	וְצִדְקָתְךָ	און דיין גערעכטיגקייט
בְּאוֹרְךָ	אין דיין ליכט	לְיִשְׁרֵי לֵב׃	צו די וואס האבען גערעכטע הערצער

מְקוֹרֵי הַתְּפִלָּה.

(השמטות)

הברכה להתעטף בציצית מקורה בתלמוד מנחות מ"ג ע"א, אולם הברכה על מצות ציצית לא נמצא בתלמוד.

מה טובו וכ"ו הוא לקוטי פסוקים (במדבר כ"ד ה'; תהלים ה' ח'; כ"ו ח'; צ"ה ו'; ס"ט י"ד) ומובא בסדורו של רב עמרם גאון לאמרו כשיכנס לביהכ"נ. והרש"ל בתשובותיו ס' ס"ד כתב שנהג שלא לאמר פסוק מה טובו, שנאמר מפי בלעם והקללה נתכוון, כדחז"ל, וגם לא הפסוק ואני תפלתי שנתקן לומר רק במנחה לשבת.

ארון עולם וכו' עיין מה שכתבנו בתפלות לחול צד 182

יגדל וכו'. שיר על משקל פ' תנועות ויתד, ב' תנועות ויתד, וב' תנועות. בדלת וכן בסוגר, וההברה האחרונה בכל סוגר היא **תו**. מי מחברו לא נודע בבירור. יש שמצאו את השם **יחיאל ברב ברוך** בחרוז **יחיה אל ברב חסדו ברוך**. והחכם ר' שמואל דוד לוצאטו, במבוא שלו במחזור בני רומא דף י"ח, מצא ששם מחברו הוא ר' דניאל בר יהודה דיין.

השיר יגדל מיוסד על י"ג עיקרי הדת להרמב"ם שמביא בפרושו למשנה, סנהדרין ראש פרק חלק, ושנתקבלו בכל תפוצות ישראל. אולם הרמב"ם לא כתבו, כאשר הוכיח בעל הגיון לב והחכם פירשטענטהאל בבאורו למורה נבוכים ח"א פ' ט"ז הערה ט'.

לא יחליף האל ולא ימיר דתו לעולמים לזולתו. כתוב בסדור עבודת ישראל: "לזולתו לדת אחרת. והנה כפי משפט הלשון ראוי לאמר לזולתה, שב על מלת דתו שהיא לשון נקבה, ומפני שווי החרוזים לחתמם כלם על ו' אמר לזולתו." עכ"ל. וע"פ זה תרגמתי בסדורי, בתפלות לחול, הוצאה ראשונה: „און ער וועט קיינמאל פערבייטען זיין געזעטץ אויף איין אנדער (געזעטץ)."

והנה בעיני מר ר. הורוויץ מסט. לואיז, אשר ממכתבו אלי נכר שמלומד הוא, לא ישרה העתקתי זאת, ולפי דעתו מלת **לזולתו** מוסבה על **על יד נביאו נאמן ביתו** ופירושו: **תורת אמת נתן לעמו אל על יד נביאו נאמן ביתו, אבל לא יחליף האל ולא ימיר דתו לעולמים לזולתו** פ"י ע"י אחר זולת משה.

והנה אף כי פרושו טוב, כמו שנכון גם פרושו של עבודת ישראל, אם אין לנו פירוש אחר טוב ממנו, בכל זאת אחשוב כי הערתו של מר הורוויץ הביאתני על דרך האמת והפירוש הפשוט. והפרוש, לפי דעתי, הוא: **לא יחליף האל ולא ימיר דתו לעולמים לזולתו** ר"ל לדת של זולתו, ומלת דת מושכת עצמה ואחרת עמה, כידוע ליודעי לשון המליצה. ועל פי זה תקנתי את תרגומי בהוצאה השניה מסדורי ותרגמתי: „ער וועט קיין מאל פערבייטען זיין געזעטץ אויף איין אנדערן'ס (געזעטץ)".

תפלת שחרית

מָארְגֶען גֶעבֶּעט

מַה טֹּבוּ אֹהָלֶיךָ	ווִי [1]גוּט זַיינֶען דַיינֶע גֶצֶעלְטֶען,
יַעֲקֹב.	יַעֲקֹב!
מִשְׁכְּנֹתֶיךָ	דַיינֶע וָואהְנוּנְגֶען,
יִשְׂרָאֵל:	יִשְׂרָאֵל!
וַאֲנִי	אוּן אִיךְ
בְּרֹב חַסְדְּךָ	דוּרְךְ דַיין גְרוֹיסֶע גְנַאדֶע,
אָבֹא בֵיתֶךָ.	קוּם אִיךְ (אִין) דַיין הויז,
אֶשְׁתַּחֲוֶה	אִיךְ [2]בּוּק זִיךְ
אֶל הֵיכַל קָדְשְׁךָ	צוּ דַיין הֵיילִיגֶען טֶעמְפֶּעל
בְּיִרְאָתֶךָ:	מִיט פוּרְכְט פָאר דִיר.
יְיָ	עֶווִיגֶער!
אָהַבְתִּי	אִיךְ לִיבּ
מְעוֹן בֵּיתֶךָ.	דֶעם וָואהְנוּנְג פוּן דַיין הויז,
וּמְקוֹם מִשְׁכַּן	אוּן דֶעם וָואהְנוּנְגְס-אָרְט
כְּבוֹדֶךָ:	פוּן דַיין עֶהְרֶע.
וַאֲנִי אֶשְׁתַּחֲוֶה	אוּן אִיךְ [2]בּוּק זִיךְ,
וְאֶכְרָעָה.	אוּן אִיךְ פֶערְנֵייגֶע זִיךְ;
אֶבְרְכָה	אִיךְ קְנִיעֶ זִיךְ
לִפְנֵי יְיָ עֹשִׂי:	פָאר דֶם עֶווִיגֶען, מַיין בֶּשֶׁעפֶּער.
וַאֲנִי תְפִלָּתִי	אוּן אִיךְ (רִיכְטֶע) מַיין גֶעבֶּעט
לְךָ יְיָ	צוּ דִיר, עֶווִיגֶער,
עֵת רָצוֹן	(אִין) צַייט פוּן [3]ווִילֶען;
אֱלֹהִים	גָאט,
בְּרָב חַסְדֶּךָ.	דוּרְךְ דַיין גְרוֹיסֶער גְנַאדֶע,
עֲנֵנִי	אַנְטְוָוארְט מִיר
בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ:	מִיט דַיין וַואהְרֶע הִילְף.

אֲדוֹן עוֹלָם.	(עֶר אִיז) דֶער הֶער פוּן דֶר וֶועלְט,
אֲשֶׁר מָלַךְ	וֶועלְכֶער הָאט רֶעגִירְט
בְּטֶרֶם כָּל יְצִיר	נָךְ בֶּעפָאר יֶעדֶע בֶּעשֶׁעפֶּענִס
נִבְרָא:	אִיז בֶּעשַׁאפֶען גֶעווָארֶען.
לְעֵת	צוּ דֶער צַייט,
נַעֲשָׂה	ווֶען עֶס אִיז גֶעמַאכְט גֶעווָארֶען
בְחֶפְצוֹ	דוּרְךְ זַיין ווִילֶען
כֹּל.	אַלֶעס,
אֲזַי	[4](אִיז שׁוֹין) דַאן
מֶלֶךְ	קֶענִיג
שְׁמוֹ נִקְרָא:	זַיין נָאמֶען גֶערוּפֶען גֶעווָארֶען.
וְאַחֲרֵי	אוּן נָאכְדֶעם,
כִּכְלוֹת הַכֹּל.	ווֶען אַלֶעס [5]ווֶעט זִיךְ עֶנְדִיגֶען
לְבַדּוֹ יִמְלוֹךְ.	ווֶעט אַלֵיין רֶעגִירֶען
נוֹרָא:	(דֶער) פוּרְכְטְבַּארֶער.
וְהוּא הָיָה	אוּן עֶר אִיז גֶעווֶען,
וְהוּא הֹוֶה.	אוּן עֶר אִיז (יֶעצְט),
וְהוּא יִהְיֶה	אוּן עֶר ווֶעט זַיין
בְּתִפְאָרָה:	אִין הֶערְלִיכְקַייט.
וְהוּא אֶחָד	אוּן עֶר אִיז אֵיינְצִיג,
וְאֵין שֵׁנִי.	אוּן עֶס אִיז נִיטָ'א קֵיין צְווֵייטֶער
לְהַמְשִׁיל לוֹ	צוּ צוּגְלַייכֶען צוּ אִיהְם
לְהַחְבִּירָה:	אוּם צוּ פֶערְבִּינְדֶען (מִיט אִיהְם)
בְּלִי רֵאשִׁית	(עֶר אִיז) אָהְן אֵיין אָנְפַאנְג,
בְּלִי תַכְלִית.	אָהְן אֵיין עֶנְדֶע,
וְלוֹ הָעֹז	אוּן עֶר הָאט דִי מַאכְט
וְהַמִּשְׂרָה:	אוּן דִי הֶערְשַׁאפְט.

1) שׁעהן. 2) פערנייגט. 3) גנאדע. 4) דאן איז קעניג א. ז. וו. 5) וועט אונטערגעהן.

וְהוּא אֵלִי	און ער איז מיין גאט,
וְחַי גֹּאֲלִי,	[1]און מיין לעבענדער ערלייזער
וְצוּר חֶבְלִי	[2]און א פעלז (אין) מיין ליידען
בְּעֵת צָרָה ׃	אין דער צייט פון נויטה.
וְהוּא נִסִּי	און ער איז מיין [3]פאניר
וּמָנוֹס לִי	און א [4]צופלוכט פיר מיר.
מְנָת כּוֹסִי	דאס אנטהייל פון מיין [5]בעכער
בְּיוֹם אֶקְרָא ׃	אין דעם טאג (ווען) איך רוף.
בְּיָדוֹ	אין זיין האנד
אַפְקִיד רוּחִי	גיב איך איבער מיין גייסט,
בְּעֵת אִישַׁן	אין דער צייט ווען איך שלאף,
וְאָעִירָה ׃	און ווען איך ערוואך.
וְעִם רוּחִי	און מיט מיין גייסט
גְּוִיָּתִי	(גיב איך איבער אויך) מיין קערפער.
יְיָ לִי	דער עוויגער איז מיט מיר,
וְלֹא אִירָא׃	און איך פירכטע ניט.

יגדל

יִגְדַּל	[6]געגרויסט זאל ווערען
אֱלֹהִים חַי	דער לעבענדער גאט,
וְיִשְׁתַּבַּח	און [7]ער זאל געלויבט ווערען;
נִמְצָא	ער עקסיסטירט,
וְאֵין עֵת	און עס איז ניטא קיין צייט
אֶל מְצִיאוּתוֹ ׃	צו זיין עקסיסטענץ.[8]
אֶחָד	ער איז איינציג,
וְאֵין יָחִיד	און עס איז ניטא קיין [9]איינהייט
כְּיִחוּדוֹ	ווי זיין איינהייט;
נֶעְלָם	ער איז [10]פערהוילען,
וְגַם אֵין סוֹף	און עס איז אויך קיין ענדע דא
לְאַחְדוּתוֹ ׃	צו זיין איינהייט.
אֵין לוֹ דְּמוּת הַגּוּף	ער האט קיין געשטאלט פון א קערפער.
וְאֵינוֹ גּוּף	און ער איז קיין קערפער;
לֹא נַעֲרוֹךְ אֵלָיו	[11]מיר קענען ניט אבשאטצען
קְדֻשָּׁתוֹ ׃	זיין הייליגקייט.
קַדְמוֹן	ער איז פריהער
לְכָל דָּבָר	פון יעדע זאך,
אֲשֶׁר נִבְרָא	וועלכע איז בעשאפען געווארען;
רִאשׁוֹן	ער איז דער ערשטער,
וְאֵין רֵאשִׁית	אבער עס איז ניטא קיין אנפאנג
לְרֵאשִׁיתוֹ ׃	צו זיין אנפאנג.
הִנּוֹ	ער איז
אֲדוֹן עוֹלָם	דער הער פון דער וועלט;
לְכָל נוֹצָר	צו יעדע בעשעפענים
יוֹרֶה גְּדֻלָּתוֹ	[12]לעהרט ער זיין גרויסקייט
וּמַלְכוּתוֹ ׃	און זיין הערשאפט.
שֶׁפַע נְבוּאָתוֹ	דעם איבערפלוס פון זיין פראפעציהונג
נְתָנוֹ	האט ער [עס] געגעבען
אֶל אַנְשֵׁי סְגֻלָּתוֹ	[13]צו די מענער פון זיין וואהל
וְתִפְאַרְתּוֹ ׃	[14]און זיין הערליכקייט.
לֹא קָם	עס איז ניט אויפגעשטאנען
בְּיִשְׂרָאֵל	אין ישראל
כְּמֹשֶׁה עוֹד.	ווי משה נאך איינער,
נָבִיא	א פראפעט,
וּמַבִּיט	וועלכער האט געבליק
אֶת תְּמוּנָתוֹ ׃	אויף זיין געשטאלט.
תּוֹרַת אֱמֶת	לעהרע פון וואהרהייט
נָתַן לְעַמּוֹ אֵל	האט גאט געגעבען צו זיין פאלק
עַל יַד נְבִיאוֹ	דורך די האנד פון זיין פראפעט.

1) און דער (עוויג) לעבענדער איז מיין ערלייזער; און מיין ערלייזער לעבט. 2) און דער פעלז (בעשיצער) איז מיין טהייל 3) פאהנע. 4) בעהעלטעניס. 5) שיקזאל. 6) גרויס איז. 7) געריהמט. 8) ד.ה. זיין דאזיין איז ניט בעשרענקט פון דער צייט. 9) איינציגער. 10) אונזיכטבאר; אונבעגרייפליך. 11) מיר קענען ניכט פערגלייכען צו איהם (אין) זיין הייליגקייט. 12) ווייזט. 13) צו זיינע געליבטע און פערהערליכטע מענער.

נֶאֱמַן בֵּיתוֹ:	דעם פערטרויטען פון זיין הויז,
לֹא יַחֲלִיף הָאֵל	גאט וועט ניט פערענדערן,
וְלֹא יָמִיר דָּתוֹ לְעוֹלָמִים.	און ער וועט קיינמאל ניט פערבייטען זיין געזעטץ
לְזוּלָתוֹ:	אויף אן אנדערן'ס (געזעטץ).
צוֹפֶה וְיוֹדֵעַ	ער קוקט און ווייסט
סְתָרֵינוּ.	אונזערע פערבארגעניסען;
מַבִּיט	ער בליקט
לְסוֹף דָּבָר	צום ענדע פון א זאך
בְּקַדְמָתוֹ:	[1]אין זיין אנפאנג.
גּוֹמֵל לְאִישׁ חֶסֶד	ער בעלוינט [2]א מאן גנאדע
כְּמִפְעָלוֹ.	נאך זיין טהאט;
נוֹתֵן לְרָשָׁע	ער גיבט צו דעם שלעכטען
רָע	שלעכטעס
כְּרִשְׁעָתוֹ:	נאך זיין שלעכטקייט.
יִשְׁלַח	ער וועט שיקען
לְקֵץ הַיָּמִין	צום ענדע פון די טעג[3]
מְשִׁיחֵנוּ.	אונזער געזאלבטען,
לִפְדּוֹת	צו ערלייזען
מְחַכֵּי	די וואס ערווארטען
קֵץ יְשׁוּעָתוֹ:	די [4]צייט פון זיין הילפע.
מֵתִים	טויטע
יְחַיֶּה אֵל	וועט דער עווינער בעלעבען
בְּרֹב חַסְדּוֹ.	מיט זיין גרויסע גנאדע.
בָּרוּךְ עֲדֵי עַד	געלויבט איז אויף עוויג
שֵׁם תְּהִלָּתוֹ:	זיין געלויבטער נאמען.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט'ו, עווינער,
אֱלֹהֵינוּ	אונזער גאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קעניג פון דער וועלט,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ	וועלכער האט אונז געהייליגט
בְּמִצְוֹתָיו	מיט זיינע געבאטע,
וְצִוָּנוּ	און האט אונז געבאטען
עַל נְטִילַת יָדָיִם:	וועגען וואשען די הענד.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט'ו, עווינער,
אֱלֹהֵינוּ	אונזער גאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קעניג פון דער וועלט,
אֲשֶׁר יָצַר	וועלכער האט [5]געבילדעט
אֶת הָאָדָם	דעם מענשען
בְּחָכְמָה.	מיט קלוגשאפט,
וּבָרָא בוֹ	און האט בעשאפען אין איהם
נְקָבִים נְקָבִים.	לעכער, לעכער[6],
חֲלוּלִים חֲלוּלִים.	העהלונגען, העהלונגען[7].
גָּלוּי וְיָדוּעַ	עס איז ענטדעקט און בעוואוסט
לִפְנֵי כִסֵּא	פאר דעם טהראן
כְבוֹדֶךָ	פון דיין [8]הערליכקייט,
שֶׁאִם	דאס אויב
יִפָּתֵחַ	עס זאל (צו פיל) געעפענט ווערען
אֶחָד מֵהֶם	איינער פון זיי,
אוֹ יִסָּתֵם	אדער עס זאל [9]פערשטאפט ווערען
אֶחָד מֵהֶם.	איינער פון זיי,
אִי אֶפְשַׁר	איז אונמעגליך
לְהִתְקַיֵּם	[10]זיך צו האלטען
וְלַעֲמוֹד לְפָנֶיךָ:	און צו שטעהן פאר דיר.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט'ו, עווינער,
רוֹפֵא	וועלכער היילט
כָל בָּשָׂר	[11]אלע בעשעפעניסען
וּמַפְלִיא לַעֲשׂוֹת:	און טהוט וואונדערבאר.

1) בעסער עס איז נאך אנגעפאנגען. 2) דעם וואהלטהעטיגען מאן. 3) ד. ה. ענדליך. 4) ענדע. 5) בעשאפען, געמאכט. 6) ד. ה. פילע לעכער. 7) ד. ה. פילע העהלונגען, אדער רעהרען. 8) עהרע. 9) פערמאכט; פערשלאסען. 10) צו עקסיסטירען. 11) אלעס פלייש.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט בּיסט'ו, עווינער,
אֱלֹהֵינוּ	אונזער גאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קעניג פון דער וועלט,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ	וועלכער האט אונז געהייליגט
בְּמִצְוֹתָיו	מיט זיינע געבאטע
וְצִוָּנוּ	און האט אונז געבאטען
לַעֲסוֹק	זיך צו בעשעפטיגען
בְּדִבְרֵי תוֹרָה:	מט די ווערטער פון דר תורה.
וְהַעֲרֶב נָא	און מאך דאך אנגענעהם,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עווינער, אונזער גאט,
אֶת דִּבְרֵי	די ווערטער
תוֹרָתְךָ	פון דיין תורה
בְּפִינוּ	אין אונזער מויל
וּבְפִי עַמְּךָ	און אין דם מויל פון דיין פאלק,
בֵּית יִשְׂרָאֵל	דאס הויז ישראל,
וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ	דאס מיר זאלען זיין
וְצֶאֱצָאֵינוּ	און אונזערע [1]נאכקאמען
וְצֶאֱצָאֵי עַמְּךָ	און די [1]נאכקאמען פון דיין פלק,
בֵּית יִשְׂרָאֵל	דאס הויז ישראל,
כֻּלָּנוּ	מיר אלע (זאלען זיין)
יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ	פון די, וואס ווייסען דיין נאמען
וְלוֹמְדֵי תוֹרָתֶךָ	און די, וואס לערנען דיין תורה
לִשְׁמָהּ:	צוליב איהר זעלבסט[2].
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט בּיסט'ו, עווינער,
הַמְלַמֵּד תּוֹרָה	וועלכער לעהרט (די) תורה
לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:	צו זיין פאלק ישראל.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט בּיסט'ו, עווינער,
אֱלֹהֵינוּ	אונזער גאט,

מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קעניג פון דער וועלט,
אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ	וועלכער הט אונז אויסגעוועהלט
מִכָּל הָעַמִּים	פון אלע פעלקער,
וְנָתַן לָנוּ	און ער האט אונז געגעבען
אֶת תּוֹרָתוֹ:	זיין תורה.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט בּיסט'ו, עווינער,
נוֹתֵן הַתּוֹרָה:	וועלכער גיבט די תורה.
יְבָרֶכְךָ יְיָ	דער עווינער זאל דיך בענשען
וְיִשְׁמְרֶךָ:	און ער זאל דיך בעהיטען.
יָאֵר יְיָ	דער עווינער זאל לייכטען
פָּנָיו	זיין געזיכט
אֵלֶיךָ	צו דיר[3],
וִיחֻנֶּךָּ:	און ער זאל דיר גנעדיג זיין.
יִשָּׂא יְיָ	דער עווינער זאל [4]אויפהייבען
פָּנָיו	זיין געזיכט
אֵלֶיךָ	צו דיר,
וְיָשֵׂם לְךָ	און ער זאל דיר [5]מאכען
שָׁלוֹם:	פרידען.
אֵלּוּ דְבָרִים	דיזע (זיינען די) זאכען,
שֶׁאֵין לָהֶם שִׁעוּר	וועלכע האבען קיין (בעשטימטע) מאס:
הַפֵּאָה	די עקע (פון פעלד)[6]
וְהַבִּכּוּרִים	און די ערסט-צייטיגע פרוכט[7]
וְהָרֵאָיוֹן	און דם ערשיינונגס-אפפער[8]
וּגְמִילוּת חֲסָדִים	און דאס טהאן וואהלטהאט
וְתַלְמוּד תּוֹרָה:	און דאס לערנען תורה.
אֵלּוּ דְבָרִים	דיזע זיינען זאכען,
שֶׁאָדָם אוֹכֵל	וואס דער מענש עסט

1) קינדער. 2) ד. ה. אָהנע אייגעננוצען צו מיינען 3) ד. ה. פריינדליך זיין. 4) צו ווענדען. 5) פערשאפען. 6) ד. ה. די שטעהענדע געטריידע ביים עקע פון פעלד, וועלכע מען דארף איבערלאזען פיר די אָרעמע. (ויקרא, י"ט 10-9.) 7) וועלכע מען דארף ברינגען אין טעמפעל (שמות כ"ג, 19). 8) וועלכע מען האט געדארפט ברינגען ביים דריי-מאליגען ערשיינען אין טעמפעל (שמות ט"ז, 16).

פֵּרוֹתֵיהֶם	זייערע פרוכט
בָּעוֹלָם הַזֶּה	אויף דיזער וועלט,
וְהַקֶּרֶן קַיֶּמֶת	און דער גרונד-קפּטל בלייבט
לָעוֹלָם הַבָּא .	פיר די קומענדע וועלט;
וְאֵלּוּ הֵן .	און דיזע זיינען זיי:
כִּבּוּד אָב וָאֵם .	פערעהרונג פון פאטר און מוטער
וּגְמִילוּת חֲסָדִים .	און טהאן וואהל-טהאטען,
וְהַשְׁכָּמַת	און דאס פריה אויפשטעהן
בֵּית הַמִּדְרָשׁ	(צו בעזוכען)[1] דאס לעהר-הויז
שַׁחֲרִית	מארגענס.
וְעַרְבִית,	און אבענדס,
וְהַכְנָסַת אוֹרְחִים,	און דם [2]אריינברייגגען געסט
וּבִקּוּר חוֹלִים .	און דאס בעזוכען קראנקע,
וְהַכְנָסַת כַּלָּה,	און דאס פיהרען די [3]ברויט
וּלְוָיַת הַמֵּת,	און דם בגלייטען דם טויטען
וְעִיּוּן תְּפִלָּה .	און [4]דם נכדיינקען ביים געבעט,
וַהֲבָאַת שָׁלוֹם	און דאס בריינגען פרידען
בֵּין אָדָם	צווישען א מענשען
לַחֲבֵרוֹ .	און זיין [5]נעבען-מענשען;
וְתַלְמוּד תּוֹרָה	אבער דאס לערנען תורה
כְּנֶגֶד כֻּלָּם :	(איז גלייך אזוורט) גגן זיי אלע.
אֱלֹהַי .	מיין גאט!
נְשָׁמָה	(די) זעעלע,
שֶׁנָּתַתָּ	וועלכע דו האסט אריינגעגעבען
בִּי	אין מיר
טְהוֹרָה הִיא .	איז ריין.
אַתָּה בְרָאתָהּ .	דו האסט איהר בעשאפען,
אַתָּה יְצַרְתָּהּ .	דו האסט איהר געבילדעט,
אַתָּה נְפַחְתָּהּ	דו האסט איהר [6]איינגעהויכט
בִּי .	אין מיר,
וְאַתָּה מְשַׁמְּרָהּ	און דו היטסט איהר
בְּקִרְבִּי .	אין מיר,
וְאַתָּה עָתִיד לִטְּלָהּ מִמֶּנִּי	און דו וועסט איהר אוועקנעהמען פון מיר,
וּלְהַחֲזִירָהּ בִּי לֶעָתִיד לָבוֹא .	און איהר ווידער געבען צו מיר אין דער צוקינפטיגער צייט.
כָּל זְמַן	זא לאנג
שֶׁהַנְּשָׁמָה בְקִרְבִּי	דאס די זעעלע איז אין מיר
מוֹדֶה אֲנִי	דאנק איך
לְפָנֶיךָ	פאר דיר,
יְיָ אֱלֹהַי	עווינער, מיין גאט
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי .	און גאט פון מיינע עלטערן,
רִבּוֹן כָּל הַמַּעֲשִׂים .	[7]אויבערהערר פון אלע טהאטען,
אֲדוֹן כָּל הַנְּשָׁמוֹת .	הערר פון אלע זעעלען.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט'ו, עווינער,
הַמַּחֲזִיר	וועלכער גיבט צוריק
נְשָׁמוֹת	זעעלען
לִפְגָרִים מֵתִים :	צו טויטע קערפער.

פאלגענדע 16 ברכות ווערען גערופען „ברכות השחר", און זיינען פערפאסט געווארען אין די צייטען פון די בעלי התלמוד (ברכות ס' ע"ב, מנחות מ"ג ע"ב) אויסער „שעשני כרצונו" איז פערפאסט געווארען שפעטער.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט'ו, עווינער,
אֱלֹהֵינוּ	אונזער גאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קעניג פון דער וועלט,
אֲשֶׁר נָתַן	וועלכער האט געגעבען
לַשֶּׂכְוִי	צו דעם האהן

1) די שוהל, סינאגאגע, רעליגיאנס-הויז. 2) גאסט פריינדליכקייט, הויפליכקייט צו ארמע. 3) ד. ה. כלה צו דער חופה; איהר העלפען זיך צו פערהייראטהען. 4) אנדאכט. 5) פריינד, נעכסטען. 6) אריינגעבלאזען. 7) מייסטער; הערשער.

בִּינָה	פֶערְשְׁטַאנְד
לְהַבְחִין	צוּ אוּנְטֶערְשֵׁיידֶען
בֵּין יוֹם	צְוִוישֶׁען טָאג
וּבֵין לָיְלָה׃	אוּן צְוִוישֶׁען נַאכְט.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט ג׳, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
שֶׁלֹּא עָשַׂנִי	[2]וֶולְכֶער הָאט מִיךְ נִיט בֶּעשַׁפֶען
גּוֹי׃	אַ גֶעטְצֶענְדִינֶער.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט ג׳, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
שֶׁלֹּא עָשַׂנִי	[2]וֶועלְכֶער הָט מִיךְ נִיט בֶּעשַׁאפֶען
עָבֶד׃	אַ שְׁקְלַאף.
אנשים אומרים:	מענער זאגען:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט ג׳, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
שֶׁלֹּא עָשַׂנִי	[2]וֶועלְכֶער הָאט מִיךְ נִיט בֶּעשַׁפֶען
אִשָּׁה׃	אַ פְרוֹיעֶנְצִימֶער.
נשים אומרות:	פרויען זאגען:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט ג׳, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
שֶׁעָשַׂנִי	וֶועלְכֶער הָאט מִיךְ בֶּעשַׁאפֶען
כִּרְצוֹנוֹ׃	נָאךְ זַיין ווִילֶען.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט ג׳, עֶווִיגֶער,

אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
פּוֹקֵחַ עִוְרִים׃	וֶולְכֶער עֶפֶענְט בְּלִינְדֶע (דִי אוֹיגֶען)
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט ג׳, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
מַלְבִּישׁ עֲרֻמִּים׃	וֶועלְכֶער בֶּעקְלֵיידֶעט נַאקֶעטֶע.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט ג׳, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
מַתִּיר אֲסוּרִים׃	וֶולְכֶער [3]מַאכְט פְרֵייז גֶעפַאנְגֶענֶע.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט ג׳, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
זוֹקֵף כְּפוּפִים׃	וֶועלְכֶער שְׁטֶעלְט אוֹיף [4]גֶעבֵּייגְטֶע.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט ג׳, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
רוֹקַע הָאָרֶץ	וֶועלְכֶער בְּרֵייטֶעט אוֹיס דִי עֶרְד
עַל הַמָּיִם׃	אִיבֶּער דִי וַואסֶער.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט ג׳, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
[1]הָעוֹשֶׂה לִי	וֶועלְכֶער מַכְט פִיר מִיר
כָּל צָרְכִּי׃	מַיין יֶעדֶע בֶּעדִירְפְנִים.

1) נ״א: שעשה. 2) (דאפיר) וואס ער האט מיך ניט געמאכט. 3) בעפרייט. 4) נידערשלאגענע.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבּט בּיסט'ו, עוויגער,
אֱלֹהֵינוּ	אונזער גאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קעניג פון דער וועלט,
[1]הַמֵּכִין	וועלכער [2]בּערייט צו
מִצְעֲדֵי גָבֶר:	די טריט פון (דעם) מענשען.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבּט בּיסט'ו, עוויגער,
אֱלֹהֵינוּ	אונזער גאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קעניג פון דער וועלט,
אוֹזֵר יִשְׂרָאֵל	וועלכער גורט אן ישראל
בִּגְבוּרָה:	מיט שטארקייט.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבּט בּיסט'ו, עוויגער,
אֱלֹהֵינוּ	אונזער גאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קעניג פון דער וועלט,
עוֹטֵר יִשְׂרָאֵל	וועלכער בּעקרוינט ישראל
בְּתִפְאָרָה:	מיט פּראכט.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבּט בּיסט'ו, עוויגער,
אֱלֹהֵינוּ	אונזער גאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קעניג פון דער וועלט,
הַנּוֹתֵן	וועלכער גיבּט
לַיָּעֵף	צו דעם מידען
כֹּחַ:	קראפט.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבּט בּיסט'ו, עוויגער,
אֱלֹהֵינוּ	אונזער גאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קעניג פון דער וועלט,
הַמַּעֲבִיר	וועלכער נעהמט אראב
שֵׁנָה	שלאף

מֵעֵינָי	פון מיינע אויגען
וּתְנוּמָה	און [3]שלומער
מֵעַפְעַפָּי:	פון מיינע ברעמען.
וִיהִי רָצוֹן	[4]און עס זאל זיין (דער) ווילען
מִלְּפָנֶיךָ	[4]פון פאר דיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עוויגער, אונזער גאט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.	און גאט פון אונזערע עלטערן,
שֶׁתַּרְגִּילֵנוּ	דאס דו זאלסט אונז געוועהנען
בְּתוֹרָתֶךָ	אין דיין [5]תּוֹרָה,
וְדַבְּקֵנוּ	און דו זאלסט אונז [6]בּעהעפטען
בְּמִצְוֹתֶיךָ,	אן דיינע געבּאטע,
וְאַל תְּבִיאֵנוּ	און דו זאלסט אונז ניט בּרענגען
לֹא לִידֵי חֵטְא.	ניט צו איין פעהלער,
וְלֹא לִידֵי עֲבֵרָה	און ניט צו איין איבּערטרעטונג[7],
וְעָוֹן,	אדער א זינד,
וְלֹא לִידֵי נִסָּיוֹן,	און ניט צו א [8]פּרובונג,
וְלֹא לִידֵי בִזָּיוֹן,	און ניט צו שאנדע,
וְאַל תַּשְׁלֶט	און דו זאלסט ניט לאזען הערשען
בָּנוּ	איבּער אונז
יֵצֶר הָרָע.	דעם שלעכטען [9]ווילען,
וְהַרְחִיקֵנוּ	און ערווייטער אונז
מֵאָדָם רָע	פון א שלעכטען מענשען
וּמֵחָבֵר רָע.	און פון א שלעכטען קאמעראד,
וְדַבְּקֵנוּ	און בּעהעפט אונז
בְּיֵצֶר הַטּוֹב	אן דעם גוטען [9]ווילען
וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים.	און אן גוטע טהאטען,
וְכוֹף אֶת יִצְרֵנוּ	און בּייג אונזער [9]ווילען
לְהִשְׁתַּעְבֶּד לָךְ,	צו זיין אונטערטהעניג צו דיר,

1) נ"א: אשר הכין. 2) בּעשטימט; ריכטעט; שטעלט פעסט. 3) דרעמעל. 4) און עס זאל זיין דיין ווילען. 5) געזעצען, לעהרע. 6) אנהענגען. 7) פון געזעצען. 8) פערזוך, פראבּע. 9) טריעב; געדאנקען.

וּתְנֵנוּ הַיּוֹם	און גיב אונז הײַטע
וּבְכָל יוֹם	און יעדען טאָג
לְחֵן	צו גונסט
וּלְחֶסֶד	און צו גנאַדע
וּלְרַחֲמִים	און צו ערבאַרמונג
בְּעֵינֶיךָ	אין דײַנע אויגען
וּבְעֵינֵי	און אין די אויגען
כָל רוֹאֵינוּ.	פון אַלע, וואָס זעהען אונז,
וְתִגְמְלֵנוּ	און [2]טהוא (מיט) אונז
חֲסָדִים טוֹבִים:	גוטע גנאַדען.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ,	געלויבט ביסט'ו, עווינער,
גּוֹמֵל	וועלכער טהוט
חֲסָדִים טוֹבִים	גוטע גנאַדען
לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:	צו זײַן פאָלק ישׂראל.

דיזע תפלה האָט פערפאסט רבי יהודה הנשיא (רבנו הקדוש), און ער האָט עס מתפלל געווען נאָך אַלע תפלות. ברכות ט״ז ע״ב; שבת ל׳ ע״ב.

יְהִי רָצוֹן	עס זאָל זײַן (דער) ווילען
מִלְּפָנֶיךָ	פון פאָר דיר,
יְיָ אֱלֹהַי	עווינער, מײַן גאָט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי,	און גאָט פון מײַנע עלטערן,
שֶׁתַּצִּילֵנִי	דאס דו זאָלסט מיך רעטען
הַיּוֹם וּבְכָל יוֹם	הײַטע און יעדען טאָג
מֵעַזֵּי פָנִים	פון פרעכע נעזיכטער[3],
וּמֵעַזּוּת פָּנִים.	און פון פרעכהייט פון געזיכט,[4]
מֵאָדָם רָע	פון אַ שלעכטען מענשען
וּמֵחָבֵר רָע	און פון אַ שלעכטען קאַמעראַד
וּמִשָּׁכֵן רָע	און פון אַ שלעכטען נאַכבאַר
וּמִפֶּגַע רָע	און פון אַ שלעכטע [5]בעגעגענים
וּמִשָּׂטָן הַמַּשְׁחִית.	און פון דעם [6]פערדערבענדען שטערער.
מִדִּין קָשֶׁה	פון אַ שטרייגגען געריכט
וּמִבַּעַל דִּין קָשֶׁה	און פון אַ שטרייגגען געריכטס־געגנער;
בֵּין שֶׁהוּא	זיי ער איז
בֶן בְּרִית	אַ[8] זאָהן פון (אונזער) בונד
וּבֵין שֶׁאֵינוֹ	און זיי ער איז ניט
בֶן בְּרִית:	אַ[8] זאָהן פון (אונזער) בונד.

אֱלֹהֵינוּ[1]	אונזער גאָט
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ	און גאָט פון אונזערע עלטערן!
זָכְרֵנוּ	ערינער אונז
בְּזִכָּרוֹן טוֹב	מיט גוטע ערינערונג
לְפָנֶיךָ	פאַר דיר,
וּפָקְדֵנוּ	און [9]בעזוך אונז
בִּפְקֻדַּת	מיט אַ [10]בעזוך
יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים	פון הילפע און ערבאַרמונג
מִשְּׁמֵי שְׁמֵי קֶדֶם.	פון די[11] עווינע הימעלס־הימלען;
וּזְכָר לָנוּ	און ערינער פיר אונז,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עווינער אונזער גאָט,
אַהֲבַת הַקַּדְמוֹנִים	די ליבע פון די אורעלטערן,
אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל	אברהם, יצחק און ישׂראל,
עֲבָדֶיךָ.	דײַנע קנעכט,
אֶת הַבְּרִית	דעם בונד
וְאֶת הַחֶסֶד	און די גנאַדע
וְאֶת הַשְּׁבוּעָה	און דעם שוואור,
שֶׁנִּשְׁבַּעְתָּ	וואס דו האסט געשוואָרען
לְאַבְרָהָם אָבִינוּ	צו אברהם, אונזער פאָטער,

1) דיזע תפלה געפינט זיך מיט ענדערונגען אין מוסף פיר ראש השנה. 2) בעלוין; צייג. 3) ד. ה. פרעכע לייטע. 4) ד. ה. ניט צו זיין אליין פרעך. 5) טרעפונג, צופאלל. 6) שעדליכען. 7) הארטען. 8) א בונדעס־גענאסע, ד. ה. א איד. 9) דערמאהן. 10) דערמאהנונג. 11) אוראלטע,

בְּהַר הַמּוֹרִיָּה,	אויף דעם בארג מוריה,
וְאֶת הָעֲקֵדָה	און דאס בינדען,
שֶׁעָקַד	וואס ער האט געבונדען
אֶת יִצְחָק בְּנוֹ	יצחק, זיין זוהן,
עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ	אויף דעם [2]אלטאר,
כַּכָּתוּב	ווי עס איז געשריבען
בְּתוֹרָתֶךָ:	אין דיין תורה:
א [1]וַיְהִי	1. און עס איז געוועזען
אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	נאך דיזע [3]בעגעבענהייטען
וְהָאֱלֹהִים	און גאט
נִסָּה אֶת אַבְרָהָם,	האט געפרופט אברהם,
וַיֹּאמֶר אֵלָיו	און ער האט געזאגט צו איהם:
אַבְרָהָם	אברהם!
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
הִנֵּנִי:	היר בין איך.
ב וַיֹּאמֶר	2. און ער האט געזאגט
קַח נָא	נעהם דאך
אֶת בִּנְךָ	דיין זוהן,
אֶת יְחִידְךָ	דיין איינציגען (זוהן),
אֲשֶׁר אָהַבְתָּ	וועלכען דו ליבסט,
אֶת יִצְחָק	יצחק,
וְלֶךְ לְךָ	און געה דיר
אֶל אֶרֶץ הַמֹּרִיָּה,	צו די לאנד מוריה,
וְהַעֲלֵהוּ שָׁם	און ברייננ איהם דארט אויף
לְעֹלָה	פיר א [4]בראנד־אפפער
עַל אַחַד הֶהָרִים	אויף איינעם פון די בערג,
אֲשֶׁר אֹמַר אֵלֶיךָ:	וועלכע איך וועל דיר זאגען

ג וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר	3. און אברהם איז אויפגעשטאנען פריהדעם מארגענס,
וַיַּחֲבֹשׁ	און ער האט געזאטעלט
אֶת חֲמֹרוֹ	זיין אייזעל,
וַיִּקַּח	און ער האט גענומען
אֶת שְׁנֵי נְעָרָיו	זיינע צוויי קנאבען
אִתּוֹ	מיט [5]איהם,
וְאֵת יִצְחָק בְּנוֹ,	און יצחק זיין זוהן,
וַיְבַקַּע	און ער האט צושפאלטען
עֲצֵי עֹלָה	האלץ (צום) [4]בראנד־אפפער,
וַיָּקָם	און ער איז אויפגעשטאנען,
וַיֵּלֶךְ	און ער איז געגאנגען
אֶל הַמָּקוֹם	צו דעם ארט,
אֲשֶׁר אָמַר לוֹ הָאֱלֹהִים:	וועלכען גאט האט איהם געזאגט.
ד בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי	4. אויף דעם דריטען טאג,
וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם	האט אברהם אויפגעהויבען
אֶת עֵינָיו	זיינע אויגען,
וַיַּרְא אֶת הַמָּקוֹם	און ער האט געזעהן דעם ארט
מֵרָחֹק:	פון ווייטען.
ה וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם	5. און אברהם האט געזאגט
אֶל נְעָרָיו	צו זיינע קנאבען:
שְׁבוּ לָכֶם פֹּה	זיצט אייך היר
עִם הַחֲמוֹר	מיט דעם אייזעל,
וַאֲנִי וְהַנַּעַר	און איך און דער קנאבע
נֵלְכָה עַד כֹּה,	וועלען גיין ביז [6]דארטען,
וְנִשְׁתַּחֲוֶה	און מיר וועלען [7]זיך בוקען
וְנָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם:	און מר וועלן צוריקקערן צו אייך.
ו וַיִּקַּח אַבְרָהָם	6. און אברהם האט גענומען
אֶת עֲצֵי הָעֹלָה	די האלץ (צם) בראנד־אפפער,

1) בראשית כ״ב א–י״ט. 2) רוקען פון אלטאר. 3) זאכען; פאסירונגען. 4) גאנץ־אפפער. 5) זיך. 6) אהין. 7) אנבעטען.

וַיָּשֶׂם	און ער האט אַרױפגעלײגט
עַל יִצְחָק בְּנוֹ	אױף זיין זוהן יִצְחָק,
וַיִּקַּח בְּיָדוֹ	און ער האט גענומען אין זיין האנד
אֶת הָאֵשׁ	די פייער
וְאֶת הַמַּאֲכֶלֶת.	און דעם [1]שלאכט-מעסער,
וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם	און זיי זיינען געגאנגען ביידע
יַחְדָּו׃	צוזאמען.
ז וַיֹּאמֶר יִצְחָק	7. און יִצְחָק האט געזאגט:
אֶל אַבְרָהָם אָבִיו	צו אַבְרָהָם זיין פאטער,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
אָבִי	מיין פאטער!
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
הִנֶּנִּי בְנִי.	היר בין איך, מיין זוהן
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
הִנֵּה הָאֵשׁ	זעה, היר איז די פייער
וְהָעֵצִים	און די האלץ,
וְאַיֵּה הַשֶּׂה	אבער וואו איז דער [2]לאם
לְעֹלָה׃	פיר א בראנד-אפפער?
ח וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם	8. און אַבְרָהָם האט געזאגט:
אֱלֹהִים	גאט
יִרְאֶה לּוֹ הַשֶּׂה	וועט זיך זעהן דעם [2]לאם
לְעֹלָה	פיר א בראנד-אפפער,
בְּנִי.	מיין זוהן!
וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם	און זיי זיינען געגאנגען ביידע
יַחְדָּו׃	צוזאמען.
ט וַיָּבֹאוּ	9. און זיי זיינען געקומען
אֶל הַמָּקוֹם	צו דעם ארט,
אֲשֶׁר אָמַר לוֹ הָאֱלֹהִים	וועלכען גאט האט איהם געזאגט,
וַיִּבֶן שָׁם אַבְרָהָם	און אַבְרָהָם האט דארט געבוט
אֶת הַמִּזְבֵּחַ	דעם אלטאר,
וַיַּעֲרֹךְ	און ער האט [3]געארדנעט
אֶת הָעֵצִים.	די האלץ,
וַיַּעֲקֹד	און ער האט געבונדען
אֶת יִצְחָק בְּנוֹ	יִצְחָק, זיין זוהן,
וַיָּשֶׂם אֹתוֹ	און ער האט איהם אַוועקגעלייגט
עַל הַמִּזְבֵּחַ	אויף דעם אלטאר
מִמַּעַל לָעֵצִים׃	פון איבער די האלץ.
י וַיִּשְׁלַח אַבְרָהָם	10. און אַבְרָהָם האט אויסגעשטרעקט
אֶת יָדוֹ	זיין האנד,
וַיִּקַּח	און ער האט גענומען
אֶת הַמַּאֲכֶלֶת,	דעם [1]שלאכט-מעסער,
לִשְׁחֹט אֶת בְּנוֹ׃	צו שלאכטען זיין זוהן.
יא וַיִּקְרָא אֵלָיו	11. דא האט גערופען צו איהם
מַלְאַךְ יְיָ	איין ענגעל פון דעם עוויגען
מִן הַשָּׁמַיִם	פון דעם הימעל,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
אַבְרָהָם אַבְרָהָם.	אַבְרָהָם! אַבְרָהָם!
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
הִנֵּנִי׃	היר בין איך!
יב וַיֹּאמֶר	12. און ער האט געזאגט:
אַל תִּשְׁלַח	דו זאלסט ניט אויסשטרעקען
יָדְךָ	דיין האנד
אֶל הַנַּעַר	צו דעם קנאבע,
וְאַל תַּעַשׂ לוֹ מְאוּמָה.	און דו זאלסט איהם גאר ניכטס טהאן,
כִּי עַתָּה יָדַעְתִּי	דען יעצט ווייס איך,
כִּי יְרֵא אֱלֹהִים אָתָּה	דאס דו ביסט א גאטעס-פירכטיגער,

1) מעסער. 2) שעפס. 3) אויסגעליגט, צורעכט געמאכט; צוגעריכט.

וְלֹא חָשַׂכְתָּ אֶת בִּנְךָ אֶת יְחִידְךָ מִמֶּנִּי׃ — און דו האסט ניט פערמידען דיין זוהן, דיין איינציגען (זוהן), פון מיר.

יג וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה אַיִל אַחַר נֶאֱחַז בַּסְּבַךְ בְּקַרְנָיו. — און אברהם האט אויפגעהויבען זיינע אויגען, און ער האט געזעהן, דאס איין [1]אנדער ווידער איז געווען [2]אנגענומען אין בוים-צווייגען מיט זיינע הערנער;

וַיֵּלֶךְ אַבְרָהָם וַיִּקַּח אֶת הָאַיִל וַיַּעֲלֵהוּ לְעֹלָה תַּחַת בְּנוֹ׃ — און אברהם איז געגאנגען און ער האט גענומען דעם ווידער, און ער האט אהם אויפגעבראכט פיר א בראנד-אפפער אנשטאט זיין זוהן.

יד וַיִּקְרָא אַבְרָהָם שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא יְיָ יִרְאֶה,[3] אֲשֶׁר יֵאָמֵר הַיּוֹם בְּהַר יְיָ יֵרָאֶה׃[3] — 14. און אברהם האט גערופען דעם נאמען פון יענעם ארט: גאט וועט זעהן. ווי עס ווערט(נאך)היינטע געזאגט אויף דעם בארג פון דעם עוויגען וועט עס געזעהן ווערען.

טו וַיִּקְרָא מַלְאַךְ יְיָ אֶל אַבְרָהָם. שֵׁנִית מִן הַשָּׁמָיִם׃ — 15. דאן האט גערופען דער ענגעל פון דעם עוויגען צו אברהם א צווייטען מאל פון הימעל.

טז וַיֹּאמֶר בִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם יְיָ, כִּי — 16. און ער האט געזאגט: ביי מיר האב איך געשוואורען, [4]זאגט דער עוויגער, דאס

יַעַן אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת הַדָּבָר הַזֶּה וְלֹא חָשַׂכְתָּ אֶת בִּנְךָ אֶת יְחִידֶךָ׃ — ווייל דו האסט געטאן דיזע זאך, און דו האסט ניט פערמידען דיין זוהן, דיין איינציגען (זוהן).

יז כִּי בָרֵךְ אֲבָרֶכְךָ וְהַרְבָּה אַרְבֶּה אֶת זַרְעֲךָ כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכַחוֹל אֲשֶׁר עַל שְׂפַת הַיָּם, וְיִרַשׁ זַרְעֲךָ אֵת שַׁעַר אֹיְבָיו׃ — 17. דארום וועל איך דיך בענשען און איך וועל מעהרען דיין זאמען, ווי די שטערען פון הימעל און ווי די זאמד, וועלכע איז ביים ברעג פון דעם מעער; און דיין זאמען וועט ערבען דעם טויער פון זיינע פיינדע.

יח וְהִתְבָּרְכוּ בְזַרְעֲךָ כֹּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ עֵקֶב אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ בְּקֹלִי׃ — 18. און עס וועלען זיך בענשען מיט דיין זאמען אלע נאציאנען פון דער ערד, דאפיר ווייל דו האסט געהערט אין מיין שטימע.

יט וַיָּשָׁב אַבְרָהָם אֶל נְעָרָיו וַיָּקֻמוּ וַיֵּלְכוּ יַחְדָּו אֶל בְּאֵר שָׁבַע וַיֵּשֶׁב אַבְרָהָם בִּבְאֵר שָׁבַע׃ — 19. און אברהם האט צוריקגעקערט צו זיינע קנאבען, און זיי זיינען אויפגעשטאנען און זיי זיינען געגאנגען צוזאמען נאך באר שבע, און אברהם האט געוואוינט אין באר שבע.

1) אחר נאכדעם; פון הינטען; אדער: אחר נאחז, וועלכער איז נאכדעם געווען פערוויקעלט. 2) פערוויקעלט. 3) ד. ה. ה' יראה לו השה לעולה, בכן וויל גאט האט איהם ווירקליך צוגעשיקט א ווידער. אין דער שרייבער פון דער תורה לייגט צו: אשר יאמר היום (במציאת ה' ובהר ה' יראה (וכל זכורך את פני האדון ה' שמות כ"ג י"ז; ל"ד כג; דברים ט"ז ט"ז). שטיינבערג בבאורו איר תורה ובמשפט האורים ערך ירושלים ומוריה. 4) דער שפריך, אדער: דאס ווארט פון דעם עוויגען.

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם[1],	הֶערְר פוּן דֶער וֶועלְט!
יְהִי רָצוֹן	עֶס זָאל זַיין (דֶער) ווילֶען
מִלְּפָנֶיךָ	פוּן פָאר דִיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,	אוּן גָאט פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
שֶׁתִּזְכָּר לָנוּ	דַס דוּ זָלְסְט דֶערְמָאנֶען פַאר אוּנְז
בְּרִית אֲבוֹתֵינוּ	דֶעם בּוּנְד פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
כְּמוֹ שֶׁכָּבַשׁ אַבְרָהָם אָבִינוּ	ווִי אַבְרָהָם, אוּנְזֶער פָאטֶער, הָאט אַיינְגֶעהַאלְטֶען
אֶת רַחֲמָיו	זַיין עֶרְבַּארְמוּנְג
מִבֶּן יְחִידוֹ	פוּן זַיין אֵיינְצִיגֶען זוּהְן,
וְרָצָה	אוּן עֶר הָאט גֶעוָואלְט
לִשְׁחוֹט אוֹתוֹ	אִיהְם שְׁלַאכְטֶען,
כְּדֵי לַעֲשׂוֹת	אוּם צוּ טְהָאן
רְצוֹנֶךָ.	דַיין ווִילֶען,
כֵּן יִכְבְּשׁוּ	אַזוֹי זָאל אַיינְהַאלְטֶען
רַחֲמֶיךָ	דַיין עֶרְבַּארְמוּנְג
אֶת כַּעַסְךָ	דַיין צָארְן
מֵעָלֵינוּ	פוּן גֶעגֶען אוּנְז,
וְיִגֹּלּוּ	אוּן עֶס זָאל [3]זִיךְ אָנְשְׁלִיסֶען
רַחֲמֶיךָ	דַיין עֶרְבַּארְמוּנְג
עַל מִדּוֹתֶיךָ.	צוּ דַיינֶע אַנְדֶערֶע [4]זִיטֶען,
וְתִכָּנֵס אִתָּנוּ	אוּן דוּ זָלְסְט זִךְ בֶּנֶעהְן מִט אוּנְז
לִפְנִים מִשּׁוּרַת דִּינֶךָ.	בֶּעסֶער אַלְס דַיין רֶעכְטְס־אָרְדְנוּנְג פֶערְלַאנְגְט,
וְתִתְנַהֵג	אוּן דוּ זָלְסְט זִיךְ אוֹיפְפִיהְרֶען
עִמָּנוּ	מִיט אוּנְז,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
בְּמִדַּת הַחֶסֶד	מִיט דֶער זַיטֶע פוּן גְנַאדֶע
וּבְמִדַּת	אוּן מִיט דֶער זַיטֶע

הָרַחֲמִים.	פוּן עֶרְבַּארְמוּנְג;
וּבְטוּבְךָ הַגָּדוֹל	אוּן דוּרְךְ דַיין גְרוֹיסֶע גוּטֶעס
יָשׁוּב	זָאל זִיךְ אָבְקֶעהְרֶען
חֲרוֹן אַפְּךָ	דַיין בְּרֶענֶענְדֶער צָארְן
מֵעַמְּךָ	פוּן דַיין פָאלְק
וּמֵעִירְךָ	אוּן פוּן דַיין שְׁטָאדְט
וּמֵאַרְצְךָ	אוּן פוּן דַיין לַאנְד
וּמִנַּחֲלָתֶךָ.	אוּן פוּן דַיין עֶרְבּ־טְהֵייל;
וְקַיֵּם לָנוּ	אוּן עֶרְפִיל פִיר אוּנְז,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
אֶת הַדָּבָר	דַאס וָוארְט,
שֶׁהִבְטַחְתָּנוּ	וָואס דוּ הָסְט אוּנְז פֶערְזִיכֶערְט
עַל יְדֵי מֹשֶׁה	דוּרְךְ משֶׁה,
עַבְדֶּךָ.	דַיין קְנֶעכְט,
כָּאָמוּר.	ווִי עֶס אִיז גֶעזָאגְט (אִין פָּסוּק):
[2]וְזָכַרְתִּי	אוּן אִיךְ וֶועל [5]גֶעדֵיינְקֶען
אֶת בְּרִיתִי	מַיין בּוּנְד
יַעֲקוֹב.	(מִיט) יַעֲקוֹב,
וְאַף אֶת בְּרִיתִי	אוּן אוֹיךְ מַיין בּוּנְד
יִצְחָק	(מִיט) יִצְחָק,
וְאַף אֶת בְּרִיתִי	אוּן אוֹיךְ מַיין בּוּנְד
אַבְרָהָם	(מִיט) אַבְרָהָם
אֶזְכֹּר	וֶועל אִיךְ [5]גֶעדֵיינְקֶען,
וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר:	אוּן דַם לַאנְד וֶעל אִךְ גֶעדֵיינְקֶען.

די לעצטע 3 תפלות, נעמליך: אלהינו ואלהי אבותינו, ויהי אחר און רבונו של עולם, געפינען זיך ניט אין די מייסטען סדורים, וועלכע זיינען ניט געדרוקט אין רוסלאנד.

לעולם יהא אדם איז אריינגעקומען אין די תפלות דורך דעם אירטהום פון איין אונוויסענדען מעתיק, וועלכער האט ניט געוואוסט, אז דאס איז איין אויס־שריפט, וועלכע דערצעהלט דעם דין, אז מען דארף יעדען פריהמארגען זאגען רבון כל העולמים. אדער צוליב אירגענד וועלכע אורזאכע האט זיך דעם דרוקער אדער מוציא לאור געוואלט שטעלען נקודות אונטער דיזען דין, פונקט ווי די תפלות זיינען מיט נקודות, און די

1) דיזע תפלה געפינט זיך מיט ענדערונגען אין מוסף פיר ראש השנה. 2) ויקרא כ״ו. מ״ב. 3) זיך צוקייקלען, צו־וועלצען; אדער: זאל פערוויקלען. 4) אייגענשאפטען, פרינציפען (פון גאט); מאאס. 5) עראינערען.

שפעטערע מדפיסים האבען נאכגעמהאן דעם פעהלער פון דיזען מדפיס, וועלכער האט בשוגג אדער במזיד געפעטערט נקודות אונטער דעם דין לעולם יהא ארם. אז דיזעס איז ריכטיג קען מען זעהן פון דעם תנא דבי אליהו ת״א פ׳ כ״א וועלכער שרייבט מיט דיזען לשון: יהא אדם ירא שמים יראה גמורה ומודה על האמת ודובר אמת בלבבו. בכל יום ויום ישכם ויאמר: רבון כל העולמים וכו׳; דאפון זעהט מען אלזא, אז די תפלה זעלבסט פאנגט אן מיט רבון כל העולמים. אויך דער טור סי׳ מ״ו פאנגט אן מיט רבון כל העולמים. זעה תולדות הקליר פון הגאון שי״ר, צד קי״ז. מיר האבען עס דענאך געשטעלט מיט נקודות, ווייל דאס איז א טעות שהחזיקו בה רבים.

דאסווארט ובגלוי איז ניטא אין די מייסטען סדורים.

לְעוֹלָם	אִימֶער
יְהֵא אָדָם	זָאל אַ מֶענְשׁ זַיין
יְרֵא שָׁמַיִם	אַ גָאטֶעס פֵירְכְטִינֶער
בְּסֵתֶר וּבַגָּלוּי ,	אִין פֶערְבֶּערְגֶנִיס און עֶפֶנְטְלִיךְ,
וּמוֹדֶה	און עֶר זָאל בֶּעקֶענֶען
עַל הָאֱמֶת ,	דִי וַואהְרְהַייט
וְדוֹבֵר אֱמֶת	און רֵיידֶען וַואהְרְהַייט
בִּלְבָבוֹ ,	אִין זַיין הַארְצֶען,
וְיַשְׁכֵּם	און עֶר זָאל אוֹיפְשְׁטֵעהֶן פְרִיה,
וְיֹאמַר :	און עֶר זָאל זָאגֶען:

רבון האט ר׳ יוחנן געזאגט; מה אנו, האט שמואל געזאגט. דיזע תפלה איז אנפאנגס געמאכט געווארען פיר תפלת נעילה פון יו״כ, ווי עס ווערט געבראכט אין יומא פ״ז ע״ב;

רִבּוֹן	הֶערְר
כָּל הָעוֹלָמִים ,	פוּן אַלֶע וֶועלְטֶען!
[1]לֹא עַל צִדְקוֹתֵינוּ	נִיט וֶועגֶען אוּנְזֶערֶע גֶערֶעכְטֶע טְהַאטֶען
אֲנַחְנוּ מַפִּילִים	[4]לֵייגֶען מִיר פָאר
תַּחֲנוּנֵינוּ	אוּנְזֶערֶע גֶעבֶּעטֶע
לְפָנֶיךָ ,	פָאר דִיר,
כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים :	זָאנְדֶערְן וֶועגֶען דַיין גְרוֹיסֶע עֶרְבַּארְמוּנְג.
מָה אָנוּ	וָואס זַיינֶען מִיר ?
מֶה חַיֵּינוּ ,	וָואס אִיז אוּנְזֶער לֶעבֶּען ?
מֶה חַסְדֵּנוּ	וָואס אִיז אוּנְזֶער גְנַאדֶע ?
מַה צִּדְקוֹתֵינוּ	וָואס זַיינֶען אוּנְזֶערֶע גֶערֶעכְטֶע טְהַאטֶען ?
מַה יְּשׁוּעָתֵנוּ	וָואס אִיז אוּנְזֶער הִילְף ?
מַה כֹּחֵנוּ	וָואס אִיז אוּנְזֶער קְרַאפְט ?
מַה גְּבוּרָתֵנוּ ,	וָואס אִיז אוּנְזֶער שְׁטַארְקַייט ?
מַה נֹּאמַר	וָואס קֶענֶען מִיר זָאגֶען
לְפָנֶיךָ ,	פָאר דִיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ ,	און גָאט פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן?
הֲלֹא כָּל הַגִּבּוֹרִים	זַיינֶען דֶען נִיט אַלֶע הֶעלְדֶען
כְּאַיִן	ווִי נִיכְטְס
לְפָנֶיךָ ,	פָאר דִיר,
וְאַנְשֵׁי הַשֵּׁם	און מֶנֶער פוּן (גְרוֹיסֶען) נָאמֶען
כְּלֹא הָיוּ ,	(זַיינֶען) ווִי זֵיי וָואלְטֶען גָאר נִיט גֶעוֶוען,
וַחֲכָמִים	און קְלוּגֶע
כִּבְלִי מַדָּע ,	(זַיינֶען) אַזוֹי ווִי אָהְנֶע קֶענְטְנִיס,
וּנְבוֹנִים	און פֶערְנִינְפְטִינֶע
כִּבְלִי הַשְׂכֵּל ,	(זַיינֶען) ווִי אָהְנֶע פֶערְשְׁטַאנְד?
כִּי רוֹב מַעֲשֵׂיהֶם	דֶען דִי מַייסְטֶען פוּן זֵייעֶרֶע טְהַאטֶען
תֹּהוּ ,	(זַיינֶען) נִיכְטִיג,
וִימֵי חַיֵּיהֶם	און דִי טֶעג פוּן זֵייעֶר לֶעבֶּען
הֶבֶל לְפָנֶיךָ ,	זַיינֶען [5]דוּמְהַייט פָאר דִיר,
[2]וּמוֹתַר הָאָדָם	און דֶער פָארְצוּג פוּן דֶם מֶענְשֶׁען
מִן הַבְּהֵמָה	אִיבֶּער דַאס פִיה
אָיִן ,	אִיז נִיכְטְס,
כִּי הַכֹּל הָבֶל :	דֶען אַלֶעס אִיז [5]דוּמְהַייט.
[3]אֲבָל	[6]אָבֶּער
אֲנַחְנוּ עַמְּךָ	מִיר זַיינֶען דַיין פָאלְק,
בְּנֵי בְרִיתֶךָ ,	דִי קִינְדֶער פוּן דַיין בוּנְד,

1) דניאל ט׳ י״ח. 2) קהלת ג׳ י״ט. 3) מכילתא פ׳ בשלח בפסוק תבאמו ותטעמו ומובא בילקוט רמז רנ״ג בשנוי מעט.
4) ווערטליך: מאכען מיר פאלען. 5) אָהנע נוטצען; א הויך; ניכטס. 6) דענאך.

בְּנֵי אַבְרָהָם — די קינדער פון אַבְרָהָם,
אֹהַבְךָ — דיין [4]ליבהאָבער,
שֶׁנִּשְׁבַּעְתָּ לוֹ — וָוס דו הָסט געשוואָרען צו איהם
בְּהַר הַמֹּרִיָּה. — אויף דעם בארג מוֹרִיָה,
זֶרַע יִצְחָק — די זאַמען פון יִצְחָק,
יְחִידוֹ — זיין איינציגען (זוהן),
שֶׁנֶּעֱקַד — וועלכער איז געבונדען געוואָרען
עַל גַּב הַמִּזְבֵּחַ. — אויף דעם אַלטאַר,
עֲדַת יַעֲקֹב — די געמיינדע פון יַעֲקֹב,
בִּנְךָ בְּכוֹרֶךָ. — דיין ערשט-געבאָרענעם זוהן,
שֶׁמֵּאַהֲבָתְךָ — וואס וועגען דיין ליבע,
שֶׁאָהַבְתָּ אוֹתוֹ. — וָוס דו האָסט איהם געליבט,
וּמִשִּׂמְחָתְךָ — און וועגען דיין פריידע,
שֶׁשָּׂמַחְתָּ — וואס דו האָסט זיך געפרייט
בּוֹ. — מיט איהם
קָרָאתָ אֶת שְׁמוֹ — האָסטו גערופען זיין נאָמען,
יִשְׂרָאֵל וִישֻׁרוּן: — [5]יִשְׂרָאֵל און יְשֻׁרוּן.

לְפִיכָךְ — דאַרום
אֲנַחְנוּ חַיָּבִים — זיינען מיר פערפליכטעט
לְהוֹדוֹת לְךָ. — דיר צו דאַנקען,
וּלְשַׁבֵּחֲךָ — און דיך צו ריהמען,
וּלְפָאֶרְךָ. — און דיך צו [6]בעשעהנען,
וּלְבָרֵךְ — און צו לויבען,
וּלְקַדֵּשׁ — און צו הייליגען,
וְלָתֵת — און צו געבען
שֶׁבַח וְהוֹדָיָה — אַ לויב און אַ דאַנק
לִשְׁמֶךָ: — צו דיין נאָמען.
אַשְׁרֵינוּ. — [7]גליקליך זיינען מיר!
מַה טּוֹב חֶלְקֵנוּ. — ווי גוט איז אונזער טהייל,

וּמַה נָּעִים — און ווי אַנגענעהם איז
גּוֹרָלֵנוּ. — אונזער לאָאז,
וּמַה יָּפָה — און ווי שעהן איז
יְרֻשָּׁתֵנוּ: — אונזער ערב-טהייל!
אַשְׁרֵינוּ. — [7]גליקליך זיינען מיר!
שֶׁאֲנַחְנוּ — דאַס מיר
[1]מַשְׁכִּימִים וּמַעֲרִיבִים — קומען פריה און שפעט,
עֶרֶב וָבֹקֶר. — אַבענדס און מאָרגענס,
וְאוֹמְרִים — און (מיר) זאָגען
פַּעֲמַיִם — צוויי מאָל
בְּכָל יוֹם: — יעדען טאָג:

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. — הער יִשְׂרָאֵל!
יְיָ אֱלֹהֵינוּ — [8]דער עוויגער איז אונזער גאָט,
יְיָ אֶחָד: — דער עוויגער איז איינער!

[2]בָּרוּךְ — געלויבט איז
שֵׁם — דער נאָמען
כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ — פון זיין הערליכען קעניגרייך
לְעוֹלָם וָעֶד: — אויף אימער און עוויג.

[3]אַתָּה הוּא — דו ביסט (געוועזען דער זעלבער)
עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא — בעפאָר עס איז בעשאַפען געוואָרען
הָעוֹלָם. — די וועלט,
אַתָּה הוּא — דו ביסט (דער זעלבער)
מִשֶּׁנִּבְרָא — זייט עס איז בעשאַפען געוואָרען
הָעוֹלָם. — די וועלט.
אַתָּה הוּא — דו ביסט (דער זעלבער)
בָּעוֹלָם הַזֶּה. — אין דיזער וועלט,

1) בב"ר פ' צ"ח הגירסא: „משכימים ומעריבים בכל יום ואומרים שמע" והיא נכונה מאד. 2) זו הוספת ר' יהודה החסיד מובא בטור. והרש"ר נהג להוסיף כל הפרשה הראשונה של ק"ש. 3) ירושלמי ברכות פ"ט מובא בילקוט ואתחנן רמז תתל"ו. 4) פריינד. 5) ד. ה. ענגעל-שטרייטער און גערעכטער. 6) פערהערליכען. 7) וואהל איז אונז! 8) דער עוויגער, אונזער גאָט, איז איין גאָט.

וְאַתָּה הוּא	אוּן דוּ וֶועסְט (זַיין דֶערזֶעלְבֶּער)
לָעוֹלָם הַבָּא .	אִין דֶער קוּמֶענְדֶען וֶועלְט.
קַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ	הַיילִיג דַיין נָאמֶען
עַל מַקְדִּישֵׁי	וֶוענֶען דִי, וֶועלְכֶע הַיילִיגֶען
שְׁמֶךָ .	דַיין נָאמֶען,
וְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ	אוּן הַיילִיג דַיין נָאמֶען
בְּעוֹלָמֶךָ .	אִין דַיין וֶועלְט,
וּבִישׁוּעָתְךָ	אוּן דוּרְךְ דַיין הִילְף
תָּרוּם	זָאל זִיךְ עֶרְהוֹיבֶּען
[1]וְתַגְבִּיהַּ קַרְנֵנוּ:	אוּן זָל הוֹיךְ וֶוערֶן אוּנְזֶער הָארְן
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט דוּ, עֶווִיגֶער,
מְקַדֵּשׁ	וָואס דוּ הַיילִיגְסְט
אֶת שִׁמְךָ	דַיין נָאמֶען
בָּרַבִּים :	[6]עֶפֶענְטְלִיךְ.
[2]אַתָּה הוּא	[7]דוּ בִּיסְט,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	[7]עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ	אִין הִימֶעל אוּן אוֹיף דֶער עֶרְד
וּבִשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם	אוּן אִין דִי [8]הִימֶעלְס-הִימְלֶען,
הָעֶלְיוֹנִים .	[8]דִי הֶעכְסְטֶע.
אֱמֶת	וַואהְרְלִיךְ,
[3]אַתָּה הוּא	דוּ בִּיסְט
רִאשׁוֹן	דֶער עֶרְשְׁטֶער,
וְאַתָּה הוּא	אוּן דוּ בִּיסְט
אַחֲרוֹן .	דֶער לֶעצְטֶער,
וּמִבַּלְעָדֶיךָ	אוּן אוֹיסֶער דִיר
אֵין אֱלֹהִים .	אִיז קֵיין גָאט דָא.
קַבֵּץ קֹוֶיךָ	פֶערזַאמֶעל דִי, וֶועלְכֶע הָאפֶען אִין דִיר
מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת	פוּן דִי פִיער עֶנְדֶען
הָאָרֶץ .	פוּן דֶער עֶרְד.

יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ	זָאלֶען עֶרְקֶענֶען אוּן ווִיסֶען
כָּל בָּאֵי עוֹלָם .	אַלֶע [9]בֶּעוָואהְנֶער פוּן דֶער וֶועלְט,
כִּי [4]אַתָּה הוּא	דַאס דוּ בִּיסְט
הָאֱלֹהִים	דֶער גָאט
לְבַדֶּךָ	אֵיינֶער אַלֵיין
לְכֹל מַמְלְכוֹת	אִיבֶּער אַלֶע קֶענִיגְרַייכֶען
הָאָרֶץ .	פוּן דֶער עֶרְד;
אַתָּה עָשִׂיתָ	דוּ הָאסְט גֶעמַאכְט
אֶת הַשָּׁמַיִם	דֶעם הִימֶעל
וְאֶת הָאָרֶץ .	אוּן דִי עֶרְד,
אֶת הַיָּם	דַאס מֶעער
וְאֶת כָּל	אוּן אַלֶעס,
אֲשֶׁר בָּם .	וָואס אִיז אִין זֵיי.
וּמִי	אוּן וֶוער אִיז דָא
בְּכָל מַעֲשֵׂה	אוּנְטֶער אַלֶע [10]וֶוערְק
יָדֶיךָ .	פוּן דַיינֶע הֶענְד,
בָּעֶלְיוֹנִים	אוּנְטֶער דִי הֶעכֶערֶע,
אוֹ בַתַּחְתּוֹנִים .	אָדֶער אוּנְטֶער דִי נִידְרִיגֶערֶע,
שֶׁיֹּאמַר לְךָ	וֶועלְכֶער זָאל קֶענֶען זָאגֶען צוּ דִיר:
מַה תַּעֲשֶׂה .	וָואס טְהוּסְט דוּ?
אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם .	אוּנְזֶער פָאטֶער וָוס אִיז אִין הִימֶעל!
עֲשֵׂה עִמָּנוּ חֶסֶד .	טְהוּא מִיט אוּנְז גְנַאדֶע
בַּעֲבוּר	וֶוענֶען
שִׁמְךָ הַגָּדוֹל	דַיין גְרוֹיסֶען נָאמֶען,
שֶׁנִּקְרָא עָלֵינוּ .	וֶועלְכֶער אִיז גֶערוּפֶען אוֹיף אוּנְז.
וְקַיֵּם לָנוּ	אוּן עֶרְפִיל פִיר אוּנְז,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
מַה שֶּׁכָּתוּב .	וָוס עֶס אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען (אִין פָּסוּק):
[5]בָּעֵת הַהִיא	„אִין יֶענֶער צַייט
אָבִיא אֶתְכֶם	וֶועל אִיךְ אַייךְ בְּרֵיינְגֶען,[11]

1) הגאון יעב״ץ התקין להראות פעל עומד. אולם נוסח הטור: וְתַגְבִּהַּ. וכן היא במחזור דפוס פראג משנת שע״ג. וזה נכון. 2) תנא ד״א פ׳ כ״א. 3) ע״פ ישעי׳ מ״ד ו׳. 4) מ״ב י״ט ט״ו. 5) צפניה ג׳ כ׳. 6) צווישען פילע. 7) אדער: דו ביסט דער עוויגער אונזער גאט אין א. ז. וו. 8) העכבסטע הימלען. 9) וואס קומען. 10) געשעפענע. 11) אין ארץ ישראל.

וּבָעֵת	און אִין [2]דֶער צַייט
קַבְּצִי אֶתְכֶם	וֶועל אִיךְ אַייךְ פֶערְזַאמְלֶען;
כִּי אֶתֵּן אֶתְכֶם	דֶען אִיךְ וֶועל אַייךְ גֶעבֶּען
לְשֵׁם וְלִתְהִלָּה	צוּם נָאמֶען און צוּם לוֹיבּ
בְּכֹל עַמֵּי הָאָרֶץ	אֶנְטֶער אַלֶע פֶעלְקֶער פֶון דֶר עֶרְד,
בְּשׁוּבִי	וֶוען אִיךְ וֶועל צוּרִיק־בְּרֵיינְגֶען
אֶת שְׁבוּתֵיכֶם	[3]אַייעֶרֶע גֶעפַאנְגֶענֶע
לְעֵינֵיכֶם	פָאר אַייעֶרֶע אוֹיגֶען,
אָמַר יְיָ:	הָאט גֶעזָאגְט דֶער עֶווִיגֶער".

על דבר אמירת פרשת הכיור, המובאה פה, ופרשת תרומת הדשן, ויקרא ו' ג—ד, הנוספה בשאר סדורים לפני פרשת התמיד, ופרשת מזבח מקטר קטרת ופרשת סממני הקטרת ועשיתן, הבאות פה אחר פרשת התמיד, עיין עטרת זקנים לאו"ח ס' מ"ח.

יז [1]וַיְדַבֵּר יְיָ	17 און דֶער עֶווִיגֶער הָט גֶערֶעט
אֶל מֹשֶׁה	צוּ מֹשֶׁה,
לֵּאמֹר:	זָאגֶענְדִיג:
יח וְעָשִׂיתָ	18. און דוּ זָאלְסְט מַאכֶען
כִּיּוֹר נְחֹשֶׁת	אַ [4]וַואשְׁ־בֶּעקֶען פוּן קוּפֶּער
וְכַנּוֹ נְחֹשֶׁת	אֶן זַיין פוּס־גֶעשְׁטֶעל (פֶון) קוּפֶּער
לְרָחְצָה,	צוּם וַואשֶׁען,
וְנָתַתָּ אֹתוֹ	און דוּ זָאלְסְט אִיהְם שְׁטֶעלֶען
בֵּין אֹהֶל מוֹעֵד	צְווִישֶׁען דֶם פֶערְזַמְלוּנְגְס־גֶעצֶעלְט
וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ	און צְווִישֶׁען דֶעם אַלְטַאר,
וְנָתַתָּ שָׁמָּה	אֶן דוּ זָאלְסְט דָארְט אַרַיינְגֶעבֶּן
מָיִם:	וַואסֶער.
יט וְרָחֲצוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו	19. און אַהֲרֹן און זַיינֶע זִיהְן זָאלֶען וַואשֶׁען
מִמֶּנּוּ	פוּן אִיהְם
אֶת יְדֵיהֶם	זֵייעֶרֶע הֶענְד
וְאֶת רַגְלֵיהֶם:	און זֵייעֶרֶע פִּיס.
כ בְּבֹאָם	20. וֶוען זֵיי דַארְפֶען אַרַיינְקֶמֶן
אֶל אֹהֶל מוֹעֵד	אִין פֶערְזַאמְלוּנְגְס־גֶעצֶעלְט
יִרְחֲצוּ מַיִם	זָאלֶן זֵיי זִיךְ וַואשֶׁן (מִט) וַואסֶר,
וְלֹא יָמֻתוּ,	דַאס זֵיי זָאלֶען נִיט שְׁטַארְבֶּען,
אוֹ בְגִשְׁתָּם	אָדֶר וֶון זֵיי דַרְפֶן זִךְ דֶרְנֶעהֶנְטֶרְן
אֶל הַמִּזְבֵּחַ	צוּם אַלְטַאר
לְשָׁרֵת	צוּ בֶּעדִינֶען,
לְהַקְטִיר אִשֶּׁה	צוּ רוֹיכֶערְן אַ פַייעֶר אָפְּפֶער
לַייָ:	צוּם עֶווִיגֶען.
כא וְרָחֲצוּ	21. דַאן זָאלֶען זֵיי וַואשֶׁען
יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם	זֵייעֶרֶע הֶענְד און זֵייעֶרֶע פִּיס,
וְלֹא יָמֻתוּ,	דַאס זֵיי זָאלֶען נִיט שְׁטַארְבֶּען
וְהָיְתָה לָהֶם	און עֶס זָאל זַיין בַּיי זֵיי
חָק עוֹלָם	אַיין עֶווִיגֶער גֶעזֶעטְץ,
לוֹ וּלְזַרְעוֹ	פִיר אִיהְם און פִיר זַיינֶע קִינְדֶר
לְדֹרֹתָם:	פִיר זֵייעֶרֶע גֶעשְׁלֶעכְטֶער.

יְהִי רָצוֹן	עֶס זָאל זַיין (דֶער) ווִילֶען
מִלְּפָנֶיךָ	פוּן פָאר דִיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.	אֶן גָאט פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
שֶׁתְּרַחֵם	דַאס דוּ זָאלְסְט זִיךְ עֶרְבַּארְמֶן
עָלֵינוּ	אוֹיף אוּנְז,
וְתִמְחָל לָנוּ	אֶן דוּ זָאלְסְט אוּנְז פֶערְצַייהֶען
עַל כָּל חַטֹּאתֵינוּ	אוֹיף אַלֶע אוּנְזֶערֶע פֶעהְלֶערְן,
וּתְכַפֵּר לָנוּ	און דוּ זָאלְסְט אוּנְז פֶערְגֶעבֶּען
אֶת כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ.	אַלֶע אוּנְזֶערֶע זִינְד,
וְתִסְלַח	און דוּ זָאלְסְט עֶנְטְשׁוּלְדִיגֶען
לְכָל פְּשָׁעֵינוּ.	פִיר אַלֶע אֶנְזֶערֶע פֶערְבְּרֶעכֶן,
וְתִבְנֶה	און דוּ זָאלְסְט בּוֹיעֶן
בֵּית הַמִּקְדָּשׁ	דַאס הֵיילִיגֶע הוֹיז

1) שמות ל' י"ז—כ"א. 2) יענער. 3) אייער געפאנגענשאפט. 4) האנד־פאס. 5) אפפערן.

בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ,	אין גיכען, אין אונזערע טעג,
וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ	און מיר וועלן [2]ברענגען פאר דיר
קָרְבַּן הַתָּמִיד	דעם בעשטענדיגען אפפער.
שֶׁיְּכַפֵּר בַּעֲדֵנוּ.	וועלכער וועט פערגעבן פאר אונז
כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ	אזוי ווי דו האסט געשריבען
עָלֵינוּ	פיר אונז
בְּתוֹרָתֶךָ	אין דיין תורה,
עַל יְדֵי מֹשֶׁה	דורך משה,
עַבְדֶּךָ	דיין קנעכט,
מִפִּי כְבוֹדֶךָ	פון דיין הערליכען מויל,
כָּאָמוּר:	ווי עס איז געזאגט (אין פסוק):

סדר הקרבנות

אמירת סדר הקרבנות היא תקנת הגאונים שמצאו סמך לזה בכמה מקומות בתלמוד, לפי שהתפלות בזה"ז הנה במקום הקרבנות ונשלמה פרים שפתינו (ברכות כו ע"ב) ובמנחות ק"י ע"א איתא „זאת תורת החטאת וזאת תורת האשם, כל העוסק בתורת חטאת כאלו הקריב חטאת וכל העוסק בתורת אשם כאלו הקריב אשם". ועוד אמרו (תענית כ"ז ע"ב; מגלה ל"א ע"ב) אמר אברהם רבונו של עולם שמא ישראל חוטאים לפניך אתה עושה להם כדור המבול וכדור הפלגה? אמר לו לאו וכו'. אמר לפניו רבש"ע תינח בזמן שבית המקדש קים, בזמן שאין בהמ"ק קים מה תהא עליהם? אמר לו כבר תקנתי להם סדר קרבנות, בזמן שקורין בהן לפני מעלה אני עליהם כאלו הקריבום לפני ואני מוחל להם על כל עונותיהם.

כתוב בסדור של רב עמרם גאון וז"ל: וסדר שכתבנו לקרוא בצו, ולשנות באיזהו מקומן, ולדרוש כר' ישמעאל. כך מצוי בשו"ת וכך מנהג כל ישראל באספמיא. וראיה מנין דאמר (קדושין ל') רב ספרא משום ר' יהושע בן חנניא מאי דכתיב ושננתם, אל תקרי ושננתם אלא ושלשתם. לעולם ישלש אדם שנותיו שליש במקרא, שליש במשנה, שליש בתלמוד. ומקשינן מי ידע כמה חיי? ומשנינן לא צריכי ליומי.

א [1]וַיְדַבֵּר יְיָ	און דער עווינער האט גערעט
אֶל מֹשֶׁה	צו משה,
לֵּאמֹר:	זאגענדיג:
ב צַו	2. בעפויל
אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל,
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם.	און דו זאלסט זאגען צו זיי:
אֶת קָרְבָּנִי	מיין אפפער,
לַחְמִי	מיינע שפייזע
לְאִשַּׁי	פיר מיינע פייער־אפפערס,
רֵיחַ נִיחֹחִי	(צום) לִבליכען גערוך פיר מיר,
תִּשְׁמְרוּ	זאלט איהר היטען
לְהַקְרִיב לִי	צו אפפערן צו מיר
בְּמוֹעֲדוֹ:	אין זיין בעשטימטע צייט.
ג וְאָמַרְתָּ לָהֶם	3. און דו זאלסט זאגען צו זיי:
זֶה הָאִשֶּׁה	דיזעס איז דער בראנד־אפפער
אֲשֶׁר תַּקְרִיבוּ	וואס איהר זאלט אפפערן
לַייָ,	צום עווינען:
כְּבָשִׂים	[3]לאמען
בְּנֵי שָׁנָה	פון א יאהר אלט,
תְמִימִם	אהנע פעהלער,
שְׁנַיִם לַיּוֹם	צוויי פיר יעדען טאג,
עֹלָה	[4](אלס) בראנד־אפפער
תָמִיד:	[4]בעשטענדיג.
ד אֶת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד	4. דעם איין לאם
תַּעֲשֶׂה	זאלסט'ו [5]מאכען
בַבֹּקֶר,	דעם מארגענס,
וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי	און דעם צווייטען לאם
תַּעֲשֶׂה	זאלסט'ו מאכען
בֵּין הָעַרְבָּיִם:	געגען אבענד.
ה וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה סֹלֶת	5. און א צעהנטעל [6]איפה פיינע מעהל
לְמִנְחָה,	אלס שפייז־אפפער,
בְּלוּלָה	געמישט
בְּשֶׁמֶן כָּתִית	מיט געשטויסענעם אייל
רְבִיעִת הַהִין:	א פערטעל הין.
ו עֹלַת תָּמִיד,	6. (עס איז) א בעשטענ־דיגעם בראנד־אפפער,

1) במדבר כ"ח א'–ח'. 2) אפפערן. 3) שעפסען. 4) (אלס) בעשטענדיגעס בראנד־אפפער. 5) צובערייטען, אפפערן. 6) א געוויסע געטריידע-מאס,

הָעֲשֻׂיָה	[2]ווי עס איז געמאכט געוואָרען
בְּהַר סִינַי	אויף דעם בארג סִינַי,
לְרֵיחַ נִיחֹחַ	צום ליבליכען גערוּך.
אִשֶּׁה לַייָ׃	א פייער־אָפּפער צום עווינגען.
ז וְנִסְכּוֹ	7. און זיין [3]טראנק־אָפּפער
רְבִיעִת הַהִין	א פערטעל הִין
לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד.	פיר איין לאם;
בַּקֹּדֶשׁ הַסֵּךְ	אים היילינגטהום גיס
נֶסֶךְ	א [3]טראנק־אָפּפער
שֵׁכָר	פון שטארקע געטראנק
לַייָ׃	צום עווינגען.
ח וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי	8. און דעם צווייטען לאם
תַּעֲשֶׂה	זאָלסט'ו מאכען
בֵּין הָעַרְבָּיִם.	געגען אבענד,
כְּמִנְחַת	ווי דאס שפייז־אָפּפער
הַבֹּקֶר	פון דעם מאָרגענס
וּכְנִסְכּוֹ	און ווי זיין [3]טראנק־אָפּפער
תַּעֲשֶׂה	זאָלסט'ו מאכען,
אִשֵּׁה	(עס איז) א פייער־אָפּפער
רֵיחַ נִיחֹחַ	(צום) ליבליכען גערוּך
לַייָ׃	פיר דעם עווינגען.

תקנו לאמר פסוק זה ע"פ האמור בויקרא רבה פ' כ' מעידני עלי את השמים ואת הארץ בין גוי בין ישראל, בין איש בין אשה, בין עבד בין אמה, קורין את המקרא הזה צפונה לפני ה' זוכר הקב"ה עקידת יצחק.

[1]וְשָׁחַט אֹתוֹ	11. און ער זאָל עס שלאכטען
עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ	אויף דר זייט פון דם אלטאר
צָפֹנָה	געגען נאָרד־זייט
לִפְנֵי יְיָ.	פאר דעם עווינגען;
וְזָרְקוּ	און עס זאָלען שפּרענגען
בְּנֵי אַהֲרֹן	אהרן'ס זיהן,
הַכֹּהֲנִים	די פּריסטערס,
אֶת דָּמוֹ	זיין בלוט
עַל הַמִּזְבֵּחַ	אויף דעם אלטאר
סָבִיב׃	ארום.

יְהִי רָצוֹן	עס זאָל זיין (דער) ווילען
מִלְּפָנֶיךָ	פון פאר דיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עוויגער, אונזער גאָט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,	און גאָט פון אונזערע עלטערן,
שֶׁתְּהֵא אֲמִירָה זוּ	דאס דיזער זאָגען זאָל זיין
חֲשׁוּבָה	גערעכענט,
וּמְקֻבֶּלֶת	און אָנגענומען,
וּמְרֻצָּה	און בעוויליגט
לְפָנֶיךָ	פאר דיר
כְּאִלּוּ הִקְרַבְנוּ	אזוי ווי מיר וואלטען געבראכט
קָרְבַּן הַתָּמִיד	דעם בעשטענדיגען אָפּפער
בְּמוֹעֲדוֹ	אין זיין בעשטימטע צייט
וּבִמְקוֹמוֹ	און אין זיין אָרט
וּכְהִלְכָתוֹ׃	און נאך זיין געזעצען.

אַתָּה הוּא	דו ביסט
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	דער עוויגער, אונזער גאָט,
שֶׁהִקְטִירוּ אֲבוֹתֵינוּ	וואס אונזערע עלטערן האָבען גערויכערט
לְפָנֶיךָ	פאר דיר
אֶת קְטֹרֶת	די רויכער־ווערק
הַסַּמִּים.	פון די געווירצען
בִּזְמַן	אין דער צייט
שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ	ווען דאס היילינגע הויז
הָיָה קַיָּם.	איז געשטאנען,

1) ויקרא א' י"א. 2) וועלכעס איז א. ז. וו. 3) גיס־אפּפער,

כַּאֲשֶׁר	ווי
צִוִּיתָ אוֹתָם	דוּ הָאסְט זֵיי בֶּעפוֹילֶען
עַל יַד מֹשֶׁה	דוּרְךְ מֹשֶׁה,
נְבִיאֶךָ.	דַיין פְּרָאפֶּעט,
כַּכָּתוּב	ווי עֶס אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען
בְּתוֹרָתֶךָ:	אִין דַיין תּוֹרָה:
לד [1]וַיֹּאמֶר יְיָ	34. אוּן דֶר עֶווִיגֶר הָט גֶעזָאגְט
אֶל מֹשֶׁה	צוּ מֹשֶׁה:
קַח לְךָ סַמִּים	נֶעהְם דִיר גֶעווירְצֶען,
נָטָף וּשְׁחֵלֶת	[4]טְרִיפ-גֶעווירְץ אוּן זֶעע-נַאגֶעל
וְחֶלְבְּנָה	אוּן גַאלְבַּאן,
סַמִּים	(דִיזֶע) גֶעווירְצֶען[5]
וּלְבֹנָה זַכָּה.	אוּן רֵיינֶע ווַייהְרוֹיךְ,
בַּד בְּבַד	צוּ גְלַייכֶע טְהֵיילֶען
יִהְיֶה:	זָאל עֶס זַיין.
לה וְעָשִׂיתָ אֹתָהּ	35. אוּן דוּ זָאלְסְט דַאפוּן מַאכֶען
קְטֹרֶת	רוֹיכֶער-וֶוערְק,
רֹקַח	אַ צוּבֶּערֵייטוּנְג
מַעֲשֵׂה רוֹקֵחַ.	נָאךְ דֶער אַפְּטֵייקֶער-קוּנְסְט,
מְמֻלָּח	[6]דוּרְכְנֶעמִישְׁט,
טָהוֹר קֹדֶשׁ:	רֵיין, הֵיילִיג.
לו וְשָׁחַקְתָּ מִמֶּנָּה	36. אוּן דוּ זָאלְסְט צְרַייבֶּען דַפוּן
הָדֵק	דִין,
וְנָתַתָּה מִמֶּנָּה	אוּן דוּ זָאלְסְט לֵייגֶען דַאפוּן
לִפְנֵי הָעֵדֻת	פָאר דַאס צֵייגְנִיס
בְּאֹהֶל מוֹעֵד	אִין דֶם פֶּרְזַאמְלוּנְגְס-גֶעצֶעלְט,
אֲשֶׁר אִוָּעֵד לְךָ	וָוס אִךְ וֶועל צוּזַאמֶענְקוּמֶען מִיט דִיר
שָׁמָּה.	דָארְטֶען,
קֹדֶשׁ קָדָשִׁים	אַ עֶר־הֵיילִיגְסְט

תִּהְיֶה לָכֶם:	זָאל עֶס זַיין בַּיי אַייךְ.
וְנֶאֱמַר	אוּן עֶס אִיז גֶעזָאגְט(אִין פָּסוּק):
ז [2]וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן	7. אוּן אַהֲרֹן זָאל רוֹיכֶערְן אוֹיף אִיהְם
קְטֹרֶת סַמִּים.	רוֹיכֶער-וֶוערְק פוּן גֶעווירְצֶען
בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר	מָארְגֶען פִיר מָארְגֶען,
בְּהֵיטִיבוֹ	ווֶען עֶר וֶועט צוּרֶעכְט מַאכֶען
אֶת הַנֵּרֹת	דִי לָאמְפֶּען,
יַקְטִירֶנָּה:	זָאל עֶר עֶס רוֹיכֶערְן.
ח וּבְהַעֲלֹת אַהֲרֹן	8. אוּן ווֶען אַהֲרֹן וֶועט אָנְצִינְדֶן
אֶת הַנֵּרֹת	דִי לָאמְפֶּען
בֵּין הָעַרְבַּיִם	גֶעגֶען אַבֶּענְד
יַקְטִירֶנָּה.	זָאל עֶר עֶס רוֹיכֶערְן,
קְטֹרֶת תָּמִיד	בֶּעשְׁטֶענְדִיגֶע רוֹיכֶער-וֶוערְק
לִפְנֵי יְיָ	פָאר דֶעם עֶווִיגֶען
לְדֹרֹתֵיכֶם:	פִיר אַייעֶרֶע גֶעשְׁלֶעכְטֶער.
[3]תָּנוּ רַבָּנָן	דִי [7]רַבָּנָן הָאבֶען גֶעלֶערֶענְט:
פִּטּוּם	דִי [8]צוּבֶּערֵייטוּנְג
הַקְּטֹרֶת	פוּן דִי רוֹיכֶער-וֶוערְק
כֵּיצַד.	אוֹיף וֶועלְכֶע אַרְט (אִז עֶס גֶעוֶען)?
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת	דְרַיי הוּנְדֶערְט
וְשִׁשִּׁים וּשְׁמוֹנָה מָנִים	אוּן אַכְט אוּן זֶעכְצִיג [9]מָנִים
הָיוּ בָהּ.	זַיינֶען גֶעוֶוען דַארִין;
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת	דְרַיי הוּנְדֶערְט
וְשִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה	אוּן פִינְף אוּן זֶעכְצִיג (מָנִים)
כְּמִנְיַן	נָאךְ דֶער צָאהְל
יְמוֹת הַחַמָּה.	פוּן דֶעם זוּנֶען-יָאהְר,
מָנֶה לְכָל יוֹם.	אַ מָנֶה פִיר יֶעדֶען טָאג,

1) שמות ל׳ ל״ד—ל״ו. 2) שמות ל׳ ז׳—ח׳. 3) כריתות ו׳ ע״א; ושמה הגרסא: ת״ר פטום הקטורת הצרי והצפורן וכו׳ והיותר, כנראה, הוא בירושלמי יומא ה׳ הלכה ה׳. 4) וואס טריפט פון א געוויסען געווירץ-בוים. 5) זעה רש״י. 6) געזאלצען, זעה רש״י. 7) געלעהרטען לעהרער. 8) ווירצונג, מישונג. 9) א נאמען פון א גאלדענע מינצע. 5 לויט אין וואג.

פְּרָס בְּשַׁחֲרִית	אַ הֶעלְפְט דֶעם מָארְגֶענְס,
וּפְרָס	אוּן אַ הֶעלְפְט
בֵּין הָעַרְבָּיִם .	גֶענֶגען אַבֶּענְד;
וּשְׁלֹשָׁה מָנִים יְתֵרִים .	אוּן דְרַיי אִיבְּרִיגֶע מָנִים,
שֶׁמֵּהֶם	וָואס פוּן זֵיי
מַכְנִיס	פְלֶעגְט אַרַיינְבְּרֵיינְגֶען
כֹּהֵן גָּדוֹל	דֶער גְרוֹיס־פְּרִיסְטֶער
מְלֹא חָפְנָיו	זַיינֶע פוּלֶע הוֹיפֶענְס
בְּיוֹם הַכִּפֻּרִים .	אוּם יוֹם כִּפּוּר,[2]
וּמַחֲזִירָם לְמַכְתֶּשֶׁת	אוּן עֶר פְלֶעגְט זֵיי ווִידֶער אַרַיינְלֵייגֶען אִין אַ שְׁטֵייסֶעל
בְּעֶרֶב יוֹם הַכִּפֻּרִים .	אוּם [3]עֶרֶב יוֹם כִּפּוּר,
וְשׁוֹחֲקָן	אוּן עֶר פְלֶעגְט זֵיי צוּ שְׁטוֹיסֶען
יָפֶה יָפֶה .	זֶעהְר גוּט,
כְּדֵי שֶׁתְּהֵא	אוּם עֶס זָאל זַיין
דַקָּה מִן הַדַּקָּה .	זֶעהְר דִין;
וְאַחַד עָשָׂר סַמָּנִין	אוּן עֶלְף (סָארְטֶען) [4]גֶעווִירְצֶען
הָיוּ בָהּ .	זַיינֶען גֶעוֶועֶן דַארִין;
וְאֵלּוּ הֵן .	אוּן דִיזֶע זַיינֶען זֵיי:
הַצֳּרִי .	דֶער בַּאלְזַאם
וְהַצִּפֹּרֶן .	אוּן דִי זֶעע-נַאגֶעל,
הַחֶלְבְּנָה .	דִי [5]גַאלְבַּאן
וְהַלְּבוֹנָה .	אוּן דִי ווַייהְרוֹיךְ,
מִשְׁקַל	(אִין) גֶעווִיכְט
שִׁבְעִים שִׁבְעִים מָנֶה :	פוּן זִיבְּצִיג מָנִים יֶעדֶע.
מוֹר . וּקְצִיעָה .	מִירְהֶע אוּן קַאסְסִיַא,

שִׁבֹּלֶת נֵרְדְּ .	נַארְד־שְׁטֶענְגֶעל
וְכַרְכֹּם .	אוּן זַאפְרַאן,
מִשְׁקַל	(אִין) גֶעווִיכְט
שִׁשָּׁה עָשָׂר שִׁשָּׁה עָשָׂר מָנֶה :	פוּן זֶעכְצֶעהְן מָנִים יֶעדֶע.
הַקֹּשְׁטְ	קָאסְט־ווָאוּרְץ
שְׁנֵים עָשָׂר .	צְווֶעלְף (מָנִים)
וְקִלּוּפָה שְׁלֹשָׁה .	אוּן שְׁמֶעקֶנְדֶע קָרֶע דְרַיי (מָנִים)
וְקִנָּמוֹן תִּשְׁעָה .	אוּן צִימֶערִינְג נַיין (מָנִים),
בֹּרִית כַּרְשִׁינָה	כַּרְשִׁינָה-זֵייף
תִּשְׁעָה קַבִּין .	נַיין [6]קַבִּין,
יֵין קַפְרִיסִין	ווַיין פוּן צִיפֶּערְן
סְאִין תְּלָתָא	דְרַיי סָאָה
וְקַבִּין תְּלָתָא .	אוּן דְרַיי [6]קַב,
וְאִם אֵין לוֹ	אוּן אוֹיבּ עֶר הָאט נִיט
יֵין קַפְרִיסִין	ווַיין פוּן צִיפֶּערְן
מֵבִיא	בְּרֵיינְגְט עֶר
חֲמַר חִוַּרְיָן עַתִּיק	ווַייסֶע, אַלְטֶע ווַיין,
מֶלַח סְדוֹמִית	זַאלְץ פוּן סְדוֹם
רוֹבַע הַקָּב .	אֵיין פֶערְטֶעל [6]קַב,
מַעֲלֶה עָשָׁן	[7]רוֹיךְ גְרַאז
כָּל שֶׁהוּא .	עֶטְווַאס.
[1]רַבִּי נָתָן אוֹמֵר .	רַבִּי נָתָן זָאגְט:
אַף כִּפַּת הַיַּרְדֵּן	אוֹיךְ [8]אַמְבְּרַא פוּן יַרְדֵן
כָּל שֶׁהוּא .	עֶטְווַאס;
וְאִם נָתַן בָּהּ	אוּן אוֹיבּ עֶר הָט אַרַיינְגֶעגֶעבֶּן דַרִין
דְּבַשׁ	הָאנִיג
פְּסָלָהּ .	הָט עֶר עֶס גֶעמַאכְט [9]אוּנְגִילְטִיג,
וְאִם חִסַּר	אוּן אוֹיבּ עֶר הָאט פֶערְפֶעהְלְט
אַחַת מִכָּל סַמָּנֶיהָ	אֵיינֶע פוּן אַלֶע אִיהְרֶע גֶעווִירְצֶען

1) נ״א: רבי נתן הבבלי. 2) אין קדשי הקדשים. 3) ריסטטאג, דער טאג בעפאר... 4) ספעצערייען. 5) טיוווילסקיים. 6) א קב איז א זעקסטעל פון א סאה. דריי סאה איז איין איפה=6 גארנציץ. 7) אזא מין גראז וועלכער האט געהייסען „מעלה עשן" וואהרשיינליך פלעגט עס ארויסגעבען א גוטען, גלייכען רויך. 8) אזא סארט געווירץ 9) אונטויגליך, אונהייליג.

חַיָּב מִיתָה ׃ אִז עֶר שׁוּלְדִּיג טוֹיט-שְׁטְרָאף.[3]

רַבָּן שִׁמְעוֹן רַבָּן שִׁמְעוֹן
בֶּן גַּמְלִיאֵל דֶער זוּהְן פוּן גַמְלִיאֵל
אוֹמֵר. זָאגְט׃
הַצֳּרִי דֶער בַּאלְזַאם
אֵינוֹ אֶלָּא שְׂרָף אִיז נוּר אַ זַאפט,
הַנּוֹטֵף וָואס טְרִיפְט
מֵעֲצֵי הַקְּטָף, פוּן דִי [5]בַּאלְזַאם-בּוֹימֶער;
בֹּרִית כַּרְשִׁינָה כַּרְשִׁינָה-זֵייף,
[1]לָמָּה הִיא בָאָה. צוּ וָואס אִיז דָס אַרַיינְגֶעקוּמֶען?
כְּדֵי לְיַפּוֹת בָּהּ אוּם שֶׁעהְן צוּ מַאכֶען דַאמִיט
אֶת הַצִּפֹּרֶן דִי זֶעע-נַאגֶעל,
כְּדֵי שֶׁתְּהֵא נָאָה. אוּם עֶס זָאל זַיין שֶׁעהְן;
יֵין קַפְרִיסִין צִיפֶּערְן-וַויין,
[1]לָמָּה הוּא בָא. צוּ וָואס אִיז דָס אַרַיינְגֶעקוּמֶען?
כְּדֵי לִשְׁרוֹת בּוֹ אוּם צוּ וַייקֶען דַארִין
אֶת הַצִּפֹּרֶן דִי זֶעע-נַאגֶעל,
כְּדֵי שֶׁתְּהֵא עַזָּה. אוּם עֶס זָאל זַיין שְׁטַארְק;
וַהֲלֹא אוּן אָבֶּער
מֵי [2]רַגְלַיִם [6]וַואסֶער פוּן דֶר (קְוֶועלֶע) רוֹגֶל
יָפִין לָהּ ; אִיז גוּט דַאצוּ,
אֶלָּא נוּר
שֶׁאֵין מַכְנִיסִין מֶען בְּרֵיינְגְט נִיט אַרַיין
מֵי [2]רַגְלַיִם [6]וַואסֶער פוּן דֶר (קְוֶועלֶע) רוֹגֶל
בַּמִּקְדָּשׁ אִים טֶעמְפֶּעל
מִפְּנֵי הַכָּבוֹד ׃ וֶועגֶען דִי עֶהְרֶע (פוּן טֶעמְפֶּעל).[6]

תַּנְיָא . מִיר הָאבֶּען גֶעלֶערֶענְט׃
רַבִּי נָתָן אוֹמֵר. רַבִּי נָתָן זָאגְט׃
כְּשֶׁהוּא שׁוֹחֵק וֶוען עֶר צוּשְׁטוֹיסְט
אוֹמֵר. זָאגְט עֶר׃
הָדֵק הֵיטֵב. „צוּשְׁטוֹיסֶען דִין, גוּט!“
הֵיטֵב הָדֵק, „גוּט, דִין צוּשְׁטוֹיסֶען!“,
מִפְּנֵי שֶׁהַקּוֹל וַוייל דִי שְׁטִימֶע
יָפֶה לַבְּשָׂמִים . אִיז גוּט פִיר דִי גֶעווִירְצֶען.[7]
פִּטְּמָהּ וֶוען עֶר הָאט עֶס צוּבֶּערֵייטֶעט
לַחֲצָאִין אוֹיף אַ הֶעלְפְט[8]
כְּשֵׁרָה . אִיז (אוֹיךְ) [9]רֶעכְט.
לִשְׁלִישׁ אוֹיף אַ דְרִיטֶעל
וְלִרְבִיעַ אָדֶער אוֹיף אַ פִירְטֶעל
לֹא שָׁמַעְנוּ ׃ הָאבֶּען מִיר נִיט גֶעהֶערְט.[10]
אָמַר רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יְהוּדָה הָאט גֶעזָאגְט׃
זֶה הַכְּלָל . דָאס אִיז דֶער רֶעגֶעל׃
אִם כְּמִדָּתָהּ אוֹיבּ נָאךְ דֶעם מָאס[11]
כְּשֵׁרָה לַחֲצָאִין . אִיז רֶעכְט (אוֹיךְ) אוֹיף הֶעלְפְט,
וְאִם חִסַּר אוּן וֶוען עֶר הָאט פֶערְפֶעהְלְט
אַחַת מִכָּל סַמָּנֶיהָ אֵיינֶע פוּן אַלֶע אִיהְרֶע גֶעווִירְצֶען
חַיָּב מִיתָה ׃ אִז עֶר שׁוּלְדִּיג טוֹיט-שְׁטְרָאף.[3]

תַּנְיָא . מִיר הָאבֶּען גֶעלֶערֶענְט׃
בַּר קַפָּרָא אוֹמֵר . בַּר קַפָּרָא זָאגְט׃
אַחַת לְשִׁשִּׁים אֵיין מָאל פוּן זֶעכְצִיג
אוֹ לְשִׁבְעִים שָׁנָה אָדֶער פוּן זִיבְּצִיג יָאהְר
הָיְתָה בָאָה פְלֶעגְט (דִירוֹכְוֶוערְס) קוּמֶען (נֶעמַכְט)
שֶׁל שִׁירַיִם פוּן דִי אִיבְּרִיג-גֶעבְּלִיבֶּענֶע[12]

1) כן הוא ברובא דמינכרא בתנ"ך בדגש המ"ם והנגינה מלעיל, והלכתי אחר הרוב. 2) עין רגל, מל א א' ט'. והגאון יעבין בסדורו אומר כי „מי רגלים" פשטו כמשמעו עי"ש. 3) אויב ער קומט אריין מיט אזעלכע קטורת אין קדשי הקדשים אם יום כפור. 4) הארץ, פעך. 5) הארץ־בוימער. 6) פילייכט ווארען דארט 2 קוועלען, דארום האט זיך עס גערופען „רגלים", אדער, בדרך הלצה פרעגט מען עס רופען „מי רגלים" (אורין), און דארום האט ניט געפאסט עס אריינצוברייננען אין בית המקדש. (זעה בעמערקונג 2 בשם הגאון יעבין). 7) ד. ה. ווען מען רעדט ארויס די ווערטער פון מויל געדענקט מען פיל בעסער אזוי צו טהאן; ודברי הגאון יעבין בסדורו דחוקים מאד 8) ד. ה. א העלפט פון יעדען פון די נייטיגע בשמים, צוזאמען 184 מנים. 9) גילטיג, טויגליך, כשר. 10) ד. ה. אז עס זאל זיין כשר. 11) ד. ה. אויב ער האט פון יעדען סארט געווירץ גענומען פונקט א העלפט. 12) ד. ה. פון די איבריגע 3 מנים, פון וועלכע

לַחֲצָאִין :	אוֹיף אַ הֶעלְפְט[6].
וְעוֹד תָּנֵי בַּר קַפָּרָא.	און וִוידֶער הָאט בַּר קַפָּרָא גֶערֶעדְט:
אִלּוּ	וֶוען
הָיָה נוֹתֵן בָּהּ	עֶר וָואלְט אַרַיינְגֶעגֶעבֶּן דַארִין
קוֹרְטוֹב	אַ קְלֵיינֶע מָאס
שֶׁל דְּבַשׁ .	פוּן הָאנִיג,
אֵין אָדָם יָכוֹל	וָואלְט קֵיין מֶענְשׁ גֶעקֶענְט
לַעֲמוֹד	שְׁטֵיהְן
מִפְּנֵי רֵיחָהּ .	וֶוענֶען אִיהְר גֶערוּךְ;
וְלָמָּה	און וַוארוּם
אֵין מְעָרְבִין בָּהּ	מִישְׁט מֶען נִיט אַרַיין דַארִין
דְּבַשׁ .	הָאנִיג ?
מִפְּנֵי	וַוייל
שֶׁהַתּוֹרָה אָמְרָה,	דִי תּוֹרָה הָאט גֶעזָאגְט:
[1]כִּי כָל שְׂאֹר	דֶען [7]יֶעדֶעס זוֹיעֶר-טֵייג
וְכָל דְּבַשׁ	און [7]יֶעדֶע הָאנִיג
לֹא תַקְטִירוּ	זָאלְט אִיהְר נִיט רוֹיכֶערְן
מִמֶּנּוּ	דַאפוּן
אִשֶּׁה לַיְיָ :	(אַלְס)פַייעֶר-אָפְּפֶער צֻם עֶווִיגֶען.
ג' פְּעָמִים.	זאג דריי מאל :
יְיָ צְבָאוֹת	דֶר עֶווִיגֶער פוּן דִי הֶעֶער-שַׁאארֶן
עִמָּנוּ	אִיז מִיט אוּנְז,
מִשְׂגָּב לָנוּ	אַ פֶעסְטוּנְג פִיר אוּנְז
אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה :	אִיז דֶער גָאט פוּן יַעֲקֹב. [8]סֶלָה !
ג' פְּעָמִים.	זאג דריי מאל :
יְיָ צְבָאוֹת	עֶווִיגֶער פוּן דִי הֶעֶער-שַׁאארֶן!

אַשְׁרֵי אָדָם	גְלִיקְלִיךְ אִיז דֶער מֶענְשׁ,
בֹּטֵחַ בָּךְ :	וֶועלְכֶער פֶערְזִיכֶערְט זִיךְ אוֹיף דִיר.
ג' פְּעָמִים.	זאג דריי מאל :
[2]יְיָ הוֹשִׁיעָה	עֶווִיגֶער, הֶעלְף!
הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ	דֶער קֶענִיג זָאל אוּנְז אֶנְטְוָוארְטֶן
בְיוֹם קָרְאֵנוּ :	אִין דֶעם טָאג, וֶוען מִיר רוּפֶען.
[3]אַתָּה סֵתֶר לִי	דוּ בִּסְט אַ [9]פֶערְבֶּערְגֶענִס פַאר מִיר,
מִצַּר תִּצְּרֵנִי	פוּן אַ פַיינְד זָאלְסְט דוּ מִיךְ הִיטֶען;
רָנֵּי פַלֵּט	מִיט רֶעטוּנְגְס-גֶעזַאנְג
תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה :	זָאלְסְט דוּ מִיךְ אַרוּמְרִינְגְלֶען. [8]סֶלָה!
[4]וְעָרְבָה	און עֶס זָאל אַנְגֶענֶעהְם זַיין
לַיְיָ	פִיר גָאט
מִנְחַת יְהוּדָה	דִי אָפְּפֶער-גַאבֶּע פוּן יְהוּדָה
וִירוּשָׁלָיִם ,	און יְרוּשָׁלַיִם,
כִּימֵי עוֹלָם	ווִי (אִין) דִי אַלְטֶע צַייטֶען
וּכְשָׁנִים	און ווִי (אִין) דִי פְרִיהֶערִינֶע
קַדְמוֹנִיּוֹת :	יָאהְרֶען.
[5]אַבַּיֵי הֲוָה מְסַדֵּר	אַבַּיֵי הָאט [10]גֶעאָרְדְנֶעט
סֵדֶר הַמַּעֲרָכָה	דִי אָרְדְנוּנְג פוּן דֶם הָלְץ-הוֹיפֶען
מִשְּׁמָא דִגְמָרָא,	לוֹיט ווִי עֶס אִיז גֶעלֶערְנְט גֶעוָורֶען[11]
וְאַלִּבָּא	און נָאךְ דֶעם מֵיינוּנְג
דְאַבָּא שָׁאוּל ,	פוּן אַבָּא שָׁאוּל:
מַעֲרָכָה גְדוֹלָה	דֶער גְרוֹיסֶער הָאלְץ-הוֹיפֶען[12]
קוֹדֶמֶת	אִיז פְרִיהֶער
לְמַעֲרָכָה שְׁנִיָּה	אַלְס דֶר צְווייטֶער הָלְץ-הוֹיפֶען[13]

דער כהן גדול פלעגט נעהמען אם יום כפור פולע הויפענס. פריגט יעדעס יאהר נאכפלייבען אזוי, דאס [מאל אין 60 אדער 70 יאהר האט מען נור געדארפט מאכען נייע קטורת אונגעפעהר א העלפט.

1) ויקרא ב' י"א. 2) תהלים כ' י'. 3) תהלים ל"ב ז'. 4) מלאכי ג' ד'. 5) יומא ל"ג ע"א. 6) זעה בעמערקונג 2 פון פריהעריגען בלאט. 7) קיינע. 8) סֶלָה קומט פון סַר אזוי ווי הֶרָה פון הַר, און בעדייטעט קארב אדער פויק. וועלכעס זעהט אויס אזוי ווי א פערמאכטע קארב, און „סלה" מיינט הָכֵּו בַּסַּל, קלאפט אין פויק, אזוי ווי שאו זמרה ותנו

תף (תהלים פ"א ג') און דאס איז געוועהנליך געטהאן געווארען ביים ענדיגען זינגען א פערז. עס איז דארום ריכטיג דיזען ווארט גאר ניט צו איבערזעטצען; עס לאזט זיך אבער מאנכעס מאל איבערזעטצען: עוויג, אימער, אלע צייט. 9) שוטץ, שירם. 10) פארגעשטעלט די ארדנונג פון טעגליכן געטעס דינסט אין בית המקדש. 11) אין דער ישיבה. 12) אויף וועלכען מען פלעגט פערברענען די אפפער-טהיילען. 13) פון וועלכען מען פלעגט נעהמען מארגענס און אבענדס קוילען אין א פייער-פאן פיר דעם אלטאר פון די רויכער ווערק (מזבח הפנימי).

שֶׁל קְטֹרֶת.	פוּן (די) רוֹיכֶער-וֶוערְק,
וּמַעֲרָכָה שְׁנִיָּה	אוּן דֶר צְוֵייטֶער הָאלְץ-הוֹיפֶען
שֶׁל קְטֹרֶת	פוּן (די) רוֹיכֶער-וֶוערְק
קוֹדֶמֶת	אִיז פְרִיהֶער
לְסִדּוּר	אַלְס דִי אָרְדְנוּנְג
שְׁנֵי גִזְרֵי עֵצִים.	פוּן דִי צְוֵוייא שְׁטִיקֶער הָאלְץ,[3]
וְסִדּוּר	אוּן דִי אָרְדְנוּנְג
שְׁנֵי גִזְרֵי עֵצִים	פוּן דִי צְוֵוייא שְׁטִיקֶער הָאלְץ
קוֹדֵם	אִיז פְרִיהֶער
לְדִשּׁוּן	אַלְס אַרוּנְטֶערְנֶעהְמֶען דִי אַשׁ
מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי.	פוּן דֶעם אִינֶערֶען אַלְטַאר,
וְדִשּׁוּן	אוּן דַס אַרוּנְטֶערְנֶעהְמֶען דִי אַשׁ
מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי	פוּן דֶעם אִינֶערֶען אַלְטַאר
קוֹדֵם	אִיז פְרִיהֶער
[1]לְהַטָבַת	אַלְס דַאס צוּרֶעכְט-מַאכֶען
חָמֵשׁ נֵרוֹת.	פוּן (די) פִינְף לָאמְפֶען,
[1]וְהַטָבַת	אוּן דַאס צוּרֶעכְט-מַאכֶען
חָמֵשׁ נֵרוֹת	פוּן (ד) פִינְף לָאמְפֶען
קוֹדֶמֶת	אִיז פְרִיהֶער
לְדַם	אַלְס (שְׁפְּרֵיינְגֶען) דַאס בְּלוּט
הַתָּמִיד.	פוּן דֶם שְׁטֶענְדִגֶען (בְּרַנְד-אָפְּפֶר)
וְדַם	אוּן (שְׁפְּרֶענְגֶען) דַאס בְּלוּט
הַתָּמִיד	פוּן דֶם שְׁטֶענְדִגֶען (בְּרַנְד-אָפְּפֶר)
קוֹדֵם	אִיז פְרִיהֶער
[1]לְהַטָבַת	אַלְס דַאס צוּרֶעכְט-מַאכֶען
שְׁתֵּי נֵרוֹת.	פוּן (די) צְוֵוייא לָאמְפֶען,
[1]וְהַטָבַת	אוּן דַאס צוּרֶעכְט-מַאכֶען
שְׁתֵּי נֵרוֹת	פוּן (די) צְוֵוייא לָאמְפֶען
קוֹדֶמֶת לִקְטֹרֶת,	אִיז פְרִיהֶער אַלְס (די) רוֹיכֶער-וֶוערְק,
וּקְטֹרֶת	אוּן (די) רוֹיכֶער-וֶוערְק

קוֹדֶמֶת לְאֵבָרִים.	אִיז פְרִיהֶער אַלְס (די) גְלִידֶער,[4]
וְאֵבָרִים	אוּן (די) גְלִידֶער (זַיינֶען פְרִיהֶער)
לְמִנְחָה.	אַלְס (דֶער) שְׁפַּייז-אָפְּפֶער,
וּמִנְחָה	אוּן דֶער שְׁפַּייז-אָפְּפֶער (אִיז פְרִיהֶער)
לַחֲבִתִּין.	אַלְס (די) פַאנ-אָפְּפֶער,
וַחֲבִתִּין	אוּן דִי פַאנ-אָפְּפֶער (זַיינֶען פְרִיהֶער)
לִנְסָכִין.	אַלְס (די) טְרַאנְק-אָפְּפֶער,
וּנְסָכִין	אוּן דִי טְרַאנְק-אָפְּפֶער (זַיינֶען פְרִיהֶער)
לְמוּסָפִין.	אַלְס (די) צוּגֶעלֵייגְטֶע אָפְּפֶער,[5]
וּמוּסָפִין	אוּן דִי צוּגֶעלֵייגְטֶע אָפְּפֶער[5] —
לְבָזִיכִין.	אַלְס (די) ווַייהְרוֹיךְ-לֶעפֶעל,[6]
וּבָזִיכִין	אוּן (די) ווַייהְרוֹיךְ-לֶעפֶעל[6]
קוֹדְמִין	זַיינֶען פְרִיהֶער
לְתָמִיד	אַלְס דֶער שְׁטֶענְדִיגֶער (אָפְּפֶער)
שֶׁל בֵּין הָעַרְבָּיִם.	פוּן גֶעגֶען אַבֶּענְד,
שֶׁנֶּאֱמַר.	דֶען עֶס אִיז גֶעזָאגְט (אִין פָּסוּק):
[2]וְעָרַךְ עָלֶיהָ	אוּן עֶר זָאל אָרְדְנֶען אוֹיף אִיהר[7]
הָעֹלָה	דֶעם בְּרַאנְד-אָפְּפֶער,
וְהִקְטִיר עָלֶיהָ	אוּן עֶר זָל רוֹיכֶערְן[8] אוֹיף אִיהר[7]
חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים.	דִי פֶעטְס פוּן דִי פְרִידֶענְס-אָפְּפֶער,
עָלֶיהָ הַשְׁלֵם	דַאמִיט עֶנְדִיג[9]
כָּל הַקָּרְבָּנוֹת	אַלֶע אָפְּפֶער
כֻּלָּם:	גָאר אִין גַאנְצֶען.

תפלת רבי נחוניא בן הקנה.

אָנָּא.	אִיךְ בִּיטֶע,
בְּכֹחַ	מִיט דֶער קְרַאפְט
גְּדֻלַּת	פוּן דִי גְרוֹיסְקַייט
יְמִינְךָ	פוּן דַיין רֶעכְטֶע הַאנְד
תַּתִּיר צְרוּרָה:	מַאךְ לוֹיז דִי פֶערְבִּנְדֶענֶע (זִינְד).
קַבֵּל	נֶעהְם אָן

1) יותר נכון לנקד לְהֵטָבַת, וְהֵטָבַת. 2) ויקרא ו׳ ה׳. 3) מען האט נאכדעם געראדט צולייגען נאך 2 שטיקער האלץ, וויל עס שטעהט אין פסוק: ונתנו עצים על האש. 4) ד. ה. דאס אפּערפערען די טהיילען פון דעם מארגען-בראנד-אפּפער. 5) ד. ה. דער קרבן מוסף פון שבת און יום טוב. 6) צוויי לעפעל מיט ווייהרויך פלעגט מען יעדען שבת אוועק לייגען נעבען דילחם הפנים. 7) ד. ה. אויף דעם פייער. 8) פערברענען. 9) ענדיגען זיך.

רִנַּת עַמְּךָ	דַאס ²גֶעבֶּעט פוּן דַיין פָאלְק;
שַׂגְּבֵנוּ טַהֲרֵנוּ .	פֶערְשְׁטַארְק אוּנְז, רֵיינִיג אוּנְז,
נוֹרָא :	פוּרְכְטְבַּארֶער !
נָא גִבּוֹר .	אָה, מֶעכְטִיגֶער,
דּוֹרְשֵׁי יִחוּדֶךָ	דִי וָוס פָארְשֶׁען דַיין אֵיינְהַייט,
כְּבָבַת שָׁמְרֵם :	וִוי דֶעם³אוֹיג־אַפֶּעל הִיט זֵיי.
בָּרְכֵם טַהֲרֵם	בֶּענְשׁ זֵיי, רֵיינִיג זֵיי,
רַחֲמֵם .	עֶרְבַּארֶעם זֵיי,
צִדְקָתְךָ	(מִיט) דַיין גֶערֶעכְטִיגְקַייט
תָּמִיד גָּמְלֵם :	בֶּעלוֹין זֵיי שְׁטֶענְדִיג.
חֲסִין קָדוֹשׁ .	מֶעכְטִיגֶער, הֵייליִגֶער,
בְּרוֹב טוּבְךָ	מִיט דַיינֶע גְרוֹיסֶע גוּטֶעס
נַהֵל עֲדָתֶךָ :	פִיהְר דַיין גֶעמֵיינְדֶע.
יָחִיד גֵּאֶה .	אֵיינְצִיגֶער, עֶרְהַאבֶּענֶער,
לְעַמְּךָ פְּנֵה .	װֶענְדֶע זִיךְ צוּ דַיין פָאלְק,
זוֹכְרֵי קְדֻשָּׁתֶךָ :	װֶעלְכֶע עֶרְאִינֶערְן דַיין הֵיילִיגְקַייט.
שַׁוְעָתֵנוּ קַבֵּל	אוּנְזֶער שְׁרַייעֶן נֶעהְם אָן,
וּשְׁמַע צַעֲקָתֵנוּ .	אוּן הֶער אוּנְזֶער יַאמֶער־גֶשְׁרֵיי,
יוֹדֵעַ תַּעֲלֻמוֹת :	דוּ, װֶעלְכֶער װֵייסְט פֶערְבָּארְגֶענֶעס.
בָּרוּךְ שֵׁם	גֶעלוֹיבְּט אִיז דֶער נָאמֶען
כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ	פוּן זַיין הֶערְלִיכֶען קֶענִיגְרַייךְ
לְעוֹלָם וָעֶד :	אוֹיף אִימֶער אוּן עֶוִויג.
רִבּוֹן הָעוֹלָמִים .	הֶערְר פוּן דִי װֶעלְטֶען !
אַתָּה צִוִּיתָנוּ	דוּ הָאסְט אוּנְז גֶעבָּאטֶען
לְהַקְרִיב	צוּ אָפְּפֶערְן
קָרְבַּן הַתָּמִיד	דֶעם שְׁטֶענְדִיגֶען אָפְּפֶער
בְּמוֹעֲדוֹ .	אִין זַיין בֶּעשְׁטִימְטֶע צַייט,
וְלִהְיוֹת כֹּהֲנִים	אוּן דַס (דִי) פְּרִיסְטֶער זָאלֶען זַיין
בַּעֲבוֹדָתָם .	בַּיי זֵייעֶר (גָאטֶעס)־דִינְסְט,
וּלְוִיִּם בְּדוּכָנָם .	אוּן דִי לְוִיִּם בַּיי זֵייעֶר טֶעמְפֶּעל־גֶזַאנְג
וְיִשְׂרָאֵל	אוּן דִי יִשְׂרָאֵל
בְּמַעֲמָדָם .	בַּיי זֵייעֶר שְׁטַאנְד־אָרְט,⁴
וְעַתָּה בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ	אָבֶּער יֶעצְט, װֶעגֶען אוּנְזֶערֶע זִינְד,
חָרַב	אִיז פֶערְווִיסְטֶעט גֶעוָוארֶען
בֵּית הַמִּקְדָּשׁ	דַאס הֵיילִיגֶע הוֹיז,
וּבָטֵל	אוּן עֶס הָאט אוֹיפְגֶעהֶערְט
הַתָּמִיד .	דֶער שְׁטֶענְדִיגֶער (בְּרַאנְד־אָפְּפֶער)
וְאֵין לָנוּ לֹא כֹהֵן	אוּן מִיר הָאבֶּען קֵיין פְּרִיסְטֶער
בַּעֲבוֹדָתוֹ .	בַּיי זַיין (גָאטֶעס)־דִינְסְט,
וְלֹא לֵוִי בְּדוּכָנוֹ .	אוּן קֵיין לֵוִי בַּיי זַיין טֶעמְפֶּעל־גֶזַאנְג,
וְלֹא יִשְׂרָאֵל	אוּן קֵיין יִשְׂרָאֵל
בְּמַעֲמָדוֹ .	בַּיי זַיין שְׁטַאנְד־אָרְט;⁴
וְאַתָּה אָמַרְתָּ .	אוּן דוּ הָאסְט גֶעזָאגְט:
וּנְשַׁלְּמָה פָרִים	דַס מִיר זָאלֶען צָאלֶען אַנְשְׁטָאט אָקְסֶען
שְׂפָתֵינוּ :	(מִיט) אוּנְזֶערֶע לִיפֶּען.⁵
לָכֵן יְהִי רָצוֹן	דַארוּם זָאל זַיין דֶער ווִילֶען
מִלְּפָנֶיךָ	פוּן פָאר דִיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער אוּנְזֶער גָאט
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ .	אוּן גָאט פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
שֶׁיְּהֵא	דַאס עֶס זָאל זַיין
שִׂיחַ שִׂפְתוֹתֵינוּ .	דַאס רֵיידֶען פוּן אוּנְזֶערֶע לִיפֶּען
חָשׁוּב וּמְקֻבָּל	גֶעאַכְטֶעט אוּן אָנְגֶענוּמֶען
וּמְרֻצֶּה לְפָנֶיךָ	אוּן בֶּעווִילִיגְט פָאר דִיר
כְּאִלּוּ הִקְרַבְנוּ	אַזוֹי וִוי מִיר וָואלְטֶען גֶעאָפְּפֶערְט
קָרְבַּן הַתָּמִיד	דֶעם שְׁטֶענְדִיגֶען אָפְּפֶער
בְּמוֹעֲדוֹ .	אִין זַיין בֶּעשְׁטִימְטֶע צַייט,
וְעָמַדְנוּ	אוּן מִיר וָואלְטֶען גֶעשְׁטַאנֶען
עַל מַעֲמָדוֹ :	בַּיי זַיין שְׁטַאנְד אָרְט.⁴

1) הוֹשֵׁעַ י״ד ג׳. 2) גֶעזַאנג. 3) שְׁוַוארְצַאפֶּעל פוּן אוֹיג. 4) דִי אִידֶען אִין דֶער צַייט פוּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ זַיינֶען גֶעוֶוען צוּטְהֵיילְט אִין 24 אַבְּטְהֵיילוּנְגֶען (מִשְׁמָרוֹת), אוּן יֶעדֶע ווָאךְ הָאט זִיךְ אֵיין אַנְדֶער אַבְּטְהֵיילוּנְג פֶערְזַאמֶעלְט אִין דֶער עֲזָרָה צוּשְׁטֵעהֶן (מַעֲמָד) בַּיים קָרְבַּן הַתָּמִיד, אוּן אִין דִי ווַייטֶע שְׁטֶעדְט הָאבֶּען זִיךְ דִי אִידֶען פֶערְזַאמֶעלְט אוּן מִתְפַּלֵּל גֶעוֶוען, דַאס דֶער קָרְבָּן זָאל אָנְגֶענוּמֶען ווֶערֶען (תַּעֲנִית כ״ו ע״א). 5) ד. ה. דִי גֶעבֶּעטֶע זָאלֶען זַיין אַנְשְׁטָאט דִי קָרְבָּנוֹת.

דיזעס זאָגט מען נור אם שבת.

ט [1]וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת	9. און אין דעם רוהע-טאָג
שְׁנֵי כְבָשִׂים	(זאָלט איר אפּפערן) צוויי [3]לאַמען
בְּנֵי שָׁנָה	פון איין יאָהר אַלט
תְּמִימִם.	אָהן אַ פעהלער,
וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים	און צוויי צעהנטעל
סֹלֶת	פיינע מעהל
מִנְחָה	(אַלס) שפּייז אָפּפער,
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	געמישט מיט אייל,
וְנִסְכּוֹ:	און זיין טראַנק-אָפּפער.
י עֹלַת	10. (עס איז) אַ בראַנד-אָפּפער
שַׁבַּת	פון דעם רוהע-טאָג
בְּשַׁבַּתּוֹ.	אין [4]יעדען רוהע-טאַג,
עַל עֹלַת הַתָּמִיד	[5]צו דעם שטענדיגען בראַנד-אָפּפער,
וְנִסְכָּהּ:	און [4]איהר טראַנק-אָפּפער.

דיזעס זאָגט מען נור אם ראש חדש.

יא [2]וּבְרָאשֵׁי	11. און אין די אָנפאַנגס-(טעג)
חָדְשֵׁיכֶם	פון אייערע מאָנאַטען
תַּקְרִיבוּ	זאָלט איהר אָפּפערען
עֹלָה	אַ בראַנד-אָפּפער
לַיָי,	צום עווינען:
פָּרִים בְּנֵי בָקָר	יונגע שטירען
שְׁנַיִם	צוויי
וְאַיִל אֶחָד	און איין ווידער,
כְּבָשִׂים	[3]לאַמען
בְּנֵי שָׁנָה	פון איין יאָהר אַלט
שִׁבְעָה	זיבּען,
תְּמִימִם:	אָהן אַ פעהלער.
יב וּשְׁלֹשָׁה	12. און דריי
עֶשְׂרֹנִים	צעהנטעל
סֹלֶת	פיינע מעהל
מִנְחָה	(אַלס) שפּייז-אָפּפער,
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	געמישט מיט אייל,
לַפָּר הָאֶחָד.	צו [6]איין שטיר,
וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים	און צוויי צעהנטעל
סֹלֶת	פיינע מעהל
מִנְחָה	(אַלס) שפּייז-אָפּפער,
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	געמישט מיט אייל,
לָאַיִל הָאֶחָד:	צו דעם איין ווידער.
יג וְעִשָּׂרֹן עִשָּׂרוֹן	13. און צו איין צעהנטעל
סֹלֶת	פיינע מעהל
מִנְחָה	(אַלס) שפּייז אָפּפער,
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	געמישט מיט אייל,
לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד.	צו [6]איין לאַם;
עֹלָה	(עס איז) אַ בראַנד-אָפּפער
רֵיחַ נִיחֹחַ	(צום) ליבליכען גערוך,
אִשֶּׁה לַיָי:	אַ פייער-אָפּפער צום עווינען.
יד וְנִסְכֵּיהֶם	14. און זייערע טרנק-אָפּפערס,
חֲצִי הַהִין	אַ האַלבער [7]הין
יִהְיֶה לַפָּר	זאָל זיין צו (יעדען) שטיר,
וּשְׁלִישִׁת הַהִין	און אַ דריטעל [7]הין
לָאַיִל	צו דעם ווידער,
וּרְבִיעִת הַהִין	און אַ פערטעל [7]הין
לַכֶּבֶשׂ	צו (יעדען) לאַם
יָיִן.	וויין;[8]
זֹאת עֹלַת חֹדֶשׁ	דיזעס איז דאס מאָנאַט בראַנד-אָפּפער
בְּחָדְשׁוֹ	אין [4]יעדען מאָנאַט.
לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה:	פיר די מאָנאַטען פון יאָהר.
טו וּשְׂעִיר עִזִּים אֶחָד	15. און איין ציגען-באָק

1) במדבר כ״ח ט–י. 2) במדבר כ״ח א׳–ט״ו. 3) שעפּסען. 4) זיין. 5) אויסער, נעבען. 6) יעדען. 7) עפּער.
8) ד. ה. און אַ פערטעל הין וויין פיר יעדען לאַם.

לְחַטָּאת לַייָ.	אַלְס זִינְד־אָפְּפֶער צוּם עֶווִיגֶען,
עַל עֹלַת הַתָּמִיד	צוּ דֶם בֶּשְׁטֶענְדִיגֶען בְּרַנְד־אָפְּפֶער
יֵעָשֶׂה	זָאל עֶס גֶעמַאכְט ווֶערֶען,
וְנִסְכּוֹ:	אוּן זַיין טְרַאנְק־אָפְּפֶער.

משניות זבחים פרק ה'

משנה א' זבחים מ"ז ע"א.

אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן	וואוּ אִיז דֶער אָרְט
שֶׁל זְבָחִים.	פוּן דִי (אָפְּפֶער)־שְׁלַאכְטוּנְגֶען?
קָדְשֵׁי קָדָשִׁים	דִי אַלֶערְהֵיילִינְסְטֶע
שְׁחִיטָתָן	(אִיז) [1]זֵייעֶר שְׁלַאכְטֶען
בַּצָּפוֹן.	אִין נָארְד־זַייט (פוּן אַלְטַאר).
פַּר וְשָׂעִיר	דֶער שְׁטִיר אוּן דֶער צִיגֶענְבָּאק
שֶׁל יוֹם הַכִּפֻּרִים	פוּן דֶעם פֶערזֶעהְנוּנְגְס־טָאג
שְׁחִיטָתָן	(אִיז) [1]זֵייעֶר שְׁלַאכְטֶען
בַּצָּפוֹן.	אִין דִי נָארְד־זַייט
וְקִבּוּל דָּמָן	אֶן דַס [2]עֶמְפְּפַנְגֶען פוּן זֵייעֶר בְּלוּט
בִּכְלִי שָׁרֵת	(אִיז) אִין אַ בֶּעדִינוּנְגְס־גֶעפֶּעס
בַּצָּפוֹן.	אִין דִי נָארְד־זַייט
וְדָמָן טָעוּן	אוּן זֵייעֶר בְּלוּט פָארְדֶערְט
הַזָּיָה	[3]בֶּעשְׁפְּרִיצוּנְג
עַל בֵּין הַבַּדִּים	צְווִישֶׁען דִי שְׁטַאנְגֶען
וְעַל הַפָּרֹכֶת	אוּן גֶעגֶען דֶעם פָארְהַאנְג
וְעַל מִזְבַּח הַזָּהָב.	אֶן אוֹיף דֶם גָאלְדֶענֶם אַלְטַאר
מַתָּנָה	דִי [4]בֶּעשְׁפְּרִיצוּנְג
אַחַת מֵהֶן	פוּן אֵיינֶע פוּן זֵיי
מְעַכָּבֶת:	הַאלְט עֶס אָב.[5]
שְׁיָרֵי הַדָּם	דִי אִיבְּרִיגֶע פוּן דִי בְּלוּט
הָיָה שׁוֹפֵךְ	פְלֶעגְט [6]מֶען אוֹיסְגִיסֶען
עַל יְסוֹד מַעֲרָבִי	אוֹיף דֶעם וֶועסְטְלִיכֶען גְרוּנְד
שֶׁל מִזְבַּח הַחִיצוֹן	פוּן דֶעם אוֹיסֶערְן אַלְטַאר.
אִם לֹא נָתַן	אוֹיב [6]מֶען הָאט (עֶס) נִיט [7]גֶעטָאן
לֹא עִכֵּב:	הָאט עֶס נִיט אָבְּגֶעהַאלְטֶען.
פָּרִים	דִי שְׁטִירֶען,
הַנִּשְׂרָפִים	ווֶעלְכֶע ווֶערֶען פֶערְבְּרֶענְט,
וּשְׂעִירִים.	אוּן דִי צִיגֶענְבֶּעק,
הַנִּשְׂרָפִים.	ווֶעלְכֶע ווֶערֶען פֶערְבְּרֶענְט,
שְׁחִיטָתָן	(אִיז) [1]זֵייעֶר שְׁלַאכְטֶען
בַּצָּפוֹן	אִין דִי נָארְד־זַייט
וְקִבּוּל דָּמָן	אֶן [2]דַם עֶמְפְּפַנְגֶען פוּן זֵייעֶר בְּלוּט
בִּכְלִי שָׁרֵת	(אִיז) אִין אַ בֶּעדִינוּנְגְס גֶעפֶּעס
בַּצָּפוֹן.	אִין דִי נָארְד־זַייט,
וְדָמָן טָעוּן	אוּן זֵייעֶר בְּלוּט פָארְדֶערְט
הַזָּיָה	[3]בֶּעשְׁפְּרִיצוּנְג
עַל הַפָּרֹכֶת	אוֹיף דֶעם פָארְהַאנְג
וְעַל מִזְבַּח הַזָּהָב.	אֶן אוֹיף דֶם גָאלְדֶענֶם אַלְטַאר
מַתָּנָה	דִי [4]בֶּעשְׁפְּרִיצוּנְג
אַחַת מֵהֶן	פוּן אֵיינֶע פוּן זֵיי
מְעַכָּבֶת.	הַאלְט אָב.[5]
שְׁיָרֵי הַדָּם	דִי אִיבְּרִיגֶע פוּן דִי בְּלוּט
הָיָה שׁוֹפֵךְ	פְלֶעגְט [6]מֶען אוֹיסְגִיסֶען
עַל יְסוֹד מַעֲרָבִי	אוֹיף דֶעם וֶועסְטְלִיכֶען גְרוּנְד
שֶׁל מִזְבַּח הַחִיצוֹן	פוּן דֶעם אוֹיסֶערְן אַלְטַאר.
אִם לֹא נָתַן	אוֹיב עֶר הָאט (עֶס) נִיט [7]גֶעטָאן
לֹא עִכֵּב.	הָאט עֶס נִיט אָבְּגֶעהַלְטֶען.
אֵלּוּ וָאֵלּוּ	דִיזֶע אוּן יֶענֶע[8]
נִשְׂרָפִין	ווֶערֶען פֶערְבְּרֶענְט
בְּבֵית הַדֶּשֶׁן:	אִין דֶעם הוֹיז פוּן דִי אַש.

משנה ב'. זבחים נ"ב ע"ב.

חַטֹּאת הַצִּבּוּר	דִי זִינְד־אָפְּפֶער פוּן דֶר גֶמֵיינְדֶע
וְהַיָּחִיד.	אוּן פוּן דֶעם אֵיינְצֶעלְנֶעם.
אֵלּוּ הֵן	דִיזֶע זַיינֶען

1) (דער אָרט) פון זייער שלאכטען. 2) ד. ה. אויפנעהמען דאס בלוט פון דעם האלז פון דער בהמה. 3) שפריצונג. 4) געבונג. 5) ד. ה. ווען מען לאָזט אויס איינע פון די בעשפריצונגען איז דער קרבן ניט אנגענומען פאר גאָט. 6) ער. 7) געגעבען. 8) ד. ה. סיי די אָפּפער פון יום כפור און סיי אנדערע אָפּפער, וועלכע ווערען פערברענט.

חַטַּאת הַצִּבּוּר ,	דִּי זִינְד אָפְּפֶר פֿוּן דֶר גֶמֵיינְדֶע:
שְׂעִירֵי	דִּי צִינְגֶענְבֶּעק
רָאשֵׁי חֳדָשִׁים	פוּן אָנְפַאנְג-מָאנַאטֶען
וְשֶׁל מוֹעֲדוֹת ,	אוּן פוּן פַייעֶר-טֶעג
שְׁחִיטָתָן	(אִיז) זֵייעֶר שְׁלַאכְטֶען
בַּצָּפוֹן	אִין דִי נָארְד-זַייט
וְקִבּוּל דָּמָן	אוּן דַס עֶמְפְּפַאנְגֶען פוּן זֵייעֶר בְּלוּט
בִּכְלִי שָׁרֵת	(אִיז) אִין אַ בֶּעדִינוּנְגְס גֶעפֶעס
בַּצָּפוֹן .	אִין דִי נָארְד-זַייט,
וְדָמָן טָעוּן	אוּן זֵייעֶר בְּלוּט פָארְדֶערְט
אַרְבַּע מַתָּנוֹת	פִיעֶר בֶּעשְׁפְּרִיצוּנְגֶען
עַל אַרְבַּע קְרָנוֹת ,	אוֹיף דִי פִיער ווִינְקֶען (פֿוּן אַלְטַר)
כֵּיצַד ,	ווִי (אִיז עֶס גֶעטְהָאן גֶעווָארֶען)?
עָלָה	[1]עֶר אִיז אַרוֹיפְגֶעגַאנְגֶען
בַכֶּבֶשׁ	מִיט דֶעם קְרוּמֶען בְּרִיק,[2]
וּפָנָה	אוּן עֶר הָאט זִיךְ גֶעווֶענְדֶעט
לַסּוֹבֵב ,	צוּם [3]אוּמְקְרַייז (פוּן אַלְטַאר)
וּבָא לוֹ	אוּן עֶר אִיז גֶעקוּמֶען
לְקֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית .	צוּם זִיד-אָסְטְלִיכֶען ווִינְקֶעל,
מִזְרָחִית צְפוֹנִית ,	(דַאן צוּם) [4]נָארְד אָסְטְלִיכֶען,
צְפוֹנִית מַעֲרָבִית ,	נָארְד-וֶועסְטְלִיכֶען
מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית	(אוּן) זִיד-וֶועסְטְלִיכֶען (ווִינְקֶעל)
שְׁיָרֵי הַדָּם	דִי אִיבְּרִיגֶע פוּן דִי בְּלוּט
הָיָה שׁוֹפֵךְ	פְלֶעגְט [5]מֶען אוֹיסְגִיסֶען
עַל יְסוֹד דְּרוֹמִי ,	אוֹיף דֶעם נָארְדְלִיכֶען גְרוּנְד,
וְנֶאֱכָלִין	אוּן זֵיי ווֶערֶען גֶעגֶעסֶען
לִפְנִים	אִינְגֶערְהַאלְבּ
מִן הַקְּלָעִים	פוּן דִי פָארְהַאנְגֶען
לְזִכְרֵי כְהֻנָּה	פוּן דִי מֶענְלִיכֶע פוּן פְּרִיסְטֶערְטְהוּם

בְּכָל מַאֲכָל	אִין אַלֶערְלֵיי שְׁפַּייזֶען[6]
לְיוֹם וָלַיְלָה	פִיר דֶעם טָאג אוּן נַאכְט
עַד חֲצוֹת :	בִּיז הַאלְבֶּע (נַאכְט).

משנה ג׳. זבחים נ״ג ע״ב.

הָעוֹלָה	דֶער בְּרַאנְד-אָפְּפֶער
קֹדֶשׁ קָדָשִׁים .	אִיז אַלֶערְהֵיילִיגְסְט.
שְׁחִיטָתָהּ	אִיהְר שְׁלַאכְטֶען אִיז
בַּצָּפוֹן	אִין דִי נָארְד-זַייט,
וְקִבּוּל דָּמָהּ	אוּן דַס עֶמְפְּפַאנְגֶען פוּן אִיר בְּלוּט
בִּכְלִי שָׁרֵת	(אִיז) אִין אַ בֶּעדִינוּנְגְס גֶעפֶעס
בַּצָּפוֹן .	אִין דִי נָארְד-זַייט,
וְדָמָהּ טָעוּן	אוּן אִיהְר בְּלוּט פָארְדֶערְט
שְׁתֵּי מַתָּנוֹת	צְווֵיי בֶּעשְׁפְּרִיצוּנְגֶען
שֶׁהֵן אַרְבַּע .	ווֶעלְכֶע זַיינֶען פִיעֶר,[7]
וּטְעוּנָה	אוּן זִי פָארְדֶערְט
הֶפְשֵׁט	אָבְּשִׁינְדֶען (דִי הוֹיט)
וְנִתּוּחַ ,	אוּן צוּשְׁנַיידֶען (אִין שְׁטִיקֶער)
וְכָלִיל	אוּן אִין גַאנְצֶען (פֶערְבְּרֶענֶען)
לָאִשִּׁים :	אוֹיף דֶעם פַייעֶר.

משנה ד׳. זבחים נ״ד ע״ב.

זִבְחֵי	דִי שְׁלַאכְטוּנְגֶען
שַׁלְמֵי	פוּן דִי פְרִידֶענְס-אָפְּפֶער
צִבּוּר	פוּן אַ גֶעמֵיינְדֶע
וַאֲשָׁמוֹת ,	אוּן שׁוּלְד-אָפְּפֶערְס.
אֵלּוּ הֵן אֲשָׁמוֹת .	דִיזֶע זַיינֶען (דִי) שׁוּלְד-אָפְּפֶער:
אֲשַׁם	דֶער שׁוּלְד-אָפְּפֶער
גְּזֵלוֹת ,	פִיר גֶערוֹיבְּטֶע זַאכֶען,
אֲשַׁם	דֶער שׁוּלְד אָפְּפֶער
מְעִילוֹת ,	פִיר פֶערְאוּנְטְרַייאוּנְג,[8]
אֲשַׁם	דֶער שׁוּלְד-אָפְּפֶער

1) דער כהן. 2) דער ארויפגאנג צום אלטאר איז געווען מיט א קרומען בריק 32 איילען לאנג און 16 איילען ברייט (מדות פ״ג מ״ג); דען עס שטעהט: ולא תעלה במעלות על מזבחי, שמות כ׳ כ״ג. 3) ראנד. 4) אסט־נארדליכען. 5) וועסט־זידליכען. 6) ד. ה. צוגעריכט אויף פערשידענע ארטען. 7) מען האט געשפריצט אין דעם נארד־אסטליכען און זיד־וועסט־ליכען ווינקעל אזוי אז דאס בלוט זאל בעריהרען אלע 4 זייטען. 8) ד. ה. מאכען געברויך פיר זיך פון געהייליגטע זאכען.

שפחה חרופה. פר פרפהרן א פרלבטע דנסט
אשם דער שולד-אפפער
נזיר. פון איין [1]געוויייהטען,
אשם דער שולד-אפפער
מצורע. פון איין [2]אויסזעטציגען,
אשם תלוי. דר שלד-אפפר פר א[3]צווייפל.
שחיטתן זייער שלאכטען איז
בצפון אין די נארד-זייט,
וקבול דמן און דס עמפפנגן פון זער ברוט
בכלי שרת (איז) אין א בעדינונגס-געפעס
בצפון. אין די נארד-זייט,
ודמן טעון און זייער בלוט פארדערט
שתי מתנות צוויי בעשפריצונגען,
שהן ארבע. וועלכע זיינען פיער,
ונאכלין און זיי ווערען געגעסען
לפנים אינערהאלב
מן הקלעים פון די פארהאנגען
לזכרי כהנה פון די מנלכע פן פרסטרטהום
בכל מאכל (צוגערכט) אן אלערליי שפייזן
ליום ולילה אין דעם זעלבען טאג און נכט
עד חצות: ביז האלבע (נאכט).

משנה ה׳. זבחים נ״ה ע״א.

התודה דער דאנק-אפפער
ואיל נזיר און דר ווידער פון א געווייהטן
קדשים קלים. זיינען [4]לייכט-היילינע.
שחיטתן זייער שלאכטען (איז)
בכל מקום אין יעדען ארט
בעזרה. אין טעמפעל-[5]פארהאלע,
ודמן טעון און זייער בלוט פארדערט
שתי מתנות צוויי בעשפריצונגען,

שהן ארבע. וועלכע זיינען פיער,
ונאכלין און זיי ווערען געגעסען
בכל העיר אין דער גאנצער שטאדט
לכל אדם פון יעדען מענשען
בכל מאכל (צוגערכט) אן אלערליי שפייזן
ליום ולילה אין דעמזעלבען טאג און נכט
עד חצות: ביז האלבע נאכט.
המורם דאס, וואס ווערט אבגעשיידט
מהם פון זיי,[6]
כיוצא בהם. איז גלייך צו זיי,
אלא שהמורם נור דאס אבגעשיידעטע
נאכל ווערט געגעסען
לכהנים (נור) פון די פריסטער,
לנשיהם פון זייערע פרויען
ולבניהם און פון זייערע קינדער
ולעבדיהם: און פון זייערע קנעכט.

משנה ו׳. זבחים נ״ה ע״א.

שלמים די פרידענס-אפפער
קדשים קלים. זיינען [4]לייכט-היילינע.
שחיטתן זייער שלאכטען איז
בכל מקום אין יעדען ארט
בעזרה. אין טעמפעל-[5]פארהאלע,
ודמן טעון און זייער בלוט פארדערט
שתי מתנות צוויי בעשפריצונגען,
שהן ארבע. וועלכע זיינען פיער,
ונאכלין און זיי ווערען געגעסען
בכל העיר אין דער גאנצער שטאדט
לכל אדם פון יעדען מענשען
בכל מאכל (צוגערכט) אן אלערליי שפייזן
לשני ימים (אין פערלויף) פון צוויי טעג

1) ענטהאלטזאמען, צוריקגעהאלטענעם (פון געוויסע זאכען), אבגעשיידעטען. 2) קרעטציגען (ביים רייניגען זיך). 3) ווען ער ווייסט ניט אויב ער האט געזינדיגט. 4) ווייניגער. 5) פארהויף. 6) ד. ה. דער טהייל וואס ווערט ארונטערגענומען פיר די פריסטער,

וְלַיְלָה אֶחָד: אוּן אֵיין נַאכְט.
הַמּוּרָם דָאס, וָואס וֶוערְט אָבְּגֶעשֵׁיידְט
מֵהֶם פוּן זֵיי,
כַּיּוֹצֵא בָהֶם. אִיז גְלַייךְ צוּ זֵיי,
אֶלָּא שֶׁהַמּוּרָם נוּר דַאס אָבְּגֶעשֵׁיידֶעטֶע
נֶאֱכָל וֶוערְט גֶענֶעסֶען
לַכֹּהֲנִים (נוּר) פוּן דִי פְּרִיסְטֶער,
לִנְשֵׁיהֶם פוּן זֵייעֶרֶע פְרוֹיעֶן
וְלִבְנֵיהֶם אוּן פוּן זֵייעֶרֶע קִינְדֶער
וּלְעַבְדֵיהֶם: אוּן פוּן זֵייעֶרֶע קְנֶעכְט.

משנה ז׳. זבחים נ״ו ע״ב.

הַבְּכוֹר דֶער עֶרְסְט גֶעבָּארֶענֶער
וְהַמַּעֲשֵׂר אוּן דֶער צֶעהְנְטֶער (פוּן פִיה)
וְהַפֶּסַח אוּן דֶער פֶּסַח־אָפְּפֶער
קָדָשִׁים קַלִּים. זַיינֶען לַייכְט הֵיילִינֶע.
שְׁחִיטָתָן זֵייעֶר שְׁחִיטָה (אִיז)
בְּכָל מָקוֹם אִין יֶעדֶען אָרְט
בָּעֲזָרָה, אִין טֶעמְפֶּעל פָארְהָאפֶע,
וְדָמָן טָעוּן אוּן זֵייעֶר בְּלוּט פָארְדֶערְט
מַתָּנָה אַחַת. אֵיין בֶּעשְׁפְּרִיצוּנְג,
וּבִלְבַד שֶׁיִּתֵּן אָבֶּער נוּר עֶר זָאל (עֶס) גֶעבֶּען
כְּנֶגֶד הַיְסוֹד. גֶעגֶען דֶם גְרוּנְד (פוּן אַלְטַאר).[2]
שָׁנָה (אָבֶּער) זֵיי זַיינֶען פֶערְשִׁידֶען
בַּאֲכִילָתָן. מִיט זֵייעֶר עֶסֶען:[3]
הַבְּכוֹר דֶר עֶרְסְט גֶבָּארֶענֶער (פוּן פִיה)
נֶאֱכָל וֶוערְט גֶענֶעסֶען
לַכֹּהֲנִים. (נוּר) פוּן דִי פְּרִיסְטֶער,
וְהַמַּעֲשֵׂר אָבֶּער דֶער צֶעהְנְטֶער
לְכָל אָדָם. (וֶוערְט גֶענֶסֶען) פוּן יֶעדֶען מֶענְשֶׁען;
וְנֶאֱכָלִין אוּן זֵיי (בֵּיידֶע) וֶוערֶען גֶענֶעסֶען
בְּכָל הָעִיר אִין דֶער גַאנְצֶער שְׁטָאדְט,
בְּכָל מַאֲכָל אִין אַלֶערְלֵיי שְׁפֵּייזֶען,
לִשְׁנֵי יָמִים (אִין פֶערְלוֹיף) פוּן צְווֵיי טֶעג
וְלַיְלָה אֶחָד: אוּן אֵיין נַאכְט.
הַפֶּסַח דֶער פֶּסַח אָפְּפֶער
אֵינוֹ נֶאֱכָל וֶוערְט נִיט גֶענֶעסֶען
אֶלָּא בַלַּיְלָה. נוּר בַּיי נַאכְט,
וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אוּן עֶר וֶוערְט נִיט גֶענֶעסֶען
אֶלָּא עַד חֲצוֹת. נוּר בִּיז הַאלְבֶּע נַאכְט,
וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אוּן עֶר וֶוערְט נִיט גֶענֶעסֶען
אֶלָּא לִמְנוּיָו. נוּר צוּ זַיינֶע גֶעצֶעהְלְטֶע מֶענְשֶׁען,
וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אוּן עֶר וֶוערְט נִיט גֶענֶעסֶען
אֶלָּא צָלִי: נוּר גֶעבְּרָאטֶען.

ברייתא דר׳ ישמעאל.

ספרא ריש ויקרא.

רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר. — רַבִּי יִשְׁמָעֵאל זָאגְט:
בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת — דוּרְךְ דְרַייצֶעהְן רֶעגֶעלְן
הַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת: וֶוערְט דִי תּוֹרָה עֶרְפָארְשְׁט:
א מִקַּל וָחֹמֶר: 1. פוּן לַייכְט אוֹיף שְׁוֶוער.
ב וּמִגְּזֵרָה שָׁוָה: 2. אוּן דוּרְךְ אַ גְלַייכֶן אוֹסְדְרוּק.
ג מִבִּנְיַן[1] אָב 3. דוּרְךְ אַ הוֹיפְּט־רֶעגֶעל

באור הגאון יעב״ץ ז״ל.

א) מקל וחומר. כיצד? ויאמר ה׳ אל משה ואביה ירק ירק בפניה הלא תכלם ז׳ ימים. קל וחומר לשכינה שתסגר רפתות ז׳ ימים. הרי למד חמור מקל להחמיר. והוא הדין איפכא קל מחמור להקל:

ב) מגזרה שוה. כיצד? ערות הבת לא למדנו ארא מגזרה שוה. אתיא הנה הנה זמה זמה:

ג) מבנין אב מכתוב אחד. כיצד? הרי נאמר בחג המצות. אך אשר יאכל לכל נפש וכו׳ התיר אוכל נפש. בשאר המועדים מניין. ארא אמרו רז״ל. זה בנין אב לכל המועדים: משני כתובים. כיצד? נאמר במומי אדם. או גבן או דק וגו׳. וכתוב במומי בהמה. או חרוץ או יבלת. באדם לא נאמר חרוץ יבלת. בבהמה רא נאמר דק תבריל. מניין ליתן האמור של זה בזה. ולמדו אדם מבהמה ובהמה מאדם. זהו משני כתובים. והן נחשבים למדה אחת:

1) נקוד היו״ד בקמץ כי הוא נפרד ומלת אב תאר לי. ומובנו בנין שהוא אב וראש. 2) אבער נישט אין נארד־אפטייכען ווינקעל. וואו עס איז קיין יסוד נישט געוועזן. 3) ד. ה. אַבּיאָהל דיזע 3 זיינען גלייך וועגען בלוט־שפריצונג. דאך וועגען עסען זיינען זיי פערשידען. 4) ערקלערט. 5) דורך דעם שלוס פון מינדערוויכטיגען אויף דאס וויכטיגערע. וואס יעדע פון די 13 רעגעלן בעדייטעט איז גענוי ערקלערט אין פירוש פון הגאון יעב״ץ. וועלכען מיר דרוקען הי״ר.

מִכָּתוּב אֶחָד.	(אַרוֹיסְגֶענֻמֶען) פוּן אֵיין פָּסוּק
[1]וּמִבִּנְיַן אָב	אוּן דוּרְךְ אַ הוֹיפְּט־רֶעגֶעל
מִשְּׁנֵי כְתוּבִים:	(אַרוֹסְגֶענוּמֶן) פֶן צְוֵויי פְּסוּקִים.
מִכְּלָל	4. דוּרְךְ אֵיין אַלְגֶעמֵיינֶם רֶעגֶל
וּפְרָט:	נָךְ וֶועלְכֶן עֶס קֻמֶן אֵיינְצֶלְהַיְטֶן.
ה וּמִפְּרָט	5. אוּן דוּרְךְ אֵיינְצֶעלְהַייטֶען,
וּכְלָל:	נָפֹאלְגְט פֶן אֶן אַרְגֶמֵינֶם רֶעגֶל.
ו כְּלָל	6. אֵיין אַלְגֶעמֵיינֶער רֶעגֶעל,
וּפְרָט	(נָאכְדֶעם) אֵיינְצֶעלְהַייטֶען
וּכְלָל.	אֶן (הַן ווִידֶר) אֵיין אַלְגֶעמֵיינֶער,
אִי אַתָּה דָן	דַאן קֶענְסְטוּ נִיט אוּרְטְהֵיילֶען
אֶלָּא	נוּר
כְּעֵין הַפְּרָט:	נָאךְ דִי אֵיינְצֶעלְהַייטֶען.
ז מִכְּלָל	7. דֶרְךְ אֵיין אַלְגֶעמֵיינֶם רֶעגֶל,
שֶׁהוּא צָרִיךְ	וֶועלְכֶער בֶּעדַארְף
לִפְרָט.	דִי אֵיינְצֶעלְהַייטֶען,
וּמִפְּרָט	אוּן דוּרְךְ אֵיינְצֶעלְהַייטֶען,
שֶׁהוּא צָרִיךְ	וֶועלְכֶע בֶּעדַארְפֶען
לִכְלָל:	דֶעם אַלְגֶעמֵיינֶעם רֶעגֶעל.
ח כָּל דָּבָר	8. יֶעדֶע זַאךְ,

שֶׁהָיָה בִּכְלָל	וָוס אִיז גֶוֶוען אִין אַלְגֶעמֵינֶם רֶעגֶל,
וְיָצָא	אֶן עֶס אִיז אוֹיסְגֶשְׁלָאסֶן גֶעוָורֶן
מִן הַכְּלָל	פוּן דֶעם אַלְגֶעמֵיינֶעם רֶעגֶעל,
לְלַמֵּד.	(מֵיינְט עֶס עֶטְוַואס) צוּ לֶערְנֶן,
לֹא לְלַמֵּד	נִיט צוּ לֶערְנֶען
עַל עַצְמוֹ	פִיר זִיךְ זֶעלְבְּסְט
יָצָא.	אִיז עֶס אוֹסְגֶעשְׁלָאסֶן גֶעוָוארֶן,
אֶלָּא לְלַמֵּד	זָאנְדֶערְן צוּ לֶערְנֶען
עַל הַכְּלָל כֻּלּוֹ	אוֹיף דֶעם גַאנְצֶען רֶעגֶעל
יָצָא:	אִיז עֶס אוֹסְגֶעשְׁלָאסֶן גֶעוָוארֶן.
ט כָּל דָּבָר	9. יֶעדֶע זַאךְ,
שֶׁהָיָה בִּכְלָל.	וֶועלְכֶע וַואר אִין אַלְגֶמֵינֶם רֶעגֶל,
וְיָצָא	אוּן אִיז אוֹיסְגֶעשְׁלָאסֶן גֶעוָוארֶן
לִטְעוֹן	צוּ בֶּעוַוייזֶען
טוֹעַן אֶחָד	אֵיין זַאךְ,
שֶׁהוּא כְעִנְיָנוֹ.	וֶועלְכֶע אִיז ווִי דֶער הוֹפְּט־רֶעגֶל,
יָצָא לְהָקֵל	קוּמְט עֶס גְרִינְגֶער צוּ מַאכֶען,
וְלֹא לְהַחְמִיר:	אָבֶּער נִט שְׁוֶוערֶער צוּ מַאכֶען.
י כָּל דָּבָר	10. יֶעדֶע זַאךְ,
שֶׁהָיָה בִּכְלָל.	וָוס אִיז גֶוֶוען אִין אַלְגֶמֵיינֶם רֶעגֶל,

פרויש הגאון

ד) מכלל ופרט. כיצד? נאמר אדם כי יקריב וגו' מן הבהמה, כלל חיה שהיא בכלל בהמה. מן הבקר. ומן הצאן. פרט, נתמעטה חיה. ואין בכלל אלא מה שבפרט:

ה) מפרט וכלל. כיצד? נאמר בהשבת אבדה וכן תעשה לחמורו וכן לשמלתו. פרט. משמע אלה בלבד חייב להשיב. כתב אחריו כן תעשה לכל אבידת אחיך. חזר וכלל. נעשה כלל מוסף על הפרט. ומרבה כל דבר:

ו) אלא כעין הפרט. כיצד? הרי שנאמר על כל דבר פשע. כלל הכל. על שור על חמור וגו'. פרט לך אלו בלבד. על כל אבידה. חזר וכלל. אי אתה דן אלא כעין הפרט. מה הפרט מפורש דבר המטלטל וגופו ממון. אף כל כיוצא בו. יצאו קרקעות. ועבדים שהוקשו להם. ויצאו שטרות. שאינן אלא לראיה:

ז) מכלל שהוא צריך לפרט. כיצד? נאמר קדש לי כל בכור. יכול אף הנקבות בכלל. הייתי אומר כל פטר רחם במשמע. תלמוד לאמר זכר. זהו כלל שצריך לפרט. ואם נאמר זכר. יכול אפילו יצאה נקבה לפניו. ת"ל פטר רחם. אי פטר רחם. יכול אפי' נולד אחר יוצא דופן, ת"ל בכור. זהו פרט שצריך לכלל. והם מדה אחת:

ח) ויצא מן הכלל ללמד. כיצד? והנפש אשר תאכל

יעב"ץ ז"ל.

מבשר זבח השלמים וגו'. הלא שלמים בכלל כל הקדשים הן. כשיצאו מן הכלל. לא ללמד על עצמן בלבד יצאו. אלא על הכלל כולו יצאו. מה שלמים קדושת מזבח. אף כל שקדושתו קדושת מזבח חייבין עליו. יצאו קדשי בדק הבית:

ט) ויצא לטעון טען אחר שהוא כענינו. כיצד? נאמר ואשר יבוא את רעהו ביער וגו'. מכה בשוגג בכלל רוצח היה. שנאמר ומכה אדם יומת. בין שוגג בין מזיד. ויצא מכה בשוגג לטעון טוען אחד שהוא כענינו של מזיד. שזה המית וזה המית. יצא מן הכלל להקל על עצמו. שניצול בערי מקלט. זהו ולא להחמיר:

י) ויצא לטעון טוען אחר שלא כענינו. כיצד? נאמר. כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבוד. והוציא העבריה מן הכלל. שנאמר וכי ימכר איש את בתו לאמה לא תצא כצאת העבדים. הלא אמה עבריה בכלל עבד עברי היתה. שנאמר כי ימכר לך אחיך העברי או העבריה. למה יצאה מן הכלל? לטעון טוען אחר שלא כענינו. שעבד אינו יוצא בסימני גדלות ולא במיתת האדון. והאמה יוצאה בסימנים ובמיתת האדון אפי' תוך שש. יצא להקל עליה שיוצאה תוך שש. ולהחמיר שאדוניה מקדשה בעל כרחה;

וְיָצָא	און עס איז אויסגעשלאסען געווארען
לִטְעוֹן	צו בעווייזען
טוֹעַן אַחֵר	איין אנדער זאך,
שֶׁלֹּא כְעִנְיָנוֹ .	וועלכעס איז נטווידרהופט-רעגל
יָצָא	איז אויסגעשלאסען געווארען
לְהָקֵל וּלְהַחֲמִיר:	גרינגער און שווערער צו מאכען
יא כָּל דָּבָר	11. יעדע זאך,
שֶׁהָיָה בִּכְלָל	וועלכע איז געוון אין אלגעמנם רעגל,
וְיָצָא	אן איז אוסגעשלאסען געווארען
לָדוּן	צו בעשטימען
בַּדָּבָר הֶחָדָשׁ .	ווענען א נייע זאך,
אִי אַתָּה יָכוֹל	קענסטו ניט
לְהַחֲזִירוֹ	(עס) צוריקברייננען
לִכְלָלוֹ	צו זיין אלגעמיינעם רעגער
עַד שֶׁיַּחֲזִירֶנּוּ הַכָּתוּב	ביז דער פסוק זעלבסט ברייננט איהם
לִכְלָלוֹ	צו זיין אלגעמיינעם רעגעל
בְּפֵרוּשׁ :	דייטליך.
יב דָּבָר	12. א זאך,
הַלָּמֵד	וואס ווערט אבגעלערענט
מֵעִנְיָנוֹ ,	פון זיין אינהאלט,
וְדָבָר	און א זאך,
הַלָּמֵד	וואס ווערט אבגעלערענט
מִסּוֹפוֹ :	פון זיין ענדע.

יג וְכֵן	13. און אזוי איז אויך
שְׁנֵי כְתוּבִים	(מיט) צוויי פסוקים,
הַמַּכְחִישִׁים	וועלכע ווידערשפרעכען
זֶה אֶת זֶה .	איינער דעם אנדערן,
עַד שֶׁיָּבֹא	ביז עס קומט
הַכָּתוּב הַשְּׁלִישִׁי	דער דריטער פסוק
וְיַכְרִיעַ	און מאכט א גלייכגעוויכט
בֵּינֵיהֶם :	צווישען זיי.

יְהִי רָצוֹן	עס זאל זיין דער ווילען
מִלְּפָנֶיךָ	פון פאר דיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עוויגער, אונזער גאט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ	און גאט פון אונזערע עלטערן,
שֶׁיִּבָּנֶה	דאס עס זאל געבויט ווערען
בֵּית הַמִּקְדָּשׁ	דאס היילינע הויז
בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ	שנעל, אין אונזערע טעג,
וְתֵן חֶלְקֵנוּ	און גיב אונזער טהייל
בְּתוֹרָתֶךָ :	אין דיין תורה.
וְשָׁם נַעֲבָדְךָ	און דארט וועלען מר דיך דינען
בְּיִרְאָה	מיט עהרען-פורכט,
כִּימֵי עוֹלָם	ווי (אין) די אלטע צייטען
וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת :	און ווי (אין) די פריהערינע יאהרען.

קריש דרבנן.

פרוש הגאון יעב"ץ ז"ל.

יא) ויצא לדון בדבר החדש. כיצד? נאמר וכהן כי יקנה נפש וגו' ויליד ביתו. בתו בכלל היתה בין פנויה בין נשואה. ויצאה לידון בדבר חדש שאחר שנשאת אינה אוכ' בתרומה. שנאמר ובת כהן כי תהיה לאיש זר וגומר. והואיל והוציאה הכתוב מהכלל. אי אתה יכול להחזירה לכללה אפי' אלמנה וגרושה אם לא החזירה הכתוב בפירוש. שנא' ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה וגו' מלחם אביה תאכל:

יב) דבר הלמד מענינו. כיצד? נאמר שבו איש תחתיו. יכול ישבו תחתיהם כל היום. בא הכתוב ולמד אל יצא איש ממקומו. שהוא אלפים אמה (מדת תחום שבת) שהוא דבר הלמד מעניינו: ודבר הלמד מסופו. כיצד? נאמר איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו. אסר כל שאר שבעריות. ובסוף הענין פירש האסורות לנו. ומהם נלמוד המותרות. ואלו מדה אחת הם:

יג) ושני כתובים המכחישים. כמו שנאמר בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. וכתוב אחר אומר. ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים. בא הכתוב השלישי והכריע. שנאמר אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים קורא אני אליהם יעמדו יחד. מלמד ששניהם כאחד נבראו ואין כאן הכחשה :

המזמור הזה מתהלים הובא בסדר התפלות על פי כתביו של ר' יצחק לוריא(האריז'ל). ובשו"ת פנים מאירות ח'א כתב שלא לאומרו כדי שלא להטריח את הצבור.

תהלים ל'

א מִזְמוֹר	1. אַ גֶעזַאנְג.
שִׁיר	אַ לִיד
חֲנֻכַּת הַבַּיִת	בַּיי דִי אַיינְוֵוייהוּנְג פֻן דִי הויז;
לְדָוִד:	[1](אַ גֶעזַאנְג) פוּן דָוִד.
ב אֲרוֹמִמְךָ יְיָ	2. אִיךְ ווִיל דִךְ עֶרְהוֹבֶּן, עֶווִיגֶר,
כִּי דִלִּיתָנִי.	דַס דוּ הָאסְט מִיךְ אוֹפְּגֶהוֹיבֶּן,
וְלֹא שִׂמַּחְתָּ	אוּן דוּ הָאסְט נִיט עֶרְפְרֵעהְט
אֹיְבַי	מַיינֶע פַיינְד
לִי:	אִיבֶּער מִיךְ.
ג יְיָ אֱלֹהָי.	3. עֶווִיגֶער, מַיין גָאט,
שִׁוַּעְתִּי אֵלֶיךָ	אִיךְ הָאבּ גֶעשְׁרִיעֶן צוּ דִיר,
וַתִּרְפָּאֵנִי:	אוּן דוּ הָאסְט מִיךְ גֶעהֵיילְט
ד יְיָ	4. עֶווִיגֶער,
הֶעֱלִיתָ	דוּ הָאסְט אוֹיפְגֶעבְּרַאכְט
מִן שְׁאוֹל	פוּן [2]גְרַאבּ
נַפְשִׁי.	מַיין זֶעלֶע;
חִיִּיתַנִי	דוּ הָאסְט מִיךְ בֶּעלֶעבְּט,
מִיָּרְדִי	דַס אִיךְ זָאל נִט אַרוּנְטֶערְגֵעהְן
בוֹר:	(אִין) גְרוּבּ.
ה זַמְּרוּ לַייָ	5. זִינְגְט צוּם עֶווִיגֶען,
חֲסִידָיו.	(אִיהְר), זַיינֶע פְרוּמֶע,
וְהוֹדוּ	אוּן דַאנְקְט
לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ:	צוּ זַיין הֵיילִיגֶע [3]עֶרְאִינֶערוּנְג.
ו כִּי רֶגַע	6. דֶען (נוּר) אֵיין אוֹיגֶענְבְּלִיק
בְּאַפּוֹ	(אִיז עֶר) אִין זַיין צָארְן,
חַיִּים	(אָבֶּער) לֶעבֶּענְס-לַאנְג—
בִּרְצוֹנוֹ.	אִין זַיין גוּטֶען ווִילֶען.
בָּעֶרֶב יָלִין בֶּכִי	אַם אַבֶּענְד [4]קוּמְט גֶעווֵיין,
וְלַבֹּקֶר רִנָּה:	אוּן צוּם מָארְגֶען—גֶעזַאנְג.
ז וַאֲנִי אָמַרְתִּי	7. אוּן אִיךְ הָאבּ גֶעדֵיינְקְט
בְשַׁלְוִי.	אִין מַיין רוּהֶע:
בַּל אֶמּוֹט	[5]אִיךְ וֶועל נִיט גֶעבּוֹיגֶען וֶוערֶען
לְעוֹלָם:	[5]אוֹיף עֶווִיג.
ח יְיָ	8. עֶווִיגֶער,
בִּרְצוֹנְךָ	אִין דַיין ווִילֶען
הֶעֱמַדְתָּה	הָאסְטוּ אוֹיפְגֶעשְׁטֶעלְט
לְהַרְרִי עֹז.	מַיין [6]בַּארְג פֶעסְט,
הִסְתַּרְתָּ	(אָבֶּער וֶון) דוּ הָאסְט פֶערְבָּארְגֶען
פָנֶיךָ	דַיין גֶעזִיכְט,
הָיִיתִי נִבְהָל:	בִּין אִיךְ גֶעוָוארֶען דֶערְשְׁרָאקֶען.
ט אֵלֶיךָ יְיָ	9. צוּ דִיר, עֶווִיגֶער,
אֶקְרָא.	רוּף אִיךְ,
וְאֶל יְיָ אֶתְחַנָּן:	אוּן צוּם עֶווִיגֶען בֶּעט אִיךְ.
י מַה בֶּצַע	10. וָואס פִיר אַ נוּטְץ (הָאסְטוּ)
בְּדָמִי	אִין מַיין [7]בְּלוּט,
בְּרִדְתִּי	וֶוען אִיךְ וֶועל אַרוּנְטֶערְגֵעהְן
אֶל שָׁחַת.	אִין הֶעלֶע?
הֲיוֹדְךָ עָפָר.	וֶועט דִיךְ לוֹיבֶּען (דֶער) שְׁטוֹיבּ?
הֲיַגִּיד	וֶועט עֶר דֶערְצֵעהְלֶען
אֲמִתֶּךָ:	דַיין וָואהְרְהַייט?
יא שְׁמַע יְיָ	11. הֶער (מִיךְ), עֶווִיגֶער,
וְחָנֵּנִי.	אוּן [8]בֶּעגְנַאדִיג מִיךְ,
יְיָ	עֶווִיגֶער!
הֱיֵה עֹזֵר לִי:	זַיי מִיר אַ הֶעלְפֶער.
יב הָפַכְתָּ	12. דוּ הָאסְט פֶערְוַואנְדֶעלְט
מִסְפְּדִי	מַיין קְלָאג
לְמָחוֹל לִי.	צוּ אֵיין טַאנְץ פִיר מִיךְ,

1) א פסאלם: עס דארף פערשטאנען ווערען ווי: מזמור לדוד. שיר חנכת וכו'. 2) העלע, אונטערוועלט. 3) נאמען. 4) נעכטיגט. 5) איך וועל נימאלס וואנקען. 6) ד. ה. גליק. 7) שווייגען. 8) ערבארעם.

פִּתַּחְתָּ	דוּ הָאסְט [1]אוֹיז גֶעמַאכְט
שַׂקִּי	מַיין זַאק,
וַתְּאַזְּרֵנִי	אוּן דוּ הָאסְט מִיךְ אוּמְגֶעגַּרְטֶלְט
שִׂמְחָה:	(מִיט) פְרֵיידֶע.
יג לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ	13. [2]אוּם מֶען זָאל דִיר לוֹיבּ-זִינְגֶען
כָבוֹד	[3](מִיט) עֶהְרֶע,
וְלֹא יִדֹּם.	אוּן מֶען זָאל נִיט שְׁוַויינֶען;
יְיָ אֱלֹהַי	עֶוִויגֶער, מַיין גָאט!
לְעוֹלָם	אוֹיף עֶוִויג
אוֹדֶךָּ:	וֶועל אִיךְ דִיר [4]דַאנְקֶען.

קדיש יתום.

פְּסוּקֵי דְזִמְרָה

מְקוֹר בִּרְכַּת בָּרוּךְ שֶׁאָמַר.

הפסוקים והמזמורים שבין **ברוך** שאמר ובין **ישתבח** נקראים **פסוקי דזמרה**, **והגאונים** סדרום ע״פ מאמר **התלמוד** בברכות ל״ב ע״ב: ,,לעולם יסדר אדם שבחו של מקום ואח״כ יתפלל“. ותקנו ברכה לפניהם **ברוך** שאמר, וברכה לאחריהם **ישתבח.**

מי הוא אבי ברכת **ברוך** שאמר, אשר השתמש בניבים רבים הנמצאים בתלמוד (עיין הערתנו לברוך **שאמר**) **לא** נודע בברור, והרי״ף לברכות ל״ב מזכירה, **וזה לשונו:** ,,ותקינו רבנן למימר ברכה מקמייהו (דפסוקי דזמרה) ומאי ניהו **ברוך** שאמר **וישתבח** הלכך מיבעי **ליה לאינש דלא** לאשתעויי מכי מתחיל בברוך שאמר **עד** דמסיים ליה״. ובערוך **ערך** תפלה נמצא: „ור׳ משה **גאון** אמר מאן דמעייל **לכנישתא ואשכח צבורא** דקרו **פסוקי** דזמרה אומר **ברוך** שאמר וחותם מהלל **בתשבחות**״. ובטורי זהב סמן נ״א אות א׳ מביא בשם **תולעת** יעקב שאנשי כנסת הגדולה תקנוהו ע״פ פתקא **דנפל** מן השמים (עיין מה שכתב בזה הסדור רשב״ן.) **ובספר** היוחסין אומר,כי בשבת **הראשון** של מנוי ראש **גלותא** היה חזן בית הכנסת מתחיל בברוך שאמר **והבחורים** עונים על כל דבר ודבר מברוך שאמר **ברוך** הוא.

והנה מספר התבות בברוך שאמר ע״פ נוסחתנו **הוא** פ״ז והסמן לזה ראשו כתם פ״ז (רוקח ס׳ ש״כ); אולם הנוסחאות רבות ושונות בין האשכנזים והספרדים וגם בין הספרדים בעצמם הנוסחאות שונות, כנראה באבודרהם ובמנורת המאור כלל תפלה סמן צ״ג, וגם מקום **ברוך** שאמר אצל האשכנזים הוא לפני **הודו לה׳,** ואצל הספרדים מקומו לפני יהי כבוד.

דִינִים פוּן פְּסוּקֵי דְזִמְרָה.

פון ברוך שאמר ביז נאך ישתבח הייסט ,,פסוקי דזמרה״ ווען מען קומט צום דאווגען און מען געפינט, דאס דער עולם האלט ביים ענדע ,,פסוקי דזמרה״, דאן זאגט מען נור: ברוך שאמר ביז ענדע, **תהלה לדוד ארוממך** ביז ענדע און ישתבח און דאן פון יוצר אור מיט׳ן עולם. ווען מען האט מעהר צייט, זאגט מען אזויפיעל פון די ווייטער אויסגערעכענטע מזמורים, וויפיל מען קען בעווייזען צוא זאגען און אנצופאנגען מיט׳ן עולם יוצר אור. וואס פריהער א מזמור איז דא אויסגערעכענט אלץ וויכטיגער איז ער. פאלגענדע זיינען די מזמורים: הללו אל בקדשו, הללו את ה׳ מן השמים די איבריגע קאפיטלען, וואס פאנגען אן מיט הללויה, ויברך דוד, הודו ביז והוא רחום און פון דארט הופט מען איבער ביז והוא רחום, וואס איז בעפאר אשרי. און מען זאגט פון דארט און ווייטער. ווען מען געפינט אבער אז דער עולם זאגט שוין יוצר אור, דאן זאגט מען גאר קיין פסוקי דזמרה, זאנדערן מען דאווענט מיט׳ן עולם פון יוצר אור ביז נאך שמונה עשרה, און דאן זאגט מען פסוקי דזמרה אהן ברוך שאמר און אהן ישתבח; אבער די ברכות השחר, דאס הייסט פון אשר נתן לשכוי בינה און די איבריגע ברכות, זאגט מען יא, נור די ברכה פון אלהי נשמה זאגט מען ניט.

ברוך שאמר דארף מען זאגען שטעהענדיג און מיט א נגון, האלטענדיג די צוויי פאדערסטע ציצית אין דער רעכטער האנד, און ווען מען ענדיגט מלך מהלל בתשבחות, קושט מען די ציצית, און מען לאזט זיי אב. פון ברוך שאמר ביז נאך שמונה עשרה טהאר מען ניט מפסיק זיין.

1) געעפענט. 2) אום (מיין גייסט) זאל דיר זינגען. 3) עהרעך (לידער). 4) לויבען.

פְּסוּקֵי דְזִמְרָה.

הֲרֵינִי מְזַמֵּן	אִיךְ בֶּעֲרֵייט צוּ
אֶת פִּי	מַיין מוֹיל
לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל	צוּ דַאנְקֶען אוּן צוּ לוֹיבֶּען
וּלְשַׁבֵּחַ	אוּן צוּ רִיהְמֶען
אֶת בּוֹרְאִי:	מַיין בֶּעשֶׁעפֶּער.
בָּרוּךְ	גֶעלוֹיבְּט (אִיז עֶר),
שֶׁאָמַר	וֶועלְכֶער הָאט גֶעזָאגְט,
וְהָיָה הָעוֹלָם.	אוּן עֶס אִיז גֶעוָוארֶען דִי וֶועלְט;
בָּרוּךְ הוּא.	גֶעלוֹיבְּט אִיז עֶר;
[1]בָּרוּךְ	גֶעלוֹיבְּט (אִיז עֶר),
עֹשֶׂה בְרֵאשִׁית.	(וֶועלְכֶער)מַאכְט [2]דִי שֶׁעפְּפוּנְג;
בָּרוּךְ	גֶעלוֹיבְּט (אִיז עֶר),
אוֹמֵר וְעֹשֶׂה.	(וֶועלְכֶער) זָאגְט אוּן טְהוּט;
בָּרוּךְ	גֶעלוֹיבְּט (אִיז עֶר),
גּוֹזֵר וּמְקַיֵּם.	(וֶועלְכֶער)בֶּעשְׁלִיסְט אֶן עֶרְפִילְט;
בָּרוּךְ	גֶעלוֹיבְּט (אִיז עֶר),
מְרַחֵם	(וֶועלְכֶער) עֶרְבַּארֶעמְט זִיךְ
עַל הָאָרֶץ.	אוֹיף דִי עֶרְד;
בָּרוּךְ	גֶעלוֹיבְּט (אִיז עֶר),
מְרַחֵם	(וֶועלְכֶער) עֶרְבַּארְמְט זִיךְ
עַל הַבְּרִיּוֹת.	אוֹיף דִי בֶּעשֶׁעפֶּענִיסֶען;
בָּרוּךְ	גֶעלוֹיבְּט (אִיז עֶר),
מְשַׁלֵּם	(וֶועלְכֶער) בֶּעצָאהְלְט
שָׂכָר טוֹב	אַ גוּטֶען לוֹין
לִירֵאָיו.	צוּ דִי, וָואס פִירְכְטֶען אִיהְם;
בָּרוּךְ	גֶעלוֹיבְּט (אִיז עֶר),
חַי לָעַד	(וֶועלְכֶער) לֶעבְּט אוֹיף עֶווִיג
וְקַיָּם לָנֶצַח.	אוּן עֶקְסִיסְטִירְט אוֹיף עֶווִיג;
בָּרוּךְ	גֶעלוֹיבְּט (אִיז עֶר),

פּוֹדֶה וּמַצִּיל.	(וֶועלְכֶער)עֶרְלֵייזְט אוּן רֶעטֶעט;
בָּרוּךְ שְׁמוֹ:	גֶעלוֹיבְּט אִיז זַיין נָאמֶען.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט־ו, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער נָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם.	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
הָאֵל.	דֶער נָאט,
הָאָב הָרַחֲמָן.	דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער פָאטֶער,
הַמְהֻלָּל	וֶועלְכֶער אִיז גֶעלוֹיבְּט
בְּפִי עַמּוֹ.	דוּרְךְ דִי מוֹיל פוּן זַיין פָאלְק,
מְשֻׁבָּח וּמְפֹאָר	גֶערִיהְמְט אוּן פֶערְהֶערְלִיכְט
בִּלְשׁוֹן	דוּרְךְ דִי צוּנְג
חֲסִידָיו וַעֲבָדָיו.	פוּן זַיינֶע פְרוּמֶע אֶן זַיינֶע דִינֶר;
וּבְשִׁירֵי דָוִד	אוּן מִיט דִי לִידֶער פוּן דָוִד,
עַבְדֶּךָ	דַיין קְנֶעכְט,
נְהַלֶּלְךָ	וֶועלֶען מִיר דִיךְ לוֹיבֶּען,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ.	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער נָאט,
בִּשְׁבָחוֹת	מִיט רִיהְמוּנְגֶען
וּבִזְמִרוֹת	אוּן מִיט גֶעזַאנְגֶען
נְגַדֶּלְךָ	וֶועלֶען מִיר דִיךְ [4]גְרוֹיסֶען,
וּנְשַׁבֵּחֲךָ	אוּן מִיר וֶועלֶען דִיךְ רִיהְמֶען,
וּנְפָאֶרְךָ.	אֶן מִיר וֶועלֶן דִיךְ פֶערְהֶערְלִיכֶן,
וְנַזְכִּיר שִׁמְךָ	אֶן מִיר וֶועלֶן דֶרְמָאהְנֶען דַיין נָמֶן,
וְנַמְלִיכְךָ	אוּן דִיךְ עֶרְקְלֶערֶען אַלְס קֶענִיג,
מַלְכֵּנוּ אֱלֹהֵינוּ:	אוּנְזֶער קֶענִיג, אוּנְזֶער נָאט!
יָחִיד.	אֵיינְצִיגֶער,
חֵי הָעוֹלָמִים.	[5]דָאס לֶעבֶּען פוּן דִי וֶועלְטֶען,
מֶלֶךְ	קֶענִיג,
מְשֻׁבָּח וּמְפֹאָר	גֶערִיהְמְט אוּן פֶערְהֶערְלִיכְט
עֲדֵי עַד	אוֹיף אֵימֶער אוּן עֶווִיג
שְׁמוֹ הַגָּדוֹל:	אִיז זַיין גְרוֹיסֶער נָאמֶען.

1) ניבים כמו אלה נמצאים גם בתלמוד: ברוך עושה בראשית ברכות נ"ד ע"א; ברוך אומר ועושה גוזר ומקים ברכות נ"ז ע"ב; ברוך אתה ה' המרחם על הארץ. תענית ט"ו ע"א וכן, במי שאמר והיה העולם. חולין פ"ד ע"ב ועוד. 2) מאך פערטיג. 3) (אלעס) אין אנפאנג; ד. ה. וועלכער האט אלעס בעשאפען. 4) ד. ה. ערקלערען דיין גרויסקייט. 5) עוויג־לעבענדער.

ברוך אתה יי	געלויבט ביסט ג, עווינער,
מלך מהלל	קעניג, (וועלכער)איז געלויבט
בתשבחות:	מיט רוהם-לידער.

דברי הימים א' ט"ז ח—ל"ו.

ח [1]הודו ליי	8. דאנק צום עווינען,
קראו בשמו.	רופט אן זיין נאמען;
הודיעו בעמים	מכט בעקאנט אונטער די פעלקער
עלילותיו:	זיינע טהאטען.
ט שירו לו	9. זינגט צו איהם,
זמרו לו.	שפילט צו איהם;
שיחו	רעדט
בכל נפלאותיו:	וועגען אלע זיינע וואונדער.
י התהללו	10. ריהמט אייך
בשם קדשו.	מיט זיין היילינען נאמען;
ישמח לב	זאל זיך פרעהען דאס הארץ
מבקשי יי:	פון די, וואס [2]זוכען דעם עווינען.
יא דרשו יי	11. פארשט דעם עווינען
ועזו.	און זיין שטארקייט;
בקשו פניו	[3]זוכט זיין [4]אנגעזיכט
תמיד:	בעשטענדיג.
יב זכרו נפלאותיו	12. געדיינקט זיינע וואונדער,
אשר עשה.	וועלכע ער האט געטהאן;
מפתיו	זיינע וואונדער-צייכען
ומשפטי פיהו:	און די [5]גערי͏כטע פון זיין מויל.
יג זרע ישראל	13. (איהר) [6]זאמען פון ישראל,
עבדו.	זיין קנעכט;
בני יעקב	(איהר) קינדער פון יעקב,
בחיריו:	זיינע אויסערוועהלטע!
יד הוא יי אלהינו.	14. ער איז דער עווינער, אונזער גאט;
בכל הארץ	איבער די גאנצע ערד
משפטיו:	זיינען זיינע [5]גערי͏כטע.
טו זכרו לעולם	15. געדיינקט אויף עוויג
בריתו.	זיין בונד;
דבר	(געדיינקט דאס) ווארט,
צוה	(וואס) ער האט געבאטען,
לאלף דור:	ביז צום טויזענדסטען געשלעכט.[7]
טז אשר כרת את אברהם.	16. (געדיינקט דעם בונד) וואס ער האט געשלאסען מיט אברהם,
ושבועתו ליצחק:	און זיין שוואור צו יצחק.
יז ויעמידה	17. און ער האט עס געשטעלט
ליעקב	פיר יעקב
לחק.	אלס געזעטץ;
לישראל	פיר ישראל
ברית עולם:	אלס עווינען בונד.
יח לאמר	18. זאגענדיג:
לך אתן	צו דיר וועל איך געבען
ארץ כנען.	דאס לאנד כנען
חבל נחלתכם:	(אלס) אייער ערב-טהייל.
יט בהיותכם	19. ווען איהר זייט (נאך) געווען
מתי מספר.	א (קליינע) צאהל מענשען;
כמעט	ווייניג
וגרים בה:	און פרעמדע אין איהר.
כ ויתהלכו	20. און ווען זיי זיינען אמגעגאנגען
מגוי אל גוי.	פון אין נאציאן צו א (צווייטע) נציאן;
וממלכה	און פון איין קעניגרייך
אל עם אחר:	צו איין אנדער פאלק.
כא לא הניח לאיש	21. האט ער קיין מאן געלאזען
לעשקם.	זיי צו בעדריקען;
ויוכח עליהם	און ער הט געשטראפט וועגען זיי
מלכים:	קעניגע.

1) מכאן עד ובנביאי אל תרעו נמצא גם בספר תהלים ק"ה א' - ט"ו בשנויים. 2) בעטען. 3) ביעט. 4) געגענווארט. 5) אורטהיילע; געזעצע; שפריכע. 6) נאכקאמען. 7) ד. ה. אויף איטער; וואס ער האט געבאטען צו טויזענד (ד. ה. פיל) געשלעכטער.

כב אַל תִּגְּעוּ	22. (זָאגֶענְדִיג): בֶּערִיהְרְט נִיט
בִּמְשִׁיחָי .	[אִין] מַיינֶע גֶעזַאלְבְּטֶע,
וּבִנְבִיאַי	אוּן צוּ מַיינֶע פְּרָאפֶּעטֶען
אַל תָּרֵעוּ :	טְהוּט קֵיין שְׁלֶעכְטֶעס.
כג שִׁירוּ לַיְיָ	23. זִינְגְט צוּם עֶווִיגֶען,
כָּל הָאָרֶץ .	דִי גַאנְצֶע עֶרְד;
בַּשְּׂרוּ	[1]זָאגְט אָן
מִיּוֹם אֶל יוֹם	פוּן טָאג צוּ טָאג
יְשׁוּעָתוֹ :	זַיין הִילְף.
כד סַפְּרוּ בַגּוֹיִם	24. דֶרְצֶעהְלְט אוּנְטֶער דִי נַצְיָאנֶען
אֶת כְּבוֹדוֹ .	זַיין [2]הֶערְלִיכְקַייט;
בְּכָל הָעַמִּים	אוּנְטֶער אַלֶע פֶעלְקֶער—
נִפְלְאֹתָיו :	זַיינֶע וואוּנְדֶער.
כה כִּי גָדוֹל יְיָ	25. דֶען גְרוֹיס אִיז דֶער עֶווִיגֶער
וּמְהֻלָּל מְאֹד .	אוּן זֶעהְר גֶעלוֹיבְּט;
וְנוֹרָא הוּא	אוּן פוּרְכְטְבַּאר אִיז עֶר
עַל כָּל אֱלֹהִים :	[3]אִיבֶּער אַלֶע גֶעטֶער.
כו כִּי כָּל אֱלֹהֵי	26. דֶען אַלֶע גֶעטֶער
הָעַמִּים	פוּן דִי פֶעלְקֶער
אֱלִילִים .	זַיינֶען [4]גֶעטְצֶען;
וַיְיָ	אָבֶּער דֶער עֶווִיגֶער
שָׁמַיִם עָשָׂה :	הָאט (דֶעם) הִימֶעל גֶעמַאכְט.
כז הוֹד וְהָדָר	27. גְלַאנְץ אוּן פְּרַאכְט
לְפָנָיו .	אִיז פָאר אִיהְם;
עֹז וְחֶדְוָה	שְׁטַארְקַייט אוּן פְרֵיידֶע
בִּמְקוֹמוֹ :	אִיז אִין זַיין אָרְט.
כח הָבוּ לַיְיָ	28. [5]גִיבְּט צוּם עֶווִיגֶען,
מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים .	אִיהְר פֶעלְקֶער־פַאמִילְיֶען!
הָבוּ לַיְיָ	[5]גִיבְּט צוּם עֶווִיגֶען
כָּבוֹד וָעֹז :	עֶהְרֶע אוּן מַאכְט.

כט הָבוּ לַיְיָ	29. [5]גִיבְּט צוּם עֶווִיגֶען
כְּבוֹד שְׁמוֹ .	דִי עֶהְרֶע פוּן זַיין נָאמֶען;
שְׂאוּ מִנְחָה	[6]נֶעהְמְט אַ גֶעשֶׁענְק,
וּבֹאוּ לְפָנָיו .	אוּן קוּמְט פָאר אִיהְם;
הִשְׁתַּחֲווּ לַיְיָ	[7]בֵּיינְט אַייך צוּם עֶווִיגֶען
בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ :	אִין הֵיילִיגֶער פְּרַאכְט.
ל חִילוּ מִלְּפָנָיו	30. צִיטֶערְט פָאר אִיהְם
כָּל הָאָרֶץ .	דִי גַאנְצֶע עֶרְד;
אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל	וֶוען אוֹיך (דִי) וֶועלְט שְׁטֵעהְט פֶּעסְט
בַּל תִּמּוֹט :	(אוּן) זִי [8]בֵּיינְט זִיך נִיט.
לא יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם	31. זָאלֶען זִיך פְרֶעהֶען דִי הִימֶעל,
וְתָגֵל הָאָרֶץ .	אוּן זָאל פְרֵעהְלִיך זַיין דִי עֶרְד;
וְיֹאמְרוּ	אוּן זָאלֶען זֵיי זָאגֶען
בַגּוֹיִם	אוּנְטֶער דִי נַאצְיָאנֶען:
יְיָ מָלָךְ :	דֶער עֶווִיגֶער הָאט רֶעגִירְט!
לב יִרְעַם הַיָּם	32. זָאל שְׁטוּרְמֶען דַאס מֶעער
וּמְלוֹאוֹ .	אוּן דָס, וָואס פִילְט אִיהְם אָן;[9]
יַעֲלֹץ הַשָּׂדֶה	זָאל זִיךְ פְרֵעהֶען דַאס פֶעלְד,
וְכָל אֲשֶׁר בּוֹ :	אוּן אַלֶעס, וָוס אִיז אִין אִיהְם.
לג אָז יְרַנְּנוּ	33. דַאן וֶועלֶען זִינְגֶען
עֲצֵי הַיָּעַר .	דִי בּוֹימֶער פוּן וַואלְד;
מִלִּפְנֵי יְיָ	פוּן פָאר דֶעם עֶווִיגֶען,[10]
כִּי בָא	דֶען עֶר קוּמְט
לִשְׁפּוֹט	צוּ רִיכְטֶען
אֶת הָאָרֶץ :	דִי עֶרְד.
לד הוֹדוּ לַיְיָ	34. דַאנְקְט צוּם עֶווִיגֶען,
כִּי טוֹב .	דֶען עֶר אִיז גוּט;
כִּי לְעוֹלָם	דֶען אוֹיף עֶווִיג
חַסְדּוֹ :	אִיז זַיין גְנַאדֶע.
לה וְאִמְרוּ	35. אוּן זָאגְט:

1) פערקינדיגט. דערצעהלט. 2) עהרע. 3) מעהר אלס אלע געטער. 4) ניכטיגע. 5) שרייבט צו; זייט מיחס. 6) טראגט, 7) בעט צום עוויגען. 8) וואנקט נים. 9) ד. ה. אלעס וואס איז אין איהם. 10) ד. ה. צוליב דעם עוויגען.

הוֹשִׁיעֵנוּ	העלף אונז,
אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ	גאָט פון אונזער הילף,
וְקַבְּצֵנוּ	און פערזאַמעל אונז,
וְהַצִּילֵנוּ	און רעטע אונז
מִן הַגּוֹיִם	פון די נאַציאָנען,
לְהוֹדוֹת	אום צו דאַנקען
לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ.	צו דיין הייליגען נאָמען.
לְהִשְׁתַּבֵּחַ	אום זיך צו ריהמען
בִּתְהִלָּתֶךָ:	מיט דיין לויב.
לו בָּרוּךְ יְיָ	געלויבט איז דער עוויגער,
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל	דער גאָט פון ישראל,
מִן הָעוֹלָם	פון עווינקייט
וְעַד הָעוֹלָם.	ביז עווינקייט;
וַיֹּאמְרוּ כָל הָעָם	און דאס גאַנצע פאָלק האָט געזאָגט:
אָמֵן וְהַלֵּל לַייָ:	אָמן! און לויב צום עוויגען!

מכאן ואילך הוא ילקוט פסוקים מספר תהלים.

צ"ט ה' רוֹמְמוּ	ערהייבט
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	דעם עוויגען, אונזער גאָט,
וְהִשְׁתַּחֲווּ	און בוינט אייך
לַהֲדֹם רַגְלָיו	צום 'בענקעל־פון זיינע פיס;[2]
קָדוֹשׁ הוּא:	הייליג איז ער!
צ"ט ט' רוֹמְמוּ	ערהייבט
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	דעם עוויגען, אונזער גאָט,
וְהִשְׁתַּחֲווּ	און בוינט אייך
לְהַר קָדְשׁוֹ.	צו זיין הייליגען בארג;
כִּי קָדוֹשׁ	דען הייליג איז
יְיָ אֱלֹהֵינוּ:	דער עוויגער, אונזער גאָט.
ע"ח ל"ח וְהוּא רַחוּם	און ער, דער בארמהערציגער,
יְכַפֵּר עָוֹן	פערגיבט זינד
וְלֹא יַשְׁחִית	און ער פערדארבט ניט;
וְהִרְבָּה	און ער פערמעהרט[3]
לְהָשִׁיב אַפּוֹ.	צוריק־צוהאַלטען זיין צאָרן,[4]
וְלֹא יָעִיר	און ער ערוועקט ניט
כָּל חֲמָתוֹ:	זיין גאַנצען גרים.
מ' י"ב אַתָּה יְיָ	דו, עוויגער,
לֹא תִכְלָא	זאָלסט ניט צוריקהאַלטען
רַחֲמֶיךָ	דיין ערבארמונג
מִמֶּנִּי.	פון מיר;
חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ	דיין גנאָדע און טרייהייט
תָּמִיד יִצְּרוּנִי:	זאָלען מיך שטענדיג היטען
כ"ה ו' זְכֹר רַחֲמֶיךָ	געדיינק דיין ערבארמונג,
יְיָ	עוויגער,
וַחֲסָדֶיךָ.	און דיין גנאָדע;
כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה:	דען פון עוויג אָן זיינען זיי.
ס"ח ל"ה תְּנוּ עֹז	'גיבט שטאַרקייט
לֵאלֹהִים	צו גאָט;
עַל יִשְׂרָאֵל	איבער ישראל
גַּאֲוָתוֹ.	איז זיין ערהאבענהייט;
וְעֻזּוֹ	און זיין שטאַרקייט
בַּשְּׁחָקִים:	איז אין 'די הימלען.
ס"ח ל"ו נוֹרָא אֱלֹהִים	פורכטבאַר (ביסט[5]) גאָט
מִמִּקְדָּשֶׁיךָ.	פון דיינע הייליגטהומען;
אֵל יִשְׂרָאֵל	דער גאָט פון ישראל
הוּא נֹתֵן	ער גיבט
עֹז וְתַעֲצֻמוֹת	שטאַרקייט און מאַכט
לָעָם.	צו דעם פאָלק;
בָּרוּךְ אֱלֹהִים:	געלויבט איז גאָט!
צ"ד א' אֵל נְקָמוֹת יְיָ.	גאָט פון ראַכע, עוויגע![6]
אֵל נְקָמוֹת	גאָט פון ראַכע,
הוֹפִיעַ:	ערשיין!

1) גײַסטעל; שטיהל. 2) צום בית המקדש. 3) ד. ה. פיל מאל האלט ער אב זיין צארן. 4) שרייבט צו; זייט מיחס. 5) לופט־קרייז; וואָלקען־הימעל. 6) אדער: א גאָט פון ראכע איז דער עוויגער. 7) כתב בעל כנה"ג (מובא במג"א לא"ח סי' רפ"א) וז"ל: במקומות תוגרמא וקונשטנדינא אין אומרים והוא רחום בפסוקי דזמרה בשבת ויום טוב. וכן כתב הגאון יעב"ץ בסדורו. והטעם לזה עיין בראש תפלת ערבית לשבת.

צ"ד ב' הִנָּשֵׂא	עֶרְהֵייבּ זִיךְ,
שֹׁפֵט הָאָרֶץ.	רִיכְטֶער פוּן דֶער עֶרְד;
הָשֵׁב גְּמוּל	גִיבּ אַ לוין
עַל גֵּאִים:	צוּ דִי שְׁטָאלְצֶע.
ג' ט' לַיְיָ הַיְשׁוּעָה.	בַּיי דֶעם עֶווִיגֶען אִיז דִי הִילְף;
עַל עַמְּךָ	אוֹיף דַיין פָאלְק
בִרְכָתֶךָ סֶּלָה:	זָאל זַיין דַיין זֶעגֶען. [1]סֶלָה!
מ"ו ח' ו' י"ב יְיָ צְבָאוֹת	דֶר עֶווִיגֶר פוּן דִי הֶעער-שַׁאארֶען
עִמָּנוּ.	אִיז מִיט אוּנְז,
מִשְׂגָּב לָנוּ	אַ פֶעסְטוּנְג פִיר אוּנְז
אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה:	אִיז דֶער גָאט פוּן יַעֲקֹב. [1]סֶלָה!
פ"ד י"ג יְיָ צְבָאוֹת.	עֶווִיגֶער פוּן דִי הֶעער-שַׁאארֶען!
אַשְׁרֵי אָדָם	גְלִיקְלִיךְ אִיז דֶער מֶענְשׁ,
בֹּטֵחַ בָּךְ:	וֶועלְכֶער פֶערְזִיכֶערְט זִיךְ אוֹיף דִיר,
כ' יְיָ הוֹשִׁיעָה.	עֶווִיגֶער, הֶעלְף!
הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ	דֶער קֶענִיג זָל אוּנְז אַנְטְווָארְטֶען
בְיוֹם קָרְאֵנוּ:	אִין דֶעם טָאג, וֶוען מִיר רוּפֶען.
כ"ח ט' הוֹשִׁיעָה	הֶעלְף
אֶת עַמֶּךָ	דַיין פָאלְק,
וּבָרֵךְ	אוּן בֶּענְשׁ
אֶת נַחֲלָתֶךָ.	דַיין עֶרְבּ-טְהֵייל;
וּרְעֵם	אוּן פִיטֶער זֵיי
וְנַשְּׂאֵם	אוּן עֶרְהֵייבּ זֵיי
עַד הָעוֹלָם:	בִּיז עֶווִיג.
ל"ג כ' נַפְשֵׁנוּ	אוּנְזֶער זֶעעלֶע
חִכְּתָה לַיְיָ.	הָאפְט אוֹיף גָאט;
עֶזְרֵנוּ	אוּנְזֶער הִילְף
וּמָגִנֵּנוּ הוּא:	אוּן אוּנְזֶער שִׁילְד אִיז עֶר.
ל"ג כ"א כִּי בוֹ	דֶען [2]דוּרְךְ אִיהְם
יִשְׂמַח לִבֵּנוּ.	פְרֵעהְט זִיךְ אוּנְזֶער הַארְץ;

כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ	דֶען אוֹיף זַיין הֵיילִיגֶען נָאמֶען
בָטָחְנוּ:	הָאבֶּען מִיר זִיךְ פֶערְזִיכֶערְט.
ל"ג כ"ב יְהִי חַסְדְּךָ יְיָ	זָאל זַיין דַיין גְנַדֶע, אָ עֶווִיגֶער,
עָלֵינוּ.	אִיבֶּער אוּנְז,
כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ:	אַזוֹ ווי מִר הָבֶּן [3]גֶהָפְּט אוֹף דִר.
פ"ה ח' הַרְאֵנוּ יְיָ	וַוייז אוּנְז, עֶווִיגֶער,
חַסְדֶּךָ.	דַיין גְנַאדֶע;
וְיֶשְׁעֲךָ תִּתֶּן לָנוּ:	אוּן דַיין הִילְף גִיבּ אוּנְז.
מ"ד כ"ז קוּמָה	שְׁטֵעה אוֹיף
עֶזְרָתָה לָּנוּ.	(אַלְס) הִילְף פִיר אוּנְז;
וּפְדֵנוּ	אוּן עֶרְלֵייז אוּנְז
לְמַעַן חַסְדֶּךָ:	וֶועגֶען דַיין גְנַאדֶע.
פ"א י"א אָנֹכִי	אִיךְ בִּין
יְיָ אֱלֹהֶיךָ	דֶער עֶווִיגֶער, דַיין גָאט,
הַמַּעַלְךָ	וֶועלְכֶער הָט דִךְ אַרוֹיסְגֶעפִיהְרְט
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם.	פוּן דֶעם לַאנְד מִצְרַיִם;
הַרְחֶב פִּיךָ	עֶפֶען בְּרֵייט דַיין מוֹיל,
וַאֲמַלְאֵהוּ:	אוּן אִיךְ וֶועל אִיהְם אָנְפִילֶען.
קמ"ד ט"ו אַשְׁרֵי הָעָם	גְלִיקְלִיךְ אִיז דַאס פָאלְק,
שֶׁכָּכָה לּוֹ.	וָואס אִיהְם (גֶעהְט) אַזוֹי!
אַשְׁרֵי הָעָם	גְלִיקְלִיךְ אִיז דַאס פָאלְק,
שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו:	וָואס דֶער עֶווִיגֶער אִז זַיין גָאט!
י"ג ו' וַאֲנִי	אוּן אִיךְ,
בְּחַסְדְּךָ	אוֹיף דַיין גְנַאדֶע
בָטַחְתִּי	הָאבּ אִיךְ זִיךְ פֶערְטְרוֹיט;
יָגֵל לִבִּי	מַיין הַארְץ וֶועט זִיךְ פְרֵעהֶען
בִּישׁוּעָתֶךָ.	דוּרְךְ דַיין הִילְף;
אָשִׁירָה לַיְיָ	אִיךְ וֶועל זִינְגֶען צוּם עֶווִיגֶען,
כִּי גָמַל עָלָי:	דֶען עֶר הָאט מִר [4]גוּט בֶּלוֹינְט.

1) זעה בעמערקונג 8 צו זייטע 29. 2) אין. 3) פערטרויט; געהאררט. 4) גוטעס געטהאן.

פון היר ביז יהי כבוד אויף זייטע 88 זאגט מען נור אם שבת און יום טוב, נור אין מאנכע געמיינדען זאגט מען עס אויך אם הושענא רבה.

שבעת המזמורים מכאן עד מזמור שיר ליום השבת מוסיפים בשבת כנגד מספר ימי השבוע. ובסדור עבודת ישראל מביא בשם פירוש ישן, שבדין היה לומר אותם גם בימי החול ואך מפני טורח הצבור נמנעו לאמרם בחול.

תהלים י"ט

לַמְנַצֵּחַ 1. [1]פַר דֶם גֶעזַאנג־מַייסטֶער.
מִזְמוֹר לְדָוִד: אַ גֶעזַאנג פון דָוִד.
ב הַשָּׁמַיִם 2. דִי הִימְלֶען
מְסַפְּרִים דֶערצֶעהְלֶען
כְּבוֹד אֵל. דִי הֶערְלִיכְקַייט פון גָאט;
וּמַעֲשֵׂה יָדָיו און דַאס וֶוערְק פון זַיינֶע הֶענְד
מַגִּיד הָרָקִיעַ: זָאגְט [2]דִי אויסְבְּרֵייטוּנְג.
ג יוֹם לְיוֹם 3. אֵיין טָאג צום (אַנְדֶער) טָאג
יַבִּיעַ אֹמֶר. [3]רֶעדְט אַ וָוארְט;
וְלַיְלָה לְּלַיְלָה און אֵיין נַכְט צו דִי (אַנְדֶער) נַכְט
יְחַוֶּה דָּעַת: עֶרְקְלֶעהְרְט ווִיסֶענְשַׁאפְט.[4]
ד אֵין אֹמֶר 4 אָהְן שְׁפְּרַאכֶע
וְאֵין דְּבָרִים. און אָהְן ווֶערְטֶער,
בְּלִי נִשְׁמָע קוֹלָם: אַזוֹי, אַז זַייעֶר שְׁטִימֶע ווֶערְט נִיט גֶעהֶערְט.
ה בְּכָל הָאָרֶץ 5. אִיבֶּער דִי גַאנְצֶע עֶרד
יָצָא קַוָּם, גֶעהְט אַרוֹיס זַייעֶר שְׁנוּר,[5]
וּבִקְצֵה תֵבֵל און בִּיז עֶנְדֶע דֶער ווֶעלְט
מִלֵּיהֶם. (גְרֵייכֶן) זַייעֶרֶע ווֶערְטֶער;
לַשֶּׁמֶשׁ פִּיר דִי זוּן
שָׂם אֹהֶל הָט עֶר גֶעמַאכְט אַ גֶעצֶעלְט
בָּהֶם: אִין זֵיי.[6]

ו וְהוּא 6. און עֶר אִיז
כְּחָתָן [7]ווִי אַ בְּרוֹיטִיגַאם
יֹצֵא (ווֶעלְכֶער) גֶעהְט אַרוֹיס
מֵחֻפָּתוֹ. פון זַיין בְּרוֹיט־קַאמֶער;
יָשִׂישׂ עֶר פְרֵעהְט זִיךְ
כְּגִבּוֹר ווִי אַ הֶעלְד
לָרוּץ אֹרַח: צוּ לוֹיפֶען (זַיין) ווֶעג.
ז מִקְצֵה 7. פון אֵיין עֶנְדֶע
הַשָּׁמַיִם פון דִי הִימְלֶען
מוֹצָאוֹ, אִיז זַיין אוֹיסְגַאנְג;
וּתְקוּפָתוֹ און זַיין קְרַייז־לוֹיף
עַל קְצוֹתָם. אִיז אִיבֶּר זַייעֶרֶע (אַנְדֶרֶע) עֶנְדֶען,
וְאֵין נִסְתָּר און קֵיין זַאךְ בְּלַייבְּט פֶערְבָּארְגֶען
מֵחַמָּתוֹ: פון זַיין הִיטְץ.
ח תּוֹרַת יְיָ 8. דִי [8]תּוֹרָה פון דֶעם עֶווִיגֶען
תְּמִימָה אִיז פָאלְקָאם,
מְשִׁיבַת זִי עֶרְקְווִיקְט
נָפֶשׁ. (דִי) זֶעעלֶע;
עֵדוּת יְיָ דִי צַייגְנִיס פון דֶעם עֶווִיגֶען
נֶאֱמָנָה אִיז טְרֵיי,
מַחְכִּימַת זִי מַאכְט קְלוּג
פֶּתִי: (דֶעם) נַארְרֶען.
ט פִּקּוּדֵי יְיָ 9. דִי בֶּעפֶעהְלֶע פון דֶם עֶווִיגֶען
יְשָׁרִים זַיינֶען [9]רֶעכְט,
מְשַׂמְּחֵי לֵב. זֵיי עֶרפְרֶעהֶען דַאס הַארְץ;
מִצְוַת יְיָ דַאס גֶעבָּאט פון דֶעם עֶווִיגֶען
בָּרָה אִיז קְלָאהְר

1) צום קאהר־פיהרער. 2) דער הימעל. 3) שטראמט, פליסט. 4) ד.ה. דאס וויסען פון גאט. 5) ד.ה. די הימלען וועלכע דערצעהלען גאטעס הערליכקייט. ציהען זיך וויא א שנור איבער די גאנצע ערד. 6) ד.ה. אין די הימלען. 7) ד. ה. די זון. 8) לעהרע, געזעצען. 9) גערעד. רעכטפערטיג.

מְאִירַת | זִי עֶרְלַייכְט
עֵינָיִם: | (דִי) אוֹיגֶען.
י יִרְאַת יְיָ | 10. דִי פוֹרְכְט פַאר דֶעם עֶווִיגֶן
טְהוֹרָה | אִיז רֵיין,
עוֹמֶדֶת לָעַד. | זִי בֶּעשְׁטֶעהְט אוֹיף עֶווִיג;
מִשְׁפְּטֵי יְיָ | דִי רֶעכְטֶע פוֹן דֶעם עֶווִיגֶען
אֱמֶת. | זַיינֶען וַואהְר,
צָדְקוּ יַחְדָּו: | זֵיי זַיינֶען גֶערֶעכְט אַלֶע צוּזַאמֶען.
יא הַנֶּחֱמָדִים | 11. זֵיי זַיינֶען [1]לִיבְּלִיכֶער
מִזָּהָב | אַלְס גָאלְד
וּמִפַּז רָב. | אוּן אַלְס פִיל פַיינֶעס גָאלְד,
וּמְתוּקִים | אוּן זֵיי זַיינֶען זִיסֶער
מִדְּבַשׁ | אַלְס הָאנִיג
וְנֹפֶת צוּפִים: | אוּן הָאנִיגְזַיים.[2]
יב גַּם עַבְדְּךָ | 12. אוֹיךְ דַיין קְנֶעכְט
נִזְהָר בָּהֶם. | אִיז אָבְּגֶעהִיט אִין זֵיי;
בְּשָׁמְרָם | אִין בֶּעאָבַּאכְטֶען זֵיי
עֵקֶב רָב: | אִיז גְרוֹיס בֶּעלוֹינוּנְג.
יג שְׁגִיאוֹת | 13. (דָאךְ) פֶעהְלֶערְן,
מִי יָבִין. | וֶוער קֶען (זֵיי) בֶּעמֶערְקֶען;
מִנִּסְתָּרוֹת | פוֹן פֶערְבָּארְגֶענֶע (פֶעהְלֶערְן),
נַקֵּנִי: | רֵיינִיג מִיךְ.
יד גַּם מִזֵּדִים | 14. אוֹךְ פוֹן [3]בֵּייזֶע גֶעדַאנְקֶען
חֲשׂךְ עַבְדֶּךָ | הַאלְט צוּרִיק דַיין קְנֶעכְט,
אַל יִמְשְׁלוּ | זָאלֶען זֵיי נִיט הֶערְשֶׁען
בִי. | אִיבֶּער מִיר,
אָז אֵיתָם. | דַאן וֶועל אִיךְ [4]פָאלְקָאם זַיין
וְנִקֵּיתִי | אוּן אִיךְ וֶועל רֵיין זַיין
מִפֶּשַׁע רָב: | פוֹן אַ גְרוֹיסֶען פֶערְבְּרֶעכֶען.
טו יִהְיוּ לְרָצוֹן | עֶס זָאלֶען זַיין צוּם [5]וָואהְלְגֶעפַאלֶען
אִמְרֵי פִי | דִי וֶוערְטֶער פוֹן מַיין מוֹיל
וְהֶגְיוֹן לִבִּי | אוּן דִי גֶעדַאנְקֶען פוֹן מַיין הַארְץ
לְפָנֶיךָ. | פָאר דִיר,
יְיָ | עֶווִיגֶער!
צוּרִי וְגוֹאֲלִי: | מַיין פֶעלְז אוּן מַיין עֶרְלֵייזֶער.

המזמור הזה הוא על פי סדר „אלף בית" ואות ן החסרה נמצאה במלת ופניהם שהיא הראשונה אחר האתנח בפסוק הביטו. ומה שנכפלה אות פ"א בסוף המזמור, כתב אבודרהם שהוא במקום אות ן החסרה, כי פ"א היא ן בחלוף א"ת ב"ש. וכן במזמור כ"ה שהוא ג"כ ע"פ סדר „אלף בית" חסרה אות ן ונכפלה אות פ"א בסוף המזמור.

תהלים ל"ד

לְדָוִד. | 1. (אַ גֶעזַאנְג) פוֹן דָוִד,
בְּשַׁנּוֹתוֹ | ווֶען עֶר הָאט פֶערְעֶנְדֶערְט
אֶת טַעְמוֹ | זַיין [6]פֶערְשְׁטַאנְד
לִפְנֵי אֲבִימֶלֶךְ. | פָאר אֲבִימֶלֶךְ,
וַיְגָרְשֵׁהוּ | [7]וֶועלְכֶער הָט אִים אַרוֹיסְגֶעטְרִיבֶּן
וַיֵּלַךְ: | אוּן עֶר אִיז אַוועגְגֶעגַאנְגֶען.
ב אֲבָרְכָה אֶת יְיָ | 2. אִיךְ וֶועל לוֹיבֶּען דֶעם עֶווִיגֶען
בְּכָל עֵת. | אִין אַלֶער צַייט;
תָּמִיד | בֶּעשְׁטֶענְדִיג
תְּהִלָּתוֹ | וֶועט זַיין לוֹיבּ זַיין
בְּפִי: | אִין מַיין מוֹיל.
ג בַּיָי | 3 [8]דוּרךְ גָאט
תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי. | רִיהְמְט זִיךְ מַיין זֶעלֶע;
יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים | זָאלֶען עֶס הֶערֶען [9]קְלֶיינְמוּטְהִיגֶע

1) געלוסטיגער, מעהר ווינשענס-ווערטה. 2) האָניג, וואס רינט אליין פון בינשטאָק. 3) הויכמוטהיגע, בייזע מענשען. 4) זיך ענדיגען; שטארבען. 5) ווילען. 6) אזוי ווי טעמו וראו (פסוק ט), 7) און. 8) מיט. 9) איינטערדריקטע.

וְיִשְׂמָֽחוּ׃	און זָאלֶען זַיי זִיךְ פְרֶעהֶען.
ד גַּדְּלוּ לַיְיָ	4. [1]עֶרהֵייבְּט דֶעם עֶוויגֶען
אִתִּי.	מִיט מִיר,
וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ	און לָא'מִר עֶרהֵייבֶּן זַיין נָאמֶען
יַחְדָּו׃	צוּזַאמֶען.
ה דָּרַשְׁתִּי	5. אִיךְ הָאבּ גֶעזוּכְט
אֶת יְיָ	דֶעם עֶוויגֶען
וְעָנָנִי.	און עֶר הָט מִיר גֶעעֶנְטְפֶערְט,
וּמִכָּל מְגוּרוֹתַי	און פוּן אַלֶע מַיינֶע שְׁרֶעקֶען
הִצִּילָֽנִי׃	הָאט עֶר מִיךְ גֶערֶעטֶעט.
ו הִבִּיטוּ	6. (דִי, וֶועלְכֶע) הָאבֶּן גֶעבְּלִיקְט
אֵלָיו	צוּ אִיהְם,
וְנָהָֽרוּ.	הָאבֶען [2]אוֹיפְגֶעשְׁטְרַאהְלְט,
וּפְנֵיהֶם	און זֵייעֶרֶע גֶעזִיכְטֶער
אַל יֶחְפָּֽרוּ׃	הָאבֶּן זִךְ קֵין מָל פֶערְשֶׁעהְמְט.
ז זֶה עָנִי קָרָא	7. דִיזֶר אָרֶעמֶר הָאט גֶערוּפֶן,
וַיְיָ שָׁמֵֽעַ.	און דֶר עֶווִיגֶער הָט דֶערְהֶערְט,
וּמִכָּל צָרוֹתָיו	און פוּן אַלֶע זַיינֶע נוֹיטְהֶען
הוֹשִׁיעוֹ׃	הָאט עֶר אִיהְם גֶעהָאלְפֶען.
ח חֹנֶה מַלְאַךְ יְיָ	8. דֶם עֶווִיגֶען'ס עֶנְגֶעל רוּהְט
סָבִיב לִירֵאָיו	אַרוּם דִי, וָואס פִּירְכְטֶען אִיהְם,
וַיְחַלְּצֵם׃	און עֶר רֶעטֶעט זֵיי.
ט טַעֲמוּ וּרְאוּ	9. [3]פֶערְשְׁטֶעהְט און זֶעהְט,
כִּי טוֹב יְיָ.	דַאס גוּט אִיז דֶער עֶווִיגֶער;
אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר	גְלִיקְלִיךְ אִיז דֶער מַאן,
יֶחֱסֶה בּוֹ׃	(וֶעלְכֶר) בֶּשִׁיצְט זִךְ אִין אִיהְם.
י יְראוּ אֶת יְיָ	10. פִּירְכְטֶעט דֶעם עֶוִוגֶען,
קְדֹשָׁיו.	(אִיהְר) זַיינֶע הֵיילִיגֶע,
כִּי אֵין מַחְסוֹר	דֶען עֶס אִיז קֵיין מַאנְגֶעל דָא
לִירֵאָיו׃	בַּיי דִי, וָואס פִּירְכְטֶען אִיהְם.

יא כְּפִירִים	11. יוּנְגֶע לֵייבֶּען[4]
רָשׁוּ וְרָעֵֽבוּ.	מֶעגֶען מַאנְגְלֶען און הוּנְגֶרְן,
וְדֹרְשֵׁי יְיָ	אָבֶּר דִי, וָוס זוּכֶען דֶם עֶוִוינֶען,
לֹא יַחְסְרוּ	זַיי פֶעהְלְט נִיט
כָל טוֹב׃	אַלֶעס גוּטֶעס.
יב לְכוּ בָנִים	12. [5]קוּמְט, קִינְדֶער,
שִׁמְעוּ לִי.	הֶערְט מִיר צוּ,
יִרְאַת יְיָ	דִי פוּרְכְט פַאר דֶעם עֶווִינֶען
אֲלַמֶּדְכֶם׃	וֶועל אִיךְ אַייךְ לֶערְנֶען.
יג מִי הָאִישׁ	13. וֶוער אִיז דֶער מַאן,
הֶחָפֵץ חַיִּים.	וֶועלְכֶער וִויל לֶעבֶען,
אֹהֵב יָמִים	וֶועלְכֶער לִיבְּט טֶעג
לִרְאוֹת טוֹב׃	צוּ זֶעהְן גוּטֶעס?
יד נְצֹר לְשׁוֹנְךָ	14 „הִיט דַיין צוּנְג
מֵרָע.	פוּן שְׁלֶעכְטֶעס,
וּשְׂפָתֶיךָ	און דַיינֶע לִיפֶּען
מִדַּבֵּר מִרְמָה׃	פוּן רֵיידֶען [6]פַאלְשְׁקַייט.
טו סוּר מֵרָע	15. קֶער זִךְ אָב פוּן שְׁלֶעכְטֶס
וַעֲשֵׂה טוֹב.	און טְהוּא גוּטֶעס;
בַּקֵּשׁ שָׁלוֹם	זוּךְ פְרִידֶען
וְרָדְפֵֽהוּ׃	און יָאג אִיהְם נָאךְ“.
טז עֵינֵי יְיָ	16. דִי אוֹיגֶען פוּן דֶם עֶווִינֶען
אֶל צַדִּיקִים.	(זַיינֶען גֶעוֶוענְדֶט) צוּ דִי גֶערֶעכְטֶע,
וְאָזְנָיו	און זַיינֶע אוֹיעֶרֶן
אֶל שַׁוְעָתָם׃	צוּ זֵייעֶר גֶעשְׁרֵיי.
יז פְּנֵי יְיָ	17. [7]דֶר צָארְן פוּן דֶם עֶווִינֶען
בְּעֹשֵׂי רָע.	אִיז גֶעגֶן דִי, וָוס טְהוּעֶן שְׁלֶכְטֶס,
לְהַכְרִית מֵאֶרֶץ	צוּ פֶערְטִילִיגֶען פוּן דֶער עֶרְד
זִכְרָם׃	זֵייעֶר אַנְדֵיינְקֶען.
יח צָעֲקוּ	18. [8](אָבֶער) וֶוען זֵיי שְׁרֵייעֶן

1) עֶרקלעהרט די גרויסקייט פון דעם עוויגען. 2) אויסגערוכטען (דורך זיין הילפע). 3) פיהלט; פרובירט 4) ד. ה. יונגע, געזונדע און שטארקע מענשען. 5) געהט. 6) בעטרוג. 7) דאס אנגעזיכט. 8) דיזעס בעציהט זיך פילייכט אויף דעם פארלעצטען פסוק עיני ה' אל צדיקים, און דארף פערשטאנען ווערען: „ווען (די פרומע) שרייען״.

וַיְיָ שָׁמֵעַ.	דֶערהֶערְט דֶער עֶווִיגֶער,
וּמִכָּל צָרוֹתָם	און פון אַלֶע זֵייעֶרֶע נוֹיטְהֶען
הִצִּילָם:	רֶעטֶעט עֶר זֵיי.
יט קָרוֹב יְיָ	19. דֶער עֶווִיגֶער אִיז נָאהֶענְט
לְנִשְׁבְּרֵי לֵב.	צוּ דִי צוּבְּרָאכֶענֶע הֶערְצֶער,
וְאֶת דַּכְּאֵי רוּחַ	און דִי דֶערְשְׁלָאגֶענֶע גֶמִיטְהֶער
יוֹשִׁיעַ:	הֶעלְפְט עֶר.
כ רַבּוֹת	20. פִיל זֵיינֶען
רָעוֹת צַדִּיק.	דִי אוּנְגְלִיקֶן פון דֶם גֶערֶעכְטֶען,
וּמִכֻּלָּם	אָבֶער פון זֵיי אַלֶעמֶען
יַצִּילֶנּוּ יְיָ:	רֶעטֶעט אִיהְם דֶער עֶווִיגֶער.
כא שֹׁמֵר	21. עֶר הִיט
כָּל עַצְמוֹתָיו.	אַלֶע זַיינֶע בֵּיינֶער,
אַחַת מֵהֵנָּה	(אוֹיךְ) אֵיינֶער פון זֵיי
לֹא נִשְׁבָּרָה:	וֶוערְט נִיט צוּבְרָאכֶען.
כב תְּמוֹתֵת רָשָׁע	22 דֶעם שְׁלֶעכְטֶען טוֹיטֶעט
רָעָה.	(דִי) שְׁלֶעכְטֶעס,
וְשֹׂנְאֵי צַדִּיק	און דִי פַיינְדֶע פון דֶם גֶערֶעכְטֶען
יֶאְשָׁמוּ:	וֶוערֶען [1]פֶערְשׁוּלְדִיגְט.
כג פּוֹדֶה יְיָ	23. דֶער עֶווִיגֶער עֶרלֵייזְט
נֶפֶשׁ עֲבָדָיו.	(דִי) זֶעעלֶע פון זַיינֶע דִינֶער
וְלֹא יֶאְשְׁמוּ	און עֶס וֶועלֶען נִיט [1]פֶערְשׁוּלְדֶעט זַיין
כָּל הַחוֹסִים	אַלֶע, וָואס בֶּעשִׁיטְצֶען זִיךְ
בּוֹ:	אִין אִיהְם.

תהלים צ׳

תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה	1. אַ גֶעבֶּעט פון מֹשֶׁה,
אִישׁ הָאֱלֹהִים.	דֶעם [2]גֶעטְלִיכֶען מַאן.
אֲדֹנָי	עֶווִיגֶער!
מָעוֹן	אַ וָואהְנוּנְג
אַתָּה הָיִיתָ	בִּיסְטוּ גֶעוֶועֶן
לָּנוּ	פִיר אוּנְז
בְּדֹר וָדֹר:	אִין יֶעדֶער גֶעשְׁלֶעכְט.
ב בְּטֶרֶם	2. בֶּעפָאר
הָרִים	בֶּערְג
יֻלָּדוּ	זַיינֶען גֶעבָּארֶען גֶעוָוארֶען
וַתְּחוֹלֵל	און(בֶּעפָאר)דוּ הָאסְט בֶּעשַׁפֶען
אֶרֶץ וְתֵבֵל.	עֶרְד און וֶועלְט,
וּמֵעוֹלָם	עֶבֶּען פון עֶווִיגְקֵייט
עַד עוֹלָם	בִּיז עֶווִיגְקֵייט,
אַתָּה אֵל:	בִּיסְטוּ גָאט.
ג תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ	3. דוּ בְּרֵיינְגְסְט(דֶעם)מֶענְשֶׁען
עַד דַּכָּא.	בִּיז צוּ [3]פֶערְנִיכְטוּנְג,
וַתֹּאמֶר	און דוּ זָאגְסְט:
שׁוּבוּ	„קֶעהְרְט זִיךְ צוּרִיק,
בְנֵי אָדָם:	אִיהְר מֶענְשֶׁען קִינְדֶער!"
ד כִּי אֶלֶף שָׁנִים	4. דֶען טוֹיזֶענְד יָאהְר
בְּעֵינֶיךָ	אִין דַיינֶע אוֹיגֶען
כְּיוֹם אֶתְמוֹל	אִיז ווִי אַ נֶעכְטִיגֶער טָאג,
כִּי יַעֲבֹר.	וָואס אִיז פָארְאִיבֶּער,
וְאַשְׁמוּרָה	און ווִי אַ [4]וַואכֶע
בַלָּיְלָה:	אִין דֶער נַאכְט.
ה זְרַמְתָּם	5. דוּ שְׁטְרָאמְסְט זֵיי אַוֶועג,
שֵׁנָה יִהְיוּ.	(ווִי דֶער) [5]שְׁלָאף זַיינֶען זֵיי;

1) בּעשטראפט. 2) מאן פון גאט. 3) שטויב; צוזאמענברעכען. 4) נאכט־אפּטהיילונג 5) טרוים, אדער: אין שלאף ווערען זיי (פריש) אם מארגען, ווי גראז וואס גרינט.

בַּבֹּקֶר אַם מָארְגֶען
כֶּחָצִיר אִיז עֶר ווִי גְרָאז,
יַחֲלֹף׃ וָואס [1]גְרִינְט.
ו בַּבֹּקֶר 6. אַם מָארְגֶען
יָצִיץ וְחָלָף. שְׁפְּרָאצְט עֶר אוּן [1]גְרִינְט,
לָעֶרֶב צוּם אַבֶּענְד
יְמוֹלֵל ווֶערְט עֶר אָבְגֶעשְׁנִיטֶען
וְיָבֵשׁ׃ אוּן עֶר ווֶערְט פֶערְטְרִיקֶענְט.
ז כִּי כָלִינוּ 7. דֶען מִיר עֶנְדִיגֶען זִיךְ
בְאַפֶּךָ. דוּרְךְ דַיין צָארְן,
וּבַחֲמָתְךָ אוּן דוּרְךְ דַיין גְרִים
נִבְהָלְנוּ׃ זַיינֶען מִיר דֶערְשְׁרָאקֶען.
ח שַׁתָּה שת כ׳ 8. דוּ הָאסְט גֶעשְׁטֶעלְט
עֲוֹנֹתֵינוּ אוּנְזֶערֶע זִינְד
לְנֶגְדֶּךָ. פַאר דִיר;
עֲלֻמֵנוּ אוּנְזֶערֶע יוּגֶענְד־זִינְד—
לִמְאוֹר פָּנֶיךָ׃ פַאר דִילְכְט פוּן דַיין גֶעזִיכְט.
ט כִּי כָל יָמֵינוּ 9. דֶען אַלֶע אוּנְזֶערֶע טֶעג
פָּנוּ [2]זַיינֶען פֶערְשְׁוואוּנְדֶען
בְעֶבְרָתֶךָ. אִין דַיין גְרִים;
כִּלִּינוּ מִיר הָאבֶען [3]פֶערְבְּרַאכְט
שָׁנֵינוּ אוּנְזֶערֶע יָאהְרֶען
כְמוֹ הֶגֶה׃ אַזוֹי ווִי (אִין) [4]גֶעשְׁפְּרֶעךְ.
י יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ 10. דִי טֶעג פוּן אוּנְזֶערֶע יָאהְרֶען
בָהֶם צְווִישֶען זֵיי
שִׁבְעִים שָׁנָה. זַיינֶען זִיבְּצִיג יָאהְר,
וְאִם בִּגְבוּרֹת אוּן ווֶען בַּיי קְרֶעפְטֶען
שְׁמוֹנִים שָׁנָה. אִיז אַכְצִיג יָאהְר,
וְרָהְבָּם אוּן זַייעֶר [5]שְׁטָאלְץ
עָמָל וָאָוֶן. אִיז מִיה אוּן [6]קוּמֶער,
כִּי גָז חִישׁ דֶען עֶס [7]ווֶערְט שְׁנֶעל אָבְגֶעשְׁנִטֶען
וַנָּעֻפָה׃ אוּן מִיר פְלִיהֶען אַוועג.
יא מִי יוֹדֵעַ 11. ווֶער ווייסְט
עֹז אַפֶּךָ. דִי קְרַאפְט פוּן דַיין צָארְן,
וּכְיִרְאָתְךָ אוּן ווִי דַיין פוּרְכְטבַּרְקַיט אִיז
עֶבְרָתֶךָ׃ (אַזוֹי אִיז) דַיין גְרִים.
יב לִמְנוֹת יָמֵינוּ 12. צוּ צֵעהְלֶען אוּנְזֶערֶע טֶעג
כֵּן הוֹדַע. אַלְזָא מַאךְ אוּנְז ווִיסֶען,
וְנָבִיא דַאס מִיר זָאלֶען בְּרֵיינְגֶען
לְבַב חָכְמָה׃ אַ קְלוּגֶע הַארְץ.
יג שׁוּבָה יְיָ 13. קֶעהְר צוּרִיק, עֶווִיגֶער.
עַד מָתָי. ווִי לַאנְג נָאךְ?
וְהִנָּחֵם אוּן [8]עֶרְבַּארְעם זִיךְ
עַל עֲבָדֶיךָ׃ אִיבֶּער דַיינֶע קְנֶעכְט.
יד שַׂבְּעֵנוּ 14. זֶעטִיג אוּנְז
בַבֹּקֶר אַם מָארְגֶען
חַסְדֶּךָ. (מִיט) דַיין גְנַאדֶע,
וּנְרַנְּנָה דַאס מִיר זָאלֶען זִינְגֶען
וְנִשְׂמְחָה אוּן מִיר זָאלֶען זִיךְ פְרֵעהֶען
בְּכָל יָמֵינוּ׃ אִין אַלֶע אוּנְזֶערֶע טֶעג.
טו שַׂמְּחֵנוּ 15. דֶערְפְרֵעה אוּנְז
כִּימוֹת ווִי דִי טֶעג,
עִנִּיתָנוּ. (וָואס) דוּ הָסְט אוּנְז גְעפַּיְנִגְט,
שְׁנוֹת דִי יָאהְרֶען,

1) וואקסט אויף. 2) יוענדען זיך אָב. 3) גיענדיגט. 4) געשוועכט, פריידעריי; פאנטאזיע 5) ד. ה. אויך די בעסטע פון זיי איז מיה און קומער. פילייכט אזוי ווי: ורובם. און דיגרעסטע טהייל פון זיי. 6) אונגליק, טרויער, גיבעט. 7) טראגט זיך שנעל אוועג. 8) בערייט וועגען דיינע קנעכט.

רָאִינוּ (וואס מיר האבען געזעהן
רָעָה: שלעכטעס.
טז וְיֵרָאֶה 16. עס זאל געזעהן ווערען
אֶל עֲבָדֶיךָ צו דיינע קנעכט
פָעֳלֶךָ. דיין ווערק,
וַהֲדָרְךָ און דיין פראכט
עַל בְּנֵיהֶם: איבער זייערע קינדער.
יז וִיהִי 17. און עס זאל זיין
נֹעַם די ליבליכקייט
אֲדֹנָי פון דעם עוויגען,
אֱלֹהֵינוּ אונזער גאט,
עָלֵינוּ אויף אונז,
וּמַעֲשֵׂה און דאס ווערק
יָדֵינוּ פון אונזערע הענד
כּוֹנְנָה עָלֵינוּ. בעפעסטיג פיר אונז,
וּמַעֲשֵׂה און דאס ווערק
יָדֵינוּ פון אונזערע הענד
כּוֹנְנֵהוּ: בעפעסטיג עס.

יושב בסתר נקרא שיר של פגעים. (שבועות ט"ו ע"ב, במדבר רבה דף רמ"ז ע"ב). ונוהגין לכפול הפסוק ארך ימים שעי"ז נשלם השם היוצא ממנו (טור או"ח ס' רצ"ד).

תהלים צ׳א

א [1] יֹשֵׁב 1. (דו, וועלכער) זיצט
בְּסֵתֶר אין דעם [1]שוטץ
עֶלְיוֹן, פון דעם אלערהעכסטען,
בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן: (וועלכער) בעשיצט זיך אין שאטען פון אלמעכטיגען.
ב אֹמַר 2. איך זאג
לַיָי פון דעם עוויגענים ווענען,
מַחְסִי (וועלכער איז) מיין שוטץ
וּמְצוּדָתִי. און מיין פעסטונג,
אֱלֹהַי מיין גאט
אֶבְטַח בּוֹ: אויף וועלכען איך פערטרוי זיך
ג כִּי הוּא יַצִּילְךָ 3. דאס ער וועט דיך רעטען
מִפַּח פון דעם נעטץ
יָקוּשׁ. פון פויגעל-שטעלער[2]
מִדֶּבֶר הַוּוֹת: פון פערדערבענדען פעסט.
ד בְּאֶבְרָתוֹ 4. מיט זיין [3]פליגעל
יָסֶךְ לָךְ. וועט ער דיר בעדעקען,
וְתַחַת כְּנָפָיו און אונטער זיינע פליגלען
תֶּחְסֶה. וועסטו זיך בעשיצען,
צִנָּה וְסֹחֵרָה שילד און פאנצער
אֲמִתּוֹ: איז זיין טרייהייט.
ה לֹא תִירָא 5. דו וועסט ניט פירכטען
מִפַּחַד לָיְלָה. פון שרעק ביי נאכט,
מֵחֵץ יָעוּף פון דעם פייל, וואס פליהט,
יוֹמָם: ביי טאג.
ו מִדֶּבֶר 6 פון דעם פעסט,
בָּאֹפֶל יַהֲלֹךְ. (וואס) געהט ארום אין דער פינסטערניס,
מִקֶּטֶב פון די [4]פלאגע,
יָשׁוּד (וועלכע) בערויבט
צָהֳרָיִם: אין מיטען טאג.
ז יִפֹּל 7. עס מעגען פאלען
מִצִּדְּךָ פון דיין זייט,
אֶלֶף. טויזענד,
וּרְבָבָה און צעהן טויזענד
מִימִינֶךָ. פון דיין רעכטע האנד,

---

1) פערבארגענעם ארט. 2) די וואס שטעלען אויס נעטצען פיר פויגעל. אדער: פון שטרויכלענדען נעטץ. 3) פעסטיגג. 4) פערניכטונג.

אֵלֶיךָ	(אָבֶער) צוּ דִיר,
לֹא יִגָּשׁ:	וֶועט נִיט צוּקוּמֶען.
ח רַק בְּעֵינֶיךָ	8 נוּר מִיט דַיינֶע אוֹיגֶען
תַבִּיט.	וֶועסְטוּ בְּלִיקֶען,
וְשִׁלֻּמַת רְשָׁעִים	און דִי [1]בֶּצָאהְלוּנְג פוּן זִינְדֶגֶע
תִּרְאֶה:	וֶועסְטוּ זֶעהְן.
ט כִּי אַתָּה יְיָ	9. דֶען [2]דוּ, עֶווִיגֶער,
מַחְסִי.	בִּיסְט מַיין שׁוּטְץ.
עֶלְיוֹן	[3]דֶעם אַלֶערְהֶעכְסְטֶען
שַׂמְתָּ	הָאסְטוּ גֶעמַאכְט
מְעוֹנֶךָ:	(אַלְס) דַיין [1]וָואהְנוּנְג.
י לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ	10. עֶס וֶועט דִיר נִיט טְרֶעפֶען
רָעָה,	שְׁלֶעכְטֶעס,
וְנֶגַע	און אַ פְּלַאג
לֹא יִקְרַב	וֶועט נִיט קוּמֶען נָאהֶענְט
בְּאָהֳלֶךָ:	צוּ דַיין גֶעצֶעלְט.
יא כִּי מַלְאָכָיו	11. דֶען זַיינֶע עֶנְגֶלֶען
יְצַוֶּה	וֶועט עֶר בֶּעפֶעהְלֶען
לָּךְ.	וֶועגֶען דִיר,
לִשְׁמָרְךָ	דִיךְ צוּ בֶּעהִיטֶען
בְּכָל דְּרָכֶיךָ:	אוֹיף אַלֶע דַיינֶע וֶועגֶען.
יב עַל כַּפַּיִם	12. אוֹיף דִי הֶענְד
יִשָּׂאוּנְךָ.	זָאלֶען זֵיי דִיךְ טְרָאגֶען,
פֶּן תִּגֹּף	אוּם דוּ זָאלְסְט נִיט אָבְּקְלַאפֶּען
בָּאֶבֶן	אָן אַ שְׁטֵיין
רַגְלֶךָ:	דַיין פוּס.
יג עַל שַׁחַל	13. אִיבֶּער (דֶעם) שְׁלַאנְג

וָפֶתֶן	און (דֶעם) [4]אָטְטֶער
תִּדְרֹךְ.	וֶועסְטוּ טְרֶעטֶען;
תִּרְמֹס	דוּ וֶועסְט צוּטְרֶעטֶען
כְּפִיר	(דֶעם) יוּנְגֶען לֵייב
וְתַנִּין:	און (דִי) [5]דְרַאכֶע.
יד כִּי בִי	14. וַוייל נָאךְ מִיר
חָשַׁק	הָאט עֶר בֶּעגֶעהְרְט,
וַאֲפַלְּטֵהוּ.	דַארוּם וֶועל אִיךְ אִיהְם רֶעטֶן;
אֲשַׂגְּבֵהוּ	אִיךְ וֶועל אִיהְם שְׁטַארְקֶען,
כִּי יָדַע שְׁמִי:	וַוייל עֶר הָט עֶרְקֶענְט מַיין נָאמֶען.
טו יִקְרָאֵנִי	15. עֶר וֶועט מִיר רוּפֶען
וְאֶעֱנֵהוּ.	און אִיךְ וֶועל אִיהְם עֶנְטְפֶערְן;
עִמּוֹ אָנֹכִי	מִיט אִיהְם (וֶועל אִיךְ זַיין)
בְצָרָה.	אִין נוֹיטְה;
אֲחַלְּצֵהוּ	אִיךְ וֶועל אִיהְם רֶעטֶען
וַאֲכַבְּדֵהוּ:	און אִיךְ וֶועל אִיהְם עֶהְרֶען.
טז אֹרֶךְ יָמִים	16. (מִיט) לַאנְגֶעם לֶעבֶען
אַשְׂבִּיעֵהוּ.	וֶועל אִיךְ אִיהְם זֶעטִיגֶען,
וְאַרְאֵהוּ	און אִיךְ וֶועל אִיהְם וַוייזֶען
בִּישׁוּעָתִי:	מַיין הִילְף.
אֹרֶךְ יָמִים	(מִיט) לַאנְגֶעם לֶעבֶען
אַשְׂבִּיעֵהוּ.	וֶועל אִיךְ אִיהְם זֶעטִיגֶען.
וְאַרְאֵהוּ	און אִיךְ וֶועל אִיהְם וַוייזֶען
בִּישׁוּעָתִי:	מַיין הִילְף.

תהלים קל"ה

א הַלְלוּיָהּ	1. לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען!
הַלְלוּ	לוֹיבְּט

1) שטראף. 2) אדער: דו (האסט געזאגט) „דער עווינגער" א.ז.וו 3) אין דער הויך. 4) שוטץ. 5) גיפטיגער שלאנג. 6) זעע-שלאנג.

אֶת שֵׁם יְיָ.	דֶעם נָאמֶען פוּן דֶעם עֶווִיגֶען;
הַלְלוּ	לוֹיבְּט,
עַבְדֵי יְיָ:	(איהְר)דִינֶער פוּן דֶעם עֶווִיגֶען.
ב שֶׁעֹמְדִים	2. ווֶעלְכֶע שְׁטֶעהֶען
בְּבֵית יְיָ	אִין דֶעם עֶווִיגֶענְ'ס הויז,
בְּחַצְרוֹת	אִין דִי הוֹיפֶען
בֵּית אֱלֹהֵינוּ:	פוּן דִי הויז פוּן אוּנְזֶער גָאט.
ג הַלְלוּיָהּ	3. לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען,
כִּי טוֹב יְיָ,	דֶען גוּט אִיז דֶער עֶווִיגֶער;
זַמְּרוּ לִשְׁמוֹ	שְׁפִּילְט צוּ זַיין נָאמֶען,
כִּי נָעִים:	דֶען עֶר אִיז לִיבְּלִיךְ.
ד כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ,	4. דֶען יַעֲקֹב הָאט דֶער עֶווִיגֶער אוֹיסְעֶרְווֶעהְלְט פִיר זִיךְ,
יִשְׂרָאֵל	יִשְׂרָאֵל (הָט עֶר אוֹיסְעֶרְווֶעלְט)
לִסְגֻלָּתוֹ:	אַלְס זַיין טְהַייעֶרֶען [1]אַייגֶענְטְהוּם
ה כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי	5. דֶען אִיךְ ווייס,
כִּי גָדוֹל יְיָ	דַאס גְרוֹיס אִיז דֶער עֶווִיגֶער,
וַאֲדֹנֵינוּ	אוּן אוּנְזֶער הֶערר (אִיז גְרֶעסֶר)
מִכָּל אֱלֹהִים:	פוּן אַלֶע גֶעטֶער.
ו כֹּל	6. אַלֶעס,
אֲשֶׁר חָפֵץ יְיָ	ווָאס דֶער עֶווִיגֶער ווִיל,
עָשָׂה	[2]טְהוּט עֶר,
בַּשָּׁמַיִם	אִין הִימֶעל
וּבָאָרֶץ,	אוּן אוֹיף דֶער עֶרְד;
בַּיַּמִּים	אִין דִי מֶעעֶרֶען
וְכָל תְּהוֹמוֹת:	אוּן אַלֶע [3]אָבְּגְרוּנְדֶען.
ז מַעֲלֶה	7. עֶר בְּרֵיינְגְט אוֹיף

נְשִׂאִים	ווָאלְקֶענְס
מִקְצֵה הָאָרֶץ	פוּן עֶנְדֶע פוּן דֶער עֶרְד,
בְּרָקִים	בְּלִיטְצֶען
לַמָּטָר	פִיר דֶעם רֶעגֶען
עָשָׂה,	הָאט עֶר גֶעמַאכְט,
מוֹצֵא רוּחַ	עֶר פִיהְרְט אַרוֹיס (דֶעם) ווִינְד
מֵאוֹצְרוֹתָיו:	פוּן זַיינֶע שַׁאטְץ־קַאמֶערֶען.
ח שֶׁהִכָּה	8. [4]ווֶעלְכֶער הָאט גֶעשְׁלָאגֶען
בְּכוֹרֵי מִצְרָיִם.	דִי עֶרְסְט־גֶבָּרֶענֶע פוּן מִצְרַיִם,
מֵאָדָם	פוּן מֶענְשֶׁען
עַד בְּהֵמָה:	בִּיז פִיה.
ט שָׁלַח	9. עֶר הָאט גֶעשִׁיקְט
אוֹתֹת	צֵייכֶענְס
וּמֹפְתִים	אוּן וואוּנְדֶער
בְּתוֹכֵכִי	אִין דִיר,
מִצְרָיִם.	(דוּ לַאנְד) מִצְרַיִם,
בְּפַרְעֹה	גֶעגֶען פַּרְעֹה[5]
וּבְכָל עֲבָדָיו:	אוּן [5]גֶעגֶען אַלֶע זַיינֶע קְנֶעכְט.
י שֶׁהִכָּה	10. [4]ווֶעלְכֶער הָאט גֶעשְׁלָאגֶען
גּוֹיִם רַבִּים.	פִילֶע פֶעלְקֶער,
וְהָרַג	אוּן עֶר הָאט דֶערְשְׁלָאגֶען
מְלָכִים עֲצוּמִים:	מֶעכְטִיגֶע קֶענִיגֶע.
יא לְסִיחוֹן	11. [6]סִיחוֹן
מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי	דֶעם קֶענִיג פוּן אֱמוֹרִי,
וּלְעוֹג	אוּן עוֹג,
מֶלֶךְ הַבָּשָׁן.	דֶעם קֶענִיג פוּן בָּשָׁן,

1) טהייערע. געליבטע זאך; א זאנדערבאדער שאץ 2) האט ער געמאכט. געשאפען. 3) טיפעניסען. 4) ער איז עס. וועלכער א. ז. וו. אדער: (לויבט איהם) וועלכער א. ז. וו. 5) איבער. 6) אזוי ווי: והרג לסיחון א. ז. וו. אויף דעם ארט פון: הרגו לאבנר.

וּלְכֹל מַמְלְכוֹת — און אַלֶע קֶענִיגרַייכֶען
כְּנָעַן: — פון כְּנַעַן.
יב וְנָתַן — 12. און עֶר הָאט גֶעגֶעבֶען
אַרְצָם — זֵייעֶר לַאנְד
נַחֲלָה, — (אַלְס) עֶרְבּ־טְהֵייל,
נַחֲלָה — (אַלְס) עֶרְבּ־טְהֵייל
לְיִשְׂרָאֵל — צו יִשְׂרָאֵל,
עַמּוֹ: — זַיין פָאלְק.
יג יְיָ — 13. עֶווִיגֶער!
שִׁמְךָ לְעוֹלָם, — דַיין נָאמֶען אִיז אויף עֶווִיג;
יְיָ — עֶווִיגֶער!
זִכְרְךָ — דַיין אַנְדֵיינְקֶען אִיז
לְדֹר וָדֹר: — פִיר גֶעשְׁלֶכְט און גֶעשְׁלֶכְט.[2]
יד כִּי — 14. דֶען
יָדִין יְיָ — דֶער עֶווִיגֶער ווִט [3]פֶערְטְהֵיידִגֶן
עַמּוֹ, — זַיין פָאלְק,
וְעַל עֲבָדָיו — און אִיבֶּער זַיינֶע דִינֶער
יִתְנֶחָם: — ווֶעט עֶר זִיךְ עֶרְבַּרְמֶען.
טו עֲצַבֵּי הַגּוֹיִם — 15. דִי גֶעטְצֶען פון דִי הַיידֶען
כֶּסֶף וְזָהָב, — זַיינֶען זִילְבֶּער און גָאלְד;
מַעֲשֵׂה — דַאס ווערק
יְדֵי אָדָם: — פון דִי הֶענְד פון אַ מֶענְשֶׁען.
טז פֶּה לָהֶם — 16. אַ מויל הָאבֶּען זֵיי,
וְלֹא יְדַבֵּרוּ, — אָבֶּער זֵיי קֶענֶען נִיט רֵיידְען;
עֵינַיִם לָהֶם — אויגֶען הָאבֶּען זֵיי,
וְלֹא יִרְאוּ: — אָבֶּער זֵיי קֶענֶען נִיט זֶעהְן.
יז אָזְנַיִם לָהֶם — 17. אויעֶרן הָאבֶּען זֵיי,
וְלֹא יַאֲזִינוּ, — אָבֶּער זֵיי קֶענֶען נִיט הֶערֶען;
אַף — אויך
אֵין יֶשׁ רוּחַ — עֶס אִיז קֵיין אָטְהֶעם דָא
בְּפִיהֶם: — אִין זֵייעֶר מויל.
יח כְּמוֹהֶם — 18. ווִי זֵיי זַיינֶען
יִהְיוּ — אַזוֹי ווֶעלֶען זַיין
עֹשֵׂיהֶם, — דִי, ווָאס מַאכֶען זֵיי,
כֹּל — יֶעדֶער,
אֲשֶׁר בֹּטֵחַ — ווָאס פֶערְטְרוֹיט זִיךְ
בָּהֶם: — אויף זֵיי.
יט בֵּית יִשְׂרָאֵל — 19. הויז פון יִשְׂרָאֵל,
בָּרְכוּ אֶת יְיָ, — לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען;
בֵּית אַהֲרֹן — הויז פון אַהֲרֹן,
בָּרְכוּ אֶת יְיָ: — לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען.
כ בֵּית הַלֵּוִי — 20. הויז פון לֵוִי,
בָּרְכוּ אֶת יְיָ, — לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען;
יִרְאֵי יְיָ — גָאטְעס־פִירְכְטִיגֶע,
בָּרְכוּ אֶת יְיָ: — לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען.
כא בָּרוּךְ יְיָ — 21 גֶעלוֹיבְּט אִיז דֶער עֶווִיגֶער
מִצִּיּוֹן, — פון צִיוֹן,
שֹׁכֵן יְרוּשָׁלָיִם — (ווֶעלְכֶער ווָאהְנְט (אִין) יְרוּשָׁלַיִם.
הַלְלוּיָהּ: — לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען!

תהלים קל״ו

א [1]הוֹדוּ לַיְיָ — 1. דַאנְקְט צוּם עֶווִיגֶען,
כִּי טוֹב, — דֶען עֶר אִיז גוּט;
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: — דֶען אויף עֶווִיג אִיז זַיין גְנַאדֶע.
ב הוֹדוּ — 2. דַאנְקְט

---

1) הודו לה׳ וכ״ו נקרא „הלל הגדול״ (ברכות ד׳ ע״ב, פסחים קי״ח ע״א, תענית י״ט) „מפני שהקב״ה יושב ברומו של עולם ומחלק מזונות לכל בריה״. וכ״ו הודו כנגד כ״ו דורות שברא הקב״ה בעולמו ולא נתן להם תורה וזן אותם ברחמו״ (פסחים שם). 2) ד. ה. פיר אַלע געשלעכטער, גענעראַציאָנען. 3) אָדער שאַפען רעכט.

לֵאלֹהֵי הָאֱלֹהִים.	צום גָאט (אִיבֶּער אַלֶע) גֶעטֶער;
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	דֶען אויף עֶוִויג אִז זַיין גְנַאדֶע.
ג הוֹדוּ	3. דַאנְקְט
לַאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים.	צום הֶערר פוּן אַלֶע הֶערְרְן
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	דֶען אויף עֶוִויג אִז זַיין גְנַאדֶע.
ד לְעֹשֵׂה	4. צוּ דֶעם, וָואס טְהוּט
נִפְלָאוֹת גְּדֹלוֹת	גְרוֹיסֶע וואוּנְדֶער
לְבַדּוֹ.	אַלֵיין;
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	דֶען אויף עֶוִויג אִז זַיין גְנַאדֶע.
ה לְעֹשֵׂה	5 צוּ דֶם, וָואס הָאט גֶעמַכְט
הַשָּׁמַיִם	דֶעם הִימֶעל
בִּתְבוּנָה.	מִיט פֶערְשְׁטַאנְד;
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	דֶען אויף עֶוִויג אִז זַיין גְנַאדֶע.
ו לְרוֹקַע	6. צוּ דֶם, וָוס הָט אוֹסְגֶעבְּרֵיטֶט
הָאָרֶץ	דִי עֶרד
עַל הַמָּיִם.	אִיבֶּער דִי וַואסֶער;
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	דֶען אויף עֶוִויג אִז זַיין גְנַאדֶע.
ז לְעֹשֵׂה	7. צוּ דֶעם, וָואס הָט גֶעמַאכְט
אוֹרִים גְּדֹלִים.	גְרוֹיסֶע לִיכְטֶער;
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	דֶען אויף עֶוִויג אִז זַיין גְנַאדֶע.
ח אֶת הַשֶּׁמֶשׁ	8. דִי זוּן
לְמֶמְשֶׁלֶת בַּיּוֹם.	[1]צוּ הֶערְשֶׁען בַּיי טָאג;
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	דֶן אויף עֶוִויג אִז זַיין גְנַאדֶע.
ט אֶת הַיָּרֵחַ	9. דֶעם מָאנְד
וְכוֹכָבִים	און דִי שְׁטֶערֶען
לְמֶמְשְׁלוֹת	צוּ [2]הֶערְשֶׁען
בַּלָּיְלָה.	בַּיי נַאכְט;
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	דֶען אויף עֶוִויג אִז זַיין גְנַאדֶע.
י לְמַכֵּה מִצְרַיִם	צוּ דֶם, וָוס הָט גֶעשְׁלָגֶן מִצְרַיִם
בִּבְכוֹרֵיהֶם.	אִין זַייעֶרע עֶרְשְׁט גֶבּארֶענֶע

כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	דֶען אויף עֶוִויג אִז זַיין גְנַאדֶע.
יא וַיּוֹצֵא יִשְׂרָאֵל	אֶן עֶר הָט אַרוֹסְגֶפִּרְט יִשְׂרָאֵל
מִתּוֹכָם.	פוּן זַייעֶר מִיטֶע;
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	דֶען אויף עֶוִויג אִז זַיין גְנַאדֶע.
יב בְּיָד חֲזָקָה	12. מִיט שְׁטַארְקֶער הַאנְד
וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה.	און מִט אוֹסְגֶעשְׁטְרֶקְטֶען אָרֶם
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	דֶען אויף עֶוִויג אִז זַיין גְנַאדֶע.
יג לְגֹזֵר	13. צוּ דֶם וָואס הָט [3]צוּשְׁנִיטֶן
יַם סוּף	דֶעם [4]שִׁילְף-מֶעער
לִגְזָרִים.	אוֹיף [5]שְׁטִיקֶער;
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	דֶן אויף עֶוִויג אִז זַיין גְנַאדֶע.
יד וְהֶעֱבִיר יִשְׂרָאֵל	14. און הָאט דוּרְכְגֶעפִיהֶרְט יִשְׂרָאֵל
בְּתוֹכוֹ.	דוּרְךְ זַיין מִיטֶע;
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	דֶן אויף עֶוִויג אִז זַיין גְנַאדֶע.
טו וְנִעֵר	15. און עֶר הָט [6]אַרַיינְגֶעוָוארְפֶן
פַּרְעֹה וְחֵילוֹ	פַּרְעֹה און זַיין [7]הֶעער
בְיַם סוּף.	אִין [4]שִׁילְף-מֶעער;
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	דֶן אויף עֶוִויג אִז זַיין גְנַאדֶע
טז לְמוֹלִיךְ עַמּוֹ	צוּ דֶם וָוס הָט גֶעפִרְט זַיִן פָלְק
בַּמִּדְבָּר.	אִין דֶער וִוִיסְטֶע;
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	דֶן אויף עֶוִויג אִז זַיין גְנַאדֶע.
יז לְמַכֵּה	17. צוּ דֶם, וָואס הָט גֶעשְׁלָאגֶן
מְלָכִים גְּדֹלִים.	גְרוֹיסֶע קֶענִיגֶע;
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	דֶן אויף עֶוִויג אִז זַיין גְנַאדֶע.
יח וַיַּהֲרֹג	18. און עֶר הָאט דֶערְשְׁלָאגֶען
מְלָכִים אַדִּירִים.	מֶעכְטִיגֶע קֶענִיגֶע;
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	דֶען אויף עֶוִויג אִז זַיין גְנַאדֶע.
יט לְסִיחוֹן	19 סִיחוֹן,
מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי.	דֶעם קֶענִיג פוּן דֶעם אֱמֹרִי;

1) אלס הערשערין; צו בעהערשונג. 2) הערשער; צו בעהערשונגען. 3) צוטהיילט. 4) רויטער מעער. 5) שטיי־לען. 6) געשטירצט. 7) מיליטער.

כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	דָן אוֹיף עֶווִיג אִז זַיין גְנַאדֶע.
כ וּלְעוֹג	20. און עוֹג,
מֶלֶךְ הַבָּשָׁן,	דֶעם קֶענִיג פוּן בָּשָׁן;
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	דֶען אוֹיף עֶווִיג אִז זַיין גְנַאדֶע.
כא וְנָתַן	21. און עֶר הָאט גֶעגֶעבֶּען
אַרְצָם	זֵייעֶר לַאנְד
לְנַחֲלָה,	(אַלְס) עֶרְבּ־טְהֵייל;
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	דֶען אוֹיף עֶווִיג אִז זַיין גְנַאדֶע.
כב נַחֲלָה	22. אֵיין עֶרְבּ־טְהֵייל
לְיִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ,	צוּ יִשְׂרָאֵל, זַיין קְנֶעכְט;
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	דֶען אוֹיף עֶווִיג אִז זַיין גְנַאדֶע.
כג שֶׁבְּשִׁפְלֵנוּ	23. וָוס אִין אוּנְזֶער נִידְרִיגְקֵייט
זָכַר לָנוּ,	הָאט עֶר אוּנְז גֶעדֵיינְקְט;
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	דֶען אוֹיף עֶווִיג אִז זַיין גְנַאדֶע.
כד וַיִּפְרְקֵנוּ	24. און עֶר הָט אוּנְז עֶרלֵייזְט
מִצָּרֵינוּ,	פוּן אוּנְזֶערֶע פֵיינְדֶע;
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	דֶען אוֹיף עֶווִיג אִז זַיין גְנַאדֶע.
כה נֹתֵן לֶחֶם	25. (עֶר) גִיט שְׁפֵּייזֶע
לְכָל בָּשָׂר,	צוּ אַלֶע בֶּעשֶׁעפֶּענִיסֶען;
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	דֶן אוֹיף עֶווִיג אִז זַיין גְנַאדֶע.
כו הוֹדוּ	26. דַאנְקְט
לְאֵל הַשָּׁמָיִם	צוּם גָאט פוּן הִימֶעל;
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	דֶען אוֹיף עֶווִיג אִז זַיין גְנַאדֶע.

תהלים ל"ג

א רַנְּנוּ צַדִּיקִים	1. זִינְגְט, (אִיהר) גֶערֶעכְטֶע,
בַּיָי,	[1]צוּם עֶווִיגֶען,
לַיְשָׁרִים	צוּ דִי רֶעכְטְשַׁאפֶענֶע
נָאוָה תְהִלָּה:	פַּאסְט לוֹיבּ גֶעזַאנְג.
ב הוֹדוּ לַיָי	2. לוֹיבְּט צוּם עֶווִיגֶען
בְּכִנּוֹר,	אוֹיף אַ [2]פִידֶעל,
בְּנֵבֶל עָשׂוֹר	אוֹיף אַ צֶעהֶן־סְטְרוּנֶעדִיגֶע [3]הַארְפֶע
זַמְּרוּ לוֹ:	שְׁפִּילְט צוּ אִיהְם.
ג שִׁירוּ לוֹ	3. זִינְגְט צוּ אִיהְם
שִׁיר חָדָשׁ,	אַ נֵייעֶם לִיד,
הֵיטִיבוּ נַגֵּן	שְׁפִּילְט גוּט
בִּתְרוּעָה:	[4]בַּיי אַ יוּבֶעל־גֶעשְׁרֵיי.
ד כִּי יָשָׁר	4. דֶען גֶערֶעכְט אִיז
דְּבַר יְיָ,	דֶעם עֶווִיגֶען'ס וָוארְט,
וְכָל מַעֲשֵׂהוּ	און זַיין גַאנְצֶע אַרְבֵּייט
בֶּאֱמוּנָה:	אִיז מִיט טְרֵייהֵייט.
ה אֹהֵב צְדָקָה	5. (עֶר) לִיבְּט גֶערֶעכְטִיגְקֵייט
וּמִשְׁפָּט,	און רֶעכְט;
חֶסֶד יְיָ	(מִיט) דֶעם עֶווִיגֶען'ס גְנַאדֶע
מָלְאָה הָאָרֶץ:	אִיז פוּל דִי עֶרד.
ו בִּדְבַר יְיָ	6. דוּרְךְ דֶם עֶווִיגֶען'ס וָוארְט
שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ,	זַיינֶען דִי הִימְלֶען גֶעמַאכְט גֶעוָוארֶען,
וּבְרוּחַ פִּיו	און דוּרְךְ'ן אַטְהֶם פוּן זַיין מוֹל
כָּל צְבָאָם:	זֵייעֶר גַאנְצֶעם הֶעער.[5]
ז כֹּנֵס כַּנֵּד	7. עֶר [6]זַאמֶעלְט אוֹיף וִוי אַ וַואנְד
מֵי הַיָּם,	דַאס וַואסֶער פוּן דֶעם מֶעער;
נֹתֵן	עֶר לֵייגְט
בְּאוֹצָרוֹת	אִין שַׁאטְץ־קַאמֶערֶען
תְּהוֹמוֹת:	(דִי) [7]אָבְּגְרוּנְדֶען.
ח יִירְאוּ מֵיְיָ	8. עֶס פֶרְכְטֶען פַר דֶם עֶווִיגֶען
כָּל הָאָרֶץ,	דִי גַאנְצֶע עֶרד;
מִמֶּנּוּ יָגוּרוּ	פַאר אִיהְם צִיטֶערְן
כָּל יֹשְׁבֵי	אַלֶע בֶּעוָואהְנֶער
תֵבֵל:	פוּן דֶער וֶועלְט.
ט כִּי הוּא אָמַר	9. דֶן עֶר הָט (נוּר) גֶעזָאגְט,

1) וועגען דעם עוויגען; דורך דעם עוויגען. 2) פּיאלטער. 3) הארפע. 4) מיט דער בעגלייטונג פון א טראָמפּעט. 5) ד. ה. אלעס, וואָס איז דאָ אין הימער און אויף דער ערד. 6) הייפט אויף. 7) טיפעניסען.

וַיֶּהִי.	אוּן עֶס אִיז גֶעוָוארֶען;
הוּא[1] צִוָּה	עֶר הָאט (נוּר) בֶּעפוֹילֶען,
וַיַּעֲמֹד:	אוּן עֶס אִיז גֶעבְּלִיבֶּן שְׁטֵעהְן.
י יְיָ הֵפִיר	10. דֶר עֶווִיגֶר הָט צוּשְׁטֶערְט
עֲצַת גּוֹיִם.	דֶעם רַאטְה פוּן נַאצְיָאנֶען;
הֵנִיא	עֶר הָאט פֶּערְוֶועהְרְט
מַחְשְׁבוֹת	דִי גֶעדַאנְקֶען
עַמִּים:	פוּן פֶעלְקֶער.
יא עֲצַת יְיָ	11. דֶר רַאטְה פוּן דֶם עֶווִיגֶען
לְעוֹלָם תַּעֲמֹד.	בְּלַייבְּט שְׁטֵעהְן אוֹיף עֶווִיג;
מַחְשְׁבוֹת	דִי גֶעדַאנְקֶען
לִבּוֹ	פוּן זַיין הַארְצֶען
לְדֹר וָדֹר:	בְּלַייבֶּן פִר גֶשְׁלֶעכְט אוּן גֶשְׁלֶעכְט
יב אַשְׁרֵי הַגּוֹי	12. גְלִיקְלִיךְ אִיז דַאס פָאלְק,
אֲשֶׁר יְיָ	וָואס דֶער עֶווִיגֶער
אֱלֹהָיו.	אִיז זַיין גָאט;
הָעָם	(גְלִיקְלִיךְ אִיז) דַאס פָאלְק,
בָּחַר	(וָוס) עֶר הָט אוֹיסְעֶרְוֶועהְלְט
לְנַחֲלָה לוֹ:	אַלְס עֶרְבּ־טְהֵייל פִיר זִיךְ.
יג מִשָּׁמַיִם	13. פוּן הִימֶעל
הִבִּיט יְיָ.	בְּלִיקְט דֶער עֶווִיגֶער;
רָאָה	עֶר זֶעהְט
אֶת כָּל בְּנֵי הָאָדָם:	אַלֶע מֶענְשֶׁען קִינְדֶער.
יד מִמְּכוֹן שִׁבְתּוֹ	14. פוּן זַיין [1]וָואהְן־אָרְט
הִשְׁגִּיחַ.	[2]קוּקְט עֶר
אֶל כָּל יֹשְׁבֵי	אוֹיף אַלֶע בֶּעוָואהְנֶער
הָאָרֶץ:	פוּן דֶער עֶרְד.
טו הַיֹּצֵר יַחַד לִבָּם.	15. (עֶר), וֶועלְכֶער בֶּעשַׁאפְט אַלֶע זֵייעֶרֶע הֶערְצֶער,
הַמֵּבִין	(עֶר), וֶועלְכֶער פֶערְשְׁטֵעהְט
אֶל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם:	אַלֶע זֵייעֶרֶע טְהַאטֶען.
טז אֵין הַמֶּלֶךְ נוֹשָׁע	16. דֶער קֶענִיג וֶוערְט נִיט גֶעהָאלְפֶען
בְּרָב חָיִל.	דוּרְךְ אַ גְרוֹיסֶע אַרְמֵיי;
גִּבּוֹר	אַ הֶעלְד
לֹא יִנָּצֵל	וֶוערְט נִיט גֶערֶעטֶעט
בְּרָב כֹּחַ:	דוּרְךְ פִיל קְרַאפְט.
יז שֶׁקֶר הַסּוּס	17. [3]פַאלְשׁ אִיז דֶער פֶערְד
לִתְשׁוּעָה.	אַלְס [4]הִילְפֶע,
וּבְרֹב חֵילוֹ	אוּן מִיט זַיין גְרוֹיסֶע קְרַאפְט
לֹא יְמַלֵּט:	קֶען עֶר נִיט רֶעטֶען.
יח הִנֵּה עֵין יְיָ	18. זֶעה דֶעם עֶווִיגֶען'ס אוֹיג
אֶל יְרֵאָיו.	(אִיז גֶעוֶוענְדֶעט) צוּ זַיינֶע פֶרְכְטִגֶע;
לַמְיַחֲלִים	צוּ דִי, וָואס וַוארְטֶען
לְחַסְדּוֹ:	אוֹיף זַיין גְנַאדֶע.
יט לְהַצִּיל	19. צוּ רֶעטֶען
מִמָּוֶת	פוּן טוֹיט
נַפְשָׁם.	זֵייעֶר זֶעלֶע,
וּלְחַיּוֹתָם	אוּן זֵייעֶר לֶעבֶּן צוּ עֶרְהַאלְטֶען
בָּרָעָב:	אִין הוּנְגֶער.
כ נַפְשֵׁנוּ	20. אוּנְזֶער זֶעלֶע
חִכְּתָה לַיְיָ.	הָאפְט אוֹיף גָאט;

1) זיין פעסטען זיטץ. 2) בעטראכט ער; גיט ער אכטונג. 3) אומזיסט; ניט זיכער. 4) זיכערהייט. רעטונג.

עֶזְרֵנוּ	אונזער הילף
וּמָגִנֵּנוּ הוּא:	און אונזער שילד איז ער.
כא כִּי בוֹ	21. דען [1]דורך איהם
יִשְׂמַח לִבֵּנוּ.	פרעהט זיך אונזער הארץ;
כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ	דען אויף זיין היילינען נאמען
בָטָחְנוּ:	האבען מיר זיך פערזיכערט.
כב יְהִי חַסְדְּךָ יְיָ	22. זאל זיין דיין גנאדע, א עווינער,
עָלֵינוּ.	איבער אונז,
כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ	אזוי ווי מיר האבען [2]געהאפט
לָךְ:	אויף דיר.

איתא בבראשית רבה סוף פרשה כ״ב „אמר ר׳ לוי המזמור הזה אדם הראשון אמרו ונשתכח מדורו ובא משה וחדשו על שמו״ ופירש בעל מתנות כהונה מזמור שיר ליום השבת נוטריקון משה והטיל למ״ד ביניהם מפני ענוה יתרה, ואות למד רמז על מי שלמד תורה לישראל. עכ״ל. ובסדור רשב״ן כתב שפירושו שאדם הראשון חבר את השיר טוב להודות לה׳ ובא משה ותקן את מזמור שיר הזה ליום השבת.

את השיר הזה אמרו הלוים לשיר קרבן תמיד של שבת (סוף מס׳ תמיד ור״ה דף ל״א)

תהלים צ״ב

א מִזְמוֹר	1. א געזאנג.
שִׁיר	א ליד
לְיוֹם הַשַּׁבָּת:	פיר דעם שבת טאג.
ב טוֹב לְהֹדוֹת	2. עס איז גוט צו דאנקען
לַייָ.	צום עווינען
וּלְזַמֵּר לְשִׁמְךָ	און צו שפילען צו דיין נאמען,
עֶלְיוֹן:	א העכסטער!
ג לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר	3. צו דערצעהלען אם מארגען
חַסְדֶּךָ.	דיין גנאדע;
וֶאֱמוּנָתְךָ	און דיין טרייהייט
בַּלֵּילוֹת:	אין די נעכט.
ד עֲלֵי עָשׂוֹר	4. [3]אויף א צעהן־סטרונעדיגען[4]
וַעֲלֵי נָבֶל.	און [3]אויף א [5]הארפע,
עֲלֵי הִגָּיוֹן	ביי [6]זינגען (מוזיק)
בְּכִנּוֹר:	אויף א פידעל.
ה כִּי שִׂמַּחְתַּנִי	5. דען דו האסט מיך ערפרעהט,
יְיָ	עווינער,
בְּפָעֳלֶךָ.	מיט דיין טהאט;
בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ	וועגען די ווערק פון דיינע הענד
אֲרַנֵּן:	וועל איך זינגען.
ו מַה גָּדְלוּ	6. ווי גרויס זיינען
מַעֲשֶׂיךָ	דיינע טהאטען,
יְיָ.	עווינער;
מְאֹד עָמְקוּ	זעהר טיף זיינען
מַחְשְׁבֹתֶיךָ:	דיינע געדאנקען.
ז אִישׁ בַּעַר	7. איין אונוויסענדער מאן
לֹא יֵדָע.	ווייסט (עס) ניט;
וּכְסִיל	און א נאר
לֹא יָבִין אֶת זֹאת:	קען דאס ניט פערשטעהן
ח בִּפְרֹחַ רְשָׁעִים	8. ווען זינדיגע בליהען
כְּמוֹ עֵשֶׂב	אזוי ווי גראז
וַיָּצִיצוּ	און עס שפראצען
כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן.	אלע, וואס טהוען אונרעכט
לְהִשָּׁמְדָם עֲדֵי עַד:	(איז עס נור) אום זיי זאלען פערניכטעט ווערען אויף עווי
ט וְאַתָּה מָרוֹם	9. אבער דו ביסט ערהאבען
לְעֹלָם	אויף עוויג,
יְיָ:	א עווינער!
י כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ	10. דען זעה, דיינע פיינדע
יְיָ	עווינער,
כִּי הִנֵּה	דען זעה,
אֹיְבֶיךָ יֹאבֵדוּ.	דיינע פיינדע געהען פערלו

1) אין. 2) פערטרויט; געהאפט. 3) ביי. 4) איין אינסטרומענט מיט צעהן סטרונעס. 5) פזאלטער. 6) די קלאנג, פון שפיל הגה, ריידען, מורמלען, לאזען הערען א קלאנג.

יִתְפָּרְדוּ	עֶס צוּשְׁפְּרֵייטֶען זִיךְ
כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן׃	אַלֶע, וָואס טְהוּעֶן אוּנְרֶעכְט.
יא וַתָּרֶם	11. אוּן דוּ הָאסְט עֶרְהֵייבֶּען,
כִּרְאֵים	ווִי (דֶם) הָרֶן פוּן אַ ווִילְדֶן אָקְס,
קַרְנִי.	מַיין [1]הָארְן;
בַּלֹּתִי	אִיךְ בִּין בֶּעשְׁמִירְט
בְּשֶׁמֶן רַעֲנָן׃	מִיט פְרִישֶׁען אֵייל.
יב וַתַּבֵּט עֵינִי	12. אוּן מַיין אוֹיג הָט גֶעקוּקְט
בְּשׁוּרָי.	אוֹיף דִי וָוס לוֹיעֶרְן אוֹיף מִיר;
בַּקָּמִים עָלַי מְרֵעִים.	וֶוענֶען דִי שְׁלֶעכְטֶע, וָואס שְׁטֶעהֶן אוֹיף גֶעגֶען מִיר,
תִּשְׁמַעְנָה	פְלֶעגֶען הֶערֶען
אָזְנָי׃	מַיינֶע אוֹיעֶרֶן.[2]
יג צַדִּיק	13. (דֶער) פְרוּמֶער
כַּתָּמָר יִפְרָח.	וֶוט בְּלִיהֶען ווִי דֶר פַּלְמֶען-בּוֹים;
כְּאֶרֶז	ווִי אַ צֶעדֶער-בּוֹים
בַּלְּבָנוֹן	אִים (וַואלְד) לְבָנוֹן
יִשְׂגֶּה׃	וֶועט עֶר גְרוֹיס וֶוערֶען.
יד שְׁתוּלִים	14. (זֵיי וֶועלֶן זַיין) גֶעפְלַאנְצְט
בְּבֵית יְיָ.	אִין הוֹיז פוּן דֶעם עֶווִיגֶען;
בְּחַצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ	אִין דִי הוֹיפֶען פוּן אוּנְזֶער גָאט
יַפְרִיחוּ׃	וֶועלֶען זֵיי בְּלִיהֶען.
טו עוֹד יְנוּבוּן	15. זֵיי וֶועלֶן נָךְ בְּרֵיינְגֶען פְרוּכְט
בְּשֵׂיבָה.	אִין גְרוֹיסֶען עֶלְטֶער;
דְּשֵׁנִים וְרַעֲנַנִּים	[3]זַאפְטִיג אוּן פְרִישׁ
יִהְיוּ׃	וֶועלֶען זֵיי זַיין.
טז לְהַגִּיד	16. אוּם צוּ דֶערְצֶעהְלֶען,
כִּי יָשָׁר יְיָ.	דַאס [4]רֶעכְטְשַׁפֶען אִיז דֶר עֶווִיגֶער;
צוּרִי	(עֶר אִיז) מַיין פֶעלְז,
וְלֹא עַוְלָתָה בּוֹ׃	אוּן קֵיין אוּנְרֶעכְט אִיז אִין אִיהְם.

תהלים צ״ג

א יְיָ מָלָךְ	1. דֶער עֶווִיגֶער רֶעגִירְט,
גֵּאוּת	(מִיט) [5]גְרוֹיסְקַייט
לָבֵשׁ.	אִיז עֶר בֶּעקְלֵיידֶעט;
לָבֵשׁ יְיָ.	דֶער עֶווִיגֶער אִיז בֶּעקְלֵיידֶעט,
עֹז	(מִיט) שְׁטַארְקַייט
הִתְאַזָּר.	הָאט עֶר זִיךְ אָנְגֶעגוּרְט;
אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל	אוֹיךְ (דִי) וֶועלְט שְׁטֶעהְט פֶעסְט
בַּל תִּמּוֹט׃	(אוּן) זִי בֵּייגְט זִיךְ נִיט.
ב נָכוֹן כִּסְאֲךָ	2. פֶעסְט גֶעשְׁטֶעלְט אִיז דַיין טְרָאן
מֵאָז.	פוּן דַאן אָן;[6]
מֵעוֹלָם אָתָּה׃	פוּן עֶוִויג אָן בִּיזְט דוּ.
ג נָשְׂאוּ נְהָרוֹת	3. דִי שְׁטְרָאמֶען הָבֶּען עֶרְהֵייבֶּען,
יְיָ.	אָ עֶווִיגֶער,
נָשְׂאוּ נְהָרוֹת	דִי שְׁטְרָאמֶען הָאבֶּען עֶרְהֵייבֶּען
קוֹלָם.	זֵייעֶר שְׁטִימֶע;
יִשְׂאוּ נְהָרוֹת	דִי שְׁטְרָאמֶען עֶרְהֵייבֶּען
דָּכְיָם׃	זֵייעֶר וֶועלֶען-רוֹיש.
ד מִקֹּלוֹת	4. (אָבֶער) מֶעהְר אַלְס [7]דִי שְׁטִמֶן
מַיִם רַבִּים אַדִּירִים	פוּן פִילֶע שְׁטַארְקֶע וַואסְרֶן,
מִשְׁבְּרֵי יָם.	דִי גְרוֹיסֶע מֶערֶעס-וֶועלֶען,
אַדִּיר בַּמָּרוֹם יְיָ׃	אִיז מֶכְטִגֶער דֶער עֶווִיגֶער אִין הִמֶּעל
ה עֵדֹתֶיךָ	5. דַיינֶע צֵייגְנִיסֶע
נֶאֶמְנוּ מְאֹד.	זַיינֶען זֶעהְר [8]בֶּעגְלוֹיבְּט;
לְבֵיתְךָ	פִיר דַיין הוֹיז
נַאֲוָה קֹּדֶשׁ.	פַּאסְט הֵיילִיגְקַייט;
יְיָ.	אָ עֶווִיגֶער,
לְאֹרֶךְ יָמִים׃	אוֹיף [9]לַאנְגֶע צַייטֶען.

1) ד. ה. מאכט גליק. 2) ד. ה. איך האב געזעהן און געהערט די. וואס ווילען מיר בייזעס טהאן און האב זיך אימער געקענט אויסהיטען פון זיי. 3) פעט. 4) גערעכט. 5) שטאלץ. 6) ד. ה. פון אימער אן. 7) דאס הייסט 8) טריי, ריכטיג. 9) אימער.

יהי כבוד נזכר במסכתא סופרים פרק י"ז הלכה י"א, והוא ילקוט פסוקים מספר תהלים, מלבד הפסוק ישמחו השמים וכו' שהוא בדה"א ט"ז ל"א והפסוק רבות מחשבות וכו' שהוא במשלי י"ט כ"א. אולם ה' מלך וכו' איננו פסוק בתנ"ך, והוא מרכב מהתחלת שלשה פסוקים תהלים י' ט"ז, צ"ג א' ושמות ט"ו י"ח.

קד"ל"א יהי	עס זאל זיין
כבוד יי	די הערליכקייט פון דם עוויגען
לעולם.	אויף עוויג;
ישמח יי	דער עוויגער זאל זיך פרעהען
במעשיו:	מיט זיינע ווערקע.
קי"ג ב' יהי שם יי	זאל זיין דר נאמען פון דם עוויגען
מברך.	געלויבט
מעתה	פון יעצט אן
ועד עולם:	ביז אין דער עוויגקייט.
קי"ג ג' ממזרח שמש	פון אויפגאנג פון דער זון
עד מבואו.	ביז זיין אונטערגאנג
מהלל	איז געלויבט
שם יי:	דער נאמען פון דעם עוויגען.
קי"ג ד' רם על כל גוים	הויך איבער אלע פעלקער
יי.	איז דער עוויגער;
על השמים	איבער דעם הימעל
כבודו:	איז זיין הערליכקייט.
קל"ה י"ג יי	עוויגער!
שמך לעולם.	דיין נאמען איז אויף עוויג;
יי	עוויגער!
זכרך	דיין אנדיינקען איז
לדר ודר:	פר געשלעכט און געשלעכט.[1]
ק"ג י"ט יי	דער עוויגער,
בשמים	אים הימעל
הכין כסאו.	הט ער פעסט געשטעלט זיין טראהן;
ומלכותו	און זיין רעגירונג
בכל משלה:	הערשט איבער אלעם.

דה"א ט"ז ל"א ישמחו	זאלען זיך פרעהען
השמים	די הימעל,
ותגל הארץ.	און זאל פרעהליך זיין די ערד;
ויאמרו	און זאגען זיי זאגען
בגוים	אונטער די נאציאנען:
יי מלך:	דער עוויגער רעגירט!
יי מלך	דער עוויגער איז קעניג,
יי מלך.	דער עוויגער איז געוועזען קעניג,
יי ימלוך	דער עוויגער וועט זיין קעניג
לעולם ועד:	אויף אימער און עוויג.
י' ט"ז יי מלך	דער עוויגער איז קעניג
עולם ועד.	אימער און עוויג;
אבדו גוים	[2]נאציאנען זיינען פערלארען געגאנגען
מארצו:	פון זיין לאנד.
ל"ג י' יי הפיר	דער עוויגער האט צושטערט
עצת גוים.	דעם ראטה פון נאציאנען;
הניא	ער האט פערוועהרט
מחשבות עמים:	די געדאנקען פון פעלקער.
משלי י"ט כ"א רבות מחשבות	פילע געדאנקען
בלב איש.	זיינען אין דם הערצען פון א מענשען;
ועצת יי	אבער דער ראטה פון דם עוויגען
היא תקום:	דאס בלייבט שטעהען.
ג' י"א עצת יי	דער ראטה פון דעם עוויגען
לעולם תעמד.	בלייבט שטעהען אויף עוויג;
מחשבות לבו	די געדאנקען פון זיין הארצען
לדר ודר:	(בלייבט) פר געשלעכט און געשלעכט
ל"ג ט' כי הוא אמר	דען ער האט (נור) געזאגט,
ויהי.	און עס איז געווארען;
הוא צוה	ער האט (נור) בעפוילען,

1) ד. ה. פיר אלע געשלעכטער, גענעראציאנען. 2) דאס הייסט, די היידען, געטצען־דינער.

וַיַּעֲמֹד :	אוּן עֶס אִיז גֶעבְּלִיבֶּען שְׁטֵעהְן.
קל״ג כִּי בָחַר יְיָ	הֶן דֶר עֶוִוינֶער הָט אוֹסְעֶרְוֶועהְלְט
בְּצִיּוֹן ,	[אִין] צִיּוֹן ;
אִוָּהּ	עֶר הָאט [1]אִיהר [2]פֶערְלַאנְגְט
לְמוֹשָׁב לוֹ :	אַלְס אַ וָואהְנְאָרְט פִיר זִיךְ.
קל״ה כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ,	דֶען יַעֲקֹב הָאט דֶער עֶוִוינֶער אוֹיסְעֶרְוֶועהְלְט פִיר זִיךְ;
יִשְׂרָאֵל	יִשְׂרָאֵל
לִסְגֻלָּתוֹ :	אַלְס זַיין [3]טְהַייעֶרֶן אֵייגֶענְטְהֻם.
צ״ד כִּי	דֶען
לֹא יִטֹּשׁ יְיָ	דֶר עֶוִוינֶר וֶוט נִיט [4]אַוֶועג־וַוארְפֶן
עַמּוֹ ,	זַיין פָאלְק ;
וְנַחֲלָתוֹ	אוּן זַיין עֶרְבּ־טְהֵייל
לֹא יַעֲזֹב :	וֶועט עֶר נִיט פֶערְלָאזֶען.
1 ע״ח וְהוּא רַחוּם	אוּן [5]עֶר, דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶר,
יְכַפֵּר עָוֹן	[5]פֶערְגִיבְּט זִינְד,
וְלֹא יַשְׁחִית	אוּן עֶר פֶערְדַארְבְּט נִיט ;
וְהִרְבָּה	אוּן עֶר [6]פֶערְמֶעהְרְט
לְהָשִׁיב אַפּוֹ ,	צוּרִיק־צוּ־הַאלְטֶען זַיין צָארְן,[6]
וְלֹא יָעִיר	אוּן עֶר עֶרְוֶועקְט נִיט
כָּל חֲמָתוֹ :	זַיין גַאנְצֶען גְרִים.
כ׳ יְיָ הוֹשִׁיעָה ,	עֶוִוינֶער, הֶעלְף !
הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ	דֶער קֶענִיג זָל אוּנְז אַנְטְוָורְטֶן
בְּיוֹם קָרְאֵנוּ :	אִין דֶעם טָאג, וֶוען מִיר רוּפֶן.

איתא בברכות ד׳ ע״ב: א״ר אלעזר א״ר אבינא כל האומר תהלה לדוד בכל יום שלש פעמים מובטח לו שהוא בן העולם הבא. עכ״ל הגמרא.-ואולי זה הוא הטעם שהוסיפו שני פסוקים לפני המזמור תהלה לדוד, שיש בהם שלש פעמים אשרי, לרמוז כי טוב לאומרו שלש פעמים בכל יום (עיין בתוספות ברכות ל״ב ע״ב). וההוספה הזאת כבר היתה בימי חכמי התלמוד, כמו שנראה ממה שאמר ר״י (ברכות ד. ע״ב) מפני מה לא נאמר נו״ן באשרי? וכונתו על המזמור תהלה לדוד הכתוב ע״פ סדר האלפא ביתא וחסר בו רק אות נו״ן. וטעם הוספת הפסוק „ואנחנו״ אחרי סוף המזמור. כתב הטור בשם רב עמרם גאון, מפני שהוא חותם במלת הללויה, כדי לסמוך הללויה אל הללויה, שכל המזמורים הבאים אחריו תחלתם וסופם הללויה.

פ״ד ה׳ אַשְׁרֵי	גְלִיקְלִיךְ זַיינֶען
יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ ,	דִי, וֶועלְכֶע זִיטְצֶען(אִין)דַיין הוֹיז,
עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:	(אִין)לוֹיבֶּען דִיךְ אִימֶער.[7] סֶלָה!
קמ״ד ט״ו אַשְׁרֵי הָעָם	גְלִיקְלִיךְ אִיז דַאס פָאלְק,
שֶׁכָּכָה לּוֹ .	וָואס אִיהם (גֶעהְט) אַזוֹי !
אַשְׁרֵי הָעָם	גְלִיקְלִיךְ אִיז דַאס פָאלְק,
שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו :	וָואס דֶער עֶוִוינֶער אִיז זַיין גָאט!

תהלים קמה.

א תְּהִלָּה לְדָוִד .	1. אַ לוֹיבּ־לִיד פוּן דָוִד.
אֲרוֹמִמְךָ	אִיךְ וֶועל דִיךְ עֶרְהוֹיבֶּען,
אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ .	מַיין גָאט, אָ קֶענִיג ;
וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ	אוּן אִיךְ וֶועל [8]בֶּענְשֶׁן דַיין נָמֶען
לְעוֹלָם וָעֶד :	אִימֶער אוּן עֶוִויג.
ב בְּכָל יוֹם	2. יֶעדֶען טָאג
אֲבָרְכֶךָּ ,	וֶועל אִיךְ דִיךְ [8]בֶּענְשֶׁען ;
וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ	אוּן אִיךְ וֶועל לוֹיבֶּען דַיין נָאמֶען
לְעוֹלָם וָעֶד :	אִימֶער אוּן עֶוִויג.
ג גָּדוֹל יְיָ	3. גְרוֹיס אִיז דֶער עֶוִוינֶער
וּמְהֻלָּל מְאֹד .	אוּן זֶעהְר גֶעלוֹיבְּט ;
וְלִגְדֻלָּתוֹ	אוּן צוּ זַיין גְרוֹיסְקַייט
אֵין חֵקֶר :	אִיז קַיין פָּארְשְׁטִינְג דָא.
ד דּוֹר	4. אֵיין גֶעשְׁלֶעכְט
לְדוֹר	צוּם (אַנְדֶער) גֶעשְׁלֶעכְט
יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ .	רִיהְמְט דַיינֶע וֶוערְקֶע ;
וּגְבוּרֹתֶיךָ	אוּן דַיינֶע מֶעכְטִיגֶע טְהַאטֶען
יַגִּידוּ :	דֶערְצֶעהְלֶען זֵיי.
ה הֲדַר	5. (וֶועגֶען) דִי פְּרַאכְט
כְּבוֹד הוֹדֶךָ .	פוּן דַיין הֶערְלִיכֶען גְלַאנְץ

1) ד. ה. ציון. 2) געוואונשען, בעגעהרט, געוואלט. 3) טהייערע, געליבטע זאך; א זאנדערבארער שאטץ. 4) אויס־געבען; פערשטויסען. 5) אדער: ער איז בארמהערציג; ער פערגיבט זינד. 6) ד. ה. פיל מאל האלט ער אב זיין צארן. 7) זיי וועלען דיך אימער לויבען. 8) לויבען.

וְדִבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ	און(וועגען)דיינע וואונדער זאכען
אָשִׂיחָה׃	וועל איך [1]ריידען.
ו וֶעֱזוּז	6. און (וועגען) די מאכט
נוֹרְאוֹתֶיךָ	פון דיינע פורכבארע טהאטען
יֹאמֵרוּ.	[2]ריידען זיי;
וּגְדוּלָּתְךָ	און דיין גרויסקייט
אֲסַפְּרֶנָּה׃	וועל איך דערצעהלען.
ז זֵכֶר	7. די ערינערונג
רַב טוּבְךָ	פון דיין גרויסע גוטעס
יַבִּיעוּ.	דריקען זיי אויס;
וְצִדְקָתְךָ	און דיין גערעכטיגקייט
יְרַנֵּנוּ׃	בעזינגען זיי.
ח חַנּוּן וְרַחוּם	8. גענעדיג און בארמהערציג
יְיָ.	איז דער עוויגער;
אֶרֶךְ אַפַּיִם	לאנג מיטהיג
וּגְדָל חָסֶד׃	און גרויס (אין) גנאדע.
ט טוֹב יְיָ לַכֹּל.	9. גוט איז דר עוויגר צו אלען;
וְרַחֲמָיו	און זיין בארמהערציגקייט
עַל כָּל מַעֲשָׂיו׃	איז אויף אלע זיינע [3]ווערקע.
י יוֹדוּךָ יְיָ	10. דיר [4]דאנקען, עוויגער,
כָּל מַעֲשֶׂיךָ.	אלע דיינע [3]ווערקע;
וַחֲסִידֶיךָ	און דיינע פרומע
יְבָרְכוּכָה׃	[4]בענטשען דיך.
יא כְּבוֹד	11. די הערליכקייט
מַלְכוּתְךָ	פון דיין רעגירונג
יֹאמֵרוּ.	דערצעהלען זיי;
וּגְבוּרָתְךָ	און (וועגען) דיין מאכט
יְדַבֵּרוּ׃	ריידען זיי.
יב לְהוֹדִיעַ	12. צו מאכען וויסען
לִבְנֵי הָאָדָם	צו די מענשען-קינדער
גְּבוּרֹתָיו.	זיינע מעכטיגע טהאטען,
וּכְבוֹד	און ד' הערליכקייט
הֲדַר מַלְכוּתוֹ׃	פון זיין פרעכטיגע קעניגרייך.
יג מַלְכוּתְךָ	13. דיין קעניגרייך
מַלְכוּת	איז א קעניגרייך
כָּל עֹלָמִים.	פון אלע [5]וועלטען;
וּמֶמְשַׁלְתְּךָ	און דיין הערשאפט איז
בְּכָל דּוֹר וָדֹר׃	[6]אין יעדער געשלעכט און געשלעכט.
יד סוֹמֵךְ יְיָ	14. דער עוויגער איז א שטיצער
לְכָל הַנֹּפְלִים.	פון אלע געפאלענע;
וְזוֹקֵף	און איין אויפשטעלער
לְכָל הַכְּפוּפִים׃	פון אלע געבייגטע.
טו עֵינֵי כֹל	15. די אויגען פון אלעמען
אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ.	האפען צו דיר;
וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם	און דו גיבסט זיי
אֶת אָכְלָם	זייער שפייז
בְּעִתּוֹ׃	אין זיין צייט.[6]
טז פּוֹתֵחַ	16. דו עפענסט
אֶת יָדֶךָ.	דיין האנד;
וּמַשְׂבִּיעַ	און זעטיגסט
לְכָל חַי	[7]אלע לעבעדיגע
רָצוֹן׃	[7](מיט) ווילען.
יז צַדִּיק יְיָ	17. גערעכט איז דער עוויגער
בְּכָל דְּרָכָיו.	אין אלע זיינע וועגען;
וְחָסִיד	און [8]גנעדיג
בְּכָל מַעֲשָׂיו׃	אין אלע זיינע טהאטען.
יח קָרוֹב יְיָ	18. נאהענט איז דער עוויגער
לְכָל קֹרְאָיו.	צו אלע, וואס רופען איהם;
לְכֹל	צו אלע,
אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ	וואס רופען איהם

1) נאכדיינקען. 2) זאגען. 3) בעשעפעניסען. 4) לויבען. 5) עוויגקייטען. 6) ד. ה. אין דער ריכטיגער צייט.
7) אדער: דעם פערלאנג פון אלע לעבעדיגע. 8) גוטיג; הייליג.

בֶּאֱמֶת׃
טו רְצוֹן
יְרֵאָיו
יַעֲשֶׂה,
וְאֶת שַׁוְעָתָם
יִשְׁמַע
וְיוֹשִׁיעֵם׃
כ שׁוֹמֵר יְיָ
אֶת כָּל אֹהֲבָיו,
וְאֵת כָּל הָרְשָׁעִים
יַשְׁמִיד׃
כא תְּהִלַּת יְיָ
יְדַבֶּר פִּי
וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר
שֵׁם קָדְשׁוֹ
לְעוֹלָם וָעֶד׃
קטו יח וַאֲנַחְנוּ
נְבָרֵךְ יָהּ
מֵעַתָּה
וְעַד עוֹלָם.
הַלְלוּיָהּ׃

א הַלְלוּיָהּ.
הַלְלִי נַפְשִׁי
אֶת יְיָ׃
ב אֲהַלְלָה יְיָ
בְּחַיָּי,
אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי
בְּעוֹדִי׃
ג אַל תִּבְטְחוּ

מִיט וַואהרְהַייט.
19. דֶעם ווִילֶען
פוּן דִי, וָואס פִירְכְטֶען אִיהְם,
טְהוּט עֶר;
אוּן זֵייעֶר גֶעשְׁרֵיי
הֶערְט עֶר,
אוּן עֶר הֶעלְפְט זֵיי.
20. דֶער עֶווִיגֶער הִיט
דִי אַלֶע, וָואס לִיבֶּען אִיהְם,
אוּן אַלֶע זִינְדִיגֶע
פֶערְטִילִיגְט עֶר.
21. דֶעם לוֹיב פוּן דֶעם עֶווִיגֶען
זָאל מַיין מוֹיל רֵיידֶען,
אוּן לוֹיבֶּען זָאל אַלֶעס פְלֵיישׁ
זַיין הֵיילִיגֶען נָאמֶען
אוֹיף אִימֶער אוּן עֶווִיג.
אוּן מִיר
וֶועלֶען לוֹיבֶּען דֶעם עֶווִיגֶען,
פוּן יֶעצְט אָן
בִּיז אִין דֶער עֶווִיגְקַייט.
לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען!

תהלים קמ"ו

1. לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען!
לוֹיב, מַיין זֶעלֶע,
דֶעם עֶווִיגֶען.
2. אִיךְ וֶועל לוֹבֶּען דֶעם עֶווִיגֶען
בַּיי מַיין לֶעבֶּען;[1]
אִיךְ וֶועל זִינְגֶען צוּ מַיין גָאט
זָא לַאנְג אִיךְ [2]בִּין נָאךְ דָא.
3. פֶערְזִיכֶערְט אַייךְ נִיט

בִּנְדִיבִים,
בְּבֶן אָדָם
שֶׁאֵין לוֹ תְשׁוּעָה׃
ד תֵּצֵא רוּחוֹ
יָשֻׁב לְאַדְמָתוֹ,
בַּיּוֹם הַהוּא
אָבְדוּ עֶשְׁתֹּנֹתָיו׃
ה אַשְׁרֵי
שֶׁאֵל יַעֲקֹב
בְּעֶזְרוֹ,
שִׂבְרוֹ
עַל יְיָ אֱלֹהָיו׃
ו עֹשֶׂה
שָׁמַיִם וָאָרֶץ
אֶת הַיָּם
וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם,
הַשֹּׁמֵר אֱמֶת
לְעוֹלָם׃
ז עֹשֶׂה מִשְׁפָּט
לַעֲשׁוּקִים
נֹתֵן לֶחֶם
לָרְעֵבִים,
יְיָ
מַתִּיר אֲסוּרִים׃
ח יְיָ
פֹּקֵחַ עִוְרִים,
יְיָ זֹקֵף כְּפוּפִים,
יְיָ אֹהֵב צַדִּיקִים׃
ט יְיָ
שֹׁמֵר אֶת גֵּרִים,

אוֹיף [3]פִירְשְׁטֶען;
אוֹיף אַ מֶענְשֶׁען-זָאהְן,
בַּיי וֶועמֶען עֶס אִיז קֵיין הִילְפֶע דָא.
4. עֶס גֶעהְט אַרוֹיס זַיין [4]אָטְהֶעם,
קֶעהְרְט עֶר צוּרִיק צוּ זַיין עֶרְד;
אִין דֶעם זֶעלְבֶּען טָאג
וֶוערֶען [5]פֶערְלָארֶען זַיינֶע גֶדַאנְקֶען.
5. גְלִיקְלִיךְ אִיז דֶער,
וָואס דֶער גָאט פוּן יַעֲקֹב
אִיז [6]אִין זַיין הִילְף;
(וָואס) זַיין הָאפְנוּנְג אִיז
אוֹיף דֶעם עֶווִיגֶען, זַיין גָאט.
6. (וֶועלְכֶער) הָאט גֶעמַאכְט
הִימֶעל אוּן עֶרְד,
דַאס מֶעער
אוּן אַלֶעס, וָואס אִיז אִין זֵיי;
וֶועלְכֶער הִיט טְרַייהַייט
אוֹיף עֶווִיג.
7. עֶר [7]טְהוּט רֶעכְט
פִיר דִי [8]אוּנְטֶערְדְרִיקְטֶע,
עֶר גִיבְּט בְּרוֹיט
צוּ דִי הוּנְגֶערִיגֶע;
דֶער עֶווִיגֶער
[9]מַאכְט לֵייז גֶעפַאנְגֶענֶע.
8. דֶער עֶווִיגֶער
עֶפֶענְט בְּלִינְדֶע (דִי אוֹיגֶען);
דֶער עֶווִיגֶער שְׁטֶעלְט אוֹיף גֶעבּוֹיגְטֶע;
דֶער עֶווִיגֶער לִיבְּט גֶערֶעכְטֶע.
9. דֶער עֶווִיגֶער
לִיבְּט פְרֶעמְדֶע;

1) ד. ה. זאלאנג איך לעב. 2) עקסיסטיר. 3) ווירדענטרעגער; וואהלטהעטיגע לייטע. 4) גייסט. 5) פערניכטעט זיינע פלענער. 6) איהם צו הילף. 7) פערשאפט. 8) בערויבטע. 9) בעפרייט.

יָתוֹם וְאַלְמָנָה	(דֶעם) וואַיְזֶען און (דִי) ווִיטְווֶע
יְעוֹדֵד.	[1]רִיכְטֶעט עֶר אוֹיף;
וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים	און דֶעם וועג פוּן דִי זִינְדִיגֶע
יְעַוֵּת:	פֶערְקְרִימְט עֶר.
יִמְלֹךְ יְיָ	10. רֶעגִירֶען ווֶעט דֶער עֶווִיגֶער
לְעוֹלָם	אוֹיף עֶווִיג;
אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן	דַיין גָאט, אָ צִיוֹן,
לְדֹר וָדֹר.	פִיר גֶעשְׁלֶעכְט און גֶעשְׁלֶעכְט.
הַלְלוּיָהּ:	לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען!

תהלים קמ"ז

א הַלְלוּיָהּ.	1. לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען,
כִּי טוֹב	[2]דֶען עֶר אִיז גוּט;
זַמְּרָה אֱלֹהֵינוּ.	בְּעזִינְגְט אוּנְזֶער גָאט,
כִּי נָעִים	דֶען עֶר אִיז לִיבְּלִיךְ;
נָאוָה תְהִלָּה:	(אִיהְם) פַּאסְט לוֹיבּ.
ב בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם	2. דֶער בּוֹיעֶר פוּן יְרוּשָׁלַיִם
יְיָ.	אִיז דֶער עֶווִיגֶער;
נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל	דִי פֶערְשְׁטוֹיסֶענֶע פוּן יִשְׂרָאֵל
יְכַנֵּס:	ווֶעט עֶר פֶערְזַאמְלֶען.
ג הָרוֹפֵא	3. (עֶר אִיז) דֶער הַיילֶער
לִשְׁבוּרֵי לֵב.	פוּן דִי צוּבְּרָאכֶענֶע הֶערְצֶער;
וּמְחַבֵּשׁ	און דֶער פֶערְבִּינְדֶער
לְעַצְּבוֹתָם:	פוּן זֵייעֶרֶע וואוּנְדֶען.
ד מוֹנֶה מִסְפָּר	4. (עֶר) צֶעהְלְט דֶעם צָאהְל
לַכּוֹכָבִים.	פוּן דִי שְׁטֶערְנֶען;
לְכֻלָּם	צוּ זֵיי אַלֶעמֶען
שֵׁמוֹת יִקְרָא:	רוּפְט עֶר נֶעמֶען.[3]
ה גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ	5. גְרוֹיס אִיז אוּנְזֶער הֶערר
וְרַב כֹּחַ.	און גְרוֹיס (אִין) קְרַאפְט;
לִתְבוּנָתוֹ	[4]צוּ זַיין פֶערְשְׁטַאנְד
אֵין מִסְפָּר:	אִיז קֵיין מָאס דָא.
ו מְעוֹדֵד עֲנָוִים	6. דֶער עֶווִיגֶער רִיכְטֶעט
יְיָ.	אוֹיף קְלֵיינְמִיטְהִיגֶע;
מַשְׁפִּיל רְשָׁעִים	עֶר עֶרְנִידְרִיגְט זִינְדִיגֶע
עֲדֵי אָרֶץ:	בִּיז צוּ דֶער עֶרְד.
ז עֱנוּ לַיְיָ	7. זִינְגְט צוּם עֶווִיגֶען
בְּתוֹדָה.	מִיט אַ דַאנְק־לִיד;
זַמְּרוּ לֵאלֹהֵינוּ	שְׁפִּילְט צוּ אוּנְזֶער גָאט
בְכִנּוֹר:	אוֹיף אַ [5]הַארְפֶּע.
ח הַמְכַסֶּה שָׁמַיִם	8. ווָעלְכֶער בֶּעדֶעקְט (דֶם) הִמֶל
בְּעָבִים	מִיט ווָאלְקֶענְס,
הַמֵּכִין לָאָרֶץ	ווֶעלְכֶער בְּרֵייטֶעט צוּ פִיר דִי עֶרְד
מָטָר.	רֶעגֶען,
הַמַּצְמִיחַ הָרִים	ווֶעלְכֶער מַכְט [6]שְׁפְּרָצֶען (אוֹיף) בֶּערְג
חָצִיר:	גְרָאז.
ט נוֹתֵן לִבְהֵמָה	9. עֶר גִיבְּט דֶעם פִיה
לַחְמָהּ.	אִיהְר שְׁפַּייז;
לִבְנֵי עֹרֵב	צוּ דִי יוּנְגֶע רַאבֶּען—
אֲשֶׁר יִקְרָאוּ:	ווֶעלְכֶע שְׁרֵייֶען.[7]
י לֹא בִגְבוּרַת	10. נִיט דִי שְׁטַארְקַייט
הַסּוּס	פוּן דֶעם פֶערְד
יֶחְפָּץ.	פֶערְלַאנְגְט עֶר,
לֹא בְשׁוֹקֵי הָאִישׁ	נִיט דִי [8]שֶׁענְקְלֶען פוּן דֶעם מַאן
יִרְצֶה:	ווִיל עֶר.
יא רוֹצֶה יְיָ	11. דֶער עֶווִיגֶער ווִיל[9]
אֶת יְרֵאָיו.	דִי, ווָאס פִירְכְטֶען אִיהְם,
אֶת הַמְיַחֲלִים	דִי, ווָאס וואַרְטֶען
לְחַסְדּוֹ:	אוֹיף זַיין גְנַאדֶע.
יב שַׁבְּחִי יְרוּשָׁלַיִם	12. לוֹיבּ, דוּ יְרוּשָׁלַיִם,
אֶת יְיָ.	דֶעם עֶווִיגֶען;

1) שטיצט ער, האלט ער אויף. 2) לויט די נגינה דארף איבערזעצט ווערען: דען עס איז גוט צו בעזינגען אונזער גאט; דען ליבליך (און) שעהן איז (אזא)לויב. 3) ד. ה. ער רופט זיי אלעמען מיט די נעמען. 4) אדער: זיין פערשטאנד איז אונערצעהלבאר. 5) פידעל. 6) וואקסען. 7) נאך עסען, דען דער ראב זארגט ניט פיר זיינע קינדער. 8) שענקעל־קראפט. 9) דעם עוויגען געפעלט.

הַלְלִי אֱלֹהַיִךְ	לויב דיין גאט,
צִיּוֹן׃	(דו) ציון.
יג כִּי חִזַּק	13. דען ער האט פערשטארקט
בְּרִיחֵי שְׁעָרָיִךְ.	די ריגלען פון דיינע טויערען;
בֵּרַךְ בָּנַיִךְ	ער האט געבענשט דיינע קינדער
בְּקִרְבֵּךְ׃	אין דיר.
יד הַשָּׂם	14. [1]ער מאכט
גְּבוּלֵךְ	(אין) דיין גרענעצן
שָׁלוֹם.	פרידען;
חֵלֶב חִטִּים	(מיט) דעם בעסטען ווייץ
יַשְׂבִּיעֵךְ׃	זעטיגט ער דיר.
טו הַשֹּׁלֵחַ	15. ער שיקט
אִמְרָתוֹ	זיין שפרוך
אָרֶץ.	(אויף) דער ערד;
עַד מְהֵרָה	גאנץ שנעל
יָרוּץ דְּבָרוֹ׃	לויפט זיין ווארט.
טז הַנֹּתֵן שֶׁלֶג	16. ער גיבט שניי
כַּצָּמֶר.	ווי [2]וואל;
כְּפוֹר	[3]רייף
כָּאֵפֶר	ווי אש
יְפַזֵּר׃	שפרייט ער אויס.
יז מַשְׁלִיךְ	17. ער ווארפט
קַרְחוֹ	זיין [4]אייז
כְּפִתִּים.	[5]אזוי ווי ברעקלעך;
לִפְנֵי קָרָתוֹ	פאר זיין קעלט
מִי יַעֲמֹד׃	ווער קען בעשטעהן?
יח יִשְׁלַח דְּבָרוֹ	18. ער שיקט זיין ווארט,
וְיַמְסֵם.	און צושמעלצט זיי;
יַשֵּׁב רוּחוֹ	ער מאכט בלאזען זיין ווינד,
יִזְּלוּ מָיִם׃	פליסען (ווידער) וואסער.

יט מַגִּיד דְּבָרָיו	19. ער זאגט זיינע ווערטער
לְיַעֲקֹב.	צו יעקב;
חֻקָּיו	זיינע געזעצע
וּמִשְׁפָּטָיו	און זיינע רעכטע—
לְיִשְׂרָאֵל׃	צו ישראל.
כ לֹא עָשָׂה כֵן	20. ער האט ניט געטהאן אזוי
לְכָל גּוֹי	צו קיין נאציאן,
וּמִשְׁפָּטִים	[6]און רעכטע
בַּל יְדָעוּם.	[6]ווייסען זיי ניט.
הַלְלוּיָהּ׃	לויבט דעם עוויגען!

תהלים קמ״ח

א הַלְלוּיָהּ.	1. לויבט דעם עוויגען!
הַלְלוּ אֶת יְיָ	לויבט דעם עוויגען
מִן הַשָּׁמַיִם.	פון דעם הימעל;
הַלְלוּהוּ	לויבט איהם
בַּמְּרוֹמִים׃	אין די [7]העכסטע הימעל.
ב הַלְלוּהוּ	2. לויבט איהם,
כָל מַלְאָכָיו.	(איהר) אלע זיינע ענגעלען;
הַלְלוּהוּ	לויבט איהם,
כָּל צְבָאָיו׃	(איהר) אלע זיינע העער-שארען.
ג הַלְלוּהוּ	3. לויבט איהם,
שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ.	(איהר) זון און מאנד;
הַלְלוּהוּ	לויבט איהם
כָּל כּוֹכְבֵי אוֹר׃	(איהר) אלע לייכטענדע שטערן.
ד הַלְלוּהוּ	4. לויבט איהם,
שְׁמֵי הַשָּׁמָיִם.	(איהר) הימעלס-הימעל;
וְהַמַּיִם	און דאס וואסער,
אֲשֶׁר	וואס איז
מֵעַל הַשָּׁמָיִם׃	פון איבער די הימעל.
ה יְהַלְלוּ	5. זאלען זיי לויבען

1) אָדער: ער האט געשטעלט פרידען (אלס) דיין גרענעצן. 2) ווייסע וואל. 3) פערפרארענע טהוי. 4) האגעל. 5) אין שטיקער. 6) דארום ווייסען זיי קיין רעכטע. 7) העהען.

אֶת שֵׁם יְיָ,	דֶעם נָאמֶען פוּן דֶעם עֶווִיגֶען;
כִּי הוּא צִוָּה	דֶען עֶר הָאט בֶּעפוֹילֶען,
וְנִבְרָאוּ:	אוּן זֵי זַיינֶען בֶּעשַׁאפֶען גֶעוָוארֶען.
ו וַיַּעֲמִידֵם	6. אִין עֶר הָט זֵי אֶוֶעקגֶעשְׁטֶעלְט
לָעַד לְעוֹלָם,	אוֹיף אֵימֶער (אוּן) עֶווִיג;
חָק נָתַן	אַ גֶעזֶעץ הָאט עֶר גֶעגֶעבֶען,
וְלֹא יַעֲבוֹר:	אוּן קֵיינֶער טָהר נִיט אִיבֶּערְטְרֶעטֶען.
הַלְלוּ	7. לוֹיבְּט
אֶת יְיָ	דֶעם עֶווִיגֶען
מִן הָאָרֶץ,	פוּן דֶער עֶרְד;
תַּנִּינִים,	(אִיהְר) וַואלְפִישֶׁען
וְכָל תְּהֹמוֹת:	אוּן אַלֶע [1]אָבְּגְרוּנְדֶען.
ח אֵשׁ וּבָרָד	8. פַייעֶר אוּן הָאגֶעל,
שֶׁלֶג וְקִיטוֹר,	שְׁנֵיי אוּן [2]נֶעבֶּעל,
רוּחַ סְעָרָה	שְׁטוּרְם־ווִינְד,
עֹשָׂה דְבָרוֹ:	(וָואס) טְהוּט זַיין וָוארְט;
ט הֶהָרִים	9. דִי בֶּערְג
וְכָל גְּבָעוֹת,	אוּן אַלֶע הִיגֶלֶען,
עֵץ פְּרִי	פְּרוּכְט־בּוֹימֶער
וְכָל אֲרָזִים:	אוּן אַלֶע צֶעדֶערְן;
י הַחַיָּה	10. דִי טְהִירֶען
וְכָל בְּהֵמָה,	אוּן אַלֶע פִיה,
רֶמֶשׂ	גֶעווִירְם
וְצִפּוֹר כָּנָף:	אוּן [3]פוֹיגֶעלֶען (מִיט) פְלִיגֶעלֶען;
יא מַלְכֵי אֶרֶץ	11. קֶענִיגֶע פוּן דֶער עֶרְד
וְכָל לְאֻמִּים,	אוּן אַלֶע נַאצְיָאנֶען,
שָׂרִים	פִירְשְׁטֶען
וְכָל שֹׁפְטֵי אָרֶץ:	אוּן אַלֶע רִיכְטֶער פוּן דֶער עֶרְד;
יב בַּחוּרִים	12. יוּנְגֶע־מֶענֶער
וְגַם בְּתוּלוֹת,	אוּן אוֹיךְ יוּנְג פְרוֹיעֶן;

זְקֵנִים	אַלְטֶע לַייטֶע
עִם נְעָרִים:	מִיט יוּנְגֶע קִינְדֶער;
יג יְהַלְלוּ	13. זָאלֶען זֵיי לוֹיבֶּען
אֶת שֵׁם יְיָ	דֶעם נָאמֶען פוּן דֶעם עֶווִיגֶען,
כִּי נִשְׂגָּב	דֶען [4]עֶרְהַאבֶּען אִיז
שְׁמוֹ לְבַדּוֹ,	זַיין נָאמֶען אַלֵיין.
הוֹדוֹ	זַיין גְלַאנְץ אִיז
עַל אֶרֶץ וְשָׁמָיִם:	אוֹיף עֶרְד אוּן הִימֶעל.
יד וַיָּרֶם	14. אוּן עֶר הָאט עֶרְהֵייבֶּען
קֶרֶן לְעַמּוֹ,	[5]דֶעם הָארְן [6]פוּן זַיין פָאלְק,
תְּהִלָּה	[5]דֶעם לוֹיבּ[7]
לְכָל חֲסִידָיו,	[6]פוּן אַלֶע זַיינֶע פְרוּמֶע,
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	[6]פוּן דִי קִינְדֶער יִשְׂרָאֵל,[8]
עַם קְרֹבוֹ.	זַיין נָאהֶענְטֶע פָאלְק.
הַלְלוּיָהּ:	לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען!

תהלים קמ״ט

א הַלְלוּיָהּ,	1. לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען!
שִׁירוּ לַיְיָ	זִינְגְט צוּם עֶווִיגֶען
שִׁיר חָדָשׁ,	אַ נַייעֶם לִיד;
תְּהִלָּתוֹ	(זִינְגְט) זַיין לוֹיבּ
בִּקְהַל חֲסִידִים:	אִין דֶער פֶערְזַאמְלוּנְג פוּן פְרוּמֶע.
ב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל	2. זָאל זִיךְ פְרֵעהֶען יִשְׂרָאֵל
בְּעֹשָׂיו,	מִיט זַיין [9]בֶּעשֶׁעפֶער;
בְּנֵי צִיּוֹן	דִי צִיּוֹן׳ס קִינְדֶער
יָגִילוּ	זָאלֶען פְרֵעהְלִיךְ זַיין
בְמַלְכָּם:	מִיט זֵייעֶר קֶענִיג.
ג יְהַלְלוּ	3. זָאלֶען זֵיי לוֹיבֶּען
שְׁמוֹ	זַיין נָאמֶען
בְמָחוֹל,	[10]מִיט טַאנְץ;
בְּתֹף וְכִנּוֹר	מִיט פּוֹיק אוּן פִידֶעל

1) מיסעניסען. 2) מומאן; רויך. 3) בעפליגעלטע פייגלען. 4) שטארק. 5) א. 6) פיר. צו. 7) (ער איז) א רויב. 8) לויט אונזער איבערזעצונג איז דער למוד פון לעמו. יכד. רבני אנשטאט דעם סמן פון כמיכות אויף דעם פריהעריגען שם אין דער פסוק ווערט פערשטאנען ווי: וירם קרן עמו. וירם תהלת כל חסידיו. וורם תהלת בני ישראל וכו׳. 9) פילע תארים אויף גאט קומען אין מעהרצאהל. ווי: אלהים, אדונים (ארוני). און דאריום שטעהט דא אויך בעושיו. 10) אין.

יְזַמְּרוּ לוֹ׃	זָאלֶען זֵיי שְׁפִּילֶען צוּ אִיהְם.
ד כִּי רוֹצֶה יְיָ	4. דֶען דֶער עֶווִיגֶער [1]ווִיל
בְּעַמּוֹ,	זַיין פָאלְק;
יְפָאֵר	עֶר [2]בֶּעשֶׁעהְנְט
עֲנָוִים	קְלֵיינְמִיטְהִיגֶע
בִּישׁוּעָה׃	מִיט הִילְף.
ה יַעְלְזוּ חֲסִידִים	5. זָאלֶען זִיךְ פְרֵעהֶען פְרוּמֶע
בְּכָבוֹד,	מִיט עֶהְרֶע;
יְרַנְּנוּ	זָאלֶען זֵיי זִינְגֶען
עַל מִשְׁכְּבוֹתָם׃	אוֹיף זֵייעֶרֶע גֶעלֶעגֶערְס.
ו רוֹמְמוֹת אֵל	6. דִי עֶרְהַאבֶּענְהַייט פוּן גָאט
בִּגְרוֹנָם,	([3]זָאל זַיין) אִין זֵייעֶר הַאלְדְז,
וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת	אוּן אַ צְוֵויי שַׁרְפִיגֶער שְׁווֶערְד—
בְּיָדָם׃	אִין זֵייעֶר הַאנְד;
ז לַעֲשׂוֹת נְקָמָה	7. אוּם צוּ טְהָאן רַאכֶע
בַּגּוֹיִם,	אִיבֶּער דִי [4]פֶעלְקֶער;
תּוֹכֵחוֹת	שְׁטְרַאפֶע
בַּלְאֻמִּים׃	אִיבֶּער דִי נַאצְיָאנֶען.
ח לֶאְסֹר	8. אוּם צוּ בִּינְדֶען
מַלְכֵיהֶם	זֵייעֶרֶע קֶענִיגֶע
בְּזִקִּים,	מִיט קֵייטֶען,
וְנִכְבְּדֵיהֶם	אוּן זֵייעֶרֶע גֶעעֶהְרְטֶע לַייטֶע—
בְּכַבְלֵי בַרְזֶל׃	מִיט אַייזֶערְנֶע בַּאנְדֶען.
ט לַעֲשׂוֹת בָּהֶם	9. אוּם צוּ טְהָאן אִיבֶּער זֵיי
מִשְׁפָּט כָּתוּב	דֶעם גֶעשְׁרִיבֶּענֶעם אוּרְטְהֵייל;
הָדָר הוּא	[5]עֶר אִיז אַ [6]צִיערוּנְג
לְכָל חֲסִידָיו.	פִיר אַלֶע זַיינֶע פְרוּמֶע.
הַלְלוּיָהּ׃	לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען.

תהלים ק״נ

א הַלְלוּיָהּ,	1. לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען!
הַלְלוּ אֵל	לוֹיבְּט גָאט
בְּקָדְשׁוֹ,	אִין זַיין [7]הֵיילִיגְקְטְהוּם;
הַלְלוּהוּ	לוֹיבְּט אִיהְם
בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ׃	אִין זַיין שְׁטַארְקֶען [8]הִימֶעל.
ב הַלְלוּהוּ	2. לוֹיבְּט אִיהְם
בִּגְבוּרֹתָיו,	פִיר זַיינֶע מֶעכְטִיגֶע טְהַאטֶען;
הַלְלוּהוּ	לוֹיבְּט אִיהְם
כְּרֹב גֻּדְלוֹ׃	נָאךְ זַיין [9]פִיל גְרוֹיסְקַייט.
ג הַלְלוּהוּ	3. לוֹיבְּט אִיהְם
בְּתֵקַע שׁוֹפָר,	מִט דֶם בְּלָאזֶען פוּן אַ טְרָאמְפֶּעט;
הַלְלוּהוּ	לוֹיבְּט אִיהְם
בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר׃	מִיט [10]הַארְפֶע אוּן פִידֶעל.
ד הַלְלוּהוּ	4. לוֹיבְּט אִיהְם
בְּתֹף וּמָחוֹל,	מִיט פּוֹיק אוּן טַאנְץ;
הַלְלוּהוּ	לוֹיבְּט אִיהְם
בְּמִנִּים וְעוּגָב׃	מִט זַאאִיטֶען־שְׁפִּיל אוּן פְלֶעטֶע.
ה הַלְלוּהוּ	5. לוֹיבְּט אִיהְם
בְּצִלְצְלֵי שָׁמַע.	מִיט [11]קְלִינְגֶענְדֶע צִימְבְּלֶען;
הַלְלוּהוּ	לוֹיבְּט אִיהְם
בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה׃	מִיט שַׁאלֶענְדֶע צִימְבְּלֶען.
ו כֹּל הַנְּשָׁמָה	6. [12]יֶעדֶע זֶעעלֶע
תְּהַלֵּל יָהּ	זָאל לוֹיבֶּען דֶעם עֶווִיגֶען.
הַלְלוּיָהּ׃	לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען!
[13]כֹּל הַנְּשָׁמָה	יֶעדֶע זֶעעלֶע
תְּהַלֵּל יָהּ	זָאל לוֹיבֶּען דֶעם עֶווִיגֶען.
הַלְלוּיָהּ׃	לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען!

לקוטי פסוקים מספר תהלים.

פ״ט נ״ג בָּרוּךְ יְיָ	גֶעלוֹיבְּט אִיז דֶער עֶווִיגֶער
לְעוֹלָם,	אוֹיף עֶוויג.
אָמֵן וְאָמֵן׃	אָמֵן אוּן אָמֵן!

1) פערלאנגט, פערגעהרט. 2) בעקרוינט, בעציערט, פערהערליכט. 3) איז 4) נאציאנען. 5) עס 6) פראכט, גלאנץ, שעהנהייט. 7) הייליגקייט. 8) אויסברייטונג, פירמאמענט. 9) אונגעהייערע. 10) פזאלטער און הארפע. 11) לויטע. 12) די גאנצע זעעלע. 13) כופלים פסוק זה להודיע שהוא סוף פסוקי דזמרה וסוף תהלים. (אבודרהם).

קל״ה כ״א בָּרוּךְ יְיָ	געלויבט איז דער עוויגער
מִצִּיּוֹן	פון ציון,
שֹׁכֵן יְרוּשָׁלָיִם	(וועלכער) וואוינט (אין) ירושלים.
הַלְלוּיָהּ:	לויבט דעם עוויגען!
ע״ב י״ח בָּרוּךְ	געלויבט איז
יְיָ אֱלֹהִים	דער עוויגער גאָט,
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל.	דער גאָט פון ישראל,
עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת	(וועלכער) [1]טהוט וואונדער
לְבַדּוֹ:	אַליין.
ע״ב י״ט וּבָרוּךְ	און געלויבט איז
שֵׁם כְּבוֹדוֹ	זיין הערליכער נאָמען
לְעוֹלָם.	אויף עוויג;
וְיִמָּלֵא	און זאל פול ווערען
כְבוֹדוֹ	(מיט) זיין הערליכקייט
אֶת כָּל הָאָרֶץ.	די גאנצע ערד.[2]
אָמֵן וְאָמֵן:	אָמן און אָמן!

פון היר ביז אשר בחרת באברם זאָגט מען שטעהענדיג
דברי הימים א׳, כ״ט י—י״ג.

י וַיְבָרֶךְ דָּוִיד	10. און דוד האָט געלויבט
אֶת יְיָ	דעם עוויגען
לְעֵינֵי	פאָר די אויגען
כָּל הַקָּהָל.	פון דער גאנצען פערזאמלונג;
וַיֹּאמֶר דָּוִיד	און דוד האָט געזאָגט:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט[3] , עוויגער,
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל	גאָט פון ישראל,
אָבִינוּ	אונזער פאָטער,[4]
מֵעוֹלָם	פון עוויגקייט
וְעַד עוֹלָם:	און ביז עוויגקייט.
יא לְךָ יְיָ	11. צו דיר, עוויגער, געהערט
הַגְּדֻלָּה	די גרויסקייט
וְהַגְּבוּרָה	און די מאַכט
וְהַתִּפְאֶרֶת	און די פראַכט
וְהַנֵּצַח	און דער זיג
וְהַהוֹד.	און דער גלאַנץ,
כִּי כֹל	דען (דיר געהערט) אַלעס
בַּשָּׁמַיִם	אין הימעל
וּבָאָרֶץ.	און אויך דער ערד;
לְךָ יְיָ	צו דיר, עוויגער, געהערט
הַמַּמְלָכָה	די הערשאפט,
וְהַמִּתְנַשֵּׂא	און (דו ביסט) ערהאבען
לְכֹל	איבער אַלעס
לְרֹאשׁ:	אַלס הויפט.
יב וְהָעֹשֶׁר	12. און דאס רייכטהום
וְהַכָּבוֹד	און די עהרע
מִלְּפָנֶיךָ.	איז פון דיר,
וְאַתָּה מוֹשֵׁל	און דו הערשט
בַּכֹּל.	איבער אַלעס;
וּבְיָדְךָ	און אין דיין האנד איז
כֹּחַ וּגְבוּרָה	קראַפט און מאַכט,
וּבְיָדְךָ	און אין דיין האנד איז
לְגַדֵּל	גרוים צו מאַכען
וּלְחַזֵּק	און צו געבען שטאַרקייט
לַכֹּל:	צו אַלעמען.
יג וְעַתָּה אֱלֹהֵינוּ	13. און יעצט, אונזער גאָט,
מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ.	דאַנקען מיר דיר,
וּמְהַלְלִים	און (מיר) לויבען
לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ:	(צו) דיין פרעכטיגען נאָמען.
נחמיה ט׳ ו—י״א ו אַתָּה הוּא יְיָ לְבַדֶּךָ.	6. דו אַליין ביסט דער עוויגער;
אַתָּה עָשִׂיתָ	דו האָסט געמאַכט

1) האבודרהם מתחיל מן „ויברכו שם כבודך ומרומם על כל ברכה ותהלה״ שהוא כ״פ הפסוק הקודם בנחמיה.
2) ריכטיגער: וועלכער איז אליין א וואונדער טהוער; וייל דאס ווארט עושה קימט אין סמיכות ווי א שם. 3) אזוי ווי: וימלא כל הארץ את כבודו. 4) די ווערטער „אונזער פאטער״ בעציהען זיך אויף דעם ווארט ישראל אדער אויף גאָט.

אֶת הַשָּׁמַיִם,	דֶעם הִימֶעל,
שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם	דִי הִימֶעלְס־הִימֶעל
וְכָל צְבָאָם,	אוּן זֵייעֶר גַאנְצֶעס הֶעער,
הָאָרֶץ	דִי עֶרְד
וְכָל אֲשֶׁר עָלֶיהָ,	אוּן אַלֶעס, וָוס אִיז אוֹיף אִיהְר;
הַיַּמִּים	דִי מֶעערֶען
וְכָל אֲשֶׁר בָּהֶם,	אוּן אַלֶעס וָואס אִיז אִין זֵיי;
וְאַתָּה מְחַיֶּה	אוּן דוּ בֶּעלֶעבְּסְט
אֶת כֻּלָּם,	זֵיי אַלֶעמֶען;
וּצְבָא הַשָּׁמַיִם	אוּן דַאס הֶעער פוּן הִימֶעל
לְךָ מִשְׁתַּחֲוִים:	בֵּייגֶען זִיךְ צוּ דִיר.
ז אַתָּה הוּא יְיָ	7. דוּ בִּיסְט דֶער עֶווִיגֶער
הָאֱלֹהִים	דֶער גָאט,
אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בְּאַבְרָם	וָואס דוּ הָאסְט אוֹיסְעֶר־ווֶעהְלְט אַבְרָם,
וְהוֹצֵאתוֹ	אֶן דוּ הָסְט אִהְם אַרוֹסְגֶעפִֿהְרְט
מֵאוּר כַּשְׂדִּים,	פוּן אוּר כַּשְׂדִים,
וְשַׂמְתָּ שְּׁמוֹ אַבְרָהָם:	אוּן דוּ הָאסְט (אִיהְם) גֶעגֶעבֶּען זַיין נָאמֶען אַבְרָהָם.
ח וּמָצָאתָ	8. אוּן דוּ הָאסְט גֶעפוּנֶען
אֶת לְבָבוֹ	זַיין הַארְץ
נֶאֱמָן לְפָנֶיךָ	טְרַיי פָאר דִיר;
——	——
וְכָרוֹת עִמּוֹ	אוּן דוּ הָסְט גֶעשְׁלָסֶען מִיט אִהְם
הַבְּרִית	דֶעם בּוּנְד
לָתֵת	צוּ גֶעבֶּען
אֶת אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי	דַאס לַאנְד פוּן דֶעם כְּנַעֲנִי,
הַחִתִּי הָאֱמֹרִי	דֶעם חִתִּי, דֶעם אֱמוֹרִי
וְהַפְּרִזִּי וְהַיְבוּסִי	אוּן דֶעם פְּרִזִי אוּן דֶעם יְבוּסִי
וְהַגִּרְגָּשִׁי	אוּן דֶעם גִרְגָשִׁי,

לָתֵת לְזַרְעוֹ,	(יֶעס) צוּ גֶעבֶּען צוּ זַיינֶע קִינְדֶער:
וַתָּקֶם	אוּן דוּ הָאסְט [1]עֶרְפִילְט
אֶת דְּבָרֶיךָ	דַיינֶע ווֶערְטֶער,
כִּי צַדִּיק אָתָּה:	דֶען דוּ בִּיסְט [2]גֶערֶעכְט.
ט וַתֵּרֶא	9. אוּן דוּ הָאסְט גֶעזֶעהֶן
אֶת עֳנִי אֲבֹתֵינוּ	דֶם עֶלֶענְד פֿוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן
בְּמִצְרָיִם,	אִין מִצְרַיִם,
וְאֶת זַעֲקָתָם	אוּן זֵייעֶר גֶעשְׁרֵיי
שָׁמַעְתָּ	הָאסְטוּ גֶעהֶערְט
עַל יַם סוּף:	בַּיים שִׁילְף־מֶעער.
י וַתִּתֵּן	10. אוּן דוּ הָאסְט [3]גֶעגֶעבֶּען
אֹתֹת וּמֹפְתִים	צֵייכֶענְס אוּן וואוּנְדֶער
בְּפַרְעֹה	אִיבֶּער פַּרְעֹה
וּבְכָל עֲבָדָיו	אוּן אִיבֶּער אַלֶע זַיינֶע קְנֶעכְט
וּבְכָל עַם	אוּן אִיבֶּער דִי גַאנְצֶע פָאלְק
אַרְצוֹ,	פוּן זַיין לַאנְד;
כִּי יָדַעְתָּ	דֶען דוּ הָאסְט גֶעוואוּסְט,
כִּי הֵזִידוּ	דַס זֵיי הָאבֶּען [4]בֵּייזֶעס גֶעטְרַאכְט
עֲלֵיהֶם,	[4]אִיבֶּער זֵיי;
וַתַּעַשׂ לְךָ	אוּן דוּ הָאסְט דִיר גֶעמַאכְט
שֵׁם	אַ נָאמֶען
כְּהַיּוֹם הַזֶּה:	[5]בִּיז דִיזֶען טָאג.
יא וְהַיָּם	11. אוּן דַאס מֶעער
בָּקַעְתָּ לִפְנֵיהֶם	הָאסְט'וּ גֶעשְׁפָּאלְטֶען פָאר זֵיי,
וַיַּעַבְרוּ	אוּן זֵיי זַיינֶען אַרִיבֶּערְגֶעגַאנְגֶען
בְתוֹךְ הַיָּם	אִין מִיטֶען פוּן דֶעם מֶעער
בַּיַּבָּשָׁה,	אִין דֶער טְרִיקֶענִיס;
וְאֶת רֹדְפֵיהֶם	אוּן זֵייעֶרֶע [6]פֶערְפָאלְגֶער
הִשְׁלַכְתָּ	הָאסְט'וּ גֶעווָארְפֶען
בִמְצוֹלֹת	אִין דִי טִיפֶענִיסֶען (פוּן מֶעער),

1) אויסגעשטעלט. 2) רעכטשאפען. 3) געוויזען. 4) געהאנדעלט שטאלץ געגען זיי; ד. ה. געגען די ישראל. 5) ווי. 6) נאכיאגער.

כְּמוֹ אֶבֶן — אַזוֹי ווִי אַ שְׁטֵיין
בְּמַיִם עַזִּים: — אִין דִי שְׁטַארְקֶע וַואסֶערְן.

שמות י״ד ל—ל״א

ל וַיּוֹשַׁע יְיָ — 30. אוּן דֶער עֶווִיגֶער הָאט גֶעהָאלְפֶן
בַּיּוֹם הַהוּא — אִין יֶענֶעם טָאג
אֶת יִשְׂרָאֵל — דִי יִשְׂרָאֵל
מִיַּד מִצְרָיִם. — פוּן דִי הַאנְד פוּן דִי מִצְרִים;
וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל — אוּן יִשְׂרָאֵל הָאט גֶעזֶעהְן
אֶת מִצְרַיִם — דִי מִצְרִים
מֵת — טוֹיט
עַל שְׂפַת הַיָּם: — בַּיים בְּרֶעג פוּן דֶעם מֶעעֶר.
לא וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל — 31. אוּן יִשְׂרָאֵל הָאט גֶעזֶעהְן
אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה — דִי גְרוֹיסֶע [1]מַאכְט,
אֲשֶׁר עָשָׂה יְיָ — וועלְכֶע דֶער עֶווִיגֶער הָט [2]גֶעווִיזֶען
בְּמִצְרַיִם — אוֹיף דִי מִצְרִים;
וַיִּירְאוּ הָעָם — אוּן דַאס פָאלְק הָט גֶעפִירְכְטֶעט
אֶת יְיָ. — דֶעם עֶווִיגֶען;
וַיַּאֲמִינוּ — אוּן זֵיי הָאבֶּען גֶעגְלוֹיבְּט
בַּייָ — אִין דֶעם עֶווִיגֶען
וּבְמשֶׁה עַבְדּוֹ: — אוּן אִין משֶׁה, זַיין קְנֶעכְט.

אז ישיר זאָגט מען שטעהענדיג.
שמות ט״ו א—י״ט.

א אָז יָשִׁיר משֶׁה — 1. דַאן הָאט גֶעזוּנְגֶען משֶׁה
וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל — אוּן דִי קִינְדֶער יִשְׂרָאֵל
אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת — דִיזֶען גֶעזַאנְג
לַייָ — צוּ דֶעם עֶווִיגֶען,
וַיֹּאמְרוּ — אוּן זֵיי הָאבֶּען גֶעזָאגְט,
לֵאמֹר. — זָאגֶענְדִיג:
אָשִׁירָה — אִיךְ ווִיל זִינְגֶען

לַייָ — צוּ דֶעם עֶווִיגֶען,
כִּי גָאֹה גָּאָה. — דֶען (עָר אִיז) הוֹיךְ עֶרְהַאבֶּען;
סוּס וְרֹכְבוֹ — (דֶעם) פֶערְד אוּן זַיין רַייטֶער
רָמָה — הָאט עֶר גֶעווָארְפֶען
בַיָּם: — אִין דֶעם מֶעעֶר.
ב עָזִּי — 2. מַיין שְׁטַארְקַייט
וְזִמְרָת — אוּן (מַיין) גֶעזַאנְג
יָהּ — אִיז דֶער עֶווִיגֶער,
וַיְהִי לִי — אוּן עֶר אִיז מִיר גֶעווֶען
לִישׁוּעָה. — צוּ הִילְפֶע;
זֶה אֵלִי — דִיזֶער אִיז מַיין גָאט,
וְאַנְוֵהוּ — אוּן אִיךְ ווִיל אִיהְם [3]רִיהְמֶען;
אֱלֹהֵי אָבִי — דֶער גָאט פוּן מַיין פָאטֶער,
וַאֲרֹמְמֶנְהוּ: — אוּן אִיךְ ווִיל אִיהְם [4]עֶרְהֵייבֶּן.
ג יְיָ — 3. דֶער עֶווִיגֶער
אִישׁ מִלְחָמָה. — אִיז אַ קְרִיגְס-מַאן;
יְיָ שְׁמוֹ: — „עֶווִיגֶער" אִיז זַיין נָאמֶען.
ד מַרְכְּבֹת פַּרְעֹה — 4. פַּרְעֹה'ס ווֶעגֶען
וְחֵילוֹ — אוּן זַיין קְרִיגְס-מַאכְט
יָרָה — הָאט עֶר גֶעשְׁלַיידֶערְט
בַיָּם. — אִין דֶעם מֶעעֶר;
וּמִבְחַר — אוּן דִי בֶּעסְטֶע
שָׁלִשָׁיו — פוּן זַיינֶע הוֹיפְּט-לַייטֶע
טֻבְּעוּ — זַיינֶען [5]פֶערְזוּנְקֶען גֶעווָארֶען
בְיַם סוּף: — אִין דֶעם שִׁילְף-מֶעעֶר.
ה תְּהֹמֹת — 5. טִיפֶע וַואסֶער
יְכַסְיֻמוּ. — הָאבֶּען זֵיי בֶּעדֶעקְט;
יָרְדוּ — זֵיי זַיינֶען אַרוּנְטֶער-גֶעגַאנְגֶען
בִמְצוֹלֹת — אִין דִי טִיפֶענִיסֶען (פוּן מֶעעֶר),
כְּמוֹ אָבֶן: — אַזוֹי ווִי אַ שְׁטֵיין.

1) האַנד, 2) געצײגט. 3) בעשיינען. 4) הויך פרייזען. 5) דערטרונקען.

ו יְמִינְךָ יְיָ
נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ ,
יְמִינְךָ יְיָ
תִּרְעַץ אוֹיֵב :
ז וּבְרֹב גְּאוֹנְךָ
תַּהֲרֹס
קָמֶיךָ ·
תְּשַׁלַּח חֲרֹנְךָ
יֹאכְלֵמוֹ
כַּקַּשׁ :
ח וּבְרוּחַ אַפֶּיךָ
נֶעֶרְמוּ מַיִם
נִצְּבוּ
כְמוֹ נֵד
נֹזְלִים ,
קָפְאוּ
תְהֹמֹת
בְּלֶב יָם :
ט אָמַר אוֹיֵב
אֶרְדֹּף
אַשִּׂיג
אֲחַלֵּק שָׁלָל ,
תִּמְלָאֵמוֹ נַפְשִׁי
אָרִיק
חַרְבִּי
תּוֹרִישֵׁמוֹ יָדִי :
י נָשַׁפְתָּ
בְרוּחֲךָ
כִּסָּמוֹ יָם ,
צָלְלוּ כַּעוֹפֶרֶת

6. דײַן רעכטע האנד, עוױגער,
איז [1]פערהערליכט מיט קראפט;
דײַן רעכטע האנד, עוױגער,
צושמעטערט (דעם) פײַנד.
7. און אין דײַן גרויסע הויכקייט
צושטערסטו
[2]די, װעלכע שטעהן אויף געגן דיר;
דו [3]שיקסט ארויס דײַן [4]גרים
[5]פערברענט ער זיי
ווי [6]שטרוי.
8. און דורך דעם הויך פון דײַן נאז
האבען זיך [7]אויפגעהויפט װאסער,
עס זײַנען געשטאנען
אזוי ווי א װאנד
פליסענדע (װאסער);
עס זײַנען פערגליווערט געוואָרען
[12]טיפע װאסערן
אין מיטען דעם מער.
9. דער פײַנד האט געזאָגט:
איך װעל יאָגען,
איך װעל גרײַכען,
איך װעל צו טהײלען רויב;
[8]פול װעט מיט זיי װערען מײַן זעלע;
איך װעל ארויסציהען
מײַן שװערד
[9]פערטלגען װעט זיי מײַן האנד.
10. (אבער) דו האסט געבלאָזען
מיט דײַן אטהעם,
האט זיי בעדעקט דאס מער
זיי זײַנען פערזונקען ווי בלײַ,

בַּמַּיִם אַדִּירִים :
יא מִי כָמֹכָה
בָּאֵלִם
יְיָ ,
מִי כָּמֹכָה
נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ ,
נוֹרָא תְהִלֹּת
עֹשֵׂה פֶלֶא :
יב נָטִיתָ
יְמִינְךָ
תִּבְלָעֵמוֹ אָרֶץ :
יג נָחִיתָ
בְחַסְדְּךָ
עַם זוּ
גָּאָלְתָּ ,
נֵהַלְתָּ
בְעָזְּךָ
אֶל נְוֵה
קָדְשֶׁךָ :
יד שָׁמְעוּ עַמִּים
יִרְגָּזוּן ,
חִיל אָחַז
יֹשְׁבֵי פְּלָשֶׁת :
טו אָז נִבְהֲלוּ
אַלּוּפֵי אֱדוֹם ,
אֵילֵי מוֹאָב
יֹאחֲזֵמוֹ רָעַד ,
נָמֹגוּ
כֹּל יֹשְׁבֵי כְנָעַן :
טז תִּפֹּל עֲלֵיהֶם

אין די שטארקע װאסערן.
11. װער איז ווי דו
אונטער די געטער,
עוױגער!
װער איז ווי דו
[1]פערהערליכט אין היילינקייט;
פורכטבאר (אין) לויבען,
איין װאונדער־טהוער.
12. דו האסט געניינט
דײַן רעכטע האנד
האט זיי פערשלונגען (די) ערד.
13. דו האסט געפיהרט
מיט דײַן גנאדע
דיזעס פאָלק,
(װעלכעס) דו האסט אויס־געלזט;
דו האסט(עס)[10]געלייטעט
מיט דײַן שטארקייט
צו דעם װאהנונג
פון דײַן היילינקייט.
14. פעלקער האבען(עס) געהערט
האבען זיי געציטערט;
א ציטערניס האט אנגענומען
די בעוואָהנער פון פלשת.
15. דאן זײַנען דערשראָקען געוואָרען
די פירשטען פון אדום,
די שטארקע פון מואב
האט זיי אנגענומען א שרעק;
עס זײַנען [11]צושמאָלצען געוואָרען
אלע בעוואָהנער פון כנען.
16. עס איז געפאלען אויף זיי

1) געריהמט. 2) דיינע פיינדע. 3) לאזט. 4) צארן. 5) פערצעהרט. 6) שטאפעלן. 7) אויפגעשטעלט ווי גארבען. 8) זאט. 9) אויסראטען. 10) געפיהרט. 11) צושמאלצען, ד. ה. מוטה־פערלירען. 12) אפגרונדען.

אֵימָתָה וָפַחַד	פּוּרכְט אוּן שְׁרֶעקֶען,
בִּגְדֹל	דוּרךְ דִי גְרוֹיסְקַייט
זְרוֹעֲךָ	פוּן דַיין [7]אַרְם
יִדְּמוּ	זַיינֶען זֵיי [8]שְׁטִיל גֶעבְּלִיבֶּען
כָּאָבֶן.	אַזוֹי ווִי אַ שְׁטֵיין;
עַד יַעֲבֹר עַמְּךָ	בִּיז דַיין פָאלְק אִיז דוּרכְגֶעגַנְגֶען
יְיָ	עֶווִיגֶער,
עַד יַעֲבֹר	בִּיז עֶס אִיז דוּרכְגֶעגַאנְגֶען
עַם זוּ	דִיזֶעס פָאלְק
קָנִיתָ:	(ווֶעלְכֶעם) דוּ הָאסְט [1]עֶרְווָארְבֶּען.
יז תְּבִאֵמוֹ	17. דוּ [9]ווֶעסְט זֵיי אַרַיינְבְּרֵיינְגֶען
וְתִטָּעֵמוֹ	אוּן דוּ ווֶעסְט זֵיי אַיינְפְּלַאנְצֶען
בְּהַר נַחֲלָתְךָ	אוֹיף דֶעם בַּרְג פוּן דַיין עֶרְבְּ־טְהֵיל,
מָכוֹן	(אִין דֶעם) אָרְט,
לְשִׁבְתְּךָ	(ווָאס) פִיר דַיין זִיצְן
פָּעַלְתָּ יְיָ.	הָאסְט'וּ גֶעמַאכְט, עֶווִיגֶער;
מִקְּדָשׁ אֲדֹנָי	אַ הֵיילִינְגְטְהוּם, עֶווִיגֶער,
כּוֹנְנוּ יָדֶיךָ:	הָאבֶּן גֶעגְרִינְדֶעט דַיינֶע הֶענְד.
יח יְיָ יִמְלֹךְ	18. דֶער עֶווִיגֶער ווֶעט רֶעגִירֶען
לְעֹלָם וָעֶד:	אוֹיף אִימֶער אוּן עֶווִיג!
[1](יְיָ יִמְלֹךְ	דֶער עֶווִיגֶער ווֶעט רֶעגִירֶען
לְעֹלָם וָעֶד:	אוֹיף אִימֶער אוּן עֶווִיג!
[2]יְיָ	דֶער עֶווִיגֶער,
מַלְכוּתֵהּ קָאֵם	זַיין רֶעגִירוּנְג שְׁטֶעהְט
לְעָלַם	אוֹיף עֶווִיג
וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:)	אוּן אִין אַלֶע עֶווִיגְקֵייטֶען.
כִּי בָא	ווֶען עֶס זַיינֶען גֶעקוּמֶען

סוּס פַּרְעֹה	פַּרְעֹה'ס פֶערְד
בְּרִכְבּוֹ	מִיט זַיינֶע ווֶעגֶען
וּבְפָרָשָׁיו	אוּן מִיט זַיינֶע רַייטֶער
בַּיָּם	אִין דֶעם מֶעער,
וַיָּשֶׁב יְיָ	אוּן דֶער עֶווִיגֶער הָאט גֶעבְּרַכְט
עֲלֵהֶם	אִיבֶּער זֵיי
אֶת מֵי הַיָּם.	דִי ווַאסֶער פוּן דֶעם מֶעער;
וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל	אוּן דִי קִינְדֶער יִשְׂרָאֵל
הָלְכוּ	זַיינֶען גֶעגַאנְגֶען
בַיַּבָּשָׁה	אִין דֶער טְרִיקֶענִיס
בְּתוֹךְ הַיָּם:	אִין מִיטֶען דֶעם מֶעער;
[3]כִּי לַייָ	דֶען צוּם עֶווִיגֶען גֶעהֶערְט
הַמְּלוּכָה,	דִי רֶעגִירוּנְג;
וּמוֹשֵׁל	אוּן (עֶר אִיז) הֶערְשֶׁער
בַּגּוֹיִם:	אִיבֶּער דִי נַאצְיָאנֶען.
[4]וְעָלוּ מוֹשִׁעִים	אֶון עֶס ווֶעלֶען אוֹפְגֶעהְן הֶעלְפֶער,
בְּהַר צִיּוֹן	אוֹיף דֶעם בַּארְג פוּן צִיוֹן
לִשְׁפֹּט	צוּ רִיכְטֶען
אֶת הַר עֵשָׂו.	דֶעם בַּארְג פוּן עֵשָׂו;
וְהָיְתָה לַייָ	אוּן צוּם עֶווִיגֶען ווֶעט גֶעהֶערֶען
הַמְּלוּכָה:	דִי רֶעגִירוּנְג.
[5]וְהָיָה יְיָ	אוּן דֶער עֶווִיגֶער ווֶעט זַיין
לְמֶלֶךְ	אַלְס קֶענִיג
עַל כָּל הָאָרֶץ.	אִיבֶּער דִי גַאנְצֶע עֶרְד;
בַּיּוֹם הַהוּא	אִין יֶענֶעם טָאג
יִהְיֶה יְיָ אֶחָד	ווֶעט דֶער עֶווִיגֶער זַיין אֵיינֶער
וּשְׁמוֹ אֶחָד: [6]	אוּן זַיין נָאמֶען אֵיינֶער.

1) המרדכי בפרק לולב הגזול סמן אלף רפ"ח מזכיר הכפלת הפסוק „ה' ימלוך לעולם ועד". וכתב אבודרהם שהוא להראות כי הוא סוף השירה; אולם לפי נוסחתנו נראה כי גם „כי בא סוס פרעה" הוא מן השירה, וכן נראה גם מן המכילתא עד הפסוק ה' ימלוך, וכן גם דעת הרב"ע והאברבנאל. וגם הסופרים כותבים אותו בדמות שירה (מס' סופרים פ' י"ב ה' י"א). ולפי זה אינו נכון להכפיל הפסוק ה' ימלוך. וכן כתב הכל בו ס' ד' בשם קונטרס אחד כי הכפלת ה' ימלוך טעות היא. 2) זה הוא תרגום הפסוק ה' ימלוך; 3) תהלים כ"ב כ"ט. 4) סוף עובדיה. 5) זכריה י"ד ט'. 6) יש מוסיפים פה: ובתורתך כתוב לאמר שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד. והיא הוספה מאוחרת, שנעתקה בטעות ממלכיות של תפלת ראש השנה, וכל הקדמונים כמו רב עמרם גאון, הרוקח, כל בו, מהר"ם מינץ ועוד מסיימים **ושמו אחד**.

7) ד. ה. מאכט. 8) שטום. 9) געקויפט.

נשמת. לר׳ יוחנן. נקראת במשנה פסחים קי״ז ע״ב ברכת השיר וחתימת הברכה, כנראה, היא חתימת ישתבח, שעל כן אולי נקראה ברכת השיר, מפני שהיא ברכה גדולה כעין שירה. ובגמרא ברכות נ״ט ע״ב ותענית ו׳ ע״ב מובא חלק ממנה בדרך כזה אשר נראה ברור כי היתה שגורה בפי כל מכבר, ולכן נראה שנתקנה בזמן המשנה.

נִשְׁמַת — [1]דִי זֶעעלֶע
כָּל חַי — פוּן אַלֶע לֶעבֶּענְדִיגֶע
תְּבָרֵךְ — לוֹיבְּט
אֶת שִׁמְךָ — דַיין נָאמֶען,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ. — עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וְרוּחַ — אוּן דֶער גַייסְט
כָּל בָּשָׂר — פוּן אַלֶעם [2]פְלֵייש
תְּפָאֵר — רִיהְמְט
וּתְרוֹמֵם — אוּן עֶרְהֵייבְּט
זִכְרְךָ — דַיין אַנְדֵיינְקֶען,
מַלְכֵּנוּ — אוּנְזֶער קֶענִיג,
תָּמִיד. — בֶּעשְׁטֶענְדִיג.
מִן הָעוֹלָם — פוּן עֶווִיגְקַייט
וְעַד הָעוֹלָם — בִּיז עֶווִיגְקַייט
אַתָּה אֵל. — בִּיסְטוּ גָאט,
וּמִבַּלְעָדֶיךָ — אוּן אוֹיסֶער דִיר
אֵין לָנוּ מֶלֶךְ — הָאבֶּען מִיר קֵיין קֶענִיג,
גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ. — (וֶועלְכֶער) עֶרְלֵייזְט אוּן הֶעלְפְט,
פּוֹדֶה וּמַצִּיל — בֶּעפְרַייט אוּן רֶעטֶעט
וּמְפַרְנֵס — אוּן שְׁפַּייזְט
וּמְרַחֵם — אוּן עֶרְבַּארֶעמְט
בְּכָל עֵת — אִין יֶעדֶער צַייט
צָרָה וְצוּקָה. — פוּן נוֹיט אוּן בֶּעדְרֶענְגְנִיס;

אֵין לָנוּ מֶלֶךְ — (יָא) מִיר הָאבֶּען קֵיין קֶענִיג
אֶלָּא אָתָּה: — אוֹיסֶער דִיר.
אֱלֹהֵי — (דוּ בִּיסְט) דֶער גָאט
הָרִאשׁוֹנִים — פוּן דִי עֶרְשְׁטֶע
וְהָאַחֲרוֹנִים. — אוּן פוּן דִי לֶעצְטֶע,
אֱלוֹהַּ — דֶער גָאט
כָּל בְּרִיּוֹת. — פוּן אַלֶע בֶּעשֶׁעפֶּענִיסֶען,
אֲדוֹן — דֶער הֶערְר
כָּל תּוֹלָדוֹת. — פוּן אַלֶע גֶעשְׁלֶעכְטֶער,
הַמְהֻלָּל — וֶועלְכֶער אִיז גֶעלוֹיבְּט
בְּרוֹב הַתִּשְׁבָּחוֹת. — מִיט [3]פִילֶע רוּהְם־לִידֶער,
הַמְנַהֵג עוֹלָמוֹ — וֶועלְכֶער פִיהְרְט זַיין וֶועלְט
בְּחֶסֶד — מִיט גְנַאדֶע,
וּבְרִיּוֹתָיו — אוּן זַיינֶע בֶּעשֶׁעפֶּענִיסֶען
בְּרַחֲמִים. — מִיט בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט,
וַיְיָ — אוּן דֶער עֶווִיגֶער
לֹא יָנוּם — שְׁלוּמֶערְט נִיט
וְלֹא יִישָׁן. — אוּן עֶר שְׁלָאפְט נִיט.
הַמְעוֹרֵר — [4]עֶר וֶועקְט אוֹיף
יְשֵׁנִים. — שְׁלָאפֶענְדֶע,
וְהַמֵּקִיץ — אוּן עֶר עֶרְוַואכְט
נִרְדָּמִים. — [5]טִיף־שְׁלָאפֶענְדֶע,
וְהַמֵּשִׂיחַ — אוּן עֶר מַאכְט רֵיידֶען
אִלְּמִים. — שְׁטוּמֶע,
וְהַמַּתִּיר — אוּן עֶר [6]מַאכְט לֵייז
אֲסוּרִים. — [7]גֶעבּוּנְדֶענֶע,

1) אָטהעם. 2) בעשעפעניסען. 3) א מענגע. 4) בעסער איז צו איבערזעטצען היר אלעס בלשון נכח: דו וועקסט אויף א. ז. וו. דען דאס פאסט בעסער צו לך לברך אנחנו מודים. 5) שלומערענדע. 6) בעפרייט. 7) געפאנגענע.

וְהַסּוֹמֵךְ	און ער שטיצט
נוֹפְלִים.	געפאלענע
וְהַזּוֹקֵף	און ער שטעלט אויף
כְּפוּפִים.	געביינטע,
לְךָ לְבַדְּךָ	צו דיר אליין
אֲנַחְנוּ מוֹדִים:	דאנקען מיר.
אִלּוּ פִינוּ מָלֵא	ווען אונזער מויל (זאל זיין) פול
שִׁירָה	(מיט) לידער,
כַּיָּם.	ווי דאס מעער,
וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה	און אונזער צונג (מיט) געזאנג,
כַּהֲמוֹן גַּלָּיו.	ווי דאס רוישען פון זיינע וועללען,
וְשִׂפְתוֹתֵינוּ	און אונזערע ליפען
שֶׁבַח	(מיט) לויב,
כְּמֶרְחֲבֵי	ווי די אויסברייטונגען
רָקִיעַ.	פון הימעל,
וְעֵינֵינוּ	און (ווען) אונזערע אויגען
מְאִירוֹת	(זאלען) לייכטען
כַּשֶּׁמֶשׁ וְכַיָּרֵחַ	ווי די זון און ווי דער מאנד,
וְיָדֵינוּ	און אונזערע הענד
פְרוּשׂוֹת	(זאלען זיין) פערשפרייט
כְּנִשְׁרֵי שָׁמָיִם.	ווי די אדלערן פון הימעל,
וְרַגְלֵינוּ	און אונזערע פיס
קַלּוֹת	(זאלען זיין) [1]שנעל
כָּאַיָּלוֹת.	ווי די הינדינען,
אֵין אֲנַחְנוּ מַסְפִּיקִים	זיינען מיר ניט [2]גענינגענד
לְהוֹדוֹת לְךָ	דיר צו דאנקען,

יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עוויגער, אונזער גאט,
וֵאלֹהֵי	און גאט
אֲבוֹתֵינוּ.	פון אונזערע עלטערן
וּלְבָרֵךְ	און צו לויבען
אֶת שְׁמֶךָ.	דיין נאמען
עַל אַחַת מֵאֶלֶף	פיר איינע פון טויזענד,
אֶלֶף אַלְפֵי אֲלָפִים	פון טויזענד מיליאנען
וְרִבֵּי רְבָבוֹת פְּעָמִים	און מיריאדען פון מיריאדען מאל
הַטּוֹבוֹת.	פון די גוטעס,
שֶׁעָשִׂיתָ	וועלכע דו האסט געטאן
עִם אֲבוֹתֵינוּ	מיט אונזערע עלטערן
וְעִמָּנוּ:	און מיט אונז.
מִמִּצְרַיִם	פון מצרים
גְּאַלְתָּנוּ	האסטו אונז ערלייזט
יְיָ אֱלֹהֵינוּ.	עוויגער, אונזער גאט,
וּמִבֵּית עֲבָדִים	און פון קנעכט-הויז
פְּדִיתָנוּ.	האסטו אונז בעפרייט;
בְּרָעָב	אין הונגער
זַנְתָּנוּ.	האסטו אונז געשפייזט
וּבְשָׂבָע	און מיט [3]זעטיגונג
כִּלְכַּלְתָּנוּ.	האסטו אונז ערנעהרט;
מֵחֶרֶב	פון שווערט
הִצַּלְתָּנוּ.	האסטו אונז גערעטעט

1) לייכט. 2) אים שטאנדע. 3) אין צייט פון זעטיגונג.

וּמִדֶּבֶר	און פון פּעסט
מִלַּטְתָּנוּ.	האָסטו אונז [2]בּעפרייט
וּמֵחֳלָיִם רָעִים וְנֶאֱמָנִים	און פון שלעכטע און [3]אָנ־האַלטענדע קראַנקהייטען
דִּלִּיתָנוּ:	האָסטו אונז [4]אַרויסגעהאָלפען.
עַד הֵנָּה	ביז יעצט
עֲזָרוּנוּ	האָט אונז געהאָלפען
רַחֲמֶיךָ.	דיין בּאַרמהערציגקייט,
וְלֹא עֲזָבוּנוּ	און עס האָבּען אונז נט פערלאָזען
חֲסָדֶיךָ.	דיינע גנאַדען,
וְאַל תִּטְּשֵׁנוּ	און דו וועסט אונז ניט פערלאָזען,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עוויגער, אונזער גאָט,
לָנֶצַח:	אויף עוויג.
עַל כֵּן.	דאַרום,
אֵבָרִים	(די) גלידער,
שֶׁפִּלַּגְתָּ בָּנוּ.	וואָס דו האָסט אונז איינגעטהיילט,
וְרוּחַ וּנְשָׁמָה	און(דער) גייסט און אָטהעם,
שֶׁנָּפַחְתָּ	וואָס דו האָסט אַריינגעבּלאָזען
בְּאַפֵּינוּ.	אין אונזער נאָז,
וְלָשׁוֹן	און (די) צונג,
אֲשֶׁר שַׂמְתָּ	וועלכע דו האָסט געזעצט
בְּפִינוּ.	אין אונזער מויל,
הֵן הֵם יוֹדוּ	זעה, זיי וועלען דאַנקען
וִיבָרְכוּ.	און זיי וועלען לויבּען
וִישַׁבְּחוּ	און זיי וועלען ריהמען
וִיפָאֲרוּ.	און זיי וועלען פערהערליכען
וִירוֹמְמוּ	און זיי וועלען ערהויבּען
וְיַעֲרִיצוּ.	און זיי וועלען עהרפירכטען
וְיַקְדִּישׁוּ	און זיי וועלען הייליגען
וְיַמְלִיכוּ	און ערקלערען אַלס קעניג
אֶת שִׁמְךָ	דיין נאָמען,
מַלְכֵּנוּ.	אונזער קעניג.
כִּי כָל פֶּה	דען יעדער מויל
לְךָ יוֹדֶה.	זאָל דיר דאַנקען,
וְכָל לָשׁוֹן	און יעדער צונג
לְךָ תִשָּׁבַע.	זאָל צו דיר שווערען,
וְכָל בֶּרֶךְ	און יעדע קניע
לְךָ תִכְרַע.	זאָל זיך צו דיר קניען,
וְכָל קוֹמָה	און יעדע(מענשען)־שטאַטור
לְפָנֶיךָ תִשְׁתַּחֲוֶה.	זאָל זיך בּייגען פאַר דיר,
וְכָל לְבָבוֹת	און אַלע הערצער
יִירָאוּךָ.	זאָלען דיר פירכטען,
וְכָל קֶרֶב	און יעדעס [5]אינערע
וּכְלָיוֹת	און נירען
יְזַמְּרוּ לִשְׁמֶךָ.	זאָלען זינגען צו דיין נאָמען,
כַּדָּבָר	ווי דאַס וואָרט,
שֶׁכָּתוּב.	וואָס איז געשריבּען:
[1]כָּל עַצְמוֹתַי	„אַלע מיינע בּיינער
תֹּאמַרְנָה.	זאָגען:
יְיָ. מִי כָמוֹךָ.	עוויגער, ווער איז דיין גלייכען?
מַצִּיל עָנִי	(וואָס) רעטעט (דעם) אָרעמען
מֵחָזָק	פון דעם, וואָס איז שטאַרקער
מִמֶּנּוּ.	פון איהם,

1) תהלים ל"ה י'. 2) גערעטעט, געלאָזען ענטלויפען. 3) שווערע; אונהיילבּארע. 4) ארויסגעצויגען, גערעטעט. 5) איינגעווייד.

וְעָנִי	יָא (דֶעם) אָרֶעמֶען
וְאֶבְיוֹן	און (דעם) בֶּעדִירְפְטִיגֶען
מִגֹּזְלוֹ:	פון זַיין רוֹיבֶּער״.
מִי יִדְמֶה לָּךְ.	ווער איז עהנליך צו דיר?
וּמִי יִשְׁוֶה לָּךְ.	און ווער איז גְלַייך צו דיר?
וּמִי יַעֲרָךְ לָךְ.	און ווער קען זיך גְלַייכֶען צו דיר?
הָאֵל	דו בִּיסְט גָאט,
הַגָּדוֹל.	דֶער גְרוֹיסְער,
הַגִּבּוֹר	דֶער מֶעכְטִיגֶער
וְהַנּוֹרָא.	און דֶער פוּרְכְטְבַּארֶער,
אֵל עֶלְיוֹן	דֶער הֶעכְסְטֶער גָאט,
קֹנֵה	דֶער בֶּעזִיצֶער
שָׁמַיִם וָאָרֶץ:	פון הִימֶעל און עֶרד.
נְהַלֶּלְךָ.	מִיר ווֶעלֶען דיר לוֹיבֶּען
וּנְשַׁבֵּחֲךָ.	און מיר ווֶעלֶען דיר רִיהְמֶען
וּנְפָאֶרְךָ.	און מיר ווֶלֶן דיר פֶּרְהֶערְלִיכֶען
וּנְבָרֵךְ	און מיר ווֶעלֶען זֶעגְנֶען
אֶת שֵׁם קָדְשֶׁךָ.	דַיין הֵיילִיגֶען נָאמֶען,
כָּאָמוּר.	ווי עֶס איז גֶעזָאגְט
לְדָוִד.	פון דָוִד,
בָּרְכִי נַפְשִׁי	לוֹיבּ, מַיין זֶעעלֶע,
אֶת יְיָ.	דֶעם עֶויגֶען
וְכָל קְרָבַי	און אַלֶע מַיינֶע אִינֶגֶערְעס
אֶת שֵׁם קָדְשׁוֹ:	זַיין הֵיילִיגֶען נָאמֶען.

הָאֵל	דו בִּיסְט גָאט
בְּתַעֲצֻמוֹת עֻזֶּךָ.	אין דַיין אוּנְגֶעהֵייעֶרֶע קְרַאפְט,
הַגָּדוֹל	דו בִּיסְט גְרוֹיס
בִּכְבוֹד שְׁמֶךָ.	אין די הֶערְלִיכְקֵייט פון דַיין נָאמֶען
הַגִּבּוֹר לָנֶצַח.	דו בִּיסְט מֶעכְטִיג אוֹיף עֶויג
וְהַנּוֹרָא	און פוּרְכְטְבַּאר
בְּנוֹרְאוֹתֶיךָ.	דוּרְךְ דַיינֶע פוּרְכְטְבַּרֶע טְהַטֶען
הַמֶּלֶךְ	(דו בִּיסְט) דֶער קֶענִיג,
הַיּוֹשֵׁב	ווֶעלְכֶער זִיצְט
עַל כִּסֵּא	אוֹיף אַ טְהְרָאן
רָם וְנִשָּׂא:	הוֹיךְ און עֶרְהַאבֶּען.

שׁוֹכֵן עַד.	(עֶר) ווָאהְנְט (אין) עֶוויגְקֵייט,
מָרוֹם וְקָדוֹשׁ	עֶרְהַאבֶּען און הֵיילִיג
שְׁמוֹ.	איז זַיין נָאמֶען.
וְכָתוּב.	און עֶס איז גֶעשְׁרִיבֶּען:
רַנְּנוּ צַדִּיקִים	זִינְגְט, (איהר) גֶערֶעכְטֶע,
בַּייָ.	צוּם עֶויגֶען;
לַיְשָׁרִים	צוּ די רֶעכְטְשַׁאפֶענֶע
נָאוָה תְהִלָּה:	פַּאסְט לוֹיבּ גֶעזַאנג.
בְּפִי	דוּרְךְ דֶעם מוֹיל
יְשָׁרִים	פון רֶעכְטְשַׁאפֶענֶע
תִּתְהַלָּל.	ווֶערְסְט דו גֶעלוֹיבְּט,
וּבְדִבְרֵי	און מִיט די ווֶערְטֶער
צַדִּיקִים	פון גֶערֶעכְטֶע
תִּתְבָּרַךְ.	ווֶערְסְט דו גֶעזֶעגְנֶעט,

1) תהלים ק״ג א׳. 2) שם ר״ג א׳. 3) איינגענומען, שעפסער. 4) אינגעווידע. 5) דורך (דיין) עוויגקייט 6) וועגען, דורך דעם עוויגען.

וּבִלְשׁוֹן	אוּן דוּרךְ דִי צוּנג
חֲסִידִים	פוּן פְרוּמֶע
תִּתְרוֹמָם.	װֶערְסְט דוּ עֶרְהוֹיבֶּען,
וּבְקֶרֶב	אוּן אִין דֶער מִיטֶע
קְדוֹשִׁים	פוּן הֵיילִיגֶע
תִּתְקַדָּשׁ:	װֶערְסְט דוּ גֶעהֵיילִיגְט.

וּבְמַקְהֲלוֹת	אוּן אִין דִי פֶערְזַאמְלוּנְגֶען
רִבְבוֹת	פוּן דִי צֶעהְנְדְלִינְג טוֹיזֶענְדֶע
עַמְּךָ	פוּן דַיין פָאלְק,
בֵּית יִשְׂרָאֵל.	דַאס הוֹיז פוּן יִשְׂרָאֵל,
בְּרִנָּה	מִיט גֶעזַאנְג
יִתְפָּאַר שִׁמְךָ	װִירְט פֶערְהֶערְלִיכְט דַיין נָאמֶען,
מַלְכֵּנוּ	אוּנְזֶער קֶענִיג,
בְּכָל דּוֹר וָדוֹר.	אִין יֶעדֶער גֶעשְׁלֶעכְט;
שֶׁכֵּן חוֹבַת	דֶען אַזוֹי אִיז דִי פְלִיכְט
כָּל הַיְצוּרִים.	פוּן אַלֶע בֶּעשַׁאפֶענֶע
לְפָנֶיךָ	פָאר דִיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט
וֵאלֹהֵי	אוּן גָאט
אֲבוֹתֵינוּ.	פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
לְהוֹדוֹת,	(דִיר) צוּ דַאנְקֶען,
לְהַלֵּל,	צוּ לוֹיבֶּען,
לְשַׁבֵּחַ.	צוּ רִיהְמֶען,
לְפָאֵר.	צוּ פֶערְהֶערְלִיכֶען,
לְרוֹמֵם.	צוּ עֶרְהֵייבֶּען,
לְהַדֵּר.	צוּ בֶּעשֶׁעהְנֶען,
לְבָרֵךְ.	צוּ פְרֵייזֶען,
לְעַלֵּה,	הוֹיךְ צוּ אַכְטֶען
וּלְקַלֵּס.	אוּן (דִיךְ) צוּ [1]פֶערְעֶהְרֶען
עַל כָּל דִּבְרֵי	[2]מִיט אַלֶע װֶערְטֶער
שִׁירוֹת	פוּן גֶעזַאנְג
וְתִשְׁבְּחוֹת	אוּן רוּהְם־לִידֶער
דָּוִד בֶּן יִשַׁי.	פוּן דָוִד, דֶער זוּן פוּן יִשַׁי,
עַבְדְּךָ	דַיין קְנֶעכְט
מְשִׁיחֶךָ:	(אוּן) דַיין גֶעזַאלְבְּטֶער.

יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ	גֶערִיהְמְט זָאל זַיין דַיין נָאמֶען
לָעַד	אוֹיף עֶווִיג,
מַלְכֵּנוּ.	אוּנְזֶער קֶענִיג,
הָאֵל	דֶער גָאט,
הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ	דֶער גְרוֹיסֶער אוּן הֵיילִיגֶער קֶענִיג
בַּשָּׁמַיִם	אִים הִימֶעל
וּבָאָרֶץ.	אוּן אוֹיף דֶער עֶרד;
כִּי לְךָ נָאֶה	דֶען דִיר פַּאסְט,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט
וֵאלֹהֵי	אוּן גָאט
אֲבוֹתֵינוּ	פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
שִׁיר וּשְׁבָחָה	לִיד אוּן רוּהְם,
הַלֵּל וְזִמְרָה	לוֹיב אוּן גֶעזַאנְג,
עֹז וּמֶמְשָׁלָה	שְׁטַארְקַייט אוּן הֶערְשַׁאפְט,
נֶצַח	[3]זִיג

1) בעזינגען. 2) איבער. 3) עוויגקייט.

גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה גְרוֹיסְקַייט און מַאכְט,
תְּהִלָּה לוֹיבּ
וְתִפְאֶרֶת און [3]פְּרַאכְט,
קְדֻשָּׁה הֵיילִיגְקַייט
וּמַלְכוּת און רֶעגִירוּנְג,
בְּרָכוֹת זֶעגְנוּנְגֶען
וְהוֹדָאוֹת און דַאנְק־לִידֶער
מֵעַתָּה פוּן יֶעצְט אָן
וְעַד עוֹלָם: בִּיז אִין עֶווִיגְקַייט.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט דוּ, עֶווִיגֶער,
אֵל מֶלֶךְ, גָאט (און) קֶענִיג,
גָּדוֹל (וֶועלְכֶער) אִיז גְרוֹיס
בַּתִּשְׁבָּחוֹת, אִין רוּהְם־לִידֶער,
אֵל הַהוֹדָאוֹת, דֶער גָאט פוּן דַאנְק־לִידֶער,
אֲדוֹן דֶער הֶערר
הַנִּפְלָאוֹת, פוּן וואוּנְדֶער,

הַבּוֹחֵר װֶעלְכֶער װֶעהְלְט אוֹיס[4]
בְּשִׁירֵי זִמְרָה, לִידֶער־גֶעזַאנְג;
מֶלֶךְ אֵל, קֶענִיג (און) גָאט,
חֵי הָעוֹלָמִים: דַאס לֶעבֶּען פוּן דִי װֶעלְטֶען.

דער חזן זאגט היר חצי קדיש (האלב קדיש). וועלכעס געפינט זיך היר אונטערן שטריך און דאן זאגט ער ברכו.

ווערהענד דער חזן זאגט ברכו, זאגט די געמיינדע שטילערהייט יתברך וישתבח. וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

דער חזן זאגט.

[1] בָּרְכוּ לוֹיבְּט
אֶת יְיָ דֶעם [5]עֶווִיגֶען,
הַמְבֹרָךְ: [6]וֶועלְכֶער אִיז גֶעלוֹיבְּט.

דער חזן און געמיינדע זאגען:

בָּרוּךְ יְיָ גֶעלוֹיבְּט זָאלְזַיין דֶער עֶווִיגֶער,
הַמְבֹרָךְ וֶועלְכֶער אִיז [6]גֶעלוֹיבְּט
לְעוֹלָם אוֹיף אִימֶער
וָעֶד: און עֶווִיג.

דער חזן זאגט פאלגענדען חצי קדיש פאר ברכו.

חזן יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ. בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל. בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב. וְאִמְרוּ אָמֵן:

קהל וחזן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:

חזן יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל. שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא: בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעשי״ת וּלְעֵלָּא) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

דער חזן זאגט ברכו.

ווערהענד דער חזן זאגט ברכו, זאגט די געמיינדע שטילערהייט יתברך וישתבח.

יִתְבָּרַךְ עֶס זָאל גֶעלוֹיבְּט װֶערֶען
וְיִשְׁתַּבַּח און גֶערִיהְמְט װֶערֶען,
וְיִתְפָּאַר און פֶערְהֶערְלִיכְט װֶערֶען
וְיִתְרוֹמַם און עֶרְהֵייבְט װֶערֶען
וְיִתְנַשֵּׂא און עֶרְהוֹיבֶּען װֶערֶען
שְׁמוֹ דֶער נָאמֶען
שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים פוּן דֶעם קֶענִיג אִיבֶּער אַלֶע קֶענִיגֶע,
הַקָּדוֹשׁ דֶער הֵיילִיגֶער,
בָּרוּךְ הוּא. גֶעלוֹיבְּט אִיז עֶר;
[2] שֶׁהוּא רִאשׁוֹן דֶען עֶר אִיז דֶער עֶרְשְׁטֶער,
וְהוּא אַחֲרוֹן און עֶר אִיז דֶער לֶעצְטֶער,

---

1) יסוד הברכה הזאת עין בברכות מ״ט ע״ב ובספרי פ׳ האזינו פסוק כי שם ה׳ 2) ע״פ ישעיה מ״ד ו׳. 3) הערליכקייט. 4) ד. ה. וואס איהם איז געפעליג. 5) אדער: דעם געלויבטען עוויגען. 6) לויבענס־ווירדיג.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
[1] יוֹצֵר אוֹר	(וֶועלְכֶער) [7]בִּילְדֶעט לִיכְט
וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ.	אוּן בֶּעשַׁאפְט פִינְסְטֶערְנִיס,
עֹשֶׂה שָׁלוֹם	מַאכְט פְרִידֶען
וּבוֹרֵא	אוּן בֶּעשַׁאפְט
אֶת הַכֹּל:	אַלֶעס.

ווען יום טוב געפאלט אין א וואכען־טאג, זאגט מען היר המאיר לארין, וועלכעס געפינט זיך היר אונטערן שטריך.

הַכֹּל יוֹדוּךְ	אַלֶע דַאנְקֶען דִיר
וְהַכֹּל	אוּן אַלֶע
יְשַׁבְּחוּךְ.	רִיהְמֶען דִיר
וְהַכֹּל יֹאמְרוּ	אוּן אַלֶע זָאגֶען:
אֵין קָדוֹשׁ	„קֵיינֶער אִיז אַזוֹי הֵיילִיג
כַּייָ:	ווִי דֶער עֶווִיגֶער".
הַכֹּל	אַלֶע
יְרוֹמְמוּךָ סֶּלָה.	עֶרְהוֹיבֶּען דִיר אִימֶער,
יוֹצֵר הַכֹּל.	בֶּעשֶׁעפֶער פוּן אַלֶעס.
הָאֵל	(דוּ בִּיסְט) דֶער גָאט,
הַפּוֹתֵחַ	וָואס דוּ עֶפֶענְסְט
בְּכָל יוֹם	יֶעדֶען טָאג
דַּלְתוֹת	דִי טְהִירֶען
שַׁעֲרֵי מִזְרָח.	פוּן דִי טוֹיעֶרֶען פוּן אָסְט־זַייט
וּבוֹקֵעַ	אוּן דוּ שְׁפַּאלְטֶסְט
חַלּוֹנֵי רָקִיעַ.	דִי פֶענְסְטֶער פוּן הִימֶעל,
מוֹצִיא חַמָּה	[8]דוּ פִיהֶרְסְט אַרוֹיס (דִי) זוּן
מִמְּקוֹמָהּ.	פוּן אִיהְר אָרְט
וּלְבָנָה	אוּן דֶעם מָאנְד
וּמִבַּלְעָדָיו	אוּן אוֹיסֶער אִיהְם
אֵין אֱלֹהִים:	אִיז קֵיין גָאט דָא.
[2] סֹלּוּ	[9]מַאכְט וֶועג
לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת	פִר דֶעם וָואס רַייט אִין דִי [10]הִימְלֶען;
בְּיָהּ שְׁמוֹ	זַיין נָאמֶען אִיז [11]יָהּ,
וְעִלְזוּ לְפָנָיו.	אוּן פְרֶעהְט אַייךְ פַאר אִיהְם.
[3] וּשְׁמוֹ [4] מְרוֹמָם	אוּן זַיין נָאמֶען אִיז עֶרְהַאבֶּען
עַל כָּל בְּרָכָה	אִיבֶּער יֶעדֶען פְּרֵייז
וּתְהִלָּה:	אוּן לוֹיבּ.
בָּרוּךְ שֵׁם	גֶעלוֹיבְּט אִיז דֶער נָאמֶען
כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ	פוּן זַיין הֶערְלִיכֶע קֶענִיגְרַייךְ
לְעוֹלָם וָעֶד:	אוֹיף אִימֶער אוּן עֶווִיג.
[5] יְהִי שֵׁם יְיָ	זָל זַיין דֶר נָאמֶן פוּן דֶם עֶווִיגֶן
מְבֹרָךְ	גֶעלוֹיבְּט
מֵעַתָּה	פוּן יֶעצְט אָן
וְעַד עוֹלָם:	אוּן בִּיז (אִין) עֶווִיגְקַייט.

ווען יום טוב געפאלט אין א וואכען־טאג, זאגט מען המאיר לארין אנשטאט הכל יודוך.

הַמֵּאִיר לָאָרֶץ	[12]עֶר גִיבְּט לִיכְט צוּ דֶער עֶרְד
וְלַדָּרִים עָלֶיהָ	אוּן צוּ דִי, וָואס וָוהְנֶען אוֹיף אִיהְר.
בְּרַחֲמִים.	מִיט בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט;
וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ	אוּנְמִט זַיין גוּטִקַייט בֶּנַייט עֶר
בְּכָל יוֹם תָּמִיד	יֶעדֶען טָאג, בֶּעשְׁטֶענְדִיג,
מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:	דִי וֶוערְק פוּן דֶער שֶׁעפְּפוּנְג.[13]
[6] מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ.	ווִי גְרוֹיס זַיינֶען דַיינֶע וֶוערְק, עֶווִיגֶער!
כֻּלָּם	זַיי אַלֶעמֶען
בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ	הָסְט'וּ גֶעמַאכְט מִיט קְלוּגְהַייט;
מָלְאָה הָאָרֶץ	פוּל אִיז דִי עֶרְד
קִנְיָנֶךָ:	(מִיט) דַיין אֵייגֶענְטְהוּם.
הַמֶּלֶךְ	אַ קֶענִיג,
הַמְּרוֹמָם לְבַדּוֹ	וֶועלְכֶער אִיז אַלֵיין עֶרְהַאבֶּען
מֵאָז	פוּן [14]אִימֶער אָן,

1) ע״פ ישעיה מ״ה ז׳. 2) תהלים ס״ח ה׳ 3) ע״פ נחמיה ט׳ ה׳. 4) בס׳ מדויקים המ״ם בקמץ. 5) תהלים קי״ג ב׳. 6) תהלים ק״ד כ״ד. 7) פארמט, בעשאפט. 8) ארויספיהרענדיג די זון. 9) ערהייבט. 10) וואלקען, וויסטעניסען. 11) עוויגער. 12) וועלכער בעלייכטעט די ערד. 13) אנפאנג ד. ה. פון בראשית ברא וכ״ו. 14) דאן.

מִמְּכוֹן שִׁבְתּוֹ — פון איהר [1]וואהן־אָרט
וּמֵאִיר — און [2]דו בֶּעלַייכְטְסְט
לָעוֹלָם כֻּלּוֹ — צו די גַאנְצֶע וועלְט
וּלְיוֹשְׁבָיו. — און צו זַיינֶע בֶּעוואהְנֶער,
שֶׁבָּרָא — וועלְכֶע ער האָט בֶּעשַׁאפֶען
בְּמִדַּת — מִיט דער אֵייגֶענְשַׁאפְט
רַחֲמִים: — פון בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט.
הַמֵּאִיר לָאָרֶץ — [3]ער גִיבְט לִיכְט צו דער ערד
וְלַדָּרִים עָלֶיהָ — און צו די, וָוס וְוֹהְנֶען אוֹיף איהר.
בְּרַחֲמִים — מִיט בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט;
וּבְטוּבוֹ — און מִיט זַיין גוּטְקַייט
מְחַדֵּשׁ — בֶּנַייעט ער
בְּכָל יוֹם — יֶעדֶען טָאג,
תָּמִיד — בֶּעשְׁטֶענְדִיג,
מַעֲשֵׂה — די ווערק
בְרֵאשִׁית: — פון דער [4]שֶׁעפְּפוּנְג.
הַמֶּלֶךְ — אַ קֶענִיג,
הַמְרוֹמָם — וועלְכֶער איז עֶרְהַאבֶען
לְבַדּוֹ — אַלֵיין
מֵאָז. — פון [5]אִימֶער אָן,
הַמְשֻׁבָּח. — וועלְכֶער איז גֶערִיהְמְט
וְהַמְפֹאָר — און איז פֶערְהֶערְלִיכְט
וְהַמִּתְנַשֵּׂא — און איז עֶרְהַאבֶען
מִימוֹת עוֹלָם: — פון עֶווִיגֶע צֵייטֶען.
אֱלֹהֵי עוֹלָם. — גאָט פון דער וועלְט,
בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים — מִט דַיין פִיל בַּרְמְהֶערְצִיגְקֵיט
רַחֵם עָלֵינוּ. — עֶרְבַּארְם דִיךְ אִיבֶּער אוּנְז,
אֲדוֹן עֻזֵּנוּ. — הֶערְר פון אוּנְזֶער שְׁטַארְקַייט,
צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ. — פֶעלְז פון אוּנְזֶער פֶעסְטוּנְג,
מָגֵן יִשְׁעֵנוּ. — שִׁילְד פון אוּנְזֶער הִילְף,
מִשְׂגָּב בַּעֲדֵנוּ: — פֶעסְטוּנְג פִיר אוּנְז!
אֵין כְּעֶרְכֶּךָ. — קֵיינֶער איז גְלַייךְ צו דִיר,
וְאֵין זוּלָתֶךָ. — און עֶס אִז נִיטָא אוֹיסֶער דִיר;
אֶפֶס בִּלְתֶּךָ. — [6]נִיכְטְס איז אָהְן דִיר,
וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ: — און ווער איז עֶהְנְלִיךְ צו דִיר?
אֵין כְּעֶרְכְּךָ — קֵיינֶער איז גְלַייךְ צו דִיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ — עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
בָּעוֹלָם הַזֶּה. — אִין דִיזֶער וועלְט,
וְאֵין זוּלָתְךָ — און עֶס אִז נִיטָא אוֹיסֶער דִיר,
מַלְכֵּנוּ — אוּנְזֶער קֶענִיג,
לְחַיֵּי — אִין דֶעם לֶעבֶען
הָעוֹלָם הַבָּא. — פון דער קוּמֶענְדֶען וועלְט;
אֶפֶס בִּלְתְּךָ — [6]נִיכְטְס איז אָהְן דִיר,

הַמְשֻׁבָּח — וועלְכֶער איז גֶערִיהְמְט
וְהַמְפֹאָר — און איז פֶערְהֶערְלִיכְט
וְהַמִּתְנַשֵּׂא — און איז עֶרְהַאבֶען
מִימוֹת עוֹלָם: — פון עֶווִיגֶע צֵייטֶען.
אֱלֹהֵי עוֹלָם. — גאָט פון דער וועלְט,
בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים — מִט דַיין פִיל בַּארְמְהֶערְצִיגְקֵיט
רַחֵם עָלֵינוּ. — עֶרְבַּארְם דִיךְ אִיבֶּער אוּנְז,
אֲדוֹן עֻזֵּנוּ — הֶערְר פון אוּנְזֶער שְׁטַארְקַייט,
צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ — פֶעלְז פון אוּנְזֶער פֶעסְטוּנְג,
מָגֵן יִשְׁעֵנוּ — שִׁילְד פון אוּנְזֶער הִילְף,

1) פעסטען־זיטץ. 2) בעלייכטענדיג. 3) וועלכער בעלייכטעט די ערד. 4) אנפאנג, ד. ה. פון בראשית ברא וכ׳ו. 5) דאן. 6) קיינער איז דא, אויסער דיר.

גּוֹאֲלֵנוּ אוּנְזֶער עֶרְלֵייזֶער,
לִימוֹת אִין דִי טֶעג
הַמָּשִׁיחַ. פוּן מָשִׁיחַ,
וְאֵין דּוֹמֶה לְּךָ אוּן קֵיינֶער אִז עֶהְנְלִךְ צוּ דִיר,
מוֹשִׁיעֵנוּ. אוּנְזֶער הֶעלְפֶער,
לִתְחִיַּת בַּיי דִי בֶּעלֶעבוּנְג
הַמֵּתִים: פוּן דִי טוֹיטֶע.

אל אדון. השיר הזה, הכתוב בסדר אלף בית, מובא בזוהר פ׳ ויקהל. ובטור או"ח ס׳ רפ״א מובא בשם הרא״ש. והוא מקביל אל השיר אל ברוך גדול דעה, שמחבר השיר „אל אדון" השתמש בד׳ תבות הנזכרות ויעש מהן מאמרים שלמים. ולשון: „אל אדון על כל המעשים ברוך" לקוח מגמרא חגיגה ג׳ ע״ב.

אֵל אָדוֹן גָאט אִיז הֶערְ
עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים. אִיבֶּער אַלֶע [2]וֶוערְק;
בָּרוּךְ וּמְבֹרָךְ גֶעלוֹיבְּט אוּן גֶעזֶעגְנֶט (אִז עֶר)
בְּפִי כָּל נְשָׁמָה אִין מוֹיל פוּן יֶעדֶן [3]לֶעבֶּעדֶען;
גָּדְלוֹ וְטוּבוֹ (פוּן) זַיין גְרוֹיסְקַייט אוּן גוּטֶס
מָלֵא עוֹלָם. אִיז פוּל דִי וֶועלְט;
דַּעַת וּתְבוּנָה ווִיסֶען אוּן פֶערְשְׁטַאנְד
סֹבְבִים אֹתוֹ: [4]רִינְגְלֶען אִיהְם אַרוּם.
הַמִּתְגָּאֶה עֶר עֶרְהֵייבְּט זִיךְ
עַל חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ. אִיבֶּער דִי הֵיילִיגֶע [5]חַיוֹת,
וְנֶהְדָּר אוּן עֶר אִיז גֶעצִיעֶרְט
בְּכָבוֹד מִיט הֶערְלִיכְקַייט
עַל הַמֶּרְכָּבָה. אוֹיף דֶער [6]מֶרְכָּבָה;
זְכוּת וּמִישׁוֹר רֵיינְהַייט אוּן [7]אוֹפְרִיכְטִיגְקַייט
לִפְנֵי כִסְאוֹ. זַיינֶען פַאר זַיין טְהְרָאן;
חֶסֶד וְרַחֲמִים גְנַאדֶע אוּן בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט
לִפְנֵי כְבוֹדוֹ: זַיינֶען פַאר זַיין הֶערְלִיכְקַייט.
טוֹבִים גוּט זַיינֶען
מְאוֹרוֹת (דִי) לִיכְטֶער,
שֶׁבָּרָא אֱלֹהֵינוּ. וֶועלְכֶע אוּנְזֶער גָאט הָאט בֶּעשַׁאפֶען;
יְצָרָם בְּדַעַת עֶר הָט זֵיי גֶעבִּלְדֶעט מִיט ווִיסֶן
בְּבִינָה מִיט פֶערְנוּנְפְט
וּבְהַשְׂכֵּל. אוּן מִיט קְלוּגְהַייט;
כֹּחַ וּגְבוּרָה קְרַאפְט אוּן שְׁטַארְקַייט
נָתַן בָּהֶם. הָאט עֶר גֶעגֶעבֶּען אִין זֵיי,
לִהְיוֹת מוֹשְׁלִים דַאס זֵיי זָאלֶען הֶערְשֶׁען
בְּקֶרֶב תֵּבֵל: אִין דֶער וֶועלְט.
מְלֵאִים זִיו זֵיי זַיינֶען פוּל (מִט) [8]לוֹיטֶערְקַייט

פיר יום טוב וואס געפאלט אין א וואכען־טאג.

מִשְׂגָּב בַּעֲדֵנוּ. פֶעסְטוּנְג פִיר אוּנְז!
[1] אֵל בָּרוּךְ (דֶער) גֶעלוֹיבְּטֶער גָאט,
גְּדוֹל דֵּעָה. (וֶועלְכֶער אִז) גְרוֹיס אִין ווִיסֶען,
הֵכִין הָאט צוּבֶּערֵייטֶעט
וּפָעַל אוּן הָאט גֶעמַאכְט
זָהֳרֵי חַמָּה. דִי שְׁטְרַאהְלֶען פוּן דֶער זוּן;
טוֹב (דֶער) גוּטֶער (גָאט)
יָצַר כָּבוֹד הָאט בֶּעשַׁאפֶען עֶהְרֶע

1) מכאן עד „שדי תמיד" הולך על סדר האלפא ביתא. 2) טהאטען; געשאפענע. 3) וואס האט איין אטהעם 4) אומרינגען איהם. 5) דאס זיינען נעמען פון ענגעלען, וועלכע האבען פילייכט געשטאלטען פון טהירען. 6) הימעלס־וואגען (זעה ישעיה ו׳ און יחזקאל א׳ ג׳ ו׳), 7) רעכטשאפענהייט. 8) גלאנץ.

וּמְפִיקִים נֹגַהּ. אוּן [2]בְּרֵיינְגֶען אַרוֹיס שְׁטְרַהלֶען;
נָאֶה זִיוָם שֵׁעהְן אִז זֵייעֶר לוֹיטֶערְקַייט
בְּכָל הָעוֹלָם. אִיבֶּער דֶער גַאנְצֶער וֶועלְט;
שְׂמֵחִים פְרֵיידִיג
בְּצֵאתָם בַּיי זֵייעֶר אוֹיפְגַאנְג
וְשָׂשִׂים אוּן פְרֵעהְלִיךְ
בְּבוֹאָם. בַּיי זֵייעֶר אוּנְטֶערְגַאנְג,
עוֹשִׂים (זֵיי) טְהוּעֶן
בְּאֵימָה מִים פוּרְכְט
רְצוֹן קוֹנָם: דֶם ווִילֶען פוּן זֵייעֶר [3]בֶּעזִיצֶר
פְּאֵר וְכָבוֹד פְּרַאכְט אוּן הֶערְלִיכְקַייט
נוֹתְנִים לִשְׁמוֹ גִיבֶּען זֵיי צוּ זַיין נָאמֶען;
צָהֳלָה וְרִנָּה פְרֵעהְלִיכְקַייט אוּן גֶעזַאנְג
לְזֵכֶר מַלְכוּתוֹ צוּם אַנְדֵיינְקֶען פוּן זַיין רֶגִירוּנְג;
קָרָא לַשֶּׁמֶשׁ עֶר הָאט גֶערוּפֶען צוּ דִי זוּן
וַיִּזְרַח אוֹר. אוּן דַס לִיכְט הָט אוֹיפְגֶשַׁיינְט;
רָאָה עֶר הָאט גֶעזֶעהְן
[1] וְהִתְקִין - אוּן עֶר הָאט [4]פֶערְבֶּעסֶערְט
צוּרַת הַלְּבָנָה: דִי גֶעשְׁטַאלְט פוּן דֶם מָאנְד.
שֶׁבַח רוּהְם
נוֹתְנִים לוֹ גִיבֶּען אִיהְם
כָּל צְבָא דַאס גַאנְצֶע הֶעעֶר

מָרוֹם. פוּן הִימֶעל,
תִּפְאֶרֶת פְּרַאכְט
וּגְדֻלָּה אוּן גְרוֹיסְקַייט,
שְׂרָפִים (גִיבֶּען דִי) [5]שְׂרָפִים
וְאוֹפַנִּים אוּן (דִי) [5]אוֹפַנִּים
וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ: אוּן דִי הֵיילִיגֶע [5]חַיּוֹת.

לָאֵל צוּם גָאט,
אֲשֶׁר שָׁבַת וֶועלְכֶער הָאט גֶערוּהְט
מִכָּל הַמַּעֲשִׂים. } פוּן אַלֶע וֶוערְק.
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי [6]אִין דֶעם זִיבֶּעטֶען טָאג
הִתְעַלָּה הָאט עֶר זִיךְ עֶרְהֵייבֶּען
וְיָשַׁב אוּן עֶר הָאט זִיךְ גֶעזֶעצְט
עַל כִּסֵּא כְבוֹדוֹ: } אוֹיף זַיין הֶערְלִיכֶען טְהְרָאן.
תִּפְאֶרֶת (מִיט) פְּרַאכְט
עָטָה הָאט עֶר [7]אַיינְגֶעהִילְט
לְיוֹם הַמְּנוּחָה. דֶעם רוּהֶע־טָאג;
עֹנֶג קָרָא אַ פֶערְגֶענִיגֶער הָט עֶר גֶערוּפֶען
לְיוֹם הַשַּׁבָּת. דֶעם שַׁבָּת־טָאג.
זֶה שֶׁבַח דָאס אִיז דֶער רוּהְם

פיר יום טוב, וואס פאלט אין א וואכען טאג.

לִשְׁמוֹ. פִיר זַיין נָאמֶען.
מְאוֹרוֹת נָתַן לִיכְטֶער הָאט עֶר גֶעגֶעבֶּען
סְבִיבוֹת עֻזּוֹ. אַרוּם זַיין מַאכְט;
פִּנּוֹת צְבָאָיו דִי [8]הֵייפְטֶער פוּן זַיינֶע הֶעעֶרֶן

קְדוֹשִׁים (דִי) הֵיילִיגֶע (עֶנְגְלֶען),
רוֹמְמֵי שַׁדַּי. (ווֶעלְכֶע) עֶרְהֶעבֶּען דֶם אַלְמֶעכְטִיגֶען
תָּמִיד מְסַפְּרִים דֶערְצֵעהְלֶען בֶּעשְׁטֶענְדִיג
כְּבוֹד אֵל דִי עֶהְרֶע פוּן גָאט

1) במור מובא שיש אומרים והקטין 2) פערברייטען ליכט־שטראהלען, אשיין. 3) שעפפער. 4) אדער: פער־קלענערט. לויט דעם נוסח והקטין. 5) דאס זיינען נעמען פון ענגלען (מלאכים). 6) לויט דעם מיינונג פון סדור עבודת ישראל געהען די ווערטער ביום השביעי צוזאמען מיט מכל המעשים. געגען דעם נוסח פון די סְפרדים וביום השביעי. 7) זיך איינגעהילט. 8) ווינקלען.

שֶׁל יוֹם הַשְּׁבִיעִי.	פון דעם זיבּענטען טאָג,
שֶׁבּוֹ	וואס אין איהם
שָׁבַת אֵל	האָט גאָט גערוהט
מִכָּל מְלַאכְתּוֹ	פון זיין גאַנצע אַרבּייט,
וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי	און דער זיבּענטער טאָג
מְשַׁבֵּחַ וְאוֹמֵר	ריהמט און זאָגט:
[1] מִזְמוֹר שִׁיר	„אַ געזאַנג־ליד
לְיוֹם הַשַּׁבָּת.	פִיר דעם שַׁבָּת־טאָג;
טוֹב לְהוֹדוֹת	גוט איז צו דאַנקען
לַיְיָ:	צום עווינען".
לְפִיכָךְ	דאַרום
יְפָאֲרוּ וִיבָרְכוּ	ריהמען און לויבּען
לָאֵל	צו גאָט
כָּל יְצוּרָיו:	אַלע זיינע בּעשאַפענע.
שֶׁבַח	רוהם,
יְקָר וּגְדֻלָּה	עהרע און גרויסקייט
יִתְּנוּ לָאֵל	גיבּען זיי צו גאָט,
מֶלֶךְ יוֹצֵר כֹּל	דעם קעניג, וואָס בּעשאַפט אַלעס,
הַמַּנְחִיל	װעלכער גיבּט אַלים ערב
מְנוּחָה	רוהע
לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל	צו זיין פאָלק יִשְׂרָאֵל
בִּקְדֻשָּׁתוֹ	דורך זיין הייליגקייט
בְּיוֹם	אין דעם טאָג
שַׁבַּת קֹדֶשׁ.	פון דעם הייליגען שַׁבָּת.
שִׁמְךָ	דיין נאָמען,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עווינער, אונזער גאָט,
יִתְקַדַּשׁ .	ווערט געהייליגט,
וְזִכְרְךָ	און דיין אַנדיינקען,
מַלְכֵּנוּ	אונזער קעניג,
יִתְפָּאַר.	ווערט געריהמט
בַּשָּׁמַיִם	אין הימעל
מִמַּעַל	פון אויבּען
וְעַל הָאָרֶץ	און אויף דער ערד
מִתָּחַת:	פון אונטען.
תִּתְבָּרַךְ	זיי געריהמט,
מוֹשִׁיעֵנוּ	אונזער העלפער,
עַל שֶׁבַח	וועגען דעם רוהם
מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ.	פון דאס ווערק פון דיינע הענד
וְעַל מְאוֹרֵי אוֹר	און וועגען די לייכטענדע לייכטער,
שֶׁעָשִׂיתָ	וועלכע דו האָסט געמאַכט,
יְפָאֲרוּךָ סֶּלָה:	זאָל מען דיך פערהערליכען. סֶלָה!

פיר יום טוב וואס פאלט אין א וואכען טאָג.

וּקְדֻשָּׁתוֹ :	און זיין הייליגקייט.
תִּתְבָּרַךְ	זיי געלויבּט,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עווינער, אונזער גאָט,
עַל שֶׁבַח	וועגען דעם רוהם
מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ ,	פון די ווערק פון דיינע הענד;
וְעַל מְאוֹרֵי אוֹר	און וועגען די לייכטענדע לכטער,
שֶׁעָשִׂיתָ	וועלכע דו האָסט געמאַכט
יְפָאֲרוּךָ סֶּלָה :	זאָל מען דיך פערהערלכען. סֶלָה!

1) הוא ע״פ מדרש תהלים צ״ב: „כיון שראה אדם כוחו של שבת בא האדם לומר הימנון (הימנע, לויב־ליד) לשבת מזמ״ר שיר ליום השבת. אמר לו השבת: לי אתה אומר הימנון? אני ואתה נאמר הימנון להקב״ה שנאמר טוב להודות לה׳ עכ״ל.

יוצר משרתים וכ׳ו. הוא על פי הגמרא חגיגה י״ד ע׳א: „כל יומא ויומא נבראין מלאכי השרת מנהר דינור ואמרי שירה ובטלי שנאמר חדשים לבקרים רבה אמונתך״ עכ״ל הגמרא.

אלהים חיים ומלך עולם. כתב בעל עטרת זקנים בשם מהר״ם שיש לומר מלך עולם בלא וי״ו כי ומלך ישתמע כשתי רשויות ח״ו עכ״ל.

כלם אהובים וכ׳ו מראשי התבות אהובים, ברורים, גבורים נראה שגם הפיוט הזה נתחבר בסדר א״ב רק שלא הגיע אלינו בשלמותו, או שהקהלות קצרו או שהמחבר בעצמו לא השלים אותו, כמו שאמרו במדרש שה״ש רבה דף ג׳: הדין פייטנא כד עביד אלפא ביתא זמנין מחסל לה וזמנין דלית מחסל לה. ובסדור מנהג קאפפא נוסף על הנוסחא שלנו „כלם ותיקים, זכים, חפצים, טהורים, ישרים, כבירים לובשים עז ותפארה, וכלם עושים״.

כלם כאחד עונים וכ׳ו פירש התניא בשם הגאונים כאחד כסנדלפון שנקרא אחד שנאמר וארא אופן אחד בארץ (יחזקאל א׳ ט״ו). אמר ר׳ אלעזר מלאך אחד יש שהוא עומד בארץ וראשו מגיע בין החיות, במתניתא תנא סנדלפון שמו וגדול מחברו מהלך ת״ק שנה ועומד אחרי המרכבה וקושר כתרים לקונו עכ״ל.

עונים ואומרים ביראה. גרסת הספרדים עונים באימה ואומרים ביראה. ובמחזור רומא הנוסחא עונים ביראה ואומרים קדוש.

תִּתְבָּרַךְ צוּרֵנוּ	זַיי גֶעלוֹיבְּט, אוּנְזֶער פֶּעלְז,
מַלְכֵּנוּ וְגוֹאֲלֵנוּ	אוּנְזֶער קֶענִיג אוּן אוּנְזֶער עֶרְלֶזֶער,
בּוֹרֵא קְדוֹשִׁים.	בֶּשֶׁעפֶער פוּן הֵיילִיגֶע (עֶנְגֶעל).
יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ	גֶערִיהְמְט זָאל זַיין דַיין נָאמֶען
לָעַד	אוֹיף עֶווִיג,
מַלְכֵּנוּ.	אוּנְזֶער קֶענִיג.
יוֹצֵר מְשָׁרְתִים.	בֶּעשֶׁעפֶער פוּן (עֶנְגֶעל)־דִינֶער
וַאֲשֶׁר מְשָׁרְתָיו	אוּן וָואס זַיינֶע דִינֶער
כֻּלָּם עוֹמְדִים	שְׁטֵעהֶען אַלֶע
בְּרוּם עוֹלָם,	אִין דֶער הוֹיךְ פוּן דֶער וֶועלְט
וּמַשְׁמִיעִים	אוּן מַאכֶען הֶערֶען
בְּיִרְאָה	מִיט עֶהְרֶען־פוּרְכְט
יַחַד בְּקוֹל	צוּזַאמֶען מִיט אֵיין שְׁטִימֶע
דִּבְרֵי	דִי וֶוערְטֶער

אֱלֹהִים חַיִּים	פוּן דֶעם לֶעבֶּעדִיגֶען גָאט
וּמֶלֶךְ עוֹלָם:	אוּן דֶעם קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט.
כֻּלָּם אֲהוּבִים,	זַיי אַלֶע זַיינֶען [1]בֶּעלִיבְּט,
כֻּלָּם בְּרוּרִים,	זַיי אַלֶע זַיינֶען [2]רֵיין,
כֻּלָּם גִּבּוֹרִים,	זַיי אַלֶע זַיינֶען מֶעכְטִיג,
וְכֻלָּם עוֹשִׂים	אוּן זַיי אַלֶע טְהוּעֶן
בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה	מִיט שְׁרֶעקֶען אוּן מִיט פוּרְכְט
רְצוֹן קוֹנָם:	דֶעם ווִילֶען פוּן זַייעֶר [3]בֶּזִוטְצֶר.
וְכֻלָּם פּוֹתְחִים	אוּן זַיי אַלֶע עֶפֶענֶען
אֶת פִּיהֶם	זַייעֶר מוֹיל
בִּקְדֻשָּׁה	מִיט הֵיילִיגְקַייט
וּבְטָהֳרָה,	אוּן מִיט רֵיינְהַייט,
בְּשִׁירָה וּבְזִמְרָה,	מִיט לִיד אוּן מִיט גֶעזַאנְג,
וּמְבָרְכִים	אוּן זַיי לוֹיבֶּען
וּמְשַׁבְּחִים,	אוּן זַיי רִיהְמֶען
וּמְפָאֲרִים	אוּן זַיי פֶערְהֶערְלִיכֶען
וּמַעֲרִיצִים,	אוּן זַיי [4]שְׁטַארְקֶען
וּמַקְדִּישִׁים	אוּן זַיי הֵיילִיגֶען
וּמַמְלִיכִים	אוּן זַיי [5]עֶרְקְלֶערֶען אַלְס קֶענִיג

אֶת שֵׁם הָאֵל	דֶעם נָאמֶען פוּן דֶעם גָאט,
הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל	דֶעם גְרוֹיסֶען קֶענִיג,
הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא	דֶם מֶעכְטִגֶן אוּן דֶם פוּרְכְטבַּרֶן
קָדוֹשׁ הוּא:	הֵיילִיג אִיז עֶר.
וְכֻלָּם מְקַבְּלִים	אוּן זַיי אַלֶע נֶעהְמֶען אָן
עֲלֵיהֶם	אוֹיף זִיךְ
עֹל	דֶעם יָאךְ
מַלְכוּת שָׁמַיִם	פוּן דֶער הִימֶעל־הֶערְשַׁאפְט
זֶה מִזֶּה,	אֵיינֶער פוּן דֶעם אַנְדֶערֶען,
וְנוֹתְנִים רְשׁוּת	אוּן זַיי גִיבֶּען עֶרְלוֹיבְּנִיס

1) ליבעפאר, ריבענסווירדיג. 2) אויסערוועהלטע. 3) העררן; בעשעפער. 4) פערהערליכען. 5) מאכען רעגירען.

זֶה לָזֶה ,	אַיינער צום אַנדערען,
לְהַקְדִּישׁ לְיוֹצְרָם	צו הייליגען זייער בעשעפער
בְּנַחַת רוּחַ ,	מיט [6]געמיטהליכע פערגניגען.
בְּשָׂפָה בְרוּרָה	מיט אַ ריינע שפּראַכע
[1] וּבִנְעִימָה ,	[7]און מיט אַנגענעהמליכקייט,
קְדֻשָּׁה	(גאָטעס) הייליגקייט,
כֻּלָּם כְּאֶחָד	אַלע ווי איינער,
עוֹנִים	[8]רופען זיי אויס,
וְאוֹמְרִים	און זיי זאָגען
בְּיִרְאָה ׃	מיט עהרען-פורכט ׃

[2]קָדוֹשׁ	הייליג,
קָדוֹשׁ	הייליג,
קָדוֹשׁ	הייליג
יְיָ צְבָאוֹת ,	איז דער עוויגער פון די העער-שאַרען,
מְלֹא כָל הָאָרֶץ	פול איז די גאַנצע ערד
כְּבוֹדוֹ ׃	(מיט) זיין עהרע.

וְהָאוֹפַנִּים	און די [9]אופנים
וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ	און די הייליגע [9]חיות
בְּרַעַשׁ גָּדוֹל	מיט גרויס שטורם
מִתְנַשְּׂאִים	ערהייבען זיי זיך
לְעֻמַּת שְׂרָפִים ,	געגענאיבער (די) [9]שׂרפים;
לְעֻמָּתָם	געגענאיבער זיי
מְשַׁבְּחִים	ריהמען זיי
וְאוֹמְרִים ׃	און זאָגען:
[3] בָּרוּךְ	געלויבט איז
כְּבוֹד יְיָ	די הערליכקייט פון דעם עוויגען
מִמְּקוֹמוֹ ׃	פון זיין אָרט.

לְאֵל בָּרוּךְ	צום געלויבטען גאָט
נְעִימוֹת יִתֵּנוּ ,	גיבען[10] זיי אַנגענעהמע מעלָדיען,
לְמֶלֶךְ	צום קעניג
אֵל	(און) גאָט;
חַי	(וועלכער) לעבט
וְקַיָּם	און עקסיסטירט (אימער),
זְמִרוֹת יֹאמֵרוּ	זאָגען זיי לויב-געזענגע,
וְתִשְׁבָּחוֹת	און רוהם-לידער
יַשְׁמִיעוּ .	מאַכען זיי הערען;
כִּי הוּא לְבַדּוֹ	דען ער אַליין
פּוֹעֵל גְּבוּרוֹת ,	ווירקט [11]מעכטיגעס,
עֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת ,	טהוט [12]נייעס;
בַּעַל מִלְחָמוֹת ,	(ער איז) דער העהר פון קריג,
זוֹרֵעַ צְדָקוֹת ,	(וועלכער) זעעט גערעכטיגקייט,
מַצְמִיחַ יְשׁוּעוֹת ,	מאַכט שפּראָצען הילפע,
בּוֹרֵא רְפוּאוֹת ,	בעשאַפט הייל-מיטלען,
נוֹרָא תְהִלּוֹת ,	(ער איז) פורכטבאַר אין לויבען[13]
אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת	(ער איז) דער העהר פון וואונדער,
הַמְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ	וועלכער בנייעט מיט זיין גוטעס
בְּכָל יוֹם תָּמִיד	יעדען טאָג בעשטענדיג
מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית .	די ווערק פון דער שעפּפונג;
כָּאָמוּר	ווי ער איז געזאָגט (אין פסוק):
[4] לְעֹשֵׂה	(דנקט) צו דעם וועלכער מאַכט[14]
אוֹרִים גְּדֹלִים ,	גרויסע ליכטער,
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ ׃	דען אויף עוויג איז זיין גנאַדע.
[5] אוֹר חָדָשׁ	אַ נייע ליכט

1) האבודרהם גורס ובנעימה קדושה בחולם הדל"ת. וזה נכון כמו שהוכיח ר' יצחק סטנאב בספרו ויעתר יצחק ס' קמ"ח. 2) ישעיה ו' ג'. קדושה זו נקראת קדושה דישיבה, לפי שמותר לאומרה מיושב. 3) יחזקאל ג' י"ב 4) תהלים קל"ו ז'. 5) ר' סעדיה גאון הזהיר שלא לומר אור חדש, ור' שרירא גאון צוה לאומרה. עיין שבלי הלקט ס' ה' והגהות מיימונית ס' תפלה ס' ד' וברוקח ס' שי"ט ובטור או"ח ס' נ"ט. ובסדורי הספרדים ישנן נוסחאות אחרות.

6) גייסטעס רוהיגקייט. 7) נאך די גרסא: ובנעימה קדושה. דארף איבערזעטצט ווערען: און מיט הייליגע אנגענעהמליכקייט. 8) אנטווארטען זיי. 9) דאס זיינען נעמען פון ענגלען. 10) ד. ה. די ענגלען. 11) מעכטיגע טהאטען. 12) נייע זאכען. 13) ד. ה. עס איז שרעקליך זיין לויב צו זאגען פאלשטענדיג. 14) די ראיה פון דיזען פסוק אויף המחדש בטובו בכל יום תמיד איז, ווייל עס שטעהט לעושה אין בינוני ד. ה. יעצט און אימער. 15) גרייכען.

עַל צִיּוֹן תָּאִיר .	מאך לייכטען איבער ציון,
וְנִזְכֶּה כֻלָּנוּ	און מיר זאלען אלע [2]ווערטה זיין
מְהֵרָה	שנעל
לְאוֹרוֹ :	צו זיין ליכט.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט'ו, עוויגער,
יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת :	דער בעשעפער פון די ליכטער

אַהֲבָה רַבָּה	(מיט) גרויסע ליבע
אֲהַבְתָּנוּ	האסט'ו אונז געליבט,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ .	עוויגער, אונזער גאט,
חֶמְלָה גְדוֹלָה וִיתֵרָה	(מיט) גרויסע און [3]פארציניגע ערבארמונג
חָמַלְתָּ עָלֵינוּ :	האסט'ו זיך ערבארמט איבער אונז.
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ .	אונזער פאטער, אונזער קעניג,
בַּעֲבוּר אֲבוֹתֵינוּ	וועגען אונזערע עלטערן,
שֶׁבָּטְחוּ בְךָ	וועלכע האבען זיך פערזיכערט אויף דיר,
וַתְּלַמְּדֵם	און דו האסט זיי געלערענט
חֻקֵּי חַיִּים .	געזעטצע פון לעבען,
[1]כֵּן תְּחָנֵּנוּ	אזוי זאלסט'ו (אויך) אונז בעגנאדיגען
וּתְלַמְּדֵנוּ :	און דו זאלסט אונז בעלעהרען.
אָבִינוּ	אונזער פאטער,
הָאָב הָרַחֲמָן .	דער בארמהערציגער פאטער,
הַמְרַחֵם .	א בארמהערציגער!
רַחֵם עָלֵינוּ .	ערבארם זיך איבער אונז,
וְתֵן בְּלִבֵּנוּ	און גיב אריין אין אונזער-הארץ
לְהָבִין	צו פערשטעהן
וּלְהַשְׂכִּיל .	און זיך צו [4]קליגען,
לִשְׁמֹעַ	צו [5]הארכען,
לִלְמֹד וּלְלַמֵּד .	צו לערנען און צו [6]לעהרען,
לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת .	צו היטען און צו טהאן,
וּלְקַיֵּם	און צו [7]ערפילען
אֶת כָּל דִּבְרֵי	אלע ווערטער
תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ	פון די לעהרע פון דיין תורה
בְּאַהֲבָה :	מיט ליבע.
וְהָאֵר עֵינֵינוּ	און ערלייכט אונזערע אויגען
בְּתוֹרָתֶךָ .	אין דיין תורה,
וְדַבֵּק לִבֵּנוּ	און [7]שליס אן אונזער הארץ
בְּמִצְוֹתֶיךָ .	אן דיינע געבאטע.
וְיַחֵד לְבָבֵנוּ	און פעראייניג אונזער הארץ
לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה	צו ליבען און צו פירכטען
אֶת שְׁמֶךָ .	דיין נאמען,
וְלֹא נֵבוֹשׁ	דאס מיר זאלען נית פערשעהמט ווערן
לְעוֹלָם וָעֶד :	אויף אימער און עוויג.[8]
כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא	ווייל אויף דיין היילינען, גרויסען און פורכטבארען נאמען
בָּטָחְנוּ .	האבען מיר זיך פערזיכערט,
נָגִילָה	(דארום) זאלען מיר פרעהליך זיין
וְנִשְׂמְחָה	און מיר זאלען זיך פרעהען
בִּישׁוּעָתֶךָ :	דורך דיין הילף.
וַהֲבִיאֵנוּ לְשָׁלוֹם	און ברענג אונז אין פרידען
מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת	פון די פיער [9]ענדען
הָאָרֶץ .	פון דער ערד,
וְתוֹלִיכֵנוּ	און פיהר אונז
קוֹמְמִיּוּת	[10]מיט איין אויפגעהייבענם קאפ
לְאַרְצֵנוּ .	צו אונזער לאנד,
כִּי אֵל	דען א גאט
פּוֹעֵל יְשׁוּעוֹת	(וועלכער) ווירקט הילף
אָתָּה .	ביסט'ו,

1) מלת כן קשה, ובסדור כתיבת יד חסרה מלת כן וגם מלת ותלמדנו, וכנראה היתה כן גם גרסת בעל עטרת זקנים באו"ח סמן ס' והאבודרהם גרס כן תחננו אבינו וזה הפסיק והתחיל האב הרחמן. ובשם החכם ר' יעקב רייפמאן שמעתי שצריך להיות חז תחננו ולפי ההשערה הזאת המליצה עולה יפה, וראוים הדברים למי שאמרם.

2) גרייכען. 3) בעזאנדערע. 4) קלוג צו זיין; בעטראכטען; בעגליקען. 5) בעמערקען, בעגרייפען. 6) אונטעררימטען. 7) בעהעפטען; בעפעסטיג. 8) ד. ה. דאס מיר זאלען נימאלס פערשעהמט ווערען. 9) עקען; ווינקלען. 10) שטאלץ; אויפרעכט.

וּבָנוּ בָחַרְתָּ	און אוּנז הָאסְט’וּ עֶרְווֶעהְלְט
מִכָּל עַם וְלָשׁוֹן,	פוּן יעֶדְען פָאלְק אֶין שְׁפְּרַאכֶע,
וְקֵרַבְתָּנוּ	און דוּ הָסְט אוּנז עֶרְנֶעהֶנטֶערְט
לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל	צוּ דַיין גְרוֹיסֶען נָאמֶען
סֶלָה בֶּאֱמֶת .	[1]אוֹיף אִימֶער אִין וַוארְהַייט,
לְהוֹדוֹת לְךָ	אוּם דִיר צוּ דַאנְקֶען
וּלְיַחֶדְךָ	און אַנְצוּעֶרְקֶענֶען דַיין אֵינְהַייט
בְּאַהֲבָה :	מִיט לִיבֶּע.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט’וּ עֶווִיגֶער,
הַבּוֹחֵר	וֶועלְכֶער וֶועהְלְט אוֹיס
בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל	דַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל
בְּאַהֲבָה :	מִיט לִיבֶּע.

קריאת שמע.

עוד בימים מקדם עת ישב ישראל על אדמתו באו הכהנים ללשכת הגזית לקרוא את שמע. ואז אמר להם הממונה ברכו ברכה אחת, והם ברכו, קראו עשרת הדברות, שמע, והיה אם שמוע, ויאמר, וברכו את (עם) העם ג׳ ברכות, אמת ויציב ועבודה וברכת כהנים וכו׳ משנה תמיד ל״ב ע״ב וברכות י״א ע״ב. ואמרו במשנה ברכות י״ג ע״א „מפני מה קדמה פרשת שמע לוהיה אם שמוע? כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים תחלה ואח״כ מקבל עליו עול מצות, והיה אם שמוע לויאמר, שוהיה אם שמוע נוהג בין ביום ובין בלילה, ויאמר אינו נוהג אלא ביום בלבד״. ועוד אמרו בברכות י״ב ע״ב: „פרשת ציצית מפני מה קבעוה? א״ר יהודה בר חביבא מפני שיש בה חמשה דברים, מצות ציצית, יציאת מצרים, עול מצות וכו׳. ובירושלמי ברכות פ״א איתא: מפני מה קורין פרשיות הללו בכל יום? מפני שעשרת הדברות כלולין בהן״ וחשיב ואזיל את כלן עיי״ש. והטעם שלא נקרא עתה עשרת הדברות בק״ש איתא בירושלמי ברכות פ״א: „בדין הוה שיהא קורין עשרת הדברות בכל יום. ומפני מה אין קורין אותם? מפני טעות המינים שלא יהו אומרין, אלו לבדן נתנו למשה מסיני״.

אל מלך נאמן הוא נוטריקון של אמן כדאיתא בשבת קי״ט ע״ב. והרש״ל כתב שלא לאומרה. שו״ת ס׳ ס״ד.

שמע ישראל. כתב אבודרהם: „ונהגו לאומרה בקול רם וכו׳ דרך עדות כאלו כל אחד אומר לחברו: שמע שאני מאמין כי ה׳ אלהינו הוא ה׳ אחד, ולכן תמצא עי״ן של שמע גדולה ודל״ת של אחד גדולה שהוא סמן עד רמז לעדות״ ועוד כתב: „שמע נוטריקון שאו מרום עיניכם. מתי? שחרית. מנחה. ערבית. למי? שדי מלך עליון. ואם תעשה כן, תקבל עליך עול מלכות שמים״.

ברוך שם כבוד וכו׳ הוא עפ״ה ברוך שם כבודו לעולם בהוספת המלים מלכות ועד, וכבר בימי בית שני כשהתודה הכהן הגדול ביוה״כ ואמר: אנא בשם וכו׳ ענו אחריו כל ישראל: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד (יומא ל״ה ע״ב. ל״ט ע״א) וכן בכל הברכות שבמקדש לא היו עונין אמן, כי אם ברוך שם כמל״ו (תענית ט״ז ע״ב). והטעם שאנו אומרים אותו וגם הטעם שאומרים אותו ביום הכפורים בקול רם ובכל ימות השנה בלחש הוא, מפני שאמרה יעקב בברכו את בניו לפני מותו ולא אמרה משה, עיין בפסחים נ״ו ע״א וב״ר פ׳ צ״ח ותנחומא פ׳ ויחי וספרי פ׳ ואתחנן ובתרגום ירושלמי בראשית מ״ט ב׳. אולם בדברים רבה דף רצ״א ע״א איתא שמשה אמרה, ושם ע״ב איתא שמשה שמעה מפי המלאכים והוריד אותה לישראל ושם יש טעם אחר לאמירתה בקול רם ביוהכ״פ ובלחש בכל ימות השנה.

אל מלך נאמן זאָגט מען נור ווען מען דאווענט אליין.

אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן :	גָאט, גֶעטְרַייעֶר קֶענִיג !

דברים ו׳ ד׳

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל.	הֶער יִשְׂרָאֵל,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	[2]דֶר עֶווִיגֶער אִיז אוּנְזֶער גָאט,
יְיָ אֶחָד :	דֶער עֶווִיגֶער אִיז אֵיינֶער.
בָּרוּךְ	גֶעלוֹיבְּט אִיז
שֵׁם	דֶער נָאמֶען
כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ	פוּן זַיין הֶערְלִיכֶען [3]קֶענִינְרַייךְ
לְעוֹלָם וָעֶד :	אוֹיף אִימֶער אוּן עֶוויג.

דברים ו׳ ה—ט

ה וְאָהַבְתָּ	5. אוּן דוּ זָאלְסְט לִיבֶּען
אֵת יְיָ אֱלֹהֶיךָ ,	דֶעם עֶווִיגֶען, דַיין גָאט,
בְּכָל לְבָבְךָ	מִיט דַיין גַאנְצֶען הַארְצֶען
וּבְכָל נַפְשְׁךָ	אוּן מִיט דַיין גַאנְצֶע זֶעלֶע
וּבְכָל מְאֹדֶךָ :	אִין מִיט דַיין גַאנְצֶען פֶערְמֶעגֶען.
ו וְהָיוּ	6. אוּן עֶס זָאלֶען זַיין
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	דִיזֶע וֶוערְטֶער,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ	וֶועלְכֶע אִיךְ בֶּעפוֹיל דִיךְ
הַיּוֹם	הַייטֶע,
עַל לְבָבֶךָ :	אוֹיף דַיין הַארְצֶען.
ז וְשִׁנַּנְתָּם	7. אֶן דוּ זָאלְסְט זֵיי [4]אַיינְשַׁארְפֶען
לְבָנֶיךָ	(צוּ) דַיינֶע קִינְדֶער,
וְדִבַּרְתָּ בָּם .	אוּן דוּ זָאלְסְט רֵיידֶען וֶוגֶן זֵיי,

---

1) סלה, 2) אָדער: דער עוויגער, אונזער גאָט, איז איין גאָט. 3) הערשאַפט. 4) איינאיבען, גוט איינלערנען.

בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ	ווען דו זיצסט אין דיין הויז,
וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ	און ווען דו גייסט אים וועג,
וּבְשָׁכְבְּךָ	און ווען דו לייגסט זיך (שלאָפען),
וּבְקוּמֶךָ׃	און ווען דו שטעהסט אויף.
ח וּקְשַׁרְתָּם	8. און דו זאָלסט זיי אָנבינדען
לְאוֹת	אַלס צייכען
עַל יָדֶךָ.	אויף דיין האַנד,[1]
וְהָיוּ	און זיי זאָלען זיין
לְטֹטָפֹת	צו [2]שטערן בענדער
בֵּין עֵינֶיךָ׃	צווישען דיינע אויגען.
ט וּכְתַבְתָּם	9. און דו זאָלסט זיי אָנשרייבען
עַל מְזֻזוֹת	אויף די [3]פּפאָסטען
בֵּיתֶךָ	פון דיין הויז
וּבִשְׁעָרֶיךָ׃	און אין דיינע טויערען.

דברים י״א י״ג—כ״א

יג וְהָיָה	13. און עס וועט זיין,
אִם שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ	אויב איהר וועט הערען
אֶל מִצְוֹתַי	צו מיינע געבאָטע,
אֲשֶׁר	וועלכע
אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם.	איך בעפעהל אייך היינטע,
לְאַהֲבָה	צו ליבען
אֶת יְיָ אֱלֹהֵיכֶם	דעם עווינען, אייער גאָט,
וּלְעָבְדוֹ	און איהם צו דינען
בְּכָל לְבַבְכֶם	מיט אייער גאַנצען האַרצען
וּבְכָל נַפְשְׁכֶם׃	און מיט אייער גאַנצע זעעלע
יד וְנָתַתִּי	14. דאַן וועל איך געבען
מְטַר אַרְצְכֶם	דעם רעגען פון אייער לאַנד
בְּעִתּוֹ	אין זיין צייט,
יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ.	פריה־רעגען און שפּעט־רעגען;[4]

וְאָסַפְתָּ	און דו וועסט איינזאַמלען
דְגָנֶךָ	דיינע [5]געטריידע
וְתִירשְׁךָ	און דיין מאָסט
וְיִצְהָרֶךָ׃	און דיין אייל.
טו וְנָתַתִּי עֵשֶׂב	15. און איך וועל געבען [6]גראָז
בְּשָׂדְךָ	אין דיין פעלד
לִבְהֶמְתֶּךָ.	פיר דיינע פיה;
וְאָכַלְתָּ	און דו וועסט עסען
וְשָׂבָעְתָּ׃	און דו וועסט זאַט זיין.
טז הִשָּׁמְרוּ לָכֶם	16. היט אייך!
פֶּן יִפְתֶּה	[7]פיליכט וועט זיין [8]נאַריש
לְבַבְכֶם.	[7]אייער האַרץ,
וְסַרְתֶּם	און איהר וועט אָבקעהרען,
וַעֲבַדְתֶּם	און איהר וועט דינען
אֱלֹהִים אֲחֵרִים	אַנדערע געטער,
וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם	און איהר וועט זיך בוקען
לָהֶם׃	צו זיי.
יז וְחָרָה	17. דאַן וועט ברענען
אַף יְיָ	דעם עווינגען'ס צאָרן
בָּכֶם	איבער אייך,
וְעָצַר	און ער וועט [9]פערשליסען
אֶת הַשָּׁמַיִם	דעם הימעל,
וְלֹא יִהְיֶה מָטָר	און עס וועט קיין רעגען זיין,
וְהָאֲדָמָה	און די ערד
לֹא תִתֵּן	וועט ניט געבען
אֶת יְבוּלָהּ.	איהר [10]פרוכט;
וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה	און איהר וועט פערלירען ווערען שנעל
מֵעַל	פון
הָאָרֶץ הַטֹּבָה	דעם גוטען לאַנד,
אֲשֶׁר יְיָ	וואס דער עווינער

1) דאס איז תפלין של יד. 2) דאס איז תפלין של ראש. 3) אײבאַקען פון טהיר. 4) דער פריה־רעגען פאַלט אָן אין פאַלעסטינא נאָך דעם זומער, אַז ענדע אָקטאָבער. און דער שפּעט־רעגען אַז ענדע מערץ. 5) קאָרן. 6) קרויט. 7) דאס אייער הארץ זאל ניט נאַריש ווערען. 8) פערפיהרט. 9) איינהאַלטען. 10) ערטראַג, געוועקס.

נֹתֵן לָכֶם׃	ניט אַייך.
יח וְשַׂמְתֶּם	18. דאַרום זאָלט איהר לייגען
אֶת דְּבָרַי אֵלֶּה	דיזע מיינע ווערטער
עַל לְבַבְכֶם	[1]אויף אייער האַרצען
וְעַל נַפְשְׁכֶם.	און [1]אויף אייער זעעלע;
וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם	און איהר זאָלט זיי אָנבינדען
לְאוֹת	אַלס צייכען
עַל יֶדְכֶם	אויף אייער האַנד,[2]
וְהָיוּ	און זיי זאָלען זיין
לְטוֹטָפֹת	אַלס שטערן-בענדער[3]
בֵּין עֵינֵיכֶם׃	צווישען אייערע אויגען.
יט וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם	19. און איהר זאָלט זיי לעהרען
אֶת בְּנֵיכֶם	אייערע קינדער,
לְדַבֵּר בָּם.	צו רעדען וועגען זיי,
בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ	ווען דו זיצט אין דיין הויז,
וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ	און ווען דו געהסט אים וועג,
וּבְשָׁכְבְּךָ	און ווען דו לייגסט זיך שלאָפען,
וּבְקוּמֶךָ׃	און ווען דו שטעהסט אויף.
כ וּכְתַבְתָּם	20. און דו זאָלסט זיי אָנשרייבען
עַל מְזוּזוֹת	אויף די פּאָסטען
בֵּיתֶךָ	פון דיין הויז
וּבִשְׁעָרֶיךָ׃	און אין דיינע טויערען.
כא לְמַעַן יִרְבּוּ	21. אום עס זאָלען זיך מעהרען
יְמֵיכֶם	אייערע טעג
וִימֵי בְנֵיכֶם	און די טעג פון אייערע קינדער
עַל הָאֲדָמָה	אויף דעם לאַנד,
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְיָ	וואָס דער עוויגער האָט געשוואָרען
לַאֲבֹתֵיכֶם	צו אייערע עלטערן
לָתֵת לָהֶם.	זיי צו געבען,
כִּימֵי הַשָּׁמַיִם	ווי די טעג פון דעם הימעל
עַל הָאָרֶץ׃	איבער דער ערד.[4]

במדבר ט״ו ל״ז—מ״א.

לז וַיֹּאמֶר יְיָ	37. און דער עוויגער האָט געזאָגט
אֶל מֹשֶׁה	צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
לח דַּבֵּר	38. רעד
אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישׂראל,
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם	און דו זאָלסט זאָגען צו זיי,
וְעָשׂוּ לָהֶם	דאַס זיי זאָלען מאַכען פיר זיך
צִיצִת	[5]שוי-פעדעם
עַל כַּנְפֵי	אויף די עקען
בִגְדֵיהֶם	פון זייערע קליידער
לְדֹרֹתָם.	ביי זייערע געשלעכטער;
וְנָתְנוּ	און זיי זאָלען [6]געבען
עַל צִיצִת הַכָּנָף	צו די [5]שוי-פעדעם פון דעם עק
פְּתִיל תְּכֵלֶת׃	אַ שנור פון בלויע וואָל.
לט וְהָיָה לָכֶם	39. און עס זאָל זיין ביי אייך
לְצִיצִת	אַלס [5]שוי-פעדעם,
וּרְאִיתֶם אֹתוֹ	דאַס איהר זאָלט עס זעהן,
וּזְכַרְתֶּם	און איהר זאָלט געדיינקען
אֶת כָּל מִצְוֹת יְיָ	אַלע געבאָטע פון דעם עוויגען,
וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם.	און איהר זאָלט זיי טהאָן,
וְלֹא תָתוּרוּ	און איהר זאָלט ניט [7]נאָכגיין
אַחֲרֵי לְבַבְכֶם	נאָך אייער האַרצען
וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם	און נאָך אייערע אויגען,
אֲשֶׁר אַתֶּם זֹנִים	וואָס איהר קעהרט אָב
אַחֲרֵיהֶם׃	נאָך זיי.
מ לְמַעַן תִּזְכְּרוּ	40. אום איהר זאָלט געדיינקען,
וַעֲשִׂיתֶם	און איהר זאָלט טהאָן

1) צו. 2) ד. ה. תפלין של יד. 3) ד. ה. תפלין של ראש. 4) ד. ה. ווי לאנג די וועלט וועט עקסיסטירען. 5) פעדעס צו קוקען אויף זיי. 6) מאכען, זעצען, אנבריינגען. 7) נאכזוכען, נאכפאָרשען נאך די תאות הלב.

אֶת כָּל מִצְוֹתָי .	אַלֶע מַיינֶע גֶעבָּאטֶע,
וִהְיִיתֶם קְדשִׁים	און אִיהְר זָאלְט זַיין הֵיילִיג
לֵאלֹהֵיכֶם :	צוּ אַייעֶר גָאט.
מא אֲנִי יְיָ	41. אִיךְ בִּין דֶער עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵיכֶם	אַייעֶר גָאט,
אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם	וָואס אִיךְ הָאבּ אַייךְ אַרוֹיס־גֶעפִיהְרְט
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פוּן דֶעם לַאנְד מִצְרַיִם,
לִהְיוֹת לָכֶם	צוּ זַיין צוּ אַייךְ
לֵאלֹהִים .	פִיר אַ גָאט ;
אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם :	אִיךְ בִּין דֶר עֶווִיגֶר, אַייעֶר גָט.

אמת ויציב היא הברכה שלאחר ק״ש הנזכרת בברכות י״ב ע״א וי״ג ע״א ובמשנה תמיד ל״ב ע״ב ואמרו בירושלמי ברכות סוף פ״א ובשמות רבה פ׳ כ״ב צריך להזכיר באמת ויצ״ב יציאת מצרים, ומלכות, וקריעת ים סוף ומכת בכורות וצור ישראל וגואלו, וכזאת נמצא גם בתוספתא דברכות פ״ב, וכל התאריס מן אמת ויציב עד וטוב ויפה מוסבים על התבות הדבר הזה, כדאיתא בתוספות ברכות י״ב ע״א בד״ה אמת.

אֱמֶת	וַואהְר
וְיַצִּיב .	און פֶעסְט־גֶעשְׁטֶעלְט,
וְנָכוֹן וְקַיָּם .	און רִיכְטִיג און [1]דוֹיעֶרְהַאפְט,
וְיָשָׁר וְנֶאֱמָן .	און גֶערֶעכְט און [2]בֶּעגְלוֹיבְּט,
וְאָהוּב וְחָבִיב .	און בֶּעלִיבְּט און [3]גֶעשֶׁעצְט,
וְנֶחְמָד וְנָעִים .	און לִיבְּלִיךְ און אַנְגֶענֶעהְם,
וְנוֹרָא וְאַדִּיר .	און פוּרְכְבַּאר און מֶעכְטִיג,
וּמְתֻקָּן וּמְקֻבָּל .	און גוּט גֶעאָרְדְנֶעט און אָנְגֶענֶעמֶן.
וְטוֹב וְיָפֶה	און גוּט און שֵׁעהְן
הַדָּבָר הַזֶּה	אִיז דִיזֶע [4]זַאךְ
עָלֵינוּ	בַּיי אוּנְז
לְעוֹלָם וָעֶד :	פִיר אִימֶער און עֶווִיג.
אֱמֶת .	עֶס אִיז וַואהְר,
אֱלֹהֵי עוֹלָם	דֶער גָאט פוּן דֶער וֶועלְט
מַלְכֵּנוּ .	אִיז אוּנְזֶער קֶענִיג ;
צוּר יַעֲקֹב	דֶער פֶעלְז פוּן יַעֲקֹב
מָגֵן יִשְׁעֵנוּ .	אִיז דֶער שִׁילְד פוּן אוּנְזֶער הִילְף;
לְדֹר וָדֹר	פִיר גֶעשְׁלֶעכְט און גֶעשְׁלֶעכְט
הוּא קַיָּם	[5]עֶקְסִיסְטִירְט עֶר
וּשְׁמוֹ קַיָּם .	און זַיין נָאמֶען [5]עֶקְסִיסְטִירְט,
וְכִסְאוֹ נָכוֹן .	און זַיין טְהְרָאן אִיז פֶּסְט גֶשְׁטֶלְט.
וּמַלְכוּתוֹ	און זַיין קֶענִיגְרַייךְ
וֶאֱמוּנָתוֹ	און זַיין טְרַייהַייט
לָעַד קַיָּמֶת :	[5]עֶקְסִיסְטִירְט עֶווִיג.

וּדְבָרָיו	און זַיינֶע וֶוערְטֶער
חָיִים וְקַיָּמִים .	לֶעבֶּן און עֶקְסִיסְטִירֶען (עֶווִיג),
נֶאֱמָנִים	[2]זַיינֶען בֶּעגְלוֹיבְּט
וְנֶחֱמָדִים	און לִיבְּלִיךְ
לָעַד	פִיר עֶווִיג
וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים .	און פִיר אַלֶע עֶווִיגְקַייטֶען.
עַל אֲבוֹתֵינוּ	פִיר אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן
וְעָלֵינוּ .	און פִיר אוּנְז,
עַל בָּנֵינוּ	פִיר אוּנְזֶערֶע קִינְדֶער
וְעַל דּוֹרוֹתֵינוּ .	און פִיר אוּנְזֶערֶע גֶעשְׁלֶעכְטֶער,
וְעַל כָּל דּוֹרוֹת	און פִיר אַלֶע גֶעשְׁלֶעכְטֶער
זֶרַע יִשְׂרָאֵל	פוּן דֶעם זַאמֶען פוּן יִשְׂרָאֵל,
עֲבָדֶיךָ :	דַיינֶע קְנֶעכְט.

עַל הָרִאשׁוֹנִים	פִיר דִי עֶרְשְׁטֶע
וְעַל הָאַחֲרוֹנִים	און פִיר דִי לֶעצְטֶע (גֶשְׁלֶכְטֶער)
דָּבָר טוֹב	(אִיז דַאס) וָוארְט גוּט
וְקַיָּם	און [1]דוֹיעֶרְהַאפְט
לְעוֹלָם וָעֶד .	פִיר אִימֶער און עֶווִיג.

1) שטאַנדהאפט; בעשטענדיג. 2) טריי; גלויבענס־ווירדיג; אויפריכטיג. 3) אנגעזעהן, טהייער. 4) ד. ה. דאס, וואס איז אויסגערעכנט אין קריאת שמע. 5) דויערט. 6) צוּפערלעסיגקייט, טרייהייט.

אֱמֶת	(עֶס אִיז) וַואהְרְהַייט
וֶאֱמוּנָה	און [1]אוֹיפְרִיכְטִיגְקַייט,
חֹק	אַ גֶעזֶעטְץ,
וְלֹא יַעֲבוֹר:	[2]וֶועלְכֶער וֶועט נִיט אוֹיפְהֶערְן.
אֱמֶת	עֶס אִיז וַואהְר,
שָׁאַתָּה הוּא	דַאס דוּ בִּיסְט
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	דֶער עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.	און דֶר גָט פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן;
מַלְכֵּנוּ	אוּנְזֶער קֶענִיג,
מֶלֶךְ אֲבוֹתֵינוּ.	דֶר קֶנִיג פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן;
גֹּאֲלֵנוּ	אוּנְזֶער עֶרְלֵייזֶער,
גֹּאֵל אֲבוֹתֵינוּ.	דֶר עֶרְלֵזֶר פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן;
יוֹצְרֵנוּ	אוּנְזֶער בֶּעשֶׁעפֶּער,
צוּר יְשׁוּעָתֵנוּ.	דֶער פֶעלְז פוּן אוּנְזֶער הִילְף;
פּוֹדֵנוּ	אוּנְזֶער בֶּעפְרַייעֶר
וּמַצִּילֵנוּ	און אוּנְזֶער רֶעטֶער,
מֵעוֹלָם שְׁמֶךָ.	פוּן עֶווִיג אָן אִיז דַיין נָאמֶען;
אֵין אֱלֹהִים	קֵיין גָאט אִיז דָא
זוּלָתֶךָ:	אוֹיסֶער דִיר.

עֶזְרַת	דִי הִילְף
אֲבוֹתֵינוּ	פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן
אַתָּה הוּא	בִּיסְט'וּ
מֵעוֹלָם.	פוּן עֶווִיג אָן;
מָגֵן וּמוֹשִׁיעַ	אַ שִׁילְד און אַ רֶעטֶער
לִבְנֵיהֶם	פִיר זֵייעֶרֶע קִינְדֶער
אַחֲרֵיהֶם	נָאךְ זֵיי
בְּכָל דּוֹר וָדוֹר:	אִין עֶדֶען גֶשְׁלֶעכְט און גֶשְׁלֶעכְט.
בְּרוּם עוֹלָם	אִין דֶער הוֹיךְ פוּן דֶער וֶועלְט
מוֹשָׁבֶךָ.	אִיז דַיין זִיטְץ,
וּמִשְׁפָּטֶיךָ	און דַיינֶע רֶעכְטֶע
וְצִדְקָתְךָ	און דַיין גֶערֶעכְטִיגְקַייט
עַד אַפְסֵי	זַיינֶען בִּיז דִי עֶנְדֶען
אָרֶץ:	פוּן דֶער עֶרְד.
אַשְׁרֵי אִישׁ	גְלִיקְלִיךְ אִיז דֶער מַאן
שֶׁיִּשְׁמַע	וֶועלְכֶער הֶערְט
לְמִצְוֹתֶיךָ.	צוּ דַיינֶע גֶעבָּאטֶע,
וְתוֹרָתְךָ	און דַיין תּוֹרָה
וּדְבָרְךָ	און דַיין וָוארְט
יָשִׂים	לֵייגְט עֶר
עַל לִבּוֹ:	[3]אוֹיף זַיין הַארְצֶען.
אֱמֶת	וַואהְרְלִיךְ!
אַתָּה הוּא	דוּ בִּיסְט
אָדוֹן	(דֶער) הֶערְר
לְעַמֶּךָ.	פוּן דַיין פָאלְק,
וּמֶלֶךְ גִּבּוֹר	און אַ מֶעכְטִיגֶער קֶענִיג
לָרִיב רִיבָם:	צוּ שְׁטְרַייטֶען זֵייעֶר קְרִיג.
אֱמֶת	וַואהְרְלִיךְ!
אַתָּה הוּא	דוּ בִּיסְט
רִאשׁוֹן	דֶער עֶרְשְׁטֶער
וְאַתָּה הוּא	און דוּ בִּיסְט
אַחֲרוֹן.	דֶער לֶעטְצְטֶער,
וּמִבַּלְעָדֶיךָ	און אוֹיסֶער דִיר
אֵין לָנוּ מֶלֶךְ	הָאבֶּען מִיר קֵיין קֶענִיג,

1) צופערלעסיגקייט, טרייהייט. 2) וועלכען מען דארף ניט איבערטרעטען. 3) צו.

גּוֹאֵל	(קֵיין) עֶרלֵייזֶער
וּמוֹשִׁיעַ:	און (קֵיין) הֶעלְפֶער.
מִמִּצְרַיִם	פוּן מִצְרַיִם
גְּאַלְתָּנוּ	הָאסְט'וּ אוּנְז עֶרלֵייזְט,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וּמִבֵּית עֲבָדִים	און פוּן דֶעם קְנֶעכְט־הוֹיז
פְּדִיתָנוּ.	הָאסְט'וּ אוּנְז בֶּעפְרַייט;
כָּל בְּכוֹרֵיהֶם	אַלֶע זֵייעֶרֶע עֶרְסְט־גֶבָּארֶענֶע
הָרָגְתָּ,	הָאסְט'וּ דֶערְשְׁלָאגֶען,
[1] וּבְכוֹרְךָ	און דַיין עֶרְסְט־גֶעבָּארֶענֶעם[4]
גָּאָלְתָּ,	הָאסְט'וּ עֶרלֵייזְט;
וְיַם סוּף	און דֶעם שִׁילְף־מֶעער
בָּקַעְתָּ	הָאסְט'וּ גֶעשְׁפָּאלְטֶען,
וְזֵדִים	און (דִי) מוּטְהְווִילִיגֶע
טִבַּעְתָּ	הָאסְט'וּ פֶערְזוּנְקֶען,
[2] וִידִידִים	און דִי לִיבְּלִינְגֶען
הֶעֱבַרְתָּ,	הָאסְט'וּ אַרִיבֶּער־גֶעפִיהְרְט;
[3] וַיְכַסּוּ מַיִם	און (דָס) וַואסֶר הָט בֶּעדֶעקְט
צָרֵיהֶם	זֵייעֶרֶע פַיינְדֶע,
אֶחָד מֵהֶם	אֵיינֶער פוּן זֵיי
לֹא נוֹתָר:	אִיז נִיט אִיבְּרִיג־גֶעבְּלִיבֶּען.
עַל זֹאת	דַאפִיר
שִׁבְּחוּ	הָאבֶּען גֶעלוֹיבְּט
אֲהוּבִים	(דִי) גֶעלִיבְּטֶע[4]
וְרוֹמְמוּ אֵל,	און זֵיי הָאבֶּען עֶרהֵייבֶּן גָאט,
וְנָתְנוּ יְדִידִים	און (דִי) לִיבְּלִינְגֶן הָאבֶּן גֶעגֶעבֶּן
זְמִרוֹת	לוֹיבּ־גֶעזֶענְגֶע,

שִׁירוֹת	לִידֶער
וְתִשְׁבָּחוֹת.	און רוּהְם־לִידֶער,
בְּרָכוֹת	זֶעגְנוּנְגֶען
וְהוֹדָאוֹת	און דַאנְק־לִידֶער
לְמֶלֶךְ	צוּם קֶענִיג
אֵל.	(און) גָאט,
חַי	(וֶועלְכֶער) לֶעבְּט
וְקַיָּם:	און עֶקְסִיסְטִירְט (אִימֶער).
רָם וְנִשָּׂא	(עֶר אִיז) הוֹיךְ און עֶרְהַאבֶּען.
גָּדוֹל וְנוֹרָא.	גְרוֹיס און פוּרְכְטבַּאר;
מַשְׁפִּיל	(עֶר) עֶרְנִידְרִיגְט
גֵּאִים	שְׁטָאלְצֶע,
וּמַגְבִּיהַּ	און (עֶר) עֶרְהוֹיבְּט
שְׁפָלִים.	נִידְרִיגֶע;
מוֹצִיא	(עֶר) בְּרֵיינְגְט אַרוֹיס
אֲסִירִים	גֶעפַאנְגֶענֶע,
וּפוֹדֶה	און (עֶר) בֶּעפְרַייט
עֲנָוִים.	קְלֵיינְמוּטְהִיגֶע,[5]
וְעוֹזֵר	און (עֶר) הֶעלְפְט
דַּלִּים	אַרְמֶע,
וְעוֹנֶה	און (עֶר) אַנְטְווָארְט
לְעַמּוֹ	(צוּ) זַיין פָאלְק,
בְּעֵת שַׁוְּעָם	אִן דֶר צַייט פוּן זֵייעֶר שְׁרַייעֶן
אֵלָיו:	צוּ אִיהְם.
תְּהִלּוֹת	לוֹיבּ־ווֶערְטֶער
לְאֵל עֶלְיוֹן.	צוּם הֶעכְסְטֶען גָאט,
בָּרוּךְ הוּא	גֶעלוֹיבְּט אִיז עֶר

1) עש"ה בני בכורי ישראל. שמות ד' כ"ב. 2) עש"ה תהלים ס' ז'; ירמיה י"ב ז'. 3) תהלים ק"ו י"א. 4) ד.ה. ישראל. 5) ווען זיי זיינען אין איין אונאנגענעהמע לאגע.

וּמְבָרֵךְ.	און לויבֶּענס־ווירְדִיג;
מֹשֶׁה	מֹשֶׁה
וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל	און דִי קִינְדֶער יִשְׂרָאֵל
לְךָ עָנוּ שִׁירָה,	הָאבֶּען צוּ דִיר גֶעזוּנְגֶען אַ גֶזַאנְג
בְּשִׂמְחָה רַבָּה	מִיט גְרוֹיס פְרֵייד,
וְאָמְרוּ כֻלָּם:	און זֵיי הָאבֶּען אַלֶע גֶעזָאגְט:
[1] מִי כָמֹכָה	ווֶער אִיז ווִי דוּ
בָּאֵלִם	אונְטֶער דִי גֶעטֶער,
יְיָ,	עֶווִיגֶער!
מִי כָּמֹכָה	ווֶער אִיז ווִי דוּ
נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ,	[5]פֶערְהֶערְלִיכְט אִין הֵיילִיגְקֵייט,
נוֹרָא תְהִלֹּת	פוּרְכְטְבַּאר (אִין) לויבֶּען,
עֹשֵׂה פֶלֶא:	אֵיין ווּאונְדֶער־טְהוּעֶר.
שִׁירָה חֲדָשָׁה	(מִיט) אַ נַייעֶם לִיד
שִׁבְּחוּ גְאוּלִים	הָאבֶּען גֶלויבְּט (דִי) עֶרלֵייזְטֶע
לְשִׁמְךָ	צוּ דַיין נָאמֶען
עַל שְׂפַת הַיָּם,	בַּיים [6]בְּרֶעג פוּן דֶעם מֶעער;
יַחַד כֻּלָּם	זֵיי אַלֶע צוּזַאמֶען

הוֹדוּ	הָאבֶּען גֶעדַאנְקְט,
וְהִמְלִיכוּ	און (דִךְ) אַנֶערְקֶענְט אַלְס קֶענִיג
וְאָמְרוּ:	און זֵיי הָאבֶּען גֶעזָאגְט:
[2] יְיָ יִמְלֹךְ	דֶער עֶווִיגֶער ווֶעט רֶעגִירֶען
לְעוֹלָם וָעֶד:	פִיר אִימֶער און עֶוויג!
צוּר יִשְׂרָאֵל,	פֶעלְז פוּן יִשְׂרָאֵל!
קוּמָה	שְׁטֵעה אויף
בְּעֶזְרַת יִשְׂרָאֵל,	אִין דִי הִילְף פוּן יִשְׂרָאֵל,
וּפְדֵה	און בֶּעפְרַיי
כִנְאֻמֶךָ	ווִי דַיין [7]פֶערְשְׁפְּרֶעכֶען
יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל:	יְהוּדָה און יִשְׂרָאֵל.
[3] גֹּאֲלֵנוּ	אוּנְזֶער עֶרלֵייזֶער,
יְיָ צְבָאוֹת	עֶווִיגֶער פוּן דִי הֶעער־שַׁארֶען
שְׁמוֹ,	אִיז זַיין נָאמֶען,
קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:	דֶער הֵיילִיגֶער פוּן יִשְׂרָאֵל.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט דוּ, עֶווִיגֶער,
[4] גָּאַל יִשְׂרָאֵל:	ווֶעלְכֶער הָט עֶרלֵייזְט יִשְׂרָאֵל.

בִּרְכוֹת שֶׁבַע.

התפלות לשבת ויום נקראות ברכות שבע מפני שמספר ברכותיהן אך שבע (מלבד במוסף לראש השנה שהן תשע). ואלו הן ליום השבת: ג' הראשונות וג' האחרונות של חול וברכת רצה במנוחתנו החותמת מקדש השבת ונקראת „קדושת היום" (שבת כ"ד, ביצה י"ז ע"א).

על דבר השלש ברכות הראשונות ושלש האחרונות עיין בתפלות לחול מן צד 71 עד צד 74.

ולא נתתו. בסדר התפלה להרמב"ם אין נזכר ולא נתתו בשחרית כלל, כי אם במוסף. וכן יש גם שנוי בנוסחת ולא נתתו בין האשכנזים והספרדים, שהספרדים מוסיפים ישמחו במלכותך וכו' לפני עם מקדשי שביעי כפי נוסחת רב עמרם גאון, והאשכנזים משמיטים אותה.

אם שבת זאגט מען די פאָלגענדע שמונה עשרה שטילער הייט אין שטעהענדיג פיז וכשנים קדמוניות. זייטע 183. אם פסח, שבועות און סוכות פאנגט מען היר אן יי שפתי. זייטע 207. אם ראש השנה זייטע 202. אם יום כפור זייטע 253.

ווען מען דאווענט מיט א מנין (ווייניגסטענס 10 מענשען צוזאמען). דאן ווידערהאלט דער חזן די שמונה עשרה (חזרת הש"ץ) מיט א הויכע שטימע פון ברוך אתה ה'.

1) שמות ט"ו י"א. 2) שמות ט"ו י"ח. 3) ישעיה מ"ז ד'. 4) פסחים קי"ז ע"ב. 5) געריהמט. 6) אופער. 7) שפרוך.

אֲדֹנָי. עֶווִיגֶער!
שְׂפָתַי תִּפְתָּח. מַיְנֶע לִיפֶּען זָאלְסְט'וּ עֶפֶענֶן,
וּפִי יַגִּיד אוּן מַיְן מוֹיל וֶועט [1]דֶערְצֶעהְלֶען
תְּהִלָּתֶךָ: דַיְין לוֹיב.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ. גֶעלוֹיבְט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ אוּנְזֶער גָאט
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אוּן גָט פוּן אוּנְזֶרֶע עֶלְטֶערְן,
אֱלֹהֵי אַבְרָהָם. גָאט פוּן אַבְרָהָם,
אֱלֹהֵי יִצְחָק. גָאט פוּן יִצְחָק
וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. אוּן גָאט פוּן יַעֲקֹב,
הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא } דֶער גְרוֹיסֶער, מֶעכְטִיגֶער אוּן פוּרְכְטְבַּארֶער גָאט,
אֵל עֶלְיוֹן. דֶער הֶעכְסְטֶער גָאט,
גּוֹמֵל (וֶועלְכֶער) [2]טְהוּט
חֲסָדִים טוֹבִים. גוּטֶע גְנַאדֶען,
וְקוֹנֵה הַכֹּל. אוּן אִיז דֶער [3]בֶּעזִיטְצֶער פוּן אַלֶעס
וְזוֹכֵר אוּן (עֶר) גֶעדֵיינְקְט
חַסְדֵי אָבוֹת. דִי [4]גְנַאדֶען פוּן דִי [5]עֶלְטֶערְן,
וּמֵבִיא גוֹאֵל אוּן עֶר בְּרֵיינְגְט אַיין עֶרְלֵייזֶער
לִבְנֵי בְנֵיהֶם צוּ זֵייעֶרֶע קִינְדֶ'ס קִינְדֶער
לְמַעַן שְׁמוֹ וֶועגֶען זַיין נָאמֶען
בְּאַהֲבָה: מִיט לִיבֶּע.

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) זאגט מען היר זכרנו לחיים. וועלכעס געפינט זיך הינטער אונטער דעם שטריך.

מֶלֶךְ אָ קֶענִיג,
עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ הֶעלְפֶער אוּן רֶעטֶער
וּמָגֵן: אוּן [6]שִׁילְד.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
מָגֵן אַבְרָהָם: שִׁילְד פוּן אַבְרָהָם.

אַתָּה גִּבּוֹר דוּ בִּיסְט מֶעכְטִיג
לְעוֹלָם פִיר עֶווִיג,
אֲדֹנָי. עֶווִיגֶער,
מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה. } דוּ בֶּעלֶעבְּסְט טוֹיטֶע,
רַב לְהוֹשִׁיעַ: דוּ בִּיסְט גְרוֹיס צוּם רֶעטֶען.

משיב הרוח זאגט מען פון שמיני עצרת צו מוסף ביז דעם ערשטען טאג פסח צו מנחה.

מַשִּׁיב הָרוּחַ (עֶר) מַאכְט בְּלָאזֶען דֶעם ווִינְד.
וּמוֹרִיד הַגָּשֶׁם: אוּן בְּרֵיינְגְט אַרוּנְטֶער דֶעם רֶעגֶען.

מְכַלְכֵּל חַיִּים (עֶר) שְׁפַּייזְט לֶעבֶּענְדֶע
בְּחֶסֶד. מִיט גְנַאדֶע,
מְחַיֵּה מֵתִים (עֶר) בֶּעלֶעבְט טוֹיטֶע
בְּרַחֲמִים רַבִּים. מִיט גְרוֹיס עֶרְבַּארְמוּנְג;
סוֹמֵךְ נוֹפְלִים. (עֶר) שְׁטִיצְט גֶעפַאלֶענֶע
וְרוֹפֵא חוֹלִים אוּן הֵיילְט קְרַאנְקֶע
וּמַתִּיר אֲסוּרִים. אוּן [7]מַאכְט לֵייז גֶעפַאנְגֶענֶע
וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ אוּן עֶרְפִילְט זַיין [8]טְרֵייהַייט
לִישֵׁנֵי עָפָר: צוּ דִי וָואס שְׁלָאפֶען אִין שְׁטוֹיבּ.

זכרנו לחיים זאגט מען פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) בעפאר מלך עוזר.

זָכְרֵנוּ לְחַיִּים גֶעדֵיינְק אוּנְז צוּם לֶעבֶּען,
מֶלֶךְ אָ קֶענִיג,
חָפֵץ בַּחַיִּים. וֶועלְכֶער ווִיל דָאס [9]לֶעבֶּען,
וְכָתְבֵנוּ אוּן שְׁרַייבּ אוּנְז אַיין
בְּסֵפֶר הַחַיִּים. אִין דֶעם בּוּךְ פוּן לֶעבֶּען
לְמַעַנְךָ פוּן דֵיינְטְוֶועגֶען,
אֱלֹהִים חַיִּים: אָ לֶעבֶּעדִיגֶער גָאט!

1) פערקינדיגען, בעקאנטמאכען. 2) בעלוינט (מיט) גוטע גנאדען. 3) אייגענטהימער. 4) גוטע טהאטען, פרומקייט. 5) אורעלטערן, פאטריארכען. 6) בעשיצער. 7) בעפרייט. 8) פערזיכערונג. 9) מען זאל לעבען.

מִי כָמוֹךָ, ווער איז ווי דו,
בַּעַל גְּבוּרוֹת הערר פון מעכטיגע טהאטען,
וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ, און ווער איז גלייך צו דיר,
מֶלֶךְ א קעניג,
מֵמִית וּמְחַיֶּה (וועלכער) טויטעט און בעלעבט
וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה: און מאכט שפראצען הילפע.

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) זאגט מען היר מי כמוך, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

וְנֶאֱמָן אַתָּה און דו ביסט בעגלויבט
לְהַחֲיוֹת מֵתִים: צו בעלעבען טויטע.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ געלויבט ביסט'ו, עוויגער,
מְחַיֵּה הַמֵּתִים: וועלכער בעלעבט די טויטע.

ווען דער חזן ווידערהאלט שמונה עשרה (חזרת הש״ץ) זאגט מען היר קדושה (נקדש), וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

מי כמוך זאגט מען פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) בעפאר ונאמן אתה.

מִי כָמוֹךָ ווער איז ווי דו,
אַב הָרַחֲמִים, פאטער פון בארמהערציגקייט,
זוֹכֵר יְצוּרָיו וועלכער געדענקט זיינע בעשעפעניסען
לַחַיִּים צום לעבען
בְּרַחֲמִים: מיט בארמהערציגקייט.

ווען דער חזן ווידערהאלט די שמונה עשרה זאגט מען די פאלגענדע קדושה, ווען דער חזן ענדיגט מחיה המתים.

קהל וחזן

[1]נְקַדֵּשׁ מיר וועלען הייליגען
אֶת שִׁמְךָ דיין נאמען
בָּעוֹלָם, אין דער וועלט,
כְּשֵׁם שֶׁמַּקְדִּישִׁים אוֹתוֹ } אזוי ווי מען הייליגט איהם
בִּשְׁמֵי מָרוֹם, אין די העכסטע הימלען;
כַּכָּתוּב אזוי ווי עס איז געשריבען
עַל יַד נְבִיאֶךָ, דורך די הנד פון דיין פראפעט
[2]וְקָרָא זֶה אֶל זֶה און איינער רופט צום אנדערן
וְאָמַר: און ער זאגט:

קהל וחזן

[2]קָדוֹשׁ הייליג,
קָדוֹשׁ הייליג,
קָדוֹשׁ הייליג
יְיָ צְבָאוֹת, אזדר עוויגער פון העער־שארען;
מְלֹא כָל הָאָרֶץ פול איז די גאנצע ערד
כְּבוֹדוֹ: (מיט) זיין עהרע.

חזן

אָז, דאן,
בְּקוֹל מיט א שטימע
רַעַשׁ גָּדוֹל פון [4]א גרויסען גערויש,
אַדִּיר וְחָזָק, מעכטיג און שטארק,
מַשְׁמִיעִים קוֹל, לאזען זיי הערען (זייער) שטימע;
מִתְנַשְּׂאִים זיי ערהייבען זיך
לְעֻמַּת שְׂרָפִים, געגען די [5]שרפים
לְעֻמָּתָם (און) געגען איבער זיי
בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ: זאגען זיי ברוך (געלויבט):

קהל וחזן

[3]בָּרוּךְ געלויבט איז
כְּבוֹד יְיָ די הערליכקייט פון דעם עוויגען
מִמְּקוֹמוֹ: פון זיין ארט.

חזן

מִמְּקוֹמְךָ פון דיין ארט,
מַלְכֵּנוּ קעניג אונזערער,
תוֹפִיעַ ואלסטו ערשיינען,

1) הקדושה לשבת ויו״ט אצל הספרדים היא כמו בחול. 2) ישעיה ו׳ ג׳. 3) יחזקאל ג׳ י״ב. 4) א גרויסען, מעכטיגען און שטארקען גערויש. 5) דער נאמען פון מלאכים.

אתה קדוש	דו ביסט הייליג
ושמך קדוש	און דיין נאָמען איז הייליג
וקדושים	און הייליגע[2]
בכל יום	יעדען טאָג
יהללוך סלה:	לויבען דיך אימער.

ברוך אתה יי,	געלויבט ביסט'ו, עוויגער,
האל הקדוש:	דער הייליגער גאָט.

פון ראש השנה ביז נאָך יום כפור זאָגט מען המלך הקדוש אנשטאַט האל הקדוש.

(המלך הקדוש:)	דער הייליגער קעניג.

ותמלוך עלינו.	און זאָלסט רעגירן איבער אונז,
כי מחכים אנחנו לך.	ווען מיר האָפען צו דיר.
מתי תמלוך	ווען וועסטו רעגירען
בציון.	אין ציון?
בקרוב	קורצליך
בימינו	אין אונזערע טעג
לעולם ועד	פיר אימער און עוויג
תשכון.	זאָלסטו וואָהנען (דאָרט).
תתגדל	דו וועסט געגרויסט[3] ווערען
ותתקדש	און דו וועסט פערהייליגט ווערן
בתוך ירושלים	אין ירושלים,
עירך.	דיין שטאָדט,
לדור ודור	פיר געשלעכט און געשלעכט
ולנצח נצחים:	און פיר אַלע עוויגקייטען.
ועינינו	און אונזערע אויגען
תראינה	זאָלען זעהן
מלכותך.	דיין קעניגרייך,
כדבר	אַזוי ווי דאס וואָרט,
האמור	וואס איז געזאָגט געוואָרען
בשירי עזך	אין די לידר וועגען דיין מאַכט
על ידי דוד	דורך דוד,
משיח צדקך:	דיין גערעכטען געזאַלבטען.

[1] ימלוך יי	דער עוויגער וועט רעגירען
לעולם.	אויף עוויג,
אלהיך ציון	דיין גאָט, אָ ציון,
לדר ודר.	פיר געשלעכט און געשלעכט.
הללויה:	לויבט דעם עוויגען!

דער חזן זאָגט דאן לדור ודור אנשטאַט אתה קדוש.

לדור ודור	פיר געשלעכט און געשלעכט
נגיד	וועלען מיר דערצעהלען
גדלך,	דיין גרויסקייט,
ולנצח נצחים	און פיר אַלע עוויגקייטען
קדשתך נקדיש.	וועלען מיר פערהייליגען דיין הייליגקייט,
ושבחך	און דיין לויב,
אלהינו	אָ אונזער גאָט,
מפינו לא ימוש	וועט ניט [4]ווייכען פון אונזער מויל
לעולם ועד.	פיר אימער און עוויג,
כי אל מלך	דען אַ גאָט (און) אַ קעניג,
גדול וקדוש	אַ גרויסער און אַ הייליגער,
אתה:	ביסט'ו.
ברוך אתה יי	געלויבט ביסט'ו, עוויגער,
האל הקדוש:	דער הייליגער גאָט.
(המלך הקדוש:)	דער הייליגער קעניג.

דער חזן זאָגט דאן ישמח משה, וועלכעס געפינט זיך אויף די נעכסטע זייטע.

1) תהלים קמ"ו י'. 2) ד. ה. די ישראל, אדער מלאכים. 3) זיך ארויסווייזען גרויס און הייליג. 4) אבקעהרען, אפטרעטען, אויפהערען.

יִשְׂמַח מֹשֶׁה	משֶׁה פְרֵעהְט זִיךְ
[1] בְּמַתְּנַת	מִיט דִי [6]גַאבֶּע
חֶלְקוֹ.	פוּן זַיין טְהֵייל[7],
כִּי עֶבֶד נֶאֱמָן[2]	דֶען „טְרַייעֶר קְנֶעכְט"
קָרָאתָ לּוֹ.	הָאסְטוּ אִיהְם גֶערוּפֶען.
כְּלִיל תִּפְאֶרֶת[3]	אַ הֶערְלִיכֶען קְרוֹין
בְּרֹאשׁוֹ נָתַתָּ.	הָסְטוּ גֶעגֶעבֶּן אוֹיף זַיין קָאפּ,[8]
בְּעָמְדוֹ לְפָנֶיךָ	ווֶען עֶר אִז גֶעשְׁטַאנֶען פַאר דִיר
עַל הַר סִינָי.	אוֹיף דֶעם בַּארְג סִינַי,
וּשְׁנֵי לוּחוֹת	אוּן צְוֵויי טַאפְלֶען
אֲבָנִים	פוּן שְׁטֵיין
הוֹרִיד	הָט עֶר אַרוּנְטֶער־גֶעבְּרַאכְט
בְּיָדוֹ.	אִין זַיין הַאנְד
וְכָתוּב בָּהֶם	אוּן עֶס אִז גֶוֶען גֶשְׁרִיבֶּן אוֹיף זֵיי
שְׁמִירַת שַׁבָּת.	דַאס אָפְּהִיטֶען פוּן שַׁבָּת
וְכֵן כָּתוּב	אוּן אַזוֹי אִיז אוֹיךְ גֶעשְׁרִיבֶּען
בְּתוֹרָתֶךָ:	אִין דַיין תּוֹרָה.[9]

---

[4] וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל	אוּן דִי קִינְדֶער יִשְׂרָאֵל זָאלֶען הִיטֶען
אֶת הַשַּׁבָּת.	דֶעם רוּהֶע־טָאג;
לַעֲשׂוֹת	צוּ [10]הַאלְטֶען
אֶת הַשַּׁבָּת	דֶעם רוּהֶע־טָאג,
לְדֹרֹתָם.	פִיר זֵייעֶרֶע גֶעשְׁלֶעכְטֶער
בְּרִית עוֹלָם:	(אַלְס) עֶווִיגֶען בּוּנְד.
בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צְווִישֶׁען מִיר אוּן צְווִישֶׁען דִי קִינְדֶער יִשְׂרָאֵל
אוֹת הִיא	אִיז דָאס אַ צֵייכֶען
לְעוֹלָם.	אוֹיף עֶווִיג,
כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים	[11]דֶען (אִין) זֶעקְס טֶעג
עָשָׂה יְיָ	הָאט דֶער עֶווִיגֶער גֶעמַאכְט
אֶת הַשָּׁמַיִם	דֶעם הִימֶעל
וְאֶת הָאָרֶץ.	אוּן דִי עֶרד,
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	אוּן אוֹיף דֶם זִיבֶּענְטֶען טָאג
שָׁבַת	הָאט עֶר גֶערוּהְט,
וַיִּנָּפַשׁ:	אוּן עֶר הָאט זִיךְ עֶרְהָאלְט.

וְלֹא נְתַתּוֹ	אוּן דוּ הָסְט אִיהְם נִיט גֶעגֶעבֶּן
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
לְגוֹיֵי	צוּ (אַנְדֶערֶע) נַאצְיָאנֶען
הָאֲרָצוֹת	פוּן דִי לֶענְדֶער,
וְלֹא הִנְחַלְתּוֹ	אוּן הָסְט אִהְם נִט [12]אַיְנְגֶעטֶלְט
מַלְכֵּנוּ	קֶענִיג אוּנְזֶערֶער,
לְעוֹבְדֵי	צוּ דִי, וָואס דִינֶען
פְסִילִים.	גֶעטְצֶען,
וְגַם בִּמְנוּחָתוֹ	אוּן אוֹיךְ אִין זַיין רוּהֶע (טָאג)
לֹא יִשְׁכְּנוּ	רוּהֶען נִיט
[5] רְשָׁעִים:	[13]זִינְדִיגֶע.

1) ע"פ הא דאיתא בשבת י' ע"ב: „א"ל הקב"ה למשה מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה ואני מבקש ליתנה לישראל לך והודיעם". 2) ע"פ במדבר י"ב ז'. 3) הוא קרון עור פניו שמות ל"ד כ"ט. 4) שמות ל"א ט"ז ח"ז. 5) הנוסחא הנכונה ערלים, כי כן נמצא בכל ס' וגסדורי הספרדים וברמב"ם. וזה לשון אבן ירחי: „ולא נתתו ה' אלהינו לגויי הארצות, שאינם עו"כ, ולא הנחלתו מלכנו לעובדי פסילים, עובדי ע"ז, גם במנוחתו לא ישכנו ערלים, שאינם אלו ואלו אלא גרים שקבלו עליהם ז' מצוות בני נח, כי אם לישראל, שקבלו עליהם כל המצוות. ועל כן אין נכון לדלג אותו הלשון שתקנת חכמים היא" עכ"ל. 6) געשענק. 7) ד. ה. וואס אויף זיין טהייל איז אויסגעקומען אנצוזאגען די ישראל וועגען די מתנה פון שבת (זעה בעמערקונג 1). 8) דאס מיינט, וואס זיין געזיכט האט אויפגעשטראהלט (ויקרא ל"ד כ"ט). 9) ד. ה. אויסער אין די עשרת הדברות, שטעהט נאך 10 מאל אין דער תורה וועגען היטען שבת. 10) מאכען. 11) דאס. 12) געגעבען אלס ערב-טהייל. 13) דער ריכטיגער נוסח איז ערלים, אונבעשניטענע. (זעה בעמערקונג 5).

כִּי לְיִשְׂרָאֵל	וָאנְדֶערְן צוּ יִשְׂרָאֵל,
עַמְּךָ	דַיין פָאלְק,
נְתַתּוֹ	הָאסְטוּ אִיהְם² גֶעגֶעבֶּען
בְּאַהֲבָה.	מִיט לִיבֶּע,
לְזֶרַע יַעֲקֹב.	צוּ דִי קִינְדֶער פוּן יַעֲקֹב,
אֲשֶׁר בָּם	וָואס זֵיי
בָּחָרְתָּ:	הָאסְטוּ אוֹיסְעֶרְוֶועהְלְט.
עַם	דַאס פָאלְק,
מְקַדְּשֵׁי	וָואס הֵיילִיגֶען
שְׁבִיעִי.	(דֶעם) זִיבֶּעְנְטֶען (טָאג),
כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ	זֵיי אַלֶע וֶועלֶען זִיךְ זֶעטִיגֶען
וְיִתְעַנְּגוּ	אוּן פֶערְגְנִיגֶען הָאבֶּען
מִטּוּבֶךָ.	פוּן דַיין גוּטֶעס;
[1] וּבַשְּׁבִיעִי	דֶען [3]מִיט דֶעם זִיבֶּעטֶען (טָג)
רָצִיתָ בּוֹ	[4]בִּיסְטוּ צוּפְרִידֶען גֶעוֶוען,
וְקִדַּשְׁתּוֹ.	אוּן דוּ הָסְט אִיהְם גֶעהֵיילִגְט;
חֶמְדַּת יָמִים	דֶר לִיבְּלִיכְסְטֶער פוּן (אַלֶע) טֶג
אוֹתוֹ קָרָאתָ.	הָאסְטוּ אִיהְם גֶערוּפֶען,
זֵכֶר	אַיין אַנְדֵיינְקֶען
לְמַעֲשֵׂה	פוּן דִי וֶוערְק
בְרֵאשִׁית:	פוּן דֶער [5]שֶׁעפְּפוּנְג.
——	——
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט
וֵאלֹהֵי	אוּן גָאט
אֲבוֹתֵינוּ	פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
רְצֵה	[6]זַיי צוּפְרִידֶען
בִמְנוּחָתֵנוּ.	מִיט אוּנְזֶער רוּהֶען;

קַדְּשֵׁנוּ	הֵיילִיג אוּנְז
בְּמִצְוֹתֶיךָ.	דוּרְךְ דַיינֶע גֶעבָּאטֶע,
וְתֵן חֶלְקֵנוּ	אוּן גִיבּ אוּנְזֶער טְהֵייל
בְּתוֹרָתֶךָ.	אִין דַיין תּוֹרָה;
שַׂבְּעֵנוּ	זֶעטִיג אוּנְז
מִטּוּבֶךָ.	פוּן דַיין גוּטֶעס,
וְשַׂמְּחֵנוּ	אוּן עֶרְפְרֵיעַ אוּנְז
בִּישׁוּעָתֶךָ.	דוּרְךְ דַיין הִילְף;
וְטַהֵר לִבֵּנוּ	אוּן רֵיינִיג אוּנְזֶער הַארְץ
לְעָבְדְּךָ	דִיר צוּ דִינֶען
בֶּאֱמֶת:	מִיט וַואהְרְהַייט.
וְהַנְחִילֵנוּ	אוּן גִיבּ אוּנְז אַלְס עֶרְבּ-טְהֵייל
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
בְּאַהֲבָה	מִיט לִיבֶּע
וּבְרָצוֹן	אוּן מִיט ווִילֶען
שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ.	דַיין הֵיילִיגֶען רוּהֶע-טָאג,
וְיָנוּחוּ בוֹ	אוּן עֶס זָאלֶען רוּהֶען אִין אִיהְם
יִשְׂרָאֵל	דִי יִשְׂרָאֵל,
מְקַדְּשֵׁי	וֶועלְכֶע הֵיילִיגֶען
שְׁמֶךָ:	דַיין נָאמֶען.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶווִיגֶער,
מְקַדֵּשׁ	(וֶועלְכֶער) הֵיילִיגְט
הַשַּׁבָּת:	דֶעם רוּהֶע-טָאג.
——	——
רְצֵה	[6]זַיי צוּפְרִידֶען,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל	מִיט דַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל

1) הנוסחא הנכונה והשביעי רצית בו כמו שהוא באבודרהם, או ובשביעי רצית, כמו שהגיה בעל ויעתר יצחק.
2) דעם שבת. 3) אין. 4) האסטו בעוויליגט; איז דיר געפעליג געווארען. 5) אנפאנג. ד. ה. פון בראשית ברא וכ״ו.
6) בעוויליג. נעהם אן מיט ווילען.

וּבִתְפִלָּתָם.	און מִיט זֵייעֶר גֶעבֶּעט,
וְהָשֵׁב	און קֶעהְר צוּרִיק
אֶת הָעֲבוֹדָה	דֶעם (גָאטֶעס)-דִינְסְט
לִדְבִיר בֵּיתֶךָ	אִין דֶם [1]הֵילִגְטהוּם פוּן דַיין הוֹיז
וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל.	און דִי פַייעֶר אָפְּפֶער פֶֿן יִשְׂרָאֵל
וּתְפִלָּתָם	און זֵייעֶר גֶעבֶּעט
בְּאַהֲבָה	מִיט לִיבֶּע

תְקַבֵּל בְּרָצוֹן.	זָאלְסְטוּ אָנְגֶעהֶמֶען מִיט ווִילֶן
וּתְהִי	און עֶס זָאל זַיין
לְרָצוֹן	צוּם [2]וָואהְלְגֶעפַאלֶען
תָּמִיד	שְׁטֶענְדִיג
עֲבוֹדַת	דֶער (גָאטֶעס)-דִינְסְט
יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:	פוּן יִשְׂרָאֵל דַיין פָאלְק.

אַם ראש חדש און יום טוב זאָגט מען היר יעלה ויבוא, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

אם ראש חדש און יום טוב זאָגט מען יעלה ויבוא בעפאר ותחזינה עינינו.

אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.	און גָאט פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן!
יַעֲלֶה	עֶס זָאל אוֹיפְגֶעהְן
וְיָבֹא וְיַגִּיעַ.	און קוּמֶען און גְרֵייכֶען,
וְיֵרָאֶה	און עֶס זָאל גֶעזֶעהֶן ווערְען
וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע.	און [2]בֶּווִילִגְט און גֶעהֶערְט ווערֶן,
וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר	און [4]גֶעדַכְט און עֶרְאִינֶערְט ווערֶן
זִכְרוֹנֵנוּ	אוּנְזֶער [5]עֶרְאִינֶערוּנְג
וּפִקְדוֹנֵנוּ.	און אוּנְזֶער גֶעדֶעכְטְנִיס
וְזִכְרוֹן	און דִי [5]עֶרְאִינֶערוּנְג
אֲבוֹתֵינוּ.	פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן
וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ	און דִי עֶרְאִינֶערוּנְג פוּן [6]מָשִׁיחַ,
בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ.	דֶעם זוּהְן פוּן דָוִד, דַיין קְנֶעכְט,
וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם	און דִי עֶרְאִנֶערוּנְג פֶֿן יְרוּשָׁלַיִם,
עִיר קָדְשֶׁךָ.	דַיין הֵיילִיגֶע שְׁטָאדְט,
וְזִכְרוֹן	און דִי [5]עֶרְאִינֶערוּנְג
כָּל עַמְּךָ	פוּן דַיין גַאנְצֶע פָאלְק,
בֵּית יִשְׂרָאֵל	דַאס הוֹיז יִשְׂרָאֵל,
לְפָנֶיךָ.	פָאר דִיר,
לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה.	צוּר רֶעטוּנְג, צוּם גוּטֶען,
לְחֵן וּלְחֶסֶד	צוּ גוּנְסְט און צוּ גְנַאדֶע
וּלְרַחֲמִים.	און צוּ בַּארְמְהֶערְצִיגְקֵייט,

לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם	צוּם לֶעבֶען און צוּ פְרִידֶען
בְּיוֹם	אִין דֶעם טָאג
רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה	פוּן דִיזֶען אָנְפַאנְג מָאנַאט.
אם פסח זאָגט מען	
חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה:	פוּן דִיזֶען פַייעֶרְטָאג פוּן דִי אוּנְגֶעזֵייעֶרְטֶע קוּכֶענְס,
אם סוכות זאָגט מען	
חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה:	פוּן דִיזֶען [7]הִיטֶען-פֶעסְט.
זָכְרֵנוּ	עֶרְאִינֶער אוּנְז,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
בּוֹ לְטוֹבָה.	אִין אִיהְם צוּם גוּטֶען,
וּפָקְדֵנוּ בוֹ	און [8]גֶעדֵיינְק אוּנְז אִין אִיהְם
לִבְרָכָה.	צוּם זֶעגֶען,
וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ	און הֶעלְף אוּנְז אִין אִיהְם
לְחַיִּים.	צוּם לֶעבֶען.
וּבִדְבַר	און מִיט אַ וָוארְט
יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים.	פוּן הִילְף און בַּרְמְהֶערְצִיגְקֵייט,
חוּס וְחָנֵּנוּ.	הָב מִטְלֵייד און בֶּעגְנֶעדִיג אוּנְז
וְרַחֵם עָלֵינוּ	און עֶרְבַּארְם זִיךְ אִיבֶּער אוּנְז
וְהוֹשִׁיעֵנוּ.	און הֶעלְף אוּנְז,
כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ.	דֶען צוּ דִיר זַיינֶען אוּנְזֶערֶע [9]אוֹיגֶען
כִּי אֵל מֶלֶךְ	דֶען אַ גָאט (און) אַ קֶענִיג,
חַנּוּן וְרַחוּם	אַ גְנֶעדִיגֶער און אַ בַּארְמְהֶערְצִיגֶער
אָתָּה:	בִּיסְט'וּ.

1) אָדער: צוגאנג צום טעמפעל; דער הינטערסטער טהייל פון טעמפעל; דער הויף פון טעמפעל. 2) ווילען. 3) געפעלען, וואהלגעפאלען. 4) בעאבאכטעט, נאכגעפארשט, אויפגעזוכט. 5) אנדיינקען. 6) גאטעס-געזאלבטען. 7) ביידלער. 8) בעטכט, דאכט. 9) אויגען (געריכטעט).

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ אוּן אוּנְזֶערֶע אוֹיגֶן זָלֶן זֶעהֶן
בְּשׁוּבְךָ וֶוען דוּ וֶועסְט צוּרִיק־קֶעהְרֶען
לְצִיּוֹן צוּ צִיּוֹן
בְּרַחֲמִים: מִיט בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
הַמַּחֲזִיר וֶועלְכֶער בְּרֵיינְגְט צוּרִיק
שְׁכִינָתוֹ זַיין (גֶעטְלִיכֶע) אַנְוֶועזֶנְהַייט
לְצִיּוֹן: צוּ צִיּוֹן.

וועןּ דער חזן זאגט מודים זאגט די געמיינדע מודים דרבנן, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. מִיר [1]דַאנְקֶען דִיר,
שָׁאַתָּה הוּא דֶען דוּ בִּיסְט
יְיָ אֱלֹהֵינוּ דֶער עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אוּן גָאט פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן
לְעוֹלָם וָעֶד. פִיר אִימֶער אוּן עֶווִיג;
צוּר חַיֵּינוּ דֶר פֶעלְז פוּן אוּנְזֶער לֶעבֶּען,
מָגֵן יִשְׁעֵנוּ דֶער שִׁלְד פוּן אוּנְזֶער רֶעטוּנְג
אַתָּה הוּא בִּיסְט'וּ
לְדוֹר וָדוֹר. פַר גֶעשְׁלֶעכְט אוּן גֶעשְׁלֶעכְט.
נוֹדֶה לְּךָ מִיר דַאנְקֶען דִיר
וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ. אוּן מִיר דֶערְצֵעהְלֶען דַיין לוֹיבּ
עַל חַיֵּינוּ פִיר אוּנְזֶער לֶעבֶּען,
הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ. וָוס אִיז אִיבֶּערְגֶעבֶּען אִין דַיין הַאנְד,
וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ אוּן פִיר אוּנְזֶערֶע זֶעעלֶען,
הַפְּקוּדוֹת וֶועלְכֶע זַיינֶען [2]אוֹיפְבֶּעוַאהְרְט
לָךְ. בַּיי דִיר,
וְעַל נִסֶּיךָ אוּן פִיר דַיינֶע וואוּנְדֶער־צֵייכֶען,
שֶׁבְּכָל יוֹם וֶועלְכֶע (פַּאסִירֶען) יֶעדֶען טָאג
עִמָּנוּ. מִיט אוּנְז,
וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ אוּן פִיר דַיינֶע וואוּנְדֶער
וְטוֹבוֹתֶיךָ אוּן דַיינֶע גוּטֶעס,
שֶׁבְּכָל עֵת. וָואס זַיינֶען צוּ יֶעדֶער צַייט

וועןּ דער חזן זאגט מודים אנחנו לך זאגט די געמיינדע פאלגענדען מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. מִיר [1]דַאנְקֶען דִיר,
שָׁאַתָּה הוּא דֶען דוּ בִּיסְט
יְיָ אֱלֹהֵינוּ דֶער עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אוּן גָאט פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן
אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר. דֶער גָאט פוּן [3]אַלֶעם פְלֵייש,
יוֹצְרֵנוּ אוּנְזֶער בֶּעשֶׁעפֶער,
יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית. בֶּעשֶׁפֶער פוּן דִי עֶרְסְטְ־בֶּעשֶׁפֶענִיס,
בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ. לוֹיבְּגֶעזַאנְג אוּן דַאנְק־לִידֶער (זָאלֶען זַיין) צוּ דַיין גְרוֹיסֶען אוּן הֵיילִיגֶען נָאמֶען
עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ. דַאפִיר וָואס דוּ הָאסְט אוּנְז גֶעלָאזְן לֶעבֶּן אוּן עֶרְהַאלְטֶן,
כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ. אַזוֹי זָאלְסְט'וּ אוּנְז (וַוייטֶער) לָאזֶען לֶעבֶּען אוּן עֶרְהַאלְטֶען,
וְתֶאֱסוֹף אוּן דוּ זָאלְסְט פֶערְזַאמְלֶען
גָּלֻיּוֹתֵינוּ אוּנְזֶערֶע פֶערְטְרִיבֶּענֶע
לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ. אִין דַיינֶע הֵיילִיגֶע הוֹיפֶען,
לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ. צוּ הִיטֶען דַיינֶע גֶעזֶעצֶע
וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ. אוּן צוּ טְהָאן דַיין ווִילֶען
וּלְעָבְדְּךָ אוּן דִיר צוּ דִינֶען
בְּלֵבָב שָׁלֵם. מִיט אַ גַאנְצֶען הַארְצֶען,
עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. [4]וָואפִיר מִיר דַאנְקֶען דִיר.
בָּרוּךְ גֶעלוֹיבְּט אִיז
אֵל הַהוֹדָאוֹת: דֶער גָאט פוּן דִי דַאנְקְלִידֶער.

---

1) אנערקענען, דאס דו ביסט א. ז. וו. 2) געהיט; אנפערטרויט. 3) אלע בעשעפעניסען. 4) און פיר דיזעס דאנקען מיר דיר.

עֶרֶב וָבֹקֶר	אַבֶּענְדְס און מָארְגֶענְס
וְצָהֳרָיִם .	און מִיטָאג־צַייט.
הַטּוֹב .	דוּ בִּיסְט גוּט,
כִּי לֹא כָלוּ	דֶען עֶס הֶערְט נִיט אוֹיף
רַחֲמֶיךָ .	דַיין בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט,
וְהַמְרַחֵם .	און דוּ בִּיסְט בַּארְמְהֶערְצִיג,

כִּי לֹא תַמּוּ	דֶען עֶס עֶנְדִיגֶען זִיךְ נִיט
חֲסָדֶיךָ .	דַיינֶע גְנַאדֶען,
מֵעוֹלָם	פוּן עֶווִיג אָן
קִוִּינוּ לָךְ :	הָאפֶען מִיר צוּ דִיר.

אם חנוכה און פורים זאגט מען היר על הנסים, וועל־כעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

אם חנוכה און פורים זאגט מען על הנסים נאך מעולם קוינו לך.

עַל הַנִּסִּים	וֶועגֶען דִי וואוּנְדֶער וֶוערְק,
וְעַל הַפֻּרְקָן	און וֶועגֶען דִי עֶרְלֶייזוּנְג,
וְעַל הַגְּבוּרוֹת	און וֶועגֶען דִי הֶעלְדֶען טְהַאטֶען,
וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת	און וֶועגֶען דִי רֶעטוּנְגֶען,
וְעַל הַמִּלְחָמוֹת	און וֶועגֶען דִי קְרִיגֶען,
שֶׁעָשִׂיתָ	וֶועלְכֶע דוּ הָאסְט גֶעמַאכְט
לַאֲבוֹתֵינוּ	פִיר אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן
בַּיָּמִים הָהֵם	אִין יֶענֶע יָאהְרֶען,
בַּזְּמַן הַזֶּה :	אִין דִיזֶער צַייט.
בִּימֵי מַתִּתְיָהוּ	אִין דִי טֶעג פוּן מַתִּתְיָהוּ,
בֶּן יוֹחָנָן	דֶער זָאהְן פוּן יוֹחָנָן,
כֹּהֵן גָּדוֹל	דֶער גְרוֹיס־פְּרִיסְטֶער,
חַשְׁמוֹנַאי	דֶער [1]חַשְׁמוֹנַאי,
וּבָנָיו	און זַיינֶע זִיהְן,
כְּשֶׁעָמְדָה	וֶוען עֶס אִיז אוֹיפְגֶעשְׁטַאנֶען
מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה	דִי שְׁלֶעכְטֶע גְרִיכִישֶׁע קֶענִיגְרֵייךְ
עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל	גֶעגֶען דַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל,
לְהַשְׁכִּיחָם	זֵיי צוּ מַאכֶען פֶערְגֶעסֶען
תּוֹרָתֶךָ	דַיין תּוֹרָה,
וּלְהַעֲבִירָם	און זֵיי צוּמַאכֶען אָבְטְרֶעטֶען

מֵחֻקֵּי רְצוֹנֶךָ	פוּן דִי גֶעזֶעצֶע פוּן דַיין ווִילֶען;
וְאַתָּה	אָבֶּער דוּ,
בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים	מִיט דַיין גְרוֹיסֶער בַּרְמְהֶערְצִיגְקֵייט
עָמַדְתָּ לָהֶם	בִּיסְט'וּ זֵיי בַּייגֶעשְׁטַאנֶען;
בְּעֵת צָרָתָם	אִין דֶער צַייט פוּן זֵייעֶר נוֹיטְה
רַבְתָּ	דוּ הָאסְט גֶעקְרִיגְט
אֶת רִיבָם	זֵייעֶר קְרִיג,
דַּנְתָּ	דוּ הָאסְט גֶערִיכְטֶעט
אֶת דִּינָם	זֵייעֶר רִיכְט,
נָקַמְתָּ	דוּ הָאסְט [2]רַאכֶע גֶענוּמֶען
אֶת נִקְמָתָם	זֵייעֶר [2]רַאכֶע,
מָסַרְתָּ גִבּוֹרִים	דוּ הָסְט אִבֶּערְגֶעגֶעבֶּען שְׁטַרְקֶע
בְּיַד חַלָּשִׁים	אִין דִי הַאנְד פוּן שְׁוַאכֶע,
וְרַבִּים	און פִילֶע
בְּיַד מְעַטִּים	אִין דִי הַאנְד פוּן וֶוייניגֶע,
וּטְמֵאִים	און אוּנְרֵיינֶע
בְּיַד טְהוֹרִים	אִין דִי הַאנְד פוּן רֵיינֶע,
וּרְשָׁעִים	און [3]זִינְדִיגֶע
בְּיַד צַדִּיקִים	אִין דִי הַאנְד פוּן [4]גֶערֶעכְטֶע,
וְזֵדִים	און מוּטְהְווִילִיגֶע
בְּיַד	אִין דִי הַאנְד (פוּן דִי),
עוֹסְקֵי תוֹרָתֶךָ	ווָס בֶּשֶׁעפְטִיגֶען זִךְ מִט דֵיין תּוֹרָה
וּלְךָ עָשִׂיתָ	און פִיר דִיר הָאסְטוּ גֶמַאכְט

1) דאס איז געווען דער נאמען פון א פאמיליע. 2) דו האסט פיר זיי ראכע גענומען. 3) גאטלאזע, פרעפלער. 4) פרומע.

וְעַל כֻּלָּם אוּן פִיר דִיזֶע אַלֶע (זַאכֶען)
יִתְבָּרַךְ זָאל גֶעלוֹיבְּט וֶוערֶען
וְיִתְרוֹמַם אוּן עֶרְהוֹיבֶּען וֶוערֶען
שִׁמְךָ דַיין נָאמֶען,
מַלְכֵּנוּ אוּנְזֶער קֶענִיג,
תָּמִיד שְׁטֶענְדִיג,
לְעוֹלָם וָעֶד: פִיר אִימֶער אוּן עֶוִויג.

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור זאגט מען היר וכתוב. וואס געפינט זיך היר אונטערן שטריך.

וְכֹל הַחַיִּים אוּן אַלֶע לֶעבֶּעדִיגֶע
יוֹדוּךָ סֶּלָה, דַאנְקֶען דִיךְ אִימֶער,
וִיהַלְלוּ אוּן זֵיי לוֹיבֶּען
אֶת שִׁמְךָ דַיין נָאמֶען

בֶּאֱמֶת. אִין וַאהְרְהַייט.
הָאֵל אָ גָאט!
יְשׁוּעָתֵנוּ אוּנְזֶער רֶעטוּנְג
וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה: אוּן אוּנְזֶער הִילְף אִימֶער!
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶוִויגֶער,
הַטּוֹב שִׁמְךָ. „אַלְגִיטִיגֶער“ אִיז דַיין נָאמֶען
וּלְךָ נָאֶה אוּן צוּ דִיר פַּאסְט
לְהוֹדוֹת: צוּ דַאנְקֶען.

ווען דער חזן ווידערהאלט שמונה עשרה (חזרת הש״ץ) זאגט ער היר אלהינו. וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

שִׂים שָׁלוֹם. [1]לֵייג פְרִידֶען
טוֹבָה וּבְרָכָה. גוּטֶעס אוּן זֶעגֶען,

שֵׁם גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אַגְרוֹיסֶען אוּן הֵיילִיגֶען נָאמֶען
בְּעוֹלָמֶךָ. אִין דַיין וֶועלְט,
וּלְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אוּן פִיר דַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל
עָשִׂיתָ הָאסְט'וּ [2]גֶעמַאכְט
תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה אַגְרוֹיסֶע רֶעטוּנְג
וּפֻרְקָן אוּן אַיין עֶרְלֵייזוּנְג
כְּהַיּוֹם הַזֶּה. ווִי דִיזֶען טָאג[3].
וְאַחַר כֵּן אוּן נָאכְדֶעם
בָּאוּ בָנֶיךָ זַיינֶען גֶעקוּמֶען דַיינֶע קִינְדֶער
לִדְבִיר בֵּיתֶךָ. אִין דֶעם [4]הֵיילִיגְטְהוּם פוּן דַיין הוֹיז
וּפִנּוּ אוּן זֵיי הָאבֶּען אוֹיפְגֶערַאמְט
אֶת הֵיכָלֶךָ. דַיין טֶעמְפֶּעל,
וְטִהֲרוּ אוּן זֵיי הָאבֶּען גֶערֵיינִיגְט
אֶת מִקְדָּשֶׁךָ. דַיין הֵיילִיגְטְהוּם,
וְהִדְלִיקוּ נֵרוֹת אוּן זֵיי הָבֶען אָנְגֶעצוּנְדֶען לִיכְט
בְּחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ. אִין דַיינֶע הֵיילִיגֶע הוֹיפֶען
וְקָבְעוּ אוּן זֵיי הָאבֶּען בֶּעשְׂטִימְט

שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ. דִיזֶע אַכְט טֶעג פוּן חֲנֻכָּה
לְהוֹדוֹת צוּ דַאנְקֶען
וּלְהַלֵּל אוּן צוּ לוֹיבֶּען
לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל: צוּ דַיין גְרוֹיסֶען נָאמֶען.

וכתוב זאגט מען פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) בעפאר וכל החיים.

וּכְתוֹב אוּן שְׁרַייבּ אָן
לְחַיִּים טוֹבִים צוּם גוּטֶען לֶעבֶּען
כָּל בְּנֵי בְרִיתֶךָ: אַלֶע קִינְדֶער פוּן דַיין בּוּנְד.[5]

ווען דער חזן ווידערהאלט די שמונה עשרה (חזרת הש״ץ) זאגט ער פאלגענדעס בעפאר שים שלום.

אֱלֹהֵינוּ אוּנְזֶער גָאט
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אוּן גָאט פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן!
בָּרְכֵנוּ בֶּענְשׁ אוּנְז
בַּבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת מִיט דֶעם דְרַייפַאכֶען זֶעגֶען
בַּתּוֹרָה פוּן דֶער תּוֹרָה,

1) מהוא, מאך, שיינק, פערשאף. 2) פערשאפט. 3) ד. ה. אזוי וויא זיינען יעצט פריי. 4) דער צוגאנג צום טעמפעל; דער הינטערסטער טהייל פון טעמפעל. 5) ד. ה. אלע אידען.

חֵן וָחֶסֶד	גונסט און גְנַאדֶע
וְרַחֲמִים.	און בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט
עָלֵינוּ	אוֹיף[4] אוּנְז
וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל	און אוֹיף[4] גַאנְץ יִשְׂרָאֵל
עַמֶּךָ.	דַיין פָאלְק.
בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ	בֶּענְשׁ אוּנְז, אוּנְזֶער פָאטֶער,
כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד	אוּנְז אַלֶען צוּזַאמֶען
בְּאוֹר פָּנֶיךָ.	מִיט דֶם לִכְט פוּן דַיין אַנְגֶזִיכְט
כִּי	דֶען
בְאוֹר פָּנֶיךָ	מִט דֶם לִכְט פוּן דַיין אַנְגֶזִיכְט
נָתַתָּ לָּנוּ	הָאסְט'וּ אוּנְז גֶעגֶעבֶּען,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,

תּוֹרַת חַיִּים	דִי לֶעהְרֶע פוּן לֶעבֶּען
וְאַהֲבַת חֶסֶד	און לִיבֶּע פוּן גְנַאדֶע[5]
וּצְדָקָה.	און גֶערֶעכְטִיגְקַייט
וּבְרָכָה וְרַחֲמִים	און זֶעגֶן און בַּארְמְהֶרְצִגְקַייט
וְחַיִּים וְשָׁלוֹם.	און לֶעבֶען און פְרִידֶען.
וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ	אֶן עֶס זָאל[6] גוּט זַיין אִן דַיינֶע אוֹגֶן
לְבָרֵךְ	צוּ בֶּענְשֶׁען
אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל	דַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל
בְּכָל עֵת	אִין יֶעדֶער צַייט
וּבְכָל שָׁעָה	און אִין יֶעדֶער שְׁטוּנְדֶע
בִּשְׁלוֹמֶךָ:	מִיט דַיין פְרִידֶען.

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור זאגט מען היר בספר חיים. וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

הַכְּתוּבָה	ווֶעלְכֶע אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען
עַל יְדֵי מֹשֶׁה	דוּרְךְ משֶׁה
עַבְדֶּךָ.	דַיין קְנֶעכְט,
הָאֲמוּרָה	ווֶעלְכֶע אִיז גֶעזָאגְט גֶעוָוארֶען
מִפִּי אַהֲרֹן	פוּן דֶעם מוֹיל פוּן אַהֲרֹן
וּבָנָיו	און זַיינֶע זִיהְן,
כֹּהֲנִים	(דִי) פְּרִיסְטֶער,
עַם קְדוֹשֶׁךָ	דַיין הֵיילִיגֶע פָאלְק,
כָּאָמוּר:	ווִי עֶס אִיז גֶעזָאגְט אִן(פָּסוּק):
[1] יְבָרֶכְךָ יְיָ	דֶער עֶווִיגֶער זָאל דִיךְ בֶּענְשֶׁן
וְיִשְׁמְרֶךָ:	און עֶר זָאל דִיךְ בֶּעהִיטֶען.
[2] יָאֵר יְיָ	דֶער עֶווִיגֶער זָאל לַייכְטֶען
פָּנָיו	זַיין גֶעזִיכְט
אֵלֶיךָ	צוּ דִיר,[7]
וִיחֻנֶּךָּ:	און עֶר זָאל דִיר גְנֶעדִיג זַיין.
[3] יִשָּׂא יְיָ	דֶער עֶווִיגֶער זָאל[8] אוֹיפְהֵייבֶּן
פָּנָיו	זַיין גֶעזִיכְט

אֵלֶיךָ.	צוּ דִיר,
וְיָשֵׂם לְךָ	און עֶר זָאל דִיר [9]מַאכֶען
שָׁלוֹם:	פְרִידֶען.

בספר חיים זאגט מען פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) נאך בשלומך.

בְּסֵפֶר חַיִּים	אִין בּוּךְ פוּן לֶעבֶּען,
בְּרָכָה וְשָׁלוֹם	זֶעגֶען און פְרִידֶען
וּפַרְנָסָה טוֹבָה.	און גוּטֶע עֶרְנֶעהְרוּנְגְס־מִיטֶל
נִזָּכֵר	זָאלֶען מִיר דֶערְמָאהְנְט ווֶערֶען
וְנִכָּתֵב	און מִיר זָאלֶן פֶערְשְׁרִיבֶּן ווֶערֶן
לְפָנֶיךָ.	פָאר דִיר,
אֲנַחְנוּ	מִיר
וְכָל עַמְּךָ	און דַיין גַאנְצֶע פָאלְק,
בֵּית יִשְׂרָאֵל.	דַאס הוֹיז יִשְׂרָאֵל,
לְחַיִּים טוֹבִים	צוּם גוּטֶען לֶעבֶּען
וּלְשָׁלוֹם:	און צוּ פְרִידֶען.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
עֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם:	ווֶעלְכֶער מַאכְט דֶעם פְרִידֶען.

1) במדבר ו' כ"ד. 2) שם כ"ה. 3) שם כ"ו. 4) צו. 5) ד. ה. צו ליבען גנאדע צו טהאָן. 6) געפעליג. 7) ד. ה. פריינדליך זיין. 8) צו־ווענדען. 9) פערשאפען.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
הַמְבָרֵךְ וֶועלְכֶער בֶּענְשְׁט
אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל זַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל
בַּשָּׁלוֹם: מִיט פְרִידֶען.

ווען דער חזן ווידערהאָלט שמונה עשרה (חזרת הש"ץ) זאָגט ער נור ביז היר און דאַן קדיש שלם. וועלכעס געפינט זיך היר אונטערן שטריך, אָבער אם ראש חדש, חול המועד און חנוכה זאָגט מען הלל בעפאָר קדיש.

אֱלֹהַי. מַיין גָאט!
[1] נְצוֹר לְשׁוֹנִי בֶּעהִיט מַיין צוּנְג
מֵרָע. פוּן שְׁלֶעכְטֶעס,
וּשְׂפָתַי אוּן מַיינֶע לִיפֶּען
מִדַּבֵּר מִרְמָה. פוּן רֵיידֶען פַאלְשְׁקַייט;
וְלִמְקַלְלַי אוּן צוּ מַיינֶע פְלוּכֶער
נַפְשִׁי תִדּוֹם. זָאל מַיין זֶעלֶע שְׁווַייגֶען,
וְנַפְשִׁי אוּן מַיין זֶעלֶע
כֶּעָפָר ווִי שְׁטוֹיבּ
לַכֹּל תִּהְיֶה. זָאל זַיין גֶעגֶען יֶעדֶען.
פְּתַח לִבִּי עֶפֶען מַיין הַארְץ
בְּתוֹרָתֶךָ. אִין דַיין תּוֹרָה,
וּבְמִצְוֹתֶיךָ אוּן נָאךְ דַיינֶע גֶעבָּאטֶע
תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי. זָאל מַיין זֶעלֶע לוֹיפֶען
וְכֹל הַחוֹשְׁבִים אוּן אַלֶע, וָואס דֵיינְקֶען
עָלַי גֶעגֶען מִיר
רָעָה. שְׁלֶעכְטֶעס,
מְהֵרָה שְׁנֶעל
הָפֵר עֲצָתָם צוּשְׁטֶער זֵייעֶר רַאטְה,
וְקַלְקֵל אוּן פֶערְדַארְבּ
מַחֲשַׁבְתָּם: זֵייעֶר גֶעדַאנְקֶען.
עֲשֵׂה טְהוּא (עֶס)
לְמַעַן שְׁמֶךָ. וֶועגֶען דַיין נָאמֶען,
עֲשֵׂה טְהוּא (עֶס)
לְמַעַן יְמִינֶךָ. וֶועגֶען דַיין רֶעכְטֶע הַאנְד,
עֲשֵׂה טְהוּא (עֶס)
לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ. וֶועגֶען דַיין הֵיילִיגְקַייט,
עֲשֵׂה טְהוּא (עֶס)
לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ: וֶועגֶען דַיין תּוֹרָה.
[2] לְמַעַן יֵחָלְצוּן אוּם עֶס זָאלֶען גֶערֶעטֶעט וֶוערֶען
יְדִידֶיךָ. דַיינֶע לִיבְּלִינְגֶען,

דער חזן זאָגט פאָרגעלערנט קדיש שלם נאך בשלום.

חזן יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ. בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל. בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב. וְאִמְרוּ אָמֵן:

קהל וחזן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:

חזן יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל. שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא: בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעשי"ת וּלְעֵלָּא) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

תִּתְקַבֵּל צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן דְּכָל יִשְׂרָאֵל. קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּי בִשְׁמַיָּא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם. עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

---

1) עש"ה תהלים ל"ד י"ד. 2) שם ק"ח ז'. 3) שטרעבען.

הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ	הֶעלְף (מִט) דַיין רֶעכְטֶע הַנְד,
וַעֲנֵנִי :	און אַנְטְוָוארְט מִיר.
[1] יִהְיוּ לְרָצוֹן	עֶס זָאלֶען זַיין צוּם וָואהְלְגֶעפַלֶען
אִמְרֵי פִי	דִי וֶוערְטֶער פוּן מַיין מוֹיל
וְהֶגְיוֹן לִבִּי	און דִי גֶעדַאנְקֶען פוּן מַיין הַרְץ
לְפָנֶיךָ .	פַאר דִיר,
יְיָ	עֶווִיגֶער!
צוּרִי וְגֹאֲלִי :	מַיין פֶעלְז און מַיין עֶרְלֵייזֶער.

טרעט אָב 3 טריט ריקוו׳רטס (הינטערווילעך) און זאָג:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם	דֶער וָואס מַאכְט פְרִידֶען
בִּמְרוֹמָיו	אִין זַיינֶע הוֹיכֶע הִימְלֶען,
הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם	עֶר זָאל מַאכֶען פְרִידֶען
עָלֵינוּ,	אִיבֶּער אוּנְז
וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל,	און אִיבֶּער גַאנְץ יִשְׂרָאֵל,
וְאִמְרוּ אָמֵן :	און זָאגְט: אָמֵן!

יְהִי רָצוֹן	עֶס זָאל זַיין דֶער ווִילֶען
מִלְּפָנֶיךָ	פוּן פַאר דִיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,

וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.	און גָאט פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
שֶׁיִּבָּנֶה	דַאס עֶס זָאל גֶעבּוֹיט וֶוערֶען
בֵּית הַמִּקְדָּשׁ	דַאס הֵיילִיגֶע הוֹיז
בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ	שְׁנֶעל, אִין אוּנְזֶערֶע טֶעג,
וְתֵן חֶלְקֵנוּ	און גִיבּ אוּנְזֶער טְהֵייל
בְּתוֹרָתֶךָ :	אִין דַיין תּוֹרָה.
וְשָׁם נַעֲבָדְךָ	און דָארְט וֶועלֶען מִיר דִיךְ דִינֶען
בְּיִרְאָה	מִיט עֶהְרֶען־פוּרְכְט,
כִּימֵי עוֹלָם	ווִי (אִין) דִי אַלְטֶע צַייטֶען
וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת :	און ווִי (אִין) דִי פְרִיהֶערִיגֶע יָאהְרֶען.
וְעָרְבָה	און עֶס זָאל אַנְגֶענֶעהְם זַיין
לַיְיָ	פִיר דֶעם עֶווִיגֶען
מִנְחַת יְהוּדָה	דִי אָפְּפֶער־גַאבֶּע פוּן יְהוּדָה
וִירוּשָׁלָיִם .	און יְרוּשָׁלַיִם,
כִּימֵי עוֹלָם	ווִי (אִין) דִי אַלְטֶע צַייטֶען
וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת :	און ווִי (אִין) דִי פְרִיהֶערִיגֶע יָאהְרֶען.

אם ראש חדש, חול המועד און חנוכה זאגט מען נאך שמונה עשרה הלל, וועלכעס געפינט זיך אויף זייטע 193.

אין כמוך אומרים רק בפולין ובקצת קהלות אשכנז, אולם ברוב קהלות אשכנז אין אומרים אותו. וכתב בשבלי הלקט. „אבא מארי ר׳ אברהם הרופא ז״ל הנהיג לומר בכל שבת ויו״ט, כשמוציאין ב׳ ס״ת לקרות בהן, פסוקים של שבחות אין כמוך באלהים וכ׳ו והית הדבר נראה טורח הצבור וקשה בעיניהם על שנוי המנהג. ומצאתי סמך וסעד במס׳ סופרים עכ״ל וכנראה כיון מחבר שבלי הלקט, שחי ברומא בשנת ה׳ אלפים וארבע ליצירה, למס׳ סופרים פי״ד הלכה ח׳, ששם נמצא רק השני פסוקים מלכותך וה׳ מלך בתוך שאר הפסוקים שאומר המפטיר קודם הוצאת הספר תורה וקודם קריאת שמע ישראל, גדלו, אחוי אלהינו, על הכל יתגדל המוזכרים שם במסכתא סופרים הלכה ט׳, י׳, י״א, י״ב וי״ג.

יתר המקורים להוצאת והכנסת הספר עין בתפלת שחרית מן צד 108 עד צד 110.

[2] אֵין כָּמוֹךָ	עֶס אִיז נִיטָא ווִי דוּ
בָאֱלֹהִים	אוּנְטֶער דִי גֶעטֶער,
אֲדֹנָי.	עֶווִיגֶער,
וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ	און עֶס אִיז נִיטָא ווִי דַיינֶע טְהַאטֶען

[3] מַלְכוּתְךָ	דַיין קֶענִיגְרַייךְ
מַלְכוּת	אִיז אַ קֶענִיגְרַייךְ
כָּל עֹלָמִים	פוּן אַלֶע [4]וֶועלְטֶען;
וּמֶמְשַׁלְתְּךָ	און דַיין הֶערְשַׁאפְט

1) תהלים י״ט ט״ו. 2) תהלים פ״ו ח. 3) שם קמ״ה י״ג. 4) עוויגקייטען.

בְּכָל דּוֹר וָדוֹר: איז אין אַלֶע גֶעשׁלֶעכטֶער.
יי מֶלֶךְ. דֶער עֶוויגֶער איז קֶענִיג,
יי מָלָךְ. דֶער עֶוויגֶער איז גֶעוועֶן קֶענִיג,
יי יִמְלֹךְ דֶער עֶוויגֶער וֶועט זַיין קֶענִיג
לְעֹלָם וָעֶד: אויף אֵיבִּיג אוּן עֶוויג.
[1] יי דֶער עֶוויגֶער
עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן. וֶועט גֶעבֶּן שְׁטַארְקַייט צוּ זַיין פָּאלְק
יי יְבָרֵךְ דֶער עֶוויגֶער וֶועט בֶּענְשֶׁען
אֶת עַמּוֹ זַיין פָאלְק
בַשָּׁלוֹם: מִיט פְרִידֶען.

אַב הָרַחֲמִים. פָאטֶער פוּן בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט!

[2] הֵיטִיבָה פֶערגִיטִיג
בִרְצוֹנְךָ מִיט דַיין ווִילֶען
אֶת צִיּוֹן. צִיּוֹן;
תִּבְנֶה בּוֹי
חוֹמוֹת דִי מוֹיעֶרֶען
יְרוּשָׁלָיִם: פוּן יְרוּשָׁלַיִם;
כִּי בְךָ לְבַד דֶען אויף דִיר אַלֵיין
בָּטָחְנוּ. פֶערזִיכֶערֶען מִיר זִיךְ,
מֶלֶךְ קֶענִיג,
אֵל רָם וְנִשָּׂא הוֹכֶער אוּן עֶרְהַאבֶּענֶער גָאט,
אֲדוֹן עוֹלָמִים: הֶערְר פוּן (דִי) וֶועלְטֶען.

סדר קריאת התורה לשבת ויום טוב.

אָרְדְנוּנְג פוּן לֵייעֶנֶען אִין סֵפֶר תּוֹרָה אַם שַׁבָּת אוּן יוֹם טוֹב.

פון היר ביז חדש ימינו כקדם אויף זייטע 161, זאגט מען נור. ווען מען דאווענט מיט א מנין (ווייניגסטענס 10 מענער צוזאמען).

מען עפענט דעם ארון הקדש און דער חזן און דיא געמיינדע זאגען:

[3] וַיְהִי אוּן עֶס אִיז גֶעוֶוען,
בִּנְסֹעַ הָאָרֹן וֶוען דִי לַאדֶע פְלֶעגְט רַייזֶען,
וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה. דַאן פְלֶעגְט משֶׁה זָאגֶען:
קוּמָה יי שְׁטֶעה אויף, עֶוויגֶער,
וְיָפֻצוּ דַס עֶס זָאלֶן צוּשְׁפְּרֵייט וֶוערֶן
אֹיְבֶיךָ דַיינֶע פַיינְדֶע,
וְיָנֻסוּ אוּן עֶס זָאלֶען עַנְטְלוֹיפֶען

מְשַׂנְאֶיךָ דַיינֶע הַאסֶער
מִפָּנֶיךָ: פַאר דַיין גֶעזִיכְט.
[4] כִּי מִצִּיּוֹן דֶען פוּן צִיּוֹן
תֵּצֵא תוֹרָה וֶועט אַרוֹיסְגֶעהְן תּוֹרָה;
וּדְבַר יי אוּן דֶעם עֶוויגֶען'ס וָוארְט
מִירוּשָׁלָיִם: פוּן יְרוּשָׁלַיִם.
בָּרוּךְ גֶעלוֹיבְּט (אִיז עֶר),
שֶׁנָּתַן תּוֹרָה וֶועלְכֶער הָט גֶעגֶעבֶּן דִי תּוֹרָה
לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל צוּ זַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל
בִּקְדֻשָּׁתוֹ: אִין זַיין הַיילִיגְקַייט.

1) תהלים כ״ט י״א. 2) שם נ״א כ׳. 3) במדבר י׳ ל״ה. 4) ישעיה ב׳ ג׳.

אם יום טוב זאָגט מען יי יי און רבונו של עולם. וועלכעס געפינט זיך היר אונטערן שטריך. פאַר בריך שמה.

בְּרִיךְ שְׁמֵהּ גֶעלויבּט איז דֶער נָאמֶען
דְמָרֵא עָלְמָא . פון דֶם הֶערְרְן פון דֶר וֶועלְט,
בְּרִיךְ כִּתְרָךְ גֶעלויבּט איז דַיין קְרוין
וְאַתְרָךְ . און דַיין וָואהְן־אָרְט.
יְהֵא רְעוּתָךְ זָאל זַיין דַיין ווילֶען
עִם עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל מִיט דַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל
לְעָלַם . אויף עֶוִויג;
וּפֻרְקַן און דִי עֶרְלֵייזוּנְג
יְמִינָךְ פון דַיין רֶעכְטֶע הַאנְד

אַחֲזֵי לְעַמָּךְ װַייז צו דַיין פָאלְק
בְּבֵית מַקְדְּשָׁךְ. אין דַיין הֵיילִיגֶען הויז,
וּלְאַמְטוּיֵי לָנָא און לָאז גְרֵייכֶען צו אונְז
מִטּוּב נְהוֹרָךְ פון דַיין גוּטֶען לִיכְט,
וּלְקַבֵּל צְלוֹתָנָא און נֶעהְם אָן אונְזֶער גֶעבֶּעט
בְּרַחֲמִין: מִיט בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט.
יְהֵא רַעֲוָא קֳדָמָךְ עֶס זָאל זַיין דַיין ווילֶען,
דְתוֹרִיךְ לָן דַס דוּ זָאלְסְט אונְז פֶּרְלֵיינְגֶערְן
חַיִּין (דֶעם) לֶעבֶּען

אם יום טוב זאגט מען פאָלגענדעס בעפאר בריך שמה.

שלש עשרה מדות ורבונו של עולם ליו״ט ולר״ה ויו״כ לא נמצא בסדורים כתבי יד ולא בסדורים מדפוסים ישנים ונעתקו בסדורים החדשים מהספר שערי ציון, שער ג׳.

יי יי זאגט מען 3 מאל.

1 יְיָ יְיָ עֶוִויגֶער, עֶוִויגֶער,
אֵל גָאט,
רַחוּם וְחַנּוּן בַּרְמְהֶערְצִיגֶער און גְנֶעדִיגֶער,
אֶרֶךְ אַפַּיִם לַאנְג־מִיטְהִיג
וְרַב און גְרויס
חֶסֶד וֶאֱמֶת: (אִין) גְנַאדֶע און וַוארְהַייט.

נֹצֵר חֶסֶד (עֶר) 2 הִיט גְנַאדֶע
לָאֲלָפִים 3 פִיר טויזֶענְדֶער,
נֹשֵׂא עָוֹן (עֶר) פֶערְצֵייהְט זִינְד
וָפֶשַׁע און פֶערְבְּרֶעכֶען
וְחַטָּאָה און שׁוּלְד,
וְנַקֵּה: און עֶר רֵיינִיגְט (פון זִינְד).

פאלגענדעס ווערט געזאגט אם פסח, שבועות און סכות:

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, הֶערְר פון דֶער וֶועלְט!
מָלֵא עֶרְפִיל
מִשְׁאֲלוֹת לִבִּי דִי ווינְשֶׁע פון מַיין הַארְץ
לְטוֹבָה, צוּם גוּטֶען,
וְהָפֵק רְצוֹנִי און פִיהְר אוים מַיין ווילֶען
וְתֵן שְׁאֵלָתִי און גִיבּ מַיין בִּיטֶע,
לִי עַבְדְּךָ מִיר דַיין קְנֶעכְט,
בֶּן אֲמָתֶךָ דֶער זוּהְן פון דַיין דִינְסְט,

פאלגענדעס ווערט געזאגט אם ראש השנה און יום כפור.

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם הֶערְר פון דֶער וֶועלְט!
מַלֵּא עֶרְפִיל
מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ אונְזֶערֶע ווינְשֶׁע
לְטוֹבָה צוּם גוּטֶען,
וְהָפֵק רְצוֹנֵנוּ און פִיהְר אוים אונְזֶער ווילֶען,
וְתֵן לָנוּ און גִיבּ אונְז
שְׁאֵלָתֵנוּ אונְזֶער בִּיטֶע,
וּמְחַל און פֶערְצַייהֶע

1) שמות ל״ד ו׳ וז׳. 2) פערוואהרט, בעהאלט. 3) ביז צום טויזענדסטען (געשלעכט).

בְּטִיבוּתָא. אִין גוּטֶעס,
וְלֶהֱוֵי אֲנָא פְקִידָא — און דַאס אִיךְ זָאל גֶעצֶעהלְט זַיין
בְּגוֹ צַדִּיקַיָּא. — צְווִישֶׁען דִי גֶערֶעכְטֶע,
לְמִרְחַם עָלַי — זִיךְ צוּ עֶרְבַּארְמֶען אִיבֶּר מִיר
וּלְמִנְטַר יָתִי — און מִיר צוּ הִיטֶען
וְיַת כָּל דִּי לִי. — און אַלֶעס, וָוס גֶעהֶערְט צוּ מִיר
וְדִי לְעַמָּךְ יִשְׂרָאֵל: — און צוּ דַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל.
אַנְתְּ הוּא זָן לְכֹלָּא — דוּ שְׁפַּייזְסְט אַלֶעמֶען,
וּמְפַרְנֵס לְכֹלָּא. — און עֶרנֶעהְרְסְט אַלֶעמֶען;
אַנְתְּ הוּא שַׁלִּיט — דוּ הֶערְשְׁסְט
עַל כֹּלָּא. — אִיבֶּער אַלֶעמֶען,
אַנְתְּ הוּא דְשַׁלִּיט — דוּ בִּיסְט עֶס, וֶועלְכֶר הֶערְשְׁט
עַל מַלְכַיָּא. — אִיבֶּער קֶענִיגֶע,
וּמַלְכוּתָא — און דִי הֶערְשַׁאפְט
דִּילָךְ הִיא: — אִיז דַיינֶע.
אֲנָא עַבְדָּא — אִיךְ בִּין דֶער קְנֶעכְט
דְקֻדְשָׁא — פוּן דֶעם הֵיילִיגֶען,
בְּרִיךְ הוּא. — גֶעלוֹיבְּט אִיז עֶר,
דְּסָגִידְנָא קַמֵּהּ — וָואס אִיךְ בֵּייג זִיךְ פַאר אִיהְם
וּמִקַּמָּא דִּיקַר אוֹרַיְתֵהּ — און פַאר דִי הֶערְלִיכְקַייט פוּן זַיין [1]תּוֹרָה
בְּכָל עִדָּן וְעִדָּן: — צוּ יֶעדֶער צַייט.
לָא עַל אֱנָשׁ — נִיט אוֹיף אַ מֶענְשֶׁען
רְחִיצְנָא — הָאף אִיךְ,
וְלָא עַל בַּר אֱלָהִין — און נִיט אוֹיף [2]אַ זוּהְן פוּן גָאט

פיר פסח, שבועות און סוכות:

(היר קומט דער אייגענער נאמען און די מוטערס נאמען)

וְזַכֵּנִי — און מַאךְ מִיר ווירְדִיג
(וְאֶת אִשְׁתִּי — (און מַיין פְרוֹי
וּבָנַי — און מַיינֶע זִיהְן
וּבְנוֹתַי) — און מַיינֶע טֶעכְטֶער)
וְכָל בְּנֵי בֵיתִי — און אַלֶע מַיינֶע הויז-לַייטֶע
לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ — צוּ טְהָאן דַיין ווילֶען
בְּלֵבָב שָׁלֵם. — מִיט דֶעם גַאנְצֶען הַארְצֶען,
וּמַלְּטֵנִי — און רֶעטֶע מִיךְ
מִיֵּצֶר הָרָע. — פוּן דִי שְׁלֶעכְטֶע [3]נֵייגוּנְג,
וְתֵן חֶלְקֵנוּ — און גִיב אוּנְזֶער טְהֵייל
בְּתוֹרָתֶךָ. — אִין דַיין תּוֹרָה,
וְזַכֵּנוּ — און מַאךְ אוּנְז ווירְדִיג,
שֶׁתִּשְׁרֶה — דַאס עֶס זָאל רוּהֶען
שְׁכִינָתְךָ — דַיין [4]הֶערְלִיכְקַייט

פיר ראש השנה און יום כפור:

עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ — אוֹיף אַלֶע אוּנְזֶערֶע זִינְד,
וְעַל כָּל עֲוֹנוֹת — און אוֹיף אַלֶע זִינְד
אַנְשֵׁי בָתֵּינוּ. — פוּן אוּנְזֶערֶע הויז-לַייטֶע,
מְחִילָה — אַ פֶערְצַייהוּנְג
בְּחֶסֶד — דוּרְךְ גְנַאדֶע,
מְחִילָה — אַ פֶערְצַייהוּנְג
בְּרַחֲמִים — דוּרְךְ בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט,
וְטַהֲרֵנוּ — און רֵיינִיג אוּנְז
מֵחֲטָאֵינוּ — פוּן אוּנְזֶערֶע זִינְד
וּמֵעֲוֹנוֹתֵינוּ — און פוּן אוּנְזֶערֶע שׁוּלְדֶען
וּמִפְּשָׁעֵינוּ. — און פוּן אוּנְזֶערֶע פֶערְבְּרֶעכֶן
זָכְרֵנוּ — און גֶעדֵיינְק אוּנְז
בְּזִכְרוֹן טוֹב — מִיט אֵיין גוּטֶען אַנְדֵיינְקֶען
לְפָנֶיךָ. — פַאר דִיר,
וּפָקְדֵנוּ — און [5]בֶּעזוּךְ אוּנְז

1) לעהרע. 2) איין ענגעל. 3) ווילען, געדאנקען. 4) שכינה, הייליגע אנוועזענהייט. 5) עראינערונג,

סָמִיכְנָא. פֶערְלָאז אִיךְ זִיךְ,
אֶלָּא אַנְדֶערְן
בֶּאֱלָהָא דִשְׁמַיָּא. אוֹיף דֶעם גָאט פוּן הִימֶעל,
דְּהוּא וָואס עֶר אִיז
אֱלָהָא קְשׁוֹט. אַ וַואהְרֶער גָאט,
וְאוֹרַיְתֵהּ קְשׁוֹט. אוּן זַיין תּוֹרָה אִיז וַואהְרְהַייט
וּנְבִיאוֹהִי קְשׁוֹט. אוּן זַיינֶע פְּרָפֶעטֶן זַיֶנֶען וַואהְר
וּמַסְגֵּא לְמֶעְבַּד אוּן עֶר טְהוּט פִיל
טַבְוָן וּקְשׁוֹט: גוּטֶעס אוּן וַואהְרְהַייט.
בֵּהּ אֲנָא רָחִיץ. אוֹיף אִיהְם הָאף אִיךְ
וְלִשְׁמֵהּ קַדִּישָׁא יַקִּירָא אוּן צוּ זַיין הֵיילִיגֶען (אוּן) טְהַייעֶרֶען נָאמֶען

פִיר פסח, שבועות און סוכות:

עָלֵינוּ. אִיבֶּער אוּנְז,
וְהוֹפַע עָלֵינוּ אוּן לָאז שַׁיינֶען אִיבֶּער אוּנְז
רוּחַ חָכְמָה דֶעם גַייסְט פוּן קְלוּגְהַייט
וּבִינָה. אוּן פֶערְנוּנְפְט,
וְיִתְקַיֵּם אוּן עֶס זָאל עֶרְפִילְט וֶוערֶען
בָּנוּ אוֹיף אוּנְז
מִקְרָא שֶׁכָּתוּב. דֶער פָּסוּק, וָוס אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען:
[1] וְנָחָה עָלָיו אוּן עֶס וֶועט רוּהֶען אוֹיף אִיהְם
רוּחַ יְיָ. דֶער גַייסְט פוּן דֶעם עֶווִיגֶען,
רוּחַ חָכְמָה דֶער גַייסְט פוּן קְלוּגְהַייט
וּבִינָה. אוּן פֶערְנוּנְפְט,
רוּחַ עֵצָה דֶער גַייסְט פוּן רַאטְה
וּגְבוּרָה. אוּן מַאכְט
רוּחַ דַּעַת דֶער גַייסְט פוּן ווִיסֶען
וְיִרְאַת יְיָ: אוּן גָאטֶעס־פוּרְכְט.
וְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ אוּן אַזוֹי זָאל זַיין [2]דַיין ווִילֶען,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אוּן גָט פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן
שֶׁתְּזַכֵּנוּ דַס דוּ זָאלְסְט אוּנְז מַאכֶען ווִירְדִיג
לַעֲשׂוֹת צוּ טְהָאן
מַעֲשִׂים טוֹבִים גוּטֶע טְהַאטֶען
בְּעֵינֶיךָ. אִין דַיינֶע אוֹיגֶען

פִיר ראש השנה און יום כפור.

בִּפְקֻדַּת יְשׁוּעָה מִיט אַ בֶּעזוּךְ פוּן הִילְפֶע
וְרַחֲמִים. אוּן בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט,
וְזָכְרֵנוּ אוּן [3]גֶעדֵיינְק אוּנְז
לְחַיִּים טוֹבִים וַאֲרוּכִים צוּם גוּטֶען אוּן לַאנְגֶען לֶעבֶּען
וּלְשָׁלוֹם אוּן צוּ פְרִידֶען
וּפַרְנָסָה אוּן עֶרְנֶעהְרוּנְג
וְכַלְכָּלָה. אוּן לֶעבֶּענְס־עֶרְהַאלְטוּנְג;
וְתֵן לָנוּ אוּן גִיבּ אוּנְז
לֶחֶם לֶאֱכוֹל. בְּרוֹיט צוּם עֶסֶען
וּבֶגֶד לִלְבּוֹשׁ. אוּן אַ קְלֵייד צוּם אָנְטְהָאן
וְעֹשֶׁר וְכָבוֹד אוּן רַייכְטְהוּם אוּן עֶהְרֶע
וְאֹרֶךְ יָמִים אוּן לַאנְגֶע יָאהְרֶען
לַהֲגוֹת נָאכְצוּדֵיינְקֶען
בְּתוֹרָתֶךָ אִין דַיין תּוֹרָה
וּלְקַיֵּם אוּן צוּ עֶרְפִילֶען
מִצְוֹתֶיהָ. אִיהְרֶע גֶעבָּאטֶע
וְשֵׂכֶל אוּן פֶערְשְׁטַאנְד
וּבִינָה אוּן פֶערְנוּנְפְט,
לְהָבִין צוּ פֶערְשְׁטֶעהְן
וּלְהַשְׂכִּיל אוּן צוּ בֶּעגְרַייפֶען
עֲמָקֵי סוֹדוֹתֶיהָ. אִיהְרֶע טִיפֶע גֶעהֵיימְנִיסֶע,
וּשְׁלַח רְפוּאָה אוּן שִׁיק אַ הֵיילוּנְג

1) ישעיה י״א י״ב. 2) דער ווילען פון פאר דיר. 3) עראינבער.

אֲנָא אֲמַר	זָאג אִיךְ
תֻּשְׁבְּחָן:	לוֹיבּ-לִידֶער.
יְהֵא רַעֲוָא קֳדָמָךְ	עֶס זָאל זַיין דַיין ווילֶען,
דְּתִפְתַּח לִבִּי	דַס דוּ זָאלְסְט עֶפְנֶען מַיין הַארְץ
בְּאוֹרַיְתָא.	אִין דֶער תּוֹרָה,
וְתַשְׁלִים	אוּן דוּ זָאלְסְט עֶרְפִילֶען
מִשְׁאֲלִין דְּלִבִּי	דִי פֶערְלַאנְגֶען פוּן מַיין הַארְץ
וְלִבָּא דְכָל עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל.	אוּן דִי הַארְץ פוּן דַיין גַאנְצֶען פָאלְק יִשְׂרָאֵל
לְטַב וּלְחַיִּין	צוּם גוּטֶען אוּן צוּם לֶעבֶּען
וְלִשְׁלָם:	אוּן צוּ פְרִידֶען.

פיר פסח, שבועות און סוכות:

וְלָלֶכֶת	אוּן צוּ גֶעהְן
בְּדַרְכֵי יְשָׁרִים	אִין דִי וֶועגֶן פוּן רֶכְטְשַׁאפֶענֶע
לְפָנֶיךָ.	פַאר דִיר,
וְקַדְּשֵׁנוּ	אוּן הֵיילִיג אוּנְז
בְּמִצְוֹתֶיךָ.	מִיט דַיינֶע גֶעבָּאטֶע,
כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה	אוּם מִיר זָאלֶען װערְטְה זַיין
לְחַיִּים טוֹבִים וַאֲרוּכִים.	צוּ אַ גוּטֶען אוּן לַאנְגֶען לֶעבֶּען,
וּלְחַיֵּי	אוּן צוּם לֶעבֶּען
הָעוֹלָם הַבָּא.	פוּן דֶער קוּמֶענְדֶען װעלְט,
וְתִשְׁמְרֵנוּ	אוּן דוּ זָאלְסְט אוּנְז הִיטֶען
מִמַּעֲשִׂים רָעִים	פוּן שְׁלֶעכְטֶע טְהַאטֶען
וּמִשָּׁעוֹת רָעוֹת	אוּן פוּן שְׁלֶעכְטֶע צַייטֶען,
הַמִּתְרַגְּשׁוֹת לָבֹא לָעוֹלָם	װעלְכֶע קוּמֶען מִיט שְׁטוּרֶם אוֹיף דֶער װעלְט,
[1] וְהַבּוֹטֵחַ	אוּן דֶר, װָאס פֶערְזִיכֶערְט זִיךְ
בַּיְיָ	אוֹיף דֶעם עֶווִיגֶען,
חֶסֶד יְסוֹבְבֶנּוּ.	װעט אִיהְם גְנָאדֶע אַרוּמְרִינְגֶלְן
אָמֵן:	אָמֵן!

[2] וַאֲנִי תְפִלָּתִי	אוּן אִיךְ (רִיכְטֶע) מַיין גֶעבֶּעט
לְךָ יְיָ	צוּ דִיר, עֶווִיגֶער,
עֵת רָצוֹן,	(אִין) צַייט פוּן [3]װילֶען;
אֱלֹהִים	גָאט,

פיר ראש השנה און יום כפור.

לְכָל מַכְאוֹבֵינוּ.	צוּ אַלֶע אוּנְזֶערֶע שְׁמֶערְצֶען
וּתְבָרֵךְ	אוּן בֶּענְשׁ
כָּל מַעֲשֵׂה יָדֵינוּ.	אַלֶע װערְק פוּן אוּנְזֶערֶע הֶענְד
וְתִגְזוֹר עָלֵינוּ	אוּן בֶּעשְׁלִיס אִיבֶּער אוּנְז
גְּזֵרוֹת טוֹבוֹת	גוּטֶע בֶּעשְׁלִיסֶע,
יְשׁוּעוֹת	הִילְפֶען
וְנֶחָמוֹת	אוּן טְרֵייסְטֶען,
וּתְבַטֵּל	אוּן [4]פֶערְנִיכְטֶע
מֵעָלֵינוּ	פוּן גֶעגֶען אוּנְז
כָּל גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת.	אַלֶע [5]שְׁוֶוערֶע בֶּעשְׁלִיסֶע,
וְתַטֶּה	אוּן נֵייג
לֵב הַמַּלְכוּת	דָאס הַארְץ פוּן דִי רֶעגִירוּנְג
וְיוֹעֲצֶיהָ	אוּן אִיהְרֶע רַאטְהגֶעבֶּער
וְשָׂרֶיהָ	אוּן אִיהְרֶע פִירְסְטֶען
עָלֵינוּ	צוּ אוּנְז
לְטוֹבָה.	צוּם גוּטֶען.
אָמֵן	אָמֵן!
וְכֵן יְהִי רָצוֹן:	אוּן אַזוֹי זָאל זַיין דֶער װילֶען

דאן זאגט מען 3 מאל ואני תפלתי.

בְּרֹב חַסְדֶּךָ.	דוּרְךְ דַיין גְרוֹיסֶער גְנָאדֶע,
עֲנֵנִי	אַנְטְװָארְט מִיר
בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ:	מִיט דַיין װָאהְרֶע הִילְף.

ואני תפלתי זאגט מען 8 מאל.

1) תהלים ל"ב י'. 2) שם ס"ט י"ד. 3) גנאדע. 4) צושטער, מאך צו ניכטס, ווענדע אָב. 5) שלעכטע בעשטימונגען.

דער חזן נעהמט ד׳ ספר תורה פון ארון הקודש און דער חזן און די געמיינדע זאגען:

1 שְׁמַע יִשְׂרָאֵל } הֶער יִשְׂרָאֵל,

יְיָ אֱלֹהֵינוּ 6 דֶר עֶווִיגֶער אִיז אוּנְזֶער גָט,

יְיָ אֶחָד: דֶער עֶווִיגֶער אִיז אֵיינֶער.

חזן און געמיינדע.

אֶחָד אֱלֹהֵינוּ. אֵיינֶער אִיז אוּנְזֶער גָאט;

גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ. גְרוֹיס אִיז אוּנְזֶער הֶערְר;

קָדוֹשׁ הֵיילִיג

(לראש השנה ויו״כ: וְנוֹרָא) און פוּרְכְטְבַּאר

שְׁמוֹ: אִיז זַיין נָאמֶען.

---

2 גַּדְּלוּ לַייָ 7 פֶערְהֶערְלִיכְט דֶעם עֶווִיגֶען

אִתִּי. מִיט מִיר,

וּנְרוֹמְמָה און לָא׳מִיר עֶרְהֵייבֶּען

שְׁמוֹ זַיין נָאמֶען

יַחְדָּו: צוּזַאמֶען.

דער חזן טראָגט די ספר תורה דורך די רעכטע זייט צו דער בימה און וועהרענד ער געהט זאָגט מען פאָלגענדעס:

3 לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה בַּיי דִיר, עֶווִיגֶער, אִיז דִי גְרוֹיסְקַייט

וְהַגְּבוּרָה און דִי מַאכְט

וְהַתִּפְאֶרֶת און דִי פְּרַאכְט

וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד און 8 דֶער זִיג און דֶר גְלַאנְץ,

כִּי כֹל דֶען (דִיר גֶעהֶערְט) אַלֶעס

בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. אִין הִימֶעל און אוֹיף דֶר עֶרְד;

לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה בַּיי דִיר, עֶווִיגֶער, אִיז דִי הֶערְשַׁפְט,

וְהַמִּתְנַשֵּׂא און (דוּ בִּיסְט) עֶרְהַאבֶּען

לְכֹל אִיבֶּער אַלֶעס

לְרֹאשׁ: אַלְס הוֹיפְּט.

רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עֶרְהֶעבְּט דֶעם עֶווִיגֶען, אוּנְזֶער גָט,

וְהִשְׁתַּחֲווּ און בֵּייגְט אַייךְ

לַהֲדֹם רַגְלָיו צוּם 9 בֵּיינְקֶעל פוּן זַיינֶע פִּיס,

קָדוֹשׁ הוּא: הֵיילִיג אִיז עֶר!

רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עֶרְהֶעבְּט דֶעם עֶווִיגֶען, אוּנְזֶער גָט,

וְהִשְׁתַּחֲווּ און בֵּייגְט אַייךְ

לְהַר קָדְשׁוֹ. צוּ זַיין הֵיילִיגֶען בַּארְג;

כִּי קָדוֹשׁ דֶען הֵיילִיג אִיז

יְיָ אֱלֹהֵינוּ: דֶער עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט.

עַל הַכֹּל. אִיבֶּער אַלֶעס

יִתְגַּדַּל זָאל גֶעגְרוֹיסְט װֶערֶען

וְיִתְקַדַּשׁ. און גֶעהֵיילִיגְט װֶערֶען

וְיִשְׁתַּבַּח און גֶערִיהְמְט װֶערֶען

וְיִתְפָּאַר. און פֶערְהֶערְלִיכְט װֶערֶען

וְיִתְרוֹמַם און עֶרְהֵייכְט װֶערֶען

וְיִתְנַשֵּׂא און עֶרְהוֹיבֶּען װֶערֶען

שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים } דֶער נָאמֶען פוּן דֶעם קֶענִיג אִיבֶּער אַלֶע קֶענִיגֶע,

הַקָּדוֹשׁ דֶער הֵיילִיגֶער,

בָּרוּךְ הוּא. גֶעלוֹיבְּט אִיז עֶר,

בָּעוֹלָמוֹת אִין דִי װֶעלְטֶען,

שֶׁבָּרָא. װֶעלְכֶע עֶר הָאט בֶּעשַׁאפֶען,

הָעוֹלָם הַזֶּה דִיזֶע װעלְט

וְהָעוֹלָם הַבָּא. און דִי קוּמֶענְדֶע װעלְט,

כִּרְצוֹנוֹ נָאךְ זַיין װִילֶען

וְכִרְצוֹן און נָאךְ דֶעם װִילֶען

יְרֵאָיו. פוּן זַיינֶע פֶּירְכְטִיגֶע

וְכִרְצוֹן און נָאךְ דֶעם װִילֶען

---

1) דברים ו׳ ד׳. 2) תהלים ל״ד ד׳ ומקור אמירתו במס׳ סופרים פ׳ י״ד ה׳ י״א 3) דה״א כ״ט י״א. 4) תהלים צ״ט ה׳. 5) שם צ״ט ט. 6) אדער; דער עוויגער, אונזער גאט, איז איין גאט. 7) ערהייבט, ערקלעהרט די גרויסקייט פון דעם עוויגען. 8) די עוויגקייט. 9) שעמעל, געשטעל, שטוהל.

כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל:	פון דעם גאנצען הויז ישראל.
צוּר הָעוֹלָמִים.	ער איז דער "פעלז פון די וועלטען,
אֲדוֹן כָּל הַבְּרִיּוֹת	דר הער פון אלע בעשעפענסען,
אֱלוֹהַּ	דער גאט
כָּל הַנְּפָשׁוֹת.	פון אלע זעעלען,
הַיּוֹשֵׁב	וועלכער זיצט
בְּמֶרְחֲבֵי מָרוֹם.	אין אויסגעברייטעטען הימעל,
הַשּׁוֹכֵן בִּשְׁמֵי שְׁמֵי קֶדֶם:	וועלכער וואהנט אין די [7]עווינע הימעל׳ס־הימלען.
קְדֻשָּׁתוֹ	זיין היילינקייט איז
עַל הַחַיּוֹת	איבער די [8]חיות
וּקְדֻשָּׁתוֹ	און זיין היילינקייט איז
עַל כִּסֵּא הַכָּבוֹד:	איבער דעם הערליכען טהראָן.
וּבְכֵן	און דארום
יִתְקַדַּשׁ שִׁמְךָ	זאל געהייליגט ווערן דיין נאמען
בָּנוּ	דורך אונז,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עוויגער, אונזער גאט,
לְעֵינֵי כָּל חָי:	פאר די אויגן פון אלע לעבדיגע,
וְנֹאמַר לְפָנָיו	און מיר וועלען זאגען פאר איהם
שִׁיר חָדָשׁ.	א נייעם ליעד,
כַּכָּתוּב.	ווי עס איז געשריבען:
[1] שִׁירוּ לֵאלֹהִים.	זינגט צו גאט,
זַמְּרוּ שְׁמוֹ.	שפילט (צו) זיין נאמען;
סֹלּוּ	מאכט וועג
לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת	פאר דעם וואס רייט אין די הימלען;
בְּיָהּ שְׁמוֹ.	זיין נאמען איז יה,
וְעִלְזוּ לְפָנָיו:	און פרעהט אייך פאר איהם.
וְנִרְאֵהוּ	און מיר וועלען איהם זעהן
עַיִן בְּעַיִן.	אויג אין אויג,
בְּשׁוּבוֹ	ווען ער וועט זיך צוריק־קעהרען

אֶל נָוֵהוּ	צו זיין וואהנונג,
כַּכָּתוּב.	ווי עס איז געשריבען:
[2]כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ	דען אויג אין אויג וועלען זיי זעהן,
בְּשׁוּב יְיָ	ווען דער עוויגער וועט צוריק־קעהרען
צִיּוֹן:	(אין) ציון.
וְנֶאֱמַר.	און עס איז געזאגט (אין פסוק):
[3]וְנִגְלָה	און עס וועט ערשיינען
כְּבוֹד יְיָ	די הערליכקייט פון דעם עוויגען,
וְרָאוּ כָל בָּשָׂר	און אלע בעשעפעניסען וועלען זעהן
יַחְדָּו	צוזאמען,
כִּי פִּי יְיָ	דאס דעם עוויגענ׳ס מויל
דִּבֵּר:	האט גערעדט.

אַב הָרַחֲמִים.	דער בארמהערציגער פאטער
הוּא יְרַחֵם	ער זאל ערבארמען
עַם [4]עֲמוּסִים.	דאס בעלאסטעטע פאלק,[9]
וְיִזְכּוֹר	און ער זאל געדענקען
בְּרִית [5]אֵיתָנִים.	דעם בונד פון די מעכטיגע[10]
וְיַצִּיל נַפְשׁוֹתֵינוּ	און ער זאל רעטען אונזערע זעלען
מִן הַשָּׁעוֹת הָרָעוֹת.	פון די שלעכטע צייטען,
וְיִגְעַר	און ער זאל [11]פערטרייבען
בְּיֵצֶר הָרָע	[11]די שלעכטע נייגונג
מִן [1]הַנְּשׂוּאִים.	פון די געטראגענע (פון איהם),[9]
וְיָחֹן אוֹתָנוּ	און ער זאל אונז בעגנאדיגען
לִפְלֵיטַת עוֹלָמִים.	מיט איין עוויגע רעטונג,
וִימַלֵּא	און ער זאל ערפילען
מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ	אונזערע וונשע
בְּמִדָּה טוֹבָה	מיט [12]א מאאס פון גוטעס,
יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים:	הילפע און בארמהערציגקייט.

1) תהלים ס״ח ה. 2) ישעיה נ״ב ח׳. 3) שם מ׳ ה׳. 4) הם ישראל. מלשון הפסוק: העמוסים מני בטן הנשואים מני רחם. ישעיה מ״ו ג. 5) הם האבות. כמו שדרשו בר״ה דף י״א ע״א. 6) שעפער. אדער: עווינער פערד. 7) אור־אלטע. 8) דאס איז דער נאמען פון מלאכים. 9) זעה בעמערקונג 4. 10) דאס איז אברהם. יצחק און יעקב. 11) ווערטערליך: אנשרייען אויף דעם יצר הרע (שלעכטען טריעב). 12) דער מאאס פון (זיין) גוטסקייט.

די ספר תורה ווערט געליוגט אויף'ן לעזע-פולט און דער חזן אדער דער וואס לייענט אין ספר תורה (קורא) זאגט:

וְיַעֲזוֹר אוּן עֶר זָאל הֶעלְפֶען
וְיָגֵן אוּן עֶר זָאל בֶּעשִׁיצֶען
וְיוֹשִׁיעַ אוּן עֶר זָאל רֶעטֶען
לְכֹל הַחוֹסִים בּוֹ אַלֶע וָוס בֶּעשִׁיצֶען זִיךְ אִין אִים
וְנֹאמַר אָמֵן. אוּן לָא'מִיר זָאגֶען: אָמֵן!
הַכֹּל (אִיהְר) אַלֶע
הָבוּ גֹדֶל גִיבְּט גְרוֹיסְקַייט
לֵאלֹהֵינוּ צוּ אוּנְזֶער גָאט
וּתְנוּ כָבוֹד אוּן גִיבְּט עֶהְרֶע
לַתּוֹרָה. צוּ דֶער תּוֹרָה.
כֹּהֵן קְרָב. [2]כֹּהֵן, עֶרְנֶעהֶנְטֶער זִיךְ!
יַעֲמוֹד זָאל זִיךְ שְׁטֶעלֶען

היר זאגט דער חזן אדער קורא דעם העברעאישען נאמען און פאטערס נאמען פון דעם מאן, וועלכען ער רופט ארויף צום לייענען פאר איהם אין דער תורה.

פלוני בן פלוני הַכֹּהֵן: דֶער [2]כֹּהֵן
בָּרוּךְ גֶעלוֹיבְּט אִיז עֶר,
שֶׁנָּתַן תּוֹרָה וָועלְכֶער הָט גֶעגֶעבֶּן (די) תּוֹרָה
לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל צוּ זַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל
בִּקְדֻשָּׁתוֹ: אִין זַיין הֵיילִיגְקַייט.

די געמיינדע און דער חזן זאגען:

[1] וְאַתֶּם אוּן אִיהְר,
הַדְּבֵקִים וועלכע זַייט אָנְגֶעשְׁלאסען
בַּייָ אֱלֹהֵיכֶם. אִין דֶעם עֶווִיגֶען, אַייעֶר גָאט,
חַיִּים כֻּלְּכֶם לֶעבְּט אִיהְר אַלֶע
הַיּוֹם: הַייטֶע.

משה רבנו תקן להם לישראל שיהיו קורין בתורה ברבים בשבתות וביו"ט ובשני וחמישי (ב"ק פ"ב ע'א רי"ף בשם הירושלמי פ'ב דמגילה, מס' סופרים פ'י ה'אוב' ורמב"ם הלכות תפלה פי"ב) ועזרא תקן שיהיו קורין בשני וחמישי לא פחות מעשרה פסוקים לתלתא גברי ושיהיו קורין גם במנחה בשבת (שם בב"ק וברמב"ם).

די, וואס ווערען גערופען פארצולעזען פאר זי איין אבשניט פון דער תורה, זאגען פאלגענדע ברכה:

בָּרְכוּ לוֹיבְּט
אֶת יְיָ דֶעם [3]עֶווִיגֶען,
הַמְבֹרָךְ: [3]וָועלְכֶער אִיז גֶעלוֹיבְּט.

די געמיינדע און דער, וואס ווערט גערופען צו דער תורה, זאגען:

בָּרוּךְ יְיָ גֶעלוֹיבְּט זָאל זַיין דֶר עֶווִיגֶער,
הַמְבֹרָךְ וָועלְכֶער אִיז [4]גֶעלוֹיבְּט
לְעוֹלָם אוֹיף אִימֶער
וָעֶד: אוּן עֶווִיג.

דער וואס ווערט גערופען צו דער תורה זאגט:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ אוּנְזֶער גָאט;
מֶלֶךְ הָעוֹלָם. קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ וֶועלְכֶר הָט אוּנְז אוֹיסְגֶעוֶועהְלְט
מִכָּל הָעַמִּים. פוּן אַלֶע פֶעלְקֶער,
וְנָתַן לָנוּ אוּן עֶר הָאט אוּנְז גֶעגֶעבֶּען
אֶת תּוֹרָתוֹ: זַיין תּוֹרָה.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶווִיגֶער,
נוֹתֵן הַתּוֹרָה: [5](וֶועלְכֶער) גִיבְּט דִי תּוֹרָה.

נאך דעם פארלעזען אין דער תורה זאגט דער, וועמען עס איז גערופען געווארען פארצולעזען פאר איהם אין דער תורה, פאלגענדע ברכה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶווִיגֶער,

1) דברים ד'ד'. 2) דער פריסטער. 3) אדער: דעם געלויבטען עוויגען. 4) לויבענס-ווירדיג. 5) דער געבער פון דער תורה.

אֱלֹהֵינוּ אונזער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם. קֶעניג פון דער וועלט,
אֲשֶׁר נָתַן לָנוּ וועלכער האט אונז געגעבען
תּוֹרַת אֱמֶת. א וואהרע תּוֹרָה,
וְחַיֵּי עוֹלָם און עוויגעס לעבען
נָטַע בְּתוֹכֵנוּ: האט ער געפלאנצט אין אונז.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ געלויבט ביסטו, עוויגער,
נוֹתֵן הַתּוֹרָה: [1](וועלכער) גיבט די תּוֹרָה.

מִי שֶׁבֵּרַךְ לְעוֹלֶה לַתּוֹרָה.

גֶעבעט פיר דעם, וועמען מען האט אויפגערופען צו דער תּוֹרָה.

דער חזן אדער קורא זאגט דעם פאלגענדען מי שברך פיר דעם, וועמען מען האט אויפגערופען צום לייענען אין דער תורה. נאכדעם ווי ער האט געמאכט די צווייטע ברכה.

מִי שֶׁבֵּרַךְ דער, וואס האט געבענשט
אֲבוֹתֵינוּ אונזערע עלטערן,
אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב אברהם, יצחק און יעקב,
הוּא יְבָרֵךְ ער זאל בענשען
אֶת פלוני בן פלוני

דא קומט דער העברעאישער נאמען און פאטערס נאמען פון דעם מאן, וועמען מען האט אויפגערופען צום לייענען אין ספר תורה.

בַּעֲבוּר שֶׁעָלָה דאפיר, וואס ער איז ארויפגעגאנגען[2]
לִכְבוֹד הַמָּקוֹם צוליב די עהרע פון גאט,
לִכְבוֹד הַתּוֹרָה צוליב די עהרע פון דר תורה,

אם שבת זאג:

לִכְבוֹד הַשַּׁבָּת צוליב די עהרע פון שַׁבָּת,

אם פסח, שבועות און סוכות זאג:

לִכְבוֹד הָרֶגֶל צוליב די עהרע פון פייער־טאג

אם ראש השנה און יום כפור זאג:

לִכְבוֹד יוֹם הַדִּין צוליב די עהרע פון רעכטס־טאג

פיר א גאנץ יאהר

וּבִשְׂכַר זֶה און אלס לאהן פיר דיזעס
הַקָּדוֹשׁ דער הייליגער,
בָּרוּךְ הוּא געלויבט איז ער,
יִשְׁמְרֵהוּ זאל איהם היטען
וְיַצִּילֵהוּ און זאל איהם רעטען
מִכָּל צָרָה פון יעדען נויטה
וְצוּקָה און בעדרענגניס
וּמִכָּל נֶגַע און פון יעדער פלאג
וּמַחֲלָה. און קראנקהייט;
וְיִשְׁלַח און ער זאל שיקען
בְּרָכָה זעגען
וְהַצְלָחָה און גליק
בְּכָל מַעֲשֵׂה אין יעדע ווערק
יָדָיו פון זיינע הענד,

אם פסח, שבועות און סוכות זאג:

וְיִזְכֶּה און ער זאל ווירדיג זיין
לַעֲלוֹת אויפצוגעהן (אין בית המקדש)
לָרֶגֶל. צו פייער־טאג,

אם ראש השנה און יום כפור זאג:

וְיִכְתְּבֵהוּ און ער זאל איהם פערשרייבען
וְיַחְתְּמֵהוּ און ער זאל איהם פערזיגלען
לְחַיִּים טוֹבִים צום גוטען לעבען
בְּזֶה יוֹם הַדִּין אין דיזען רעכטס־טאג

פיר א גאנץ יאהר

עִם כָּל יִשְׂרָאֵל מיט גאנץ ישראל,
אֶחָיו זיינע ברידער,
וְנֹאמַר אָמֵן: און לאמיר זאגען: אמן:

1) דער געבער פון דער תורה. 2) אויף דער בימה.

מִי שֶׁבֵּרַךְ לְיוֹלֶדֶת זָכָר.

גֶעבֶּעט פִיר אַ פְרוֹי, וֶועלְכֶע הָאט גֶעבָּארֶען אַ זוּן.

אויב דער, וועמען מען האט אויפגערופען צום לייע-נען אין דער תורה, וויל, אז מען זאל זאגען אַ געבעט פיר אַ פרוי, וועלכע האט געבאָרען אַ זאהן, זאגט דער חזן אדער קורא פאלגענדען מי שברך

מִי שֶׁבֵּרַךְ	דֶער, וָואס הָאט גֶעבֶּענְשְׁט
אֲבוֹתֵינוּ	אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב	אַבְרָהָם, יִצְחָק אוּן יַעֲקֹב
הוּא יְבָרֵךְ	עֶר זָאל בֶּענְשֶׁען
אֶת הָאִשָּׁה	דִי פְרוֹי
הַיּוֹלֶדֶת	דִי גֶעבֶּערֶערִין

הער קומט דער נאמען פון דער פרוי און איהר פאטער'ס נאמען.

וְאֶת בְּנָהּ	אוּן אִיהְר זָאהְן
הַנּוֹלָד	וֶועלְכֶר אִיז גֶעבָּארֶען גֶעוָוארֶען
לָהּ	בַּיי אִיהְר
בְּמַזָּל טוֹב	אִין אַ גוּטֶען שִׁיקְזָאל,
בַּעֲבוּר שֶׁבַּעְלָהּ	דַאפִיר וָואס אִיהְר מַאן
נָדַר	הָאט צוּגֶעזָאגְט
לִצְדָקָה:	פִיר וָואהְלְטְהַאט.
בִּשְׂכַר זֶה	אַלְס לָאהְן פִיר דִיזֶעס
יְגַדְּלוֹ	זָאל עֶר אִיהְם עֶרְצִיהֶען
לְתוֹרָה	צוּ תּוֹרָה
וּלְחֻפָּה	אוּן צוּ חוּפָּה[1]
וּלְמַעֲשִׂים טוֹבִים	אוּן צוּ גוּטֶע טְהַאטֶען,
וְנֹאמַר אָמֵן:	אוּן לָאז'מִיר זָאגֶען: אָמֵן!

מִי שֶׁבֵּרַךְ לְיוֹלֶדֶת נְקֵבָה.

גֶעבֶּעט פִיר אַ פְרוֹי, וֶועלְכֶע הָאט גֶעבָּארֶען אַ טָאכְטֶער.

אויב דער, וועמען מען האט אויפגערופען צום לייענען אין דער תורה, וויל אז מען זאל זאגען אַ געבעט פיר אַ פרוי, וועלכע האט געבארען אַ טאכטער, זאגט דער חזן אדער קורא פאלגענדען מי שברך.

מִי שֶׁבֵּרַךְ	דֶער, וָואס הָאט גֶעבֶּענְשְׁט
אֲבוֹתֵינוּ	אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב	אַבְרָהָם, יִצְחָק אוּן יַעֲקֹב,
הוּא יְבָרֵךְ	עֶר זָאל בֶּענְשֶׁען
אֶת הָאִשָּׁה	דִי פְרוֹי
הַיּוֹלֶדֶת	דִי גֶעבֶּערֶערִין

הער קומט דער נאמען פון דער פרוי און איהר פאטער'ס נאמען.

וְאֶת בִּתָּהּ	אוּן אִיהְר טָאכְטֶער,
הַנּוֹלְדָה לָהּ	וֶועלְכֶע אִיז גֶעבָּרֶען גֶעוָורֶען בַּיי אִיר
בְּמַזָּל טוֹב	אִין אַ גוּטֶען שִׁיקְזָאל,
וְיִקָּרֵא שְׁמָהּ	אוּן אִיהְר נָמֶען זָל גֶערוּפֶען וֶוערְן
בְּיִשְׂרָאֵל	אִין יִשְׂרָאֵל

הער קומט דער נאמען פון די ניי-געבארענע טאָכטער און איהר מוטער'ס נאמען.

בַּעֲבוּר שֶׁבַּעְלָהּ	דַאפִיר וָואס אִיהְר מַאן
נָדַר לִצְדָקָה:	הָט צוּגֶעזָגְט פִר וָואהְלְטְהַט.
בִּשְׂכַר זֶה	אַלְס לָאהְן פִיר דִיזֶעס
יְגַדְּלֶהָ	זָאל עֶר אִיהְר עֶרְצִיהֶען
לְחֻפָּה	צוּ חוּפָּה[1]
וּלְמַעֲשִׂים טוֹבִים	אוּן צוּ גוּטֶע טְהַאטֶען,
וְנֹאמַר אָמֵן:	אוּן לָא'מִיר זָאגֶען: אָמֵן!

[1] דאס הייסט, ער זאל זוכה זיין צו פערהייראטען זיין קינד.

מִי שֶׁבֵּרַךְ לְחוֹלֶה.

גֶעבֶּעט פִיר אַ קְרַאנְקֶען מַאן.

אייב דער, וועמען מען האט אויפגערופען צום לייענען אין דער תורה, וויל אז מען זאָל זאגען אַ געבעט פיר אַ קראנקען מאן, זאגט דער חזן אדער קורא פאלגענדען מי שברך.

מִי שֶׁבֵּרַךְ	דֶער, וָואס הָאט גֶעבֶּענְטְשְׁט
אֲבוֹתֵינוּ	אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב.	אַבְרָהָם, יִצְחָק אוּן יַעֲקֹב,
משֶׁה אַהֲרֹן	משֶׁה, אַהֲרֹן,
דָּוִד וּשְׁלֹמֹה.	דָוִד אוּן שְׁלֹמֹה,
הוּא יְרַפֵּא	עֶר זָאל הֵיילֶען
אֶת הַחוֹלֶה	דֶעם קְרַאנְקֶען,

היר קוממ דער נאמען און די מוטער'ס נאמען פון דעם קראנקען מאן.

בַּעֲבוּר	וַוייל

היר קוממ דער נאָמען און פאטער'ס נאמען פון דעם, וואס האט פערלאַנגט, אז מען זאל דאס געבעט זאָגען פיר דעם קראנקען מאן.

נָדַר	הָאט צוּגֶעזָאגְט
מַתָּנָה	אַ גֶעשֶׁענְק
בַּעֲבוּרוֹ.	פוּן זַיינֶעט וֶועגֶען.
בִּשְׂכַר זֶה	אַלְס לָאהְן פִיר דִיזֶעס
הַקָּדוֹשׁ	דֶער הֵיילִיגֶער,
בָּרוּךְ הוּא	גֶעלוֹיבְּט אִיז עֶר,
יִמָּלֵא	זָאל פוּל וֶוערֶען
רַחֲמִים	(מִיט) בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט
עָלָיו	אִיבֶּער אִיהְם
לְהַחֲלִימוֹ	אִיהְם גֶעזוּנְד צוּ מַאכֶען
וּלְרַפְּאוֹתוֹ	אוּן אִיהְם צוּ הֵיילֶען
וּלְהַחֲזִיקוֹ	אוּן אִיהְם צוּ שְׁטַארְקֶען
וּלְהַחֲיוֹתוֹ.	אוּן אִיהְם צוּ לָאזֶען לֶעבֶּען
וְיִשְׁלַח לוֹ	אוּן עֶר זָאל אִיהְם שִׁיקֶען
מְהֵרָה	שְׁנֶעל
רְפוּאָה שְׁלֵמָה	אַפָּאלְקָאמֶענֶע הֵיילוּנְג
מִן הַשָּׁמַיִם	פוּן הִימֶעל
בְּרַמַ״ח אֵיבָרָיו.	אִין זַיינֶע 248 גְלִידֶער
וּשְׁסַ״ה גִּידָיו.	אוּן אִין זַיינֶע 365 אָדֶערְן
בְּתוֹךְ שְׁאָר חוֹלֵי יִשְׂרָאֵל.	צְווִישֶׁען דִי אִיבְּרִיגֶע קְרַאנְקֶע פוּן יִשְׂרָאֵל,
רְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ	אַ הֵיילוּנְג פוּן דֶער זֶעעלֶע
וּרְפוּאַת הַגּוּף.	אוּן אַ הֵיילוּנְג פוּן דֶעם קֶערְפֶּער

אם שבת זאג:

(שַׁבָּת הִיא	(עֶס אִיז שַׁבָּת,
מִלִּזְעוֹק	וָוען עֶס אִיז פֶערְבָּאטֶען צוּ שְׁרַייעֶן,
וּרְפוּאָה	אוּן אַ הֵיילוּנְג
קְרוֹבָה לָבוֹא)	אִיז נָאהֶענְט צוּ קוּמֶען)

פיר א גאנץ יאהר.

הַשְׁתָּא	יֶעצְט,
בַּעֲגָלָא	אוּנְגֶעזַאמְט
וּבִזְמַן קָרִיב.	אוּן אִין קוּרְצֶער צַייט,
וְנֹאמַר אָמֵן:	אוּן לָאמִיר זָאגֶען: אָמֵן!

מִי שֶׁבֵּרַךְ לְחוֹלָנִית.

גֶעבֶּעט פִיר אַ קְרַאנְקֶע פְרוֹי.

אויב דער, וועמען מען האט אויפגערופען צום לייענען אין דער תורה, וויל אז מען זאָל זאגען אַ געבעט פיר אַ קראַנקע פרוי, זאגט דער חזן אדער קורא פאלגענדען מי שברך.

מִי שֶׁבֵּרַךְ — דֶער, וָואס הָאט גֶעבֶּענְשְׁט
אֲבוֹתֵינוּ — אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב. — אַבְרָהָם, יִצְחָק און יַעֲקֹב,
מֹשֶׁה אַהֲרֹן — משֶׁה, אַהֲרֹן,
דָּוִד וּשְׁלֹמֹה. — דָוִד און שְׁלֹמֹה,
הוּא יְרַפֵּא — עֶר זָאל הֵיילֶען
אֶת הַחוֹלָנִית — דִי קְרַאנְקֶע,

היר קומט דער נאמען און די מוטער'ס נאמען פון די קראנקע פרוי.

בַּעֲבוּר — וַוייל

היר קומט דער נאמען און פאטער'ס נאמען פון דעם, וואס האט פערלאנגט, אז מען זאל דאס געבעט זאגען פיר די קראנקע פרוי.

נָדַר — הָאט צוּגֶעזָאגְט
מַתָּנָה — אַ גֶעשֶׁענְק
בַּעֲבוּרָהּ. — פוּן אִיהֶרְט וֶועגֶען.
בִּשְׂכַר זֶה — אַלְס לָאהְן פִיר דִיזֶעס
הַקָּדוֹשׁ — דֶער הֵיילִיגֶער,
בָּרוּךְ הוּא — גֶעלוֹיבְּט אִיז עֶר,
יִמָּלֵא — זָאל פוּל וֶוערֶען
רַחֲמִים — (מִיט) בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט
עָלֶיהָ — אִיבֶּער אִיהְר
לְהַחֲלִימָהּ — אִיהְר גֶעזוּנְד צוּ מַאכֶען
וּלְרַפְּאוֹתָהּ — און אִיהְר צוּ הֵיילֶען
וּלְהַחֲזִיקָהּ — און אִיהְר צוּ שְׁטַארְקֶען
וּלְהַחֲיוֹתָהּ, — און אִיהְר צוּ לָאזֶען לֶעבֶּען
וְיִשְׁלַח לָהּ מְהֵרָה — און עֶר זָאל אִיהְר שִׁיקֶען שְׁנֶעל
רְפוּאָה שְׁלֵמָה — אַ פָאלְקָאמֶענֶע הֵיילוּנְג
מִן הַשָּׁמַיִם — פוּן הִימֶעל
בִּרְמַ״ח אֵיבָרֶיהָ, — אִין אִיהְרֶע 248 גְלִידֶער
וּשְׁסָ״ה גִּידֶיהָ, — און אִין אִיהְרֶע 365 אָדֶערְן
בְּתוֹךְ שְׁאָר חוֹלֵי יִשְׂרָאֵל, — צְווִישֶׁען דִי אִיבְּרִיגֶע קְרַאנְקֶע פוּן יִשְׂרָאֵל,
רְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ — אַ הֵיילוּנְג פוּן דֶער זֶעעלֶע
וּרְפוּאַת הַגּוּף, — און אַ הֵיילוּנְג פוּן דֶעם קֶערְפֶּער

אם שבת זאג:

(שַׁבָּת הִיא — (עֶס אִיז שַׁבָּת,
מִלִּזְעוֹק — וֶוען עֶס אִיז פֶערְבָּאטֶען צוּ שְׁרַייעֶן,
וּרְפוּאָה — און אַ הֵיילוּנְג
קְרוֹבָה לָבוֹא — אִיז נָאהֶענְט צוּ קוּמֶען)

פיר א גאנץ יאהר.

הַשְׁתָּא — יֶעצְט,
בַּעֲגָלָא — אוּנְגֶעזַאמְט
וּבִזְמַן קָרִיב, — און אִין קוּרְצֶער צַייט,
וְנֹאמַר אָמֵן: — און לָא'מִיר זָאגֶען: אָמֵן!

בִּרְכַּת הַגּוֹמֵל.

ווען מען רופט צום פארלעזען אין דער תורה א מאן, וועלכער איז געווען אין לעבענס־געפאהר אויף'ן מעער אדער לאנד (ים אדער יבשה), אדער וועלכער איז בעפרייט געווארען פון געפענגנים, אדער וועלכער איז געזונד געווארען פון א קראנקהייט, דארף ער זאגען די פאלגענדע ברכה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ אוּנזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם. קֶענִיג פון דֶער וֶועלְט,
הַגּוֹמֵל וָואס בֶּעלוֹינְט
לְחַיָּבִים [7]שוּלְדִיגֶע
טוֹבוֹת. (מִיט) גוּטֶעס,
שֶׁגְּמָלַנִי וֶועלְכֶער הָאט מִיר בֶּעלוֹינְט
כָּל טוֹב: (מִיט) אַלֶעם גוּטֶען.

אוּן די געמיינדע אנטווארט:

מִי שֶׁגְּמָלְךָ וֶוער עֶס הָאט דִיר בֶּעלוֹינְט
כָּל טוֹב. (מִיט) אַלֶעם גוּטֶען,
הוּא יִגְמָלְךָ דֶער זָאל דִיר בֶּעלוֹינֶען
כָּל טוֹב (מִיט) אַלֶעם גוּטֶען
סֶלָה: אִימֶער!

בִּרְכַּת הָאָב לְבַר מִצְוָה.

פאלגענדע ברכה זאגט דער פאטער פון א בר־מצוה, ווען דער בר מצוה האט געענדיגט די צווייטע ברכה אויף דער תורה, נאכדעם ווי מען האט איהם אויפגערופען צום לייענען אין דער תורה.

בָּרוּךְ גֶעלוֹיבְּט אִיז עֶר,
שֶׁפְּטָרַנִי וֶועלְכֶער הָאט מִיר בֶּעפְרַייט

מֶענְשׁוּ פון די [8]שְׁטְרַאפֶע
שֶׁלָּזֶה: פון דִיזֶען (קִינְד).

נאכדעם ווי מען ענדיגט לייענען הייבט מען אויף דעם ספר התורה און מען ווייזט עס צו אלע אנוועזענדע, און די געמיינדע זאגט:

[1] וְזֹאת הַתּוֹרָה אוּן דִיזֶע אִיז דִי תּוֹרָה,
אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה וֶועלְכֶע מֹשֶׁה הָט פָּארְגֶעלֵייגְט
לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. פַאר דִי קִינְדֶער יִשְׂרָאֵל
[2] עַל פִּי יְיָ אוֹיף דֶעם עֶווִיגֶנ'ס בֶּעפֶעהל
בְּיַד מֹשֶׁה: דוּרְךְ דִי הַאנְד פון מֹשֶׁה.

[3] עֵץ חַיִּים הִיא זִי אִיז אַ בּוֹים פון לֶעבֶען
לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ. פִיר דִי, וָוָאס הַאלְטֶען זִיךְ אָן אִיר
וְתֹמְכֶיהָ אוּן דִי, וָואס שְׁטִיצֶען אִיהְר,
מְאֻשָּׁר: זַיינֶען גְלִיקְלִיךְ.
[4] דְּרָכֶיהָ אִיהְרֶע וֶועגֶען
דַּרְכֵי נֹעַם. זַיינֶען אַנְגֶענֶעהְמֶע וֶועגֶען
וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ אוּן אַלֶע אִיהְרֶע שְׁטֶעגֶען
שָׁלוֹם: [9]זַיינֶען פְרִידֶען.
[5] אֹרֶךְ יָמִים לַאנְגֶעס לֶעבֶען
בִּימִינָהּ. אִיז אִין אִיר רֶעכְטֶע הַאנְד
בִּשְׂמֹאלָהּ אִין אִיהְר לִינְקֶע הַאנְ־
עֹשֶׁר וְכָבוֹד: זַיינֶען רַייכְטְהוּם אוּן זֶהֶרֶע
[6] יְיָ חָפֵץ דֶער עֶווִיגֶער וִויל,
לְמַעַן צִדְקוֹ. וֶועגֶען זַיין גֶערֶעכְטִגְקֵייט
יַגְדִּיל תּוֹרָה צוּ פֶערגְרֶעסֶערְן דִי תּוֹרָה
וְיַאְדִּיר: אוּן אִיהר צוּ [10]פֶערְשְׁטַארְקֶן

1) דברים ד׳ מ״ד. 2) במדבר ד׳ ל״ז. 3) משלי ג׳ י״ח. 4) שם י״ז. 5) שם ט״ז. 6) ישעיה מ״ב, כ״א. 7) ד. ה מענשען, וואס זיינען ניט ווערטה. וואס האבען זיך ניט פערדינסטליך געמאכט. 8) פעראנטווארטליכקייט. 9 (פיהרע צו) פרידען; אדער: (זיינען וועגען פון) פרידען. 10) פערהערליכען.

ברכות ההפטרה.

הברכות קודם קריאת ההפטורה ואחריה נזכרו במס׳ סופרים פי״ג, ה״ט ואילך. עם שתי הברכות לקריאת התורה הן שבע ברכות כנגד שבעה הקרואים לתורה בשבת. (עיין בתוס׳ פסחים ק״ד ע״ב ד״ה חול ושם קי״ז ע״ב, יומא ס״ח ע״ב). ובאבודרהם כתב שחמשת ברכות ההפטורה הנה כנגד חמשה חומשי התורה.

דער. וואס איז גערופען געווארען צו זיין דער מפטיר (לעצטער). זאגט פאלגענדעס:

ברוך אתה — געלויבט ביסטו,
יי — עווינער,
אלהינו — אונזער גאט,
מלך — קעניג
העולם. — פון דער וועלט,
אשר בחר — וועלכער האט אויסערוועהלט
בנביאים טובים — די גוטע פראפעטען
ורצה — און ער[1] איז צופרידען געוועזן
בדבריהם — מיט זייערע ווערטער,
הנאמרים — וועלכע זיינן געזאגט געוואָרען
באמת — מיט וואהרהייט.
ברוך אתה — געלויבט ביסטו,
יי — עווינער,
הבוחר — וועלכער האט אויסערוועהלט
בתורה — די תורה
ובמשה — און משה,
עבדו — זיין קנעכט,
ובישראל — און ישראל,
עמו — זיין פאלק,
ובנביאי — און די פראפעטען
האמת — פון וואהרהייט
וצדק: — און גערעכטיגקייט.

דער קורא אדער דער, וועמען מען האט אויפגערופען אלס מפטיר, ליינט דאן די הפטורה (איין בעשטימטער אבשניט פון די פראפעהעטען) און דאן זאגט דער, וועמען מען האט אויפגערופען אלס מפטיר, פאלגענדע ברכות:

ברוך אתה יי — געלויבט ביסטו, עווינער,
אלהינו — אונזער גאט,
מלך העולם. — קעניג פון דער וועלט,
צור — פעלז
כל העולמים. — פון אלע וועלטען,
צדיק — גערעכטער
בכל הדורות. — אין אלע געשלעכטער,
האל הנאמן — דער טרייער גאט,
האומר — וועלכער זאגט
ועושה. — און טהוט,
המדבר — וועלכער רעדט
ומקים. — און ערפילט,
שכל דבריו — וואס אלע זיינע ווערטער
אמת וצדק: — זיינען וואהרהייט און גערעכטיגקייט
נאמן — טריי
אתה הוא — ביסט דו,
יי אלהינו. — עווינער, אונזער גאט,
ונאמנים — און טריי זיינען
דבריך. — דיינע ווערטער,
ודבר אחד — און איין וואָרט

[1] ער האט בעזן ריגטן; איהם איז געפעליג געווארען

בִּרְכַּת הַגּוֹמֵל.

ווען מען רופט צום פארלעזען אין ... מאן, וועלכער איז געווען אין לי... מעער אדער לאנד (ים אדער י... איז בעפרייט געווארען פון גע... איז געזונד געווארען פון ... זאגען די פאלגענדע ברכה:

נֶאֱדָר־ אתה יי — גאט (און) אַ קעניג, אַז טריי און באַרמהערציג.

אָתָּה: — ביסטו.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, — געלויבט ביסטו, עוויגער,

הָאֵל הַנֶּאֱמָן — דער טרייער גאט

בְּכָל דְּבָרָיו: — אין אַלע זיינע ווערטער.

רַחֵם עַל צִיּוֹן — ערבאַרם זיך איבער ציון,

כִּי הִיא — דען זי איז

בֵּית חַיֵּינוּ — דאס הויז פון אונזער לעבען

וְלַעֲלוּבַת נֶפֶשׁ — און די פערשאַכטעטע זעלע

תּוֹשִׁיעַ — זאלסטו העלפען

בִּמְהֵרָה — שנעל

בְּיָמֵינוּ: — אין אונזערע טעג.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, — געלויבט ביסטו, עוויגער,

מְשַׂמֵּחַ צִיּוֹן — וועלכער ערפרעהט ציון

בְּבָנֶיהָ: — דורך איהרע קינדער.

שַׂמְּחֵנוּ — ערפרעה אונז,

יְיָ אֱלֹהֵינוּ — עוויגער, אונזער גאט,

בְּאֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא — מיט אליהו, דעם פּראָפעט,

עַבְדֶּךָ. — דיין קנעכט,

וּבְמַלְכוּת — און מיט די רעגירונג

בֵּית דָּוִד — פון די הויז פון דוד,

מְשִׁיחֶךָ. — דיין געזאַלבטער;

בִּמְהֵרָה יָבֹא — שנעל זאל ער קומען

וְיָגֵל לִבֵּנוּ. — און ערפרעהען אונזער הארץ;

עַל כִּסְאוֹ — אויף זיין טהראָן

לֹא יֵשֵׁב זָר. — וועט ניט זיטצען קיין פרעמדער

וְלֹא יִנְחֲלוּ עוֹד אֲחֵרִים — און אַנדערע וועלען מעהר ניט ערבען

אֶת כְּבוֹדוֹ. — זיין עהרע,

כִּי — דען

בְּשֵׁם קָדְשְׁךָ — ביי דיין היילינגען נאמען

נִשְׁבַּעְתָּ לוֹ — האסטו איהם געשוואָרען,

שֶׁלֹּא יִכְבֶּה נֵרוֹ — דאס זיין ליכט וועט ניט פערלאָשען ווערען

לְעוֹלָם וָעֶד: — פיר אימער און עוויג.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, — געלויבט ביסטו, עוויגער,

מָגֵן דָּוִד: — דער שילד פון דוד.

אם יום טוב און אם שבת, אין וועלכען עס געפאלט יום טוב ווי אויך אם שבת חול המועד סכות. ווערד געזאגט על התורה מיט איינעם פון די נוסחאות וואס געפינען זיך היר אונטערן שטריך.

עַל הַתּוֹרָה — פיר די תורה

אם פסח שבועות און סכות, ווי אויך אם שבת חול המועד סוכות. זאגט מען פאלגענדעס נאך מגן דוד.

עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוֹדָה וְעַל הַנְּבִיאִים

אם שבת זאג: וְעַל יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה

אם פסח זאג: וְעַל יוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה

---

1) ד. ה. ניט ערפילט. 2) וואס איז געקריינקט אין גייסט.

וְעַל הָעֲבוֹדָה	און פִיר דַאס גָאטֶעס־דִינְסְט
וְעַל הַנְּבִיאִים.	און פִיר דִי פְּרָאפֶעטֶען
וְעַל יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה.	און פִיר דִיזֶען שַׁבָּת טָאג,
שֶׁנָּתַתָּ לָּנוּ	ווֶעלְכֶען דוּ הָאסְט אוּנְז גֶעגֶעבֶּן,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
לִקְדֻשָּׁה	פִיר הֵיילִיגְקַייט
וְלִמְנוּחָה.	און פִיר רוּהֶע,
לְכָבוֹד	פִיר עֶהְרֶע
וּלְתִפְאָרֶת:	און פִיר פְּרַאכְט.
עַל הַכֹּל	פִיר אַלֶעס,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,

אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ.	דַאנְקֶען מִיר דִיר
וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ.	און מִיר לוֹיבֶּען דִיר;
יִתְבָּרַךְ שִׁמְךָ	גֶעלוֹיבְּט זָאל ווֶערֶען דַיין נָאמֶען
בְּפִי כָּל חַי	אִין דֶעם מוֹיל פוּן אַלֶע לֶעבֶּעדִגֶע
תָּמִיד	בֶּעשְׁטֶענְדִיג,
לְעוֹלָם וָעֶד:	אוֹיף אֵימֶער און עֶווִיג.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ.	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶווִיגֶער,
מְקַדֵּשׁ	(ווֶעלְכֶער) הֵיילִיגְט
הַשַּׁבָּת:	דֶעם שַׁבָּת־טָאג.

אם שבועות זאג:

וְעַל יוֹם חַג הַשָּׁבֻעוֹת הַזֶּה

אם סוכות זאג:

וְעַל יוֹם חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה

אם שמיני עצרת און שמחת תורה

וְעַל יוֹם הַשְּׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת הַזֶּה

שֶׁנָּתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ (אם שבת לִקְדֻשָּׁה וְלִמְנוּחָה). לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה. לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת: עַל הַכֹּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ. יִתְבָּרַךְ שִׁמְךָ בְּפִי כָּל חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ. מְקַדֵּשׁ (אם שבת הַשַּׁבָּת וְ)יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

אם שבת זאגט מען היר יקום פורקן און אין א וואכען טאג זאגט מען אשרי.

אם ראש השנה זאגט מען פאלגענדעס נאך מגן דוד.

עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוֹדָה וְעַל הַנְּבִיאִים

אם שבת זאג:

וְעַל יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה

וְעַל יוֹם הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה שֶׁנָּתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ (אם שבת לִקְדֻשָּׁה וְלִמְנוּחָה) לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת: עַל הַכֹּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ. יִתְבָּרַךְ שִׁמְךָ בְּפִי כָּל חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד. וּדְבָרְךָ אֱמֶת וְקַיָּם לָעַד: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ. מְקַדֵּשׁ (אם שבת הַשַּׁבָּת וְ)יִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַזִּכָּרוֹן:

אם שבת זאגט מען היר יקום פורקן און אין א וואכען טאג זאגט מען אשרי.

אם יום כפור זאגט מען פאלגענדעס נאך מגן דוד.

עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוֹדָה וְעַל הַנְּבִיאִים

אם שבת זאג:

וְעַל יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה

וְעַל יוֹם הַכִּפֻּרִים הַזֶּה שֶׁנָּתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ (אם שבת לִקְדֻשָּׁה וְלִמְנוּחָה) לִמְחִילָה וְלִסְלִיחָה וּלְכַפָּרָה. וְלִמְחָל בּוֹ

יקום פורקן הראשון הוא ברכה הירושים בקהל לפני כל חג ולראשי גליות וראשי הישיבות ולומדי התורה. ויקום פורקן השני הוא ברכה לבני העיר ונתקנו בבבל בלשון ארמי רמיזן ויבנו גם הנשים והטף.

יקום פורקן זאגט מען ניט אם יום טוב, וואס געפאלט אין א וואכען טאג.

יְקוּם פֻּרְקָן	עס זאל אויפשטעהן אן ערלויזונג
מִן שְׁמַיָּא .	פון הימעל,
חִנָּא וְחִסְדָּא .	גנאדע און גנאדע
וְרַחֲמֵי	און ערבארמונג
וְחַיֵּי אֲרִיכֵי .	און לאנגעס לעבען
וּמְזוֹנֵי רְוִיחֵי .	און גענוג ערנעהרונגס־מטלן
וְסִיַּעְתָּא	און הילפע
דִשְׁמַיָּא .	פון הימעל
וּבַרְיוּת גּוּפָא .	און קערפערליכע געזונדהייט
וּנְהוֹרָא מַעַלְיָא :	און [2]גוטעס ליכט.
זַרְעָא	קינדער,
חַיָּא וְקַיָּמָא .	[3]לעבענדע און דויערהאפטע,
זַרְעָא	קינדער,
דִי לָא יִפְסוּק	וועלכע זאלען ניט [4]אויפהערען
וְדִי לָא יִבְטוּל	און זאלען ניט [5]אבשטעהן
מִפִּתְגָּמֵי	פון די ווערטער
אוֹרַיְתָא :	פון דער תורה.

לְמָרָנָן	פיר אונזערע לעהרער
וְרַבָּנָן	און אונזערע געלעהרטע
חֲבוּרָתָא קַדִּישָׁתָא .	פון דער הייליגער געמיינדע,
דִּי בְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל .	וועלכע זיינען אין [6]ארץ ישראל
וְדִי בְבָבֶל .	און וועלכע זיינען אין בבל.
לְרֵישֵׁי	פיר די הייפטער
כַלֵּי .	פון די פייערטאגס־רעדען[7]
וּלְרֵישֵׁי	און פיר די הייפטער
גַלְוָתָא .	פון דער געפאנגענשאפט[8]
וּלְרֵישֵׁי	און פיר די הייפטער
מְתִיבָתָא .	פון די [9]ישיבות
וּלְדַיָּנֵי	און פיר די ריכטער,
דִי בָבָא :	וועלכע זיינען אין טויער.
לְכָל תַּלְמִידֵיהוֹן	פיר אלע זייערע שילער
וּלְכָל תַּלְמִידֵי	און פיר אלע שילער
תַלְמִידֵיהוֹן .	פון זייערע שילער
וּלְכָל	און פיר אלע,
מָאן דְעָסְקִין	וואס בעשעפטיגען זיך

פיר יום כפור.

אֶת כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ . לְכָבוֹד וּלְתִפְאֶרֶת : עַל הַכֹּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ . וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ . יִתְבָּרַךְ שִׁמְךָ בְּפִי כָּל חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד . וּדְבָרְךָ אֱמֶת וְקַיָּם לָעַד : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ . מֶלֶךְ מוֹחֵל

פיר יום כפור.

וְסוֹלֵחַ לַעֲוֹנוֹתֵינוּ . וְלַעֲוֹנוֹת עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל . וּמַעֲבִיר אַשְׁמוֹתֵינוּ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה . מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ . מְקַדֵּשׁ (אם שבת הַשַּׁבָּת וְ) יִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַכִּפֻּרִים :

אם שבת זאגט מען היר יקום פורקן און אין א וואכען טאג זאגט מען אשרי.

1) בריינגע, רייכע. 2) בעסטע ערלייכטונג. 3) לאנג־לעבענדע, קרעפטיגע. 4) פערלאזען. 5) געשטערט זיין. 6) לאנד פון ישראל. פאלעסטינא. 7) פאר יעדען יום טוב פלעגט דער רב דרשנ'ען פאר זיינע תלמידים מענינא דיומא. 8) ריש גלותא האט געהייסען דער אידישער פירסט, וואס איז געווען אין בבל 9) לייטער אנשטאלטען, אקאדעמיען.

בְּאוֹרַיְתָא .	מיט דער תּוֹרה,
מַלְכָּא	דער קעניג
דְעָלְמָא .	פון דער וועלט
יְבָרֵךְ יַתְהוֹן.	זאל זיי בענשען,
יַפִּישׁ	ער זאל פערלייננגערען
חַיֵּיהוֹן.	זייער לעבען,
וְיַסְגֵּא	און ער זאל פערמעהרען
יוֹמֵיהוֹן.	זייערע טעג,
וְיִתֵּן אַרְכָה	און ער זאל געבען א פערלענגערונג
לִשְׁנֵיהוֹן :	צו זייערע יאהרען.
וְיִתְפָּרְקוּן	און זיי זאלען ערלייזט ווערען
וְיִשְׁתֵּזְבוּן	און זיי זאלען בפרייט ווערען
מִן כָּל עָקָא	פון יעדער בעדרענגניס
וּמִן כָּל מַרְעִין בִּישִׁין	און פון אלע שלעכטע קראנקהייטען.
מָרָן	דער הערר,
דִּי בִשְׁמַיָּא	וואס איז אין הימעל,
יְהֵא בְסַעְדְּהוֹן	זאל זיי זיין צו הילף
כָּל זְמַן וְעִדָּן.	צו יעדער צייט און [6]שטונדע;
וְנֹאמַר אָמֵן :	און לאמיר זאגען: אמן!

ווען מען דאווענט פיר זיך, ניט צוזאמען מיט א געמיינדע (אהן א מנין), דאן זאגט מען ניט דעם צווייטען יקום פורקן און אויך ניט מי שברך.

יְקוּם פֻּרְקָן	עס זאל אויפשטעהן אן ערלעזונג
מִן שְׁמַיָּא.	פון הימעל,
חִנָּא וְחִסְדָּא.	גונסט און גנאדע
וְרַחֲמֵי	און ערבארמונג
וְחַיֵּי אֲרִיכֵי.	און לאנגעס לעבען
וּמְזוֹנֵי רְוִיחֵי.	און [1]גענוג ערנעהרונגס־מיטלען
וְסִיַּעְתָּא	און הילפע
דִשְׁמַיָּא.	פון הימעל
וּבַרְיוּת גּוּפָא.	און קערפערליכע געזונדהייט
וּנְהוֹרָא מַעַלְיָא:	און [2]גוטעס ליכט.
זַרְעָא	קינדער,
חַיָּא וְקַיָּמָא.	[3]לעבענדע און דויערהאפטע,
זַרְעָא	קינדער,
דִּי לָא יִפְסוּק	וועלכע זאלען ניט [4]אויפהערען
וְדִי לָא יִבְטוּל	און זאלען ניט [5]אבשטעהן
מִפִּתְגָּמֵי	פון די ווערטער
אוֹרַיְתָא:	פון דער תורה.
לְכָל קְהָלָא קַדִּישָׁא הָדֵין	פיר דיזע גאנצע היילינע געמיינדע,
רַבְרְבַיָּא	די גרויסע
עִם זְעֵרַיָּא.	מיט די קליינע,
טַפְלָא וּנְשַׁיָּא:	די קינדער און די פרויען.
מַלְכָּא	דער קעניג
דְעָלְמָא	פון דער וועלט
יְבָרֵךְ יַתְכוֹן.	זאל אייך בענשען,
יַפִּישׁ	ער זאל פערלייננגערען
חַיֵּיכוֹן.	אייער לעבען,
וְיַסְגֵּא	און ער זאל פערמעהרען
יוֹמֵיכוֹן.	אייערע טעג,
וְיִתֵּן אַרְכָה	און ער זאל געבען א פערלענגערונג
לִשְׁנֵיכוֹן:	צו אייערע יאהרען.

1) בריי ע, רייכע. 2) בעסטע ערלייכטונג. 3) לאנג-לעבענדע, קרעפטיגע. 4) פערלאזען. 5) געשטערט זיין.
6) סיזאן, געגענווארט.

וְתִתְפָּרְקוּן	און אהר זאלט ערלייזט ווערן
וְתִשְׁתֵּזְבוּן	און איהר זאלט בפרייט ווערן
מִן כָּל עָקָא	פון יעדער בעדרענגניס
וּמִן כָּל מַרְעִין בִּישִׁין	און פון אלע שלעכטע קראנקהייטען.
מָרָן	דער הערר,
דִּי בִשְׁמַיָּא	וואס איז אין הימעל,
יְהֵא בְסַעְדְּכוֹן	זאל אייך זיין צו הילף
כָּל זְמַן וְעִדָּן.	צו יעדער צייט און [1]שטונדע;
וְנֹאמַר אָמֵן:	און לאמיר זאגען: אמן!

מִי שֶׁבֵּרַךְ	דער, וואס האט געבענשט
אֲבוֹתֵינוּ	אונזערע עלטערן,
אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב	אברהם, יצחק און יעקב,
הוּא יְבָרֵךְ	ער זאל בענשען
אֶת כָּל הַקָּהָל הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה	דיזע גאנצע הייליגע געמיינדע
עִם כָּל קְהִלּוֹת הַקֹּדֶשׁ	מיט אלע הייליגע געמיינדען,
הֵם וּנְשֵׁיהֶם.	זיי און זייערע פרויען
וּבְנֵיהֶם	און זייערע זיהן
וּבְנוֹתֵיהֶם .	און זייערע טעכטער
וְכָל	און אלעס,
אֲשֶׁר לָהֶם:	וואס געהערט צו זיי.
וּמִי שֶׁמְּיַחֲדִים	און ווער עס בעשטימען
בָּתֵּי כְנֵסִיּוֹת	[2]פערזאמלונגס־הייזער
לִתְפִלָּה,	פיר געבעט,
וּמִי שֶׁבָּאִים	און ווער עס קומען
בְּתוֹכָם	אין זיי
לְהִתְפַּלֵּל.	צו בעטען,
וּמִי שֶׁנּוֹתְנִים	און ווער עס גיבען
נֵר לַמָּאוֹר .	ליכט צום בעלייכטען
וְיַיִן לְקִדּוּשׁ	און וויין פיר קדוש
וּלְהַבְדָּלָה .	און פיר הבדלה,
וּפַת לָאוֹרְחִים.	און ברוט פיר דורכ־רייזענדע
וּצְדָקָה	און געלד־שטיצע
לָעֲנִיִּים.	פיר די ארעמע,
וְכָל מִי	און אלע
שֶׁעוֹסְקִים	וואס בעשעפטיגען זיך
בְּצָרְכֵי צִבּוּר	מיט געמיינדע [3]אנגעלעגנהייטן
בֶּאֱמוּנָה .	מיט טריהייט,
הַקָּדוֹשׁ	דער הייליגער,
בָּרוּךְ הוּא	געלויבט איז ער,
יְשַׁלֵּם שְׂכָרָם.	זאל בעצאהלען זייער לוין,
וְיָסִיר מֵהֶם	און ער זאל [4]פערטרייבען פון זיי
כָּל מַחֲלָה.	יעדע קראנקהייט,
וְיִרְפָּא	און ער זאל היילען
לְכָל גּוּפָם.	זייער גאנצען קערפער,
וְיִסְלַח	און ער זאל פערגעבען
לְכָל עֲוֹנָם:	אלע זייערע זינד.
וְיִשְׁלַח בְּרָכָה	און ער זאל שיקען זעגען
וְהַצְלָחָה	און גליק
בְּכָל מַעֲשֵׂה	אין אלע ווערק

1) זיזאך; געגענוואַרט. 2) סינאגאגען, שוהלען. 3) בעדירפניסע. 4) אבשאפען, אבוועגדען.

יְדֵיהֶם פון זֵייעֶרע הֶענְד
עִם כָּל יִשְׂרָאֵל מִיט גַאנְץ יִשְׂרָאֵל,
אֲחֵיהֶם · זֵייעֶרע בְּרִידֶער;
וְנֹאמַר אָמֵן: און לָאמִיר זָאגֶען: אָמֵן!

תְּפִלָּה בְּעַד שְׁלוֹם הַמַּלְכוּת.

גֶעבֶּעט פִיר דִי פְרִידֶען פון דֶער רֶעגִירוּנְג

הכל בו מזכיר את המנהג לברך את המלך אחר קריאת התורה. וז״ל אבודרהם: „אחר שמסיימין בקריאת התורה נהגו לברך את המלך ולהתפלל לה׳ שיעזרהו ויאמצהו על אויביו שכן כתוב, ודרשו בשלום העיר אשר הגליתי אתכם שמה והתפללו בעדה אל ה׳ כי בשלומה יהיה לכם שלום (ירמיהו כ״ט ז׳) וכ״ו וכן מצאנו גם במשנה רבי חנינא סגן הכהנים אומר: הוי מתפלל בשלומה של מלכות שאלמלא מוראה של מלכות איש את רעהו חיים בלעו (אבות פ״ג מ״ב) וכן מצינו ששמעון הצדיק אמר למלך אלכסנדר שלא יחריב הבית אשר בו מתפללין גם בעד המלך (יומא ס״ט ע״א, ברכות י״ז ע״א). והספרדים אומרים אותה גם בליל יום כפור אחר כל נדרי. והטעם, לדעתי, הוא לבל יאמרו כי על ידי אמירת כל נדרי התירו את השבועה לעבוד את המלכות, ולכן הם מתפללים תכף בשלומה.

[1]הַנּוֹתֵן תְּשׁוּעָה דֶער, וָואס גִיבְּט הִילְף
לַמְּלָכִים צוּ דִי קֶענִיגֶע
וּמֶמְשָׁלָה און הֶערְשַׁאפְט
לַנְּסִיכִים. צוּ דִי פִירְשְׁטֶען,
[2]מַלְכוּתוֹ (וָואס) זַיין קֶענִיגְרַייךְ
מַלְכוּת אִיז אַ קֶענִיגְרַייךְ
כָּל עוֹלָמִים. פוּן אַלֶע וֶועלְטֶען,
[3]הַפּוֹצֶה וֶועלְכֶער הָאט גֶערֶעטֶעט
אֶת דָּוִד עַבְדּוֹ דָוִד, זַיין קְנֶעכְט,
מֵחֶרֶב רָעָה, פוּן אַ [5]שֶׁעדְלִיכֶען שְׁווֶערְט,
[4]הַנּוֹתֵן בַּיָּם וֶועלְכֶער הָט גֶעמַכְט אִין מֶיער
דָּרֶךְ אַ וֶועג,

וּבְמַיִם עַזִּים און אִין שְׁטַארְקֶע וַואסֶערֶן
נְתִיבָה, אַ שְׁטֶעג,
הוּא יְבָרֵךְ · עֶר זָאל בֶּענְשֶׁען
וְיִשְׁמוֹר · און זָאל בֶּעהִיטֶען
וְיִנְצוֹר · און זָאל בֶּעוַואהְרֶען
וְיַעֲזוֹר. און זָאל הֶעלְפֶען
וִירוֹמֵם. און זָאל עֶרְהוֹיבֶּען
וִיגַדֵּל. און זָאל גְרוֹיס מַאכֶען
וִינַשֵּׂא לְמַעְלָה און זָאל הוֹיךְ שְׁטֶעלֶען
אֶת אַרְצֵנוּ. אוּנְזֶער לַאנְד,
הַמְּדִינוֹת הַמְּאֻחָדוֹת } דִי פֶערְאֵיינִיגְטֶע שְׁטַאטֶען
שֶׁבְּאַמֶרִיקָא. פוּן אַמֶערִיקַא,
וְאֶת כָּל הָעַמִּים און אַלֶע נַאצִיָאנֶען,
הַיּוֹשְׁבִים עָלֶיהָ. וָואס וָואהְנֶען אִין אִיהְר,
וְאֶת הַפְּרֶעזִידֶענְט } און דֶעם פְּרֶעזִידֶענְט
וִוילְלְיַאם טַאפְט William Taft,
עִם כָּל יוֹעֲצֵי מִיט אַלֶע רַאטְה־גֶעבֶער
הַמַּלְכוּת פוּן דֶער רֶעגִירוּנְג
וּפְקִידֶיהָ: און אִיהְרֶע בֶּעאַמְטֶע.
מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים } דֶער קֶענִיג אִיבֶּער אַלֶע קֶענִיגֶע
בְּרַחֲמָיו. מִיט זַיין בַּארֶעמְהֶערְצִיגְקַייט,
יְחַיֵּהוּ זָאל עֶר אִיהְם לָאזֶען לֶעבֶּען
וְיִשְׁמְרֵהוּ. און זָאל אִיהְם בֶּעהִיטֶען,
וּמִכָּל צָרָה און פוּן יֶעדֶען נוֹיטְה
וְיָגוֹן וָנֶזֶק און טְרוֹיעֶר און שָׁאדֶען

1) תהלים קמ״ד י׳. 2) ע״פ תהלים קמ״ה י״ג. 3) שם קמ״ד י׳. 4) ישעיה מ״ג ט״ז. 5) גרוישאמען, שלעכטען.

יַצִּילֵהוּ,	זָאל עֶר אִיהם רֶעטֶען,
וְיַדְבֵּר	און עֶר זָאל אונטערוואַרפֶען
עַמִּים	פֶעלְקֶער
תַּחַת רַגְלָיו.	אונטֶער זַיינֶע פִים,
וְיַפִּיל שׂוֹנְאָיו	און זָל מַכֶן פַלֶען זַיינֶע פַיינְד
לְפָנָיו.	פַאר אִיהְם
וּבְכֹל אֲשֶׁר יִפְנֶה	און אִיבֶּעראַל וואוּ עֶר װעט זִיךְ װענְדֶען
יַצְלִיחַ:	זָאל עֶר בֶּעגְלִיקֶען.
מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים	דֶער קֶענִיג אִיבֶּער אַלֶע קֶענִיגֶע,
בְּרַחֲמָיו.	מִיט זַיין בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט,
יִתֵּן בְּלִבּוֹ	זָאל אַריינְגֶעבֶּן אִין זַיין הַארְץ
וּבְלֵב	און אִין דִי הַארְץ
כָּל יוֹעֲצָיו	פוּן אַלֶע זַיינֶע רַאטְהְגֶעבֶּער
וּפְקִידָיו.	און זַיינֶע בֶּעאַמְטֶע
רוּחַ חָכְמָה	אַ גַייסְט פוּן קְלוּגְשַׁאפְט
וּבִינָה,	און פֶערְנוּנפְט
לְהַרְבּוֹת	צוּ פֶערְמֶעהְרֶען
שְׁלוֹם הַמַּלְכוּת	דֶעם פְרִידֶען פוּן דֶר רֶעגִירוּנְג
וְהַצְלָחַת עַמּוֹ.	און דַאס גְלִיק פוּן זַיין פָאלְק
וְלַעֲשׂוֹת	און צוּ טְהָאן
חֶסֶד וֶאֱמֶת	גְנַאדֶע און טְרַייהַייט
עִם כָּל יִשְׂרָאֵל:	מִיט גַאנְץ יִשְׂרָאֵל.
בְּיָמָיו	אִין זַיינֶע טֶעג
וּבְיָמֵינוּ	און אִין אונזֶערֶע טֶעג
[1] תִּוָּשַׁע יְהוּדָה,	זָאל גֶעהָאלְפֶען װֶערֶען יְהוּדָה
וְיִשְׂרָאֵל	און יִשְׂרָאֵל
יִשְׁכּוֹן לָבֶטַח.	זָאל רוּהֶען זִיכֶער.
[2] וּבָא לְצִיּוֹן	און עֶס זָאל קוּמֶען פִיר צִיּוֹן
גּוֹאֵל .	אַיין עֶרלֵייזֶער,
וְכֵן יְהִי רָצוֹן,	און אַזוֹי זָאל זַיין (זַיין) ווילְעֶן,
וְנֹאמַר אָמֵן:	און לָאמִיר זָאגֶען: אָמֵן!

בִּרְכַּת הַחֹדֶשׁ.

ראֹשׁ חֹדֶשׁ בֶּענְשֶׁען.

תפלת יהי רצון לא נמצא ברמב״ם וגם לא באבודרהם ובסדורי הספרדים, אולם נמצא בתלמוד(ברכות ט״ז ע״ב) „רב בתר צלותיה אמר הכי: יהי רצון מלפניך ה׳ אלהינו ואלהי אבותינו שתתן לנו חיים ארוכים וכו׳ עד משאלות לבנו לטובה“. ומזה נראה כי רק בזמן מאוחר לקחוה האשכנזים לאמרה קדם ברכת החודש והוסיפו בה רק הז׳ תבות „שתחדש עלינו את החודש הזה לטובה ולברכה“ כדי לעשותה מכוונת לענין ראש חדש ובסוף הוסיפו התבות „אמן סלה“ ויש סדורים שגומרים: „בזכות תפלת רב אמן סלה“ שנשתבשה בהרבה סדורים לנוסח „בזכות תפלת רבים“. והספרדים אומרים תחת תפלת יהי רצון שלנו יהי רצון מלפני אבינו שבשמים וכו׳ שהאשכנזים אומרים בכ׳ וה׳ אחר הקריאה בשנוי מעט ובכי החרוז אחינו כל בית ישראל (עיין בתפלה שחרית צד 51) וגם נוסח של מי שעשה נסים ויחדשהו משונה אצל הספרדים.

שבת בעפאר דעם אנפאנג פון מאנאט (ראש חדש) זאגט מען דיזעס בעפאר מוסף-געבעט.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ	עֶס זָאל זַיין [3]דַיין ווילֶען,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אונזֶער גָאט,
וֵאלֹהֵי	און דֶער גָאט
אֲבוֹתֵינוּ.	פוּן אונזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
שֶׁתְּחַדֵּשׁ	דַאס דוּא זָאלְסְט בֶּענַייעֶן
עָלֵינוּ	פִיר אוּנְז
אֶת הַחֹדֶשׁ הַזֶּה	דִיזֶען מָאנַאט
לְטוֹבָה	צוּם גוּטֶען

1) ירמיה י״ג ו׳. 2) ישעיה נ״ט כ׳. 3) דער ווילען פון פאר דיר,

וּלְבְרָכָה: און צום זֶעגֶען.
וְתִתֶּן לָנוּ און דו זָאלְסְט אוּנְז גֶעבֶּען
חַיִּים אֲרוּכִים. לַאנְגֶעם לֶעבֶּען,
חַיִּים אַ לֶעבֶּען
שֶׁל שָׁלוֹם. פון פְרִידֶען,
חַיִּים אַ לֶעבֶּען
שֶׁל טוֹבָה. פון גוּטֶעס,
חַיִּים אַ לֶעבֶּען
שֶׁל בְּרָכָה. פון זֶעגֶען,
חַיִּים אַ לֶעבֶּען
שֶׁל פַּרְנָסָה. פון עֶרְנֶעהְרוּנְג,
חַיִּים אַ לֶעבֶּען
שֶׁל חִלּוּץ עֲצָמוֹת. פון [1]קֶערְפֶּערְלִכֶע גֶעזוּנְדְהַייט
חַיִּים אַ לֶעבֶּען,
שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם אִין וועלכֶען עֶס אִיז דָא
יִרְאַת שָׁמַיִם פוּרְכְט פַאר [2]גָאט
וְיִרְאַת חֵטְא. און פוּרְכְט פַאר זִינְד,
חַיִּים אַ לֶעבֶּען
שֶׁאֵין בָּהֶם אִין וועלכֶען עֶס אִיז נִיטָ'א
בּוּשָׁה וּכְלִמָּה. בֶּעשֶׁעמוּנְג און שַׁאנְדֶע,
חַיִּים אַ לֶעבֶּען
שֶׁל עֹשֶׁר פון רַייכְטְהוּם
וְכָבוֹד. און עֶהְרֶע,
חַיִּים אַ לֶעבֶּען,
שֶׁתְּהֵא בָנוּ דַאס עֶס זָאל זַיין אִין אוּנְז
אַהֲבַת תּוֹרָה דִי לִיבֶּע צוּ דֶער תּוֹרָה

וְיִרְאַת שָׁמַיִם. און פוּרְכְט פַאר [2]גָאט,
חַיִּים אַ לֶעבֶּען,
שֶׁיִּמָּלְאוּ דַאס עֶס זָאלֶען עֶרְפִילְט וֶוערֶען
מִשְׁאֲלוֹת דִי ווינְשֶׁע
לִבֵּנוּ פון אוּנְזֶער הַארְץ
לְטוֹבָה. צוּם גוּטֶען.
אָמֵן סֶלָה: אָמֵן! סֶלָה!

עס איז רעכט צו וויסען דעם מולד בעפאר מען בענשט ראש חודש.

דער חזן (פארבעטער) נעהמט דעם ספר התורה און זאגט:

מִי שֶׁעָשָׂה וֶוער עֶס הָאט גֶעטְהָאן
נִסִּים וואוּנְדֶער
לַאֲבוֹתֵינוּ. פִיר אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
וְגָאַל אוֹתָם און עֶר הָאט זֵיי אוֹסְגֶעלֵייזְט
מֵעַבְדוּת פון קְנֶעכְטְשַׁאפְט
לְחֵרוּת. צוּ פְרַייהַייט,
הוּא יִגְאַל אוֹתָנוּ דֶער זָאל אוּנְז אוֹיסְלֵייזֶען
בְּקָרוֹב. קִירְצְלִיךְ,
וִיקַבֵּץ און עֶר זָאל פֶערְזַאמְלֶען
נִדָּחֵינוּ אוּנְזֶערֶע [3]פֶערְשְׁטוֹיסֶענֶע
מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ. פון דִי פִיער עֶנְדֶען פון דֶער עֶרְד,
חֲבֵרִים כָּל יִשְׂרָאֵל. (דַאס) גַאנְץ יִשְׂרָאֵל זָאל פֶערְאֵיינִיגְט זַיין,
וְנֹאמַר אָמֵן: און לָא'מִיר זָאגֶען: אָמֵן!

1) ווערטערליך: ריסטונג פון די בייגער. 2) דעם הימעל. 3) פערדרענגטע, צערשטרייטע.

רֹאשׁ חֹדֶשׁ (פלוני) דער אָנפאַנג מאָנאַט[1]....
יִהְיֶה — ווערט זיין
בְּיוֹם (פלוני) — דעם[2]..... טאָג,
הַבָּא עָלֵינוּ — וועלכער קומט פיר אונז
וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל — און פיר גאַנץ ישראל
לְטוֹבָה: — צום גוטען.

יְחַדְּשֵׁהוּ — עס זאָל איהם[3] בענייען,
הַקָּדוֹשׁ — דער היילינגער,
בָּרוּךְ הוּא — געלויבט איז ער,
עָלֵינוּ. — פיר אונז
וְעַל כָּל עַמּוֹ — און פיר זיין גאַנצען פאָלק
בֵּית יִשְׂרָאֵל. — דאַס הויז ישראל,
לְחַיִּים — צום לעבען
וּלְשָׁלוֹם. — און צום פרידען,
לְשָׂשׂוֹן — צו פריידע
וּלְשִׂמְחָה. — און צו פריילִיכקייט,
לִישׁוּעָה — צו הילף
וּלְנֶחָמָה. — און צום טרויסט,
וְנֹאמַר אָמֵן: — און לאָמיר זאָגען: אָמן!

איתא בתנחומא פרשה האזינו: „לכך רגילין להזכיר המתים בשבת שלא ישובו לגיהנום. כן איתא בת"כ כפר לעמך ישראל, אלו החיים; אשר פדית, אלו המתים; מכאן שהחיים פודין את המתים, ולכך אנו נוהגין להזכיר את המתים ביום הכפורים ולפסוק עליהן צדקה, שכן שנינו בת"כ יכול משמתו לא יועיל להם הצדקה ת"ל אשר פדית, מכאן כשפוסקין צדקה בשבילם מוציאין ומעלין אותן כחץ מן הקשת". עכ"ל התנחומא. ואחר תפלת אל מלא רחמים תקנו לומר תפלת אב הרחמים לזכר נשמות החסידים והישרים והתמימים שנהרגו ונשחטו על קדוש השם ושמותיהם אינם ידועים לנו.

הַזְכָּרַת נְשָׁמוֹת לְזָכָר.

גֶעבֶּעט פיר אַ פֶערְשְׁטָארְבֶּענֶעם מַאן.

די דינים ווען מען מהאר ניט מזכיר נשמות זיין, זעה אויף די נעכסטע זייטע פאר אב הרחמים.

אֵל — גָאט,
מָלֵא — (וָואס איז) פול
רַחֲמִים — מיט בארעמהערציגקייט,
שׁוֹכֵן — (וועלכער) וואהנט
בַּמְּרוֹמִים. — אין די הויכע הימלען,
הַמְצֵא — לאָז געפינען
מְנוּחָה נְכוֹנָה — אַ ריכטיגען רוהע־אָרט
תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה. — אונטער די פליגלען פון דער [4]שכינה
בְּמַעֲלוֹת — אין די [5]רייהען
קְדוֹשִׁים — פון היילינגע
וּטְהוֹרִים. — און ריינע,
כְּזֹהַר הָרָקִיעַ מַזְהִירִים — וואס שיינען ווי דער הימעל־שיין
אֶת נִשְׁמַת — די זעעלע

היר קומט דער נאמען און פאטער'ס נאמען פון דעם פערשטארבענעם.

שֶׁהָלַךְ — וועלכער איז אַוועקגעגאַנגען
לְעוֹלָמוֹ. — צו זיין וועלט,
בַּעֲבוּר שֶׁנָּדְבוּ — ווייל מען האט פרייוויליג געגעבען
צְדָקָה — [6]צום וואהלטהעטיגען צוועק
בְּעַד הַזְכָּרַת — פיר דאס דערמאהנען
נִשְׁמָתוֹ. — פון זיין זעעלע,
בְּגַן עֵדֶן — אין [7]גן עדן
תְּהֵא מְנוּחָתוֹ. — זאל זיין זיין רוהע־אָרט,
לָכֵן — דארום,
בַּעַל הָרַחֲמִים — דער הערר פון בארמהערציגקייט

---

1) היר זאגט מען דעם נאמען פון מאנאט. צום ביישפיעל: ניסן אדער איר א. ז. וו. 2) היר זאגט מען וועלכען טאג פון וואך. 3) ד. ה. דעם מאנאט. 4) געטליכער אנוועזענהייט. 5) שטופען. 6) אלמאזען, געלד־שטיצע אדער זאנס־טיגע גאבען צו ארמע. 7) פאראדיז.

יַסְתִּירֶהוּ	זָאל אִיהם פֶערְבָּארְגֶען
בְּסֵתֶר	אִין דֶעם [2]שׁוּטְץ
כְּנָפָיו	פון זַיינֶע פְלִיגְלֶען
לְעוֹלָמִים.	אויף עֶווִיג,
וְיִצְרוֹר	און עֶר זָאל אַיינְבִּינְדֶען
בִּצְרוֹר הַחַיִּים	אִין דֶעם בּוּנְד פון לֶעבֶּען
אֶת נִשְׁמָתוֹ.	זַיין זֶעעלֶע,
יְיָ הוּא נַחֲלָתוֹ.	דֶר עֶווִיגֶער אִז זַיין עֶרְבּ־טְהֵיל;
וְיָנוּחַ	און עֶר זָאל רוּהֶען
בְּשָׁלוֹם	אִין פְרִידֶען
עַל מִשְׁכָּבוֹ.	אויף זַיין גֶעלֶעגֶער;
וְנֹאמַר אָמֵן:	און לָאמִיר זָאגֶען: אָמֵן!

הַזְכָּרַת נְשָׁמוֹת לִנְקֵבָה.

גֶעבֶּעט פִיר אַ פֶערְשְׁטָארְבֶּענֶע פְרוֹי.

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 156.

אֵל מָלֵא רַחֲמִים שׁוֹכֵן בַּמְּרוֹמִים. הַמְצֵא מְנוּחָה נְכוֹנָה תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה. בְּמַעֲלוֹת קְדוֹשִׁים וּטְהוֹרִים. כְּזֹהַר הָרָקִיעַ מַזְהִירִים אֶת נִשְׁמַת

היר קומט דער נאמען און פאטער'ס נאמען פון די פערשטארבענע.

שֶׁהָלְכָה לְעוֹלָמָהּ. בַּעֲבוּר שֶׁנָּדְבוּ צְדָקָה בְּעַד הַזְכָּרַת נִשְׁמָתָהּ. בְּגַן עֵדֶן תְּהֵא מְנוּחָתָהּ. לָכֵן בַּעַל הָרַחֲמִים יַסְתִּירֶהָ בְּסֵתֶר כְּנָפָיו לְעוֹלָמִים. וְיִצְרוֹר בִּצְרוֹר הַחַיִּים אֶת נִשְׁמָתָהּ. יְיָ הוּא נַחֲלָתָהּ. וְתָנוּחַ בְּשָׁלוֹם עַל מִשְׁכָּבָהּ. וְנֹאמַר אָמֵן:

בסדור הרמב"ם וככ' כו ובאבודרהם לא הובא אב הרחמים וגם בסדורי הספרדים איננו. וכנראה נתקן בימי הגזרות והשמדות של תתנ"ו ותתק"ו להזכיר נשמותיהם של,,קהלות הקודש שמסרו נפשם על קדושת השם".

מען זאגט ניט **אב הרחמים** און מען איז ניט מזכיר נשמות אם שבת, ווען מען בענשט ראש חדש. אדער ווען עס איז ראש חדש, יום טוב, חנוכה אדער פורים, און אלע אנדערע שבתים, ווען מען זאגט ניט צדקתך צדק צו מנחה, אדער ווען עס איז דא אין שוהל א חתן אדער אַ בעל ברית. אבער מען איז מזכיר נשמות די וואס זיינען נקבר געווארען אין דער זעלבער וואך. נור אין די ספירה טעג זאגט מען אב הרחמים, אפילו ווען מען בענשט ראש חודש (אבער ניט אויב עס איז ראש חודש) און ווען עס איז דא אַ ברית אדער אַ חתונה, אבער מען איז ניט מזכיר נשמות.

אין אנדערע אשכנזישע געמיינדען זאגט מען **אב הרחמים** נור אם שבת פאר שבועות און פאר תשעה באב

אַב הָרַחֲמִים	דֶר פָאטֶער פון בַּארְמְהֶערְצִיגְקֵייט,
שׁוֹכֵן	(ווֶעלְכֶער) ווֹאהְנְט
מְרוֹמִים.	(אִין דִי) הוֹיכֶע הִימְלֶען
בְּרַחֲמָיו הָעֲצוּמִים	מִיט זַיין [3]גְרוֹיסֶע בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט,
הוּא יִפְקוֹד	עֶר זָאל גֶעדֵיינְקֶען
בְּרַחֲמִים.	מִיט בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט
הַחֲסִידִים	דִי פְרוּמֶע
וְהַיְשָׁרִים	און דִי רֶעכְטְפֶערְטִיגֶע
וְהַתְּמִימִים.	און דִי [4]פָאלְקָאמֶענֶע,
קְהִלּוֹת הַקֹּדֶשׁ	דִי הֵיילִיגֶע גֶעמֵיינְדֶען,
שֶׁמָּסְרוּ	וועלכע האבען אבגעגעבען
נַפְשָׁם	זֵייעֶר זֶעעלֶע
עַל קְדֻשַּׁת	פִיר דִי הֵיילִיגוּנְג

1) ע'פ שמואל ב' א' כ'ג. 2) פערבערגעניס. 3) מעכטיגע. 4) פעהלערלאזע.

הַשֵּׁם.	פוּן (גָאטֶעס) נָאמֶען.
[1] הַנֶּאֱהָבִים	וועלכֶע זַיינֶען געוועזען גֶעלִיבְּט
וְהַנְּעִימִים	אוּן אַנְגֶענֶעהם
בְּחַיֵּיהֶם.	אִין זֵייעֶר לֶעבֶּען,
וּבְמוֹתָם	אוּן (אוֹיךְ) בַּיי זֵייעֶר טוֹיט
לֹא נִפְרָדוּ.	הָאבֶּען זֵיי זִיךְ נִיט גֶעשֵׁיידֶעט.
מִנְּשָׁרִים קַלּוּ	זֵיי זַיינֶען גֶעוועזען [6]שְׁנֶעלֶער אַלְס אַדְלֶער
וּמֵאֲרָיוֹת גָּבֵרוּ.	אוּן שְׁטַארְקֶער אַלְס לֵייבֶּען
לַעֲשׂוֹת	צוּ טְהָאן
רְצוֹן קוֹנָם	דֶעם ווִילֶען פוּן זֵייעֶר [7]בֶּעזִיצֶער
וְחֵפֶץ	אוּן דֶעם וואוּנְשׁ
צוּרָם:	פוּן זֵייעֶר פֶעלְזֶען־שׁוּטְץ.
יִזְכְּרֵם אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט זָאל זֵיי דֶערְמָאהְנֶען
לְטוֹבָה.	צוּם גוּטֶען
עִם שְׁאָר צַדִּיקֵי עוֹלָם.	מִיט דִי אִיבְּרִיגֶע גֶערֶעכְטֶע פוּן דֶער וועלְט,
[2] וְיִנְקוֹם	אוּן עֶר זָאל רַאכֶע נֶעהְמֶען
נִקְמַת דַּם	דִי רַאכֶע (פִיר) דָאס בְּלוּט
עֲבָדָיו	פוּן זַיינֶע קְנֶעכְט,
הַשָּׁפוּךְ:	וועלְכֶע אִז פֶערְגָאסֶען גֶעווָארֶן.
כַּכָּתוּב	ווִי עֶס אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען
בְּתוֹרַת מֹשֶׁה	אִין דֶער תּוֹרָה פוּן מֹשֶׁה,
אִישׁ הָאֱלֹהִים.	דֶעם גֶעטְלִיכֶען מַאן:
[3] הַרְנִינוּ גוֹיִם	לוֹיבְּט, אִיהְר נַאצְיָאנֶען,
עַמּוֹ.	זַיין פָאלְק,

כִּי דַם	דֶען (פִיר) דָאס בְּלוּט
עֲבָדָיו	פוּן זַיינֶע קְנֶעכְט
יִקּוֹם.	ווֶעט עֶר רַאכֶע נֶעהְמֶען;
וְנָקָם יָשִׁיב	אוּן רַאכֶע ווֶעט עֶר צוּרִיקְקֶעהְרֶען
לְצָרָיו.	צוּ זַיינֶע פַיינְדֶע,
וְכִפֶּר	אוּן עֶר ווֶעט [8]פֶערְגֶעבֶּען
אַדְמָתוֹ עַמּוֹ:	זַיין לַאנְד (אוּן) זַיין פָאלְק.
וְעַל יְדֵי עֲבָדֶיךָ	אוּן דוּרְךְ דַיינֶע קְנֶעכְט,
הַנְּבִיאִים	דִי פְּרָאפֶעטֶען,
כָּתוּב לֵאמֹר.	אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען פָאלְגֶענְדֶעס:
[4] וְנִקֵּיתִי	[10]אוּן אִיךְ ווֶעל [11]רֵיינִיגֶען
דָּמָם	זֵייעֶר בְּלוּט,
לֹא נִקֵּיתִי.	(ווָעלְכֶע) אִיךְ הָאבּ נָךְ נִיט גֶערֵיינִיגְט
וַיְיָ שֹׁכֵן	[12]ווֶען דֶער עֶוויגֶער ווֶעט וָואהְנֶען
בְּצִיּוֹן:	אִין צִיּוֹן.
וּבְכִתְבֵי הַקֹּדֶשׁ	אוּן אִין דִי הֵיילִיגֶע שְׁרִיפְטֶען
נֶאֱמַר.	אִיז גֶעזָאגְט:
[5] לָמָּה יֹאמְרוּ	ווָארוּם זָאלֶען זָאגֶען
הַגּוֹיִם	דִי נַאצְיָאנֶען:
אַיֵּה אֱלֹהֵיהֶם.	וואוּ אִיז זֵייעֶר גָאט?
יִוָּדַע	עֶס זָאל בֶּעוואוּסְט ווֶערֶען
בַּגּוֹיִם	אוּנְטֶער דִי נַאצְיָאנֶען
לְעֵינֵינוּ	פַאר אוּנְזֶערֶע אוֹיגֶען
נִקְמַת דַּם	דִי רַאכֶע (פִיר) דָאס בְּלוּט
עֲבָדֶיךָ	פוּן דַיינֶע קְנֶעכְט,
הַשָּׁפוּךְ:	וָואס אִיז פֶערְגָאסֶען גֶעווָארֶן.

1) ע״פ שמואל ב׳ א׳ כ״ג. 2) בסדורים ישנים הנוסח: „וינקום בימינו לעינינו“. 3) דברים ל״ב מ״ג. 4) ס״פ יואל. 5) תהלים ע״ט י׳. 6) לייכטער. 7) הערין; בעשעפער. 8) לויבזונגט; מאכט זינגען. 9) פערזעהנען (פיר) זיין לאנד און (פיר) זיין פאלק. 10) ווען איך וויל אונבעשטראפט לאזען, (אבער פיר) זייער בלוט וועל איך ניט אונבעשטראפט לאזען. 11) ד. ה. ראכע נעהמען. 12) דען דער עוויגער וואהנט.

אוֹמֵר. און (דער פָּסוק) זָאגְט:
כִּי דֶען
[דּ]וֹרֵשׁ דָּמִים דֶער וָואס פָּאדֶערְט אויף בְּלוּט,
אוֹתָם זָכָר. הָאט זֵיי גֶעדֵיינְקְט,
[ל]ֹא שָׁכַח עֶר הָאט נִיט פֶערְגֶעסֶען
[צַ]עֲקַת דַאס גֶעשְׁרֵייא
[ע]ֲנָוִים: פון [3]אוּנְטֶערְדְרִיקְטֶע.
[וְ]אוֹמֵר. און (וַוייטֶער) זָגְט (דֶער פָּסוק):
[יָ]דִין בַּגּוֹיִם עֶר וֶוט רִכְטֶען אוּנְטֶער דִי פֶּלְקֶער,
[מָ]לֵא (וֶועלְכֶע וֶועלֶען זַיין) פוּל
[גְּ]וִיּוֹת. (מִיט טוֹיטֶע) קֶערְפֶּערְס,
[מָ]חַץ רֹאשׁ עֶר וֶוט פֶערווּאוּנְדֶען דִי [4]הֵיפְּטֶער
[עַ]ל אֶרֶץ רַבָּה: אִיבֶּער דֶער גְרוֹיסֶען עֶרְד.
[מִ]נַּחַל. פון (בְּלוּט)־טַייךְ
[בַּ]דֶּרֶךְ אוֹיף דֶעם וֶועג
[יִ]שְׁתֶּה. וֶועט עֶר טְרִינְקֶען,
[עַ]ל כֵּן דַארוּם
[יָ]רִים רֹאשׁ: וֶועט עֶר עֶרְהוֹיבֶּען דֶעם קָאפּ.

[כ]שמברכין שני וחמישי ושני (בה״ב) יאמר החזן מי שברך תמצא למטה.

זעה די איבערזעצונג אויף זייטע 98.

[תהלים פ״ד ה׳] [אַ]שְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ. עוֹד יְהַלְלוּךָ
[סֶּ]לָה: קמ״ד ט״ו אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ. אַשְׁרֵי
הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו:
תהלים קמ״ה תְּהִלָּה לְדָוִד. אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי
הַמֶּלֶךְ. וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד:
ב בְּכָל יוֹם אֲבָרְכֶךָּ. וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ
לְעוֹלָם וָעֶד: ג גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד.
וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר: ד דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח
מַעֲשֶׂיךָ. וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ: ה הֲדַר כְּבוֹד
הוֹדֶךָ. וְדִבְרֵי נִפְלְאֹתֶיךָ אָשִׂיחָה: ו וֶעֱזוּז
נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ. וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה:
ז זֵכֶר רַב טוּבְךָ יַבִּיעוּ. וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ:
ח חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ. אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל חָסֶד:
ט טוֹב יְיָ לַכֹּל. וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו:
י יוֹדוּךָ יְיָ כָּל מַעֲשֶׂיךָ. וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה:
יא כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ. וּגְבוּרָתְךָ
יְדַבֵּרוּ: יב לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו.
וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ: יג מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת
כָּל עֹלָמִים. וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדֹר:
יד סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל הַנֹּפְלִים. וְזוֹקֵף לְכָל
הַכְּפוּפִים: טו עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ.
וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ:
טז פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ. וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי
רָצוֹן: יז צַדִּיק יְיָ בְּכָל דְּרָכָיו. וְחָסִיד
בְּכָל מַעֲשָׂיו: יח קָרוֹב יְיָ לְכָל קֹרְאָיו.
לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת: יט רְצוֹן
יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה. וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע

כשמברכין שני וחמישי ושני (בה״ב) יאמר החזן זה.

מִי שֶׁבֵּרַךְ אֲבוֹתֵינוּ אַבְרָהָם יִצְחָק
[יַ]עֲקֹב. מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן דָּוִד וּשְׁלֹמֹה. הוּא
[יְבָ]רֵךְ אֶת כָּל מִי שֶׁיְּקַבֵּל עָלָיו לְהִתְעַנּוֹת
[שֵׁ]נִי וַחֲמִישִׁי וְשֵׁנִי. בִּשְׂכַר זֶה הַקָּדוֹשׁ
בָּרוּךְ הוּא יִשְׁמְרֵהוּ וְיַצִּילֵהוּ מִכָּל צָרָה
וְצוּקָה. וּמִכָּל נֶגַע וּמַחֲלָה. וְיִשְׁלַח בְּרָכָה
וְהַצְלָחָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם. וִיקַבֵּל
תְּפִלּוֹתֵיהֶם. וְיַאֲזִין שַׁוְעוֹתֵיהֶם. עִם כָּל
יִשְׂרָאֵל אֲחֵיהֶם. וְנֹאמַר אָמֵן:

1) תהלים ט׳ י״ג. 2) שם ק״י ו׳ וז׳. 3) דעמיטהיגע, קליינמוטהיגע. 4) פיהרער,

רוֹשְׁעִים: כ שׁוֹמֵר יְיָ אֶת כָּל אֹהֲבָיו. וְאֵת כָּל הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד: כא תְּהִלַּת יְיָ יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: קט״ו וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. הַלְלוּיָהּ:

ביים צוריק-טראָגען די ספר תורה אין ארון הקודש זאָגט דער חזן פאָלגענדעס:

[1] יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם יְיָ. כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ.

און די געמיינדע ענטוואָרטעט:

[1] הוֹדוֹ עַל אֶרֶץ וְשָׁמָיִם: [2] וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ. תְּהִלָּה לְכָל חֲסִידָיו. לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרוֹבוֹ. הַלְלוּיָהּ:

אם יום טוב וואס געפאלט אין א וואכען-טאג, זאגט מען היר לדוד מזמור, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך, אנשטאט מזמור לדוד.

תהלים כ״ט מִזְמוֹר לְדָוִד. הָבוּ לַייָ בְּנֵי אֵלִים. הָבוּ לַייָ כָּבוֹד וָעֹז: ב הָבוּ לַייָ כְּבוֹד שְׁמוֹ. הִשְׁתַּחֲווּ לַייָ בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ: ג קוֹל יְיָ עַל הַמָּיִם. אֵל הַכָּבוֹד הִרְעִים. יְיָ עַל מַיִם רַבִּים: ד קוֹל יְיָ בַּכֹּחַ. קוֹל יְיָ בֶּהָדָר: ה קוֹל יְיָ שֹׁבֵר אֲרָזִים. וַיְשַׁבֵּר יְיָ אֶת אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן: ו וַיַּרְקִידֵם כְּמוֹ עֵגֶל. לְבָנוֹן וְשִׂרְיוֹן כְּמוֹ בֶן רְאֵמִים: ז קוֹל יְיָ חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ: ח קוֹל יְיָ יָחִיל מִדְבָּר. יָחִיל יְיָ מִדְבַּר קָדֵשׁ: ט קוֹל יְיָ יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת. וּבְהֵיכָלוֹ. כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד: י יְיָ לַמַּבּוּל יָשָׁב. וַיֵּשֶׁב יְיָ מֶלֶךְ לְעוֹלָם: יא יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן. יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

ווען מען שטעלט אריין די ספר תורה אין ארון הקודש זאָגט מען פאָלגענדעס ביז בקדם:

[3] וּבְנֻחֹה	און ווען עס האט גערוהט
יֹאמַר.	פלעגט ער זאָגען:
שׁוּבָה יְיָ	[6]קעהר צוריק, עוויגער,
רִבְבוֹת	(צו) די [7]מיריאַדען
אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל:	פון די טויזענדער פון ישראל.
[4] קוּמָה יְיָ	שטעה אויף, עוויגער,
לִמְנוּחָתֶךָ.	צו דיין רוהע-אָרט,

אם יום טוב וואס געפאלט אין א וואכען-טאג, זאגט מען לדוד מזמור, אנשטאט מזמור לדוד.

תהלים כ״ד לְדָוִד מִזְמוֹר. לַייָ הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ. תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ: ב כִּי הוּא עַל יַמִּים יְסָדָהּ. וְעַל נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ: ג מִי יַעֲלֶה בְהַר יְיָ. וּמִי יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ: ד נְקִי כַפַּיִם וּבַר לֵבָב אֲשֶׁר לֹא נָשָׂא לַשָּׁוְא נַפְשִׁי. וְלֹא נִשְׁבַּע לְמִרְמָה: ה יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְיָ. וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ: ו זֶה דּוֹר דֹּרְשָׁיו. מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה: ז שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם. וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם. וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: ח מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד. יְיָ עִזּוּז וְגִבּוֹר. יְיָ גִּבּוֹר מִלְחָמָה: ט שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם. וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: י מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד. יְיָ צְבָאוֹת. הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה:

1) תהלים קמ״ח י״ג. 2) שם י״ד. 3) במדבר י׳ ל״ו. 4) תהלים קל״ב ח׳. 5) ד. ה. די לאדע (ארון הקודש). 6) רוהע. 7) צעהן-טויזענדער. מענגע.

אַתָּה	דו
וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ׃	און די לַאדֶע פון דַיין מַאכְט.
[1] כֹּהֲנֶיךָ	דַיינֶע פְּרִיסְטֶער
יִלְבְּשׁוּ	װעלֶען זִיךְ בֶּעקְלֵיידֶען
צֶדֶק.	(מִיט) גֶערֶעכְטִיגְקֵייט,
וַחֲסִידֶיךָ	און דַיינֶע פְרוּמֶע
יְרַנֵּנוּ׃	װעלֶען זִינְגֶען.
[2] בַּעֲבוּר דָּוִד	צוּלִיב דָוִד,
עַבְדֶּךָ.	דַיין קְנֶעכְט,
אַל תָּשֵׁב	װענְדֶע נִיט אָב[7]
פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ׃	דָאס גֶזִיכְט פון דַיין גֶזַלְבְּטֶען.
[3] כִּי לֶקַח טוֹב	דֶען אַ גוּטֶע לֶעהְרֶע
נָתַתִּי לָכֶם.	הָאבּ אִיךְ אַייךְ גֶעגֶעבֶּען,
תּוֹרָתִי	מַיין תּוֹרָה
אַל תַּעֲזֹבוּ׃	זָאלְט אִיהְר נִיט פֶערְלָאזֶען.

[4] עֵץ חַיִּים הִיא	זִי אִיז אַ בּוֹים פון לֶעבֶּען
לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ.	פִיר דִי, װָאס הַאלְטֶען זִיךְ אָן אִיר
וְתֹמְכֶיהָ	און דִי, װָאס שְׁטִיצֶען אִיהְר,
מְאֻשָּׁר׃	זַיינֶען גְלִיקְלִיךְ
[5] דְּרָכֶיהָ	אִיהְרֶע װעגֶען
דַּרְכֵי נֹעַם.	זַיינֶען אַנְגֶענֶעהְמֶע װעגֶען,
וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ	און אַלֶע אִיהְרֶע שְׁטֶעגֶען
שָׁלוֹם׃	[8]זַיינֶען פְרִידֶען.
[6] הֲשִׁיבֵנוּ יְיָ	קֶעהְר אונְז צוּרִיק, עֶוִויגֶער,
אֵלֶיךָ	צוּ דִיר,
וְנָשׁוּבָה.	און מִיר װעלֶען זִיךְ צוּרִיקְקֶעהְרֶען;
חַדֵּשׁ יָמֵינוּ	בֶּענַיי אונְזֶערֶע טֶעג
כְּקֶדֶם׃	ווִי [9]אִין דִי פְרִיהֶערִיגֶע צַייטֶען.

דער חזן זאגט היר חצי קדיש (האלב־קדיש). וועלכעס געפינט זיך היר אונטערן שטריך.

תפלות המוספים בשבת וראש חדש ויום טוב הן כנגד קרבנות המוספים, שהוסיפו קרבן היום על קרבן התמיד בימים האלו, והתפלה היא במקום קרבן (ברכות כ"ו).

תכנת ישבת, הנמצא בסדורנו ואשר גם רב עמרם גאון ורבנו סעדיה גאון אחזו בה, מיוסדת על פי אלפא ביתא מהופכת (תשר"ק) ובסוף האלפא ביתא באות האותיות מנצפ"ך, מסיני נצטוו צווי פעליה כראוי (כן היא נוסחת אבן ירחי), ולהספרדים והרמב"ם נוסח אחר לגמרי המתחיל למשה צוית על הר סיני וכ'ו.

נעריצך. קדושת מוסף לשבת ויום טוב נקראה בזוהר פרשה ויקהל צ"ב בשם קדושה עלאה, ובפוסקים בשם קדושה רבה, ר"ל קדושה גדולה. ויסוד כל הקדושה הזאת הוא בפרקי דר' אליעזר סוף פ' ד' ולספרדים נוסח אחר המתחיל כתר יתנו לך וכ'ו.

שמע ישראל בקדושת מוסף היא לזכרון הגזרה שלא לקרות שמע והתקינו לקרות כתבלעה בקדושה, ואף על פי שנתבטלה הגזרה בכל זאת לא נמנעו מלאומרה כדי שיתפרסם הנס. כן כתב אבן ירחי והכל בו בשם בעל האשכול וכן כתב גם רב עמרם גאון בשם הגאון שר שלום. ובעל התניא בס' מ'ט והבית יוסף באו"ח ס' תכ'ג מביאים המעשה באריכות.

דער חזן זאגט פארגענדען חצי קדיש נאך כהדם.

חזן יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ. בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל. בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב. וְאִמְרוּ אָמֵן׃
קהל וחזן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא׃
חזן יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל. שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא. בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעשי"ת ולעלא) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן׃

1) תהלים קל'ב ט'. 2) שם י'. 3) משלי ד' ב'. 4) שם ג' י'ח. 5) שם י'ז. 6) סוף איכה. 7) ד. ה. ענטזאג גים די ביטע. 8) (פיהרען צו) פרידען; אדער: (זיינען וועגען פון) פרידען. 9) פארמאלס.

אם שבת זאגט מען די פאלגענדע שמונה עשרה שטילערהייט און שטעהענדיג ביז וכשנים הדרכוניות. זייטע 170.
אם פסח, שבועות און סוכות פאנגט מען היר אן כי שם יי זייטע 207, אם ראש השנה זייטע 229. אם יום כפור זייטע 253

ווען מען דאווענט מיט א מנין (ווייניגסטענס 10 מענשען צוזאמען). דאן ווידערהאלט דער חזן די שמונה עשרה (חזרת הש״ץ) מיט א הויכע שטימע פון ברוך אתה ה׳.

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 122.

כִּי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא. הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ: אֲדֹנָי. שְׂפָתַי תִּפְתָּח. וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ. אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי אַבְרָהָם. אֱלֹהֵי יִצְחָק. וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן. גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים. וְקוֹנֵה הַכֹּל. וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת. וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) זאגט מען היר זכרנו לחיים, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי. מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה. רַב לְהוֹשִׁיעַ:

משיב הרוח זאגט מען פון שמיני עצרת צו מוסף ביז דעם ערשטען טאג פסח צו מנחה.

מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגָּשֶׁם:

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד. מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים. סוֹמֵךְ נוֹפְלִים. וְרוֹפֵא חוֹלִים. וּמַתִּיר אֲסוּרִים. וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר: מִי כָמוֹךָ. בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ. מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה:

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) זאגט מען היר מי כמוך, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

ווען דער חזן ווידערהאלט שמונה עשרה (חזרת הש״ץ) זאגט מען היר קדושה (נעריצך) וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

זכרנו לחיים זאגט מען פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) בעפאר מלך עוזר.

זָכְרֵנוּ לְחַיִּים. מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים. וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים. לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים:

מי כמוך זאגט מען פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) בעפאר ונאמן אתה.

מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים. זוֹכֵר יְצוּרָיו לְחַיִּים בְּרַחֲמִים:

ווען דער חזן ווידערהאלט די שמונה עשרה זאגט מען די פאלגענדע קדושה. ווען דער חזן ענדיגט מחיה המתים.

נַעֲרִיצְךָ	מִיר וֶועלֶען דִיר [1]פֶערְהֶערְלִיכֶען
וְנַקְדִּישְׁךָ.	אוּן מִיר וֶועלֶען דִיר הֵיילִיגֶען
כְּסוֹד שִׂיחַ	וִוי דֶר לוֹיב פוּן דֶר גֶעזֶעלְשַׁפְט[2]
שַׂרְפֵי קֹדֶשׁ.	פוּן דִי הֵיילִיגֶע [3]שְׂרָפִים,
הַמַּקְדִּישִׁים	וֶועלְכֶע הֵיילִיגֶען
שִׁמְךָ	דַיין נָאמֶען
בַּקֹּדֶשׁ.	אִין הֵיילִיגְקַייט;
כַּכָּתוּב	אַזוֹי וִוי עֶס אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען
עַל יַד נְבִיאֶךָ.	דוּרְךְ דַיינֶע פְּרָאפֶעטֶען
וְקָרָא זֶה אֶל זֶה	אוּן אֵיינֶער רוּפְט צוּם אַנְדֶרְן
וְאָמַר:	אוּן עֶר זָאגְט:

קהל וחזן

קָדוֹשׁ	הֵיילִיג,
קָדוֹשׁ	הֵיילִיג,

1) שטארק לויבען. 2) אזוי ווי כשיח סוד; אדער: לויט דעם געהיים־לויב. 3) דאס איז דער נאמען פון מלאכים (ענגלען).

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, הָאֵל הַקָּדוֹשׁ: (בשבת תשובה הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:)

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור זאגט מען המלך הקדוש אנשטאט האל הקדוש.

קָדוֹשׁ	הֵיילִיג,
יְיָ צְבָאוֹת,	אִיז דֶר עֶווִיגֶער פֿוּן הֶעעֶר-שַׁארֶען
מְלֹא כָל הָאָרֶץ	פוּל אִיז דִי גַאנְצֶע עֶרד
כְּבוֹדוֹ:	(מִיט) זַיין עֶהְרֶע.
חזן	
כְּבוֹדוֹ	(מִיט) זַיין עֶהְרֶע
מָלֵא עוֹלָם	אִיז פוּל דִיא וֶועלְט;
מְשָׁרְתָיו	זַיינֶע דִינֶער
שׁוֹאֲלִים זֶה לָזֶה	פְרֶעגֶען אֵיינֶער דֶם אַנְדֶערְן:
אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ.	וואוּ אִיז דֶער אָרְט פוּן זַיין הֶערְלִיכְקַייט?
לְעֻמָּתָם	(אוּן) גֶעגֶען אִיבֶּער זֵיי
בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ:	זָאגֶען זֵיי בָּרוּךְ (גֶעלוֹיבְּט):
קהל וחזן	
בָּרוּךְ	גֶעלוֹיבְּט אִיז
כְּבוֹד יְיָ	דִי הֶערְלִיכְקַייט פוּן דֶם עֶווִיגֶען
מִמְּקוֹמוֹ:	פוּן זַיין אָרְט.
חזן	
מִמְּקוֹמוֹ	פוּן זַיין אָרְט
הוּא יִפֶן	זָאל עֶר זִיךְ ווענְדֶען
בְּרַחֲמִים,	מִיט בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט,
וְיָחוֹן עַם	אוּן עֶר זָאל בֶּעגְנֶעדִיגֶען דַאס פָאלְק,
הַמְיַחֲדִים שְׁמוֹ	וועלְכֶע פֶעראֵיינְצִיגֶען[1] זַיין נָאמֶען,
עֶרֶב וָבֹקֶר	אַבֶּענְדְס אוּן מָארְגֶענְס,
בְּכָל יוֹם תָּמִיד.	יֶעדֶען טָאג, שְׁטֶענְדִיג,
פַּעֲמַיִם	צְווֵיי מָאל
בְּאַהֲבָה	מִיט לִיבֶּע

1) ערקלערען די איינהייט פון זיין נאמען.

שְׁמַע אוֹמְרִים:	זָאגֶען זֵיי שְׁמַע (יִשְׂרָאֵל).
קהל וחזן.	
שְׁמַע יִשְׂרָאֵל	הֶער יִשְׂרָאֵל,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	דֶער עֶווִיגֶער אִיז אוּנְזֶער גָאט,
יְיָ אֶחָד:	דֶער עֶווִיגֶער אִיז אֵיינֶער.
הוּא אֱלֹהֵינוּ,	עֶר אִיז אוּנְזֶער גָאט,
הוּא אָבִינוּ,	עֶר אִיז אוּנְזֶער פָאטֶער,
הוּא מַלְכֵּנוּ,	עֶר אִיז אוּנְזֶער קֶענִיג,
הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ,	עֶר אִיז אוּנְזֶער הֶעלְפֶער;
וְהוּא יַשְׁמִיעֵנוּ	אוּן עֶר וֶועט אוּנְז לָאזֶען הֶערֶען
בְּרַחֲמָיו	מִיט זַיין בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט
שֵׁנִית	אַ צְווייטֶען מָאל
לְעֵינֵי כָּל חָי	פַאר דִי אוֹיגֶען פֿוּן אַלֶע לֶעבֶּעדִיגֶע
לִהְיוֹת לָכֶם	(זַיין צוּזָאג): „צוּ זַיין פִיר אַייךְ
לֵאלֹהִים:	אַלְס גָאט."
קהל וחזן.	
אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:	„אִיךְ בִּין דֶר עֶווִיגֶער, אֵייעֶר גָאט"
חזן.	
וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ	אוּן אִין דַיינֶע הֵיילִיגֶע ווֶערְטֶער
כָּתוּב לֵאמֹר:	אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען פָאלְגֶענְדֶעס:

זעה די איבערזעצונג אויף זייטע 124.

קהל וחזן יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם, אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר, הַלְלוּיָהּ:

לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ, וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ. וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ: (בשבת תשובה הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:)

דער חזן זאגט דאן תכנת שבת אויף די נעכסטע זייטע איבער דעם שטריך. און אם ראש חודש זאגט ער **אתה יצרת**. וועלכעס געפינט זיך אונטערן שטריך.

ווען ראש חודש געפאלט אם שבת. זאגט מען אתה יצרת וואס געפינט זיך אונטערן שטריך, אנשטאט תכנת שבת.

תִּכַּנְתָּ דוּהָאסְט [2]פֶּעסְט גֶעשְׁטֶעלְט
שַׁבָּת דֶעם שַׁבָּת,
רָצִיתָ דוּ הָאסְט [3]בֶּעווילִיגְט
קָרְבְּנוֹתֶיהָ, אִיהְרֶע אָפְּפֶער;
צִוִּיתָ דוּ הָאסְט בֶּעפוֹילֶען
פֵּרוּשֶׁיהָ אִרֶע (סְפֶּצִילֶע) עֶרְקְלֶערוּנְגֶען
עִם סִדּוּרֵי מִיט דִי אָרְדְנוּנְגֶען
נְסָכֶיהָ: פוּן אִיהְרֶע טְרַאנְק־אָפְּפֶער.
מְעַנְּגֶיהָ דִי וָוס הָבֶּן פֶּרְגְנִיגֶּנְדפוּן אִיהְר
לְעוֹלָם אוֹיף עֶווִיג
כָּבוֹד יִנְחָלוּ. וֶועלֶען זֵיי זִיךְ עֶרְוֶוערְבֶּען עֶהְרֶע,
טוֹעֲמֶיהָ דִי, וָואס [4]גֶענִיסֶען פוּן אִיהְר
חַיִּים זָכוּ. [5]הָבֶּען פֶּערְדִינְט דַאס לֶעבֶּען

וְגַם הָאוֹהֲבִים אוּן אוֹיךְ דִי, וָואס לִיבֶּען
דְּבָרֶיהָ אִיהְרֶע וֶוערְטֶער[6]
גְּדֻלָּה בָּחָרוּ. הָבֶּן אוֹסֶערְוֶועהְלְט גְרוֹסְקַייט.
אָז מִסִּינַי [7]שׁוֹין פוּן בַּארְג סִינַי
[1]נִצְטַוּוּ זַיינֶען זֵיי בֶּעפוֹילֶען גֶעוָוארֶען
עָלֶיהָ וֶועגֶען אִיהְר,
וַתְּצַוֵּנוּ אוּן דוּ הָאסְט אוּנְז בֶּעפוֹילֶען,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ. עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
לְהַקְרִיב בָּהּ צוּ [8]בְּרֵיינְגֶען אִין אִיהְר
קָרְבַּן מוּסַף שַׁבָּת. דֶעם [9]מוּסַף־אָפְּפֶער פוּן שַׁבָּת
כָּרָאוּי: ווִי עֶס דַארְף צוּ זַיין.
יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ עֶס זָאל זַיין דַיין ווִילֶען,

אתה יצרת זאגט מען אנשטאט תכנת שבת. ווען ראש חדש געפאלט אם שבת.

אַתָּה יָצַרְתָּ דוּ הָאסְט בֶּעשַׁאפֶען
עוֹלָמְךָ דַיין וֶועלְט
מִקֶּדֶם. אִין דֶער [10]פָארְצַייט;
כִּלִּיתָ מְלַאכְתְּךָ דוּהָסְט גֶעֶנְדִגְט דַיין אַרְבַּייט
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי: צוּם זִיבֶּענְטֶען טָאג.
אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ דוּ הָאסְט אוּנְז גֶעלִיבְּט,
וְרָצִיתָ בָּנוּ אוּן דוּ הָאסְט אוּנְז בֶּעגֶעהְרְט,
וְרוֹמַמְתָּנוּ אוּן דוּ הָאסְט אוּנְז עֶרְהוֹיבֶּען
מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת. מֶעהְר אַלְס אַלֶע [11]פֶעלְקֶער,
וְקִדַּשְׁתָּנוּ אוּן דוּ הָאסְט אוּנְז גֶעהֵיילִיגְט

בְּמִצְוֹתֶיךָ דוּרְךְ דַיינֶע גֶעבָּאטֶע,
וְקֵרַבְתָּנוּ אוּן דוּ הָסְט אוּנְז עֶרְנֶהנְטֶערְט,
מַלְכֵּנוּ קֶענִיג אוּנְזֶערֶער,
לַעֲבוֹדָתֶךָ. צוּ דַיין דִינְסְט,
וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ אוּן דַיין גְרוֹיסֶען אוּן הֵיילִיגֶען נָאמֶען
עָלֵינוּ קָרָאתָ: הָאסְטוּ גֶערוּפֶען אוֹיף אוּנְז.
וַתִּתֶּן לָנוּ אוּן דוּ הָאסְט אוּנְז גֶעגֶעבֶּען,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
בְּאַהֲבָה מִיט לִיבֶּע
שַׁבָּתוֹת לִמְנוּחָה שַׁבָּת־טֶעג צוּם רוּהֶען

1) נצטוו וכו׳ נתרחקנו. שנשתלחה במוסף של יום טוב. שנתברכו בבהמ״ז. נשתנה בהגדה של פסח ועוד, כלם המה בבנין נתפעל שהשתמשו בו בעלי המשנה כמו נתפציעו האגוזים והוא מרכב מבנין נפעל העברי ובנין אתפעל הארמי. ונמצא גם מעט במקרא נשתוה (משלי כ״ז ט״ו) וכן נכפר (דברים כ״א ח׳) ונוסרו (יחזקאל כ״ג מ״ח) תחת נתכפר. נתוסרו. 2) איינגעזעצט מתקן געווען, דאס זעלבע ווי תקנת מיט א קו״ף, ווי דער אבן ירחי איז גורס. 3) וואהלגעפעליג אייפגענומען. 4) געפינען א געשמאק אין איהר. 5) זיינען ווערטה. 6) פעראָרדנונגען. 7) דאן. 8) אפפערן. 9) צוגעלייגטער אפפער, איבער דעם טעגליכען אפפער. 10) אור-אלטער צייט. 11) שפראכען.

יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶוויגער, אונזער גָאט,
וֵאלֹהֵי	און גָאט
אֲבוֹתֵינוּ.	פון אונזערע עלטערן,
שֶׁתַּעֲלֵנוּ	דאס דוּא זָלסט אונז ברייננגען
בְשִׂמְחָה	מיט פרייד
לְאַרְצֵנוּ.	אין אונזער לאַנד,
וְתִטָּעֵנוּ	און דוּ זָלסט אונז איינפלאַנצן
בִּגְבוּלֵנוּ.	אין אונזער גרענעץ,
וְשָׁם נַעֲשֶׂה	און דָארט וועלען [1]מיר מאַכען
לְפָנֶיךָ	פאַר דיר
אֶת קָרְבְּנוֹת	די אָפּפער
חוֹבוֹתֵינוּ.	פון אונזערע פליכטען,
תְּמִידִים	[2]בעשטענדיגע אָפּפער
כְּסִדְרָם	נאך זייער אָרדנונג,
וּמוּסָפִים	און מוּסף-אָפּפער
כְּהִלְכָתָם:	נאך זייער געזעטץ.

וְאֶת מוּסַף	און דעם מוּסף-אָפּפער
יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה	פון דיזען שבת-טאָג
נַעֲשֶׂה	וועלען מיר [1]מאַכען
וְנַקְרִיב	און מיר וועלען [1]ברייננגען.
לְפָנֶיךָ	פאַר דיר
בְּאַהֲבָה.	מיט ליבע
כְּמִצְוַת	נאך דעם געבאט
רְצוֹנֶךָ.	פון דיין ווילען,
כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ	ווי דוּא האסט געשריבען
עָלֵינוּ	פיר אונז
בְּתוֹרָתֶךָ.	אין דיין תּוֹרה
עַל יְדֵי מֹשֶׁה	דורך משה,
עַבְדֶּךָ.	דיין קנעכט,
מִפִּי כְבוֹדֶךָ.	פון מויל פון דיין הערליכקייט,
כָּאָמוּר:	ווי עס איז געזאגט (אין פסוק):

וְרָאשֵׁי חֳדָשִׁים	און [3]ניי-מאָנדס-טעג
לְכַפָּרָה:	צור פערגעבונג.
וּלְפִי שֶׁחָטָאנוּ	און ווייל מיר האבען געזינדיגט
לְפָנֶיךָ	פאַר דיר,
אֲנַחְנוּ וַאֲבוֹתֵינוּ.	מיר און אונזערע עלטערן,
חָרְבָה עִירֵנוּ	איז צושטערט געווארען אונזער שטאָט
וְשָׁמֵם בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ.	און עס איז פערוויסטעט געווארען אונזער היילגער טעמפּעל
וְגָלָה	און עס איז פערשוואונדען
יְקָרֵנוּ.	אונזער [4]ווירדע,
וְנִטַּל	און עס איז אַוועקגענומען געווארען

כָּבוֹד	(די) עהרע
מִבֵּית חַיֵּינוּ.	פון דעם הויז פון אונזער לעבען[5],
וְאֵין אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים	און מיר קענען ניט
לַעֲשׂוֹת	צו טהאָן
חוֹבוֹתֵינוּ	אונזערע פליכטען
בְּבֵית בְּחִירָתֶךָ.	אין דיין אויסערוועהלטען הויז,
בַּבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ	אין דעם גרויסען און היילגען הויז,
שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ	וואס דיין נאָמען איז גערופען
עָלָיו.	אויף איהם,

1) צובערייטען, אָפּפערן. 2) טעגליכע. 3) די אנפאנגען פון די מאָנאטען. 4) הערליכקייט. 5) ד. ה. דער בית המקדש.

[1] וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת	און אִין דֶעם שַׁבָּת־טָאג
שְׁנֵי כְבָשִׂים	(זָלְט אִר אָפְּפֶרְן) צְווֵיי [3]לַאמֶען
בְּנֵי שָׁנָה	פון אַיין יָאהר אַלְט
תְּמִימִם.	אָהְן אַ פֶעהְלֶער,
וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים	און צְווֵיי צֶעהְנְטֶעל
סֹלֶת	פַיינֶע מֶעהְל
מִנְחָה	(אַלְס) שְׁפַּייז־אָפְּפֶער,
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	גֶעמִישְׁט מִיט אֵייל,
וְנִסְכּוֹ:	און זַיין טְרַאנְק־אָפְּפֶער.
עֹלַת	(עֶס אִיז) אַ בְּרַאנְד־אָפְּפֶער
שַׁבַּת	פון דֶעם רוהֶע־טָאג
בְּשַׁבַּתּוֹ.	אִין [4]יֶעדֶען רוהֶע־טָאג,
עַל עֹלַת הַתָּמִיד	[5]צוּדֶם שְׁטֶענְדִגֶן בְּרַנְד־אָפְּפֶר,
וְנִסְכָּהּ:	און [4]אִיהְר טְרַאנְק־אָפְּפֶער.

מִפְּנֵי הַיָּד	וֶועגֶען דִי הַאנְד,
הַשְּׁלוּחָה	וָואס אִיז אָנְגֶעשִׁיקְט גֶעוָוארֶען
בְּמִקְדָּשֶׁךָ:	גֶעגֶען דַיין הֵיילִיגְטְהוּם.
יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ	עֶס זָאל זַיין דַיין ווילֶען,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווינֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וֵאלֹהֵי	אִין גָאט
אֲבוֹתֵינוּ.	פון אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
שֶׁתַּעֲלֵנוּ	דַאס דוּ זָלְסְט אוּנְז בְּרֵיינְגֶען
בְשִׂמְחָה	מִיט פְרֵיידֶע
לְאַרְצֵנוּ.	אִין אוּנְזֶער לַאנְד,
וְתִטָּעֵנוּ	און דוּ זָלְסְט אוּנְז אַיינְפְלַנְצֶן
בִּגְבוּלֵנוּ.	אִין אוּנְזֶער גְרֶענְעִין,
וְשָׁם נַעֲשֶׂה	און דָארְט וֶועלֶען מִר מַאכֶען
לְפָנֶיךָ	פַאר דִיר
אֶת קָרְבְּנוֹת	דִי אָפְּפֶער
חוֹבוֹתֵינוּ.	פון אוּנְזֶערֶע פְלִיכְטֶען,
תְּמִידִים	בֶּעשְׁטֶענְדִיגֶע אָפְּפֶער
כְּסִדְרָם.	נָאךְ זֵייעֶר אָרְדְנוּנְג,
וּמוּסָפִים	און מוּסַף־אָפְּפֶער
כְּהִלְכָתָם:	נָאךְ זֵייעֶר גֶעזֶעטְץ.
וְאֶת מוּסְפֵי	און דֶעם מוּסַף־אָפְּפֶער
יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה	פון דִיזֶען שַׁבָּת־טָאג
(וְיוֹם רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה)	(און דִיזֶען נַיי־מָאנְדְס־טָאג)
נַעֲשֶׂה	וֶועלֶען מִיר [6]מַאכֶען
וְנַקְרִיב	און מִיר וֶועלֶען [6]בְּרֵיינְגֶען
לְפָנֶיךָ	פַאר דִיר
בְּאַהֲבָה,	מִיט לִיבֶּע
כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ.	נָךְ דֶם גֶעבָאט פון דַיין ווילֶן,
כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ	ווִי דוּא הָאסְט גֶעשְׁרִיבֶּען
עָלֵינוּ	פִיר אוּנְז
בְּתוֹרָתֶךָ.	אִין דַיין תּוֹרָה
עַל יְדֵי מֹשֶׁה	דוּרְךְ מֹשֶׁה,
עַבְדֶּךָ.	דַיין קְנֶעכְט,
מִפִּי כְבוֹדֶךָ.	פון מוֹיל פון דַיין הֶערְלִיכְקֵייט,
כָּאָמוּר:	ווִי עֶס אִיז גֶעזָאגְט (אִין פָּסוּק):

זעה די איבערזעצונג איבער דעם שטריך.

[1] וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם. וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ: עֹלַת שַׁבַּת בְּשַׁבַּתּוֹ. עַל עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ:

[2] זֶה קָרְבַּן שַׁבָּת.	דִיזֶעס אִיז דֶער שַׁבָּת־אָפְּפֶער,
וְקָרְבַּן הַיּוֹם	אָבֶּער דֶר אָפְּפֶר פון דִיזֶען טָג
כָּאָמוּר:	אִז ווִי עֶס אִז גֶעזָגְט (אִין פָּסוּק):

1) במדבר כ״ח ט׳ י׳. 2) התניא בשם רש״י ואבודרהם ויעב״ץ כתבו שלא לאמרה. 3) שעפסען. 4) זיין.
5) אויסער, נעבען. 6) אפפערן.

יִשְׂמְחוּ	עֶס וֶועלֶען זִיךְ פְרֵעהֶען
בְמַלְכוּתְךָ	מִיט דַיין קֶענִיגְרַייךְ
שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת	דִי, וָאס הִיטֶען שַׁבָּת
וְקוֹרְאֵי	אוּן וָואס רוּפֶען (אִיהְם)
עֹנֶג.	„פֶערְגֶענִיגֶענְר“;
עַם	דַאס פָאלְק,
מְקַדְּשֵׁי	וָואס הֵיילִיגֶען
שְׁבִיעִי	(דֶעם) זִיבֶּענְטֶען (טָאג),
כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ	זֵיי אַלֶע וֶועלֶען זִיךְ זֶעטִיגֶען
וְיִתְעַנְּגוּ	אוּן פֶערְגֶענִיגֶענְד הָאבֶּען

מִטּוּבֶךָ.	פוּן דַיין גוּטֶעס;
וּבַשְּׁבִיעִי	דֶען [3]מִיט דֶם זִיבֶּענְטֶען (טָג)
רָצִיתָ (בּוֹ)	[4]בִּיסְטוּ צוּפְרִידֶען גֶעוֶען,
וְקִדַּשְׁתּוֹ.	אוּן דוּ הָסְט אִיהְם גֶעהֵיילִגְט;
חֶמְדַּת יָמִים	דֶר לִיבְּלִיכְסְטֶער פוּן (אַלֶע) טֶג
אוֹתוֹ קָרָאתָ.	הָאסְטוּ אִיהְם גֶערוּפֶען,
זֵכֶר	אֵיין אַנְדֵיינְקֶען
לְמַעֲשֵׂה	פוּן דִי וֶוערְק
בְרֵאשִׁית:	פוּן דֶער שֶׁעפְּפוּנְג.

וּבְרָאשֵׁי	אוּן אִין דִי אָנְפַאנְגְס=(טֶעג)
חָדְשֵׁיכֶם	פוּן אַייעֶרע מָאנַאטֶען
תַּקְרִיבוּ	זָאלְט אִיהְר אָפְּפֶערֶען
עֹלָה לַיְיָ.	אַ בְּרַאנְד=אָפְּפֶער צוּם עֶווגֶן:
פָּרִים בְּנֵי בָקָר	יוּנְגֶע שְׁטִירֶען
שְׁנַיִם	צְוֵויי
וְאַיִל אֶחָד.	אוּן אֵיין וִוידְדֶער,
כְּבָשִׂים	[5]לַאמֶען
בְּנֵי שָׁנָה	פוּן אֵיין יָאהְר אַלְט
שִׁבְעָה	זִיבֶּען,
תְּמִימִם:	אָהְן אַ פֶעהְלֶער.

וּמִנְחָתָם	אוּן זֵייעֶר שְׁפַּייז=אָפְּפֶער
וְנִסְכֵּיהֶם	אוּן זֵייעֶרע טְרַאנְק=אָפְּפֶער,
כִּמְדֻבָּר.	ווִי עֶס אִיז גֶעזָאגְט:
שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים	דְרַיי צֶהְנְטֶעל=(אֵיפָה מֶעהְל)
לַפָּר	פִיר יֶעדֶען שְׁטִיר,
וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים	אוּן צְוֵויי צֶעהְנְטֶעל

לָאָיִל.	פִיר יֶעדֶען וִוידְדֶער,
וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ.	אוּן אֵן צֶהְנְטֶל פִיר יֶדֶען לַאם
וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ.	אוּן וַויין נָךְ זַיין טְרַנְק=אָפְּפֶר,
וְשָׂעִיר	אוּן אַ צִיגֶען=בָּאק
לְכַפֵּר.	צוּם פֶערְגֶעבֶּען,
וּשְׁנֵי תְמִידִים	אוּן צְוֵויי בֶּעשְׁטֶענְדִיגֶע אָפְּפֶער
כְּהִלְכָתָם:	נָאךְ זֵייעֶר גֶעזֶעטְץ.

זעה די איבערזעצונג איבער דעם שטריך.

יִשְׂמְחוּ בְמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת וְקוֹרְאֵי עֹנֶג. עַם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי. כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ וְיִתְעַנְּגוּ מִטּוּבֶךָ. וּבַשְּׁבִיעִי רָצִיתָ (בּוֹ) וְקִדַּשְׁתּוֹ. חֶמְדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ. זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:

אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.	אוּן גָאט פוּן אוּנְזֶערע עֶלְטֶערְן,
רְצֵה	[6]זַיי צוּפְרִידֶען
בִמְנוּחָתֵנוּ.	מִיט אוּנְזֶער רוּהֶען,
וְחַדֵּשׁ עָלֵינוּ	אוּן בֶּענַיי פִיר אוּנְז

1) במדבר כ״ח י״א. 2) ע״ש במדבר כ״ח י״ב—ט״ו. 3) אין. 4) האסטו בעוויליגט, איז דיר געפעליג געווארען.
) שעפסען: 6) בעוויליג, נעהם אן מיט ווילען.

אלהינו ואלהי אבותינו רצה במנוחתנו. קדשנו במצותיך. ותן חלקנו בתורתך. שבענו מטובך. ושמחנו בישועתך. וטהר לבנו לעבדך באמת: והנחילנו יי אלהינו באהבה וברצון שבת קדשך. וינוחו בו ישראל מקדשי שמך: ברוך אתה יי מקדש השבת:

רצה יי אלהינו בעמך ישראל ובתפלתם. והשב את העבודה לדביר ביתך ואשי ישראל. ותפלתם באהבה תקבל ברצון. ותהי לרצון תמיד עבודת ישראל עמך:

ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים: ברוך אתה יי המחזיר שכינתו לציון:

ווען דער חזן זאגט מודים, זאגט די געמיינדע שטילערהייט מודים דרבנן, וואס געפינט זיך היר אונטער ז״עם שטריך.

מודים אנחנו לך. שאתה הוא יי אלהינו ואלהי אבותינו לעולם ועד. צור חיינו מגן ישענו אתה הוא לדור

ביום השבת הזה	אין דיזען שבת־טאג[1]
את החדש הזה.	דיזען מאנאט
לטובה	צום גוטען
ולברכה.	און צום זעגען,
לששון	צו פריידע
ולשמחה.	און צו פרעהליכקייט,
לישועה	צו הילף
ולנחמה.	און צום טרויסט,
לפרנסה	צו ערנעהרונג
ולכלכלה.	און צו שפייזע,
לחיים ולשלום.	צום לעבען און צו פרידען,
למחילת חטא	צו פערצייהונג פון זינד
ולסליחת עון.	און צו פערגעבונג פון שולד

אין איין עיבור יאהר זאג:

(ולכפרת פשע):	(און צו פערגעבונג פון פערברעכן),
כי	דען
בעמך ישראל	דיין פאלק ישראל

1) די אנפאנגען פון די מאנאטען.

בחרת	האסטו אויסערוועהלט
מכל האמות.	פון אלע פעלקער
ושבת קדשך	און דיין היילינגען שבת
להם הודעת.	האסטו זיי בקאנט געמאכט
וחקי	און די געזעצע
ראשי חדשים	פון די [1]ניי־מאנדם־טעג
להם קבעת:	האסטו פיר זיי בעשטימט
ברוך אתה יי	געלויבט ביסטו, עוויגער,
מקדש השבת	וועלכער היילינגט דעם שבת
וישראל	און ישראל
וראשי חדשים:	און די [1]ניי־מאנדם־טעג.

דאן זאגט מען רצה, וועלכעס געפינט זיך איבערן שטריך

ווען דער חזן זאגט מודים אנחנו לך זאגט די געמיינדע שטילערהייט פאלגענדען מודים דרבנן.

מודים אנחנו לך. שאתה הוא יי אלהינו ואלהי אבותינו. אלהי כל בשר. יוצרנו יוצר בראשית. ברכות והודאות לשמך הגדול והקדוש. על שהחייתנו

וָדוֹר. נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ. עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ. וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ. וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ. וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת. עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם הַטּוֹב. כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ. וְהַמְרַחֵם. כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ. מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

אַם חנוכה זאגט מען היר על הנסים, וועלכעס גע־פינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור זאגט מען היר וכתוב וואס געפינט זיך היר אונטער׳ן שטריך.

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה. וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת. הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ. וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

ווען דער חזן ווידערהאָלט שמונה עשרה (חזרת הש״ץ) זאגט ער היר אלהינו, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

שִׂים שָׁלוֹם. טוֹבָה וּבְרָכָה. חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים. עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ. בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר

וְקִימְתָּנוּ. כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ. וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ. לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ. וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ. וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם. עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

אַם חנוכה זאגט מען על הנסים נאך מעולם קוינו לך

עַל הַנִּסִּים. וְעַל הַפֻּרְקָן. וְעַל הַגְּבוּרוֹת. וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת. וְעַל הַמִּלְחָמוֹת. שֶׁעָשִׂיתָ לַאֲבוֹתֵינוּ. בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה:

בִּימֵי מַתִּתְיָהוּ בֶּן יוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל. חַשְׁמוֹנַאי וּבָנָיו. כְּשֶׁעָמְדָה מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל. לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתֶךָ. וּלְהַעֲבִירָם מֵחֻקֵּי רְצוֹנֶךָ. וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. עָמַדְתָּ לָהֶם בְּעֵת צָרָתָם. רַבְתָּ אֶת רִיבָם. דַּנְתָּ אֶת דִּינָם. נָקַמְתָּ אֶת נִקְמָתָם. מָסַרְתָּ גִבּוֹרִים בְּיַד חַלָּשִׁים. וְרַבִּים בְּיַד מְעַטִּים. וּטְמֵאִים בְּיַד טְהוֹרִים. וּרְשָׁעִים בְּיַד צַדִּיקִים. וְזֵדִים בְּיַד עוֹסְקֵי תוֹרָתֶךָ. וּלְךָ עָשִׂיתָ שֵׁם גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ בְּעוֹלָמֶךָ. וּלְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל עָשִׂיתָ תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה וּפֻרְקָן כְּהַיּוֹם הַזֶּה. וְאַחַר כֵּן בָּאוּ בָנֶיךָ לִדְבִיר בֵּיתֶךָ. וּפִנּוּ אֶת הֵיכָלֶךָ. וְטִהֲרוּ אֶת מִקְדָּשֶׁךָ. וְהִדְלִיקוּ נֵרוֹת בְּחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ. וְקָבְעוּ שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ. לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל:

וכתוב זאגט מען פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) בעפאר וכל החיים.

וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

ווען דער חזן ווידערהאָלט שמונה עשרה (חזרת הש״ץ), זאגט ער פאלגענדעס בעפאר שים שלום.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. בָּרְכֵנוּ בַּבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ. הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר: יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ. וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

פָּנֶיךָ. כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה. וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם. וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ:

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור זאגט מען היר בספר חיים, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

ווען דער חזן ווידערהאָלט שמונה עשרה זאגט ער ביז היר און דאן קדיש שלם וואס געפינט זיך אונטערן שטריך

אֱלֹהַי. נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע. וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה. וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם. וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה. פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ. וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי. וְכָל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה. מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם: עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ: לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ. הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי:

טרעט אב 3 טריט ריקווערטס (הינטערווילעך) און זאגט:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ. וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: וְעָרְבָה לַייָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם. כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

בספר חיים זאגט מען פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) נאך בשרוכך.

בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה. נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ. אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם:

דער חזן זאגט פאלגענדען קדיש שלם נאך בשלום

חזן יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ. בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל. בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב. וְאִמְרוּ אָמֵן:

קהל וחזן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:

חזן יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל. שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא: בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעשי"ת ולעלא) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

תִּתְקַבַּל צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן דְּכָל יִשְׂרָאֵל. קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּי בִשְׁמַיָּא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם. עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

בסדור רב עמרם גאון מובא בשחרית לחול אין כאלהינו, פטום הקטרת, השיר שהלוים ואמר ר׳ אלעזר בשנויים מעטים וגם הרמב״ם מביא כלם (מלבד פטום הקטרת) לאמר אחר תפלת שחרית לחול. ומה שהאשכנזים אומרים אותו בשבת ולא בחול כתב הד״מ משום שטרודין במלאכתן. והכל בו כתב שטעם אמירת אין כאלהינו בשבת הוא כדי להשלים מאה ברכות שחייב אדם לברך בכל יום, כי בשבת מתפללין שלש פעמים ז׳ ברכות תחת שלש פעמים י״ח שמתפללין בכל יום נמצא חסרות ל״ג ברכות בתפלות ערבית, שחרית ומנחה ומשלימין אותן בז׳ ברכות למוסף ושש שבסעודה שלישית וכ׳ כנויים שיש באין כאלהינו. גם התניא בסמן א׳ מביא הטעם הזה בשם רש״י. אולם לדעת אבן ירחי אין כל שרש לטעם הזה.

---

[1] קַוֵּה אֶל יְיָ, הָאף צוּם עֶהִיגֶען,
חֲזַק זַיי שְׁטַארְק,
וְיַאֲמֵץ אוּן עֶר וֶועט קְרֶעפְטִיגֶען
לִבֶּךָ, דַיין הַארְץ,
וְקַוֵּה אֶל יְיָ: אוּן הָאף צוּם עֶהִיגֶען.
[2] אֵין קָדוֹשׁ קֵיינֶער אִיז אַזוֹי הֵיילִיג
כַּייָ, ווִי דֶער עֶווִיגֶער,
כִּי אֵין בִּלְתֶּךָ, דֶען עֶס אִיז נִיטָא אוֹיסֶער דִיר
וְאֵין צוּר אוּן עֶס אִיז נִיטָא אַזַא פֶעלְז
כֵּאלֹהֵינוּ: ווִי אוּנְזֶער גָאט.
[3] כִּי מִי אֱלוֹהַּ דֶען וֶוער אִיז אַ גָאט
מִבַּלְעֲדֵי יְיָ, אוֹיסֶער דֶעם עֶווִיגֶען?
וּמִי צוּר אוּן וֶוער אִיז אַ פֶעלְזֶען־שׁוּטְץ
זוּלָתִי אֱלֹהֵינוּ: אוֹיסֶער אוּנְזֶער גָאט?

אֵין כֵּאלֹהֵינוּ. [4]קֵיינֶער אִיז ווִי אוּנְזֶער גָאט,
אֵין כַּאדוֹנֵינוּ. קֵיינֶער אִיז ווִי אוּנְזֶער הֶערְר,
אֵין כְּמַלְכֵּנוּ. קֵיינֶער אִיז ווִי אוּנְזֶער קֶענִיג,
אֵין קֵיינֶער אִיז
כְּמוֹשִׁיעֵנוּ: ווִי אוּנְזֶער הֶעלְפֶער.

מִי כֵאלֹהֵינוּ. וֶוער אִיז ווִי אוּנְזֶער גָאט?
מִי כַאדוֹנֵינוּ. וֶוער אִיז ווִי אוּנְזֶער הֶערְר?
מִי כְמַלְכֵּנוּ. וֶוער אִיז ווִי אוּנְזֶער קֶענִיג?
מִי כְמוֹשִׁיעֵנוּ: וֶוער אִיז ווִי אוּנְזֶער הֶעלְפֶער?
נוֹדֶה מִיר וֶועלֶען דַאנְקֶען
לֵאלֹהֵינוּ. (צוּ) אוּנְזֶער גָאט,
נוֹדֶה מִיר וֶועלֶען דַאנְקֶען
לַאדוֹנֵינוּ. צוּ אוּנְזֶער הֶערְר,
נוֹדֶה לְמַלְכֵּנוּ. מִר וֶועלֶן דַנְקֶן צוּ אוּנְזֶר קֶענִג
נוֹדֶה מִיר וֶועלֶען דַאנְקֶען
לְמוֹשִׁיעֵנוּ: צוּ אוּנְזֶער הֶעלְפֶער.
בָּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ. גֶעלוֹיבְּט אִיז אוּנְזֶער גָאט,
בָּרוּךְ אֲדוֹנֵינוּ. גֶעלוֹיבְּט אִיז אוּנְזֶער הֶערְר,
בָּרוּךְ מַלְכֵּנוּ. גֶעלוֹיבְּט אִיז אוּנְזֶער קֶענִיג,
בָּרוּךְ גֶעלוֹיבְּט אִיז
מוֹשִׁיעֵנוּ: אוּנְזֶער הֶעלְפֶער.
אַתָּה הוּא דוּ בִּיסְט
אֱלֹהֵינוּ. אוּנְזֶער גָאט,
אַתָּה הוּא דוּ בִּיסְט
אֲדוֹנֵינוּ. אוּנְזֶער הֶערְר,
אַתָּה הוּא דוּ בִּיסְט
מַלְכֵּנוּ. אוּנְזֶער קֶענִיג,
אַתָּה הוּא דוּ בִּיסְט
מוֹשִׁיעֵנוּ. אוּנְזֶער הֶעלְפֶער.
אַתָּה הוּא דוּ בִּיסְט עֶס,
שֶׁהִקְטִירוּ וָואס אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן
אֲבוֹתֵינוּ הָאבֶּען גֶעלָאזְט רוֹיכֶערְן

1) תהלים כ״ז י״ד. 2) שמואל א׳ ב׳ ב׳. 3) תהלים י״ח ל״ב. ובשמואל ב׳ כ״ב ל״ב בשנוי מעט. 4) עס איז ניט׳א ווי אונזער גאט א. ז. וו.

לְפָנֶיךָ	פאר דיר
אֶת קְטֹרֶת	די רויכער װערק
הַסַּמִּים:	פון די געווירצען.

[1] פִּטּוּם הַקְּטֹרֶת. הַצֳּרִי. וְהַצִּפֹּרֶן. הַחֶלְבְּנָה. וְהַלְּבוֹנָה. מִשְׁקַל שִׁבְעִים שִׁבְעִים מָנֶה. מוֹר. וּקְצִיעָה. שִׁבֹּלֶת נֵרְדְּ. וְכַרְכֹּם. מִשְׁקַל שִׁשָּׁה עָשָׂר שִׁשָּׁה עָשָׂר מָנֶה: הַקֹּשְׁטְ שְׁנֵים עָשָׂר. וְקִלּוּפָה שְׁלֹשָׁה. וְקִנָּמוֹן תִּשְׁעָה. בֹּרִית כַּרְשִׁינָה תִּשְׁעָה קַבִּין. יֵין קַפְרִיסִין סְאִין תְּלָתָא וְקַבִּין תְּלָתָא. וְאִם אֵין לוֹ יֵין קַפְרִיסִין מֵבִיא חֲמַר חִוַּרְיָן עַתִּיק. מֶלַח סְדוֹמִית רֹבַע הַקָּב. מַעֲלֶה עָשָׁן כָּל שֶׁהוּא: רַבִּי נָתָן אוֹמֵר אַף כִּפַּת הַיַּרְדֵּן כָּל שֶׁהוּא. וְאִם נָתַן בָּהּ דְּבַשׁ פְּסָלָהּ. וְאִם חִסַּר אַחַת מִכָּל סַמָּנֶיהָ חַיָּב מִיתָה: רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר. הַצֳּרִי אֵינוֹ אֶלָּא שְׂרָף הַנּוֹטֵף מֵעֲצֵי הַקְּטָף. בֹּרִית כַּרְשִׁינָה שֶׁשָּׁפִין בָּהּ אֶת הַצִּפֹּרֶן כְּדֵי שֶׁתְּהֵא נָאָה. יֵין קַפְרִיסִין שֶׁשּׁוֹרִין בּוֹ אֶת הַצִּפֹּרֶן כְּדֵי שֶׁתְּהֵא עַזָּה: וַהֲלֹא [2] מֵי רַגְלַיִם יָפִין לָהּ. אֶלָּא שֶׁאֵין מַכְנִיסִין [2] מֵי רַגְלַיִם בָּעֲזָרָה מִפְּנֵי הַכָּבוֹד:

---

[3] הַשִּׁיר	(דאס איז) דאס ליד
שֶׁהַלְוִיִּם	וואס די לוים
הָיוּ אוֹמְרִים	פלעגען זאגען
בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ:	אין היילינגען טעמפעל.
בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן	אין ערשטען טאג
הָיוּ אוֹמְרִים.	פלעגען זיי זאגען:
[4] לַיְיָ הָאָרֶץ	צום עוויגען געהערט די ערד
וּמְלוֹאָהּ.	און דאס וואס פילט איהר אן;
תֵּבֵל	(די) וועלט
וְיֹשְׁבֵי בָהּ:	און די בעוואוהנער אויף איהר.
בַּשֵּׁנִי	אין צווייטען טאג
הָיוּ אוֹמְרִים.	פלעגען זיי זאגען:
[5] גָּדוֹל יְיָ	גרויס איז דער עוויגער
וּמְהֻלָּל מְאֹד.	און זעהר געלויבט
בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ	אין דער שטאדט פון אונזער גאט,
הַר קָדְשׁוֹ:	(אויף) זיין היילינגען בארג.
בַּשְּׁלִישִׁי	אין דריטען טאג
הָיוּ אוֹמְרִים.	פלעגען זיי זאגען:
[6] אֱלֹהִים נִצָּב	גאט שטעהט
בַּעֲדַת אֵל.	אין דער געטליכער געמיינדע;
בְּקֶרֶב אֱלֹהִים	צווישען ריכטער
יִשְׁפֹּט:	ריכטעט ער.
בָּרְבִיעִי	אין פירטען טאג

1) ברייתא במס׳ כריתות ו׳ ע״א ובירושלמי יומא פ״ד הלכה ה׳. ובגמרא ר״ה ל״א ע״א ובאבות דר׳ נתן פרק א׳ משנה ח׳ פירשו טעם אמירת כל מזמור. 2) כתב הכד פו: „יש שמפרשים מי רגלים מעין אחד הוא ששמו רגלים, ואי אפשר לומר מי רגלים ממש. חלילה, שלא עלה על לב אדם לשרות בו סמני הקטרת" עכ״ל. וכוונתו על עין רגל הנמצא ביהושע ט״ו ז׳ ועוד מקומות, ובכל זאת לא נכנע הגאון יעב״ץ מלומר: „מי רגלים כמשמען שהם חריפין", 3) משנה בסוף מס׳ תמיד, 4) תהלים כ״ד, 5) תהלים מ״ח, 6) שם פ״ב,

הָיוּ אוֹמְרִים. פְלֶעגְעֶן זֵיי זָאגֶען:
[1] אֵל נְקָמוֹת יְיָ גָאט פוּן רַאבֶע, עֶווִיגֶער!
אֵל נְקָמוֹת גָאט פוּן רַאבֶע,
הוֹפִיעַ: עֶרְשַׁיין!
בַּחֲמִשִּׁי אִין פִינְפְטֶען טָאג
הָיוּ אוֹמְרִים. פְלֶעגֶען זֵיי זָאגֶען:
[2] הַרְנִינוּ זִינְגְט
לֵאלֹהִים צוּ גָאט,
עוּזֵּנוּ. אוּנְזֶער מַאכְט;
הָרִיעוּ שַׁאלְט
לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב: צוּם גָאט פוּן יַעֲקֹב.
בַּשִּׁשִּׁי אִין זֶעקְסְטֶען טָאג
הָיוּ אוֹמְרִים. פְלֶעגֶען זֵיי זָאגֶען:
[3] יְיָ מָלָךְ דֶער עֶווִיגֶער רֶעגִירְט,
גֵּאוּת (מִיט) גְרוֹיסְקַייט
לָבֵשׁ. אִיז עֶר בֶּעקְלֵיידֶעט;
לָבֵשׁ יְיָ. דֶער עֶווִיגֶער אִיז בֶּעקְלֵיידֶעט,
עֹז (מִיט) שְׁטַארְקַייט
הִתְאַזָּר. הָאט עֶר זִיךְ אָנְגֶעגוּרְט;
אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל אוֹיךְ (דִי) וֶועלְט שְׁטֶעהְט פֶּסְט
בַּל תִּמּוֹט: (אוּן) זִי בֵּייגְט זִיךְ נִיט.
בַּשַּׁבָּת אַם שַׁבָּת
הָיוּ אוֹמְרִים. פְלֶעגֶען זֵיי זָאגֶען:
[4] מִזְמוֹר אַ גֶעזַאנְג
שִׁיר אַ לִיד
לְיוֹם הַשַּׁבָּת. פִיר דֶעם שַׁבָּת־טָאג.
מִזְמוֹר אַ געזַאנג

שִׁיר (אוּן) אַ לִיד
לֶעָתִיד לָבוֹא. פִיר דִי צוּקוּנְפְטִיגֶע צַייט,
לְיוֹם פִיר דֶעם טָאג,
שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת וָואס אִיז אִין גַאנְצֶען שַׁבָּת
וּמְנוּחָה אוּן רוּהֶע
לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים: } פִיר דַאס עֶווִיגֶע לֶעבֶען.

תָּנָא מֶען הָאט גֶעלֶערֶענְט
דְבֵי אֵלִיָּהוּ. [6]בַּיי אֵלִיָּהוּ:
כָּל הַשּׁוֹנֶה הֲלָכוֹת } דֶער, וָואס לֶערֶענְט [7]הֲלָכוֹת
בְּכָל יוֹם. יֶעדֶען טָאג,
מֻבְטָח לוֹ אִיז עֶר זִיכֶער,
שֶׁהוּא בֶּן עוֹלָם הַבָּא. } דַאס עֶר פֶערְדִינְט דִי צוּקוּנְפְטִיגֶע וועלְט,
שֶׁנֶּאֱמַר וָוען עֶס אִיז גֶעזָאגְט (אִין פְּסוּק):
[5]הֲלִיכוֹת עוֹלָם לוֹ אהם גֶהֶערֶן דִי עֶווִיגֶע [8]הֲלִיכוֹת.
אַל תִּקְרֵי הֲלִיכוֹת } לֶעז נִיט [8]הֲלִיכוֹת,
אֶלָּא הֲלָכוֹת: זָאנְדֶערְן [7]הֲלָכוֹת.

אמר ר׳ אליעזר הוא בסוף מסכת ברכות יהוסיפו אגדה זו כדי רומר קדיש אחריה שאין אומרים קדיש על הלכה. ולכן כתב הגר״ש ל׳ בתשובה דרפי מנהגנו שאומרים אין כאלהינו ופטום הקטרת קודם עלינו אין צריך לומר הך הגדה דר״א דהלא אומרים קדיש אחר עלינו. דהוא למנהג הקדמונים שהיו אומרים אחר עלינו. אין כאלהינו היו מסיימין בהך אגדה דר״א כדי לומר קדיש אחריה

זעת דיא איבערזעטצונג אויף זייטע 17

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי חֲנִינָא. תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם.

---

1) תהלים צ״ד. 2) שם פ״א. 3) שם צ״ג. 4) שם צ״ב. 5) חבקוק ג׳ ו׳. 6) פון דעם הויז פון אליהו.
7) הֲלָכוֹת הייסט דיא געזעטץ־אבטהיילונג פון תלמוד. 8) גַאנְג אָדער וועגען.

שֶׁנֶּאֱמַר. [1]וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי יְיָ. וְרַב
שְׁלוֹם בָּנָיִךְ: אַל תִּקְרֵי בָּנָיִךְ אֶלָּא
בּוֹנָיִךְ: [2]שָׁלוֹם רָב לְאֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ. וְאֵין
לָמוֹ מִכְשׁוֹל: [3]יְהִי שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ. שַׁלְוָה
בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ: לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי. אֲדַבְּרָה
נָּא שָׁלוֹם בָּךְ: לְמַעַן בֵּית יְיָ אֱלֹהֵינוּ.
אֲבַקְשָׁה טוֹב לָךְ: [4]יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן.
יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם: קדיש דרבנן.

פאלגענדען קדיש דרבנן זאגט א יתום אין די ערשטע 11 מאנאטען נאך דעם טויט פון זיינע עלטערן.

יתום

יִתְגַּדַּל	עֶס זָאל גֶענְרוֹיסְט וֶוערֶען
וְיִתְקַדַּשׁ	אוּן גֶעהֵיילִיגְט וֶוערֶען
שְׁמֵהּ רַבָּא.	זַיין גְרוֹיסֶער נָאמֶען
בְּעָלְמָא	אוֹיף דֶער וֶועלְט,
דִּי בְרָא	וֶועלְכֶע עֶר הָאט בֶּעשַׁאפֶען
כִרְעוּתֵהּ	נָאךְ זַיין ווילֶען,
וְיַמְלִיךְ	אוּן עֶר זָאל גְרִינְדֶען
מַלְכוּתֵהּ.	זַיין רֶעגִירוּנְג
בְּחַיֵּיכוֹן	אִין אײַיעֶר לֶעבֶּען
וּבְיוֹמֵיכוֹן	אוּן אִין אײַיעֶרע טֶעג
וּבְחַיֵּי	אוּן בַּיי דֶעם לֶעבֶּען
דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל.	פוּן דֶעם גַאנְצֶען הוֹיז יִשְׂרָאֵל,
בַּעֲגָלָא	אוּמגֶעזַאמְט
וּבִזְמַן קָרִיב.	אוּן אִין קוּרְצֶער צַייט,
וְאִמְרוּ אָמֵן:	אוּן זָאגְט: אָמֵן!

קהל ויתום

יְהֵא	זָאל זַיין
שְׁמֵהּ רַבָּא	זַיין גְרוֹיסֶער נָאמֶען
מְבָרַךְ	גֶעלוֹיבְּט
לְעָלַם	אוֹיף עֶוִויג
וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:	אוּן אִין אַלֶע עֶווִיגְקֵייטֶען.

יתום

יִתְבָּרַךְ.	עֶס זָאל גֶעזֶעגְנֶעט וֶוערֶען
וְיִשְׁתַּבַּח.	אוּן גֶערִיהְמְט וֶוערֶען
וְיִתְפָּאַר.	אוּן פֶערְהֶערְלִיכְט וֶוערֶען
וְיִתְרוֹמַם	אוּן עֶרהוֹיבֶּען וֶוערֶען
וְיִתְנַשֵּׂא.	אוּן עֶרהוֹיכְט וֶוערֶען
וְיִתְהַדַּר	אוּן בֶּעשֵׁעהְנְט וֶוערֶען
וְיִתְעַלֶּה	אוּן עֶרהַאבֶּען וֶוערֶען
וְיִתְהַלָּל.	אוּן גֶעלוֹיבְּט וֶוערֶען
שְׁמֵהּ	דֶער נָאמֶען
דְּקֻדְשָׁא:	פוּן דֶעם הֵיילִיגֶען.
בְּרִיךְ הוּא	גֶעלוֹיבְּט אִיז עֶר
לְעֵלָּא	הֶעכֶער
(בעשי"ת וּלְעֵלָּא)	און העכער
מִן כָּל בִּרְכָתָא	אִיבֶּער אַלֶע לוֹיבּ
וְשִׁירָתָא.	אוּן [5]הִימְנֶען
תֻּשְׁבְּחָתָא	רוּהְם-לִידֶער
וְנֶחֱמָתָא.	אוּן טְרוֹיסְט-לִידֶער,
דַּאֲמִירָן	וֶועלְכֶע וֶוערֶען גֶעזָאגְט
בְּעָלְמָא.	אוֹיף דֶער וֶועלְט,
וְאִמְרוּ אָמֵן:	אוּן זָאגְט: אָמֵן!

1) ישעיה נ"ד י"ג. 2) תהלים קי"ט, קס"ה. 3) שם קכ"ג, ז', ח', ט'. 4) תהלים כ"ט, י'. 5) לויב-געזאנג,

עַל יִשְׂרָאֵל	צוּ יִשְׂרָאֵל
וְעַל רַבָּנָן	אוּן צוּ דִי [1]רַאבִּינֶער
וְעַל תַּלְמִידֵיהוֹן	אוּן צוּ זֵייעֶרֶע שִׁילֶער
וְעַל כָּל תַּלְמִידֵי	אוּן צוּ אַלֶע שִׁילֶער
תַלְמִידֵיהוֹן	פוּן זֵייעֶרֶע שִׁילֶער
וְעַל כָּל מָאן דִּי עָסְקִין	אוּן צוּ אַלֶע, וָואס בֶּעשֶׁעפְטִיגֶען זִיךְ,
בְּאוֹרַיְתָא	אִין דֶער תּוֹרָה,
דִּי	וֶועלְכֶען זַיינֶען
בְּאַתְרָא הָדֵין	אִין דִיזֶען אָרְט
וְדִי	אוּן וֶועלְכֶע זַיינֶען
בְּכָל אֲתַר וַאֲתַר.	אִין יֶעדֶען אָרְט,
יְהֵא	זָאל זַיין
לְהוֹן	צוּ זֵיי
וּלְכוֹן	אוּן צוּ אַייךְ
שְׁלָמָא רַבָּא	גְרוֹיסֶער פְרִידֶען,
חִנָּא	גוּנְסְט
וְחִסְדָּא	אוּן גְנַאדֶע
וְרַחֲמִין	אוּן עֶרְבַּארְמוּנְג
וְחַיִּין אֲרִיכִין	אוּן לַאנְגֶעס לֶעבֶּען
וּמְזוֹנָא רְוִיחָא	אוּן [2]לַייכְטֶע עֶרְנֶעהְרוּנְג

וּפֻרְקָנָא	אוּן עֶרְלֵייזוּנְג
מִן קֳדָם אֲבוּהוֹן	פוּן דֶעם פָאטֶער,
דִּי בִשְׁמַיָּא,	וֶועלְכֶער אִיז אִין הִימֶעל,
וְאִמְרוּ אָמֵן:	אוּן זָאגְט: אָמֵן!
יְהֵא	עֶס זָאל זַיין
שְׁלָמָא רַבָּא	גְרוֹיסֶער פְרִידֶען
מִן שְׁמַיָּא	פוּן הִימֶעל
וְחַיִּים טוֹבִים	אוּן גוּטֶען לֶעבֶּען
עָלֵינוּ	פִיר אוּנְז
וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל.	אוּן פִיר גַאנְץ יִשְׂרָאֵל,
וְאִמְרוּ אָמֵן:	אוּן זָאגְט: אָמֵן!
עֹשֶׂה	(דֶער וָואס) מַאכְט
שָׁלוֹם	פְרִידֶען
בִּמְרוֹמָיו,	אִין זַיינֶע הוֹיכֶע הִימלען.
הוּא	עֶר
בְּרַחֲמָיו	מִיט זַיין בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט
יַעֲשֶׂה	זָאל מַאכֶען
שָׁלוֹם.	פְרִידֶען
עָלֵינוּ	פִיר אוּנְז
וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל.	אוּן פִיר גַאנְץ יִשְׂרָאֵל,
וְאִמְרוּ אָמֵן:	אוּן זָאגְט: אָמֵן!

1) געלעהרטע. 2) ברייטע, גענוגענדע.

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 30.

עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ לַאֲדוֹן הַכֹּל . לָתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת וְלֹא שָׂמָנוּ כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה. שֶׁלֹּא שָׂם חֶלְקֵנוּ כָּהֶם . וְגוֹרָלֵנוּ כְּכָל הֲמוֹנָם: וַאֲנַחְנוּ כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים . הַקָּדוֹשׁ . בָּרוּךְ הוּא . שֶׁהוּא נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד אָרֶץ . וּמוֹשַׁב יְקָרוֹ בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל . וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים. הוּא אֱלֹהֵינוּ אֵין עוֹד : אֱמֶת מַלְכֵּנוּ . אֶפֶס זוּלָתוֹ . כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ . וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ . כִּי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת . אֵין עוֹד :

עַל כֵּן נְקַוֶּה לְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ . לִרְאוֹת מְהֵרָה בְּתִפְאֶרֶת עֻזֶּךָ . לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים מִן הָאָרֶץ . וְהָאֱלִילִים כָּרוֹת יִכָּרֵתוּן . לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שַׁדַּי . וְכָל בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ . לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל רִשְׁעֵי אָרֶץ : יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל . כִּי לְךָ תִּכְרַע כָּל בֶּרֶךְ . תִּשָּׁבַע כָּל לָשׁוֹן : לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִכְרְעוּ וְיִפֹּלוּ . וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יְקָר יִתֵּנוּ . וִיקַבְּלוּ כֻלָּם אֶת עוֹל מַלְכוּתֶךָ . וְתִמְלוֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד . כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא . וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד : כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ . יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: וְנֶאֱמַר . וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ . בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד :

אַל תִּירָא מִפַּחַד פִּתְאֹם . וּמִשֹּׁאַת רְשָׁעִים כִּי תָבֹא : עֻצוּ עֵצָה וְתֻפָר . דַּבְּרוּ דָבָר וְלֹא יָקוּם כִּי עִמָּנוּ אֵל : וְעַד זִקְנָה אֲנִי הוּא וְעַד שֵׂיבָה אֲנִי אֶסְבֹּל . אֲנִי עָשִׂיתִי וַאֲנִי אֶשָּׂא . וַאֲנִי אֶסְבֹּל וַאֲמַלֵּט : קדיש יתום.

קַדִּישׁ יָתוֹם.

דעם פאלגענדען קדיש יתום זאגט איין אבל אין די ערשטע 11 מאנאטען נאך דעם טויט פון זיינע עלטערן און אויך יעדען יאהר אין דעם טאג פון זייער טויט (יאהר־צייט).

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 174.

יתום יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ . בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל. בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן:

קהל ויתום יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא :

יתום יִתְבָּרַךְ . וְיִשְׁתַּבַּח . וְיִתְפָּאַר . וְיִתְרוֹמַם . וְיִתְנַשֵּׂא . וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל . שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא: בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעשי״ת וּלְעֵלָּא) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא . תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא . דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים . עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל . וְאִמְרוּ אָמֵן :

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו . הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם . עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל . וְאִמְרוּ אָמֵן:

שִׁיר הַכָּבוֹד.

השיר הזה נקרא **שיר הכבוד** מפני שמדבר בכבוד בורא. והמחבר השתמש במשקל של שירי היחוד, מחברם היה ר׳ שמואל בר׳ קלונימוס, אביו של ר׳ יהודה החסיד, כמו שהוכיח ר׳ וואלף היידענהיים באמרו על הפייטנים. ובסדור כתב יד אחד רשום על שיר אנעים זמירות: „שיר הכבוד שיסד ר׳ יהודה חסיד מריגנשבורק ז״ל״ ואם כן הלך הבן בעקבות אביו.

חזן אַנְעִים	אִיךְ וֶועל לִיבְּלִיךְ זִינְגֶען
מִירוֹת	גֶעזֶענְגֶע,
שִׁירִים	אוּן לִידֶער
אֱרוֹג.	וֶועל אִיךְ [1]דִיכְטֶען;
י אֵלֶיךָ	דֶען נָאךְ דִיר
פְשִׁי תַעֲרוֹג:	[2]שְׁמַאכְטֶעט מַיין זֶעעלֶע.
קהל נַפְשִׁי	מַיין זֶעעלֶע
ומְדָה	גְלוּסְט (צוּ זַיין)
צֵל יָדֶךָ.	אוּנְטֶער דֶם שָׁאטֶען פוּן דַיין הַנְד
דַעַת	צוּ וִויסֶען
ל רָז סוֹדֶךָ:	יֶעדֶע גֶעהֶעמְנִס פוּן דַיין רַאטְה.
דֵי דַבְּרִי	וֶוען אִיךְ רֵייד
בִכְבוֹדֶךָ.	וֶועגֶען דַיין הֶערְלִיכְקַייט,
הוֹמֶה לִבִּי	[3]זֶעהְנְט זִיךְ מַיין הַארְץ
ל דוֹדֶיךָ:	נָאךְ דַיין לִיבֶּע.
ל כֵּן	דַארוּם
דַבֵּר בְּךָ	וֶועל אִיךְ רֵיידֶען וֶועגֶען דִיר
כְבָדוֹת.	עֶהְרֶענְפָאלֶע (זַאכֶען),
שִׁמְךָ אֲכַבֵּד	אוּן דַיין נָאמֶען וִויל אִיךְ בֶּעעֶהְרֶען
שִׁירֵי יְדִידוֹת:	מִיט לִיבֶּעס לִידֶער.
אֲסַפְּרָה	אִיךְ וֶועל דֶערְצֵעהְלֶען
בוֹדְךָ	דַיין הֶערְלִיכְקַייט,
לֹא רְאִיתִיךָ.	אָבְּוָוהְל אִיךְ הָאבּ דִיר נִיט גֶעזֶעהְן;
אֲדַמְּךָ	אִיךְ וִויל מִר דִיךְ פָארְשְׁטֶעלֶען,
אֲכַנְּךָ	אִיךְ וֶועל דִיר אָנְרוּפֶען,
וְלֹא יְדַעְתִּיךָ:	אָבְּוָוהְל אִיךְ וֵוייס דִיר נִיט.
בְּיַד נְבִיאֶיךָ	דוּרְךְ דִי הַנְד פוּן דַיינֶע פְּרָפֶעטֶען
בְּסוֹד	אִין דֶער גֶעזֶעלְשַׁאפְט
עֲבָדֶיךָ.	פוּן דַיינֶע קְנֶעכְט
דִּמִּיתָ	הָאסְטוּ פָארְגֶעשְׁטֶעלְט
הֲדַר	דִי פְּרַאכְט
כְּבוֹד הוֹדֶךָ:	פוּן דַיין הֶערְלִיכֶען גְלַאנְץ.
גְּדֻלָּתְךָ	דַיין גְרוֹיסְקַייט
וּגְבוּרָתֶךָ.	אוּן דַיין מַאכְט
כִּנּוּ	הָאבֶּען זֵיי אָנְגֶערוּפֶען
לְתֹקֶף	נָאךְ דִי קְרַאפְט
פְּעֻלָּתֶךָ:	פוּן דַיין טְהַאט.
דִּמּוּ אוֹתְךָ	זֵיי הָאבֶּן דִיר פָארְגֶעשְׁטֶעלְט
וְלֹא כְּפִי יֶשְׁךָ.	אָבֶּער נִיט [4]וִוי דוּ בִּיסְט,
וַיְשַׁוּוּךָ	זֵיי הָאבֶּן דִיר נוּר פֶערְגְלִיכֶען
לְפִי מַעֲשֶׂיךָ:	נָאךְ דַיינֶע טְהַאטֶען.
הִמְשִׁילוּךָ	זֵיי הָאבֶּען דִיר פֶערְגְלִיכֶען
בְּרוֹב הֶזְיוֹנוֹת.	אִין פִילֶע [5]פָארְשְׁטֶעלוּנְגֶען;
הִנְּךָ אֶחָד	דוּ בִּיסְט אֵיינֶער
בְּכָל דִּמְיוֹנוֹת:	אִין אַלֶע פֶערְגְלַייכוּנְגֶען.
וַיֶּחֱזוּ בְךָ	אוּן זֵיי הָאבֶּן גֶעזֶעהֶן אִין דִיר
זִקְנָה וּבַחֲרוּת.	עֶלְטֶער אוּן יוּגֶענְד,
וּשְׂעַר רֹאשְׁךָ	אוּן דִי הָאר פוּן דַיין קָאפּ
בְּשֵׂיבָה	[6]אִין גְרוֹיקַייט
וְשַׁחֲרוּת:	אוּן שְׁוַוארְצְקַייט.
זִקְנָה	עֶלְטֶער
בְּיוֹם דִּין	אִין דֶעם טָאג פוּן רִיכְט,

1) ווערטערליך: וועבען. 2) ברומט, שרייט, דורשט. 3) בײנקט; ברויזט, ברומט. 4) נאך דיין עקסיסטענץ. ...זענטליכקייט. 5) ערשיינונגען. 6) אמאל גרוי, אמאל שווארץ.

וּבַחֲרוּת — און יוגענד
בְּיוֹם קְרָב. — אין דעם טאג פון שלאכט;
כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת — ווי א קריגסמאן
יָדָיו לוֹ רָב: — [1]קעמפפען זיינע הענד פאר איהם.
חָבַשׁ — ער האט [2]אנגעטהאן
כּוֹבַע יְשׁוּעָה — א הילפס-[3]העלם
בְּרֹאשׁוֹ, — אויף זיין קאפ;
הוֹשִׁיעָה לּוֹ — איהם האט געהאלפען
יְמִינוֹ — זיין רעכטע האנד
וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ: — און זיין הייליגער ארם.
טַלְלֵי אוֹרוֹת — (מיט) שטראהלענדע טהוי
רֹאשׁוֹ נִמְלָא — איז זיין קאפ פול;
קְוֻצּוֹתָיו — זיינע לאקען—
רְסִיסֵי לָיְלָה: — (מיט) די טראפפען פון נאכט.
יִתְפָּאֵר בִּי — ער בעריהמט זיך מיט מיר,
כִּי חָפֵץ בִּי. — דען ער בעגעהרט אין מיר,
וְהוּא יִהְיֶה לִּי — און ער וועט זיין פיר מיר
לַעֲטֶרֶת צְבִי: — פיר א הערליכע קרוינע.
כֶּתֶם טָהוֹר פָּז — ריינע [4]גין-גאלד
דְּמוּת רֹאשׁוֹ, — איז דער געשטאלט פון זיין קאפ,
וְחַק — און עס איז אויסגעקריצט
עַל מֵצַח — אויף (זיין) שטערן
כְּבוֹד — די הערליכקייט
שֵׁם קָדְשׁוֹ: — פון זיין הייליגען נאמען.
לְחֵן וּלְכָבוֹד — צו גונסט און צו עהרע
צְבִי תִפְאָרָה. — (און צו) הערליכען פראכט
אֻמָּתוֹ — זיין פאלק
לוֹ עִטְּרָה — האט איהם בעקרוינט
עֲטָרָה: — (מיט) א קרוינע.

מַחְלְפוֹת — די [5]האר-פלעכטען
רֹאשׁוֹ — פון זיין קאפ
כִּבִימֵי בְּחֻרוֹת. — ווי אין דיא טעג פון יוגענ
קְוֻצּוֹתָיו — זיינע לאקען
תַּלְתַּלִּים שְׁחוֹרוֹת: — זיינען געקרויזט שווארץ
נְוֵה הַצֶּדֶק — די וואהנונג פון גערעכטיגקי
צְבִי תִפְאַרְתּוֹ, — זיין הערליכער פראכט,[6]
יַעֲלֶה נָּא — זאל דאך אויפגעהן
עַל רֹאשׁ — אויף דעם הויפט
שִׂמְחָתוֹ: — פון זיין פריידע.
סְגֻלָּתוֹ — זיין געליבטעס פאלק
תְּהִי נָא — זאל דאך זיין
בְּיָדוֹ — אין זיין האנד
עֲטֶרֶת. — א קרוינע,
וּצְנִיף מְלוּכָה — און א קעניגליכער [7]דיאדע
צְבִי תִפְאֶרֶת: — (און) א הערליכער פראכ
עֲמוּסִים — די זיינען געווען בעלאדען (אויף א
נְשָׂאָם — ער האט זיי געטראגען,
עֲטֶרֶת — (מיט) א קרוינע
עִנְּדָם. — האט ער זיי געצירט;
מֵאֲשֶׁר יָקְרוּ — ווייל זיי זיינען געוועזען טהיי
בְּעֵינָיו — אין זיינע אויגען,
כִּבְּדָם: — האט ער זיי בעעהרט.
פְּאֵרוֹ — זיין הערליכקייט
עָלַי — איז אויף מיר,
וּפְאֵרִי — און מיין הערליכקייט
עָלָיו. — איז אויף איהם,
וְקָרוֹב אֵלַי — און ער איז נאהענט צו מ

1) זיינען זיינע הענד איהם מעכטיג. 2) אנגעצינדען. 3) הוט פין א קריגסמאן. 4) פאזיטע גאלד. 5) צי
6) ד. ה. ירושלים. 7) קאפ-באנד.

בְּקָרְאִי אֵלָיו: װען איך רוּף צוּ אִיהם.
צַח וְאָדוֹם ער אִיז העל און רויטה,
לִלְבוּשׁוֹ אָדוֹם. זַיין קלֵיידוּנג אִיז רויטה,
פּוּרָה בְּדָרְכוֹ ווִי ער הָט גֶטְרֶעטֶן אִן קֶלְטֶר
בְּבוֹאוֹ מֵאֱדוֹם: ווֶן ער אִז גֶעקוּמֶן פוּן אֱדוֹם.
קֶשֶׁר תְּפִלִּין דעם בּוּנְד פוּן תְּפִלִּין
הֶרְאָה האָט ער גֶעווִיזֶען
לֶעָנָיו. צוּ דעם קלֵיינְמִיטְהִיגֶען;[1]
תְּמוּנַת יְיָ דעם עֶווִיגֶען'ס גֶעשְׁטַאלְט
לְנֶגֶד עֵינָיו: גֶעגֶען זַיינֶע אוֹיגֶען.
רוֹצֶה בְעַמּוֹ [2]ער אִז צוּפְרִידֶן מִט זַיין פָאלְק
עֲנָוִים קלֵיינְמִיטְהִיגֶע
יְפָאֵר. פֶערְהֶערְלִיכְט ער,
יוֹשֵׁב ער [3]ווָאהְנְט
תְּהִלּוֹת צְווִישֶׁען לוֹיבּ־גֶעזֶענְגֶע,
בָּם לְהִתְפָּאֵר: זִיךְ בֶּערִיהְמֶענְדִיג מִיט זֵיי.
רֹאשׁ דְּבָרְךָ דער אָנְפַאנְג פוּן דַיין ווָארְט
אֱמֶת אִיז „וַוארְהַייט", [4]
קוֹרֵא דוּ רוּפְסְט (גֶענֶערַאצְיָאנֶן)
מֵרֹאשׁ. פוּ אָנְפַאנְג אָן;
דּוֹר וָדוֹר (אִין) יֶעדער גֶעשְׁלֶעכְט
עַם דּוֹרֶשְׁךָ דַאס פָאלְק, ווָאס זוּכְט דִיר,
דְּרוֹשׁ: זוּךְ.
שִׁית [5]לֵייג
הֲמוֹן שִׁירַי מַיינֶע פִילֶע לִידֶער,
נָא אִיךְ בִּיטֶע,
עָלֶיךָ. פַאר דִיר,
וְרִנָּתִי און מַיין גֶעזַאנְג
תִּקְרַב אֵלֶיךָ: זָאל זִיךְ עֶרנֶעהְנְטֶערְן צוּ דִיר.
תְּהִלָּתִי מַיין לוֹיבּ

תְּהִי נָא זָאל דָאךְ זַיין
לְרֹאשְׁךָ פִיר דַיין קָאפּ
עֲטֶרֶת. אַ קְרוֹינֶע,
וּתְפִלָּתִי און מַיין גֶעבֶּעט
תִּכּוֹן זָאל [6]גֶעשְׁטֶעלְט ווֶערֶען
קְטֹרֶת: (ווִי) רוֹיכְווֶערְק.
תִּיקַר זָאל זַיין טְהַייער
שִׁירַת רָשׁ דַאס לִיד פוּן אָרֶעמֶען
בְּעֵינֶיךָ. אִין דַיינֶע אוֹיגֶען,
כַּשִּׁיר ווִי דַאס לִיד,
יוּשַׁר (ווָאס אִיז) גֶעזוּנְגֶן גֶעווָארֶן
עַל קָרְבָּנֶיךָ: בַּיי דַיינֶע אָפְּפֶער.
בִּרְכָתִי מַיין זֶעגֶען
תַּעֲלֶה זָאל אוֹיפְגֶעהְן
לְרֹאשׁ אוֹיף דעם קָאפּ
מַשְׁבִּיר. פוּן דעם שְׁפַּייזֶער,[7]
מְחוֹלֵל (ווֶעלְכֶער) שַׁאפְט
וּמוֹלִיד און עֶרְצַייגְט,
צַדִּיק (ווֶעלְכֶער אִיז) גֶערֶעכְט
כַּבִּיר: (און) מֶעכְטִיג.
וּבְבִרְכָתִי און אִין מַיין זֶעגֶען[8]
תְנַעֲנַע לִי נֵייג מִיר צוּ
רֹאשׁ. (דַיין) קָאפּ,
וְאוֹתָהּ קַח לְךָ און נֶעהְם עֶס אָן
כִּבְשָׂמִים רֹאשׁ: ווִי דִי [9]בֶּעסְטֶע גֶעווִירְצֶען.
יֶעֱרַב נָא עֶס זָאל זִיס זַיין
שִׂיחִי מַיינֶע רֵייד
עָלֶיךָ. בַּיי דִיר,
כִּי נַפְשִׁי דֶען מַיין זֶעלֶע
תַּעֲרוֹג אֵלֶיךָ: שְׁמַאכְטֶעט נָאךְ דִיר.

1) לויט די אגדה אין ברכות ז׳ ע״א האט גאט געוויזען משה׳ן א קשר של תפלין. 2) איהם איז וואהלגעפאלען. 3) פערווילט, האלט זיך אויף. 4) די לעצטע אותיות פון בראשית ברא אלהים שטעלען צוזאמען דעם ווארט אמת. 5) נעהם אויף מיינע לידער קלענגע. 6) גערעכענט, 7) ד. ה. גאט, 8) ד. ה. ווען עך אין זעגען דיר, 9) הויפט,

[1] לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ: [2] מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת יְיָ. יַשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ:

איין אבל זאגט היר קדיש, וואס געפינט זיך היר אונטערן שטריך.

זעה די איבערזעצונג אויף זייטע 86.

תהלים צ״ב מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת: ב טוֹב לְהוֹדוֹת לַייָ. וּלְזַמֵּר לְשִׁמְךָ עֶלְיוֹן: ג לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ. וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת: ד עֲלֵי עָשׂוֹר וַעֲלֵי נָבֶל. עֲלֵי הִגָּיוֹן בְּכִנּוֹר: ה כִּי שִׂמַּחְתַּנִי יְיָ בְּפָעֳלֶךָ. בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אֲרַנֵּן: ו מַה גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ. מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ: ז אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדָע. וּכְסִיל לֹא יָבִין אֶת זֹאת: ח בִּפְרֹחַ רְשָׁעִים כְּמוֹ עֵשֶׂב וַיָּצִיצוּ כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן. לְהִשָּׁמְדָם עֲדֵי עַד: ט וְאַתָּה מָרוֹם לְעֹלָם יְיָ: י כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יְיָ כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יֹאבֵדוּ. יִתְפָּרְדוּ כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן: יא וַתָּרֶם כִּרְאֵים קַרְנִי. בַּלֹּתִי בְּשֶׁמֶן רַעֲנָן: יב וַתַּבֵּט עֵינִי בְּשׁוּרָי. בַּקָּמִים עָלַי מְרֵעִים תִּשְׁמַעְנָה אָזְנָי: יג צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח. כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה: יד שְׁתוּלִים בְּבֵית יְיָ. בְּחַצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ יַפְרִיחוּ: טו עוֹד יְנוּבוּן בְּשֵׂיבָה. דְּשֵׁנִים וְרַעֲנַנִּים יִהְיוּ: טז לְהַגִּיד כִּי יָשָׁר יְיָ. צוּרִי וְלֹא עַוְלָתָה בּוֹ:

איין אבל זאגט היר קדיש, וואס געפינט זיך היר אונטערן שטריך.

זעה די איבערזעצונג אויף זייטע 86.

אֲדוֹן עוֹלָם. אֲשֶׁר מָלַךְ בְּטֶרֶם כָּל יְצִיר נִבְרָא: לְעֵת נַעֲשָׂה בְחֶפְצוֹ כֹּל. אֲזַי מֶלֶךְ שְׁמוֹ נִקְרָא: וְאַחֲרֵי כִּכְלוֹת הַכֹּל. לְבַדּוֹ יִמְלֹךְ. נוֹרָא: וְהוּא הָיָה וְהוּא הֹוֶה. וְהוּא יִהְיֶה בְּתִפְאָרָה: וְהוּא אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי. לְהַמְשִׁיל לוֹ לְהַחְבִּירָה: בְּלִי רֵאשִׁית בְּלִי תַכְלִית. וְלוֹ הָעֹז וְהַמִּשְׂרָה: וְהוּא אֵלִי וְחַי גֹּאֲלִי. וְצוּר חֶבְלִי בְּעֵת צָרָה: וְהוּא נִסִּי וּמָנוֹס לִי. מְנָת כּוֹסִי בְּיוֹם אֶקְרָא: בְּיָדוֹ אַפְקִיד רוּחִי. בְּעֵת אִישַׁן וְאָעִירָה: וְעִם רוּחִי גְּוִיָּתִי. יְיָ לִי וְלֹא אִירָא:

איין אבל זאגט דעם פאלגענדען קדיש.

זעה די איבערזעצונג אויף זייטע 174.

יתום יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ. בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל. בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב. וְאִמְרוּ אָמֵן:

קהל ויתום יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:

יתום יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל. שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא: בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעשי״ת וּלְעֵלָּא) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם. עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

1) דה״א כ״ט יא. 2) תהלים ק״ו ב׳.

תְּפִלַּת מִנְחָה לְשַׁבָּת

נָאכְמִיטָאג־גֶעבֶּעט פִיר שַׁבָּת.

טעם אמירת אשרי ג׳ פעמים בכל יום ראה בצד 48. והטעם שאומרים ובא לציון במנחה בשבת ולא בשחריתתמצא לפני ובא לציון בשחרית לחול צד 114.

שבת צו מנחה דארף נור דער חזן אנטהאָן א טלית.

תהלים פ״ד ה׳ אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ. עוֹד יְהַלְלוּךָ
סֶּלָה: קמ״ד ט״ו אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ. אַשְׁרֵי
הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו:

תהלים קמה.

א תְּהִלָּה לְדָוִד. אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי
הַמֶּלֶךְ. וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד:
ב בְּכָל יוֹם אֲבָרְכֶךָּ. וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ
לְעוֹלָם וָעֶד: ג גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד.
וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר: ד דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח
מַעֲשֶׂיךָ. וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ: ה הֲדַר כְּבוֹד
הוֹדֶךָ. וְדִבְרֵי נִפְלְאֹתֶיךָ אָשִׂיחָה: ו וֶעֱזוּז
נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ. וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה:
ז זֵכֶר רַב טוּבְךָ יַבִּיעוּ. וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ:
ח חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ. אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל חָסֶד:
ט טוֹב יְיָ לַכֹּל. וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו:
י יוֹדוּךָ יְיָ כָּל מַעֲשֶׂיךָ. וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה:
יא כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ. וּגְבוּרָתְךָ
יְדַבֵּרוּ. יב לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו.
וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ: יג מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת
כָּל עֹלָמִים. וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדֹר:
יד סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל הַנֹּפְלִים. וְזוֹקֵף לְכָל
הַכְּפוּפִים: טו עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ.
וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ:
טז פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ. וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי
רָצוֹן: יז צַדִּיק יְיָ בְּכָל דְּרָכָיו. וְחָסִיד
בְּכָל מַעֲשָׂיו: יח קָרוֹב יְיָ לְכָל קֹרְאָיו.
לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת: יט רְצוֹן
יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה. וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע
וְיוֹשִׁיעֵם: כ שׁוֹמֵר יְיָ אֶת כָּל אֹהֲבָיו.
וְאֵת כָּל הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד: כא תְּהִלַּת יְיָ
יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ
לְעוֹלָם וָעֶד: קט״ו י״ח וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה
וְעַד עוֹלָם. הַלְלוּיָהּ:

[1] וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשָׁבֵי פֶשַׁע
בְּיַעֲקֹב. נְאֻם יְיָ: [2] וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי
אוֹתָם אָמַר יְיָ. רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ.
וּדְבָרַי אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְּפִיךָ. לֹא יָמוּשׁוּ
מִפִּיךָ וּמִפִּי זַרְעֲךָ וּמִפִּי זֶרַע זַרְעֲךָ.
אָמַר יְיָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: [3] וְאַתָּה
קָדוֹשׁ. יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל: [4] וְקָרָא זֶה
אֶל זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ
צְבָאוֹת. מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:
[5] וּמְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין. וְאָמְרִין קַדִּישׁ
בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא עִלָּאָה בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ.

1) ישעיה נ״ט כ׳. 2) שם נ״ט כ״א. 3) תהלים כ״ב ד׳. 4) ישעיה ו׳ ג׳. 5) תרגום יונתן בן עוזיאל על הפסוק וקרא זה אל זה.

קַדִּישׁ עַל אַרְעָא עוֹבַד גְּבוּרְתֵּהּ. קַדִּישׁ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא: יְיָ צְבָאוֹת מַלְיָא כָל אַרְעָא זִיו יְקָרֵהּ: [1] וַתִּשָּׂאֵנִי רוּחַ. וָאֶשְׁמַע אַחֲרַי קוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל. בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ: [2] וּנְטָלַתְנִי רוּחָא וְשִׁמְעֵת בַּתְרַי קָל זִיעַ סַגִּיא דִּמְשַׁבְּחִין וְאָמְרִין בְּרִיךְ יְקָרָא דַיְיָ מֵאֲתַר בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ: [3] יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: [4] יְיָ מַלְכוּתֵהּ קָאֵם לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא: [5] יְיָ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל אֲבוֹתֵינוּ. שָׁמְרָה זֹּאת לְעוֹלָם לְיֵצֶר מַחְשְׁבוֹת לְבַב עַמֶּךָ. וְהָכֵן לְבָבָם אֵלֶיךָ: [6] וְהוּא רַחוּם. יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית. וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ. וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ: [7] כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח. וְרַב חֶסֶד לְכָל קֹרְאֶיךָ: [8] צִדְקָתְךָ צֶדֶק לְעוֹלָם. וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת: [9] תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם. אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ מִימֵי קֶדֶם: [10] בָּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹם יוֹם יַעֲמָס לָנוּ. הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ סֶלָה: [11] יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ. מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: [12] יְיָ צְבָאוֹת. אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ: [13] יְיָ הוֹשִׁיעָה. הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ: בָּרוּךְ הוּא אֱלֹהֵינוּ שֶׁבְּרָאָנוּ לִכְבוֹדוֹ. וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים. וְנָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת. וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ. הוּא יִפְתַּח לִבֵּנוּ בְּתוֹרָתוֹ. וְיָשֵׂם בְּלִבֵּנוּ אַהֲבָתוֹ וְיִרְאָתוֹ. וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ וּלְעָבְדוֹ בְּלֵבָב שָׁלֵם. [14] לְמַעַן לֹא נִיגַע לָרִיק. וְלֹא נֵלֵד לַבֶּהָלָה: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. שֶׁנִּשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְנִזְכֶּה וְנִחְיֶה וְנִרְאֶה. וְנִירַשׁ טוֹבָה וּבְרָכָה. לִשְׁנֵי יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ וּלְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא: [15] לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם. יְיָ אֱלֹהַי לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ: [16] בָּרוּךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּייָ. וְהָיָה יְיָ מִבְטַחוֹ: [17] בִּטְחוּ בַייָ עֲדֵי עַד. כִּי בְּיָהּ יְיָ צוּר עוֹלָמִים: [18] וְיִבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ. כִּי לֹא עָזַבְתָּ דֹרְשֶׁיךָ יְיָ: [19] יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ. יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר:

דער חזן זאגט היר האלב־קדיש (חצי קדיש), וועלכעס געפינדט זיך היר אונטער דעם שטריך.

זעה איבערזעטצונג זייטע 8

[20] וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ יְיָ עֵת רָצוֹן. אֱלֹהִים בְּרָב חַסְדֶּךָ. עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ:

דער חזן זאגט דעם פאלגענדען האלב־קדיש (חצי קדיש) נאך יגדיל תורה ויאדיר.

זעה איבערזעטצונג זייטע 117.

חזן יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ. בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל. בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן:

קהל וחזן: יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:

חזן יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם. וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל. שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא: בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (כעשי״ת וּלְעֵלָּא) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

1) יחזקאל ג׳ י״ב. 2) תרגום הפסוק „ותשאני״. 3) שמות ט״ו י״ח. 4) תרגום הפסוק ה׳ ימלוך. 5) דה״א כ״ט י״ח. 6) תהלים ע״ח ל״ח. 7) שם פ״ו ה׳. 8) שם קי״ט קמ״ב. 9) מיכה ז׳ כ׳. 10) תהלים ס״ח כ׳. 11) שם מ״ו ח׳. 12) שם פ״ד י״ג. 13) שם כ׳ י׳. 14) ע״ד הפ׳ ישעיה ס״ה כ״ג. 15) תהלים ל׳ י״ג. 16) ירמיה י״ז ז׳. 17) ישעיה כ״ו ד׳. 18) תהלים ט׳ י״א. 19) ישעיה מ״ב כ״א. 20) תהלים ס״ט י״ד.

סֵדֶר קְרִיאַת הַתּוֹרָה לְמִנְחָה בְּשַׁבָּת.

אָרְדְנוּנְג פוּן לֵייעֶנְעֶן אִין סֵפֶר תּוֹרָה אַם שַׁבָּת צוּ מִנְחָה.

פון היר ביז חרש יְמִינוֹ כקדם אויף זייטע 184, זאגט מען נור, ווען מען דאוועגט מיט א מנין (וועניגסטענס 10 מענער צוזאמען).

מען עפענט דעם ארון הקדש און דער חזן און דיא געמיינדע זאגען:

זעה די איבערזעצונג אויף זייטע 134.

וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָאָרֹן וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה. קוּמָה יְיָ וְיָפֻצוּ אֹיְבֶיךָ וְיָנֻסוּ מְשַׂנְאֶיךָ מִפָּנֶיךָ: כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר יְיָ מִירוּשָׁלָיִם: בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ:

בְּרִיךְ שְׁמֵהּ דְּמָרֵא עָלְמָא. בְּרִיךְ כִּתְרָךְ וְאַתְרָךְ. יְהֵא רְעוּתָךְ עִם עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל לְעָלַם. וּפֻרְקַן יְמִינָךְ אַחֲזֵי לְעַמָּךְ בְּבֵית מַקְדְּשָׁךְ. וּלְאַמְטוּיֵי לָנָא מִטּוּב נְהוֹרָךְ וּלְקַבֵּל צְלוֹתָנָא בְּרַחֲמִין: יְהֵא רַעֲוָא קֳדָמָךְ דְּתוֹרִיךְ לָן חַיִּין בְּטִיבוּתָא. וְלֶהֱוֵי אֲנָא פְקִידָא בְּגוֹ צַדִּיקַיָּא. לְמִרְחַם עָלַי וּלְמִנְטַר יָתִי וְיַת כָּל דִּי לִי. וְדִי לְעַמָּךְ יִשְׂרָאֵל: אַנְתְּ הוּא זָן לְכֹלָּא וּמְפַרְנֵס לְכֹלָּא. אַנְתְּ הוּא שַׁלִּיט עַל כֹּלָּא. אַנְתְּ הוּא דְשַׁלִּיט עַל מַלְכַיָּא. וּמַלְכוּתָא דִּילָךְ הִיא: אֲנָא עַבְדָּא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּסָגִידְנָא קַמֵּהּ וּמִקַּמָּא דִּיקַר אוֹרַיְתֵהּ בְּכָל עִדָּן וְעִדָּן: לָא עַל אֱנָשׁ רָחִיצְנָא וְלָא עַל בַּר אֱלָהִין סָמִיכְנָא. אֶלָּא בֶּאֱלָהָא דִשְׁמַיָּא. דְּהוּא אֱלָהָא קְשׁוֹט. וְאוֹרַיְתֵהּ קְשׁוֹט. וּנְבִיאוֹהִי קְשׁוֹט. וּמַסְגֵּא לְמֶעְבַּד טַבְוָן וּקְשׁוֹט: בֵּהּ אֲנָא רָחִיץ. וְלִשְׁמֵהּ קַדִּישָׁא יַקִּירָא אֲנָא אֵמַר תֻּשְׁבְּחָן: יְהֵא רַעֲוָא קֳדָמָךְ דְּתִפְתַּח לִבִּי בְּאוֹרַיְתָא. וְתַשְׁלִים מִשְׁאֲלִין דְּלִבִּי וְלִבָּא דְכָל עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל. לְטַב וּלְחַיִּין וְלִשְׁלָם:

דער חזן נעהמט די ספר תורה פון ארון הקודש און זאגט פאלגענדעס:

גַּדְּלוּ לַיְיָ אִתִּי. וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו:

דער חזן טראָגט די ספר תורה דורך די רעכטע זייט צו דער בימה און וועהרענד ער געהט זאָגט מען פאָלגענדעס:

לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ. כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ:

אַב הָרַחֲמִים. הוּא יְרַחֵם עַם עֲמוּסִים. וְיִזְכּוֹר בְּרִית אֵיתָנִים. וְיַצִּיל נַפְשׁוֹתֵינוּ מִן הַשָּׁעוֹת הָרָעוֹת. וְיִגְעַר בְּיֵצֶר הָרָע מִן הַנְּשׂוּאִים. וְיָחֹן אוֹתָנוּ לִפְלֵיטַת עוֹלָמִים. וִימַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ בְּמִדָּה טוֹבָה יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים:

די ספר תורה ווערט געלייגט אויפ'ן לעזע־פולט און דער חזן אדער דער וואס לייענט אין ספר תורה (קורא) זאגט:

וְתִגָּלֶה וְתֵרָאֶה מַלְכוּתוֹ עָלֵינוּ בִּזְמַן
קָרוֹב. וְיָחֹן פְּלֵיטָתֵנוּ וּפְלֵיטַת עַמּוֹ בֵּית
יִשְׂרָאֵל לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים וּלְרָצוֹן
וְנֹאמַר אָמֵן. הַכֹּל הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ
וּתְנוּ כָבוֹד לַתּוֹרָה. כֹּהֵן קְרָב. יַעֲמוֹד

היר זאגט דער חזן אדער קורא דעם העברעאישען נאמען און פאטערס נאמען פון דעם מאן. וועלכען ער רופט ארויף צום לייענען פאר איהם אין דער תורה.

פלוני בן פלוני הַכֹּהֵן: בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה
לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ:

די געמיינדע און דער חזן זאגען:

וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּייָ אֱלֹהֵיכֶם.
חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם:

נאכדעם ווי מען ענדיגט לייענען הייבט מען אויף דעם ספר התורה און מען ווייזט עס צו אלע אנוועזענדע, און די געמיינדע זאגט:

וְזֹאת הַתּוֹרָה. אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה
לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. עַל פִּי יְיָ בְּיַד מֹשֶׁה:

ביים צוריק־טראגען די ספר תורה אין ארון הקודש זאגט דער חזן פאלגענדעס:

יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם יְיָ. כִּי נִשְׂגָּב
שְׁמוֹ לְבַדּוֹ:

און די געמיינדע אנטווארטעט:

הוֹדוֹ עַל אֶרֶץ וְשָׁמָיִם: וַיָּרֶם קֶרֶן
לְעַמּוֹ. תְּהִלָּה לְכָל חֲסִידָיו. לִבְנֵי
יִשְׂרָאֵל עַם קְרֹבוֹ. הַלְלוּיָהּ:
תהלים כ״ד לְדָוִד מִזְמוֹר. לַייָ הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ.
תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ: ב כִּי הוּא עַל יַמִּים.
יְסָדָהּ. וְעַל נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ: ג מִי יַעֲלֶה
בְהַר יְיָ. וּמִי יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ: ד נְקִי
כַפַּיִם וּבַר לֵבָב אֲשֶׁר לֹא נָשָׂא לַשָּׁוְא
נַפְשִׁי. וְלֹא נִשְׁבַּע לְמִרְמָה: ה יִשָּׂא בְרָכָה
מֵאֵת יְיָ. וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ: ו זֶה
דּוֹר דֹּרְשָׁיו. מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה:
ז שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם. וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי
עוֹלָם. וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: ח מִי זֶה
מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְיָ עִזּוּז וְגִבּוֹר. יְיָ גִּבּוֹר
מִלְחָמָה: ט שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ
פִּתְחֵי עוֹלָם. וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: י מִי
הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְיָ צְבָאוֹת. הוּא
מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה:

ווען מען שטעלט אריין די ספר תורה אין ארון הקודש זאגט מען פאלגענדעס ביז כקדם:

וּבְנֻחֹה יֹאמַר. שׁוּבָה יְיָ רִבְבוֹת
אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל: קוּמָה יְיָ לִמְנוּחָתֶךָ.
אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ: כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ
צֶדֶק. וַחֲסִידֶיךָ יְרַנֵּנוּ: בַּעֲבוּר דָּוִד
עַבְדֶּךָ. אַל תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ:
כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם. תּוֹרָתִי
אַל תַּעֲזֹבוּ: עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים
בָּהּ. וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר: דְּרָכֶיהָ
דַרְכֵי נֹעַם. וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם:
הֲשִׁיבֵנוּ יְיָ אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה. חַדֵּשׁ
יָמֵינוּ כְּקֶדֶם:

דער חזן זאגט היר חצי קדיש (האלב קדיש). וועלכעס געפינט זיך היר אונטערן שטריך.

דער חזן זאגט פאלגענדען חצי קדיש נאך כקדם.

חזן יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא
דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ.
בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית
יִשְׂרָאֵל. בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב. וְאִמְרוּ אָמֵן:
קהל וחזן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ
לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:
חזן יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם
וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל. שְׁמֵהּ
דְּקֻדְשָׁא: בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעשי״ת וּלְעֵלָּא)
מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא
וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

פון היר ביז וכשנים קדמוניות איז זייטע 189 זאגט מען שטעהענדיג. און ווען מען דאווענט מיט א מנין (ווייניגסטענס 10 מענער צוזאמען). דאן ווידערהאלט דער חזן דיזע שמונה עשרה. אנפאנגענדיג מיט א הויכע שטימע פון ברוך אתה ה׳

זעה די איבערזעצונג אויף זייטע 122.

כִּי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא . הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ: אֲדֹנָי. שְׂפָתַי תִּפְתָּח. וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ , אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ . אֱלֹהֵי אַבְרָהָם . אֱלֹהֵי יִצְחָק. וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב . הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן. גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים. וְקוֹנֵה הַכֹּל. וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת. וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) זאגט מען היר זכרנו לחיים, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי . מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה . רַב לְהוֹשִׁיעַ:

משיב הרוח זאגט מען פון שמיני עצרת צו מוסף ביז דעם ערשטען טאג פסח צו מנחה.

מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגָּשֶׁם:

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד . מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים. סוֹמֵךְ נוֹפְלִים . וְרוֹפֵא חוֹלִים . וּמַתִּיר אֲסוּרִים . וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר: מִי כָמוֹךָ . בַּעַל גְּבוּרוֹת. וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ . מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה:

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) זאגט מען היר מי כמוך, וועלכעס געפינט זיך אונטער דעם שטריך.

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

ווען דער חזן ווידערהאלט שמונה עשרה (חזרת הש״ץ) זאגט מען היר קדושה (נקדש), וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, הָאֵל הַקָּדוֹשׁ: (בשבת תשובה הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ):

זכרנו לחיים זאגט מען פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) בעפאר מלך עוזר.

זָכְרֵנוּ לְחַיִּים. מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים. וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים . לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים:

מי כמוך זאגט מען פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) בעפאר ונאמן אתה.

מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים . זוֹכֵר יְצוּרָיו לַחַיִּים בְּרַחֲמִים:

ווען דער חזן ווידערהאלט די שמונה עשרה זאגט מען די פאלגענדע קדושה, ווען דער חזן ענדיגט מחיה המתים.

קהל וחזן נְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בָּעוֹלָם. כְּשֵׁם שֶׁמַּקְדִּישִׁים אוֹתוֹ בִּשְׁמֵי מָרוֹם. כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ . וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר:

קהל וחזן קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת. מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

חזן לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ:

קהל וחזן בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

חזן וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר:

קהל וחזן יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם. אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר . הַלְלוּיָהּ:

דער חזן זאגט דאן לדור ודור אנשטאט אתה קדוש.

חזן לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ. וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ. וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ: (בשבת תשובה הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:)

דער חזן זאגט דאן אתה אחד אויף די נעכסטע זייטע

אַתָּה אֶחָד — דו בִּיסְט אֵיינְצִיג
וְשִׁמְךָ אֶחָד. — און דַיין נָאמֶען איז אֵיינְצִיג
וּמִי כְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל — און וֶוער אִיז וִוי דַיין פָּאלְק יִשְׂרָאֵל
גּוֹי אֶחָד — אֵיין אֵיינְצִיגֶע נַאצְיָאן
בָּאָרֶץ: — אויף דֶער עֶרד.
תִּפְאֶרֶת — אַ [1]פְּרַאכְט
גְּדֻלָּה . — פון גְרויסְקַייט
וַעֲטֶרֶת — און אַ קְרוֹין
יְשׁוּעָה. — פון הִילְף;
יוֹם — אַ טָאג
מְנוּחָה — פון רוּהֶע
וּקְדֻשָּׁה — און הֵיילִיגְקַייט
לְעַמְּךָ — צו דַיין פָּאלְק
נָתָתָּ: — הָאסְטוּ גֶעגֶעבֶען.
אַבְרָהָם יָגֵל . — אַבְרָהָם פְרֶעהְט זִיךְ,
יִצְחָק יְרַנֵּן . — יִצְחָק לוֹיבְּזִינְגְט
יַעֲקֹב וּבָנָיו — יַעֲקֹב און זַיינֶע זִיהְן
יָנוּחוּ בוֹ : — רוּהֶען אִין אִיהְם.
מְנוּחַת — אַ רוּהֶע
אַהֲבָה — פון לִיבֶּע
וּנְדָבָה . — און וָואהְלְטְהַאט,
מְנוּחַת — אַ רוּהֶע
אֱמֶת — פון וַואהְרְהַייט
וֶאֱמוּנָה. — און טְרַייהַייט,
מְנוּחַת — אַ רוּהֶע
שָׁלוֹם — פון פְרִידֶען
וְשַׁלְוָה . — און רוּהִיגְקַייט
וְהַשְׁקֵט — און שְׁטִילְקַייט
וָבֶטַח . — און זִיכֶערְהַייט;
מְנוּחָה שְׁלֵמָה — אַ פָאלְשְׁטֶענְדִיגֶע רוּהֶע,
שָׁאַתָּה רוֹצֶה בָּהּ: — [2]מִיט וֶועלְכֶע דוּ בִּסְט צוּפְרִידֶען
יַכִּירוּ בָנֶיךָ — זָאלֶען דַיינֶע קִינְדֶער אַנְערְקֶענֶען
וְיֵדְעוּ — און זָאלֶען זֵיי וִויסֶען,
כִּי מֵאִתְּךָ הִיא — דַאס פון דִיר אִיז עֶס
מְנוּחָתָם . — זֵייעֶר רוּהֶע
וְעַל מְנוּחָתָם — און דוּרְךְ זֵייעֶר רוּהֶע
יַקְדִּישׁוּ — זָאלֶען זֵיי הֵיילִיגֶען
אֶת שְׁמֶךָ : — דַיין נָאמֶען.

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 126.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ. קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ. שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ. וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ. וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת: וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ. וְיָנוּחוּ בָם יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם. וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל. וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן. וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:

1) צִירוּנְג. 2) וועלכע אין דיר וואהלגעפֿאלען.

אם ראש חדש און יום טוב זאגט מען הירֹ יעלה ויבוא, וועלכעס געפינט זיך היר אונטערן שטריך.

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

ווען דער חזן זאגט מודים, זאגט די געמיינדע שטילערהייט מודים דרבנן, וואס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד. צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר. נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ. עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ. וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ. וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ. וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת. עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם. הַטּוֹב. כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ. וְהַמְרַחֵם. כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ. מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

אם חנוכה זאגט מען היר על הנסים, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ

אם ראש חדש און יום טוב זאגט מען יעלה ויבוא פאר ותחזינה.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ. וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע. וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ. וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ. וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ. וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ. וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ. לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה. לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים. לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם אם ראש חודש זאג: רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה:

אם פסח זאג: חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה:

אם סוכות זאג: חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה:

זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה. וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה. וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים. וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים. חוּס וְחָנֵּנוּ. וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ. כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

ווען דער חזן זאגט מודים אנחנו לך זאגט די געמיינדע שטילערהייט פאלגענדען מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר. יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית. בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ. עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ. כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ. וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ. לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ. וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ. וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם. עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

אם חנוכה זאגט מען על הנסים נאך מעולם קוינו לך.

עַל הַנִּסִּים. וְעַל הַפֻּרְקָן. וְעַל הַגְּבוּרוֹת. וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת. וְעַל הַמִּלְחָמוֹת. שֶׁעָשִׂיתָ לַאֲבוֹתֵינוּ. בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה.

בִּימֵי מַתִּתְיָהוּ בֶּן יוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל: חַשְׁמוֹנָאִי וּבָנָיו. כְּשֶׁעָמְדָה מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל. לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתֶךָ. וּלְהַעֲבִירָם מֵחֻקֵּי רְצוֹנֶךָ. וְאַתָּה

מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור זאגט מען היר וכתוב וואס געפינט זיך היר אונטערן שטריך.

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה. וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת. הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ. וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

שָׁלוֹם רָב עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם. כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל הַשָּׁלוֹם. וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ:

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור זאגט מען היר בספר חיים. וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

ווען דער חזן ווידערהאָלט שמונה עשרה זאָגט ער ביז היר און דאן זאָגט מען צדקתך צדק אויף די נעכסטע זייטע.

אֱלֹהַי. נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע. וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה. וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם. וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה. פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ. וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי. וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה. מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם: עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ: לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ. הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְיָ צוּרִי וְגֹאֲלִי: טרעט אב 3 טריט ריקווערטס און זאָג:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא. יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ. וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה

בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. עָמַדְתָּ לָהֶם בְּעֵת צָרָתָם. רַבְתָּ אֶת רִיבָם. דַּנְתָּ אֶת דִּינָם. נָקַמְתָּ אֶת נִקְמָתָם. מָסַרְתָּ גִבּוֹרִים בְּיַד חַלָּשִׁים. וְרַבִּים בְּיַד מְעַטִּים. וּטְמֵאִים בְּיַד טְהוֹרִים. וּרְשָׁעִים בְּיַד צַדִּיקִים. וְזֵדִים בְּיַד עוֹסְקֵי תוֹרָתֶךָ. וּלְךָ עָשִׂיתָ שֵׁם גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ בְּעוֹלָמֶךָ. וּלְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל עָשִׂיתָ תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה וּפֻרְקָן כְּהַיּוֹם הַזֶּה. וְאַחַר כֵּן בָּאוּ בָנֶיךָ לִדְבִיר בֵּיתֶךָ. וּפִנּוּ אֶת הֵיכָלֶךָ. וְטִהֲרוּ אֶת מִקְדָּשֶׁךָ. וְהִדְלִיקוּ נֵרוֹת בְּחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ. וְקָבְעוּ שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ. לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל:

וכתוב זאגט מען פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) בעפאר וכל החיים.

וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

בספר חיים זאגט מען פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) נאך בשלומך.

בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה. נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ. אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם:

בִּימֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ
בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:
וְעָרְבָה לַייָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם.
כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

צדקתך צדק ווערט ניט געזאגט, ווען מען זאגט ניט תחנון (ויאמר דוד) אין א וואָכען־טאג. (זעה תפלות לחול זייטע 40). מען זאגט עס אויך ניט, ווען מען דאווינט מנחה ביי א קינד. וואס מען האט דעם זעלבען שבת געמילט (בעשניטען), אבער אין די הויז פון איין אבל אין שבעה זאגט מען יא צדקתך צדק.

[1] צִדְקָתְךָ — דיין גערעכטיגקייט
צֶדֶק — איז גערעכטיגקייט
לְעוֹלָם. — אויף עוויג,
וְתוֹרָתְךָ — און דיין תורה
אֱמֶת: — איז וואהר.
וְצִדְקָתְךָ — און דיין גערעכטיגקייט,
אֱלֹהִים — א גאָט,
עַד מָרוֹם — (גרייכט) ביז אין הימעל,
אֲשֶׁר עָשִׂיתָ — דו, וואס דו האסט געטהאן
גְּדֹלוֹת. — גרויסע זאכען,
אֱלֹהִים, — א גאָט,
מִי כָמוֹךָ: — ווער איז ווי דו?
[3] צִדְקָתְךָ — דיין גערעכטיגקייט
כְּהַרְרֵי אֵל. — איז ווי [4] די העכסטע בערג,
מִשְׁפָּטֶיךָ — דיינע [5] געריכטע
תְּהוֹם רַבָּה. — (זיינען ווי) דער טיפער אבגרונד;
אָדָם — מענשען
וּבְהֵמָה* — און פיה
תוֹשִׁיעַ — העלפסט דו
יְיָ: — עוויגער!

דער חזן זאגט קדיש שלם, וועלכעס געפינט זיך היר אונטען שטריך.

דער חזן זאגט פאלגענדען קדיש שלם נאך תושיע ה׳

חזן יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא
די בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ.
בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית
יִשְׂרָאֵל. בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב. וְאִמְרוּ אָמֵן:
קהל וחזן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ
לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:
חזן יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם
וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל. שְׁמֵהּ
דְּקֻדְשָׁא: בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעשו״ת וּלְעֵלָּא)
מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא
וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:
תִּתְקַבֵּל צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן דְּכָל
יִשְׂרָאֵל. קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּי בִשְׁמַיָּא.
וְאִמְרוּ אָמֵן:
יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים
עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:
עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. הוּא יַעֲשֶׂה
שָׁלוֹם. עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

1) תהלים קי״ט קמ״ב. 2) שם ע״א י״ט. 3) שם ל״ו ז׳. 4) גאָטעס בערגן; אור אלטע בערג. 5) שטראָפען.

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 30.

עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ לַאֲדוֹן הַכֹּל. לָתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת וְלֹא שָׂמָנוּ כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה. שֶׁלֹּא שָׂם חֶלְקֵנוּ כָּהֶם. וְגֹרָלֵנוּ כְּכָל הֲמוֹנָם: וַאֲנַחְנוּ כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים. הַקָּדוֹשׁ. בָּרוּךְ הוּא. שֶׁהוּא נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד אָרֶץ. וּמוֹשַׁב יְקָרוֹ בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל. וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים. הוּא אֱלֹהֵינוּ אֵין עוֹד: אֱמֶת מַלְכֵּנוּ. אֶפֶס זוּלָתוֹ. כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ. וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ. כִּי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת. אֵין עוֹד:

עַל כֵּן נְקַוֶּה לְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. לִרְאוֹת מְהֵרָה בְּתִפְאֶרֶת עֻזֶּךָ. לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים מִן הָאָרֶץ. וְהָאֱלִילִים כָּרוֹת יִכָּרֵתוּן. לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שַׁדַּי. וְכָל בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ. לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל רִשְׁעֵי אָרֶץ: יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל. כִּי לְךָ תִּכְרַע כָּל בֶּרֶךְ. תִּשָּׁבַע כָּל לָשׁוֹן: לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִכְרְעוּ וְיִפֹּלוּ. וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יְקָר יִתֵּנוּ. וִיקַבְּלוּ כֻלָּם אֶת עוֹל מַלְכוּתֶךָ. וְתִמְלוֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא. וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד: כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ. יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: וְנֶאֱמַר. וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ. בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

אַל תִּירָא מִפַּחַד פִּתְאֹם. וּמִשֹּׁאַת רְשָׁעִים כִּי תָבֹא: עֻצוּ עֵצָה וְתֻפָר. דַּבְּרוּ דָבָר וְלֹא יָקוּם כִּי עִמָּנוּ אֵל: וְעַד זִקְנָה אֲנִי הוּא וְעַד שֵׂיבָה אֲנִי אֶסְבֹּל. אֲנִי עָשִׂיתִי וַאֲנִי אֶשָּׂא. וַאֲנִי אֶסְבֹּל וַאֲמַלֵּט: קדיש יתום.

קַדִּישׁ יָתוֹם.

דעם פאלגענדען קדיש יתום זאגט איין אבל אין די ערשטע 11 מאָנאַטען נאך דעם טויט פון זיינע עלטערן און אויך יעדען יאהר אין דעם טאג פון זייער טויט (יאהר־צייט).

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 174.

יתום יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ. בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל. בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן:

קהל ויתום יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:

יתום יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם. וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל. שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא: בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעשי״ת וּלְעֵלָּא) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים. עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם. עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

סדר נטילת לולב.

אָרְדְנוּנְג פוּן בֶּענְשֶׁען אֶתְרוֹג (לוּלָב).

בסדורים אחדים הועתקה פה מהספר שערי ציון תפלה אחרת המתחלת יהי רצון מלפניך וכו׳ המלאה סודות הקבלה המובאים בספר הנפש החכמה לר׳ משה בר שם טוב מליאון ס׳ נ״ה. ומאשר אין לנו עסק בנסתרות וגם הגאון יעב״ץ השמיטה מסדורו, לכן בחרנו להדפיס במקומה התפלה המובאה פה, כפי שמצאנוה בסדר תפלות כל השנה הנדפס בלונדון בשנת תרג״ה בהסכמת הרב הכולל ר׳ נתן אדלר.

מאנכע זאגען די פאלגענדע תפלה בעפאר מען נעהמט דעם לולב צום בענשען.

הִנְנִי מוּכָן	אִיךְ בִּין בֶּערֵייט
וּמְזֻמָּן	אוּן פֶערְטִיג
לְקַיֵּם	צוּ עֶרְפִילֶען
מִצְוַת	דַאס גֶעבָּאט
בּוֹרְאִי	פוּן מַיין בֶּעשֶׁעפֶּער,
שֶׁצִּוָּנוּ	וֶועלְכֶער הָאט אוּנְז גֶעבָּאטֶען
בְּתוֹרָתוֹ:	אִין זַיין תּוֹרָה:
[1]וּלְקַחְתֶּם לָכֶם	אוּן אִיהְר זָאלְט אַייךְ נֶעהְמֶען
בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן	אִין דֶעם עֶרְשְׁטֶען טָאג (סֻכּוֹת)
פְּרִי	דִי פְרוּכְט
עֵץ הָדָר	פוּן אַ פְרַאכְט-בּוֹים[2]
כַּפֹּת תְּמָרִים	פַאלְמֶען-צְוַוייגֶען[3]
וַעֲנַף	אוּן אַ צְוַוייג
עֵץ עָבֹת	פוּן אַ [4]מִירְטְהֶען-בּוֹים
וְעַרְבֵי נָחַל:	אוּן [5]טַייךְ-רִיטְלַאךְ.
וּבְנַעֲנוּעַי אוֹתָם	אוּן וֶוען אִיךְ [6]בֶּעוֶועג זֵיי
יַשְׁפִּיעַ עָלַי	זָאל עֶר לָאזֶען פְלִיסֶען אִיבֶּער מִר
שֶׁפַע	[7]אַ מֶענְגֶע
בְּרָכוֹת	פוּן זֶעגְנוּנְגֶען
וּמַחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת	אוּן הֵיילִיגֶע גֶעדַאנְקֶען,
שֶׁהוּא	[8]דַאס עֶר אִיז
אֱלֹהֵי	דֶער גָאט
הָאֱלֹהִים	[9](אִיבֶּער אַלֶע) גֶעטֶער
וַאֲדוֹנֵי	אוּן דֶער הֶערְר
הָאֲדוֹנִים	פוּן דִי הֶערְרֶען,
שַׁלִּיט	הֶערְשֶׁער
בְּמַטָּה	אִין דֶר אוּנְטֶערְסְטֶער (וֶועלְט)
וּבְמַעַל	אוּן אִין דֶר אוֹיבֶּערְסְטֶער (וֶועלְט).
וּמַלְכוּתוֹ	אוּן זַיין רֶעגִירוּנְג
בַּכֹּל מָשָׁלָה,	הֶערְשְׁט אִיבֶּער אַלֶעס.
וּתְהֵא חֲשׁוּבָה	אוּן עֶס זָאל זַיין גֶערֶעכֶענְט
מִצְוַת	דַאס גֶעבָּאט
אַרְבָּעָה מִינִים	פוּן דִי 4 סָארְטֶען[10]
כְּאִלּוּ קִיַּמְתִּיהָ	אַזוֹי ווִי אִיךְ וָולְט עֶס עֶרְפִילְט
בְּכָל־פְּרָטֶיהָ	מִט אַלֶע אִיהְרֶע אֵיינְצֶלְהַייטֶען

---

1) ויקרא כ״ג מ׳ 2) דאס איז דער אתרוג. 3) דאס איז דער לולב. 4) דיכט-בלעטערדיגען בוים, ד. ה. הדסים. 5) באך-ווייִדען. ערבות, הושענות. 6) שאקעל. 7) א צופלוס; א שטראָם; פיל. 8) דען. 9) פון דיא געטער. 10) ד. ה. אתרוג, לולב, הדס און ערבה.

וְדִקְדּוּקֶיהָ: און אִיהרֶע גֶענוֹיאִינְקַייטֶען.

וִיהִי און עֶס זָאל זַיין

נֹעַם דִי לִיבְּלִיכְקַייט

יְיָ אֱלֹהֵינוּ פוּן דֶעם עֶווִיגֶען, אוּנְזֶר גָאט,

עָלֵינוּ אוֹיף אוּנְז,

וּמַעֲשֵׂה און דַאס וֶוערְק

יָדֵינוּ פוּן אוּנְזֶערֶע הֶענְד

כּוֹנְנָה בֶּעפֶעסְטִיג

עָלֵינוּ. פִיר אוּנְז,

וּמַעֲשֵׂה און דַאס וֶוערְק

יָדֵינוּ פוּן אוּנְזֶערֶע הֶענְד

כּוֹנְנֵהוּ: בֶּעפֶעסְטִיג עֶס.

[2]בָּרוּךְ יְיָ גֶעלוֹיבְּט אִיז דֶער עֶווִיגֶער

לְעוֹלָם. אוֹיף עֶווִיג.

אָמֵן וְאָמֵן: אָמֵן און אָמֵן!

די ערשטע 7 טעג פון סוכות (אויסער שבת) בענשט מען לולב (אתרוג) לויט דיעזע ארדנונג: מען נעהמט פריהער דעם אתרוג אין דער לינקער האנד מיט דעם פּטום ארונטער, און דאן נעהמט מען דעם לולב אין דער רעכטער האנד (א געלינקטער מאן מהוט פערקעהרט) מען לייגט צו דעם אתרוג און לולב נאהענט איינע צו דיא אנדערע און מען זאגט דיזע ברכה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶווִיגֶער,

אֱלֹהֵינוּ אוּנְזֶער גָאט,

מֶלֶךְ קֶענִיג

הָעוֹלָם. פוּן דֶער וֶועלְט,

אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ וֶועלְכֶער הָאט אוּנְז גֶעהֵילִיגְט

בְּמִצְוֹתָיו מִיט זַיינֶע גֶעבָּאטֶע

וְצִוָּנוּ און הָאט אוּנְז גֶעבָּאטֶען

[3]עַל נְטִילַת לוּלָב: } וֶוענֶען נֶעהְמֶען אַ לוּלָב.[4]

דעם ערשטען טאג מאכט מען נאכדעם שהחינו. און אויב דער ערשטער טאג סכות געפאלט אם שבת. וואס דאן געברויכט מען קיין לולב. זאגט מען שהחינו דעם צווייטען טאג

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ ,עֶווִיגֶער,

אֱלֹהֵינוּ אוּנְזֶער גָאט,

מֶלֶךְ קֶענִיג

הָעוֹלָם. פוּן דֶער וֶועלְט,

שֶׁהֶחֱיָנוּ וֶועלְכֶער הָט אוּנְז גֶלָאזְן לֶעבְּן,

וְקִיְּמָנוּ און ער הָאט אוּנְז עֶרְהַאלְטְן,

וְהִגִּיעָנוּ און ער הָט אוּנְז גֶלָזְן דֶערְגְרֵיכְן

לַזְּמַן הַזֶּה: צוּ דִיזֶער צַייט.

דאן קעהרט מען אום דעם אתרוג מיט דעם פּטום פון אונטען, מען גיבט א שאקעל דעם לולב און אתרוג, און מען שטעלט אוועג פריהער דעם לולב און נאכדעם דעם אתרוג.

1) תהלים צ׳ י״ז. 2) שם פ״ט נ״ג. 3) סוכה מ״ו ע״א; פסחים ז׳ ע״ב. 4) פאלמען־צווייג.

סדר הלל.

הברכה לקרוא את ההלל לא נמצאה בתלמוד. ונוסחתנו היא ע״פ הר״מ מרוטענבורג (ראה טו״ר א״ח ס׳ תפ״ז ותרמ״ד), אבל הספרדים מברכים על ההלל בר״ח, ובמועדים לגמור את ההלל, כנוסח הרמבם בה׳ ברכות פ׳ י״א ס׳ י״ב וה׳ חנוכה פ״ג ס׳ ח׳. וכן גם נוסח הכוזרי במאמר ג׳ ס׳ י״ט.

הלל נקרא גם בשם שירה (פסחים קי״ז ע״ב; ערכין ו׳ ע״ב) וגם בשם הלל מצראה (ברכות נ״ו ע״א) ע״ש המזמור בצאת ישראל ממצרים וגם מפני שבזמן הבית שרו אותו רק בהביאם את קרבן הפסח שהוא זכר ליציאת מצרים (פסחים ס״ד ע״א) ורק בימי התנאים תקנו לאמר אותו בשני ימים הראשונים של פסח, שבועות, ט׳ ימים של סוכות וחנוכה. והטעם שלא אמרו הלל בשאר ימים של פסח ובר״ח וגם בשאר המועדים מבואר בגמרא ערכין י׳; אולם בבבל הנהיגו לאמר הלל גם בששת ימים האחרונים של פסח ובראש חדש בדלוג החצי הראשון של המזמורים לא לנו ואהבתי. להבדילם מהחגים האחרים (תענית כ״ח ע״ב).

יהללוך נקראת ברכת השיר (פסחים קי״ח).

הלל, וועלכעס איז פון היר ביז מלך מהלל בתשבחות אויף זייטע 200, זאגט מען אם ראש חודש, פסח, שבועות, סוכות און חנוכה. אם חול המועד נעהמט מען ארונטער די תפילין פאר הלל און אם ראש חודש פאר כוכף.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם. קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ וֶועלְכֶר הָאט אוּנְז גֶעהֵייליגְט
בְּמִצְוֹתָיו מִיט זַיינֶע גֶעבָּאטֶע
וְצִוָּנוּ אוּן הָאט אוּנְז גֶעבָּאטֶען
לִקְרוֹא צוּ לֵיעֶנֶען
אֶת הַהַלֵּל: הַלֵּל (לוֹיבּ־גֶעזַאנְג).

תהלים קי״ג. הַלְלוּיָהּ לוֹיבְּט גָאט!
הַלְלוּ לוֹיבְּט,
עַבְדֵי יְיָ, (איהר) דִינֶער פוּן דֶם עֶווִיגֶען!
הַלְלוּ לוֹיבּט
אֶת שֵׁם יְיָ: דֶעם נָאמֶען פוּן דֶעם עֶווִיגֶן.
יְהִי שֵׁם יְיָ זָאל זַיין דֶר נָאמֶן פוּן דֶם עֶווִיגֶן
מְבֹרָךְ. גֶעלוֹיבְּט
מֵעַתָּה פוּן יֶעצְט אָן
וְעַד עוֹלָם: בִּיז אִין דֶער עֶווִיגְקַייט.
מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ פוּן אוֹיפְגַאנְג פוּן דֶער זוּן
עַד מְבוֹאוֹ. בִּיז זַיין אוּנְטֶערְגַאנְג
מְהֻלָּל אִיז גֶעלוֹיבְּט
שֵׁם יְיָ: דֶער נָאמֶען פוּן דֶעם עֶווִיגֶן.
רָם הוֹיךְ
עַל כָּל גּוֹיִם אִיבֶּער אַלֶע פֶעלְקֶער
יְיָ, אִיז דֶער עֶווִיגֶער,
עַל הַשָּׁמַיִם אִיבֶּער דֶעם הִימֶעל
כְּבוֹדוֹ: אִיז זַיין הֶערְלִיכְקַייט.
מִי וֶוער אִיז
כַּייָ אֱלֹהֵינוּ. ווי דֶער עֶווִיגֶר, אוּנְזֶר גָאט,
הַמַּגְבִּיהִי לָשָׁבֶת: וֶועלְכֶער זִיצְט אַזוֹי הוֹיךְ?
הַמַּשְׁפִּילִי לִרְאוֹת. וֶועלְכֶער בְּלִיקְט אַזוֹי נִידְרִיג
בַּשָּׁמַיִם אוֹיף דֶעם הִימֶעל[1]
וּבָאָרֶץ: אוּן אוֹיף דֶער עֶרְד?
מְקִימִי עֶר שְׁטֶעלְט אוֹיף
מֵעָפָר פוּן שְׁטוֹיבּ

---

1) אויף דער הימעל איז נידריג געגען גאטעס ערהאבענהייט. אדער: ווערכער זיצט הויך אים הימעל, און קוקט נידריג (טיף) אויף דער ערד; ווי: המגביהי לשבת בשמים, המשפילי לראות בארץ; אדער אויף דעם הימעל? — אויף דער ערד? ד. ה. געפינט זיך דארט איינער ווי גאט?

דָּל. (דעם) אָרֶעמֶען,
מֵאַשְׁפֹּת פוּן מִיסְט־פְּלַאטְץ
יָרִים עֶרְהוֹיבְּט עֶר
אֶבְיוֹן: דֶעם בֶּעדִירְפְטִיגֶען.
לְהוֹשִׁיבִי (אִיהְם) צוּ זֶעטְצֶען
עִם נְדִיבִים. מִיט עֶדְלֶע לַייטֶע,
עִם נְדִיבֵי מִיט דִי עֶדְלֶע לַייטֶע
עַמּוֹ: פוּן זַיין פָאלְק.
מוֹשִׁיבִי עֶר בֶּעזֶעטְצְט
עֲקֶרֶת הַבַּיִת דִי אֶנְפְרֶכְטְבַּרֶע פְרוֹי[1] אִין הוֹיז
אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה אַלְס אַ פְרֶעהְלִיכֶע מוּטֶער פוּן קִינְדֶער,
הַלְלוּיָהּ: לוֹיבְּט דֶעם עוֹיגֶען!

———

בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל (תהלים קי״ד) װֶען יִשְׂרָאֵל אִיז אַרוֹיסְגֶעגַנְגֶען
מִמִּצְרָיִם. פוּן מִצְרַיִם,
בֵּית יַעֲקֹב דַאס הוֹיז פוּן יַעֲקֹב—
מֵעַם לֹעֵז: פוּן [2]אַ פְרֶעמְדֶען פָאלְק.
הָיְתָה יְהוּדָה אִיז גֶעוָוארֶען יְהוּדָה
לְקָדְשׁוֹ. זַיין הֵיילִיגְטְהוּם,
יִשְׂרָאֵל יִשְׂרָאֵל—
מַמְשְׁלוֹתָיו: זַיין הֶערְשַׁאפְט.
הַיָּם רָאָה דַאס מֶעער הָט (עֶס) גֶעזֶעהְן
וַיָּנֹס. אוּן עֶר אִיז עַנְטְלָאפֶען;[3]
הַיַּרְדֵּן דֶער יַרְדֵּן
יִסֹּב לְאָחוֹר: הָאט גֶעוַוייכְט צוּרִיק;[4]

הֶהָרִים רָקְדוּ דִי בֶּערְג זַיינֶען גֶעשְׁפְּרוּנְגֶען
כְאֵילִים. וִוי װִידְדֶער;[5]
גְּבָעוֹת הִיגְלֶען—
כִּבְנֵי צֹאן: וִוי יוּנְגֶע שָׁאף.[5]
מַה לְּךָ הַיָּם וָואס אִיז דִיר, דוּ מֶעער,
כִּי תָנוּס. דַאס דוּ עֶנְטְלוֹיפְסְט?
הַיַּרְדֵּן (וָואס אִיז דִיר), דוּ יַרְדֵּן,
תִּסֹּב לְאָחוֹר: (דַאס) דוּ וַוייכְסְט צוּרִיק?
הֶהָרִים (וָואס אִיז אַייךְ), אִיהְר בֶּערְג,
תִּרְקְדוּ (דַאס) אִיהְר שְׁפְּרִינְגְט
כְאֵילִים. וִוי װִידְדֶער?
גְּבָעוֹת (וָואס אִיז אַייךְ אִיהְר) הִיגְלֶען,
כִּבְנֵי צֹאן: (דַאס אִיהְר שְׁפְּרִינְגְט) וִוי יוּנְגֶע שָׁאף?
מִלִּפְנֵי אָדוֹן פַאר דֶעם הֶערְרְן
חוּלִי אָרֶץ. צִיטֶער, דוּ עֶרְד![6]
מִלִּפְנֵי אֱלוֹהַ יַעֲקֹב: פַאר דֶעם גָאט פוּן יַעֲקֹב!
הַהֹפְכִי הַצּוּר וֶועלְכֶער פֶערְוַואנְדֶעלְט דֶם פֶעלְזֶען
אֲגַם מָיִם. (אִין) אַ וַואסֶער־טַייךְ;
חַלָּמִישׁ (דֶעם) קִיזֶעלְשְׁטֵיין—
לְמַעְיְנוֹ מָיִם: אִין וַואסֶער־קְוֶועלֶען.

———

אם ראש חדש און די לעצטע 6 טעג פון פסח זאגט מען נים לא לנו.

לֹא לָנוּ (תהלים קט״ו) נִיט צוּ אוּנְז,
יְיָ עוֹיגֶער,
לֹא לָנוּ נִיט צוּ אוּנְז,
כִּי לְשִׁמְךָ זָאנְדֶערְן צוּ דַיין נָאמֶען

1) פין. 2) א בארבארען פאלק; א פאלק פון א פרעמדע שפראכע. 3) קריעת ים סוף. 4) כריתת מי הירדן.
5) ביי מעמד הר סני. 6) דער שעפפער פון דער ערד (רש״י); אדער: מיין ציטערן איז פאר דעם הערען פון דער ערד (רד״ק).

תֵּן כָּבוֹד .	גִיבּ עֶהְרֶע
עַל חַסְדְּךָ	וֶוענֶען דַיין גְנַאדֶע,
עַל אֲמִתֶּךָ :	וֶוענֶען דַיין וַוארְהַייט.
לָמָּה יֹאמְרוּ	וַוארוּם זָאלֶען זָאגֶען
הַגּוֹיִם.	דִי נַאצְיָאנֶען:
אַיֵּה נָא	וואוּ אִיז דָאךְ
אֱלֹהֵיהֶם:	זֵייעֶר גָאט ?
וֵאלֹהֵינוּ	[1]אָבֶּער אוּנְזֶער גָאט
בַשָּׁמָיִם .	אִיז אִין הִימֶעל,
כֹּל אֲשֶׁר חָפֵץ	אַלֶעס, וָואס עֶר וִויל,
עָשָׂה :	טְהוּט עֶר.
עֲצַבֵּיהֶם	זֵייעֶרֶע גֶעטְצֶען
כֶּסֶף וְזָהָב .	זַיינֶען זִילְבֶּער אוּן גָאלְד,
מַעֲשֵׂה	דַאס װֶערק
יְדֵי אָדָם :	פוּן מֶענְשֶׁען־הֶענְד.
פֶּה לָהֶם	אַ מוֹיל הָאבֶּען זֵיי,
וְלֹא יְדַבֵּרוּ .	אָבֶּער זֵיי רֵיידֶען נִיט;
עֵינַיִם לָהֶם	אוֹיגֶען הָאבֶּען זֵיי,
וְלֹא יִרְאוּ:	אָבֶּער זֵיי זֶעהֶען נִיט.
אָזְנַיִם לָהֶם	אוֹיעֶרֶן הָאבֶּען זֵיי,
וְלֹא יִשְׁמָעוּ .	אָבֶּער זֵיי הֶערֶען נִיט;
אַף לָהֶם	אַ נָאז הָאבֶּען זֵיי,
וְלֹא יְרִיחוּן :	אָבֶּער זֵיי [2]רִיכֶען נִיט.
יְדֵיהֶם	[3]הֶענְד הָאבֶּען זֵיי,
וְלֹא יְמִישׁוּן .	אָבֶּער זֵיי [4]בֶּערִיהְרֶען נִיט;
רַגְלֵיהֶם	פִיס הָאבֶּען זֵיי,
וְלֹא יְהַלֵּכוּ .	[5]אָבֶּער זֵיי גֶעהֶען נִיט;
לֹא יֶהְגּוּ	זֵיי רֵיידֶען נִיט
בִּגְרוֹנָם :	דוּרךְ זֵייעֶר הַאלְז.
כְּמוֹהֶם	אַזוֹי וִוי זֵיי זַיינֶען
יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם .	װֶועלֶען זַיין דִי, וָואס מַאכֶען זֵיי,
כֹּל אֲשֶׁר בֹּטֵחַ	יֶעדֶער, וָואס פֶערְטְרוֹיט זִיךְ
בָּהֶם:	אוֹיף זֵיי.
יִשְׂרָאֵל	(דוּ) יִשְׂרָאֵל,
בְּטַח בַּייָ .	פֶּערְטְרוֹי זִיךְ אוֹיף דֶעם עֶווִיגֶען,
עֶזְרָם וּמָגִנָּם	זֵייעֶר הִילְף אוּן זֵייעֶר שִׁילְד
הוּא:	אִיז עֶר.
בֵּית אַהֲרֹן	(אִיהְר) הוֹיז פוּן אַהֲרֹן,
בִּטְחוּ בַייָ .	פֶּערְטְרוֹיט זִיךְ אוֹיף דֶעם עֶווִיגֶען,
עֶזְרָם וּמָגִנָּם	זֵייעֶר הִילְף אוּן זֵייעֶר שִׁילְד
הוּא:	אִיז עֶר.
יִרְאֵי יְיָ	אִיהְר, וָואס פִירְכְטֶען דֶעם עֶווִיגֶען,
בִּטְחוּ בַייָ .	פֶּערְטְרוֹיט זִיךְ אוֹיף דֶעם עֶווִיגֶען,
עֶזְרָם וּמָגִנָּם	זֵייעֶר הִילְף אוּן זֵייעֶר שִׁילְד
הוּא :	אִיז עֶר.

יְיָ	[6]דֶער עֶווִיגֶער,
זְכָרָנוּ	(וֶועלְכֶר) הָט אוּנְז גֶעדֶינְקְט,
יְבָרֵךְ .	עֶר וֶועט (אוּנְז) בֶּענְשֶׁען;
יְבָרֵךְ	עֶר וֶועט בֶּענְשֶׁען
אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל .	דַאס הוֹיז פוּן יִשְׂרָאֵל,
יְבָרֵךְ	עֶר וֶועט בֶּענְשֶׁען
אֶת בֵּית אַהֲרֹן :	דַאס הוֹיז פוּן אַהֲרֹן,
יְבָרֵךְ	עֶר וֶועט בֶּענְשֶׁען
יִרְאֵי יְיָ .	דֶעם עֶווִיגֶען'ס פִירְכְטִיגֶע,
הַקְּטַנִּים	דִי קְלֵיינֶע

1) וועהרענד. 2) שמעקען. 3) זייערע הענד בעריהרען ניט. 4) טאפען ;גרייפען. 5) זייערע פיס געהען ניט.
6) דער עוויגער האט אונז געריינקט.

עִם הַגְּדֹלִים:	מִיט דִי גְרוֹיסֶע.
יֹסֵף יְיָ עֲלֵיכֶם.	דֶר עֶווִיגֶער װעט[1] אֵייךְ פֶרמֶעהרֶען,
עֲלֵיכֶם	אַייךְ
וְעַל בְּנֵיכֶם:	אוּן אַייעֶרֶע קִינְדֶער.
בְּרוּכִים אַתֶּם	גֶעבֶּענְשְׁט זָאלְט אִיהְר זַיין
לַייָ.	פוּן דֶעם עֶווִיגֶען,
עֹשֵׂה	דֶעם שֶׁעפְּפֶער
שָׁמַיִם וָאָרֶץ:	פוּן הִימֶעל אוּן עֶרְד.
הַשָּׁמַיִם	דִי הִימֶעל
שָׁמַיִם לַייָ.	זַיינֶען גָאטְעס־הִימֶעל:
וְהָאָרֶץ נָתַן	[2]אוּן דִי עֶרְד הָט עֶר גֶעגֶעבֶּען
לִבְנֵי אָדָם:	צוּ דִי מֶענְשֶׁען־קִינְדֶער.
לֹא הַמֵּתִים	נִיט דִי טוֹיטֶע
יְהַלְלוּ יָהּ.	לוֹיבֶּען דֶעם עֶווִיגֶען,
וְלֹא כָּל יֹרְדֵי	אוּן נִיט דִי, וָואס זִינְקֶען
דוּמָה:	אִין [3]שְׁטִילֶען גְרַאבּ.
וַאֲנַחְנוּ	אָבֶּער מִיר
נְבָרֵךְ יָהּ	וֶועלֶען לוֹיבֶּען דֶעם עֶווִיגֶען
מֵעַתָּה	פוּן יֶעצְט אָן
וְעַד עוֹלָם	בִּיז אִין דֶער עֶווִיגְקַייט.
הַלְלוּיָהּ:	לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען!

תהלים קט״ז אָהַבְתִּי	אִיךְ לִיבּ [4](דֶעם עֶווִיגֶען),
כִּי יִשְׁמַע יְיָ.	דֶען דֶער עֶווִיגֶער הֶערְט
אֶת קוֹלִי	מַיין שְׁטִימֶע
תַּחֲנוּנָי:	(אוּן) מַיינֶע גֶעבֶּעטֶע.
כִּי הִטָּה אָזְנוֹ	דֶען עֶר הָט צוּגֶענֵייגְט זַיין אוֹיעֶר
לִי.	צוּ מִיר,
וּבְיָמַי	דַארוּם דוּרְךְ אַלֶע מַיינֶע טֶעג[5]
אֶקְרָא:	וֶועל (אִיךְ אִיהְם) רוּפֶען.
אֲפָפוּנִי	עֶס הָאבֶּען מִיר אוּמְגֶערִינְגֶעלְט
חֶבְלֵי מָוֶת	טוֹידְעס שְׁמֶערְצֶען,
וּמְצָרֵי שְׁאוֹל	אוּן אַנְגְסְט פוּן דֶער הֶעלֶלֶע
מְצָאוּנִי.	הָאבֶּען מִיר גֶעטְרָאפֶען;
צָרָה וְיָגוֹן	נוֹיטְה אוּן קוּמֶער
אֶמְצָא:	[6]הָאבּ אִיךְ גֶעפוּנֶען.
וּבְשֵׁם יְיָ אֶקְרָא.	דַאן הָאבּ אִיךְ גֶערוּפֶען דֶעם עֶווִיגֶען׳ס נָאמֶען:
אָנָּה יְיָ	„אָ עֶווִיגֶער,
מַלְּטָה נַפְשִׁי:	רֶעטֶע מַיין זֶעעלֶע"
חַנּוּן יְיָ	גְנֶעדִיג אִיז דֶער עֶווִיגֶער
וְצַדִּיק.	אוּן גֶערֶעכְט,
וֵאלֹהֵינוּ	אוּן אוּנְזֶער גָאט
מְרַחֵם:	אִיז בַּארְמְהֶערְצִיג.
שֹׁמֵר פְּתָאִים יְיָ.	דֶער עֶווִיגֶער הִיטֶעט דִי דוּמֶע,
דַּלּוֹתִי	אִיךְ בִּין גֶעוֶועזֶען [7]עֶרְנִידְרִיגְט,
וְלִי יְהוֹשִׁיעַ:	אוּן עֶר הָאט מִיר גֶעהָאלְפֶען.
שׁוּבִי נַפְשִׁי	קֶעהְר צוּרִיק, מַיין זֶעעלֶע,
לִמְנוּחָיְכִי.	צוּ דַיין רוּהֶע,
כִּי יְיָ	דֶען דֶער עֶווִיגֶער
גָּמַל עָלָיְכִי:	הָאט דִיר [8]גוּט בֶּעלוֹינְט.
כִּי חִלַּצְתָּ	דֶען דוּ הָאסְט בֶּעפְרַייט
נַפְשִׁי	מַיין זֶעעלֶע
מִמָּוֶת	פוּן טוֹיט,
אֶת עֵינִי	מַיין אוֹיג
מִן דִּמְעָה.	פוּן טְהְרֶערֶען,
אֶת רַגְלִי	מַיין פוּס
מִדֶּחִי:	פוּן [9]אוּמְפַאלֶען.
אֶתְהַלֵּךְ	אִיךְ וֶועל גֶעהְן
לִפְנֵי יְיָ.	פַאר דֶעם עֶווִיגֶען

1) צוּלֵייגֶען צוּ אֵייךְ. 2) אָדֶער: אוּן (אוֹיךְ) דִי עֶרְד, (װעלכֶע) עֶר האט געגעבען. 3) דער הֶעללֶע. 4) דאס דער עוויגער הערט. 5) ד. ה. זאלאנג איך לעב. 6) (ווען) איך האב. 7) ארעם. 8) גוטעס געטהאן. 9) שטורין; אבקלאפען

בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים: אִין דִי לֶענְדֶר פוּן דִי לֶעבְּדִיגֶע.
הֶאֱמַנְתִּי אִיךְ הָאבּ גֶעגְלוֹיבְּט (אִין גָאט),
כִּי אֲדַבֵּר. אָבְּװאָהְל אִיךְ הָאבּ גֶעזָאגְט:
אֲנִי עָנִיתִי מְאֹד: אִיךְ בִּין זֶעהְר גֶעפַּיְנִיגְט גֶעװָעזֶען.
אֲנִי אָמַרְתִּי אִיךְ הָאבּ גֶעזָאגְט
בְחָפְזִי. אִין מַיין אַיילֶע:
כָּל הָאָדָם כֹּזֵב: אַלֶע מֶענְשֶׁען זַיינֶען לִיגְנֶער.

מָה אָשִׁיב װָאס זָאל אִיךְ צוּרִיקְגֶעבֶּען
לַייָ. צוּם עֶװִיגֶען
כָּל תַּגְמוּלוֹהִי (פִיר) אַלֶע זַיינֶע װָאהלְטְהַאטֶען
עָלָי: גֶעגֶען מִיר?
כּוֹס יְשׁוּעוֹת דֶעם בֶּעכֶער פוּן הִילְפֶע
אֶשָּׂא. װֶעל אִיךְ אוֹיפְהֵייבֶּען,
וּבְשֵׁם יְיָ אוּן אִים נָאמֶען פוּן עֶװִיגֶען
אֶקְרָא: װֶעל אִיךְ רוּפֶען.
נְדָרַי לַייָ מַיינֶע צוּזָאגֶען צוּם עֶװִיגֶען
אֲשַׁלֵּם. װֶעל אִיךְ בֶּעצָאהְלֶען
נֶגְדָה נָּא אִין דֶער [1]גֶעגֶענְוַוארְט
לְכָל עַמּוֹ: פוּן זַיין גַאנְצֶען פָאלְק.
יָקָר [2]טְהַייעֶר אִיז
בְּעֵינֵי יְיָ. אִין דִי אוֹיגֶען פוּן דֶם עֶװִיגֶן
הַמָּוְתָה דֶער טוֹיט
לַחֲסִידָיו: פוּן זַיינֶע פְרוּמֶע.
אָנָּה יְיָ [3]אִיךְ בֶּעט (צוּ דִר), אָ עֶװִיגֶר,
כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ דֶען אִיךְ בִּין דַיין קְנֶעכְט,
אֲנִי עַבְדְּךָ אִיךְ בִּין דַיין קְנֶעכְט,
בֶּן אֲמָתֶךָ. דֶער זוּהְן פוּן דַיין דִינְסְט,
פִּתַּחְתָּ דוּ הָאסְט לוֹיז-גֶעבּוּנְדֶען
לְמוֹסֵרָי: מַיינֶע [4]בֶּענְדֶער.

לְךָ אֶזְבַּח צוּ דִיר װֶעל אִיךְ שְׁלַאכְטֶען
זֶבַח תּוֹדָה. אַ דַאנְק-שְׁלַאכְטוּנְג,
וּבְשֵׁם יְיָ אוּן אִין דֶם עֶװִיגֶען'ס נָאמֶען
אֶקְרָא: װֶעל אִיךְ רוּפֶען.
נְדָרַי לַייָ מַיינֶע צוּזָאגֶען צוּם עֶװִיגֶען
אֲשַׁלֵּם. װֶעל אִיךְ בֶּעצָאהְלֶען
נֶגְדָה נָּא אִין [1]גֶעגֶענְוַוארְט
לְכָל עַמּוֹ: פוּן זַיין גַאנְצֶען פָאלְק.
בְּחַצְרוֹת אִין דִי הוֹיפֶען
בֵּית יְיָ פוּן דֶעם עֶװִיגֶען'ס הױז
בְּתוֹכֵכִי יְרוּשָׁלָיִם. } אִין דִיר, יְרוּשָׁלַיִם.
הַלְלוּיָהּ: לוֹיבְּט דֶעם עֶװִיגֶען!

תהלים קי"ז הַלְלוּ לוֹיבְּט
אֶת יְיָ דֶעם עֶװִיגֶען,
כָּל גּוֹיִם. (אִיהְר) אַלֶע פֶעלְקֶער;
שַׁבְּחוּהוּ רִיהְמְט אִיהם,
כָּל הָאֻמִּים: (אִיהְר) אַלֶע נַאצְיָאנֶען,
כִּי גָבַר עָלֵינוּ דֶען שְׁטַארְק אִיבֶּער אוּנְז
חַסְדּוֹ אִיז זַיין גְנָאדֶע,
וֶאֱמֶת יְיָ אוּן דֶם עֶװִיגֶענְס [5]װָארְהַייט
לְעוֹלָם. אִיז אוֹיף עֶװִיג.
הַלְלוּיָהּ: לוֹיבְּט דֶעם עֶװִיגֶען!

תהלים קי"ח הוֹדוּ לַייָ דַאנְקְט דֶעם עֶװִיגֶען,
כִּי טוֹב. דֶען עֶר אִיז גוּט,
כִּי דֶען
לְעוֹלָם אוֹיף עֶװִיג
חַסְדּוֹ: אִיז זַיין גְנָאדֶע.

1) אנוועזענהייט. 2) שווער. 3) אָ וואויגער, וואהרליך, איך בין דיין קנעכט. 4) שטריק. 5) טרייהייט.

יֹאמַר נָא יִשְׂרָאֵל. — זָאל דָאךְ יִשְׂרָאֵל זָאגֶען,
כִּי — דַאס
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: — אוֹיף עֶוויג אִיז זַיין גְנַאדֶע.
יֹאמְרוּ נָא — זָאל דָאךְ זָאגֶען
בֵית אַהֲרֹן. — דַאס הוֹיז פוּן אַהֲרֹן,
כִּי — דַאס
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: — אוֹיף עֶוויג אִיז זַיין גְנַאדֶע.
יֹאמְרוּ נָא — זָאלֶען דָאךְ זָאגֶען
יִרְאֵי יְיָ. — דִי, וָואס פִירְכְטֶען דֶם עֶווִיגֶען,
כִּי — דַאס
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: — אוֹיף עֶוויג אִיז זַיין גְנַאדֶע.

מִן הַמֵּצַר — פוּן דֶער נוֹיטְה
קָרָאתִי יָּהּ. — הָאבּ אִיךְ גֶערוּפֶען דֶם עֶווִיגֶען,
עָנָנִי בַמֶּרְחָב יָהּ: — [1](און)דֶער עֶווִיגֶער הָט מִיר גֶע־אַנְטְוָוארְטֶעט מִיט בֶּעקְוֶעמְלִיכְקַייט
יְיָ לִי — דֶער עֶווִיגֶער אִיז מִיט מִיר,
לֹא אִירָא. — אִיךְ פִירְכְטֶע נִיט;
מַה יַּעֲשֶׂה לִי — וָואס קֶען מִיר טְהָאן
אָדָם: — אַ מֶענְשׁ?
יְיָ לִי — דֶער עֶווִיגֶער אִיז מִיט מִיר
בְּעֹזְרָי. — אוּנְטֶער מַיינֶע הֶעלְפֶער,
וַאֲנִי אֶרְאֶה — דַרוּם וֶועל אִךְ זֶעהְן (מַיין וואונְשׁ)
בְשֹׂנְאָי: — אוֹיף מַיינֶע פַיינְדֶע.
טוֹב — עֶס אִיז בֶּעסֶער
לַחֲסוֹת בַּייָ. — זִיךְ צוּ בֶּשִׁיצֶען דוּרךְ דֶם עֶווִיגֶען
מִבְּטֹחַ — אַלְס זִיךְ צוּ פֶערְטְרוֹיעֶן
בָּאָדָם: — אוֹיף אַ מֶענְשֶׁען.
טוֹב — עֶס אִיז בֶּעסֶער
לַחֲסוֹת בַּייָ. — זִיךְ צוּ בֶּשִׁיצֶען דוּרךְ דֶם עֶווִיגֶ
מִבְּטֹחַ — אַלְס זִיךְ צוּ פֶערְטְרוֹיעֶן
בִּנְדִיבִים: — אוֹיף [2]עֶרְדִילֶע מֶענְשֶׁען.
כָּל גּוֹיִם — אַלֶע נַאצְיָאנֶען
סְבָבוּנִי. — הָאבֶּען מִיר אַרוּמְגֶערִינְגֶעלְט,
בְּשֵׁם יְיָ — אִין דֶעם עֶווִיגֶען'ס נָאמֶען
כִּי אֲמִילַם: — וֶועל אִיךְ זֵיי [3]פֶערְשְׁנֵיידֶען.
סַבּוּנִי — זֵיי הָבֶּען זִיךְ מִיר אַרוּמְגֶעשְׁטֶעלְט
גַּם סְבָבוּנִי. — אֶן הָבֶּען מִר אוֹךְ אַרְמְגֶערִינְגֶעלְט
בְּשֵׁם יְיָ — אִין דֶעם עֶווִיגֶען'ס נָאמֶען
כִּי אֲמִילַם: — וֶועל אִיךְ זֵיי [3]פֶערְשְׁנֵידֶען.
סַבּוּנִי — זֵיי הָאבֶּען מִיר אַרוּמְגֶערִינְגֶעלְט
כִדְבֹרִים — וִוי דִי בִּינֶען,
דֹּעֲכוּ — זֵיי הָאבֶּען זִיךְ אוֹיסְגֶעלָאשֶׁען
כְּאֵשׁ קוֹצִים. — וִוי אַ פַייעֶר פוּן דֶערְנֶער,
בְּשֵׁם יְיָ — אִין דֶעם עֶווִיגֶען'ס נָאמֶען
כִּי אֲמִילַם: — וֶועל אִיךְ זֵיי [3]פֶערְשְׁנַיידֶען.
דַּחֹה דְחִיתַנִי — דוּ הָסְט מִיר שְׁטַרְק גֶשְׁטוֹיסֶען
לִנְפֹּל — צוּם פַאלֶען,
וַייָ עֲזָרָנִי: — אָבֶּר דֶר עֶווִגֶר הָט מִר גֶהָלְפֶן.
עָזִּי וְזִמְרָת — מַיין שְׁטַארְקַייט אוּן גֶעזַאנְג
יָהּ. — אִיז דֶער עֶווִיגֶער,
וַיְהִי לִי — אוּן עֶר אִיז מִיר גֶעוֶוען
לִישׁוּעָה: — צוּ הִילְפֶע.
קוֹל רִנָּה — אַ שְׁטִימֶע פוּן גֶעזַאנְג
וִישׁוּעָה — אוּן הִילְף
בְּאָהֳלֵי — אִיז אִין דִי גֶעצֶעלְטֶען
צַדִּיקִים. — פוּן דִי גֶערֶעכְטֶע:
יְמִין יְיָ — „דִי רֶעכְטֶע הַאנְד פוּן עֶווִיגֶען
עֹשָׂה חָיִל: — ווירְקְט מֶעכְטִיג;

1) און דער האט מיר געאנטווארטעט מיט [illegible] בעקוועמליכקייט 2) פירסטען. 3) פערניכטען.

יְמִין יְיָ רוֹמֵמָה. — די רעכטע האנד פון עוויגען איז ערהאבען,
יְמִין יְיָ עֹשָׂה חָיִל: — די רעכטע האנד פון עוויגען ווירקט מעכטיג.[2]"
לֹא אָמוּת — איך וועל ניט שטארבען,
כִּי אֶחְיֶה. — זאנדערן איך וועל לעבען,
וַאֲסַפֵּר — און איך וועל דערצעהלען
מַעֲשֵׂי יָהּ: — די טהאטען פון דעם עוויגען.
יַסֹּר יִסְּרַנִּי יָּהּ. — שטארק געשטראפט האט מיר דער עוויגער,
וְלַמָּוֶת — אבער צום טויט
לֹא נְתָנָנִי: — האט ער מיר ניט איבערגעבען.
פִּתְחוּ לִי — עפענט מיר
שַׁעֲרֵי צֶדֶק. — די טויערן פון גערעכטיגקייט,
אָבֹא בָם — איך וועל אריינקומען אין זיי,
אוֹדֶה יָהּ: — איך וועל לויבען דעם עוויגען.
זֶה הַשַּׁעַר לַייָ, — דיזער איז דעם עוויגען'ס טויער,
צַדִּיקִים — גערעכטע
יָבֹאוּ בוֹ: — וועלען אריינקומען אין איהם.
אוֹדְךָ — איך דאנק דיר,
כִּי עֲנִיתָנִי. — דאס דו האסט מיר געאנטווארט,
וַתְּהִי לִי — און דו ביסט מיר געוועזען
לִישׁוּעָה: — צו הילף.
[5]אוֹדְךָ כִּי עֲנִיתָנִי. וַתְּהִי לִי לִישׁוּעָה:
אֶבֶן — דער שטיין,
מָאֲסוּ הַבּוֹנִים — וואס די בויער האבען פעראכטעט,
הָיְתָה — איז געווארען
לְרֹאשׁ פִּנָּה: — צום הויפט ווינקעל-שטיין.
אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים. הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה:
מֵאֵת יְיָ — פון דעם עוויגען

הָיְתָה זֹּאת. — איז דיזעס געשעהן,
הִיא נִפְלָאת — עס איז וואונדערבאר
בְּעֵינֵינוּ: — אין אונזערע אויגען.
מֵאֵת יְיָ הָיְתָה זֹּאת. הִיא נִפְלָאת בְּעֵינֵינוּ:
זֶה הַיּוֹם — דיזען טאג
עָשָׂה יְיָ — האט דער עוויגער געמאכט,
נָגִילָה — לא'מיר פרעהליך זיין
וְנִשְׂמְחָה בוֹ: — און זיך פרעהען אין איהם.
זֶה הַיּוֹם עָשָׂה יְיָ. נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ:

אָנָּא יְיָ — מיר בעטען דיר, עוויגער,
הוֹשִׁיעָה נָּא: — העלף דאך!
אָנָּא יְיָ הוֹשִׁיעָה נָּא:
אָנָּא יְיָ — מיר בעטען דיר, עוויגער,
הַצְלִיחָה נָא: — בעגליק דאך!
אָנָּא יְיָ הַצְלִיחָה נָּא:

בָּרוּךְ הַבָּא — געבענשט איז דער, וואס קומט
בְּשֵׁם יְיָ. — אין נאמען פון עוויגען,
בֵּרַכְנוּכֶם — [1]מיר בענשען איך
מִבֵּית יְיָ: — פון דעם עוויגען'ס הויז.
בָּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם יְיָ. בֵּרַכְנוּכֶם מִבֵּית יְיָ:
אֵל יְיָ — דער עוויגער איז [2]גאט
וַיָּאֶר לָנוּ — און ער האט אונז בעלייכטעט;
אִסְרוּ חַג — בינדט דעם (פעסט)-אפפער
בַּעֲבֹתִים. — מיט [3]שטריק
עַד קַרְנוֹת — [4]צו די הערנער
הַמִּזְבֵּחַ: — פון דעם אלטאר.
אֵל יְיָ וַיָּאֶר לָנוּ אִסְרוּ חַג בַּעֲבֹתִים. עַד קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ:

1) מיר, פון עוויגען'ס הויז, בענטשען איך. 2) מעכטיג. 3) מירטהען, אזוי ווי ענג עין עבית. 4) (פיהרט איהם) ביז צו די הערנער. 5) מכאן עד סוף המזמור כופלין כל פסוק, ויסודו בסוכה ל"ח ע"א מקום שנהגו לכפול יכפול. והטעם מבואר ברש"י שם.

אֵלִי אַתָּה מֵיין גָאט בִּיסְט דוּ,
וְאוֹדֶךָּ . און אִיךְ ווִעל דִיר דַאנְקֶען;
אֱלֹהַי (דוּ בִּיסְט) מֵיין גָאט,
אֲרוֹמְמֶךָּ : אִיךְ ווִעל דִיר עֶרהוֹיבֶּען.
אֵלִי אַתָּה וְאוֹדֶךָּ . אֱלֹהַי אֲרוֹמְמֶךָּ :
הוֹדוּ לַייָ דַאנְקְט צוּם עֶווִיגֶען,
כִּי טוֹב . דֶען עֶר אִיז גוּט,
כִּי דֶען
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: אוֹיף עֶוויג אִיז זַיין גְנַאדֶע.
הוֹדוּ לַייָ כִּי טוֹב . כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:

יְהַלְלוּךָ עֶס לוֹיבֶּען דִיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
כָּל מַעֲשֶׂיךָ אַלֶע דַיינֶע טְהַאטֶען,
וַחֲסִידֶיךָ און דַיינֶע פְרוּמֶע,
צַדִּיקִים דִי גֶערֶעכְטֶע,
עוֹשֵׂי רְצוֹנֶךָ . וֶועלְכֶע טְהוּעֶן דַיין ווִילֶען;
וְכָל עַמְּךָ און דַיין גַאנְצֶע פָאלְק,
בֵּית יִשְׂרָאֵל דַאס הוֹיז יִשְׂרָאֵל,
בְּרִנָּה יוֹדוּ מִיט גֶעזַאנְג דַאנְקֶען זֵיי

וִיבָרְכוּ און לוֹיבֶּען
וִישַׁבְּחוּ און רִיהְמֶען
וִיפָאֲרוּ און פֶערְהֶערְלִיכֶען
וִירוֹמְמוּ און עֶרהוֹיבֶּען
וְיַעֲרִיצוּ און עְהרפִירְכְטען
וְיַקְדִּישׁוּ און הֵיילִיגֶען
וְיַמְלִיכוּ און עֶרְקְלֶעהְרֶען אַלְס קֶענִיג
אֶת שִׁמְךָ דַיין נָאמֶען,
מַלְכֵּנוּ . אוּנְזֶער קֶענִיג;
כִּי לְךָ טוֹב דֶען צוּ דִיר אִיז גוּט
לְהוֹדוֹת . צוּ דַאנְקֶען,
וּלְשִׁמְךָ נָאֶה און צוּ דַיין נָאמֶען אִיז גוּט
לְזַמֵּר . צוּ זִינְגֶען,
כִּי מֵעוֹלָם דֶען פוּן עֶווִיגְקֵייט
וְעַד עוֹלָם בִּיז עֶווִיגְקֵייט
אַתָּה אֵל : בִּיסְטוּ גָאט.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ . גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶווִיגֶער,
מֶלֶךְ קֶענִיג,
מְהֻלָּל (וֶועלְכֶער) אִיז גֶעלוֹיבְּט
בַּתִּשְׁבָּחוֹת : מִיט רוּהְם־לִידֶער.

פָארְטְזֶעטְצוּנְג פוּן דַאווְנֶען.

אם ראש חדש און חול המועד זאגט מען קדיש שלם. זייטע 180. סדר הקריאה, ז' 180. קריאת התורה. אשרי און ובא לציון, ז' 181. חצי קדיש. ז' 182, און דאן מוסף (פיר ראש חדש. ז' 201; פיר חול המועד, ז' 213)

אם שבת ראש חדש און יום טוב זאגט מען קדיש שלם, ז' 182. אין כמוך ז' 183. סדר הקריאה, ז' 184. קריאת התורה. און דאן זאגט מען אם שבת ראש חדש יקום פורקן, ז' 150. א. ז. וו., חצי קדיש, ז' 161, און מוסף, ז' 162; און אם יום טוב זאגט מען אשרי, ז' 159. חצי קדיש. ז' 161 און מוסף לשלש רגלים, ז' 213.

אם חנוכה זאגט מען חצי קדיש, ז' 182. סדר הקריאה ז' 183, מען לייגט אין ספר תורה און מען זאגט אשרי און ובא לציון. ז' 181. קדיש שלם, ז' 189. עלינו א. ז. וו. ביז צו ענדע דאווענען פיר וואכען־טעג.

---

1) אין אנדערע סדורים שטעהט על כל מעשיך אין דארף איבערזעצט ווערען: מען לויבט דיר א. ז. וו. פיר אלע דיינע טהאטען.

תפלת מוסף לראש חדש.

מוּסַף-גֶעבֶּעט פִיר נַיי-מָאנְדְס-טָאג (רֹאשׁ חֹדֶשׁ).

(זעה די איבערזעצונג אויף זייטע 122)

פון היר ביז וכשנים קדמוניות אויף זייטע 204 זאגט מען שטעהענדיג, און ווען מען דאווענט מיט א מנין (ווייניגסטענס 10 מענער צוזאמען), דאן ווידערהאלט דער חזן דיזע שמונה עשרה, אנפאנגענדיג מיט א הויכע שטימע פון ברוך אתה ה׳

כִּי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא, הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ: אֲדֹנָי, שְׂפָתַי תִּפְתָּח, וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, אֱלֹהֵי אַבְרָהָם, אֱלֹהֵי יִצְחָק, וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב, הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן, גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים, וְקוֹנֵה הַכֹּל, וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת, וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי, מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה, רַב לְהוֹשִׁיעַ:

משיב הרוח זאגט מען פון שמיני עצרת צו מוסף ביז דעם ערשטען טאג פסח צו מנחה.

מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם:

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד, מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים, סוֹמֵךְ נוֹפְלִים, וְרוֹפֵא חוֹלִים, וּמַתִּיר אֲסוּרִים, וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר: מִי כָמוֹךָ, בַּעַל גְּבוּרוֹת, וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ, מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה:

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

ווען דער חזן ווידערהאלט שמונה עשרה (חזרת הש״ץ) זאגט מען היר קדושה (נקדש), וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

ווען דער חזן ווידערהאלט די שמונה עשרה זאגט מען די פאלגענדע קדושה נאך מחיה המתים.

קהל וחזן נְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בָּעוֹלָם, כְּשֵׁם שֶׁמַּקְדִּישִׁים אוֹתוֹ בִּשְׁמֵי מָרוֹם, כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ, וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר:

קהל וחזן קָדוֹשׁ, קָדוֹשׁ, קָדוֹשׁ, יְיָ צְבָאוֹת, מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

חזן לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ:

קהל וחזן בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

חזן וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר:

קהל וחזן יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם, אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר, הַלְלוּיָהּ:

חזן לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ, וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ, וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

דער חזן זאגט דאן ראשי חדשים אויף נעכסטע זייטע.

רָאשֵׁי חֳדָשִׁים	[1]ניי-מאנדס-טעג
לְעַמְּךָ נָתָתָּ.	האסטו געגעבען צו דיין פאלק,
זְמַן כַּפָּרָה	(אלס) א צייט פון פערגעבונג
לְכָל תּוֹלְדוֹתָם:	פאר אלע זייערע [2]נאכקאמען.
בִּהְיוֹתָם מַקְרִיבִים	ווען זיי פלעגען [3]ברייגגען
לְפָנֶיךָ	פאר דיר
זִבְחֵי רָצוֹן	[4]בעוויליגונגס-שלאכטונגען
וּשְׂעִירֵי	און בעק
חַטָּאת	(פיר) א זינד-אפפער
לְכַפֵּר בַּעֲדָם.	צו פערגעבען פיר זיי,
זִכָּרוֹן לְכֻלָּם	אין אנדענקען פיר זיי אלעמען
יִהְיוּ.	פלעגען זיי זיין[5]
וּתְשׁוּעַת	און א רעטונג
נַפְשָׁם	פון זייער זעעלע
מִיַּד שׂוֹנֵא:	פון דער האנד פון פיינד.[6]
מִזְבֵּחַ חָדָשׁ	א נייעם אלטאר
בְּצִיּוֹן תָּכִין.	זאלסטו אין ציון אויפשטעלן,
וְעוֹלַת	און דעם בראנד-אפפער
רֹאשׁ חֹדֶשׁ	פון דעם ניי-מאנד
נַעֲלֶה עָלָיו.	וועלן מיר אפפערן אויף איהם,
וּשְׂעִירֵי עִזִּים	און ציגען-בעק
נַעֲשֶׂה	וועלען מיר [7]אפפערן
בְּרָצוֹן.	מיט ווילען,
וּבַעֲבוֹדַת	און מיט דם (אמטעס) דינסט
בֵּית הַמִּקְדָּשׁ	פון דעם הייליגען [8]טעמפעל

נִשְׂמַח כֻּלָּנוּ.	וועלן מיר זיך אלע פרעהען,
וּבְשִׁירֵי דָוִד	און מיט די לידער פון דוד,
עַבְדֶּךָ	דיין קנעכט,
הַנִּשְׁמָעִים	וועלכע זיינן געהערט געוואָרען
בְּעִירֶךָ	אין דיין שטאדט,
הָאֲמוּרִים	וועלכע זיינען געזאגט געוואָרען
לִפְנֵי מִזְבְּחֶךָ:	פאר דיין אלטאר.
אַהֲבַת עוֹלָם	[9]עוויגע ליבע
תָּבִיא לָהֶם	זאלסטו זיי ברייגגען,[10]
וּבְרִית אָבוֹת	און דעם בונד פון די עלטערן
לַבָּנִים תִּזְכּוֹר:	זאלסטו דערמאָהנען צו די קינדער.
וַהֲבִיאֵנוּ	און ברייגג אונז
לְצִיּוֹן עִירְךָ	אין ציון, דיין שטאדט,
בְּרִנָּה.	מיט געזאנג,
וְלִירוּשָׁלַיִם	און אין ירושלים,
בֵּית מִקְדָּשְׁךָ	דיין הייליגען [8]טעמפעל
בְּשִׂמְחַת עוֹלָם.	מיט עוויגער פריידע.
וְשָׁם נַעֲשֶׂה	און דארט וועלן מר [7]אפפערן
לְפָנֶיךָ	פאר דיר
אֶת קָרְבְּנוֹת	די אפפער
חוֹבוֹתֵינוּ.	פון אונזערע פליכטען,
תְּמִידִים	[11]בעשטענדיגע אפפער
כְּסִדְרָם.	נאך זייער ארדנונג,
וּמוּסָפִים	און מוסף-אפפער
כְּהִלְכָתָם.	נאך זייער געזעטץ.
וְאֶת מוּסַף	און דעם מוסף-אפפער

1) די אנפאנגען פון מאנאטען. 2) גענעראציאנען. 3) אפפערען. 4) פרייוויליגע-אפפער. 5) ד. ה. דער צוועק פון די קרבנות איז געווען אז גאט זאל זיי דערמאהנען צום גוטען. 6) ד. ה. פון יצר הרע. 7) מאכען. 8) הויז. 9) פון מזבח חדש ביז היר איז, רויט אנדערענס מיינונג, א מאמר תמוסגר. 10) ד. ה. צו די קינדער ישראל. 11) מעגליכע.

יוֹם רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה.	פוּן דִיזֶען נַיי־מָאנְדְס־טָאג
נַעֲשֶׂה	וֶועלֶען מִיר [3]מַאכֶען
וְנַקְרִיב	אוּן מִיר וֶועלֶען [4]בְּרֵיינְגֶען
לְפָנֶיךָ	פַאר דִיר
בְּאַהֲבָה.	מִיט לִיבֶּע
כְּמִצְוַת	נָאךְ דֶעם גֶעבָּאט
רְצוֹנֶךָ.	פוּן דַיין ווִילֶען,
כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ	ווִי דוּ הָאסְט גֶעשְׁרִיבֶּען
עָלֵינוּ	פִיר אוּנְז
בְּתוֹרָתֶךָ.	אִין דַיין תּוֹרָה
עַל יְדֵי מֹשֶׁה	דוּרְךְ מֹשֶׁה,
עַבְדֶּךָ.	דַיין קְנֶעכְט,
מִפִּי כְבוֹדֶךָ.	[5]פוּן מוֹיל פוּן דַיין הֶערְלִיכְקַייט,
כָּאָמוּר:	ווִי עֶס אִיז גֶזָאגְט (אִין פָּסוּק):

זעה די איבערזעצונג אויף זייטע 167.

[1]וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם תַּקְרִיבוּ עֹלָה לַיָי. פָּרִים בְּנֵי בָקָר שְׁנַיִם וְאַיִל אֶחָד. כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם:

[2]וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כִּמְדֻבָּר. שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל. וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ. וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ. וְשָׂעִיר לְכַפֵּר. וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. חַדֵּשׁ עָלֵינוּ אֶת הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה. לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה. לִישׁוּעָה וּלְנֶחָמָה. לְפַרְנָסָה וּלְכַלְכָּלָה. לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם. לִמְחִילַת חֵטְא וְלִסְלִיחַת עָוֹן. (אין איין עיבור יאהר זאג: during a leap year say:— וּלְכַפָּרַת פָּשַׁע):

כִּי בְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בָּחַרְתָּ מִכָּל הָאֻמּוֹת. וְחֻקֵּי רָאשֵׁי חֳדָשִׁים לָהֶם קָבָעְתָּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְרָאשֵׁי חֳדָשִׁים:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם. וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל. וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן. וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

ווען דער חזן זאגט מודים, זאגט די געמיינדע שטילערהייט מודים דרבנן, וואס געפינט זיך אונטערן שטריך.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד. צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר. נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ. עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ. וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ. וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ. וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת. עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם. הַטּוֹב. כִּי לֹא כָלוּ

ווען דער חזן זאגט מודים אנחנו לך זאגט די געמיינדע שטילערהייט פאלגענדען מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר. יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית. בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ. עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ. כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ. וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ. לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ. וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ. וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם. עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

1) במדבר כ״ח י״א. 2) ע״ש במדבר כ״ח י״ב־ט״ו. 3) צוּבּערייטען. 4) אפפערן. 5) פון דיין הייליגען מויל,

רַחֲמֶיךָ. וְהַמְרַחֵם. כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ. מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

אם חנוכה זאגט מען היר על הנסים, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה. וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת. הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ. וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

ווען דער חזן ווידערהאלט שמונה עשרה זאגט ער היר אלהינו, וואס איז היר אונטערן שטריך.

שִׂים שָׁלוֹם. טוֹבָה וּבְרָכָה. חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים. עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ. בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ. כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה. וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם. וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

ווען דער חזן ווידערהאלט שמונה עשרה, זאגט ער נור ביז היר און דאן קדיש שלם, זייטע 170.

אֱלֹהַי. נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע. וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה. וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם. וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה. פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ. וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי. וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה. מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם: עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ: לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ. הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְיָ צוּרִי גֹאֲלִי: טרעט אב 3 טריט ריקווערטס און זאג:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ. וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת. וְעָרְבָה לַייָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם: כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

אם חנוכה זאגט מען על הנסים נאך מעולם קוינו לך

עַל הַנִּסִּים. וְעַל הַפֻּרְקָן. וְעַל הַגְּבוּרוֹת. וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת. וְעַל הַמִּלְחָמוֹת. שֶׁעָשִׂיתָ לַאֲבוֹתֵינוּ. בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה.

בִּימֵי מַתִּתְיָהוּ בֶּן יוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל. חַשְׁמוֹנַאי וּבָנָיו. כְּשֶׁעָמְדָה מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל. לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתֶךָ. וּלְהַעֲבִירָם מֵחֻקֵּי רְצוֹנֶךָ. וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. עָמַדְתָּ לָהֶם בְּעֵת צָרָתָם. רַבְתָּ אֶת רִיבָם. דַּנְתָּ אֶת דִּינָם. נָקַמְתָּ אֶת נִקְמָתָם. מָסַרְתָּ גִבּוֹרִים בְּיַד חַלָּשִׁים. וְרַבִּים בְּיַד מְעַטִּים. וּטְמֵאִים בְּיַד טְהוֹרִים. וּרְשָׁעִים בְּיַד צַדִּיקִים. וְזֵדִים בְּיַד עוֹסְקֵי תוֹרָתֶךָ. וּלְךָ עָשִׂיתָ שֵׁם גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ בְּעוֹלָמֶךָ. וּלְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל עָשִׂיתָ תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה וּפֻרְקָן כְּהַיּוֹם הַזֶּה. וְאַחַר כֵּן בָּאוּ בָנֶיךָ לִדְבִיר בֵּיתֶךָ. וּפִנּוּ אֶת הֵיכָלֶךָ. וְטִהֲרוּ אֶת מִקְדָּשֶׁךָ. וְהִדְלִיקוּ נֵרוֹת בְּחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ. וְקָבְעוּ שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלוּ. לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל:

ווען דער חזן ווידערהאלט שמונה עשרה (חזרת הש״ץ) זאגט ער אלהינו פאר שים שלום.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. בָּרְכֵנוּ בַבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ. הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר: יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ. וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

מען זאגט עלינו, זייטע 176, דעם קאפיטל פון טאג: זעה תפלות להול זייטע 121 ביז 126 און ברכי נפשי, זייטע

ווענזיום טוב געפאלט אם שבת. פאנגט מען היר אן קדוש אין הויז, אבער אין א וואכען־טאג און אין שוהל. זאגאר ווען עס איז שבת, פאנגט מען אן פון ברוך אתה ה'.
וועלכעס געפינט זיך ווייטער.
זעה דיא איבערזעטצונג אויף זייטע 32.

[10]וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר

יוֹם הַשִּׁשִּׁי׃ וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם׃ וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה׃ וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ. כִּי בוֹ שָׁבַת מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת׃

איבער וויין סַבְרִי מָרָנָן וְרַבּוֹתַי׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן׃

איבער ברויט בִּרְשׁוּת מָרָנָן וְרַבּוֹתַי׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם.

אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ — וועלכער האט אונז [1]ערוועהלט
מִכָּל עָם. — פון [2]אַלע פעלקער,
וְרוֹמְמָנוּ — און ער האט אונז ערהויבען
מִכָּל לָשׁוֹן. — מֶהר פון [3]אַלע פעלקערשפטען,
וְקִדְּשָׁנוּ — און ער האט אונז געהייליגט
בְּמִצְוֹתָיו. — דורך זיינע געבאטע.
וַתִּתֶּן לָנוּ. — און דו האסט אונז געגעבען,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ. — עוויגער, אונזער גאט,
בְּאַהֲבָה — מיט ליבע

לשבת. — פיר שבת

שַׁבָּתוֹת לִמְנוּחָה — שבת־טעג פיר רוהע,
ו) מוֹעֲדִים — און [4]פעסט־טעג
לְשִׂמְחָה. — פיר פריידע,
חַגִּים — פייער־טעג
וּזְמַנִּים — און (בעשטימטע) צייטען
לְשָׂשׂוֹן. — פיר פרעהליכקייט,
אֶת יוֹם — [5]דעם־טאג
(פיר שבת הַשַּׁבָּת הַזֶּה — [5]פון דיזען שבת
וְאֶת יוֹם) — און דעם טאג

פיר פסח. חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה — פון דיזען פייער־טאג פון די אונגעזייערטע קוכענס,
זְמַן חֵרוּתֵנוּ — די צייט פון אונזער פרייהייט

פיר שבועות. חַג הַשָּׁבֻעוֹת הַזֶּה — פון דיזען וואכען־פעסט,
זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵנוּ — די צייט פון געבען אונזער תורה

פיר סוכות. חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה — פון דיזען [6]היטען־פעסט,
זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ — די צייט פון אונזער פריידע,

פיר שמיני עצרת און שמחת תורה
הַשְּׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת הַזֶּה — פון דיזן אכטען־טאג־[7]פעסט פון פערזאמלונג,
זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ — די צייט פון אונזער פריידע

(פיר שבת בְּאַהֲבָה) — מיט ליבע
מִקְרָא קֹדֶשׁ — (אלס) היילגע [8]פערזאמלונג
זֵכֶר — (צום) אנדיינקען
לִיצִיאַת מִצְרָיִם. — פון דעם ארויסגאנג פון מצרים;
כִּי בָנוּ בָחַרְתָּ — דען אונז האסט'ו ערוועהלט
וְאוֹתָנוּ — און אונז
קִדַּשְׁתָּ — האסט'ו געהייליגט
מִכָּל הָעַמִּים — פון אלע פעלקער,
(פיר שבת וְשַׁבָּת) — און שבת
וּמוֹעֲדֵי קָדְשְׁךָ — און דיינע הייליגע פעסט־טעג
(פיר שבת בְּאַהֲבָה — מיט ליבע
וּבְרָצוֹן) — און מיט גונסט,[9]

1) אויסגעקליבען. 2) יעדען פאלק. 3) יעדע שפראכע. 4) פייער טעג. 5) ריכטיגער: דיזען שבת טאג און אזוי אויך ווייטער ביי די ימים טובים 6) פיידלאך. 7) שלוס פעסט; אבהאלטונגס־פעסט. 8) צוזאמענרופונג (פון מענשען) 9) ווילען. 10) חצי הפסוק האחרון של בראשית א' עד סוף פסוק ג' מהפרק ב'.

בְּשִׂמְחָה	מִיט פְרֵיידֶע
וּבְשָׂשׂוֹן	אוּן מִיט פְרֶעהְלִיכְקֵייט
הִנְחַלְתָּנוּ:	הָסְטוּ אוּנְז גֶעגֶעבֶּן אַלְס עֶרְב.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶווִיגֶער,
מְקַדֵּשׁ	ווֶעלְכֶער הֵיילִיגְט
(פיר שבת הַשַּׁבָּת	דֶעם שַׁבָּת
וְ) יִשְׂרָאֵל	אוּן) יִשְׂרָאֵל
וְהַזְּמַנִּים:	אוּן דִי(בֶּעשְׁטִימְטֶע)צַייטֶען.

אין א וואכען-טאג זאגט מען היר שהחינו, וועלכעס געפינט זיך ווייטער אבער אם שבת-צו-נאכט זאגט מען די פאלגענדע הבדלה פאר שהחינו.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם.	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
בּוֹרֵא	(ווֶעלְכֶער) בֶּעשַׁאפְט
מְאוֹרֵי הָאֵשׁ:	דַאס לִיכְט פוּן דֶעם פַייעֶר.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם.	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
הַמַּבְדִּיל	ווֶעלְכֶער אוּנְטֶערְשֵׁיידֶעט
בֵּין קֹדֶשׁ	צְווִישֶׁען הֵיילִיגֶעס
לְחוֹל.	אוּן [1]נִיט-הֵיילִיגֶעס,
בֵּין אוֹר	צְווִישֶׁען לִיכְט
לְחֹשֶׁךְ.	אוּן פִינְסְטֶערְנִיס,
בֵּין יִשְׂרָאֵל	צְווִישֶׁען יִשְׂרָאֵל
לָעַמִּים.	אוּן דִי פֶעלְקֶער,
בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי	צְווִישֶׁען דֶעם זִיבֶּענְטֶען טָאג
לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה.	אוּן דִי זֶעקְס אַרְבֵּייטְס-טֶעג,
בֵּין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת	צְווִישֶׁען דִי הֵילִיגְקַייט פוּן שַׁבָּת
לִקְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב	אוּן דִי הֵילִיגְקַייט פוּן פַייעֶר-טָאג
הִבְדַּלְתָּ,	הָאסְטוּ אוּנְטֶערְשֵׁיידֶעט,
וְאֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי	אוּן דֶעם זִיבֶּענְטֶען טָאג
מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה	מֶעהְר פוּן דִי זֶעקְס אַרְבֵּייטְס-טֶעג
קִדַּשְׁתָּ.	הָאסְטוּ גֶעהֵיילִיגְט;
הִבְדַּלְתָּ	דוּ הָאסְט אָבְּגֶעזוּנְדֶערְט
וְקִדַּשְׁתָּ	אוּן דוּ הָאסְט גֶעהֵיילִיגְט
אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל	דַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל
בִּקְדֻשָּׁתֶךָ:	מִיט דַיין הֵיילִיגְקֵייט.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
הַמַּבְדִּיל	ווֶעלְכֶער אוּנְטֶערְשֵׁיידֶעט
בֵּין קֹדֶשׁ	צְווִישֶׁען הֵיילִיגֶעס
לְקֹדֶשׁ:	אוּן הֵיילִיגֶעס.

די לעצטע 2 נעכט פון פסח זאגט מען קיין שהחינו.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם.	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
שֶׁהֶחֱיָנוּ	וֶועלְכֶער הָט אוּנְז גֶלָאזְן לֶעבֶּן,
וְקִיְּמָנוּ	אוּן הָאט אוּנְז עֶרְהַאלְטֶען,
וְהִגִּיעָנוּ	אוּן הָט אוּנְז גֶלָאזֶען דֶערְגְרֵיכֶען
לַזְּמַן הַזֶּה:	צוּ דִיזֶער צַייט.

די ערסטע נאכט פון סוכות זאגט מען לישב בסכה בעפאר שהחינו, און די צווייטע נאכט — נאך שהחינו.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם.	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ	וֶועלְכֶער הָאט אוּנְז גֶעהֵיילִיגְט
בְּמִצְוֹתָיו	מִיט זַיינֶע גֶעבָּאטֶע
וְצִוָּנוּ	אוּן הָאט אוּנְז גֶעבָּאטֶען
לֵישֵׁב בַּסֻּכָּה:	[2]צוּ וָואהְנֶען אִין דִי הִיטֶע,

[1]) איינפאכעס, וואכענדיגעס. [2]) צו זיצען אין א סכה.

תפלה לשלש רגלים, לערבית, שחרית ומנחה.

גֶעבֶּעט פִיר פֶּסַח, שְׁבֻעוֹת אוּן סֻכּוֹת.

אַם אַבֶּענְד, מָארְגֶען אוּן נָאךְ־מִיטָאג.

תנוסחא של אתה בחרתנו מוזכרת ביומא פ״ז ע״ב; ותתן לנו — בברכות ל״ג ע״ב; והשיאנו — בירושלמי ברכות ה״מ ומס׳ סופרים פ״מ הלכה ז׳. ושלש אלה הן הברכה האמצעית משבע הברכות של תפלת המועדים ונקראת „קדושת היום״ (ביצה י״ז ור״ה י״ב).

ותור־ענו חברו רב ושמואל כדאיתא בברכות ל״ג ע״ב „רב ושמואל דתקינו לן מרגניתא בבבל, ותודיענו״ וכו׳. בכל התפלות הנזכרות ישנן חלופי נוכחאות רבות.

מנחה (נאך־מיטאג־געבעט) דעם טאג בעפאר יום טוב דאווענט מען אזוי וויא פרייטאג; זעה די דינים אויף זייטע 3.

מעריב (אבענד־געבעט) פיר יום טוב פאנגט מען אן מיט ברכו אויף זייטע 19 ביז שמונה עשרה, זייטע 25, און דאן זאגט מען פאלגענדע שמונה עשרה.

אויב דער אבענד פון יום טוב געפאלט אם פרייטאג־צו־נאכט, דאן זאגט מען מזמור שיר ליום השבת, זייטע 12, פאר מעריב.

שחרית (מארגען־געבעט) פיר יום טוב פאנגט אן פון מה טובו, זייטע 86, ווי שבת, ביז גאל ישראל, זייטע 121, און דאן זאגט מען פאלגענדע שמונה עשרה.

מנחה (נאך־מיטאג־געבעט) פיר יום טוב פאנגט אן מיט אשרי און ובא לציון, זייטע 181, און דאן זאגט מען פאלגענדע שמונה עשרה (אם שבת זאגט מען פאר שמונה עשרה סדר הקריאה ז׳ 183, און מען לייענט אין ספר תורה) פון היר ביז וכשנים קדמוניות אויף זייטע 212 זאגט מען שטעהענדיג. און אין מארגען־געבעט (שחרית), ווען מען דאווענט מיט א מנין (ווייניגסטענס 10 מענער צוזא־מען), דאן ווידערהאלט דער חזן דיזע שמונה עשרה, אנפאנגענדיג מיט א הויכע שטימע פון ברוך אתה ה׳.

כי שם יי זאגט מען צו מנחה (נאכמיטאג־געבעט). זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 122.

כִּי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא . הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ:

אֲדֹנָי . שְׂפָתַי תִּפְתָּח . וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ . אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ . אֱלֹהֵי אַבְרָהָם . אֱלֹהֵי יִצְחָק . וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב . הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן . גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים . וְקוֹנֵה הַכֹּל . וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת . וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי . מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה . רַב לְהוֹשִׁיעַ :

משיב הרוח זאגט מען פון שמיני עצרת צו מוסף ביז דעם ערשטען טאג פסח צו מנחה.

מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגָּשֶׁם:

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד . מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים . סוֹמֵךְ נוֹפְלִים . וְרוֹפֵא חוֹלִים . וּמַתִּיר אֲסוּרִים . וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר : מִי כָמוֹךָ . בַּעַל גְּבוּרוֹת . וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ . מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה :

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים :

ווען דער חזן ווידערהאלט שמונה עשרה זאגט מען היר קדושה (נקדש), וואס איז אונטערן שטריך.

ווען דער חזן ווידערהאלט די שמונה עשרה זאגט מען די פאלגענדע קדושה נאך מחיה המתים.

קהל וחזן נְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בָּעוֹלָם . כְּשֵׁם שֶׁמַּקְדִּישִׁים אוֹתוֹ בִּשְׁמֵי מָרוֹם . כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ . וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר:

קהל וחזן קָדוֹשׁ . קָדוֹשׁ . קָדוֹשׁ . יְיָ צְבָאוֹת . מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

חזן אָז . בְּקוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל אַדִּיר וְחָזָק .

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ דו הָאסְט אונְז אויסֶערְווֶעהְלְט
מִכָּל הָעַמִּים. פון אַלֶע פֶעלְקֶער;
אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ. דו הָאסְט אונְז גֶעלִיבְּט
וְרָצִיתָ בָּנוּ. און הָאסְט אונְז בֶּעגֶעהְרְט,
וְרוֹמַמְתָּנוּ און הָאסְט אונְז עֶרְהוֹיבֶּען
מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת. מֶעהְר פון אַלֶע [1]פֶעלְקֶערְשַׁאפְטֶען,
וְקִדַּשְׁתָּנוּ און הָאסְט אונְז גֶעהֵיילִיגְט
בְּמִצְוֹתֶיךָ. דורְךְ דַיינֶע גֶעבָּאטֶע,
וְקֵרַבְתָּנוּ און הָאסְט אונְז עֶרְנֶעהְנְטֶערְט
מַלְכֵּנוּ קֶענִיג אונְזֶערֶער,
לַעֲבוֹדָתֶךָ. צו דַיין דִינְסְט,
וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ און דַיין גְרוֹיסֶען און הֵיילִיגֶען נָאמֶען
עָלֵינוּ קָרָאתָ: הָאסְטוּ אוֹיף אונְז גֶערוּפֶען.

אם שבת־צו־נאכט זאגט מען היר ותודיענו. וועלכעס איז היר אונטערן שטריך.

וַתִּתֶּן לָנוּ און דו הָאסְט אונְז גֶעגֶעבֶּען,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ עֶווִיגֶער, אונְזֶער גָאט,
בְּאַהֲבָה מִיט לִיבֶּע

מַשְׁמִיעִים קוֹל. מִתְנַשְּׂאִים לְעֻמַּת שְׂרָפִים. לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ:

קהל וחזן בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

חזן מִמְּקוֹמְךָ מַלְכֵּנוּ תוֹפִיעַ. וְתִמְלוֹךְ עָלֵינוּ. כִּי מְחַכִּים אֲנַחְנוּ לָךְ. מָתַי תִּמְלוֹךְ בְּצִיּוֹן. בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד תִּשְׁכּוֹן. תִּתְגַּדַּל וְתִתְקַדַּשׁ בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ. לְדוֹר וָדוֹר וּלְנֵצַח נְצָחִים: וְעֵינֵינוּ תִרְאֶינָה מַלְכוּתֶךָ. כַּדָּבָר הָאָמוּר בְּשִׁירֵי עֻזֶּךָ עַל יְדֵי דָוִד מְשִׁיחַ צִדְקֶךָ:

קהל וחזן יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם. אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר. הַלְלוּיָהּ:

חזן לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ. וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ. וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

ותודיענו זאגט מען אם שבת־צו־נאכט פאר ותתן לנו.

וַתּוֹדִיעֵנוּ און דו הָסְט אונְז גֶעמַאכְט וויסֶען,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ עֶווִיגֶער, אונְזֶער גָאט,
אֶת מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ. די [2]פֶערְאָרְדְנוּנְגֶען פון דַיין גֶערֶעכְטִיגְקֵייט,
וַתְּלַמְּדֵנוּ לַעֲשׂוֹת און דו הָאסְט אונְז גֶעלֶערְנְט צו [3]טְהָאן
חֻקֵּי רְצוֹנֶךָ: די גֶעזֶעטְצֶע פון דַיין ווילֶען;
וַתִּתֶּן לָנוּ און דו הָאסְט אונְז גֶעגֶעבֶּען,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ. עֶווִיגֶער, אונְזֶער גָאט,
מִשְׁפָּטִים יְשָׁרִים גֶערֶעכְטֶע [2]פֶערְאָרְדְנוּנְגֶען
וְתוֹרוֹת אֱמֶת. און וַואהְרֶע לֶעהְרֶען,
חֻקִּים וּמִצְוֹת טוֹבִים: גוּטֶע גֶעזֶעטְצֶע און גֶעבָּאטֶע.
וַתַּנְחִילֵנוּ און דו הָסְט אונְז צוּגֶעטְהֵילְט
זְמַנֵּי שָׂשׂוֹן צֵייטֶען פון פְרֵיידֶע
וּמוֹעֲדֵי קֹדֶשׁ און הֵיילִיגֶע פֶעסְט־טֶעג

---

1) שפראכען. 2) געזעטצע. 3) אויסצואיבען.

לשבת — פיר שבת.
שַׁבָּתוֹת לִמְנוּחָה שַׁבָּת־טֶעג פִיר רוּהֶע
ו) מוֹעֲדִים אוּן פֶּעסְט־טֶעג
לְשִׂמְחָה. פִיר פְרֵיידֶע,
חַגִּים פַּייעֶר־טֶעג
וּזְמַנִּים אוּן (בֶּעשְׁטִימְטֶע) צַייטֶען
לְשָׂשׂוֹן. פִיר פְרֶעהְלִיכְקַייט,
אֶת יוֹם [1]דֶעם טָאג

לשבת — פיר שבת
(הַשַּׁבָּת הַזֶּה [1]פוּן דִיזֶען שַׁבָּת
וְאֶת יוֹם) אוּן דֶעם טָאג

לפסח — פיר פסח.
חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה. פוּן דִיזֶען פַּייעֶר־טָאג פוּן אוּנְגֶעזַייעֶרְטֶע קוּכֶענִס,
זְמַן חֵרוּתֵנוּ דִי צַייט פוּן אוּנְזֶער פְרַיְהַייט,

לשבועות — פיר שבועות.
חַג הַשָּׁבֻעוֹת הַזֶּה. פוּן דִיזֶען וָואכֶען־פֶּעסְט,
זְמַן דִי צַייט
מַתַּן תּוֹרָתֵנוּ פוּן גֶעבֶּען אוּנְזֶער תּוֹרָה,

לסוכות — פיר סוכות.
חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה. פוּן דִיזֶען [2]הִיטֶען־פֶּעסְט,
זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ דִי צַייט פוּן אוּנְזֶער פְרֵיידֶע,

פיר שמיני עצרת און שמחת תורה
הַשְּׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת הַזֶּה פוּן דִיזֶען אַכְטֶען־טָאג־[3]פֶּעסְט פוּן פֶערזַאמְלוּנְג,
זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ דִי צַייט פוּן אוּנְזֶער פְרֵיידֶע

לשבת — פיר שבת
(בְּאַהֲבָה) מִיט לִיבֶּע
מִקְרָא קֹדֶשׁ. (אַלְס) הַיילִיגֶע [4]פֶערזַמְלוּנְג
זֵכֶר (צוּם) אַנְדֵיינְקֶען
לִיצִיאַת מִצְרָיִם: פוּן דֶעם אַרוֹיסְגַאנְג פוּן מִצְרַיִם.

וְחַגֵּי נְדָבָה: אוּן פְרַייווִילִיגֶע פַּייעֶר־טֶעג,
וַתּוֹרִישֵׁנוּ אוּן הָסְט אוּנְז צוּם עֶרְב גֶגֶעבֶּן
קְדֻשַּׁת שַׁבָּת דִי הַיילִיגְקַייט פוּן שַׁבָּת
וּכְבוֹד מוֹעֵד אוּן דִי הֶערְלִיכְקַייט פוּן פֶּעסְט
וַחֲגִיגַת אוּן דָאס פַּייעֶרְן
הָרֶגֶל: פוּן דֶעם פַּייעֶר־טָאג.
וַתַּבְדֵּל אוּן דוּ הָאסְט גֶעשֵׁיידֶעט,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל. צְווִישֶׁען הֵילִיגֶעם אוּן [5]נִיט־הֵילִגֶעם
בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ. צְווִישֶׁען לִיכְט אוּן פִינְסְטֶערְנִיס,
בֵּין יִשְׂרָאֵל צְווִישֶׁען יִשְׂרָאֵל
לָעַמִּים. אוּן דִי פֶעלְקֶער,
בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי צְווִישֶׁען דֶם זִיבֶּענְטֶען טָאג
לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. אוּן דִי זֶעקְס אַרְבַּייטְס־טֶעג;
בֵּין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת צְווִישֶׁען דִי הֵילִיגְקַייט פוּן שַׁבָּת
לִקְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב אוּן דִי הֵילִיגְקַייט פוּן פַּייעֶרְטָאג
הִבְדַּלְתָּ. הָאסְטוּ אוּנְטֶערְשֵׁיידֶעט,
וְאֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי אוּן דֶעם זִיבֶּענְטֶען טָאג
מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה מֶעהְר פוּן דִי זֶעקְס אַרְבַּייטְס־טֶעג
קִדַּשְׁתָּ. הָאסְטוּ גֶעהֵיילִיגְט;
הִבְדַּלְתָּ דוּ הָאסְט אָבְגֶעזוּנְדֶערְט
וְקִדַּשְׁתָּ אוּן דוּ הָאסְט גֶעהֵיילִיגְט
אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל דַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל
בִּקְדֻשָּׁתֶךָ: מִיט דַיין הֵיילִיגְקַייט.

1) ריכטיגער: דיזען שבת־טאג. און אזוי אויך ווייטער פיי די ימים טובים. 2) ביידלעך. 3) שלוס־פעסט. 4) צר זאמענרופונג (פון מענשען). 5) איינפאכעס, וואכעדיגעס.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ. וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע. וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ. וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ. וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ. וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ. וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ. לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה. לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים. לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם

בְּיוֹם — אם פסח זאג: חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה:

אם שבועות זאג: חַג הַשָּׁבֻעוֹת הַזֶּה:

אם סכות זאג: חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה:

אם שמיני עצרת און שמחת תורה זאג: הַשְּׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת הַזֶּה:

זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה. וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה. וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים. וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים. חוּס וְחָנֵּנוּ. וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ. כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

וְהַשִּׂיאֵנוּ	און [1]בעלאָד אונז,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עוויגער, אונזער גאָט,
אֶת בִּרְכַּת	דעם זעגען
מוֹעֲדֶיךָ.	פון דיינע פעסט-טעג,
לְחַיִּים	צום לעבען
וּלְשָׁלוֹם.	און צום פרידען,
לְשִׂמְחָה	צו פריידע
וּלְשָׂשׂוֹן.	און צו פרעהליכקייט,
כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ	ווי דו האָסט בעגעהרט,
וְאָמַרְתָּ	און דו האָסט צוגעזאָגט
לְבָרְכֵנוּ:	אונז צו בענשען.
לשבת (אֱלֹהֵינוּ	פיר שבת אונזער גאָט
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.	און גאָט פון אונזרע עלטערן
רְצֵה	[2]זיי צופרידען
בִּמְנוּחָתֵנוּ)	מיט אונזער רוהען;
קַדְּשֵׁנוּ	הייליג אונז
בְּמִצְוֹתֶיךָ	דורך דיינע געבאָטע,
וְתֵן חֶלְקֵנוּ	און גיב אונזער טהייל
בְּתוֹרָתֶךָ.	אין דיין תורה;
שַׂבְּעֵנוּ	זעטיג אונז
מִטּוּבֶךָ	פון דיין גוטעס,
וְשַׂמְּחֵנוּ	און ערפרעה אונז
בִּישׁוּעָתֶךָ.	דורך דיין הילף;
וְטַהֵר לִבֵּנוּ	און רייניג אונזער הארץ
לְעָבְדְּךָ	דיר צו דינען
בֶּאֱמֶת.	מיט וואהרהייט.
וְהַנְחִילֵנוּ	און גיב אונז אלס ערב-טהיל,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עוויגער, אונזער גאָט,
לשבת (בְּאַהֲבָה	פיר שבת מיט ליבע
וּבְרָצוֹן)	און מיט ווילען,
בְּשִׂמְחָה	מיט פריידע
וּבְשָׂשׂוֹן	און מיט פרעהליכקייט
לשבת (שַׁבָּת	פיר שבת דעם רוהע-טאָג
ו) מוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ.	און דינע הייליגע פעסט-טעג,
וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל	און עס זאָלען זיך פרעהען מיט דיר די ישראל,
מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ:	וועלכע היילינען דיין נאָמען.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסטו, עוויגער,
מְקַדֵּשׁ	וועלכער היילינט
לשבת (הַשַּׁבָּת	פיר שבת דעם רוהע-טאָג
ו) יִשְׂרָאֵל	און ישראל
וְהַזְּמַנִּים:	און די (בעשטימטע) צייטען.

1) שיינק. 2) בעוויליג; נעהם אָן מיט ווילען.

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם. וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל. וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן. וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

ווען דער חזן זאגט מודים, זאגט די געמיינדע שטילערהייט מודים דרבנן, וואס געפינט זיך אונטערן שטריך.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד. צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר. נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ. עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ. וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ. וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ. וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת. עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם. הַטּוֹב. כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ. וְהַמְרַחֵם. כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ. מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה. וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת. הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ. וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

שלום רב זאגט מען נור צו מעריב און מנחה.

שָׁלוֹם רָב עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם. כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל הַשָּׁלוֹם. וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

ווען דער חזן ווידערהאלט שמונה עשרה זאגט ער היר אלהינו, וואס געפינט זיך אונטערן שטריך.

שים שלום זאגט מען נור אין מארגען-דאווענען.

שִׂים שָׁלוֹם. טוֹבָה וּבְרָכָה. חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים. עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ. בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ. כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה. וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם. וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ

ווען דער חזן זאגט מודים אנחנו לך, זאגט די געמיינדע שטילערהייט פאלגענדען מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר. יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית. בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ. עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ. כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ. וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ. לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ. וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ. וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם. עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

ווען דער חזן ווידערהאלט שמונה עשרה (חזרת הש״ץ), זאגט ער אלהינו פאר שים שלום.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. בָּרְכֵנוּ בַבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ. הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר: יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ. וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

ווען דער חזן ווידערהאלט שמונה עשרה, זאגט ער נור ביז היר און דאן קדיש שלם. וועלכעס געפינט היר אונטען שטריך.

אֱלֹהַי. נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע. וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה. וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם, וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה. פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ. וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי. וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה, מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם: עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ: לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ. הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְיָ צוּרִי וְגֹאֲלִי: טרעט אב 3 טריט ריקווערטס און זאג:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ. וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: וְעָרְבָה לַייָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם. כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

פָּארְטְזֶעטְצוּנְג פוּן דַאוְונֶען.

צו מעריב (אבענד געבעט) זאגט מען קדיש שלם (זעה אונטען), הרוש, ז׳ 205, עלינו און קדיש יתום. 30; און אויב עס איז פרייטאג־צו־נאכט זאגטמען ויכלו, זייטע 28, ביז מקרש השבת, ז׳ 29, פאר קדיש שלם; אבער די ערשטע נאכט פון פסח זאגט מען נור ויכלו. די ערשטע 2 אבענדען פון פסח מאכט מען אויך קיין קרוש אין שוהל.

צו שחרית (מארגען־געבעט) זאגט מען הלל, ז׳ 193.

צו מנחה (נאך־מיטאג־געבעט) זאגט מען קדיש שלם (זעה אונטערן שטריך), עלינו און קדיש יתום, זייטע 190.

דער חזן זאגט פאלגענדען קדיש שלם, אזוי ווי עס איז אויבען ערקלעהרט.

חזן יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ, בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל. בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב. וְאִמְרוּ אָמֵן:

קהל וחזן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:

חזן יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל. שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא: בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

תִּתְקַבֵּל צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן דְּכָל יִשְׂרָאֵל. קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּי בִשְׁמַיָּא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם. עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

תפלת מוסף לשלש רגלים.

מוּסַף־גֶעבֶּעט פִיר פֶּסַח, שְׁבֻעוֹת און סֻכּוֹת.

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 122.

כִּי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא. הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ: אֲדֹנָי. שְׂפָתַי תִּפְתָּח. וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ. אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי אַבְרָהָם. אֱלֹהֵי יִצְחָק. וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן. גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים. וְקוֹנֵה הַכֹּל. וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת. וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי. מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה. רַב לְהוֹשִׁיעַ:

משיב הרוח זאָגט מען פון שמיני עצרת צו מוסף ביז דעם ערשטען טאָג פסח צו מנחה.

מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגָּשֶׁם:

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד. מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים. סוֹמֵךְ נוֹפְלִים. וְרוֹפֵא חוֹלִים. וּמַתִּיר אֲסוּרִים. וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר: מִי כָמוֹךָ. בַּעַל גְּבוּרוֹת. וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ. מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה:

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

ווען דער חזן ווידערהאָלט שמונה עשרה זאָגט מען היר קדושה (נעריצך), וואס איז אונטערן שטריך.

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

ווען דער חזן ווידערהאלט די שמונה עשרה זאגט מען די פאלגענדע קדושה נאך מחיה המתים.

זעה איבערזעטצונג אויף זייטע 162.

נַעֲרִיצְךָ וְנַקְדִּישְׁךָ. כְּסוֹד שִׂיחַ שַׂרְפֵי קֹדֶשׁ. הַמַּקְדִּישִׁים שִׁמְךָ בַּקֹּדֶשׁ. כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ. וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר:

קהל וחזן קָדוֹשׁ. קָדוֹשׁ. קָדוֹשׁ. יְיָ צְבָאוֹת. מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

חזן כְּבוֹדוֹ מָלֵא עוֹלָם מְשָׁרְתָיו שׁוֹאֲלִים זֶה לָזֶה אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ. לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ:

קהל וחזן בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

חזן מִמְּקוֹמוֹ הוּא יִפֶן בְּרַחֲמִים. וְיָחוֹן עַם הַמְיַחֲדִים שְׁמוֹ עֶרֶב וָבֹקֶר בְּכָל יוֹם תָּמִיד. פַּעֲמַיִם בְּאַהֲבָה שְׁמַע אוֹמְרִים:

קהל וחזן.

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד: הוּא אֱלֹהֵינוּ. הוּא אָבִינוּ. הוּא מַלְכֵּנוּ. הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ. וְהוּא יַשְׁמִיעֵנוּ בְּרַחֲמָיו שֵׁנִית לְעֵינֵי כָּל חָי לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים:

קהל וחזן אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:

זעה די איבערזעצונג איה זייטע 209.

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים. אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ. וְרָצִיתָ בָּנוּ. וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת. וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ. וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה (פיר שבת. שַׁבָּתוֹת לִמְנוּחָה וּ) מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה. חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן. אֶת יוֹם (פיר שבת הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְאֶת יוֹם)

פיר פסח.
חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה. זְמַן חֵרוּתֵנוּ

פיר שבועות
חַג הַשָּׁבֻעוֹת הַזֶּה. זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵנוּ

פיר סוכות.
חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה. זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ

פיר שמיני עצרת און שמחת תורה
הַשְּׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת הַזֶּה זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ:

(פיר שבת בְּאַהֲבָה) מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

[1] וּמִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ — אָבֶער וועגען אונזערע זינד
גָּלִינוּ — זיינען מיר פערטריבען

מֵאַרְצֵנוּ. — פון אונזער לאנד,
וְנִתְרַחַקְנוּ — און מיר זיינען ערווייטערט געווארען
מֵעַל אַדְמָתֵנוּ. — פון אונזער ערד־באדען,
וְאֵין אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים — און מיר קענען ניט
[2] לַעֲלוֹת — ארויפצוגעהן
וְלֵרָאוֹת — און צו [3]ערשיינען
וּלְהִשְׁתַּחֲווֹת — און זיך צו בוקען
לְפָנֶיךָ. — פאר דיר
וְלַעֲשׂוֹת — און צו טהאן
חוֹבוֹתֵינוּ — אונזערע פליכטען
בְּבֵית בְּחִירָתֶךָ. — אין דיין אויסערוועהלטען הויז
בַּבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ. — אין דעם גרויסען און היילינגען הויז,
שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ — וואס דיין נאמען איז גערופען
עָלָיו. — אויף איהם,
מִפְּנֵי הַיָּד — וועגען די האנד,
שֶׁנִּשְׁתַּלְּחָה — וואס איז אנגעשיקט געוואָרען
בְּמִקְדָּשֶׁךָ: — געגען דיין היילינגטהום.
יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ. — עס זאל זיין דיין ווילען,

קהל וחזן אַדִּיר אַדִּירֵנוּ יְיָ אֲדֹנֵינוּ. מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ: וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ. בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

חזן וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר:

קהל וחזן: יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם. אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר. הַלְלוּיָהּ:

חזן לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ. וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ. וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

דער חזן זאגט אתה בחרתנו.

1) ברוקח ובטור א"ח ס' תפ"ז ובכל בו ס' נ"ב וע' ובכמה כתבי יד הנוסחא מפני בלי וי"ו. והספרדים אומרים: אלהינו ואלהי אבותינו מפני חטאינו וכ'ו. 2) בר"ה וי"כ משמטים התבות לעלות ולראות ולהשתחות לפניך. מפני שאינם זמני ראיה (הרא"ש לסוף ר"ה). 3) ווייזען זיך,

יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וֵאלֹהֵי	אוּן גָאט
אֲבוֹתֵינוּ.	פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
מֶלֶךְ רַחֲמָן.	בַּארְמְהֶערְצִיגֶער קֶענִיג,
שֶׁתָּשׁוּב	דַאס דוּ זָאלְסְט ווִידֶער זִיךְ
וּתְרַחֵם עָלֵינוּ	עֶרְבַּארְמֶען אִיבֶּער אוּנְז
וְעַל מִקְדָּשְׁךָ	אוּן אִיבֶּער דַיין הֵיילִיגְטְהוּם
בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים.	מִיט דַיין גְרוֹיסֶער בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט,
וְתִבְנֵהוּ	אוּן זָאלְסְט אִהם ווִידֶער אוֹיפְבּוֹיעֶן
מְהֵרָה	שְׁנֶעל,
וּתְגַדֵּל	אוּן זָאלְסְט פֶּערְגְרֶעסֶערְן
כְּבוֹדוֹ:	זַיין הֶערְלִיכְקַייט.
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ.	אוּנְזֶער פָאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִיג!
גַּלֵּה	[1]עֶנְטְדֶעק
כְּבוֹד	דִי הֶערְלִיכְקַייט
מַלְכוּתְךָ	פוּן דַיין רֶעגִירוּנְג
עָלֵינוּ	אִיבֶּער אוּנְז
מְהֵרָה.	שְׁנֶעל,
וְהוֹפַע	אוּן עֶרשַׁיין
וְהִנָּשֵׂא עָלֵינוּ	אוּן עֶרְהוֹיבּ זִיךְ אִיבֶּער אוּנְז
לְעֵינֵי כָּל חָי.	פַר דִי אוֹיגֶן פוּן אַלֶע לֶעבֶּדִגֶע;
וְקָרֵב	אוּן עֶרְנֶעהֶנְטֶער
פְּזוּרֵינוּ	אוּנְזֶערֶע צֶערְשְׁטְרֵייטֶע
מִבֵּין הַגּוֹיִם.	פוּן צְווִישֶׁען דִי פֶעלְקֶער,
וּנְפוּצוֹתֵינוּ	אוּן אוּנְזֶערֶע צוּשְׁפְּרֵייטֶע
כַּנֵּס	פֶערְזַאמֶעל
מִיַּרְכְּתֵי אָרֶץ:	פוּן דִי עֶנְדֶען פוּן דֶער עֶרְד
וַהֲבִיאֵנוּ	אוּן בְּרֵיינְג אוּנְז
לְצִיּוֹן עִירְךָ	אִין דַיין שְׁטָאדְט צִיוֹן
בְּרִנָּה.	מִיט גֶעזַאנְג,
וְלִירוּשָׁלַיִם	אוּן אִין יְרוּשָׁלַיִם,
בֵּית מִקְדָּשְׁךָ	(וואו) דַיין הֵלִיגֶער טֶעמְפֶּל אִיז
בְּשִׂמְחַת עוֹלָם.	מִיט עֶווִיגֶער פְרֵיידֶע.
וְשָׁם נַעֲשֶׂה	אוּן דָארְט וֶועלֶען מִיר [2]מַאכֶען
לְפָנֶיךָ	פַאר דִיר
אֶת קָרְבְּנוֹת	דִי אָפְּפֶער
חוֹבוֹתֵינוּ.	פוּן אוּנְזֶערֶע פְלִיכְטֶען,
תְּמִידִים	[3]בֶּעשְׁטֶענְדִיגֶע אָפְּפֶער
כְּסִדְרָם.	נָאךְ זֵייעֶר אָרְדְנוּנְג,
וּמוּסָפִים	אוּן מוּסַף־אָפְּפֶער
כְּהִלְכָתָם.	נָאךְ זֵייעֶר גֶעזֶעצְן.
וְאֶת מוּסַף	אוּן דֶעם מוּסַף־אָפְּפֶער
יוֹם	פוּן דֶעם טָאג
לשבת	פיר שבת
וְאֶת מוּסְפֵי	אוּן דִי מוּסַף־אָפְּפֶער
יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה	פוּן דִיזֶען שַׁבָּת־טָאג
וְיוֹם	אוּן דֶעם טָאג
פיר פסח.	חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה
פיר שבועות.	חַג הַשָּׁבֻעוֹת הַזֶּה
פיר סוכות.	חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה
פיר שמיני עצרת און שמחת תורה.	הַשְּׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת הַזֶּה,

1) מאך בעקאנט. 2) אפפערן. 3) טעגליכע.

נַעֲשֶׂה וֶועלֶען מִיר [7]מַאכֶען
וְנַקְרִיב אוּן מִיר וֶועלֶען [6]בְּרֵיינְגֶען
לְפָנֶיךָ פַאר דִיר
בְּאַהֲבָה, מִיט לִיבֶּע
כְּמִצְוַת נָאךְ דֶעם גֶעבָּאט
רְצוֹנֶךָ. פוּן דַיין ווילֶען,
כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ וִוי דוּ הָאסְט גֶעשְׁרִיבֶּען
עָלֵינוּ פִיר אוּנְז
בְּתוֹרָתֶךָ. אִין דַיין תּוֹרָה
עַל יְדֵי מֹשֶׁה דוּרְךְ מֹשֶׁה,
עַבְדֶּךָ. דַיין קְנֶעכְט,
מִפִּי כְבוֹדֶךָ. [8]פוּן מוֹיל פוּן דַיין הֶערְלִיכְקַייט
כָּאָמוּר: וִוי עֶס אִיז גֶעזָאגְט (אִין פָּסוּק):

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 166.

פיר שבת [1]וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם. וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ: עֹלַת שַׁבַּת בְּשַׁבַּתּוֹ. עַל עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ:
[2](זֶה קָרְבַּן שַׁבָּת וְקָרְבַּן הַיּוֹם כָּאָמוּר):

[3]וּבַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן } אוּן אִין דֶעם עֶרְשְׁטֶען מָאנַאט
בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם } אִין דֶעם פֶערְצֶעהְנְטֶען טָאג
לַחֹדֶשׁ. פוּן דֶעם מָאנַאט,
פֶּסַח לַיָי: אִז דַאס פֶּסַח (פֶּסְט) צוּם עֶווּיגֶען
וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם } אוּן אִין דֶעם פוּפְצֶעהְנְטֶען טָאג

לַחֹדֶשׁ הַזֶּה פוּן דִיזֶען מָאנַאט
חָג. אִיז אַ פַייעֶר־טָאג;
שִׁבְעַת יָמִים זִיבֶּען טֶעג
מַצּוֹת אוּנגֶעזֻייעֶרטֶע בְּרוֹיט
יֵאָכֵל: זָאל גֶעגֶעסֶען וֶוערֶען.
בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן אִין דֶעם עֶרְשְׁטֶען טָאג
מִקְרָא קֹדֶשׁ. (זָאל זַיין) אַ הֵילִיגֶע פֶערְזַמְלוּנְג,
כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה } קֵיין דִינְסְט־אַרְבֵּייט
לֹא תַעֲשׂוּ: זָאלְט אִיהְר נִיט טְהָאן.

פון דריטען טאג ביז ענדע פסח זאגט מען נור והקרבתם.

[1]וְהִקְרַבְתֶּם אוּן אִיהְר זָאלְט אָפְּפֶערְן
אִשֶּׁה אַ פַייעֶר־אָפְּפֶער,
עֹלָה לַיָי. אַ בְּרַאנְד אָפְּפֶער צוּם עֶווִיגֶען
פָּרִים בְּנֵי בָקָר יוּנְגֶע שְׁטִירֶען
שְׁנַיִם צְווֵיי
וְאַיִל אֶחָד. אוּן אֵיין ווידֶער
וְשִׁבְעָה כְבָשִׂים } אוּן זִיבֶּען לַאמֶען
בְּנֵי שָׁנָה פוּן אֵיין יָאהְר אַלְט,
תְּמִימִם אָהְן אַ פֶעהְלֶער
יִהְיוּ לָכֶם: זָאלֶען זֵיי זַיין בַּיי אֵייךְ.

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 167.

[5]וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כִּמְדֻבָּר. שְׁלשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל. וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ. וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ. וְשָׂעִיר לְכַפֵּר. וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם:

מען זאגט ארהינו, זייטע 218.

1) במדבר כ״ח ט׳. 2) התניא בשם רש״י ואבודרהם כתבו שרא לאמ״ה. 3) שם כ״ח ט״ז—י״ח. 4) שם כ״ח י״ט. 5) ע״ם במדבר כ״ח, י״ב—ט״ו. 6) צוּבְּרייטען. 7) אָפְּפֶערן. 8) פון דיין הערליכען מויל.

לשבועות — פיר שבועות.

[1] וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים — און אין דֶעם טָאג פון די [6]עֶרשְׁטְלִינגֶע,
בְּהַקְרִיבְכֶם — וֶוען איהר בְּרֵיינְגְט
מִנְחָה חֲדָשָׁה — אַ נַייעֶם שְׁפֵּייז־אָפְּפֶער
לַיְיָ — צום עֶווִיגֶען,
בְּשָׁבֻעֹתֵיכֶם. — נָאךְ אַייעֶרע [7]וָואכֶען,
מִקְרָא קֹדֶשׁ — אַ הֵיילִיגֶע פֶערְזַאמְלוּנְג
יִהְיֶה לָכֶם — זָאל זַיין בַּיי אַייךְ,
כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה — קֵיין דִינְסְט־אַרְבַּייט
לֹא תַעֲשׂוּ: — זָאלְט אִיהר נִיט טְהָאן.

וְהִקְרַבְתֶּם עוֹלָה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיְיָ פָּרִים בְּנֵי בָקָר שְׁנַיִם אַיִל אֶחָד. שִׁבְעָה כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה:

מען זאגט ומנחתם און אלהינו, זייטע 218.

לסוכות — פיר סוכות.

[2] וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם — און אין דֶעם פופצֶעהְנְטֶען טָאג
לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי — פון דֶעם זִיבֶּענְטֶען מָאנַאט,
מִקְרָא קֹדֶשׁ — אַ הֵיילִיגֶע פֶערְזַאמְלוּנְג
יִהְיֶה לָכֶם. — זָאל זַיין בַּיי אַייךְ,
כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה — קֵיין דִינְסְט־אַרְבַּייט
לֹא תַעֲשׂוּ. — זָאלְט אִיהר נִיט טְהָאן,
וְחַגֹּתֶם — און אִיהר זָאלְט פַייעֶרְן
חַג לַיְיָ — אַ פַייעֶר טָאג צוּם עֶוִויגֶען

שִׁבְעַת יָמִים: זִיבֶּען טֶעג.

וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיְיָ פָּרִים בְּנֵי בָקָר שְׁלֹשָׁה עָשָׂר אֵילִם שְׁנָיִם. כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם יִהְיוּ:

מען זאגט ומנחתם און אלהינו, זייטע 218.

אם ערשטען טאג חול המועד סוכות זאג:

[3] וּבַיּוֹם הַשֵּׁנִי — און אויף דֶעם צְווייטֶען טָאג
פָּרִים בְּנֵי בָקָר — יונְגֶע שְׁטִירֶען
שְׁנֵים עָשָׂר — צְוֶועלְף.
אֵילִם שְׁנָיִם, — צְוֵויי ווִידֶערְס,
כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה — לַאמֶען פון אֵיין יָאהְר אַלְט
אַרְבָּעָה עָשָׂר — פֶערְצֶעהְן,
תְּמִימִם: — אָהְן אַ פֶעהְלֶער.

זאג ומנחתם, זייטע 218.

[4] וּבַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי פָּרִים עַשְׁתֵּי עָשָׂר אֵילִם שְׁנָיִם, כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: זאג ומנחתם און אלהינו, זייטע 218.

אם צווייטען טאג חול המועד סוכות זאג:

[4] וּבַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי פָּרִים עַשְׁתֵּי עָשָׂר אֵילִם שְׁנָיִם. כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: זאג ומנחתם, זייטע 218.

[5] וּבַיּוֹם הָרְבִיעִי פָּרִים עֲשָׂרָה אֵילִם שְׁנָיִם, כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: זאג ומנחתם און אלהינו, זייטע 218.

אם דריטען טאג חול המועד סוכות זאג:

[5] וּבַיּוֹם הָרְבִיעִי פָּרִים עֲשָׂרָה אֵילִם שְׁנָיִם, כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: זאג ומנחתם, זייטע 218.

1) במדבר כ״ח כ״ו וכ״ז. 2) שם כ״ט, י״ב—י״ג. 3) שם כ״ט י״ז. 4) שם כ׳. 5) שם כ״ג. 6) דאס מיינט דער פייערטאג שבועות. 7) ד. ה. נאכדעם ווי איהר האט אבגעציילט זיבען וואכען פון נאך פסח.

[1] וּבַיּוֹם הַחֲמִישִׁי פָּרִים תִּשְׁעָה אֵילִם שְׁנָיִם. כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: זאג ומנחתם און אלהינו.

אם פירטען טאג חול המועד סוכות זאג:

[1] וּבַיּוֹם הַחֲמִישִׁי פָּרִים תִּשְׁעָה אֵילִם שְׁנָיִם. כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: זאג ומנחתם.

[2] וּבַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי פָּרִים שְׁמוֹנָה אֵילִם שְׁנָיִם. כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: זאג ומנחתם און אלהינו.

אם הושענא רבא (5טער טאג חול המועד סוכות) זאג:

[2] וּבַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי פָּרִים שְׁמוֹנָה אֵילִם שְׁנָיִם. כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: זאג ומנחתם.

[3] וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי פָּרִים שִׁבְעָה אֵילִם שְׁנָיִם. כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: זאג ומנחתם און אלהינו.

אם שמיני עצרת און שמחת תורה זאג:

[4] בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת תִּהְיֶה לָכֶם. כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיְיָ פַּר אֶחָד אַיִל אֶחָד. כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם:

[5] וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כִּמְדֻבָּר. שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל. וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ. וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ. וְשָׂעִיר לְכַפֵּר. וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם:

פיר שבת. יִשְׂמְחוּ בְמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת וְקוֹרְאֵי עֹנֶג. עַם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי. כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ וְיִתְעַנְּגוּ מִטּוּבֶךָ. וּבַשְּׁבִיעִי רָצִיתָ (בּוֹ) וְקִדַּשְׁתּוֹ. חֶמְדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ. זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית.

לשבת.	פיר שבת.
אֱלֹהֵינוּ	גאָט אונזערער,
וֵאלֹהֵי	און גאָט
אֲבוֹתֵינוּ.	פון אונזערע עלטערן,
מֶלֶךְ רַחֲמָן.	בארמהערציגער קעניג,
רַחֵם עָלֵינוּ	ערבארם זיך איבער אונז,
טוֹב וּמֵטִיב	גוטער און גוט־טהוענדער (גאָט)
הִדָּרֶשׁ לָנוּ.	לאָז זיך ערביטען פון אונז.
שׁוּבָה אֵלֵינוּ	קעהר זיך צוריק צו אונז
בַּהֲמוֹן רַחֲמֶיךָ	מיט דיין [6]גרויסע ערבארמונג,
בִּגְלַל אָבוֹת	וועגען די עלטערן,
שֶׁעָשׂוּ	וועלכע האבען געטהאָן
רְצוֹנֶךָ:	דיין ווילען.
בְּנֵה בֵיתְךָ	בוי דיין הויז
כְּבַתְּחִלָּה.	ווי צום אנפאנג,
וְכוֹנֵן מִקְדָּשְׁךָ	און גרינדע דיין היילינגטהום
עַל מְכוֹנוֹ.	אויף זיין פּלאַטץ;
וְהַרְאֵנוּ	און לאָז אונז זעהן
בְּבִנְיָנוֹ.	זיין אויפבויאונג,
וְשַׂמְּחֵנוּ	און ערפרעה אונז
בְּתִקּוּנוֹ.	מיט זיין [7]אויפריכטונג,
וְהָשֵׁב כֹּהֲנִים	און קעהר צוריק (די) פריסטער

1) במדבר כ"ט כ"ו. 2) שם כ"ט. 3) שם ל"ב. 4) ל"ה ול"ו. 5) ע"פ במדבר כ"ח י"ב–ט"ו. 6) ביינקענדע. 7) ווידער הערשטעלונג.

לַעֲבוֹדָתָם. צו זייער דינסט,
וּלְוִיִּם און די לְוִיִּם
לְשִׁירָם צו זייערע לידער
וּלְזִמְרָם. און צו זייער געזאנג,
וְהָשֵׁב יִשְׂרָאֵל און קעהר צוריק יִשְׂרָאֵל
לִנְוֵיהֶם. צו זייערע וואהנונגען,
וְשָׁם נַעֲלֶה און דָרט וועלען מיר אויפגעהן
וְנֵרָאֶה און מיר וועלען ערשיינען
וְנִשְׁתַּחֲוֶה און מיר וועלען זיך בוקען
לְפָנֶיךָ פאר דיר
[1]בְּשָׁלֹשׁ פַּעֲמֵי רְגָלֵינוּ } אין [3]אונזערע דריי וואללפאהרטס־פעסטע,
כַּכָּתוּב ווי עס איז געשריבען
בְּתוֹרָתֶךָ. אין דיין תּוֹרָה:
[2]שָׁלוֹשׁ פְּעָמִים } דריי מאל
בַּשָּׁנָה אין יאהר
יֵרָאֶה זאל [4]ערשיינען
כָל זְכוּרְךָ יעדער פון דיינע מאנספערזאָנען
אֶת פְּנֵי יְיָ פאר דעם עווּיגען,
אֱלֹהֶיךָ דיין גאָט,
בַּמָּקוֹם אין דעם אָרט,
אֲשֶׁר יִבְחָר. וועלכען ער וועט ערוועהלען
בְּחַג הַמַּצּוֹת. אין פעסט פון אונגעזיערטע־קוכנס
וּבְחַג הַשָּׁבֻעוֹת. } און אין דעם וואכען־פעסט

וּבְחַג הַסֻּכּוֹת. און אין דעם פעסט פון די היטען,
וְלֹא יֵרָאֶה אָבער מען זאל ניט ערשיינען
אֶת פְּנֵי יְיָ פאר דעם עווּיגען
רֵיקָם: ליידיג,
אִישׁ יעדער
כְּמַתְּנַת יָדוֹ. נאך די גאבע פון זיין [5]האנד
כְּבִרְכַּת נאך דעם זעגען
יְיָ אֱלֹהֶיךָ פון דעם עווּיגען, דיין גאָט,
אֲשֶׁר נָתַן לָךְ: וואס ער האט דיר געגעבען.

וְהַשִּׂיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת בִּרְכַּת מוֹעֲדֶיךָ. לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם. לְשִׂמְחָה וּלְשָׂשׂוֹן. כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ: (פיר שבת. אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ) . קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ. שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ. וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת. וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ (פיר שבת. בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן) בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן (פיר שבת. שַׁבָּת וּ) מוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ. וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ (פיר שבת. הַשַּׁבָּת וְ) יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם. וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל. וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה

---

1) בארו הנכון של פעמי רגלינו איננו מלשון שלש פעמים בשנה. כי אם מלשון פעמי מרכבותיו שופטים ה׳ כ״ח פעמי דלים, ישעיה כ״ו ו׳ כי כן נראה מלשון הירושלמי בברכות פ״ט, אלקנה היה מדריך את ישראל לפעמי רגלים, ובשה״ש רבה דף ל״ד מעשה באחד ששכח לנעול ביתו ועלה לפעמים רגלים וכו׳ ושם דף י״ב ע״ב ישראל נאין בהלוכן כשהן עולין לפעמי רגלים. 2) דברים ט״ז ט״ז 3) ד. ה. די פייער־טעג וואס מען דארף אין זיי קומען אין ירושלים; אדער: דריי צייטען פון אונזערע פעסטע. 4) געזעהן ווערען. 5) פערמעגען.

תְּקַבֵּל בְּרָצוֹן . וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד. עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:

ווען דער חזן ווידערהאָלט די שמונה עשרה, זאָגט מען היר ותערב אויף די נעכסטע זייטע.

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן :

ווען דער חזן זאָגט מודים, זאָגט די געמיינדע שטילערהייט מודים דרבנן, וואס געפינט זיך אונטערן שטריך.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ . שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד. צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר . נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ . עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ . וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ . וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ . וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת . עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם . הַטּוֹב . כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ . וְהַמְרַחֵם . כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ. מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ :

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד :

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה. וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת . הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ . וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת :

ווען דער חזן ווידערהאָלט שמונה עשרה, זאָגט ער היר אלהינו. וואס געפינט זיך אונטערן שטריך.

שִׂים שָׁלוֹם . טוֹבָה וּבְרָכָה . חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים . עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ . בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ . כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה. וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם . וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם :

ווען דער חזן ווידערהאָלט שמונה עשרה, זאָגט ער גור ביז היר און דאן קדיש שלם, זייטע 170.

אֱלֹהַי . נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע . וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה . וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם, וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה . פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ. וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי . וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה. מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם : עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ.

ווען דער חזן זאָגט מודים אנחנו לך, זאָגט די געמיינדע שטילערהייט פאָלגענדען מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ . שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ . אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר. יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית. בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ . עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ . כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ . וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ . לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ. וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ . וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם. עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

ווען דער חזן ווידערהאָלט שמונה עשרה (חזרת הש״ץ) זאָגט ער אלהינו פאר שים שלום.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ . בָּרְכֵנוּ בַבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ . הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר: יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ . וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם :

עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ: לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ. הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי: טרעט אָפּ 3 טריט ריקווערטס און זאָג:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ. וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: וְעָרְבָה לַייָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם. כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

מען זאגט אין כאלהינו, זייטע 171, עלינו זייטע 176, און דעם קאפיטל פון טאג (זעה תפלות לחול, זייטע 126—121)

סֵדֶר בִּרְכַּת כֹּהֲנִים.

מקור ברכת כהנים הוא בתורתנו (במדבר ו' כ"ב-כ"ו).

יהי רצון שתהי הברכה וכ'ו וברכת אשר קדשנו מובא בסוטה ל"ט ע"א ובמדבר רבה דף רמ"ד ע"ב.

רוב הפסוקים שאומרים הקהל בעת שהחזן והכהנים אומרים יברכך וכ'ו מובאים בספרי פ' נשא. והכל בו בס' קכ"ה כותב: „כשמתחילין הכהנים לברך הצבור כורעין על ברכיהן ומבליעין פסוקים אלה פסוק אחד על כל מלה ומלה כשהכהנים מנגנים בה" עכ"ל. ואבודרהם כתב שאין ראוי לאמרם. וראה בתוספות סוטה מ' ד"ה כל האומרן בגבולין ובפסקי הרא"ש למגלה פרק ג' סמן כ"ג ובאו"ח ס' קכ"ח סעיף כ"ג ובבאר היטב שם.

רבונו של עולם מובא בברכות דף נ"ה ע"ב „האי מאן דחזי חלמא ולא ידע מאי חזי ליקום קמי כהני בעדנא דפרסי ידייהו ולימא הכי רבונו של עולם אני שלך וכ'ו ובבמדבר רבה פ' י"א דף רמ"ד ובשיר רבה דף כ"א אמרו וז"ל: „אפילו אדם רואה בחלומו כאלו חרב מחתכת בירכו מה יעשה? ישכים לבית הכנסת ויעמוד לפני הכהנים וישמע ברכת כהנים ויענה אחריהם אמן ואין דבר רע מזיקו"

יהי רצון שתעשה למען קדשת חסדיך וכ'ו לקוח מהספר שערי ציון.

עשרה שמתפללין אפילו בבית שאין שם ספר תורה עולים הכהנים לדוכן, והכהנים מן המנין. בא"י ובכל מלכות מצרים נוהגין הכהנים לישא כפיהם בכל יום (עיין טור או"ח סוף ס' קכ"ח). אולם במדינותינו נתפשט המנהג שהכהנים נושאים כפיהם רק בימים טובים ויום הכפורים (גם אם חל יו"ט בשבת) שהם ימי שמחה כדי שיברכו את העם מתוך שמחה, ומטעם זה האבל אחרי הוריו אינו נושא כפיו כל י"ב חדש ואחר שאר קרובים ל' יום, כי אם יוצא מבית הכנסת. כשהכהנים רוחצים ידיהם לעלות לדוכן כדי שלא יהא בבית הכנסת כשהחזן קורא כהנים ולא יעבור על ג' עשה.

וזה סדר ברכת כהנים: כשהש"ץ מגיע בחזרת תפלת מוסף לרצה, חולצים הכהנים נעליהם והלוים יוצקים מים על ידיהם, ואם אין לוי בביה"כ יוצקים הבכורים מים על ידי הכהנים, ואם אין גם בכורים ירחצו הכהנים בעצמם את ידיהם ואז עולים הכהנים לדוכן לפני ארון הקודש ועומדים פניהם כלפי הארון עד שיגיע הש"ץ למלת כהנים ואז מחזירים פניהם כלפי העם ונושאים כפיהם ומברכים ברכת אשר קדשנו והש"ץ מקריא לכהנים מלה במלה את הפסוק הראשון. וכשמסיימין הכהנים את הפסוק הראשון עונין העם אמן וכן בפסוק שני ושלישי.

ווען דער חזן ווידערהאלט די שמונה עשרה פון מוסף.

דאן זאגט דער חזן און די געמיינדע ותערב.

ווען דער חזן קומט צו ותחזינה.

וְתֶעֱרַב עָלֶיךָ און עס זָל דיר אַנְגֶענעהם זַיין

עֲתִירָתֵנוּ אונזֶער גֶעבֶּעט

כְּעוֹלָה ווי אַ בְּרַאנְד-אָפְּפֶער

וּכְקָרְבָּן. אָדֶער ווי אַיין (אַנְדֶער) אָפְּפֶער.

אָנָּא מִיר בֶּעטֶען דִיר,

רַחוּם בַּארְמְהֶערְצִיגֶער,

בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. } מִיט דַיין גְרוֹיסֶע בַּארְמְ-הֶערְצִיגְקַייט

הָשֵׁב קֶעהְר צוּרִיק

שְׁכִינָתְךָ דַיין (גֶעטְלִיכֶע) אַנְוֶועזֶענְהַייט

לְצִיּוֹן עִירְךָ — צוּ צִיוֹן, דַיין שְׁטָאדְט,
וְסֵדֶר — אוּן דִי אָרְדְנוּנְג
הָעֲבוֹדָה — פוּן (גָאטֶעס)-דִינְסְט
לִירוּשָׁלָיִם: — צוּ יְרוּשָׁלַיִם.
וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ — אוּן אוּנְזֶערֶע אוֹיגֶען זָאלֶען זֶעהְן,
בְּשׁוּבְךָ — וֶוען דוּ וֶועסְט צוּרִיק קֶעהְרֶען
לְצִיּוֹן — צוּ צִיוֹן
בְּרַחֲמִים. — מִיט בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט,
וְשָׁם נַעֲבָדְךָ — אוּן דָרְט וֶועלֶען מִיר דִיר דִינֶען
בְּיִרְאָה — מִיט עֶהְרְפוּרְכְט
כִּימֵי עוֹלָם — וִוי (אִין) דִי אַלְטֶע צַייטֶען
וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: — אוּן וִוי (אִין) דִי פְרִיהֶערִיגֶע יָאהְרֶען.

דִי געמיינדע זאגט נור ביז היר, אבער דער חזן ענדיגט ברוך אתה וכ״ו.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, — גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶוִויגֶער,
שֶׁאוֹתְךָ — דַאס דִיר
לְבַדְּךָ — אַלֵיין
בְּיִרְאָה נַעֲבוֹד: — וֶועלֶען מִיר דִינֶען מִיט עֶהְרְפוּרְכְט.

דער חזן זאגט מודים אויף זייטע 220.

פאר׳ן דוכנ׳ען זאגען די כהנים און די געמיינדע שטילער-הייט פאלגענדען יהי רצון.

יְהִי רָצוֹן — עֶס זָאל זַיין דֶער ווילֶען
מִלְּפָנֶיךָ — פוּן דִיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ — עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ — אוּן גָאט פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶרְן,
שֶׁתְּהֵא — דַאס עֶס זָאל זַיין

הַבְּרָכָה הַזֹּאת — דִיזֶער זֶעגֶען,
(כהנים: שֶׁצִּוִּיתָנוּ) — (כהנים זאגען: וָוס דוּ הָאסְט אוּנְז גֶעבָאטֶען)
(געמיינדע זאגט: שֶׁצִּוִּיתָ) — (וָואס דוּ הָאסְט גֶעבָאטֶען)
לְבָרֵךְ — צוּ בֶּענְשֶׁען
אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל — דַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל,
בְּרָכָה שְׁלֵמָה, — אַ פָאלְקָאמֶענֶער זֶעגֶען,
וְלֹא יִהְיֶה בָּהּ — אוּן עֶס זָאל אִין אִיהְר נִיט זַיין
שׁוּם מִכְשׁוֹל — קֵיין שְׁטְרוֹיכְלוּנְג
וְעָוֹן. — אָדֶער אַ פֶעהְלֶער,
מֵעַתָּה — פוּן יֶעצְט אָן
וְעַד עוֹלָם: — בִּיז אִין דֶער עֶווִיגְקַייט.

דער חזן זאגט פאלגענדעס שטילערהייט.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. בָּרְכֵנוּ בַבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי משֶׁה עַבְדֶּךָ. הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו מיט א הויכע שטימע כֹּהֲנִים

די געמיינדע אנטווארט: עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר:

די כהנים זאגען מיט א הויכע שטימע די פאלגענדע ברכה.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ — גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ — אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ — קֶענִיג
הָעוֹלָם. — פוּן דֶער וֶועלְט,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ — וֶועלְכֶער הָאט אוּנְז גֶעהֵיילִיגְט
בִּקְדֻשָּׁתוֹ — מִיט דֶער הֵיילִיגְקַייט
שֶׁל אַהֲרֹן. — פוּן אַהֲרֹן,
וְצִוָּנוּ — אוּן עֶר הָאט אוּנְז גֶעבָאטֶען
לְבָרֵךְ — צוּ בֶּענְשֶׁען

אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל	זיין פָאלק יִשְׂרָאֵל
בְּאַהֲבָה:	מִיט לִיבֶּע.
אָמֵן.	
יְבָרֶכְךָ . [1]יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן . עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:	
יְיָ. [2]יְיָ אֲדֹנֵינוּ . מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ:	
וְיִשְׁמְרֶךָ . [3]שָׁמְרֵנִי אֵל כִּי חָסִיתִי בָךְ:	

ווען די כהנים זינגען וישמרך. זאגט די געמיינדע פאלגענדעס:

רִבּוֹנוֹ	הֶערְר
שֶׁל עוֹלָם	פוּן דֶער וֶועלְט!
אֲנִי שֶׁלָּךְ	אִיךְ בִּין דַיינֶער
וַחֲלוֹמוֹתַי	אוּן מַיינֶע טְרוֹימֶען
שֶׁלָּךְ.	זַיינֶען דַיינֶע,
חֲלוֹם חָלַמְתִּי	אַ טְרוֹים הָב אִיךְ גֶעטְרוֹימְט,
וְאֵינִי יוֹדֵעַ	אוּן אִיךְ ווייס נִיט
מַה הוּא.	וָואס עֶר בֶּעדַייטֶעט.
יְהִי רָצוֹן	עֶס זָאל זַיין דֶער ווילֶען
מִלְּפָנֶיךָ	פוּן דִיר,
יְיָ אֱלֹהַי	עֶווִיגֶער, מַיין גָאט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי,	אוּן גָאט פוּן מַיינֶע עֶלְטֶערְן,
שֶׁיִּהְיוּ	דַאס עֶס זָאלֶען זַיין
כָּל חֲלוֹמוֹתַי	אַלֶע מַיינֶע טְרוֹימֶען
עָלַי וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל	וֶוענֶען מִיר אוּן וֶוענֶען גַאנְץ יִשְׂרָאֵל
לְטוֹבָה.	צוּם גוּטֶען;
בֵּין שֶׁחָלַמְתִּי	סַיי אִיךְ הָאבּ גֶעטְרוֹימְט
עַל עַצְמִי.	וֶוענֶען זִיךְ זֶעלְבְּסְט,
וּבֵין שֶׁחָלַמְתִּי	אוּן סַיי אִיךְ הָאבּ גֶעטְרוֹימְט
עַל אֲחֵרִים.	וֶוענֶען אַנְדֶערְן,
וּבֵין שֶׁחָלְמוּ אֲחֵרִים עָלָי:	אוּן סַיי אַנְדֶערֶע הָאבֶּען גֶעטְרוֹימְט וֶוענֶען מִיר.
אִם טוֹבִים הֵם	אוֹיבּ זֵיי זַיינֶען גוּטֶע (טְרוֹימֶען),
חַזְּקֵם וְאַמְּצֵם	שְׁטַארְק זֵיי אוּן בֶּפֶעסְטִיג זֵיי
וְיִתְקַיְּמוּ	אוּן זֵיי זָאלֶען עֶרְפִילְט וֶוערֶען
בִי וּבָהֶם	בַּיי מִיר אוּן בַּיי זֵיי
כַּחֲלוֹמוֹת	ווי דִי טְרוֹימֶען
שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק.	פוּן דֶעם גֶערֶעכְטֶען יוֹסֵף,
וְאִם צְרִיכִים	אוּן אוֹיבּ זֵיי דַארְפֶען
רְפוּאָה.	אַ [4]הֶיילוּנְג
רְפָאֵם	הֶייל זֵיי
כְּחִזְקִיָּהוּ	ווי חִזְקִיָּהוּ,
מֶלֶךְ יְהוּדָה	דֶעם קֶענִיג פוּן יְהוּדָה,
מֵחָלְיוֹ.	פוּן זַיין קְרַאנְקְהַייט
וּכְמִרְיָם	אוּן ווי מִרְיָם,
הַנְּבִיאָה	דִי פְּרָאפֶעטִין,
מִצָּרַעְתָּהּ.	פוּן אִיהְר אוֹיסְזַאטְץ,
וּכְנַעֲמָן	אוּן ווי נַעֲמָן
מִצָּרַעְתּוֹ.	פוּן זַיין אוֹיסְזַאטְץ[5],
וּכְמֵי מָרָה	אוּן אַזוֹי ווי דִי וַואסֶער פוּן מָרָה
עַל יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ.	דוּרְךְ מֹשֶׁה, אוּנְזֶער לֶעהְרֶער[6]

1) תהלים קכ״ד, ג׳. 2) שם ח׳ י׳. 3) שם ט״ז א׳. 4) אויסבעסערונג. 5) מ״ב ה׳ א—י״ד. 6) שמות ט״ו כ״ג—כ״ה.

וּכְמֵי יְרִיחוֹ	און ווי די וואַסער פון יְרִיחוֹ
עַל יְדֵי אֱלִישָׁע:	דורך אֱלִישָׁע.[14]
וּכְשֵׁם שֶׁהָפַכְתָּ	און אַזוֹי ווי דו הָסְט פֶערוואַנדֶלְט
אֶת קִלְלַת	דֶעם פְלוּךְ
בִּלְעָם הָרָשָׁע	פוּן בִּלְעָם, דֶעם שְׁלֶעכְטֶען,
מִקְּלָלָה	פון אַ פְלוּךְ
לִבְרָכָה.	צו אַ זֶעגֶען,
כֵּן תַּהֲפוֹךְ	אַזוֹי זָאלְסְטוּ פֶערוואַנְדְלֶען
כָּל חֲלוֹמוֹתַי	אַלֶע מַיינֶע טְרוֹימֶען
עָלַי וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל	ווֶעגֶען מִיר און ווֶעגֶען גַאנְץ יִשְׂרָאֵל
לְטוֹבָה.	צום גוטֶען;
וְתִשְׁמְרֵנִי	און דו זָאלְסְט מִיר בֶּעהִיטֶען
וּתְחָנֵּנִי	און מִיר בֶּעגְנֶעדִיגֶען
וְתִרְצֵנִי:	און מִיט ווילֶען אויפְנֶעהְמֶען.

אָמֵן.

יָאֵר. [1] אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ . יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה:

יְיָ. [2] יְיָ יְיָ אֵל רַחוּם וְחַנּוּן . אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת:

פָּנָיו. [3] פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי . כִּי יָחִיד וְעָנִי אָנִי:

אֵלֶיךָ. [4] אֵלֶיךָ יְיָ נַפְשִׁי אֶשָּׂא:

וִיחֻנֶּךָּ. [5] הִנֵּה כְעֵינֵי עֲבָדִים אֶל יַד אֲדוֹנֵיהֶם כְּעֵינֵי שִׁפְחָה אֶל יַד גְּבִרְתָּהּ כֵּן עֵינֵינוּ אֶל יְיָ אֱלֹהֵינוּ . עַד שֶׁיְּחָנֵּנוּ:

ווען די כהנים זינגען ויחנך, זאגט די געמיינדע רבונו של עולם אויף זייטע 223.

יִשָּׂא. [6] יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְיָ. וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ: [7] וּמְצָא חֵן וְשֵׂכֶל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם:

יְיָ. [8] יְיָ חָנֵּנוּ לְךָ קִוִּינוּ . הֱיֵה זְרֹעָם לַבְּקָרִים אַף יְשׁוּעָתֵנוּ בְּעֵת צָרָה:

פָּנָיו. [9] אַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי בְּיוֹם צַר לִי הַטֵּה אֵלַי אָזְנֶךָ. בְּיוֹם אֶקְרָא מַהֵר עֲנֵנִי:

אֵלֶיךָ. [10] אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת עֵינַי. הַיֹּשְׁבִי בַּשָּׁמָיִם:

וְיָשֵׂם. [11] וְשָׂמוּ אֶת שְׁמִי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל . וַאֲנִי אֲבָרְכֵם:

לְךָ. [12] לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ:

שָׁלוֹם. [13] שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר יְיָ וּרְפָאתִיו:

יְהִי רָצוֹן	עֶס זָאל זַיין דֶער ווילֶען
מִלְּפָנֶיךָ	פון דיר,
יְיָ אֱלֹהַי	עֶווִיגֶער, מַיין גָאט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי.	און גָאט פון מַיינֶע עֶלְטֶערְן,
שֶׁתַּעֲשֶׂה	דַאס דו זָאלְסְט(עֶס)טְהָאן[15]
לְמַעַן קְדֻשַּׁת	ווֶעגֶען די הֵיילִיגְקֵייט
חֲסָדֶיךָ	פון דַיינֶע גְנָאדֶען

1) תהלים ס״ז ב׳. 2) שמות ל״ד ו׳. 3) תהלים כ״ה ט״ז. 4) שם כ״ה א׳. 5) שם קכ״ג ב׳. 6) תהלים כ״ד ה׳. 7) משלי ג׳ ד׳. בכל בו ובכמה סדורים לא נמצא הפסוק הזה ובנראה הועתק ע״פ טעות מפני שכך נמצא בברכת המזון. 8) ישעיה ל״ג ב׳. 9) תהלים ק״ב ג׳. 10) שם קכ״ג א׳. 11) במדבר ו׳ כ״ז. 12) דה״א כ״ט י״א. 13) ישעיה נ״ז י״ט. 14) מ״ב ב׳ י״ט—כ״ר. 15) דאס, וואס די כהנים בעטען אין זייער ברכה.

וְגֹדֶל רַחֲמֶיךָ	און דיין גרויסע בּאַרמהערציגקייט
הַפְּשׁוּטִים.	וועלכע איז אויסגעבּרייטעט,
וּלְמַעַן טָהֳרַת	און וועגען די ריינקייט
שִׁמְךָ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא	פון דיין גרויסען, מעכטיגען און פורכטבּאַרען נאָמען,
בֶּן עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת	וועלכער בּעשטעהט פון 22 בּוכשטאַבּען,
הַיּוֹצְאִים	וועלכע קומען אַרויס
מִן הַפְּסוּקִים	פון די פסוקים
שֶׁל בִּרְכַּת כֹּהֲנִים	פון דעם פּריסטערליכען זעגען,
הָאֲמוּרָה	וואָס ווערט אויסגעשפּראָכען
מִפִּי אַהֲרֹן	פון דעם מויל פון אַהֲרֹן
וּבָנָיו	און זיינע זיהן,
עַם קְדוֹשֶׁךָ.	דיין היילּיגע פאָלק,
שֶׁתִּהְיֶה קָרוֹב	דאַס דו זאָלסט זיין נאָהענט
לִי	צו מיר,
בְּקָרְאִי לָךְ.	ווען איך רוף צו דיר,
וְתִשְׁמַע	און דו זאָלסט הערען
תְּפִלָּתִי	מיין געבּעט,
נַאֲקָתִי	מיין זיפצען
וְאֶנְקָתִי	און מיין שרייען
תָּמִיד	בּעשטענדיג,
כְּשֵׁם שֶׁשָּׁמַעְתָּ	אַזוי ווי דו האָסט געהערט
אֶנְקַת	דאַס שרייען

יַעֲקֹב תְּמִימֶךָ	פון דיין פרומען יַעֲקֹב,
הַנִּקְרָא	וועלכער ווערט גערופען
אִישׁ תָּם.	„פרומער מאַן",
וְתִתֶּן לִי	און דו זאָלסט געבּען מיר
וּלְכָל נַפְשׁוֹת	און צו אַלע זעעלען
בֵּיתִי	פון מיין הויז
מְזוֹנוֹתֵינוּ	אונזערע שפּייזען
וּפַרְנָסָתֵנוּ	און אונזער נאַהרונג
בְּרֶוַח	אין איבּערפלוס,
וְלֹא בְצִמְצוּם.	און ניט מיט קאַרגהייט,
בְּהֶתֵּר	אויף איין ערלויבּטען אַרט,
וְלֹא בְּאִסּוּר.	און ניט אויף אַ פערבּאָטענעם אַרט,
בְּנַחַת	אין פערגעניגען
וְלֹא בְצַעַר	און ניט אין [1]פערדרוס,
מִתַּחַת יָדְךָ הָרְחָבָה.	פון דיין [2]בּרייטע האַנד,
כְּשֵׁם שֶׁנָּתַתָּ	אַזוי ווי דו האָסט געגעבּען
פַּת לֶחֶם	אַ שטיקעל בּרויט
לֶאֱכוֹל	צום עסען,
וּבֶגֶד לִלְבּוֹשׁ	און אַ קלייד אָנצוקליידען
לְיַעֲקֹב אָבִינוּ	צו יַעֲקֹב, אונזער פאָטער,
הַנִּקְרָא	וועלכער ווערט גערופען
אִישׁ תָּם:	„פרומער מאַן".
וְתִתְּנֵנוּ	און גיבּ אונז
לְאַהֲבָה	צו ליבּע,
לְחֵן וּלְחֶסֶד	צו גונסט און צו גנאַדע

1) קומער; זאָרגען. 2) וואָהלטהעטיגע.

וּלְרַחֲמִים	און צו בארמהערציגקייט
בְּעֵינֶיךָ	אין דיינע אויגען
וּבְעֵינֵי	און אין די אויגען
כָּל רוֹאֵינוּ.	פון אלע, וואס זעהען אונז,
וְיִהְיוּ דְבָרַי נִשְׁמָעִים	און מיינע ווערטער זאלען געהערט ווערען
לַעֲבוֹדָתֶךָ.	אין דיין דינסט,
כְּשֵׁם שֶׁנָּתַתָּ	אזוי ווי דו האסט געגעבען
אֶת יוֹסֵף צַדִּיקֶךָ	דיין פרומען יוסף,
בְּשָׁעָה	אין דער צייט,
שֶׁהִלְבִּישׁוֹ אָבִיו	ווען זיין פאטער האט איהם בעקליידעט
כְּתֹנֶת פַּסִּים	(מיט) א [1]זיידענע העמד,
לְחֵן וּלְחֶסֶד	צו גונסט און צו גנאדע
וּלְרַחֲמִים	און צו בארמהערציגקייט
בְּעֵינֶיךָ	אין דיינע אויגען
וּבְעֵינֵי	און אין די אויגען
כָּל רוֹאָיו:	פון אלע, וואס האבען איהם געזעהן.
וְתַעֲשֶׂה עִמִּי	און דו זאלסט טהאן מיט מיר
נִפְלָאוֹת	וואונדער
וְנִסִּים	און וואונדער־צייכען
וּלְטוֹבָה אוֹת.	און א צייכען צום גוטען,
וְתַצְלִיחֵנִי	און זאלסט מיר בעגליקען
בִּדְרָכַי.	אין מיינע וועגען,
וְתֵן בְּלִבִּי	און גיב אין מיין הארצען
בִּינָה	פערשטאנד

לְהָבִין	צו פערשטעהן
וּלְהַשְׂכִּיל	און זיך צו [2]קלינגען,
וּלְקַיֵּם	און צו ערפילען
אֶת כָּל דִּבְרֵי	אלע ווערטער
תַּלְמוּד תּוֹרָתֶךָ	פון די לעהרע פון דיין תורה
וְסוֹדוֹתֶיהָ,	און איהרע געהיימניסע,
וְתַצִּילֵנִי	און רעטע מיר
מִשְּׁגִיאוֹת	פון פעהלערן,
וּתְטַהֵר	און ריינינ
רַעְיוֹנַי	מיינע געדאנקען
וְלִבִּי	און מיין הארץ
לַעֲבוֹדָתֶךָ	צו דיין דינסט
וּלְיִרְאָתֶךָ:	און צו די פורכט פאר דיר.
וְתַאֲרִיךְ	און דערלייגנגער
יָמַי	מיינע טעג

ווער עס איז פערהייראטה זאגט:

(וִימֵי אִשְׁתִּי	און די טעג פון מיין פרוי
וּבָנַי	און מיינע זיהן
וּבְנוֹתַי)	און מיינע טעכטער

ווער עס האט עלטערן זאגט:

(וִימֵי אָבִי	און די טעג פון מיין פאטער
וְאִמִּי)	און מיין מוטער
בְּטוֹב	אין גוטעס
וּבִנְעִימוֹת	און אין אנגענעהמליכקייט,
בְּרוֹב עֹז	אין פולער קראפט
וְשָׁלוֹם.	און פרידען.

אָמֵן:

1) העמד פון פערשידענע קאלירען. 2) בעטראכטען; בעגליקען

די געמיינדע זאגט שטילערהייט:

אַדִּיר בַּמָּרוֹם	מֶעכְטִיגֶער אִין הִימֶעל,
שׁוֹכֵן בִּגְבוּרָה	(וועלְכֶער) וואהְנְט אִן מַאכְט!
אַתָּה שָׁלוֹם	דוּ בִּיסְט פְרִידֶען
וְשִׁמְךָ שָׁלוֹם .	אוּן דַיין נָאמֶען אִיז פְרִידֶען;
יְהִי רָצוֹן	זָאל זַיין (דַיין) ווילֶען,
שֶׁתָּשִׂים	דַאס דוּ זָאלְסְט [2]גֶעבֶּען
עָלֵינוּ	צוּ אוּנְז
וְעַל כָּל עַמְּךָ	אוּן צוּ דַיין גַאנְצֶען פָאלְק,
בֵּית יִשְׂרָאֵל	דַאס הויז יִשְׂרָאֵל,
חַיִּים	לֶעבֶּען
וּבְרָכָה	אוּן זֶעגֶען
לְמִשְׁמֶרֶת	צוּ אַיין אוֹיפְבֶּעוואַהְרוּנְג
שָׁלוֹם :	פוּן פְרִידֶען.

די כהנים זאגען שטילערהייט:

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם.	הֶערְר פוּן דֶער וועלְט!
עָשִׂינוּ	מִיר הָאבֶּען גֶעטְהָאן,
מַה שֶּׁגָּזַרְתָּ	וָואס דוּ הָאסְט בֶּעשְׁטִימְט
עָלֵינוּ .	אִיבֶּער אוּנְז,
אַף אַתָּה	אוֹיךְ דוּ
עֲשֵׂה עִמָּנוּ	טְהוּא מִיט אוּנְז
כְּמָה שֶׁהִבְטַחְתָּנוּ	ווי דוּ הָאסְט אוּנְז פֶערְזִיכֶערְט.
[1] הַשְׁקִיפָה	קוּק
מִמְּעוֹן קָדְשְׁךָ	פוּן דַיין הֵיילִיגֶען וָואהְנוּנְג,
מִן הַשָּׁמַיִם	פוּן דֶעם הִימֶעל,
וּבָרֵךְ	אוּן בֶּענְשׁ
אֶת עַמְּךָ	דַיין פָאלְק
אֶת יִשְׂרָאֵל	יִשְׂרָאֵל
וְאֵת הָאֲדָמָה	אוּן דִי עֶרְד,
אֲשֶׁר נָתַתָּה לָנוּ.	ווֶעלְכֶע דוּ הָאסְט אוּנְז גֶעגֶעבֶּען
כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ	ווי דוּ הָאסְט גֶעשְׁווָארֶען
לַאֲבוֹתֵינוּ	צוּ אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
אֶרֶץ	אַ לַאנְד,
זָבַת	(וָואס) פְלִיסְט
חָלָב וּדְבָשׁ:	(מִיט) מִילְךְ אוּן הָאנִיג.

מען זאגט אין כאלהינו, זייטע 171, עלינו, זייטע 176, און דעם קאפיטל פון טאג (זעה תפלות לחול זייטע 126—121).

קִדּוּשׁ פִיר יוֹם טוֹב מָארְגֶען.

פיר פסח, שבועות און סכות. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת מֹעֲדֵי יְיָ . אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל :

פיר ראש השנה תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר . בַּכֶּסֶא לְיוֹם חַגֵּנוּ: כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא. מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב:

איבער וויין. סַבְרִי מָרָנָן וְרַבּוֹתַי:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם.
בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן :

איבער ברויט. בִּרְשׁוּת מָרָנָן וְרַבּוֹתַי:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם.
הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ:

הַבְדָּלָה פִיר מוֹצָאֵי (עֶנְדֶע) יוֹם טוֹב.

אויב עס איז שבת־צו־נאכט זאגט מען די הבדלה, וועלכע געפינט זיך אין תפלות לחול, זייטע 164.

איבער וויין.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם.
בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן :

איבער אנדערע געטראנקען.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם.
שֶׁהַכֹּל נִהְיָה בִּדְבָרוֹ :

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ . בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים . בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה . בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל:

1) דברים כ״ו ט״ו. 2) לייגען, מאכען, שיינקען.

קִדּוּשׁ לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה.

קִדּוּשׁ פִיר רֹאשׁ הַשָּׁנָה.

ווען ראש השנה געפאלט אם שבת. פאנגט מען היר אן קדוש אינהויז, אבער אין שוהל פאנגט מען אן פון ברוך אתה ה׳. וועלכעס געפינט זיך ווייטער.

זעה דיא איבערזעטצונג אויף זייטע 32.

וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר

יוֹם הַשִּׁשִּׁי׃ וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם׃ וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה׃ וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ. כִּי בוֹ שָׁבַת מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת׃

ווען ראש השנה געפאלט אין א וואכען־טאג. פאנגט מען אן קדוש היר. און אין שוהל פאנגט מען אן היר. אויך ווען עס איז שבת.

ווען מען מאכט קדוש איבער וויין זאגט מען פאלגענדעס:

סַבְרִי מָרָנָן וְרַבּוֹתַי:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן׃

ווען מען מאכט קדוש איבער ברויט. זאגט מען פאלגענדעס:

בִּרְשׁוּת מָרָנָן וְרַבּוֹתַי:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ׃

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 205.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל עָם וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל לָשׁוֹן וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו. וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת (פיר שבת יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְאֶת) יוֹם הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה יוֹם (פיר שבת זִכְרוֹן) תְּרוּעָה (פיר שבת בְּאַהֲבָה) מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם. כִּי בָנוּ בָחַרְתָּ וְאוֹתָנוּ קִדַּשְׁתָּ מִכָּל הָעַמִּים. וּדְבָרְךָ אֱמֶת וְקַיָּם לָעַד׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ מְקַדֵּשׁ (פיר שבת הַשַּׁבָּת וְ) יִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַזִּכָּרוֹן׃

אין א וואכען־טאג זאגט מען היר שהחינו. וועלכעס געפינט זיך ווייטער. אבער אם שבת־צו־נאכט זאגט מען די פאלגענדע הבדלה פאר שהחינו.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל. בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ. בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים. בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. בֵּין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִקְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב הִבְדַּלְתָּ. וְאֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה קִדַּשְׁתָּ. הִבְדַּלְתָּ וְקִדַּשְׁתָּ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתֶךָ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְקֹדֶשׁ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה׃

תפלת ראש השנה.

גֶעבֶּעט פִיר נַיי־יָאהְר (רֹאשׁ הַשָּׁנָה).

אַם אַבֶּענְד, מָארְגֶען אוּן נָאךְ־מִיטָאג.

ובכן תן פחדך וכו׳ לפני חתימת הברכה השלישית הנקראת „קדושת השם״, נוספו בכל תפלות ש״ע לר״ה ויום כפור שרש תפלות המתחילות „ובכן״ (ותכלוך איננה תפלה בפני עצמה, כי אם סוף תפלת ובכן צדיקים. וקדוש אתה היא חתימת הברכה במקום אתה קדוש.) והרמבם מביא כל הנוסחא. ובכל פו מפרש טעם השנוי לפי שמלכיות. זכרונות. שופרות נרמזות בתפלות האלה. אודות זכרנו. מ׳ כמוך. וכו׳ ראה תפלות לחול. צד 71—74.

מנחה (נאך־מיטאג־געבעט) דעם טאג בעפאר יום טוב דאוונט מען אזוי וויא פרייטאג; זעה די דינים אויף זייטע 3.

מעריב (אבענד־געבעט) פיר יום טוב פאנגט מען אן מיט ברכו אויף זייטע 19 ביז שמונה עשרה, זייטע 25, און דאן זאגט מען פאלגענדע שמונה עשרה.

אויב דער אבענד פון יום טוב געפאלט אם פרייטאג־צו־נאכט, דאן זאגט מען מזמור שיר ליום השבת. זייטע 12, פאר מעריב.

שחרית (מארגען־געבעט) פיר יום טוב פאנגט אן פון מה טובו, זייטע 36, ווי שבת, ביז גאל ישראל, זייטע 121, און דאן זאגט מען פאלגענדע שמונה עשרה.

מנחה (נאך־מיטאג־געבעט) פיר יום טוב פאנגט אן מיט אשרי און ובא לציון, זייטע 181, און דאן זאגט מען פאלגענדע שמונה עשרה (אם שבת זאגט מען פאר שמונה עשרה סדר הקריאה ז׳ 183, און מען לייענט אין ספר תורה)

פון היר ביז וכשנים קדמוניות אויף זייטע 211 זאגט מען שטעהענדיג, און אין מארגען־געבעט (שחרית), ווען מען דאווענט מיט א מנין (וועניגסטענס 10 מענער צוזאמען), דאן ווידערהאלט דער חזן דיזע שמונה עשרה, אנפאנגענדיג מיט א הויכע שטימע פון ברוך אתה ה׳.

כי שם יי זאגט מען צו מנחה (נאכמיטאג־געבעט).

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 122.

כִּי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא. הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ:

אֲדֹנָי. שְׂפָתַי תִּפְתָּח. וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ. אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי אַבְרָהָם. אֱלֹהֵי יִצְחָק. וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן. גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים. וְקוֹנֵה הַכֹּל. וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת. וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

זָכְרֵנוּ לְחַיִּים. מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים. וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים. לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים:

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי. מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה. רַב לְהוֹשִׁיעַ:

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד. מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים. סוֹמֵךְ נוֹפְלִים. וְרוֹפֵא חוֹלִים. וּמַתִּיר אֲסוּרִים. וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר: מִי כָמוֹךָ. בַּעַל גְּבוּרוֹת. וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ. מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה:

מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים. זוֹכֵר יְצוּרָיו לְחַיִּים בְּרַחֲמִים:

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

ווען דער חזן ווידערהאלט שמונה עשרה זאגט מען היר הדושה (נקדש), וואס איז אונטערן שטריך.

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ. וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:

ווען דער חזן ווידערהאלט די שמונה עשרה זאגט מען די פאלגענדע הדושה נאך מחיה המתים.

קהל וחזן נְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בָּעוֹלָם. כְּשֵׁם שֶׁמַּקְדִּישִׁים אוֹתוֹ בִּשְׁמֵי מָרוֹם. כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ. וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר:

קהל וחזן קָדוֹשׁ. קָדוֹשׁ. קָדוֹשׁ. יְיָ צְבָאוֹת. מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

חזן אָז. בְּקוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל אַדִּיר וְחָזָק.

וּבְכֵן	און אזוי
תֵּן פַּחְדְּךָ	גיב [1]דיין פורכט,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עוויגער, אונזער גאט,
עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ	איבער אלע דיינע ווערקע
וְאֵימָתְךָ	און דיין שרעקען
עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ.	איבער אלעס, וואס דו האסט בעשאפען,
וְיִירָאוּךָ	און עס זאלען דיר פירכטען
כָּל הַמַּעֲשִׂים.	אלע ווערקע,
וְיִשְׁתַּחֲווּ	און עס זאלען זיך בייגען
לְפָנֶיךָ	פאר דיר
כָּל הַבְּרוּאִים.	אלע בעשעפעניסען,
וְיֵעָשׂוּ כֻלָּם	און זיי זאלען אלע מאכען
אֲגֻדָּה אֶחָת	איין בונד
לַעֲשׂוֹת	צו טהאן
רְצוֹנְךָ	דיין ווילען
בְּלֵבָב שָׁלֵם:	מיט דעם גאנצען הארצען.
כְּמוֹ שֶׁיָּדַעְנוּ	אזוי ווי מיר וויסען,

יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עוויגער, אונזער גאט,
שֶׁהַשִּׁלְטוֹן	דאס די הערשאפט
לְפָנֶיךָ.	איז ביי דיר,
עֹז בְּיָדְךָ.	מאכט איז אין דיין האנד
וּגְבוּרָה	און שטארקייט
בִּימִינֶךָ.	איז אין דיין רעכטע האנד
וְשִׁמְךָ נוֹרָא	און דיין נאמען איז פורכטבר
עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ:	איבער אלעס, וואס דו האסט בעשאפען

וּבְכֵן	און אזוי
תֵּן כָּבוֹד	גיב עהרע,
יְיָ	עוויגער,
לְעַמֶּךָ.	צו דיין פאלק;
תְּהִלָּה	לויב
לִירֵאֶיךָ.	צו די וואס פירכטען דיר,
וְתִקְוָה טוֹבָה	און גוטע האפנונג
לְדוֹרְשֶׁיךָ.	צו די וואס זוכען דיר,

מַשְׁמִיעִים קוֹל. מִתְנַשְּׂאִים לְעֻמַּת שְׂרָפִים. לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ:

קהל וחזן בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

חזן מִמְּקוֹמְךָ מַלְכֵּנוּ תוֹפִיעַ. וְתִמְלוֹךְ עָלֵינוּ. כִּי מְחַכִּים אֲנַחְנוּ לָךְ. מָתַי תִּמְלוֹךְ בְּצִיּוֹן. בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד תִּשְׁכּוֹן. תִּתְגַּדַּל וְתִתְקַדַּשׁ בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ. לְדוֹר וָדוֹר וּלְנֵצַח נְצָחִים: וְעֵינֵינוּ תִרְאֶינָה מַלְכוּתֶךָ. כַּדָּבָר הָאָמוּר בְּשִׁירֵי עֻזֶּךָ עַל יְדֵי דָוִד מְשִׁיחַ צִדְקֶךָ:

קהל וחזן יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם. אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר. הַלְלוּיָהּ:

חזן לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ. וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ. וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:

דער חזן זאגט דאן ובכן תן פחדך.

1) די פורכט פאר דיר.

יִפְתְּחוֹן פֶּה — און [3]מוֹטְה
לַמְיַחֲלִים לָךְ. — צוּ די, וָואס הָאפֶען אוֹיף דִר;
שִׂמְחָה — פְרֵיידֶע
לְאַרְצֶךָ. — צוּ דַיין לַאנְד,
וְשָׂשׂוֹן — און פְרֵעהְלִיכְקַייט
לְעִירֶךָ. — צוּ דַיין שְׁטָאדְט,
וּצְמִיחַת קֶרֶן — און אַ בְּלִיהֶענְדֶען [4]הארְן
לְדָוִד עַבְדֶּךָ. — צוּ דָוִד, דַיין קְנֶעכְט,
וַעֲרִיכַת נֵר — און אֵין אוֹיפְרִכְטוּנְג פוּן לִיכְט
לְבֶן יִשַׁי — צוּ דֶעם זוּהְן פוּן יִשַׁי,
מְשִׁיחֶךָ. — דַיין גֶעזַאלְבְּטֶען,
בִּמְהֵרָה — שְׁנֶעל
בְיָמֵינוּ: — אִין אוּנְזֶערֶע טֶעג.

וּבְכֵן — און [5]אַזוֹי
צַדִּיקִים יִרְאוּ — וֶועלֶען גֶערֶעכְטֶע זֶעהְן
וְיִשְׂמָחוּ — און וֶועלֶען זִיךְ פְרֵעהֶען,
וִישָׁרִים — און עֶהְרְלִיכֶע
יַעֲלֹזוּ. — וֶועלֶען פְרֵעהְלִיךְ זַיין,
וַחֲסִידִים — און פְרוּמֶע
בְּרִנָּה יָגִילוּ. — וֶועלֶן זִיךְ פְרֵעהֶען מִט גֶעזַאנְג,
וְעוֹלָתָה — און אוּנְרֶעכְט
תִּקְפָּץ פִּיהָ. — וֶועט פֶערְמַאכֶען אִיהְר מוֹיל,
וְכָל הָרִשְׁעָה — און דִי גַאנְצֶע בֵּייזְהַייט
כֻּלָּהּ כְּעָשָׁן תִּכְלֶה. — וֶועט זִיךְ אִין גַאנְצֶען עֶנְדִיגֶען וִוי אַ רוֹיךְ,
כִּי תַעֲבִיר — וֶוען דוּ וֶועסְט [6]אַוועגְנֶעהְמֶען
מֶמְשֶׁלֶת זָדוֹן — דִי הֶערְשַׁאפְט פוּן [7]פְרֶעכְהַייט
מִן הָאָרֶץ: — פוּן דֶער עֶרְד.

וְתִמְלוֹךְ — און דוּ וֶועסְט רֶעגִירֶען,
אַתָּה יְיָ — דוּ, עֶווִיגֶער,
לְבַדֶּךָ — דוּ אַלֵיין,
עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ. — אִיבֶּער אַלֶע דַיינֶע וֶוערְקֶע,
בְּהַר צִיּוֹן — אוֹיף דֶעם בַּארג צִיוֹן,
מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ. — דֶר וָואהְנוּנְג פוּן דַיין הֶערְלִיכְקַייט
וּבִירוּשָׁלַיִם — און אִין יְרוּשָׁלַיִם,
עִיר קָדְשֶׁךָ. — דַיין הֵיילִיגֶע שְׁטָאדְט,
כַּכָּתוּב — וִוי עֶס אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען
בְּדִבְרֵי קָדְשֶׁךָ: — אִין דַיינֶע הֵיילִיגֶע [8]ווערְטֶער:
[1] יִמְלֹךְ יְיָ — דֶער עֶווִיגֶער וֶועט רֶעגִירֶען
לְעוֹלָם. — אוֹיף עֶווִיג,
אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן — דַיין גָאט, אָ צִיוֹן,
לְדֹר וָדֹר. — פוּר גֶעשְׁלֶעכְט און גֶשְׁלֶעכְט.
הַלְלוּיָהּ: — לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען!

קָדוֹשׁ אַתָּה — הֵיילִיג בִּיסְט דוּ
וְנוֹרָא שְׁמֶךָ. — און פוּרְכְטְבַּר אִיז דַיין נָאמֶען,
וְאֵין אֱלוֹהַּ — און עֶס אִיז נִיטָא קֵיין גָאט
מִבַּלְעָדֶיךָ. — אוֹיסֶער דִיר,
[2] כַּכָּתוּב — וִוי עֶס אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען:
וַיִּגְבַּהּ יְיָ צְבָאוֹת — און דֶר עֶווִיגֶער פוּן דִי הֶעערשַׁאארֶען הָאט זִיךְ עֶרְהוֹיבֶּען

---

1) תהלים קמ״ו י׳. 2) ישעיה ה׳ ט״ז. 3) צוטרויען; ווערטערליך: עפענונג פון מויל, ד. ה. מוטה צום ריידען און צופעטען. 4) ד. ה. מאכט, הערשאפט, גליק. 5) דאן. 6) מאכען אוועגגעהן. 7) מוטהוויליגקייט. 8) שריפטען.

בְּמִשְׁפָּט . דורךְ גֶערִיכְט,
וְהָאֵל הַקָּדוֹשׁ אוּן דֶער הֵיילִיגֶער גָאט
נִקְדַּשׁ . אִיז גֶעהֵיילִיגְט גֶעוָוארֶען
בִּצְדָקָה: דורךְ גֶערֶעכְטִיגְקֵייט.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶווִיגֶער,
הַמֶּלֶךְ
הַקָּדוֹשׁ: } דֶער הֵיילִיגֶער קֶענִיג.

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 208.

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים. אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ . וְרָצִיתָ בָּנוּ. וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת. וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ . וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ . וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

אם שבת־צו־נאכט זאגט מען היר ותודיענו. וועלכעס איז היר אונטערן שטריך.

וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת יוֹם (פיר שבת הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְאֶת יוֹם) הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה. יוֹם . (פיר שבת זִכְרוֹן) תְּרוּעָה (פיר שבת בְּאַהֲבָה) מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 127.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ . וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע . וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ. וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ . וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ . וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ . לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה. לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים . לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם הַכִּפֻּרִים הַזֶּה: זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה . וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה . וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים . וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים . חוּס וְחָנֵּנוּ . וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ . כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

אֱלֹהֵינוּ אוּנְזֶער גָאט
וֵאלֹהֵי אוּן גָאט
אֲבוֹתֵינוּ פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן!
מְלוֹךְ רֶעגִיר

ותודיענו זאגט מען אם שבת־צו־נאכט פאר ותתן לנו.
זעה די איבערזעצונג אויף זייטע 208.

וַתּוֹדִיעֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ . וַתְּלַמְּדֵנוּ לַעֲשׂוֹת חֻקֵּי רְצוֹנֶךָ: וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ . מִשְׁפָּטִים יְשָׁרִים וְתוֹרוֹת אֱמֶת . חֻקִּים וּמִצְוֹת טוֹבִים: וַתַּנְחִילֵנוּ זְמַנֵּי שָׂשׂוֹן וּמוֹעֲדֵי קֹדֶשׁ וְחַגֵּי נְדָבָה : וַתּוֹרִישֵׁנוּ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וּכְבוֹד מוֹעֵד וַחֲגִיגַת הָרֶגֶל : וַתַּבְדֵּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל . בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ . בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים . בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. בֵּין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִקְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב הִבְדַּלְתָּ . וְאֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה קִדַּשְׁתָּ . הִבְדַּלְתָּ וְקִדַּשְׁתָּ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתֶךָ:

עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ — אִיבֶּער דִי גַאנְצֶע וֶועלְט
בִּכְבוֹדֶךָ. — אִין דַיין הֶערְלִיכְקַייט,
וְהִנָּשֵׂא — אוּן עֶרְהוֹיבּ זִיךְ
עַל כָּל הָאָרֶץ — אִיבֶּער דִי גַאנְצֶע עֶרד
בִּיקָרֶךָ. — אִין דַיין [1]וִוירְדֶע,
וְהוֹפַע — אוּן עֶרְשַׁיין
בַּהֲדַר — אִין דֶער פְּרַאכְט
גְּאוֹן עֻזֶּךָ — פוּן דַיין מֶעכְטִיגֶער שְׁטָאלְץ
עַל כָּל יוֹשְׁבֵי — אִיבֶּער אַלֶע בֶּעוָואהְנֶער
תֵבֵל אַרְצֶךָ. — פוּן דַיין עֶרְדֶען־וֶועלְט,
וְיֵדַע — אוּן זָאל וִויסֶען
כָּל פָּעוּל — יֶעדֶעס וֶוערְק,
כִּי אַתָּה — דַאס דוּ
פְעַלְתּוֹ. — הָאסְט אִהְם גֶעמַאכְט,
וְיָבִין — אוּן זָאל פֶערְשְׁטֶעהְן
כָּל יְצוּר — יֶעדֶע בֶּעשֶׁעפֶענִיס,
כִּי אַתָּה — דַאס דוּ
יְצַרְתּוֹ. — הָאסְט עֶס [2]בֶּעשַׁאפֶען,
וְיֹאמַר — אוּן זָאל זָאגֶען
כֹּל — אַלֶעס,
אֲשֶׁר נְשָׁמָה — וָואס הָאט אַיין אָטְהֶעם
בְּאַפּוֹ. — אִין זַיין נָאז:
יְיָ — דֶער עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל — דֶער גָאט פוּן יִשְׂרָאֵל,
מֶלֶךְ. — אִיז קֶענִיג
וּמַלְכוּתוֹ — אוּן זַיין רֶעגִירוּנְג

בַּכֹּל מָשָׁלָה: — הֶערְשְׁט אִיבֶּער אַלֶעס.
(פִיר שַׁבָּת אֱלֹהֵינוּ — אוּנְזֶער גָאט
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ — אוּן גָאט פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶרְן,
רְצֵה — [3]זַיי צוּפְרִידֶען
בִמְנוּחָתֵנוּ) — מִיט אוּנְזֶער רוּהֶען;
קַדְּשֵׁנוּ — הֵיילִיג אוּנְז
בְּמִצְוֹתֶיךָ. — דוּרְךְ דַיינֶע גֶעבָּאטֶע,
וְתֵן חֶלְקֵנוּ — אוּן גִיבּ אוּנְזֶער טְהֵייל
בְּתוֹרָתֶךָ. — אִין דַיין תּוֹרָה;
שַׂבְּעֵנוּ — זֶעטִיג אוּנְז
מִטּוּבֶךָ — פוּן דַיין גוּטֶעס,
וְשַׂמְּחֵנוּ — אוּן עֶרְפְרֵעה אוּנְז
בִּישׁוּעָתֶךָ — דוּרְךְ דַיין הִילְף;
(פִיר שַׁבָּת וְהַנְחִילֵנוּ — אוּן גִיבּ אוּנְז אַלְס עֶרְבְּ־טְהֵייל
יְיָ אֱלֹהֵינוּ — עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן — מִיט לִיבֶּע אוּן מִיט ווִילֶען
שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ. — דַיין הֵיילִיגֶען רוּהֶע־טָאג,
וְיָנוּחוּ בוֹ — אוּן עֶס זָאלֶן רוּהֶען אִין אִיהְם
יִשְׂרָאֵל — דִי יִשְׂרָאֵל,
מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ) — וֶועלְכֶע הֵיילִיגֶען דַיין נָאמֶען,
וְטַהֵר לִבֵּנוּ — אוּן רֵיינִיג אוּנְזֶער הַארְץ
לְעָבְדְּךָ — דִיר צוּ דִינֶען
בֶּאֱמֶת. — מִיט וַואהְרְהַייט,
כִּי אַתָּה — דֶען דוּ בִּיסְט
אֱלֹהִים אֱמֶת. — אַ גָאט פוּן וַואהְרְהַייט
וּדְבָרְךָ אֱמֶת — אוּן דַיין וָוארְט אִיז וַואהְרְהַייט
וְקַיָּם לָעַד: — אוּן שְׁטַאנְדְהַפְט אוֹיף עֶווִיג.

1) עהרע; מאיעסטעט. 2) גיבילדעט. 3) בעוויליג; נעהם אן מיט ווילען.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ. גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶוויגֶער,
מֶלֶךְ קֶעניג
עַל כָּל הָאָרֶץ, אִיבֶּער דִי גַאנְצֶע עֶרד,
מְקַדֵּשׁ (וֶועלְכֶער) הֵיילִיגְט
(סיר שבת הַשַּׁבָּת דֶעם שַׁבָּת
וְ) יִשְׂרָאֵל אוּן דִי יִשְׂרָאֵל
וְיוֹם הַזִּכָּרוֹן: אוּן דֶעם אַנְדֶיינְקוּנְגְס־טָאג.

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 126.

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם. וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל. וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן. וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד. עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

ווען דער חזן זאגט מודים. זאגט די געמיינדע שטילערהייט מודים דרבנן. וואס געפינט זיך הִיר אונטערן שטריך.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר. נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ. עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ. וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ. וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ. וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת. עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם. הַטּוֹב. כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ. וְהַמְרַחֵם. כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה. וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת. הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ. וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

ווען דער חזן ווידערהאלט שמונה עשרה, זאגט ער היר אלהינו. וואס געפינט זיך אונטערן שטריך.
שלום רב זאגט מען נור צו מעריב און מנחה.

שָׁלוֹם רָב עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם. כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל הַשָּׁלוֹם. וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ:

שים שלום זאגט מען נור אין מארגען־געבעט.

שִׂים שָׁלוֹם. טוֹבָה וּבְרָכָה. חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים. עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל

ווען דער חזן זאגט מודים אנחנו לך. זאגט די געמיינדע שטילערהייט פאלגענדען מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר. יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית. בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ. עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ. כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ. וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ. לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ. וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ. וּלְעָבְדְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם. עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

ווען דער חזן ווידערהאלט שמונה עשרה (חזרת הש"ץ) זאגט ער אלהינו פאר שים שלום.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. בָּרְכֵנוּ בַבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ. הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר: יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ. וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

עַמֶּךָ . בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ . כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה. וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם . וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה. נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ . אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל . לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם:

ווען דער חזן ווידערהאָלט שמונה עשרה, זאָגט ער נור ביז היר און דאַן קדיש שלם, זייטע 132.

אֱלֹהַי . נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע . וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה . וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם. וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה . פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ. וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי . וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה. מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם : עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ : לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ . הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי : יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ . יְיָ צוּרִי וְגֹאֲלִי: טרעט אָב 3 טריט ריקווערטס און זאָג

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ. וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ . שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: וְעָרְבָה לַיְיָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם. כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת :

פָּאָרטְזֶעטְצוּנְג פוּן דַאוְונֶען.

צו מעריב (אבענד-געבעט) זאגט מען קדיש שלם זייטע 29, הדוש, ז' 32, יעלינו און קדיש יתום. ז' 31; און אויב עס איז פרייטאג־צרנאכט זאגט מען ויכלו, זייטע 28 ביז מקדש השבת, ז' 29, פאר קדיש שלם.

צו שחרית (מארגען־געבעט) זאגט מען אבינו מלכנו (זעה תפלות לחול, זייטע 90), קדיש שלם, זייטע 132, אין כמוך און כדר קריאת התורה, זייטע 133; נור אויב עס איז שבת זאגט מען קיין אבינו מלכנו.

צו מנחה (נאך-מיטאג-געבעט) זאגט מען קדיש שלם, זייטע 29, יעלינו און קדיש יתום, זייטע 31.

סֵדֶר תְּקִיעַת שׁוֹפָר.

אָרְדְנוּנְג פוּן שׁוֹפָר בְּלָאזֶען.

דעם פאלגענדען קאפיטל זאגט מען זיבען מאל.

תהלים מ״ז. לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי קֹרַח מִזְמוֹר׃ כָּל
הָעַמִּים תִּקְעוּ כָף . הָרִיעוּ לֵאלֹהִים
בְּקוֹל רִנָּה׃ כִּי יְיָ עֶלְיוֹן נוֹרָא . מֶלֶךְ
גָּדוֹל עַל כָּל הָאָרֶץ׃ יַדְבֵּר עַמִּים תַּחְתֵּינוּ.
וּלְאֻמִּים תַּחַת רַגְלֵינוּ׃ יִבְחַר לָנוּ אֶת
נַחֲלָתֵנוּ . אֶת גְּאוֹן יַעֲקֹב אֲשֶׁר אָהֵב
סֶלָה׃ עָלָה אֱלֹהִים בִּתְרוּעָה . יְיָ בְּקוֹל
שׁוֹפָר׃ זַמְּרוּ אֱלֹהִים זַמֵּרוּ . זַמְּרוּ לְמַלְכֵּנוּ
זַמֵּרוּ׃ כִּי מֶלֶךְ כָּל הָאָרֶץ אֱלֹהִים זַמְּרוּ
מַשְׂכִּיל׃ מָלַךְ אֱלֹהִים עַל גּוֹיִם . אֱלֹהִים
יָשַׁב עַל כִּסֵּא קָדְשׁוֹ׃ נְדִיבֵי עַמִּים
נֶאֱסָפוּ עַם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם כִּי לֵאלֹהִים

מָגִנֵּי אֶרֶץ מְאֹד נַעֲלָה׃
1 מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָּהּ . עָנָנִי
בַמֶּרְחַב יָהּ׃
2 קוֹלִי שָׁמָעְתָּ . אַל תַּעְלֵם אָזְנְךָ לְרַוְחָתִי
לְשַׁוְעָתִי׃
3 רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת . וּלְעוֹלָם כָּל מִשְׁפַּט
צִדְקֶךָ׃
4 עֲרוֹב עַבְדְּךָ לְטוֹב . אַל יַעַשְׁקוּנִי זֵדִים׃
5 שָׂשׂ אָנֹכִי עַל אִמְרָתֶךָ . כְּמוֹצֵא שָׁלָל רָב׃
6 טוּב טַעַם וָדַעַת לַמְּדֵנִי . כִּי בְמִצְוֹתֶיךָ
הֶאֱמָנְתִּי׃
7 נִדְבוֹת פִּי רְצֵה נָא יְיָ . וּמִשְׁפָּטֶיךָ לַמְּדֵנִי׃

דער, וואס בלאזט שופר, זאגט פאלגענדע ברכה מיט א הויכע שטימע.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם . אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ
8 לִשְׁמוֹעַ קוֹל שׁוֹפָר׃

דעם ערשטען טאג זאגט מען שהחינו, און אויב עס איז שבת, וואס דאן בלאזט מען קיין שופר, זאגט מען שהחינו דעם צווייטען טאג.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם . שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ
לַזְּמַן הַזֶּה׃

תקיעה · שברים · תרועה · תקיעה:
תקיעה · שברים · תרועה · תקיעה:
תקיעה · שברים · תרועה · תקיעה: 9 שב
תקיעה · שברים · תקיעה:
תקיעה · שברים · תקיעה:

תקיעה · שברים · תקיעה: 9 שב
תקיעה · תרועה · תקיעה:
תקיעה · תרועה · תקיעה:
תקיעה · תרועה · תקיעה גדולה: 9 שב

תפלת מוסף לראש השנה יש לה ט׳ ברכות ובזה משונה הוא משאר מוספים שלהם רק ז׳ ברכות. ושמות תשע הברכות מפורשים במשנה ר״ה ל״ב ע״א: „אומר אבות, וגבורות, וקדושת השם וכולל מלכיות עם קדושת היום (ר״ל שמלכיות וקדושת היום נכללו בברכה הרביעית) ותוקע, זכרונות ותוקע, שופרות ותוקע, ואומר עבודה, והודאה, וברכת כהנים״ עכ״ל המשנה, ובגמרא שם ובספרי, בפס״ק וביום שמחתכם. דרשו מלכיות, זכרונות ושופרות מפסוקים.

אמרו בברכות כ״ט ע״א: „הני תשע דראש השנה, כנגד מי? אמר ר׳ יצחק דמן קרטיגנין כנגד תשעה אזכרות שאמרה חנה בתפלתה (ש״א ב׳ א׳) דאמר מר (ר״ה דף י׳ ע״ב) בר״ה נפקדה שרה, חנה ורחל״ עכ״ל.
סדר מלכיות, זכרונות, שופרות נקרא בפי חז״ל בשם תקיעתא דבי רב. (ירושלמי ר״ה פ״א הלכה ה׳ וירושלמי ע״ז פ״א ה״ב. ויקרא רבה פ׳ כ״ט ותנחומא פ׳ האזינו) מפני שתוקעין אחר כל סדר ומפני שנתיסד ונקבע בנוסחתו בבית מדרשו של רב.

1) תהלים קי״ח ה׳. 2) איכה ג׳ נ״ו. 3) תהלים קי״ט ק״ס. 4) שם קכ״ב. 5) שם קס״ב. 6) שם ס״ו. 7) שם ק״ח.
8) רמב״ם הלכות שופר פ״ג הלכה י׳. 9) המקריא יקרא לתוקע שב. והתוקע ישב מעט, ולכן נקראו תקיעות דמיושב,

תפלת מוסף לראש השנה.

מוסף־גֶעבֶּעט פִיר נַיי־יָאהְר (רֹאשׁ הַשָּׁנָה).

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 162.

כִּי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא. הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ: אֲדֹנָי. שְׂפָתַי תִּפְתָּח. וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ . אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי אַבְרָהָם. אֱלֹהֵי יִצְחָק. וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן. גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים. וְקוֹנֵה הַכֹּל. וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת. וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

זָכְרֵנוּ לְחַיִּים. מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים. וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים. לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים:

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי. מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה. רַב לְהוֹשִׁיעַ:

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד. מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים. סוֹמֵךְ נוֹפְלִים. וְרוֹפֵא חוֹלִים. וּמַתִּיר אֲסוּרִים. וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר: מִי כָמוֹךָ. בַּעַל גְּבוּרוֹת. וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ. מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה:

מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים. זוֹכֵר יְצוּרָיו לְחַיִּים בְּרַחֲמִים:

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

ווען דער חזן ווידערהאָלט שמונה עשרה. זאָגט מען היר קדושה (געריצך). וואס איז אונטערן שטריך.

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ. וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:

ווען דער חזן ווידערהאָלט די שמונה עשרה. זאגט מען די פאלגענדע קדושה נאך מחיה המתים.

זעה איבערזעטצונג אויף זייטע 162

חזן נַעֲרִיצְךָ וְנַקְדִּישְׁךָ. כְּסוֹד שִׂיחַ שַׂרְפֵי קֹדֶשׁ. הַמַּקְדִּישִׁים שִׁמְךָ בַּקֹּדֶשׁ. כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ. וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר:

קהל וחזן קָדוֹשׁ. קָדוֹשׁ. קָדוֹשׁ. יְיָ צְבָאוֹת. מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

חזן כְּבוֹדוֹ מָלֵא עוֹלָם מְשָׁרְתָיו שׁוֹאֲלִים זֶה לָזֶה אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ. לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ:

קהל וחזן בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

חזן מִמְּקוֹמוֹ הוּא יִפֶן בְּרַחֲמִים. וְיָחוֹן עַם הַמְיַחֲדִים שְׁמוֹ עֶרֶב וָבֹקֶר בְּכָל יוֹם תָּמִיד. פַּעֲמַיִם בְּאַהֲבָה שְׁמַע אוֹמְרִים:

קהל וחזן.

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד: הוּא אֱלֹהֵינוּ. הוּא אָבִינוּ. הוּא מַלְכֵּנוּ. הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ. וְהוּא יַשְׁמִיעֵנוּ בְּרַחֲמָיו שֵׁנִית לְעֵינֵי כָּל חָי לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים:

קהל וחזן אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:

קהל וחזן אַדִּיר אַדִּירֵנוּ יְיָ אֲדֹנֵינוּ. מָה

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 230.

וּבְכֵן תֵּן פַּחְדְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ וְאֵימָתְךָ עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ. וְיִירָאוּךָ כָּל הַמַּעֲשִׂים. וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ כָּל הַבְּרוּאִים. וְיֵעָשׂוּ כֻלָּם אֲגֻדָּה אֶחָת לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם: כְּמוֹ שֶׁיָּדַעְנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשִּׁלְטוֹן לְפָנֶיךָ. עֹז בְּיָדְךָ. וּגְבוּרָה בִּימִינֶךָ. וְשִׁמְךָ נוֹרָא עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ:

וּבְכֵן תֵּן כָּבוֹד יְיָ לְעַמֶּךָ. תְּהִלָּה לִירֵאֶיךָ. וְתִקְוָה טוֹבָה לְדוֹרְשֶׁיךָ. וּפִתְחוֹן פֶּה לַמְיַחֲלִים לָךְ. שִׂמְחָה לְאַרְצֶךָ. וְשָׂשׂוֹן לְעִירֶךָ. וּצְמִיחַת קֶרֶן לְדָוִד עַבְדֶּךָ. וַעֲרִיכַת נֵר לְבֶן יִשַׁי מְשִׁיחֶךָ. בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ:

וּבְכֵן צַדִּיקִים יִרְאוּ וְיִשְׂמָחוּ וִישָׁרִים יַעֲלֹזוּ. וַחֲסִידִים בְּרִנָּה יָגִילוּ. וְעוֹלָתָה תִּקְפָּץ פִּיהָ. וְכָל הָרִשְׁעָה כֻּלָּהּ כְּעָשָׁן תִּכְלֶה. כִּי תַעֲבִיר מֶמְשֶׁלֶת זָדוֹן מִן הָאָרֶץ:

וְתִמְלוֹךְ אַתָּה יְיָ לְבַדֶּךָ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ. בְּהַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ. וּבִירוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ. כַּכָּתוּב בְּדִבְרֵי קָדְשֶׁךָ: יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם. אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר. הַלְלוּיָהּ:

קָדוֹשׁ אַתָּה וְנוֹרָא שְׁמֶךָ. וְאֵין אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדֶיךָ. כַּכָּתוּב וַיִּגְבַּהּ יְיָ צְבָאוֹת בַּמִּשְׁפָּט. וְהָאֵל הַקָּדוֹשׁ נִקְדַּשׁ בִּצְדָקָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:

זעה די איבערזעצונג אויף זייטע 208.

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים. אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ. וְרָצִיתָ בָּנוּ. וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת. וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ. וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת יוֹם (פיר שבת הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְאֶת יוֹם)

אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ: וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ. בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

חזן וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר:

קהל וחזן יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם. אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר. הַלְלוּיָהּ:

חזן לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ. וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ. וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:

דער חזן זאגט דאן ובכן תן פחדך.

הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה . יוֹם (פיר שבת זִכְרוֹן) תְּרוּעָה (פיר שבת בְּאַהֲבָה) מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

זעה איבערזעטצונג אויף זייטע 214.

וּמִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ. וְנִתְרַחַקְנוּ מֵעַל אַדְמָתֵנוּ. וְאֵין אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת חוֹבוֹתֵינוּ בְּבֵית בְּחִירָתֶךָ . בַּבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ . שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו . מִפְּנֵי הַיָּד שֶׁנִּשְׁתַּלְּחָה בְּמִקְדָּשֶׁךָ : יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ . יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ . מֶלֶךְ רַחֲמָן . שֶׁתָּשׁוּב וּתְרַחֵם עָלֵינוּ וְעַל מִקְדָּשְׁךָ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. וְתִבְנֵהוּ מְהֵרָה וּתְגַדֵּל כְּבוֹדוֹ: אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ . גַּלֵּה כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ עָלֵינוּ מְהֵרָה . וְהוֹפַע וְהִנָּשֵׂא עָלֵינוּ לְעֵינֵי כָּל חָי. וְקָרֵב פְּזוּרֵינוּ מִבֵּין הַגּוֹיִם. וּנְפוּצוֹתֵינוּ כַּנֵּס מִיַּרְכְּתֵי אָרֶץ: וַהֲבִיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרִנָּה. וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם . וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ . תְּמִידִים כְּסִדְרָם . וּמוּסָפִים כְּהִלְכָתָם . וְאֶת מוּסְפֵי (פיר שבת. יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְ)יוֹם הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה . נַעֲשֶׂה וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה . כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ . עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ . מִפִּי כְבוֹדֶךָ. כָּאָמוּר :

זעה איבערזעטצונג אויף זייטע 166.

פיר שבת. וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם . וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ : עֹלַת שַׁבַּת בְּשַׁבַּתּוֹ . עַל עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ :

(זֶה קָרְבַּן שַׁבָּת וְקָרְבַּן הַיּוֹם כָּאָמוּר):

וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ. מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ . יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם : וַעֲשִׂיתֶם עֹלָה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַייָ . פַּר בֶּן בָּקָר אֶחָד . אַיִל אֶחָד . כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה שִׁבְעָה. תְּמִימִם:

זעה איבערזעטצונג אויף זייטע 167.

וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כִּמְדֻבָּר . שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל. וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ . וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ . וְשָׂעִיר לְכַפֵּר. וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם : [1] מִלְּבַד עֹלַת הַחֹדֶשׁ וּמִנְחָתָהּ. וְעֹלַת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ. וְנִסְכֵּיהֶם כְּמִשְׁפָּטָם . לְרֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה לַייָ:

פיר שבת יִשְׂמְחוּ בְמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת וְקוֹרְאֵי עֹנֶג . עַם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי . כֻּלָּם

1) כן היא נוסחת הרוקח ומהרי"ל ועיין ביוסף אומץ ס' תתקע"א.

ישבעו ויתענגו מטובך. ובשביעי רצית (בו) וקדשתו. חמדת ימים אותו קראת. זכר למעשה בראשית.

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 30.

[1] עלינו לשבח לאדון הכל. לתת גדלה ליוצר בראשית. שלא עשנו כגויי הארצות. ולא שמנו כמשפחות האדמה. שלא שם חלקנו כהם. וגרלנו ככל המונם: ואנחנו כורעים ומשתחוים ומודים לפני מלך מלכי המלכים. הקדוש. ברוך הוא. שהוא נוטה שמים ויוסד ארץ. ומושב יקרו בשמים ממעל. ושכינת עזו בגבהי מרומים. הוא אלהינו אין עוד: אמת מלכנו. אפס זולתו. ככתוב בתורתו. [2]וידעת היום והשבת אל לבבך. כי יי הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת. אין עוד:

על כן נקוה לך יי אלהינו. לראות מהרה בתפארת עזך. להעביר גלולים מן הארץ. והאלילים כרות יכרתון. לתקן עולם במלכות שדי. וכל בני בשר יקראו בשמך. להפנות אליך כל רשעי ארץ. יכירו וידעו כל יושבי תבל. כי לך תכרע כל ברך. תשבע כל לשון: לפניך יי אלהינו יכרעו ויפלו. ולכבוד שמך יקר יתנו. ויקבלו כלם את עול מלכותך. ותמלוך עליהם מהרה לעולם ועד. כי המלכות שלך היא. ולעולמי עד תמלוך בכבוד. ככתוב בתורתך. [3]יי ימלך לעלם ועד:

ונאמר.	און עס איז געזאגט (אין פסוק):
[4]לא הביט און	ער [8]בליקט קיין אונרעכט
ביעקב,	אין יעקב,
ולא ראה עמל	און ער זעהט קיין שלעכטעס
בישראל.	אין ישראל;
יי אלהיו	דער עווינער, זיין גאט,
עמו,	איז מיט איהם,
ותרועת מלך	און קעניגליכע [6]שאלונג
בו:	איז ביי איהם!
ונאמר.	און עס איז געזאגט (אין פסוק):
[5]ויהי	און ער איז געוואָרען
בישרון	איבער [7]ישרון
מלך.	א קעניג,
בהתאסף	ווען עס האבען זיך פערזאמעלט
ראשי עם,	די הייפטער פון פאלק,
יחד	צוזאמען
שבטי ישראל:	די שטאמען פון ישראל.

1) הוא תחלת סדר מלכיות. 2) דברים ד' ל"ט. 3) שמות ט"ו, י"ח. פה התחלת עשרת הפסוקים למלכיות. 4) במדבר כ"ג כ"א. 5) דברים ל"ג ה'. 6) פריינדשאפט. 7) ישראל. 8) בעמערקט.

וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ — און אין דיינע הייליגע וואָרטען
כָּתוּב לֵאמֹר. — איז געשריבען, [5]זאָגענדיג:
[1] כִּי לַיְיָ — דען צום עוויגען געהערט
הַמְּלוּכָה. — די רעגירונג;
וּמוֹשֵׁל — און (ער איז) הערשער
בַּגּוֹיִם: — איבער די נאַציאָנען.
וְנֶאֱמַר. — און עס איז געזאגט (אין פסוק):
[2] יְיָ מָלָךְ — דער עוויגער רעגירט,
גֵּאוּת — (מיט) גרויסקייט
לָבֵשׁ, — איז ער בעקליידעט;
לָבֵשׁ יְיָ, — דער עוויגער איז בעקליידעט,
עֹז — (מיט) שטארקייט
הִתְאַזָּר. — האט ער זיך אנגעגורט;
אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל — אויך (די) וועלט שטעהט פעסט
בַּל תִּמּוֹט: — (און) זי בייגט זיך ניט.
וְנֶאֱמַר. — און עס איז געזאגט (אין פסוק):
[3] שְׂאוּ שְׁעָרִים — הייבט אויף, איהר טויערן,
רָאשֵׁיכֶם, — אייערע קעפּ,
וְהִנָּשְׂאוּ — און ערהויבט זיך,
פִּתְחֵי עוֹלָם. — (איהר) עוויגע טהירען,
וְיָבוֹא — און זאל אריינקומען
מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: — דער קעניג פון הערליכקייט.
מִי זֶה — ווער איז דאס
מֶלֶךְ הַכָּבוֹד, — דער קעניג פון הערליכקייט?
יְיָ — דער עוויגער,
עִזּוּז וְגִבּוֹר. — (דער) שטארקער און (דער) העלד

יְיָ — דער עוויגער,
גִּבּוֹר מִלְחָמָה: — דער קריגס־העלד.
שְׂאוּ שְׁעָרִים — הייבט אויף, איהר טויערן,
רָאשֵׁיכֶם, — אייערע קעפּ,
וּשְׂאוּ — און ערהויבט (זיי),
פִּתְחֵי עוֹלָם. — איהר עוויגע טהירען,
וְיָבֹא — און זאל אריינקומען
מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: — דער קעניג פון הערליכקייט.
מִי הוּא זֶה — ווער איז דאס
מֶלֶךְ הַכָּבוֹד, — דער קעניג פון הערליכקייט?
יְיָ צְבָאוֹת. — דר עוויגער פון די העער־שארען
הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה: — ער איז דער קעניג פון הערליכקייט אימער.

וְעַל יְדֵי עֲבָדֶיךָ — און דורך דיינע קנעכט,
הַנְּבִיאִים — די פּראָפעטען,
כָּתוּב לֵאמֹר. — איז געשריבען, [5]זאָגענדיג:
[4] כֹּה אָמַר יְיָ — אַזוי זאָגט דער עוויגער,
מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל — דער קעניג פון ישראל
וְגֹאֲלוֹ, — און זיין ערלייזער,
יְיָ צְבָאוֹת. — דר עוויגער פון די העער־שארן:
אֲנִי רִאשׁוֹן, — איך בין דער ערשטער
וַאֲנִי אַחֲרוֹן, — און איך בין דער לעצטער,
וּמִבַּלְעָדַי — און אויסער מיר
אֵין אֱלֹהִים: — איז קיין גאָט דאָ.
וְנֶאֱמַר. — און עס איז געזאגט (אין פסוק):

1) תהלים כ״ב כ״ט. 2) שם צ״ג א׳. 3) שם כ״ד ז׳–י׳. 4) ישעיה מ״ד ו׳. 5) סאָגענדעס.

[1] וְעָלוּ	און עס וועלען אויפגעהן
מוֹשִׁעִים	העלפער,
בְּהַר צִיּוֹן	אויף דעם בארג פון ציון
לִשְׁפֹּט	צו ריכטען
אֶת הַר עֵשָׂו,	דער בארג פון עשו;
וְהָיְתָה לַייָ	און צום עווגען וועט געהערן
הַמְּלוּכָה:	די רעגירונג.
וְנֶאֱמַר.	און עס איז געזאגט (אין פסוק):
[2] וְהָיָה יְיָ	און דער עוויגער וועט זיין
לְמֶלֶךְ	אלס קעניג
עַל כָּל הָאָרֶץ,	איבער די גאנצע ערד;
בַּיּוֹם הַהוּא	אין יענעם טאג
יִהְיֶה יְיָ אֶחָד,	וועט דער עוויגער זיין איינער
וּשְׁמוֹ אֶחָד:	און זיין נאמען איינער.
וּבְתוֹרָתְךָ	און אין דיין תורה
כָּתוּב לֵאמֹר.	איז געשריבען, זאגענדיג:
[3] שְׁמַע יִשְׂרָאֵל.	הער, ישראל,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	[4] דער עוויגער איז אונזער גאט,
יְיָ אֶחָד:	דער עוויגער איז איינער.

זעה די איבערזעצונג אויף זייטע 232.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. מְלֹךְ עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בִּכְבוֹדֶךָ. וְהִנָּשֵׂא עַל כָּל הָאָרֶץ בִּיקָרֶךָ. וְהוֹפַע בַּהֲדַר גְּאוֹן עֻזֶּךָ עַל כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל אַרְצֶךָ. וְיֵדַע כָּל פָּעוּל כִּי אַתָּה פְעַלְתּוֹ. וְיָבִין כָּל יָצוּר כִּי אַתָּה יְצַרְתּוֹ. וְיֹאמַר כֹּל אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְאַפּוֹ. יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ. וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה (פיר שבת אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ) קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ. שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ (פיר שבת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ וְיָנוּחוּ בוֹ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ) וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת. כִּי אַתָּה אֱלֹהִים אֱמֶת. וּדְבָרְךָ אֱמֶת וְקַיָּם לָעַד: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ. מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ. מְקַדֵּשׁ (פיר שבת הַשַּׁבָּת וְ) יִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַזִּכָּרוֹן:

אַתָּה זוֹכֵר	דו געדיינקסט
מַעֲשֵׂה עוֹלָם.	די [5] שעפפונג פון דער וועלט
וּפוֹקֵד	און דו ערינערסט
כָּל יְצוּרֵי	אלע בעשעפעניסען
קֶדֶם.	פון אוראלטע צייטען;
לְפָנֶיךָ נִגְלוּ	פאר דיר זיינען ענטדעקט
כָּל תַּעֲלֻמוֹת.	אלע געהיימניסע
וַהֲמוֹן נִסְתָּרוֹת	און די [6] פילע פערבארגענע זאכען
שֶׁמִּבְּרֵאשִׁית.	וואס זיינען פון אנפאנג אן;
כִּי אֵין שִׁכְחָה	דען עס איז ניטא קיין פערגעסנהייט
לִפְנֵי כִסֵּא	פאר דעם טהראן

1) סוף עובדיה. 2) זכריה י״ד ט׳. 3) דברים ו׳ ה׳. 4) אדער: דער עוויגער, אונזער גאט, איז איין גאט 5) ווערק. 6) מענגע. 7) ד. ה. פון זייט די וועלט איז בעשאפען געווארען.

כְּבוֹדֶךָ. פון דיין הערליכקייט,
וְאֵין נִסְתָּר און קיין זאך איז פערבארגען
מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ: פון דיינע אויגען.
אַתָּה זוֹכֵר דו געדיינקסט
אֶת כָּל הַמִּפְעָל. יעדע טהאט,
וְגַם כָּל הַיְצוּר און קיין בעשעפעניס
לֹא נִכְחַד איז ניט [2]פערהעהלען
מִמֶּךָּ. פון דיר;
הַכֹּל אלעס
גָּלוּי וְיָדוּעַ איז ענטדעקט און בעוואוסט
לְפָנֶיךָ פאר דיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ. עוויגער, אונזער גאט,
צוֹפֶה (ווערכער) בעאבאכטעט
וּמַבִּיט און קוקט
עַד סוֹף ביז די ענדע
כָּל הַדּוֹרוֹת. פון אלע [3]גענעראציאנען,
כִּי תָבִיא דען דו ברייגנסט
חֹק זִכָּרוֹן א בעשטימטע אנדענקונגס־צייט
לְהִפָּקֵד דאס עס זאל [1]געדראכט ווערען
כָּל רוּחַ יעדער גייסט
וָנֶפֶשׁ. און זעלע,
לְהִזָּכֵר דאס עס זאלען דערמאהנט ווערען
מַעֲשִׂים רַבִּים פילע טהאטען
וַהֲמוֹן בְּרִיּוֹת און פילע [5]בעשעפעניסען
לְאֵין תַּכְלִית. אהן איין ענדע.[6]
מֵרֵאשִׁית פון אנפאנג אן

כָּזֹאת הוֹדַעְתָּ. האסטו דיזעס בעקאנט געמאכט
וּמִלְּפָנִים און פון פריהערינע צייטען
אוֹתָהּ גִּלִּיתָ. האסטו עס ענטדעקט.
זֶה הַיּוֹם דיזער טאג
תְּחִלַּת איז דער אנפאנג
מַעֲשֶׂיךָ פון דיינע ווערק,
זִכָּרוֹן איין אנדיינקען
לְיוֹם רִאשׁוֹן. צום ערשטען טאג,[7]
[1] כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא דען עס איז א געזעטץ פיר ישראל,
מִשְׁפָּט א פערארדנונג
לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב: פון דעם גאט פון יעקב.
וְעַל הַמְּדִינוֹת און איבער די לענדער
בּוֹ יֵאָמֵר. ווערט אין איהם[8] געזאגט,
אֵיזוֹ לַחֶרֶב. וועלכעס (אז בעשטימט) צו קריג,
וְאֵיזוֹ לַשָּׁלוֹם. און וועלכעס צו פרידען,
אֵיזוֹ לָרָעָב. וועלכעס צו הונגער
וְאֵיזוֹ לָשֹׂבַע. און וועלכעס צו [9]זעטיגקייט,
וּבְרִיּוֹת און בעשעפעניסען
בּוֹ יִפָּקֵדוּ ווערען אין [8]איהם [1]געדראכט,
לְהַזְכִּירָם אום זיי צו דערמאהנען
לַחַיִּים וְלַמָּוֶת. צום לעבען אדער צום טויט.
מִי לֹא נִפְקָד ווער ווערט ניט [1]געדראכט
כְּהַיּוֹם הַזֶּה. אין אזא טאג?
כִּי זֵכֶר דען דער אנדיינקען
כָּל הַיְצוּר פון יעדע בעשעפעניס
לְפָנֶיךָ בָּא. קומט פאר דיר,

1) תהלים פ״א ה׳. 2) פערבארגען פון דיר. 3) געשלעכטער. 4) ערוואינערט, בעזוכט. 5) א מענגע. 6) ד. ה. וועלכע זיינען אהן א צאהל. 7) ד. ה. ווען די וועלט איז בעשאפען געווארען. 8) ד. ה. אין דעם טאג פון ראש השנה. 9) איבערפלוס.

מַעֲשֵׂה אִישׁ — דַּאס װֶערְק פוּן אַ מַאן
וּפְקֻדָּתוֹ. — אוּן זַיין בֶּעשְׁטִימוּנְג
וַעֲלִילוֹת — אוּן דִי טְהַאטֶען
מִצְעֲדֵי — [2](אוּן) דִי שְׁרִיטֶע
גָבֶר. — פוּן אַ מֶענְשֶׁען,
מַחְשְׁבוֹת — דִי גֶעדַאנְקֶען
אָדָם — פוּן אַ מֶענְשֶׁען
וְתַחְבְּלוֹתָיו — אוּן זַיינֶע פְּלֶענֶער,
וְיִצְרֵי — אוּן דִי [3]פַאנְטַאזִיֶען
מַעַלְלֵי אִישׁ: — פוּן דֶם מֶענְשֶׁעןְ׳ס טְהַאטֶען.
אַשְׁרֵי אִישׁ — גְלִיקְלִיךְ אִיז דֶער מַאן,
שֶׁלֹּא יִשְׁכָּחֶךָּ. — װֶעלְכֶער פֶערְגֶעסְט דִיר נִיט,
וּבֶן אָדָם — אוּן דֶער מֶענְשֶׁען־זָאהְן,
יִתְאַמֶּץ בָּךְ. — װֶעלְכֶער הַאלְט זִיךְ פֶּסְט אָן דִר.
כִּי דוֹרְשֶׁיךָ — דֶען דִי, וָואס זוּכֶען דִיר,
לְעוֹלָם לֹא יִכָּשְׁלוּ. — װֶעלֶען קַיינְמָאל גֶעשְׁטְרוֹי־כֶעלְט װֶערֶען,
וְלֹא יִכָּלְמוּ לָנֶצַח — אוּן עֶס װֶעלֶען נִימַאלס בֶּעשֶׁעמְט װֶערֶען
כָּל הַחוֹסִים — אַלֶע, וָואס [4]שִׁיצֶען זִיךְ
בָּךְ. — אִין דִיר;
כִּי זֵכֶר — דֶען דַאס אַנְדֵיינְקֶען
כָּל הַמַּעֲשִׂים — פוּן אַלֶע [5]טְהַאטֶען
לְפָנֶיךָ בָּא. — קוּמְט פַאר דִיר,
וְאַתָּה דוֹרֵשׁ — אוּן דוּ אוּנְטֶערְזוּכְסְט
מַעֲשֵׂה כֻלָּם: — דִי טְהַאט פוּן זֵיי אַלֶעמֶען.
וְגַם אֶת נֹחַ — אוּן אוֹיךְ נֹחַ

בְּאַהֲבָה זָכַרְתָּ. — הָאסְטוּ דֶערְמָאנְט מִיט לִיבֶּע
וַתִּפְקְדֵהוּ — אוּן דוּ הָאסְט אִיהְם [6]גֶעדַאכְט
בִּדְבַר יְשׁוּעָה — מִיט דַאס וָוארְט פוּן רֶעטוּנְג
וְרַחֲמִים. — אוּן בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט,
בַּהֲבִיאֲךָ — װֶען דוּ הָאסְט גֶעבְּרַאכְט
אֶת מֵי הַמַּבּוּל — דִי װַאסֶער פוּן פְלוּטְה
לְשַׁחֵת — צוּ פֶערְדֶערְבֶּען
כָּל בָּשָׂר — יֶערֶע בֶּעשֶׁעפֶּענִיס
מִפְּנֵי רוֹעַ מַעַלְלֵיהֶם. — װֶעגֶען זֵייעֶרֶע שְׁלֶעכְטֶע טְהַאטֶען,
עַל כֵּן — דַארוּם
זִכְרוֹנוֹ בָּא — אִיז זַיין אַנְדֵיינְקֶען גֶעקוּמֶען
לְפָנֶיךָ — פַאר דִיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ — עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
לְהַרְבּוֹת זַרְעוֹ — צוּ פֶערְמֶעהְרֶן זַיינֶע [7]קִינְדֶער
כְּעַפְרוֹת תֵּבֵל — וִוי דִי שְׁטוֹיב פוּן דֶער װֶעלְט,
וְצֶאֱצָאָיו — אוּן זַיינֶע [8]נַאכְקָאמֶען
כְּחוֹל הַיָּם: — וִוי דִי זַאמְד פוּן דֶעם מֶעער.
כַּכָּתוּב — וִוי עֶס אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען
בְּתוֹרָתֶךָ. — אִין דַיין תּוֹרָה:
[1] וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים — אוּן גָאט הָאט [9]דֶערְמָאנְט
אֶת נֹחַ — נֹחַ
וְאֵת כָּל הַחַיָּה — אוּן אַלֶע טְהִירֶען
וְאֶת כָּל הַבְּהֵמָה — אוּן אַלֶע פִיה,
אֲשֶׁר אִתּוֹ — װֶעלְכֶע זַיינֶען מִיט אִיהְם גֶעוֶן

1) בראשית ח׳ א. 2) פון די טריט. 3) געדאנקען; ארט. 4) פערטרויען. 5) ווערק. 6) בעזוכט. 7) זאמען. 8) קינדער. 9) געדיינקט,

בַּתֵּבָה. אִין קַאסְטֶען,
וַיַּעֲבֵר אֱלֹהִים אוּן גָאט הָט דוּרְכְגֶעפִיהְרְט
רוּחַ אַ ווינְד
עַל הָאָרֶץ אִיבֶּער דִי עֶרד,
וַיָּשֹׁכּוּ הַמָּיִם: אוּן דִי וַואסֶר זַיְינֶען שְׁטִיל גֶעוָוארֶען.
וְנֶאֱמַר. אוּן עֶס אִיז גֶעזָאגְט (אִין פָּסוּק):
[1] וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אוּן גָאט הָאט גֶעהֶערְט
אֶת נַאֲקָתָם. זֵייעֶר יָאמֶערְן,
וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אוּן גָאט הָאט גֶעדֵיינְקְט
אֶת בְּרִיתוֹ וֶועגֶען זַיין בּוּנְד
אֶת אַבְרָהָם מִיט אַבְרָהָם,
אֶת יִצְחָק מִיט יִצְחָק
וְאֶת יַעֲקֹב: אוּן מִיט יַעֲקֹב.
וְנֶאֱמַר. אוּן עֶס אִיז גֶעזָאגְט (אִין פָּסוּק):
[2] וְזָכַרְתִּי אוּן אִיךְ וֶועל גֶעדֵיינְקֶען
אֶת בְּרִיתִי מַיין בּוּנְד
יַעֲקוֹב. (מִיט) יַעֲקֹב,
וְאַף אוּן אוֹיךְ
אֶת בְּרִיתִי מַיין בּוּנְד
יִצְחָק, (מִיט) יִצְחָק,
וְאַף אוּן אוֹיךְ
אֶת בְּרִיתִי מַיין בּוּנְד
אַבְרָהָם (מִיט) אַבְרָהָם
אֶזְכֹּר, וֶועל אִיךְ גֶעדֵיינְקֶען,
וְהָאָרֶץ אוּן דַאס לַאנְד
אֶזְכֹּר: וֶועל אִיךְ גֶעדֵיינְקֶען.

וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ אוּן אִין דַיינֶע הֵיילִיגֶע ווערְטֶער
כָּתוּב לֵאמֹר. אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען, זָאגֶענְדִיג:
[3] זֵכֶר עָשָׂה אַן אַנְדֵיינְקֶען הָט עֶר גֶעמַאכְט
לְנִפְלְאוֹתָיו. פִיר זַיינֶע ווּאוּנְדֶער,
חַנּוּן וְרַחוּם גְנֶעדִיג אוּן בַּארְמְהֶערְצִיג
יְיָ: אִיז דֶער עֶווִיגֶער.
וְנֶאֱמַר. אוּן עֶס אִיז גֶעזָאגְט (אִין פָּסוּק):
[4] טֶרֶף נָתַן שְׁפַּייז הָאט עֶר גֶעגֶעבֶּען
לִירֵאָיו. צוּ דִי, וָואס פִירְכְטֶען אִיהְם,
יִזְכֹּר לְעוֹלָם עֶר וֶועט אִימֶער גֶעדֵיינְקֶען
בְּרִיתוֹ: זַיין בּוּנְד.
וְנֶאֱמַר. אוּן עֶס אִיז גֶעזָאגְט (אִין פָּסוּק):
[5] וַיִּזְכֹּר לָהֶם אוּן עֶר הָט דֶערְמָאהְנְט פִיר זֵיי
בְּרִיתוֹ. זַיין בּוּנְד,
וַיִּנָּחֵם אוּן עֶר הָאט בֶּערֵייעֶט
כְּרֹב חֲסָדָיו: נָאךְ זַיינֶע פִיל גְנַאדֶען.

וְעַל יְדֵי עֲבָדֶיךָ אוּן דוּרְךְ דַיינֶע קְנֶעכְט,
הַנְּבִיאִים דִי פְּרָאפֶּעטֶען
כָּתוּב לֵאמֹר. אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען, זָאגֶענְדִיג:
[6] הָלוֹךְ גֶעה
וְקָרָאתָ אוּן רוּף אוֹיס
בְאָזְנֵי אִין דִי אוֹיעֶרְן
יְרוּשָׁלַיִם (פוּן דִי בֶּעווָאהְנֶער) פוּן יְרוּשָׁלַיִם,
לֵאמֹר. זָאגֶענְדִיג:

1) שְׁמוֹת ב׳ כ״ד, 2) ויקרא כ״ו מ״ב. 3) תהלים קי״א ד׳. 4) שם ה׳. 5) שם ק״ו מ״ה. 6) ירמיהו ב׳ ב׳.

כֹּה אָמַר יְיָ,	אַזוֹי הָט גֶעזָאגְט דֶער עֶווִיגֶער:
זָכַרְתִּי לָךְ	אִיךְ הָאבּ דִיר דֶערְמָאהנְט
חֶסֶד נְעוּרַיִךְ,	דַיין יוּגֶענְד־פְרַיינְדְלִיכְקַייט,
אַהֲבַת	דִי לִיבֶּע
כְּלוּלֹתָיִךְ,	פוּן דַיין בְּרוֹיט־שְׁטַאנְד[3]
לֶכְתֵּךְ אַחֲרַי	דַיין גֶעהְן נָאךְ מִיר
בַּמִּדְבָּר	אִין דֶער וִויסְטֶע
בְּאֶרֶץ	אִין אַ לַאנְד,
לֹא זְרוּעָה:	וָואס אִיז נִיט גֶעזֶעעט.
וְנֶאֱמַר.	אוּן עֶס אִיז גֶעזָאגְט (אִין פָּסוּק):
[1] וְזָכַרְתִּי אֲנִי	אוּן אִיךְ וֶועל גֶעדַיינְקֶען
אֶת בְּרִיתִי	מַיין בּוּנְד
אוֹתָךְ.	מִיט דִיר
בִּימֵי נְעוּרָיִךְ,	אִין דִי טֶעג פוּן דַיין יוּגֶענְד,[3]
וַהֲקִימוֹתִי לָךְ	אוּן אִיךְ וִויל דִיר אוֹיפְשְׁטֶעלֶן
בְּרִית עוֹלָם:	אַיין עֶווִיגֶען בּוּנְד.
וְנֶאֱמַר.	אוּן עֶס אִיז גֶעזָאגְט (אִין פָּסוּק):
[2] הֲבֵן יַקִּיר לִי אֶפְרַיִם.	אִיז מִיר אֶפְרַיִם אַ טְהַייֶערֶער זוּהְן,
אִם יֶלֶד שַׁעֲשׁוּעִים,	אָדֶער אִיז עֶר אַ [4]שְׁפִּיל־קִינְד,
כִּי	דַאס,
מִדֵּי דַבְּרִי בּוֹ,	וֶוען אִיךְ רֵייד [5]גֶעגֶען אִיהְם,
זָכֹר אֶזְכְּרֶנּוּ עוֹד.	גֶעדַיינְק אִיךְ אִיהְם אִימֶער מֶעהְר?
עַל כֵּן	דַארוּם
הָמוּ מֵעַי לוֹ,	רֶעגְט זִךְ מַיין אִינֶערֶס פַאר אִיהְם[6]

רַחֵם אֲרַחֲמֶנּוּ	עֶרְבַּארְמֶען וֶועל אִיךְ אִיהְם,
נְאֻם יְיָ:	שְׁפְּרִיכְט דֶער עֶווִיגֶער.
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט
וֵאלֹהֵי	אוּן גָאט
אֲבוֹתֵינוּ.	פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן!
זָכְרֵנוּ	עֶרְאִינֶער אוּנְז
בְּזִכָּרוֹן טוֹב	מִיט גוּטֶע עֶרְאִינֶערוּנְג
לְפָנֶיךָ.	פַאר דִיר
וּפָקְדֵנוּ	אוּן [7]בֶּעזוּךְ אוּנְז
בִּפְקֻדַּת	מִיט אַ בֶּעזוּךְ
יְשׁוּעָה	פוּן הִילְפֶע
וְרַחֲמִים	אוּן עֶרְבַּארְמוּנְג
מִשְּׁמֵי	פוּן דִי הִימֶלֶען,
שְׁמֵי קֶדֶם.	דִי עֶווִיגֶע הִימֶלֶען,
וּזְכָר לָנוּ	אוּן עֶרְאִינֶער פִיר אוּנְז,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
אֶת הַבְּרִית	דֶעם בּוּנְד
וְאֶת הַחֶסֶד	אוּן דִי גְנַאדֶע
וְאֶת הַשְּׁבוּעָה	אִין דֶעם שְׁוואוּר,
אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ	וָואס דוּ הָאסְט גֶעשְׁוָוארֶען
לְאַבְרָהָם	צוּ אַבְרָהָם,
אָבִינוּ	אוּנְזֶער פָאטֶער,
בְּהַר הַמּוֹרִיָּה.	אוֹיף דֶעם בַּארְג מוֹרִיָה,
וְתֵרָאֶה	אוּן עֶס זָאל עֶרְשַׁיינֶען
לְפָנֶיךָ	פַאר דִיר
עֲקֵדָה	דַאס בִּינְדֶען,

1) יחזקאל ט"ז ס'. 2) ירמיה ל"א י"ט. 3) ד. ה. ווען דו ביסט א כלה געווען. 4) געליבטעס קינד; געפעפלעגטעס קינד. 5) ווענען. 6) ד. ה. איך פיינק נאך איהם. 7) דערמאהן.

שעקד אברהם אבינו	וואס אברהם, אונזער פאטער, האט געבונדען
את יצחק בנו	יצחק, זיין זוהן,
על גב המזבח.	אויף דעם [2]אלטאר
וכבש	און ער האט איינגעהאלטען
רחמיו	זיין בארמהערצינקייט,
לעשות רצונך	אום צו טהאן דיין ווילען
בלבב שלם.	מיט א פאלקאמען הארצען,
כן יכבשו רחמיך	אזוי זאל דיין בארמהערצינקייט איינהאלטען
את כעסך	דיין צארן
מעלינו.	פון געגען אונז,
ובטובך הגדול	און דורך דיין גרויסע גוטעס
ישוב	זאל זיך אבקעהרען
חרון אפך	דיין ברענענדער צארן
מעמך	פון דיין פאלק
ומעירך	און פון דיין שטאדט
ומנחלתך:	און פון דיין ערב-טהייל.
וקים לנו	און ערפיל פיר אונז,
יי אלהינו	עוויגער, אונזער גאט,
את הדבר	דאס ווארט
שהבטחתנו	וואס דו האסט אונז פערזיכערט
בתורתך.	אין דיין תורה
על ידי משה	דורך משה,
עבדך.	דיין קנעכט,

מפי כבודך.	פון [3]דעם מויל פון דיין הערליכקייט
כאמור:	ווי עס איז געזאגט (אין פסוק):
[1] וזכרתי להם	און איך וועל זיי געדיינקען
ברית	דעם בונד
ראשנים.	פון די ערשטע,
אשר הוצאתי אתם	וואס איך האב זיי ארויסגעפיהרט
מארץ מצרים	פון דעם לאנד מצרים
לעיני הגוים,	פאר די אויגען פון די פעלקער,
להיות להם	אום צו זיין צו זיי
לאלהים,	פיר א גאט;
אני יי:	איך בין דער עוויגער.
כי זוכר	דען דער וואס געדיינקט
כל הנשכחות	אלע פערגעסענע זאכען
אתה הוא	ביסט דו
מעולם.	פון עוויג אן,
ואין שכחה	און קיין פערגעסענהייט איז דא
לפני כסא	פאר דעם טהראן
כבודך.	פון דיין הערליכקייט,
ועקדת יצחק	און דאס בינדען פון יצחק
לזרעו	צו זיינע קינדער,
היום	הייטע,
ברחמים תזכור:	זאלסטו דערמאהנען מיט בארמהערצינקייט.
ברוך אתה יי	געלויבט ביסטו, עוויגער,
זוכר הברית:	(וועלכער) געדיינקט דעם בונד.

1) ויקרא כ"ו מ"ה. 2) ווערטערליך: רוקען פון אלטאר. 3) דיין הערליכען מויל.

אַתָּה נִגְלֵיתָ	דוּ הָסְט זִיךְ [3]גֶעאָפֶּענְבַּארְט
בַּעֲנַן כְּבוֹדֶךָ	אִין דַיין הֶערְלִיכֶען וָואלְקֶען
עַל עַם קָדְשְׁךָ	[4]צוּ דַיין הֵיילִיגֶען פָאלְק
לְדַבֵּר עִמָּם.	צוּ רֵיידֶען מִיט זֵיי;
מִן הַשָּׁמַיִם	פוּן הִימֶעל
הִשְׁמַעְתָּם	הָאסְטוּ זֵיי גֶעלָאזְט הֶערֶען
קוֹלֶךָ,	דַיין שְׁטִימֶע,
וְנִגְלֵיתָ	אוּן דוּ הָסְט זִיךְ [3]גֶעאָפֶּענְבַּארְט
עֲלֵיהֶם	[4]צוּ זֵיי
בְּעַרְפַלֵּי טֹהַר.	אִין רֵיינֶע וָואלְקֶענְס,
גַּם (כָּל) הָעוֹלָם כֻּלּוֹ	אוֹיךְ דִי גַאנְצֶע וֶועלְט
חָל מִפָּנֶיךָ.	הָאט גֶעצִיטֶערְט פַאר דִיר,
וּבְרִיּוֹת	אוּן בֶּעשֶׁעפֶּענִיסֶען
בְּרֵאשִׁית	פוּן דֶער פָאר־צַייט[5]
חָרְדוּ מִמֶּךָּ.	זַיינֶען גֶעוֶוען אִין שְׁרֶעק פַאר דִיר,
בְּהִגָּלוֹתְךָ	וֶוען דוּ הָסְט זִיךְ [3]גֶעאָפֶּענְבַּארְט
מַלְכֵּנוּ	קֶענִיג אוּנְזֶערֶער,
עַל הַר סִינַי.	אוֹיף דֶעם בַּארְג סִינַי
לְלַמֵּד לְעַמְּךָ	צוּ לֶערְנֶען צוּ דַיין פָאלְק
תּוֹרָה וּמִצְוֹת.	גֶעזֶעצְין אוּן גֶעבָּאטֶע,
וַתַּשְׁמִיעֵם	אוּן דוּ הָסְט זֵיי גֶעלָאזֶן הֶערֶען
אֶת הוֹד קוֹלֶךָ	דַיין מַאיֶעסְטֶעטִישֶׁע שְׁטִימֶע
וְדַבְּרוֹת קָדְשְׁךָ	אוּן דַיינֶע הֵיילִיגֶע [6]ווערְטֶער
מִלַּהֲבוֹת אֵשׁ.	פוּן דִי פְלַאמֶען פַייעֶר.
בְּקֹלֹת	מִיט דוּנֶערְן

וּבְרָקִים	אוּן מִיט בְּלִיטְצֶען
עֲלֵיהֶם נִגְלֵיתָ.	הָאסְטוּ זִיךְ [3]גֶעאָפֶּענְבַּארְט [4]צוּ זֵיי,
וּבְקוֹל שׁוֹפָר	אוּן בַּיי אַ [7]שׁוֹפָר־שְׁטִימֶע
עֲלֵיהֶם הוֹפָעְתָּ:	בִּיסְטוּ עֶרְשִׁינֶען אִיבֶּער זֵיי.
כַּכָּתוּב	וִוי עֶס אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען
בְּתוֹרָתֶךָ.	אִין דַיין תּוֹרָה:
[1] וַיְהִי	אוּן עֶס אִיז גֶעוֶוען
בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי	אוֹיף דֶעם דְרִיטֶען טָאג,
בִּהְיֹת הַבֹּקֶר,	וֶוען עֶס אִיז גֶעוָוארְן מָארְגֶען
וַיְהִי	דַאן אִיז גֶעוֶוען
קֹלֹת וּבְרָקִים	דוּנֶערֶען אוּן בְּלִיטְצֶען
וְעָנָן כָּבֵד	אוּן אַ שְׁוֶוערֶער וָואלְקֶען
עַל הָהָר,	אוֹיף דֶעם בַּארְג
וְקֹל שֹׁפָר	אוּן אַ [7]שׁוֹפָר־שְׁטִימֶע
חָזָק מְאֹד.	זֶעהְר אַ שְׁטַארְקֶע,
וַיֶּחֱרַד	אוּן עֶס הָאט גֶעצִיטֶערְט
כָּל הָעָם	דַאס גַאנְצֶע פָאלְק,
אֲשֶׁר בַּמַּחֲנֶה:	וָואס אִיז גֶעוֶוען אִין דֶעם לַאגֶער.
וְנֶאֱמַר.	אוּן עֶס אִיז גֶעזָאגְט (אִין פָּסוּק):
[2] וַיְהִי	אוּן עֶס אִיז גֶעוֶוען,
קוֹל הַשֹּׁפָר	דִי [7]שׁוֹפָר־שְׁטִימֶע
הוֹלֵךְ וְחָזֵק מְאֹד.	אִיז גֶעוָוארֶען אִימֶער שְׁטַארְקֶער;
מֹשֶׁה יְדַבֵּר	מֹשֶׁה הָאט גֶערֶעדְט,
וְהָאֱלֹהִים	אוּן גָאט

1) שמות י״ט ט״ז. 2) שם י״ט י״ט. 3) ענטדעקט, בעוויזען, ערשינען. 4) איבער. 5) ד. ה. וואס זיינען בעשאפען פון אור אלטע צייטען אן. 6) רעדען, שפריכען געבאטע. 7) דיא שטימע פון א הארן־טראמפעט.

יַעֲנֶנּוּ הָאט זִיהם גֶעאַנְטְוָוארְטֶעט
בְקוֹל: מִיט אַ שְׁטִימֶע.
וְנֶאֱמַר. און עֶס אִיז גֶזָאגְט(אִן פָּסוּק):
1 וְכָל הָעָם און דַאס גַאנְצֶע פָאלְק
רֹאִים הָאבֶּען [12]גֶעזֶעהְן
אֶת הַקּוֹלוֹת דִי דוּנֶערֶען,
וְאֶת הַלַּפִּידִים און דִי פְלַאמֶען,
וְאֵת קוֹל הַשֹּׁפָר און דִי שׁוֹפָר־שְׁטִימֶע,
וְאֶת הָהָר עָשֵׁן און דֶעם רוֹיכֶענְדֶען בַּארְג,
וַיַּרְא הָעָם און וֶוען דַס פָאלְקהָט(עֶס)גֶזֶעהְן
וַיָּנֻעוּ הָאבֶּען זֵיי [6]גֶעצִיטֶערְט,
וַיַּעַמְדוּ און זֵיי הָאבֶּן זִיךְ גֶעשְׁטֶעלְט
מֵרָחֹק: פוּן וַוייטֶען.
וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ און אִין דַיינֶע הֵיילִיגֶע ווערְטֶער
כָּתוּב לֵאמֹר. אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען, זָאגֶענְדִיג:
2 עָלָה אֱלֹהִים גָאט אִיז [7]אַרוֹיפְגֶעגַאנְגֶען
בִּתְרוּעָה. דוּרְךְ דֶעם שַׁאלֶען,
יְיָ דֶער עֶווִיגֶער
בְּקוֹל שׁוֹפָר: דוּרְךְ דִי שׁוֹפָר־שְׁטִימֶע.
וְנֶאֱמַר. און עֶס אִיז גֶזָאגְט (אִן פָּסוּק):
3 בַּחֲצֹצְרוֹת מִיט טְרָאמְפֶּעטֶען
וְקוֹל שׁוֹפָר. און [8]דֶעם קְלַאנְג פוּן אַ שׁוֹפָר
הָרִיעוּ [9]שַׁאלְט
לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ פַאר דֶעם קֶענִיג,
יְיָ: דֶעם עֶווִיגֶען.

וְנֶאֱמַר. און עֶס אִיז גֶזָאגְט(אִן פָּסוּק):
4 תִּקְעוּ בְּלָאזְט
בַחֹדֶשׁ אַם [10]נַיי־מָאנַדְס־טָאג
שׁוֹפָר. מִיט אַ שׁוֹפָר,
בַּכֶּסֶה [11]אִין דֶר בֶּעשְׁטִימְטֶער צַייט
לְיוֹם חַגֵּנוּ: פִיר אוּנְזֶער פַייעֶר־טָאג.
כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא. דֶען עֶס אִיז אַ גֶעזֶעטְץ פִיר יִשְׂרָאֵל,
מִשְׁפָּט אַ פֶּערְאָרְדְנוּנְג
לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב: פוּן דֶעם גָאט פוּן יַעֲקֹב.

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 95.

וְנֶאֱמַר. [5]הַלְלוּיָהּ. הַלְלוּ אֵל בְּקָדְשׁוֹ. הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ: הַלְלוּהוּ בִגְבוּרֹתָיו. הַלְלוּהוּ כְּרֹב גֻּדְלוֹ: הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר. הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר: הַלְלוּהוּ בְתֹף וּמָחוֹל. הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעֻגָב: הַלְלוּהוּ בְצִלְצְלֵי שָׁמַע. הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ. הַלְלוּיָהּ:

וְעַל יְדֵי עֲבָדֶיךָ און דוּרְךְ דַיינֶע קְנֶעכְט,
הַנְּבִיאִים דִי פְּרָאפֶּעטֶען,
כָּתוּב לֵאמֹר. אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען, זָאגֶענְדִיג:
1 כָּל יֹשְׁבֵי (אִיהר) אַלֶע בֶּעוָואהְנֶער
תֵבֵל פוּן דֶער וֶועלְט

1) שמות כ׳ ט״ו. 2) תהלים מ״ז ו׳ 3) שם צ״ח ו׳. 4) שם פ״א ד׳ וה׳. 5) תהלים, מזמור ק״ן. 6) זיך געשאקעלט (פון שרעק). 7) האט זיך ערהויבען. 8) די שטימע. 9) שרייט פיר פריידע. 10) ראש חדש. 11) אדער; צום אנפאנג מאנאט, דען „כסה" מיינט פערדעקען, ד. ה. ווען דיא לבנה איז פערדעקט אין אנפאנג מאנאט. 12) בעמערקט.

וְשֹׁכְנֵי אָרֶץ.	און איינוואוינער פון דר ערד:
כִּנְשֹׂא נֵס	[7]ווי מען וועט אויפהעבן א פאהנע
הָרִים	(אויף די) בערג
תִּרְאוּ.	[8]זאלט איהר זעהן,
וְכִתְקֹעַ שׁוֹפָר	און [7]ווי דר שופר וועט בלאזן
תִּשְׁמָעוּ:	[8]זאלט איהר הערען.
וְנֶאֱמַר.	און עס איז געזאגט(אן פסוק):
[1] וְהָיָה	און עס וועט זיין
בַּיּוֹם הַהוּא	אין יענעם טאג
יִתָּקַע	וועט געבלאזען ווערען
בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל,	מיט א גרויסען שופר,
וּבָאוּ	און עס וועלען קומען
הָאֹבְדִים	די פערלארענע
בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר	אין דעם לאנד אשור
וְהַנִּדָּחִים	און די פערשטויסענע
בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם.	אין דעם לאנד מצרים,
וְהִשְׁתַּחֲווּ	און זיי וועלען זיך בוקען
לַיְיָ	צום עווינען
בְּהַר הַקֹּדֶשׁ	אויף דעם היילינען בארג
בִּירוּשָׁלָיִם:	אין ירושלים.
וְנֶאֱמַר.	און עס איז געזאגט(אן פסוק):
[2] וַיְיָ	און דער עווינער
עֲלֵיהֶם יֵרָאֶה,	וועט איבער זיי ערשיינען,
וְיָצָא כַבָּרָק חִצּוֹ.	און זיין פייל וועט ארויס־געהן ווי א בליטץ,
וַאדֹנָי אֱלֹהִים	און דער עווינער גאט
בַּשּׁוֹפָר יִתְקָע	וועט בלאזען מיט דעם שופר,
וְהָלַךְ	און ער וועט [9]געהן
בְּסַעֲרוֹת תֵּימָן:	מיט די שטורם־ווינדען פון פון [10]דער זייט.
[3] יְיָ צְבָאוֹת	דר עווינער פון די העער־שארן
יָגֵן עֲלֵיהֶם:	וועט שיטצען איבער זיי.
כֵּן תָּגֵן	אזוי זאלסטו שיטצען
עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל	איבער דיין פאלק ישראל
בִּשְׁלוֹמֶךָ:	מיט דיין פרידען.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. [4] תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ. וְשָׂא נֵס לְקַבֵּץ גָּלֻיּוֹתֵינוּ. [5] וְקָרֵב פְּזוּרֵינוּ מִבֵּין הַגּוֹיִם. וּנְפוּצוֹתֵינוּ כַּנֵּס מִיַּרְכְּתֵי אָרֶץ: וַהֲבִיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרִנָּה. וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם. וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ כִּמְצֻוֶּה עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ. כָּאָמוּר:

[6] וּבְיוֹם	און אין דעם טאג
שִׂמְחַתְכֶם	פון אייער פרייד
וּבְמוֹעֲדֵיכֶם	און אין אייערע פעסט־טעג
וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם,	און אין אייערע אנפאנגס־מאנאטען,

1) ישעיה כ״ז י״ג. 2) זכריה ט׳ י״ד. 3) שם תחת פסוק ט״ו. 4) די איבערזעטצונג זעה אין ערשטען טהייל זייטע 77. 5) די איבערזעטצונג זעה זייטע 215. 6) במדבר י׳ י׳. 7) ווען. 8) זאלט. 9) קומען. 10) דרום־זייט.

וּתְקַעְתֶּם	דַאן זָאלְט אִיהְר בְּלָאזֶען
בַּחֲצֹצְרֹת	מִיט דִי טְרָאמְפֶּעטֶען
עַל עֹלֹתֵיכֶם	בַּיי אַיְעֶרֶע בְּרַאנְד=אָפְּפֶערְם
וְעַל זִבְחֵי	אוּן בַּיי דִי שְׁלַאכְטוּנְגֶען
שַׁלְמֵיכֶם.	פוּן אַייעֶרֶע פְרִידֶנְס=אָפְּפֶרְם
וְהָיוּ לָכֶם	אוּן זֵיי זָאלֶען זַיין בַּיי אַייךְ
לְזִכָּרוֹן	צוּם אַנְדֵיינְקֶען,
לִפְנֵי אֱלֹהֵיכֶם	פַאר אַייעֶר גָאט,
אֲנִי יְיָ	אִיךְ בִּין דֶער עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵיכֶם:	אַייעֶר גָאט.
כִּי	דֶען
אַתָּה שׁוֹמֵעַ	דוּ הֶערְסְט
קוֹל שׁוֹפָר	דִי שׁוֹפָר שְׁטִימֶע
וּמַאֲזִין תְּרוּעָה	אוּן דוּ פֶערְנֶעהְמְסְט דַס שַׁאלֶן
וְאֵין דּוֹמֶה לָּךְ:	אוּן קֵיינֶר אִיז עֶהְנְלִיךְ צוּ דִיר.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶווִיגֶער,
שׁוֹמֵעַ	(וֶועלְכֶער) הֶערְט
קוֹל תְּרוּעַת	דִי שְׁטִימֶע פוּן דַאס שַׁאלֶען
עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל	פוּן זַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל
בְּרַחֲמִים:	מִיט בַּארְמְהֶערְצִיגְקֵייט.

זעה איבערזעטצונג אויף זייטע 126.

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם. וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל. וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן. וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד. עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:

ווען דער חזן ווידערהאָלט די שמונה עשרה, זאגט מען היר ותערב אויף זייטע 122.

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

ווען דער חזן זאָגט מודים, זאָגט די געמיינדע שטילערהייט מודים דרבנן, וואס געפינט זיך היר אונטערן שטריך.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד. צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר. נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ. עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ. וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ. וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ. וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת. עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם. הַטּוֹב. כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ. וְהַמְרַחֵם. כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ. מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

ווען דער חזן זאָגט מודים אנחנו לך, זאָגט די געמיינדע שטילערהייט פאָלגענדען מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר. יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית. בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ. עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ. כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ. וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ. לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ. וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ. וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם. עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה. וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת . הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ . וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

ווען דער חזן ווידערהאלט שמונה עשרה, זאגט ער היר אלהינו. וואס געפינט זיך אונטערן שטריך.

שִׂים שָׁלוֹם . טוֹבָה וּבְרָכָה . חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים . עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ . בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ . כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה, וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם . וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ:

בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה . נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ . אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל . לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם:

ווען דער חזן ווידערהאלט שמונה עשרה, זאגט ער נור ביז היר און דאן קדיש שלם, זייטע 170.

אֱלֹהַי . נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע . וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה . וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם, וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה . פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ . וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי . וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה, מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם: עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ . עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ . עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ: לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ . הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ . יְיָ צוּרִי וְגֹאֲלִי: טרעט אב 3 טרים ריקווערטס און זאג:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ. וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ . שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: וְעָרְבָה לַייָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם. כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

ווען דער חזן ווידערהאלט שמונה עשרה (חזרת הש"ץ) זאגט ער אלהינו פאר שים שלום.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ . בָּרְכֵנוּ בַּבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ . הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים

היר פאלגט ברכת כהנים אויף זייטע 222.

מען זאגט אין כאלהינו, זייטע 171. עלינו, זייטע 176, און דעם קאפיטל פון טאג (זעה תפלות לחול, זייטע 121-126).

תפלת יום כפור

לערבית, שחרית, מוסף, מנחה, ונעילה.

גֶעבֶּעט פִיר דֶעם פֶערְגֶעבּוּנְגְס־טָאג (יוֹם כִּפּוּר)

פִיר אַבֶּענְד, מָארְגֶען, מוּסָף, נָאךְ־מִיטָאג אוּן נְעִילָה.

צו מנחה (נאך־מיטאג־געבעט) דעם טאג פאר יום כפור דאווענט מען שמונה עשרה אזוי ווי אין א וואכען־טאג ביז עושה השלום און דאן פאנגט מען אן אלהינו ואלהי אבותינו תבוא לפניך תפלתנו. אויף זייטע 259, ביז וכשנים קדמוניות. ז 269 אזוי ווי יום כפור ביי נאכט. אבער ווען דער חזן ווידערהאלט די שמונה עשרה זאגט ער נור ביז עושה השלום.

יום כפור נאכט זאגט מען צום ערשטען כל נדרי און דאן פאנגט מען אן מעריב (אבענד־געבעט) פיר יום טוב מיט ברכו אויף זייטע 19 ביז שמונה עשרה, ז' 25. און דאן זאגט מען פאלגענדע שמונה עשרה.

אויב דער אבענד פון יום טוב געפאלט אם פרייטאג־צו־נאכט, דאן זאגט מען מזמור שיר ליום השבת. זייטע 12, פאר מעריב.

שחרית (מארגען־געבעט) פיר יום כפור פאנגט אן פון מה טובו, זייטע 36, ווי שבת, ביז גאל ישראל. זייטע 121. און דאן זאגט מען פאלגענדע שמונה עשרה.

מנחה (נאך־מיטאג־געבעט) פיר יום כפור פאנגט אן מיט סדר הקריאה, ז' 183, און מען לייענט אין ספר תורה, און דאן זאגט מען פאלגענדע שמונה עשרה.

צו נעילה (שלוס־געבעט) פאנגט מען אן אשרי און ובא לציון, זייטע 181, און דאן זאגט מען די פאלגענדע שמונה עשרה.

פון היר ביז וכשנים קדמוניות אויף זייטע 269, זאגט מען שטעהענדיג.

כי שם יי זאגט מען צו מנחה, מוסף און נעילה.

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 122.

כִּי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא. הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ:

אֲדֹנָי. שְׂפָתַי תִּפְתָּח. וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ. אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי אַבְרָהָם. אֱלֹהֵי יִצְחָק. וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן. גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים. וְקוֹנֵה הַכֹּל. וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת. וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

זָכְרֵנוּ לְחַיִּים. מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים. וְכָתְבֵנוּ (פיר נעילה וְחָתְמֵנוּ) בְּסֵפֶר הַחַיִּים. לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים:

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי. מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה. רַב לְהוֹשִׁיעַ:

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד. מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים. סוֹמֵךְ נוֹפְלִים. וְרוֹפֵא חוֹלִים. וּמַתִּיר אֲסוּרִים. וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר: מִי כָמוֹךָ. בַּעַל גְּבוּרוֹת. וּמִי דוֹמֶה לָּךְ. מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה:

מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים. זוֹכֵר יְצוּרָיו לְחַיִּים בְּרַחֲמִים:

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

ווען דער חזן ווידערהאלט שמונה עשרה, זאגט מען היר הדושה (נעריצך), וואס איז אונטערן שטריך.

ווען דער חזן ווידערהאלט די שמונה עשרה, זאגט מען די פאלגענדע הדושה נאך מחיה המתים.

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 162.

חזן נַעֲרִיצְךָ וְנַקְדִּישְׁךָ. כְּסוֹד שִׂיחַ שַׂרְפֵי קֹדֶשׁ. הַמַּקְדִּישִׁים שִׁמְךָ בַּקֹּדֶשׁ. כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ. וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר:

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ. וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 230.

וּבְכֵן תֵּן פַּחְדְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ וְאֵימָתְךָ עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ. וְיִירָאוּךָ כָּל הַמַּעֲשִׂים. וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ כָּל הַבְּרוּאִים. וְיֵעָשׂוּ כֻלָּם אֲגֻדָּה אֶחָת לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם: כְּמוֹ שֶׁיָּדַעְנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשִּׁלְטוֹן לְפָנֶיךָ. עֹז בְּיָדְךָ. וּגְבוּרָה בִּימִינֶךָ. וְשִׁמְךָ נוֹרָא עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ:

וּבְכֵן תֵּן כָּבוֹד יְיָ לְעַמֶּךָ. תְּהִלָּה לִירֵאֶיךָ. וְתִקְוָה טוֹבָה לְדוֹרְשֶׁיךָ. וּפִתְחוֹן פֶּה לַמְיַחֲלִים לָךְ. שִׂמְחָה לְאַרְצֶךָ. וְשָׂשׂוֹן לְעִירֶךָ. וּצְמִיחַת קֶרֶן לְדָוִד עַבְדֶּךָ. וַעֲרִיכַת נֵר לְבֶן יִשַׁי מְשִׁיחֶךָ. בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ:

וּבְכֵן צַדִּיקִים יִרְאוּ וְיִשְׂמָחוּ וִישָׁרִים יַעֲלֹזוּ. וַחֲסִידִים בְּרִנָּה יָגִילוּ. וְעוֹלָתָה תִּקְפָּץ פִּיהָ. וְכָל הָרִשְׁעָה כֻּלָּהּ כְּעָשָׁן תִּכְלֶה. כִּי תַעֲבִיר מֶמְשֶׁלֶת זָדוֹן מִן הָאָרֶץ:

וְתִמְלוֹךְ אַתָּה יְיָ לְבַדֶּךָ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ. בְּהַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ. וּבִירוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ. כַּכָּתוּב בְּדִבְרֵי קָדְשֶׁךָ: יִמְלֹךְ יְיָ

קהל וחזן. קָדוֹשׁ. קָדוֹשׁ. קָדוֹשׁ. יְיָ צְבָאוֹת. מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

חזן כְּבוֹדוֹ מָלֵא עוֹלָם מְשָׁרְתָיו שׁוֹאֲלִים זֶה לָזֶה אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ. לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ:

קהל וחזן בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

חזן מִמְּקוֹמוֹ הוּא יִפֶן בְּרַחֲמִים. וְיָחוֹן עַם הַמְיַחֲדִים שְׁמוֹ עֶרֶב וָבֹקֶר בְּכָל יוֹם תָּמִיד. פַּעֲמַיִם בְּאַהֲבָה שְׁמַע אוֹמְרִים:

קהל וחזן.

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד: הוּא אֱלֹהֵינוּ. הוּא אָבִינוּ. הוּא מַלְכֵּנוּ. הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ. וְהוּא יַשְׁמִיעֵנוּ בְּרַחֲמָיו שֵׁנִית לְעֵינֵי כָּל חָי לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים:

קהל וחזן אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:

קהל וחזן אַדִּיר אַדִּירֵנוּ יְיָ אֲדֹנֵינוּ. מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ: וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ. בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

חזן וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר:

קהל וחזן. יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם. אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר. הַלְלוּיָהּ:

חזן לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ. וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ. וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:

דער חזן זאגט דאן ובכן תן פחדך.

עוֹלָם . אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר.
הַלְלוּיָהּ:
קָדוֹשׁ אַתָּה וְנוֹרָא שְׁמֶךָ.
אֵין אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדֶיךָ . כַּכָּתוּב
וַיִּגְבַּהּ יְיָ צְבָאוֹת בַּמִּשְׁפָּט . וְהָאֵל
הַקָּדוֹשׁ נִקְדַּשׁ בִּצְדָקָה : בָּרוּךְ
אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:
אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים
אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ . וְרָצִיתָ בָּנוּ.
וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת.
וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ . וְקֵרַבְתָּנוּ
מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ . וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל
וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:
וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה
אֶת יוֹם (פיר שבת הַשַּׁבָּת הַזֶּה לִקְדֻשָּׁה
וְלִמְנוּחָה וְאֶת יוֹם) הַכִּפֻּרִים הַזֶּה

לִמְחִילָה וְלִסְלִיחָה וּלְכַפָּרָה וְלִמְחָל
בּוֹ אֶת כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ(פיר שבת for Sabbath בְּאַהֲבָה)
מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

צו מוסף זאגט מען היר ומפני חטאינו, וועלכעס געפינט זיך אונטערן שטריך.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ . יַעֲלֶה וְיָבֹא
וְיַגִּיעַ . וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע . וְיִפָּקֵד
וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ . וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ.
וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ . וְזִכְרוֹן
יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ . וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ
בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ . לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה.
לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים . לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם
בְּיוֹם הַכִּפֻּרִים הַזֶּה : זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ
לְטוֹבָה . וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה . וְהוֹשִׁיעֵנוּ
בוֹ לְחַיִּים . וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים . חוּס
וְחָנֵּנוּ . וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ . כִּי אֵלֶיךָ
עֵינֵינוּ . כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

מוּסַף פִיר יוֹם כִּפּוּר.

ומפני חטאינו זאגט מען צו מוסף נאך זכר ליציאת מצרים.

וּמִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ.
וְנִתְרַחַקְנוּ מֵעַל אַדְמָתֵנוּ.
וְאֵין אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת
חוֹבוֹתֵינוּ בְּבֵית בְּחִירָתֶךָ . בַּבַּיִת
הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ . שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ
עָלָיו . מִפְּנֵי הַיָּד שֶׁנִּשְׁתַּלְּחָה
בְּמִקְדָּשֶׁךָ : יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ . יְיָ
אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ . מֶלֶךְ

רַחֲמָן . שֶׁתָּשׁוּב וּתְרַחֵם עָלֵינוּ
וְעַל מִקְדָּשְׁךָ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים.
וְתִבְנֵהוּ מְהֵרָה וּתְגַדֵּל כְּבוֹדוֹ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ . גַּלֵּה כְּבוֹד
מַלְכוּתְךָ עָלֵינוּ מְהֵרָה . וְהוֹפַע
וְהִנָּשֵׂא עָלֵינוּ לְעֵינֵי כָּל חָי.
וְקָרֵב פְּזוּרֵינוּ מִבֵּין הַגּוֹיִם.
וּנְפוּצוֹתֵינוּ כַּנֵּס מִיַּרְכְּתֵי אָרֶץ:
וַהֲבִיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרִנָּה.

[1]אֱלֹהֵינוּ אונזער גאָט
וֵאלֹהֵי און גאָט
אֲבוֹתֵינוּ. פון אונזערע עלטערן!
מְחַל פערצייהע
לַעֲוֹנוֹתֵינוּ אונזערע זינד
בְּיוֹם אין [3]דעם טאָג

(לשבת הַשַּׁבָּת הַזֶּה [3]פון דיזען שבת
וּבְיוֹם) און אין [4]דעם טאָג
הַכִּפֻּרִים הַזֶּה [4]פון פערגעבונג,
מְחֵה [5]מעק אויס
וְהַעֲבֵר און נעהם אַוועג
פְּשָׁעֵינוּ אונזערע פערברעכען

מוּסָף פִיר יוֹם כִּפּוּר.

וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם. וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ. תְּמִידִים כְּסִדְרָם. וּמוּסָפִים כְּהִלְכָתָם. וְאֶת מוּסַף יוֹם (פיר שבת וְאֶת מוּסְפֵי יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְיוֹם) הַכִּפֻּרִים הַזֶּה. נַעֲשֶׂה וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה. כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ. כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ. מִפִּי כְבוֹדֶךָ. כָּאָמוּר:

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 166.

פיר שבת. וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם. וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ: עֹלַת שַׁבַּת בְּשַׁבַּתּוֹ. עַל עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ:

(זֶה קָרְבַּן שַׁבָּת וְקָרְבַּן הַיּוֹם כָּאָמוּר:

[2]וּבֶעָשׂוֹר און אין דעם צעהנטען (טאָג
לַחֹדֶשׁ (פון דיזען זיבענטען
הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה (מאָנאט
מִקְרָא קֹדֶשׁ אַ הייליגע פערזאַמלונג

יִהְיֶה לָכֶם. זאָל זיין בּיי אייך,
וְעִנִּיתֶם און איהר זאָלט פּייניגען
אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם אייערע זעעלען,[6]
כָּל מְלָאכָה קיין אַרבּייט
לֹא תַעֲשׂוּ זאָלט איהר ניט טהאָן.

זעה איבערזעטצונג אויף זייטע 216.

וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה לַיָי רֵי[...] נִיחֹחַ. פַּר בֶּן בָּקָר אֶחָד. אַ[...] אֶחָד. כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה שִׁבְעָ[...] תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם:

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 167.

וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כִּמְדֻבָּר. שְׁל[...] עֶשְׂרֹנִים לַפָּר וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאַ[...] וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ. וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ. וְשָׂעִיר לְכַ[...] וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם:

פיר שבת. יִשְׂמְחוּ בְמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שַׁ[...] וְקוֹרְאֵי עֹנֶג. עַם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי. כֻּ[...] יִשְׂבְּעוּ וְיִתְעַנְּגוּ מִטּוּבֶךָ. וּבַשְּׁבִיעִי רָצִ[...] (בּוֹ) וְקִדַּשְׁתּוֹ. חֶמְדַּת יָמִים אֹ[...] קָרָאתָ. זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:

דאן זאגט מען אלהינו ואלהי אבותינו מחל לעונו[...] וועלכעס געפינט זיך איבערן שמריך.

1) התפלה הזאת היא אחת מהשמונה ברכות שהתפלל הכהן הגדול ביום הכפורים אחרי אשר קרא בתורה [...] שפירש רש"י ביומא כ"ח ע"ב. 2) במדבר כ"ט ז'. 3) אין דיזען שבת־טאג. 4) דיזען טאג פון פערגעבונג. 5) פ[...] ליג, ווייס אָב. 6) ד. ה. איהר זאלט פאסטען.

חַטֹּאתֵינוּ	אוּן אוּנְזֶערֶע זִינְד
נֶגֶד עֵינֶיךָ.	פוּן פַאר דַיינֶע אוֹיגֶען,
כָּאָמוּר.	ווִי עֶס אִיז גֶעזָאגְט (אִין פָּסוּק):
אָנֹכִי. אָנֹכִי הוּא מֹחֶה	אִיךְ, אִיךְ בִּין עֶס, ווֶעלְכֶער מֶעקְט אוֹיס
פְשָׁעֶיךָ	דַיינֶע פֶערְבְּרֶעכֶען
לְמַעֲנִי.	פוּן מַיינֶעט ווֶעגֶען,
וְחַטֹּאתֶיךָ	אוּן דַיינֶע זִינְד
לֹא אֶזְכּוֹר:	ווֶעל אִיךְ נִיט עֶרְאִינֶערְן".
וְנֶאֱמַר.	אוּן עֶס אִיז גֶעזָאגְט (אִין פָּסוּק):
מָחִיתִי	"אִיךְ הָאבּ אוֹיסְגֶעמֶעקְט
כָעָב	ווִי אַ ווָאלְקֶען[4]
פְּשָׁעֶיךָ	דַיינֶע פֶערְבְּרֶעכֶען,
וְכֶעָנָן	אוּן ווִי אַ נֶעבֶּעל
חַטֹּאתֶיךָ.	דַיינֶע זִינְד;
שׁוּבָה אֵלַי	קֶעהְר צוּרִיק צוּ מִיר,
כִּי גְאַלְתִּיךָ:	דֶען אִיךְ הָאבּ דִיר עֶרְלֵייזְט".
וְנֶאֱמַר.	אוּן עֶס אִיז גֶעזָאגְט (אִין פָּסוּק):
כִּי בַיּוֹם הַזֶּה	דֶען אִין דִיזֶען טָאג
יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם	ווֶעט עֶר פֶערְגֶעבֶּען אוֹיף אַייךְ,
לְטַהֵר אֶתְכֶם.	אוּם אַייךְ צוּ רֵיינִיגֶען;
מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם	פוּן אַלֶע אַייעֶרֶע זִינְד
לִפְנֵי יְיָ	פַאר דֶעם עֶווִיגֶען
תִּטְהָרוּ:	זָאלְט אִיהְר רֵיין זַיין.
(פִיר שבת אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ	אוּן גָאט פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן
רְצֵה	זַיי צוּפְרִידֶען
בִמְנוּחָתֵנוּ)	מִיט אוּנְזֶער רוּהֶען;
קַדְּשֵׁנוּ	הֵיילִיג אוּנְז
בְּמִצְוֹתֶיךָ.	דוּרְךְ דַיינֶע גֶעבָּאטֶע,
וְתֵן חֶלְקֵנוּ	אוּן גִיבּ אוּנְזֶער טְהֵייל
בְּתוֹרָתֶךָ.	אִין דַיין תּוֹרָה;
שַׂבְּעֵנוּ	זֶעטִיג אוּנְז
מִטּוּבֶךָ.	פוּן דַיין גוּטֶעס,
וְשַׂמְּחֵנוּ	אוּן עֶרְפְרֵיעֶה אוּנְז
בִּישׁוּעָתֶךָ.	דוּרְךְ דַיין הִילְף;
(פִיר שבת וְהַנְחִילֵנוּ	אוּן גִיבּ אוּנְז אַלְס עֶרְבּ-טְהֵייל
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן	מִיט לִיבֶּע אוּן מִיט ווִילֶען
שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ.	דַיין הֵיילִיגֶען רוּהֶע-טָאג,
וְיָנוּחוּ בוֹ	אוּן עֶס זָאלֶען רוּהֶען אִין אִיהְם
יִשְׂרָאֵל	דִי יִשְׂרָאֵל,
מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ)	ווֶעלְכֶע הֵיילִיגֶען דַיין נָאמֶען,
וְטַהֵר לִבֵּנוּ	אוּן רֵיינִיג אוּנְזֶער הַארְץ
לְעָבְדְּךָ	דִיר צוּ דִינֶען
בֶּאֱמֶת.	מִיט ווָאהְרְהַייט,
כִּי אַתָּה סָלְחָן	דֶען דוּ בִּיסְט דֶר פֶערְגֶעבֶּער
לְיִשְׂרָאֵל	פוּן יִשְׂרָאֵל
וּמָחֳלָן	אוּן דֶער פֶערְצַייהֶער
לְשִׁבְטֵי יְשֻׁרוּן	פוּן דִי שְׁטַאמֶען פוּן יְשֻׁרוּן
בְּכָל דּוֹר וָדוֹר.	אִין יֶעדֶען גֶעשְׁלֶעכְט,
וּמִבַּלְעָדֶיךָ	אוּן אוֹיסֶער דִיר
אֵין לָנוּ מֶלֶךְ	הָאבֶּען מִיר קֵיין קֶענִיג,

1) ישעיה מ״ג כ״ה. 2) שם מ״ד כ״ב. 3) ויקרא ט״ז ל׳. 4) ד׳ ה׳, איך האב געמאכט פערשווינדען דיינע זינד אזו ווי א וואלקען פערשווינדעט.

מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ (וועלכער) פערציהט און פערגיבט
אֶלָּא אָתָּה: נור דו.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, געלויבט ביסטו, עוויגער,
מֶלֶךְ קעניג,
מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ (וועלכער) פערציהט און פערגיבט
לַעֲוֹנוֹתֵינוּ אונזערע זינד
וְלַעֲוֹנוֹת עַמּוֹ און די זינד פון זיין פאלק:
בֵּית יִשְׂרָאֵל. דאס הויז ישראל,
וּמַעֲבִיר און (וועלכער) נעהמט אוועג
אַשְׁמוֹתֵינוּ אונזערע שולדען
בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה יעדען יאהר,
מֶלֶךְ קעניג
עַל כָּל הָאָרֶץ. איבער די גאנצע ערד,
מְקַדֵּשׁ (וועלכער) היילינט
(פיר שבת הַשַּׁבָּת דעם שבת
וְ) יִשְׂרָאֵל און די ישראל
וְיוֹם הַכִּפֻּרִים: און דעם פערגעבונגס-טאג.

זעה די איבערזעצונג אויף זייטע 126.

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם. וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל. וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן. וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד. עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

ווען דער חזן זאגט מודים, זאגט די געמיינדע שטילערהייט מודים דרבנן, וואס געפינט זיך הויר אונטערן שטריך.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד. צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר. נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ. עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ. וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ. וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ. וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת. עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם. הַטּוֹב. כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ. וְהַמְרַחֵם. כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ. מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

וּכְתוֹב (פיר נעילה וַחֲתוֹם) לְחַיִּים טוֹבִים כָּל בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה. וִיהַלְלוּ אֶת

ווען דער חזן זאגט מודים אנחנו לך, זאגט די געמיינדע שטילערהייט פאלגענדען מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר. יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית. בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ. עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ. כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ. וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ. לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ. וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ. וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם. עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת

שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת, הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ. וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

ווען דער חזן ווידערהאָלט שמונה עשרה, זאגט ער היר אלהינו, וואס געפינט זיך אונטערן שטריך.

שלום רב זאגט מען נור צו מעריב

שָׁלוֹם רָב עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם. כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל הַשָּׁלוֹם. וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ:

שים שלום זאגט מען צו שחרית. מוסף. מנחה און נעילה.

שִׂים שָׁלוֹם, טוֹבָה וּבְרָכָה, חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים, עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ. בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ. כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה. וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם. וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ:

בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה. נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב (פיר נעילה וְנֵחָתֵם) לְפָנֶיךָ. אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם:

יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי:

אֱלֹהֵינוּ	אונזער גאָט
וֵאלֹהֵי	און גאָט
אֲבוֹתֵינוּ.	פון אונזערע עלטערן!
(אָנָּא)	מיר בעטען דיר,
תָּבֹא לְפָנֶיךָ	זאָל קומען פאר דיר
תְּפִלָּתֵנוּ.	אונזער געבעט
וְאַל תִּתְעַלַּם	און דו זאָלסט זיך ניט פערבאָרגען
מִתְּחִנָּתֵנוּ.	פון אונזער ביטע,
שֶׁאֵין אֲנַחְנוּ	דען מיר זיינען ניט
עַזֵּי פָנִים	אונפערשעהמטע
וּקְשֵׁי עֹרֶף	און הארטנעקיגע,
לוֹמַר לְפָנֶיךָ	צו זאָגען פאר דיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עווינער, אונזער גאָט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.	און גאָט פון אונזערע עלטערן,
צַדִּיקִים	גערעכטע
אֲנַחְנוּ	זיינען מיר,
וְלֹא חָטָאנוּ.	און מיר האָבען ניט געזינדיגט;
אֲבָל אֲנַחְנוּ	וואהרליך, מיר
וַאֲבוֹתֵינוּ	און אונזערע עלטערן
חָטָאנוּ:	האָבען געזינדיגט.

ווען דער חזן ווידערהאָלט שמונה עשרה (חזרת הש״ץ) זאגט ער אלהינו פאר שים שלום.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. בָּרְכֵנוּ בַבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ. הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר: יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ. וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

אָשַׁמְנוּ. מִיר הָאבֶּן אוּנְז פֶערְשׁוּלְדֶעט
בָּגַדְנוּ. מִיר זַיינֶען [1]פַאלְשׁ גֶעוֶועֶן,
גָּזַלְנוּ. מִיר הָאבֶען גֶערוֹיבְט,
דִּבַּרְנוּ דֹפִי: מִיר הָאבֶּען גֶערֶעדְט [2]שְׁלֶעכְטְס
הֶעֱוִינוּ. מִיר הָאבֶּען אַנְדֶערְן [3]פֶּערְקְרֶמְט
וְהִרְשַׁעְנוּ. אוּן מִיר הָבֶּן זַייא שְׁלֶכְט גֶמַכְט,
זַדְנוּ. מִיר [4]זַיינֶען מוּטְהְווילִיג גֶעוֶון,
חָמַסְנוּ. מִיר הָבֶּן גְוַואלְטְטְהַאט גֶטְהָן,
טָפַלְנוּ שֶׁקֶר: מִיר [5]זַיינֶן בְּגַאנְגֶן פֶּעלְשׁוּנְגֶן.
יָעַצְנוּ רָע. מִיר הָאבֶּען גֶרַאטְהֶען שְׁלֶעכְטֶס
כִּזַּבְנוּ. מִיר הָאבֶען לִיגֶען גֶעזָאגְט,
לַצְנוּ. מִיר הָאבֶען גֶעשְׁפָּאטֶעט,
מָרַדְנוּ. מִיר זַיְנֶן ווידֶרְשְׁפֶּענְסְטִיג גֶוֶון,
נִאַצְנוּ. מִיר הָאבֶען [6]גֶעלֶעסְטֶערְט,
סָרַרְנוּ. מִיר הָאבֶען אָבְגֶעוַוייכְט,[7]
עָוִינוּ. מִיר הָאבֶען פֶערקְרִימְט,
פָּשַׁעְנוּ. מִיר הָאבֶען פֶּערְבְרָאכֶען,
צָרַרְנוּ. מִיר הָאבֶען אוּנְטֶערְדְרִיקְט.
קִשִּׁינוּ עֹרֶף: מִיר זַייְנֶן גֶוֶוען הַארְטְנֶעקִיג.
רָשַׁעְנוּ. מִיר הָאבֶּן שְׁלֶעכְטֶס גֶטְהָאן,
שִׁחַתְנוּ. מִיר הָאבֶען פֶּערְדָארְבֶען,
תִּעַבְנוּ. מִיר הָבֶּן אוּנְווירְדִיגֶס גֶטְהָאן
תָּעִינוּ. מִיר הָאבֶען אַלֵיין גֶעאִירְט,
תִּעְתָּעְנוּ: מִיר הָאבֶּען אַנְדֶערְן פֶּרְאִירְט.

סַרְנוּ מִיר הָאבֶּן [8]זִיךְ אָבְגֶעקֶעהְרְט
מִמִּצְוֹתֶיךָ פוּן דֵיינֶע גֶעבָּאטֶע
וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ הַטּוֹבִים אוּן פוּן דֵיינֶע גוּטֶע רִיכְטֶע
וְלֹא שָׁוָה לָנוּ: אוּן עֶס הָט אוּנְז [9]נִיט גֶלוֹינְט.
וְאַתָּה צַדִּיק אוּן דוּ בִּיסְט גֶערֶעכְט
עַל כָּל הַבָּא פִיר אַלֶעס, וָואס קוּמְט
עָלֵינוּ. אִיבֶּער אוּנְז,
כִּי דֶען
אֱמֶת עָשִׂיתָ דוּ הָסְט גֶהַנְדֶלְט(מִט)וָוארְהַיְט
וַאֲנַחְנוּ אָבֶער מִיר
הִרְשָׁעְנוּ: הָאבֶען זִיךְ פֶּערְשׁוּלְדִיגְט.

מַה נֹּאמַר וָואס זָאלֶען מִיר זָאגֶען
לְפָנֶיךָ פַאר דִיר,
יוֹשֵׁב (דוּ וֶועלְכֶער) זִיצְסְט
מָרוֹם. (אִין) הִימֶעל,
וּמַה נְּסַפֵּר אוּן וָוס זָאלֶן מִיר דֶערְצֶעהְלֶן
לְפָנֶיךָ פַאר דִיר,
שׁוֹכֵן (דוּ וֶועלְכֶער) וָואהְנְסְט
שְׁחָקִים. (אִין דִי) הִימְלֶען?
הֲלֹא [10]דָאךְ
כָּל הַנִּסְתָּרוֹת אַלֶע פֶּערְבָארְגֶענֶעס
וְהַנִּגְלוֹת אוּן אָפֶּענְבַּארֶעס
אַתָּה יוֹדֵעַ: וֵויסְט דוּ.

---

1) טרייאז, פערעטהעריש. 2) לעסטערונג. 3) פערפיהרט. 4) האבען מוטהוויליג געזינדיגט. 5) געשמידט ריגען. 6) עריצירנט. 7) פון גאט, אדער, פון גוטען וועג. 8) געווייכט. 9) קיין נוטצען געבראכט. 10) זעה: איז דען ניט

צו נעילה פאנגט מען אָן היר אתה נותן יד לפושעים וועלכעס געפינט זיך היר אונטערן שטריך.

אַתָּה יוֹדֵעַ — דוּ ווייסְט
רָזֵי עוֹלָם. — די גֶעהֵיימְנִיסֶע פוּן דֶר וֶועלְט,
וְתַעֲלוּמוֹת — און די [1]בֶּעהַאלְטֶענֶע זַאכֶען
סִתְרֵי — [1]און די פֶערְבָארְגְנִיסֶע
כָּל חָי: — פוּן אַלֶע לֶעבֶּעדִיגֶע.
אַתָּה חוֹפֵשׂ — דוּ אוּנְטֶערְזוּכְסְט
כָּל חַדְרֵי בָטֶן. — אַלֶע צִימֶערְן פוּן לַייבּ,[2]
וּבוֹחֵן — און דוּ פְּרוּבְּסְט
כְּלָיוֹת וָלֵב. — (דִי) נִירֶען און (דִי) הַארְץ;
אֵין דָּבָר נֶעְלָם — קֵיין זַאךְ אִיז [3]בֶּעהַאלְטֶען
מִמֶּךָּ. — פוּן דִיר,
וְאֵין נִסְתָּר — און קֵיין זַאךְ אִיז פֶערְבָּרְגֶען
מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ: — פוּן דַיינֶע אוֹיגֶען.
וּבְכֵן — און דַארוּם

יְהִי רָצוֹן — זָאל זַיין דֶער ווילֶען
מִלְּפָנֶיךָ. — פוּן דִיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ — עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וֵאלֹהֵי — און גָאט
אֲבוֹתֵינוּ. — פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
שֶׁתִּסְלַח לָנוּ — דַס דוּ זָלְסְט אוּנְז פֶערְגֶעבֶּען
עַל כָּל חַטֹּאתֵינוּ. — אוֹיף אַלֶע אוּנְזֶערֶע זִינְד,
וְתִמְחָל לָנוּ — און זָאלְסְט אוּנְז פֶערְצַייהֶען
עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ. — אוֹיף אַלֶע אוּנְזֶערֶע שׁוּלְדֶען,
וּתְכַפֶּר לָנוּ — און זָאלְסְט אוּנְז פֶערְגֶעבֶּען
עַל כָּל פְּשָׁעֵינוּ: — אוֹיף אַלֶע אוּנְזֶערֶע פֶערְבְּרֶעכֶען.

צו נעילה זאג אתה נותן יד, אַנשטאט אתה יודע רזי.

אַתָּה נוֹתֵן יָד — דוּ גִיבְּסְט אַ הַאנְד
לַפּוֹשְׁעִים. — צוּ דִי פֶערְבְּרֶעכֶערְס,[4]
וִימִינְךָ — און דַיין רֶעכְטֶע הַאנְד
פְּשׁוּטָה — אִיז אוֹיסְגֶעשְׁטְרֶעקְט
לְקַבֵּל — אוֹיפְצוּנֶעהְמֶען
שָׁבִים. — דִי צוּרִיקְ־קֶעהְרֶענְדֶע,
וַתְּלַמְּדֵנוּ — און דוּ הָאסְט אוּנְז גֶעלֶערְנְט
יְיָ אֱלֹהֵינוּ. — עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
לְהִתְוַדּוֹת — צוּ בֶּעקֶענֶען
לְפָנֶיךָ — פַאר דִיר

עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ. — אוֹיף אַלֶע אוּנְזֶערֶע זִינְד,
לְמַעַן נֶחְדַּל — אוּם מִיר זָאלֶען אוֹיפְהֶערְן
מֵעֹשֶׁק — פוּן דִי גְוַואלְט־טְהַאט
יָדֵינוּ. — פוּן אוּנְזֶערֶע הֶענְד,
וּתְקַבְּלֵנוּ — און דוּ זַלְסְט אוּנְז אוֹיפְנֶעהְמֶן
בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה — מִיט אַ פְּאלְקָאמֶע [5]בֶּערֵייהוּנְג
לְפָנֶיךָ — פַאר דִיר,
כְּאִשִּׁים — ווִי פַייעֶר־אָפְּפֶער
וּכְנִיחוֹחִים. — און ווִי וָואהְל־[6]רִיכֶנְדֶע אָפְּפֶר

1) בעהאלטענע פערבערגניסע פון ארע לעבעדיגע. 2) ד. ה. די אינערעס פון מענשען. 3) פערהעהלען.
4) ד. ה. דו שטרעקסט זיי אויס די האנד, אז זיי זאלען זיך צוריק קעהרען צו דיר. 5) בעקעהרונג. 6) שמעקענדע.

עַל חֵטְא פִיר דִי זִינְד,
שֶׁחָטָאנוּ וָואס מִיר הָאבֶען גֶעזִינְדִיגְט
לְפָנֶיךָ פַאר דִיר
בְּאֹנֶס גֶעצְווּאוּנְגֶענֶערְהֵייט
וּבְרָצוֹן: אָדֶער פְרֵייוִוילִיג.
וְעַל חֵטְא אוּן פִיר דִי זִינְד,
שֶׁחָטָאנוּ וָואס מִיר הָאבֶען גֶעזִינְדִיגְט
לְפָנֶיךָ פַאר דִיר
בְּאִמּוּץ הַלֵּב: מִיט הַארְט־הֶערְצִיגְקַייט.
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ
בִּבְלִי דָעַת: [1]נִיט וִויסֶענְדִיג.
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ
בְּבִטּוּי שְׂפָתָיִם: דוּרְךְ דֶם לִיפֶען־אוֹיסְשְׁפְּרוּךְ.
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ
בְּגָלוּי וּבַסָּתֶר: עֶפֶענְטְלִיךְ אָדֶר אִין גֶעהֵיים.
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ

בְּגִלּוּי עֲרָיוֹת: דוּרְךְ [2]אוֹיסְגֶעלַאסֶענְהֵייט.
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ
בְּדִבּוּר פֶּה: מִיט דִי רֵייד פוּן מוֹיל.
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ
בְּדַעַת וּבְמִרְמָה: מִיט וִויסֶנְהֵייט אוּן פַאלְשְׁקַייט.
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ
בְּהַרְהוּר הַלֵּב: דוּרְךְ דִי דֵיינְקוּנְג פוּן הַארְץ.
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ
בְּהוֹנָאַת רֵעַ: דוּרְךְ בֶּעטְרִיגֶען אַ צְווֵייטֶען.
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ
בְּוִדּוּי פֶּה: דוּרְךְ דִי בֶּקֶענְטְנִיס פוּן מוֹיל [3]
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ
בִּוְעִידַת זְנוּת: דוּרְךְ אוֹיסְגְלַסְנֶע גֶעזֶעלְשַׁפְט.
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ
בְּזָדוֹן וּבִשְׁגָגָה: [4]גֶערְן אָדֶער אוּנְגֶערְן.
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ

פִיר נְעִילָה.

לְמַעַן דְּבָרֶיךָ וֶועגֶען דַיינֶע וֶוערְטֶער,
אֲשֶׁר אָמַרְתָּ: וָואס דוּ הָאסְט גֶעזָאגְט.[5]
אֵין קֵץ עֶס וָואלְט קֵיין עֶנְדֶע גֶעוֶוען
לְאִשֵּׁי צוּ דִי פַייעֶר־אָפְּפֶער
חוֹבוֹתֵינוּ פִיר אוּנְזֶערֶע שׁוּלְדֶען,
וְאֵין מִסְפָּר אוּן קֵיין צָאהְל
לְנִיחוֹחֵי צוּ דִי וָואהְלְרִיכֶענְדֶע אָפְּפֶער
אַשְׁמָתֵנוּ. פִיר אוּנְזֶער זִינְד;
וְאַתָּה יוֹדֵעַ אָבֶער דוּ וֵוייסְט,

שֶׁאַחֲרִיתֵנוּ דַאס אוּנְזֶער עֶנְדֶע
רִמָּה וְתוֹלֵעָה. אִיז וֶוערִים אִין [6]פֶערְפוֹילוּנְג,
לְפִיכָךְ דַארוּם
הִרְבִּיתָ הָאסְטוּ פֶערְמֶעהְרְט
סְלִיחָתֵנוּ: (דִי מִיטְלֶען פוּן אוּנְזֶער פֶערְגֶעבוּנְג
מָה אָנוּ. וָואס זֵיינֶען מִיר?
מֶה חַיֵּינוּ. וָואס אִיז אוּנְזֶער לֶעבֶען?
מֶה חַסְדֵּנוּ. וָואס אִיז אוּנְזֶער גְנַאדֶע
מַה צִּדְקֵנוּ. ווָס אִיז אוּנְזֶער גֶערֶכְטִיגְקֵייט?

1) איים אינוויסענהייט. 2) בוהרעריי. 3) פריינד; געבען מענש. 4) ד. ה. נור מיט'ן מויל. אבער ניט מיט'ן הארצען. 5) מוטהוויריג אדער דורך איין אירטהום. 6) אז תפלה און תשובה זיינען בא דיר מהייערער ווי קרבנות (ש"א מ"ו כ"ב; תהלים נ"א י"ט; הושע י"ד מ"). 7) ווערטומה.

בְּזִלְזוּל הוֹרִים דוּרְךְ פֶערְאַכְטֶען עֶלְטֶערְן
וּמוֹרִים: אוּן לֶעהְרֶער.
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ
בְּחֹזֶק יָד: דוּרְךְ גֶעוַואלְט־טְהַאט.
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ
בְּחִלּוּל הַשֵּׁם: דוּרְךְ פֶרְאוּנְהֵלִיגֶן גָטֶס נָאמֶן
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ
בְּטִפְשׁוּת פֶּה: דוּרְךְ דִי דוּמְהַייט פוּן מוֹיל.
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ
בְּטֻמְאַת דוּרְךְ דִי פֶערְאוּנְרֵיינִיגוּנְג
שְׂפָתָיִם: פוּן דִי לִיפֶּען.
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ
בְּיֵצֶר הָרָע: דוּרְךְ דִי [1]שְׁלֶעכְטֶע נֵייגוּנְג.
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ
בְּיוֹדְעִים וִויסֶענְדִיג
וּבְלֹא יוֹדְעִים: אָדֶער נִיט וִויסֶענְדִיג.

וְעַל כֻּלָּם. אוּן פִיר דִיזֶע אַלֶע,
אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת גָאט פוּן פֶערְגֶעבּוּנְג,
סְלַח לָנוּ. פֶערְגִיבּ אוּנְז,
מְחַל לָנוּ. פֶערְצֵייהֶע אוּנְז,
כַּפֶּר לָנוּ: עֶנְטְזִינְדִיג אוּנְז.

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ
בְּכַפַּת שֹׁחַד: דוּרְךְ בֶּעשְׁטֶעכוּנְג.[2]
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ
בְּכַחַשׁ וּבְכָזָב: דוּרְךְ לֵייקֶענֶען אוּן לִיגֶען.
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ
בִּלְשׁוֹן הָרָע: דוּרְךְ [3]אַ בֵּייזֶען צוּנְג.
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ
בְּלָצוֹן: דוּרְךְ שְׁפָּאט.
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ
בְּמַשָּׂא וּבְמַתָּן: אִין הַאנְדֶעל אוּן וַואנְדֶעל.

פִיר נְעִילָה.

מָה יִּשְׁעֵנוּ. וָואס אִיז אוּנְזֶער הִילְף?
מַה כֹּחֵנוּ. וָואס אִיז אוּנְזֶער קְרַאפְט?
מַה גְּבוּרָתֵנוּ: וָואס אִיז אוּנְזֶער שְׁטַארְקַייט?
מַה נֹּאמַר וָואס קֶענֶען מִיר זָאגֶען
לְפָנֶיךָ פַאר דִיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וֵאלֹהֵי אוּן גָאט
אֲבוֹתֵינוּ. פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן?
הֲלֹא זַיינֶען דֶען נִיט
כָּל הַגִּבּוֹרִים אַלֶע הֶעלְדֶען

כְּאַיִן ווִי נִיכְטְס
לְפָנֶיךָ. פַאר דִיר,
וְאַנְשֵׁי הַשֵּׁם אוּן מֶענֶער פוּן (גְרוֹיסֶען) נָאמֶן
כְּלֹא הָיוּ. ווִי זֵיי וָואלְטֶען גָאר נִיט גֶעוֶוען,
וַחֲכָמִים אוּן קְלוּגֶע
כִּבְלִי מַדָּע. (זַיינֶען) אַזוֹי ווִי אָהְנֶע קֶענְטְנִיס
וּנְבוֹנִים אוּן פֶערְנִינְפְטִיגֶע
כִּבְלִי הַשְׂכֵּל (זַיינֶען) ווִי אָהְנֶע פֶערְשְׁטַאנְד,
כִּי דֶען
רוֹב מַעֲשֵׂיהֶם דִי מֵייסְטֶע פוּן זֵייעֶרֶע טְהַאטֶען

1) זינדיגען; ליידענשאפטליכע 2) אונטערקייפונג (ראפקע). 3) בערייטען דעם צווייטען.

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ

בְּמַאֲכָל דוּרְךְ עֶסֶען

וּבְמִשְׁתֶּה אוּן דוּרְךְ טְרִינְקֶען.

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ

בְּנֶשֶׁךְ: דוּרְךְ וואוּכֶער

וּבְמַרְבִּית: אוּן דוּרְךְ [1]צִינְזֶען.

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ

בִּנְטִיַּת גָּרוֹן: דוּרְךְ אֶן אוֹסְגֶעשְׁטְרֶעקְטֶן הַלְז.[2]

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ

בְּשִׂקּוּר עָיִן: דוּרְךְ דַּס ווִינְקֶען מִיט דֶם אוֹיג.

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ

בְּשִׂיחַ מִיט דִי רֵייד

שִׂפְתוֹתֵינוּ: פוּן אוּנְזֶערֶע לִיפֶּען.

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ

בְּעֵינַיִם רָמוֹת: דוּרְךְ [3]שְׁטָאלְצֶע אוֹיגֶען.

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ

בְּעַזּוּת מֵצַח: מִיט [3]אוּנְפֶערְשֶׁעהְמְטְהַייט.

וְעַל כֻּלָּם. אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת. סְלַח לָנוּ. מְחַל לָנוּ. כַּפֶּר לָנוּ:

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ

בִּפְרִיקַת עוֹל: דוּרְךְ אַרוּנְטֶערְוואַרְפֶען דֶם יָאךְ.[4]

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ

בִּפְלִילוּת: דוּרְךְ פַאלְשׁ [5]רִיכְטֶען.

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ

בִּצְדִיַּת רֵעַ: דוּרְךְ לוֹיעֶרְן אוֹיף אַ צְווייטֶן.

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ

פִּיר נְעִילָה.

תֹּהוּ. (זַיינֶען) נִיכְטִיג,

וִימֵי חַיֵּיהֶם אוּן דִי טֶעג פוּן זֵייעֶר לֶעבֶּען

הֶבֶל לְפָנֶיךָ. זַיינֶען [6]דוּמְהַייט פַאר דִיר,

וּמוֹתַר הָאָדָם אוּן דֶר פָארְצוּג פוּן דֶם מֶנְשֶׁן

מִן הַבְּהֵמָה אִיבֶּער דַאס פִיה

אָיִן. אִיז נִיכְטְס,

כִּי הַכֹּל הָבֶל: דֶען אַלֶעס אִיז [6]דוּמְהַייט.

אַתָּה הִבְדַּלְתָּ דוּ הָאסְט [7]אוּנְטֶערְשֵׁיידֶעט

אֱנוֹשׁ (דֶעם) מֶענְשֶׁען

מֵרֹאשׁ פוּן אָנְפַאנג אָן,

וַתַּכִּירֵהוּ אוּן דוּ הָסְט אִיהְם אַנֶערְקֶענְט

לַעֲמוֹד דַאס עֶר זָאל שְׁטֵעהְן

לְפָנֶיךָ. פַאר דִיר,

כִּי דֶען

מִי יֹאמַר לְךָ ווֶער קֶען דִיר זָאגֶען:

מַה תִּפְעָל. ווָאס טְהוּסְט דוּ?

וְאִם יִצְדַּק אוּן ווֶען עֶר זָאל גֶערֶעכְט זַיין,

מַה יִּתֶּן לָךְ: ווָאס גִיבְט עֶר דִיר?

וַתִּתֶּן לָנוּ אוּן דוּ הָאסְט אוּנְז גֶעגֶעבֶּען

יְיָ אֱלֹהֵינוּ עֶוויגֶער, אוּנְזֶער גָאט,

בְּאַהֲבָה מִיט לִיבֶּע

אֶת יוֹם דֶעם טָאג

(הַשַּׁבָּת הַזֶּה פוּן דִיזֶען שַׁבָּת

וְאֶת יוֹם) אוּן דֶעם טָאג

הַכִּפֻּרִים הַזֶּה. פוּן פֶערְגֶעבּוּנְג

קֵץ (אַלְס) עֶנְדְצַייט

1) פְרָאצֶענְט. 2) ד. ה. שְׁטָאלְצֶען גאנג. 3) ווערטערליך: די שטארקייט פון שטערן. 4) פון תורה און מצות. 5) אורטהיילען. 6) אָהנע נוטצען; אַ הויך; ניכטס. 7) אויסגעצייכענט.

בְּצָרוּת עָיִן: דוּרְךְ [2]אַ שְׁלֶעכְטֶע אוֹיג.

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ

בְּקַלּוּת רֹאשׁ: דוּרְךְ לַייכְטזִינִיגְקַייט.

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ

בְּקַשְׁיוּת עֹרֶף: דוּרְךְ הַארְט־נֶעקִינְקַייט.

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ

בְּרִיצַת רַגְלַיִם לְהָרַע: דוּרְךְ לוֹפֶען מִיט דִי פִיס שְׁלֶעכְטֶעס צוּ טְהָאן.

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ

בִּרְכִילוּת: דוּרְךְ פֶערְלֵיימְדוּנְג.

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ

בִּשְׁבוּעַת שָׁוְא: דוּרְךְ פַאלְשֶׁען שְׁוואוּר.

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ

בְּשִׂנְאַת חִנָּם: דוּרְךְ אוּמְזִיסְטֶען הַאס.

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ

בִּתְשׂוּמֶת יָד: דוּרְךְ נִיט צוּרִיק־גֶעבֶּען.[3]

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ

בְּתִמְהוֹן לֵבָב: דוּרְךְ[4]הֶערְצֶנְס־פֶערְוואוּנְדֶערוּנְג.

וְעַל כֻּלָּם. אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת סְלַח לָנוּ. מְחַל לָנוּ. כַּפֶּר לָנוּ:

וְעַל חֲטָאִים — און פִיר דִי זִינְד,

שֶׁאָנוּ חַיָּבִים — וָואס מִיר זַיינֶען שוּלְדִיג

עֲלֵיהֶם — פִיר זֵיי

עוֹלָה: — אַ בְּרַאנְד־אָפְּפֶער.

וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם

פִיר נְעִילָה.

וּמְחִילָה — און פֶערְגֶעבּוּנְג

וּסְלִיחָה — און פֶערְצַייהוּנְג

עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ. — אוֹיף אַלֶע אוּנְזֶערֶע זִינְד,

לְמַעַן נֶחְדַּל — אוּם מִיר זָאלֶען אוֹיפְהֶערֶען

מֵעֹשֶׁק — פוּן דִי גְוואלְט־טְהָאט

יָדֵינוּ. — פוּן אוּנְזֶערֶע הֶענְד,

וְנָשׁוּב — און מִיר זָאלֶען זִיךְ צוּרִיקְקֶעהְרֶען

אֵלֶיךָ — צוּ דִיר,

לַעֲשׂוֹת — אוּם צוּ טְהָאן

חֻקֵּי רְצוֹנְךָ — דִי גֶעזֶעצֶע פוּן דַיין ווִילֶען

בְּלֵבָב שָׁלֵם: — מִיט דֶעם גַאנְצֶען הַארְצֶען.

וְאַתָּה — און דוּ,

בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים — מִיט דַיין גְרוֹיסֶער בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט,

רַחֵם עָלֵינוּ. — עֶרְבַּארְם זִיךְ אִיבֶּער אוּנְז,

כִּי לֹא תַחְפּוֹץ — דֶען דוּ ווִילְסְט נִיט

בְּהַשְׁחָתַת — דַאס פֶערְדֶערְבֶּען

עוֹלָם. — פוּן דִי ווֶעלְט;

שֶׁנֶּאֱמַר. — ווִי עֶס אִיז גֶעזָאגְט:

[1]דִּרְשׁוּ יְיָ — זוּכְט דֶעם עֶווִיגֶען,

בְּהִמָּצְאוֹ. — ווֶען עֶר לָאזְט זִיךְ גֶעפִינֶען,

קְרָאֻהוּ — רוּפְט אִיהְם,

בִּהְיוֹתוֹ קָרוֹב: — ווֶען עֶר אִיז נָאהֶענְט.

1) ישעיה נ"ה ו'. 2) קנאה; ניט פערגינען. 3) דאס, וואס מען האט אונז צור האנד איבערגעגעבען. 4) פערווירונג פון פערשטאנד.

חַטָּאת:	אַ זִינְד־אָפְּפֶער.
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם	
קָרְבָּן	אֵיין אָפְּפֶער
עוֹלֶה וְיוֹרֵד:	לוֹיט אוּנְזֶער שְׁטַאנְד.[4]
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם	
אָשָׁם	אַ שׁוּלְד אָפְּפֶער
וַדַּאי וְתָלוּי:	פֿר גֶעווִיסֶע און נִיט גֶעווִיסֶע זִינְד
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם	
מַכַּת מַרְדּוּת:	שְׁלֶעגֶ פֿיר אוּנְגֶהֶרְכְזַאמְקֵייט
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם	
מַלְקוּת אַרְבָּעִים:	פֶערְצִיג שְׁלֶעגֶ.
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם	

מִיתָה	טוֹיט
בִּידֵי שָׁמָיִם:	דוּרְךְ גָאטֶעס הַאנְד.
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם	
כָּרֵת	אוֹיסְרָאטוּנְג
וַעֲרִירִי:	און קִינְדֶער־לָאזִיגְקֵייט.
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם	
אַרְבַּע מִיתוֹת	דִי פִֿיעֶר טוֹיטֶעס־שְׁטְרָאפֶען
בֵּית דִּין:	פוּן גֶערִיכְט.

סְקִילָה.	פֶערְשְׁטֵיינִיגֶען,
שְׂרֵפָה.	פֶערְבְּרֶענֶען,
הֶרֶג.	עֶרְשְׁלָאגֶען מִיט דֶם שְׁווֶערְט
וְחֶנֶק.	און דֶערְווֶערְגֶען,

פִיר נְעִילָה.

וְנֶאֱמַר.	און עֶס אִיז גֶעזָאגְט:
[1] יַעֲזֹב רָשָׁע	דֶר זִינְדִיגֶער זָאל פֶערְלָאזֶען
דַּרְכּוֹ	זַיין וֶועג,
וְאִישׁ אָוֶן	און דֶער אוּנְגֶערֶעכְטֶער מַאן
מַחְשְׁבֹתָיו.	זַיינֶע גֶעדַאנְקֶען,
וְיָשֹׁב	און עֶר זָאל צוּרִיקְקֶעהְרֶען
אֶל יְיָ	צוּם עֶווִיגֶען
וִירַחֲמֵהוּ,	און עֶר ווֶעט אִיהם עֶרְבַּארְמֶען,
וְאֶל אֱלֹהֵינוּ,	און צוּ אוּנְזֶער גָאט —
כִּי	דֶען
יַרְבֶּה לִסְלוֹחַ:	עֶר פֶערְגִיבְט פִֿיל מָאל.
[2] וְאַתָּה	און דוּ בִּיסְט

אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת	אַ גָאט פוּן פֶערְגֶעבּוּנְג,
חַנּוּן וְרַחוּם.	אַ גְנֶעדִיגֶער און בַּארְמְהֶערְצִיגֶער
אֶרֶךְ אַפַּיִם	אַ לַאנְג־מִיטְהִיגֶער
וְרַב חֶסֶד	און גְרוֹיס (אִין) גְנַאדֶע
[3] וֶאֱמֶת.	און טְרַייהַייט,
וּמַרְבֶּה לְהֵיטִיב.	און טְהוּסְט פִֿיל גוּטֶעס,
וְרוֹצֶה אַתָּה	און דוּ ווִילְסְט
בִּתְשׁוּבַת	דָאס צוּרִיקְקֶעהְרֶען
רְשָׁעִים	פוּן דִי זִינְדִיגֶע,
וְאֵין אַתָּה חָפֵץ	און דוּ ווִילְסְט נִיט

1) ישעיה נ״ה ז׳. 2) נחמיה ט׳ י״ז. 3) כתב אבודרהם: ,המוסיף ואמת תועה כי אינו כתוב בפסוק״. 4) ד. ה. עס איז געווען איין אונטערשייד צווישען דעם קרבן וואס א רייכער און וואס א ארימער האט געדארפט בריינגען. זעה ויקרא ה׳ א׳—י״ג. און כריתות ז׳ ע״ב.

עַל מִצְוַת עֲשֵׂה — פִיר (דִי אִיבֶּערְטְרֶעטוּנְג פוּן) גֶעבָּאטֶענֶע גֶעזֶעצְּע,

וְעַל מִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה. — אָדֶער פִיר פֶערְבָּאטֶענֶע גֶעזֶעצְּע,

בֵּין שֶׁיֵּשׁ בָּהּ קוּם עֲשֵׂה. — סַיי עֶס אִיז דָא דַארִין אַ טְהַאט,[4]

וּבֵין שֶׁאֵין בָּהּ קוּם עֲשֵׂה. — אוּן סַיי עֶס אִיז דַארִין נִיטָא קֵיין טְהַאט,[4]

אֶת הַגְּלוּיִם לָנוּ — דִי (זִינְד), וָואס זַיינֶען אוּנְז אָפֶּענְבַּאר,

וְאֶת שֶׁאֵינָם גְּלוּיִם לָנוּ. — אוּן דִי, וָואס זַיינֶען אוּנְז נִיט אָפֶּענְבַּאר,

אֶת הַגְּלוּיִם לָנוּ. — דִי, וָואס זַיינֶען אוּנְז אָפֶּענְבַּאר,

כְּבָר אֲמַרְנוּם — הָאבֶּען מִיר זַיי שׁוֹין לַאנְג גֶעזָאגְט

לְפָנֶיךָ. — פַאר דִיר

וְהוֹדִינוּ לְךָ — אוּן מִר הָאבֶּען בֶּקֶענְט פַאר דִר

עֲלֵיהֶם. — וֶועגֶען זַיי,

וְאֶת שֶׁאֵינָם גְּלוּיִם לָנוּ. — אוּן דִי, וָואס זַיינֶען אוּנְז נִיט אָפֶּענְבַּאר,

לְפָנֶיךָ — פַאר דִיר

הֵם גְּלוּיִם — זַיינֶען זַיי אָפֶּענְבַּאר

וִידוּעִים. — אוּן בֶּעוואוּסְט;

כַּדָּבָר — אַזוֹי ווִי דַאס וָוארְט,

שֶׁנֶּאֱמַר. — וָוס אִיז גֶעזָאגְט (אִין פָּסוּק):

[1] הַנִּסְתָּרֹת — דִי פֶערְבָּארְגֶענֶע זַאכֶען

לַייָ אֱלֹהֵינוּ. — גֶעהֶערֶען צוּם עֶווִיגֶען, אוּנְזֶער גָאט,

וְהַנִּגְלֹת — אָבֶּער דִי אָפֶּענְבַּארֶע זַאכֶען,

פִיר נְעִילָה.

בְּמִיתָתָם. — זֵייעֶר טוֹיט.

שֶׁנֶּאֱמַר. — דֶען עֶס אִיז גֶעזָאגְט (אִין פָּסוּק):

[2] אֱמֹר אֲלֵיהֶם — זָאג צוּ זַיי,

חַי אָנִי — זָא וַואהְר אִיךְ לֶעבּ,

נְאֻם — שְׁפְּרִיכְט

אֲדֹנָי אֱלֹהִים — דֶער עֶווִיגֶער גָאט,

אִם אֶחְפֹּץ — אוֹיבּ אִיךְ ווִיל

בְּמוֹת הָרָשָׁע, — דַאס דֶער זִינְדִיגֶער זָאל שְׁטַארְבֶּען

כִּי אִם — זָאנְדֶערְן,

בְּשׁוּב רָשָׁע — דַאס דֶער זִינְדִיגֶער זָל צוּרִיקְקֶעהְרֶען

מִדַּרְכּוֹ — פוּן זַיין וֶועג,

וְחָיָה. — אוּן עֶר זָאל בְּלַייבֶּען לֶעבֶּען;

שׁוּבוּ שׁוּבוּ — קֶעהְרְט צוּרִיק, קֶעהְרְט צוּרִיק

מִדַּרְכֵיכֶם הָרָעִים, — פוּן אַייעֶרֶע שְׁלֶעכְטֶע וֶועגֶען,

וְלָמָּה תָמוּתוּ — דֶען וָורוּם זָאלְט אִיהְר שְׁטַארְבֶּען

בֵּית יִשְׂרָאֵל: — (אִיהְר) הוֹיז פוּן יִשְׂרָאֵל?

וְנֶאֱמַר. — אוּן עֶס אִיז גֶעזָאגְט (אִין פָּסוּק):

[3] הֶחָפֹץ אֶחְפֹּץ — צוּ ווִיל אִיךְ דֶען

מוֹת רָשָׁע, — דֶעם טוֹיט פוּן דֶעם זִינְדִיגֶען?

נְאֻם — שְׁפְּרִיכְט

אֲדֹנָי אֱלֹהִים, — דֶער עֶווִיגֶער גָאט,

1) דברים כ״ט כ״ח. 2) יחזקאל ל״ג י״א 3) שם י״ח כ״ג. 4) ראה מכות ט״ו ע״ב ובסדור עבודת ישראל.

לָנוּ	גֶעהֶערֶען צוּ אוּנְז
וּלְבָנֵינוּ	אוּן צוּ אוּנְזֶערֶע קִינְדֶער
עַד עוֹלָם.	בִּיז עֶווִיג,
לַעֲשׂוֹת	צוּ טְהָאן
אֶת כָּל דִּבְרֵי	אַלֶע װֶערְטֶער
הַתּוֹרָה הַזֹּאת:	פוּן דִיזֶע לֶעהְרֶע.
כִּי	דֶען
אַתָּה סָלְחָן	דוּ בִּיסְט דֶער פֶערְגֶעבֶּער
לְיִשְׂרָאֵל	פוּן יִשְׂרָאֵל,
וּמָחֳלָן	אוּן דֶער פֶערְצַייהֶער
לְשִׁבְטֵי יְשֻׁרוּן	פוּן דִי שְׁטַאמֶען פוּן יְשׁוּרוּן
בְּכָל דּוֹר וָדוֹר.	אִין יֶעדֶער גֶעשְׁלֶעכְט,
וּמִבַּלְעָדֶיךָ	אוּן אוֹיסֶער דִיר
אֵין לָנוּ מֶלֶךְ	הָאבֶען מִיר קֵיין קֶענִיג,

מוֹחֵל	(װֶעלְכֶער) פֶערְצַייהֶעט
וְסוֹלֵחַ	אוּן פֶערְגִיבְט,
אֶלָּא אָתָּה:	נוּר דוּ.

אֱלֹהַי.	מַיין גָאט,
עַד שֶׁלֹּא נוֹצַרְתִּי	בֶּעפָאר אִיךְ בִּין בֶּעשַׁאפֶען גֶעוָוארְעֶן
אֵינִי כְדַאי.	בִּין אִין אִיךְ נִיכְטְס װֶערְטְה גֶעוֶען,
וְעַכְשָׁיו	אוּן יֶעצְט,
שֶׁנּוֹצַרְתִּי	דַאס אִיךְ בִּין בֶּעשַׁאפֶען גֶעוָוארֶען
כְּאִלּוּ לֹא נוֹצַרְתִּי:	אִיז אַזוֹי וִוי אִיךְ וָואלְט נִיט בֶּעשַׁאפֶען גֶעוָוארֶען.
עָפָר אֲנִי בְּחַיַּי.	שְׁטוֹיב בִּין אִיךְ אִין מַיין לֶעבֶּען,
קַל וָחֹמֶר	חִיפִיל שׁוֹין מֶעהְר

פִּיר נְעִילָה.

הֲלוֹא	דָאךְ,
בְּשׁוּבוֹ	ווען עֶר װֶעט צוּרִיקְקֶעהְרֶען
מִדְּרָכָיו	פוּן זַיינֶע װֶעגֶען,
וְחָיָה:	דַאן װֶעט עֶר בְּלַייבֶּען לֶעבֶּען.
וְנֶאֱמַר.	אוּן עֶס אִיז גֶעזָאגְט (אִין פָּסוּק)
כִּי לֹא אֶחְפֹּץ	דֶען אִיךְ וִויל נִיט,
בְּמוֹת הַמֵּת.	דַס יֶעמַאנְד זָאל שְׁטַארְבֶּען,
נְאֻם	שְׁפְּרִיכְט
אֲדֹנָי אֱלֹהִים.	דֶער עֶווִיגֶער גָאט,
וְהָשִׁיבוּ	אוּן קֶעהְרְט אַייךְ צוּרִיק,
וִחְיוּ:	אוּן בְּלַייבְּט לֶעבֶּען.
כִּי	דֶען

אַתָּה סָלְחָן	דוּ בִּיסְט דֶער פֶערְגֶעבֶּער
לְיִשְׂרָאֵל.	פוּן יִשְׂרָאֵל,
וּמָחֳלָן	אוּן דֶער פֶערְצַייהֶער
לְשִׁבְטֵי יְשֻׁרוּן	פוּן דִי שְׁטַאמֶען פוּן יְשׁוּרוּן
בְּכָל דּוֹר וָדוֹר.	אִין יֶעדֶער גֶעשְׁלֶעכְט,
וּמִבַּלְעָדֶיךָ	אוּן אוֹיסֶער דִיר
אֵין לָנוּ מֶלֶךְ	הָאבֶען מִיר קֵיין קֶענִיג,
מוֹחֵל	(װֶעלְכֶער) פֶערְצַייהֶעט
וְסוֹלֵחַ	אוּן פֶערְגִיבְט,
אֶלָּא אָתָּה:	נוּר דוּ.

זאג **אלהי עד שלא** נוצרתי, וועלכעס געפינט זיך איבערן שטריך, ביז וכשנים קדמוניות, זייטע 269.

בְּמִיתָתִי.	אין מיין טויט;
הֲרֵי אֲנִי	איך בין
לְפָנֶיךָ	פאר דיר
כִּכְלִי	ווי א געפעס
מָלֵא	(וואס איז) פול
בּוּשָׁה וּכְלִמָּה:	(מיט) שאנדע און בעשעמונג.
יְהִי רָצוֹן	עס זאל זיין דער ווילען
מִלְּפָנֶיךָ	פון דיר,
יְיָ אֱלֹהַי	עוויגער, מיין גאט,
וֵאלֹהֵי	און גאט
אֲבוֹתַי	פון מיינע עלטערן,
שֶׁלֹּא אֶחֱטָא עוֹד.	דאס איך זאל מעהר ניט זינדיגען,
וּמַה שֶּׁחָטָאתִי	און וואס איך האב געזינדיגט
לְפָנֶיךָ	פאר דיר
מָרֵק	רייניג
בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים.	דורך דיין גרויסע בארמהערציגקייט,
אֲבָל	אבער
לֹא עַל יְדֵי יִסּוּרִים	ניט דורך שמערצען

וָחֳלָיִם רָעִים: און בייזע קראנקהייטען.

אֱלֹהַי, נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע. וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה. וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם, וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה. פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ. וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי. וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה. מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם: עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ: לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ. הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְיָ צוּרִי וְגֹאֲלִי: טרעט אב 3 טריט ריקווערטס און זאג:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ. וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: וְעָרְבָה לַייָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם. כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

הַזְכָּרַת נְשָׁמוֹת (יִזְכּוֹר).

MEMORIAL OF THE DEAD (YIZKOR).

יִזְכּוֹר זָאגְען דִי, וָואס הָאבְּען קֵיין עֶלְטֶערְן, אַם יוֹם כִּפּוּר, אַם לֶעצְטֶען טָאג פֶּסַח, דֶעם צְווייטְען טָאג שָׁבוּעוֹת און אַם שְׁמִינִי עֲצֶרֶת, בַּאלְד נָאךְ דֶעם לֵייעֶנְען אִין סֵפֶר תּוֹרָה, און אויב עס גֶעפַאלְט אַם שַׁבָּת, זָאגְט מֶען יִזְכּוֹר נָאךְ יְקוּם פּוּרְקָן.

The following prayers (YIZKOR) are said by those whose parent or parents have departed, on the day of Atonement (Yom Kippur), the last day of Passover, the second day of Pentecost (Shovuoth) and on the eighth day of Tabernacles (Shemini Azereth) immediately after Reading of the Law, and if it fall on Sabbath, Yizkor is said after Yekum Purkan (יקום פורקן)

יִזְכּוֹר־גֶעבֶּעט פִיר אַ פֶערְשְׁטָארְבֶּענֶעם פָאטֶער.

Yizkor-prayer for a departed father.

יִזְכּוֹר אֱלֹהִים נִשְׁמַת אָבִי מוֹרִי

היר קומט דער נאמען און פאטער'ס נאמען פון דעם פערשטארבענעם פאטער.

The name and father's name of the departed father are here mentioned.

שֶׁהָלַךְ לְעוֹלָמוֹ. בַּעֲבוּר שֶׁאֲנִי נוֹדֵר צְדָקָה בַּעֲדוֹ. בִּשְׂכַר זֶה תְּהֵא נַפְשׁוֹ צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים עִם נִשְׁמוֹת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שָׂרָה רִבְקָה רָחֵל וְלֵאָה וְעִם שְׁאָר צַדִּיקִים וְצִדְקָנִיּוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן. וְנֹאמַר אָמֵן:

יִזְכּוֹר־גֶעבֶּעט פִיר אַ פֶערְשְׁטָארְבֶּענֶע מוּטֶער.

Yizkor-prayer for a departed mother.

יִזְכּוֹר אֱלֹהִים נִשְׁמַת אִמִּי מוֹרָתִי

היר קומט דער נאמען און פאטער'ס נאמען פון די פער־שטארבענע מוטער.

The name and father's name of the departed mother are here mentioned

שֶׁהָלְכָה לְעוֹלָמָהּ. בַּעֲבוּר שֶׁאֲנִי נוֹדֵר צְדָקָה בַּעֲדָהּ. בִּשְׂכַר זֶה תְּהֵא נַפְשָׁהּ צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים עִם נִשְׁמוֹת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שָׂרָה רִבְקָה רָחֵל וְלֵאָה וְעִם שְׁאָר צַדִּיקִים וְצִדְקָנִיּוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן. וְנֹאמַר אָמֵן:

יִזְכּוֹר־גֶעבֶּעט פִיר פֶערְשְׁטָארְבֶּענֶע גְרָאס־עֶלְטֶערְן און אַנְדֶערֶע פֶערְוַואנְדְטֶע.

Yizkor-prayer for grand-parents and relatives.

יִזְכּוֹר אֱלֹהִים נִשְׁמַת אָבִי וְאִמִּי זְקֵנַי וּזְקֵנוֹתַי דּוֹדַי וְדוֹדוֹתַי אַחַי וְאַחְיוֹתַי בֵּין מִצַּד אָבִי וּבֵין מִצַּד אִמִּי שֶׁהָלְכוּ לְעוֹלָמָם. בַּעֲבוּר שֶׁאֲנִי נוֹדֵר צְדָקָה בַּעֲדָם. בִּשְׂכַר זֶה תִּהְיֶינָה נַפְשׁוֹתָם צְרוּרוֹת בִּצְרוֹר הַחַיִּים עִם נִשְׁמוֹת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שָׂרָה רִבְקָה רָחֵל וְלֵאָה וְעִם שְׁאָר צַדִּיקִים וְצִדְקָנִיּוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן. וְנֹאמַר אָמֵן:

הַזְכָּרַת נְשָׁמוֹת (יִזְכּוֹר).

יִזְכּוֹר זָאגְען דִי, וָואס הָאבֶּען קֵיין עֶלְטֶערְן, אַם יוֹם כִּפּוּר, דֶעם לֶעצְטֶען טָאג פֶּסַח, דֶעם צְווייטֶען טָאג שָׁבוּעוֹת און אַם שְׁמִינִי עֲצֶרֶת, בַּאלְד נָאךְ דֶעם לֵייעֶנֶען אִין סֵפֶר תּוֹרָה, און אוֹיבּ עֶס גֶעפַאלְט אַם שַׁבָּת, זָאגְט מֶען יִזְכּוֹר נָאךְ יְקוּם פּוּרְקָן.

יִזְכּוֹר-גֶעבֶּעט פִיר אַ פֶערְשְׁטָארְבֶּענֶעם פָאטֶער.

יִזְכּוֹר אֱלֹהִים	גָאט זָאל דֶערְמָאנֶען
נִשְׁמַת	דִי זֶעעלֶע
אָבִי מוֹרִי	פוּן מַיין[1] פָאטֶער,[2] מַיין לֶעהְרֶער

היר קומט דער נאמען און פאטער'ס נאמען פון דעם פערשטארבענעם פאטער.

שֶׁהָלַךְ	וֶועלְכֶער אִיז אַוֶועקְגֶעגַאנְגֶען
לְעוֹלָמוֹ.	צוּ זַיין וֶועלְט,
בַּעֲבוּר	ווייל
שֶׁאֲנִי נוֹדֵר	אִיךְ זָאג צוּ
צְדָקָה	[3]אַלְמָאזֶען
בַּעֲדוֹ.	פִיר אִיהְם,
בִּשְׂכַר זֶה	אַלְס לוֹין דַאפִיר
תְּהֵא נַפְשׁוֹ	זָאל זַיין זַיין זֶעעלֶע
צְרוּרָה	אַיינְגֶעבּוּנְדֶען
בִּצְרוֹר הַחַיִּים	אִין דֶעם בּוּנְד פוּן לֶעבֶּען
עִם נִשְׁמוֹת	מִיט דִי זֶעעלֶען
אַבְרָהָם	פוּן אַבְרָהָם,
יִצְחָק וְיַעֲקֹב	יִצְחָק און יַעֲקֹב,
שָׂרָה רִבְקָה	שָׂרָה, רִבְקָה,
רָחֵל וְלֵאָה	רָחֵל און לֵאָה,
וְעִם שְׁאָר צַדִּיקִים	און מִיט דִי אִיבְּרִיגֶע פְרוּמֶע מֶענֶער
וְצִדְקָנִיּוֹת	און פְרוּמֶע פְרוֹיעֶן,
שֶׁבְּגַן עֵדֶן.	וֶועלְכֶע זַיינֶען אִין[4]פַּארַאדִיז;
וְנֹאמַר אָמֵן:	און לָא'מִיר זָאגֶען: אָמֵן!

יִזְכּוֹר-גֶעבֶּעט פִיר אַ פֶערְשְׁטָארְבֶּענֶע מוּטֶער.

יִזְכּוֹר אֱלֹהִים	גָאט זָאל דֶערְמָאנֶען
נִשְׁמַת	דִי זֶעעלֶע
אִמִּי מוֹרָתִי	פוּן מַיין[5]מוּטֶער, מַיין[6]לֶעהְרֶערִן

היר קומט דער נאמען און פאטער'ס נאמען פון די פער-שטארבענע מוטער.

שֶׁהָלְכָה	וֶועלְכֶע אִיז אַוֶועקְגֶעגַאנְגֶען
לְעוֹלָמָהּ.	צוּ אִיהְר וֶועלְט,
בַּעֲבוּר	ווייל
שֶׁאֲנִי נוֹדֵר	אִיךְ זָאג צוּ
צְדָקָה	[3]אַלְמָאזֶען
בַּעֲדָהּ.	פִיר אִיהְר,
בִּשְׂכַר זֶה	אַלְס לוֹין דַאפִיר
תְּהֵא נַפְשָׁהּ	זָאל זַיין אִיהְר זֶעעלֶע
צְרוּרָה	אַיינְגֶעבּוּנְדֶען
בִּצְרוֹר הַחַיִּים	אִין דֶעם בּוּנְד פוּן לֶעבֶּען
עִם נִשְׁמוֹת	מִיט דִי זֶעעלֶען
אַבְרָהָם	פוּן אַבְרָהָם,
יִצְחָק וְיַעֲקֹב	יִצְחָק און יַעֲקֹב,
שָׂרָה רִבְקָה	שָׂרָה, רִבְקָה,
רָחֵל וְלֵאָה	רָחֵל און לֵאָה,
וְעִם שְׁאָר צַדִּיקִים	און מִיט דִי אִיבְּרִיגֶע פְרוּמֶע מֶענֶער
וְצִדְקָנִיּוֹת	און פְרוּמֶע פְרוֹיעֶן,
שֶׁבְּגַן עֵדֶן.	וועלְכֶע זַיינֶען אִין[4]פַּארַאדִיז;
וְנֹאמַר אָמֵן:	און לָא'מִיר זָאגֶען: אָמֵן!

1) געעהרטען פאטער. 2) ערציהער. 3) ד. ה. געלד-שטייער צו ארמע; געשענק, גאבע צו ארמע. 4) ווערטער ליך: אין דעם גארטען פון עדן. 5) מיין געעהרטע מוטער. 6) ערציהערין.

יִזְכּוֹר געבעט פיר פערשטארבענע גראס-עלטערן און אנדערע פערוואנדטע.

יִזְכּוֹר אֱלֹהִים	גָאט זָאל דערמָאנען
נִשְׁמַת	די זעעלע
אָבִי	פון מיין פָאטער
וְאִמִּי	און מיין מוטער,
זְקֵנַי	מיינע גרָאס-פאטערס
וּזְקֵנוֹתַי	און מיינע גרָאס-מוטערס,
דּוֹדַי	מיינע אָנקעלס
וְדוֹדוֹתַי	און מיינע טאנטעס,
אַחַי	מיינע ברידער
וְאַחְיוֹתַי	און מיינע שוועסטערס,
בֵּין מִצַּד אָבִי	סיי פון מיין פָאטער'ס זייטע
וּבֵין מִצַּד אִמִּי	און סיי פון מין מוטער'ס זייטע
שֶׁהָלְכוּ	וועלכע זיינען אוועקגעגאנגען
לְעוֹלָמָם.	צו זייער וועלט,
בַּעֲבוּר	ווייל
שֶׁאֲנִי נוֹדֵר	איך זָאג צו
צְדָקָה	אַלמָאזען
בַּעֲדָם.	פיר זיי,
בִּשְׂכַר זֶה	אַלְס לוין דאפיר
תִּהְיֶינָה	זָאלען זיין
נַפְשׁוֹתָם	זייערע זעעלען
צְרוּרוֹת	איינגעבונדען
בִּצְרוֹר הַחַיִּים	אין דעם בונד פון לעבען
עִם נִשְׁמוֹת	מיט די זעעלען
אַבְרָהָם	פון אַבְרָהָם,
יִצְחָק וְיַעֲקֹב	יִצְחָק און יַעֲקֹב,
שָׂרָה רִבְקָה	שָׂרָה, רִבְקָה,
רָחֵל וְלֵאָה	רָחֵל און לֵאָה,
וְעִם שְׁאָר צַדִּיקִים	און מיט די איבריגע פרומע מענער
וְצִדְקָנִיּוֹת	און פרומע פרויען,
שֶׁבְּגַן עֵדֶן.	וועלכע זיינען אין פאראדיז;
וְנֹאמַר אָמֵן:	און לָא'מיר זָאגען: אָמֵן!

שִׁיר הַשִּׁירִים.

שיר השירים זאגט מען פרייטאג נאך מנחה (נאך־מיטאג־געבעט). מען טהאר ניט ריידען אין מיטען זאגען.

שיר השירים is to be said on Friday after the Afternoon Service.

לפי המקובל, שיר השירים אמר שלמה ברוח קדשו כנגד הקב״ה וכנסת ישראל. ואיתא במדרש שה״ש פרשה א׳ פ׳ י״א: „שאין כל העולם כלו כדאי כיום שנתנה בו שיר השירים, שכל השירים (כך הגיר׳ פילקוט) קדש וזה קדש קדשים. שיר השירים, המשבח שבשירים, המעולה שבשירים, המסולסל שבשירים. בכל השירים או הוא מקלסן או הן מקלסין אותו, ברם הכא הן מקלסין אותו והוא מקלסן, הוא מקלסן „הנך יפה רעיתי״, והן מקלסין אותו „הנך יפה דודי אף נעים״. כל מקום שנאמר במלך שלמה במלך שהשלום שלו הכתוב מדבר״ (שם במדרש). ובזהר (תרומה קמ״ג ע״א) איתא: „שה״ש כללא דכל אורייתא, כללא דרזא דאבהן. כללא דגלותא דמצרים ופורקניה ותושבחתא דימא, כללא דעשר אמירן דהר סיני. וכד אזלו ישראל במדברא עד דעאלו לארעא דישראל ואתבני בי מקדשא, כללא דגלותהון דישראל בֵּיני עממיא ופורקנא דילהון, כללא דתח״ה. מאי דהוה ומאי דזמין למהוי עד יומא דיהי שבת לה׳ כלא איהו בשה״ש. עכ״ל.

א א 1 שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר
לִשְׁלֹמֹה: ב 2 יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת
פִּיהוּ כִּי טוֹבִים דֹּדֶיךָ מִיָּיִן:
ג 3 לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים שֶׁמֶן
תּוּרַק שְׁמֶךָ. עַל כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ:
ד 4 מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָּרוּצָה. הֱבִיאַנִי
הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָּךְ
נַזְכִּירָה דֹדֶיךָ מִיַּיִן מֵישָׁרִים
אֲהֵבוּךָ: ה 5 שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה
בְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם. כְּאָהֳלֵי קֵדָר
כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה: ו 6 אַל תִּרְאוּנִי
שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת שֶׁשֱּׁזָפַתְנִי הַשָּׁמֶשׁ.
בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ בִי שָׂמֻנִי נֹטֵרָה
אֶת הַכְּרָמִים כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא
נָטָרְתִּי: ז 7 הַגִּידָה לִּי שֶׁאָהֲבָה
נַפְשִׁי אֵיכָה תִרְעֶה אֵיכָה תַּרְבִּיץ
בַּצָּהֳרָיִם. שַׁלָּמָה אֶהְיֶה כְּעֹטְיָה
עַל עֶדְרֵי חֲבֵרֶיךָ: ח 8 אִם לֹא
תֵדְעִי לָךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים. צְאִי
לָךְ בְּעִקְבֵי הַצֹּאן וּרְעִי אֶת גְּדִיֹּתַיִךְ
עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרֹעִים: ט 9 לְסֻסָתִי
בְּרִכְבֵי פַרְעֹה דִּמִּיתִיךְ רַעְיָתִי:
י 10 נָאווּ לְחָיַיִךְ בַּתֹּרִים צַוָּארֵךְ
בַּחֲרוּזִים: יא 11 תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה
לָּךְ עִם נְקֻדּוֹת הַכָּסֶף: יב 12 עַד
שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ:
יג 13 צְרוֹר הַמֹּר דּוֹדִי לִי בֵּין שָׁדַי
יָלִין: יד 14 אֶשְׁכֹּל הַכֹּפֶר דּוֹדִי
לִי בְּכַרְמֵי עֵין גֶּדִי: טו 15 הִנָּךְ
יָפָה רַעְיָתִי הִנָּךְ יָפָה עֵינַיִךְ יוֹנִים:
טז 16 הִנְּךָ יָפֶה דוֹדִי אַף נָעִים אַף
עַרְשֵׂנוּ רַעֲנָנָה: יז 17 קֹרוֹת בָּתֵּינוּ
אֲרָזִים רָהִיטֵנוּ בְּרוֹתִים:

ב א 1 אֲנִי חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן
שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים: ב 2 כְּשׁוֹשַׁנָּה
בֵּין הַחוֹחִים כֵּן רַעְיָתִי בֵּין הַבָּנוֹת:
ג 3 כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר כֵּן דּוֹדִי
בֵּין הַבָּנִים. בְּצִלּוֹ חִמַּדְתִּי וְיָשַׁבְתִּי
וּפִרְיוֹ מָתוֹק לְחִכִּי: ד 4 הֱבִיאַנִי
אֶל בֵּית הַיָּיִן וְדִגְלוֹ עָלַי אַהֲבָה:

ה 5 סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת רַפְּדוּנִי
בַּתַּפּוּחִים . כִּי חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי :
ו 6 שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ
תְּחַבְּקֵנִי : ז 7 הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם
בְּנוֹת יְרוּשָׁלַםִ בִּצְבָאוֹת אוֹ
בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה . אִם תָּעִירוּ וְאִם
תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ:
ח 8 קוֹל דּוֹדִי הִנֵּה זֶה בָּא . מְדַלֵּג
עַל הֶהָרִים מְקַפֵּץ עַל הַגְּבָעוֹת :
ט 9 דּוֹמֶה דוֹדִי לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר
הָאַיָּלִים . הִנֵּה זֶה עוֹמֵד אַחַר
כָּתְלֵנוּ מַשְׁגִּיחַ מִן הַחַלֹּנוֹת מֵצִיץ
מִן הַחֲרַכִּים : י 10 עָנָה דוֹדִי וְאָמַר
לִי . קוּמִי לָךְ רַעְיָתִי יָפָתִי וּלְכִי
לָךְ : יא 11 כִּי הִנֵּה הַסְּתָיו עָבָר .
הַגֶּשֶׁם חָלַף הָלַךְ לוֹ : יב 12 הַנִּצָּנִים
נִרְאוּ בָאָרֶץ עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ .
וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ :
יג 13 הַתְּאֵנָה חָנְטָה פַגֶּיהָ וְהַגְּפָנִים
סְמָדַר נָתְנוּ רֵיחַ . קוּמִי לָךְ רַעְיָתִי
יָפָתִי וּלְכִי לָךְ : יד 14 יוֹנָתִי בְּחַגְוֵי
הַסֶּלַע בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה הַרְאִינִי
אֶת מַרְאַיִךְ הַשְׁמִיעִינִי אֶת קוֹלֵךְ .
כִּי קוֹלֵךְ עָרֵב וּמַרְאֵיךְ נָאוֶה :
טו 15 אֶחֱזוּ לָנוּ שֻׁעָלִים שֻׁעָלִים
קְטַנִּים מְחַבְּלִים כְּרָמִים . וּכְרָמֵינוּ
סְמָדַר : טז 16 דּוֹדִי לִי וַאֲנִי לוֹ
הָרֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים : יז 17 עַד שֶׁיָּפוּחַ
הַיּוֹם וְנָסוּ הַצְּלָלִים . סֹב דְּמֵה לְךָ
דוֹדִי לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים עַל
הָרֵי בָתֶר :
ג א 1 עַל מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת בִּקַּשְׁתִּי
אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי . בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא
מְצָאתִיו : ב 2 אָקוּמָה נָּא וַאֲסוֹבְבָה
בָעִיר בַּשְּׁוָקִים וּבָרְחֹבוֹת אֲבַקְשָׁה
אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי . בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא
מְצָאתִיו : ג 3 מְצָאוּנִי הַשֹּׁמְרִים
הַסֹּבְבִים בָּעִיר . אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי
רְאִיתֶם : ד 4 כִּמְעַט שֶׁעָבַרְתִּי מֵהֶם
עַד שֶׁמָּצָאתִי אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי .
אֲחַזְתִּיו וְלֹא אַרְפֶּנּוּ עַד שֶׁהֲבֵיאתִיו
אֶל בֵּית אִמִּי וְאֶל חֶדֶר הוֹרָתִי :
ה 5 הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַםִ
בִּצְבָאוֹת אוֹ בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה . אִם
תָּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה
עַד שֶׁתֶּחְפָּץ : ו 6 מִי זֹאת עֹלָה מִן
הַמִּדְבָּר כְּתִימְרוֹת עָשָׁן . מְקֻטֶּרֶת
מֹר וּלְבוֹנָה מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל :
ז 7 הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים
גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ . מִגִּבֹּרֵי יִשְׂרָאֵל :
ח 8 כֻּלָּם אֲחֻזֵי חֶרֶב מְלֻמְּדֵי מִלְחָמָה .
אִישׁ חַרְבּוֹ עַל יְרֵכוֹ מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת :
ט 9 אַפִּרְיוֹן עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה
מֵעֲצֵי הַלְּבָנוֹן : י 10 עַמּוּדָיו עָשָׂה

כֶסֶף רְפִידָתוֹ זָהָב מֶרְכָּבוֹ אַרְגָּמָן.
תּוֹכוֹ רָצוּף אַהֲבָה מִבְּנוֹת יְרוּשָׁלָםִ:
יא 11 צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן
בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה. בַּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה
לּוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וּבְיוֹם
שִׂמְחַת לִבּוֹ:

ד א 1 הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי הִנָּךְ יָפָה
עֵינַיִךְ יוֹנִים מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ. שַׂעְרֵךְ
כְּעֵדֶר הָעִזִּים שֶׁגָּלְשׁוּ מֵהַר גִּלְעָד:
ב 2 שִׁנַּיִךְ כְּעֵדֶר הַקְּצוּבוֹת שֶׁעָלוּ
מִן הָרַחְצָה. שֶׁכֻּלָּם מַתְאִימוֹת
וְשַׁכֻּלָה אֵין בָּהֶם: ג 3 כְּחוּט הַשָּׁנִי
שִׂפְתוֹתַיִךְ וּמִדְבָּרֵיךְ נָאוֶה. כְּפֶלַח
הָרִמּוֹן רַקָּתֵךְ מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ:
ד 4 כְּמִגְדַּל דָּוִיד צַוָּארֵךְ בָּנוּי
לְתַלְפִּיּוֹת. אֶלֶף הַמָּגֵן תָּלוּי עָלָיו
כֹּל שִׁלְטֵי הַגִּבּוֹרִים: ה 5 שְׁנֵי שָׁדַיִךְ
כִּשְׁנֵי עֳפָרִים תְּאוֹמֵי צְבִיָּה. הָרוֹעִים
בַּשּׁוֹשַׁנִּים: ו 6 עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם
וְנָסוּ הַצְּלָלִים. אֵלֶךְ לִי אֶל הַר
הַמּוֹר וְאֶל גִּבְעַת הַלְּבוֹנָה: ז 7 כֻּלָּךְ
יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ: ח 8 אִתִּי
מִלְּבָנוֹן כַּלָּה אִתִּי מִלְּבָנוֹן תָּבוֹאִי.
תָּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה מֵרֹאשׁ שְׂנִיר
וְחֶרְמוֹן מִמְּעֹנוֹת אֲרָיוֹת מֵהַרְרֵי
נְמֵרִים: ט 9 לִבַּבְתִּנִי אֲחֹתִי כַלָּה.
לִבַּבְתִּנִי בְּאַחַת מֵעֵינַיִךְ בְּאַחַד עֲנָק
מִצַּוְּרֹנָיִךְ: י 10 מַה יָּפוּ דֹדַיִךְ אֲחֹתִי
כַלָּה. מַה טֹּבוּ דֹדַיִךְ מִיַּיִן וְרֵיחַ
שְׁמָנַיִךְ מִכָּל בְּשָׂמִים: יא 11 נֹפֶת
תִּטֹּפְנָה שִׂפְתוֹתַיִךְ כַּלָּה. דְּבַשׁ
וְחָלָב תַּחַת לְשׁוֹנֵךְ וְרֵיחַ שַׂלְמֹתַיִךְ
כְּרֵיחַ לְבָנוֹן: יב 12 גַּן נָעוּל אֲחֹתִי
כַלָּה. גַּל נָעוּל מַעְיָן חָתוּם:
יג 13 שְׁלָחַיִךְ פַּרְדֵּס רִמּוֹנִים עִם פְּרִי
מְגָדִים. כְּפָרִים עִם נְרָדִים: יד 14 נֵרְדְּ
וְכַרְכֹּם קָנֶה וְקִנָּמוֹן עִם כָּל עֲצֵי
לְבוֹנָה. מֹר וַאֲהָלוֹת עִם כָּל רָאשֵׁי
בְשָׂמִים: טו 15 מַעְיַן גַּנִּים בְּאֵר מַיִם
חַיִּים. וְנֹזְלִים מִן לְבָנוֹן: טז 16 עוּרִי
צָפוֹן וּבוֹאִי תֵימָן הָפִיחִי גַנִּי יִזְּלוּ
בְשָׂמָיו. יָבֹא דוֹדִי לְגַנּוֹ וְיֹאכַל
פְּרִי מְגָדָיו:

ה א 1 בָּאתִי לְגַנִּי אֲחֹתִי כַלָּה
אָרִיתִי מוֹרִי עִם בְּשָׂמִי אָכַלְתִּי יַעְרִי
עִם דִּבְשִׁי שָׁתִיתִי יֵינִי עִם חֲלָבִי.
אִכְלוּ רֵעִים שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דּוֹדִים:
ב 2 אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר. קוֹל דּוֹדִי
דוֹפֵק פִּתְחִי לִי אֲחֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי
תַמָּתִי שֶׁרֹּאשִׁי נִמְלָא טָל קְוֻצּוֹתַי
רְסִיסֵי לָיְלָה: ג 3 פָּשַׁטְתִּי אֶת
כֻּתָּנְתִּי אֵיכָכָה אֶלְבָּשֶׁנָּה. רָחַצְתִּי
אֶת רַגְלַי אֵיכָכָה אֲטַנְּפֵם: ד 4 דּוֹדִי
שָׁלַח יָדוֹ מִן הַחוֹר וּמֵעַי הָמוּ עָלָיו:

ה 5 קַמְתִּי אֲנִי לִפְתֹּחַ לְדוֹדִי . וְיָדַי
נָטְפוּ מוֹר וְאֶצְבְּעֹתַי מוֹר עֹבֵר עַל
כַּפּוֹת הַמַּנְעוּל : ו 6 פָּתַחְתִּי אֲנִי
לְדוֹדִי וְדוֹדִי חָמַק עָבָר . נַפְשִׁי
יָצְאָה בְדַבְּרוֹ בִּקַּשְׁתִּיהוּ וְלֹא
מְצָאתִיהוּ קְרָאתִיו וְלֹא עָנָנִי :
ז 7 מְצָאֻנִי הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר
הִכּוּנִי פְצָעוּנִי . נָשְׂאוּ אֶת רְדִידִי
מֵעָלַי שֹׁמְרֵי הַחֹמוֹת : ח 8 הִשְׁבַּעְתִּי
אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלָ͏ִם . אִם תִּמְצְאוּ
אֶת דּוֹדִי מַה תַּגִּידוּ לוֹ שֶׁחוֹלַת
אַהֲבָה אָנִי : ט 9 מַה דּוֹדֵךְ מִדּוֹד
הַיָּפָה בַּנָּשִׁים . מַה דּוֹדֵךְ מִדּוֹד
שֶׁכָּכָה הִשְׁבַּעְתָּנוּ : י 10 דּוֹדִי צַח
וְאָדוֹם דָּגוּל מֵרְבָבָה : יא 11 רֹאשׁוֹ
כֶּתֶם פָּז . קְוֻצּוֹתָיו תַּלְתַּלִּים
שְׁחֹרוֹת כָּעוֹרֵב : יב 12 עֵינָיו כְּיוֹנִים
עַל אֲפִיקֵי מָיִם . רֹחֲצוֹת בֶּחָלָב
יֹשְׁבוֹת עַל מִלֵּאת : יג 13 לְחָיָו
כַּעֲרוּגַת הַבֹּשֶׂם מִגְדְּלוֹת מֶרְקָחִים.
שִׂפְתוֹתָיו שׁוֹשַׁנִּים נֹטְפוֹת מוֹר
עֹבֵר : יד 14 יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב מְמֻלָּאִים
בַּתַּרְשִׁישׁ . מֵעָיו עֶשֶׁת שֵׁן מְעֻלֶּפֶת
סַפִּירִים : טו 15 שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ
מְיֻסָּדִים עַל אַדְנֵי פָז . מַרְאֵהוּ
כַּלְּבָנוֹן בָּחוּר כָּאֲרָזִים : טז 16 חִכּוֹ
מַמְתַקִּים וְכֻלּוֹ מַחֲמַדִּים . זֶה דוֹדִי
וְזֶה רֵעִי בְּנוֹת יְרוּשָׁלָ͏ִם :
ו א 1 אָנָה הָלַךְ דּוֹדֵךְ הַיָּפָה
בַּנָּשִׁים . אָנָה פָּנָה דוֹדֵךְ וּנְבַקְשֶׁנּוּ
עִמָּךְ : ב 2 דּוֹדִי יָרַד לְגַנּוֹ לַעֲרוּגוֹת
הַבֹּשֶׂם . לִרְעוֹת בַּגַּנִּים וְלִלְקֹט
שׁוֹשַׁנִּים : ג 3 אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי לִי
הָרֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים : ד 4 יָפָה אַתְּ
רַעְיָתִי כְּתִרְצָה נָאוָה כִּירוּשָׁלָ͏ִם .
אֲיֻמָּה כַּנִּדְגָּלוֹת : ה 5 הָסֵבִּי עֵינַיִךְ
מִנֶּגְדִּי שֶׁהֵם הִרְהִיבֻנִי . שַׂעְרֵךְ
כְּעֵדֶר הָעִזִּים שֶׁגָּלְשׁוּ מִן הַגִּלְעָד:
ו 6 שִׁנַּיִךְ כְּעֵדֶר הָרְחֵלִים שֶׁעָלוּ מִן
הָרַחְצָה . שֶׁכֻּלָּם מַתְאִימוֹת וְשַׁכֻּלָה
אֵין בָּהֶם : ז 7 כְּפֶלַח הָרִמּוֹן רַקָּתֵךְ
מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ : ח 8 שִׁשִּׁים הֵמָּה
מְלָכוֹת וּשְׁמֹנִים פִּילַגְשִׁים .
וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר : ט 9 אַחַת הִיא
יוֹנָתִי תַמָּתִי אַחַת הִיא לְאִמָּהּ
בָּרָה הִיא לְיוֹלַדְתָּהּ . רָאוּהָ בָנוֹת
וַיְאַשְּׁרוּהָ מְלָכוֹת וּפִילַגְשִׁים
וַיְהַלְלוּהָ : י 10 מִי זֹאת הַנִּשְׁקָפָה
כְּמוֹ שָׁחַר . יָפָה כַלְּבָנָה בָּרָה
כַּחַמָּה אֲיֻמָּה כַּנִּדְגָּלוֹת : יא 11 אֶל
גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי לִרְאוֹת בְּאִבֵּי
הַנָּחַל . לִרְאוֹת הֲפָרְחָה הַגֶּפֶן הֵנֵצוּ
הָרִמֹּנִים : יב 12 לֹא יָדַעְתִּי נַפְשִׁי
שָׂמַתְנִי מַרְכְּבוֹת עַמִּי נָדִיב :

ז א 1 שׁוּבִי שׁוּבִי הַשּׁוּלַמִּית
שׁוּבִי שׁוּבִי וְנֶחֱזֶה בָּךְ . מַה תֶּחֱזוּ
בַּשּׁוּלַמִּית כִּמְחֹלַת הַמַּחֲנָיִם : ב 2 מַה
יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב .
חַמּוּקֵי יְרֵכַיִךְ כְּמוֹ חֲלָאִים מַעֲשֵׂה
יְדֵי אָמָּן : ג 3 שָׁרְרֵךְ אַגַּן הַסַּהַר אַל
יֶחְסַר הַמָּזֶג . בִּטְנֵךְ עֲרֵמַת חִטִּים
סוּגָה בַּשּׁוֹשַׁנִּים : ד 4 שְׁנֵי שָׁדַיִךְ
כִּשְׁנֵי עֳפָרִים תָּאֳמֵי צְבִיָּה :
ה 5 צַוָּארֵךְ כְּמִגְדַּל הַשֵּׁן . עֵינַיִךְ
בְּרֵכוֹת בְּחֶשְׁבּוֹן עַל שַׁעַר בַּת
רַבִּים אַפֵּךְ כְּמִגְדַּל הַלְּבָנוֹן צוֹפֶה
פְּנֵי דַמָּשֶׂק : ו 6 רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ
כַּכַּרְמֶל וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן .
מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים : ז 7 מַה יָּפִית
וּמַה נָּעַמְתְּ אַהֲבָה בַּתַּעֲנוּגִים :
ח 8 זֹאת קוֹמָתֵךְ דָּמְתָה לְתָמָר
וְשָׁדַיִךְ לְאַשְׁכֹּלוֹת : ט 9 אָמַרְתִּי
אֶעֱלֶה בְתָמָר אֹחֲזָה בְּסַנְסִנָּיו .
וְיִהְיוּ נָא שָׁדַיִךְ כְּאֶשְׁכְּלוֹת הַגֶּפֶן
וְרֵיחַ אַפֵּךְ כַּתַּפּוּחִים : י 10 וְחִכֵּךְ
כְּיֵין הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוֹדִי לְמֵישָׁרִים .
דּוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים : יא 11 אֲנִי
לְדוֹדִי וְעָלַי תְּשׁוּקָתוֹ : יב 12 לְכָה
דוֹדִי נֵצֵא הַשָּׂדֶה נָלִינָה בַּכְּפָרִים :
יג 13 נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים נִרְאֶה אִם
פָּרְחָה הַגֶּפֶן פִּתַּח הַסְּמָדַר הֵנֵצוּ
הָרִמּוֹנִים . שָׁם אֶתֵּן אֶת דֹּדַי לָךְ :
יד 14 הַדּוּדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ וְעַל
פְּתָחֵינוּ כָּל מְגָדִים חֲדָשִׁים גַּם
יְשָׁנִים . דּוֹדִי צָפַנְתִּי לָךְ :
ח א 1 מִי יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי יוֹנֵק
שְׁדֵי אִמִּי . אֶמְצָאֲךָ בַחוּץ אֶשָּׁקְךָ
גַּם לֹא יָבוּזוּ לִי : ב 2 אֶנְהָגֲךָ אֲבִיאֲךָ
אֶל בֵּית אִמִּי תְּלַמְּדֵנִי . אַשְׁקְךָ מִיַּיִן
הָרֶקַח מֵעֲסִיס רִמֹּנִי : ג 3 שְׂמֹאלוֹ
תַּחַת רֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי :
ד 4 הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלָםִ .
מַה תָּעִירוּ וּמַה תְּעֹרְרוּ אֶת
הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ : ה 5 מִי זֹאת
עֹלָה מִן הַמִּדְבָּר מִתְרַפֶּקֶת עַל
דּוֹדָהּ . תַּחַת הַתַּפּוּחַ עוֹרַרְתִּיךָ
שָׁמָּה חִבְּלַתְךָ אִמֶּךָ שָׁמָּה חִבְּלָה
יְלָדַתְךָ : ו 6 שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ
כַּחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ כִּי עַזָּה כַמָּוֶת
אַהֲבָה קָשָׁה כִשְׁאוֹל קִנְאָה .
רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶתְיָה :
ז 7 מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת
אֶת הָאַהֲבָה וּנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ .
אִם יִתֵּן אִישׁ אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ
בָּאַהֲבָה בּוֹז יָבוּזוּ לוֹ : ח 8 אָחוֹת
לָנוּ קְטַנָּה וְשָׁדַיִם אֵין לָהּ . מַה
נַּעֲשֶׂה לַאֲחֹתֵנוּ בַּיּוֹם שֶׁיְּדֻבַּר בָּהּ :
ט 9 אִם חוֹמָה הִיא נִבְנֶה עָלֶיהָ

טירת כסף . ואם דלת היא נצור
עליה לוח ארז : י 10 אני חומה
ושדי כמגדלות . אז הייתי בעיניו
כמוצאת שלום : יא 11 כרם היה
לשלמה בבעל המון נתן את
הכרם לנטרים . איש יבא בפריו
אלף כסף : יב 12 כרמי שלי לפני .
האלף לך שלמה ומאתים לנטרים
את פריו : יג 13 היושבת בגנים
חברים מקשיבים לקולך
השמיעני : יד 14 ברח דודי ודמה
לך לצבי או לעפר האילים על
הרי בשמים :

רבון כל העולמים . יהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי . שבזכות שיר השירים אשר קריתי ולמדתי שהוא קדש קדשים . בזכות פסוקיו ובזכות תבותיו ובזכות אותיותיו ובזכות נקדותיו ובזכות טעמיו ובזכות שמותיו וצרופיו ורמזיו וסודותיו הקדושים והטהורים הנוראים היוצאים ממנו . שתהא שעה זו שעת רחמים שעת הקשבה שעת האזנה . ונקראך ותעננו . נעתיר לך והעתר לנו . שיהיה עולה לפניך קריאת ולמוד שיר השירים כאלו השגנו כל הסודות הנפלאות והנוראות אשר הם חתומים בו בכל תנאיו . ונזכה למקום שהרוחות והנשמות נחצבות משם . וכאלו עשינו כל מה שמוטל עלינו להשיג בין בגלגול זה בין בגלגול אחר ולהיות מן העולים והזוכים לעולם הבא עם שאר צדיקים וחסידים . ומלא כל משאלות לבנו לטובה . ותהיה עם לבבנו ואמרי פינו בעת מחשבותינו ועם ידינו בעת מעבדינו ותשלח ברכה והצלחה והרוחה בכל מעשה ידינו ומעפר תקימנו ומאשפות דלותנו תרוממנו ותשיב שכינתך לעיר קדשך במהרה בימינו . אמן :

פרייטאג. ניט שפעטער אלס 15 מינוטען פאר זונען־אונטערגאנג, צינדעט אן די שבת ליכט די פרוי. אדער דער מאן, ווען די פרוי קען עס ניט טהאן, אדער אויב ער האט קיין פרוי. און נאכדעם זאגט מען פאלגענדע ברכה:

On Friday, not later than 15 minutes before sun-set, the Sabbath candles are lighted, by the housewife, or the husband, if she be unable to do it, or if he have no wife, and after that the following blessing is said:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר של שבת :

Women add the following: די הויז פרוי זאגט דיזע תחינה:

יהי רצון לפניך יי אלהי אלהי ישראל שתחונן אותי (ואת אישי ואת אבי ואת בני) ואת כל קרובי ותתן לנו ולכל ישראל חיים טובים וארוכים ותזכרנו בזכרון טובה וברכה ותפקדנו בפקדת ישועה ורחמים ותברכנו ברכות גדולות ותשלים בתינו ותשכן שכינתך בינינו . וזכני לגדל בנים ובני בנים חכמים ונבונים אוהבי יי יראי אלהים אנשי אמת זרע קדש ביי דבקים ומאירים את העולם בתורה ובמעשים טובים ובכל מלאכת עבודת הבורא . אנא שמע את תחנתי בעת הזאת בזכות שרה ורבקה ורחל ולאה אמותינו . והאר נרנו שלא יכבה לעולם ועד . והאר פניך ונושעה . אמן :

סומענדיג אהיים פון שוהל אם אבענד פון שבת און יום טוב, איז דער מנהג, אז עלטערן לייגען ארויף זייערע הענד אויף זייערע קינדער'ס קאפ און בענשען זיי מיט פאלגענדע ברכה:

Upon returning home from the synagogue on the Eve of Sabbaths and Holidays, it is customary for parents to lay their hands on their children's head, and pronounce the following Benediction.

צו זיהן זאגט מען: To sons say:

יְשִׂמְךָ אֱלֹהִים כְּאֶפְרַיִם וְכִמְנַשֶּׁה:

צו טעכטער זאגט מען: To daughters say:

יְשִׂמֵךְ אֱלֹהִים כְּשָׂרָה רִבְקָה. כְּרָחֵל וּכְלֵאָה:

יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ. יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ. יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ. וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

פרייטאג־צו־נאכט. קומענדיג פון שוהל זאגט מען דיזעס.
On Friday Eve. upon coming Home from the Synagogue, the following is said:

זאג 3 מאהל Say 3 times שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת מַלְאֲכֵי עֶלְיוֹן. מִמֶּלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא:

זאג 3 מאהל Say 3 times בּוֹאֲכֶם לְשָׁלוֹם מַלְאֲכֵי הַשָּׁלוֹם מַלְאֲכֵי עֶלְיוֹן. מִמֶּלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא:

זאג 3 מאהל Say 3 times בָּרְכוּנִי לְשָׁלוֹם מַלְאֲכֵי הַשָּׁלוֹם מַלְאֲכֵי עֶלְיוֹן. מִמֶּלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא:

זאג 3 מאהל Say 3 times צֵאתְכֶם לְשָׁלוֹם מַלְאֲכֵי הַשָּׁלוֹם מַלְאֲכֵי עֶלְיוֹן. מִמֶּלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא:

כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָּךְ. לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ: יְיָ יִשְׁמָר צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ. מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

משלי ל״א אֵשֶׁת חַיִל מִי יִמְצָא. וְרָחֹק מִפְּנִינִים מִכְרָהּ: בָּטַח בָּהּ לֵב בַּעְלָהּ. וְשָׁלָל לֹא יֶחְסָר: גְּמָלַתְהוּ טוֹב וְלֹא רָע. כֹּל יְמֵי חַיֶּיהָ: דָּרְשָׁה צֶמֶר וּפִשְׁתִּים. וַתַּעַשׂ בְּחֵפֶץ כַּפֶּיהָ: הָיְתָה כָּאֳנִיּוֹת סוֹחֵר. מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ: וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ. וְחֹק לְנַעֲרֹתֶיהָ: זָמְמָה שָׂדֶה וַתִּקָּחֵהוּ. מִפְּרִי כַפֶּיהָ נָטְעָה כָּרֶם: חָגְרָה בְעוֹז מָתְנֶיהָ. וַתְּאַמֵּץ זְרוֹעֹתֶיהָ: טָעֲמָה כִּי טוֹב סַחְרָהּ. לֹא יִכְבֶּה בַלַּיְלָה נֵרָהּ: יָדֶיהָ שִׁלְּחָה בַכִּישׁוֹר וְכַפֶּיהָ תָּמְכוּ פָלֶךְ: כַּפָּהּ פָּרְשָׂה לֶעָנִי. וְיָדֶיהָ שִׁלְּחָה לָאֶבְיוֹן: לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשָּׁלֶג. כִּי כָל בֵּיתָהּ לָבֻשׁ שָׁנִים: מַרְבַדִּים עָשְׂתָה לָּהּ. שֵׁשׁ וְאַרְגָּמָן לְבוּשָׁהּ: נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים בַּעְלָהּ. בְּשִׁבְתּוֹ עִם זִקְנֵי אָרֶץ: סָדִין עָשְׂתָה וַתִּמְכֹּר. וַחֲגוֹר נָתְנָה לַכְּנַעֲנִי: עוֹז וְהָדָר לְבוּשָׁהּ. וַתִּשְׂחַק לְיוֹם אַחֲרוֹן: פִּיהָ פָּתְחָה בְחָכְמָה. וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָהּ: צוֹפִיָּה הֲלִיכוֹת בֵּיתָהּ. וְלֶחֶם עַצְלוּת לֹא תֹאכֵל: קָמוּ בָנֶיהָ וַיְאַשְּׁרוּהָ. בַּעְלָהּ וַיְהַלְלָהּ: רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חָיִל. וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה: שֶׁקֶר הַחֵן וְהֶבֶל הַיֹּפִי. אִשָּׁה יִרְאַת יְיָ הִיא תִתְהַלָּל: תְּנוּ לָהּ מִפְּרִי יָדֶיהָ. וִיהַלְלוּהָ בַשְּׁעָרִים מַעֲשֶׂיהָ:

קדוש געפינט זיך אויף זייטע 20.
For Kiddush see p. 20.

בָּרְכִי נַפְשִׁי.

כתב הלבוש בא"ח ס' תרס"ט למנחה בשבת בראשית נוהגין להתחיל לומר ברכי נפשי, והטעם שמתחילין אותו בשבת זה, משום שכל אותו המזמור מדבר מענין מעשה בראשית לכך מתחילין אותו בשבת של פ' בראשית וקורין אותו בכל שבתות במנחה עד שבת הגדול שאז נוהגין לומר במנחה ההגדה. ומה שקורין הט"ו שירי המעלות עם ברכי נפשי הוא ג"כ מהאי טעמא שהרי אמרן דוד כשכרה השיתין וחזר על ידן התהום לאחוריו ונעשה קיום למעשה בראשית (סוכה דף נ"ג ע"א).

פון שבת נאך סוכות (שבת בראשית) ביז שבת פאר פסח (שבת הגדול), זאגט מען יעדען שבת נאך מנחה (נאכמיטאג־געבעט) ברכי נפשי און די 15 קאפיטלען שיר המעלות, און פון שבת נאך פסח ביז שבת פאר ראש השנה, זאגט מען יעדען שבת איין פרק (אבשניט) פון די פרקים, וועלכע פאנגען זיך אן אויף זייטע 151.

From the Sabbath after Tabernacles (Sabbath Bereshith) until the Sabbath before Passover (Sabbath Haggodol), ברכי נפשי and the fifteen following Psalms beginning with שיר המעלות are read on every Sabbath, while from the Sabbath after Passover until the Sabbath before New Year, one of the chapters from the Ethics of the Fathers, which begin on p. 151, is read on every Sabbath.

תהלים

קד א 1 בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְיָ. יְיָ אֱלֹהַי
גָּדַלְתָּ מְּאֹד. הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ:
ב 2 עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה. נוֹטֶה שָׁמַיִם
כַּיְרִיעָה: ג 3 הַמְקָרֶה בַמַּיִם עֲלִיּוֹתָיו
הַשָּׂם עָבִים רְכוּבוֹ. הַמְהַלֵּךְ
עַל כַּנְפֵי רוּחַ: ד 4 עֹשֶׂה מַלְאָכָיו
רוּחוֹת. מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לֹהֵט: ה 5 יָסַד
אֶרֶץ עַל מְכוֹנֶיהָ. בַּל תִּמּוֹט עוֹלָם
וָעֶד: ו 6 תְּהוֹם כַּלְּבוּשׁ כִּסִּיתוֹ. עַל
הָרִים יַעַמְדוּ מָיִם: ז 7 מִן גַּעֲרָתְךָ
יְנוּסוּן. מִן קוֹל רַעַמְךָ יֵחָפֵזוּן:
ח 8 יַעֲלוּ הָרִים יֵרְדוּ בְקָעוֹת. אֶל
מְקוֹם זֶה יָסַדְתָּ לָהֶם: ט 9 גְּבוּל
שַׂמְתָּ בַּל יַעֲבֹרוּן. בַּל יְשׁוּבוּן לְכַסּוֹת
הָאָרֶץ: י 10 הַמְשַׁלֵּחַ מַעְיָנִים בַּנְּחָלִים.
בֵּין הָרִים יְהַלֵּכוּן: יא 11 יַשְׁקוּ כָּל
חַיְתוֹ שָׂדָי. יִשְׁבְּרוּ פְרָאִים צְמָאָם.
יב 12 עֲלֵיהֶם עוֹף הַשָּׁמַיִם יִשְׁכּוֹן.
מִבֵּין עֳפָאיִם יִתְּנוּ קוֹל: יג 13 מַשְׁקֶה
הָרִים מֵעֲלִיּוֹתָיו. מִפְּרִי מַעֲשֶׂיךָ
תִּשְׂבַּע הָאָרֶץ: יד 14 מַצְמִיחַ חָצִיר
לַבְּהֵמָה וְעֵשֶׂב לַעֲבֹדַת הָאָדָם.
לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ: טו 15 וְיַיִן
יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ לְהַצְהִיל פָּנִים
מִשָּׁמֶן. וְלֶחֶם לְבַב אֱנוֹשׁ יִסְעָד:
טז 16 יִשְׂבְּעוּ עֲצֵי יְיָ. אַרְזֵי לְבָנוֹן
אֲשֶׁר נָטָע: יז 17 אֲשֶׁר שָׁם צִפֳּרִים
יְקַנֵּנוּ. חֲסִידָה בְּרוֹשִׁים בֵּיתָהּ:
יח 18 הָרִים הַגְּבֹהִים לַיְּעֵלִים. סְלָעִים
מַחְסֶה לַשְׁפַנִּים: יט 19 עָשָׂה יָרֵחַ
לְמוֹעֲדִים. שֶׁמֶשׁ יָדַע מְבוֹאוֹ:
כ 20 תָּשֶׁת חֹשֶׁךְ וִיהִי לָיְלָה. בּוֹ
תִרְמֹשׂ כָּל חַיְתוֹ יָעַר: כא 21 הַכְּפִירִים
שֹׁאֲגִים לַטָּרֶף. וּלְבַקֵּשׁ מֵאֵל
אָכְלָם: כב 22 תִּזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ יֵאָסֵפוּן.
וְאֶל מְעוֹנֹתָם יִרְבָּצוּן: כג 23 יֵצֵא

אָדָם לְפָעֳלוֹ . וְלַעֲבֹדָתוֹ עֲדֵי עָרֶב:
כד 24 מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ כֻּלָּם
בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ . מָלְאָה הָאָרֶץ
קִנְיָנֶךָ : כה 25 זֶה הַיָּם גָּדוֹל וּרְחַב
יָדָיִם שָׁם רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר . חַיּוֹת
קְטַנּוֹת עִם גְּדֹלוֹת: כו 26 שָׁם אֳנִיּוֹת
יְהַלֵּכוּן · לִוְיָתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק
בּוֹ: כז 27 כֻּלָּם אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּן. לָתֵת
אָכְלָם בְּעִתּוֹ : כח 28 תִּתֵּן לָהֶם
יִלְקֹטוּן · תִּפְתַּח יָדְךָ יִשְׂבְּעוּן טוֹב:
כט 29 תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ יִבָּהֵלוּן תֹּסֵף
רוּחָם יִגְוָעוּן . וְאֶל עֲפָרָם יְשׁוּבוּן:
ל 30 תְּשַׁלַּח רוּחֲךָ יִבָּרֵאוּן. וּתְחַדֵּשׁ
פְּנֵי אֲדָמָה : לא 31 יְהִי כְבוֹד יְיָ
לְעוֹלָם . יִשְׂמַח יְיָ בְּמַעֲשָׂיו:
לב 32 הַמַּבִּיט לָאָרֶץ וַתִּרְעָד . יִגַּע
בֶּהָרִים וְיֶעֱשָׁנוּ : לג 33 אָשִׁירָה לַייָ
בְּחַיָּי . אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי:
לד 34 יֶעֱרַב עָלָיו שִׂיחִי . אָנֹכִי
אֶשְׂמַח בַּייָ : לה 35 יִתַּמּוּ חַטָּאִים מִן
הָאָרֶץ וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם . בָּרְכִי
נַפְשִׁי אֶת יְיָ הַלְלוּיָהּ:

קכ א 1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֶל יְיָ
בַּצָּרָתָה לִּי . קָרָאתִי וַיַּעֲנֵנִי . ב 2 יְיָ
הַצִּילָה נַפְשִׁי מִשְּׂפַת שֶׁקֶר . מִלָּשׁוֹן
רְמִיָּה : ג 3 מַה יִּתֵּן לְךָ וּמַה יֹּסִיף
לָךְ לָשׁוֹן רְמִיָּה : ד 4 חִצֵּי גִבּוֹר
שְׁנוּנִים . עִם גַּחֲלֵי רְתָמִים: ה 5 אוֹיָה
לִי כִּי גַרְתִּי מֶשֶׁךְ . שָׁכַנְתִּי עִם
אָהֳלֵי קֵדָר : ו 6 רַבַּת שָׁכְנָה לָּהּ
נַפְשִׁי . עִם שׂוֹנֵא שָׁלוֹם : ז 7 אֲנִי
שָׁלוֹם וְכִי אֲדַבֵּר . הֵמָּה לַמִּלְחָמָה:

קכא א 1 שִׁיר לַמַּעֲלוֹת . אֶשָּׂא
עֵינַי אֶל הֶהָרִים. מֵאַיִן יָבוֹא עֶזְרִי:
ב 2 עֶזְרִי מֵעִם יְיָ . עֹשֵׂה שָׁמַיִם
וָאָרֶץ : ג 3 אַל יִתֵּן לַמּוֹט רַגְלֶךָ .
אַל יָנוּם שֹׁמְרֶךָ : ד 4 הִנֵּה לֹא יָנוּם
וְלֹא יִישָׁן . שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל : ה 5 יְיָ
שֹׁמְרֶךָ . יְיָ צִלְּךָ עַל יַד יְמִינֶךָ :
ו 6 יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא יַכֶּכָּה. וְיָרֵחַ
בַּלָּיְלָה : ז 7 יְיָ יִשְׁמָרְךָ מִכָּל רָע.
יִשְׁמֹר אֶת נַפְשֶׁךָ : ח 8 יְיָ יִשְׁמָר
צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ . מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

קכב א 1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד .
שָׂמַחְתִּי בְּאֹמְרִים לִי . בֵּית יְיָ נֵלֵךְ:
ב 2 עֹמְדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ . בִּשְׁעָרַיִךְ
יְרוּשָׁלָיִם : ג 3 יְרוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה .
כְּעִיר שֶׁחֻבְּרָה לָּהּ יַחְדָּו : ד 4 שֶׁשָּׁם
עָלוּ שְׁבָטִים שִׁבְטֵי יָהּ עֵדוּת
לְיִשְׂרָאֵל . לְהוֹדוֹת לְשֵׁם יְיָ :
ה 5 כִּי שָׁמָּה יָשְׁבוּ כִסְאוֹת לְמִשְׁפָּט.
כִּסְאוֹת לְבֵית דָּוִד : ו 6 שַׁאֲלוּ שְׁלוֹם
יְרוּשָׁלָיִם . יִשְׁלָיוּ אֹהֲבָיִךְ : ז 7 יְהִי
שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ . שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ:

ח 8 לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי . אֲדַבְּרָה נָּא
שָׁלוֹם בָּךְ : ט 9 לְמַעַן בֵּית יְיָ
אֱלֹהֵינוּ . אֲבַקְשָׁה טוֹב לָךְ :
קכג א 1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת . אֵלֶיךָ
נָשָׂאתִי אֶת עֵינַי . הַיֹּשְׁבִי בַּשָּׁמָיִם:
ב 2 הִנֵּה כְעֵינֵי עֲבָדִים אֶל יַד
אֲדוֹנֵיהֶם כְּעֵינֵי שִׁפְחָה אֶל יַד
גְּבִרְתָּהּ כֵּן עֵינֵינוּ אֶל יְיָ אֱלֹהֵינוּ.
עַד שֶׁיְּחָנֵּנוּ : ג 3 חָנֵּנוּ יְיָ חָנֵּנוּ .
כִּי רַב שָׂבַעְנוּ בוּז : ד 4 רַבַּת
שָׂבְעָה לָּהּ נַפְשֵׁנוּ הַלַּעַג הַשַּׁאֲנַנִּים.
הַבּוּז לִגְאֵי יוֹנִים :
קכד א 1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד .
לוּלֵי יְיָ שֶׁהָיָה לָנוּ . יֹאמַר נָא
יִשְׂרָאֵל : ב 2 לוּלֵי יְיָ שֶׁהָיָה לָנוּ .
בְּקוּם עָלֵינוּ אָדָם : ג 3 אֲזַי חַיִּים
בְּלָעוּנוּ . בַּחֲרוֹת אַפָּם בָּנוּ : ד 4 אֲזַי
הַמַּיִם שְׁטָפוּנוּ . נַחְלָה עָבַר עַל
נַפְשֵׁנוּ : ה 5 אֲזַי עָבַר עַל נַפְשֵׁנוּ .
הַמַּיִם הַזֵּידוֹנִים : ו 6 בָּרוּךְ יְיָ .
שֶׁלֹּא נְתָנָנוּ טֶרֶף לְשִׁנֵּיהֶם :
ז 7 נַפְשֵׁנוּ כְּצִפּוֹר נִמְלְטָה מִפַּח
יוֹקְשִׁים . הַפַּח נִשְׁבָּר . וַאֲנַחְנוּ
נִמְלָטְנוּ : ח 8 עֶזְרֵנוּ בְּשֵׁם יְיָ . עֹשֵׂה
שָׁמַיִם וָאָרֶץ :
קכה א 1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת .
הַבֹּטְחִים בַּייָ . כְּהַר צִיּוֹן לֹא יִמּוֹט
לְעוֹלָם יֵשֵׁב : ב 2 יְרוּשָׁלַיִם הָרִים
סָבִיב לָהּ וַייָ סָבִיב לְעַמּוֹ . מֵעַתָּה
וְעַד עוֹלָם : ג 3 כִּי לֹא יָנוּחַ שֵׁבֶט
הָרֶשַׁע עַל גּוֹרַל הַצַּדִּיקִים . לְמַעַן
לֹא יִשְׁלְחוּ הַצַּדִּיקִים בְּעַוְלָתָה
יְדֵיהֶם : ד 4 הֵיטִיבָה יְיָ לַטּוֹבִים .
וְלִישָׁרִים בְּלִבּוֹתָם : ה 5 וְהַמַּטִּים
עֲקַלְקַלּוֹתָם יוֹלִיכֵם יְיָ אֶת פֹּעֲלֵי
הָאָוֶן . שָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל :
קכו א 1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת . בְּשׁוּב
יְיָ אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן . הָיִינוּ כְּחֹלְמִים:
ב 2 אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ
רִנָּה אָז יֹאמְרוּ בַגּוֹיִם . הִגְדִּיל יְיָ
לַעֲשׂוֹת עִם אֵלֶּה : ג 3 הִגְדִּיל יְיָ
לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ . הָיִינוּ שְׂמֵחִים :
ד 4 שׁוּבָה יְיָ אֶת שְׁבִיתֵנוּ .
כַּאֲפִיקִים בַּנֶּגֶב : ה 5 הַזֹּרְעִים
בְּדִמְעָה בְּרִנָּה יִקְצֹרוּ : ו 6 הָלוֹךְ
יֵלֵךְ וּבָכֹה נֹשֵׂא מֶשֶׁךְ הַזָּרַע בֹּא
יָבֹא בְרִנָּה . נֹשֵׂא אֲלֻמֹּתָיו :
קכז א 1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לִשְׁלֹמֹה .
אִם יְיָ לֹא יִבְנֶה בַיִת שָׁוְא עָמְלוּ
בוֹנָיו בּוֹ . אִם יְיָ לֹא יִשְׁמָר עִיר
שָׁוְא שָׁקַד שׁוֹמֵר : ב 2 שָׁוְא לָכֶם
מַשְׁכִּימֵי קוּם מְאַחֲרֵי שֶׁבֶת אֹכְלֵי
לֶחֶם הָעֲצָבִים . כֵּן יִתֵּן לִידִידוֹ שֵׁנָא:
ג 3 הִנֵּה נַחֲלַת יְיָ בָּנִים . שָׂכָר פְּרִי

הַבָּטֶן: ד 4 כְּחִצִּים בְּיַד גִּבּוֹר. כֵּן בְּנֵי הַנְּעוּרִים: ה 5 אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר מִלֵּא אֶת אַשְׁפָּתוֹ מֵהֶם לֹא יֵבֹשׁוּ. כִּי יְדַבְּרוּ אֶת אוֹיְבִים בַּשָּׁעַר:

קכח א 1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת. אַשְׁרֵי כָּל יְרֵא יְיָ. הַהֹלֵךְ בִּדְרָכָיו: ב 2 יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל. אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ: ג 3 אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ בָּנֶיךָ כִּשְׁתִלֵי זֵיתִים. סָבִיב לְשֻׁלְחָנֶךָ: ד 4 הִנֵּה כִי כֵן יְבֹרַךְ גָּבֶר יְרֵא יְיָ: ה 5 יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן וּרְאֵה בְּטוּב יְרוּשָׁלָםִ. כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ: ו 6 וּרְאֵה בָנִים לְבָנֶיךָ. שָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל:

קכט א 1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת. רַבַּת צְרָרוּנִי מִנְּעוּרָי. יֹאמַר נָא יִשְׂרָאֵל: ב 2 רַבַּת צְרָרוּנִי מִנְּעוּרָי. גַּם לֹא יָכְלוּ לִי: ג 3 עַל גַּבִּי חָרְשׁוּ חֹרְשִׁים. הֶאֱרִיכוּ לְמַעֲנִיתָם: ד 4 יְיָ צַדִּיק. קִצֵּץ עֲבוֹת רְשָׁעִים: ה 5 יֵבֹשׁוּ וְיִסֹּגוּ אָחוֹר. כֹּל שֹׂנְאֵי צִיּוֹן: ו 6 יִהְיוּ כַּחֲצִיר גַּגּוֹת. שֶׁקַּדְמַת שָׁלַף יָבֵשׁ: ז 7 שֶׁלֹּא מִלֵּא כַפּוֹ קוֹצֵר. וְחִצְנוֹ מְעַמֵּר: ח 8 וְלֹא אָמְרוּ הָעֹבְרִים בִּרְכַּת יְיָ אֲלֵיכֶם. בֵּרַכְנוּ אֶתְכֶם בְּשֵׁם יְיָ:

קל א 1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת. מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ יְיָ: ב 2 אֲדֹנָי שִׁמְעָה בְקוֹלִי. תִּהְיֶינָה אָזְנֶיךָ קַשֻּׁבוֹת. לְקוֹל תַּחֲנוּנָי: ג 3 אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר יָהּ. אֲדֹנָי מִי יַעֲמֹד: ד 4 כִּי עִמְּךָ הַסְּלִיחָה. לְמַעַן תִּוָּרֵא: ה 5 קִוִּיתִי יְיָ קִוְּתָה נַפְשִׁי. וְלִדְבָרוֹ הוֹחָלְתִּי: ו 6 נַפְשִׁי לַאדֹנָי. מִשֹּׁמְרִים לַבֹּקֶר שֹׁמְרִים לַבֹּקֶר: ז 7 יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל יְיָ. כִּי עִם יְיָ הַחֶסֶד. וְהַרְבֵּה עִמּוֹ פְדוּת: ח 8 וְהוּא יִפְדֶּה אֶת יִשְׂרָאֵל. מִכֹּל עֲוֹנוֹתָיו:

קלא א 1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד. יְיָ לֹא גָבַהּ לִבִּי וְלֹא רָמוּ עֵינַי. וְלֹא הִלַּכְתִּי בִּגְדֹלוֹת וּבְנִפְלָאוֹת מִמֶּנִּי: ב 2 אִם לֹא שִׁוִּיתִי וְדוֹמַמְתִּי נַפְשִׁי כְּגָמֻל עֲלֵי אִמּוֹ. כַּגָּמֻל עָלַי נַפְשִׁי: ג 3 יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל יְיָ. מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

קלב א 1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת. זְכוֹר יְיָ לְדָוִד. אֵת כָּל עֻנּוֹתוֹ: ב 2 אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַייָ. נָדַר לַאֲבִיר יַעֲקֹב: ג 3 אִם אָבֹא בְּאֹהֶל בֵּיתִי. אִם אֶעֱלֶה עַל עֶרֶשׂ יְצוּעָי: ד 4 אִם אֶתֵּן שְׁנָת לְעֵינָי. לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה: ה 5 עַד אֶמְצָא מָקוֹם לַייָ. מִשְׁכָּנוֹת לַאֲבִיר יַעֲקֹב: ו 6 הִנֵּה שְׁמַעֲנוּהָ

בְּאֶפְרָתָה. מְצָאנוּהָ בִּשְׂדֵי יָעַר:
ז 7 נָבוֹאָה לְמִשְׁכְּנוֹתָיו. נִשְׁתַּחֲוֶה
לַהֲדֹם רַגְלָיו: ח 8 קוּמָה יְיָ
לִמְנוּחָתֶךָ. אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ:
ט 9 כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ צֶדֶק. וַחֲסִידֶיךָ
יְרַנֵּנוּ: י 10 בַּעֲבוּר דָּוִד עַבְדֶּךָ.
אַל תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ: יא 11 נִשְׁבַּע
יְיָ לְדָוִד אֱמֶת לֹא יָשׁוּב מִמֶּנָּה
מִפְּרִי בִטְנְךָ. אָשִׁית לְכִסֵּא לָךְ:
יב 12 אִם יִשְׁמְרוּ בָנֶיךָ בְּרִיתִי וְעֵדֹתִי
זוֹ אֲלַמְּדֵם גַּם בְּנֵיהֶם עֲדֵי עַד.
יֵשְׁבוּ לְכִסֵּא לָךְ: יג 13 כִּי בָחַר יְיָ
בְּצִיּוֹן. אִוָּהּ לְמוֹשָׁב לוֹ: יד 14 זֹאת
מְנוּחָתִי עֲדֵי עַד. פֹּה אֵשֵׁב כִּי
אִוִּתִיהָ: טו 15 צֵידָהּ בָּרֵךְ אֲבָרֵךְ.
אֶבְיוֹנֶיהָ אַשְׂבִּיעַ לָחֶם: טז 16 וְכֹהֲנֶיהָ
אַלְבִּישׁ יֶשַׁע. וַחֲסִידֶיהָ רַנֵּן יְרַנֵּנוּ:
יז 17 שָׁם אַצְמִיחַ קֶרֶן לְדָוִד. עָרַכְתִּי
נֵר לִמְשִׁיחִי: יח 18 אוֹיְבָיו אַלְבִּישׁ
בֹּשֶׁת. וְעָלָיו יָצִיץ נִזְרוֹ:
קלג א 1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד.
הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים. שֶׁבֶת
אַחִים גַּם יָחַד: ב 2 כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב
עַל הָרֹאשׁ יֹרֵד עַל הַזָּקָן זְקַן
אַהֲרֹן. שֶׁיֹּרֵד עַל פִּי מִדּוֹתָיו:
ג 3 כְּטַל חֶרְמוֹן שֶׁיֹּרֵד עַל הַרְרֵי
צִיּוֹן. כִּי שָׁם צִוָּה יְיָ אֶת הַבְּרָכָה.
חַיִּים עַד הָעוֹלָם:
קלד א 1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת. הִנֵּה
בָּרְכוּ אֶת יְיָ כָּל עַבְדֵי יְיָ. הָעֹמְדִים
בְּבֵית יְיָ בַּלֵּילוֹת: ב 2 שְׂאוּ יְדֵכֶם
קֹדֶשׁ. וּבָרְכוּ אֶת יְיָ: ג 3 יְבָרֶכְךָ יְיָ
מִצִּיּוֹן. עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:

פִּרְקֵי אָבוֹת.

כתב הכל בו: „מנהג בכל ארץ אשכנז לומר מסכת אבות בקיץ ובחורף, ויש מקומות שאומרים אותן מפסח עד שבועות ולא עוד, ויש מקומות שאומרין אותן משבועות ועד סוכות, ויש מקומות שאומרין אותן משבת וישמע יתרו עד שבת מסעי, וסמן מתן תורה ועד משנה תורה משה קבל תורה, והכל לפי המנהג, וכל פעם ופעם מתחילין קדם הפרק כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, וכדי להפיס דעת עם האדין מתחילין באותו בבא והוא פרק אחרון של מסכת סנהדרין, ויש מקומות שאומרים שני פרקים בכל שבת ושבת ויש מקומות שאין אומרים רק פרק אחד, והכל לפי המנהג, ואחר הפרקים יאמר החזן קדיש על ישראל ועל רבנן עכ"ל גם רש"י בסוף פרושו לאבות כתב שאומרים קדיש דרבנן. וכבר התמיה בעל אליה זוטא על מה שנוהגים לומר על הפרקים קדיש יתום ולא קדיש על ישראל כהוראת הקדמונים.

והמנהג לומר פרקי אבות במנחה של שבת אחר התפלה מביא גם אבן ירחי בספרו המנהיג (הלכות שבת ס' ס"ג) וגם רב עמרם גאון בסדורו (טור או"ח ס' רצ"א) אולם בספרד היה המנהג לומר פרקי אבות בשחרית של שבת ולא במנחה.

והגאון ר' יצחק אליהו לנדא נתן טעם המתקבל על הלב למנהגנו לומר פרקי אבות בקיץ. לפי שבימות הקיץ רגילים העם לטיל ולבקש תענוגים בגנות ופרדסים, ולמור פרקי אבות, המכילים מדות טובות ודברי מוסר ישמרו אותם לבל ימו מדרך הישרה. והטעם שנקראו הפרקים האלה „אבות" הוא מפני שנאמרו מחכמינו הראשונים ז"ל שהם אבות האומה (רמב"ם) וגם מפני שמכילים כללים ויסודות (אבות) בעניני המוסר והמדות.

פון שבת נאך פסח ביז שבת פאר ראש השנה, זאגט מען יעדען שבת נאך מנחה (נאכמיטאג־געבעט) איינעם פון די פאלגענדע פרקים; און פון שבת נאך סוכות (שבת בראשית) ביז שבת פאר פסח (שבת הגדול) זאגט מען יעדען שבת ברכי נפשי. וועלכעס געפינט זיך אויף זייטע 146.

From the Sabbath after Passover until the Sabbath before New Year, one of the following chapters from the Ethics of the Fathers is read on every Sabbath after the Afternoon Service, while from the Sabbath after Tabernacles until the Sabbath before Passover ברכי נפשי, p. 146, is read on every Sabbath.

אָבוֹת, פֶּרֶק רִאשׁוֹן.

סנהדרין פרק י״א. כָּל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא. שֶׁנֶּאֱמַר וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ. נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר:

א 1 מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי וּמְסָרָהּ לִיהוֹשֻׁעַ. וִיהוֹשֻׁעַ לִזְקֵנִים. וּזְקֵנִים לִנְבִיאִים. וּנְבִיאִים מְסָרוּהָ לְאַנְשֵׁי כְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה. הֵם אָמְרוּ שְׁלשָׁה דְבָרִים. הֱווּ מְתוּנִים בַּדִּין. וְהַעֲמִידוּ תַלְמִידִים הַרְבֵּה. וַעֲשׂוּ סְיָג לַתּוֹרָה: ב 2 שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק הָיָה מִשְּׁיָרֵי כְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה. הוּא הָיָה אוֹמֵר. עַל שְׁלשָׁה דְבָרִים הָעוֹלָם עוֹמֵד. עַל הַתּוֹרָה. וְעַל הָעֲבוֹדָה. וְעַל גְּמִילוּת חֲסָדִים: ג 3 אַנְטִיגְנוֹס אִישׁ סוֹכוֹ קִבֵּל מִשִּׁמְעוֹן הַצַּדִּיק. הוּא הָיָה אוֹמֵר. אַל תִּהְיוּ כַּעֲבָדִים הַמְשַׁמְּשִׁין אֶת הָרַב עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס. אֶלָּא הֱווּ כַּעֲבָדִים הַמְשַׁמְּשִׁין אֶת הָרַב שֶׁלֹּא עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס. וִיהִי מוֹרָא שָׁמַיִם עֲלֵיכֶם: ד 4 יוֹסֵי בֶּן יוֹעֶזֶר אִישׁ צְרֵדָה. וְיוֹסֵי בֶּן יוֹחָנָן אִישׁ יְרוּשָׁלַיִם קִבְּלוּ מֵהֶם. יוֹסֵי בֶּן יוֹעֶזֶר אִישׁ צְרֵדָה אוֹמֵר. יְהִי בֵיתְךָ בֵּית וַעַד לַחֲכָמִים. וֶהֱוֵי מִתְאַבֵּק בַּעֲפַר רַגְלֵיהֶם וֶהֱוֵי שׁוֹתֶה בַצָּמָא אֶת דִּבְרֵיהֶם: ה 5 יוֹסֵי בֶּן יוֹחָנָן אִישׁ יְרוּשָׁלַיִם אוֹמֵר. יְהִי בֵיתְךָ פָּתוּחַ לִרְוָחָה. וְיִהְיוּ עֲנִיִּים בְּנֵי בֵיתֶךָ. וְאַל תַּרְבֶּה שִׂיחָה עִם הָאִשָּׁה. בְּאִשְׁתּוֹ אָמְרוּ. קַל וָחֹמֶר בְּאֵשֶׁת חֲבֵרוֹ. מִכָּאן אָמְרוּ חֲכָמִים כָּל הַמַּרְבֶּה שִׂיחָה עִם הָאִשָּׁה גּוֹרֵם רָעָה לְעַצְמוֹ. וּבוֹטֵל מִדִּבְרֵי תוֹרָה. וְסוֹפוֹ יוֹרֵשׁ גֵּיהִנֹּם: ו 6 יְהוֹשֻׁעַ בֶּן פְּרַחְיָה וְנִתַּאי הָאַרְבֵּלִי קִבְּלוּ מֵהֶם. יְהוֹשֻׁעַ בֶּן פְּרַחְיָה אוֹמֵר. עֲשֵׂה לְךָ רַב וּקְנֵה לְךָ חָבֵר. וֶהֱוֵי דָן אֶת כָּל הָאָדָם לְכַף זְכוּת: ז 7 נִתַּאי הָאַרְבֵּלִי אוֹמֵר. הַרְחֵק מִשָּׁכֵן רָע וְאַל תִּתְחַבֵּר לָרָשָׁע. וְאַל תִּתְיָאֵשׁ מִן הַפֻּרְעָנוּת: ח 8 יְהוּדָה בֶּן טַבַּאי וְשִׁמְעוֹן בֶּן שָׁטָח קִבְּלוּ מֵהֶם. יְהוּדָה בֶּן טַבַּאי אוֹמֵר אַל תַּעַשׂ עַצְמְךָ כְּעוֹרְכֵי הַדַּיָּנִין. וּכְשֶׁיִּהְיוּ בַּעֲלֵי

הַדִּין עוֹמְדִים לְפָנֶיךָ יִהְיוּ בְעֵינֶיךָ כִּרְשָׁעִים. וּכְשֶׁנִּפְטָרִים מִלְּפָנֶיךָ. יִהְיוּ בְעֵינֶיךָ כְּזַכָּאִין. כְּשֶׁקִּבְּלוּ עֲלֵיהֶם אֶת הַדִּין: ט 9 שִׁמְעוֹן בֶּן שָׁטַח אוֹמֵר. הֱוֵי מַרְבֶּה לַחֲקוֹר אֶת הָעֵדִים. וֶהֱוֵי זָהִיר בִּדְבָרֶיךָ. שֶׁמָּא מִתּוֹכָם יִלְמְדוּ לְשַׁקֵּר: י 10 שְׁמַעְיָה וְאַבְטַלְיוֹן קִבְּלוּ מֵהֶם. שְׁמַעְיָה אוֹמֵר אֱהַב אֶת הַמְּלָאכָה וּשְׂנָא אֶת הָרַבָּנוּת. וְאַל תִּתְוַדַּע לָרָשׁוּת: יא 11 אַבְטַלְיוֹן אוֹמֵר. חֲכָמִים. הִזָּהֲרוּ בְדִבְרֵיכֶם. שֶׁמָּא תָחוּבוּ חוֹבַת גָּלוּת. וְתִגְלוּ לִמְקוֹם מַיִם הָרָעִים. וְיִשְׁתּוּ הַתַּלְמִידִים הַבָּאִים אַחֲרֵיכֶם וְיָמוּתוּ. וְנִמְצָא שֵׁם שָׁמַיִם מִתְחַלֵּל: יב 12 הִלֵּל וְשַׁמַּאי קִבְּלוּ מֵהֶם. הִלֵּל אוֹמֵר. הֱוֵי מִתַּלְמִידָיו שֶׁל אַהֲרֹן. אוֹהֵב שָׁלוֹם. וְרוֹדֵף שָׁלוֹם. אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת. וּמְקָרְבָן לַתּוֹרָה: יג 13 הוּא הָיָה אוֹמֵר. נְגִיד שְׁמָא אֲבַד שְׁמֵהּ. וּדְלָא מוֹסִיף יָסֵף. וּדְלָא יַלִּיף קְטָלָא חַיָּב. וּדְאִשְׁתַּמַּשׁ בְּתָגָא חֲלָף: יד 14 הוּא הָיָה אוֹמֵר. אִם אֵין אֲנִי לִי מִי לִי. וּכְשֶׁאֲנִי לְעַצְמִי מָה אֲנִי. וְאִם לֹא עַכְשָׁו אֵימָתָי: טו 15 שַׁמַּאי אוֹמֵר. עֲשֵׂה תוֹרָתְךָ קֶבַע. אֱמוֹר מְעַט וַעֲשֵׂה הַרְבֵּה. וֶהֱוֵי מְקַבֵּל אֶת כָּל הָאָדָם בְּסֵבֶר פָּנִים יָפוֹת: טז 16 רַבָּן גַּמְלִיאֵל הָיָה אוֹמֵר. עֲשֵׂה לְךָ רַב וְהִסְתַּלֵּק מִן הַסָּפֵק וְאַל תַּרְבֶּה לְעַשֵּׂר אֻמָּדוֹת: יז 17 שִׁמְעוֹן בְּנוֹ אוֹמֵר. כָּל יָמַי גָּדַלְתִּי בֵּין הַחֲכָמִים וְלֹא מָצָאתִי לַגּוּף טוֹב מִשְּׁתִיקָה. וְלֹא הַמִּדְרָשׁ עִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה. וְכָל הַמַּרְבֶּה דְבָרִים מֵבִיא חֵטְא: יח 18 רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר. עַל שְׁלֹשָׁה דְבָרִים הָעוֹלָם עוֹמֵד. עַל הָאֱמֶת. וְעַל הַדִּין. וְעַל הַשָּׁלוֹם. שֶׁנֶּאֱמַר. אֱמֶת וּמִשְׁפַּט שָׁלוֹם שִׁפְטוּ בְּשַׁעֲרֵיכֶם:

רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן עֲקַשְׁיָא אוֹמֵר. רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְזַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל לְפִיכָךְ הִרְבָּה לָהֶם תּוֹרָה וּמִצְוֹת. שֶׁנֶּאֱמַר. [1] יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר:

פֶּרֶק שֵׁנִי.

כָּל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא. שֶׁנֶּאֱמַר [2] וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ. נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר:

א 1 רַבִּי אוֹמֵר. אֵיזוֹ הִיא דֶרֶךְ יְשָׁרָה שֶׁיָּבוֹר לוֹ הָאָדָם כָּל שֶׁהִיא תִּפְאֶרֶת לְעֹשֶׂהָ וְתִפְאֶרֶת לוֹ מִן

1) ישעיה מ״ב כ״א. 2) שם ס׳ כ״א.

הָאָדָם. וֶהֱוֵי זָהִיר בְּמִצְוָה קַלָּה
כְּבַחֲמוּרָה. שֶׁאֵין אַתָּה יוֹדֵעַ מַתַּן
שְׂכָרָן שֶׁל מִצְוֹת. וֶהֱוֵי מְחַשֵּׁב
הֶפְסֵד מִצְוָה כְּנֶגֶד שְׂכָרָהּ. וּשְׂכַר
עֲבֵרָה כְּנֶגֶד הֶפְסֵדָהּ. הִסְתַּכֵּל
בִּשְׁלשָׁה דְבָרִים. וְאֵין אַתָּה בָא
לִידֵי עֲבֵרָה. דַּע מַה לְמַעְלָה
מִמְּךָ. עַיִן רוֹאָה. וְאֹזֶן שׁוֹמַעַת.
וְכָל מַעֲשֶׂיךָ בַּסֵּפֶר נִכְתָּבִים:
ב [2] רַבָּן גַּמְלִיאֵל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי
יְהוּדָה הַנָּשִׂיא אוֹמֵר. יָפֶה תַלְמוּד
תּוֹרָה עִם דֶּרֶךְ אֶרֶץ. שֶׁיְּגִיעַת
שְׁנֵיהֶם מְשַׁכַּחַת עָוֹן. וְכָל תּוֹרָה
שֶׁאֵין עִמָּהּ מְלָאכָה סוֹפָהּ בְּטֵלָה
וְגוֹרֶרֶת עָוֹן. וְכָל הָעוֹסְקִים עִם
הַצִּבּוּר יִהְיוּ עוֹסְקִים עִמָּהֶם לְשֵׁם
שָׁמַיִם. שֶׁזְּכוּת אֲבוֹתָם מְסַיַּעְתָּם
וְצִדְקָתָם עוֹמֶדֶת לָעַד. וְאַתֶּם
מַעֲלֶה אֲנִי עֲלֵיכֶם שָׂכָר הַרְבֵּה
כְּאִלּוּ עֲשִׂיתֶם: ג [3] הֱווּ זְהִירִין
בָּרָשׁוּת. שֶׁאֵין מְקָרְבִין לוֹ לְאָדָם
אֶלָּא לְצֹרֶךְ עַצְמָן. נִרְאִין כְּאוֹהֲבִין
בְּשָׁעַת הֲנָאָתָן. וְאֵין עוֹמְדִין לוֹ
לְאָדָם בְּשָׁעַת דָּחְקוֹ: ד [4] הוּא הָיָה
אוֹמֵר. עֲשֵׂה רְצוֹנוֹ כִּרְצוֹנְךָ כְּדֵי
שֶׁיַּעֲשֶׂה רְצוֹנְךָ כִּרְצוֹנוֹ. בַּטֵּל
רְצוֹנְךָ מִפְּנֵי רְצוֹנוֹ כְּדֵי שֶׁיְּבַטֵּל
רְצוֹן אֲחֵרִים מִפְּנֵי רְצוֹנֶךָ: ה [5] הִלֵּל
אוֹמֵר. אַל תִּפְרוֹשׁ מִן הַצִּבּוּר.
וְאַל תַּאֲמִין בְּעַצְמְךָ עַד יוֹם מוֹתְךָ.
וְאַל תָּדִין אֶת חֲבֵרְךָ עַד שֶׁתַּגִּיעַ
לִמְקוֹמוֹ. וְאַל תֹּאמַר דָּבָר שֶׁאִי
אֶפְשַׁר לִשְׁמוֹעַ שֶׁסּוֹפוֹ לְהִשָּׁמַע.
וְאַל תֹּאמַר לִכְשֶׁאֶפָּנֶה אֶשְׁנֶה שֶׁמָּא
לֹא תִפָּנֶה: ו [6] הוּא הָיָה אוֹמֵר אֵין
בּוּר יְרֵא חֵטְא. וְלֹא עַם הָאָרֶץ
חָסִיד. וְלֹא הַבַּיְשָׁן לָמֵד. וְלֹא
הַקַּפְּדָן מְלַמֵּד. וְלֹא הַמַּרְבֶּה
בִסְחוֹרָה מַחְכִּים. וּבִמְקוֹם שֶׁאֵין
אֲנָשִׁים. הִשְׁתַּדֵּל לִהְיוֹת אִישׁ:
ז [7] אַף הוּא רָאָה גֻּלְגֹּלֶת אַחַת
שֶׁצָּפָה עַל פְּנֵי הַמָּיִם. אָמַר לָהּ.
עַל דְּאַטֵּפְתְּ אַטְפוּךְ. וְסוֹף מְטִיפַיִךְ
יְטוּפוּן: ח [8] הוּא הָיָה אוֹמֵר מַרְבֶּה
בָשָׂר מַרְבֶּה רִמָּה. מַרְבֶּה נְכָסִים
מַרְבֶּה דְאָגָה. מַרְבֶּה נָשִׁים מַרְבֶּה
כְשָׁפִים. מַרְבֶּה שְׁפָחוֹת מַרְבֶּה
זִמָּה. מַרְבֶּה עֲבָדִים מַרְבֶּה גָזֵל.
מַרְבֶּה תוֹרָה מַרְבֶּה חַיִּים. מַרְבֶּה
יְשִׁיבָה מַרְבֶּה חָכְמָה. מַרְבֶּה עֵצָה
מַרְבֶּה תְבוּנָה. מַרְבֶּה צְדָקָה מַרְבֶּה
שָׁלוֹם. קָנָה שֵׁם טוֹב קָנָה לְעַצְמוֹ.
קָנָה לוֹ דִּבְרֵי תוֹרָה קָנָה לוֹ חַיֵּי
הָעוֹלָם הַבָּא: ט [9] רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן

זַכַּאי קִבֵּל מֵהִלֵּל וּמִשַּׁמַּאי. הוּא
הָיָה אוֹמֵר. אִם לָמַדְתָּ תּוֹרָה
הַרְבֵּה. אַל תַּחֲזִיק טוֹבָה לְעַצְמְךָ.
כִּי לְכָךְ נוֹצָרְתָּ: י 10 חֲמִשָּׁה
תַלְמִידִים הָיוּ לוֹ לְרַבָּן יוֹחָנָן בֶּן
זַכַּאי. וְאֵלּוּ הֵן. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן
הוֹרְקְנוֹס. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָא.
רַבִּי יוֹסֵי הַכֹּהֵן. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן
נְתַנְאֵל. וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲרָךְ:
יא 11 הוּא הָיָה מוֹנֶה שִׁבְחָם. רַבִּי
אֱלִיעֶזֶר בֶּן הוֹרְקְנוֹס בּוֹר סוּד
שֶׁאֵינוֹ מְאַבֵּד טִפָּה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ
בֶּן חֲנַנְיָא אַשְׁרֵי יוֹלַדְתּוֹ. רַבִּי יוֹסֵי
הַכֹּהֵן חָסִיד. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן נְתַנְאֵל
יְרֵא חֵטְא. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲרָךְ
כְּמַעְיָן הַמִּתְגַּבֵּר: יב 12 הוּא הָיָה
אוֹמֵר. אִם יִהְיוּ כָּל חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל
בְּכַף מֹאזְנַיִם. וֶאֱלִיעֶזֶר בֶּן הוֹרְקְנוֹס
בְּכַף שְׁנִיָּה. מַכְרִיעַ אֶת כֻּלָּם. אַבָּא
שָׁאוּל אוֹמֵר מִשְּׁמוֹ. אִם יִהְיוּ כָּל
חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל בְּכַף מֹאזְנַיִם.
וֶאֱלִיעֶזֶר בֶּן הוֹרְקְנוֹס אַף עִמָּהֶם.
וְאֶלְעָזָר בֶּן עֲרָךְ בְּכַף שְׁנִיָּה.
מַכְרִיעַ אֶת כֻּלָּם. יג 13 אָמַר לָהֶם.
צְאוּ וּרְאוּ. אֵיזוֹ הִיא דֶרֶךְ טוֹבָה
שֶׁיִּדְבַּק בָּהּ הָאָדָם. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר
אוֹמֵר עַיִן טוֹבָה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר
חָבֵר טוֹב. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר שָׁכֵן
טוֹב. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר הָרוֹאֶה אֶת
הַנּוֹלָד. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר לֵב טוֹב.
אָמַר לָהֶם. רוֹאֶה אֲנִי אֶת דִּבְרֵי
אֶלְעָזָר בֶּן עֲרָךְ מִדִּבְרֵיכֶם שֶׁבִּכְלַל
דְּבָרָיו דִּבְרֵיכֶם. יד 14 אָמַר לָהֶם
צְאוּ וּרְאוּ אֵיזוֹ הִיא דֶרֶךְ רָעָה
שֶׁיִּתְרַחֵק מִמֶּנָּה הָאָדָם. רַבִּי
אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר עַיִן רָעָה. רַבִּי
יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר חָבֵר רָע. רַבִּי יוֹסֵי
אוֹמֵר שָׁכֵן רָע. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר.
הַלֹּוֶה וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם. אֶחָד הַלֹּוֶה
מִן הָאָדָם כְּלֹוֶה מִן הַמָּקוֹם. שֶׁנֶּאֱמַר
[1]לֹוֶה רָשָׁע וְלֹא יְשַׁלֵּם וְצַדִּיק חוֹנֵן
וְנוֹתֵן. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר לֵב רָע.
אָמַר לָהֶם רוֹאֶה אֲנִי אֶת דִּבְרֵי
אֶלְעָזָר בֶּן עֲרָךְ מִדִּבְרֵיכֶם. שֶׁבִּכְלַל
דְּבָרָיו דִּבְרֵיכֶם: טו 15 הֵם אָמְרוּ
שְׁלֹשָׁה דְבָרִים. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר.
יְהִי כְבוֹד חֲבֵרְךָ חָבִיב עָלֶיךָ
כְּשֶׁלָּךְ. וְאַל תְּהִי נוֹחַ לִכְעוֹס. וְשׁוּב
יוֹם אֶחָד לִפְנֵי מִיתָתְךָ. וֶהֱוֵי
מִתְחַמֵּם כְּנֶגֶד אוּרָן שֶׁל חֲכָמִים.
וֶהֱוֵי זָהִיר בְּגַחַלְתָּן שֶׁלֹּא תִכָּוֶה.
שֶׁנְּשִׁיכָתָן נְשִׁיכַת שׁוּעָל. וַעֲקִיצָתָן
עֲקִיצַת עַקְרָב. וּלְחִישָׁתָן לְחִישַׁת
שָׂרָף. וְכָל דִּבְרֵיהֶם כְּגַחֲלֵי אֵשׁ:

1) תהלים, ל"ז, כ"א.

טו 16 רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר. עַיִן הָרָע.
וְיֵצֶר הָרָע. וְשִׂנְאַת הַבְּרִיּוֹת.
מוֹצִיאִין אֶת הָאָדָם מִן הָעוֹלָם:
יז 17 רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר. יְהִי מָמוֹן
חֲבֵרְךָ חָבִיב עָלֶיךָ כְּשֶׁלָּךְ. וְהַתְקֵן
עַצְמְךָ לִלְמוֹד תּוֹרָה. שֶׁאֵינָהּ
יְרֻשָּׁה לָךְ. וְכָל מַעֲשֶׂיךָ יִהְיוּ לְשֵׁם
שָׁמָיִם: יח 18 רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר.
הֱוֵי זָהִיר בִּקְרִיאַת שְׁמַע וּבִתְפִלָּה.
וּכְשֶׁאַתָּה מִתְפַּלֵּל אַל תַּעַשׂ
תְּפִלָּתְךָ קֶבַע. אֶלָּא רַחֲמִים
וְתַחֲנוּנִים לִפְנֵי הַמָּקוֹם. שֶׁנֶּאֱמַר.
[1] כִּי חַנּוּן וְרַחוּם הוּא. אֶרֶךְ אַפַּיִם
וְרַב חֶסֶד. וְנִחָם עַל הָרָעָה. וְאַל
תְּהִי רָשָׁע בִּפְנֵי עַצְמֶךָ: יט 19 רַבִּי
אֶלְעָזָר אוֹמֵר. הֱוֵי שָׁקוּד לִלְמוֹד
תּוֹרָה. וְדַע מַה שֶׁתָּשִׁיב
לְאֶפִּיקוֹרוֹס. וְדַע לִפְנֵי מִי אַתָּה
עָמֵל. וּמִי הוּא בַּעַל מְלַאכְתְּךָ
שֶׁיְּשַׁלֶּם לְךָ שְׂכַר פְּעֻלָּתֶךָ:
כ 20 רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר. הַיּוֹם קָצֵר
וְהַמְּלָאכָה מְרֻבָּה. וְהַפּוֹעֲלִים
עֲצֵלִים. וְהַשָּׂכָר הַרְבֵּה. וּבַעַל
הַבַּיִת דּוֹחֵק: כא 21 הוּא הָיָה אוֹמֵר
לֹא עָלֶיךָ הַמְּלָאכָה לִגְמוֹר. וְלֹא
אַתָּה בֶן חוֹרִין לְהִבָּטֵל מִמֶּנָּה.
אִם לָמַדְתָּ תּוֹרָה הַרְבֵּה נוֹתְנִין לְךָ
שָׂכָר הַרְבֵּה. וְנֶאֱמָן הוּא בַּעַל
מְלַאכְתְּךָ שֶׁיְּשַׁלֶּם לְךָ שְׂכַר
פְּעֻלָּתֶךָ. וְדַע שֶׁמַּתַּן שְׂכָרָן שֶׁל
צַדִּיקִים לֶעָתִיד לָבוֹא:

רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן עֲקַשְׁיָא אוֹמֵר. רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְזַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל לְפִיכָךְ הִרְבָּה לָהֶם תּוֹרָה וּמִצְוֹת. שֶׁנֶּאֱמַר. [2] יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר:

פֶּרֶק שְׁלִישִׁי.

כָּל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא. שֶׁנֶּאֱמַר [3] וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ. נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר:

א 1 עֲקַבְיָא בֶּן מַהֲלַלְאֵל אוֹמֵר.
הִסְתַּכֵּל בִּשְׁלֹשָׁה דְבָרִים. וְאֵין
אַתָּה בָא לִידֵי עֲבֵרָה: דַּע מֵאַיִן
בָּאתָ. וּלְאָן אַתָּה הוֹלֵךְ. וְלִפְנֵי
מִי אַתָּה עָתִיד לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן.
מֵאַיִן בָּאתָ. מִטִּפָּה סְרוּחָה. וּלְאָן
אַתָּה הוֹלֵךְ. לִמְקוֹם עָפָר רִמָּה
וְתוֹלֵעָה. וְלִפְנֵי מִי אַתָּה עָתִיד
לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן. לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי
הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ. בָּרוּךְ הוּא:
ב 2 רַבִּי חֲנִינָא סְגַן הַכֹּהֲנִים אוֹמֵר.
הֱוֵי מִתְפַּלֵּל בִּשְׁלוֹמָהּ שֶׁל מַלְכוּת.
שֶׁאִלְמָלֵא מוֹרָאָהּ. אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ
חַיִּים בְּלָעוֹ: ג 3 רַבִּי חֲנִינָא בֶּן

1) יואל ב׳ י״ג. 2) ישעיה מ״ב כ״א. 3) שם ס׳ כ״א.

תְּרַדְיוֹן אוֹמֵר. שְׁנַיִם שֶׁיּוֹשְׁבִין וְאֵין בֵּינֵיהֶם דִּבְרֵי תוֹרָה. הֲרֵי זֶה מוֹשַׁב לֵצִים. שֶׁנֶּאֱמַר. [1]וּבְמוֹשַׁב לֵצִים לֹא יָשָׁב. אֲבָל שְׁנַיִם שֶׁיּוֹשְׁבִין וְיֵשׁ בֵּינֵיהֶם דִּבְרֵי תוֹרָה. שְׁכִינָה שְׁרוּיָה בֵּינֵיהֶם. שֶׁנֶּאֱמַר. [2]אָז נִדְבְּרוּ יִרְאֵי יְיָ אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ. וַיַּקְשֵׁב יְיָ וַיִּשְׁמָע. וַיִּכָּתֵב סֵפֶר זִכָּרוֹן לְפָנָיו. לְיִרְאֵי יְיָ וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ. אֵין לִי אֶלָּא שְׁנַיִם. מִנַּיִן אֲפִילוּ אֶחָד שֶׁיּוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קוֹבֵעַ לוֹ שָׂכָר. שֶׁנֶּאֱמַר. [3]יֵשֵׁב בָּדָד וְיִדֹּם כִּי נָטַל עָלָיו:

ד 4 רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר. שְׁלֹשָׁה שֶׁאָכְלוּ עַל שֻׁלְחָן אֶחָד. וְלֹא אָמְרוּ עָלָיו דִּבְרֵי תוֹרָה. כְּאִלּוּ אָכְלוּ מִזִּבְחֵי מֵתִים. שֶׁנֶּאֱמַר. [4]כִּי כָּל שֻׁלְחָנוֹת מָלְאוּ קִיא צוֹאָה בְּלִי מָקוֹם. אֲבָל שְׁלֹשָׁה שֶׁאָכְלוּ עַל שֻׁלְחָן אֶחָד. וְאָמְרוּ עָלָיו דִּבְרֵי תוֹרָה. כְּאִלּוּ אָכְלוּ מִשֻּׁלְחָנוֹ שֶׁל מָקוֹם. שֶׁנֶּאֱמַר. [5]וַיְדַבֵּר אֵלַי. זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי יְיָ:

ה 5 רַבִּי חֲנִינָא בֶּן חֲכִינַאי אוֹמֵר. הַנֵּעוֹר בַּלַּיְלָה. וְהַמְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ יְחִידִי. וּמְפַנֶּה לִבּוֹ לְבַטָּלָה. הֲרֵי זֶה מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ:

ו 6 רַבִּי נְחוּנְיָא בֶּן הַקָּנָה אוֹמֵר. כָּל הַמְקַבֵּל עָלָיו עֹל תּוֹרָה. מַעֲבִירִין מִמֶּנּוּ עֹל מַלְכוּת וְעֹל דֶּרֶךְ אֶרֶץ: וְכָל הַפּוֹרֵק מִמֶּנּוּ עֹל תּוֹרָה נוֹתְנִין עָלָיו עֹל מַלְכוּת וְעֹל דֶּרֶךְ אֶרֶץ:

ז 7 רַבִּי חֲלַפְתָּא בֶּן דּוֹסָא אִישׁ כְּפַר חֲנַנְיָא אוֹמֵר. עֲשָׂרָה שֶׁיּוֹשְׁבִין וְעוֹסְקִין בַּתּוֹרָה. שְׁכִינָה שְׁרוּיָה בֵינֵיהֶם. שֶׁנֶּאֱמַר. [6]אֱלֹהִים נִצָּב בַּעֲדַת אֵל. וּמִנַּיִן אֲפִילוּ חֲמִשָּׁה. שֶׁנֶּאֱמַר. [7]וַאֲגֻדָּתוֹ עַל אֶרֶץ יְסָדָהּ. וּמִנַּיִן אֲפִילוּ שְׁלֹשָׁה. שֶׁנֶּאֱמַר. [8]בְּקֶרֶב אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט. וּמִנַּיִן אֲפִילוּ שְׁנַיִם. שֶׁנֶּאֱמַר. [9]אָז נִדְבְּרוּ יִרְאֵי יְיָ אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וַיַּקְשֵׁב יְיָ וַיִּשְׁמָע: וּמִנַּיִן אֲפִילוּ אֶחָד. שֶׁנֶּאֱמַר. [10]בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי. אָבוֹא אֵלֶיךָ וּבֵרַכְתִּיךָ:

ח 8 רַבִּי אֶלְעָזָר אִישׁ בַּרְתּוֹתָא אוֹמֵר. תֶּן לוֹ מִשֶּׁלּוֹ. שֶׁאַתָּה וְשֶׁלְּךָ שֶׁלּוֹ. וְכֵן בְּדָוִד. הוּא אוֹמֵר. [11]כִּי מִמְּךָ הַכֹּל וּמִיָּדְךָ נָתַנּוּ לָךְ:

ט 9 רַבִּי יַעֲקֹב אוֹמֵר. הַמְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ וְשׁוֹנֶה. וּמַפְסִיק מִמִּשְׁנָתוֹ וְאוֹמֵר מַה נָּאֶה אִילָן זֶה מַה נָּאֶה נִיר זֶה. מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ:

י 10 רַבִּי דוֹסְתָּאִי בַּר יַנַּאי

1) תהלים א׳ א׳. 2) מלאכי ג׳ ט״ז. 3) איכה ג׳ כח׳. 4) ישעיה כ״ח ח׳. 5) יחזקאל מ״א כ״ב. 6) תהלים פ״ב א׳. 7) עמוס ט׳ ו׳. 8) תהלים פ״ב א׳. 9) מלאכי, ג׳ ט״ז. 10) שמות כ׳ כ״א. 11) דה״א כ״ט י״ד.

מִשּׁוּם רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר . כָּל
הַשּׁוֹכֵחַ דָּבָר אֶחָד מִמִּשְׁנָתוֹ.
מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ מִתְחַיֵּב
בְּנַפְשׁוֹ . שֶׁנֶּאֱמַר . [1] רַק הִשָּׁמֶר לְךָ.
וּשְׁמֹר נַפְשְׁךָ מְאֹד פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת
הַדְּבָרִים אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ . יָכוֹל
אֲפִילוּ תָּקְפָה עָלָיו מִשְׁנָתוֹ.
תַּלְמוּד לוֹמַר וּפֶן יָסוּרוּ מִלְּבָבְךָ
כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ. הָא . אֵינוֹ מִתְחַיֵּב
בְּנַפְשׁוֹ עַד שֶׁיֵּשֵׁב וִיסִירֵם מִלִּבּוֹ:
יא 11 רַבִּי חֲנִינָא בֶּן דּוֹסָא אוֹמֵר.
כֹּל שֶׁיִּרְאַת חֶטְאוֹ קוֹדֶמֶת
לְחָכְמָתוֹ . חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת .
וְכֹל שֶׁחָכְמָתוֹ קוֹדֶמֶת לְיִרְאַת
חֶטְאוֹ . אֵין חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת:
יב 12 הוּא הָיָה אוֹמֵר . כֹּל שֶׁמַּעֲשָׂיו
מְרֻבִּין מֵחָכְמָתוֹ . חָכְמָתוֹ
מִתְקַיֶּמֶת . וְכֹל שֶׁחָכְמָתוֹ מְרֻבָּה
מִמַּעֲשָׂיו . אֵין חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת:
יג 13 הוּא הָיָה אוֹמֵר . כֹּל שֶׁרוּחַ
הַבְּרִיּוֹת נוֹחָה הֵימֶנּוּ . רוּחַ הַמָּקוֹם
נוֹחָה הֵימֶנּוּ . וְכֹל שֶׁאֵין רוּחַ
הַבְּרִיּוֹת נוֹחָה הֵימֶנּוּ . אֵין רוּחַ
הַמָּקוֹם נוֹחָה הֵימֶנּוּ: יד 14 רַבִּי
דּוֹסָא בֶּן הָרְכִּינַס אוֹמֵר . שֵׁנָה שֶׁל
שַׁחֲרִית . וְיַיִן שֶׁל צָהֳרַיִם . וְשִׂיחַת
הַיְלָדִים . וִישִׁיבַת בָּתֵּי כְנֵסִיּוֹת
שֶׁל עַמֵּי הָאָרֶץ . מוֹצִיאִין אֶת
הָאָדָם מִן הָעוֹלָם: טו 15 רַבִּי אֶלְעָזָר
הַמּוֹדָעִי אוֹמֵר . הַמְחַלֵּל אֶת
הַקֳּדָשִׁים . וְהַמְבַזֶּה אֶת הַמּוֹעֲדוֹת.
וְהַמַּלְבִּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ בָּרַבִּים.
וְהַמֵּפֵר בְּרִיתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ.
וְהַמְגַלֶּה פָנִים בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא
כַהֲלָכָה . אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ
תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים . אֵין לוֹ
חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא: טז 16 רַבִּי יִשְׁמָעֵאל
אוֹמֵר . הֱוֵי קַל לְרֹאשׁ . וְנוֹחַ
לְתִשְׁחֹרֶת . וֶהֱוֵי מְקַבֵּל אֶת כָּל
הָאָדָם בְּשִׂמְחָה: יז 17 רַבִּי עֲקִיבָא
אוֹמֵר . שְׂחוֹק . וְקַלּוּת רֹאשׁ.
מַרְגִּילִין אֶת הָאָדָם לְעֶרְוָה.
מַסֹּרֶת סְיָג לַתּוֹרָה. מַעַשְׂרוֹת סְיָג
לָעֹשֶׁר . נְדָרִים סְיָג לַפְּרִישׁוּת.
סְיָג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה: יח 18 הוּא הָיָה
אוֹמֵר. חָבִיב אָדָם שֶׁנִּבְרָא בְּצֶלֶם.
חִבָּה יְתֵרָה נוֹדַעַת לוֹ . שֶׁנִּבְרָא
בְּצֶלֶם. שֶׁנֶּאֱמַר . [2] כִּי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים
עָשָׂה אֶת הָאָדָם: חֲבִיבִין יִשְׂרָאֵל
שֶׁנִּקְרְאוּ בָנִים לַמָּקוֹם . חִבָּה
יְתֵרָה נוֹדַעַת לָהֶם . שֶׁנִּקְרְאוּ
בָּנִים לַמָּקוֹם . [3] שֶׁנֶּאֱמַר בָּנִים
אַתֶּם לַיְיָ אֱלֹהֵיכֶם. חֲבִיבִין יִשְׂרָאֵל
שֶׁנִּתַּן לָהֶם כְּלִי חֶמְדָּה . חִבָּה

1) דברים ד' ט'. 2) בראשית ט' ו'. 3) דברים י"ד א'.

יִתֵרָה נוֹדַעַת לָהֶם . שֶׁנִּתַּן לָהֶם
כְּלִי חֶמְדָּה. שֶׁנֶּאֱמַר. [1]כִּי לֶקַח טוֹב
נָתַתִּי לָכֶם . תּוֹרָתִי אַל תַּעֲזֹבוּ:
יט 19 הַכֹּל צָפוּי . וְהָרְשׁוּת נְתוּנָה.
וּבְטוּב הָעוֹלָם נִדּוֹן . וְהַכֹּל לְפִי
רוֹב הַמַּעֲשֶׂה: כ 20 הוּא הָיָה אוֹמֵר.
הַכֹּל נָתוּן בְּעֵרָבוֹן. וּמְצוּדָה פְרוּסָה
עַל כָּל הַחַיִּים . הֶחָנוּת פְּתוּחָה
וְהַחֶנְוָנִי מַקִּיף . וְהַפִּנְקָס פָּתוּחַ
וְהַיָּד כּוֹתֶבֶת . וְכָל הָרוֹצֶה לִלְווֹת
יָבֹא וְיִלְוֶה . וְהַגַּבָּאִים מַחֲזִירִין
תָּדִיר בְּכָל יוֹם וְנִפְרָעִין מִן הָאָדָם.
מִדַּעְתּוֹ וְשֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ . וְיֵשׁ לָהֶם
עַל מַה שֶׁיִּסְמֹכוּ . וְהַדִּין דִּין אֱמֶת.
וְהַכֹּל מְתֻקָּן לִסְעוּדָה: כא 21 רַבִּי
אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר . אִם אֵין
תּוֹרָה אֵין דֶּרֶךְ אֶרֶץ . אִם אֵין דֶּרֶךְ
אֶרֶץ אֵין תּוֹרָה . אִם אֵין חָכְמָה
אֵין יִרְאָה . אִם אֵין יִרְאָה אֵין
חָכְמָה . אִם אֵין דַּעַת אֵין בִּינָה.
אִם אֵין בִּינָה אֵין דַּעַת . אִם אֵין
קֶמַח אֵין תּוֹרָה. אִם אֵין תּוֹרָה אֵין
קֶמַח: כב 22 הוּא הָיָה אוֹמֵר . כֹּל
שֶׁחָכְמָתוֹ מְרֻבָּה מִמַּעֲשָׂיו . לְמָה
הוּא דוֹמֶה . לְאִילָן שֶׁעֲנָפָיו מְרֻבִּין
וְשָׁרָשָׁיו מוּעָטִין . וְהָרוּחַ בָּאָה
וְעוֹקַרְתּוֹ וְהוֹפַכְתּוֹ עַל פָּנָיו.
שֶׁנֶּאֱמַר . [2]וְהָיָה כְּעַרְעָר בָּעֲרָבָה.
וְלֹא יִרְאֶה כִּי יָבֹא טוֹב . וְשָׁכַן
חֲרֵרִים בַּמִּדְבָּר . אֶרֶץ מְלֵחָה וְלֹא
תֵשֵׁב : כג 23 אֲבָל כֹּל שֶׁמַּעֲשָׂיו
מְרֻבִּין מֵחָכְמָתוֹ. לְמָה הוּא דוֹמֶה.
לְאִילָן שֶׁעֲנָפָיו מוּעָטִין וְשָׁרָשָׁיו
מְרֻבִּין . שֶׁאֲפִילוּ כָּל הָרוּחוֹת
שֶׁבָּעוֹלָם בָּאוֹת וְנוֹשְׁבוֹת בּוֹ. אֵין
מְזִיזִין אוֹתוֹ מִמְּקוֹמוֹ . שֶׁנֶּאֱמַר .
[3]וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל מַיִם . וְעַל
יוּבַל יְשַׁלַּח שָׁרָשָׁיו . וְלֹא יִרְאֶה
כִּי יָבֹא חוֹם . וְהָיָה עָלֵהוּ רַעֲנָן .
וּבִשְׁנַת בַּצֹּרֶת לֹא יִדְאָג . וְלֹא
יָמִישׁ מֵעֲשׂוֹת פֶּרִי : כד 24 רַבִּי
אֶלְעָזָר (בֶּן) חִסְמָא אוֹמֵר . קִנִּין
וּפִתְחֵי נִדָּה. הֵן הֵן גּוּפֵי הֲלָכוֹת.
תְּקוּפוֹת וְגִימַטְרִיָּאוֹת . פַּרְפְּרָאוֹת
לַחָכְמָה :

[4]רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן עֲקַשְׁיָא אוֹמֵר. רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְזַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל לְפִיכָךְ הִרְבָּה לָהֶם תּוֹרָה וּמִצְוֹת . שֶׁנֶּאֱמַר . [5]יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר :

פֶּרֶק רְבִיעִי.

כָּל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא. שֶׁנֶּאֱמַר [6]וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ. נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר:

1) משלי ד׳ ב׳. 2) ירמיה י״ז ו׳. 3) ירמיה י״ז ח׳. 4) משנה במכות כ״ג ע״ב. 5) ישעיה מ״ב כ״א. 6) שם ס׳ כ״א.

א 1 בֶּן זוֹמָא אוֹמֵר. אֵיזֶהוּ חָכָם הַלּוֹמֵד מִכָּל אָדָם. שֶׁנֶּאֱמַר [1] מִכָּל מְלַמְּדַי הִשְׂכַּלְתִּי. (כִּי עֵדְוֹתֶיךָ שִׂיחָה לִּי): אֵיזֶהוּ גִבּוֹר. הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר [2] טוֹב אֶרֶךְ אַפַּיִם מִגִּבּוֹר. וּמוֹשֵׁל בְּרוּחוֹ מִלֹּכֵד עִיר: אֵיזֶהוּ עָשִׁיר. הַשָּׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר [3] יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ. אַשְׁרֶיךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְטוֹב לָךְ לָעוֹלָם הַבָּא: אֵיזֶהוּ מְכֻבָּד. הַמְכַבֵּד אֶת הַבְּרִיּוֹת. שֶׁנֶּאֱמַר [4] כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד וּבֹזַי יֵקָלּוּ:

ב 2 בֶּן עַזַּאי אוֹמֵר. הֱוֵי רָץ לְמִצְוָה קַלָּה כְּבַחֲמוּרָה. וּבוֹרֵחַ מִן הָעֲבֵרָה. שֶׁמִּצְוָה גוֹרֶרֶת מִצְוָה. וַעֲבֵרָה גוֹרֶרֶת עֲבֵרָה. שֶׁשְּׂכַר מִצְוָה מִצְוָה. וּשְׂכַר עֲבֵרָה עֲבֵרָה:

ג 3 הוּא הָיָה אוֹמֵר. אַל תְּהִי בָז לְכָל אָדָם. וְאַל תְּהִי מַפְלִיג לְכָל דָּבָר. שֶׁאֵין לְךָ אָדָם שֶׁאֵין לוֹ שָׁעָה. וְאֵין לְךָ דָבָר שֶׁאֵין לוֹ מָקוֹם:

ד 4 רַבִּי לְוִיטַס אִישׁ יַבְנֶה אוֹמֵר. מְאֹד מְאֹד הֱוֵי שְׁפַל רוּחַ. שֶׁתִּקְוַת אֱנוֹשׁ רִמָּה:

ה 5 רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָא אוֹמֵר. כָּל הַמְחַלֵּל שֵׁם שָׁמַיִם בַּסֵּתֶר. נִפְרָעִין מִמֶּנּוּ בַּגָּלוּי. אֶחָד שׁוֹגֵג וְאֶחָד מֵזִיד בְּחִלּוּל הַשֵּׁם:

ו 6 רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בַּר רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר. הַלּוֹמֵד עַל מְנָת לְלַמֵּד. מַסְפִּיקִין בְּיָדוֹ לִלְמוֹד וּלְלַמֵּד. וְהַלּוֹמֵד עַל מְנָת לַעֲשׂוֹת. מַסְפִּיקִין בְּיָדוֹ לִלְמוֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמוֹר וְלַעֲשׂוֹת:

ז 7 רַבִּי צָדוֹק אוֹמֵר. אַל תִּפְרוֹשׁ מִן הַצִּבּוּר. וְאַל תַּעַשׂ עַצְמְךָ כְּעוֹרְכֵי הַדַּיָּנִין. וְאַל תַּעֲשֶׂהָ עֲטָרָה לְהִתְגַּדֶּל בָּהּ. וְלֹא קַרְדּוֹם לַחְפָּר בָּהּ. וְכָךְ הָיָה הִלֵּל אוֹמֵר. וּדְאִשְׁתַּמֵּשׁ בְּתָגָא חֲלָף. הָא לָמַדְתָּ. כָּל הַנֶּהֱנֶה מִדִּבְרֵי תוֹרָה. נוֹטֵל חַיָּיו מִן הָעוֹלָם:

ח 8 רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר. כָּל הַמְכַבֵּד אֶת הַתּוֹרָה גּוּפוֹ מְכֻבָּד עַל הַבְּרִיּוֹת. וְכָל הַמְחַלֵּל אֶת הַתּוֹרָה גּוּפוֹ מְחֻלָּל עַל הַבְּרִיּוֹת:

ט 9 רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ אוֹמֵר. הַחוֹשֵׂךְ עַצְמוֹ מִן הַדִּין. פּוֹרֵק מִמֶּנּוּ אֵיבָה וְגָזֵל וּשְׁבוּעַת שָׁוְא. וְהַגַּס לִבּוֹ בְּהוֹרָאָה. שׁוֹטֶה רָשָׁע וְגַס רוּחַ:

י 10 הוּא הָיָה אוֹמֵר. אַל תְּהִי דָן יְחִידִי. שֶׁאֵין דָּן יְחִידִי אֶלָּא אֶחָד. וְאַל תֹּאמַר קַבְּלוּ דַעְתִּי. שֶׁהֵן רַשָּׁאִין וְלֹא אָתָּה:

יא 11 רַבִּי יוֹנָתָן אוֹמֵר. כָּל הַמְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה

1) תהלים קי"ט צ"ט. כי עדותיך שיחה לי לא הובא במשנה. 2) משלי ט"ז ל"ב. 3) תהלים קכ"ח ב'. 4) ש"א ב' ל'.

מֵעֹנִי. סוֹפוֹ לְקַיְּמָהּ מֵעֹשֶׁר. וְכָל הַמְבַטֵּל אֶת הַתּוֹרָה מֵעֹשֶׁר. סוֹפוֹ לְבַטְּלָהּ מֵעֹנִי: יב 12 [1] רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר. הֱוֵי מְמַעֵט בְּעֵסֶק וַעֲסוֹק בַּתּוֹרָה. וֶהֱוֵי שְׁפַל רוּחַ בִּפְנֵי כָל אָדָם. וְאִם בָּטַלְתָּ מִן הַתּוֹרָה. יֶשׁ לְךָ בְּטֵלִים הַרְבֵּה כְּנֶגְדְּךָ. וְאִם עָמַלְתָּ בַּתּוֹרָה. יֶשׁ לוֹ שָׂכָר הַרְבֵּה לִתֶּן לָךְ. יג 13 רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר. הָעוֹשֶׂה מִצְוָה אַחַת קוֹנֶה לוֹ פְּרַקְלִיט אֶחָד. וְהָעוֹבֵר עֲבֵרָה אַחַת קוֹנֶה לוֹ קַטֵּגוֹר אֶחָד. תְּשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים כִּתְרִים בִּפְנֵי הַפֻּרְעָנוּת: יד 14 רַבִּי יוֹחָנָן הַסַּנְדְּלָר אוֹמֵר. כָּל כְּנֵסִיָּה שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּם. וְשֶׁאֵינָהּ לְשֵׁם שָׁמַיִם אֵין סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּם: טו 15 רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן שַׁמּוּעַ אוֹמֵר. יְהִי כְבוֹד תַּלְמִידְךָ חָבִיב עָלֶיךָ כְּשֶׁלָּךְ. וּכְבוֹד חֲבֵרְךָ כְּמוֹרָא רַבָּךְ. וּמוֹרָא רַבָּךְ כְּמוֹרָא שָׁמָיִם: טז 16 רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר. הֱוֵי זָהִיר בְּתַלְמוּד. שֶׁשִּׁגְגַת תַּלְמוּד עוֹלָה זָדוֹן: יז 17 רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר. שְׁלֹשָׁה כְתָרִים הֵן. כֶּתֶר תּוֹרָה. וְכֶתֶר כְּהֻנָּה. וְכֶתֶר מַלְכוּת. וְכֶתֶר שֵׁם טוֹב עוֹלֶה עַל גַּבֵּיהֶן: יח 18 רַבִּי נְהוֹרַאי אוֹמֵר. הֱוֵי גוֹלֶה לִמְקוֹם תּוֹרָה. וְאַל תֹּאמַר שֶׁהִיא תָבוֹא אַחֲרֶיךָ. שֶׁחֲבֵרֶיךָ יְקַיְּמוּהָ בְיָדֶךָ. וְאֶל בִּינָתְךָ אַל תִּשָּׁעֵן: יט 19 רַבִּי יַנַּאי אוֹמֵר. אֵין בְּיָדֵינוּ לֹא מִשַּׁלְוַת הָרְשָׁעִים. וְאַף לֹא מִיִּסּוּרֵי הַצַּדִּיקִים: כ 20 רַבִּי מַתְיָא בֶּן חָרָשׁ אוֹמֵר. הֱוֵי מַקְדִּים בִּשְׁלוֹם כָּל אָדָם. וֶהֱוֵי זָנָב לָאֲרָיוֹת. וְאַל תְּהִי רֹאשׁ לַשּׁוּעָלִים: כא 21 רַבִּי יַעֲקֹב אוֹמֵר. הָעוֹלָם הַזֶּה דּוֹמֶה לִפְרוֹזְדוֹר בִּפְנֵי הָעוֹלָם הַבָּא. הַתְקֵן עַצְמְךָ בִּפְרוֹזְדוֹר. כְּדֵי שֶׁתִּכָּנֵס לִטְרַקְלִין: כב 22 הוּא הָיָה אוֹמֵר. יָפָה שָׁעָה אַחַת בִּתְשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בָּעוֹלָם הַזֶּה מִכָּל חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. וְיָפָה שָׁעָה אַחַת שֶׁל קוֹרַת רוּחַ בָּעוֹלָם הַבָּא מִכָּל חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה: כג 23 רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר. אַל תְּרַצֶּה אֶת חֲבֵרְךָ בִּשְׁעַת כַּעְסוֹ. וְאַל תְּנַחֲמֶהוּ בְּשָׁעָה שֶׁמֵּתוֹ מֻטָּל לְפָנָיו. וְאַל תִּשְׁאַל לוֹ בִּשְׁעַת נִדְרוֹ. וְאַל תִּשְׁתַּדֵּל לִרְאוֹתוֹ בִּשְׁעַת קַלְקָלָתוֹ: כד 24 שְׁמוּאֵל הַקָּטָן אוֹמֵר [2] בִּנְפֹל אוֹיִבְךָ אַל תִּשְׂמָח. וּבִכָּשְׁלוֹ אַל יָגֵל לִבֶּךָ. פֶּן יִרְאֶה יְיָ וְרַע

1) מקום המשנה הזאת הוא אחרי יהודה בן תימא בפרק ה'. 2) משלי כ"ד י"ז.

בְּעֵינָיו וְהֵשִׁיב מֵעָלָיו אַפּוֹ:
כה 25 אֱלִישָׁע בֶּן אֲבוּיָה אוֹמֵר.
הַלּוֹמֵד יֶלֶד לְמָה הוּא דוֹמֶה. לִדְיוֹ
כְּתוּבָה עַל נְיָר חָדָשׁ. וְהַלּוֹמֵד
זָקֵן לְמָה הוּא דוֹמֶה. לִדְיוֹ כְּתוּבָה
עַל נְיָר מָחוּק: כו 26 רַבִּי יוֹסֵי בַּר
יְהוּדָה אִישׁ כְּפַר הַבַּבְלִי אוֹמֵר.
הַלּוֹמֵד מִן הַקְּטַנִּים לְמָה הוּא
דוֹמֶה. לְאוֹכֵל עֲנָבִים קֵהוֹת
וְשׁוֹתֶה יַיִן מִגִּתּוֹ. וְהַלּוֹמֵד מִן
הַזְּקֵנִים לְמָה הוּא דוֹמֶה. לְאוֹכֵל
עֲנָבִים בְּשׁוּלוֹת וְשׁוֹתֶה יַיִן יָשָׁן:
כז 27 רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר. אַל תִּסְתַּכֵּל
בְּקַנְקַן אֶלָּא בְּמַה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ. יֵשׁ
קַנְקַן חָדָשׁ מָלֵא יָשָׁן. וְיָשָׁן
שֶׁאֲפִילּוּ חָדָשׁ אֵין בּוֹ: כח 28 רַבִּי
אֶלְעָזָר הַקַּפָּר אוֹמֵר. הַקִּנְאָה
וְהַתַּאֲוָה וְהַכָּבוֹד. מוֹצִיאִין אֶת
הָאָדָם מִן הָעוֹלָם: כט 29 הוּא הָיָה
אוֹמֵר. הַיִּלּוֹדִים לָמוּת. וְהַמֵּתִים
לְחָיוֹת. וְהַחַיִּים לִדּוֹן. לֵידַע.
וּלְהוֹדִיעַ. וּלְהִוָּדַע. שֶׁהוּא אֵל.
הוּא הַיּוֹצֵר. הוּא הַבּוֹרֵא. הוּא
הַמֵּבִין. הוּא הַדַּיָּן. הוּא הָעֵד.
הוּא בַּעַל דִּין. הוּא עָתִיד לָדוּן.
בָּרוּךְ הוּא. שֶׁאֵין לְפָנָיו לֹא עַוְלָה
וְלֹא שִׁכְחָה. וְלֹא מַשּׂוֹא פָנִים. וְלֹא
מִקַּח שֹׁחַד. וְדַע שֶׁהַכֹּל לְפִי
הַחֶשְׁבּוֹן. וְאַל יַבְטִיחֲךָ יִצְרְךָ
שֶׁהַשְּׁאוֹל בֵּית מָנוֹס לָךְ. שֶׁעַל
כָּרְחֲךָ אַתָּה נוֹצָר. וְעַל כָּרְחֲךָ
אַתָּה נוֹלָד. וְעַל כָּרְחֲךָ אַתָּה חַי.
וְעַל כָּרְחֲךָ אַתָּה מֵת. וְעַל כָּרְחֲךָ
אַתָּה עָתִיד לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן לִפְנֵי
מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים. הַקָּדוֹשׁ.
בָּרוּךְ הוּא:

[1] רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן עֲקַשְׁיָא אוֹמֵר. רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְזַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל לְפִיכָךְ הִרְבָּה לָהֶם תּוֹרָה וּמִצְוֹת. שֶׁנֶּאֱמַר. [2] יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר:

פֶּרֶק חֲמִישִׁי.

כָּל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא. שֶׁנֶּאֱמַר [3] וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ. נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר:

א 1 בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת נִבְרָא
הָעוֹלָם. וּמַה תַּלְמוּד לוֹמַר. וַהֲלֹא
בְּמַאֲמָר אֶחָד יָכוֹל לְהִבָּרְאוֹת אֶלָּא
לְהִפָּרַע מִן הָרְשָׁעִים שֶׁמְּאַבְּדִין
אֶת הָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא בַּעֲשָׂרָה
מַאֲמָרוֹת. וְלִתֵּן שָׂכָר טוֹב לַצַּדִּיקִים
שֶׁמְּקַיְּמִין אֶת הָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא
בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת: ב 2 עֲשָׂרָה
דוֹרוֹת מֵאָדָם וְעַד נֹחַ. לְהוֹדִיעַ

1) משנה במכות כג ע״ב. 2) ישעיה מ״ב כ״א. 3) שם ס׳ כ״א.

כַּמָּה אֶרֶךְ אַפַּיִם לְפָנָיו. שֶׁכָּל הַדּוֹרוֹת הָיוּ מַכְעִיסִין וּבָאִין. עַד שֶׁהֵבִיא עֲלֵיהֶם אֶת מֵי הַמַּבּוּל:

ג 3 עֲשָׂרָה דוֹרוֹת מִנֹּחַ וְעַד אַבְרָהָם. לְהוֹדִיעַ כַּמָּה אֶרֶךְ אַפַּיִם לְפָנָיו. שֶׁכָּל הַדּוֹרוֹת הָיוּ מַכְעִיסִין וּבָאִין. עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם אָבִינוּ וְקִבֵּל שְׂכַר כֻּלָּם:

ד 4 עֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת נִתְנַסָּה אַבְרָהָם אָבִינוּ וְעָמַד בְּכֻלָּם. לְהוֹדִיעַ כַּמָּה חִבָּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ:

ה 5 עֲשָׂרָה נִסִּים נַעֲשׂוּ לַאֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם וַעֲשָׂרָה עַל הַיָּם: עֶשֶׂר מַכּוֹת הֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְרִים בְּמִצְרַיִם וְעֶשֶׂר עַל הַיָּם:

ו 6 עֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת נִסּוּ אֲבוֹתֵינוּ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּמִּדְבָּר. שֶׁנֶּאֱמַר [1] וַיְנַסּוּ אֹתִי זֶה עֶשֶׂר פְּעָמִים וְלֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹלִי:

ז 7 עֲשָׂרָה נִסִּים נַעֲשׂוּ לַאֲבוֹתֵינוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ. לֹא הִפִּילָה אִשָּׁה מֵרֵיחַ בְּשַׂר הַקֹּדֶשׁ. וְלֹא הִסְרִיחַ בְּשַׂר הַקֹּדֶשׁ מֵעוֹלָם. וְלֹא נִרְאָה זְבוּב בְּבֵית הַמִּטְבְּחַיִם. וְלֹא אִירַע קֶרִי לְכֹהֵן גָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. וְלֹא כִבּוּ הַגְּשָׁמִים אֵשׁ שֶׁל עֲצֵי הַמַּעֲרָכָה. וְלֹא נִצְּחָה הָרוּחַ אֶת עַמּוּד הֶעָשָׁן. וְלֹא נִמְצָא פְסוּל בָּעֹמֶר וּבִשְׁתֵּי הַלֶּחֶם וּבְלֶחֶם הַפָּנִים. עוֹמְדִים צְפוּפִים וּמִשְׁתַּחֲוִים רְוָחִים וְלֹא הִזִּיק נָחָשׁ וְעַקְרָב בִּירוּשָׁלַיִם מֵעוֹלָם. וְלֹא אָמַר אָדָם לַחֲבֵרוֹ צַר לִי הַמָּקוֹם שֶׁאָלִין בִּירוּשָׁלַיִם:

ח 8 עֲשָׂרָה דְבָרִים נִבְרְאוּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. וְאֵלּוּ הֵן. פִּי הָאָרֶץ. פִּי הַבְּאֵר. פִּי הָאָתוֹן. הַקֶּשֶׁת. וְהַמָּן. וְהַמַּטֶּה. וְהַשָּׁמִיר. הַכְּתָב. [2] וְהַמִּכְתָּב. וְהַלֻּחוֹת. וְיֵשׁ אוֹמְרִים אַף הַמַּזִּיקִין. וּקְבוּרָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה. וְאֵילוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ. וְיֵשׁ אוֹמְרִים אַף צְבָת בִּצְבָת עֲשׂוּיָה:

ט 9 שִׁבְעָה דְבָרִים בַּגֹּלֶם וְשִׁבְעָה בֶּחָכָם. חָכָם אֵינוֹ מְדַבֵּר לִפְנֵי מִי שֶׁגָּדוֹל מִמֶּנּוּ בְּחָכְמָה וּבְמִנְיָן. וְאֵינוֹ נִכְנָס לְתוֹךְ דִּבְרֵי חֲבֵרוֹ. וְאֵינוֹ נִבְהָל לְהָשִׁיב. שׁוֹאֵל כְּעִנְיָן וּמֵשִׁיב כַּהֲלָכָה. וְאוֹמֵר עַל רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן וְעַל אַחֲרוֹן אַחֲרוֹן. וְעַל מַה שֶּׁלֹּא שָׁמַע אוֹמֵר לֹא שָׁמַעְתִּי. וּמוֹדֶה עַל הָאֱמֶת. וְחִלּוּפֵיהֶן בַּגֹּלֶם:

י 10 שִׁבְעָה מִינֵי פֻרְעָנִיּוֹת בָּאִין לָעוֹלָם עַל שִׁבְעָה גוּפֵי עֲבֵרָה. מִקְצָתָן מְעַשְּׂרִין וּמִקְצָתָן אֵינָן מְעַשְּׂרִין. רָעָב שֶׁל

1) במדבר י״ד כ״ב. 2) רש״י ורבנו אפרים ואברבנאל ור׳ מתתיהו היצהרי גורסים וְהַכְּתָב, והוא העט והחרט שנחקקו בו הלחות. וכן נמצא בגמרא מלת המכתב בהוראת עט. כמו: המקדח והמכתב (קדושין כ״א ע״ב).

בַּצֹּרֶת בָּא מִקְצָתָן רְעֵבִים
וּמִקְצָתָן שְׂבֵעִים. גָּמְרוּ שֶׁלֹּא
לְעַשֵּׂר. רָעָב שֶׁל מְהוּמָה וְשֶׁל
בַּצֹּרֶת בָּא. וְשֶׁלֹּא לִטּוֹל אֶת
הַחַלָּה רָעָב שֶׁל כְּלָיָה בָּא:
יא 11 דֶּבֶר בָּא לָעוֹלָם. עַל מִיתוֹת
הָאֲמוּרוֹת בַּתּוֹרָה. שֶׁלֹּא נִמְסְרוּ
לְבֵית דִּין. וְעַל פֵּרוֹת שְׁבִיעִית:
חֶרֶב בָּאָה לָעוֹלָם. עַל עִנּוּי הַדִּין.
וְעַל עִוּוּת הַדִּין. וְעַל הַמּוֹרִים
בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא כַהֲלָכָה: חַיָּה
רָעָה בָּאָה לָעוֹלָם. עַל שְׁבוּעַת
שָׁוְא. וְעַל חִלּוּל הַשֵּׁם: גָּלוּת בָּאָה
לָעוֹלָם. עַל עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים. וְעַל
גִּלּוּי עֲרָיוֹת. וְעַל שְׁפִיכוּת דָּמִים.
וְעַל שְׁמִטַּת הָאָרֶץ: יב 12 בְּאַרְבָּעָה
פְרָקִים הַדֶּבֶר מִתְרַבֶּה. בָּרְבִיעִית.
וּבַשְּׁבִיעִית. וּבְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית.
וּבְמוֹצָאֵי הֶחָג שֶׁבְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה:
בָּרְבִיעִית. מִפְּנֵי מַעְשַׂר עָנִי
שֶׁבַּשְּׁלִישִׁית. בַּשְּׁבִיעִית. מִפְּנֵי
מַעְשַׂר עָנִי שֶׁבַּשִּׁשִּׁית. בְּמוֹצָאֵי
שְׁבִיעִית. מִפְּנֵי פֵּרוֹת שְׁבִיעִית.
בְּמוֹצָאֵי הֶחָג שֶׁבְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה.
מִפְּנֵי גֶּזֶל מַתְּנוֹת עֲנִיִּים: יג 13 אַרְבַּע
מִדּוֹת בָּאָדָם. הָאוֹמֵר שֶׁלִּי שֶׁלִּי
וְשֶׁלְּךָ שֶׁלָּךְ זוֹ מִדָּה בֵּינוֹנִית. וְיֵשׁ
אוֹמְרִים זוֹ מִדַּת סְדוֹם. שֶׁלִּי שֶׁלָּךְ
וְשֶׁלְּךָ שֶׁלִּי עַם הָאָרֶץ. שֶׁלִּי שֶׁלָּךְ
וְשֶׁלְּךָ שֶׁלָּךְ חָסִיד. שֶׁלְּךָ שֶׁלִּי
וְשֶׁלִּי שֶׁלִּי רָשָׁע: יד 14 אַרְבַּע מִדּוֹת
בְּדֵעוֹת. נוֹחַ לִכְעוֹס וְנוֹחַ לִרְצוֹת
יָצָא הֶפְסֵדוֹ בִּשְׂכָרוֹ. קָשֶׁה לִכְעוֹס
וְקָשֶׁה לִרְצוֹת יָצָא שְׂכָרוֹ בְּהֶפְסֵדוֹ.
קָשֶׁה לִכְעוֹס וְנוֹחַ לִרְצוֹת חָסִיד.
נוֹחַ לִכְעוֹס וְקָשֶׁה לִרְצוֹת רָשָׁע:
טו 15 אַרְבַּע מִדּוֹת בְּתַלְמִידִים.
מָהִיר לִשְׁמוֹעַ וּמָהִיר לְאַבֵּד. יָצָא
שְׂכָרוֹ בְּהֶפְסֵדוֹ. קָשֶׁה לִשְׁמוֹעַ
וְקָשֶׁה לְאַבֵּד. יָצָא הֶפְסֵדוֹ בִּשְׂכָרוֹ.
מָהִיר לִשְׁמוֹעַ וְקָשֶׁה לְאַבֵּד. זֶה
חֵלֶק טוֹב. קָשֶׁה לִשְׁמוֹעַ וּמָהִיר
לְאַבֵּד. זֶה חֵלֶק רָע: טז 16 אַרְבַּע
מִדּוֹת בְּנוֹתְנֵי צְדָקָה. הָרוֹצֶה
שֶׁיִּתֵּן וְלֹא יִתְּנוּ אֲחֵרִים. עֵינוֹ רָעָה
בְּשֶׁל אֲחֵרִים. יִתְּנוּ אֲחֵרִים וְהוּא
לֹא יִתֵּן. עֵינוֹ רָעָה בְּשֶׁלּוֹ. יִתֵּן
וְיִתְּנוּ אֲחֵרִים חָסִיד. לֹא יִתֵּן וְלֹא
יִתְּנוּ אֲחֵרִים רָשָׁע: יז 17 אַרְבַּע מִדּוֹת
בְּהוֹלְכֵי בֵית הַמִּדְרָשׁ. הוֹלֵךְ וְאֵינוֹ
עוֹשֶׂה. שְׂכַר הֲלִיכָה בְּיָדוֹ. עוֹשֶׂה
וְאֵינוֹ הוֹלֵךְ. שְׂכַר מַעֲשֶׂה בְּיָדוֹ.
הוֹלֵךְ וְעוֹשֶׂה חָסִיד. לֹא הוֹלֵךְ
וְלֹא עוֹשֶׂה רָשָׁע: יח 18 אַרְבַּע מִדּוֹת

בְּיוֹשְׁבִים לִפְנֵי חֲכָמִים . סְפוֹג
וּמַשְׁפֵּךְ . מְשַׁמֶּרֶת . וְנָפָה . סְפוֹג.
שֶׁהוּא סוֹפֵג אֶת הַכֹּל . וּמַשְׁפֵּךְ.
שֶׁמַּכְנִיס בְּזוֹ וּמוֹצִיא בְזוֹ .
מְשַׁמֶּרֶת . שֶׁמּוֹצִיאָה אֶת הַיַּיִן
וְקוֹלֶטֶת אֶת הַשְּׁמָרִים . וְנָפָה.
שֶׁמּוֹצִיאָה אֶת הַקֶּמַח וְקוֹלֶטֶת אֶת
הַסֹּלֶת: יט 19 כָּל אַהֲבָה שֶׁהִיא תְלוּיָה
בְדָבָר . בָּטֵל דָּבָר בְּטֵלָה אַהֲבָה.
וְשֶׁאֵינָהּ תְּלוּיָה בְדָבָר . אֵינָהּ
בְּטֵלָה לְעוֹלָם . אֵיזוֹ הִיא אַהֲבָה
שֶׁהִיא תְלוּיָה בְדָבָר זוֹ אַהֲבַת
אַמְנוֹן וְתָמָר . וְשֶׁאֵינָהּ תְּלוּיָה
בְדָבָר זוֹ אַהֲבַת דָּוִד וִיהוֹנָתָן:
כ 20 כָּל מַחֲלֹקֶת שֶׁהִיא לְשֵׁם
שָׁמַיִם סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּם . וְשֶׁאֵינָהּ
לְשֵׁם שָׁמַיִם אֵין סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּם.
אֵיזוֹ הִיא מַחֲלֹקֶת שֶׁהִיא לְשֵׁם
שָׁמַיִם . זוֹ מַחֲלֹקֶת הִלֵּל וְשַׁמַּאי.
וְשֶׁאֵינָהּ לְשֵׁם שָׁמַיִם. זוֹ מַחֲלֹקֶת
קֹרַח וְכָל עֲדָתוֹ: כא 21 כָּל הַמְזַכֶּה
אֶת הָרַבִּים אֵין חֵטְא בָּא עַל יָדוֹ.
וְכָל הַמַּחֲטִיא אֶת הָרַבִּים אֵין
מַסְפִּיקִין בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה.
מֹשֶׁה זָכָה וְזִכָּה אֶת הָרַבִּים. זְכוּת
הָרַבִּים תָּלוּי בּוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר [1] צִדְקַת
יְיָ עָשָׂה וּמִשְׁפָּטָיו עִם יִשְׂרָאֵל:

כב 22 יָרָבְעָם בֶּן נְבָט חָטָא וְהֶחֱטִיא
אֶת הָרַבִּים . חֵטְא הָרַבִּים תָּלוּי
בּוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר [2] עַל חַטֹּאות יָרָבְעָם
אֲשֶׁר חָטָא וַאֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת
יִשְׂרָאֵל. כג 23 כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שְׁלשָׁה
דְבָרִים הַלָּלוּ. הוּא מִתַּלְמִידָיו שֶׁל
אַבְרָהָם אָבִינוּ . וּשְׁלשָׁה דְבָרִים
אֲחֵרִים. הוּא מִתַּלְמִידָיו שֶׁל בִּלְעָם
הָרָשָׁע. עַיִן טוֹבָה. וְרוּחַ נְמוּכָה.
וְנֶפֶשׁ שְׁפָלָה . תַּלְמִידָיו שֶׁל
אַבְרָהָם אָבִינוּ . עַיִן רָעָה. וְרוּחַ
גְּבוֹהָה. וְנֶפֶשׁ רְחָבָה. תַּלְמִידָיו
שֶׁל בִּלְעָם הָרָשָׁע . מַה בֵּין
תַּלְמִידָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ
לְתַלְמִידָיו שֶׁל בִּלְעָם הָרָשָׁע.
תַּלְמִידָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ
אוֹכְלִין בָּעוֹלָם הַזֶּה וְנוֹחֲלִין הָעוֹלָם
הַבָּא. שֶׁנֶּאֱמַר [3] לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵשׁ
וְאֹצְרֹתֵיהֶם אֲמַלֵּא . אֲבָל
תַּלְמִידָיו שֶׁל בִּלְעָם הָרָשָׁע. יוֹרְשִׁין
גֵּיהִנֹּם וְיוֹרְדִין לִבְאֵר שַׁחַת.
שֶׁנֶּאֱמַר [4] וְאַתָּה אֱלֹהִים תּוֹרִדֵם
לִבְאֵר שַׁחַת . אַנְשֵׁי דָמִים וּמִרְמָה
לֹא יֶחֱצוּ יְמֵיהֶם . וַאֲנִי אֶבְטַח בָּךְ:
כד 24 יְהוּדָה בֶּן תֵּימָא אוֹמֵר. הֱוֵי עַז
כַּנָּמֵר וְקַל כַּנֶּשֶׁר . רָץ כַּצְּבִי וְגִבּוֹר
כָּאֲרִי . לַעֲשׂוֹת רְצוֹן אָבִיךָ

1) דברים ל"ג כ"א. 2) מ"א ט"ו ל'. 3) משלי ח' כ"א. 4) תהלים נ"ה כ"ד.

שֶׁבַּשָּׁמָיִם: כה 25 הוּא הָיָה אוֹמֵר. עַז פָּנִים לְגֵיהִנֹּם [1] וּבוֹשֶׁת פָּנִים לְגַן עֵדֶן: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ. וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: כו 26 הוּא הָיָה אוֹמֵר. בֶּן חָמֵשׁ שָׁנִים לַמִּקְרָא. בֶּן עֶשֶׂר שָׁנִים לַמִּשְׁנָה. בֶּן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה לַמִּצְוֹת. בֶּן חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה לַגְּמָרָא. בֶּן שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה לַחֻפָּה. בֶּן עֶשְׂרִים לִרְדּוֹף. בֶּן שְׁלשִׁים לַכֹּחַ, בֶּן אַרְבָּעִים לַבִּינָה. בֶּן חֲמִשִּׁים לָעֵצָה. בֶּן שִׁשִּׁים לְזִקְנָה. בֶּן שִׁבְעִים לְשֵׂיבָה. בֶּן שְׁמוֹנִים לִגְבוּרָה. בֶּן תִּשְׁעִים לָשׁוּחַ. בֶּן מֵאָה כְּאִלּוּ מֵת וְעָבַר וּבָטֵל מִן הָעוֹלָם: כז 27 בֶּן בַּג בַּג אוֹמֵר הֲפָךְ בָּהּ וַהֲפָךְ בָּהּ. דְּכֹלָּא בָהּ. וּבָהּ תֶּחֱזֵי. וְסִיב וּבְלֵה בָהּ. וּמִנַּהּ לָא תָזוּעַ. שֶׁאֵין לְךָ מִדָּה טוֹבָה הֵימֶנָּה: בֶּן הֵא הֵא אוֹמֵר. לְפוּם צַעֲרָא אַגְרָא:

[2] רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן עֲקַשְׁיָא אוֹמֵר. רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְזַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל לְפִיכָךְ הִרְבָּה לָהֶם תּוֹרָה וּמִצְוֹת. שֶׁנֶּאֱמַר [3] יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר:

פֶּרֶק שִׁשִּׁי.

הפרק הזה המתחיל רבי מאיר אומר נקרא „קנין תורה" או פרק „רבי מאיר" (מנורת המאור ס' כ"ז, רמ"ד, רמ"ה ורנ"ג) ואיננו במסכתא אבות אלא הוא ברייתא, והמאמר שנו חכמים הוא כעין הקדמה לו להודיע, שהברייתות הנשנות חוץ לבית מדרשו של רבנו הקדוש ושע"כ נקראו ברייתא שפירושה חוץ. כמעט שוות הן בערכן להמשנה שנשנה בבית מדרשו. ובתנא דבי אליהו זוטא פרק י"ז נשנה כמעט כל הפרק הזה ושם מתחיל ר' אליעזר אומר כל העוסק בתורה וכו'.

ומה שחברו הפרק הזה למסכתא אבות הוא, מפני שיש נוהגים לאמר פרקי אבות רק בין פסח לשבועות שיש ביניהם שש שבתות, ולמען יהיה פרק לכל שבת הוסיפו פרק זה, המכיל דברי מוסר ומספר ממעלות התורה ותלמודה.

ובסדור של רב עמרם גאון מובא אחרי הפרק הזה פרק ממסכתא דרך ארץ המתחיל: דרכי תלמידי חכמים ענו ושפל רוח וכו'.

כָּל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא. שֶׁנֶּאֱמַר [4] וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ. נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר:

שָׁנוּ חֲכָמִים בִּלְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה. בָּרוּךְ שֶׁבָּחַר בָּהֶם וּבְמִשְׁנָתָם:

א 1 רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר. כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה לִשְׁמָהּ זוֹכֶה לִדְבָרִים הַרְבֵּה. וְלֹא עוֹד. אֶלָּא שֶׁכָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ כְּדַאי הוּא לוֹ. נִקְרָא רֵעַ. אָהוּב. אוֹהֵב אֶת הַמָּקוֹם. אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת. מְשַׂמֵּחַ אֶת הַמָּקוֹם. מְשַׂמֵּחַ אֶת הַבְּרִיּוֹת. וּמַלְבַּשְׁתּוֹ עֲנָוָה וְיִרְאָה. וּמַכְשַׁרְתּוֹ לִהְיוֹת צַדִּיק. חָסִיד. יָשָׁר. וְנֶאֱמָן. וּמְרַחַקְתּוֹ מִן הַחֵטְא. וּמְקָרַבְתּוֹ לִידֵי זְכוּת. וְנֶהֱנִין מִמֶּנּוּ עֵצָה וְתוּשִׁיָּה. בִּינָה וּגְבוּרָה. שֶׁנֶּאֱמַר.

---

1) הרשב"ץ גורס ובוש פנים, וכן הוא גם במחזור שאלוניק ורומא וזה נכון. 2) משנה במכות כ"ג ע"ב 3) ישעיה מ"ב כ"א. 4) שם ס' כ"א.

[1]לִי עֵצָה וְתוּשִׁיָּה. אֲנִי בִינָה. לִי גְבוּרָה. וְנוֹתֶנֶת לוֹ מַלְכוּת וּמֶמְשָׁלָה וְחִקּוּר דִּין. וּמְגַלִּין לוֹ רָזֵי תוֹרָה. וְנַעֲשֶׂה כְּמַעְיָן הַמִּתְגַּבֵּר וּכְנָהָר שֶׁאֵינוֹ פּוֹסֵק. וְהֹוֶה צָנוּעַ וְאֶרֶךְ רוּחַ וּמוֹחֵל עַל עֶלְבּוֹנוֹ. וּמְגַדַּלְתּוֹ וּמְרוֹמַמְתּוֹ עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים: ב [2] אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי. בְּכָל יוֹם וָיוֹם בַּת קוֹל יוֹצֵאת מֵהַר חוֹרֵב וּמַכְרֶזֶת וְאוֹמֶרֶת. אוֹי לָהֶם לַבְּרִיּוֹת מֵעֶלְבּוֹנָהּ שֶׁל תּוֹרָה. שֶׁכָּל מִי שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה. נִקְרָא נָזוּף. שֶׁנֶּאֱמַר. [2]נֶזֶם זָהָב בְּאַף חֲזִיר אִשָּׁה יָפָה וְסָרַת טָעַם. וְאוֹמֵר. [3]וְהַלֻּחֹת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אֱלֹהִים הוּא חָרוּת עַל הַלֻּחֹת. אַל תִּקְרָא חָרוּת אֶלָּא חֵרוּת. שֶׁאֵין לְךָ בֶּן חוֹרִין. אֶלָּא מִי שֶׁעוֹסֵק בְּתַלְמוּד תּוֹרָה. וְכָל מִי שֶׁעוֹסֵק בְּתַלְמוּד תּוֹרָה. הֲרֵי זֶה מִתְעַלֶּה. שֶׁנֶּאֱמַר. [1]וּמִמַּתָּנָה נַחֲלִיאֵל וּמִנַּחֲלִיאֵל בָּמוֹת: ג [3] הַלּוֹמֵד מֵחֲבֵרוֹ. פֶּרֶק אֶחָד. אוֹ הֲלָכָה אֶחָת. אוֹ פָּסוּק אֶחָד. אוֹ דִּבּוּר אֶחָד. אוֹ אֲפִילוּ אוֹת אֶחָת. צָרִיךְ לִנְהָג בּוֹ כָּבוֹד. שֶׁכֵּן מָצִינוּ בְּדָוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל. שֶׁלֹּא לָמַד מֵאֲחִיתֹפֶל. אֶלָּא שְׁנֵי דְבָרִים בִּלְבָד. קְרָאוֹ רַבּוֹ אַלּוּפוֹ וּמְיֻדָּעוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר. [5]וְאַתָּה אֱנוֹשׁ כְּעֶרְכִּי. אַלּוּפִי וּמְיֻדָּעִי. וַהֲלֹא דְבָרִים קַל וָחֹמֶר. וּמַה דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא לָמַד מֵאֲחִיתֹפֶל אֶלָּא שְׁנֵי דְבָרִים בִּלְבָד. קְרָאוֹ רַבּוֹ אַלּוּפוֹ וּמְיֻדָּעוֹ. הַלּוֹמֵד מֵחֲבֵרוֹ. פֶּרֶק אֶחָד. אוֹ הֲלָכָה אֶחָת. אוֹ פָּסוּק אֶחָד. אוֹ דִּבּוּר אֶחָד. אוֹ אֲפִילוּ אוֹת אֶחָת. עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁצָּרִיךְ לִנְהָג בּוֹ כָּבוֹד. וְאֵין כָּבוֹד אֶלָּא תוֹרָה. שֶׁנֶּאֱמַר [6]כָּבוֹד חֲכָמִים יִנְחָלוּ. וּתְמִימִים יִנְחֲלוּ טוֹב. וְאֵין טוֹב אֶלָּא תוֹרָה. שֶׁנֶּאֱמַר. [7]כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם. תּוֹרָתִי אַל תַּעֲזֹבוּ: ד [4] כַּךְ הִיא דַרְכָּהּ שֶׁל תּוֹרָה. פַּת בַּמֶּלַח תֹּאכֵל. וּמַיִם בַּמְּשׂוּרָה תִּשְׁתֶּה. וְעַל הָאָרֶץ תִּישָׁן. וְחַיֵּי צַעַר תִּחְיֶה. וּבַתּוֹרָה אַתָּה עָמֵל. אִם אַתָּה עֹשֶׂה כֵּן אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ. אַשְׁרֶיךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְטוֹב לָךְ לָעוֹלָם הַבָּא: ה [5] אַל תְּבַקֵּשׁ גְּדֻלָּה לְעַצְמְךָ. וְאַל תַּחְמוֹד כָּבוֹד יוֹתֵר מִלִּמּוּדֶךָ. עֲשֵׂה. וְאַל תִּתְאַוֶּה לְשֻׁלְחָנָם שֶׁל שָׂרִים.

1) משלי ח׳ י״ד. 2) משלי י״א כ״ב. 3) שמות ל״ב ט״ז. 4) במדבר כ״א י״ט. 5) תהלים נ״ה י״ד. 6) מורכב משני חצאי פסוקים, ראש פסוק ל״ה במשלי ג׳ וסוף פסוק י׳ במשלי כ״ח. 7) משלי ד׳ ב׳.

שֶׁשֻּׁלְחָנְךָ גָּדוֹל מִשֻּׁלְחָנָם . וְכִתְרְךָ גָּדוֹל מִכִּתְרָם . וְנֶאֱמָן הוּא בַּעַל מְלַאכְתְּךָ . שֶׁיְּשַׁלֶּם לְךָ שְׂכַר פְּעֻלָּתֶךָ : ו[6] גְּדוֹלָה תוֹרָה יוֹתֵר מִן הַכְּהֻנָּה וּמִן הַמַּלְכוּת . שֶׁהַמַּלְכוּת נִקְנֵית בִּשְׁלֹשִׁים מַעֲלוֹת . וְהַכְּהֻנָּה נִקְנֵית בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה . וְהַתּוֹרָה נִקְנֵית בְּאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה דְבָרִים. וְאֵלּוּ הֵן . בְּתַלְמוּד . בִּשְׁמִיעַת הָאֹזֶן . בַּעֲרִיכַת שְׂפָתָיִם . בְּבִינַת הַלֵּב . בְּאֵימָה . בְּיִרְאָה . בַּעֲנָוָה. בְּשִׂמְחָה . בְּטָהֳרָה . בְּשִׁמּוּשׁ חֲכָמִים . בְּדִקְדּוּק חֲבֵרִים . בְּפִלְפּוּל הַתַּלְמִידִים . בְּיִשּׁוּב . בְּמִקְרָא. בְּמִשְׁנָה . בְּמִעוּט סְחוֹרָה . בְּמִעוּט דֶּרֶךְ אֶרֶץ . בְּמִעוּט תַּעֲנוּג. בְּמִעוּט שֵׁנָה . בְּמִעוּט שִׂיחָה. בְּמִעוּט שְׂחוֹק . בְּאֶרֶךְ אַפַּיִם. בְּלֵב טוֹב . בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים. בְּקַבָּלַת הַיִּסּוּרִין . הַמַּכִּיר אֶת מְקוֹמוֹ . וְהַשָּׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ . וְהָעוֹשֶׂה סְיָג לִדְבָרָיו . וְאֵינוֹ מַחֲזִיק טוֹבָה לְעַצְמוֹ . אָהוּב . אוֹהֵב אֶת הַמָּקוֹם. אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת . אוֹהֵב אֶת הַצְּדָקוֹת . אוֹהֵב אֶת הַמֵּישָׁרִים. אוֹהֵב אֶת הַתּוֹכָחוֹת . וּמִתְרַחֵק מִן הַכָּבוֹד . וְלֹא מֵגִיס לִבּוֹ בְּתַלְמוּדוֹ . וְאֵינוֹ שָׂמֵחַ בְּהוֹרָאָה. נוֹשֵׂא בְעוֹל עִם חֲבֵרוֹ . וּמַכְרִיעוֹ לְכַף זְכוּת . וּמַעֲמִידוֹ עַל הָאֱמֶת. וּמַעֲמִידוֹ עַל הַשָּׁלוֹם . וּמִתְיַשֵּׁב לִבּוֹ בְּתַלְמוּדוֹ . שׁוֹאֵל וּמֵשִׁיב. שׁוֹמֵעַ וּמוֹסִיף . הַלּוֹמֵד עַל מְנָת לְלַמֵּד . וְהַלּוֹמֵד עַל מְנָת לַעֲשׂוֹת . הַמַּחְכִּים אֶת רַבּוֹ. וְהַמְכַוֵּן אֶת שְׁמוּעָתוֹ . וְהָאוֹמֵר דָּבָר בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ . הָא לָמַדְתָּ. כָּל הָאוֹמֵר דָּבָר בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ. מֵבִיא גְאֻלָּה לָעוֹלָם . שֶׁנֶּאֱמַר [1] וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לַמֶּלֶךְ בְּשֵׁם מָרְדֳּכָי : ז[7] גְּדוֹלָה תוֹרָה. שֶׁהִיא נוֹתֶנֶת חַיִּים לְעוֹשֶׂיהָ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא . שֶׁנֶּאֱמַר [2] כִּי חַיִּים הֵם לְמֹצְאֵיהֶם . וּלְכָל בְּשָׂרוֹ מַרְפֵּא: וְאוֹמֵר . [3] רִפְאוּת תְּהִי לְשָׁרֶּךָ . וְשִׁקּוּי לְעַצְמוֹתֶיךָ : וְאוֹמֵר [4] עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ . וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר : וְאוֹמֵר . [5] כִּי לִוְיַת חֵן הֵם לְרֹאשֶׁךָ . וַעֲנָקִים לְגַרְגְּרֹתֶיךָ : וְאוֹמֵר . [6] תִּתֵּן לְרֹאשְׁךָ לִוְיַת חֵן. עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת תְּמַגְּנֶךָּ : וְאוֹמֵר. [7] כִּי בִי יִרְבּוּ יָמֶיךָ . וְיוֹסִיפוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים: וְאוֹמֵר . [8] אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ. בִּשְׂמֹאולָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד : וְאוֹמֵר.

1) אסתר ב' כ"ב. 2) משלי ד' כ"ב. 3) שם ג' ח'. 4) שם י"ח. 5) שם א' ט'. 6) שם ד' ט' 7) שם ט' י"א. 8) שם ג' ט"ז.

כִּי אֹרֶךְ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים. וְשָׁלוֹם
יוֹסִיפוּ לָךְ: וְאוֹמֵר. [2]דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי
נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם:
ח 8 רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה מִשּׁוּם
רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי אוֹמֵר. הַנּוֹי.
וְהַכֹּחַ. וְהָעֹשֶׁר. וְהַכָּבוֹד.
וְהַחָכְמָה. וְהַזִּקְנָה וְהַשֵּׂיבָה.
וְהַבָּנִים. נָאֶה לַצַּדִּיקִים וְנָאֶה
לָעוֹלָם. שֶׁנֶּאֱמַר. [3]עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת
שֵׂיבָה. בְּדֶרֶךְ צְדָקָה תִּמָּצֵא:
וְאוֹמֵר. [4]עֲטֶרֶת זְקֵנִים בְּנֵי בָנִים.
וְתִפְאֶרֶת בָּנִים אֲבוֹתָם: וְאוֹמֵר.
[5]תִּפְאֶרֶת בַּחוּרִים כֹּחָם. וַהֲדַר זְקֵנִים
שֵׂיבָה: וְאוֹמֵר. [6]וְחָפְרָה הַלְּבָנָה
וּבוֹשָׁה הַחַמָּה. כִּי מָלַךְ יְיָ צְבָאוֹת
בְּהַר צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַיִם וְנֶגֶד זְקֵנָיו
כָּבוֹד: ט 9 רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן מְנַסְיָא
אוֹמֵר. אֵלּוּ שֶׁבַע מִדּוֹת שֶׁמָּנוּ
חֲכָמִים לַצַּדִּיקִים. כֻּלָּם נִתְקַיְּמוּ
בְּרַבִּי וּבְבָנָיו: י 10 [7]חֲמִשָּׁה קִנְיָנִים
קָנָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ.
וְאֵלּוּ הֵן. תּוֹרָה קִנְיָן אֶחָד. שָׁמַיִם
וָאָרֶץ קִנְיָן אֶחָד. אַבְרָהָם קִנְיָן
אֶחָד. יִשְׂרָאֵל קִנְיָן אֶחָד. בֵּית
הַמִּקְדָּשׁ קִנְיָן אֶחָד: תּוֹרָה
מִנַּיִן. דִּכְתִיב. [8]יְיָ קָנָנִי רֵאשִׁית
דַּרְכּוֹ. קֶדֶם מִפְעָלָיו מֵאָז: שָׁמַיִם
וָאָרֶץ. מִנַּיִן. דִּכְתִיב. [9]כֹּה אָמַר
יְיָ הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי וְהָאָרֶץ הֲדֹם
רַגְלָי. אֵי זֶה בַיִת אֲשֶׁר תִּבְנוּ לִי
וְאֵי זֶה מָקוֹם מְנוּחָתִי: וְאוֹמֵר.
[10]מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ כֻּלָּם בְּחָכְמָה
עָשִׂיתָ. מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ:
אַבְרָהָם. מִנַּיִן. דִּכְתִיב.
[11]וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמַר. בָּרוּךְ אַבְרָם
לְאֵל עֶלְיוֹן קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:
יִשְׂרָאֵל. מִנַּיִן. דִּכְתִיב. [12]עַד יַעֲבֹר
עַמְּךָ יְיָ. עַד יַעֲבֹר עַם זוּ קָנִיתָ:
וְאוֹמֵר. [13]לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ
הֵמָּה. וְאַדִּירֵי כָּל חֶפְצִי בָם: בֵּית
הַמִּקְדָּשׁ. מִנַּיִן. דִּכְתִיב [14]מָכוֹן
לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ יְיָ. מִקְּדָשׁ אֲדֹנָי
כּוֹנְנוּ יָדֶיךָ: וְאוֹמֵר. [15]וַיְבִיאֵם אֶל
גְּבוּל קָדְשׁוֹ. הַר זֶה קָנְתָה יְמִינוֹ:
יא 11 אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֶּן קִסְמָא. פַּעַם
אַחַת הָיִיתִי מְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ. וּפָגַע
בִּי אָדָם אֶחָד. וְנָתַן לִי שָׁלוֹם.
וְהֶחֱזַרְתִּי לוֹ שָׁלוֹם. אָמַר לִי רַבִּי.
מֵאֵיזֶה מָקוֹם אַתָּה. אָמַרְתִּי לוֹ
מֵעִיר גְּדוֹלָה שֶׁל חֲכָמִים וְשֶׁל
סוֹפְרִים אָנִי. אָמַר לִי. רַבִּי. רְצוֹנְךָ
שֶׁתָּדוּר עִמָּנוּ בִּמְקוֹמֵנוּ. וַאֲנִי
אֶתֵּן לְךָ אֶלֶף אֲלָפִים דִּינְרֵי זָהָב
וַאֲבָנִים טוֹבוֹת וּמַרְגָּלִיּוֹת. אָמַרְתִּי

1) משלי ג׳ ב׳. 2) שם ג׳ י״ז. 3) שם ט״ז ל״א. 4) שם י״ז ו׳. 5) שם כ׳ כ״ט. 6) ישעיה כ״ד כ״ג. 7) בשאר סדורים מוקדם לזה אמר רבי יוסי בן קסמא. 8) שם ח׳ כ״ב. 9) ישעיה ס״ו א׳. 10) תהלים ק״ד כ״ד. 11) בראשית י״ד י״ט. 12) שמות ט״ו ט״ז. 13) תהלים ט״ז ג׳. 14) שמות ט״ו י״ז. 15) תהלים ע״ח נ״ד.

לוֹ אִם אַתָּה נוֹתֵן לִי כָּל כֶּסֶף וְזָהָב וַאֲבָנִים טוֹבוֹת וּמַרְגָּלִיּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם. אֵינִי דָר אֶלָּא בִּמְקוֹם תּוֹרָה. וְכֵן כָּתוּב בְּסֵפֶר תְּהִלִּים עַל יְדֵי דָוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל. [1] טוֹב לִי תוֹרַת פִּיךָ. מֵאַלְפֵי זָהָב וָכָסֶף: וְלֹא עוֹד. אֶלָּא שֶׁבִּשְׁעַת פְּטִירָתוֹ שֶׁל אָדָם אֵין מְלַוִּין לוֹ לְאָדָם לֹא כֶסֶף וְלֹא זָהָב וְלֹא אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמַרְגָּלִיּוֹת. אֶלָּא תוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בִּלְבָד. שֶׁנֶּאֱמַר. [2] בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אֹתָךְ. בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ. וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ. בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אֹתָךְ. בָּעוֹלָם הַזֶּה. בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ. בַּקֶּבֶר. וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ. לָעוֹלָם הַבָּא: וְאוֹמֵר. [3] לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב נְאֻם יְיָ צְבָאוֹת: כָּל מַה שֶּׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ. לֹא בְרָאוֹ אֶלָּא לִכְבוֹדוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר. [4] כֹּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו. יְצַרְתִּיו אַף עֲשִׂיתִיו: וְאוֹמֵר. [5] יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

[6] רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן עֲקַשְׁיָא אוֹמֵר. רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְזַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל לְפִיכָךְ הִרְבָּה לָהֶם תּוֹרָה וּמִצְוֹת. שֶׁנֶּאֱמַר. [7] יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר:

סֵדֶר קִדּוּשׁ הַלְּבָנָה.

ווען מען זעהט דעם מאָנד (לבנה) אין אנפאנג מאָנאט, זאגט מען פאָלגענדעס.

On seeing the New Moon in the beginning of the month, the following is said:

תהלים קמ״ח הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֶת יְיָ מִן הַשָּׁמַיִם. הַלְלוּהוּ בַּמְּרוֹמִים: ב [2] הַלְלוּהוּ כָל מַלְאָכָיו. הַלְלוּהוּ כָּל צְבָאָיו: ג [3] הַלְלוּהוּ שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ. הַלְלוּהוּ כָּל כּוֹכְבֵי אוֹר: ד [4] הַלְלוּהוּ שְׁמֵי הַשָּׁמָיִם. וְהַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל הַשָּׁמָיִם:
ה [5] יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם יְיָ. כִּי הוּא צִוָּה וְנִבְרָאוּ: ו [6] וַיַּעֲמִידֵם לָעַד לְעוֹלָם. חָק נָתַן וְלֹא יַעֲבוֹר:

[8] בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר בְּמַאֲמָרוֹ בָּרָא שְׁחָקִים. וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם. חֹק וּזְמַן נָתַן לָהֶם שֶׁלֹּא יְשַׁנּוּ אֶת תַּפְקִידָם: שָׂשִׂים וּשְׂמֵחִים לַעֲשׂוֹת רְצוֹן

1) תהלים קי״ט ע״ב. 2) משלי ו׳ כ״ב. 3) חגי ב׳ ח׳. 4) ישעיה מ״ג ז׳. 5) שמות ט״ו י״ח. 6) משנה במכות כ״ג ע״ב 7) ישעיה מ״ב כ״א. 8) נוסח הברכה בשלמותה נמצא בסנהדרין מ״ב ע״א ובשנוי מעט במס׳ סופרים פרק כ׳.

קוֹנָם · פּוֹעֵל אֱמֶת שֶׁפְּעֻלָּתוֹ אֱמֶת · וְלַלְּבָנָה אָמַר שֶׁתִּתְחַדֵּשׁ עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת לַעֲמוּסֵי בָטֶן · שֶׁהֵם עֲתִידִים לְהִתְחַדֵּשׁ כְּמוֹתָהּ · וּלְפָאֵר לְיוֹצְרָם עַל שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַדֵּשׁ חֳדָשִׁים :

זאג דריי מאל: Say three times:

[1] בָּרוּךְ יוֹצְרֵךְ · בָּרוּךְ עוֹשֵׂךְ · בָּרוּךְ קוֹנֵךְ · בָּרוּךְ בּוֹרְאֵךְ :

זאג 3 מאל: Say 3 times:

כְּשֵׁם שֶׁאֲנִי רוֹקֵד כְּנֶגְדֵּךְ וְאֵינִי יָכוֹל לִנְגֹּעַ בָּךְ · כַּךְ לֹא יוּכְלוּ כָּל אוֹיְבַי לִנְגֹּעַ בִּי לְרָעָה : זאג דריי מאל: Say three times: [2] תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וָפַחַד בִּגְדֹל זְרוֹעֲךָ יִדְּמוּ כָּאָבֶן : זאג דריי מאל: Say three times: כָּאֶבֶן יִדְּמוּ זְרוֹעֲךָ בִּגְדֹל וָפַחַד אֵימָתָה עֲלֵיהֶם תִּפֹּל :

זאג 3 מאל: Say 3 times; [3] דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חַי וְקַיָּם :

The following is repeated 3 times: פאלגענדעס ווערט 3 מאל געזאגט:

מען זאגט צום צווייטען: Say to your companion. שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם . און דער צווייטער אנטווארטעט: And the companion responds: עֲלֵיכֶם שָׁלוֹם:

זאג 3 מאל. Say 3 times. סִמָּן טוֹב וּמַזָּל טוֹב יְהֵא לָנוּ וּלְכָל יִשְׂרָאֵל . אָמֵן :

[4] קוֹל דּוֹדִי הִנֵּה זֶה בָּא . מְדַלֵּג עַל הֶהָרִים . מְקַפֵּץ עַל הַגְּבָעוֹת : דּוֹמֶה דוֹדִי לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים . הִנֵּה זֶה עוֹמֵד אַחַר כָּתְלֵנוּ . מַשְׁגִּיחַ מִן הַחַלֹּנוֹת מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים :

תהלים קכ״א. א 1 שִׁיר לַמַּעֲלוֹת . אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים . מֵאַיִן יָבֹא עֶזְרִי : ב 2 עֶזְרִי
מֵעִם יְיָ . עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ : ג 3 אַל יִתֵּן לַמּוֹט רַגְלֶךָ . אַל יָנוּם שֹׁמְרֶךָ :
ד 4 הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן . שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל : ה 5 יְיָ שֹׁמְרֶךָ . יְיָ צִלְּךָ עַל יַד
יְמִינֶךָ : ו 6 יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא יַכֶּכָּה . וְיָרֵחַ בַּלָּיְלָה : ז 7 יְיָ יִשְׁמָרְךָ מִכָּל רָע .
יִשְׁמֹר אֶת נַפְשֶׁךָ : ח 8 יְיָ יִשְׁמָר צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ . מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם :
תהלים קנ. הַלְלוּיָהּ . הַלְלוּ אֵל בְּקָדְשׁוֹ . הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ : ב 2 הַלְלוּהוּ בִּגְבוּרֹתָיו .
הַלְלוּהוּ כְּרֹב גֻּדְלוֹ : ג 3 הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר . הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר : ד 4 הַלְלוּהוּ

1) מס׳ סופרים פ׳ כ׳ 2) שמות, ט״ו ט״ז. 3) בסדורים ישנים לא נמצא דוד מלך וכו׳ וסוף הברכה הוא תפל עליהם וכו׳ אולם הרמ״א מזכיר המאמר דוד מלך ישראל וכו׳. ובכל אופן לא בא מאומה אחרי המאמר שלום עליכם וכו׳ שנמצאת תבנו ראוי הוא לבוא רק בסוף ברכת הלבנה. וכן נמצא במס׳ סופרים פ׳ כ׳: ואומר לחברו ג׳ פעמים שלום. ולך לביתו עכ״ל ואם כן הוא סוף ברכת הלבנה וכל הבא אחרי שלום עליכם הוא רק הוספה מאוחרת. 4) שה״ש ב׳ ח׳ וט׳.

תֹף וּמָחוֹל. הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעֻגָב: ה 5 הַלְלוּהוּ בְצִלְצְלֵי שָׁמַע. הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי
תְרוּעָה: ו 6 כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ. הַלְלוּיָהּ:

[1] תָּנָא דְבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל. אִלְמָלֵי לֹא זָכוּ יִשְׂרָאֵל אֶלָּא
לְהַקְבִּיל פְּנֵי אֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם פַּעַם אַחַת בַּחֹדֶשׁ דַּיָּם:
אָמַר אַבַּיֵי הִלְכָּךְ צָרִיךְ לְמֵימְרָא מְעֻמָּד: [2] מִי זֹאת עֹלָה
מִן הַמִּדְבָּר מִתְרַפֶּקֶת עַל דּוֹדָהּ: וִיהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי
אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי. לְמַלֹּאת פְּגִימַת הַלְּבָנָה וְלֹא יִהְיֶה
בָּהּ שׁוּם מִעוּט. [3] וִיהִי אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה. וּכְאוֹר
שִׁבְעַת יְמֵי בְרֵאשִׁית. כְּמוֹ שֶׁהָיְתָה קוֹדֶם מִעוּטָהּ.
שֶׁנֶּאֱמַר [4] אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים. וְיִתְקַיֵּם בָּנוּ מִקְרָא
שֶׁכָּתוּב [5] וּבִקְשׁוּ אֶת יי אֱלֹהֵיהֶם וְאֵת דָּוִד מַלְכָּם. אָמֵן:

תהלים ס״ז
1 לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינֹת מִזְמוֹר שִׁיר:
2 אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ. יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ
סֶלָה: ג 3 לָדַעַת בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ. בְּכָל גּוֹיִם
יְשׁוּעָתֶךָ: ד 4 יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים. יוֹדוּךָ
עַמִּים כֻּלָּם: ה 5 יִשְׂמְחוּ וִירַנְּנוּ לְאֻמִּים כִּי
תִשְׁפֹּט עַמִּים מִישֹׁר. וּלְאֻמִּים בָּאָרֶץ תַּנְחֵם
סֶלָה: ו 6 יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים
כֻּלָּם: ז 7 אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ. יְבָרְכֵנוּ
אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ: ח 8 יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים וְיִירְאוּ
אוֹתוֹ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ:

עֵרוּב תַּבְשִׁילִין.

ווען איינער פון די יום טוב טעג געפאלט אם פרייטאג, דאן, אום מען זאל מעגען קאכען און באקען אם יום טוב פיר שבת, נעהמט מען א חלה (און אם פסח א מצה), וועלכע איז בעשטימט פיר דעם צווייטען אדער דריטען שבת-מאהלצייט און א שטיקעל געקאכטע פלייש אדער פיש. און מען זאגט פאלגענדעס:

When one of the days of a Festival falls on Friday, then, in order that cooking and baking on Holid[ay] for the Sabbath be permitted, the master of the house takes a loaf of bread designed for the second or third Sabbath meal, and a piece of boiled meat or fish, and says the following:

בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ
[6] עַל מִצְוַת עֵרוּב:

בַּהֲדֵין עֵרוּבָא יְהֵא שְׁרֵא לָנָא לְמֵיפֵא. וּלְבַשָּׁלָא. וּלְאַטְמָנָא.
וּלְאַדְלָקָא שְׁרָגָא. וּלְמֶעְבַּד כָּל צָרְכָּנָא. מִיּוֹמָא טָבָא לְשַׁבְּתָא. לָנוּ
וּלְכָל הַדָּרִים בָּעִיר הַזֹּאת:

1) סנהדרין מ״ב ע״א ומביאו השל״ה לאמרו ולומר אחריו קדיש דרבנן. 2) שה״ש ח׳ ה׳. 3) ע״פ ישעיה ל׳ כ״ו. 4) בראשית א׳ ט״ז. 5) הושע ג׳ ה׳. 6) ביצה ט״ז ע״א ורמב״ם הלכות יו״ט פ״ו. הרמב״ם ובן הסמ״ג בלא ת״ע ש״ח ס׳ ע״ה ... יאים הנוסחא בלשון הקדש.

סְפִירַת הָעֹמֶר·

זמן הספירה אחר צאת הכוכבים. אין להגיד לאחר כמה מספר היום בספירה. רק יגיד מספר יום האתמול. שכח לספור בלילה. סופר למחרת ביום בלא ברכה, וחוזר ומונה בכל לילה בברכה כסדר. אבל אם שכח פעם אחת לספור לגמרי. סופר יתר הימים בלי ברכה, ואם ספק לו אם שכח פעם אחת סופר בברכה:

פון די צווייטע נאכט פסח ביז די נאכט, וואס איז פאר שבועות. צעהלט מען דעם עומר.

The Omer is counted from the second night of Passover until the night before Pentecost.

פאלגענדעס זאגט מען יעדען טאג פאר ספירה.

Every day before counting the Omer say.

הִנְנִי מוּכָן וּמְזֻמָּן לְקַיֵּם מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁל סְפִירַת הָעוֹמֶר. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה. [1] וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הֲבִיאֲכֶם אֶת עֹמֶר הַתְּנוּפָה. שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה: עַד מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִת תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם. וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַייָ: [2] וִיהִי נֹעַם יְיָ אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ:

יכוין בכל יום בתבה אחת ממזמור אלהים יחננו ותבה אחת של אנא בכח ואות אחת מפסוק ישמחו. כמו שנרשם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל סְפִירַת הָעֹמֶר:

1 הַיּוֹם יוֹם אֶחָד בָּעֹמֶר: אלהים אנא י
חסד שבחסד

פארגענדעס זאגט מען יעדען טאג נאך ספירה.

Every day after counting the Omer say.

הָרַחֲמָן הוּא יַחֲזִיר עֲבוֹדַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לִמְקוֹמָהּ:

תהלים ס״ז לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינֹת מִזְמוֹר שִׁיר:
ב [2] אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ. יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ
סֶלָה: ג [3] לָדַעַת בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ. בְּכָל גּוֹיִם
יְשׁוּעָתֶךָ: ד [4] יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים. יוֹדוּךָ
עַמִּים כֻּלָּם: ה [5] יִשְׂמְחוּ וִירַנְּנוּ לְאֻמִּים כִּי
תִשְׁפֹּט עַמִּים מִישֹׁר. וּלְאֻמִּים בָּאָרֶץ תַּנְחֵם
סֶלָה: ו [6] יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים
כֻּלָּם: ז [7] אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ. יְבָרְכֵנוּ
אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ: ח [8] יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים וְיִירְאוּ
אוֹתוֹ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ:

אָנָּא. בְּכֹחַ גְּדֻלַּת יְמִינְךָ תַּתִּיר צְרוּרָה: קַבֵּל רִנַּת עַמְּךָ שַׂגְּבֵנוּ טַהֲרֵנוּ נוֹרָא: נָא גִבּוֹר. דּוֹרְשֵׁי יִחוּדְךָ כְּבָבַת שָׁמְרֵם: בָּרְכֵם טַהֲרֵם רַחֲמֵם. צִדְקָתְךָ תָּמִיד גָּמְלֵם: חֲסִין קָדוֹשׁ. בְּרוֹב טוּבְךָ נַהֵל עֲדָתֶךָ: יָחִיד גֵּאֶה. לְעַמְּךָ פְּנֵה זוֹכְרֵי קְדֻשָּׁתֶךָ: שַׁוְעָתֵנוּ קַבֵּל וּשְׁמַע צַעֲקָתֵנוּ. יוֹדֵעַ תַּעֲלֻמוֹת: בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם. אַתָּה צִוִּיתָנוּ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ לִסְפּוֹר סְפִירַת הָעֹמֶר כְּדֵי לְטַהֲרֵנוּ מִקְּלִפּוֹתֵינוּ וּמִטֻּמְאוֹתֵינוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ בְּתוֹרָתֶךָ. [1] וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הֲבִיאֲכֶם אֶת עֹמֶר הַתְּנוּפָה. שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימוֹת תִּהְיֶינָה עַד מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִית תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם. כְּדֵי שֶׁיִּטָּהֲרוּ נַפְשׁוֹת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל מִזֻּהֲמָתָם: וּבְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. שֶׁבִּזְכוּת סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁסָּפַרְתִּי הַיּוֹם. יְתֻקַּן מַה שֶּׁפָּגַמְתִּי בִּסְפִירָה (פלוני השייך לאותו לילה) וְאֶטָּהֵר וְאֶתְקַדֵּשׁ בִּקְדֻשָּׁה שֶׁל מַעְלָה וְעַל יְדֵי זֶה יֻשְׁפַּע שֶׁפַע רַב בְּכָל הָעוֹלָמוֹת וּלְתַקֵּן אֶת נַפְשׁוֹתֵינוּ וְרוּחוֹתֵינוּ וְנִשְׁמוֹתֵינוּ מִכָּל סִיג וּפְגַם. וּלְטַהֲרֵנוּ וּלְקַדְּשֵׁנוּ בִּקְדֻשָּׁתְךָ הָעֶלְיוֹנָה. אָמֵן סֶלָה:

1) ויקרא כ״ג ט״ו וט״ז. 2) תהלים צ׳ י״ז.

הַיּוֹם שְׁנֵי יָמִים בָּעוֹמֶר: יחננו בכח גבורה שבחסד ש

הַיּוֹם שְׁלֹשָׁה יָמִים בָּעוֹמֶר: ויברכנו גדולת תפארת שבחסד מ

הַיּוֹם אַרְבָּעָה יָמִים בָּעוֹמֶר: יאר ימינך נצח שבחסד ח

הַיּוֹם חֲמִשָּׁה יָמִים בָּעוֹמֶר: פניו תתיר הוד שבחסד ו

הַיּוֹם שִׁשָּׁה יָמִים בָּעוֹמֶר: אתנו צרורה יסוד שבחסד ו

הַיּוֹם שִׁבְעָה יָמִים שֶׁהֵם שָׁבוּעַ אֶחָד בָּעוֹמֶר: סלה אב״ג ית״ץ מלכות שבחסד י

הַיּוֹם שְׁמוֹנָה יָמִים שֶׁהֵם שָׁבוּעַ אֶחָד וְיוֹם אֶחָד בָּעוֹמֶר: לדעת קבל חסד שבגבורה ר

הַיּוֹם תִּשְׁעָה יָמִים שֶׁהֵם שָׁבוּעַ אֶחָד וּשְׁנֵי יָמִים בָּעוֹמֶר: בארץ רנת גבורה שבגבורה נ

הַיּוֹם עֲשָׂרָה יָמִים שֶׁהֵם שָׁבוּעַ אֶחָד וּשְׁלֹשָׁה יָמִים בָּעוֹמֶר: דרכך עמך תפארת שבגבורה נ

הַיּוֹם אַחַד עָשָׂר יוֹם שֶׁהֵם שָׁבוּעַ אֶחָד וְאַרְבָּעָה יָמִים בָּעוֹמֶר: בכל שגבנו נצח שבגבורה ו

הַיּוֹם שְׁנֵים עָשָׂר יוֹם שֶׁהֵם שָׁבוּעַ אֶחָד וַחֲמִשָּׁה יָמִים בָּעוֹמֶר: גוים טהרנו הוד שבגבורה ל

הַיּוֹם שְׁלֹשָׁה עָשָׂר יוֹם שֶׁהֵם שָׁבוּעַ אֶחָד וְשִׁשָּׁה יָמִים בָּעוֹמֶר: ישועתך נורא יסוד שבגבורה א

הַיּוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם שֶׁהֵם שְׁנֵי שָׁבוּעוֹת בָּעוֹמֶר: יודוך קר״ע שט״ן מלכות שבגבורה מ

הַיּוֹם חֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם שֶׁהֵם שְׁנֵי שָׁבוּעוֹת וְיוֹם אֶחָד בָּעוֹמֶר: עמים נא חסד שבתפארת י

הַיּוֹם שִׁשָּׁה עָשָׂר יוֹם שֶׁהֵם שְׁנֵי שָׁבוּעוֹת וּשְׁנֵי יָמִים בָּעוֹמֶר: אלהים גבור גבורה שבתפארת ם

הַיּוֹם שִׁבְעָה עָשָׂר יוֹם שֶׁהֵם שְׁנֵי שָׁבוּעוֹת וּשְׁלֹשָׁה יָמִים בָּעוֹמֶר: יודוך דורשי ת״ת שבת״ת כ

הַיּוֹם שְׁמוֹנָה עָשָׂר יוֹם שֶׁהֵם שְׁנֵי שָׁבוּעוֹת וְאַרְבָּעָה יָמִים בָּעוֹמֶר: עמים יחודך נצח שבתפארת י

הַיּוֹם תִּשְׁעָה עָשָׂר יוֹם שֶׁהֵם שְׁנֵי שָׁבוּעוֹת וַחֲמִשָּׁה יָמִים בָּעוֹמֶר: כולם כבבת הוד שבתפארת ת

הַיּוֹם עֶשְׂרִים יוֹם שֶׁהֵם שְׁנֵי שָׁבוּעוֹת וְשִׁשָּׁה יָמִים בָּעוֹמֶר: ישמחו שמרם יסוד שבתפארת ש

הַיּוֹם אֶחָד וְעֶשְׂרִים יוֹם שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה שָׁבוּעוֹת בָּעוֹמֶר: וירננו נג״ד יכ״ש מלכות שבתפארת פ

22 הַיּוֹם שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים יוֹם שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה שָׁבוּעוֹת וְיוֹם אֶחָד בָּעוֹמֶר: לאומים ברכם חסד שבנצח ו

23 הַיּוֹם שְׁלֹשָׁה וְעֶשְׂרִים יוֹם שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה שָׁבוּעוֹת וּשְׁנֵי יָמִים בָּעוֹמֶר: כי טהרם גבורה שבנצח ט

24 הַיּוֹם אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים יוֹם שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה שָׁבוּעוֹת וּשְׁלֹשָׁה יָמִים בָּעוֹמֶר: תשפט רחמים תפארת שבנצח ע

25 הַיּוֹם חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים יוֹם שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה שָׁבוּעוֹת וְאַרְבָּעָה יָמִים בָּעוֹמֶר: עמים צדקתך נצח שבנצח מ

26 הַיּוֹם שִׁשָּׁה וְעֶשְׂרִים יוֹם שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה שָׁבוּעוֹת וַחֲמִשָּׁה יָמִים בָּעוֹמֶר: מישור תמיד הוד שבנצח י

27 הַיּוֹם שִׁבְעָה וְעֶשְׂרִים יוֹם שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה שָׁבוּעוֹת וְשִׁשָּׁה יָמִים בָּעוֹמֶר: ולאומים גמלם יסוד שבנצח ם

28 הַיּוֹם שְׁמוֹנָה וְעֶשְׂרִים יוֹם שֶׁהֵם אַרְבָּעָה שָׁבוּעוֹת בָּעוֹמֶר: בארץ בט״ר צת״ג מלכות שבנצח מ

29 הַיּוֹם תִּשְׁעָה וְעֶשְׂרִים יוֹם שֶׁהֵם אַרְבָּעָה שָׁבוּעוֹת וְיוֹם אֶחָד בָּעוֹמֶר: תנחם חסין חסד שבהוד י

30 הַיּוֹם שְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁהֵם אַרְבָּעָה שָׁבוּעוֹת וּשְׁנֵי יָמִים בָּעוֹמֶר: סלה קדוש גבורה שבהוד ש

31 הַיּוֹם אֶחָד וּשְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁהֵם אַרְבָּעָה שָׁבוּעוֹת וּשְׁלֹשָׁה יָמִים בָּעוֹמֶר: יודוך ברוב תפארת שבהוד ו

32 הַיּוֹם שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁהֵם אַרְבָּעָה שָׁבוּעוֹת וְאַרְבָּעָה יָמִים בָּעוֹמֶר: עמים טובך נצח שבהוד ר

ל״ג בָּעוֹמֶר

33 הַיּוֹם שְׁלֹשָׁה וּשְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁהֵם אַרְבָּעָה שָׁבוּעוֹת וַחֲמִשָּׁה יָמִים בָּעוֹמֶר: אלהים נהל הוד שבהוד ו

34 הַיּוֹם אַרְבָּעָה וּשְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁהֵם אַרְבָּעָה שָׁבוּעוֹת וְשִׁשָּׁה יָמִים בָּעוֹמֶר: יודוך עדתך יסוד שבהוד ל

35 הַיּוֹם חֲמִשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה שָׁבוּעוֹת בָּעוֹמֶר: עמים חק״ב טנ״ע מלכות שבהוד א

36 הַיּוֹם שִׁשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה שָׁבוּעוֹת וְיוֹם אֶחָד בָּעוֹמֶר: כלם יחיד חסד שביסוד מ

37 הַיּוֹם שִׁבְעָה וּשְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה שָׁבוּעוֹת וּשְׁנֵי יָמִים בָּעוֹמֶר: ארץ גאה גבורה שביסוד י

38 היום שמונה ושלשים יום שהם חמשה שבועות ושלשה ימים בעומר: נתנה לעמך ם תפארת שביסוד

39 היום תשעה ושלשים יום שהם חמשה שבועות וארבעה ימים בעומר: יבולה פנה ב נצח שביסוד

40 היום ארבעים יום שהם חמשה שבועות וחמשה ימים בעומר: יברכנו זוכרי א הוד שביסוד

41 היום אחד וארבעים יום שהם חמשה שבועות וששה ימים בעומר: אלהים קדושתך יסוד שביסוד

42 היום שנים וארבעים יום שהם ששה שבועות בעומר: אלהינו יגלפזקין מלכות שביסוד

43 היום שלשה וארבעים יום שהם ששה שבועות ויום אחד בעומר: יברכנו שועתנו ת חסד שבמלכות

44 היום ארבעה וארבעים יום שהם ששה שבועות ושני ימים בעומר: אלהים קבל גבורה שבמלכות

45 היום חמשה וארבעים יום שהם ששה שבועות ושלשה ימים בעומר: וייראו ושמע תפארת שבמלכות

46 היום ששה וארבעים יום שהם ששה שבועות וארבעה ימים בעומר: אתו צעקתנו נצח שבמלכות

47 היום שבעה וארבעים יום שהם ששה שבועות וחמשה ימים בעומר: כל יודע הוד שבמלכות

48 היום שמונה וארבעים יום שהם ששה שבועות וששה ימים בעומר: אפסי תעלומות יסוד שבמלכות

49 היום תשעה וארבעים יום שהם שבעה שבועות בעומר: ארץ שקוצית מלכות שבמלכות

סֵדֶר כַּפָּרוֹת.

עס איז א מנהג צו פריינגען א כפרה פיר די עבירות אם ערב יום כפור גאנץ פריה, אדער דעם טאג פריהער. אזוי דיזען ארט: א מאנספערזאן נעהמט אלס כפרה א האהן, א פרויענצימער נעהמט א היהן און א שוואנגערע פרוי נעהמט ביידע, און דאס פלייש, אדער דעם ווערטה פון די פלייש, גיט מען אב צו ארעמע מענשען. און אויב מען האט ניט קיין געפליגעל (עוף) נעהמט מען געלד אלס כפרה און מען גיט עס אב צו ארעמע.

It is customary to make atonement for the sins on the morning preceding the Day of Atonement, or the day before. This is done in the following manner: male persons take a rooster, female a hen, and a pregnant woman takes both. When the ceremony of atoning, as described below, is over, and the fowl slaughtered, the fowl or its value is given to the poor. If there be no fowl, the atonement is made with money, which is afterwards given to the poor.

פאר כפרות שלאגען זאגט מען: נֶפֶשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ (א זעעלע פיר א זעעלע) און דאן זאגט מען פאלגענדעס 3 מאל.

Before making the atonement, say: "Soul for Soul" and then the following is said 3 times.

[1] בְּנֵי אָדָם [2] יֹשְׁבֵי חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת. אֲסִירֵי עֳנִי וּבַרְזֶל: [3] יוֹצִיאֵם מֵחֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת. וּמוֹסְרוֹתֵיהֶם יְנַתֵּק: [4] אֱוִלִים מִדֶּרֶךְ פִּשְׁעָם. וּמֵעֲוֹנֹתֵיהֶם יִתְעַנּוּ: כָּל אֹכֶל תְּתַעֵב נַפְשָׁם. וַיַּגִּיעוּ עַד שַׁעֲרֵי מָוֶת: וַיִּזְעֲקוּ אֶל יְיָ בַּצַּר לָהֶם. מִמְּצֻקוֹתֵיהֶם יוֹשִׁיעֵם: יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וְיִרְפָּאֵם. וִימַלֵּט מִשְּׁחִיתוֹתָם: יוֹדוּ לַיְיָ חַסְדּוֹ. וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם: [5] אִם יֵשׁ עָלָיו מַלְאָךְ מֵלִיץ אֶחָד מִנִּי אָלֶף. לְהַגִּיד לְאָדָם יָשְׁרוֹ: וַיְחֻנֶּנּוּ וַיֹּאמֶר פְּדָעֵהוּ מֵרֶדֶת שַׁחַת מָצָאתִי כֹפֶר:

ווער עס שלאגט כפרות פיר זיך זעלבסט, זאגט 3 מאל.

One atoning for himself, says the following 3 times.

זֶה חֲלִיפָתִי. זֶה תְּמוּרָתִי. זֶה כַּפָּרָתִי. זֶה הַתַּרְנְגוֹל יֵלֵךְ לְמִיתָה. וַאֲנִי אֶכָּנֵס וְאֵלֵךְ לְחַיִּים טוֹבִים אֲרוּכִים וּלְשָׁלוֹם:

פיר זיך זעלבסט און פיר איין אנדערן, זאגט 3 מאל.

One atoning for himself and another, says 3 times.

זֶה חֲלִיפָתֵנוּ. זֶה תְּמוּרָתֵנוּ. זֶה כַּפָּרָתֵנוּ. זֶה הַתַּרְנְגוֹל יֵלֵךְ לְמִיתָה. וַאֲנַחְנוּ נִכָּנֵס וְנֵלֵךְ לְחַיִּים טוֹבִים אֲרוּכִים וּלְשָׁלוֹם:

ווער עס שלאגט כפרות פיר 1 מאנספערזאן, זאגט 3 מאל.

One atoning for one male person, says 3 times.

זֶה חֲלִיפָתְךָ. זֶה תְּמוּרָתְךָ. זֶה כַּפָּרָתְךָ. זֶה הַתַּרְנְגוֹל יֵלֵךְ לְמִיתָה. וְאַתָּה תִּכָּנֵס וְתֵלֵךְ לְחַיִּים טוֹבִים אֲרוּכִים וּלְשָׁלוֹם:

ווער עס שלאגט כפרות פיר א פרויענצימער, זאגט 3 מאל.

One atoning for one female person, says 3 times.

זֹאת חֲלִיפָתֵךְ. זֹאת תְּמוּרָתֵךְ. זֹאת כַּפָּרָתֵךְ. זֹאת הַתַּרְנְגֹלֶת תֵּלֵךְ לְמִיתָה. וְאַתְּ תִּכָּנְסִי

1) לקוח מתהלים ק״ז סוף פסוק ה׳ ששם נאמר: ונפלאותיו לבני אדם. 2) שם פסוק י׳. 3) שם י״ד. 4) י״ז—כ״א. 6) איוב ל״ג כ״ג וכ״ד.

תֵּלְכִי לְחַיִּים טוֹבִים אֲרוּכִים וּלְשָׁלוֹם׃

א שוואנגערע פרוי זאגט פאלגענדעס 3 מאהל.
A pregnant woman says the following 3 times.

אֵלּוּ חֲלִיפוֹתֵינוּ. אֵלּוּ תְּמוּרוֹתֵינוּ. אֵלּוּ כַּפָּרוֹתֵינוּ. אֵלּוּ הַתַּרְנְגוֹלִים יֵלְכוּ לְמִיתָה. וַאֲנַחְנוּ נִכָּנֵס וְנֵלֵךְ לְחַיִּים טוֹבִים אֲרוּכִים וּלְשָׁלוֹם׃

סֵדֶר הַדְלָקַת נֵרוֹת שֶׁל חֲנֻכָּה.

דעם פייערטאָג חנכה פייערן מיר אכט טעג. די ערשטע נאכט צינדעט מען אָן 1 ליכט (לאָמפ) פון דער רעכ־ ען זייט פון לייכטער, און יעדע נאכט צינדעט מען אָן מיט 1 ליכט מעהר אזוי, אז די אכטע נאכט צינדעט מען אָן ליכט. די צייט פון אָנצינדען די חנכה־ליכט איז באלד ווי די זון געהט אונטער. ערב שבת צינדעט מען אָן פריהער י חנוכה-ליכט, און נאכדעם די שבת-ליכט. אם שבת-צונאכט מאכט מען פריהער הבדלה, און נאכדעם צינדעט ען אָן די חנוכה-ליכט (אָבער אין שוהל איז דער דין פערקעהרט). בעפאר מען צינדעט אָן די חנוכה-ליכט זאָגט ען דיזע ברכות, און מען דארף ניט אָנצינדען די חנוכה-ליכט בעפאר מען ענדיגט אַלע ברכות.

The Feast of Chanukah lasts eight days. On the first evening one light is kindeld on the right side o the candlestick, and on every subsequent evening one light is added until the eighth evening, when eigh lights are lighted. The time for kindling the Chanukah lights is soon after sunset. On Friday the Cha nukah-lights are to be kindled first, and then the Sabbath-lights. On Saturday night the Habdalah is to be recited first, and then the Chanukah-lights are kindled. (in the Synagogue the reverse is practised). Before kindling the Chanukah-lights the following blessings are said, but the kindling must not take place before all the blessings have been completed.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו. וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל חֲנֻכָּה׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. שֶׁעָשָׂה נִסִּים לַאֲבוֹתֵינוּ. בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. שֶׁהֶחֱיָנוּ. וְקִיְּמָנוּ. וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה׃

נאכ'ן אָנצינדען די ערשטע ליכט זאָגט מען הנרות הללו, מען ענדיגט אָנצינדען וועהרענד מען זאָגט הנרות הללו.
After kindling the first light הנרות הללו is said, and the rest of the lights are kindled while saying הנרות הללו.

הַנֵּרוֹת הַלָּלוּ אֲנַחְנוּ מַדְלִיקִין. עַל הַנִּסִּים. וְעַל הַנִּפְלָאוֹת. וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת. וְעַל הַמִּלְחָמוֹת. שֶׁעָשִׂיתָ לַאֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה. עַל יְדֵי כֹּהֲנֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים׃ וְכָל שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה. הַנֵּרוֹת הַלָּלוּ קֹדֶשׁ הֵם. וְאֵין לָנוּ רְשׁוּת לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם. אֶלָּא לִרְאוֹתָם בִּלְבָד. כְּדֵי לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל. עַל נִסֶּיךָ וְעַל יְשׁוּעָתֶךָ. וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ׃

מָעוֹז. צוּר יְשׁוּעָתִי. לְךָ נָאֶה לְשַׁבֵּחַ. תִּכּוֹן בֵּית תְּפִלָּתִי. וְשָׁם תּוֹדָה נְזַבֵּחַ. לְעֵת תָּכִין מַטְבֵּחַ. מִצָּר הַמְנַבֵּחַ. אָז אֶגְמוֹר. בְּשִׁיר מִזְמוֹר. חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ׃

רָעוֹת שָׂבְעָה נַפְשִׁי. בְּיָגוֹן כֹּחִי כִּלָּה. חַיַּי מֵרְרוּ בְּקוֹשִׁי. בְּשִׁעְבּוּד מַלְכוּת עֶגְלָה. וּבְיָדוֹ הַגְּדוֹלָה. הוֹצִיא אֶת הַסְּגֻלָּה. חֵיל פַּרְעֹה. וְכָל זַרְעוֹ. יָרְדוּ כְּאֶבֶן בִּמְצוּלָה׃

דְּבִיר קָדְשׁוֹ הֱבִיאַנִי. וְגַם שָׁם לֹא שָׁקַטְתִּי. וּבָא נוֹגֵשׂ וְהִגְלַנִי. כִּי זָרִים עָבַדְתִּי. וְיֵין רַעַל מָסַכְתִּי. כִּמְעַט שֶׁעָבַרְתִּי. קֵץ בָּבֶל. זְרֻבָּבֶל. לְקֵץ שִׁבְעִים נוֹשַׁעְתִּי׃

כְּרוֹת קוֹמַת בְּרוֹשׁ. בִּקֵּשׁ אֲגָגִי בֶּן הַמְּדָתָא. וְנִהְיְתָה לּוֹ לְפַח וּלְמוֹקֵשׁ. וְגַאֲוָתוֹ נִשְׁבָּתָה. רֹאשׁ יְמִינִי נִשֵּׂאתָ. וְאוֹיֵב שְׁמוֹ מָחִיתָ. רֹב בָּנָיו. וְקִנְיָנָיו. עַל הָעֵץ תָּלִיתָ׃

יְוָנִים נִקְבְּצוּ עָלַי. אֲזַי בִּימֵי חַשְׁמַנִּים. וּפָרְצוּ חוֹמוֹת מִגְדָּלַי. וְטִמְּאוּ כָּל הַשְּׁמָנִים. וּמִנּוֹתַר קַנְקַנִּים. נַעֲשָׂה נֵס לַשּׁוֹשַׁנִּים. בְּנֵי בִינָה. יְמֵי שְׁמוֹנָה. קָבְעוּ שִׁיר וּרְנָנִים׃

חֲשׂוֹף זְרוֹעַ קָדְשֶׁךָ. וְקָרֵב יוֹם הַיְשׁוּעָה. עֲשֵׂה נָא לְמַעַן שְׁמֶךָ. לִהְיוֹת לָנוּ תְּשׁוּעָה. כִּי אָרְכָה לָנוּ הַיְשׁוּעָה. וְאֵין קֵץ לִימֵי הָרָעָה. מְחֵה פֶּשַׁע. וְגַם רֶשַׁע. הָקֵם לָנוּ רוֹעֶה שִׁבְעָה׃

סֵדֶר בִּרְכוֹת הַמְּגִלָּה.

דער קורא זאגט פאלגענדע ברכות פאר'ן לעזען די מגלה.

Before reading of the Megillah the Reader says.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו. וְצִוָּנוּ [1] עַל מִקְרָא מְגִלָּה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. [1] שֶׁעָשָׂה נִסִּים לַאֲבוֹתֵינוּ. בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. [1] שֶׁהֶחֱיָנוּ. וְקִיְּמָנוּ. וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה:

נאכ'ן לעזען די מגלה זאגט דער בעל קורא פאלגענדעס.

After reading of the Megillah the Reader says.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. [2] הָרָב אֶת רִיבֵנוּ. וְהַדָּן אֶת דִּינֵנוּ. וְהַנּוֹקֵם אֶת נִקְמָתֵנוּ. וְהַמְשַׁלֵּם גְּמוּל לְכָל אֹיְבֵי נַפְשֵׁנוּ. וְהַנִּפְרָע לָנוּ מִצָּרֵינוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַנִּפְרָע לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל מִכָּל צָרֵיהֶם. הָאֵל הַמּוֹשִׁיעַ:

די געמיינדע זאגט פאלגענדעס, אבער אין דער פריה זאגט מען נור שושנת יעקב.

The Congregation says the following, but in the morning שושנת יעקב only is said.

[3] אֲשֶׁר הֵנִיא עֲצַת גּוֹיִם. וַיָּפֶר מַחְשְׁבוֹת עֲרוּמִים: בְּקוּם עָלֵינוּ אָדָם רָשָׁע. נֵצֶר זָדוֹן מִזֶּרַע עֲמָלֵק: גָּאָה בְעָשְׁרוֹ וְכָרָה לוֹ בּוֹר. וּגְדֻלָּתוֹ יָקְשָׁה לּוֹ לָכֶד: דִּמָּה בְנַפְשׁוֹ לִלְכֹּד וְנִלְכַּד. בִּקֵּשׁ לְהַשְׁמִיד וְנִשְׁמַד מְהֵרָה: הָמָן הוֹדִיעַ אֵיבַת אֲבוֹתָיו. וְעוֹרֵר שִׂנְאַת אַחִים לַבָּנִים: וְלֹא זָכַר רַחֲמֵי שָׁאוּל. כִּי בְחֶמְלָתוֹ עַל אֲגָג נוֹלַד אוֹיֵב: זָמַם רָשָׁע לְהַכְרִית צַדִּיק. וְנִלְכַּד טָמֵא בִּידֵי טָהוֹר: חֶסֶד גָּבַר עַל שִׁגְגַת אָב. וְרָשָׁע הוֹסִיף חֵטְא עַל חֲטָאָיו: טָמַן בְּלִבּוֹ מַחְשְׁבוֹת עֲרוּמָיו. וַיִּתְמַכֵּר לַעֲשׂוֹת רָעָה: יָדוֹ שָׁלַח בִּקְדוֹשֵׁי אֵל. כַּסְפּוֹ נָתַן לְהַכְרִית זִכְרָם: כִּרְאוֹת מָרְדְּכַי כִּי יָצָא קֶצֶף. וְדָתֵי הָמָן נִתְּנוּ בְשׁוּשָׁן: לָבַשׁ שַׂק וְקָשַׁר מִסְפֵּד. וְגָזַר צוֹם וַיֵּשֶׁב עַל הָאֵפֶר: מִי זֶה יַעֲמֹד לְכַפֵּר שְׁגָגָה. וְלִמְחוֹל חַטַּאת עֲוֹן אֲבוֹתֵינוּ: נֵץ פָּרַח מִלּוּלָב. הֵן הֲדַסָּה עָמְדָה לְעוֹרֵר יְשֵׁנִים: סָרִיסֶיהָ הִבְהִילוּ לְהָמָן. לְהַשְׁקוֹתוֹ יֵין חֲמַת תַּנִּינִים: עָמַד בְּעָשְׁרוֹ וְנָפַל בְּרִשְׁעוֹ. עָשָׂה לוֹ עֵץ וְנִתְלָה עָלָיו: פִּיהֶם פָּתְחוּ כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל. כִּי פוּר הָמָן נֶהְפַּךְ לְפוּרֵנוּ: צַדִּיק נֶחֱלַץ מִיַּד רָשָׁע. אוֹיֵב נִתַּן תַּחַת נַפְשׁוֹ: קִיְּמוּ עֲלֵיהֶם לַעֲשׂוֹת פּוּרִים. וְלִשְׂמוֹחַ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה: רָאִיתָ אֶת תְּפִלַּת מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר. הָמָן וּבָנָיו עַל הָעֵץ תָּלִיתָ:

שׁוֹשַׁנַּת יַעֲקֹב צָהֲלָה וְשָׂמֵחָה. בִּרְאוֹתָם יַחַד תְּכֵלֶת מָרְדְּכָי: תְּשׁוּעָתָם הָיִיתָ לָנֶצַח. וְתִקְוָתָם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר: לְהוֹדִיעַ שֶׁכָּל קֹוֶיךָ לֹא יֵבֹשׁוּ. וְלֹא יִכָּלְמוּ לָנֶצַח כָּל הַחוֹסִים בָּךְ: אָרוּר הָמָן אֲשֶׁר בִּקֵּשׁ לְאַבְּדִי. בָּרוּךְ מָרְדְּכַי הַיְּהוּדִי: אֲרוּרָה זֶרֶשׁ אֵשֶׁת מַפְחִידִי. בְּרוּכָה אֶסְתֵּר בַּעֲדִי. וְגַם חַרְבוֹנָה זָכוּר לַטּוֹב:

1) מגלה כ"א ע"ב. 2) מגלה כ"א ע"ב ובקצת שנוי במס' סופרים פ' י"ד ה"ה. 3) הולך ע"ד א"ב וסופו: תשועתם היית וכו' ותקותם בכל דור ודור, והוא פיוט קדמון המובא בהגהות מיימונית בה' מגלה פ"ה אות ו' ובתניא ס' מ'

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

אידישע טאַגעבלאַט

אַן אַמעריקאַנישע ציַיטונג פיר אַללע אידען.

קיין ציַיטונג געדרוקט אין אידיש לייגט אזוי פיעל געוויכט אויף דאס אידישע לעבען און אידישע אינטערעסען ווי די „טאַגעבלאַט".

„טאַגעבלאַט׳ס" אידיישע נייעס איז רעגעל, פינקטליך, און פריהער פון אללע אנדערע ציַיטונגען, מיט די הילפע פון קארעספאָנדענטען און ספּעציעלע קייבעל־דעפּעשען יעדען טאָג

„טאַגעבלאַט׳ס" ראָמאַנען און ערצעהלונגען האָבען צו טהאָן נור מיט דעם אידישען לעבען. זיי זיינען אריגינעל געשריעבען פון די גאנץ בעסטע שרייבער.

דעם בעסטען אידישען הומאָר, די פיינסטע פעליטאָנען, געפינט מען נור אין „טאַגעבלאַט". אליע מבינים און אינטעליגענטע זאָגען עדות דארויף.

די „טאַגעבלאַט" איז א אידיישע ציַיטונג, ניט בלויז א ציַיטונג געשריעבען אין אידישע בוכשטאַבען; עס איז א ציַיטונג וואו עס שפּיגלען זיך אָב אַלע פערשיע־דענע קאָלירען פון אידישען לעבען, עס איז קיין אָרגאַן פון א פּאַרטיי, נור דער אָרגאַן פון גאַנצען אידישען פאלק.

דער פּראָגראַם פון „טאַגעבלאַט" איז פיר די געגענוואָרט, יעצט צו פערלייכטערן דיא לאגע פון אידישען פאָלק. מיר ארבייטען פיר היינט, ניט פיר די צוקינפטיגע געזעלשאַפט.

מיר לערנען אידען דיא קונסט פון לעבען, דיא פילאזאפיע פון מענשען־ליעבע, פון טרייהייט און איבערגעבענהייט; מיר לערנען רעספּעקט פאר זיך און פאר דיא מיט־מענשען.

מיר לערנען טאָלעראַנץ און פרעדיגען פריעדען, דרך ארץ, גוטע אויפפיהרונג און ווי צו זיין בעריעבט און געאַכטעט; ווי צו קוקען אויף דער וועלט מיט פריינדליכע בליקען און מיט מעהר צוטרויען אויף די מענשהייט.

זעהט דאס אַללע אייערע פריינד זאָלען לעזען די „טאַגעבלאַט."

טאַגעבלאַט׳ס „פנקס פיר כל ישראל"

אידען אין אמעריקא זיינען צוטהיילט, צואווארפען און צושיידעט ווייט איינע פון דיא אַנדערע סען קען דאָ ניט מיטטהיילען פאמיליען נייעס צו די וואָס מען וויל עס מיטטהיילען נור דורך א „מי שברך" ביי׳ם דאווגען.

אָבער מענשען ווילען דאָך דאס זייערע פריינד און לאנדסלייט זאָלען וויסען פון זייער נחת אָדער פון זייער צער.

ווען זיי האָבען וועמען צו דאנקען ווילען זיי אז זייער דאנק זאָל זיך הערען איבעראַל. א התונה, א געבורט, א בר מצוה אָדער חלילה א לויה וויל יעדער מיטטהיילען צו די וואס קענען מיטטהיילען זין פרייד און זין לייד. די ישוהל קען עס אין דיעזען לאַנד ניט טהאָן אין גאנצען אזוי גוט וויא אין דער אלטער היים, דארום איז דער פלאַץ פיר בעקאַנטמאכונגען פיר פאמיליע אדווערטייזמענטס, נור אין א ציַיטונג. א טאגעבלאט קלייבט צוזאמען און געפינט אללע פערזאנען, אללע לאנדס־לייטע וואו זיי זיינען און וואו זיי געפינען זיך. א טאגעבלאט צוטראָגט דיא נייעס אין אלע ווינקעלאך פון שטאָדט, און זאָגאר אין די ווייטע טהיילען פון לאנד. ווער עס רופט אויס זיין שמחה אדער טהיילט מיט זיין צער אין „טאגעבלאט" זאגט עס צו אַלעמען, אפילו צו דיא וואס מען קען ניט ערגרייכען דורך א בריעף אדער א טעלעגראמע.

דער „פנקס פיר כל ישראל" אין אידיישען טאַגעבלאַט איז אין אמעריקא דער איינציגער אָרט וואו אידען קענען אויסרופען און פובליצירען אלע זייערע פאמיליען און קהל׳שע פּאַסירונגען.

שיקט אייער אָרדער צום „טאגעבלאט׳ס פנקס פיר כל ישראל" פרייז 10ס. א ווארט.

THE JEWISH DAILY NEWS, 187 East Broadway, NEW YORK.

3 1761 07290284 4